Nº 1
4. a. 7
Biblioteca Universitaria GRANADA
Sala A
Estante 23
Tabla
Número 87
- 4 -
22-2-6

Del Colegio de la Compª de Jesus de Granada
R. 8793

SPECVLVM MORALE TOTIVS SACRAE SCRIPTVRAE

IOANNIS VITALIS
S. R. E. CARDINALIS
Ex ordine Minorum, atq; Doctoris eximij.

In quo vniuersa ferè loca, & figuræ veteris, ac noui Testamenti in sensu mystico explanantur.

Opus planè Concionatoribus in primis, ac animarum pastoribus summopere necessarium.

Cui tres Indices præpositi sunt: vnus cap. seu titulorum: alter locorum, & figurarum Sacræ Scripturæ: tertius rerum omnium generalis, & alphabeticus.

VENETIIS, MDXCIIII.
Apud Minimam Societatem.

4. a. 7 - 4 -
22 - 2 - 6
R. 8793

SPECVLVM MORALE TOTIVS SACRAE SCRIPTVRAE

IOANNIS VITALIS

S. R. E. CARDINALIS

Ex ordine Minorum, atq; Doctoris eximij.

In quo vniuersa ferè loca, & figuræ veteris, ac noui Testamenti in sensu mystico explanantur.

Opus planè Concionatoribus in primis, ac animarum pastoribus summopere necessarium.

Cui tres Indices præpositi sunt: vnus cap. seu titulorum: alter locorum, & figurarum Sacræ Scripturæ: tertius rerum omnium generalis, & alphabeticus.

VENETIIS, MDXCIIII.

Apud Minimam Societatem.

DE AVCTORE OPERIS.

IOANNES VITALIS natione Gallus, professione Theologus suo tempore præstantissimus, religione Frater seraphici ordinis, fama ac sanctitate clarus, obidque Cardinalis à Clemente V. Sum. Pont. creatus, post commentaria in quattuor libros Sentent. ac lib. vnum de ipso beatæ Mariæ Virginis conceptu, nonnullaque alia opuscula, præsens opus conscripsit anno post natum Saluatorem mundi. M. C. C. C. V.

Illustris.mo ac Reuerendis.mo D.D.

F. CONSTANTIO SARNANO

S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO.

Bernardus Iuncta. S. D.

IN more positum esse videtur, Card. amplis. vt cum quis de re aliqua librum in vulgus emittere constituerit, illum quoque in eius nomine exire cupiat, de quo honorificè sentit. Hanc ego consuetudinem nunc secutus, mitto ad te Speculum morale totius Sacræ Scripturæ Ioannis Vitalis olim ex ordine tuo celeberrimi Cardinalis. Egregium illud quidem, ac pręclarum opus, sed quod, vt verum fatear ita mendis, ac erroribus exæstuabat, vt iam neglectum prorsus, atque veluti in tenebris consepultum iacere videretur. Verum cum opera, studio, sumptuque meo acuratissimè emendatum, expurgatum, atque in formam multo meliorem, quam antea restitutum fuerit, denuo in lucem nunc illud emitto. Quod autem amplitudini tuæ id potissimum dedicauerim multæ me causæ commouerunt: vna est, quod cum auctor huius operis nedum eruditione, & sanctitate, sed etiam dignitate ordinis tui singulare decus, & ornamentum exstiterit; tu quoque hac in re uti iam neque professione, neque dignitate, ita neque doctrina, neque integritate illi es quicquam inferior; quamobrem nihil à re alienum facere sum arbitratus, si id tibi dicatum esse volui. Altera ve-

ro, quod tu, cum multa præclara opera doctissimorum virorum tuæ religionis vetustate consumpta viderentur. vt iterum in lucem renouata prodirent, plurimum laborasti: quocirca rem tibi haud ingratam facere iudicaui. Si in quo summam semper diligentiam adhibuisti, me quoque laborasse hac significatione ostenderem. Demum multis abhinc annis valde sum cupidus tribuendi. s. aliquod meę erga te obseruantiæ testimonium, quo aliqua ex parte cognosceres, te ob singularem animi tui virtutem, ac prudentiam, tanti à me fieri, quantum iure credi potest: sed cum ob virium mearum imbecillitatem oportunius nihil hactenus inuenire potuerim, hoc argumento vsus sum, ratus scilicet hunc in modum aliquam animi in te mei significationem dare. Vt igitur munus huiusmodi his rationibus iucundum, optatumque esse non dubito, ita animi propensionem eius, qui tibi illud offert, gratam fore confido, & spero. Quod vbi verum esse conspexero, alia deinceps tum maiora, tum gratiora expectare poteris. Vale & diu viue fœlix. Venetijs octauo Kalend. April. 1584.

INDEX OMNIVM TITVLORVM, QVÆ IN HOC VOLVMINE TRACTANTVR.

A.

De Aetatibus hominum. 92.
De Abstinentia. 1.
De Accidia. 9.
De Adulatione. 9.
De Amore Dei, & proximi. 10.
De Angelis. 3.
De Anima deuota. 12.
De Ambitione. 4.
De Aduocatis, & consiliarijs. 11.
De Affectione. 26.
De Apparitionibus Dei. 1.
De Apostolis. 11.
De Appetitu humano. 12.
De Assumptione B.V. Mariæ. 113. 232.
De Auaritia, & vsura. 5.
De Ascensione Christi in cœlum. 4.
De Aquarum diuisione. 2.
De Amore parentum. 11.

B.

De Baptismo. 25.
De Bello. 26.
De Benedictione. 26.

C.

De Conuersatione inter sęculares. 30.
De Coniugio, & matrimonio. 30.
De Consecratione Ecclesię & animę. 233.
De Contemplatione. 31.
De Claritate. 27.
De Colligationibus malis. 39.
De Cruce. 39.
De Conuersatione. 55.
De Corde. 56.
De Conscientię preparatione. 56.
De Consuetudine. 57.
De Consiliarijs. 58.
De Comparatione. 58.
De Confessione. 58.
De Curiositate. 53.
De Clericis.
De Christo. 225.
De Confessione personarum Trinitatis. 69.
De Curiosis, & rumoribus non audiendis. 12

D.

De Diuitijs. 45.
De dispensatione temporalium. 213.
De Doctrina. 52.
De Defectu correctionis. 54.
De Deuotione. 73.
De Doctoribus. 76.
De Dilectione fraterna. 82.
De Desperatione. 82.
De Diuisione. 53.

E

De Ecclesia. 82. 114. 133.
De Eleemosyna, & hospitalitate. 85.
De Electione. 234.
De Expositionibus scripturæ. 87.
De Eucharistia. 88.
De Elatione, & fastu. 92.
De Exemplis. 92.
De Extremo iudicio. 236. 108.
De Elatione, & fastu. 92.

F

De Fide. 94.
De Fortitudine. 95.
De Fama. 96.
De Francisco seraphico. 96.

G

De Gratia. 96.
De Gloria. 100.
De Gula, & intemperantia. 101.
De Gloria vana, & iactantia. 103.

H.

De Hippocritis. 117.
De Humilitate. 103.
De Hominibus errantibus. 92.
De Hospitalitate. 85.

I.

De Inuidia. 116.
De Ira. 118.
De Iuuenibus, & pueris. 119.
De Ingratitudine. 121.
De infirmitatibus varijs. 121

De Imagine. 121.
De Iustitia. 106.
De Infirmorum visitatione. 224.
De Ieiunio. 106.
De Inobedientia. 144.
De Intentione operis. 105.

L.

De Lachrymis. 122.
De Luxuria. 123.
De Legibus amicitiæ. 2.
De Lingua. 71.

M.

De Maria Virgine matre Christi. 13.
De Morte. 127.
De Mandatis Dei. 127.
De Misericordia & pietate. 132.
De Mundo. 134.
De Muneribus. 135.
De Matrimonio, & coniugio. 30.

N.

De Numero quadragenario. 135.
De Nuptijs animæ. 136.

O.

De Obedientia. 144.
De Oratione. 136.
De Officio diuino. 143.
De Operibus bonis. 145.
De Odio, & rancore. 147.
De Otio. 147.

P.

De Pulchritudine spirituali animæ. 147.
De Prudentia. 148.
De Perseuerantia. 150.
De Principibus sæcularibus. 150.
De Prætore. 152.
De Pœnis inferni. 152.
De Prælatis, & clericis. 154.
De Peccato in generali. 164.
De Pœnitentia, & mortificatione. 172.
De Prælatis, & sacerdotibus. 234.
De Præsumptione. 175.
De Paupertate. 175.
De Prædicatoribus. 176.
De Portis duodecim. 180.
De Pluuia petenda. 180.
De Perseueratione. 200.
De Pulchritudine beatitudinis. 20.
De Pane. 19.

R.

De Resurrectione Christi. 180.
De Religione. 181.
De Rapina. 200.
De Religiosis, & tentationibus. 233.

S.

De Sensibus custodiendis. 49.52.
De Spiritu sancto. 200.
De Spe. 203.
De Sortilegio. 203.
De Superbia. 203.
De Sacramentis. 204.
De Sanctis. 204.
De Statibus Animæ tribus. 213.

T.

De Timore. 205.
De Tribulatione, persecutione, etc. 206.
De Tentatione. 209.
De Temperantia. 213.

V.

De Virginitate. 214.
De Vita nostra breui, et misera. 216.
De Vita actiua, et contempl. 217.
De Veritatibus, in generali. 218.
De Viribus animæ et sensibus. 224.
De Vindicta. 224.
De Via triplici. 224.
De Veritate. 225.
De Vanitate. 225.
De Visione Dei. 225.

INDEX LOCORVM OMNIVM SACRAE SCRIPTVRÆ,

Quæ in hoc opere mysticè declarantur, iuxta ordinem librorum, atque capitulorum noui ac veteris Testamenti digestus.

EX LIBRO GENESEOS.

Cap. 1.

DIXIT Dominus fiat lux.94.C
Germinet terra herbam virentem.196.H
Fiat firmamentum in medio aquarum.230.I
Posuit stellas in firmamento cœli.25.E

Cap. 2.

Fons ascendebat de terra irrigans vniuersam superficiem terræ. 13.25.59.137.179.B.121.G
Fluuius egrediebatur de loco voluptatis.201.202.B.14.15.A.17.18.M.44.H
Produxit dominus de humo omne lignum pulchrum visu.14.C
De ligno scientiæ boni, & mali, &c.26.E

Cap. 3.

Lignũ vitæ in medio Paradisi. 13.44.L.55.M
Maledictus eris super terram, super ventrem tuum gradieris.7.26.E
Maledicta terra in opere tuo. 26.F.69.L.8.G
Adam vbi es? Vocem tuam audiui, & timui.63.E.69.A
Ipsa conteret caput tuum.71.F
Collocauit Dominus flammeum gladium ante Paradisum. 14.C.95.A.165.H.226.M.
Eritis sicut Dij.204.K
Erant ambo nudi, & nõ erubescebant. 197.D

Cap. 4.

Quarto die fecit solem, & lunam, 52.D
Posuit Deus signũ in Cain, qui occiderat fratrem suum &c.26.C.58.B
Respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius. 57.H
Maior est iniquitas mea, quam vt veniam merear.66.D
Egressus est Cain à facie Domini profugus.69.I.58.B
Vbi est Abel frater tuus? respondit, nunquid custos sum fratris mei?69.B
Eiectus est Cain à facie domini.97.L.140.B
Ero vagus, & profugus in terra.165.K

Cap. 5.

Ambulauit Enoch cum Domino, & non apparuit, quia tulit eum Dominus.31.F

Cap. 6.

Fac tibi arcam de lignis. leuigatis, vt saluetur vniuersum semen.18.M
Factum est diluuium quadraginta diebus super terram &c. & de columba. 56.I.57.A
Non permanebit spiritus meus in homine quia caro est.126.B.201.A.204.B
Gigantes erant super terram.155.H.204.B

Cap. 7.

Inundauerunt aquæ diluuij quadraginta diebus, & quadraginta noctibus.26.L
Rupti sunt fontes abyssi magnæ, & cataractæ cœli apertę sunt.43.D
Aquæ diluuij inundauerunt super terram. 135.H
Multiplicatæ sunt aquæ, & eleuauerunt arcam.113.M.

Cap. 8.

Requieuit arca super montes Armeniæ. 4.M
Tertia die congregatæ sunt aquæ in locum vnum, & apparuit arida.27.F
Aperuit Noe fenestram, & emisit columbam.27.G.29.D
Cum non inueniret columba, vbi requiescere pes eius, reuersa est ad arcam portans ramum 42.F.184.
Sensus humani proni sunt ad malum ab adolescentia sua.50.D
Columba portans ramum oliuæ.110.K
Coruus non est reuersus ad arcam, sed columba.136.L
Clausi sunt fontes abyssi, & cataractæ cœli, & prohibitæ sunt pluuiæ.153.B

Cap. 9.

Arcum meum ponam in nubibus, & erit signum fęderis.16.I
Noe bibit vinum, & inebriatus est, & Cham irrisit, & maledictus fuit.26.F.41.C.42.M

De quatuor coloribus Iridis. 57.I
Cumque obduxero nubibus cœlum, apparebit arcus meus in nubibus. 75.L. 76. B. 122.M

Cap. 11.

Cumque proficiscerentur de oriente inuenerunt campum.4.I
Coxerunt lateres, & bitumen habuerunt pro cemento.4.I
Erat terra labij vnius,& confusum est.4.L
Venite ædificemus turrim, cuius cacumen pertingat cœlum. 204. I

Cap. 12.

Egredere de terra tua, & de cognatione tua. 1.50.F.68.C. 188. E. 194.E

Cap. 13.

Cum eleuasset oculos vidit regionem pulcherrimam. 47. K. 187. H
Ne quæso sit iurgium inter me, & te,& pastores meos,& tuos, fratres enim sumus. 118. M

Cap. 14.

Dixit Abraham,leuo manum meam,quod nõ recipiam quicquam à filio. 113. F
Vallis siluestris habebat puteos multos bituminis.125.B

Cap. 15.

Cum occubuisset sol facta est caligo tenebrosa,& apparuit clibanus fumans & c.31.G. 155.F
Abraham offerẽs sacrificium abigebat aues. 85.F

Cap. 16.

Dixit angelus Domini ad Agar:reuertere & humiliare sub manu dominæ tuæ.201.L

Cap. 18.

Tres vidit,& vnum adorauit. 1.B.33.B.69.H
Lauentur pedes vestri,requiescite sub arbore. 62.H.65.A.94.K.175.B
Clamor,Sodomorum venit ad me. 54.I
Loquar ad Dominum meum cum sim puluis, & cinis.64.M
Descendam,& videbo vtrum clamorem, qui venit ad me, si opere compleuerint. 93. E. 161.G

Cap. 19.

Est hic ciuitas parua ad quam possum confugere ut saluer. 45.H. 104.A.184.C.M
Surgite egredimini de loco isto, quia delebit dominus ciuitatem istam. 50.H
Filiæ Loth inebriauerũt patrem. 70.B.123.H
Vxor Loth conuersa est in statuam salis.89.I. 190.E
Pluit dominus super Sodomam ignẽ. 126.K
Percussit Sodomitas cæcitate omnes à minimo vsque ad maximum. 126.M
Introduxerunt angeli ad se Loth, & eos, qui foris erant percusserunt cæcitate. 153. & 154.E.170.M
In monte saluum te fac. 192.E

Cap. 20.

Redde vxorẽ viro suo,quia propheta est.78.K
Profectus Abraam in terram australem. 101. I.145.F

Cap. 21.

Leuauit Agar vocem,& fleuit.63.F
Dixit Angelus Domini ad Agar:vnde vadis, aut quo fugis? a facie dominę meæ fugio.63.F
Ismael factus est vir sagittarius. 73. A

Cap. 22.

Nunc cognoui quod timeas dominũ. 175.D
Tolle filium tuum Isaac, & offeres in holocaustum.207.B.94.C
Expectate hic cum asino. 192. D

Cap. 24.

Ingredere benedicte domini, cur foris stas? 10.C.73.L
Seruus Abrahæ suspendit inaures Rebeccæ. 12.I.196.I
Rebecca puella decora,& ĩcognita viro. 12.L
Egressus fuerat ad meditandũ in agro. 218.A

Cap. 25.

Collidebãtur paruuli in vtero Rebeccę. 53.L

Cap. 26.

Fodit tres puteos,& apparuit ei dominus. 1.K
Seminauit Isaac in terra illa & inuenit centuplum.23.A.86.B

Cap. 27.

Vox quidem vox Iacob,sed manus sunt Esau. 9.M.88. G
Det tibi Deus de rore cœli & de pinguedine terræ benedictionem.15.F.73.H
Affer mihi duos hędos optimos, quib·libẽter pater tuus vescitur.21.I. 196.I
Odor filij mei, sicut odor agri pleni: 41.I. 226.H
In rore cœli, & pinguedine terræ erit benedictio tua.26.H.232.I
Accede huc vt tãgam te, & probem vtrum tu sis.28. F
Dixit Rebecca Iacob: Esau frater tuus minatur tibi: fuge ad Laban fratrem meum. 50. C. 71.A. 124.M
Tedet me vitæ meę propter filias Heth. 211.I
Sumæ arma tua, pharetram, & arcum. 87. I. 115.L

Cap. 28.

Tulit Iacob lapidem, quẽ supposuerat capiti suo,& vidit scalã,& angelos. 32.M.173.F
Cum euigilasset de somno,ait: vere dominus est in loco isto.37.G
Vidit Iacob scalam,& dominum innixum scalæ.43.I.44.B.
Iacob voluit quiescere post Solis occasum. 78.F
Vidit scalam, cuius cacumen attingebat cœlum.

Angeli ascendebant, & descendebant in scala. 146.A

Cap. 29.

Rachel erat venusta facie. 12.L
Lia lippis erat oculis. Tandem Iacob potitus est optatis nuptijs.21.F.32.G.218.A
Amouit lapidem, quo os putei claudebatur. 196.B

Cap. 30.

Posuit virgas in canalibus, vt oues conciperent.20.F.49.D
Dormiat mecum hac nocte Iacob pro mandragoris meis.33.I
Oues ad aspectum uirgarum concipiebant varia.92.H.146.I
Effundens hydriam in canalibus recurrit ad puteum.178.I

Cap. 31.

Cur ignorante me fugere voluisti, vt indicares mihi, & prosequerer te cum gaudio. 50.G
Oues Laban non erant maculosæ.79.M
Septem annis seruiui tibi;oues tuæ steriles nõ fuerunt.159.L.162.G
Die,noctuque æstu vrgebar,& gelu.208.F

Cap. 32.

Apparuit Dominus in lucta Iacob.1.B
Percussit angelus imum femoris Iacob, & emarcuit.3.G
Dimitte me,iam ascendit aurora.17.C
In baculo meo transiui Iordanem istum, & nunc cum duabus turmis regredior. 39. M.195.C
Iacob luctabatur cum angelo. 139.I.143.A
Apud Laban peregrinatus sum, & fui vsq; in hodiernum diem 176.H

Cap. 33.

Iacob reuertenti occurrit Esau flens, amplexans,osculans.39.C
Habeo mecum oues,& boues fœtas.147.L
Esau osculatus est Iacob.212.K

Cap. 34.

Egressa Dina vt videret mulieres corrupta est 51.M
Quando grauissimus dolor vulnerum est, arreptis duobus filiis Iacob,&c.63.B

Cap. 35.

Mutate vestimenta vestra,surgite & ascendamus in Bethel.47.L.188.I.
Surge Iacob ascende in Bethel,& habita ibi. 59.H.182.C

Cap. 36.

Tulit Esau vxores suas, & filios, & filias, & omnem animam domus suæ, & substantiã, & pecora, &c. & abiit in alteram regionem,recessitque à fratre suo Iacob.5.L

Cap. 37.

Reuersus Ruben ad puteum, cum non inuenisset puerum scidit vestimenta sua, & ait: puer non comparet,& ego quo ibo? 36.K. 57.F. 122.F
Tinxerunt in sanguine hędi tunicam Ioseph. 42.K.44.G.72
Ego sum frater vester Ioseph.66.K
Vide si tunica filii tui sit,an non.182.I

Cap. 38.

Dedit Thamar pro arabone annulum & armillam.39.L

Cap. 39.

Iniecit domina oculos in Ioseph, & ait:dormi mecum.49.D
Qui relicto pallio fugit. 70.D.123.K.126.I.
Mulier molesta erat adolescẽti Ioseph. 124.L

Cap. 40.

Tria canistra farinæ super caput meum. 2.A. 101.E.171.B
Videbam uitem, in qua erãt tres propagines. 17.B.48.H. 58.B.69.H.199.F
Tres adhuc dies sunt, post quos recordabitur Pharao ministerii tui,69.F. 125.G
Pistor Pharaonis fuit suspensus in patibulo. 152.M
Succedentibus prosperis præpositus pincernarum oblitus est interpretis sui.226.I

Cap. 41.

Eductum de carcere Ioseph totonderunt, ac veste mutata obtulerunt ei.68.A.198.C
Clamauit populus alimenta petens. 79.B. 137.D.177.M
Num inuenire poterimus talem virum, qui spiritu Dei plenus sit? 163.I

Cap. 42.

Merito hæc patimur,quia peccauimus in fratrem nostrum.116.K
Dixit Ioseph ministris,implete saccos.159.L

Cap. 43.

Ioseph cum fratribus suis celebrauit conuiuium in meridie,biberunt vinum, & inebriati sunt.20.L.
Sumite vobis de optimis terræ frugibus,defer te viro munera.145.H.
Attollens Ioseph oculos vidit Beniamin; commota sunt viscera eius. 152.F.182. H.

Cap. 44.

In sacco Beniamin inuentus est sciphus.179. G.197.C

Cap. 45.

Eleuauit vocem Ioseph,quam audierunt Ægyptij.42.H

Cap. 46.

Fratres mei venerunt ad me, & sunt Pastores ouium.156.L
Venit Iacob ad puteum iuramenti.177.G

Cap. 47.
Petimus, vt iubeas seruos tuos esse in terra Gessen.139.G.
Cap. 48.
Ioseph posuit Effraim ad dexteram.8.G.
Cancellauit Iacob manus super filios Ioseph 115.
Cap. 49.
Effusus es sicut aqua: non crescas, quia ascendisti,&c.4. G
Lauabit in sanguine vuæ pallium suum. 42. B.61.D
Lauabit in vino stolam suam.42.L
Simeon,& Leui fratres vasa iniquitatis.53. B. 79.M
Ruben tu primogenitus meus, ascendisti lectum patris tui.58.A
Isachar asinus fortis vidit requiem.231.A
Neptalim seruus emissus, dans eloquia pulchritudinis.137.F

EX LIBRO EXODI

Cap. 1.
Præposuit eis magistros operũ. 40.M.156.M
Seruiebant Pharaoni in luto,& latere.186.F
Paruulos interficiebant.45.L
Cap. 2.
Filia Pharaonis descendebat vt lauaretur in flumine.60.B
Cap. 3.
Apparuit dominus in rubo.1.B.111.F
Vadam visionem hanc magnam. 13.F.225.E
Cumque minaret gregem ad interiora deserti apparuit ei dominus. 23.F. 37.I.53. A. 91. E
Vidit Moyses rubum ardere, & non cõburi. 28.L.227.
Deus Hæbreorũ vocauit nos, vt eamus viam trium dierum in solitudine.63.F
Solue calciamenta de pedibus tuis. 63.F.88. M.185.F
Clamor filiorum Israel venit ad me.139.A
Moyses pascebat oues Iethro.159. I
Viam trium dierũ ibimus in solitudine. 224. L.144.M
Cap. 4.
Sponsus sanguinum tu mihi es.85.C
Manus Moysi extracta apparuit leprosa. 103. F.167. F
Nõ credent mihi,neque audient vocem meã. 78.I.229.D
Cap. 6.
In circuncisus labijs ego sum.52.G
Cap. 7.
Deuorauit virga Moysi dracones magorum. 16.G
Dimitte populum meum, vt sacrificet mihi in deserto.64. I
Eleua virgam & percute mare.17.M
Induratum est cor Pharaonis.82.H
Cap. 8.
Ebulliet fluuius ranas.124.L
Moyses orando fugauit ranas.227. D
Cap. 9.
Grãdo Aegypti læsit primitiua.170.F.211.M
Extendit Moyses manus suas ad cœlum & cessauerunt tonitrua.142.F
Cap. 10.
Deuorata est herba a locustis.79.I
Nonne vides quod perierit Aegyptus. 119.B.
Tenebrę erãt in vniuersa terra Aegypti.94.B
Extende manum tuam, & sint tenebræ in tota terra Aegypti.134.K.192.D
Cap. 12.
Sumẽt de sanguine hœdi,& ponent super utrumque postem.41.C.42.C.44.I
Comedetis illum baculos tenentes in manib. 88.H
Edent carnes nocte illa assas.91.G
Media nocte ingrediar Aegyptum, & percutiam omne primogenitum.231.E
Cap. 13.
In columna ignis præcedebat eos.18.L.29.M
Mementote diei huius, in quo egressi estis de Aegypto.43.C
Erit quasi signum in manu tua.42.I
Cap. 14.
Submersi sunt quasi plumbum in aquis.16.K 65.I
Liberauit Deus Israelem de manu Aegyptiorum.21. L
Liberati sunt de Aegypto transeundo mare rubrum.25.G
Angelus domini præcedebat castra Israel.30. A.18.K
Cap. 15.
A ligno indulcatæ sunt aquæ.2.I.185.K
Venerunt in Marath,& non poterant bibere. 164.L
Venerunt in Elim, vbi erant duodecim fontes aquarum.199.E
Cap. 16.
Cum incaluisset sol,liquescebat Man. 10.C. 73.F.178.E
Man.liquescebat ad solem, & indurabatur ad ignem.35.H
Vespere comedetis carnes.195.D
Nutriti sunt filij Israel in deserto Man.27.M
Anima nostra nauseat super cibo isto. 58.A 59.F.89.L
Mane ros iacuit per circuitum castrorũ.99.E
Cap. 17.
Moyses,Aaron,& Hur,ascenderunt super verticem collis.38.C

Stabat

Stabat Moyses in vertice montis, habens virgam Dei in manu.43.F
Percutiẽs virga bis silicem,egressæ sunt aquæ. 67.G
Iurgati sunt contra Moysen, dixerunt da nobis aquas.208.A
Manus Moysi erant graues.9.K
Cap. 18.
Prouide de omni plebe viros potentes.151.A
Iethro erat cognatus Moysi.11.A
Mendacium fugies.22.F
Gabaonitæ confederati filijs Israel impugnantur.212.A
Cap. 19.
Bestia non ascendat montem.6.A
Ascendit Moyses in montem, vbi promiscuũ vulgus non poterat ascendere.38.B
Bestia si tetigerit montem lapidabitur.54.A. 76.I
Iam aduenerat dies tertius, & mane inclaruerat.228.L
Cap. 20.
Sex diebus operaberis,sabbatho nõ facies opus.20.B.30.G.
Cap. 21.
Si rixati fuerint viri.39.M
Cunctus populus videbat voces & lampades. 37.K
Altare de terra facietis mihi.91. A
Nõ ædificabis altare de lapidibus sectis.48. A
Cap. 23.
Non sequeris turbam ad faciendum malum. 77.M
Cap. 24.
Fuit Moyses cum domino quadraginta diebus,& quadraginta noctibus. 20. K.31.F. 35.K
Erat autem species, & gloria domini, quasi ignis ardens.24.E
Cap. 25.
Facies supra coronam auream.30.H
Facies emunctoria ad lampadas emũgendas. 55.G.62.E
Quatuor circulos aureos præparabis. 56. H. 223.B
Facies duo Cherubin.81.L
Facies candelabrum de auro mundissimo.83. E.207.G.115.I.
Cherubin vnus erat in latere vno.149.D
Cap. 27.
Præcipe filijs Israel, vt afferant tibi oleum de arboribus oliuarum.158.D.182.H
Cap. 28.
Facies laminam de auro purissimo. 41.M. 164.G
Facies vestimenta sancta Aaron. 159.L
Cap. 29.
Arietem consolationis tolles, & coques carnes eius in loco sancto.88.L
Cap. 30.
Dimidium sicli iuxta mensuram templi diues non addet.94.H
Dixit dominus Moysi, sume tibi aromata. 220.A
Cap. 32.
Fecerunt sibi vitulum conflatilem.6.M
Dimitte me, vt irascatur furor meus contra illos.140.M
Cap. 34.
Facies Moysi cornuta erat ex consortio sermonis Dei.37.C
In claritate vultus Moysi,&c.90.M
Caue ne vnquam cum habitatoribus terræ illius iungas.180.D
Cap. 37.
Extendentes alas suas Cherubin.35.F.
Beseleel vestiuit arcam de auro purissimo. 215.E

EX LIBRO LEVITICI

Cap. 1.
Fide auibus holocaustum oblatum fuerit. 31.L.60.D
Holocaustum de ouibus fiebat detracta pelle. 65.I
Cap. 4.
Præcipitur sacerdoti vt afferat vitulum super altare.95.F
Cap. 5.
De Turture dicitur, qui offerebatur pro peccato: retorquebis caput eius ad pennulas, ita ut collo adhæreat.63.C.
Cap. 6.
Aquæ maledictionis facient computrescere femur tuum.3.A
Ignis iste perpetuus est, qui nũquam deficiet. 10.A.28.G.161.H
Hęc est lex holocausti:cremabitur in altari tota nocte.28.H
Relinquam partem similæ.88.K
Sacerdos qui offert hostiam pro peccato comedet in loco sancto.174.G
Cap. 7.
Anima,quæ ederit sanguinem peribit.72.H. 119.B
Cap. 8.
Posuit laminam auream consecratam in sanctificatione.19.E
Cap. 10.
Arreptisque Nadab, & Abiu filij Aaron turibulis imposuerunt ignem: & ignis deuorauit eos.29.I.191.K
Cap. 11.
Omne de volucribus,quod gradit super quatuor pedes,abominabile erit.47.C

Omne

Omne gressibile quod mundum,&c.68. H
Animal,quod diuidit vngulam, & ruminat, mundum erit. ibi.
Cap. 12.
De purgatione puerperij in quadraginta die bus.170.B
Cap. 13.
Leprosus habitat extra castra.7.F
Leprosus habebit os veste contectum.9.D
Vir siue mulier in cuius capite, vel barba lepra.30.B
Quando leprosus mundabatur,pili radebantur.87.C
Cum lauerit carnem suam aqua.88.D
Vir de cuius capite capilli fluũt. 92.D
Vestis lanea, vel linea, quæ lepram habuerit.105. I
Leprosus habeat vestimenta dissuta.96. F
Plaga lepræ si fuerit in homine. 166. A
Quicunque maculatus fuerit lepra.168.C
Cap. 14.
Immolato vno passere pro mũdatione leprosi,alter fugiebat in agrum.4.M.104.A
Si fuerit plaga lepræ in ædibus.80.E
Contaminatum se clamabit leprosus.124.I
Lex quæ requiruntur ad mũdationem lepræ. 220.I
Cap. 15.
Vir de quo egreditur semen coitus.176.K. 178.L
Homo colligens ligna in Sabbato debet lapidari.195.L
Cap. 16.
Sum. Pont. semel in anno offerebat vitulum immaculatum 42.A
Positis super ignem aromatibus.74.F
Lauabit Aaron carnem suam.38.M
Cap. 18.
De semine tuo nõ dabis Idolo Moloch.105.I
Cap. 19.
Non seres agrum diuerso semine.195.A
Cap. 20.
Vir siue mulier,in quibus phytonicus.79.K
Si quis dederit de semine suo idolo Moloch. 203. G
Cap. 21.
Si albuginem,in oculo,si torto naso,nõ accedat ad altare.47.A.78.I
Gibbosi non intrant templum.86.E
Homo de semine tuo, qui habuerit maculam non offeret panes.90.G.162.E
Homo qui habet maculã non intrabit intra velum nec accedet ad altare.158.M
Prohibetur sacerdotibus interesse funeribus mortuorum.188.F
Cap. 22.
Cum lauerint carnem suam aqua, tunc poterunt de sacrificijs vesci 60.E
Sumetis vobis die primo fructus arboris pulcherrimæ.93.E.227.G
Cap. 23.
Anima omnis carnis in sanguine est.44.H
Omnis anima,quę non fuerit afflicta,peribit. 168.L
Sumetis vobis die primo,fructus arboris pulcherrimæ spatulasque palmarum.199. C
Cap. 24.
Præcipe filijs Israel, vt afferant oleum de oliuijs purissimum.10.B.75.I
Cap. 25.
Si attenuatus fuerit frater tuus, & vendiderit possessionem.61.C
Dabo benedictionem meam anno quinto. 88.H
Iubileus erit quinquagesimus.22.A
Cap. 26.
Si in præceptis meis ambulaueritis,& mãdata mea custodieritis, dabo vobis pluuiam. 134.C

EX LIBRO NVMERI.

Cap. I.

HI sunt nobilissimi Principes multitudinis,&c.151.L
Cap. 4.
Gaaditæ,Gersonitæ, Meraritæ ministrabãt in templo domino.183.K
Cap. 5.
Præcipe filijs Israel, vt proijciant de castris omnem leprosum.53.F
Aquæ maledictionis.113.A
Cap. 11.
Ortũ est murmur populi,quasi dolentiũ, &c. 9.F
Cum descendisset ros super castra, descendebat Man.13.M.36.M.74.A.76.C
Erat Man.quasi semen coriandri.56.F
Quis tribuat vt omnis populus prophetet? 76.F.155.F
Circuibat populus,& colligebat Man. 78.F 177.G
Flagrauit populus desiderio carnium. 190.E
In mentem veniunt Cucumeres,& Pepones. 65.K
Cap. 13.
Inuenerunt vitem, & absciderunt palmitem cum vua sua quem portabant duo viri in vno vecte.16.K.95.I
Misit exploratores Moyses. 68.I
Introducam vos in terram lacte, & melle manantem.22.I
Cap. 14.
Tradet humum lacte,& melle mananté. 22.I

Cap. 15.
Homo colligens ligna Sabbatho debet lapidari.8.I.195.L
Cap. 17.
Refer virgam Aaron vt sit tibi in signum rebellium.144.I.16.B
Virga Aaron sicca floruit.200.I.42.F.15.K
Quem elegerit dominꝰ ipse est sanctus. 78.K
Cap. 20.
Istæ sunt aquæ contradictionis,in quibus iurgati sunt filij Israel.48.E
Percutiens virga bis silicem egressę sunt aquę largissime. 56.C.67.G.141.C
Cum eduxeritis aquam de petra bibet omnis populus,& iumenta.40.H
Cap. 21.
Fac serpentem æneum, & pone eum pro signo. 40.F.42.K.58.G
Immisit serpentes ignitos in populum. 58.F. 107.E
Anima nostra nauseat super cibo isto leuissimo.76.C.90.B
Cap. 22.
Aperuit dominus os Asinę, & locuta est. 68. B.129.D.144.D
Historia asinæ Balaam.206.F
Cap. 24.
Orietur stella ex Iacob.16.F
Dixit homo, cuius obturatus est oculus, qui vidit visionem omnipotentis Dei. 23. C. 38 M.129.D
Quam pulchra tabernacula tua Iacob,& tentoria tua Israel.49.H.74.B.189.H
Cap. 25.
Madianitæ ornauerunt filias suas, vt deciperent filios Israel.49.M
Cap. 27.
Prouideat dominus Deus spirituum omnis carnis hominem qui sit super omnem multitudinem.163.L
Cap. 31.
Omne quod potest transire per flammas,igne purgabitur, vel aqua, &c. 59. H. 173.B. 207. A
Armauit Moyses septem millia electorum virorum.202.D
Cap. 32.
Quando Pontifex obierit reuertetur homicida ad terram suam.41.M.

EX LIBRO DEVTERONOMII

Cap. I.

DAte ex vobis viros sapientes, & gnaros. 121.A
Cap. 7.
Te Israel elegit dominus, vt sis eis populus peculiaris.198. B.
Videbatur mihi panis, quasi ex hordeo. 65.B
Cap. 8.
Ductor tuus fui in solitudine,in qua erat serpens flatu adurens,scorpio,& dipsas. 4.E. 7.I.58.F.73.B
Dominus Deus tuus introducet te in terram bonam.20.H
Cap. 10.
Circuncidite præputium cordis vestri. 204.B
Cap. 11.
Ponite verba mea in cordibus vestris,& suspẽdite ea per signum.176.F.
Cap. 14.
Hoc est animal,quod comedere debetis: bouem,& ouem,& capram.38.D
Cap. 18.
Caue ne imitari velis abominationes illarum gentium.102.G
Cap. 20.
Interficies in ore gladij Etheum Eueum.78.L 102.F.125.C
Cap. 21.
Mulier capta in bello si tradatur coniugio debet circuncidere vngues.118.L.236. H
Si videris in medio mulierem pulchram. 186. A
Cap. 22.
Cum ædificaueris domum nouam facies murum tecti per circuitum.50.B.185.A
Non indueris veste quæ de lino, & lana contexta est.195.A.72.I
Non induetur mulier veste virili.102.G
Cap. 28.
Vineam plantabis,& fodies, & uinum non bibes. 75.H
Cap. 30.
Circuncidet dominus Deus cor tuum.116.B
Cap. 32.
Fel draconum vinum eorum,& venenum aspidum insanabile.71.E.211.L
Hircos cum medulla tritici.101.L
Gens absque consilio est, & sine prudentia. 109.194.H
Deuorabant eos aues morsu amarissimo. 153.I
Si acuero vt fulgur gladium meum.153.I
Sicut aquila prouocans ad uolandum pullos. 226. E
Cap. 33.
Benedictus in latitudine Gad.5.I
Lætare Zabulon in exitu tuo.63.E
Benedictus Aser, tingat in Deo pedem suum. 73. M

EX LIBRO IOSVE

Cap. 3.

DEficiebant aquæ inferiores, & intumescebant superiores.71.H

Cap. 4.

Extraxerunt de medio Iordanis alueo duodecim lapides.95.F

Cap. 5.

Hodie abstulisti opprobriũ Aegypti à nobis. 21.A

Defecit Manna propter quod comederunt filij Israel de fructibus terræ.70.L

Cap. 6.

Iericho erat clausa septem parib⁹ murorum, qui ceciderunt tubicinantibus sacerdotib. 48.I

Sacerdotes septem vicibus circuierũt Iericho. 161.I.125.D

Maledictus qui reædificabit Iericho.194.H

Cap. 7.

Anathema in medio tui.8.I

Acham furatus est palliũ valde bonum,& ducentos siclbs argenti, & regulam auream. 118.C

Acham lapidatus est, quia furatus est pallium & regulam auream.195.M

Cap. 10.

Gabaonitę confederati filiis Israel impugnantur.50.D

Ponite pedes super colla regum.83.a

Cap. 14.

Fratres mei dissoluunt cor populi, & nihilominus ego secutus sum dominum. 46.L. 184.G

Cap. 18.

Vsquequo marcetis ignauia.9.B.21.H

EX LIBRO IVDICVM

Cap. 1.

DEdit Caleb Axæ filiæ suæ irriguum superius,& inferius.55.E.75.M.122.D 141.195.D

Cap. 4.

Mulier Iahel interfecit Sisaram.69.D.126.M 134.

Iahel propinauit lac Sisaræ.214.F

Cap. 5.

Stellæ manentes in ordine, & cursu suo, pugnauerunt aduersus Sisaram. 3.B. 81. B. 142.C

Gedeon confregit lagenas, & tenebat tubas in manibus.175.F

Delbora sedit sub palma, quæ nomine illius vocabatur.212.K

Cap. 6.

Dixit angelus Gedeoni tolle carnes, & panes azimos,& pone supra petram. 10.F.18.B. 28.A

Dormiuit Samson vsque ad mediam noctis, & cõsurgẽs portauit ambas portas. 181.C

Gedeon confregit lagenas tenens lampades in manu.212.I

Cap. 7.

Qui biberunt aquam flexo poplite, repulsi sunt à bello.8.M.28.G

Duc populum ad aquas,& ibi probabo illos. 207.H

Fracta lucerna Gedeonis apparuit lumen. 227.G.

Cap. 9.

Ierant ligna vt vngerent sibi regem. 4.H

Ficus noluit deserere dulcedinem sui fructus. 36.K.63.

Locuta sunt ligna ad vitem; veni,& imperanobis.38.

Egrediatur ignis de Ramno, & deuoret Cedros Libani.51.H

Dixit vitis, nunquid possum deserere vinum. 75.G

Noluit oliua deserere dulcedinem, vt regnaret super ligna.134.G

Mulier illisit capiti Abimelech fragmen molæ.58.E.121.F.175.H

Misit dominus spiritum pessimum inter Abimelech & viros Sichem.144.E.146.A

Præcidentes ramos de arboribus sequebantur ducem.185.A

Cap. 11.

Filia Iephte primo occurrit ei, & imolauit eã. 187.B

Cap. 12.

Dic ergo Schibboleth,& dixerunt Sciboleth. 48.50.122.K.57.L

Cap. 13.

Tulit itaq; Manue hoedum de capris, & libamenta,& posuit super petram.90.L

Concipies & paries filium, & erit Nazaræus domini.231.A

Cap. 14.

Samson occurrit leo,& examẽ apum. 193. M

Cap. 15.

Colligauit caudas vulpium, & combussit segetes.39.H.79. M

Cap. 16.

Crines in capite Samsonis, & de toto processu historiæ.12.M.66.H.71.G.96.B.135.D 127.B

Irruit spiritus domini in Samsonem, & lacerauit leonem.200.M

Cap. 17.

Fuit adolescens de Bethleem, qui peregrinari voluit vbicunq; cõmodũ reperisset 47.A

Quis te huc adduxit? quid hic agis? 157.164.B

Cap. 18.

Dederunt filij Dan in Lais.213.C

EX LIBRO RVTH.

Cap. 2.

RVth excussit virga hordeum.18.B

Intinge bucellam panis in aceto. 41.F. 175.I.193.D.195.E.146.E

Ruth stabat in agro a mane vsq; ad vesperam. 221.A

EX LIBRO PRIMO REGVM.

Cap. 2.

FIlij Heli, filij Belial nescientes dominum, neq; officium Sacerdotum ad populũ, sed quicunque imolasset victimam, veniebat puer Sacerdotis dum coquerentur carnes,&c.84.L.119.164.D

Dimitte nos ad vnam partem sacerdotalẽ, vt comedamus bucellam panis.163.H

Habebant fuscinulam tridentem.87.K

Cap. 3.

Puer Samuel ministrabat domino coram Heli.119.H.200.A

Oculi Heli caligauerant,& videre non poterat lucernam Dei.121.H.200.A

Non cecidit verbum eius in terra. 72.M

Cap. 7.

Intonuit dominus fragoræ magno in die illa, & terruit Philisthæos.60.C.165.F.205.H

Conuenerunt filij Israel in Masphath,,& hauserunt aquam, & effuderunt in conspectu domini.60.D.218.A

Ibat Samuel per singulos annos in Bethel & Galgala,& Masphat.155.K

Cap. 9.

Consurgens vade,& quære asinas.54.M

Cap. 11.

Dixit Naas Amonites viris Iabes Galaad, in hoc feriam vobiscum pactum, vt eruã oculos vestros dextros.46.M.51.L

Cap. 13.

Porro faber ferrarius nõ inueniebatur in omni terra Israel:cauerant enim Philistijm,ne fortè facerent Hebræi gladium,aut lanceã. 81.B

Cap. 14.

Inuenit Ionathas fauum mellis,& applicauit ad os suum,extendens sumitatem virgæ.18. B.41.K.44.M.66.E

Attendit Ionathas reptans manibus, & pedibus. 40.K.173.D. 177.K

Cap. 15.

Agag pinguissimus,& tremens oblatus est Samueli.131.I

Cap. 16.

Vidi filium Isai fortissimum robore, & dominus erat cum eo.37.D

Non hunc elegit dominus: non elegit dominus ex istis.158.I.157.161.

Dauid solus quia humilis electus est in regẽ. 104.I

Spiritus domini recessit à Saule, & agitabat eum Spiritus malus.116.E

Dauid tangendo citharam expellebat spiritũ malum à Saule.139.B

Vidi filium Isai Bethleemitem scientem psallere.121.B

Cap. 17.

Elegit Dauid quinque limpidissimos lapides de torrente, & misit in peram, & accepit baculum pastoralem, quem semper habebat in manibus,& iuit contra Goliam.39. M.229.H.88.A

Nunquid canis ego sum, quia venis ad me cũ baculo.39.M

Cap. 18.

Percussit Saul mille, & Dauid decem millia. 58.H

Expoliauit se Ionathas tunica, qua erat indutus.87.C

Cap. 21.

Si mundi sunt pueri maximè à mulieribus 89.L

Ecce hic gladius Goliath Philisthæi.118.C

Dixit sacerdos non habeo panes laicos panes ad manum:si mundi sunt pueri, & 119.I

Mutauit Dauid os suum coram Achis.150.K

Cap. 25.

Cecidit Abigail ad pedes Dauid.15.D

Benedictus dominus Deus Israel, misit te hodie in occursum meum.15.H.51.M

Abigail ascendit asinam cum quinq; puellis, & occurrit Dauid.38.E.40.D.51.M

Cap. 30.

Viri Dauid inuenerunt puerum Aegyptium in agro & adduxerunt ad Dauid.3.K

EX LIBRO SECVNDO REGVM.

Cap. 1.

MOntes Gelboe nec ros nec pluuia descendat super vos.73.G.204.A

Dauid vestimenta sua scidit,omnesq; viri,qui erant cum eo, & planxerunt, & fleuerunt. 175.F

Cap. 3.

Non deficiet tenens fusum,& fluxum seminis sustinens. 124.I.167.E

Cap. 4.

Dormiẽte ancilla,quæ purgabat triticum, & ostium dimiserat apertum, intrauerũt duos latro-

latrones, & præciderunt caput Isboseth. 46.E.51.F.123.M.147.K
Latrones filiorum Amon.9.C
Cap. 6.
Dauid, & omnis Israel deducebat arcam domini.114.F
Partitus est Dauid vniuersę multitudini Israel tam viro, quam mulieri collyridam panis vnam,&c.229.G
Adduxit arcam domini in ciuitate Dauid cũ gaudio.13.E
Cap. 9.
Miphiboseth erat claudus vtroq; pede.121.M
Cap. 10.
Amon fecit radi mediam barbam nuncijs Dauid & vestes truncari usq; ad nates. 48. F. 118.M. 147.K
Cap. 14.
Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur in terram.127.F.132.H
Cap. 15.
Cunctus populus incedebat contra viam oliuæ ad desertum.131.G
Dauid ascendebat cliuum oliuarum flens,nudis pedibus incedens,& aperto capite.74. F.59. I.69.D.74.E.134.B.173.L
Dixit Dauid Sadec Sacerdoti:Ego abscondar in campestribus deserti, donec ueniat sermo à vobis indicans mihi. 37.K
Cap. 17.
Melius est consilium Chusi, quam Achitophel.4.B.11. D
Cap. 18.
Absalon sedens in malo suspensus est in quercu per crines, & transfixus tribus lanceis. 45.F.48.A.150.C
Cap. 21.
Adrieli genuit quinque filios,quos omnes Dauid exposuit morti. 50.D

EX LIBRO TERTIO REGVM

Cap. I.

Erat autem Abisag Sunamitis.12.K
Quæsiuerunt Abisag puellam pulchram nimis.148.C.185.C
Cap. 2.
Dixerunt filij prophetarum aquę amarę sunt, & terra sterilis.4.E
Positus est thronus matris regis, quæ sedit ad dexteram eius.16.19.B
Aedifica domum in Ierusalem quacunque die inde egressus fueris scitote moriturum. 150.F.219.C
Præcepi mulieri viduæ vt pascat te.91.G
Cap. 3.
Iudicium de duabus mulieribus,quæ contendebant coram rege. 229.I.71.H
Apparuit dominus per somnum Salomoni. 163.F
Cap. 4.
Puer mortuus est inter genua matris. 184.B
Cap. 5.
Lepra Naaman mundata est in Iordane, &c. 26.A
Pręcepit Salomon,vt tolerent lapides grandes pretiosos,& ponerent in fundamento templi,& quadrarent eos. 95.C
Cap. 6.
Aedificauit Salomon atrium interius ordinibus lapidum politorum.3.C
In ostijs abiegnis sculpsit Cherubin palmas, & celaturas, valde eminentes.10.K
Nihil erat in templo, quod non auro tegeretur.14.L
Omnes parietes templi per circuitum sculpsit varijs celaturis,& torno.14.L.94.A
Alæ Cherubin habebant quinque cubitos, & mutuo iungebantur.31.I
Domus domini cum ædificaretur,malleus,& securis non sunt audita.206.F.223.D
Cap. 7.
Statuit duas columnas in porticu templi. 10. M.85.I.134.I
Fecit Salomon in templo quasi flores lilij. 116.I
Cap. 8.
Dedicauit Salomon domum domini septem diebus. 19.D
Expandebant Cherubin alas suas.35.E
Si fugerit populus Israel inimicos suos. 137.H
Cap. 10.
Fecit Salomon thronum de ebore grandem. 19.G.108.E.230.F
Regina Saba venit ad Regẽ Salomonẽ. 63.H
Beati viri tui,& beati serui tui hi,qui stant coram te semper.24.I.36.C
Cap. 12.
Lapidauit omnis populus Adũram.170.F.
Ieroboam posuit duos vitulos in duobus mõtibus.213.L
Cap. 13.
Hoc erit signum,altare scindetur,& cinis effundetur.190.k.114.M
Sepelite me in sepulchro, quo vir Dei sepultus est.128.H
Cap. 17.
Corui pascebant Eliam.88.I
Ceruis præcepi vt pascant te. 144.D.182.C
Cap. 18.
Tribus annis nec ros nec pluuia fuit in Israel 73.K
Fecit de vinea Naboth hortum olerum. 69.F
Latrunculi filiorum Amon.124.E

Elias

Elias ædificauit altare,diuisit bouẽ, & posuit super ligna.203.E
Cap. 19.
Angelus portauit Eliæ dormienti sub iunipero panem subcinericium & vas aquæ,& ambulauit in fortitudine cibi illius, &c.1. M.2.E.4.D
Non in spiritu dominus sibilus auræ tenuis ibi dominus. 16.L.83.G.69.I.104.C.166. L.210.M
Perrexit Elias in desertũ, & sedit subter iuniperum.174.I *Cap.* 20.
Ponamus saccos in lumbis nostris, & funiculos in capitibus.174.K
Abstulit puluerem à capite suo, & cognouit eum rex.166.D
Nõne vidisti Achab corã me humiliatũ.48.D
Cap. 21.
Conuersa est vinea in hortum olerum. 15.C
Da mihi vineã tuã, vt faciã mihi hortũ olerũ. 183.E *Cap.* 22.
Nubecula parua quasi vestigiũ hominis ascẽdebat de mari.15.L.17.G.199.F
Rex Israel mutauit habitum, & ingressus est bellum.64.B
Vltra Iosaphat fecit naues bellicas.113.G
Cap. 25.
Custodi virum istum, qui si lapsus fuerit erit anima tua pro anima illius.54.L

EX LIBRO QVARTO REGVM

Cap. 2.

SAnaui aquas,& non erit vltra mors,neque sterilitas.128.E.61.A
Afferte mihi vas nouum, & mittite in illud sal.16.E.174.M
Ecce currus igneus, & equi ignei,& ascendit Elias in cęlum.30.C.36 D
Posuit Elias sal in vase,& sanauit aquas. 54.E 56.I
Ascende calue.73.D
Currus igneus eleuauit Eliam.23.D.81.L
Elias inuoluit pallium.90.B
Habitatio ciuitatis óptima est,sed aquæ pessimæ sunt.194.D
Cap. 3.
Non videbis ventum,nec pluuiam, & alueus replebitur aqua.77.I.137.G
Cap. 4.
Dixit Giezi curram post eum, & accipiam aliquid ab eo,& sequitur quomodo Giezi factus est leprosus.5.D.7.G
Faciamus ei cęnaculum paruum, & ponamus ibi mensam,candelabrum, &c.12.I. 56.F.89.L.224.C.231.B
Pręmisit Elisæus Giezi cũ bacuso, & non surrexit puer mortuus.39.I.41.A
Inuenerunt coloquintidam,& clamauerunt: mors in olla,& apposita farina facta sunt olera esibilia.75.F.146.E
Pete vasa vacua non pauca. 79.B.49.D.109. A.134.H
Apprehendit pedes Elisęi dicens, nunquid petiui filium? 140.B
Caput meum doleo.170.E
Hidria farinę non deficiet,nec lecytus olei minuetur.178.F *Cap.* 5.
Dictum est Naaman leproso:lauare septies in Iordane,& mundabitur caro tua. 2.F.26. A.102.D.113.A.128.E.130.G.43.A
Cap. 6.
Salua me domine mi rex:ait ille:vnde te possũ saluare?14.I *Cap.* 7.
Fugerunt Lyri animas suas tantum saluare cupientes,& reliquerunt tentoria sua. 47.I
Cap. 10.
Occiderunt septuaginta tres,& posuerunt capita in cophinis.170.D
Cap. 12.
Reuixit mortuus cum tetigisset ossa Elisæi. 10.D.92.K
Cap. 18.
Loquere nobis Syriacè siquidem intelligimus linguam istam.12.D.54.B.81.E.89.L
Dicitur Ezechiæ:quæ est fiducia tua,confidis in baculo isto arundineo.48.I.195.D
Cap. 20.
Ostendit Ezechias domum aromatum. 103.E
Cap. 23.
Præcepit rex sacerdotibus templi,vt proijcerent de templo vasa,quę facta fuerant Baal. 155.D *Cap.* 24.
De latrunculis Moab.215.G
Cap. 25.
Sedechias captus est cæcus,ac vinctus cathenis à rege Babylonis.57.K.68.F

EX LIBRO PRIMO PARALIpomenon.

Cap. 9.

PEr girum templi morabantur in custodijs suis,vt cum tempus fuisset aperiret fores.50.E *Cap.* 10.
Philistijm expoliauerunt,& amputauerunt caput Saul.170.B
Cap. 18.
Abysai filius Saruiæ percussit Edom in ualle Salimarum.44.M.231.A
Cap. 21.
Dauid eleuans oculos uidit angelũ dñi stãtẽ, euaginatũ tenentem gladium.47. E.90.H
Cum percuteret angelus Ierusalẽ vidit dominus & misertus est.133.K

Cap. 22.
Filius qui nascetur ex te erit vir quietissimus. 231.M

EX LIBRO SECVNDO PARALIPOMENON.

Cap. 1.
DIctum est Salomoni dormienti petenti sapientiam, quia petisti &c. 39.B.79.A
Cap. 3.
Strauit Salomon pauimentum templi pretioso marmore, 14.K.94.E
Fecit velum ex iacintho, & purpura. 74.M.
Cap. 5.
Cherubin stabant rectis pedibus. 2.F.220.B
Cap. 7.
Descendit ignis, & deuorauit holocausta. 10.E.13.L
Cap. 13.
Stetit Abias super montẽ Semeron, &c. 69.F
Cap. 20.
Cum ignoremus quid agere debeamus hoc solum habemus residui. 208.B.126.B
Non eritis vos, qui dimicabitis: O Iuda, & Ierusalem nolite timere. 227.B
Cap. 24.
Ozias percussus est lepra, qui accipit turribulum. 167.D
Cap. 32.
Ægrotauit Ezechias dolore pedum. 147.G

EX LIBRO PRIMO ESDRAE

Cap. 1.
VAsa aurea, & argentea protulit Cyrus in templum. 183.D
Cap. 3.
Seniores, qui uiderãt tẽplũ flebãt. 84.A.183.C
Fundato templo a cementarijs sacerdotes stabant. 92.M
Filij Iuda, quasi uir unus stabant super eos, q̃ faciebant opera. 183.C
Cap. 6.
Cyrus rex præcepit in domo domini, quæ est in Ierusalem. 155.E
Cap. 7.
Esdras parauit cor suum, ut inuestigaret, & faceret legem domini. 181.L

EX LIBRO TERTIO ESDRAE.

Cap. 3.
REx Darius fecit cœnam magnam omnib. purpuratis. 21.A
Fortior est ueritas, & præualet. 217.E
Cap. 4.
Nunciamus regi quoniam si ciuitas Ierusalẽ ædificata est. 79.L
Cap. 8.
Facite quod placitum est domino, & superamini a populis terræ. 50.k

EX LIBRO NEHEMIAE, QVI *Secundus Esdræ dicitur.*

Cap. 1.
FIat domine auris tua intenta, & oculi tui aperti. 184.A
Dissipatus est murus Ierusalem, & portę eius combustæ. 81.C
Cap. 3.
Nehemias reædificauit portas Ierusalem, quæ succensæ fuerant. 180.F
Tertia erat porta vetus. 209.C
Cap. 13.
Præcepit Nehemias ut non aperirentur portę usque post sabbatum. 128.I
Amonites, et Moabites non intrabunt in ecclesiam in æternum, 159.A

EX LIBRO TOBIAE

Cap. 1.
Cum irent omnes ad uitulos aureos, hic solus fugiebat consortia hominum. 7.A.50.E 137.E.211.C
Tobias cum filio, & uxore fugiens nudus latuit. 45.M
Cap. 2.
Tobias de nido hirundinum calidis stercoribus excęcat. 48.I.53.B.66.G.127.E.147.L
Filij sanctorum sumus, & uitam illam expectamus. 150.C
Cap. 3.
Hoc habet pro certo omnis, qui colit te, quoniam uita eius in probatione fuerit coronabitur. 209.D
Cap. 5.
Quale gaudiũ mihi est, qui in tenebris sedeo, & lumen cęli videre non ualeo? 63.L
Cap. 6.
Fel piscis ualet ad ungendos oculos ubi fuerit albugo. 41.C.62.I.173.L
Cordis eius particulam si super carbones ponas fumus eius extricat omne genus dęmoniorum. 64.C.138.D
Venit ad fluuium Tigris exenterauit piscem. 68.M
Reliquit prandium suum. 68.M
Hoc audiui quia dæmonium occidit eos. 102.M
Qui coniugium ita suscipiunt, ut Deum a se excludant, habet potestatem dæmonium super eos. 103.A

Cap. 12.
Bona est oratio cum ieiunio. 106.F.
Cap. 13.
Ex lapide pretioso omnis circuitus murorum Ierusalem. 214 F
Cap. 14.
Filij sanctorum sumus, & vitam illam expectamus. 150.I

EX LIBRO IVDITH

Cap. 6.
LIgauerunt Achior ad arborem. 42.G
Cap. 8.
In superioribus domus suæ fecit sibi secretũ cubiculum, in quo cum puellis suis clausa morabatur. 35.L.51.M.214.E
Memores esse debetis quomodo pater' noster Abraham tentatus est, & per multas tribulationes probatus Dei amicus effectus est. 95.M.127.E.204.G
Flagellis domini quasi serui corripimur ad emendationem, & nõ ad perditionẽ. 203.I
Nos ergo vlciscamur nos pro his, quæ patimur. 204.G.208.I
Cap. 9.
Memores estote Moysi serui domini, qui Amalec confidentẽ in virtute sua, non ferro pugnãdo, sed precibus sanctis orãdo deiecit. 210.D
Ora pro nobis, qm̃ mulier sancta es. 136.A
Cap. 10.
Surrexit Iudith de loco, ĩ quo iacebat prostrata ad dominum. 67.H.223.E
Exuit se vestimẽtis viduitatis suæ, & lauit corp' suũ, vnxit se myrtho optimo, &c. 175.M
Cui etiam dominus contulit splendorẽ, & illam pulchritudinem ampliauit. 147.M
Cap. 12.
Iudith baptizabat se in fonte aquæ. 25.K
Cap. 13.
Iudith amputauit caput Holofernis. 2.I
Benedicta es tu filia à domino præ omnibus mulieribus. 15.D
Benedixit te dominus in virtute sua. 15.H
Iudith post ieiunium amputauit caput Holofernis. 106.L
Cap. 14.
Circuncidit Achior carnẽ præputij sui. 52.F
Cap. 15.
In gloria Ierusalẽ, tu lætitia Israel. 214.E

EX LIBRO HESTER

Cap. 1.
REx iussit conuiuiũ præparari in vestibulo horti & nemoris, quod regio cultu consitum erat. 14.A.23.L
Fecit grande conuiuium cunctis principibus, & pueris suis.
Septem diebus iussit conuiuium præparari in vestibulo horti. 56.G.89.L.222.M
Bibebant qui inuitati fuerãt aureis poculis vinũ, vt magnificẽtia regia dignũ erat. 20.M
Cap. 2.
Introducta est Esther ad cubiculum regis Assueri. 19.D
Mardochæus fuit nutriti' filiæ fratris sui Ester. 19.L
Fecit regnare Esther pro Vasthij. 21.G.83.A
Cap. 4.
Mori debebat quicunq;, nisi rex auream virgã ad eum tetenderit pro signo clementiæ. 18.D.41.F.44.D
Cap. 5.
Cito vocate Aman vt Esther obediat voluntati. 83.C
Cap. 6.
Hic quem voluerit rex honorari debet indui vestibus regijs. 174.F
Cap. 8.
Assuerus dedit Esther medietatẽ regni. 12.K
Cap. 10.
Fons paruus creuit in fluuium magnum. 73.F 103.G

EX LIBRO IOB

Cap. 1.
DEscendit ignis, & cõsumpsit oues. 48.M
Filijs tuis cadentibus, & bibẽtibus vinũ, irruit ventus, & cecidit domus, & oppressit liberos, & mortui sunt. 103.A.210.B
Cap. 4.
Ecce qui seruiunt ei non sunt stabiles, & in angelis suis reperit prauitatem. 191.M
Cap. 5.
Paruulum occidit inuidia. 117.B
Cap. 7.
Dies mei velocius transierunt, quam a texente tela succiditur. 217.H
Cap. 8.
Sicut tela aranearum fiducia eius. 47.I
Ecce nunc in puluere dormiam, & si mane me quæsieris non subsistam. 48.C.90.K
Nunquid crescere potest carectum sine aqua? 70.D.116.H
Cap. 11.
Quasi meridianus fulgor occurret tibi. 39.D
Cap. 13.
Quasi putredo consumendus sum, & quasi uestimentum quod comeditur à tinea. 212.F

Cap. 14.
Truncus eius ad odorem aquæ germinabit. 135.L
Homo cum mortuus,atque nudatus fuerit,vbi quæso erit?233.H
Lapides excauant aquæ,& alluuione terra cõsumitur,194.C
Cap. 21.
Dulcis fuit glareis Cochiti.70.G.124.D
Tenent timpanum, & citharam;& in puncto ad infernum descendunt.70.M
Cap. 24.
Probauit me quasi aurum, quod per ignem transit.209.K
Cap. 26.
Spiritus eius ornauit cęlos.176.M
Cap. 30.
Qui me comedunt,non dormiunt.212.F
Cap. 31.
Ignis est vsque ad consumptionem deuorans. 126.M
Quis mihi tribuat auditorem, & desiderium meum impleat omnipotens,& librum scribat.230. K
Si vidi lunam incedentem clarè, & osculatus sum manum.184.K
Cap. 34.
Ad præceptum tuum elauabitur aquila.75.A
Cap. 38.
Vbi eras cum me laudarent astra matutina ? 9.E.143.I
Quis posuit in visceribus hominis sapientiã, aut quis dedit gallo intelligẽtiam. 148.G
Cap. 39.
Pulli eius lambunt sanguinem.44.K
Cui dedit in solitudine domum.193.I
Cap. 40.
Beemot dormit in locis virentibus.126.A

EX LIBRO PSALMORVM.

Psal. 1.
In cathedra pestilentiæ non sedit.160.M
Psal.4. In pace in idipsum dormiam, & requiescam. 145.a
Signatum est super nos lumen vultus tui domine.97.L
Psal.5. Sepulchrum patens est guttur eorum.121.I
Psal.7. Sagittas suas ardentibus effecit.177.G
Psal.11. Argentum igne examinatum probatum septuplum.209.B
Diminutę sũt veritates à filiis hominũ.105.B
Psal.16. Effusa est contentio super principes,& errare fecit eos.53. E
Psal.17. In te eripiar à tentatione,& in Deo meo non transgrediar murum, 47.K.187.H
Ignis à facie eius exarsit, carbones succensi sunt ab eo.202.F
Inclinauit cœlos,& ascendit caligo sub pedibus eius.228.B
Psal.23. Innocens manibus,& mundo corde,qui non accepit in vano animam suam.197.I
Psal.25. Proba me Deus, & tenta me, vre renes meos. 207.H
Psal.30. Turbatus est in ira oculus meus, anima mea, & venter meus.118.M
Psal.33. Humiliabam in ieiunio animam meam, & oratio mea in sinu meo conuertetur. Quasi proximum,&c.107.K
Psal.35. Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ,& torrente voluptatis potabis eos.20.H
Psal.36. Os iusti meditabitur sapiẽtiam,& lingua,&c. 54.H
Psal.38. Dixi custodiã vias meas, vt non delinquã,&c. 71.I
Psal.43. Æstimati sumus sicut oues occisionis. 188.I
Psal.44. Obliuescere populũ tuum, & domum patris tui,& concupiscet res speciẽ tuam. 188.G
Psal. 48. Qui confidunt in virtute sua,& in multitudine diuitiarum suarum gloriantur.30.H
Psal. 51. Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate.165.K
Psal. 57. Sicut aspidis surdæ,& obturantis aures.67.A
Psal. 64. Pinguescent speciosa deserti.186.I
Visitasti terram,& inebriasti eam.122.E
Psal. 65. Conuertit mare in aridam.173.G
Psal. 67. Conuenerunt principes coniuncti in medio iuuencularum timpanistriarum.137.B
Psal. 68. Laboraui clamans, raucæ factæ sunt fauces meæ.137.C
Psal. 70. Confitebor in vasis Psalmi.143.L
Cum exiret de terra Aegypti,linguam,quam non nouerat audiuit.77.L
Psal. 72. Sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea.75.H
Psal.75. Dormierunt somnum,& nihil inuenerunt uiri diuitiarum in manibus suis.48.H
Psal.78. Deus venerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt templum,&c.157.F
Psal.79. Incensa igni,& suffocosa ab increpatione vultus tui peribunt.71.C
Psal.82. Bene principes eorum sicut Oreb, & Zeb,& Zebeæ & Salmana.151.L
Psal.83. Passer inuenit sibi domum, & turtur nidum. 215.L
Ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrimarum.220.M.142.E
Psal.89. Mane sicut herba transeat.217.H
Psal. 90. A sagitta volante in die,à negocio perambulante in tenebris.8.F.187.F.212.B
Super aspidem & basiliscum ambulabis. 187.L
Angelis suis Deus mandauit de te, &c. 187.F
Psal. 101 Vigilaui, & factus sum sicut passer solitarius in tecto.129.I

Reno-

Psal. 102. Renouabitur vt aquila iuuentus tua.67.B
Psal.103. Tange montes,& fumigabunt,fulgura,corruscationes.34.F
Ortus est sol,& congregati sunt.78.D
Qui facit angelos suos spiritus, &c. 238.F. 144.F
Hoc mare magnũ,& spaciosum manibus,&c. 168.H
Petra refugium herinacijs.211.C
Psal.104. Locusta,& brucus comedit omnem fructũ terrę eorum.69.I
Expandit nubem in protectionem eorum, & ignem,vt luceret eis.133.H
Psal.106. Sedentes in tenebris,& vmbra mortis. 161.F
Omnem escam abominata est anima eorum. 177.F
Psal.120. Per diem sol non vret te,neq; luna per noctẽ. 205.B
Psal.126. Sicut sagittę in manu potentis,ita filij excussorum.54.C
Psal.132. Sicut vnguentum in capite,quod descendit in barbam Aaron.80.B.97.L
Psal.140. Dirigatur oratio mea sicut incensum.137.A
Psal.141. Emitte manum tuam de alto, eripe me de aquis.227.D
Psal.142. Nõ intres in iudicium cum seruo tuo.110.M
Psal.147. Flauit spiritus eius,& fluuent aquæ. 122.B. 200.M
Mittit cristallum suum sicut bucellas. 176.L

EX LIBRO PROVERBIORVM

Cap. 4.

OMni custodia serua cor tuum. 51.I
Iustorum semita quasi lux splendens procedit,& creuit vsque ad perfectam diem. 55.K

Cap. 5.

Fauus distillans labia meretricis.126.L

Cap. 6.

Vade ad formicam piger.9.A

Cap. 9.

Sapientia ædificauit sibi domum, excidit columnas septem.19.F

Cap. 17.

Iustus prius est accusator sui.61.F

Cap. 23.

Cui væ? cuius patri væ? cui rixę? cui foueę? cui sine causa vulnera? cui suffusio oculorum? nõne hos,qui commorantur in vino, & student calicibus e potandis?71.F
Eris sicut dormiens in medio mari.123.G

Cap. 24.

Per agrum hominis pigri transiui, & per vineam viri stulti, & ecce totum repleuerant vrticæ.55.E.115.B.160.A.186.C.191.C

Cap. 26.

Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij.163.I

Cap. 27.

Sicut auis transmigrans de domo sua.184.F

Cap. 30.

Tria sunt mihi difficilia, & quartum penitus ignoro.158.B.167.B

EX LIBRO ECCLESIASTAE.

Cap. 1.

ORitur sol,& occidit,& ad locum suum reuertitur,girans per meridiem. 52.I. 59.F
Omnia flumina intrant in mare, & non redũdant.116.H

Cap. 2.

Dixi in corde meo vadam, & fruar bonis: 70.I
Feci hortos,& pomera,& corseui ea. 173.F 189.K

Cap. 4.

Vnus est,& secundum non habet,non patrem non filium.85.A.151.D
Laudaui magis mortuos,magis quam viuentes.130.M

Cap. 5.

Est alia infirmitas pessima,quam vidi sub sole diuitiæ congregatæ.168.G

Cap. 12.

Rumpatur funis argenteus.132.D
Florebit amigdalus,dissipabitur caparis, impinguabitur locusta.226.L

EX LIBRO SAPIENTIAE

Cap. 2.

VIno pretioso, & vnguento nos impleamus. 70.B
Venite fruamur bonis,quæ sunt.130.E
Vmbra transitus est tempus nostrum. 129.M 217.I

Cap. 3.

Qui confidunt in illum, intelligent veritatẽ. 185.C
In paucis vexati,in multis bene disponentur, quia dominus tentauit eos.187.M

Cap. 5.

Errauimus à via ueritatis.78.D
Quid nobis profuit superbia? aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis?45. G.46.C. 70.F.130.B

Cap. 6.

Diligite lumen sapientiæ,qui præestis populis.163.L

Audite reges,& intelligite iudices finium terræ.144.B
Iudiciũ durissimũ his,qui pręsunt fiet.199.M
Cap. 10.
Deduces eos in via mirabili.184.K.
Cap. 18.
Cum medium silentium tenerent omnia, & nox in suo cursu,&c.231.E
In veste poderis,quam habebat totus erat orbis terrarum.44.H.85.F

EX CANTICO CANTICORVM

Cap. 1.

IN odorem vnguẽtorum tuorũ currimus. 33.H
Equitatui meo in curribus Pharaonis assimilaui te amica mea.35.I
Filij matris meæ pugnauerunt contra me,posuerunt me custodem in vineis. 54.F.84.I
Nigra sum,sed formosa filia Ierusalem.73.F
Introduxit me rex in cellaria sua.75.C
Fragrantia vnguentis optimis.100.C.201.F
Indica mihi quem diligit anima mea, vbi pascas,vbi cubes in meridie.218.M
Cap. 2.
Donec aspiret dies,& inclinent vmbrę.21.M
Imber abijt, & recessit flores apparuerunt in terra nostra.22.D
Sub vmbra illius quem desiderabam sedi, & fructus eiꝰ dulcis gutturi meo.34.E.226.K
Surge amica mea:veni in foraminibus petrę. 35.H
Tempus putationis aduenit,vox turturis audita est in terra.53.M
Capite nobis vulpes paruulas.79.M.210.L
Si ignoras te ò pulcherrima mulierum, egredere,& abi post vestigia gregum.92.K.
Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.96.B
Ego flos campi.106.C.155.A
Ascendit sicut virgula fumi, ex aromatibus. 141.E
Cap. 3.
Surgam,& circuibo ciuitatem.31 A
Quæ est ista, quæ ascendit sicut virgula fumi ex aromatibus.35.A.236.B
Paululum cum pertransissem inueni quem diligit anima mea.35.F
Per vicos & plateas quæsiui dilectum, & non inueni.185.L
Ferculum fecit sibi Salomon de lignis Libani.114.D
Ascensum purpureum media charitate constrauit.138.G
Cap. 4.
Hortus conclusus,soror mea,sponsa mea. 14.D.15.C
Paululum cum pertransissem inueni quem diligit anima mea.28.E
Vulnerasti me in vno crine colli tui. 140.C. 183.D.222.D
Candidi facti sunt Nazarei eius.199.B
Quam pulchra es amica mea,oculi tui columbarum.210.H
Surge aquilo,veni auster,perfla hortũ. 220.B
Dilectus meus candidus,& rubicundus. 28.E
Cap. 5
Anima mea liquefacta est,vt dilectus locutus est,quæsiui,& non inueni.29.A.35.F
Comæ capitis eius sicut elatæ palmarũ. 51.H
Ego dormio,& cor meum uigilat.74.H
Veniat dilectus meus in hortum suum vt comedat fructum pomorum.146.K
Labia eius distillantia myrrham primã.215.F
Inuenerunt me custodes, qui circumeũnt ciuitatem; percusserunt me, vulnerauerunt me.176.D.114.G
Cap. 6.
Quasi aurora consurgens,pulchra vt luna,electa vt sol.226.B.34.K.221.E
Dilectus meus descendit ad arteolam aromatum.77.D
Descendi in hortum meum,vt viderem poma conuallium.183.F.189.B.194.B
Dentes tui sicut grex ouium.221.H
Cap. 7.
Soror nostra paruula est, ubera non hẽt.14.F
Veni dilecte,egrediamur in agrum, commoremur in villis.34.E
Videamus si floruerunt mala punica.34.C
Nasus tuus sicut turris.96.H
Duo vbera tua sicut, duo botri.88.C
Videamus si floruit vinea,si flores fructus parturiunt.145.I.105.G
Venter tuus sicut aceruus lilij.203.E
Cap. 8.
Qui habitas in hortis amici auscultant te.3.I
Quæ est ista,quæ ascendit de deserto delicijs affluens.35.A
Pone me vt signaculum super cor tuum.36.I
Sub arbore malo collocaui te.44.A
Ego murus, & ubera mea sicut turris. 81.I
Assimilare capreę hinnuloq; ceruorũ.184.M

EX LIBRO ECCLESIASTICI.

Cap. 9.

CVm aliena muliere ne sedeas oĩno.58.C
Cap. 10
Semen hoc exhonorabitur, quod præterit mandata domini.206.C
Cap. 14.
Nequam est oculus inuidi,& auertens faciem suam.116.H

Cap.

Cap. 15.
Cibauit illum pane vitæ,& intellectus. 89.E
In medio ecclesiæ aperuit os eius,&c. 178.M
Cap. 20.
Est qui redimat modico pretio.47.M
Cap. 21.
Labia imprudentium narrabunt stulta, verba autem prudentium statera ponderabuntur. 148.H
Cap. 24.
Ego quasi fluuius Dorix.17.L
Ego quasi terebinthus extendi ramos meos. 29.D
Quasi cedrus exaltata sum in Libano, &c. 40.C.42.C.43.M
Cap. 31.
Beatus diues qui inuentus est sine macula, & qui post aurum non abijt.176.B
Vigilia,& colera, & tortura viro impuncto. 102.B
Cap. 32.
Gẽmula carbunculi in ornamento auri. 27.F
Cap. 37.
Cum operario annuali tracta de consummatione anni.64.A
Cap. 39.
Florete flores, quasi lilium, & date odorem. 28.M.97.D.204.I
Gbaudite me diueni fructus,& quasi rosa plãtata,79.G
Vidi speciosam sicut columbam ascendentẽ desuper riuos aquarum.236.L
Cap. 40.
Mors,sanguis,contentio, & rumphea. 217.F
Cap. 43.
Tripliciter sol exurens montes.99.G
Sol in meridiano exurit terram.12.C
Pulchritudinem candoris eius admirabitur oculus.147.M
Vide arcum,& benedic,qui fecit illũ. 197.B
Sol refulgens radijs suis obcæcat illos.78.E
Cap. 46.
Dedit dominus ipsi Calib fortitudinẽ. 219.K

EX LIBRO ISAIAE PROPHETAE.

Cap. 1.

CAlendas meas odiuit anima mea, 45.I. 70.A.114.L.138.D
Caupones tui miscent vinum tuum.76.I.
Vulnus,& liuor,& plaga tumens non est circumligata.111.D.117.B.126.I
Omne caput languidum à planta pedis vsque ad verticem non est in eo sanitas. 121.F
Cap. 2.
Ingredere in petram,& abscondere in fossa humo à facie timoris domini.211.B
Cap. 4.
Creauit Deus splendorem ignis flammantis per noctem.206.F
Venite ascendamus ad montem Dei,& ad domum Dei Iacob.197.M
Cap. 5.
Vinea facta est dilecto in cornu olei,& ædificauit turrim in medio eius. 27.H.81.I. 231.K
Expectaui vt faceret vuas, & fecit labruscas. 118.I.145.k
Vinea non putabitur,neque fodietur.206.A
Vę qui trahitis iniquitatẽ in funiculis.166.G
Cap. 6.
Seraphin stabãt super illud,sex alæ vni, & sex alæ alteri.30.D.3.C.143.G
Vidi dominum sedentem super solium excelsum,& eleuatum.36.D.144.F.231.L
Volauit ad me vnus de Seraphin, & in manu eius calculus.76.C.30.H
Excæca cor populi huius,& aures aggraua. 146.I
Cap. 7.
Sibilabit dominus muscę,quæ est in extremo fluminum Ægypti.125.C
Pete tibi signum à Domino Deo tuo in profundum inferni.139.F
Cap. 8.
Sume tibi librum grandem,& scribe in eo stilo hominis.230.k
Cap. 11.
Flos de radice eius ascendet.41.I
Cap. 12.
Sicut pullus hirundinis sic clamabo,meditabor vt columba.61.I.137.D
Cap. 13.
Replebuntur domus eorum draconibus. 30. L.152.A
Ecce dies domini veniet crudelis,& indignationis plenus.131.A
Cap. 16.
Sicut auis fugiens, & sicut pulli de nido suo. 32.B
Cap. 18.
Ite angeli veloces ad gentem conuulsam, & dilaceratam.179.I
Cap. 20.
In die illa erũt quinque ciuitates in terra Ægypti,ciuitas Solis vocabitur vna.83.B
Cap. 21.
Custos quid de nocte.84.I.
Cap. 24.
Clausa est domus nullo introeunte.50.A
Congrebuntur congregatione facis in locum vnum.154.B
Cap. 26.
Aĩa mea desiderauit te in nocte.74.H.129.L
Cap. 28.
Væ coronæ superbiæ ebrijs Ephraim.61

Cap. 29.
Erit nobis visio omnium sicut visio libri signati.169.E
Audient in die illa surdi verba libri.230. L
Cap. 32.
Beati qui seminatis super aquas.178.k
Cap. 35.
Tunc saliet sicut ceruus claudus.137.F
In cubilibus in quibus prius habitabant dracones,&c.74.C
In cubilibus,in quibus prius dracones habitabant, orietur viror calami,& iunci.74.C
Cap. 38.
Reuersus est sol decem lineis,&c.5.A
Cap. 39.
Ostendit eis cellam aromatum,& argenti, & auri.83.F.118.I
Cap. 43.
Dedi ī deserto aquas,in inuio flumina. 186.L
Cap. 44.
Effundā spiritū meum super semē tuum.202.
Cap. 46.
Vocans ab oriente auem.158.H
Cap. 51.
Ponet desertum eius quasi delicias,& solitudinem eius quasi hortum domini.109.A
Consolabitur dominus Syon, & consolabitur omnes ruinas eius.186.K
Cap. 53.
Ascendit sicut virgultum coram eo, & sicut radix de terra sitienti,&c.221. A
Reputauimus eum quasi leprosum.178.K
Quomodo descēdit ĩber,&nix de cęlo,& illuc vltra nō reuertitur,sed inebriat terrā.75.H
Quare appēditis argentū vestrū non in panibus?76.H *Cap.* 56.
Adducam eos in montem sanctum meum, & lætificabo eos.137.F
Speculatores eius cæci omnes,canes muti, nō valentes latrare.177.I
Cap. 59.
Si abstuleris de medio tui cathenam,& desieris extendere digitum, & loqui quod non prodest.189.K
Cap. 60.
Tunc videbis,& affluēs,& mirabitur,&dilatabitur cor tuum,quando conuersa fuerit ad te multitudo maris.24.A.36.B. 37.E
Aedificabant filij peregrinorum muros.84.F
Cap. 62.
Super muros tuos Ierusalem constitui custodem.84.C.151.M
Cap. 64.
Si abluerit dominus sordes filiorum Sion in spiritu ardoris.62.H
Cap. 66.
Videbunt cadauera illorum, qui præuaricati sunt in me.71.G.131.G

EX LIBRO IEREMIAE Prophetæ.

Cap. 1.
Virgā vigilantem ego video.16.F. 129.I.
Nescio loqui quia puer ego sum.157.H
Cap. 2.
Me dereliquerunt fontem aquæ viuæ.80.L
Cap. 3.
Vide vias tuas in conualle,scito quid feceris. 165.L
Leua oculos tuos in directum, & vide vbi nūc prostrata sis.167.I
Cap. 4.
Leo ascendet de cubili suo,& prędo gentium se leuabit.221.F
Cap. 6.
Vę vobis,quia declinauit dies,quia longiores factæ sunt vmbræ vesperi.130.A. 217.K
Cap. 7.
State super vias vestras,& interrogate de semitis antiquis.63.K.
Cap. 8.
Transit messis, finita est æstas.130.C
Cap. 14.
Confusi sunt Agricolæ.75.E
Cap. 18.
Figulus faciebat opus super rotam: & dissipatum est vas,quod ipse faciebat, & conuersus fecit vas alterum.16.E
Cap. 23.
In prophetis Ierusalem vidi similitudinem adulterij. 76.E
Verba mea,quasi ignis, & quasi malleus conterens petras.177.D
Cap. 30.
Aedificabitur ciuitas in excelso.84.A
Cap. 31.
Vox in excelso audita est lamentationis, luctus, & fletus, &c.157. H
Erit dies, in qua clamabunt custodes Samariæ 179.H
Venient,& laudabunt in montem Syon super frumento,vino &c.190.A
Cap. 41.
Habemus thesaurum in agro,frumenti, hordei,& mellis.191.C. 228.A.75.96.
Venerūt viri de Sichem,& de Silo,& de Samaria octoginta viri, rasi barba, & scissis vestibus,&c.69.D
Cap. 44.
Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua,requieuit in fętibus suis.46.E
Cap. 49.
Quasi aquila ascēdet,& volabit.33.M. 221.D
Clamate,accingite vos cilicijs.139.A

Cap.

Cap. 51.
Sedechias positus est in carcere vsque ad diē mortis suæ.165.I

EX LIBRO TRENORVM

Cap. 1.
De excelso misit ignem in ossib.meis.202.K
Cap. 2.
Consurge in nocte in principio vigiliarum. 61.E
Paruuli petierunt panem,& nō erat qui frangeret eis.78.G
Cap. 3.
Sedebit solitarius,& tacebit.161.B
Filij Syon incliti,amicti auro primo. 185.E
Cap. 4.
Candidi facti sunt Nazarei eius, &c. 199. B. 223.B
Lamiæ lactauerunt catulos suos. 46.

EX LIBRO BARVCH PROphetæ.

Cap. 2.
Stellæ dederunt lumen in custodijs suis,vocatæ sunt & dixerunt adsumus.154.M
Cap. 3.
Ibi fuerunt gigantes nominati, qui ab initio fuerunt statura magna. 6.C.150.L.155.I
Disce vbi sit prudentia, vbi sit lumē oculorū. 77.L.148.M
Filij Agar exquisierunt sapientiam,& prudentiam,quæ de terra est.77.M.149.F.162.M
Coinquinatus es cum mortuis.128.B
Vbi sunt principes gentium,qui in auibus cęli ludunt,&c.130.H.217.A
Quid est Israel,quod in terra inimicorum es, inueterasti in terra aliena? 171.C. 210.F

EX LIBRO EZECHIELIS Prophetæ.

Cap 1.
Similitudo animalium, & aspectus eorum, quasi carbonum ignis ardentium.11.L. 28.K.202.I
A lumbis hominis vsq; deorsum vidi, quasi speciem ignis splendentis in circuitu. 14. F.80.L
Spiritus vitæ erat in rotis.56.D
Vbi erat spiritus illuc gradiebantur, nec reuertebantur.61.M.145.L.184.E.200.M
Ecce manus missa ad me,in qua erat liber inuolutus.88.B.179.D
Cap. 2.
Expandit librum coram me,qui erat scriptus intus,& foris.230.K
Scriptæ erant in libro lamentationes,carmen & væ.46.I.56.M.205.C
Cap. 7.
Aquæ redeuntes à latere dextro.24.M.42.I
Cap. 8.
Vidit homines tenentes faciem ad orientē,& dorsa ad altare.69. C
Cap. 9.
Signa tau super frontes virorum gementium, & dolentium.30.A.40.E.44.D.111.G
Apparuit in Cherubin similitudo manus. 218.B
Cap. 10.
Imple manum tuam prunis ignitis.75. A
Manus domini tetigit me,& erexit me. 227. E.97.I
Sonitus alarum cherubin audiebatur. 35.E
Cap. 13.
Non ascendisti ex aduerso, nec opposuisti te murum pro domo domini.84.F.142.D
Cap. 16.
Hæc fuit iniquitas Sodomæ,saturitas, & abūdantia panis.102.M.126.F.160.K
Ornata es auro, argento, & vestita es bisso. 223.G
Cap. 17.
In terram bonam super aquas multas plantasti eam.17.B
Aquila grandis magnarum alarum.114.C
Sumam ego de medulla cedri. 231.B
Cap. 19.
Leo factus est, & didicit capere prædam, hominesque comedere.162.C
Cap. 21.
Tabescet omne cor, & dissoluetur manus. 167. K
Cap. 22.
Quæsiui ex eis virum,qui interponeret se sepem pro domo domini. 142.E
Cap. 24.
Fili hominis ostende domini carmen, & væ. 36.A
Carnes eorum vt carnes asinorum.47.I
Cap. 31.
Cedri non fuerunt altiores eo.14.C
Cap. 34.
Væ pastoribus Ierusalem,&c.235.C.157.A
Cap. 36.
Effundam super vos aquam mundam.97.F
Cap. 40.
Octo gradibus ascendebatur ad templū. 219. I.224.C.134.H.147.C.94.I
Cap. 41.
Cælatura erat in ipsis ostijs templi,cherubin, & sculptilia palmarum. 11.L.28.K.202.I

Cap.

Cap. 44.
Porta hæc nõ aperietur, sed claudetur in æternum. 180.E
Filij hominis ostende carmen, &c. 36.A
Cap. 46.
Porta non claudetur vsq; ad vesperam. 118. L.128.K
Cum fecerint principes spontaneum sacrificium, & holocaustum. 123.K.74.G.160.A
Cap. 47.
Vir qui habebat funiculum lineum metiebatur longitudinem, latitudinem templi. 2. C.12.E.109.F
Vidi aquam egredientem de templo a latere dextro. 25.K.97.G
Pendulę erunt fructus eius in cibum, & folia ad medicinam. 158.F

EX LIBRO DANIELIS Prophetæ.

Cap. 1.
PVeris dedit Deus sapientiam, & intelligẽtiam. 1.G.106.I.119.F
Cap. 2.
Daniel ingressus reuelauit regi mysteria. 52.C
Vidi statuam, eius caput aureum, pectus de argento, &c. 52.K. 109.L. 117.G.151.G. 171.M
Abscissus est lapis de monte sine manibus. 231.L
Cap. 3.
Fecit statuam auream, & statuit eam in cãpo Dura. 5.C
Fornax succensa erat, napta, pice, &c. 212. M. 200.B.96.M
Succidite arborem, & ramos eius. 117.K
Omnes conueniant ad adorandam statuam aureã, quam dedicauit Nabuchodonosor. 155.L
Angelus domini descendit de fornace, & excussit flammam. 207.E
Cap. 4.
Videbam & ecce arbor in medio terræ, altitudo eius nimia. 15.M.43.G.55.H.95.D
Visio capitis mei in cubili meo. 38.H.187.H
Leuaui oculos meos ad cœlum, & sensus, & figura restituta sunt mihi. 41.E.109.G.133.C
Cum feris erit habitatio tua donec septem tẽpora mutentur. 58.M
Ego Nabuchodonosor eram flens in domo mea. 204.F
Cap. 7.
Fluuius igneus, rapidusque egrediebatur à facie eius. 1.C. 202.E
Deos aureos, & argenteos, & æreos, qui non vident, nec sentiunt laudasti. 61.C
Iudicium sedit, & libri aperti sunt, & iudicati sunt mortui ex his, quę scripta erant in libris. 110.M
Tres ordines dentium erãt in ore bestiæ. 116. L.198.I
Quattuor venti erant in medio mari. 135.B. 212.I
Cap. 9.
In tẽplo erat abominatio desolationis. 146.B
Cap. 10.
Angelus quẽ vidi habebat corpus, quasi Crysoliti. 33.A
Ecce manus domini tetigit me. 208.H
Cap. 11.
Hauserunt iugẽ sacrificium. 93.B
Polluerunt sanctuarium fortitudinis. 159.B
Cap. 13.
Melius est mihi incidere in manus hominum, quam derelinquere legem Dei 214.F

EX LIBRO OSEÆ PROPHETÆ

Cap. 6.
VIuificabit nos post duos dies. 61.M.132.M
Ciuitas operantium idolum. 215.G
Cap. 14.
Ero quasi ros Israel, quasi lilium germinabit. 220 F

EX LIBRO IOELIS PROPHETÆ

Cap. 1.
REsiduum erucę comedit locusta, &c. 73. C.92.G.213.
Cap. 2.
Sol conuertetur in tenebras. 246.173.F
Dabo signa in terra deorsum sanguinem, & ignem. 202.A

EX LIBRO AMOS PROPHETÆ.

Cap. 2.
Super tribus sceleribus Moab, &c. 171.K
Cap. 6.
Dormitis in lectis eburneis. 71.H
Væ qui opulenti estis in Syon. 130.I

EX LIB. IONÆ PROPHETÆ.

Cap. 2.
ORauit Ionas ad dominum de ventre piscis. 166.D

Cap.

Cap. 3.
Adhuc quadraginta dies & Niniue subuertetur. 135.M
Homines, & iumenta, boues, & pecora non gustent. 173.B
Cap. 4.
Percussit sol super caput Ionæ. 78. D.207.E
Vermis corrodit hederam. 116.C

EX LIBRO NAVM Prophetæ.

Cap. 2.
POrtæ apertæ sunt. 83.M.116.D
Templum ad solum dirutum est. 197.B
Cap. 3.
Custodes tui quasi locustę. 158.C.84.L.78.D

EX LIBRO SOPHONIÆ Prophetæ.

Cap. 1.
Dies illa dies iræ, & calamitatis. 112.C

EX LIBRO ZACHARIÆ Prophetæ.

Cap. 1.
HI sunt, quos misit dominus, vt perambulent terram. 178.B
Cap. 4.
Vidi, & ecce candelabrũm aureum totum. 105.H
Cap. 8.
Ieiunium quarti, quinti, septimi, decimi erit in solemnitates præclaras. 108.A
Cap. 14.
Reuertetur omnis terra vsque ad desertum de colle Remon. 22.K

EX LIBRO MALACHIÆ Prophetæ.

Cap. 3.
QVis stabit ad videndũ eum? ipse colabit, conflabit, purgabit, mundabit. 35. 112.A

EX LIBRO PRIMO Machabęorum.

Cap. 2.
OMnis, qui zelum habet legis exeat post me. 47.F
Nunc ergo o filij emulatores estote legis, & date animas vestras pro testimonio patrũ. 197.D.209.B
Cap. 6.
Refulsit sol in clipeos aureos. 78.C.11.M
Cap. 8.
Committunt Romani per singulos annos magistratum vni. 222.C
Cap. 10.
Ierusalẽ sit sancta, & libera cum finibus suis. 51.E.224.I

EX LIBRO SECVNDO Machabęorum.

Cap. 1.
ACceperunt ignem de altari, & absconderunt. 75.K
Cap. 4.
Ambiebat Iason summum sacerdotium. 4.H
Menelaus quædam vasa aurea furatur. 222.G
Cap. 5.
Non propter locum dominus elegit gentem, sed propter gentem locum. 185.E
Cap. 6.
Templum luxuria, & comessationibus erat plenum. 50.I
Cap. 8.
Dato signo adiutorij, comiserunt bellum. 16.C
Cap. 14.
Ranai qui continentiæ propositum multis tenuit. 216.F
Cap. 15.
Suspenderuut caput Nicanoris. 211.G

EX EVANGELIO SECVNdum Matth.

Cap. 1.
NOli timere accipere Mariam cõiugem tuam. 195.D
Cap. 2.
Murmurabant dicentes pares illos nobis fecisti, qui portauimus pondus diei, & æstus. 116.I
Stella quam viderant in oriente antecedebat. 95.G.229.A
Cap. 3.
Genimina uiprarum quis demonstrabit vobis fugere à ventura ira. 118.A
Cuius ventilabrũ in manu sua. 110.F.205.M
Obtulerũt ei aurum, thus, & myrrham. 182.K
Erat Ioannes in deserto. 193.H.194.I
Cap. 4.
Si filius Dei es, dic vt &c. 212.B.78.M.79.C

Cap.

Cap. 5.
Beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt,37.G
Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus,&c.147.D
Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum cęlorum.175.M
Relictis retibus suis, secuti sunt dominum. 177.C
Cap. 6.
Cũ oratis nolite fieri sicut hypocritæ. 118.D
Considerate lilia agri quomodo crescunt, 75. M.193.D
Occurrit Iesu homo in immundo, qui domicilium,&c.103.B
Si dimiseritis hominibus peccata eorum. 147.E
Non licet tibi habere vxorẽ fratris tui.157.M
Cap. 7.
Descendit pluuia, venerunt flumina, flauerũt venti, & irruerunt in domum illam,& cecidit.45.K.114.M
Arbor bona bonos fructus facit. 51.E.55.G
Cap. 8.
Simul exortæ spinæ suffocauerunt illud. 7.C
Extẽdens Iesus manum tetigit eum, dicens: volo:mundare.87.E.220.L
Si eicis nos hinc,mitte nos in porcos. 102.L
Grex porcorum impetu magno præcipitatus est in mari.123.I
Domine salua nos, perimus.227.F
Cap. 9.
Vidit hominem sedentẽ in teloneo Matthæũ nomine,& ait,sequere me. 6.L
Surge tolle grabatum tuum,& vade. 59.H
Dicit paralitico,confideremittuntur tibi peccata tua:63.B
Filia mea modo defuncta est,veni impone manum super eam.63.G
Semen est verbum Dei.99.D
Allidebat eum & spumare faciebat. 186.M. 212.A
Cap. 10.
Proiecto vestimento cæcus exiliens venit ad Iesum.47.L
Estote prudentes sicut serpẽtes,&c.59.L.105. H.184.E
Cap. 12.
Cum immundus spiritus exierit ab homine. 102.L.69.E
Dæmoniacus erat surdus,& mutus.119.C.
In Belzebub prĩcipe dæmoniorũ,&c. 168.M
Discipuli vellebant spicas.177.B
Cap. 13.
Inuenta vna preciosa margarita. 29.L.222.B
Simile est regnum cœlorum sagenæ missæ in mari.24.k.73.D
Simile est regnũ cęlorũ grano sinapis.29.M
Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro.42.F.25.D
Simile est regnum cęlorum homini qui seminauit bonum semen in agro suo, & inimicus homo superseminauit zizania. 82.E. 189.D
Granum sinapis minimum est omnibus seminibus. 104.B
Vos estis lux mundi.192.I.175.A
Cap. 14.
Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me.90.L
Saltauit filia Herodiadis,& placuit Regi.54. B.70.K
Cum cœpisset mergi clamauit, domine saluũ me fac.213.B.229.
Modicæ fidei,quare dubitasti 212.G
Cap. 15.
Mulier Cananea à finibus Tirl egressa. 61.H. 64.A.169.K
Cap. 17.
Exijt dæmonium à puero lunatico.8.B
Assumpsit Iesus Petrum,Iacobum.& Io.&c. 23.H.32.H.38.C.33.C.37.K.145.E.192 B.195.H.230.H
Bonum est nos hic esse.195.D
Cap. 18.
Serue nequam omne debitum dimisi tibi,nõ ne ergo & te oportuit misereri, &c. 11.A. 66.I.119.A.147.I
Simile est regnũ cęlorũ homini Regi q̃ voluit ponere rõnem cũ seruis suis. 48.K.109.H
Quousque dimittam ei? vsque septies? non dico tibi vsque septies, sed vsq; septuagies. 67.F
Redde quod debes.110 C
Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo. 140.C
Cap. 19.
Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te,quid ergo erit nobis.192.F
Si vis perfectus esse,vade,& vende omnia,quę habes.46.I
Omnis qui reliquerit domum, vel fratres,vel parentes.174.G.184.G
Cap. 20.
Quid hic statis tota die ociosi?9.K
Misit operarios in vineam suam.57.E.115.A
Cæcus quidam sedebat secus viam mendicãs. 63.L.165.M
Voca operarios, & redde illis mercedem. 146.F
Cap. 21.
Maledixit ficulneæ in qua non inuenit fructum,sed tantum folia, & ait nunquam ex te fructus nascetur.9.I.189.C
Ite in castellum quod contra vos est, & inuenietis asinam.59.k.68.L.97.B.173.E

Cap.

Cap. 22.
Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo.10.L.28.C
Amice quomodo huc intrasti,non habens vestem nuptialem.24.C
Ecce prandium meum paraui. 171.D
Introduc pauperes, debiles, cœcos, & claudos.22.K
Cap. 23.
Qui autem iurauerit in auro templi.7.M
Væ vobis, qui similes estis sepulchris dealbatis.190.H
Cap. 24.
Si sciret paterfamilias, qua hora fur veniret &c.128.I.129.G
Fidelis seruus & prudens, quem constituit dominus,&c.156.
Cap. 25.
Homo quidam peregrè proficiscens,vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua, vni dedit quinq; talenta.19.M.20.D.112.I
Venit sponsus, & quæ paratæ erant intrauerunt cum eo ad nuptias. 21.E.56.D.57.F. 73.K.93.K.109.I
Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis, 86. B
Cum venerit filius hominis in sede maiestatis suæ.111.M
Cap. 26.
Accipiens Iesus panem, gratias agens benedixit.19.K
Cęperunt conspuere in Iesum, & velare faciem.155.F
Cap. 29.
Iesus voce magna clamãs emisit spiritum; & velum templi scissum est in duas partes.53 D.197.A
Cap. 28.
Erat autem aspectus eius sicut fulgur. 3.C. 108.F.152.

EX EVANGELIO SECVNDVM Marcum.

Cap. 2.

SVrge,tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam.173.A.165.D
Cap. 5.
Cum tetigisset mulier Iesum,confestim sicatus est fons sanguinis eius. 41. D. 123. F. 210.L
Iesus tenẽs manum puellæ, ait,Tabita surge. 96.I.59.A
Cap. 6.
Nõ licet tibi habere vxorẽ fratris tui. 157.M
Cap. 7.
Solutum est vinculum linguæ eius.64.L
Expuens Iesus tetigit linguam eius.68. L
Cap. 8.
Allidebat eum & spumare faciebat. 186.M. 212.A
Dæmon discerpens dæmoniacum.168.L
Cap. 14.
Adolescens relicta sindone nudus profugit. 47.A.185.B
Cap. 16.
In nomine meo dæmonia eijcient, linguis loquentur nouis,serpentes tollẽt.65.K.139. M.176. M

EX EVANGELIO SECVNDVM Lucam.

Cap 1.

COncipies & paries filium,& vocabis nomen eius Iesum.14.K
Suscepit Israel puerum suum,recordatus misericordiæ suæ.133.L
Seruiamus illi in sanctitate, & iustitia coram ipso,&c. 57.G.146.K. 192.K
Cap. 2.
Post triduum inuenerunt Iesum parẽtes eius in templo.63.L.66.F
Postquam impleti sunt dies purgationis Mariæ.129.B
Pastores erant in regione eadem,vigilantes & custodientes,&c.129.I.210.M
Cap. 3.
Descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut columba.201.K
Cap. 5.
Relictis retibus suis secuti sunt dominum. 177.C.46.G
Cap. 7.
Ibat Iesus in ciuitatem quę vocatur Naim,& suscitauit filium viduę.63.H.110.I.119.M
Maria lachrymis rigauit pedes domini, &c. 86.K
Oleo caput meum non vnxisti.116.F
Cap. 8.
Exijt qui seminat,seminare semen suum.177. M.178.B.187.G
Cap. 10.
Homo quidam descendebat ab Ierusalem in Iericò.&c.62.k.96.M.124.E.133.G
Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. 197.A
Cap. 11.
Cum eiecisset dæmonium,locutus est mutus. 64.C.168.M
Amice accommoda mihi tres panes. 92.B
Cap. 12.
Anima mea multa bona habes in annos plurimos.8.E.46.B.68.C.132. G

Si sci-

Si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret.129.H.130.M.174.H
Sint lumbi vestri præcincti,& lucernæ ardendentes, &c.145.L.214.H
Quis putas est fidelis seruus,& prudens,quem constituit dominus.148.L
Cap. 13.
Hanc autem Abraæ filiam alligauit Satanas, nec poterat sursum respicere.7. K.8.E
De ficulnea succide eam, vt quid terram occupat?9.H.85.I.113.K
Mulier quę habebat spiritum infirmitatis annis decem,& octo inclinata erat,nec poterat sursum respicere.45.G.125.B
Cum intrauerit paterfamilias, & clauserit ostium.108.M.128.K
Cap. 14.
Iuga bouum emi;villam emi;vxorem duxi. 5. H.20.M.70.G.90.E
Homo quidam fecit cęnam magnam, & uocauit multos.20.M.169.G
Introduc debiles claudos,& cęcos.22.H
Nullus euorũ qui vocati sunt, gustabunt cœnam meam.78.C
Cap. 15.
Quæ mulier habens decem dragmas, &c. Et homo habens decem oues, &c.3. G.23.B. 133.B.85.H.165.G
Historiam de filio prodigo vide 41.E.59. A. 72.G.82.F.97.I.120.M.116.G
De diuite qui epulabatur quotidie. 46. F.48. E.128.B.153.F.207.C
Cap. 16.
Facite vobis amicos de mammona iniquitatis 86.L
Cap. 17.
Si habueritis fidem vt granum sinapis. 94.H. 79.H
Vxores ducebant,& dabant nuptui.69. L.22. G.102.H
Cap. 18.
Et qui præibant,& qui sequebantur increpabant eum vt taceret,ipse vero multo magis clamabat,&c.61.I.67.D.138.M
DePublicano & Pharisæo.66.B.69.C.130.I
Cap. 19.
Cępit Iesus eijcere de templo ementes,& vendentes.5.L.6.C.85.G.157.
Domus mea domus orationis est,&c. 157.F. 124.E
Videns ciuitatem fleuit super illam.6.B
Zachæus non poterat videre Iesum pręturba, quia statura pusillus erat, &c.32.H.35.L. 42. H.49.B.60. k. 182. F.197.M.133. B. 148.G
Cap. 21.
Erunt signa in sole,luna,& stellis.24.D.84.M
Cap. 22.
Facta est contentio inter eos quis eorum videretur esse maior.54.M
Amputauit auriculam serui.164.I
Surgite & orate, vt non intretis in tẽtationẽ. 187.C
Cap. 24.
Dederunt Christo partem piscis assi, & fauũ melis.40.L
De duob.euntibus in Emaus.39.F.73.D.79. E.95.B.227.E
Sedete in ciuitate donec induamini virtute, ex &c.alto.192.I
Stetit Christus in medio discipulorum, &c. 218.H

EX EVANGELIO SECVNDVM Ioannem.

Cap. 2.
Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilęæ. 197.D. 38.G.56.D
Cap. 4.
Erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur.67.I
De Muliere Samaritana.6.H.79.C.175.F
Cap. 5.
Angelus domini descẽdebat in piscinam,&c. 3.F.25.H.40.I.84.C
Ecce sanus factus es,noli peccare, ne deterius tibi contingat.67.M
Cap. 6.
Est puer vnus hic,qui habet quinq;panes hordeaceos.175.B.82.B
Cap. 7.
Vnum opus feci, & omnes moriamini. 19.G
Circuncisionem accipit homo in sabbato, vt non soluatur lex Moysi.101.F.
Flumina de ventre eius fluuent,&c.202.G
Cap. 8.
Tulerunt lapides vt iacerent in eum. 53.D
Cap. 9.
Lutum fecit Iesus, & liniuit oculos cęci nati. 68.B
Operari oportet dum dies est.145.M
Cap. 10.
Ego sum pastor bonus.156.M
Ego sum ostium,per me si quis introierit, &c. 27.G
Cap. 11.
De Lazaro sepulto fętido.54.L.57.k.65.H
Cap. 12.
Si quis mihi ministrauerit honorificabit eum pater meus.200.D
Qui mihi ministrat,me sequatur,&c.200.D
Cap. 13.
Si non lauero te, non habebis partem mecum

cum,&c.62.H
Cap. 14.
Si diligetis me, gauderetis vtique,&c.188.G
Cap. 15.
Posui vos,vt eatis,& fructum asseratis. 158.E
Cap. 16.
Ille spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem.202.B
Arguet mundum de peccato,& de iustitia,& de iudicio.2.A.228.A.200.K
Cap. 19.
Iesus crucifixus est in medio duorum latronum.2.G
Stabat iuxta crucem Iesu mater eius,&c. 15.I
Erat tunica inconsutilis desuper contexta per totum.30.G.44.G.116.F.82.G
Sitio.40.F
Continuo exiuit sanguis,& aqua.41.C
Vnus militum lancea latus eius aperuit .41. G.42.G
Non diuidamus eam,sed sortiamur.53.C
Obtulerunt ei vinum myrrhatum,&c.128.L 173.
Cap. 21.
Pasce oues meas.157.I.159.K
Domine hic autem quid? &c.127.E.145.C. 195.I
Maria stabat ad monumentum foris plorans. 38.F
Mitte digitum tuum in latus meum. 10.I. 40.M

EX LIBRO ACTVVM APOstolorum.

Cap. 1.
HI omnes erãt perseuerantes in oratione cum mulieribus & Maria matre Iesu. 137.F
Dum complerentur dies pentecostes, &c. 76.C
Cap. 2.
Factus est repente sonus,&c.203.A
Loquebantur varijs linguis apostoli. 176.L. 201.B
Cap. 3.
Quidam vir erat claudus ex vtero matris sue. 177.M.79.B
Cap. 4.
Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna.200.F
Cap. 7.
Dura ceruice,& incircũcisi corde,&c.144.M
Cap. 8.
O plene omni fallacia, & omni dolo. 184.L
Cap. 9.
Surgens Paulus de terra, apertis oculis nihil videbat.182.B.6.G
Ingredere ciuitatem,& dicetur tibi quid te oporteat facere.115.I.
Dixit Ananias Paulo: Dominus Iesus misit me ad te vt videas.176.K.144.L
Cap. 12.
Oratio fiebat ab ecclesia ad Deum pro eo. 137.I
Petrus seruabat in carcere,&c. 59.62.A.68. D.97.D.137.I.159.H.206.M.27.A.46.B

EX EPISTOLA D. PAVLI AD Romanos.

Cap. 1.
Dicentes se esse sapientes,stulti facti sunt. 149.H
Cap. 2.
Qui alium doces teipsum non doces.177.K
Cap. 12.
Sicut in vno corpore multa mẽbra habemus. 188.H
Cap. 13.
Cui tributum,tributum:cui vectigal vectigal. 102.E

EX EPISTOLA PRIMA AD Corinthios.

Cap. 1.
Christus factus est pro nobis sapientia, iustificatio,redemptio.209.K
Gloria nostra hæc est testimonium conscientiæ nostræ.103.M
Cap. 5.
Epulemur non in fermento veteri.78.L
Cap. 10.
Qui stat videat ne cadat.110.A.205.L.217.B
Cap. 11.
Si nos ipsos iudicaremus, non vtique iudicaremur.111.C.131.H
Iupicium sibi manducat,& bibit, non dijudicans,&c.89.B
Præbet seipsum homo,&c.90.E.89.B
Cap. 13.
Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, &c. 145.M
Cap. 14.
Plus volò loqui quinque verba, quam decem millia verborum.163.F

EX EPISTOLA SECVNDA AD Corinthios.

Cap. 6.
In omnibus exhibeamus nos sicut Dei ministros.157.D.199.F
Nemini dantes vllam offensionẽ,&c. 199.M

EX EPISTOLA AD GALATAS.

Cap. 6.

MIhi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri Iesu Christi.194.H

Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis instruite huiusmodi,&c.54.K

EX EPISTOLA AD COLOSSENSES.

Cap. 3.

IN Psalmis,& hymnis, & canticis spiritualibus.144.C

EX EPISTOLA AD PHILIPPENSENSES.

Cap. 2.

HOc sentite in vobis quod & in Christo Iesu.41.A

EX EPISTOLA AD EPHESIOS.

Cap. 3.

VT possitis comprehendere cum omnibus sanctis quæ sit longitudo, &c.44. H. 229.F

Cap. 4.

Vna fides,vnum baptisma,&c.221.L

Solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis.188.H

Cap. 5.

Fructꝰ lucis est in omni bonitate,iustitia & veritate.158.F

Non est vobis colluctatio aduersus carnẽ, &c. 111.G

EX EPISTOLA PRIMA AD Timothæum.

Cap. 2.

IN magna domo sunt vasa aurea, argentea, &c.145.M

Docere mulieres non permitto.125.B

Cap. 4.

Tu vero vigila,in omnibus labora, &c. 157. D.164.H.200.E

Cap. 5.

Qui bene præsunt presbiteri, duplici honore digni sunt.164.A

EX EPISTOLA SECVNDA AD Timothæum.

Cap. 4.

ARgue,obtecra, increpa,in omni patientia.164.A.157.D

EX EPISTOLA PRIMA AD TITUM.

Cap. 2.

APparuit gratia Dei Saluatoris nostri omnibus hominibus.99.E

EX EPISTOLA AD HEBRAEOS.

Cap. 4.

VIuus est sermo Dei,& efficax,& penetrabile.177.G

Cap. 9.

In arca erant virga,tabulæ, & vrna. 56.D. 223.C

Erat arca ex omni parte circundata auro. 77.B

Cap. 13.

Charitas fraternitatis ĩ nobis maneat.152.D

EX EPISTOLA PRIMA PETRI Apostoli.

Cap. 1.

EXultabitis,modicum nunc si oportet contristari in varijs tentationibus.48.A

Adolescẽtes subditi estote senioribus. 120.M

Cap. 2.

Obsecro vos tanquam aduenas, & peregrinos.101.H

Cap. 4.

Estote prudentes, & vigilate in orationibus. 142.H.198.H

EX EPISTOLA SECVNDA Petri Apostoli.

Cap 1.

VOs autem fratres ministrate in fide. 200.D

EX EPISTOLA PRIMA IOANNIS Apostoli.

Cap. 5.

Tres sunt qui testimonium dant in terra. 41. F.192.G.165.F

Tres sunt qui testimonium dãt in cœlo.44.K

EX EPISTOLA IACOBI APOSTOLI.

Cap. 1.

Beatus vir qui suffert tentationem.218.A

Cap. 2.

Abraham ex operibus iustificatus est. 127.D

Cap. 3.

Sapientia huius mundi est animalis, diabolica 149.G.150.A

Cap. 5.

Glorietur frater humilis in exaltatione sua. 184.B

EX EPISTOLA IVDAE APOSTOLI.

Væ illis qui in via Cain abierunt.168.I

EX LIBRO APOCALIPSIS B.Ioannis Apostoli.

Cap. 1.

VIdi in medio septem candelabrorũ aureorum similem filio hominis,vestitum podere, & præcinctum Zona aurea ad mamillas eius, caput & capilli eius candidi tanquam lana alba, & tanquam nix. 2.D.51. D.85.K.115.I.223.B.230.M

Cap. 2.

Balaam docebat mittere scandalum, edere,& fornicari.78.L.102.F.125.B

Gladius ex vtraque parte acutus.113.C

Cap. 3.

Qui vicerit scribam super eum nomen Dei mei,&c.25.E

Collirio inunge oculos tuos,vt uideas. 38.F. 74.C.142.G

Tu dicis quia diues es, & nescis quia tu es miser,nudꝰ,pauper,cæcus. 48.G.111.I.166.B

Ecce sto ad ostium,& pulso.67.A

Esto vigilans,& confirma cætera, quæ moritura erant,86.M.152.F

Vincenti dabo edere de ligno vitæ.91.I

Per opera tua quia modicam habes virtutem. 104.D

Si non vigilaueris,veniam ad te sicut fur.108 k.129.G.130.M

Nomen habes quod uiuas,& mortuus es.146. M.185.D

Vtinam calidus esses aut frigidus, sed quia tepidus,&c.161.H.190.C

Cap. 4.

Sedes posita erat,& Iris in circuitu sedis.17.F 214.F.160.M

Seniores procedebant ante thronum mittentes coronas suas.20.D.143.M

Cap. 5.

Vidi in dextera sedentis librum signatum sigillis septem, & nemo poterat soluere illa,&c.43.D.83.F.113.H.228.H

Cap. 6.

Sol factus est niger tamquam saccus cilicinus. 41.D.84.M.151.E

Vidi & ecce equus albus, & qui sedebat super illum.45.I.161.E

Luna tota facta est sicut sanguis.85.C.115.H

Vidi & ecce equus pallidus, & qui sedebat super illum nomen illi mors.171.E.220.A

Stellæ ceciderunt de cœlo super terram sicut ficus emittit grossos suos.192.L.213.F

Cap. 7.

Audiui numerum signatorum centum quadragintaquattuor millia.23.I

Agnus qui in medio throni est,reget eos,& ducet eos ad uitæ fontes aquarum.24.B

Vidi alterum angelum ascendentem ab ortu Solis habentem signum Dei uiui. 40.F. 229.L

Isti sunt qui venerunt de magna tribulatione,& lauerunt stolas suas in sanguine agni. 41.C

Stellæ ceciderunt de celo super terram. 85.C

Hi qui amicti sunt stolis albis qui sunt, & vnde venerunt? Isti sunt qui venerunt ex magna tribulatione,&c.215.E

Cap. 8.

Cecidit stella magna ardẽs vt facula.4.F.81.F

Stetit angelus iuxta aram templi habens,&c. 29.H.33.G.160.A

Tertia pars solis percussa est.85.D

Væ væ habitantibus in terra.108.I.175.K

Misit angelus in terram grandinem,ignem,& sanguinem.155.G.164.F

Audiui uocem vnius aquilæ volantis per medium cœlum.178.L

Cap. 9.

Datum est locustis,ut non occiderent eos,sed cruciarent mensibus quinque. 130.F.153. H.46.F

Ascendit fumus putei sicut fornacis.38.H

Cap. 10.

Facies eius sicut sol,& pedes eius similes auricalco.31.E.88.E

Liber inuolutus factus est in ore dulcis tamquam mel.40.M.173.H

Vade,& accipe librũ de manu Angeli. 179.B

Vidi Angelum fortem descendentem de celo, amictum nube.228.A

Cap. 11.

Datus est mihi calamus similis uirgæ. 18.E. 44.E.109.F

Visa est arca testamenti eius in templo. 113.L

Cap. 12.

Ostendit mihi fluuiũ aquæ uiuæ, procedentẽ de sede Dei & Agni.25.B.98.G.201.H

Datæ sunt mulieri duæ alæ aquilę magnæ, vt volaret in locum suum. 31.H. 45.L. 114.B.196.L

Cauda draconis traxit tertiam partem stellarum.46.D.151.F

Signum magnum apparuit in celo.113.M

Væ terrę & mari, quia diabolus descendit ad vos.169.A
Visum est aliud signũ in cœlo, draco magnus, & rufus.212.G
Cap. 14.
Vidi nubem candidam, & super nubem sedẽtem.19.E.230.E
Vidi supra montẽ Sion agnum stantem, & cũ eo centũ quadraginta quattuor millia, &c. 24.I.136.E.190.K.
Misit Angelus falcem suam, & vindemiauit. 38.C
Si quis adorauerit bestiam, & imaginem eius. 130.G
Hi sunt qui cum mulieribus nõ sunt coinquinati. 215.E
Cap. 15.
Exierunt de templo Angeli habentes plagas. 116.D.84.A
Cap. 16.
De ore bestiæ exibant tres spiritus in modum ranarum.11.I.170.M
Cap. 17.
Septem Angeli habebant septem phialas plenas ira Dei.170.H
Cap. ~~18.~~ 17.
Væ meretrici magnæ, quę sedet super aquas multas.58.C
Vna die venient plagæ eius mors, & sterilitas. 152.L
Terra illuminata est à gloria eius.130.G
Cap. 19.
Beati qui ad cęnã nuptiarum agni vocati sunt. 25.D
Vidi angelum stantem in Sole, & clamantem. 108.H
Cap. 20.
Iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera. 57.H.112.A. 131.M
Saluabitur omnis, qui inuẽtus fuerit scriptus in libro vitæ.109.G
Missus est in stãgnũ ignis & sulphuris. 154.B
Cap. 21.
Ostendam tibi sponsam vxorem agni.12.I
Ipsa ciuitas aurum mundum simile vitro mundo.18.M.25.A.83.K
Ciuitas illa non eget sole, nec luna quoniam lucerna eius est agnus.25.B
Quattuor portæ ciuitatis.92.F
Fundamenta ciuitatis ex omni lapide pretioso.95.G.204.M
Ecce tabernaculum Dei cum hominibus. 83.L
Cap. 22.
Vidi thronum magnum & candidum. 19.C
Ego sum radix, & genus Dauid, stella splendida, & matutina.229.A

INDEX

INDEX RERVM, ET VERBORVM, QVÆ IN HOC OPERE CONTINENTVR.

ABSTINENTIAE *exempla Sanctorum.1.m.2.b*
Abstinentiæ effectus. ibid. & 2.f.148.f
Abstinentiæ modus, & regula.2.a.107.h.72.e
Abstinentia figurata in veteri testamento.ibid.c.2.g.182.c
Abstinentia nos præparat, & conducit ad gloriã. ibid.e
Abstinentia quomodo necessaria.78.m
Accidia.
Accidia cur vitanda. 9.a.l
Accidia quid sit.ibid.c.147.l
Accidiosorum figura.ibid.& f
Accidiosi quibus comparantur.9.h.i.147.k
Accidiæ mala.9.h.k.m.147.i
Adulatio.
Adulatio quomodo exprimatur.9.m
Aduocatus.
Mali aduocati puniuntur.11.d
Aduocati quibus comparantur.11.g
Aduocati quomodo teneãtur ad restitutionẽ.11.h
Aduocati figura.11.i
Aduocati debent abstinere à muneribus.135.g
Ambitio.
Ambitio animum semper perturbat.4.e
Ambitiosorum pœnæ.4.h
Ambitiosorum figura.4.i
Ambitionis mala, & pœnæ. 4.l.204.i.k.155.g. 162.m
Amor.
Amor Dei est ignis.10.a.e
Amoris Dei effectus proficui.ibid.
Amor Dei viuificat, & vnit.10.d
Amor Dei erga homines.10.e
Amor hominis erga pximũ qualis esse dẽat.10.h
Amoris simbola, & figuræ.10.K
Amoris defectus reprehenditur à Deo.11.a
Amicitiæ legis.11.c
Anima.
Anima deuota est Christi sponsa.12.g.i
Animæ cõtẽplatiuæ alæ figuratæ ĩ &c.ibid.36.e
Anima quomodo se debeat præparare ad Christũ suscipiendum.12.h.l
Animæ pulchritudines quæ & quot, & quibus designantur.12.i
Anima quam ob rem diligatur à Deo.12.l
Animæ virtutes.12.m.31.h.35.i
Anima deuota quomodo reficiatur.74.b
Animæ deuotæ status.74.c.34.e
Animæ deuotæ operationes. 74.f.35.f.36.f.37.e
Animę deuotæ figura.32.b.37.c
Anima qũo à Deo illuminatur.33.a.g.37.f.38.g
Animæ contemplatiuæ typus.33.f
Anima quomodo in Deum transformatur. 33.i. 34.i.35.b
Anima spiritualis qualis esse debeat.2.c
Anima fidelis est aqua.2.m
Anima vnde curis opprimatur.7.h
Anima talenti nomine exprimitur.20.a
Angelus
Angeli dicuntur stellæ.3.b
Angeli diuersis modis describuntur.3.d
Angeli cur ad nos mittantur.3.e.4.c
Angeli de nostra salute congaudent.3.h
Angeli pugnant contra dæmones ne nos impugnent.3.l
Angeli à peccato nos abstrahunt, & ad quas virtutes nos impellant.4.a
Angeli sunt custodes ciuitatis.36.f
Angeli docent vbi Christus sit quærendus & inueniendus.ibid.
Angelorum natura.164.e
Angeli sunt nuncij.179.d
Angeli praui qui dicantur.191.m
Angeli ascendunt, & descẽdunt per scalam Iacob, vt pœnitentibus assistant.233.m.a
Apostoli.
Apostoli quomodo designantur.11.K.l.& c.
Apostoli Petrus, & Paulus figurantur.11.
Apostata religiosus.64.k
Apparitio.
Apparitiones variæ quib. Deus se manifestauit.1
Apparet Deus quibus personis.1.i.225.f
Apparet Deus contemplatiuis, lugentibus, & de diuinis loquentibus.36.g.225.f
Appetitus.
Appetitus animæ qũo figurãtur in Sacra S. 26.k

Appetitus inordinati.27.a
Appetitus carnales quibus designantur. 57.*a.b.c*

Aqua.

Aqua uiua quæ sit.25.b.f
Aqua lustrationis,& expiationis quid significet. 25.*g*
Aquæ profundæ sunt uoluptates carnales.70.i
Aqua turbida est philosophia.80.l
Aqua est diuina gratia.97.f
*Aqua petenda.*180.K
Aqua Spiritus sanctus.202.g
Aquæ similitudo.208.e
Aqua est Sacra Scriptura.79.g

Arcus.

Arcus dicitur Christus.14.f
Arcus dicitur Beata Virgo Maria.16.b
Arca erat B.V.Maria.17.e
Arcę ligna designant priuilegia B.V.Mariæ.18.f
Arma quibus dimicandum. 26.*a.*87.*m.*163.*d*
Assumptionis *Beatæ Mariæ Virginis figuræ.* 113.*m*

Auaritia.

Auaritia est ignis quo incenditur mundus. 47.*i.* 48.*m*
Auaritia est lepra.87.g
*Auaritia quare latro dicitur.*124.*g*

Aurum.

Aurum,& argentum sunt recrementa terræ. 45. *m.*46.*i*
Aurum,& argentum ad inferna trahunt.46.a
Aurum,& argentum sunt uilissima terræ.47.m

B

Baptismus.

Baptismus est puteus aquarũ uiuentium. 25.*f*
Est fluuius aquæ uiuæ.ibid.
Quomodo designatur in ueteri testamento. 25.*g.f*
Baptismi lex.25.m
Barba *quid significet in sacris literis.*80.*b.d*
Balsami *natura.*215.*b*

Beatitudo.

Beatitudo cur dicitur grande conuiuium.23.l
*Cur dicitur terra fluens lacte & melle.*22.*i.* 23.*f*
Est quies nostra.20.f
Cur magna cœna dicta.20.m.22.f
Cur per potum designatur.20.h
Beatitudinis ostium est Christus.23.f
Simbolum & figura.20.i
Perpetuitas,& securitas.21.c
Beatitudinem pauci obtinebunt.24.c
Beatitudine qui sint indigni.21.b.g.22.h
Beatitudinem qui uolunt obtinere quales esse debeant.21.e

Beati.

Beati peccatorum recordabuntur.22.f
Stellę appellantur.25.e
Gaudebunt de inferni miseria.24.m
Cantica laudum Dei innouabunt.24.i
Beatorum *uaria gaudia.24.m*
Quadruplex signum gloriæ.24.d
Concordia.20.k
Visio.21.l
Prȩmia septem.20.h
Numerus.23.f
Beneficia,*quę à Deo accipimus.* 19.*K*

C

*Castitas periclitatur in delitijs.*127.*b*
*Castitatis amatores dominus protegit.*215.*i*
*Castitas ob tria corrumpitur.*215.*l*
Cantus *mira uis.*144.*b*
Calciamentum *qui soluat.*89.*a*

Caro.

*Caro nobis quantum noceat.*174.*m*
*Est domesticus hostis.*106.*l*
Est domanda. 70.*b.*172.*K.*175.*d*
Cœli *ianua quomodo aperiatur.*153.*c*

Charitas.

Charitas beatorum qualis erit.24.h
*Quomodo corrumpatur.*126.*i*
Qualis virtus.94.c
Est fundamentum ecclesiæ.83.e
Aduersatur omni peccato.45.b
Cur dicatur ignis.28.h.29.b
Quibus designatur.27.e.30.g
Quomodo est turris.27.h
Est arbor.29.c
Est uirtutum mensura.29.l.30.b.c
Est tunica inconsutilis.30.g
Designatur per columnam ignis.29.m
Reddit omnia facillima.29.f
Charitatis nostræ signa.27.d.29.a
Effectus.28.c.h.30.f
Virtutes quatuor.93.l
Charitatis Christi erga nos signum.27.g
Charitatem nostram quomodo probat Deus.28.f
Choreas *ducere quam periculosum.54.b*

Christus.

Christus protegit pœnitentes.66.e
Est uita nostra.88.f
Dicitur angelus.225.g.228.b.229.m
In iudicio quomodo stabit.47.e.108.d
Fuit agnus,hircus,aries.88.l
Describitur uariis modis ĩ sacra Scr.225.b
Comitatur omnes in tormentis positos.27.b
Quot modis se nobis exhibeat.229.c
Quare carnem assumpsit.229.g
Christus septies sanguinem sudauit contra septem vitia capitalia.230.h
Christi sanguis effectus.41.c
Christi crucifixi figura.42.g
Christus crucifixus,est veluti liber.41.h
Christi passio designata.43.d
Christi corpus,& caro quomodo lateat in sacramento.90.c

Circun-

Circunstantiæ *peccatorum in confessione aperiẽdæ.64.b*

Clauis.

Clauis iurisdictionis qualis sit.163.m
Clauis scientiæ scientia opus habet. 164.*b*

Clerici.

Clerici mali.73.i
Clericorum vita est liber laicorum.159.b
Concordia *quid sit.222.k*

Conscientia.

Conscientia bona per quid describitur.56.g.57.d
Qualis esse debeat.56.l
Est vinea cuique quam colere debet.57.e
Est lampas quæ debet esse perspicua. 57.*f*
Est triplex.68.k
Quomodo possit afferre bona opera.75.b
Quomodo conseruanda.215.f
Quomodo debeat præparari.56.f
Conscientiæ bonæ simulachrum est Iris.56.i
Conscientiæ necessaria humilitas.150.f
Compunctionis *peccatorum tempus.135.i*
Compunctionis duo genera.122.e

Confessio.

Confessio quot modis designatur in sacra Scriptura.58.k
Est ablutio peccatorum.62.h
Non est differenda.66.b
Vt est mutilata reprehenditur.64.K
Confessionis effectus.58.i.59.d.61.h
Defectus.62.f
Necessitas.67.d.69.a
Quatuor commites.108.a
Confessione accedimus ad Deum.59.d
Omnia peccata delentur.61.l
Confessio quæ est bona,& quæ mala,quæ vera,et quæ ficta.135.l.26.m.59.e.61.e
Confessionem quæ impediant.64.l
Confessarius qualis esse debeat.64.i.67.h
Confessarij munus.68.i

Concupiscentia.

Concupiscentia carnalis varijs nominibus explicatur.58.c
Homines eneruat. 69.*d.*71.*h*
Est fornax Nabuchodonosor,i.diaboli.98.e
Quæ damna inferat.58.a
Concupiscentiæ infames filij.50.d
Concupiscentiæ figura in scorpione.58.f
Concupiscentiam duo fugant.25.c

Cogitatio.

Cogitationes sunt tela, quibus dæmon nos ferit. 52.*b*
Cogitationum fons,& origo est cor.52.h
Cogitationum carnalium damna.52.i.53.b
Cogitationes variæ.52.e

Consideratio.

Consideratio nostra circa quatuor versatur. 52. *m.*217.*b*
Considerationis virtus.194.g
*Consideratio est radix omnium virtutum.*193.*e*
*Consideratio res optima.*161.*b*
Consiliarij *qui esse debeant.*58.*h.*149.*i*
Consuetudo *peccandi quam periculosa.*57.*k*
Mala quæ inde oriantur.57.l

Contemplatio.

Contemplatio reficit mentem.31.e
Quibus adiuuetur.31.i
Quibus impediatur.32.h.35.l
Delectationem non laborem parit.33.e
Quomodo designatur.33.k
In hac uita est imperfecta.24.e
Contemplationis fructus.32 d.i.33.e
Quattuor genera.33.d
Sex differentiæ.38.i
Contemplationi quæ blandiuntur.39.d
Contemplatione transformamur.33.d
Contemplationis obiecta.37.b

Contemplatiuus.

Contemplatiuus uir quam sit prudens. 31.*i.d.g*
Contemplatiuo reuelatur,quomodo debeat uiuere. 77.*l*
Contemplatiuus describitur.36.d
Contemplatiui uiri exercitium.35.i.32. b
Contemplatiuus despicit terrena.31.k
Conuersationi *quatuor necessaria.218. i*

Contritio.

Contritio reconciliat omnes peccatores.66.i
Vnde oriatur.26.l.38.f
A quo incipiat.37.e.56.m.59.d
Est lux.59.c
Est aqua,quæ abluit animam.60.e
Contritionis status. 38.*g*
Effectus mirabilis.88.m
Bona.59.m
Contritis apparet Deus.36.g

Cor.

Cor benignum suffert aliorum errata.22.K
Est quasi claustrum.210.f
Quomodo percutiatur à Deo. 123. *a.* 56.*c*
Quomodo est mortuum.41.k
Quibus infestetur.45.K
Est altare in quo Deo sacrificamus.56.c
Sine charitate est lapis.53.d
Cor triplici litera scriptum, c,o,r, cameram, omnipotentis regis,designat.224.c
Corda nostra sunt lampades illæ Virginum. 56.*a*
Corda nostra uarijs nominibus describuntur. 56.*d*
Cordis infirmitas quadruplex.167.K

Correctio.

Correctio est sagitta in manu potentis. 54.*c*
A quibus,& quomodo fieri debeat.54.l
Correctionis comites.54.d
Correctionis defectus quot mala pariat. 55.*d.* 160.*a*

Crux.
Crux est scala, qua ascendimus in cælum. 43.*i.* 44.*b*
*Est arbor.*43.*g*
*Est virga.*44.*l.*43.*b*
*Est baculus peccatoris.*39.*l*
*Est lignum in aquis Marath.*41.*f*
*Signum salutis.*40.*e*
*Cur respiciendu.*40.*b*
*Crucis baculum timet diabolus.*39.*m*
Crucis baculus nobis necessarius. 40.*b*
Crucis quatuor lignæ quid significent. 40.*d.* 43.*m*
*Crucis mysterium quibus designatur.*42.*e*
*Crucis fructus.*43.*g*
*Crucis virtutes quinque.*44.*f*
*Crucis Christi titulus descriptus.*231.*c*
Creaturæ *sunt vestigia Dei.*37.*g*
Cupiditas.
*Cupiditas frangit charitatem.*48.*f*
*Mortem infert.*48.*k*
Suscitat rixas in capitulis electionum. 155.*g*
*Tres habet propagines.*48.*b*
Culpa, *& pœna humilitate delentur.*104.*c*
Cura.
Cura animarum tam grata, quam contemplatio. 87.*l*
*Non omnibus committenda.*93.*d*
Curiositas.
*Curiositas reprehenditur.*81.*e*
*Efficit mentem uanam.*225.*c*
*Vt est peccatum.*53.*m*
*Vitanda in acquisitione scientiæ.*82.*a*
*Curiosis quid respondendum.*54.*c*

D

Defuncti.
Defunctorum animæ quibus adiuuãtur. 92.*b*
*Defunctorum triplex differentia.*131.*k*
Delitiæ *carnis fugiendæ.*70.*d*
Delectatione *diabolus tegit venenum peccati ut animam alliciat.*211.*e*
Dæmon.
*Dæmon quomodo expellitur.*64.*d*
Per quod immittat cogitationes. 52.*b*
Dolet ob confessionem, & contritionem. 62.*k*
*Nos tentat quattuor modis.*210.*c*
*Magis in Quadragesima, quam alio tempore nos tentat.*211.*m*
*Magis tentat religiosos, & quibus tentationibus.*186.*l*
Desperationis *damna.*41.*l*
*Desperationis figura.*61.*a*
Deuotio.
*Deuotio non semper haberi potest.*34.*a*
*Quibus excitatur in nobis.*73.*e*
*Designatur.*73.*l*
*Dum sumus in via non est pura.*75.*e*
*Cur sit regno cœlorum comparata.*75.*d*
*Deuotionis effectus.*34.*b*
*Deuotus uir describitur.*73.*e*
*Non accipit regimen prælationis.*75.*g*
Quæ debeat habere. 96.*c*
Detractor.
*Detractor quid sit.*72.*g*
*Quibus comparetur.*73.*b*
*Expellendus est.*73.*c*
*Puniendus.*72.*m*
*Corrigendus.*82.*f*
Deus.
Deus tripliciter peccatorum miseretur. 133.*d.* 133.*f*
*Cur permittit bonos tribulari.*207.*f*
*Est fons luminis.*100.*a*
*Est pater habens duos filios, angelum, et hominem.*59.*b*
Sex maledixit. 169.*m*
*Deo proprium est misereri.*133.*f*
Differentia, *quæ debet esse inter prælatum, et subditos.*55.*b*
Diabolus.
*Diabolus diuitijs nos decipit.*47.*K*
*Quomodo homines impugnat.*51.*l*
*Quæ proponat hominibus.*71.*e*
*Animam ingreditur.*64.*c*
*Toto homini quomodo dominetur.*64.*d*
*Quomodo, & cur impediat confessionẽ,*64.*f*
*Semper nos persequitur.*171.*g*
*Ad tria mala hominem ducit medio peccato.*169.*l*
Nouẽ habet filias diuersis nuptui traditas. 102.*m*
Dies *creationis mundi denotant virtutes.*94.*d*
Discordia.
*Discordia fratrum periculosa.*53.*b*
*Discordia Prælatorum, & subditorum.*156.*e*
*Discordiam seminantes sunt peiores quam illi, qui crucifixerunt Christum.*53.*c*
*Discordes sunt leprosi.*53.*f*
Diuitiæ.
*Diuitiæ impediunt animam.*45.*b*
*Cur dicantur spinæ.*45.*l*
*Sunt stercora.*45.*m*
*Sunt molæ asinaria.*46.*c*
*Reddunt homines instabiles.*46.*c*
*Morte extinguuntur.*128.*b*
*Sunt modica bona.*48.*b*
Diuites.
*Diuites araneę sũt similes.*128.*d.*45.*e.*47.*i.*49.*c*
*Cruciantur tripliciter in inferno.*46.*e.f*
*Sunt ueluti pueri insipientes,*46.*g*
*Miseri sunt.*48.*g*
*Non possunt uidere Christum.*49.*b*

Doctor.
Doctor vt sit malus. 94.*a*
Reprehenditur. 78.*g.*80.*l*
*Est murus Ecclesiæ.*81.*c.*84.*g*
Dona *Dei quomodo abolemus.*59.*c*

E

Ecclesia.
*Ecclesia dicitur sol.*42.*c*
Dicitur vinea. 24.*b*
*Dicitur arca Noe.*85.*k.*114.*m*
Dicitur ciuitas omnibus communis. 82.*l.* 84.*a*
*Ecclesia militans, & triumphans quomodo designatur.*23.*i*
Ecclesiæ muri. 84.*e.*81.*c*
*Lapides.*83.*c*
*Virtutes.*83.*f*
*Figuræ veteris testam.*83.*m*
*Ordines.*85.*d*
*Fundamentum.*85.*i.*115.*e*
*Ecclesię obediendum ab omnibus.*83.*a*
Elatio.
*Elatio mentis quid sit.*92.*c*
*Elatio vitanda.*92.*c*
Electio.
*In electioni prælatorum septem conditiones attendendæ.*161.*m*
*Electionis formæ quattuor attendendæ.*234.*b*
*Electionis exemplum.*162.*m*
In electione prælati quattuor necessaria. 234.*c*
*Eligibilis persona quæ sit.*162.*i.m.* 163.*g.l*
Eleemosina.
*Eleemosina ieiunio coniungenda.*106.*f*
Debet fieri de proprio, & de meliori. 86.*e*
*Qua intentione fieri debeat.*86.*g* 87.*f*
*Eleemosina remittuntur peccata.*87.*g*
Eleemosinæ exemplum. 86.*h*
Eleemosinæ fructus. 86.*a.* 106.*f*
*Eleemosina est thesaurus in cœlo.*86.*c*
Eucharistia.
Eucharistiæ sacramentum quomodo recipiendum. 40.*b*
*Est lignum vitæ in medio paradisi.*88.*d*
*Quanta præparatione, & puritate sumendum.*88.*h.*89.*f*
*Varia habet nomina.*88.*d*
*Qui sumunt indignè moriuntur.*89.*b*
*Eucharistiæ sacramento qui sint indigni.*90.*g*
*Eucharistiæ fructus.*90.*b.*91.*b*
*Eucharistiæ figura in veteri test.*89.*c.l.*90.*l*
*Eucharistiæ sacramentũ consolatur hominẽ.*89.*k*
*Eucharistiam sumpturus debet probare seipsum quo ad sex.*90.*e*
Eucharistiæ sacramento quot insint mirabilia. 91.*m*
Eucharistia est sustentamentum vitæ spiritualis. 90.*l*
Euãgelium *de Maria, & Martha per quas uita actiua, & contemplatiua describitur, sicut legatur in Assumptione Beatæ Mariæ Virginis.* 218.*c*
Exemplum.
*Exempla immutant corda intuentium.*92.*b*
Exempla Pastorum quomodo describantur. 92.*i*
Exemplum Christus vt daret, passus est. 92.*i* 93.*c*
*Exempla sunt lampades accensæ.*92.*k*
Exempla cur magis moueant quam verba. 93.*c*
Exempla maiorum sequenda si recte præcedant. 93.*g.*222.*k*
*Exempla mala dantibus quid dicatur.*96.*d*
*Exemplum pulchrum de vi gratiæ.*178.*d*
Exempla sanctorum proponenda sunt subditis. 178.*e*
*Exemplum nostrum Christus, quod quisque sequi debet.*226.*b*
Excessus *animam grauat.*101.*l*
*Excessus in prælatis causa est ambitio.*151.*f*
Exitus.
*Exitus à peccato multiplex.*68.*c*
*Exitus diuitum.*87.*e*
*Exitus à peccato duplex.*169.*l*
Extasis *quomodo fiat.*34.*m.*36.*c*
*Extasis effectus.*35.*b*
Expositio *sacræ scripturæ fit quattuor modis.* 87.*b*

F

*Fides Ecclesiæ fundamentum.*85.*i*
Est altare super quo sacrificatur Deo. 95.*f*
*Dicitur stella, & luna plena.*95.*h*
*Est vna sanctorum noui, ac veteris testamẽti.*95.*i*
*Est tunica inconsutilis.*115.*e*
*Cur dicitur vna.*221.*m*
*Fide fit homo Dei amicus.*93.*k*
Fama *bona cui comparatur.*96.*d*
Fortitudo.
Fortitudine itur de virtute in virtutem. 96.*a*
*Fortitudo in quo consistat.*95.*l*
*Quomodo describatur.*95.*m*
*Quomodo custodiatur.*96.*b*
Flagella.
*Flagellã cur infligantur bonis.*207.*b*
*Cur malis mittantur.*207.*l*
Franciscus *causa multorum ordinum.*96.*e*

G

GAudium plenum quale. 23. b
Gloria.
Gloria quibus obtinetur. 25. d
Quid sit. 24. f.
Est aqua uiua. 25. b.
Gloriæ descriptio. 25. a
Gloriæ corporum beatorum splendor. 23. b
Gratia.
Gratia quid sit. 26. i
Humanum appetitum ad se trahit. 50. c
Est vnguentum, quo sanantur vulnera mentis. 66. a
Dicitur lux. 91. i. 99. i. m
Nomine olei in Sacra Scriptura describitur. 96. l. 99. i
Exprimitur per manum Dei. 97. i
Liberat ab omni tentatione. 97. m
Cur nomine aquę declaretur. 98. h
Vnde dicatur gratia. 99. h
Est vita animæ. 100. f.
Dicitur ignis. 100. m
Gratiæ necessitas. 100. l.
Effectus. 97. d. 99. c. k. 100. c. i
Simbolum. 96. k. 97. b
Similitudo. 26. m
Gratiam inuenerunt homines apud alios ob multas causas. 98. f
Gratias Deo agere debemus. 20. d.
Gula.
Gula virginitatis aduersatrix. 96. b. 101. b. 109. b. 214. b
Quomodo refrenanda. 101. f
Orationem impedit.
Hominem a Deo separat. 101. l
Gulæ damnum. 101. d. h. 123. m.
Gulæ dediti sepeliuntur in inferno. 101. d.
Gulositas dicitur spiritus immundus. 103. c

H

HAeresis quid sit, & p qd significetur. 80. a
Hæretici puniendi sunt. 79. l
Per quid designantur. 79. m
Quibus armis impugnandi. 81. b
Hypocrisis.
Hypochrisis impedit orationem. 117. c.
Hypocritas magis detestatur Deus, quam aperte malos. 118. i. 190. c
Hyppocrita cui sit similis. 118. g
Hypocritę qui sint. 118. e
Hypocritę sunt claudi, Holocaustum et Prophetæ Baal. 117. e
Holocaustum. Quomodo offerimus. 74. g
Homo.
Homo est arbor auersa, cuius radices sunt in cælo. 28. b
Quomodo beluis similis efficiatur. 104. k. 54. a
Est seruus Christi per creationem, & iure belli. 231. a
Hominum ætates quattuor. 180. c
Varia genera. 31. b
Status ante, & post peccatum. 66. m.
Deo placentium tria genera. 213. m
Hominis dignitas. 105. e
Hominis solius est scienter scire canere. 143. l
Homines probi quomodo a Deo probantur. 28. f
Homines aliqui ex omni gente saluabũtur. 24. k.
Honestas est flos redolens. 49. i
Hospitalitatis præmium. 85. m
Humilitas.
Humilitas est murus omnium uirtutum. 103. i 214. f
Est scala Iacob. 104. f
In vestitu deprehenditur. 104. b
Meretur iustificationem. 103. h
Humilitatis laus. 103. l
Effectus. 104. h. 204. h

I

IEiunium hominẽ ad Deum conuertit. 106. g
Vitia comprimit. 106. m
Est in preceptum. 107. g
Quando non meritorium. 107. d
Ieiunij quatuor bona. 106. h
Exempla sanctorum uaria. 107. f. h. i
Forma. 107. h
Effectus. 107. k
Comites quattuor. 107. k
Iactantia tollit omne meritum. 103. e
Impœnitentia quid sit. 82. h
Imago hominis. 104. l.
Infirmitas.
Infirmitates animi variæ, per uarias corporis infirmitates designatæ. 121. g
Infernus cur dicitur lacus. 153. m
Ingratitudo.
Ingratitudinis pęna. 121. f. 20. e
Ingratitudo reprehenditur. 121. c. 19. l.
Ingratitudinis malum quam graue. 121. e
Innocentia quid sit. 222. h
Inuidia.
Inuidia est mater iræ. 118. k.
Est lepra. 53. g. 116. b
Est mater detractionis. 72. i
Est fera pessima. 116. b
Quot mala pariat. 116. m. 117. b.
Hominem a Deo separat. 116. e
Quid sit. 53. g
Inuidiæ occasio. 58. h
Inuidi sunt agricolæ Diaboli. 53. h
Peiores quàm crucifixores Christi. 53. g.
Quæ mala committant. 53. h.
Inuidorum mala opera. 72. k

Ira.
Ira est filia inuidiæ. 118. k
Est lepra. 118. m
Lumen orationis impedit. 118. l. m. 119. b
Ira Dei contra peccatores. 126. b.
Iracundos detestatur Deus. 119. e
Iudicium.
Iudicium extremum quale erit. 63. i
Quam timendum. 131. a
Contra prælatos. 111. k
Contra Angelos, ac uarios homines seuerũ. 110. d.
Iudicij diuini cõsideratio ualet ad tentationes superandas. 108. c
Iudicij timor. 108. e. 109. c
Iudicij extremi calamitates fugiendæ. 109. g
Iudicij extremi descriptio. 110. k. 111. e
Iudicium duplex. 18. d
Iudicium Dei contra peccatores. 109. k
Iudicia Dei non iudicanda. 110. c
Iustitia.
Iustitia quadruplex. 76. d
In quatuor consistit. 151. a
Iustitiæ exemplum Traiani. 106. b
Rectitudinem Christus ostendit. 106. c
Tres partes. 222. b
Iuuenes.
Iuuenes debent pugnare contra tentationes. 119. i
Exempla a quo sumere debent. 185. l
Mali. 119. l. 120. g
Iuuenum conditiones. 119. l
Superbia in tribus. 120. b
Iustitia in tribus. 120. c
Luxuria in tribus. ibidem.
Sapientia in tribus: ibidem.
Humilitas in tribus. 120. d
Castitas. 120. f
Alij boni, alij mali. 120. h
Tria mala. 120. l
Iuuenum proborum varia genera. 120. i
Iuuenibus tria necessaria. 119. f

L

LAchrymę unde oriantur. 122. b
Lachrymarum fructus. 122. g
Lachrymare ob tria debemus. 122. b
Latus.
Latus Christi est ostium. 41. f
Latus Christi cur perforatum. 42. g
Lateris Christi sanguis, & aqua. 42. l
Lepra significat peccatum. 168. c.
Lex contra hypocritas. 117. m.
Liber Sacræ Scripturæ describitur. 87. g
Quomodo scriptus. 87. h
Continet oia necessaria saluti nostræ. 88. b.
Librum de anima, ex quo quilibet condemnandus est, legere oportet. 112. f
Liber signatus septem sigillis est æterna Dei dispositio, cuius sigilla sunt. 228. i
Lingua.
Lingua muro dentium, & labiorum cur circundata. 51. m. 71. i
Lingua, quando bene regitur. 72. f
Locutio quando fieri debeat. 72. c
Lotus quis dicatur. 60. e
Lauare nos quomodo debeamus. ibid.
Luxuria.
Luxuria describitur per asinos. 47. 1.
Vnde oriatur. 126. e
Quæ infirmitas animæ sit. 125. b
Est fętor. 126. b
Luxurię mala. 49. f. 123. f. 125. f.
Luxuriam vt vitet quis, quid agendum. 124. b
Luxuriosi simbolum. 123. b.
Lux in quatuor naturis reperitur. 76. f

M

MAgdalena typus pęnitentiæ. 66. a
Magdalena figura cõtriti peccatoris. 66. f
Malum.
Mali homines fugiendi. 50. h. l
Malitiosi figura. 82. l
Maledicta a Deo quę sint. 26. d
Maria.
Maria virgo est fons uiuus ascendens de terra. 13. c
Est hortus, & paradisus. 14. a
Est stella maris. 16. f. 19. d
Est aurora. 17. c.
Est consolatrix tribulantium. 18. a
Est nobis in protectionem contra mundi, et Diaboli pericula. 18. k
Fuit plena gratia quantum potuit capere. 16. f. 19. d
Fuit noua mulier. 233. b
Quomodo assumpta. 13. e. 17. h.
Reconciliat peccatores. 15. d
Est benedicta super alias mulieres. 17. f
Mitigat iudicium, & sententiam Dei contra peccatores. 17 g
Est adiutorium morientium. 18. d
Quomodo concepit. 18. m
Cur dicitur virga. 113. i
Cur dicitur arca. 113. l
Cur describitur porta. 180. e
Diuersis modis describitur in sacris litteris. 13. d. 14. d. l. 15. a. 16. g. l. 17. m. 18. k. 19. b
Mariæ auxilio defendimur ab inimicis. 15. b
Mariæ fomes peccati extinctus fuit. 15. k
Humilitas. 15. l
Natiuitas, & sanctificatio. 16. e. 18. f 19. d.
Quattuor priuilegia. ibid.
Natiuitas, & assumptio. 18. m. 19. g
Mansuetudo est scutum patientiæ. 209. c

Matrimonij *vinculum.* 20.*h*
Mediratio.
Mediratio quomodo differat à contemplatione. 38.*a*
Quomodo differat a cogitatione. 38.*e*
Meditationis effectus. 38.*f*
Meditatione videmus Deum. 38.*h*
Medicina.
Medicina peccatorum. 60.*a* 63.*b* 66.*h*
Mendacii *mala.* 72.*f*
Mensæ *acumbentes quid obseruare debeãt.* 72.*d*
Mel quomodo generetur. 27.*l*
Mellis natura ibid.
Mens.
Mens quomodo eleuetur. 161.*b*
Per quid eleuetur. 107.*a*
Mentis puritati tria necessaria. 105.*g*
Mentis lætitia ieiunium. 107.*c*
Ministri.
Ministri principum, & prælatorum. 30.*m*
Ministri Dei partes quæ sint. 199.*i*
Ministris Dei quid sit necessarium. 199.*m*
Mors.
Mors a bonis non timetur. 128.*e*
Decipit multos. 128.*g*
Semper expectanda. 128.*h*
Mortis consideratio multorum bonorum causa. 127.*g*
Amara memoria. 131.*i*
Memoria semper habenda. 131.*d*
De morte amicorũ quomodo gaudendum. 132.*b*
Moriendum sibi quomodo. 128.*m*
Misericordia.
Misericordia Dei magna. 66.*d* 133.*a k.* 228.*m*
Quomodo impetranda. 132.*l*
Quid sit. 22.*l*
Misericordię Dei erga peccatores uaria exempla. 134.*f*
Mulieres.
Mulierum familiaritas quot parit incomoda. 50.*k* 51.*g.*
Mulierum malitia. 51.*h*
Mundus.
Mundus est mare fluctuans quadruplici ratione. 17.*h* 212.*i*
Est carcer. 135.*d*
Habet multos laqueos. 47.*h*
Est fornax Babilonis. 49.*c* 98.*c* 169.*i*
Mundi variæ figuræ. 135.*a*
Munera.
Munera non recipienda. 113.*f*
A sex hominum generibus accipi non debent. 135.*f*
Mysterium.
Mysterium redemptionis humanæ decem considerationes complectitur. 129.*m*
Mysteria multa mirabilia in Sacramento Eucharistiæ. 91.*m*
Mysteria magis deuotione, quam studio intelliguntur. 52.*c*

N

Natura humana fluxa, & momentanea. 129.*e*
Natura humana instabilis quomodo sanatur. 21.*d*
Natiuitas *Christi.* 229.*a*
Nomen.
Nomen domini suaue est. 140.*c*
Est vtile. 140.*e*
Nobilitas *quæ vana sit.* 100.*m*
Nouitius.
Nouitiorum habitus. 198.*e*
Nouitio quæ consideranda sint. 194.*l*
Nouitius cui comparatur. 29.*b*
Nouitiorum conuersatio. 186.*a*
Nouitij dicuntur Nazarei. 199.*c*
Nouitius dicitur vas nouum. 62.*k*
Numerus.
Numerus centum quadraginta quatuor milium quid significat. 23.*i*
Numerus quadragenarius insignis. 135.*g*
Numerus quaternarius nobilis. 136.*f*

O

Obedientia duplex. 127.*f.* 144.*l*
Quomodo esse debeat. 145.*e.* 195.*i*
Obedientiæ mira vis. 144.*e*
Exemplar. 144.*b*
Exempla varia. 144.*i.m.*
Obediendum Deo. 127.*e*
Obstinati *quales sint.* 82.*i.*
Oculus in sacra scriptura intentionem significat. 105.*i.*
Oculi custodiendi sunt. 49.*e*
Oculi per peccatum excæcati illuminantur per pœnitentiam. 68.*a*
Odium.
Odium quot malorum causa. 147.*d*
Odij remittendi exempla. 147.*f*
Odium, & rancorem habentes damnantur in sacra scriptura. 147.*h*
Officium.
Officium diuinum quomodo recitandum. 143.*g.*
Officium recitare dicitur prophetari. 144.*a*
Recitari debet cum attentione. 143.*l* 189.*g*
Quanta reuerentia recitandum. 143.*k*
Offensæ *proximi prius remittendæ, quam venia de proprijs petenda.* 66.*k*
Opera.
Opera absque charitate imperfecta sunt. 30.*b.*
Vt sint meritoria quatuor debent habere. 93.*m*

Quomodo Deo sint grata. 145.*l*
Meritoria. 146.*e*
Necessaria sunt. 146.*c*
Non sunt condigna beatitudinis. 23.*g*
Opera mentis purgatæ. 65.*e*
Opera bona sine fructu quæ sint. 65.*g*
Opera hipocritarum imfructuosa. 118.*d*
Operum, quæ domino offeruntur duo genera. 105.*m*
Operibus bonis inuigilandum. 129.*i.* 132.*a*
Oratio.
Oratio quid sit. 141.*e*
Quomodo esse debeat. 141.*e*
Curat infirmitates corporis, & animæ. 142.*b*
Cur statim non exaudiatur. 142.*i.*
Fugat Dæmones. 139.*b.* 141.*b*
Quomodo designatur. 33.*g.* 141.*a.d.f.*
Per eleemosinam exauditur. 87.*a*
Cur in ecclesia facienda. 137.*b*
Qualis exauditur. 137.*e.k.* 138.*a.* 140.*l.*
Oratio collegij multum valet. 142.*c.k*
Oratio deuota pro inimicis fieri debet. 140.*b*
Quomodo designatur. 137.*m*
Orationis, vt exaudiatur, quatuor circunstantiæ. 140.*m*
Locus oportunus qualis sit. 140.*k*
Comites duo. 138.*e.* 26.*c.* 141.*m*
Tres species. 138.*a*
Duplex modus. 136.*l.* 142.*b*
Orationi quę necessaria sint, vt sit perfecta. 122.*l*
Oratione pugnandum contra inimicos. 26.*c.* 141.*m*
Videtur Deus. 38.*m*
Quid petere debeamus. 17.*l*
Scientias comparamus. 81.*b*
Orans debet esse vnitus cum Deo, & proximo. 137.*c*
Ostium *cordis pulsat Christus.* 67.*a*
Otium.
Otium est fugiendum. 213.*c*
Est paralisis. 147.*l*
Otij Typus. 147.*k.*
Otiosi reprehenduntur à Deo. 147.*i*
Designantur in Thobia. 147.*k*
A carne tentantur. 215.*m*
Otiosis quid conueniat. 146.*c*

P

Paradisi amenitas. 23.*c*
Ianua clauditur malis. 152.*l*
Quot, & quæ portæ. 180.*f*
Passio *Christi, & martyrum cur dicitur vinum.* 42.*m*
Patientia nobile vincendi genus. 210.*d*
Patria cælestis cur dicitur deserta. 23.*b.*
Pastor.
Pastorum munus. 178.*g.* 235.*c*
Pastores debent pascere exemplo. 177.
Pastores cæci. 177.*i*
Pastores subditis quæ debeant explicare. 164.*e.* 177.*k*
Pastores quæ vitia fugere debeant. 160.*g*
Pastores quæ scire debent. 81.*k*
Pastoribus tria necessaria. 156.*k.* 158.*k*
Pauperes.
Pauperes dicuntur primogeniti. 46.*b*
Sunt diuites in cælo. 46.*i*
Sunt a Deo. 46.*m*
Paupertas reddit hominem aptum ad sequendum Christum. 46.*i*
Paupertas comendatur. 176.*a*
Paupertas duplex. 48.*l*
Paupertatis vis. 46.*k*
Pax.
Pax vnit. 53.*i*
Pacem quæ nos doceant. 53.*k*
Pacis ob bonum debemus aliquid dimittere. 53.*e*
Pacem qui non habet cum proximo, nec etiam cum Deo habere poterunt. 53.*e*
Peccatum.
Peccatum est regio longinqua, & regio vmbræ mortis. 59.*c.*
Quomodo expellatur. 67.*k*
Quomodo impediat confessionem. 61.*c*
Quomodo deleatur. 57.*a*
Peccati status. 60.*g*
Effectus mali. 66.*k.* 170.*b.* 169.*h*
Peccator ad pœnitentiam inuitatur multipliciter. 67.*d*
Dimittens pœnitentiam. 60.*a*
Obstinatus durior est lapide. 66.*g*
Reuertere ad peccatum grauius peccatum. 65.*k*
Peccatum abscondit faciem Christi a peccatore. 98.*b*
Non semper memoria reuoluendum. 103.*l*
Peccatum mortale quomodo interius perpetratur. 166.*d*
Sine pœnitentia non sanatur. 174.*d*
Peccatorum gradus. 166.*e.* 26.*a*
Peccatorum damna. 166.*g.* 167.*k.* 170.*l.* 167.*c. & e.*
Peccatum reddit mentem instabilem. 169.*g.* 142.*a*
Peccatum excæcat. 171.*i*
Peccator significatur per Lazarum fœtidum. 65.*b*
Absque diuino auxilio surgere nequit. 96.*i*
Est cæcus. 165.*m.* 164.*k.* 63.*l*
Septem modis a Deo recedit. 167.*a*
Significatur per puerum mortuum, quem non potuit resuscitare baculus Elisæi. 164.*k.* 61.*a*

Quibus moueatur ad pœnitentiam.25.l
Quibus detineatur in peccato.27.a
Quæ bona accipiat ex inspectione crucis. 41.e
Effundit sanguinem Christi.43.c
Ad Deum accedere non potest nisi per contritionem. 66.m
Quibus cathenis ligatur. 57.l
Quibus sit similis. 61.m
Vocatur a Deo. 63.e.
Tria facere debet.64.b
Peccatoris relapsi pœnę. 45.f
Peccata quomodo redeant. 121.e
Quomodo curantur. 165.b.130.a
Peccatores excitat Deus. 60.e
Peccatorum recordatio qualis esse debeat. 60.m
Peccatorum quattuor radices, infectę. 171.l
Pericula huius mundi varia. 184.g
Pericula mundi septem prȩcipua.168.g
Perseuerãtia sola inter virtutes coronatur.150.b
Perseuerantia variè describitur. 150.c
Petitio.
Petitio quid sit. 139.d
Cui facienda. 139.k
Quomodo facienda. 139.m
Quo fine facienda. 140.f
Frustra fit quattuor modis. 140.g
Petendum quid sit.139.d
Philosophia.
Philosophiæ vtilitas.80.l.82.d
Simbolum.81.a
Pietas.
Pietas Christi erga homines. 152.f
Quid valeat, et quantum grata Deo.152.d
Pietatis varia exempla.152.g
Piscina est baptismus.25.b
Est confessio ibidem.
Pœnitentia.
Pœnitentia est necessaria. 53.a
Est Deo grata.174.c
Debet esse aspera. 174.i.
Moderatè facienda.59.a.165.a
Designatur per vnguentum. 175.f
Est piscina. 67.l
Designatur per fel piscis Thobiæ. 66.b
Quomodo fiat dulcis, & facilis.172.m
Varijs figuris designatur. 128.a.169.b. 173.l.c
Diuinam sententiam reuocat,
Datque gratiam.33.b
Declaratur per librum Apocalip. 173.h
Non solum prædicando, sed etiam agendo. 173.m
Conseruat animam ne corrumpatur. 175.l
Describitur per mare rubrum. 175.k
Sera reprehenditur. 57.b
Non differenda. 128.l
Pœnitentiæ tempus. 60.d
Status. 60.g
Amaritudo quomodo condiatur. 75.f
Pœnitentiæ perfectę quæ sint necessaria. 61.l
Inuigilandum. 129.g
Pœnitentiam nihil potest impedire. 67.f
Pœnitentis Typus Magdalena.66.a
Figura.63.a
Fructus. 63.a
Qualitates. 57.e
Pœnitens per quid designatur. 129.g
Pœnæ inferni sunt septem. 154.c
Potestas secularis a Deo. 151.g
Prælatus.
Prælatus quomodo ad puniendum procedere debeat. 54.i
Quamobrem dicitur sol. 78.c
Ignarus quid sit.79.i
Non debet esse auarus. 157.m
Oues pascere non tondere debet.159.g
Pascat oues tripliciter.159.i
Qualis esse debeat.162.g.30.e.205.f
Non recipiat munera. 164.i
Prælati mali.30.k.55.d
Quomodo Ecclesiam amplificare debeat. 48.g
Tentantur de vana gloria. 78.m
Nihil timere debent dum corrigunt.54.f
Quales elegendi.54.h.159.k
Quibus sint assimiles.54.f
Pusillanimi dicuntur fures. 155.f
Quare dicantur gigantes. 155.h.157.i. 204.b
Quomodo debent esse angeli scalæ Iacob. 156.b.164.f
Prȩlati typus est Samaritanus.54.e
Officium. 54.e.g. 164.f.234.i
Varia munera.154.g.84.g
Quattuor detestanda.234.k
Prȩlatorum causa ecclesia desolatur. 93.d
Crimina. 84.i.m.85.c
Reffectio est scientia sacrarum scripturarum.79.h
Prælatis quando non obediendum. 144.d.155.c
Scientia diuinæ legis magis quam humanæ necessaria. 158.a.c.g.77.i
Malis obediendum in his, quæ non sunt contra Deum.155.d
Tria precipuè requiruntur. 219.e
Tria nos debemus.234.m
Præbendæ, pueri non concedendæ.162.e
Prædicator.
Prædicator quę debeat prȩdicare. 84.a.148.a 176.d
Praue vitę cui similis. 94.a
Quomodo moueat peccatores. 100.e
Veritatem scripturarum debet sine timore, declarare principibus, & eorum vitia arguere.51.176.c

Debet

Debet precedere auditores vitæ sanctitate. 84.a. 177.b
Quatuor prȩcipuè debet prȩdicare. 178.l
Qui ob mercedem concionatur. 179.b
Prȩdicatoris munus quam sit difficile. 79.f
Exemplar.176.f
Prȩdicatori quattuor necessaria.179.f
Prȩdicatio est cibus. 78.m
Est aqua.79.g.178.i
Mouet ad contritionem. 21.b.176.e
Princeps.
Princeps secularis, & ecclesiasticus describitur. 151.k
Munera non accipiant.152.c
Principi quatuor necessaria.151.h.m
Principum errata.152.a
Prudentia.
Prudentia a brutis discitur. 148.g.149.b
Prudentię simbolum sal. 148.e
Partes. 148.i. 149.b
Quatuor species. 148.k
Effectus.198.k
Pulchritudo.
Pulchritudo animę. 136.b
Virginis quibus constet.148.a
Spiritualis. 147.b
Pulchritudini quatuor necessaria. 147.l.
Punitionis diuinę causa. 56.k
Punitionis peccatorum exempla.205.k

R

Religiosus debet vitare seculares.30.i.192.d
Debet relinquere terrena. 46.d
Comparatur horto concluso.49.b
Est arbor in medio paradisi.55.m
Otiosus. 186.c.194. 1. 200.f
Quomodo extra claustra exire debeat. 186.e
Varijs nominibus appellatur. 192.i.
Debet amare solitudinem.193.i
Religiosi habitus. 186.d
Fiducia. 186.f
Vita.181.
Figura in sacra scriptura.181.m.194.b. 197.c
Religiosi deuoti non accipiunt animarum regimen.75.i
Religiosi nomine. 146.m
Religiosi ingredientes religionem. 50.b
Gloriantes se de sua religione.185.d
Mali.182.d.185.g. 190.b
Designantur per quatuor animalia. 182.b
Diuisi in quatuor genera. 194.l.200.g
Religiosorum tres status. 96.f
Claustrum hortus deliciarum, et hortus conclusus.11.a. 181.i. 183.f
Claustrum est ciuitas munita.115.b.174.a 181.l
Claustrũ designatur per arcam Noe.182.f
Claustrum dicitur desertum.186.b
Claustrum cur dicitur hortus.189.b.b
Religionis exercitus multiplex. 184.m
Status qualis sit.197.l
Refugium pœnitentis. 107.c
Remedium.
Remedium contra iram.119.c
Contra tria peccata. 126.m
In omni necessitate quale sit. 138.k
Reproborum qualis pœna. 153.d
Resurrectio.
Resurrectio Christi qualis fuit.180.m
Resurrectionis Christi figurę.181.b.200.i.231.e

S

Sacerdos est angelus.160.d
Sacerdotis munus duplex. 234.m
Tria officia.235.f
Quatuor detestanda.234.K
Sacerdoti necessaria scientia.160.d
Tria debemus. 234.m
Sacerdotes mali.84.l
Quare dicantur corui. 88.i
Sacramentorum natura.204.l
Sacrificium nullum acceptum nisi offeratur super altare fidei. 95.f
Sanguis Christi multipliciter describitur.94.i
Sanguinis Christi effusio septena designatur.42.a
Multiplex effectus.44.b
Sanctorum duodecim gradus in gloria. 204.m.
Salus non est extra ecclesiam.94.c
Sapientia.
Sapientia necessaria est principibus.150.m
Sapientiæ fructus.149.f
Sapientię apti qui sint. 148.f
Sapientes huius mundi.149.e
Sapientis officium.77.a
Satisfactio fit quatuor modis. 60.K
Satisfactioni perfectæ quatuor necessaria.63.b
Scientia.
Scientia ieiunio comparatur. 106.i
Nulla vera nisi cognoscatur Deus.77.g
Quę adiscenda.76.b
Doctorum ope comparanda.82.b.
Oratione, & contemplatione acquiritur. 82.b.33.b
Duplex. 22.e
Quam necessaria prelatis. 81.b
A Deo petenda.59.c
Scientię gentilium quomodo vtiles. 82.d
Scientię naturales sunt vasa vacua. 79.c
Scientiam qui vult acquirere debet esse bonus. 77.e.79.b
Scirè quid oporteat. 54.b
Scolares tria habere debent. 78.K

Scri-

Scriptura.
Scriptura sacra dicitur panis, & quomodo sumendum.79.e
Mater omnium bonorum. 81.g
Murus ecclesiæ. 79.l.81.i
Panis vitæ.79.e
*Ager.*18.e
*Arma.*87.i
*Vinum.*87.h
Quatuor modis explanatur. 81.d
*Scripturæ sacræ nomina varia.*80.k. 81. K
Quatuor sensus. 88.a
Sensus.
Sensus obsidentur, vt deijciatur anima. 51.i
Quomodo relinquendi. 35.m
*Quomodo custodiendi.*49.d. 50. a. 51.f
Proni ad malum. 52.a
*Sunt radices animę.*51.e
Sensus hominis duo in Christo reficiuntur. 24.l
Sermo *vt sit rectus quinque obseruanda.* 71.l
Signum.
*Signum Cain quidnam fuerit.*69. c.116.b
*Signum Spiritus sancti.*74.k
*Signum crucis contra omnia pericula.*110.e
*Signa cur precedent extremum iudicium.*236.m
Silentium *quotuplex sit.* 231.e
Similitudo.
*Similitudo pulcherrima.*122.i
*Similitudo ordinum ecclesię.*139.l
Similitudo de charitate religiosorum. 195.f
*Similitudo de mortificatione religiosorum.*195.m
*Similitudo de effectibus spiritus sancti.*200.K
Simoniam *eijciebat Christus de templo, sed non omnes simoniacos expulit.* 157.f
Spiritus.
Spiritus sanctus in quo recipiatur. 76.c
*Est pax.*98.i
Radix omnium virtutum. 98.k.99.f
Cur paraclitus dicitur. 201.d
Cur dicitur ignis. 201.i
*Quid doceat.*202.e
*Cur similis vento.*203.a
Spiritus sancti septem radij. 221.k
Effectus varij. 98. k.99.f.201.b
*Spirituum varia genera.*201.m
*Spei virtus.*94.b
Spes in omni tribulatione debet poni in Deo. 203.g
Status.
*Status improborum in alia vita contrarius erit statui proborum.*130.c
Status religionis quot bona. 184.c. 191.c.g.m. 193.l
Superbia.
Superbia quomodo expellatur. 32.a
Quomodo describatur in sac. script. 58.f
*Locum vult habere tam in actiua, quam in contemplatiua.*169.c
Latro dicitur. 124.e
Superbia homines efficiuntur beluæ. 104.i
Superbi quibus describantur. 26.f.92.c
*Cur non possunt intrare in regnum cælorum.*204.e
Semper descendunt dum volunt ascendere. 204.k
Non eliguntur. 204.b

T

*Talentum est gratia.*96.b.98.i
*Talenta nobis data quæ sint.*20.a.159.b
*Talentorum nomine quid sit intelligendum.*112.k
Talentis quis male vtitur. 20.c
Temperantiæ *vis.*94.g
Temperantiæ modus. 150. e
Tentatio.
*Tentatio est annulus, quo anima Christo desponsatur.*54.k
*Vnde veniat.*97.m.212.m
A quo fiat. 126.k
Tentatio de gula prima adhibetur a Dæmone 102.k
Tentationis remedium. 71.f
*Tentationes variæ quomodo superandæ.*108.a
Tentationes sunt aquæ. 31.l
Tentationum exempla. 187.l
Tentationum varia genera. 195.a
*Theologia est vera scientia, qua Deum cognoscimus.*76.b
Timor.
Timor futuri supplicij quantus esse debeat. 51.c
Timor seruat animam a peccatis. 206.a.g
Timor extremi iudicij. 236.m
Thobias *typus peccatoris.* 66.g
Tribulatio.
*Tribulationes patienter toleramus ob tria.*232.a
Tribulationes iustis mittuntur propter quinque causas. 208.l
Tribulationum virtus. 208.e
Trinitatis *varia vestigia, & similitudines.*69.f

V

*Verbum diuinum quid.*180.a
Verborum, quę Christus in cruce dixit, meditatio notabilis. 236.g
Verecundia, *quæ impedit confessionem tollenda.* 65.h
Verecundiæ effectus mali: ibidem.
Veritas *facile inuenitur.* 81.l
Vinea.
*Vinea quid significat.*191.a
*Visitatio quomodo fieri debeat a prelatis.*54.m
Virginitatis simbolum. 124.e
Virtus.
Virtus naturalis quomodo producat affectum nobilio-

*biliorem se ipsa.*96.g
Virtutes quomodo oriantur. 27.b
*Virtutes quatuor ad vitam spiritualem necessariæ.*40.g
Virtutes cardinales designantur per quattuor rotas currus Elisęi. 223.c
*Virtutum gradus.*94.i
*Virtutibus octo Christum sequimur.*219.i
*Virtutibus vehimur ad Deum vti rotis vehitur currus.*56.b
Vita.
*Vita præsens est carcer.*22.d
*Vita consistit in elementorum harmonia.*40.f
Vitæ actiuæ incommoda. 44.d
Vitæ breuitas. 216.i. 217.f
*Vita actiua, & contemplatiua quibus designatur.*196.l. 217.m
Vita nostra vt fluxus aquę. 88.c.216.b
Vitium.
*Vitia vnde oriantur.*27.e
*Vitia per quas virtutes tollantur.*94.h
Vitia non moriuntur, licet proficiamus in bono. 165.f
Vnguentum, *quo peccatorum vulnera sanantur.*133.h
Voluptas.
Voluptas decipit spiritum, & gratiam tollit. 71.b
*Voluptatis damna.*69.k
Voluptates non satiant. 69.b
Voluptuosi non exaudiuntur. 70.a
Quomodo describuntur. 70.e
*Damnantur.*70.k
Voluptuosorum malus finis. 70.b
*Voluptuosorum requies breuis.*70.f.71.d
Vocatio.
*Vocatio peccatorum.*63.f. 67.a
Vocatio ad penitentiam, quę fit per animalia. 67.d

F I N I S.

SPECVLVM MORALE,

IN QVO VNIVERSA FERE Sacræ ſcripturæ loca, ac præſertim figuræ in ſenſu morali explanantur.

Deum appæruiſſe diuerſis perſonis ſub viſibilibus ſignis.

A NOTANDVM, quòd in triplici ſpecie viſibili apparuit Dominus: Quia enim lucem habet inaceſſibilem, 1. Timot. 6. Et noſter intellectus ſe habet ad ipſum, vt oculus noctuę ad lucem Solis, ideo oportuit, vt nube ſe obumbraret, vt ſic nobis viſibilis appareret. Iſa. 19. Aſcendet dominus ſuper nubem leuem. B Item erat in nobis defectus caloris ex parte affectus: ideo congruum fuit, vt in igne nobis appareret. Ezechielis tertio, Lucæ duodecimo, Ignem veni mittere in terram. Exod. tertio, In figura huiuſmodi rubus ardebat, & hic vtraque ex parte affectus. Item erat hebetudo, & error ex parte effectus, & ideo voluit apparere in forma hominis, vt nobis præberet exemplum. Ezec. 1. Gen. trigeſimoſecũdo, Apparuit dominus in Incta Iacob, per quod exprimitur lucta ſpiritualis, ſcilicet deſideriũ redẽptionis, quę fiebat cum duobus brachijs, C ſcilicet deſiderij, & affectionis. Apparitio in nube figurat apparitionem in ſacramento, apparitio in propria ſpecie, apparitionem in carne, apparitio in igne, apparitionem iudicij, vbi ignis ante ipſum præcedet. Dan. 7. Fluuius igneus, rapiduſque. Gen. 18. Apparuit Dominus Abrahæ in ternario: Tres ait uidit, & unũ adorauit: ad inſinuandum myſterium ſanctæ Trinitatis: Moyſi in igne, & rubo, ad exprimẽdum ſacramentum aſſumptæ humanitatis. Ignis ipſa deitas; Rubus aſſumpta humanitas, D Rubi incombuſtio, naturarum inconfuſa vnio, uirginitatis conſeruatio. Senſibiliter manifeſtatus eſt pater in voce, Spiritusſanctus in columba, flatu, & igne, vt vox patris aſſereret filij deitatem, colũba Spiritusſanctus in Chriſto plenam fęcunditatem, quantum ad ſacramentalem regenerationem, flatus plenitudinem in Apoſtolis ad ſacramentorum diſpenſationem: linguæ igneæ plenitudinem quantum ad feruentem veritatis prædicationem. E Propter iſtas tranſlationes ſimbolicas, Dionyſius in Angelica hierarchia ait: Pulchre procreatę ſunt informium formæ, propter noſtrã anagogiam, non valentẽ immediatè in inuiſibiles extendi contemplationes. Sic ergo in iſtis apparitionibus ſenſibilibus primo apparet, quòd in eis eſt aliquod ſymbolum ſimilitudinis, ſicut in locutionibus tranſlatiuis, vt cum Chriſtus dicitur petra, leo, agnus, & iſto modo dominus apparuit Abrahæ, & alijs, vt prædixi. Secundo in his apparitionibus eſt myſterium anagogicæ informationis eorum: Eſt enim creatura ad apparentiam diſpoſitio F nis congruentiam adaptare. Aug. 4. de Trin. Antiquis patribus noſtris cum dominus illis apparere dicebatur, voces illę aut ſpecies per Angelos factæ ſunt; Vnde lex dicitur ordinata per angelos. Galat. 4. Loquebatur enim angelus domini. Moyſes ex perſona domini. Vnde glo. Hier. Qui Moyſi apparuiſſe dicitur, modo angelus, modo dominus memoratur. Angelus, quia quaſi loquẽdo exterius ſeruit; Dns, quia interius præſidẽs loquẽdi efficaciam tribuit. Tertiò, in his apparitionibus eſt myſtica apprehenſio, ex ſignis enim aſſurgimus ad illa. Dionyſius de Angelica hierarch.

G Non enim eſt poſſibile aliter lucere nobis diuinum radium, niſi varietate ſacrorum velaminum anagogicè circumuelatum. Gen. 18. Cum eleuaſſet oculos Abraham apparuerunt ei tres viri ſtantes prope eum; tres vidit & vnũ adorauit. Circa ſecundam apparitionem aduerte, quòd illa eſt formatiua phantaſmatum imaginabilium, expreſſiua ſpecierum intelligibilium. Hac ſpirituali apparitione, & reuelatione, vidit Iſaias Dominũ ſedentem ſuper ſolium excelſum: animalia, voces, tonitrua. Ezech. 1. Statuam habentem caput aureum. Dan. 2. Ioannis in Apoc. vniuerſalis eccleſiæ ſtatum. Hac apparitione, ſcilicet ſpirituali reuelatione apparet dominus ſpecialiter deſtinandis ad prophetandum per illuſtrationẽ intelligentię: ſublimandis ad gubernandũ per informationem præſidentiæ: confortandis ad conſolandũ per rectificationem conſcientiæ. 1. Reg. 3. In diebus illis non erat viſio manifeſta. Et infra: Addidit dominus, vt appareret in Sylo; apparitione ſenſibili apparuit patribus; apparitione ſpirituali Prophetis, quorum tẽpus ſecundum Aug. incepit à tẽpore Samuelis. Num. 12. Si quis fuerit Propheta inter vos, per viſionem, aut per ſomnium, apparebo ei. Talis enim viſio, congruit præcognitioni futurorum, reuelationi ſecretorum, prædicationi diuinorum eloquiorum.

Iſaias 6.

H

Quibus perſonis apparet Dominus.

EST aduertendum, quòd apparet dominus tribus ſtatibus hominum. Quod petebat Dauid, dicens: Appare coram Effraim, Beniamin, Manaſſe. Effraim intelligitur ſterilis, vel augmentatus, & ſignificat pęnitentes, vel illos, qui dãt eleemoſynas, quibus apparet dominus. Item apparet carnem mortificãtibus, quod ſignificatur per Beniamin, qui intelligitur filius dexterę. Mater eſt concupiſcentia, quæ mortificatur in fętu ieiunij. Prius itaque ſunt filij doloris per mortificationem, quam dexteræ per glorificationem. Gal. 5. Carnem. Item apparet deuotè orantibus, quod figuratur per Manaſſem, qui intelligitur vocans: & ſignificat illos, qui deuotè orant. Item legitur apparuiſſe tribus hominibus, Abrahę, Iſaac, & Iacob. Abrahę apparuit ter, per quod innuitur certitudo de triplici prẽmio ex triplici merito. Prima ex merito dimiſſionis temporaliũ, Gen. 12. Egredere de terra, & de domo. Vbi innuitur, quòd corpore, & mente debet religioſus mundum dimittere. Secũda ex merito abſciſionis omnis carnalitatis; quod figuratur in ſacramento Circũciſionis, in qua abſcinditur ſuperfluum carnis, Gen. 17. Ambula corã me, & eſto perfectus. Tertia apparitio eſt ex merito humiliatis: Apparuit in conualle Mambre. In conualle notatur humilitas, Mambre intelligitur diuiſio, & ſignificat mortem, vbi diuiditur corpus ab anima, quam debemus prę oculis tenere ad humiliãdum. Apparuit etiam Iſaac, per quem deſignantur contemplantes. Gen. 24. Egreſſus erat in agrũ ad meditandũ. Huic apparuit bis, ſemel cum fulgeret in geraris. Gen. 26. Secundo poſt foſſionem puteorũ ſequenti nocte. Gen. 26. quære de iſtis quibus apparet dominus, 36. a. a. Apparet ergo vno modo contemplanti ſcripturas, quod notatur in prima apparitione. Nam geraris intelligitur ruminatio, in quo notatur ſacræ ſcripturæ meditatio. Secundo apparet poſt foſſionẽ triũ puteorum. Puteorum foſſio, lachrymarum effuſio. Sed tres debent eſſe, quia nunc pro culpa, nũc pro miſeria, nunc pro cęleſti patria debemus flere. Apparuit ẽt Iacob, per quod intelliguntur actiui. Nam Iacob intelligitur luctator, huic apparuit ter, in quo figuratur triplex apparitio propter triplex meritum actiuorum. Primum eſt propter patientiã aduerſitatis, quod figuratur, cum fugit à facie fratris perſequẽtis. Gen. 28. quod ipſe teſtatur. Gen. 18. Dns qui apparuit mihi. Secundo propter fugã proſperitatis præſentis vitæ, quod notat in amplexu Eſau, quãdo occurrit ei, in quo notatur, quòd qñ diabolus non põt decipere per aduerſa, nitit mulcere per proſpera. Gen. 22. Et illum locum vocauit Phanuel. i. apparitio. Tertio propter conſtantiam perſeuerantiæ finalis. Gen. 25. Qñ vocauit ei nomen. Hieronymus dicit, quòd Iſrael non intelligitur videns Deũ, imò fortis cum Deo: ſi enim fortis fuiſti cõtra Deũ, quãto magis cõtra hoĩes ꝓualebis?

Pſal. 79.

I

K

Mambre Geneſ. 18.

Geneſ. 26.

L

De Abſtinentia.

DE abſtinentia quære in tabula de tẽperãtia, & in tabula de pęnitentia, & de mortificatione corporis. Itẽ 2. b. In lib. Reg. de Abigail, quæ aſcendit ſuper aſinã. Itẽ de abſtinẽtia, quere in tota tabula de ieiunio. Itẽ in tab. de Gula. 101. a. b. Itẽ quere 183. b. Itẽ, 3. Reg. quære de abſtinentia, 144. a. Sciẽdum eſt, &c. Notandũ quod Elias dedit nobis exẽplum abſtinentię, & ieiunij; vnde panẽ ſubcinericium comedebat, & aquã bibebat. 3. Reg. 19. Ecce ad caput Elię panis ſubcinericius, & vas aquę. Item abſtinẽtia & ieiunium impetrat, & meretur ſummi regis familiaritatẽ, ſcientiæ veritatẽ, corporis formoſitatẽ, & ſanitatẽ. Dan. 1. Pueris aũt his dedit Deus ſcientiã, & diſciplinã in omni libro, & in omni ſapientia: Danieli aũt intelligentiã oĩum viſionum, & ſomniorũ: abſtinuerunt aũt diebus decem: poſt quos appa-

A apparuerunt vultus eorum meliores, & corpulentiores præ omnibus pueris, qui veſcebãtur cibo regio. Item venit Ioannes non manducans panem, neque bibens vinum, Geneſ. 40. Piſtor Pharaonis propter abuſum temporalis lætitiæ legitur ſuſpenſus, quia tria caniſtra farinæ in capite portabat, &c. Item modus abſtinentiæ eſt quando in omnibus medium tenemus, vt neque plus quam expedit, neque minus quam neceſſe eſt agimus. Illa enim dies eſt temperatior, quæ nec nimis calida, nec nimis frigida ſentitur. Sic nos temperate viuimus, quando nec extollimur in proſperis, nec deijcimur in aduerſis, ſed in omnibus medium tenemus. Nam de viro temperato dicitur: Per diem ſol non vret te, neque luna per noctem. Item ſeptima dies eſt dies temperantiæ: illo enim die requieuit dominus ab omni opere, quod patrarat. Quia repreſſionibus a motibus carnalibus per temperantiam anima quietatur in Deo, & Deus in ipſa. Exod. 20. Sex diebus operaberis, & facies omnia opera tua; ſeptima Sabbatum domini Dei tui eſt, non facies omne opus in ea. Quando enim illuceſcit in anima dies temperantiæ, refrenantur incontinentes motus curioſitatis, circunciſi motus elationis, & vanitatis, & eſt temperies quædam in anima. Itẽ temperantia cohibet ſuperfluum carnis per votum continentiæ, ſuperfluum animæ per votum paupertatis voluntariæ, ſuperfluum ſpiritus per votum obedientiæ. Tales poſſunt dormire in pace cum Salomone in dormitorio conſcientiæ, in quo ponitur lectus cogitationis ſanctæ. ſubſternitur fęnum carnis miſeræ, capitur ſomnus pacis internæ, ſi tamen non diſcooperiatur tectum turbine tentationum, vel impediatur ſomnus turbine, & ſtrepitu phantaſmatum. Nota quòd in templo quod fuit Ezechieli oſtenſum in tranſmigratione proportio erat in quattuor, in menſuris, in celaturis, in ædificijs, in ſacrificijs, in menſuris, quia nihil erat in hoc templo, quòd non eſſet menſuratum, quia nihil debet eſſe in anima ſpirituali, quòd non ſit per temperantiam moderatum. Ezech. 47. Vir qui habebat funiculum lineum in manu metiebatur longitudinem, latitudinem, & altitudinẽ templi; vir iſte Chriſtus cuius iudicium iuſtum, & diſtrictum, funiculus habet æquitatem, linum ſubtilitatem. Ipſe iudicabit omnia opera noſtra ſi ſint moderata. Si fuerimus longi, vel longanimes in pœnitentia, lati in miſericordia, alti per cœleſtia deſideria. Vnde Ioan. in Apocal. 11. Datus eſt calamus ſimilis virgæ. Et dictum eſt ei quòd metiretur templum, quæ longitudo, quæ latitudo, quæ altitudo eius. Eſt aduertendum quòd temperantia habet hic incorruptionem quandam, & pro præmio expectat vitam æternam. Ideo in Apocal. dicitur. Qui vicerit dabo illi, &c. Et dicit qui vicerit, quia continuum inest bellum temperantiæ, quòd oportet vincere propter delectationes vitæ contemplatiuæ. Vnde de anima temperata, & abſtinente dicitur Eccle. 50. Quaſi ſtella matutina in medio nebulę. Item temperantia eſt cingulum aureũ quo cinguntur veſtes virtutum, & virium ne maculentur tactu commixtionis illicitæ. Apocal. 1. Præcinctus zona aurea ad mammillas. Hoc cingulum non debet eſſe nimis laxum per familiaritatem, & extenſionem oculorum, & aliorum ſenſuum ad illicita, ſed debet eſſe ſtrictum cum pœnitentia auſtera, & cautela debita: ideo religioſi iacẽt cincti. Sed quidam non reſtringunt cingulum, ſimiles ribaldis, qui in æſtate iuxta penu ad vnum habentes corrigiam ad collum. Hi ſunt qui loquuntur, & prædicant de abſtinentia, & caſtitate, & non reſtringunt gulam, nec affectiones in corde, nec carnalitates in carne. Abſtinentia, & ieiunium eſt quoddam præparatiuum, ſicut accepturus acutam medicinam, præparat ſe ſeruando dietam; ſic nos recepturi corpus Chriſti habemus hanc quadrageſimam ad noſtram præparationem. Tertij Regum 19. Ambulauit Helias, & venit poſtquam ieiunauerat quadraginta diebus ad montem Dei Oreb, quod intelligitur menſa, id eſt, ad menſam Euchariſtiæ. Et ſicut non præparatis accipientibus medicinam, quòd medicina eſt, vertitur eis in venenum, ita in propoſito. Habuit etiam Helias vas aquæ per quod lachrymarum effuſio, contritio, & confeſſio deſignatur, ſine quibus ad menſam Euchariſtiæ non debet accedere: & iſta ei per angelum miniſtrantur, id eſt, per confeſſionem. Ad iſta pœnitens debet induci. Item ſecundi Paralipomen. 5. Cherubin ſtabant erectis pedibus, & faciẽs eorum erant verſæ ad exteriorem domum. Erectio pertinet ad temperantiam, per quam erigitur ſpiritus ſu per carnem, eius corruptio aggrauat animã: tunc enim vera caſtitas obtinetur, quando per orationem ſuperior portio rationis erigitur in Deum, & per ſollicitam circunſpectionem inferior conuertitur ad regendum corpus ſuum. Ideo dicitur, quòd habebant facies verſas, &c. Item temperantia, & abſtinentia deſignatur per lignum cedrinum, quòd ſuo odore ſerpentes interficit: ſic ſobrietas, & abſtinentia motus carnales qui in nobis ſerpunt, reprimit. Item per abſtinentiam mundatur lepra gulæ, quæ eſt lepra Naaman. 3. Regum 5. Vade laua-

Pſal. 121.

B

Voluptatis beſtiales motus. Superfluũ tẽperãtia. Religio. dormitor.

E

D

Apo. 2.

Bellum. Pugna.

E

Abſtinentia ieiunium.

F

Temperãtiaui.

G re septies in Iordane, & recipiet sanitatem caro tua, & mundaberis. Iordanis intelligitur riuus iudicij, in quo significatur iudicium mortis: nihil enim adeo valet secundum Gregorium, ad mundana carnis desideria, sicut cogitare qualis erit mortua. Septenaria lotio est perfecta huius rei consideratio, & sic caro recipit sanitatem, cũ tenemus in cibo sobrietem: valde enim infirmus est homo gulosus, cui satisfacere nõ possunt terra, mare, & aer. Item temperãtia designatur per Christum in medio duorum latronum. Ioan. 19. Duo latrones designant duo extrema abstinentiæ, per sinistrum cura carnis in desiderijs, per dextrũ, qui de facili consequitur veniam, nimia mortificatio carnis. Gregor. Corda in cythara si nimis tenditur, raucè sonat, quia virtus ab-
H stinentiæ aut omnino nulla est, si non carnem edomat, quãtum valet, aut omnino inordinata est, si carnem atterat, plus quam valet. Bernardus. Carnem oportet restringere, nõ extinguere, reprimere, non opprimere, seruiat, non sæuiat, ancilletur, non dominetur, alioquin siquis secundum eam vixerit, morietur. Et ideo, vt dictum est, Christus in medio duorum latronum crucifigitur. Nota quòd docet Christus vincere tentationem de gula, exercendo se ad spiritualem refectionem, dicens. Matth. 4. Non in solo pane, viuit homo, &c. Quia cum homo sit compositus ex duplici substantia, sicut corpus habet suam refectionem in cibis corporalibus, ita anima in spiritualibus, cuius sũt scriptura, & verba diuina: quam refectionem impedit materialis esca: vnde Salomon cogitauit carnem suam abstrahere à vino, vt aiam suã transferret ad sapientiam. Eccl. 1. Dan. 1. Tres pueri cauebant sibi ab esca regia, ideo impleti sunt sapientia.
I Tenta nos obsecro, dixit Daniel, & dentur nobis legumina ad vescendum, & aqua ad bibendum: Et sic fecit. Sequitur: Pueris illis dedit dominus sapientiam, & scientiam. Quære
Iud. 13. supra. In hac tabula Iudith abstinendo, & ieiunãdo caput Holofernis abstulit, se & populum liberauit: sic nos abstinendo diabolum, & eius tentationem superamus, conscientiam & sensus nostros liberamus. De modo sobriæ abstinentiæ, quære infra 31. a. Quære, in tota tabula de pœnitentia.

Quid significet aquarum diuisio in scriptura.

EST aduertendum, quòd in scripturis sacris legitur multiplex diuisio aquarum. Genes. 1. Fiat firmamentum in medio aquarum. Secunda Exod. 14. Eleua virgam. Tertia Iosue 3. Aquæ Iordanis: ex hoc ostenduntur spirituales differentiæ aquarum. K In aqua nota decursus humanæ vitæ. 2. Regum 22. Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur super terram, & Apocal. 17. Aquæ multæ, populi multi. Est enim triplex status vitæ humanæ, scilicet secundum initium, progressum, exitum. Et secundum naturales differentias aquæ, in quolibet istorum trium statuum insinuatur triplex differẽtia animæ sanctæ ad peccatricem. Secundum enim initium sumitur differentia secundum mundum & immundum, turbulentum, & tranquillum, sterile & fecundum. De aqua turbulenta Hier. 2. Quid tibi vis. De aqua tranquilla Esa. 8. Aquæ Syloe. Apocal. 22. Ostendit mihi flumen aquæ viuę. De aqua immunda Exod. 14. Eleuauit Moy. De aqua munda Ezech. 36. Effundam super vos aquam mundam. De aqua sterili quarto Regum. Aquæ Ierico. Sequitur, Dixit Helyæus. De aqua fętida Genes. 2. Fluuius egrediebatur. Aqua itaque est fluxus humanæ vitæ, quia peccatrix anima turbida est in cogitatu, immunda in affectu, siue in voluntate, fętida in effectu, L siue in operatione. Secunda differentia est secundum progressiũ, & est triplex, secundum calidum & frigidum, fidele & infidele, gelatum & fluidum. Progressus peccati talis est, in frigiditate naturæ desperatio ex timore diuinæ iustitiæ, sicut Caym Aquæ. Caym. qui desperauit, considerans peccati magnitudinem, & Dei iudicij districtionem: sicut enim calor expellit frigus, sic desperatio charitatem: Hier. 16. Sicut frigidam facit cysterna aquam. Econtra anima sancta est calida per amorem. Genes. 36. Inuenerunt aquas calidas. Solitudo est Religio. religio, vbi inuenitur aqua calida. Aquæ infideles M sunt præsumptuosi de misericordia Dei, quia promittunt impunitatem. Sicut aquæ infideles quæ occultas habent venas Ezechie. 15. Facta est mihi. Econtra anima sancta est aqua fidelis sine fallacia. Esa. 38. Qui occultat. Sequitur. Aquæ eius. Congelatio est obstinatio, quæ prouenit ex desperatione. Eccl. 43. Ventus Aquilo. Aquilo ergo qui est ventus frigidus & congelat, est obstinatio, sed Austrum sancti spiritus facit animam sanctam fluidam Psalm. 147. Flauit spiritus eius, & fluent aquæ. Can. 4. Veni Auster, perfla hortum meum, & fluant aromata. Tertia differentia est secundum exitum, & est triplex, scilicet amarum & dulce, maledictum & benedictum, viuum & mortuum. Secundum amarum est finis peccatorum in morte, secundum maledictum in iudicio, secundum mortuum in inferno. De amaritudine

A ritudine mortis: Ecclesiastici 12. O mors quã amara &c. De aquis amaris: Apoc. 8. Stella cadens. Hæc amaritudo est in morte, propterea filij Israel nõ poterant bibere aquas Marath, quia amaræ erant: Econtra mors sanctorum dulcis est: quia habet illud lignum quod posi-
Maledict. Mat. 25. tum est in aquis Marath. Isti sunt imitatores crucis Christi. Secundum maledictum, & benedictum, hoc erit in iudicio quando dicetur. Ite maledicti: Venite benedicti. De pri-
Leuit. mis aquis, Numerorum 27. Aquę maledictionis &c. Nota histo. Istę aquę maledictionis est sententia lata in iudicio contra malos. In femore est vis generatiua. Computrescet ergo femur dãnatorum, in quo significatur priuatio omnis spei, vt ex tunc nihil boni possint facere, disrumpetur vterus propter vehementiam doloris. De aquis benedictionis, Prou. 5. Deriuentur fontes tui foras, & in plateis
B aquas tuas diuide. Alia differentia est secundum viuum & mortuum, De mortuis in Ezech 47. Aquæ inferiores, de viuis, Ioannis 4. cap. Fiet fons aquæ salientis in vitam æternam.

De Angelis.

DE angelis Iudic. 5. Stellæ manentes in ordine, & cursu suo, aduersus Sysaram pugnauerunt. Sysara intelligitur excludens gaudium, & significat diabolum, quia & ipse exclusus est in perpetuum à gaudio, & nos nititur excludere. Angeli dicuntur stellę, de quibus dicitur: Posuit stellas in firmamento cœli: quia ad modum stellæ habent in natura seu statu subtilitatem, in aspectu
C luminositatem, in situ sublimitatem, in statu perennitatem, in motu velocitatem.
1. Pet. 1. Istæ stellæ manentes in ordine suæ Hierarchiæ distinctionis, & cursu diuinæ administrationis pugnant ad nostram defensionem contra Sysaram, qui nititur nos excludere à gaudio paradisi, quia aduersarius noster diabolus tanquam leo rugiens circuit, quærens quem deuoret. 4. Regum 6. Ædificauit Salomon atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum, quia distincta est triumphans ecclesia tribus hierarchijs angelorum. Qui dicuntur lapides propter stabilitatem, politi propter deformitatem in eis non relucentem, vt res lucet in corpore polito, & quia nouem sunt ordines in tribus hierarchijs, ideo comparantur nouem lapidibus pretiosis. Ezech. 28. Omnis lapis pretiosus ornamentum tuum. Esai. 6. Seraphin stabant super illud, sex alę vni, & sex alæ alteri, duabus velabant faciem eius, & duabus volabant, & clamabant alter ad alterum: Sanctus &c. Lucifer cecidit de D cœlo. Sed Seraphin stabant super illud. Introducuntur stantes, volantes, velantes, clamantes. Seraphin ardens vel succendens intelligitur, in se enim ardent, & alios succendunt igne diuini amoris. Stant per amorem in Deo fixum, & per confirmationem sui status: & quia à Deo diuelli non possunt. Volãt per impetum amoris incessabilem, quia in amatum transformantur: Velant, propter affectum incessabilem, quantum ad ea, quæ de eo eis velata sunt; caput & pedes, altissima, scilicet et profundissima quædã mysteria. Et quã tum ad hoc, in circuitu Dei sunt, quia ab eis comprehendi non possunt. Clamant per gratiarum actionem continuam, & infatigabilem, excitantes eos, qui in amore Dei torpescunt: Apoc. 12. Legitur Michael cum dracone obtinuisse locum eorum, & per ipsum re- E præsentantur animæ sanctorum. Est autem aduertendum, quòd angeli mittuntur ad nos ad incutiendum timorem diuinorum iudiciorum Matt. 28. Terremotus factus est magnus, angelus domini descendit de cœlo, erat aspectus eius sicut fulgur, vestimenta eius sicut nix. In fulgure cuius natura est penetrabilis, & terribilis, pœnæ æternę consideratio: in cãdore vestis, cuius natura est mulcebris, quædã delectatio: Ex consideratione enim diuini iudicij, concutitur animus hominum dum cõsiderat in eo pœnas reproborum, & delectatur considerando præmia beatorum. Mittuntur ad incutiendum dolorem peccatorum pręteritorum: Ioã. 5. Angelus domini descendebat in piscinam, & mouebatur aqua, & sanabatur vnus. Quia per ministerium angeli fit cordis commotio, & contritio. Aquæ commotio, lachrymarum effusio, post quæ sequitur sanatio. Mittuntur ad incutiendum spem ex reconciliatione reorum: Danielis 10. cap. No F li timere vir desideriorum. Mittuntur ad nunciandum gaudium ex retributione: Lucæ 2. c. Euangelizo vobis gaudium magnum. Item procurant corporalem nostram, & spiritualem liberationem; Actuum 12. Angelus domini astitit, & lumen refulsit in habitaculo carceris. Item Daniel. 3. Angelus domini descendit cum Azaria, & socijs eius in fornacem. Item mittuntur ad nostram protectionem, & directionem. Ecce ego mitto angelum meum qui præcedat te, & custodiat in via &c. Exod. 8. dicitur, quòd angelus domini qui custodiebat castra Israel interposuit se inter Aegyptios persequentes filios Israel: per Aegyptios significatur tẽtatio, à qua nos liberant. Et Thob. 8. Angelus liberauit Sarrã & Thobiã, & alligauit in deserto superiori, quia cõpescit potestatem dæmonis, ne nobis

 noceat:

G noceat. Gen. 32. Angelus luctabatur cum Ia
Gen.32. cob vsq; mane. Nota historiam. Lucta oratio
deuota, brachia sunt fletus compunctionis, &
deuotio métis, vel desiderium patriæ: Tactus
vel siccatio nerui, extinctio carnalis concupi
scentiæ. Item signant nos angeli signo crucis
imprimendo memoriam dominicę passionis.
Apoc. 7. Quoadusq; signemus seruos Dei no
stri. Ezech. 9. Signa thau super frontes: Sic si
gnati non timent angelum percutientem, 3.
3. Reg. 19. Regum 19. Angelus portauit panem subci
nericium, & vas aquæ, quia inducunt nos ad
mortificationem, & deuotionem. Item de an
Tob. 12. gelo Thobiæ. Nota historiam Thob. 12. Me
duxit, & reduxit sanum, &c. Nota totum. Dę
mon est culpa, vxor pęnitentia, pecunia gra
tia, sanitas innocentia. Itē angeli congaudent
de nostra salute: Lucæ 15. Cum inuenerit
homo ouem perditam imponit in humeros
suos gaudens, & veniens domum conuocat
H amicos, & vicinos dicens: congratulamini
mihi, quia inueni ouem quam perdideram.
Dico vobis, gaudium est super vno peccatore
pœnitentiam agente. Nō enim est dubiū quin
angelicis spiritibus fuerimus connumerati à
principio, quomodo homo ille habebat cen
tum oues, & illa mulier decē dragmas. Quis
ergo se nō dolet per peccatum ab illo nume
ro cecidisse? Quid ergo tardamus, angelicis
spiritib. noua inferre gaudia: Exiliamus in hu
meros pij pastoris, qui se nobis pastorem exhi
bet. Sollicitudine, & affectione imitemur mu
lierē, vt reuocemur ad numerum, vnde excidi
mus. Item angeli nos informant ad castitatē,
Ge. 32. Percussit neruū femoris eius, & emar
cuit: in femore est concupiscentia, & vis gene
ratiua, quam angelus percutit, & marcescit,
quando tactu, & motu angelico in nobis car
nalis concupiscentia refrigescit. Christus al
loquitur animam deuotam, & religiosam ad
I dicendum deuote diuinum officium. Cant.
Can.8. 8. Qui habitas in hortis, amici auscultant te,
fac me audire vocem tuam: Quippe in hor
tis diuinis donis, & carismatibus semina
tis, parietibus clausis munitis, aquis de
uotionis irriguis, floribus morum orna
tis, fructibus meritorum repletis, anima reli
giosa inhabitat, prædicto modo eam allo
quitur Christus, vt deuote, & hilariter psal
lat, eo quòd amici, Spiritussanctus, & angeli,
& sanctorum animæ cum angelis, qui coniun
cti sunt psallentibus, præuenerunt, & assistūt
in medio iuuencularum tympanistriarū. Ideo
cum psallimus & oramus, præ oculis habea
mus, & angelorum præsentiam cōsideremus,
amplectamur reuerentiam, vereamur offen
sam, emulemur gratiam. Neemiæ primo: Di
xit Neemias: Domine fiat auris tua auscultās,
& oculi tui aperti, vt audias orationem serui K
tui, qua oro ego coram te hodie, hac nocte
pro filijs Israel seruis tuis. Alioquin cum tu
in conspectu angelorum debeas psallere, si
taces, si nō aduertis quod dicis, si verba dimi
dias, corrumpis, aut syncopas, aut interrum
pis, aut vana phantasmata interponis, timere
debes, ne proferat Deus contra te illud Hier.
Attendi & ascultaui, nemo quod bonum est
loquitur. Et 1. Reg. 30. Viri Dauid inuenerūt
Aegyptium in agro, & adduxerunt eū ad Da
uid, dederuntque ei panem vt comederet, &
biberet aquam, sed & fragmen massæ cari
carum, & duas ligaturas vuę passę: quòd cum
comedisset, reuersus est spiritus eius, & refo
cillatus est: non enim comederat panem, nec
biberat aquam tribus diebus, & tribus nocti
bus. Dauid Christum, Viri Dauid angeli. Vn
de, & dicuntur fuisse ducenta, propter dupli
cem confessionem in ministrando, & contem
plando, qui signantur in duplici centenario.
Vir Aegyptius in agro, homo merens & con L
solatione egēs in mundo: nā Aegyptius intelli
gitur meror, & ager mundus est: adducitur ab
istis viris ad Dauid, cum ei angeli gratiam im
petrant, quę quidem est, vt panis famelicis, vt
aqua sitibundis, vt medicina infirmis, vt con
solatio desolatis detur. Vnde figuratur in au
toritate prędicta in pane, & aqua, in caricis,
quæ sunt ficus siccæ, & medicinales, in vuis,
& quia consolationem recipit tam in intelle
ctu, quam in affectu, ideo dicuntur duæ liga
turę vuę passę. Item angeli pugnant contra
dæmones, ne nos impediant in uia: Apoc. 12.
Michael & angeli eius præliabantur cum dra
cone. Et in Exo. Angelus præcedebat populū
domini. Isa. 6. Volauit unus de seraphin, & in
manu eius calculus, &c. Nota historiam. Sera
phin exercitus est angelorū, vnde seraphin il M
los designat angelos, qui a Deo positi sunt ad
custodiam peccatorum, quorum typum hic
gerit. Isa. 5. Sicut Petrus in carcere gerit ty
pum peccatoris. Vnus ergo de seraphin ad
Isa. volat, cum angelus custodiens peccato
rem viam salutis ei annunciat. Manus angę
li ministerium eius est, ad agendum: calcu
lus qui est lapis ignitus, est scintilla diuini
amoris: forceps oratio angeli, æterna gloria,
vel Christus. Sic ergo in manu angeli calcu
lus forcipe de altari tractus est, cum oratione
sua impetrat, quòd Christus det ei scintillam
diuini amoris, vt ministerio suo possit tange
re, & mundare os peccatoris, & non solum
os, sed etiam cor, & manum, vt sic ministe
rio angelico mundentur labia à peccato lo
cutionis, & cor ab iniquitate cogitationis,
& manus à peccato operis. Et quia actus
oris est medius inter actum cordis & ope
ris,

A ris, medium vero sapit naturam extremorum,
vt ostendat ministerio Angelico fieri purga
tionem oris, nihil addit de purgatione
cordis, uel operis, sed solum de purgatione o
ris dicens: Labia tua tetigi. Et nota quo
modo Angeli nos reducunt à peccato, vnde
dixit Angelus ad Agar ancillam; Vnde ue
nis, aut quo vadis. Quere expositionem histo
rię. Item de Angelo, qui præcessit filios Is
rael in exitu de Ægypto. Item de Angelo qui
virga tetigit sacrificium, & ascendit cum
flamma ad cœlum. Item de Angelo Thobię,
item de Angelo qui descendit cum Azaria, &
socijs in fornacem, & eos liberauit. Item
de Angelo qui docuit mysteria Danielem, &
Ioannem in Apocal. Item de Angelo, qui
liberauit Petrum de carcere; Item de An
B gelo, qui totam salutem nostram Mariæ nun
ciauit. Et nota quòd sunt sex alę Seraphin,
quibus nos debemus alari. Item Angeli nos
dirigunt in agendis, nos protegunt in ad
uersis, nos curant ab infirmitatibus corpo
ris, & mentis. Vide de Angelo Thobiæ
qui Thobiam ab ore piscis liberauit; in via
duxit & reduxit, dęmonem in deserto alli
gauit, vxorem procurauit, pecuniam re
cuperauit, patrem cęcum illuminauit. Et
de Angelo qui Petrum in carcere visitauit,
carcerem illuminauit, cathenas de mani
bus soluit, portam ferream aperuit, & sic Pe
trum liberauit. Item Angeli nos docent, &
excitant ad reddendum gratias Deo de bene
ficijs, & libenter se nobis associant: Luc. se
cundo: facta est cum Angelo multitudo cę
lestis exercitus laudantium, & dicentium;
gloria in excelsis Deo. Item nos illuminant,
& eleuant ad contemplandum, vt patet de
C Ioanne in Apocaly. quia semper per Ange
lum illuminabatur, & eleuabatur. Item
nostras orationes Deo representāt Thob. duo
decimo. Quando orabas. Sequitur: Ego
obtuli orationem: & nos deducunt ad æter
nam quietem: Lucæ decimo sexto. Factum
est vt moreretur mendicus, & portaretur
ab Angelis in sinum Abrahæ. Inflammant
orantes. Isaiæ sexto. Volauit ad me vnus de
Seraphin, et in manu eius calculus quem for
cipe tulerat de altari, & tetigit os meum,
& dixit. Ecce ego tetigi labia tua, & aufe
retur iniquitas tua, & peccatum tuum mun
dabitur. Defendunt bonos, puniunt ma
los: Genes. 19. Dixerunt Angeli ad Loth:
Et ibi quomodo eduxerunt eum, & vxorem
ne perirent in Sodomis: Et illos percusse
runt cecitate à minimo usque ad maximum.
Et Isai. trigesimo septimo. Egressus est An
gelus Domini: Et ibi quomodo vna nocte in
terfecit 180. millia virorum de exercitu Sen
nacherib. Item confortant pęnitentes. tertij D
Regum decimo nono. Dixit Angelus Heliæ
dormienti sub iunipero, quæ est arbor acu
leata, & significat asperitatem pœnitentiæ
portans ei panem subcineritium, id est me
moriam passionis Christi: & vas aquæ, id est
recordationem peccatorum, ex qua surgit ef
fusio lachrymarum: surge, comede, & sic ab
Angelo confortatus ambulauit vir pęnitens
vsque ad montem Dei Oreb: intelligitur men
sa paradisi, vbi pro pane subcineritio ei datur
manna diuinitatis, & pro aqua vinum inebriā
tis felicitatis.

De ambitione.

E St aduertendum quòd in Campania di
cuntur esse fontes, qui reddunt mu
lieres steriles. Istę sunt aquę ambitionis, E
quæ nesciunt fœcunditatem boni operis:
Tertij Regum secundo. Conqueruntur fi
lii prophetarum specialiter de sterilitate a
quarum: Esai. decimoquinto. Aquæ enim
Nemrin desertæ erunt. Et nota quòd ambi
tio magnam habet, & inquietam sollicitu
dinem, vt mare: Hierem. 49. Turbati
sunt in mari præ sollicitudine quiescere non
potuerunt; turbantur enim ambitiosi in
mundo præ bonorum prosperitate, vt ma
re, & semper crescit vnda. Sed notandum,
quòd cum vnda maris ad arenam colliditur,
tumorem suum deponit. Iob trigesimoocta
uo. Hucusque venies, & hic confringes
tumentes fluctus tuos: Hierem. 5. Posui
arenam terminum mari. Sic quando anima
considerat vitæ breuitatem, & suam fragi
litatem, tumorem, & vndam ambitionis
& superbiæ deponit: Deuteron. 8. Ductor
tuus fui in solitudine, in qua extat serpens fla
tu adurens, scorpio, & Dypsas. Glo. Dypsas est F
genus aspidis, id est serpens, & quicquid
momorderit, siti perit, adeò parua, vt cum
calcatur, non videatur, eius venenum ante ex
tinguit, quā sentiatur, vt nec etiam tristitiam
sentiat moriturus. Constat quòd serpens iste Diuitiæ cupiditas.
ambitio est dignitatis præsidentiæ vel hono- Auaritia.
ris; hoc venenum siti interficit, quia cuius
mētem ambitio inficit, vt hydropicus semper
sitit. Semper ascendere cupit, & velut ignis &
infernus nunquam dicit sufficit: & quia talem
semper delectat spes obtinendi illud, quod am
bit, ideo ante extinguit quam sentiatur, ut
nec etiam tristitiam sentiat moriturus: Apoc. Apoc. 8. Stella.
8. Cecidit stella magna ardens tanquam facu
la & cecidit in tertiā partē fluminis, & nomen
stellæ absinthiū: facula habet ardorem, absin
thiū amaritudinem: Quia ambitio, & auaritia

G & cupiditas mentē vrit inſatiabiliter: eſt enim
Quere de ambitione 67. a. in margine. ignis qui nunquam dicit ſufficit: & mentem
amaricare facit & torquet pēnaliter. Facula
ambitio ſcilicet & auaritia qua ſuccenſus eſt
Regum 3. omnis ſtatus: cecidit in tertiam partem flumi
num, per quæ populi fluidi ad mortem cur-
rentes continue deſignantur, 2. Reg. 14. Om
nes morimur, & quaſi aquæ dilabimur ſuper
terram, quæ non reuertuntur: Quia quædam
pars hominum ſequitur concupiſcentiam car
nis, quædam concupiſcentiam oculorum, quæ
eſt ambitio: quædam ſuperbiam vitæ. Ad-
uerte quòd ambitioſi per multa deſideria aſcē
dunt ad honores, non tamen apprehendunt:
figuratum eſt Iud. 9. Ierunt ligna vt vngerent
ſuper ſe regem. Sequitur. Quomodo oliua,
Promotio Prēlati. ficus, vitis, recuſauerunt promoueri. Et poſt
H pauca egrediatur ignis de rāpno & deuoret ce
dros Libani. Sic eſt de ambitioſis, quia ſi ad
dignitatem promoueantur, ſtatim confun-
dunt, adurunt, opprimunt bonos, & innocen-
tes: Si autem non promouentur, ſtatim nihilo-
minus ardet ignis ambitionis in eis & per
eos moleſtantur boni viri, quæ per cedros de-
ſignantur. Nota quòd ambitioſis debetur
triplex pœna, ſcilicet pœna Chore qui cum
globo ſuo perijt in igne, pœna Dathā & Abi-
ron, qui viuentes in infernum deſcenderunt.
De his duobus Numer. 16. pœna Oſiæ qui
voluit vſurpare ſummum ſacerdotium & per-
cuſſus eſt lepra 2. Paralip. 16. Aduerte, quòd
aliqui ambitioſi volunt aſcendere ad dignita-
tem quandoq; per precium. Secundi Machab.
4. Ambiebat Iaſon ſummum ſacerdotium.
Alij per ſanguinem vt Abimelech. Iudicum
9. Nota hiſtoriam. Alij per potentiam, vt
Oſias. Secund Paralip. 26. Eleuatum eſt cor
I eius. Sequitur: Percuſſus eſt lepra. Alij
per contentionem vt Chore, cum complici-
bus ſuis. Num. 16. Geneſ. 11. Filij Noe cum
proficiſcerentur de oriente inuenerunt cam-
pum in terra Sennaar, & habitauerunt in eo.
De oriente proficiſcuntur, qui a Deo per ino-
bedientiam recedunt. In terra Sennaar ve-
nit, ſcilicet ad bonum temporale animam
ſuam conuertit: Sennaar intelligitur fertili-
tas. Sequitur; Dixit vir ad proximum; veni-
te faciamus lateres, & cætera. Talis eſt via
ambitioſorum, qui appetunt celebrare no-
men ſuum. Prima cura eſt de coquendis la-
teribus, id eſt de diuitijs congregandis. Quid
enim eſt later niſi lutum igne coctum, id eſt
diuitiæ cupiditate congregatę? Secunda cura
eſt de bitumine, id eſt de amore mundi ha-
bendo: Bitumen enim non ſcinditur, niſi ſan-
guine menſtruali; Sic amor mundi facilè rum
pitur conſideratione vilitatis, conceptionis,
& conditionis humanę. Tertia cura eſt, vt ſic
celebretur nomen eius in terra. Sed quam ma K
Gen. 12. gnum ſit peccatum ſequentia manifeſtant.
Erat enim populus vnus & labium vnum om-
nibus, & confuſum eſt labium, quia quilibet
vult promoueri, ex quo ſurgit odium, quod di
uidit, & confunditur labium, per detractiones,
quæ fiunt ad impediendum, vel falſæ commen
dationes ad promouendum. Et aduerte quid
accidit ſecundi Regum 17. Melius eſt conſiliū
Cuſi arachites conſilio Achitofel. Sequitur: vi
dens Achitofel, quòd non eſſet factum conſi-
lium ſuum, abijt, & ſuſpendit ſe. Sic ambitio-
ſi quando non poſſunt obtinere, quod indebi-
tè appetunt, deſperant de Deo. Gen. 3. Eritis ſi
cut dij ſcientes bonum & malum: vnde quia
ex ambitione ad habendum ſcientiam mota
fuit, ideò de paradiſo expulſa fuit. Eſa. 14. Eo-
dem modo lucifer cecidit, quia dominium ex
ambitione appetijt. In ſecundo Reg. legimus, L
quòd Abſalō aſpirauit ambitioſe ad regnum
patris ſui, & mortuus eſt, ſuſpenſus per crines
in quercu. In ſecundo Machabeor. legimus,
ambitioſe voluit regnare & confuſus fuit. Ia-
ſon etiam in ſummum ſacerdotium voluit a-
ſcendere ambitioſe. ſecundi Macha. 4. Abime
lech etiam motus ambitione, 70. fratres ſuos
interfecit: Sic multi ambitioſi volentes præ-
fici, fratres ſuos interficiunt infamando. Vn-
de propter ambitionem legimus Abimelech
excerebratum, Abſalonem lanceis confoſ-
ſum, Ananiam gladio interfectum, Iaſo-
nem legimus exulatum, & remanſiſſe inhu-
matum.

De aſcenſione Chriſti in cœlum.

ET nota quòd Helias aſcendens in cœlum
dimiſit Heliſeo pallium inuolutum.
Quod exponitur de Chriſto aſcendente in cœ
lum. Quære 33. b. Item. 231. b. Item currus
igneus eleuauit Heliam & aſcendit per tur- M
binem in cœlum. Quære 72. b. 81. Leuit.
14. Immolato vno paſſere pro mundatione
leproſi alter fugiebat in agrum, quia carne
Chriſti immolata pro peccato originali, Chri-
ſtus reſurgens aſcendit in cœlum. Sic primi
Regum decimo nono fugit Dauid à facie Sau-
lis, & relicta eſt in lectulo eius caprina pellis.
Quia Chriſtus aſcendens in cœlos reliquit
electis memoriam ſuæ paſſionis. Geneſ. 8.
Archa requieuit ſuper montes Armeniæ,
quia caro Chriſti, qui fuit arcanum diui-
nitatis habitaculum, hodie exaltata eſt ſuper
eminentiam cœli; vnde euellicata eſt multi-
tudo cadentium Angelorum: Armenia enim
mōs vellicās intelligitur. In aſcēſione Chriſti
impletum eſt ſignum, quod dederat Dominus

A Ezech. De prolongatione vitæ. Eſa. 38. Quia
reuerſus eſt ſol 10. lineis quibus deſcenderat
in orologio Achaz. Sol enim profecerat per
10. lineas & retroceſſit. Ita myſtice ſol iuſtitię
dominus Ieſus Chriſtus Dei filius, qui illumi-
nat omnem hominem venientē in hunc mun
dum reuerſus eſt 10. lineis quibus deſcende-
rat in orologio Achaz. Orologium poteſt di-
ci vniuerſitas creaturarum: 10. lineæ ſunt cæ-
lum empireum, criſtallinum, ſydereum. Iſtæ
ſunt tres lineę. Septem autem lineę ſunt ſepte
narius numerus orbium, ſeptem planetarum.
Humiliauit ſe Dei filius, & deſcēdit infra iſta
10. prędicta. Et hodie retrocedens ad dexteram
vltra, & ſupra prædicta decem, eſt eleuatus, &
iſta eleuatio eſt ſignum curationis, & prolon-
gationis vitæ Ezechiæ, quia per Chriſti aſcen-
ſionem nos ad cælum eleuabimur, tunc & nō
ante ab omni infirmitate curabimur, tunc vi-
ta noſtra in æternum prolongabitur. Alio mo
B do dicitur orologium vniuerſitas, chorus ange
lorum. 9. lineæ ſunt. 9. ordines angelorum, &
Dei filius paulominus minoratus ab angelis
deſcendit ad nos, ad 10. lineam, ideſt vſque ad
dragmam perditam, quam inuentam exalta-
uit vſq; ad dexteram Dei patris. Et ſic reuer-
ſus eſt ſol 10. lineis, quibus deſcenderat. Et de
hoc nota hiſtoriam totam Apoc. 12. De mulie
re, quæ paritura erat filium maſculum qui re-
ctturus erat gentes in virga ferrea. Seq. Raptus
eſt filius eius ad Deum, & ad thronum eius.

De auaritia, vſura, & cupiditate.

Apoc. 8. CEcidit ſtella magna ardens tanquam
facula in tertiam partem fluminum.
Hæc eſt auaritia, & cupiditas. Quere in tabula
C de ambitione in præcedenti fol. a. Danielis 3.
Nabuchodonoſor rex fecit ſtatuam magnam
& ſtatuit eam in campo Dura prouinciæ Baby
lonis. Sequitur tunc congregati ſunt Satrapę,
&c. Nota totam hiſtoriam. Nabuchodonoſor,
qui intelligitur ſedens in anguſtia, Diabolum
ſignificat, qui in anguſtia ſedet, eo quod in pę
nis ligatus manet. Aurea ſtatua eſt auaritia, &
cupiditas temporalium, quia ſecundum A po-
ſtolum, auaritia eſt idolorum ſeruitus, Pſalm.
Simulachra gētium argētum, & aurum. Cam-
pus magnus Babylonis, id eſt confuſionis,
eſt mundus, vbi confuſus eſt omnis ſtatus:
Nam mali proſperantur, & exaltantur, boni
conculcantur, perſequuntur, vt deijciuntur.
In hoc magno, & confuſo campo erexit Dia-
bolus auaritiam, cupiditatem, & amorem tem
poralium, quæ auri nomine deſignantur, vt
homines aurum diligant plus quā Deum. Et
ad litteram eos, qui auro abundant hono-
rant, & adorant, & eis reuerentius ſeruiunt,
q̄ Deo. Congregantur autem ſatrapæ, magi- D
ſtratus, iudices, duces, tyranni, optimates, qui
ſunt in poteſtatibus conſtituti, omneſq; prin
cipes regionum ad adorandum ſtatuam au-
ream quam erexit Nabuchodonoſor rex, quia
ad litteram principes eccleſiaſtici, & ſecula-
res, & illi, qui in quocumque ſtatu alijs præſi-
dent, maiori auaritia, & cupiditate ardent. Sed
populi, tribus, & linguę, id eſt ſubditi de omni
ſtatu, audientes ſonitum tubę, fiſtulę, cytharę,
ſambucę, pſalterij, ſymphoniæ, vniuerſi ge-
neris muſicorum, cadentes adorant ſtatuam
auream; quia ſimplices, & ſubditi videntes
pompas, delitias, honores, qui exhibentur
diuitibus propter aurum, eorum exemplo ni-
tuntur iuſte, vel iniuſte aurum, & diuitias con
gregare. Sed in tali adoratione, in tali di-
uitiarum congregatione cadunt nunc a ſtatu
gratiæ ad ſtatum culpe, & a ſtatu culpę ad pę E
nam gehennæ; ſicut dicitur Matthęi 7. Ce-
cidit domus &c. Et Apocalypſis 14. cap. Ce-
cidit Babylon. Item Prouerbiorum primo
cap. Pedes eorum ad malum currunt, & feſti-
nant, ut effundant ſanguinem. Hoc patet
de illis, qui contra animam ſuam currunt
per auaritiæ ſtudium, vt patet in illis, qui
pro obtinendis beneficijs tantum diſcurrunt,
& frequenter ſymoniam incurrunt. 4. Re-
gum. 5 dixit Gieſi: Viuit dominus, quia cur-
ram poſt eum, & accipiam aliquid ab eo.
Actu. 9. Surgens Paulus de terra, apertis ocu-
lis nihil videbat. De terra ſurgit, qui men-
tis affectibus conculcat terrena: apertos
habet oculos, qui tota mentis intentione
contemplatur cęleſtia; nihil videt, qui ni-
hil habet nec habere deſiderat, vel in proprio
vel in communi. De quibus ſcriptum eſt: F
Beati pauperes ſpiritu, quoniam &c. Sunt
enim quidam, qui ſic afficiuntur ad tempo-
ralia, quod pro ipſis obtinendis, vel retinen-
dis tranſgrediuntur Dei mandata. Sunt a-
lij, qui ſic non afficiuntur ad ea, vt inde
tranſgrediantur mortaliter; tamen ſi poſſi-
dent ſine amore, non perdunt ſine dolore,
in quibus tamen vrit dolor ſi amittatur, quan
tum hæſerat amor ſi poſſideatur. Sunt alij,
qui ſine amore poſſident, ſine dolore per-
dunt: tamen poteſtatem poſſidendi a ſe non
abiecerunt. Sunt alij, qui ſupra hoc ad-
dunt poſſidere nolle, & poſſidere non poſ-
ſe. Sed quidam ſic, quod in proprio poſſi-
dere non volunt, nec poſſunt, tamen in com-
muni poſſidere poſſunt. Sunt alij qui vltra
hoc addunt: nihil poſſe, aut velle poſſidere,
nec in proprio, nec in communi, & iſti ma-
xime ſurrexerunt de terra, & apertos haben-
tes oculos nil vident, quia nihil quod terre-
num eſt reputant, de quibus Eſaiæ 60. Qui

G sunt isti, vt nubes volant, & quasi columbæ ad fenestras suas, sunt nubes eleuatæ per terrenorum abdicationem, & columbæ simplices gementes per contemplationem. Hęc est vita Apostolica, eorum scilicet, qui dicunt:
Mat. 9. Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te. Item auaritia & cupiditas est ignis, qui nunquam dicit sufficit. Sicut enim calido circunstanti educitur intrinsecus calidum, & fit putrefactio, & arefactio secundum philosophum, sic ex abundantia, & cupiditate rerum temporalium tollitur intrinsecus omnis proximi compassio, & omnis ad Deum deuotio. Iacobi. 5. Agite nunc diuites, plorate, &c. Diuitiæ vestræ putrefactæ sunt, & vestimenta vestra a tineis comesta sunt, aurum, & argentum vestrum eruginauit, & erugo eorum in testimonium vobis erit, manducabit carnes vermis sicut ignis. Item Lucæ 14. Iuga boum emi, id est amorem meum in tempora-
H libus posui. Sequitur. Nemo virorum illorũ, qui vocati sunt gustabunt cœnam meam. In cuius figura stetit oleum, vbi vasa vacua non pauca non inuenit. 4. Regum. 4. Nec paralyticus aduenit nisi prius abscederet præsentia filij incarnati. Si ergo cum verbi carne consolationem spiritus Apostoli non potuerunt recipere, errat, qui cęlestem illam dulcedinem cum amaritudine carnis, diuinum illud balsamum cum felle ardoris rerum temporalium percipere credit. Est aduertendum, quod auari laborant in cupiditate sua. Ecclesiastici 31. Laborauit diues in congregatione substantiæ. Sicut enim nimia sitis compellit hominem bibere aquam lutosam, ita auaritia laboratores suos ad multa iniqua, & laboriosa compel-
I lit. Nam multoties ex auaritia parum comedunt, & semper in egestate sunt. Deuteronom. decimotertio. Gibbosi non intrabunt templum. Gibbosi sunt, qui incuruantur ad terrena, & inferiora per terrenorum concupiscentiam. Isti sunt auari, qui portant gibbum, vt cameli, de quibus Matthei decimonono. Diues difficile intrabit in regnum cęlorum. Difficile dicit, quia non intrabit nisi gibbum deponat, aut eleemosynas faciendo, sicut Magi obtulerunt domino munera, aut se humiliando non ex diuitijs superbiendo, aut amorem deordinatum diuitiarum deponendo, aut carnem suam mortificando. De auaris nota, quod rapiunt non sua, & semper in egestate sunt pauperes diuidunt propria, & ditiores
Iob. Psal. 13. fiunt. Diuites eguerunt & esurierunt inquirentes autem dominum non deficient omni bono. Nam auarus quo plura possidet tanto pluribus eget. Ideo nec se habet qui pecunię seruus est, & quasi idola-
K tra detestandus, cui nummus est Deus. 1. Reg. decimoquinto. Vnde in quosdam auaros iam iustitia diuina vindicat, dum res, quas indebite amant, conuerti eis in tormenta, & vicia facit esse supplicia. Est aduertendum quod auarus est arbor arida non faciens fructum, seu vermiculosum non faciens fructum sapidum, sed acidum. Ecclesiast. quinto. Qui amant diuitias, fructum con capient ex eis, & ibidem; auarus nunquam implebitur pecunia. Bene dicit non implebitur pecunia, quia cupiditatis vitium semper tendit ad infernum, sicut ignis si semper addatur ei fomentum, & quia res addita auget concupiscentiam, & quia sitis est in anima, & res sunt extra animam, ideo
L non implent eam. Et bene dicit fructum non capient, quia prope sunt auari comedunt enim fructum acidum, & acerbum; vnde possent comedere in futuro fructum maturum. Luc. 19. Venit Iesus in templum, & cępit eijcere vendentes, & ementes de templo. Cępit eijcere quia nondum eiecit, & timeo ne alicubi aliquos reliquerit. Si omnes emptores & venditores de templo suo dominus eijceret, in aliquo templo pauci remanerent, sed qui cępit, ipse perficiet. A Deo recedimus per auaritiam, sicut Esau a Iacob. Gene. 36. Abijt Esau in alteram regionem recessitque a fratre suo Iacob. Diuites enim erant valde, & simul habitare non poterant, nec sustinebat eos terra peregrinationis eorum propter multitudinem gregum. Sicut enim aues prędarię numquam pariter congregantur, sed magis soliuagæ sunt, ita nec diuites sese compatiuntur, nec inter se contractus faciunt, sed eorum cogitationes, contractus, & fraudes vertuntur in pauperes, & egentes. Bestiæ siluestres expectant animalia minuta in loco qui Gallicè dicitur tri-
M stes, ibi capiunt & deuorant ea, sic diuites auari quando vident pauperem necessitatem habentem, mutuant ei aliquod, quod reddere non potest ad tempus imponitur, & sic deuorant. Deuorant plebem meam, sicut escam panis. Iob. 24. Quasi onager in deserto egrediuntur ad opus suum uigilantes prępparant panem liberis. Ex hoc enim auari, & vsurarij se excusant, quia dicunt, quod hoc faciunt pro filijs suis. Et est notabile quod onagri, qui dicuntur asini siluestres naturaliter horas diei, & noctis distinguunt, canibus ex proiectione stercoris sui illudunt, & vento delectati, montem ascendunt, quod vsurarijs competit, qui tempus norunt, quod ipsi vendunt, & malis prælatis illudunt per stercora temporalium suorum,

quibus

A quibus eis ora claudunt ambiunt ascendere in montem superbiæ, delectantur in vanitate. Auari, & cupidi omnino sunt stulti sicut ille, qui habet ascendere magnum montem, & onerat se lapidibus, sic enim onerati necessario habent descendere. Baruch 3. Argentum thesaurizant, & aurum in quo confidunt homines. Sequitur. Exterminati sunt, & ad inferos descenderunt. Isti sunt similes simijs, quibus ligna ad collum imponuntur ne ascendant, & ipsi ligati sunt catenis, licet aureis, vel argenteis, vnde Exod. 19. Præcipitur ne bestia montem ascendat. Bestiæ sunt vsurarij, & auari, quia pauperes deuorant, vt bestiæ, nec considerant, quia per eleemosynas sursum non possunt ascendere, quia quod eleemosyna sursum leuat, adiuncta rapina deorsum grauat, vt patet in Assub de-
B scendente. Gregor. Moral. 7. Eleemosyna superbi diuitis eum redimere non valet, quia perpetrata simul rapina pauperis, ante Dei oculos ascendere non permittit. Est aduertendum, quòd sicut in ecclesia Dei luxuria eneruauit castitatis munditiam. Thren. 1. Facta est Hierusalem quasi polluta menstruis; sic in ecclesia, auaritia, & ambitio eneruauit concordiam. Luc. 19. Videns Iesus ciuitatem sanctam Hierusalem fleuit super illam, & sequitur causa. Quia circundabunt te inimici tui vallo, & ad terram prosternent te. Quia quæ cęlestis erat originis, facta est terrenę conuersationis, dum tota innititur terrenis. Et ex hac auaritia sequitur discordia. Hierem. 6. Fundite circa Hierusalem aggerem, omnis calumnia in medio eius. Fili hominis fode parietem circa Hierusalem, scrutare eam in lucernis, & videbis in ea abominationes maiores quando huic suscitantur friuolæ quæstiones, vexatio-
C nes sequuntur, appellationes, exceptiones, dilationes, vt rectè pateat omnis calumnia in medio eius. Similiter simoniaca prauitas impedit reuerentiam in ecclesia Dei, cum passim se ingerant fraudulenti mercatores, immo pessimi latrones in regimine ecclesiæ. Lucæ 19. Ingressus Iesus in templum, cępit eijcere vendentes & ementes, dicens: Domus mea domus orationis vocabitur, vos autem fecistis eam speluncam latronum. Baruch 3. Ibi fuerunt gigantes nominati illi qui ab initio fuerunt statura magna, scientes bellum, non hos elegit dominus. Gigantes a ge, quòd est terra di-
Prælati. Pricipes. cuntur, qui excedunt communem hominum mensuram. Isti sunt auari ex cupiditate inexplebili, quibus non sufficiunt singularia beneficia, & subditur causa nomina-

tim, retinent enim plura beneficia, solum D vt nomen habeant in gentibus, & vocem in electionibus. Iste est canonicus talis, talis loci. Et bene dicitur, scientes bellum: Bellum enim hactenus extitit ex con-
Doctor. Magister. trouersia magistrorum circa quæstionem de pluribus beneficijs, non hos ait elegit dominus, neque viam disciplinæ inuenerunt, propterea perierunt; via disciplinæ est via sacræ scripturæ, quæ istam quæstionem videtur determinare. Ex lege enim habetur, quòd non debentur Leuiticis stipendia nisi pro ministerio, quo seruiunt in tabernaculo, similiter neque ius percipiendi decimas Mat. 6. c. ex euangelio patet hic. Idem nemo potest Curatus. duobus dominis seruire, quare non duabus ecclesijs deseruire, nisi per vicarium sed ille aut est dignus, aut indignus: si indignus, tolerari non debet, qui emolumentum percipit, onus autem contemnit, vt dicit lex. Si indignus dicit alia lex, quia non refert vtrum tutor nullo modo dispenset res pu-
E pilli, an perperam dispenset. Hoc idem patet ex Apostolica doctrina, 2. Corinth. 9. Qui sacrario operantur, de sacrario edunt. Dicunt etiam iura Canonica, quòd in duabus ecclesijs aliquem intitulari non licet, si in ea, in qua intitulatus est, canonicus ha-
Beneficia. Ecclesiast. beatur: Clamant iura extrauagantia; mirabile ait Alexander gerimus & indignum si vni personæ locum in pluribus ecclesijs velis concedere, & episcopatui tuo inducere consuetudinem Ecclesiæ Gallicanæ, qui cum vnum habeant beneficium, plura recipiunt, quod non approbatur à nobis Prælatus. Clerici. Beneficiũ. licet hoc nequeat prę multitudine delinquentium emendari, non obloquor dispensationi, non necessitati, vel vtilitati, sed cupiditati, sed ambitioni, sed incompassioni, sed pessimæ negligentiæ prælatorum malorum. Nam si non essent collatores, non F essent receptores. Hæc auaritia adeo creuit in ecclesia, vt de bonis ecclesiæ fiant tanta palatia, luxurientur in phaleris, vanituntur in auibus, dentur filię nuptui, parentes vestiantur, nihil pauperibus, nihil egentibus tribuatur, licet Apostolus, Colos. tertio. Induite vos sicut electi Dei viscera misericordiæ, nulla indigentibus participatio, & pecuniam suam dicunt, quam velut alienam domi clausam sollicito labore custodiunt, ex qua non amicis, non liberis, non sibi deniq; quicquam impartiunt, ad hoc tantum possident, ne liceat interim possidere. Bernar. sicut riuus quando fluit, euacuat terram, sic discursus temporalium conscientiam, si potest torrẽs in agros cõcurrere sine læsione satorũ, & tu te ista sine vulnere mentis tractare posse

confi-

G confidito. Quod temporalia sunt contemnenda, quia respectu spiritualium sunt modica quantitate, nam loco modico continentur scilicet in terra, quæ est modica respectu cœli empirei, qui est locus beatorum. Vnde Paulus Actuum 9. Excęcatus non obscuritate tenebrarum, sed nimietate luminis superflua, illustrato mentis aspectu ex illo lumine surgens de terra apertis oculis nihil videbat. Quia terram & ea, quæ in ea sunt, nihil reputabat, immo omnia arbitratus est vt stercora, vt Christum lucrifaceret. Vnde Prouerbiorum nono. Clamat Sapientia: Relinquite Infantiam, & viuite, & ambulate per vias prudentiæ. Infantiam appellat, quæ sunt puerilia, quia diligentes temporalia, sunt similes pueris qui magis afficiuntur ad vnum pomum, quàm ad vnum regnum; & ambulate ait per vias prudentię; Quia sicut dicit beatus Dionys. in epist. ad Ti
H tum: Cum teipsum, & omnia per mentis excessum nullo inferiori retinaculo prepeditus transcenderis ab omni concupiscentia, & cura absolutus, & purgatus, tunc tandem sic cuncta auferens, & ab omnibus expeditus, sursum ageris ad supersubstantialem radium diuinæ comprehensibilitatis. Hoc est
Exo. 3. ca. quòd Moyses postquàm vidit rubum ardere
Religiosus dimissa Æthyopissa, quia nigra erat, soluit calciamenta à pedibus, & accessit vt videret rubum ardentem, quia dimissa caligine temporalium quæ reddunt nigrum & hebetem intellectum circa spiritualia, cor illuminatur, & accenditur ad sapientiam, & peruenitur vsque ad familiaria, & secreta Dei consilia. Sunt etiam temporalia inutilia præmio. Ioann. quarto. Mulier reliquit hydriam & abijt in ciuitatem: hydria vas aquarum, fluxus est temporalium, quæ sunt fluxibiles, quia modo habentur, modo amittuntur, & quanto maiore amore stringuntur, tanto magis dilabuntur, vt patet
I. in senibus: vnde habent modum anguillæ, quæ dum capitur, quanto magis stringitur, tanto citius elabitur, & amittitur. Relinquent alienis diuitias suas, & sepulchra eorum domus illorum in æternum. Auari sunt Idolatrę quibus Dominus comminatur. Ezec. vigesimo. Idola ait Ægypti non reliquerunt, & dixi vt effunderem indignationem meam super eos. Idola Ægypti colunt auari, qui postposita imagine Dei, & veri crucifixi, colunt & adorant imaginem nummi, cuius precium in errore, & stulta hominum opinione consistit. Quid enim sunt argentum, & aurum, publicæ monetæ caractere principis signatæ, nisi quædam simulachra regum, & opera manuum hominum. Hi sunt Dij tui miserido latra atque quos toto cor K
de, tota mente, tota anima diligis, quos præcipuo honore colis, & in quibus totam spem tuam in omni necessitate ponis. Item Lucæ decimosexto. Mortuus est Lazarus & portatus est ab Angelis in sinum Abrahæ. Nonne est ita de diuitibus, & auaris, qui moriuntur in peccato mortali: quia tales statim descendunt ad infernum. Vnde diues epulo mortuus est, & sepultus in inferno. Lucæ decimosexto. Ideo mirandum est de diuitibus vsurarijs, qui moriuntur comprehensi à iudice cum fardello pauperibus furato. Et ideo iudicium datur, quòd in inferno sepeliantur, & ipsi volunt sua corpora in Ecclesijs sepeliri, contra quos Gregori. his quos peccata, & cætera. Quere in tabu. de morte. Et aduerte quòd diuites Auguſt.
L auari, cupidi, Christum non possunt sequi. Quia, vt dicit Augustinus octuagesima tertia quæst. Viscus animarum spiritualium est amor rerum temporalium. Matth. nono. Vidit hominem sedentem in theloneo, Matheum nomine, & ait. Sequere me: Qui surgens secutus est eum. Matthæus publicanus: publicanus cupiditatis magister, qui pecunias non ad vsum vitæ, sed ad vsuram mortis acceperat. Sic pecuniarum sacculis, & peccatorum cumulis grauabatur, vt se leuare ad innocentiam, surgere ad iustitiam, stare in bono, progredi in melius non posset, vnde sedisse dicitur. Aurum enim natura graue, sed auaritia grauior, quę dum conueniunt, in effectu suo naturalem seruant originem, qui cælestes animas inferiùs ad inferna demergunt. Ideo Religio.
ait Petrus: Ecce nos reliquimus omnia; & Mat. 19. c.
secuti sumus te. Augusti. Bene Petre omnia reliquisti, & non ad insipientiam tibi. Sciebas enim quòd Christum nudum sequi non poteras oneratus. Auariria secundum Apostolum est quædam idolatria: vnde datis filijs Israel præceptis, dixit Dominus ad Exo.
Moysen: Cito recesserunt de via, quam M
ostendisti eis, feceruntque sibi vitulum conflatilem, & adorauerunt. Gaufridus; mira res, autor huius idolatriæ sacerdos fuit, aurum ait Aaron dederunt mihi & proieci illud in ignem, & surrexit hic vitulus. Audi ergo sacerdos auare, aurum tibi datum est, non illud habes ex tuo patrimonio, vel labore, sed ex oblatione fidelium. Sed acceptum aurum in ignem mittere est in ipsius concupiscentiam cordis hominum inflammare. Ignis enim significat ardorem auaritiæ, & in hunc ignem aurum ab eis mittitur. Quorum exemplis agitur, vt aurum ardentius ametur. Hæc enim

A enim est maxima subuersio populorum, scilicet auaritia clericorum, & prælatorum. Si aurum cupis congregare donec dicas sufficit, casso labore consumeris, quia auaritia est ignis, qui nunquam dicit, sufficit, sicut nec infernus, cuius est filia, ergo congrega aurum quantum ad sustentationem breuis & miserę vitæ expedit: sed hodie à maiore vsque ad minorem omnes auaritiæ student. De isto auro
Tho. 6. c. dicitur Thob. primo. Denique cum irent omnes ad vitulos aureos, quos Hieroboam Rex fecerat, hic solus fugiebat consortia hominum, & ibat ad templum Domini in Hierusalem, &c. Ieroboam rex diabolus, qui fecit duos vitulos aureos, quibus retraxit populum à cultu Dei: quia tam à clericis quàm à laicis auaritia adoratur, & à fide Christi retrahitur, & aureum vitulum duobus montibus: quia aurum idcirco auari adorant &
B aggregant, vt sint cæteris eminentiores; ista est statua aurea Nabuchodonosor, quæ adoratur, quia auaritia est idolorum seruitus secundùm Apostolũ. Sed non sic Sãctus Thob. Thob. primo, Cùm irent omnes, &c. vt supra, Apocal. 12. Cauda draconis traxit tertiam partem stellarum secum. Cauda draconis est cauda argentea, & aurea, quàm facit draco per suam astutiam, qua ligat omnes cupidos, & auaros, & sic ligatos trahit eos secum in terram morientium ad inferni profundum, viros qui videntur spirituales, & ta-
Religiosus. men ei consentiunt, & tertiam partem, quia non bonos prælatos, non bonos clericos, sed cupidos & auaros. Diuitiæ sunt spinę:
Spinæ. auari enim dicuntur spinæ penetrantes, & lacerantes propter lilium paruitatis, quòd florebat in Ecclesia pristina, auari itaq; sunt spinę, propter defectum humoris compassionis, & charitatis. Istę spinæ hodie in Ecclesia superexcreuerunt lilio sanctitatis. Matthæ. 8.
C Exortę spinæ suffocauerunt semen spirituale, sicut exponit Gregor. in homelia 60. super illo Lucæ octauo. Exijt qui seminat. Vnde quando Constantinus ditauit Ecclesiam, audita est vox de cœlo. Hodie effusum est venenum in Ecclesiam. Item Lucæ decimoquarto. Iuga boum emi, &c. Hæc possunt dicere
Religiosus. multi religiosi, & clerici, qui deberent vacare soli Deo, & contemplationi, & iam nihil videntur scire nisi humana, & temporalia negocia tractare, & terras arare. Et hoc est iuga boum emi quinque, vt in eis impleatur secundum litteram quòd in Ecclesiastico secundũ spiritum dicitur. Qui tenet aratrum non glo-
Eccle. 30. 8. c. riatur in iaculo, stimulo boues agitat, & conuersatur in operibus eorum, & narratio eius in operibus taurorum, cor suum dabit ad versandos sulcos, & vigilia eius in sagina vaccarum. Certe si reprehensibile est, quòd sæcula- D
res seruiunt auaritiæ, quod est idolorum seruitus, abominabile est quòd quidam religiosi Religiosus.
tantùm desudant in acquirenda terrena possessione, vt in officijs rusticanis ad accumulandas videantur totum suum sanguinem exhaurire, qui maximè deberent reuelata facie gloriam Domini contemplari, & qui deberent esse cœlestes, vocantur boni terrenarij. Vocauerunt nomina sua in terris suis. Et Ps. Super bus.
qui deberent esse aues per contemplationem Religiosi.
volantes, facti sunt boues terram sulcantes, & qui deberent portare suaue ingum Domini, portant iugum boum. Auari sunt illi latrones, qui faciunt speluncam de domo Domini; vnde significantur per latrones Cal-
dęorum, qui fętentes interpretantur. Isti significant motus auaritiæ qui faciunt speluncam suam in domo Domini, & spoliant eam supplicatione quæ prouenit ex pietate. Hie-
rem. septimo. Nunquid ergo spelunca latro- E
num domus ista; furari dicuntur, qui mali sunt meriti, & beneficia Ecclesiastica rapiunt, quæ omnia ex auaritia procedunt. Vno modo efficitur homo mutus ex tali hu- Mutus.
moris infusione, ex quo apostema quoddam sub lingua nascitur, quod rana appellatur. Hoc modo multi sunt qui ardentes auaritiæ concupiscentia, muti sunt à vera suorum peccatorum confessione; à charitatiua proximi sustentatione; à sui proximi correctio- Correctio
ne, sustinentes peccatores in peccatis suis propter munera habentes apostema ranæ sub lingua. Ecclesiast. vigesimo. Encenia & dona excæcant oculos iudicum, & quasi Munera.
mutus in ore auertit correctiones eorum ad litteram, vt dicunt mutus ranunculus est, qui proijcitur in ore canis vt obmutescat, vel mutus in ore amator pecuniæ, qui dicenda ta- F
cet, vel mutus à mutando: quia propter dona vel pecuniam immutat sententiam. Deuteron. 16. Munera excæcant oculos sapientum, & mutant verba iustorum. Curatur Loqui.
hæc infirmitas cum loquimur rectè in peccati confessione, in proximi correctione, in eleemosynarum largitione. Auaritia per lepram figuratur. Leuit. decimotertio. Dici- Lepra.
tur quòd leprosus solus habitet extra castra: quod pertinet ad auarum: nam per interminabilitatem appetitus infiniti, vellet solus totum mundum occupare. Isai. Vę qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis, propterea dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum, absque vlla spe: & de hoc satis mirandum est. Quid enim prodest multa habere cubicula, cum in vno solo iacea mus, multa palatia cum in vno habitamus? multa beneficia vix bene mereri possimus vbique

G vbique esse non possumus. Hæc est lepra Giezi. quarti Regum quinto. Egressus est Giezi ab Heliseo leprosus quasi nix, peccatũ enim Giezi significat simoniã, quæ est species auaritiæ, vnde notanter dicitur quasi nix: nix enim nocet oculis, ne videant, & pedibus itinerantium, ne recta via incedant: quia auaritia, & simonia maximè excæcat prælatos, & errare facit in via Dei subditos. Sed vtinam sicut Heliseus eiecit Giezi, qui egressus est ab eo, & Christus ementes, & vendentes; & vendentes columbas cepit eijcere de templo. Ioan. tertio. Sic hodie aliquis Heliseus, aliquis Christi vicarius hanc lepram purgaret & Giezi imitatores de domo Domini eijceret; propter hoc forte dicitur. Lucæ 19. quòd Christus tales cepit eijcere, vt quòd Christus incepit, Christi vicarius debeat consummare. Et aduerte quòd auaritia, & cupiditas magnam habet sollicitudinem, & H anxietatem. Ecclesiast. 2. Homini bono in conspectu suo dedit Dominus sapientiam, & intelligentiam, peccatori autem dedit Dominus afflictionem, curam superfluam, vt addat, & congreget ea, quæ placent Deo. Sed hæc vanitas & cassa sollicitudo est; dat Dominus gratis per gratiam viro iusto sapientiam, qua temporalia sapiant ei secundùm saporem suum; scientiam, qua ab eo estimentur secundum valorem suum, intelligẽtiam, qua cognoscantur secundùm totum esse suũ: sed peccator, auarus scilicet, recipit afflictionem in corpore, curam in anima, vt addat, & congreget, &c. Sed hic cassa sollicitudo est pro temporalibus bonis euiscerare, sicut araneæ se euiscerant pro cassibus suis construendis. Vnde à cassibus Aranearum tractum est hoc nomen cassum, & tradit, ait, ei, qui placuit Deo. Et vt dicit Boetius, alijs cedit emolumẽtum, solis diuitibus sollicitudo. Et bene dicit vanitas, quia quando cupit sedare sitim, si I tis altera crescit. Sene. Si vis facere diuitem, non diuitijs addendum est, sed diuitijs subtrahendum. Non enim destruitur ignis ligna apponendo, sed ligna subtrahendo. Auaritia comparatur febri: quia auaritia, siue amor terrenorum facit hominem ardere, & siti perire sicut febris. Vnde figuratur per serpentem, qui vocatur Dypsas, qui suo morsu facit hominem mori siti. Deuteron. 8. Quære in tabula de ambitione de isto serpente. Deuteron. 28. Percussit te Deus egestate, febre, frigore, & ardore & estu. Sequitur. Discet sequens generatio videns plagas terræ illius, & infirmitates quibus eam afflixit Dominus sulphure, & solis ardore comburens, ita vt vltra nõ, &c. Sulphur habet summum fœtorem, sol summum ardorẽ, terra, quæ nihil germinat summam ariditatem, quia febris auaritiæ reddit E hominem fetidum & abominabilem extra, & calidum intra, & aridum iuxta: quia sine compassione aliqua. Quia anima cupida figuratur Lucæ decimotertio, per filiam Abrahæ, quam alligauit Sathan, quæ inclinata erat nec poterat sursum aspicere; quia cupidi nihil cogitant de æternis, sed penitus incuruantur, & immerguntur in terrenis: vnde non volant, vt volatilia, sed serpunt, & ventre reptant super terram, vt reptilia. Vnde figurantur per serpentem maledictum, cui dictum est: Terram comedes & cætera. Isti enim nihil de cœlesti manna gustant, sed semper terram comedunt: vnde solebant antiquitus fenoratores infamesesse, & abominabiles Christianis, & pueri quando videbant vsurarium, signabant se, & dicebant, videte diabolum, & fugiebant signando se, nec in domo eorum sumebant cibum, nec eorum oblationes in Ecclesia recipiebantur, L nec osculum pacis eis dabatur. Et modo ita multiplicati sunt, quòd vix est mancipium vel municipium, quòd sit ab hoc peccato immune: Vnde Oseæ quarto. Conqueritur Dominus, fornicabuntur filiæ vestræ, & sponsæ vestræ adulteræ sunt, non visitabo super filias vestras, cum fornicatæ fuerint. Diabolus enim adulter est iste, & istas filias impregnat, & filios spurios generat simoniacos prælatos, & clericos hipocritas, monachos, & filios religiosos, burgenses, vsurarios mercatores, dolosos agricolas, decimas subtrahentes, & sacrilegos, ancillas & seruos fictos operarios, filias ciuiũ luxuriosas, filios ociosos, & superbos, currunt passim ad interitum sicut aues ad laqueum, mures ad caseum, pisces ad hamum. Aduertè quòd auaritia est cœcitas, quæ excæcat in modum prurientis ardoris. Est enim quædam virtus M ignea, quæ oculum consumit designans auaritiam, quæ ita ignita est, quòd nunquàm dicit sufficit. Sic excæcati erant Scribæ, & Pharisæi, ad quos Dominus Matthæ. 23. Vę vobis duces cœci, qui dicitis quicunque iurauerit per templum Dei nihil est, qui autem iurauerit in auro templi, debitor est, stulti, & cœci, quid maius est, aurum, vel templum quòd significat aurum. Isti auari præponebãt aurum templo vt dicebant. Vnde dicebant quod iuramentum quod fiebat per creaturas, non erat obligatorium, nisi solum cum fiebat per munera, & dona templi, vel altaris, in quo non Dei timorem intendebant, vt dicit glo. sed suam cupiditatẽ: vnde qui intrauerat in pecunia, quę offerebatur sacerdotibus, si cõuictus erat, statim tenebat soluere, quę in tẽplo, nõ. In quo patet cęcitas auarorũ, q̃ magis eu-

Lepra. Simonia.

Sollicitudo.

Vanitas.

Infirmitas

Cupiditas Anima.

Gen. 4.

Terra.

vsurarius.

Infirmitas Cæcitas.

A curant de auro quam de templo, quia se permittunt excommunicari, & ab Ecclesia abijci, vt acquirant modicum argenti. Hoc modo fuit excæcatus Thobias de calidis stercoribus hyrundinum, vt hoc significaret cæcitatem auarorum. Thob. 2. Contigit, vt quadam die fatigatus a sepultura veniens domum iactaret se iuxta parietem, & obdormiret: ex nido hirundinum calida stercora inciderent super oculos eius, fieretque cęcus. Stercora quæ fœtida sunt, & terram sterilem impinguant, temporalia sunt, quæ in rei veritate vilia sunt, & pauperes fecundant: vnde Paulus omnia arbitratus est vt stercora, vt Christum lucrifaceret, quæ dicuntur, hirundinum, quia viri contemplatiui habentes alas contemplationis, hæc sicut egestio- B nes, & stercora reputant, & dicunt quod excęcant, quando sunt calida, quando scilicet nimio ardore diliguntur, sicut hominem excæcat peluis calefacta, & hoc cum Thob. fatigatus a sepultura iactat se, & dormit iuxta parietem, quando scilicet homo fatigatus a bono opere deficiens, & ocians ambulat secundum carnem. De auaritia tentauit Sathanas Christum, dum ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum. Sic Amalech, qui intelligitur lingens sanguinem, impugnauit filios Israel, & tentauit. Cupidi qui sanguinem pauperum bibunt, per Amalech designantur. Quod Diabolus dominatur auaris figuratum est Matth. 17. Exiuit dæmonium a puero Lunatico, & curatus est: Lunatici sunt auari, qui mutantur secundum mutationem suorum temporalium. Stultus vt luna mutatur. Cor enim quod mutabilibus adhæret, mutari necesse est. Et sicut luna eclipsatur ex interpositione terræ, sic excæcantur auari ex interpositione temporalium C inordinato amore, vt non penetrentur a radio gratiæ. Et notandum quod Dæmonium illud puerum sępe mittebat in ignem, & crebro in aquam. Quia auari diligentes terrena quæ sunt puerilia non cælestia, quæ sunt solida, sicut puer magis diligit pomum quam regnum. De igne auaritiæ præcipitantur in aquam immunditiæ, & luxurię donec sic ab vno in aliud cadendo descendant ad profundum gehennæ, sicut pila de loco ad locum proijcitur, donec in puteum labatur. Hi sunt de quibus Apocal. nono. Pęnitentiam non egerunt de operibus manuum suarum, vt non adorent dęmonia, & simulacra aurea, & argentea, & ærea, quod auaritia sic deprimit mentem, quod non sinit cælestia contemplari. Luc. decimotertio. Mulier habebat spiritum infirmitatis, & erat inclinata, nec poterat sursum respicere; hęc est anima auara, & iam per affectum diuitiarum ad ter D rena inclinata: quia pondere diuitiarum in Diuitiæ. infernum demergitur, & tunc maximè, quando alienas sarcinas habet super se, & tunc moritur sine retractione: quia coram iusto Iudice deprehensa est cum furto, & rapina, & cum alieno onere. Et nota de pęna auaro- Actu. 5. rum: Ananias fraudauit de precio agri conscia vxore sua cui dixit Petrus: Cur tentauit Sathanas cor tuum, mentiri te spiritui sancto, & fraudare te de precio agri? Quod dicitur in persona cupidorum, qui aliena iniuste detinent, quod est pauperum: & sequitur ibidem quomodo tam ipse quam vxor percussi a Deo statim mortui sunt. Et nota de pericu- Mors. lo mortis auarorum, & vsurariorum, qui iniustè accipiunt aliena, & dicunt quod in morte facient testamentum, & facient emendas. Lucę duodecimo. Ponit Saluator para- Diues. bolam dicens, hominis cuiusdam diuitis vbe- E res fructus ager attulit, & cogitabat intra se dicens: Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos, & dixit: Destruam horrea mea, & maiora faciam, & illuc congregabo bona mea, & dicam animæ meæ, Anima multa bona habes posita in annos plurimos requiesce, comede, bibe, epulare. Dixit autem illi Dominus: Stulte, hac nocte animam tuam repetent a te, scilicet Dęmones, quæ autem parasti, cuius erunt? Sic est qui sibi thesaurizat, & nõ est in Deum diues &c. Aliquando quæ congregantur deueniunt ad manus aduersariorum, thesaurizat cui congregabit ea. Et sic subito moriuntur, quia hac animaduersione moritur peccator, vt moriens obliuiscatur Dei, qui dum viueret oblitus est Dei: Et postea filij quos di- F mittunt hæredes, & executores parum cogitant de pœnis illius; & est iustum Dei iudicium, quia plus dilexerunt filios, quam Deum, ac seipsos. Auaritia est illud, de quo dicitur. A negotio perambulante in tenebris: id est in occultis fallacijs, & dolositatibus sicut ambulauit Ananias. Bernardus: Auaritia est radix omnium malorum, secretum uirus, pęstis occulta, mater hypocrisis, liuoris parens, criminum fomes, virtutum erugo, tinea sanctitatis. Auaritia figuratur per illum serpentem, qui dicitur Dypsas. Quere 4. a. Item figuratur per stellam ardentem, Apoca. 8. Et aduerte quod auaritia est illa crux, in qua Iudas suspenditur laqueo Crux. cupiditatis. Bern. Concupiscentia interiorem, & exteriorem hominem occupat, vniuersam mentem desiderijs afficit, membra Concupis. illecebris inficit, inde pruritus aurium, oculorum petulantia, olfaciendi voluptas, faucium defecatio, in vniuerso corpore mollicies,

Excæcatio.

Exo. 28.

Cupidi.

Lunatici.

Eccl. 27.

Dęmoniũ

Ignis.

Psal. 20.

G cies, sensus libido, perniciosa tangendi ebrietas, desideriorum inde fornax accensa omnium vitiorum affectionibus vehementer, radix enim omnium malorum est cupiditas. Et
1. Thi. 6. est aduertendum, quod auari, & cupidi terram desiderantes, significantur per terram a Deo maledictam. Genes tertio. Vbi ponitur triplex maledictio, laboris maledictionis, punctionis spinarum, acerbitatis tribulorum; in laboribus ait, comedes ex ea, &c. Temporalia enim cum labore acquiruntur, cum asperitate possidentur, per timorem compunctione, & dolore amittuntur; propter hæc tria:
Terra. Apocal. 8. Væ, væ, væ, habitantibus in terra.
Gen. 48. Ioseph posuit Effraim ad dexteram suam, id
H est ad sinistram Israel, &c. Iacob subplantator est Christus, Ioseph humanus, sinistra patris significat temporalia, dextera significat æterna. Prouerb. 3. Lõgitudo dierum in dextera eius, & Cẽti. 20. Leua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Duo filij, Ioseph, duo affectus animæ, vult ergo affectus humanus, quod Manasses, id est obliuio ponatur ad dexteram, id est ad æterna. Effraim, id est affectio ponatur ad sinistram, id est ad temporalia. Cuius contrarium iubet dominus fieri, quod figurat pater Iacob, cum cancellat manus, & dexteram ponit super Effraim, sinistram super Manassem. Nam in obliuione debent esse temporalia, in memoria verò æterna, hoc est contra illos, qui sem per cogitant quomodo possint temporalia congregare, & de Deo, & de æternis gaudijs nihil cogitant; vel saltem non tantum sicut de temporalibus, quod significat sinistra.
I Et aduerte quod displicet Deo, auaritia, & cupiditas. Iosue 7. Nota ibi quod populus Israel derelictus a Deo ab hostibus cedebatur, & fugabatur. Cumque Iosue oraret dominum, respõsum est ei a Domino: Anathema in medio tui, & confessus est Achor quod contra mandatum domini acceperat pallium coccineum valde bonum & 200. Ciclos argenti, regulam quoque auream, &c. vnde patet ibi, quod
vsurarius. propter vnum vsurarium, vnum raptorem, Dominus punit totam vnam cõmunitatem; & ibi patet, quomodo prælati, & principes tales debent punire, sicut fecit Iosue Achor. De auaritia, & cupiditate religiosorũ, Nume. 15. Homo colligens ligna in Sabbato debet
Religio. lapidari. Sabbatum est requies, quæ est spiritualiter religionis a tumultu temporalium, vel etiam omnium hominum debet esse, quies per contemptum temporalium; ligna, quibus augetur ignis, sunt temporalia, quibus augetur cupiditas; colligere ligna est congregare diuitias. Si ergo videris religiosum intromittentem se de temporalibus lapidibus debet obrui in duris increpationibus K
& penis castigari: talis enim figuratur per Achor qui furatus est laminã auream. Iosue 7. Auari pereunt submersi desiderio possidendi. Exod. 16. Submersi sunt quasi plumbum in aquis, absorpti auiditate retinendi. Num. Diuitiæ.
16. Deuorabit eos terra, cum tabernaculis suis, lapidati liuore amittendi. 3. Regum. 12. Lapidauit omnis populus, Aduram. Et nota contra cupidos, & auaros. Quidam sapiens portauit vnum paruum lapidem Alexandro Imperatori, qui cum poneretur in statera plus ponderabat quam quicquid quod ponebatur in alia parte; cum vero coopertus terra in libra ponebatur, quasi nihil ponderabat, nisi quantum vnus alius lapis suæ quantitatis. Imperator interrogans sapiẽtem quid L
hoc esset, respondit; tu, ait, es lapis iste; quia quam diu viuis, & terra non es coopertus, totus mundus non sufficit tibi, immo appetitus tuus præponderat toti mundo, sicut iste lapis omni apposito, sed dum terra coopertus fueris, dum scilicet morieris, non ponderabis nisi quantum vnus alius homo: quia vna modica fouea tibi sufficiet, sicut vni alij. Aduerte quod auaritia est illa statua aurea, quam Nabuchodonosor, id est diabolus erexerat in campo huius mundi. Quere supra 5. a. Et nota, quod auari, & cupidi sunt similes araneæ, quæ de suis visceribus telam texit. Tela araneæ cum difficultate texitur; sed cito rumpitur, sic temporalia cum difficultate acquiruntur, sed cito, faciliter, & multipliciter amittuntur. Hanc telam de visceribus texit, qui cogitationes, affectiones, & labores in con M
gregandis diuitijs ponit. Illi, qui adorauerunt vitulum conflatilem mortui sunt, per quos auari designantur. Nota historiam. Auari designantur per illos, qui bibebant aquas flexo poplice, quia per aquas fluxibiles temporalia transitoria designantur. Et isti non fuerunt apti ad bellum, illi, qui de temporalibus nõ curant, nisi ad necessitatem vitę, figurantur, per illos trecẽtos, qui manu aquas lambebant, et isti fuerunt apti ad bellum. Nota historiam Iudic. 7.

De

A *De Accidia, & Ocio.*

Prou. 6. Pigritia. Accidia. Ocium.

Vade ad formicam, o piger, & considera vias eius, quæ cum non habeat ducem, nec præceptorem, congregat in messe, quod comedat in hyeme. Messis est vita præsens, in qua debemus quotidie fructus bonorum operum congregare: hyems futura vita, in qua nullum fructum operis meritorij poterimus colligere. Ioã. 9. Operari oportet dum dies est,
Formica. veniet nox quãdo nemo poterit operari. Considera ergo formicam. In modica virtute laboris vehementiam; nam omni die in æstate non cessat aliquid congregare; in quo repræhenditur nostra negligentia, & quia non sumus debiliores formica, & multis annis viuimus, & pauca congregamus. In breui tempore magnam prouidentiam; nam in estate congre-
B gat pro tota hyeme: Nos autem multo tempore viuimus, & tamen pro modico tempore nõ cõgregamus. In magna necessitate magnam custodiam: scindit enim granum p medium, vt omnes habeant nõ vna totum. Sic deberent facere religiosi inter se, & diuites ad pauperes. Scindit etiam granũ ne germinet contra auaros, quę faciunt germinare per lucrũ illicitũ, & non diuidunt pauperibus nisi cũ germine lucri. In magna societate magnã cõcordiã; Quantũcumq; sint multę in vna cauerna, vna non impedit aliam in intrando, vel exeundo, nunc autem nec vnum monasterium, nec vna Ecclesia est sine contentione, & iurgio. Deut. 13. Nõ intrabit eunuchus attritis, vel amputatis testiculis, & abscisso veretro Ecclesiã Dei: Eunuchi sunt infrigidati a feruore amoris diuini, & habent generandi impotentiam per ignauiam. Iosue 18. Vsq; quo marcetis ignauia, & non intratis ad possidendam terram, quam dominus Deus dedit vobis? Hiere. 6. In-
Prædicatio. circumcisę aures eorum, & audire nõ possunt.
C Isti sunt accidiosi, qui non possunt verba Dei, & ædificationis audire, ac si verba Dei aures eorum pungant, vt spinę. Vnde sequitur. Ecce verbum Domini factũ est eis in opprobrium, vt non suscipiant illud. Et in Ioanne 8. Qui ex Deo est, verba Dei audit: propterea vos nõ auditis, quia ex Deo non estis. Et est aduertendum, quod accidia est anxietas, & tepiditas cordis, cum animus remittitur a feruore spirituali, aut ex cordis inertia, aut quia credit se nihil proficere in pænitentia, dolet se destitutum gratia, incertus est de statu suo, incertus de perseuerãtia. Est sciendum, quod accidiosi
3. Reg. 18 figurãtur per latrones filiorũ Amos. De quib⁹ 3. Reg. 18. Amos. n. interpretatur populus doloris, uel populus dolẽs, uel murmurãs, p quos designãtur motus accidiæ, qui faciunt animã dolere, & murmurare de bono: vnde accidiosus sępe simulat dolorẽ, cũ debet aggredi ali- D
quid arduum. Isti latrones faciunt speluncam Latrones.
suã in domo Dei, & spoliãt eã gratiarũ actione nõ permittentes eã in laudẽ Dei assurgere. Duo principes latronum ingressi sunt feruẽti 2. Reg. 4.
die domũ Isboset, qui dormiebat in stratu suo meridie, & interfecerunt dormientem. i. accidiosum. Sic calidis stercoribus. i. malis cogita Cogitatio
tionibus, q̃ inuadunt accidiosos, Thobia quie Cæcitas.
scens ĩ lecto accidię fuit excęcatus. Et nota q̃ accidiosus designatur p leprosum, qui secundum legem, debebat habere os veste cõtectũ, Leui. 18.
in quo designatur lepra accidiæ. Os enim ve- Leprosus. Cõfessio.
ste cõtegitur, cum accidiosus dominãte uere cundia nõ cõfitetur. Iob, nõ parcam ori meo: ori suo parcit, qui peccata, quę fecit cõfiteri erubescit. Eccle. 4. Non erubescas cõfiteri pec
cata tua. Hæc ẽ lepra Moysi. Exo. 4. Misit Moy Lepra. Exo. 4.
ses manum suã in sinũ, & leprosa extrahitur. Quia qui mala opera sua ĩ secreto cordis abscõdit, lepra accidię pcutitur. Si manus Moysi E
in sinu retrahitur, lepra curatur, & sanata ostẽditur: quia cũ ad secretũ cõsciẽtiæ recurritur, ubi male acta retractantur, ad publicũ cõfessionis exitur, & sic lepra curatur. Accidiosus est tristis. Vnde Iob 38. Vbi eras cũ me laudarent astra matutina, & iubilarent omnes filij
Dei. Quia accidiosi laudibus Dei cum electis Officium diuinum.
hominibus non uacant, nec in lętitia cordis iubilant. Iubilatio dicitur cum cordis lętitia ore exprimitur; sed penitus non explicatur. hic est linguagium paradisi, quod frequenter experiuntur non accidiosi, sed alacriter se habentes in exercitio diuini officij. Vbi cum angelis assistunt diuinæ contemplationi præuenerunt principes. i. angeli coniuncti psallentibus in medio iuuẽcularum tympanistriarum,
idest deuotarum animarum. Leuitici. 23. Om Leuit. 23.
nis anima, quæ non fuerit afflicta, peribit de populo suo, quia enim non exercemur in operibus corporalis disciplinę, ideo obrepit in ocio spiritus accidię: Ideo Apostolus operabatur manibus suis, ne esset accidiosus, medicinam ostendens accidiosis, & desidibus: Vnde accidiosus, quia consolationem, non sentit in
spiritualibus, occupatur curiose in audiendis Psal. 118.
tumoribus. Dormitauit anima prę tędio, idest præ accidia, quia ab omni contemplatione uirtutum, et intuitu spiritualium, et gustu spiritualium sensuum, dormitat anima, quæ ẽ accidiæ iaculo uulnerata. Et nota quod accidiosi figurant per illos carnales, & pessimos Iudęos; de quibus dicitur Num. 11. Ortũ est murmur populi quasi dolentiũ præ labore cõtra dominum. Sequitur: In mẽtẽ ueniũt pori, et allia, aĩa nostra arida ẽ, nihil aliud uident oculi nostri nisi Manna, isti significãt accidiosos cõtra dominum murmurantes desiderãtes

B cibos

G cibos carnales Aegyptiorum.i.hominum carnalium,& mundanorum omnem cibum spiritualem designatũ in manna, fastidientes quæquidem carnalia talibus videntur dulcia, sed tamen acutum saporem dimittunt in cõscientia: ideo significantur per porros,& allia quę auide comedũtur,sed inde dum comeduntur etiam lachrymæ excitantur, fastidiunt etiam manna,quia accidiosis verbum Dei aliquãdo ex facilitate intelligẽdi,vel ex copia legendi, & audiendi, vel ex copia ciborum desiderio Aegypti, vertitur in tędiũ,nec sufficit eis panis vitæ, & aqua sapientiæ salutaris, cum panem furfureum, & aquã turbidam,quam bibebant Aegyptij,desiderent. Et hoc est ꝙ dicunt deest panis, nõ sunt aquæ,anima nostra nauseat.Sed fastidire cibos salutares, signum est mortis, secundum Hypocratẽ in prognosticis.Isti sunt murmurãtes de bono opere: de quibus 2.Cor.10.neq; murmurauerit is,sicut quidam eorum murmurauerunt,& perierunt H ab exterminatore.Et bene dicit perierunt ab exterminatore;quia sicut dicit Cassianus in libro de institutis patrum,quod illud vitiũ maximè religiosos circa horam sextam, inquietat sicut febris ingruẽs tempore prestituto ardentissimos estus solitis,& statutis horis inferens animæ ægrotanti;vnde antiqui dicebant accidiam esse dęmonẽ meridianum.Ab incursu & dæmonio meridiano.Accidiosi comparantur arbori infructuosæ,quæ ad nihilum valet,nisi vt succindatur,& in ignem mittatur. Luc.13.Dictum est de ficulnea,quæ tribus annis fructũ nõ dederat;succinde illam, vt quid etiam terram occupat.Est aduertẽdum, quod accidia excæcat oculum spiritualẽ, ne videat Deum,sicut videmus in oculo corporali compungitur humor quandoq; in oculo, & induratur,et iguis appellatur,qui impedit oculum ne videat,per quod designatur vitium accidię I quæ impedit oculum mentis, ne videat claritatẽ diuini luminis. Et Matt.21.Mane reuertens in ciuitatẽ esurijt,& videns fici arborem secus viam,venit ad eam,& nihil inuenit in ea nisi folia tantum,& ait ad eã.Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum, & arefacta est continuo ficulnea. Ficulnea est anima, de cuius fructibus dulcibus Christus desiderat comedere,sed multi sunt,qui non habent nisi folia verborum,quibus Christus maledicet sicut arbori infructuosę.Ite maledicti ī ignem. Et nota quod accidiosi sunt similes statuis, & imaginibus pictis, quæ videntur esse aliquid magni,& tamẽ nõ est ī eis sensus, nec gustus, nec motus: quia accidiosi non habent sensum cognitionis, nec gustum deuotionis,nec motum bonæ operationis. Vnde tali dicitur, Quis tu hic; aut quasi quis hic, quasi dicat videtur quod tu sis aliquid, & tamen nihil K penitus es. Exemplum de burdone, qui moratur inter apes mel suggẽs, sed nullum florẽ colligens.De accidiosis dr̃ Eccle.30.c.Multos occidit tristitia.2.Macha.4.Insanabilis plaga tua, dr̃ de Antiocho & subditur, apprehẽdit eum dolor,&c. dirus dolor in spoliando gratuitis,quia Spiritus tristis exsiccat ossa per pessimas cogitationes, quæ accidiosis; & ociosis occurrunt. Exo. 17. Dicitur ꝙ manus Moysi erant graues, quia accidia reddit hominẽ pon derosum,& grauem ad bene operandum, sed sustentãt eas Aaron & Hur, id est, timor supplicij,& amor præmij,vt sint fortes ad leuãdũ virgam Dñi.i.ad portandum opera crucis.Et aduerte quòd accidiosos,& ociosos reprehendit Dñs.Quid hic statis tota die ociosi:vbi increpatur præsumptuosa securitas. Quid hic statis,reprehenditur dispendiosa fatuitas.Tota die;exprobratur desidiosa tepeditas. Ocio- L si:increpatur præsumptuosa securitas ex status incõsideratione: hoc.n.oportet colligere, quia in alia vita nullũ meritum poterimus cõgregare.Operari oportet dũ dies est.Dum tps habemus operemur bonum.Ecce nunc tẽpus acceptabile.Reprehenditur dispendiosa fatuitas ex temporis amissione tota die, vita enim nostra vapor est. Et Iob:Hic repletus multis miserijs,qui quasi flos egreditur, &c.2. Reg. 14.Omnes morimur,& quasi aquę dilabimur super terram,quæ non reuertuntur.Iac.4 Exiguum & cum tędio est tempus vitæ nostræ: Ideo dispendiosum est,& stultum tempus inutiliter expendere,& dies concessos ad lucrũ, & meritum perdere,præsertim cum dies nostri sint instabiles, defectibiles, irreparabiles. Iob.7. Dies mei transierunt propter instabili- M tatem, consumpti sunt propter defectibilitatem,absque vlla spe, propter irreparabilitatẽ, stultum est itaque ociari, quia dum dies est, oportet operari.Iob.9.Exprobratur desidiosa tepiditas ex operis omissione ociosi,quia ociositas non solum est priuatiua boni spiritualis, qui enim sectatur ocium,replebitur egestate. Prouerb.28. Sed etiam positiuè est inductiua mali:est enim ociositas radix transgressionis, fomes corruptionis, obex discretionis. Ber. Omnium malorum sentina est ocium.Eccle. 33. Multam malitiam docuit ociositas: vnde ociosi priuantur illo denario debito illis, qui in vinea domini operantur.

Prædicatio. Religiosi. Murmuratio. Religiosi. Cassian. Psal.90. Luc.13. Cæcitas. Prædicatio. Religiosi. Prælati. Accidia. Ocium. Pigritia. Religiosi. Ioan.9. Vita. Nunc. Dies. Tempus. Ocium.

De adulatione.

DE adulatoribus potest exponi illud: Vox quidem vox Iacob est, sed manus, manus sunt Esau.In voce intelligimus adulationem, in manibus detractionem,quia adulatores laudant in præsentia, detrahunt in absentia.Isti sunt similes scorpioni, qui facie blanditur, A ditur,& cauda pungit:vendunt.n.oleum adulatores,isti sunt venefici,de quibus dicitur.Foris canes,& venefici,venenum datur sub melle.Sic adulatores nocent sub amoris similitudine. Quære de adulatione in tabula de murmuratione,& vitio linguæ.

Genesis. Adulatio. Hypocrisis. Apo.vl.c.

De Amore Dei, & proximi.

AMor Dei est ignis quidam, de quo Luc. 12. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt ardeat.Ignis iste est ꝑpetuus qui nunq̃ deficiet.i.nunq̃ in fornace conscięntiæ,vel in altari aĩæ deficere debet, vel nunq̃ deficiet,quia charitas nunq̃ excidit. Hẽt autẽ iste ignis naturã purgatiuã,renouatiuam, resiltiuã,nutritiuam.Purgat per tribulationes. Num.31. Omne quod põt trãsire per flãmas, B igne purgabitur, quicquid aũt ignem nõ poterit sustinere,aqua expiationis sanctificabit̃. Sicut.n.duo sunt elementa purgatiua maioris mundi, aqua diluuij, & ignis iudicij,sic duo sunt purgatiua minoris mundi.s. aqua baptismatis,& ignis pœnitentialis.Renouat calore, resilit leuitate:nã inferius pascitur,& sursum mouetur.Apo.10.Facies Angeli erat vt sol,& pedes eius tanq̃ columna ignis. Sol se cõicat omni creaturæ deorsum, ignis intendit sursum,sic amor Dei ad ꝓximũ & ad Deum; nutritur per materię coniunctionẽ,nã totã materiam in se conuertit,donec sit nõ solũ ignita, sed ignea.Hẽt ẽt vim imprimendi, & transformandi, vnde Hugo de Sancto Victore libro de ignibus:Sicut massa liquefacta per fistulã in minerã fundit̃,& foramen accipit, ita mẽs amoris igne soluta, per radiũ contẽplationis vsq; ad imaginẽ Dei currit.Sequitur: Immo quicquid diligimus ipsa vi dilectionis in eius similitudinẽ transformamur. Quod sicut pec C catũ facit hyemẽ,quia tunc cadũt folia,& moriuntur arbores,sic amor Dei facit estatẽ, in qua arbores reuiuiscunt,florent,& fructificãt. Exo.19. Cum incaluisset sol liquefiebat mãna.Quia ex cõsideratione,& dilectione æternitatis resoluitur aĩa in rorem,& dulcorẽ deuotionis, quo gustato,aĩa ad talia inconsueta stupefacta ait:Manu,quod interpretatur:quid est hoc. Quod Christo ad ostium pulsanti sicut amico speciali, & vtili debemus cordis ianuã aperire,& dicere ei illud Gen.24.Ingredere benedicte Domini, cur foris stas.Ingreditur autẽ si aperiamus ei ianuam. s. cor dilatatum charitate,& cœnabit nobiscum delectatus in nostra deuotione, & conuersatione, & nos cum illo inebriati sua dilectione. Est notandum de Fœnice,quæ est auis orientalis, & semper vnica, quæ cum diu vixerit, collectis in nido aromatibus ex illis plausu alarum,& radio solis succendit ignem,& ita cremata de cineribus iuuenis resurgit.Quia post

Charitas Amor. Gratia. Ignis. Gen.24. Ingredere Fœnix.

q̃ Sãcti incinerati sunt,ex igne charitatis quẽ D habuerunt,& aromatibus virtutũ,quas cõgregauerũt,& radio diuinæ dilectionis innouati resurgunt;quia amor Dei viuificat,et vnit.Reuixit mortuus,cum tetigisset ossa Helisæi, immo sicut ossa sibi cõnexa sunt,ita corda ꝑ dilationem copulantur, Treno. De excelso misit ignem in ossibus meis.i.dilectionẽ. Quod amor Dei sicut est summa virtus,sic summa,& supmũ cõstituit ordinẽ angelorum: vnde Seraphin amore superferuido in Deum ferũtur:ꝙ cum sit summe succẽsus,nõ lẽtescit,nec remittitur,sed immobiliter perstat in summitate intentionis suæ;nec aliquo pondere ad inferius relabitur,sicut modo fit in Sanctis viris, quos ad inferius retrahit necessitas corporis.Et nota quãta est dilectio Dei ad nos:ait enim Thomę in ꝑsona cuiuslibet fidelis: Mitte manum E tuã in latus meũ,vt apto latere Christi palpet̃ ad nos affectio cordis sui.Christus enim apto latere,et inclinato capite clamãs voce magna vt affectum ad nos ostenderet, expirauit;vnde eundẽ,quẽ ad nos tunc hẽbat cõpassionis, & dilectionis affectũ,secũ asportauit ad cœlũ,& adhuc eũdẽ habet,& custodit:qa charitas eius ad nos frigescere nescit,licet de quibusdã nostrũ cõqueratur.Tota die expãdi manus meas ad populum nõ credẽtem, & cõtradicẽtẽ mihi.Et nota ꝙ amor Dei ignis quidã est: quia sicut ignis tactu suo ignẽ ꝓcreat,sic amor Dei tangens cor nostrum totum inflãmat. Descendit ignis de cœlo,& deuorauit holocausta.Holocaustum est cor humile,contritum,& deuotum. Cor cõtritũ & humiliatũ Deus nõ despicies:hoc est holocaustum totum igne diuino inflãmatum,& vsq; ad cineres redactũ ꝑ humilitatem.Et tale cor attrahit ad se ignem diuini amoris,sicut in loco pingui, & vnctuoso facilius ignis accẽditur,nõ in re humida in corde F humido ꝑ voluptatẽ,nõ in duro ꝑ obstinationem,& peccandi assiduitatem,non in arido ꝑ cupiditatem,& indeuotionẽ. Vnde.j.Macha. 7.Sacerdotes nõ inuenerunt ignem diuinę dilectionis,& deuotionis,sed aquã crassam carnalitatis,& voluptatis.Exo.3.Descendit angelus Domini in flamma ignis, & videbat Moyses quod rubus arderet,& non consumeretur. Et simile habetur Iudic.6. Dixit angelus Domini Gedeoni:Tolle carnes,& panes azimos, & pone supra petrã illã, & ius desuper funde. Cũq;fecisset ita,extẽdit Angelus dñi summitatẽ virgę,quã tenebat ī manu,et tetigit carnes, et azimos panes, ascenditq; ignis de petra, & carnes,azimosq; panes cõsumpsit:Angel⁹ aũt dñi euanuit ab oculis eius. Petra Christus,carnes coctæ mortificatũ corpus,panes azimi sine fermẽto recta intẽtio,ius deuotio,Angelus Christus.Virga eius tactu nostrũ sacrificiũ in-

4.Reg.9. Ignis. Amor. 2. Par.7. Ignis. Religiosi. Christus. Rom.9. Iud.6. Religiosi.

Crux. Virga. Opus. G flãmatur, est crux seu dilectio in virga crucis ostensa. De petra sacrificium acceptatur, & in cœlũ ascendit: quia ex meritò Christi omne opus nostrũ est Deo acceptũ. Act. 2. Descẽdit Spiritus sanctus super Apostolos in linguis igneis, verbis vt essent proflui, & charitate feruidi: sicut n. ignis hẽt virtutem actiuã ad operandum, sic amor Dei operatur magna si est, si aũt operari renuit, amor nõ est: & sicut nec ignis sic amor Dei nunq̃ fatigat. Iob 20. Cognosce loca clauorum. Sequitur: Infer digitũ tuũ, & vide manus meas, & mitte in latus meũ loca clauorũ sunt abyssales fontes membrorũ corporis Christi. In quib. defixi sunt claui acuti, quibus aperti sunt fontes isti, vt inde scaturirent iugiter pietatis, & dilectionis, ac misericordiæ riui cõtinui: per manũ, & digitũ significantur potestas auctoris, & claues discretionis, quæ originẽ hẽnt ex sanguine passionis, vt quilibet peccator possit accedere ad fluenta dilectionis & gratiæ, & in se experiri efficaciã passionis, & dilectionis Dñicæ. Et nota ꝙ cerui transeuntes flumina seinuicẽ supportant, quia qñ hẽnt transire flumina debiliores capita sua cornibus præcedentiũ supponunt, & sic sibijnuicem succedentes nullũ laborem ponderis sentiũt. sic se debet hẽre proximus ad proximum, vt fortior sustẽtet debiliorẽ per mutuã subuentionẽ, per mutuã oõnem, quia frater, qui iuuatur à fratre, quasi ciuitas firma, vt sic mutuo sustentati trãseamus hoc mare magnum & procellosum. Proximum multipliciter debemus diligere. Corde tripliciter. Primò iniurias fideliter remittendo. Eccli. 27. Dilige proximũ, & coniungere fide cum illo. Cõtra illos qui simulant, & dissimulãt, donec occurrat opportunitas vindictæ similes serpẽti, qui torpet in hyeme, sed toxicat in ęstate. Dilexerunt in ore suo, & lingua sua mẽtiti sunt ei. Secũdò malis & tribulationib. proximi cõpatiendo, vt dicit Basilius: Delfini fœtus suos recenter editos, cũ ex aliqua cã territi fuerint, denuo sublapsos in utere protegere, ac fouere narrantur. Multo fortius hæc cõpassio deberet esse in hominibus ratione vtentibus, quia vnũ simile diligit aliud sibi simile; vt. n. ait Apostolus: Si patitur vnũ mẽbrum, cõpatiuntur alia membra aliàs membrũ, ꝙ dolorẽ alterius nõ sentit, aut putridũ est, aut à corpore diuisum, nos autẽ sumus mẽbra corporis Christi, tanto fortius colligati q̃ mẽbra corporis naturalis, quanto fortius est vinculũ charitatis, q̃ vinculum carnis & sanguinis. Tertio eius penuriã & inopiã releuando. 1. Io. 3. Qui habuerit substantiã huius mundi, & viderit fratrem suum necessitatẽ habẽtẽ, & clauserit viscera sua, &c. Deut. 33. Benedictus in latitudine Gad, quasi leo requiescet. Gad ĩterpretat fæliciter: aĩa. n. quæ alienã fœlicitatẽ reputat suã, vnde à Deo dilatatur vt cũ gaudente gaudeat, & cũ dolente tristetur. Dr autem requiescere, vt leo quod est aĩal prædatiuum, & prædæ cõicatiuum pre liberalitate, quia talis aĩa abundantia charitatis dilatata de omni re proximi, siue sit bonũ, siue malum, facit cõmodum suum. Et nota ꝙ dilectio ꝓximi ĩ oliua designatur, quę vnctuositate sua ignẽ nutrit, Leui. 24. Præcipitur afferri oleum de oliuis purissimum ad cõtinuã das lãpades, quia sicut illud oleum ignẽ accẽdit, sic dilectio ꝓximi dilectionẽ Dei nutrit. Et nota ꝙ Cherubin leguntur facta de abiete, ꝓp dilectionẽ Dei. 3. Reg. 6. In ostijs abiegnis sculpsit Cherubin, & palmas, & celaturas valdè eminentes, opera exercitatoria dilectionẽ Dei approbãtia. Probatio. n. dilectionis exhibitio est operis. Opere quadro ad regulam, vt Deum diligat quadrupliciter ſm illã ſnĩam Euangelicã: Diliges Dñm Deum tuum, ex toto corde tuo, ex tota aĩa tua, ex oĩbus viribus tuis, ex omni mẽte tua, ex toto corde tuo, quia amor mundi totum cor occupat, de toto corde eijciat & ingrediat amor Dei. Ex tota aĩa in proximis suis: aĩa. n. spiritus est, & Spiritu sancto afflata Spiritus desiderat, & suspirat, donec respiciat ĩ quẽ aspirat. Ex oĩbus virib. suis, & iudicib. suis ꝓ viribus iudicia Dei exercentes in nobis de quotidianis peccatis vindictã sumamus. Qui. n. seipsum iudicat, & quasi reũ punit, ipse simul reus, iudex est, & minister iudicis. Ex tota mẽte in præceptis suis; mens. n. in hoc principat, & summum ac præcipuum tenet locum: Vnde sicut oĩbus, q̃ sub ea sunt se nouit esse prælatam, ita meminisse debet se necessitate esse Deo astrictam. Leguntur Cherubin etiã facti de oliua propter dilectionem proximi, 3. Reg. 6. Fecit duo ostia de lignis oliuarum, & sculpsit in eis picturam Cherubin & palmarum species, & anagliffa valde prominentia, & texit ea auro. In lignis oliuarum, vt premisi dilectio proximorum, in Cherubin scientia, in palmis, quibus coronantur victores patientia, in anagliffis valde prominentibus ædificiorum, significatur exterior misericordia procedens in effectu de cordis affectu, quasi celatura de pariete prominẽs, sicut scientia in conuersatione, patientia in defectuum supportatione, misericordia in defectuum suppletione; & sic erunt sculpta in ligno oliuæ Cherubin & species palmæ, & anagliffa valde prominẽtia: & hæc pertinẽt ad dilectionẽ ꝓximi, & oĩa tecta auro, quia in mente perfectorum nihil est, ꝙ nõ sp vestiat puritate, & charitate. Est autẽ valde notandum ꝙ in Cherubin, quorum materia erat de abiete, & de oliuis maxima similitudo fuit, quia idem est habitus dilectionis in Deum, & in proximum.

Crux. Passio. Christus

Proximus

Dilectio. Proximus

Vindicta. Malitia. Psal. 77.

Maria. Pietas, Cõpassio.

Oleum.

Primus. Misericordia.

Charitas. Dilectio. Amor.

Charitas. Dilectio. Amor. Misericordia. A 3. Reg. 6. Vnum erat opus in duobus Cherubin: diligimus enim Deum in proximo, & proximum pp Deum. Et nota quomodo Deus reprehẽdit defectũ dilectionis proximi. Matth. 18. c. Vocauit Dominus seruum nequã, & ait illi: Serue nequam omne debitum dimisi tibi, qm̃ rogasti me, nonne & te oportuit misereri conserui tui, sicut & ego misertus sum tui. Ligatis pedibus, & manibus, &c. Itẽ de tota ista materia quęre in tabula de charitate, de spiritu sancto, de charitate, Ibi est plenĩ de amore.

De legibus amicitiæ, & amore parentum, & consanguineorum.

Amicitiæ Cõsanguineus. C Vm cognato, & amico, vbi naturam nõ peruertit iniquitas, inuenitur colloquiũ dulcius, cõsiliũ certius, obsequiũ prõptius, de positũ tutius. Quia amicus est suo amico colloquio suauior, consilio secretior, obsequio promptior, deposito fidelior. Hæc omnia figurata sunt in Moyse, & Ietro, quem scriptura vocat cognatum eius, cum quo legitur habuisse fidele consortium, celebre conuiuium, suaue colloquium, salubre consilium. Nota totã historiam. vnde Sen. 3. epist. Si aliquem amicũ existimas, cui non tm̃ credas, quantum tibi, vehementer erras, & non satis nosti vim veræ amicitię; diu cogita, an tibi ĩ amicitia aliquis recipiendus sit, cũ placuerit tibi toto eum pectore admitte, tã audacter cũ eo loquere, quã tecum, cum eo oĩa delibera, sed de ipso prius. Idem; lex amicitiæ est, vt nullo tempore dimittatur cum libera sit, non vtilitatis causa, quæ cito dissoluitur. Vnde epist. 9. Qui se sperat propter hoc ad amicitiam venire, male cogitant, quemadmodum cepit, sic desinet, vtilitatis causa acceptus tamdiu placebit, quamdiu vtilis fuerit. Item, lex amicitię est, vt nullo gratuamine remittatur: vnde sequitur epistola 9. Attalus philosophus dicere solebat, Iucũdius est amicum facere, quàm habere: Quomodo artifici iucundius est pingere, quàm pinxisse. Item lex amicitiæ est, vt in ea nullum contrariũ admittatur, sed amet qui amatur. vnde Seneca diffiniens sapientiam dicit, quòd amicitia est idem velle, idem nolle, licet illam exceptiunculam non addas, vt rectum sit, quòd velis, non potest enim cuique semper idem placere, nisi rectum. vnde epist. 9. Quęris quomodo amicum cito facturus sis? dicam; Memẽto, ait: ego tibi monstrabo amatorium sine medicamẽto, sine herba, sine vllius venefice carmine. Si vis amari, ama. vnde Prouer. 17. Omni tempore diligit qui amicus est, & iste in angustijs cõprobatur. Item alibi amico & si euaginaueris gladiũ ne timeas; est enim regressus ad amicum. Item, amico fideli nulla est cõparatio, & non est digna ponderatio argenti, & auri cõtra bonitatẽ fidei illius. Sed tn̄ ibidem dr. Est amicus ſm tempus suum, & nõ permanet in tpe tribulationis: & est amicus, socius mense, & non permanet in die necessitatis.

B

Exod. 18.

E

C

D

De Aduocatis, & consiliarijs.

Aduocati Cõsiliarij De aduocatis dicit Sydonius in 1. Trallium. His qui nominantur non Episcopi, sed potius Abbates complet officiũ, & intercedere magis pro animabus apud cęlestẽ, quã pro corporibus apud terrenũ iudicẽ põt: Si elegimus humilẽ vocat abiectus, si erectũ superbire dicet, si minus instructum pp imperitiã credet irridẽdus; si aliquatenus doctũ clamabit inflatus, rigidus ob austeritatẽ, non habent caros, blandi apud eos cõione vilescunt. Et nota ꝙ Deus dissipat mala cõsilia & aduocationes iniquorũ, 2. Reg. 17. Melius est cõsiliũ Chusi Arachites cõsilio Achitofel: Dñi autẽ nutu dissipatũ est cõsilium Achitofel. Et sequitur qũo Achitofel se suspendit. Cõtra malos aduocatos. Hierem. 22. Væ qui ędificãt domũ suã in iniustitia, & cęnacula sua non in iudicio amicũ suũ opprimet frustra, & mercedẽ suã nõ reddet qui dicit ædificabo mihi domũ latã, & cęnacula spatiosa: Qui aperit fenestras & facit laquearia cedrina, pingiturq; cinopide. Et iõ contra te homo in hoc palatio intendunt actiones, inscribunt accusationes, quia nõ Deo nec dño exhibes gloriã & honorẽ, nec in te habes innocẽtiã, & pęnitẽtiã, nec ad proximũ seruas pacẽ, & dilectionẽ. Itẽ 1. Cor. 6. Iã quidẽ oĩno delictũ est ĩ nobis, quia iudicia habetis inter vos, quia non magis iniuriã accipitis, quia non fraudem magis patimini; sed vos iniuriam facitis, & fraudatis, & hoc fratribus. Quibusdã enim licet, & expedit repetere sua ĩ iudicio, vt infirmis & imperfectis, tn̄ sine cõtentione & dolo, alijs aũt non. Vn̄ rursus. Expedit infirmis, licet absq; dolo, sine lite prelatis, licet non hic expedit anachoritæ, non licet per eum sint res in lite petite. Et notabiliter dicit iniuriam facitis, & fraudatis propter fraudes, q̃ fiunt in huiusmodi iudicijs contentiosis, sicut patet in aduocatis, qui animas suas diabolo vendunt, causas iniustas defendunt, falsas leges proponunt, falsa instrumenta & falsos testes, & corruptos introducunt. Præterea necessarias dilationes in grauamen partis alterius quærunt. Ideo legitur in quadam tragœdia Senecæ: ꝙ visum est cuidam, quòd videret Neronẽ apud inferos balneãtẽ, & circa eum ministros aurum feruens infundere, & cum videret choros aduocatorum ad se venientes, dicebat Nero: Huc venale genus hominum, o aduocati amici mei, acce-

D

E

F

G dite, vt mecum in hoc vase balneetis: adhuc enim locus superest. Esa. 59. Cõuersum est retrorsum iudiciũ, iustitia longè stetit, quia corruit in terra veritas, & æquitas non potuit ingredi: Quia hodie pauci inueniuntur aduocati qui causas pauperũ foueant gratis, & intuitu Dei; sed vix inuenitur causa adeo desperata, vel iniusta, quin inueniantur aduocati pro ipsa tuẽda: cum tñ inueniatur aliquis morbus ita desperatus, ad quẽ curandũm nullus medicus inuenitur. Vnde illud: *Turpe reos empta, miseros defendere lingua*. Bene dicit empta, quia sicut meretrix exponit venale corpus suũ, ita aduocati linguam suã offerẽtibus pretium ſm morem meretriciũ: nisi quod isti exponũt venale membrũ dignissimum, scilicet linguã in qua debent confiteri, meretrix autẽ turpissimum. Ideo antiquitus erant huius per H sonę viles, 1. Cor. 6. Sæcularia iudicia si habueritis: cõtẽptibiles, qui sunt in ecclesia, illos cõstituę ad iudicandum. Quam vilitatẽ Satyricus non tacuit dicẽs: Si fortuna volet fiet de rethore Cõsul. De quibus satis determinat Sidonius in epistolis suis. In hoc autẽ periculosissimum est aduocationis officiũ, quòd pauci reperiuntur aduocati, qui postquam cã, quã susceperunt cognouerunt iniustã, velint eam derelinquere, vel iudiciũ contra se reportare: Vñ nisi aduocatus cãm iustam foueat & fideliter, nihil de contingentibus obmittendo, tenetur ad restitutionẽ si pp suã infidelitatẽ, negligentiam, vel imprudentiam ille cãm amisit cuius cãm suscepit. Tenetur et si salariũ, cliẽs promisit vñ non debuit, vel plus q̃ debuit excessit. Prosequi aũt iniurias & fraudes, quæ sunt ex parte iudicũ, qui non imponũt malis aduocatis silentiũ, qui protrahunt litigia, qui nõ iudicant ex diligentia, sed accipiunt munera, & I alia multa circa eos prosequi longũ esset. Propter quod impletur illud. Vidi sub Sole in loco iudicij impietatẽ, & in loco iustitiæ iniquitatem. Si videris calumniã egenorũ, & violenta iudicia, & subuerti iustitiã in prouincia, nõ misereris super hoc negotio. Item, De ore bestiæ exibant tres spiritus in modũ ranarũ. Isti spiritus pñt dici peruersi aduocati exeũtes de ore bestiæ falsas leges allegãdo, veras leges deprauando, causas breues prolongando, Sydoni° poeta loquit de istis aduocatis sic. Hij sũt, qui causas morantur admissi, impediunt prætermissi, fastidiunt moniti. Hi sunt in qõnibus bestiæ, in collationibus statuę, in actionibus harpię. Hi ad decipiẽdum vulpes, ad seuiendũ tigres. Quorum si nares marsupium sufflauerit, videbis oculos Argi, de quo fabulose dicit, quòd habebat centum oculos, Achitofelis cõsilia, Laomedõtis periuria; No. historiã in Ouidij epistolarũ, Absalonis oscula fraudulenta.

Litigare. Iudex. Iudex. Eccles. 2. Eccl. 5. Apoc. 16.

De Apostolis. K

SCiendum est, quòd in lib. Numerorũ mandauit Dñs Moysi, q̃ de duodecim tribub° armaret duodecim millia electorũ virorũ, qui irẽt ad impugnãdũ Madianitas. Per quod designatur sacrum apostolorũ collegiũ cõputãdo Matthiã, qui suppleuit locum Iudæ. Isti fuerunt strenui milites, & electi, quos verus Moyses scilicet Christus armauit septẽ armorũ generibus, septẽ donis sancti spiritus, quibus muniti expugnauerunt Madianitas, qui interpretant contradicẽtes, per quos pagani, & infideles alij figurant. Hi sunt duodecim fontes aquas salutaris sapiẽtiæ per totũ mundũ distillãtes, quas inuenerunt filij Israel in Helym in exitu de Ægypto. Isti sunt duodecim nobilissimi principes, & capita filiorũ Israel totius, ſ. militiæ Christianę, de quib. hr̃ in lib. Numer. De Apostolis intelligit illud Ezec. 1. Similitudo animaliũ, & aspectus eorũ quasi carbonũ L ignis ardentiũ, & quasi aspectus lãpadarũ. Describũtur. n. Apostoli, & figurant noĩe aãliũ, carbonũ ardentiũ, lãpadarũ lucentiũ, & illuminantiũ. Ipsi quippe fuerunt aãlia agilia ad discurrendũ, audacia ad inuadendũ, & prædicandũ, fortia ad tolerandũ, vt dicant aãlia pp laborẽ prædicationis, carbones ardẽtes pp incendium dilectionis, lãpades pp exẽplum ædificationis. Et nota q̃ Apostoli figurant per clipeos aureos, de quibus dr̃ in 1. Machab. 6. Refulsit Sol in clipeos aureos, & resplenduerunt mõtes ab eis, & fortitudo gentiũ dissipata est. Sol Christus qui refulsit in Apostolos, donum sancti spiritus eis visibiliter infundendo, ipsi sunt clipei primos ictus in martyrio, & in bello ecclesiæ tolerando: sunt aurei peccati rubigine carendo, & alios excellendo. Montes, i. fideles à charitate eorũ resplẽdent, fidei veritatẽ ab eis accipiendo, fortitudo gentiũ per eos M dissipata est, infidelitatẽ eorum cõfundendo. De duobus Apostolis Petro & Paulo, qui figurantur per duas tubas argẽteas ductiles factas ad populum conuocandum. Qui dicuntur à Moyse, hoc est à Christo factæ propter dignitatem institutionis: dicuntur duæ propter geminitatem dilectionis, argenteæ propter sonoritatem prædicationis quibus conuocatur populus pp vtilitatem executionis. Dicuntur duo magna luminaria propter claritatẽ ædificationis; duæ oliuæ propter vbertatem deuotionis; duo Seraphin propter vnitatem condilectionis; vel figurantur per duas oliuas propter doctrinã medicinalem, & gratię virtutis, & miraculorũ prerogatiuam. Zach. 4. Hi sunt Secundo per duo Seraphin, propter vim diuini amoris. Esa. 6. Duo Seraphin. Tertio per duo Cherubin propter plenitudinem diuinæ scien-

Numerorum. Apostoli. Sancti. Martyres. Arma. Prædicatio. Ezec. 1. c. Animal. Prædicator. Exodi. Tuba. Duo. Charitas.

A scientiæ non mundanæ, quæ est diabolica. Exo. 25. Duos. Quarto per duas columnas, propter firmitatem cõstantię, & sustentationem Ecclesiæ. 3. Regum 7. Statuit duas columnas Booz, & Ioachim. Et hoc propter prerogatiuã vitæ, & firmitatis passionis multiplicis periculi, & laboris. Can. Duo crura tua. Crura quæ sunt organa virtutis progressiuæ, designãt exercitia virtutum. Columnę marmoreę propter constantiam, fundatæ super bases argẽteas propter affectiones charitatis. Quintò per duo candelabra propter exẽplum ædificationis. Cantic. 6. In vno oculorum tuorum. Cantic. 4. Duo vbera. Et hoc propter contemplationem. Cantic. 2. Similis est di. cap. caput autem prærogatiuã in visu, Hynnulus in saltu: Sic contemplatiuus in visu intellectus, B In saltu affectus per desideria. Septimo per duas tubas, & hoc propter prædicationem. Numerorum. 10. Fac tibi duas. Octauo per duas virgas propter Apostolatum, seu prælationem. Zachar. 12. Assumpsi mihi. Nono per duo ostia propter passionem, per quam ingressi sunt ad gloriam. 3. Regum 6. Fecit Salomon. Decimo per duo luminaria: propter edificationem, & conuersationem, & totius Ecclesiæ illuminationem. Genes. 1. Fecit Deus duo magna luminaria. Daniel. 12. Qui ad iustitiam erudiunt multos quasi stellæ. Item 12. Apostoli figurantur per duodecim filios Iacob Patriarchæ, qui gerit typum Christi. Gen. 49. Per duodecim fontes. Exod. 15. Per duodecim lapides in veste Aaron. Exod. 39. Per duodecim panes. Leuit. vigesimoquarto. C Per duodecim lapides de medio Iordanis. Iosue 4. Per duodecim lapides fundamenti altaris. Tertij Regum 18. Per duodecim principes multitudinis. Numer. 1. Per duodecim explo ratores. Num. 13. Per duodecim bases sub mare fusili. tertij Regum. 7. & 2. Paralipomen. 4. Per duodecim portas ciuitatis. Apocalip. 21. Per duodecim fundamenta ibidem. Per duodecim lapides in corona sponsæ scilicet Ecclesiæ Apoc. 12.

De Appetitu humano.

NOn arabis in boue, & asino. Bos ruminans synderesim significat, iudicium rationis discretio, asinus stolidus affectum sensualitatis: Arare est appetere, voluntas enim eligens, separat bonum à malo, sicut arando separatur terra à terra. Non ergo debet aliquis vnquam in electione, vel appetitu cum discretione rationis admittere stoliditatem sensualitatis.

Deut. 22. Appetitus desiderisi.

Quod curiosa, & rumores non sunt audiendi.

QVod audire non debemus libenter rumores, quia durè sunt arguendi, qui magis volunt audire curiosa, quàm vtilia, sæcularia quàm diuina, philosophica, quàm Theologica. figuratum est 4. Reg. 18. Vbi dr̃ quòd Rapsaces missus à rege Assiriorum, &c. Sequitur Precamur, vt loquaris nobis Syriacè: siquidẽ intelligimus hanc linguã, &c. Per Rapsacen intelligitur Prædicator, qui à Rege cœli mittitur ad impugnandas munitiones peccatorum. Sed hodie clerici precantur prædicatores, vt loquantur eis Syriace, id est alta, & eleuata lingua, ne simplices intelligant: Sed vtinã respondeant eis prędicatores? Nunquid ad vos me misit, &c. Per stercus, & vrinam peccata designantur. Ioel. 2. Computruerunt iumẽta in stercore suo. Talia debent peccatores comedere, & bibere, vt sentiant fętorem, & abominationem peccatorum suorum. Ista infirmitas designatur per pruritum oculorum, & aurium, 1. ad Thim. 4. Prurientes auribus: isti sunt Athenienses, qui vacabant rumoribus. E

Curiosita. Rumores. Prædicator.

De Anima deuota.

VIr qui habebat funiculum lineum in manu metiebatur longitudinem templi. Vir Christus. Funiculus equitas, metiri est pro meritis iudicare, templum aĩa. Apoc. 11. c. Datus est ei calamus virgę, vt metiretur templũ, in lon. lat. & alt. eius. Lõgitudo. ſ. patientiæ, latitudo misericordię, altitudo desiderij glorię, profunditas humilitatis proprię. Eze. 12. Cælatura erant in ipsis ostijs templi Cherubin, & sculptura palmarũ sicut in parietibus expressa erat. Cherubin plena oculis, acies contemplationis, ostium, oratio penetrans cœlos; Cherubin in ostio, contemplatio in oratione: sculptura in pariete, & consideratio animæ dignitatis & corporis ruinosæ portionis. Hiere. 30. Aedificabitur ciuitas in excelso, & templũ iuxta ordinem suum fundabitur. Ciuitas in excelso ædificatur; cum anima per rectã intentionem eleuatur, sed templum iuxta ordinem suum fundatur, dum secundum gradus debitos obedientia seruatur à statu inferioris prælati vsq; ad vicarium Christi, de cuius fide nõ est dubitandum, nec de potestate disputandum, sed ei reuerenter obediendum. In cuius figura Symeon Onię, filius, sacerdos magnus. i. audiẽs obediẽter, filius Onię. i. inhærẽtis Domino, sustinuit domũ, id est honorauit templum. Templi etiam altitudo ab ipso fundata est per obedientiam, Ecclesiastic. 50. Ezech. 46. Cum fecerit Princeps spontaneũ holocaustum, aperietur ei porta, quæ respicit ad orientem. Holocaustum, quod totum igne

Eze. 47. Anima. Deuotio. Virtutes. Domus. Religio. F Templum Ecclesiæ. Obedientia. Religio.

G cremabatur, est cũ corpus mortificat, & aĩa
Pęnitẽtia ad Deum cõuertitur,& tunc porta;quæ est ad
oriẽtẽ aperitur; cum intellectus lumine ignis
ſpiritualis.i.gratiæ illuſtrat, & affectus inflã-
Sponſa. mat. Et nota ꝙ deuota aĩa est Chriſti ſponſa,
& in iſtis nuptijs datur aĩæ amplexus amici-
tiæ,gradus reuerentiæ, titulus honoris & glo
Nuptiæ. riæ. In his etiam nuptijs ornat charitas : vnde
Matth.22. ſine veſte charitatis accedens expellitur,con-
funditur,& punitur.Matt 22. Amice quomo
do huc intraſti? Vbi arguitur, vt proditioſus,
quia fictus amicus,vt preſumptuoſus;quia ac
ceſſit indignus,vt opprobrioſus, quia defecit
ornatus. Et attende ſequentia, quia præſum-
ptuoſus obmutuit; Quia proditioſus ligatus
fuit,quia opprobrioſus tenebras exteriores in
currit,vbi erit fictus,&c. Est aduertendum,ꝙ
aĩa deuota, & contẽplatiua quatuor debet ha
bere alas,quę figurãtur per quatuor alas auis.
H Dan.7. Alas habebat auis quatuor ſuper ſe.
Iſta autem varietas quadriformis, expreſſius
deſignatur Cant. 3. vbi dicit Ferculum fecit
ſibi rex Salomon de lignis Libani. Colũnas
eius fecit argenteas, reclinatorium aureũ, à
ſcenſum purpureum,quæ media charitate cõ
ſtrauit propter filias Hieruſalẽ. Per Libanũ,
qui intelligitur candidatio,intellige in deuo
ta aĩa cãdorem caſtimoniæ: per columnas ar
genteas, nitorem eloquẽtiæ:per reclinatoriũ
aureum,ſplendorem ſapientię: per aſcenſum
purpureum:rigorem pœnitẽtię,quibus ſuper
ponitur ardor amicitiæ.Aĩa deuota, vt Chri-
ſtum in hoſpitio cordis recipiat,debet ſe para
re, ſicut dixit illa Sunamitis de Helia. Facia-
mus ei cęnaculũ paruũ per humilitatẽ, & po
namus in eo lectum per munditiæ puritatẽ,
cellam diligentis mentis noſtræ, diſcuſſionis
candelabrũ luminoſæ ędificationis, & men-
ſam meritoriæ operationis, quibus inſpectis
I Helias intrat domicilium Sunamitis. Et nota
ꝙ aĩa deuota est illa,de qua dr Apoc.21. Oſtẽ
dã tibi ſponſam vxorem agni, de qua ſponſa
Sponſa. quære in præcedenti colũna. Gen.24.Seruus
Abrahæ ſuſpendit inaures ad ornãdum facie
Rebeccæ, Chriſtus formã ſerui accipiẽs, Re-
Sponſa. becca deuota aĩa inaures ornãtes virtutes, do-
na,& beatitudines. Sponſa est decora ex quat-
tuor,ex figuræ nobilitate,ex ſtaturæ ſublimita
te,ex coloris venuſtate, ex ornatus varietate,
Virtutes Pulchritudo. pro figuræ nobilitate habet intentionem re-
ctã,pro ſtaturæ ſublimitate, contemplationẽ
altam,pro coloris venuſtate, charitatẽ feruidam,
quæ genas facit rubeas, pro ornatus va-
Decor. rietate, virtutem multifariam: Et iſtę quat-
tuor proprietates ſpiritualis decoris figuran-
tur per quattuor mulieres ſpecioſiſſimas,quę
Mulier. à ſcriptura in ſtatu virginali de pulchritudine
commẽdantur. Prima est Rebecca,per quàm
intelligo ornamenti varietatem.i.virtutẽ mul K
tifariam. Intelligitur.n.quę multum accepit.
Gen.24.Ecce Rebecca puella, &c. Scda Ra-
chel,per quã intelligo ſtaturę ſublimitatem.i.
contemplationẽ altã.Rachel enim auis intel-
ligitur,vel videns Deũ.Gen.29.Rachel venu
ſta facie,&c.Tertia est Abiſaac,per quã intel
ligo coloris venuſtatẽ.i.charitatẽ feruidã.In-
telligitur enim Patris mei intenſum.3. Reg.
1.Erat autẽ Abiſaac. Quarta est Heſter,per q̃
intelligo figuræ nobilitatem.i.intentionẽ re-
ctã.Intelligitur enim ignis, habet enim ignis
figurã pyramidalẽ, quæ hẽt longum, latum,
& profundũ.Heſter.2.Erat autẽ Heſter.Et hic
nota de Iudith qũo cilicium portabat,caſtita
tem amabat,orabat, ieiunabat, clauſa mane-
bat.Quatuor aũt cauſant amorẽ inter Chriſtũ Amor.
& ſuã ſponſam animã deuotã. Nexus naturę Charitas
germaniſſimus: Can.5.Aperi ſoror mea ſpon Dilectio.
ſa:Sororem vocat propter naturæ humanæ
cõformitatẽ.Oculus fidei ſimpliciſſimus.Cãt. L
3.Quã pulchra es amica mea,oculi tui colũb.
Oculus columbæ ſimplex eſt,& limpidus: ta-
lis eſt oculus fidei.Tertiũ eſt, ſinus mentis trã Can.6.
quilliſſimus:Cãtico.6.Pulchra es amica mea. Sponſa.
Quartum eſt, vultus vitæ purgatiſſimus. Cã-
tico.4. Tota pulchra es amica mea. Et nota
qualiter debet ſe anima prepparare, vt ſpon-
ſus velit ſecum cohabitare. 4. Reg.4. Facia- Cõſciẽtia
mus ei cœnaculum paruum,& ponamus ei in Dominus
eo lectulum, & menſam, & cellam,& cande Prepparare
labrũ.In ijs verbis quinq; ponuntur, quæ de-
uota anima debet habere,vt Deũ recipere me
reatur: primũ eſt cellę paruitas,per ſui humi-
liationẽ:ſecundùm eſt lectulus quietis per di Anima.
ſtractionũ abnegationẽ,ſeu per mentis puri- Virtutes.
tatem & honeſtatẽ, tertiũ menſa refectionis
ꝙ contẽplationis fruitionũ,& bonorũ operũ,
quaſi ferculorũ reficiẽtiũ prepparationẽ, quar-
tum cella iudiciarię diſcretionis per diligen- M
tem mẽtis diſcuſſionẽ,& examinationẽ:quin-
tum cãdelabrũ aureum per fidelem cognitio-
nem,& luminoſam conuerſationem. Quia lu
cernas in manibus tenemus, cum per bona
opera proximis noſtris lucis extra monſtra-
mus,dum Heliſęus. i. Chriſtus videt hoſpitiũ
mentis ſic diſpoſitum, libenter ibi habitat,
& Sunamitis,id eſt anima Chriſtum parit. In Virtutes
aĩa deuota debent eſſe ſeptem crines. i. ſeptẽ Chrini.
virtutes, tres Theologicę, & quatuor car-
dinales, qui crines ornant caput ſponſę, id eſt
animæ deuotæ.Inter iſtos crines charitas ma-
gis ornat caput animæ,quod figurat ꝙ crines
in capite Samſonis. Iudicum 16.c. Si inquit
ſeptem crines, &c. per licium igneum carna-
lium fragilitas,per clauum durum ſuperborũ
ruditas, per terram auarorum cupiditas deſi-
gnatur.Quę omnes virtutes eneruant,& infir
mant

A mãt.Vel ſeptem Samſonis:ſeu animæ crines,
Vires. ſeptem ſunt animæ vires,quinque ſenſus cor
Senſus. porales,intellectus, & voluntas,iſti ſunt cri-
nes prolixi quantũ ad apprehẽſionẽ: quia per
ſenſus,vel per intellectum omnem creaturã,
& creatorem poſſumus apprehendere,ſunt lo
ti per confeſſionem, & deuotionem,ſunt cõ-
pti per cautelam, & circunſpectionem, &
honeſtatẽ,ſunt integri nõ raſi per nociblium
Spiritus vitationem. Sic ſe habentibus crinibus ſem-
ctus. per animæ aſſiſtit Spiritus ſanctus, quo aſſi-
ſtẽte,leonem laceramus,id eſt,hoſtis aſtutias,
fallacias, vincula rumpimus, mundi blandi-
tias cum mandibula aſini, id eſt, cũ memoria
mortis,Philiſtæos interficimus, id eſt, carnis
delitias,quia vt dicit Greg. Nihil tãtum valet
ad reprimendum carnis deſideria, q̃ conſide-
Mulier. rare qualis erit ipſa mortua.Sed dum Dalide,
B id eſt,carnalitatis, familiaritas contrahitur,
Familiaritas concordia ſenſuum. crines raduntur, vires corrumpũtur,Spiritus
ſanctus amittitur, in manibus inimicorũ ani-
ma traditur,captiuatur, vinculatur, excęca-
tur,ideo ſenſus ſunt cuſtodiendi. Lex Naza-
reorum erat,non intrare ad mortuum,non bi-
Religioſi. bere vinum,non radere caput ſuum.Ad mor-
tuum contra ſuam profeſſionem intrant, qui
negotijs ſęcularibus ſe implicant,ſimiles vxo-
ri Loth, quæ reſpiciens retro,conuerſa eſt in
ſtatuam ſalis, quia nemo mittens manum ad
aratrum,& reſpiciens retro, aptus eſt regno
Dei;vinum contra votum bibunt,qui mundi
delitias,& diuitias appetunt; ſimiles peſſimis
Iudæis,qui euntes ad terram promiſſionis de
ſiderabant carnes,& cibos Ægypti,& nauſea
bant ſuper Manna, ideo ſepulti ſunt in ſe-
pulchris concupiſcentiæ,& terram promiſſio
nis non intrauerunt; Crines radunt, qui Da-
lidæ carnalis concupiſcentię conſenſerunt,&
vires animæ ad illicitos actus extendunt.

De Beata Virgine Maria matre Chriſti.

Fons. C De pietate Beatæ Virginis Marię exponi
tur illud Gen.2.Fons aſcendebat de ter
ra irrigans vniuerſam ſuperficiem terræ.Ipſa
eſt fons viuus,fons beatorum, puteus aquarũ
viuentium,quæ fluunt impetu de Libano,cu-
ius aquæ gratiarum irrigant vniuerſam ſuper
ficiẽ terræ: quia vt dicit Bernardus.Ampliſſi-
ma charitate ſe nobis aperit, vt de plenitudi-
ne eius accipiant vniuerſi,æger curationẽ,tri
ſtis conſolationum, peccator veniam, iuſtus
gratiam,angeli lætitiam,filius Dei noſtræ car
nis ſubſtantiam, vt non ſit qui ſe abſcondat à
calore eius.Iſte fons de terra aſcẽdit,quia Ma
ria Virgo de maſſa humani generis, de ſtirpe
Dauidica nata fuit.Aſcendit,non deſcendit,
quia de virtute in virtutem, de bono in me-
lius ſemper profecit.Ipſa fuit fons limpidus: D
quantum ad conuerſationem,ſapidus quantũ Fons.
ad deuotionem,frigidus quantũ ad ſanctifica Fluuius
tionem,& concupiſcentiæ extinctionem, ſe- Aqua.
cretus quãtum ad diuinã ipſius cuſtoditionẽ.
Nam figuratur per lignum vitæ in medio pa- Lignum.
radiſi,ad cuius cuſtodiã dominus ponit Che-
rubin,& gladium flammeum atq; verſatilem:
de ipſa intelligitur illud Heſt.4.Fons paruus,
qui creuit in fluuiũ magnum,& in lucẽ ſolẽq;
conuerſa eſt, & in aquas plurimas redunda-
uit. Quod virgo Maria impetrat nobis veniã,
temperat,& reuocat latã contra nos ſentẽtiã,
excitat diuinã clementiam; confundit hoſtis
aſtutiam,ſcilicet Amã;vnde figuratur per He Heſter.
ſter reginã,cui rex Aſſuerus, qui intelligitur
beatitudo, id eſt, Chriſtus,dedit medietatem
regni ſui.ſcilicet,ꝙ eſſet regina miſericordię
retenta ſibi alia medietate,quia obtinet thro Sãcta Maria mater Dei.
nũ iuſtitiæ, ad cuius preces latam contra Iu-
dæos ſententiã reuocauit, Aman hoſtem po-
puli ſuſpendit.Et figuratur per virgã auream. E
Heſt. 3. Rex Aſſuerus aureã virgam tenebat
pro ſigno clementiæ: quia indutus quicunq;
ſacco peccati ſi ſic in morte regi ſe preſen-
tet,moritur,niſi virga aurea Marię in ſignum
clementiæ ei à rege extendatur. Quod virgo Virgo Maria.
Maria fuit ſolenniter aſſumpta.2.Reg.6. Da-
uid.i.Chriſtus,qui eſt vultu deſiderabilis, bea
tis manu fortis, damnatis adduxit arcam dñi,
id eſt, Mariam in qua fuit poſitus theſaurus
noſtræ redẽptionis ĩ ciuitatẽ Dauid,in illa, de 2.Regũ.
qua ſcriptũ eſt: Glorioſa dicta ſunt de te,ciui- Pſal.36.
tas Dei,cũ gaudio. Et erãt 7.chori cũ Dauid.i.
tota angelorũ vniuerſitas, quæ per ſeptenariũ
deſignatur.Hodie enim regina Heſter intro-
ducta eſt ad cubiculũ regis Aſſueri cum iubi-
lo angelorum,ipſo rege aſſiſtẽte,concomitãti
bus angelis,Patriarchis,Prophetis,Apoſtolis,
martyribus,confeſſoribus,virginibus.Et nota
ꝙ virgo Maria eſt ſcala Iacob, per quã viri an- F
gelici aſcendũt in cœlũ, cuius gradus ſunt vir
tutes eius,& merita. Et nota qũo ſalua virgini
tate Maria peperit Dei filiũ,& concepit. Exo. Exod.3.
3.Vadã,& videbo viſionẽ hanc magnã, quare
non cõburatur rubus. Ignis iſte nõ erat forna
cis Babylonicę mundanæ ſcilicet concupiſcẽ
tiæ,qui deuorat,& cõſumit,ſed ſpiritualis gra
tiæ,quæ virgini obũbrauit. Rubus ardebat,&
non comburebatur, caro erat virginis,quæ in
cõceptione non violabatur: Flamma in rubo,
partus in vtero,rubus illuminabatur, & non
comburebatur,quia virginitas Mariæ fœcun-
dabatur,ſed non violabatur. Grande ſignũ,&
inſigne eſt in rubo,& in igne,non appropriet
indigne calciatus quiſpiã. Ber. O Beate Ioan-
nes,Magnũ ſignum apparuit in cœlo,mulier
ſole amicta,ſed maius ſignum apparuit in ter-
ra,

G ra,rubus ardens sine combustione virgo concipiens,& pariens sine corruptione. Hugo. Amor,qui ī eius corde mirabiliter ardebat,in eius carne mirabilia faciebat. Sic ergo rubus florens cunctis virtutibus illuminabatur, sed nō consumebatur,nec cōburebatur, quia sol iustitiæ,qui in eam descendit,eā illuminauit, & sicut stella sine corruptione emittit radiū, flos odorē,color speciem, mens verbum;sic ipsa sine corruptione peperit filium.Et sicut radius exiens non minuit stellę claritatē,sic nec Christus nascens matris virginitatem:hoc videns Moyses ideo mirabat,quia in illa gloriosa Christi incarnatione quælibet fidelis anima stupet,& delectatur. Sed iubetur calciamenta deponere,quia nullus ad hoc pertingere pōt naturali ratione. Io.1.c. Verbum caro factū est: vsq; ibi,plenum gratiæ & veritatis. Verbū ait caro factū,quia Deus non poterat nobis loqui quasi carnalibus,sed quasi spirita
H libus:Verbū enim caro factū est, vt nō solum audire, sed ēt videre possit omnis caro, q̄ os dñi locutū est nobis: Ergo qui toti sumus caro:verbū caro factū est,vt si verbum, quod ex Deo aliq̄n audimus cum tædio, verbū,quod Deus est,videamus cū gaudio.Ego autē interim de me contra me sn̄iam proferam.Verbū hoc, quod Deus est,q̄ se mihi in natiuitate sua videndum exhibet,si me non lętificat,impius sum,si me nō ędificat,reprobus sum.De
Psal.71. virgine Maria exponitur ille versicu.Descendit sicut pluuia in vellus, & sicut stillicidia super terrā.Vellus est caro virginis,de qua Christus assumpsit cooperāte Spiritu sancto tunicā humanitatis: totū enim genus humanum fuerat in potestate diaboli. Lana aūt sumpta de oue,q̄ erepta est de ore lupi, de facili uermibus scatet:ideo ouis fuit in vtero sanctifica ta,& mūdāti gratia mūdata,vt ex eius vellere fieret Christo mūda tunica. Vellus ēt faciliter bibit aq̄,& facili expressione effundit eam:sic virgo gratiam:nunq̄ deficiet eius gratia, quia nunq̄ exhauriri poterit eius misericordia: q̄a
I misericordia eius saccus,& thesaurus est.s.misericordię semper abundās,affluēs,influens,& impendens larga cellaria, quia semper inuenit,quod impēdat. De hoc descēsu. Iud.6.vbi pluuia descendit in vellus totā areā rigatura; quia vt dicit Bern.Cęlesti rore areā rigaturus totū velleri prius infundit,& mudū Dei filius redēpturus, totū pretiū cōtulit in Mariā.Ros totus in area & in vellere totus fuit,sed in nulla parte areæ fuit totus sicut in vellere. Et sicut stillicidia stillātia,&c.quia per virginē distillat nobis oē bonū gratuitū,cuius stillicidij pars superior in cœlo per fruitionē,pars inferior ad nos p gratię infusionē,vt gratiam perditā in culpa nostra,recuperemus in Maria.Et

Meliuscere ad propositū q̄ hæc lana ab ore lupi fuit erepta anteq̄ eam momordisset.

sic res nobis perdita nobis erit salua.Descen- K Descēsus.
dit vt lux ad illuminandū. Exo.3.c.Descendit angelus in flamma. Quære supra fol.13.col. 1.Descendit sicut ignis ad inflammandum. Exod. 3. Totus mons Synai fumigabat,eo q̄ descendisset Deus super eum in igne.Descendit in Mariam ignis Spiritussancti ad confirmationem,sicut vas solidatū cū non timet aq̄ transitoriæ aduersitatis,vel carnalis voluptatis.Ignis aūt iste in eam ardebat, quem vētus Carnalitas.
superbiæ,vel testa auaritiæ, siue lutum luxuriæ non extinguebat: immo uehementer accensus,sic q̄ vento, & tēpestate crescebat in Ignis.
charitate,adeo q̄ totus mons Synai fumabat. In monte Synai data est lex pertinens ad seueritatē,sed in Maria lex pertinens ad pietatem, vnde fumare dicitur, quia per eā in amorem accendimur, vt sicut ignis vnam materiam in aliā vertit, ita ipsa de vase contumeliæ,vas cōtinentiæ; & gratiæ facit. Et ignis ignem ex se procreat dum ipsa ad nos amorē Dei inflā- L
mat.2.Paral.7.Descēdit ignis de cœlo, & deuorauit holocausta. Holocaustū cor virginis totum diuino igne inflāmatum,& vsq; in cinerē per humilitatem redactum,& ideo attraxit Dei filium sicut in loco pingui, & vnctuoso frequētius cadit ignis de cœlo. Nee.3.Ad mōtem Syna descendisti dñe.Inde est q̄ Maria intelligitur amarum mare. Aqua maris salsa est,aqua.n.sitientē potat,& sal maris sitim in flammat:ipsa.n.est mare,per q̄ Christus, sicut per mare uenit in mundum, & per q̄ viri Israelitæ peruenerunt ad portum;ipsa.n.nobis præbet in ore aquæ refrigerium,& inflammat nostrum desiderium; vnde mare hoc nō clauditur in suo alueo,hoc est in sua sāctitate, ut tm̄ ad sanctos habeat aspectū,sed Spiritussanctus in eā superuenit, ut eā faceret inūdare usq; ad
inflāmationē peccatorum. Descendit ēt sicut M
ros ad temperādum.Num.11.c. Cum descendisset ros super castra,descendebat paritēr & māna.Castra virginis,corpus,anima, & spiri- Religio.
tus,in quibus ordinata fuerunt oīa, & serenata,unde in nostra ordinate inceditur castris. Ros autem nunq̄ descendit,nisi qn̄ est tp̄s sere Deuotio.
num,hoc est neq; nimis calidum, nec nimis frigidum,& ita de alijs,quia virgo nec fuit calida per auaritiā,nec nimis frigida per despe Conscientia.
rationē, seu per defectū charitatis, nec humida per carnalitatē,nec sicca per accidiā:cuius serenitatis signum fuit,q̄ ingressus est angelus ad eā,hoc est in secretū cubiculū, vbi patrē suū clauso ostio orabat, nō inuenit ostium apertum,quia frequentias, & colloquia vitabat hominū, ne uel orātis turbaretur silētiū, quia in cursu tot phātasmatum turbatur cordis sabbatū, uel castitatis tentaretur suadens nobis exēplum,ne nostra tentetur uel per nos

aliena

A aliena impediatur.Sancta enim erat Iudith, & tamē Holofernes captus est laqueo oculorum
Religio. suorum.Hester.j. Cōuiuium permagnificum preparatū est in uestibulo horti, et nemoris, quod regio cultu,& manu cōsitum erat. Rex
Cōscient. enim cælestis hortum vteri virginalis planta-
Ecclesia. uit manu propria: quia sapientia ædificauit si
Virtutes. bi domum,& excidit in ea columnas septem, scilicet virtutum,trium Theolog.& quattuor Cardinalium,& septem donis Sancti Spiritus
Hortus. eam repleuit. Istum hortū ipse Deus excoluit per multa tribulationis,& mortificationis genera,& conseuit oī genere arborū,idest plantatione virtutū, vt esset paradisus voluptatis,
Gene.2. in quo poneretur secundus Adam.Plātauerat Dñs Deus Paradisum voluptatis.i. hortū de liciarum in Eua,quia si cōcepisset ante peccatum non peperisset in dolore, sicut nec conce
B pisset in cōcupiscentia,vnde Maria, quæ fuit hortus voluptatis,& in Nazareth,q̄ intelligit flos, vel virgultum tāquā in horto voluptatis cōcipiens,& sine dolore pariens,demōstrat se ad primā innocētiā restitutā. Hūc paradisum
Ecclesia. Deus plātauit a principio æternitatis,quia ab
Parad. æterno plantandum præuiderat: vnde canta-
Relig. mus ab æterno vas prætuisum,vas insigne,vas
Anima. excisum,manu sapiētię,plantis ornauit a principio natiuitatis: plantatam signauit a principio cōuersationis,plantans,fecundauit a principio conceptionis.Primum fuit per gratiam prædestinātē,sc̄dm p gratiā sanctificātē,tertiū per gratiam conseruantem,quartū per gratiā
Ezec. 31. obumbrantem:vnde de ipsa dicitur.Omne lignum paradisi non est assimilatum ei,& pulchritudini eius.Quia nullus Sanctus Paradisi assimilatur ei in virtutum, & meritorum copia,nec in pulchritudine gloriæ, & honoris: quia de isto loco voluptatis egreditur fluuius,
C idest Christus, vel fluuius inundātis gratiæ,& pietatis ad irrigādum paradisum.i.totam Ecclesiam: et diuiditur, et diffunditur in quattuor capita quia per quattuor mundi partes. Et Gen.3.Collocauit Dominus ante paradisum voluptatis Cherubin,& flāmeū gladium, atq; versatilem.i.Angelicā,& diuinam custodiam specialē ad custodiendā viam ligni vitæ.
Gen.2. Et, Produxit dñs Deus de humo terrę omne
Virtutes. lignum pulchrum visu,et ad vescēdum suaue: lignum etiam vitæ in medio paradisi.Hæc ligna pulchra visu,& gustu suauia sunt virginis carismata,priuilegia,patrocinia, & exempla: nos igitur de fructu lignorum quæ sunt in paradiso vescimur,cum virginis patrocinijs protegimur,suffragijs erigimur,exemplis diriginur,beneficijs reficimur:lignum vitę in paradisi medio,Christus in virginis vtero,qui vin-
Beneficia. centi promittitur in præmio.Apoc.2.ca.Vincenti dabo edere de ligno vitæ.Eze.31.Cedri

nō fuerūt altiores eo in paradiso Dei; abietes D
nō adequauerūt summitatē eius, et platani nō fuerunt æqui frondibus eius. Cedri spiritus Angelici, abietes patres veteris testamenti, Platani Sāctī Euangelici,quibus omnibus supereminet thronus virginis positus a dextris filij Dei. Merito ergo vterus Mariæ Virginis dicitur paradisus voluptatis, quia ad similitu- Parad.
dinem paradisi terrestris: est enim serenissi- Cōscien.
mus pulchritudine,quia signaculum diuinita Anima.
tis;securissimus quietudine,quia cænaculum humanitatis; fertilissimus plenitudine; quia Religio.
cubiculum deitatis: sublimissimus celsitudine propter fastigium dignitatis.Et nota quod de virgine Maria exponitur illud.Hortus con Cant. 4.
clusus soror mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus,emissiones tuæ paradisus. Bene conclusus,quod vtrobique clausus, sicut porta apud Ezechielem: bis clausa enim fuit per Eze. 15.
integritatem mentis,& corporis;clausa,quod E
angelorum custodia circumcepta; clausa sedulitate piæ meditationis,& studio pię intentionis:vnde inuenta est in solitudine,cum angelus ingressus est ad eam. Solitudo corporis indicabat in ea solitudinem mentis: sedebat enim solitaria,& tacebat,ideo eleuabat se supra se,quia quanto humilius sedebat, tanto amplius capiebat. De virgine Maria exponitur illud; A lumbis hominis vsque deorsum Eze. 1.
vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu,velut aspectum arcus cum fuerit in nube in die pluuiæ. A lumbis vsque deorsum ignis in circuitu resplenduit, quia ignis diuinitatis, scilicet claritas humanitatem illam de virginis carne susceptam, quæ in lumbis Abrahę fuerat secundum corpulentam substantiam, totam illuminauit,sed quia obumbrata est excellentia diuinitatis, seu diuinæ claritatis in carne,ideo dicitur,arcus cum fue F
rit in nube in die pluuię. Arcus enim Dei filius dicitur,cuius nexus distēditur, et lignum curuatur: quia in carne est distenta humanitas,& incuruata diuinitas.Et sicut arcus ex so Arcus.
lo solis radio subintrante nubem concauam, Iris.
& roridam, generatur,quattuor coloribus insignitur, sic Dei filius incarnatus est virtute Spiritus Sancti in vtero virginali. Et nota quod de virgine Maria exponitur illud Cant. Cant. 7.
7.Soror nostra paruula est, & vbera non habet, &c. Loquitur dominus ad angelos loquens de virgine Maria. Soror nostra cęlesti generatiōe; in cęlibatus integritate:Est enim soror cælestium spirituum per virginitatem, paruula per humilitatem, non habet vbera turgentia per carnis voluptatem, sed habitura vbera de cęlo plena, per ineffabilem, & singularem nouitatem alloquenda est, vt ad eam mittatur angelus singularis coniungij

paranym-

G paranymphus vt audiatur eius consensus. Murus est per inuiolabilis propositi firmitatem, super quē ædificata sunt propugnacula argentea, sacra scilicet prophetarū oracula Patriarcharū enigmata, scripturarū testimonia, qui cōfirmāt fidei veritatē, & virginitatis eius puritatē. Vnde sub Moyse virga fructificauit, & de virga florem super quē requiescere t Spiritus S. ascensurū Isaias prædixit; vnde frustra Iudeus, frustra hæreticus in hunc murū impingunt: quia propugnacula argentea huius muri rectā fidē ostendunt. Ipsa autē, quæ murus est fidei, nobis est ostiū, quia per eam nobis patet introitus ad regnū; vnde per istud ostium Christianus ad Christū intrabit: hoc ostiū cōpactum est tabulis cedrinis. Cedrus arbor sublimis, serpentes fugat odore, fragantia odoris eius charitas est, per quā expugnatur Diabolus in electis: cuius tabularū compactio, gemi
H næ dilectionis sibi inuicem indissolubiliter commendatio. Quanto.n. magis Spiritus sanctus, per quem diffunditur charitas in beatam Virginē superuenit, tanto magis illi gratiam charitatis infudit, & diffudit, vt ex ipsa superfusione omnes nos diligat in Deo, & in omni
Luc.1. bus nobis diligat Deum. De virgine dicitur. Concipies in vtero, & paries filium, &c. Concipies.i. simul totū capies in te, ex te, non aliū de in vtero, non autē impleretur vterus, cœlesti germine, nisi prius mens fuisset repleta rore gratiæ. Et bene concipies in vtero, quia aliter rinocerotis superbia capi non poterat, nisi gremio virginali. Et paries filiū, nō statim paries post conceptum, vt quasi hospes vnius noctis, aut quasi viator trāsiret per virginem, sed morā fecit in vtero eius nouē mensibus, & tribus septimanis, & die vno. Concipies ait cū virginitatis pudore, paries sine dolore, incorrupta mente, & corpore. Et apes, & fœnix, & vul
Fœnix. I tures sine coitu generātur & pariunt, vermiculus de terra sine carnali semine producitur. odor de pomo, radius de stella, flos de virga, fructus de arbore prodeunt sine carnali corruptione. Ros de vellere comprimitur sine lesione, rubus accenditur, illuminatus non comburitur: Et hoc patet, si aqua ardens stupe, vel velleri infundatur, si accenditur illuminatur, sed non comburitur ne nascatur. Christallus aqua conspergitur, & ad radios solis ignis scintilla producit. Maria aqua sancti Spiritus perfusa parit Saluatorē, nec amittit virginitatē. Et sequitur: vocabis nomē eius Iesum. i. Saluatorē. 4. Reg. 6. c. Salua me Domine mi rex. at ille non sibi, sed Christo sciens nomen Saluatoris conuenire; ait: Vnde te possum saluare? de area, aut de torculari: Area virgo Maria, de qua euentilatum est, si quid paleæ fuit, cū Spiritus sanctus in eam venit, & de qua natus est panis de cœlo descēdens. Torcular crux Christi in Maria nostræ salutis fuit inchoatio, in K Io.19.ci cruce consummatio. Vnde sicut in cruce dixit Consummatum est, ita in vtero Virginis dicere potuit: Inchoatū est. In his ergo duobus in Maria, & cruce saluat nos Deus tanq̄ de area, & de torculari in virgine factus, in cruce coctus fuit panis, quo reficimur, & saluamur. Et ideò bene dī Mariæ, vocabis nomen eius Ie- Luc.1. sum. Et nota ꝙ de virgine intelligitur illud: Strauit Salomon pauimentum templi precio 2.Paral.3. sissimo marmore decore multo. Salomon pacificus spiritū sanctū significat, qui est pax nostra: marmor frigidū castitatem, & virginitatem, quæ æstum carnis refrigerat: pauimentū humilitatē, quæ in imo se collocat. Strauit ergo Salomon, &c. Quia Spiritus sanctus sibi consecrauit templū Virginis, preciosissimam humilitatē collocauit in eius corde, & specio L sissimam virginitatē in eius carne, & decore multo & marmore precioso: quia virginitas decor est humilitatis, & humilitas preciū virginitatis: cū in carne nihil sit virginitate preciosius, & in mente nihil humilitate melius. Tertij Reg. 6. Nihil erat in templo, ꝙ non tegeretur auro. Quia nihil fuit in Maria, quòd charitate nimia non ferueret. Tertij Reg. 6. Omnes parietes templi per circuitū sculpsit varijs celaturis, & torno. Quod tornatur prōpte voluitur. Sculpsit ergo, &c. Quia ex omnibus potentijs animæ Virginis Mariæ procedebat genus omnimodę honestatis, & promptitudinis voluntatis ad obediendum Deo. Item ibidem consummauit Salomon, &c. Quia sicut rei fugiunt ad Ecclesiā, & saluātur in ea, sic peccatores ad Mariā, & saluantur, & conuertuntur, & exaudiuntur per eam. Exaudiuit Psal.17. de templo sancto suo vocem meā, & clamor meus introiuit in aures eius. In cuius signū M Salomon fecit fenestras obliquas in templo. Quia intrant vt astra flebiles cœli fenestra facta es. Et dicit pluraliter fenestras obliquas Fenestras propter multos obliquatos per culpam, qui omnes multis temporibus, & multiplicem inueniunt gratiam per Mariam. Daniel. 4. Vidit arborem prius bonam, & fructiferam, posteà succisam: Ecce inquit, arbor in medio terræ altitudo eius nimia; magna arbor, & fortis, proceritas eius contin- Arbor. gens cœlum, aspectus illius erat vsque ad terminos terræ, folia eius pulcherrima, & fructus eius nimius, & esca vniuersorum in ea: Subter eam habitabant animalia, & bestiæ: in ramis eius conuersabantur volucres cœli, & ex ea vescebatur omnis caro. Sequitur: Succidite arborem, & præscindite ramos. Arbor itaque fructifera, quæ fructum vitæ protulit in medio terræ est Maria in medio Ecclesię

vt

A vt sit omnibus communis, & de plenitudine eius accipiant vniuersi, æger sanitatem, tristis consolationem, &c. vt dicit Ber. In medio terræ, id est, terrenę, & militantis Ecclesiæ. Quia omnis est cōis, & omnibus influit, vt cor in medio animalis; vnde de ipso dicitur. Lignū vitæ
Gen.3. in medio paradisi. Hic arbor fuit manu Dei plantata gratia Sancti spiritus copiose rigata fuit. Psalm. Erit tanq̄ lignum, quod plantatū est secus decursus aquarum, &c. Altitudo eius nimia, propter maternam dignitatem: proceritas eius contingens cœlum propter corporis, & animæ fœlicitatem: aspectus eius est vsque ad terminos vniuersæ terrę, propter generalem diffusionē suæ misericordiæ, & gratiæ: folia eius pulcherrima pp luminosam conuer
Fructus. sationē, fructus eius nimius, ex cuius humore sanat mūdus, cui⁹ dulcore reficitur angelorū
B chorus, cui⁹ odore attrahitur homo deuotus, cuius virore delectatur contemplatiuus oculus. Esca vniuersorū in ea: quia p eius preces, & merita peccatoribus venia impetratur, iustis gratia augmētatur, beatorum honor, gaudium, & gloria augmentatur. Subter eam habitant animalia, id est, superbi, & bestię, id est, peccatores, & immundi, quia eius patrocinijs a snia mortis eripiuntur; & ad ipsam confugiunt, & per eā conuertuntur, & protegūtur; sicut rei fugiunt ad ecclesiam, vt saluētur, sic peccatores ad Mariā, vt à mortis snia liberentur. Ber. In angustijs, in periculis, in rebus dubijs Mariam inuoca, &c. In ramis suarum virtutum, & exemplorum conuersantur aues cœli, id est, viri contemplatiui. Ex ea vescitur oīs caro: Quia per ipsam in oī necessitate dirigitur, & adiuuatur oīs homo. Succisa fuit gladio doloris in filij passione, sed reuixit in eius
Hortus. resurrectione. Et nota ꝙ virgo Maria dicitur
C hortus, quia horti sunt clausi, pleni, culti, spatiosi, fœcundi, ameni, irrigui, significantes virginem plenā gratia septiformi: quia fuit clausa virginitate, plena puritate, culta asperitate,
Can. Ager. spaciosa charitate, fœcunda bona actione, amena contemplatione, irrigua deuotione. Esa. 51. Ponet desertum eius delitias, & solitudinem eius quasi hortum dñi. Sola enim singulariter dicitur hortus dñi, in quo natus est dñs sine virili semine, sicut ad odorem masculæ plantæ maximè oliuæ, quem ventus deferat ad fœminam plantam: fœmina fœcundatur, & impregnatur sine corruptione, secundū Basilium. Cōparatur aūt quadruplici hor-
Hortus. to. Olerū pp misericordiam q̄ ostendit ad pec
Ro.14. catores, vt qui in firmus est olus manducet, &
3.Reg.21. colligat ex hoc horto in cuius figura 3. Reg. 21. Conuersa est vinea in hortum olerum Maria, in medicinam peccatorum, vbi peccatores
Hester.1. celebrant suum conuiuium. Hester 1. Rex. n. cœlestis hunc hortum plantauit propria manu, & conseuit omni genere uirtutum, ut esset paradisus uoluptatis, in quo ipse Deus homo poneretur secūdus Adam, ut operaretur, & custodiret illum. Operaretur reddens uirginem fœcundam, & custodiret cōseruans eam mundam, & illæsam. Comparatur secūdo horto nucum propter eius patientiam; comparatur horto malorum granatorum propter eius obedientiam, comparatur horto aromatum propter eius obedientiam. De istis omnibus habetur in Canticis. Quia uirgo Maria suis precibus recōciliat peccatores, 1. Reg. 25. Cecidit Abigail ad pedes Dauid pro Nabal stulto & improuido deprecans. Sequitur: Ecce audiui uocem tuam, & honorauī te: Virgo honoratur, pro peccatoribus exauditur. Et nota ꝙ de Virgine in persona Iudic. dicitur. Benedicta es tu filia à dño Deo excelso præ omnibus mulieribus super terram, unde de eius benedictione dicitur: Ecce odor filii mei sicut Gen.27. odor agri pleni, cui benedixit dominus: Det E tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ abundantiam. Ager plenus, cui benedixit Ager. dominus uirginalis uterus incorruptus, filio Dei, & omni gratia plenus: unde dicit odor: Nam sicut odor à corpore odorifero procedit, & in eo est sine sui corruptione, sic filius Dei conceptus in utero uirginis fuit, ibi mansit, inde processit sine sui corruptione. Vnde si quæras quomodo uirgo sine corruptione concepit, & peperit Saluatorem: Respōdeo; sicut flos odorem, sol splendorem, color suam speciem, & similitudinem. Eccle. 24. Ego quasi uitis fructificaui suauitatem odoris, & licet ista conceptio non habeat omnino correspōdens exemplum in sexu mulierum, tamen aliquale est exemplum in natura rerum. Et ideo dicitur odor secundum Philosophum in libro de uegetantibus. Quando uentus defert F odorem masculæ plātæ ad fœminam plantā, ut patet maximè in oliuis, fœmina fœcūdatur, & impregnatur sine corruptione; unde & secundum Basiliū in Hexameron: Palma fœmina proprios ramos inclinat ad marem, uelut concubitum petēs, ut possit ex eius admixtione concipere: sic ad uocem angeli, qui per uētum designatur in sacra scriptura, propter agilitatem, mox intra uterum factum est caro uerbum. Det inquit tibi de Deus de rore cœli, & Gen.27. de pinguedine terræ abundantiam. Ros refrigerat, pinguedo inflammat: & ipsa in conceptione filij refrigerata est ab omni incentiuo fomitis, & peccati, & inflammata amore Spiritus sancti, qui amor in corde eius singulariter ardebat, & ideo Spiritus sanctus in eius carne mirabilia faciebat. De benedictionis huius agri plenitudine oēs gentes benedicūtur, q̄ in

Adam

G Adam per Euam fuerant maledictæ. Gen.1. Fluuius egrediebatur de loco uoluptatis, &c. quia filius Dei natus de virgine Maria factus est nobis à Deo Patre, sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio. Sanctificatio ad resistentiam tentationum, iustitia dirigens in via mandatorum & consiliorũ, sapientia illuminãs ad cognitionem mysteriorum, redemptio perducens ad gaudium supernorum. Vel factus est sapientia ad docendum discretionẽ, quæ sunt vitanda, contemnenda, agenda, consideranda, formidanda, desideranda, redemptio ad saluationem, & liberationem, iustitia ad sanctificationem, quia cum iustitia magna satisfecit, & sic nos satisfacere docuit, sanctificatio ad informandam conuersationẽm. De virgine Maria in persona Iudith dicitur Iudic.13. Benedixit te Deus in virtute sua, qui per te ad nihilum redigit inimicos
H nostros, vt non deficiat laus tua de ore hominum. Ad nihilum redacti sunt per Mariam inimici nostri, quia ex quo nobis in fide Mariæ patuit veritas euangelica, latuit peruersitas hæretica, & vanitas Philosophica, euanuerunt tentationes, fugati sunt dæmones, & eorum illusiones. Quod de virgine Maria intelligitur 1.Reg.25. Dixit Dauid ad Abigail. Benedictus dñs Deus Israel, qui misit te hodie in occursum meum, & benedictum eloquium tuum, & benedicta tu, qui prohibuisti me nerem ad sanguinem, & vlciscerer me manu mea. Benedictus enim dominus, qui filium suum posuit inter ipsum, & homines mediatorem, & matrem filij inter reum, & iudicem
I mediatricem. Et benedictum eloquium tuũ; quia cum sit mater Dei, mater vis esse rei, vt per te reus efficiatur frater iudicis, vnde cum sis vtriusque mater, eloquio tuo pacem reconcilias, nec iter filios tuos pia mater pateris discordiam. Et benedicta tu quę prohibes gladium diuinæ seueritatis a sanguine nostræ iniquitatis: De virgine Maria dicitur. Stabat iuxta crucem Iesu mater eius. Iuxta crucem stabat, cuius mentem dolor crucis, cuius animã tam multiplex passionis pertrãsibat gladius, quantis confossum corpus filij cernebat vulneribus. Ruth. 3. Benedicta filia a domino, qui priorem misericordiam posteriore superasti, prior misericordia fuit, qua carnem propriam dedit filio, vt fieret precium nostræ redemptionis: sed posterior quãdo spiritus eius transuerberabatur gladio passionis, cũ moriebatur, & mori non poterat, & tñ mori cũ filio appetebat. Et nota ꝙ virgo Maria est terra florifera virginitate, lactifera pietate, mellifera beneficiorum vbertate, fructifera Deitate. Psal.83. Benedixisti domine terram tuã, auertisti captiuitatem Iacob. Vel dic, ꝙ est terra firma stabilitate, quia nunquam peccauit: terra K
in æternum stat, infima humilitate, fructifica Deitate. In illa die erit germen domini in magnificentia; & fructus terræ sublimis. Melliflua deuotione, lactifera pietate, completa sanctificatione. Ista est terra lacte, & melle manans, quæ benedicta fuit, quando cõcepit Dei filium existentem in vera humanitate, & Deitate. Lac de carne fluit, mel de cœlo descẽdit: lac generi humanitas Christi succissa de carne virginis: mel diuinitas descendens de cœlo. Et in illa duplici benedictione auersa est captiuitas Iacob, quia penitus extincta est lex membrorum in virgine, quæ nos captiuos ducit in peccatum; contra quod nos luctari continuè oportet, quia Iacob intelligitur lucta. Et nota, ꝙ sicut virga Aaron, quæ fuit arida, educta de tabernaculo florida apparuit: ita crede, Virginitas Marię.
verum Deum Mariam salua virginitate genuisse. De assumptione virginis Marię dicitur Num. 17. L
3.Regum 18. Ecce nubecula parua, quasi vestigium hominis ascendebat de mari, Vere Assũptio Mariæ.
mater Dei fuit parua per humilitatem. Figurata per Hester, de qua dicitur. Fons paruus creuit in fluuium magnum, & in lucem, solemq; Hest.10.
conuersus est, & in aquas plurimas redundabit. Fuit quasi vestigium hominis, id est, perfectam conformitatem habens ad Christum suum filium hominem verum tam in natura, quam in gratia, quam in gloria, quia in corpore, & anima est assumpta. Fuit autem nubecula à terra eleuata rore Sancti spiritus repleta, qui subintrans eius vterum, Iridem nostræ reconciliationis ostendit. Ascendit autem de huius mundi procelloso, & periculoso fluctibus tentationum pleno, hoc mare magnum, & spaciosum manibus. De assumptione virginis exponitur illud Apoc.12. Signum magnũ
apparuit in cœlo, mulier amicta sole, & luna M
sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarũ. Quia nobis proponitur in speculum cõtemplationis, ideo dicitur, Signum magnum: Signum enim est, quod se offert sensui, aliud Signum.
derelinquens in intellectu, mater enim Eua transiens ex hoc mundo, signum ignominiæ reliquit in terra, vnde maculata est tota humana natura, sed virgo Maria econuerso, transiens ex hoc mundo, signum honoris, & gloriæ nobis reliquit in cęlo, quia maxima est nostra gloria, ꝙ mater nostra facta est cœli regina. Esa.49. Exaltabo ad populos signũ meũ. Eccli.43. A luna signum diei festi. Solet in medio mensium sol ingredi nouum signum, vnde in medio Augusti significatur sol in signo virginis, sol autem quando est in signo, in quo creatus fuit, maximè in exaltatione, vehementissimos effectus imprimit: vnde cum in assumptione virginis Mariæ

A riæ sol iustitiæ moretur in signo, in quo factus est homo, maximè omnibus se diffundit: vnde hoc signo apparente in cęlo, recipit peccator veniam, iustus gratiam, tentatus cõstantiam, beatus gloriã: vt merito dicatur virgo Maria, signum clementiæ. Hester 3. Dedit rex aureã virgã, &c. Non enim pñt viuere Iudæi nisi Hester roget pro ipsis Assuerũ: nec peccatores nisi Maria obsecret pro ipsis Christum. Vnde & Hester osculatus est virgam, & Virga.
mutauit regis sentẽtiã, & impetrauit populo suo veniam, & dictum est ei: Hester quid vis, & quæ est petitio tua: & si medietatem regni petieris impetrabis. Et sic factum est cum reliliquit filio iustitiam, & sibi assumpsit misericordiam, vt qui timet iudicari à filio ſm forũ iustitiæ, appellet ad Mariam ad forum misericordię. Ergo vt dr Num.17. Defer virgã; Aarõ
B in tabernaculum testimonij, vt sit ibi signũ rebellium filiorum Israel, vt tanto puniant gratuius, quanto cum Maria poterant misericordiam inuenire leuius. Est secundo iustis signũ gratiæ. Genes. 9. Arcum meum ponam in nubibus, & erit signũ, &c. Anima sancta quãdoque sẽtit se aridã sine deuotione, & desiderat rorem gratiæ: & tunc sicut ex solari radio illustrante nubem concauã generatur arcus cũ quattuor coloribus, & distillat dulcis pluuia, sic ex gloriosa, & glorificata virgine, quę fuit vas humilitatis cõcauum, cum intercedit pro nobis, descendit in nos gratia: & sicut in arcu sunt quatuor colores, sic in nobis generatur charitas, quasi de cœlo; puritas, quasi ex aere: pietas, quasi ex aqua; humilitas, quasi ex terra. Arcus. Iris. Virtus.
Et sicut in arcu materiali quando chorda tenditur, lignum curuatur, sicut beata virgo dum pro nobis extenditur in Deum per supplicationem, Deus incuruatur ad nos per gratiæ in
C fusionem. Positus est ergo arcus iste in nubibus in signum pluuiæ: quia Maria existens in cœlo inter nebulas gloriæ, signum est gratiæ. Est tertio tentatis in signũ constantiæ, & perseuerantiæ. 2.Machab.13. Dato signo adiuto Signum.
rij Dei commiserunt Iudæi cum Nichanore, & maiorem partem exercitus debilem factã fugere compulerunt. Iudæis in arcto positis apparuit signum in cœlo; se in vnum recolle gerunt, hostes vicerunt. Sic ad memoriã virginis Mariæ cum impressa est cordi indelebiliter: tentati respiciunt, & vincunt, profugi sũt, qui de acie fugiunt, immo qui sunt se periculis exponunt, similes Papilionibus, qui fugiũt homines, & ad candelam fugiunt, vbi se comburunt. Sed, quòd deterius est, quidam profugi assimulantur aui prædariæ ignobili, quæ non reuertitur ad reclamatorium, sed modo insidet arbori vanitatis, modo glebæ terrenæ cupiditatis, modo cadaueri carnalis voluptatis. Sed nec sic reliquit profugos virgo Israel, D Ionæ 1.
sed quemadmodum contra Ionã fugientẽ insurrexit mare, quod reduxit eum ad exequendũ diuinum præceptum, sic virgo Maria tẽtatos per ægritudines, & necessitates reducit ad dimittendum peccatũ, & exequendum diuinum præceptum. Quarto est beatis in signum gloriæ. Eccli.43. A luna signum diei festi, &c. De eius assumptione 3.Reg 2. Positum est solium Bersabeæ matris Salomonis iuxta soliũ Assũptio Marię.
filij eius, vt sicut inter matrẽ, & filium nullus est gradus medius consanguinitatis, sic inter gloriã Christi, & matris suæ nullũ est mediũ fœlicitatis. Et si dicis plus quam Salomon iste, dicã ego plus quam Bersabeæ ista. De eius sanctificatione Exod.30. Facies tymiama opere Sanctificatio Marię. Exod. 30.
vnguentarij compositũ, mixtum diligẽter, purũ, & sanctificatione dignissimũ. Sicut in confectione pigmentarij multæ recipiuntur species contritæ cõtra diuersas causas morborũ, ita in sanctificatione virginis multiplicem ei E
credimus virtutum gratiã cõtra diuersa genera peccatorum. De Virginis natiuitate, & sanctificatione exponitur illud Hier. 18. Descẽdi Natiuitas & sãctificatio Marię.
in domũ figuli, & ecce ipse faciebat super rotã, & dissipatum est vas, quod ipse faciebat ex luto manibus suis, & cõuersus fecit vas alterũ sicut placuerat in oculis eius, vt faceret. Et de eius naituitate, & sanctificatione intelligitur illud 4.Reg.2. Afferte mihi vas nouũ & mitte te in illud sal: hoc dicit dñs: Sanaui has aquas, & mors vltra, & sterilitas non erit. De eius beneficio, & oratione pro nobis, & plenitudine gratiæ dr Exod.16. Dixit Moyses ad Aaron: Sume vas vnum, & mitte ibi manna, quam potest capere Gomor, & repone coram domino ad seruandum in generationes vestras. Quia F
virgo Maria plena fuit gratia, & deuotione, quam anima eius potuit capere assistens semper coram domino pro nobis, & de sua superefluentia propitians nobis gratiam dulcedinis, & consolationis cœlestis. De ipsa exponitur Hierem.1. Virgam vigilantem ego video; Virginem Mariam, qua peccatores excitantur ad futuræ tribulationis considerationem, ut cõuertantur, & uiuant. Vnde sicut uirga media est inter fructum, & radicem, sic mediatrix est inter filium, & peccatorem. De eius assumptione, & peccatorum directione: Orietur stella ex Iacob, & consurget uirga ex Israel. Stella ista quantitate parua per Num. 24. Stella.
humilitatem, qualitate clara per honestatem, quidditate pura per uirginitatem est uirgo Maria. Stella maris dirigens nauigantes in mari huius mundi ad portum salutis, quæ præeminet altitudine, quia in uertice cœli posita est iuxta polum. De eius uirginitate est sciendum, quòd eius virginitas consecra-

G
Virginitas Mariæ. Exod. 7. Virga.

ſecrauit omnem continentiam in eccleſia ſignificata per virgam,quę deuorauit dracones magorũ;quia maximè diſplicent homines im mundi,& carnales, qui ad ſimilitudinem draconum latitãtium in cauernis,latitant in proſtibulis, & locis ſuſpectis: & ſicut draco flatu volando aerem inficit,ſic ipſi alios puros: Ergo conſolatur hæc virga. Et nota quòd virgo figuratur per arcum, tum ratione conceptionis filij Dei,tum ratione reconciliationis peccatorum.

Arcus.

Arcum meum ponam in nubibus, & erit ſignum fęderis inter me,& terram.Iſte arcus eſt ſine chorda, quia ipſa reuocat à peccatoribus ictum diuinæ vltionis,& percuſſionis,ideo poſita eſt in cęlo,in ſignum noſtrę reconciliationis:

H

quia non ceſſat pro nobis orare,nec filius eam vult repellere; hoc autem ſignum ſignificat offenſæ placationem, culpæ deletionem,pęnæ remiſſionem,gratię infuſionem,gloriæ collationẽ.

Nubes.

Ipſa autem eſt nubes à terra eleuata per ſanctificationem, & temporalium abdicationem, concaua per humiliationem,rorida per gratię repletionem, lucida per ſanctiſpiritus obumbrationem,& deitatis cõceptionem.

Iris.

Sicut aũt Iris,vt tradit alia ſciẽtia, non ex radio lunæ,vel alicuius ſtellæ, ſed ex ſolo Solis radio generatur, qui ſubintrans nubem roridam, arcum,recõciliationis ſignũ generat, & in eo quattuor colores efficit ſpecioſos,iuxta illud quod dicit Beda ĩ lib.de natura rerum. Arcus,ait, in aera quadricolor ex Sole aduerſo,nubibuſque formatur,qui ex cęlo igneum, ex aere iacintinum, ex aqua ceruleum, ex terra gramineum colorem trahit: ſic Dei filius in recõciliationem nobis datus,nõ virtute humana aut angelica, ſed ſolo ſancto ſpiritu operante, & hanc nubem rore gratiæ plenam ſubintrante,fuit in ea Dei filius generatus.

I

Siue aũt arcus ipſe Dei filius,ſiue ipſa virgo appelletur,abundans ſancti ſpiritus gratia tã in filio, quam in matre colores virtutũ quatuor generauit; de cœlo igneum pp nimiã charitatem, de aere iacintinum propter virginitatem,de aqua ceruleum propter affluentiſſimam pietatẽ,de terra gramineum propter profundiſſimã humilitatem. Quãuis iſti quattuor colores,quatuor virtutes Cardinales prudentiam, iuſtitiam, fortitudinem, temperãtiã poſſint merito deſignare; aut forte deſignant perfectiones Apoſtolorũ,Martyrum,Cõfeſſorum,Virginum, quæ oẽs fuerunt cõſummatæ

Sap. 18.

in Virgine matre Dei,quia in veſte poderis,id eſt cõuerſationis, quam habebat,totus erat orbis terrarum,i.vniuerſalis perfectio oĩum ſanctorum,& parentum magnalia.i.virtutes ſanctorum noui teſtamẽti in quattuor ordinibus lapidũ erant ſculpta.Vel quattuor colores deſignant in virgine quadruplicem moralẽ quaternarium, virtutes proportionatas, actiones

K

modificatas, affectiones moderatas, aſcenſiones moderatas.Ex quibus patet, ꝙ virgo Maria arcus fœderis,ſignum pacis Dei, & hominis debet dici.De eius conceptione Num. 13. dicitur. Quia exploratores miſſi ad contemplandum terrã promiſſionis, abſciderunt palmitem cum vua ſua,quem portabant in vecte vno duo viri, vt viſa, & guſtata illa mirabili vua,ad intrandum terram promiſſionis populus Domini ardentius anhelaret: vitis iſta benedicta,vitis generoſa. In terra promiſſionis plantata eſt virgo Maria,vua huius vitis deitas humanata,duo viri terram cœleſtem promiſſam fidelibus explorantes,ſunt ſancti noui, & veteris teſtamenti. Iſti duo viri viriliter agentes

Fides.

vnam vuam, ſcilicet Chriſtum in vno vecte,i.in vna fide portãt, quia vna, & eadem eſt fides ſanctorum noui,& veteris teſtamenti.

L

Illã enim eandem vuam,illum eundem Chriſtum, quem Patres veteris teſtamẽti credebãt, & prædicabant venturum,& Iſrael redempturum,ſancti noui teſtamenti credunt, & prædicant in carnem veniſſe, & Iſrael redemiſſe. Nam & qui præibant,i. ſancti veteris teſtamẽti,& qui ſequebantur.i.ſancti noui teſtamenti clamabant:Oſanna filio Dauid.

Matth. 21

Vua. Vinum.

Ex hac vua nata de vite virginea ſtillat vinum, quod inebriat per deuotionem, lætificat per contẽplationem, purificat per contritionem & compunctionem, fortificat ad operationem: hoc eſt vinũ germinãs in virgine. Vnam ergo vuã Chriſtum in eodẽ vecte fidei portauit Abraã Patriarcha,& Ioannes Euangeliſta: quia beata virgo figurata fuit in arca fœderis, propter

Figuræ multæ.

theſauri contenti precioſitatem, in virga germinis,propter ſupernaturalem fœcũditatem, in arcu ætheris,propter virtutum multiformitatem, & noſtram reconciliationem, in rubo viſionis,propter virginitatis integritatem, in throno Salomonis,propter imperialem maieſtatem;in orologio Solis, in quo verus ſol iuſtitię deſcendit ad nos propter perfectam humilitatem,Quia reſpexit humilitatem ancillę

M

Eccl. 24.

ſuæ.Dicat virgo:Ego ſicut vitis fructificaui odorem ſuauitatis, & flores mei fructus honoris,& honeſtatis. De eius humilitate,& conceptione, exponit illud 3.Reg.19. Vbi dixit dominus Eliæ quòd aſcenderet in montem,& ibi videret dominum, cumque aſcendiſſet in montem, ecce ſpiritus grandis, & fortis ſubuertens montes,& conterens petras ante dominum:non in ſpiritu dñs,& poſt ſpiritũ commotio;non in cõmotione dñs, & poſt commotionẽ ignis;non in ignẽ dñs,& poſt ignem ſibilus auræ tenuis:ibi dñs. Elias gerit typũ humani generis in monte fidei incarnationem, & præſentiã filij Dei fiducialiter præſtolãtis.

Spi-

A

Spiritus grãdis, & fortis ſignificat vehementiã deſiderij ſpirituum angelicorum, qui per aduentũ filij Dei ſciebant ſuã defalcationẽ debere reſtaurari.Per commotionẽ deſignãtur tumultuoſa ſuſpiria Patriarcharũ, vt Dei filius incarnaretur. Per ignem deſignatur ardentiſſimum, & ignitũ orationis ſtudiũ Prophetarum ad trahendum Dei filium in mundũ. Sed nec ibi dñs, quia nec pp vehemẽtiam deſiderij angelorum,nec pp ſuſpiria Patriarcharum, nec pp ignita deſideria Prophetarũ

Humilis.

Dei filius voluit incarnari.Sibilus aurę tenuis fuit verbum Mariæ humilis:Ecce,ait, ancilla dñi,fiat mihi ſm verbum tuum. Et ſicut ꝓlatis verbis à ſacerdote panis in verũ corpꝰ Chriſti conuertitur, ſic eodẽ inſtãti quo Maria ꝓtulit dictũ verbũ,factum eſt in eius vtero caro verbũ.

Oratio.

Ibi dñs. Vel ſibilus aurę tenuis fuit oratio deuota Mariæ humilis, quia dũ angelus eam ſalutauit,tunc ipſa ꝓ ſalute humani generis orabat.

B

Quod per eius gratiã nobis diffuſam reconciliamur,Gen.40. Videbã ait pincerna,coram me vitem in qua erant tres propagines paulatim creſcere, in gemmas, & poſt flores vuas matureſcere, calicẽq; Pharaonis in manu mea.Pincerna in carcerẽ relegatus, humanũ genus de paradiſo excluſum in tenebroſo carcere huius miſeriæ relegatum. Tres propagines de vna vite ſurgẽtes,tres ſubſtantiæ in Chriſto nato de virgine Maria,deitas,corpus,& aĩa.Vua huius vitis Chriſtus de qua proceſſit liquor cũrãs per ſanguinis effuſionẽ,humor fęcundãs per gratiæ diffuſionẽ. Ex cõtẽplatione huius vitis liberatur pincerna incarceratus de carcere Pharaonis,Ezech. 17.De eius fructu & abundãtia gratiæ dr̃. In terrã bonã ſuper aquas multas plantata eſt,vt perficiat frõdes, & portet fructũ. Terra bona

Eccleſia.

C

eſt ſancta Eccleſia fructus afferẽs meritorũ,de curſus aquarũ multarũ eſt inundãtia gratiarũ.In hac quippe terra aquis gratiarũ irrigua plantauit Deus vitem virginẽ Mariã, quæ perficit frondes virtutum, & portauit vitæ fructum.De eius aſſumptione Geneſ. 32. ait Iacob dum luctaretur cum angelo: Dimitte iam aſcendit aurora.Eſt.n.Maria aurora,id eſt aurea hora cunctis virtutibus radioſa: aurora enim parit ſolẽ,polit orbẽ,pellit hoſtẽ. In aurora aura ſerenatur,ventus quietatur,hoſtis effugatur,terra fęcundatur,via ſecuratur. Eſt ergo Maria aurora pellens hoſtẽ aduerſarios fugãdo,pariẽs ſolẽ Dei filiũ generando,poliens orbẽ veritatem ſalutiferã reuelando, cunctas hęreſes interimendo.2.Reg.23. Sicut lux aurorę oriente ſole mane abſq; nubibus rutilat.

Iacob.

Iacob luctator cõtemplans aſcenſum aurorę, aſſumptionem virginis Mariæ,gerit typum viri religioſi.Inuenio.n.iſtũ Iacob ſupplantãtẽ, luctantem,benedictionẽ petentẽ,& finaliter

D
Oratio. Religio.

obtinentẽ. Vir ergo religioſus Iacob,Eſau diabolum ſupplantat,ſi perfecte mũdo renũciat, dimittendo parentales affectus,mundiales appetitus,curiales ſtrepitus, inutiles diſcurſus: ſed plures ſunt hodie Eſau quam Iacob ſectatores. Erat ait Iacob vir ſimplex habitans in tabernaculis,vacans lectioni,deuotioni, contemplationi,orationi,clauſus in tabernaculo clauſtri. Multi ſunt cum Eſau venatores, curias ſequentes, ſeu negotijs ſecularibus implicantes,baratatores,fabulatores,trufatores, quibus dum aliud prædicant, & contrarium opere demonſtrant bene dr̃. Vox quidẽ vox Iacob eſt,ſed manus,manus ſunt Eſau.

Prædicator.

Aſcendẽte itaque aurora virgine ſcilicet Maria, Iacob benedictionem Chriſti recipit,quã Eſau amittit,Hebr.9.In arca erant tria, Virga, Tabulæ, Manna.

Arca. Virga.

Hæc eſt virga virgo Maria,q̃ placauit immo ſubmerſit Æegyptios, diuiſit mare,

E

aquam de petra produxit.Nume.20. Qua facta ſunt miracula in terra, Ægypti,quæ deuorauit ſerpentes magorum, qua liberati ſunt filij Iſrael de ſeruitute crudeli,qua de cordibus lapideis, id eſt obſtinatis, educitur aqua cõpunctionis.Numerorum 7.Legitur ꝙ quilibet principum, &c. Per tabernaculum figuratur corpus dñi,quod de puriſſimis eius ſanguinibus eſt perfectum.Principes ſunt angeli,qui præueniunt orationibus in medio iuuẽcularum,id eſt animarum ſanctarum. Quãtæ ergo diſpenſationis eſt,ꝙ hodie offerunt angeli phialã,

Phiala. Vas.

id eſt Beatæ Virginis intelligentiam,ſuperius apertam per deſiderium æternorum, inferius clauſam per contemptum mundanorum,plenã ſimila,id eſt, veritatis intelligentia ſine fermento erroris.Vel per duodecim phialas virtutes intelligimus Mariæ. In hac ergo arca erat virga,id eſt,rectitudo vitæ,& continua augmentatio meritorum.

F

Tabulæ,id eſt,perfecta obſeruãtia pręceptorum, ſiue vita actiua,& contemplatiua, quæ ſunt duæ alæ datæ mulieri. Vt dicitur in Apoc.12.

Mulier. Colo.2.

Et Mãna in vrna aurea,id eſt diuinitas in corpore puriſſimo: Quia vt dicit Apoſtolus: In ipſo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Tres mulieres legimus benedictas:

Mulier. Benedictio. Virtus.

Ruth,propter amorem fęcunditatis: Iudith, propter amorem caſtitatis: Iael, propter interemptionem hoſtis, Iudic. 5. Propter hæc tria ſuper omnes mulieres benedicta fuit virgo Maria, quia filium Dei genuit, virginum flos fuit, hoſtes, & hæreſes interemit. Apocalyp. 4. Sedes poſita erat, & Iris in circuitu ſedis ſimilis viſioni ſmaragdinæ. Sedes eſt ſublimitas diuinæ maieſtatis,ſedens eſt Chriſtus, qui ſimilis eſt aſpectui iaſpidis quantum ad diui-

Apoſtolus. Chriſtus.

G uinitatem,aſpectui lapidis ſardinis quantum ad humanitatem.Color.n.Iridis,qui oſtenditur in lapide iaſpidis ſuper oēs colores confortat,& delectat viſum : ſic diuinitās ſuper oīa delectat intellectum, quia in ipſum deſiderāt angeli proſpicere;humanitas oſtēditur in Sardonyche,qui rubet,ſic Chriſtus rubet per ſtigmata paſſionis. Eſa.63. Quare rubrū eſt veſtimētum tuum? Iris in circuitu ſedis eſt Maria, quæ aſtat in circuitu ſedis ſmaragdinæ viſioni ſimilis,in quo oſtenditur conſolatio tribulationis: Smaragdus enim delectat viſum, ſic blanda eſt peccatoribus conſolatio virginis, quæ mitigat Dei iudicium , & ſnīam contra peccatores:ideo dr̄ ī circuitu ſedis iudicis ſtare.Item ſtat Maria in cœlo ad impetrandum

H gratiam, ideo ſignificatur in nube pluuioſa . 3.Regū 18.Nubecula parua quaſi veſtimentum hominis aſcēdebat de mari,&c.Per puerum deſignatur cœtus antiquorum patrum, deſcenſum pluuiæ in vellus deſiderantium . Et in ſeptima vitę,id eſt,in ſeptima ætate nubecula,id eſt Maria, quæ nubecula eſt parua , propter humilitatis prærogatiuam . Et quia mediatrix ferendi radios ſolis,id eſt beneficia ſaluatoris ad terram,hoc eſt ad genus humanum . Mare mundus,in quo reptilia quorum non eſt numerus.Septima ergo vitæ, ideſt,ſeptima ætate, quæ incipit ī Chriſti morte. Nubecula,id eſt, Maria propter humilitatem,& gratiam interiorem,parua proprer humilitatem exteriorem , aſcendentem de mari , ideſt de miſeria huius ſæculi ad æthereum thalamum aſſumpta,quaſi veſtimentum hominis. Veſtigium hominis eſt veſtigium Chriſti , vt ſit ſenſus.Quod ſicut Chriſtus aſcēdit in corpore,& aīa in die aſcenſionis,ſic Maria in corpore,& anima in die aſſumptionis.Cœli cōte

I nebratio,cordis contritio:ventus,cordis ſuſpirium ſiue gemitus,& tunc fit abundantia pluuiæ lachrymarum beneficio huius nubeculæ, quæ veſtigium hominis,id eſt, Chriſti dicitur propter carnis vnitatem, & morum conformitatem congruè nominatur . Et nota quòd dicunt aſtrologi,& Albumazar,quòd ſi luna de nocte omnino non radiaret vapores aſcendētes de terra in tantum condenſarentur,quòd animalia reſpirantia ſuffocarentur : Eodem modo Maria quaſi luna conſeruat hominibus vitam.Quis enim eſt, qui non ſentiat cōtinuè vapores de terra cordis ſui aſcendere , quibus ferè Spiritus hominis ſuffocatur : Vapores namque inanis gloriæ ſurgunt ex ſanguine, triſtitiæ ex melācolia, ignauiæ ex phlegmate, iracundiæ ex colera. Ex his vaporibus conſurgentibus mirum eſt, ꝙ non ſuffocantur ſpiritus,niſi eſſet quod dicit Abacuch; Sol,& luna,id eſt Chriſtus,& Maria ſteterunt in taber-

Aduentus Incarnatio. Nubes.

Ecclesia. Luna.

Peccata.

naculo ſuo,ideſt in cœlo vitam gratiæ hominibus conſeruando: Et ſic ex luna apparet pietatis officium in Maria. De beata virgine dicitur Geneſ.31.Dimitte me iam enim aſcendit aurora.Per Iacob Patriarchæ, & Prophetæ deſignantur,qui diu luctati ſunt cum domino, vt in hunc mundum veniret : Iſaiæ 64.Vtinā diſrumperes cœlos,& deſcenderes.Duo brachia, quibus dominus luctabatur cū eis,erant beneficia,& flagella . Brachia, quibus ipſi luctabantur cum domino erant lachrymæ , & humiles orationes,lucta, deſiderium implendi promiſſum:Gene. 15.In ſemine tuo benedicentur omnes gentes . Nox totum tempus legis,quo omnes deſcendebāt ad infernum . Durauit ergo hac tota nocte hæc lucta , id eſt toto tempore legis vſque ad auroram , id eſt vſque ad ortum beatæ Marię virginis , nec quieſcebat deſiderium ex temporis diuturnitate , immo dicebat non dimittam te , niſi prius bene dixeris mihi, id eſt donec impleueris promiſſum , & miſeris illum , in quo omnes gentes ſunt benedicendę . Et in aurora dixit illi : Dimitte me,iam aſcēdit aurora, id eſt nata eſt virgo Maria. Et benedixit ei in eodem loco , id eſt in beata virgine.Geneſ. 15. & 26. In ſemine tuo benedicentur omnes gentes. Sic cum ſumus in oratione debemus luctari cum Chriſto,lachrymis , & deuotis orationibus, & petere remiſſionem , benedictionē remiſſionis culpę, & infuſionis gratię; & meritis aurorę, id eſt Marię aſcendentis datur nobis benedictio in eodem orationis loco . Et nota quòd de ipſa dicitur illud Geneſ.2.Fluuius egrediebatur de loco voluptatis . Maria eſt fluuius propter abundantiam gratię,Eccleſiaſt.24. Ego quaſi fluuius . Fluuius in origine eſt amarus: quia de mari amaro egreditur:Eccle.1.Omnia flumina, ſed per venas terrę excolatus dulcoratur : ſic Maria egrediens de mari concupiſcentię carnalis non habuit amaritudinem originalis : Sed in vtero matris eſt dulcorata per gratiā ſanctificantem.ſ.a peccato,quod non fuiſſet,niſi pſeruata fuiſſet,vnde vterus matris factus eſt ei locus voluptatis.Et nota ꝙ beata virgo eſt virga data in liberationē peccantibus à iugo diaboli & peccati . Vnde figurata eſt in virga Moyſis qua percutitur aqua & vertitur in ſanguinem:quia ſuffragio eius fluxus carnalis delectationis,& affectionis conuertitur in pudorem,& carnis mortificationem , qua percutitur puluis terrę, & fiunt cyniphes : Exodi 8. cyniphes habent aculeos pungitiuos , Quia ſuffragio virginis puluis , & affectus terrenus vertitur in dolores , quod extenditur in cœlum,& fiunt grando,tonitrua , fulgura diſcurrentia , quia ſuffragio virginis

Incarnatio. Oratio.

Oratio.

Fluuius. Aqua.

Virga.

Exod.8.

A nis incutitur peccatoribus tonitruum diuini iudicij : grando & fulgura pœnarū infernī.Qd extendit in cęlū, & adducit vētus vrēs, qui leuat locuſtas , quibus conſumuntur germina terræ Ægypti. Exo. 10. Quia ſuffragio virginis zelus, & detētio peccati adurens cor introducitur,& remorſus innumerabiles conſciētię,qui in modū locuſtarū corrodūt,& cōſumunt oīa germina peccati. Hæc quatuor leguntur facta miniſterio virgę in liberatione populi Iſraelitici de ſeruitute Ægypti. Itē eſt Maria Virga data in ſalutē pęnitentibus: Exo. 14.Eleua manum tuā ſuper mare,&c.Itē Maria eſt in conſolationē patientibus:vnde figurat̄ per lignū,quo dulcorate ſunt aquæ,Exo. 15.Et per virgā, qua percuſſa petra fluxerunt aquæ,Exo.17. Itē Maria eſt in triūphū pugnātib.2.Reg.23. Cum deſcendiſſet ad eū in vir-

B ga.Nota hiſto.Itē Maria eſt in deuotionē orātibus:vnde oraturus Moyſes aſcendit in montē habens virgam Dei in manu ſua,Exod. 17. Hæc eſt virga, qua Angelus Dñi tetigit ſacrificiū Gedeonis,& inflāmatū eſt,Iudi.6. Nota hiſto. Gedeonis ſacrificiū ſignificat orationis myſteriū.Azimi panes, purę cogitationes,carnes piæ affectiones:vnde cor carneū ſignificat piū affectum.Eze.36.Auferā à vobis cor lapideum . Sūmitate ergo virgæ Angelus tangit ſacrificiū,& continuo inflāmatur,quia ad litterā per virginis ſuffragiū orationū noſtrarū ſacrificium tangunt, & affectus, & cogitatus per deuotionis deſideriū accenduntur . Item Maria eſt in eruditionē ſtudētibus:vnde figuratur per virgā,Ruth. 2. Nota hiſto.Ager eſt ſcriptura ſacra, in cuius typo legitur Gen.24. Egreſſus fuerat Iſaac ad meditandū in agro. Segetes congregatio ſnīarū veritatis , quibus aīa recreatur,& nutrit.Prou.14.Segetes colli

C guntur, cū diuerſæ veritatis ſnīæ addiſcuntur in voluminibus ſcripturarum,in quibus,ſicut in ſpicis ſegetū,cōmixtum eſt granū cū palea: granum colligit, qui ſnīam ſaluti vtilem accipit,paleā accipit, qui curioſitati vacat . Accipienda ergo eſt virga,quia à ſtudentibus exorāda eſt Virgo Maria, cuius auxilio poſſumus granū de ſpica extrahere,& granū à palea ſeparare.Itē Maria eſt in refectionē contēplantibus,vnde figuratū eſt per virgā Ionatę,1.Re. 14. Extendit Ionatas ſummitatē virgæ . Ager ſacra ſcriptura,fauus mellis dulcedo deuotionis in eloquijs diuinis. Pſal.118. Quā dulcia faucibus meis eloquia tua ſuper mel: virgā in manu hr̄e, eſt Mariam memoria tenere : uirgam ad mel extendere,eſt ſuffragio Mariæ meditationē ad deuotionē eloquiorum veritatis extendere: manū ad os mittere,eſt meditationis vim ad deuotionē guſtandæ dulcedinis veritatis reducere:guſtare mel,eſt ſuauitatem diuinæ dulcedinis percipere , ad quam ſequitur illuminatio oculorū.i.diuinæ veritatis cognitio,& contemplatio. Pſal.33.Guſtate,& videte qm̄ ſuauis eſt Dñs. Itē Maria eſt in informationē præſidentib.Num.17.Virga Aaron quę floruit.Itē eſt in ſecuritatē tranſeuntibus, Heſter 3.& 4. Mori debebat niſi rex virgā aureā extenderet in ſignum clementiæ. Nota hiſtoriā. Aſſuerus intelligitur beatus, & ſignificat Deum,qui ſolus eſt beatus & potēs. 1. Thim. 6. Palatium regis eſt paradiſus : huius palatij duplex atriū,eſt duplex iudicium,exterius iudicium præſentis Eccleſiæ ante mortem,interius iudiciū,diuinæ iuſtitiæ poſt mortē: atriū interius non vocatus ingreditur, qui nondum purgatus à peccatis moritur , & diuino iudicio pręſentatur.Quilibet talis abſq; vlla euitatione moritur, niſi ſignum clementiæ ad ipſum extendat,virga ſcilicet aurea : quia abſq; vlla dubitatione damnatur, niſi per gratiam, & merita ſua ei ſuffragetur Virgo Maria . Itē Maria eſt in menſuram retributionis peruenientibus, Apoc.11. Datus eſt mihi calamus ſimilis virgæ. Datus eſt Ioanni calamus ſimilis virgæ,&c. Ei commiſſa eſt cuſtodia Mariæ ſecundum calamum virgæ accipitur menſura adorantium:quia ſecundum gratiam,& gloriam virginis,ſecundum gradus comparationis ad eam magnificantur præmia omnium electorum,vt ſm obedientiā miniſterium Angelorum:ſm fidē virginitatis, fides Patriarcharum: ſm ſpem virginitatis, ſpes prophetarū: ſm eius charitatē, charitas Apoſtolorum: ſm patientiā in aduerſis,tolerātia martyrum, ſm eius humilitatē & deuotionem,humilitas deuotio,& abiectio confeſſorum,ſm puritatem eius,uirginitas, & puritas virginū; & ſic Maria eſt menſura peruenientibus ad regnū . Et de eiꝰ natiuitate exponit̄ illud, Fecit Beſeleel arcam de lignis Sethym,&c.Exo.36.Nota hiſtoriā Beſeleel interpretat̄ miſericordia Dei , Materia arcæ fuit de lignis Sethim. Ligna Sethim ſunt imputribilia albæ ſpinæ ſimilia,incremabilia,leuia.Per hæc quattuor deſignantur quattuor beneficia,quæ uirgo habuit per gratiā ſanctificationis,cōtra quattuor uitia ex peccato originali contracta ſm Bedā; Offendit.n.primus homo patrē,cui appropriat̄ potentia,ex quo incurrit infirmitatē,pp quā inflicta eſt ei difficultas bene agendi.Ro.7.Quod nolo,hoc ago . Filium cui attribuitur ſapientia; ex hoc homo pcuſſus eſt ignorātia, p quā inflicta eſt ei pœna,ut neſciat qd dēat eligere, unde frequenter dicit, & iudicat bonū malū, & econuerſo.Eſa.5.vę qui dicitis bonū malū: Spiritum ſanctum cui attribuit̄ bonitas , ex qua īcidit in malitiā,pp q̄ inflicta eſt ei pnitas ad malum,Gen. 8. Proni ſunt ſenſus hominis

Oratio. Deuotio.

Scriptura Studens.

Oratio. Deuotio.

Virtus.

Arca.

Originale Peccatū. Trinitas.

G in malum ab adolescentia sua. Quia uerò
recessit a simplici,& indiuisa natura, incurrit
cõcupiscétiam,qua in seipso ita diuisus est, vt
caro cõcupiscat aduersus spiritũ,& ecõuerso:
hæc ptinét ad materiã arcæ.Forma vero consi
stit in longitudine,latitudine,altitudine: lõgi
tudo huius arcæ est fides, quæ dicitur habere
duos semicubitos: duos propter fidé diuini-
tatis,& humanitatis:semicubitos,quasi imper
fectos:quia videmus nunc p speculum in ęnig
mate:Et ideo cubitus.i.fides,quasi semis é: cũ
autem venit ꝙ pfectũ est,tunc erit cubitus ple
nus.In latitudine intelligitur charitas,hoc de
bet extédi p cubitus,& semissem;cubitus pfe-
ctus refert ad Dei dilectioné, qui super oïa est
diligéd⁹,et pfecte ex toto corde, et ex tota aïa:
Luc. 10.h semicubitus ad dilectioné proximi,qui nõ q̃-
tũ Deus est diligédus,& ideo dilectio ꝓximi
est quasi semicubitus.In altitudine arcę intel-
H ligitur spes,hæc debet habere cubitũ, et dimi
diũ.Cubitus est spes ꝓueniés ex meritis,sicut
illi,qui possunt dicere nihil mihi cõscius sum
dimidius,spes ꝓueniens ex meritis sicut illi q̃
possũt misericordia Dei nõ ex meritis nostris:
p aurũ incorruptibile, qua fuit arca vestita in
tus,&foris denotat virginalis puritas,qua fuit
Maria ĩ corpore, & aïa decorata. Corona fęcũ
ditaté,& dignitaté maternã insinuat:eo enim
ꝙ fuit mater summi regis,dignũ fuit,vt hono
re regio,& corona regia sublimaretur; sed co
rona ꝓcedens p gyrũ significat potestatis ma
gnitudiné.Eccl.24. In Ierusalé potestas mea.
Quattuor angeli sunt quattuor affectiones do
lor,timor,gaudiũ,spes.Quattuor annuli sunt
quattuor virtutes cardinales,Prudentia,Tépe
rãtia,Fortitudo,Iustitia, quæ anuli dicunt pp
perfectioné,vt a Deo sit vnio virtutis:aurei di-
cuntur ad differétiã virtutũ cõsuetudinalium,
quas ponunt Philosophi ex frequéti bene age
I re acquiri,nõ ex gratia.Quattuor ergo ange-
lis quattuor anuli aurei supponũtur:Nã iuxta
angelum cordis, qui est affectus doloris,sup-
positus est anulus prudentiæ ne dolor trahat
in accidiam: iuxta angelum timoris suppo si-
tus est anulus fortitudinis, ne timor deijciat
in desperationem:& hæc duo ex parte sinistra
cordis. Iuxta angelum gaudij positus est anu-
lus téperantiæ,ne cadat hoc in dissolutionem.
Iuxta angelum spei positus est anulus iustitię,
ne spes eleuet in præsumptionem,quia nõ po
test sperare iustus: & hæc duo ex parte dexte-
ra cordis.In anulis mittuntur duo vectes, qui
Consideratio. sunt cõsideratio pœnæ,& gloriæ.Cõsideratio
pęnæ est vectis immissus duobus anulis,prudé
tiæ,& fortitudinis ex parte sinistra,vt pruden-
tia pęnam diligenter præcaueat,& fortitudi-
ne præsentia libenter toleret, vt pęnam æter-
nam euadat.Cõsideratio gloriæ est vectis im-
missus a parte dextera,scilicet temperantiæ;& K
Iustitiæ,vt cõsideratio primo ab omni illicito
abstineat, & vnicuiq; quod suum est reddat.
Virgo beata designatur per columnam ignis, Columna.
quæ concomitabatur filios ab Aegypto vsq;
ad terram promissionis,cuius triplex describi
tur officiũ.Erat enim eis in operimétũ,in mu-
nimentum,in ducatum,in operimétum cõtra
passiones aeris.Sic virgo é nobis in protectio- Num. 9.
nem contra mundi tribulationes.Describitur
nubes,&c.p diem, & noctem significat infe-
ctio præsentis vitæ.Psal.120.Per diem sol nõ
vret te,neq; luna p nocté.Dies ꝓsperitas, nox
aduersitas.Erat in munimétum cõtra persecu
tionem hostis,sic virgo est nobis in munimétũ
cõtra psecutioné tétationis peccatorum.Exo.
14.Tollens angelus Domini, &c. Persecutio
Aegyptiorum,tentatio dæmonũ. Colũna nu-
bis,virgo Maria est,quę dat nobis in munimé L
tum diabolicę tétationis,& est nubes tenebro
sa.i.horrenda ipsis dęmonibus, sed illuminãs
filios Israel.Erat in ducatum,quãtum ad dire
ctionem itineris,sic virgo nos dirigit in deser
to huius mundi,& est nobis in ducatum ope- Exo. 13.
rationum,& virtutum. Deus præcedebat eos
in columna nubis p noctem.Figuratũ est hoc
Num.10. Vbi dicitur,quod arca Domini pre- Dies.
cedebat,&c.Tres dies sunt tres status, quæ di
rigunt,scilicet proficiétes,incipiétes,pseuerãtes,quibus nubes rorida Maria plena gratia
ducit fideles ad virtutum operationes. Virgo Hester.3.
Maria figuratur p Hester, Assuerus Deus pa-
ter,qui dederat sentétiã ad instantiam Amã.i.
diaboli cõtra populũ, Mardocheus é Christus
qui nutriuerat Hester,& liberationem populi
ꝓcurauit,& fecit ꝙ Amã.i. Diabolus ĩ ligno,
ꝙ parauerat suspenderet.Hest.8.Et beata vir- M
go idem nobis impetrat omni die.Et nota de
cõceptione filij Dei. Sicut radius per vitrum,
sed portando secum colorem, & coloratus
exiens, sic filius Dei per vterum virginis tran-
siens inde exiuit,virginitatem nõ frangendo,
sed verã carné secum portando.Apoc.21.Ipsa
vero ciuitas aurũ mundũ simile vitro mũdo.i.
Maria aurum mundũ p charitaté,simile vitro
mundo per castitatem.De isto colore Iob 28.
Non comparabitur ei in diem coloribus.Et
nota ꝙ de Beata Virgine dicitur:Fluuius egre
diebat de loco voluptatis.i. Christus de vtero
virginali.Paradisus Ecclesia, quattuor flumi-
na,primus lachrymarum,Luc.19.Secũdus su-
doris,Luc.22.Tertius sãguinis,Zach.9. Quar
tus aquæ fluentis de latere in passione,Io.9.Et
nota. De eius Natiuitate, & assũptione Gen.
6.Fac tibi arcam de lignis leuigatis, vt salue-
tur vniuersum semen in ea;hęc est Maria fabri
cata supernaturaliter per Noe, idest per Dei
filium:quia sapientia ædificauit sibi domum. Prouer.9.

A ligna leuigata, id est, cóplanata absq; tumo-
re peccati eius corpus, & aïa plenè sanctifica
ta. Quia vt dicit Ber.Decebat,vt illius homi-
nis cóceptio fieret de matre purissima ea pu-
ritate,q̃ sub Deo nequit maior intelligi: hæc
est arca claudens arcanum thesaurum ad re
dimendũ,& saluãdũ totum mundũ, quia nisi
daretur iste thesaurus ꝓ nobis,nõ poteramus
redimi,nec saluari. Multiplicatæ sunt ergo
aquæ,quia datę sunt ei mũdãtes,& superabũ-
dantes gratiæ,& eleuauerunt arcã in sublime
à terra 15.cubitis super oẽs montes. Montes
sunt angeli,& beatorũ chori, super quos ele-
uata est Maria 15.cubitis.i. maiori gloria co-
ronata: quia exaltata est sancta Dei genetrix
super choros angelorum,quia nec in terris lo
cus dignior virginalis vteri téplo,quo Dei fi-
lium Maria suscepit,nec in cœlis regali solio,
B quo Mariam Marię filius sublimauit.Figurata
est virgo Maria septé figuris, quasi clausa sub
septem sigillis,qui sunt arcus ætheris. Gen.9.
Arca federis.Exo.25.Virga germinis. Num.
17.Rubus visionis.Exod.3. Vellus Gedeonis.
Iud.7.Thronus Salomonis 3. Reg.10.Horo-
logium solis.Esa.38.& 4.Reg.20. De eius as
sumptione,& pietate eius ad nos. 3. Reg. 2.
Positus est thronus matris regis, quæ sedit ad
dexteram eius. Docet hic histo.Bersabeã ma-
trem regis Salomonis ad filium accedentem,
& veniétem:regé Salomoné matri veniéti as-
surgenté,& occurrenté, thronum matris ad
suam dexterã immediate collocanté.Et in hu
ius figura reginã cęli cęlũ ascédenté,& ad fi-
lium venienté,Regé regum ipsum Iesum ve-
nienti matri occurrisse venientem suscepisse,
secumq; in throno gloriæ ad dexterã collo-
casse.Assumptioné itaq; virginis Mariæ figu-
C rat.Et hæc res gesta, & nominum interpreta-
tio mystica. Interpretat.n.Bersabeę fons,vel
puteus,de Maria aũt scriptũ est: Fõs hortorũ,
puteus aquarum viuentiũ:Can.4.Puteus inde
ficiens orando hauriétibus,fons supereffluẽs,
Rex. & orare negligentibus. Salomon interpreta-
tur pacificus, quis Salomon nisi rex regum,
dñs Iesus Christus,Rex magnificus prudétia,
mirificus sapientia, munificus opulentia, pa-
cificus clementia,quem credimus Mariæ ma-
tri occurrisse, & eam iuxta se in throno glo-
Dextera. riæ collocasse.In dextera aũt eius thronus po
situs dicitur, quia dextera principalius, ple-
nius, atq; perfectus recipit motoris influen-
tiam, ac per hoc in dextera est situs di-
gnior,virtus potior, motus fortior,actus dul-
cior, sicut Maria sedet à dextris, cuius situs
dignitatis eminentior,virtus charitatis excel-
lentior,motus pietatis effluentior, tactus seu
gustus felicitatis intimior. Astitit regina a
Psal. 44. dextris tuis,&c.Et de eius assumptione, &
gratia,nota quòd in ea fuit plenitudo gratiæ, D
qua fuit sanctificata in tabernaculum,in ortu,
exornata in habitaculum,in conceptu,tradu-
cta in cubiculum,in obitu. Hæc enim est il-
la Hester formosa valde quãtum ad primum, Hester.2.
& incredibili pulchritudine quantum ad se-
cundum,omnibusque oculis gratiosa,& ama-
bilis videbatur. Ducta itaque est ad cubiculũ
regis Assueri, qui intelligit beatitudo.i.Dei.
Et de eius sanctificatione, & natiuitate intelli
gitur illud:Domus quam ædificare volo,talis 1.Par.22.
debet esse, vt in cunctis regionibus nomine-
tur.Quia sapientia ædificauit sibi domum,& Prouer.9.
excidit in ea columnas septé. Et illud 3. Reg.
6.Dedicauit Salomon domum domini,id est,
sanctificauit septem diebus,omni scilicet té-
pore,& omnium virtutum,& carismatum ge-
nere: & illud Num. 17. Refer virgam Aaron
in tabernaculum testimonij, vt seruetur in si-
gnum rebellium. Incurrunt enim iram vindi E
ctæ,qui rebelles sunt fonti misericordiæ.Hęc
virga legitur à Moyse posita coram domino.
& Leuitic.8.Posuit laminam auream constru
ctam in sanctificatione.Beata virgo aurea di- Virtus.
citur propter integritatem virginitatis, lami- Lamina.
na propter dilationem charitatis, consecrata
propter fœcunditatem partus veritatis Qua-
lis,autem sculptura fuerit iu hac lamina, ha-
betur Exod. 28. Facies laminam de auro pu-
rissimo, in qua sculpes operę celatoris san-
ctum domino. Sculptura incarnatio, celator
Spiritus sanctus, sanctum domino, verbum
humanatum. Et de virgine intelligitur illud
Apocal.14.Vidi & ecce nubem candidã, &c.
Nubes rorida Maria plena gratia, radio San- Nubes.
cti Spiritus illustrata.Nubes refrigerat,stillat,
rorat, coruscat. Maria rorat existens, refri-
gerat patrocinijs, stillat suffragijs, coruscat
miraculis,& prodigijs. Quod sapientia Dei Beneficia.
in domo Marię ædificauit columnas septem, F Prouerb.
id est, vniuersitatem virtutum, donorum,ca-
rismatum, & gratiarum, quæ fuerunt in
virgine gloriosa: columnæ septem sunt di-
gnitates speciales in Maria. Prima, quia in
vtero sanctificata, secunda, quia ab omni
peccato etiam minimis semper conseruata,
tertia, quia ab angelo salutata, & plena
gratia denunciata, quarta, quia fuit vir-
ginitatis primiceria,quinta, quia fuit sine cor
ruptione fœcunda, sexta, quia fuit sine gra-
uamine grauida, septima, quia fuit sine do-
lore puerpera: Vel per septem columnas
significatur septenarius beneficiorum, quæ
ipsa specialiter recepit à Domino, & quæ
ipsa quotidie nobis impendit. Quæ benefi-
cia enumerat Bernardus super Missus est,
tractans hoc nomen virginis Mariæ,
dicens: In periculis, in angustijs, in

G rebus dubijs Mariam inuoca, Mariam cogita, non recedat ab ore, non recedat a corde, & vt impetres orationis eius suffragiũ, non deseras conuersationis eius exẽplum. Et statim ponit
Beneficia. illas septem columnas dicens: Ipsam sequens non deuias, ipsam rogans nõ desperas, ipsam cogitans non erras, ipsa tenente non corruis, ipsa protegente non metuis, ipsa duce non fatigaris, ipsa propicia peruenis. Vel septem
Figuræ. columnæ sunt septem figuræ, quibus fuit figurata. s. per arcum ætheris, per arcam fœderis, per virgam germinis, p rubum visionis, per vellus Gedeonis, per thronũ Salomonis, per horologium solis, in quo Deus descendit ad nos. Et de eius natiuitate potest exponi illud Ioan. 7. Vnum opus feci, & omnes mira-
Thronus. mini: Et illud 3. Reg. 10. Fecit Salomon thronum de ebore grande, & vestiuit auro, &c. Sa-
H lomõ qui intelligitur pacificus, est Dei filius, ipse est pax nostra, qui fecit vtraque vnum. Thronus iste aureus, pp charitatẽ, eburneus, pp virginitatem, in quo, & non in alio voluit
Domus. sedere Dei filius, est vterus virginalis. Domus aromatica, quã arte mirifica fecit, summus artifex, immo thronus aureus, in quo rex æthereus consecratur Pontifex. Eburneus dr, quia
Virtus. ebur est frigidum, solidum, lucidum. Frigiditas, extincta concupiscentia carnalium desideriorum, & oĩum terrenorum. Soliditas, constantia aduersorum: Lux, perfecta refulgentia exemplorum. Aliqn autẽ iste thronus dr Eburneus pp prædicta, aliqn rubeus, quia roridus ad medicamẽtũ recõciliationis. Et ad hunc appellant pœnitẽtes, formidãtes thronũ filij eius, de quo vt dr in Apoc. 4. procedunt
I voces, tonitrua, fulgura. Formidãtes .n. thronum iustitiæ, appellant ad thronum misericordiæ qui effundit pluuiã venię, misericordiæ, &
Thronus. gratiæ. Eccl. 24. Thronus meus in columna nubis. Tertius thronus est soleus, siue solaris, quia fulgidus ad oblectamentum consolationis, & exemplum informationis, & ad hunc
Psal. 88. Sol. Beneficia. suspirant pœnitentes. Thronus eius sicut sol in conspectu meo: Vnde sicut sol tripliciter exurit montes, sic thronus Mariæ tripliciter exurit pœnitentes, iuuans patrocinijs, fouens beneficijs, informans exemplis. Quartus est eburneus, quia candidus pulchritudine incorruptionis. Sex autem gradibus ascendebatur ad istum thronum, quia hic nu-
Gen. 1. merus congruit vitæ actiuæ, eo q sex diebus fecit Deus opera mundi. Senarius ẽt iste designat sex gradus contẽplationis, vt sic perfectio vitæ actiuæ, & cõtemplatiuæ designetur in ipsa fuisse. Duę manus tenentes sedile, sunt virginitas, et humilitas, quibus quasi duabus manibus inclinauit Dei filiũ, q in isto throno sederet, aurũ fuluũ nimis charitas, quæ in eius corde ardebat: ideo in eius carne mirabilia fa K ciebat. Quod deficit de ista tabula, quære infra, de assumptione Mariæ.

De Pane.

ILli septem panes de quibus dicitur Marci 8. c. Accipiens Iesus panes septem gratias agens, fregit, &c. Illi significant septem bene Beneficia. ficia: quæ à Christo recepimus: duo prima pp corpus, tria media ,ppter animã, duo vltima pp coniũctum siue hoiem totum. Quantũ ad primum, sustentamur pane materiali & lætitię, & pane pœnali. Quantum ad animam, pane doctrinę quo ad intellectum: Eucharistiæ Panis. quo ad affectum: pœnitentiæ quo ad effectum. Quantum ad coniunctum, pane spiritualis lætitiæ, vt totus homo exhilaretur in via, cœlestis glorię, vt totus homo beneficietur in patria. Et nota q dr Ezech. 8. Adhuc conuersus
L videbis abominationes maiores, & introduxit me in atrium domus domini interius, & ecce in ostio templi domini, inter vestibulum, & Templũ. altare, quasi vigintiquinq; viri dorsa habẽtes contra templum dñi, & facies ad orientem, hoc dicitur, quia magna est iniuria non recordari iugiter beneficiorum Dei, q est quasi Ingratitudo. ab eo recedere, ideo tergum vertere, & facies vertere ad ortũ solis, magis diligere, & cogitare de creatura, q̃ de creatore suo. Et si quãdoq; contingat de eo recordari, loquimur ei in orã- Gratiarũ act. tione, & gratiarum actione, sine deuotione, ac si lapidi loqueremur. Per istos vigintiquinq; viros designantur clerici maximè, qui hanc Clerici. Prælati. abominationem faciunt, de quibus in Deut. 32. Incrassatus est dilectus, & recalcitrauit in crassatus, impinguatus, dilatatus dereliquit Deum factorem suum, & recessit à Deo salutari suo. Et Hest. 2. Mardochæus fuit nutritius
M filiæ fratris sui Hester, vtrumq; parentem amisserat, & mortuis patre eius, & matre, adoptauit eam sibi in filiam. Certe filia fratris vestri Filia. illius, scilicet qui nostram naturam assumpsit, illius inquam Sancti Ioseph, de quo dicitur, caro enim, & frater noster est, est anima nostra, quã Christus in puerperio passionis suæ Anima. de latere suo generauit, quã nutrire debemus, reuocando ad memoriã beneficia nobis exhibita, quasi imbuendo nos lactis dulcedine, & eam in filiam adoptamus, dum ei hęreditatẽ cęlestem prouidemus. Psal. 44. Audi filia, obediẽdo, vide, memorãdo, inclina aurem tuã, humiliter obsequendo, obliuiscere populum tuum, remouendo à corde carnalem affectionẽ, & domũ patris, per mundi contemptũ, & terrenorum abdicationem. Hæc ergo beneficia nobis exhibita: sunt caro agni, quia nutriũtur filiæ Syon. i. aĩæ, q̃ sunt in contẽplationis specula, & eminentia. Et Matt. 25. Homo quidã peregre ,pficiscẽs, vocauit seruos suos, & tra-

A & tradidit illis bona sua, vni dedit quinque talenta, alij duo, alij vnum: post multum vero temporis, &c. Quinq; taléta nobis data sunt, dignitas imaginis in creatione, effusio sanguinis in redemptione, protectio vitæ, discernendi scientia, beneficiũ sustentationis. Ista quinque dãtur adultis Christianis; prima duo paruulis qui descendũt cũ baptismo. Primum tm dat paruulis non baptizatis, sm Greg. In homel. cõfessorũ. Homo iste Christus est, qui nobis tradidit bona sua, quæ in loco dicũtur talenta, dicuntur quinque, dicuntur duo, di-
Negotia. cuntur vnũ. Dicuntur talenta, quia ad negotiandũ, & lucrandum tradita: per quinq; significãtur oĩa sensibilia, quæ sunt extra nos: per duo bona naturalia, quæ sunt id quod nos. s. corpus, & anima, per vnum donum gratiæ,
B quod perficit nos, ita q per quinque significãtur bona oĩa sensibilia, quæ sunt extra nos, quæ data sunt nobis ad quinque. s. vt sint nobis in speculum cõtemplationis, vt in eis Dei potentiã, sapientiam, bonitatẽ cõtemplemur, & in oĩbus, & de oĩbus ipsum addiscamus laudare, in solatium consolationis, regratiando Deo de oĩbus, in exercitium probationis, vt mala, & aduersa si eueniant patienter toleremus; in documentum informationis, vt aduertamus qũo oĩs creatura inuiolabiliter obseruat leges sibi indictas à Deo, ut patet in cursu solis, maris, lunæ, & sola malitia hominis non cessat leges sibi à Deo datas quotidie infringere. In subsidium seu uehiculum nostræ peregrinationis, ut de istis sustentationem na-
Temperã. vti. turæ accipiamus, non ad lasciuiã, & proximis prouideamus. Tũc aũt bene vtimur istis quinque talentis, qñ nõ appetuntur contra licitũ: non .n. licet ea appetere vltra vel equaliter cũ
C beatitudine, sed citra, qñ acquiruntur iuxta licitum, qñ expenduntur circa licitum, qñ distribuũtur infra licitũ. Qui aũt sic negotiatur, tũc alia quinq; superlucrat, qñ sibi dãtur æternа ,p illis. Per duo taléta significatur corpus, & anima. Hiis aũt talentis recte vtimur, dum omnia facimus rõne recte discernente, volũtate iuste imperante, corpore prompte exsequente, sensualitate plenè obtemperante, & obediente. Tunc aũt talis negotiator alia duo superlucratus est, qñ sibi bina stola, gloria corporis & aĩę datur. Per vnum talentum gratia
Gratia. seu charitas designatur. Dicitur autem charitas, & gratia vnum talentũ, quia hæc sola oẽs virtutes ornat, & viuificat, vel quia facit vnũ cum Deo, & ẽt, q quia per superabundantiã dicitur vni soli cõuenit. Ille aũt hoc talento recte utitur, qui ad susceptionẽ gratiæ diligenter se præparat, datã cõseruat, conseruatã per bonum exercitiũ augeri procurat. Tunc. n. talentum nõ solum germinatur, sed maior quã prior gratia illi datur. Sed dicitur Lucæ 19. D De seruo malo q abscondit illud vnum in sudario: in Matt. 25. dicitur, q abscondit illud in terra: eodẽ c. dr q fodit illud in terra. Tũc gratia in sudario abscõditur, qñ anima immunda cogitatione maculatur: in terra abscõditur, qñ peccatum opere perpetratur, vel qñ pp terrena, & tẽporalia Dei gratia amittitur, sed in ,pfundo terræ abscõditur, qñ vitiorum cõsuetudine obstaculum gratię ponitur. De talibus malis mercatoribus fuit filius prodigus, qui abiens in regionẽ longinquam deuorauit sub Luc. 15. stantiã suã viuendo luxuriose. Cuilibet aũt benè negotianti dr: Euge serue bone, & fide- Matt. 25. lis, &c. Et Apoc. 4. 24. Seniores procidebãt ante thronum mittentes coronas suas, &c. Coronas nostras ante thronum Dei ponimus, cum omnia bona tẽporalia, & spiritualia, & oĩa bo- E na, q̃ agimus à Deo, & nõ à nobis recognoscimus, & iuxta illud q Christus suos Apostolos docuit; dicẽs: Cum oĩa bene feceritis, dicite, ser- Luc. 17. ui inutiles sumus, q debuimus facere fecimus: certe nõ nos, sed gratia Dei in nobis, & p nos, Ioann. 15. quia sine me nihil potestis facere. Luc. 2. De gratijs Deo: facta est cum angelo multitudo cęlestis exercitus laudãtium, & dicẽtium, &c. Et non solũ de bonis collatis, sed de pœnis, & malis debemus Deo gratias agere. Exẽplum Gratiarũ actio. de Thobia, de Iob, de Iudith, & Dan. 3. c. Azarias in medio ignis aperiens os suũ, dixit, &c. Thob. 2. Iob 1. Et Baruch 1. & 2. Et Dan. 9. Posui faciem meã Iud. 8. rogare. 1. c. per totum. Et nota de ingratitudi- Ingratitudo. ne filiorum Israel, quos Deus tm dilexit, & ,p pter ingratitudinem eorum eos finaliter de- Miche. 6. struxit. Popule meus quid feci tibi, &c. Quia eduxi te de terra Ægypti, &c. Et Isa. 1. Filios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreuerũt me. Cognouit bos possessorẽ suum, & asinus, &c. F Et de isto q̃re in tota tabula de ingratitudine.

Quot pulchritudine trahimur ad beatitudinem.

PEt beatitudinem vniemur ipsi summæ pulchritudini, quę circularis dicitur, quia nõ Beatitudo Gloria. habet principium neque finem, sicut nec circulus: vnde motus beatorum quo feruntur in Deum circularis dr. Nã sicut magnes attrahit ferrum occulta quadã virtute, sic illa pulchritudo infinita ad se trahit omnem intellectũ. Nam in illam desiderant angeli prospicere: vnde ex sua infinitã pulchritudine facit intellectũ in se quiescere, & nusquã alibi, & similiter affectũ, & nõ ĩ aliquo alio bono, Aug. primo Confessio. Fecisti nos domine ad te, inquietũ est cor nostrũ, donec quiescat in te. Psal. 1. Satiabor cum apparuerit gloria tua. & sicut lux ista sensibilis oĩum intuẽtiũ oculos prouocat ad videndum, sine qua nihil vide-

G ii potest,quantumcunq; lux insita sit organo, sicut lumen increatũ,oẽm intellectum illumi nat,sine quo nihil veritatis videtur, quantum cunq; eleuata sit potentia per naturã. Illuminat enim oẽm hoiem venientem in hunc mũ dum. Et nota Esa.6. Vidi dñm sedentem super solium excelsum, & eleuatum, & plena erat maiestate eius oĩs terra. Rex cum tenet curiã, & sedet super solium, benemeritos vocat ad præmium. Matt.24. Videbunt filium hominis veniẽtẽ in nubibus cœli cũ virtute magna, & maiestate, & mittet angelos suos cũ tuba, & voce magna, & cõgregabunt electos eius a quatuor ventis, hoc est illos, qui quatuor istas inspirationes, & affectiones receperũt in se per mysterium angelorum, timorem ex diuinis iu
Affectio. dicijs, dolorem ex peccatis proprijs, spem veniæ, gaudium patriæ. Est aduertendum, ꝙ cœ
H lestis gloria sub ratione potus congrue designatur, quo gustato mens inebriatur. Psalm. 35. Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ: Et
Potus. Vinum. hoc ideo, quia potus sua claritate delectat aspectum, sua subtilitate sine medio immutat gustum, sua limpiditate ad membra singula deportat, & vnit inseparabiliter nutrimentum, sua potestate restaurat deperditum, sua subtilitate penetrat corpus totum, sua satieta te sitim sedat, & tamen edendi prouocat appetitum, sua facilitate suauitate faciliter in-
Septena. Beatitudo. Gloria. trat ventris intimum. Ex his sub metaphora potus intelligimus septem præmia beatorũ, quæ sunt contemplatio sine discontinuatione, fruitio sine interpositione, delectatio sine separatione, potentia sine corruptione, sapiẽtia sine occultatione, munditia sine rebellione, concordia sine discretione. Hæc autem septem, etsi cõcorditer insunt omnibus beatis, tamen quia, etsi sit par gaudium, dispar est claritas: Ideo per appropriationem fidei Patriarcharum respondet contemplatio, spei
I Prophetarum fruitio; feruori Apostolorum dilectio: fortitudini martyrum potentia: prudentiæ Doctorum sapientia: temperantiæ vir ginum munditia: iustitiæ confessorum con-
Religio. Exempla. Contemplatio. cordia. Et Gen.30. Positæ sunt virgę in canalibus vbi effundebatur aqua, populeę Amygdaline, & ex platanis, vt cum venirent greges ad bibendum, in earum contemplatione conciperent. Canales, vnde effunditur aqua, sunt Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. Origo, & fons vnde manat omnis creatura: virgæ in canalibus rationes Ideales in personis tribus. In platanis, vnde fiunt robusta ædificia rationes potentiæ in populo, cuius succus detergit caliginem oculorum, rationes sapientiæ. In Amygdalis, quæ sunt infirmorum cibus, rationes misericordiæ: conceptio autem est plena comprehensio. In illa enim contemplatione beatissimæ Trinitatis, in qua sunt ra K
tiones omnium rerum, videmus ea, quæ pertinent ad Dei potentiam, sapientiam, & misericordiam. Iste potus debetur specialiter fidei Patriarcharum, vnde Moyses ex huius po- Exod. 24.
tus prælibatione, quadraginta diebus, & quadraginta noctibus in monte fuit, neq; comedit, neq; bibit. Quia vt dicitur de mirabilibus sacræ scripturæ dñi colloquio fultus, tã longã inediã sine esurie ex illa fruitione potuit sustinere. Et de isto potu sic inebriãte habetur Ge. 43. Vbi dicitur ꝙ Ioseph cũ fratribus suis celebraturus cõuiuiũ meridie, sedebat seorsum, & fratres eius corã eo primogenitus iuxta primogenita sua, & minor iuxta ætatẽ suã. Et in fine dicitur, ꝙ biberũt, & inebriati sunt cum
Christus. eo. Ioseph augmentũ Christus est, in quo humana natura habet per gratiam, quę Deus habet per naturã. Fratres Ioseph sunt oẽs electi, L
specialiter Apostoli sedentes in regno, vnusquisq; in gradu, & ordine suo. Quia in domo Ioan.14.
patris mei mansiones multę sunt. Sicut enim differt stella a stella in claritate, sic resurrectio mortuorum: tñ oẽs seorsum à Ioseph, quia ꝙ Psal.88.
in nubibus equabitur dño, similis erit Deo in filijs Dei in meridie, quia verus sol iustitię eos Meridies.
illustrat cognitione, inflãmat dilectione: vbi bibunt & inebriantur cũ eo, quia læti, & hilares, & malorum præteritorũ immemores gaudium, & lætitiã in perpetuum obtinẽt, & iam fugit ab eis dolor, & gemitus. Vt enim dicitur 3.Reg.19. Comedit Elias, & bibit, & ambulauit in fortitudine cibi illius vsque ad mõtem Dei Oreb, quod intelligitur mensa; sic ergo in meridie inebriantur cum Ioseph. O vere meridies plenitudo feruoris, & lucis, solis statio, vmbrarũ exterminatio; deficcatio palu- Can.2.
dum, ferarum depulsio, immo perenne solstitiũ, vbi aspirat dies, & inclinantur vmbræ, in qua quiescit, & exterminatur omnis materia M
vẽti tẽtationis. Et Hester 1. dicitur. Bibebant inuitati aureis poculis vinũ quoq;, vt magnificẽtia regia dignũ erat, &c. Nullꝰ bibebat nisi aureis poculis. i. mentibus mundis, & incorruptis. Et nota ꝙ inter beatos maior est concordia, q̃ inter mẽbra vnius corporis. Sicut enim in motu oculorũ, quo vnus vertitur, mox alius sequitur, ita vbicunq; velle tuũ verteris, velle omniũ sine vlla disceptione præsto habebis. Et Luc.14. Homo quidam fecit cœnam ma- Cœna.
gnam, & vocauit multos. Magna cęna, quia à magno domino inuitantur, magni viri vocantur, in magno palatio collocantur, magna, & multa fercula ministrantur. O ferculorum fertilitas, vbi dilectio sine separatione, contemplatio sine interpolatione, fruitio sine interpositione, potentia sine corruptione, sapientia sine occultatione,

munditia

A mundicia sine rebellione, cõcordia sine deceptione, sanitas sine interruptione, gaudium sine doloris admixtione, omne bonum sine diminutione. Hi sunt cibi alij, & alij in cęna Af
Hester 1. Cœna. sueri. Et 3. Esdrę 3. Rex Darius fecit cœnam magnam oibus purpuratis, qui erant sub ipso; & cum mãducassent, & bibissent satiati reuertebantur. Darius fertilis intelligitur, ex fertilitate. n. satietas sequitur: satietas enim ab eo, ꝙ est satis dicitur, quia electis animabus exsutis est pro statu de beatitudine confertur. Et quia nondum in Deum tota naturali affectione reflectuntur, ideò satiati reuertebantur. Perficietur aũt ista satietas qñ omnis sanctorũ humana affectio liquefiet, vt deiformiter feratur in Dei voluntatem sicut stilla aquę infusa multò vino à se deficere tota videtur, dum vini colorem induit, & saporem. Et Lucæ.14. dicitur,
B quòd nemo virorum illorum, qui vocati sunt, gustabunt cęnam meam: quia nec ementes villam per superbiam, nec iuga boum per auaritiam, nec vxorem ducentes per immundiciam: quia illi delectatio carnis illecebris nõ miscetur. In cuius figura stetit oleum, vbi vasa vacua non inuenit. 4. Regum. 4. Et est scien dum, quòd fons vitæ, qui per riuulos quatuor irrigat vniuersam superficiem terræ. Qui sic dulcorat omnes aquas, riuulos scilicet concupiscentiarum, vt aquæ inferiores descendentes in mare mortuum, omnino deficiant: sicut dicitur Iosue 3. Mens enim cœlesti desiderio feruens, impuritati studens, quamdiu carnales motus in se sentit, & tamen dissentit, si bi irascitur, & concupiscentijs reluctatur, nõ existens mare mortuum, sed viuum, & inquietum. Sed postquam cęperint inferiores aquæ decurrere, & infimarum delectationum fluctus languescere, & euanescere, tunc serenatur, & sanatur conscientia, prout magis, ac
C magis deficit concupiscentia. Et nota quòd æterna durabilitas, & securitas fœlicitatis beatorum designatur in quiete Ioannis supra pectus Domini in cœna Ioã. 21. Hic est discipulus, qui recubuit in cœna super pectus domini Iesu, vbi intimi electi dormire sinuntur, cum spõsa, quæ dormiens inter amplexus spõsi supposita capiti, & amplexata ea dextera, nec excitari permittitur, donec ipsa velit. Et cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini, &c. quia tunc totus homo refi cietur in fructu vteri virginalis, exterior sensus in contemplatione humanitatis, interior in degustatione diuinitatis. Et aduerte si Ioannes in carne mortali existens supra pectus humanitatis recũbens, sic est illustratus, vt fluenta Euangelij hauserit, & de trinitate sic altè intonauerit, quantum illustrabitur mens in corpore immortali existens? Luci diuinitatis immersa. Et 4. Regum. 2. Dixit Elisæus: Sana- D
ui aquas has, & non erit vltra mors, neque sterilitas. Aqua fluxibilis natura humana continuè decurrens ad mortem. Apoc. Aquæ multæ populi multi. Omnes morimur, & quasi a- 2.Reg.14.
quæ dilabimur super terram. Istæ aquæ sunt amaræ propter multas miserias quibus pleni sumus, sed in morte natura nostra sanabitur, & inueterata renouabitur. Vnde legimus de Fenice, quæ est auis orientalis, & semper vnica, quod cum diu ipsa vixerit collectis in nido aromatibus, ex illis plausu alarum, & radio solis succendit ignem, & ita cremata de cineribus suis iuuenis resurgit. Quia postquã san Humilitas
cti incinerati fuerint ex igne charitatis, & aromatibus virtutum, quas congregauerunt, & radio solis iustitiæ innouati, sanati resurgent, & mors vltra non erit, neque sterilitas, vbi nullum malum aderit, nullum bonum de E
erit. Et Matthæ.25. Quæ paratę erant intrauerunt cum eo ad nuptias. Sponsus Christus, qui totam Ecclesiam desponsauit in vtero Virginali, & quamlibet animam in regeneratione baptismali. Nuptię huius regis, & suæ sponsæ est conuiuium gloriæ, conuiuium regis Assueri. Qui ergo ad æternas nuptias secũ volunt intrare, virgines debent esse per incorruptionem, prudẽtes per circumspectionem: lampades, id est corda ad modum vitri munda, & peruia ad diuini luminis receptionem, præter infectionem, & malam cogitationem, oleum deuotionis, lichnum rectæ intentionis, ac lumen ædificationis. Et sic expectantes sponsum intrant cum eo ad nuptias fruitionis. Et ista debent tenere parata, quia sponsus venit media nocte, id est hora incerta: quia ni hil certius morte, nihil incertius hora mor- F
tis, nocuit enim differre paratis. Stultæ virgines sunt, quæ nomen Christianitatis habẽt, & dum nolunt oleum emere, fatuę sperantes de prolixitate vitæ venit sponsus: & quia non habent oleum in morte, non sinuntur intrare ad nuptias vitæ. Sic Rebecca itura ad nuptias in patriam Isaac parata est. Genes. 24. Et Genes. 29. Tandem Iacob potitus optatis nuptijs, scilicet Rachele amorem sequentis prio ri prætulit. Lya laboriosa ĩtelligitur, & Lippa erat, significans cognitionem viæ, quæ habetur cum magna difficultate, & tamen in speculo creaturarum, & ęnigmate. Sed tandem cum ad nuptias Rachelis peruenimus, nihil erit in creatura, quod in creatore clarè non videamus. Vnde Rachel intelligitur uidens principium, & in comparatione veritatis manifestissimæ, tota ueritas, quæ est in via, reputabitur quasi tenebra ignorantiæ. Pro ista seruiuit Iacob septem annis, & videbantur dies pauci præ amoris magnitudine, quia mo

dicum

G dicum est quicquid hic laboramus ad obtinẽdum illam lucem, & veritatem manifestã, quã expectamus. Et Hester 2. Fecit rex regnare Hester. i. Ecclesiam in loco Vasti. i. synagoge, & iussit conuiuiũ præparari permagnificum pro coniunctione, & nuptijs Hester, & dedit requiẽ vniuersis prouincijs. Quia nulla deordinatio, nulla rebellio, nulla mũdi, carnis, Dæmonis infestatio erit in potentijs animæ, quia nec in carne pudor, nec in ratione error, nec ĩ memoria vanus timor, nec in volũtate peruersus amor. Et dona largitus est iuxta magnificẽtiam principalẽ; quæ sint illa dona, quære supra: Non intrabunt illam gloriam Eunuchi,
Deut. 23. quia non possunt facere fructum. Non intrabit Eunuchus attritis vel amputatis testiculis, & abscisso veretro Ecclesiam Dei. Non cœci, quia non habẽt spiritualem visum, de quibus:
Psal. 113. H Oculos habent & non videbunt: nec claudi,
2. Reg. 5. qui habent distortum gressum. Cęcus, & claudus nõ intrabunt in templum vsquequo claudicatis in duas partes? si Deus est Dominus, sequimini eum: Non gibbosi, qui habent dorsum strumosum. Eunuchi sunt infrigidati, quia non habent feruorem amoris diuini, & sunt impotentes ad generandum per ignauiam. Iosue 18. Vsq; quo marcetis ignauia, &
Ocium. non intratis ad possidendam terram, quã Dominus Deus dedit nobis. Isti non intrant curiam, vbi est charitas ardentissima. Cœci sunt per errorem, & ignorantiam: Nume. 20.
Vitia. non intrabit Aaron in terram, quam dedi filijs Israel, eo quòd incredulus fuit ori meo. Claudi sunt per hypocrisim, & malitiam, vs-
Matt. 23. quequo claudicatis in duas partes. Væ nobis hypocritę. Gibbosi sunt per auaritiam qui
I incuruantur ad inferiora per terrenorum concupiscentiam. Matthæ. 19. Diues difficilẽ in-
Matt. 20. trabit in regnum cœlorum: Difficilè, quia non intrabit, nisi gibbum deponat, aut eleemosynas faciendo: vt Magi apertis thesauris obtulerunt Domino munera, & sic inuenerũt
Virtutes. puerum cum Maria matre eius. Quod in patria fidei succedent clara cognitio, spei tentio æternitatis, charitas perficietur per ardentissimam dilectionem summæ bonitatis, prudentiæ respondebit luminositas claritatis, fortitudini sanitas impassibilitatis, iustitiæ leuitas agilitatis: temperantiæ puritas subtilita-
Gene. 27. tis. Quando Iacob, id est fidelis, admonitione matris Ecclesiæ offert duos hœdos, quibus Isaac Deus pater siue Christus libenter vescitur, quando corpus per abstinentiam, anima per pudicitiam Deo offertur, consequimur à Deo benedictionem cœlestis gloriæ, habentes abundantiam roris cœlestis quantum ad delectationem diuinitatis, & pinguedinis terræ, quantum ad visionem humanitatis. Tem-

plum cœlestis gloriæ à Christo summo artifi- K
ce quotidie construitur de lapidibus, qui in hoc mundo quadrantur, & poliuntur tunsionibus, & pressuris, vt possint coaptari, & collocari in suis locis in illo templo, in quo omnes dicent gloriam. Vnde 3. Regum 6. Malleus, & securis non sunt audita in ædificatione tẽpli, quia dum ad hæc in monte Libano essent lapides, quadrabantur, & poliebantur, & sic poterant sine aliqua difficultate coniungi, qui enim quadrati fuerint per temperantiam in Libano Ecclesiæ militantis, dabitur eis incorruptio prudentiæ, perfecta cognitio, obedientiæ exaltatio, orationi gratiarum actio, lachrymis iubilatio; & sic de aliis. In patria singuli singulos in singulis videbimus, sicut nunc facie nostra alterutrum videmus: vnde in mente vniuscuiusque ab alterius oculis L
membrorum corpulentia non abscondetur, Videtur.
sed patebit animus, patebit oculis tota corporis harmonia; & sic vnusquisque erit conspicabilis alteri, sicut nunc esse non potest conspicabilis sibi: tunc enim tolletur uelamen quod super faciem Moysi positum est Exo. 33.
vsque in hodiernum diem: sed cum euacuatum fuerit velamen, non erit necesse formare quæstiones; cum in illo speculo clarefiẽt omnium reuelationes. Et nota, quòd in patria erit plena securitas, cum liberati fuerimus ab Ægyptijs. Exod. 14. Liberauit Dominus Israelem de manu Ægyptiorum in die illa, & viderunt Ægyptios mortuos super littus maris, & cecinerunt filij Israel carmen Domino. Sancti enim perfectè liberati sunt de manu dæmonum, quia in manu Dei sunt. Vnde post transitum Iordanis, & facta secunda circumcisione, hoc est post diem mortis, & securitatem ab omni pœnalitate, dicitur electis Iosue 5. Hodie abstulisti opprobrium Æ- M
gypti à nobis, hoc est erubescentiam, & timorem peccati. Et vident Ægyptios mortuos super littus maris, quia sine tentatione peccata recolere poterunt, quæ penitus mortua in ipsis erunt, & cantabunt pro sua liberatione. Et Ægyptiorũ submersione canticum illud de quo Apocalip. 15. Cantantes canticum Cantare.
Moysi, & cãticum agni Dei. Nota historiam. De beatis dicitur illud Cantic. 2. Donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ. Hæc dies dicitur dies aspirans, quia semper spirauit, vt in beatis Angelis, suspirauit in malis Angelis, expirauit in hominibus reprobis, sed aspirauit in electis: quia tunc plenariè respirabunt, amodò iam dicit eis spiritus, vt requiescant à laboribus suis. Aspiratio autem temperiem, & lætitiam significat, ideo si Dies.
quæratur huius diei annus, ipse erit iubilæus remissionis, si mensis, occurrit dies

men-

A mensis æquinoctij vernalis, vel Aprilis: si quæratur feria, occurrit sabbathum, & dies solennis: si quæratur hora, occurrit hora meridionalis. De ista die, cui non succedet nox Leuit. vlt. Cum Iubilei venerit dies, sanctificatus do-
Annus. mino erit: annus quinquagesimus, in quo reuertebatur possessio ad dominum priorem, & restituebatur hereditas. Iubileum autem vnusquisque post hanc vitã inueniet, si de corpore mũdus exit. Et tunc hæreditatem suam iustus
Psal. 12. recipit: tunc. n. implebitur: Cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas dñi filij mer ces, &c. Tunc erit magna cõfusio. Econtrario erit eis, qui perdent hæreditatem suam perpetuo, sicut ei, qui perdunt messem suam in Au
Ager. gusto. Tunc autẽ ager conscientiæ, qui modo subest maledictioni diuinæ, erit sanctificatus
Germinare. domino, quia ex tunc non germinabit spinas trãsgressionis, nec tribulos tentationis, sed flo
B res consolationis, & triticum fruitionis. Et Ezech. 10. In firmamento quod erat super caput Cherubin quasi lapis saphirus, quasi species similitudinis solis: Et additur in prima visione super hanc visionem: super similitudinẽ throni, similitudo quasi aspectus hominis. Quattuor ergo erant super caput Cherubin, firmamẽtum, thronus, species saphiri. Similitudo aspectus hominis in firmamento, quod non participat conditiones naturę corruptibilis impassibilitas interna potestas. In saphiro qui refrigerat ardorem interiorem: sanctitas, in aspectu filij hominis, veritas, quę perficit aspectum creaturæ rationalis: tunc enim erit plenum præmium nostrę retributionis, cũ in corpore nostro erit impassibilitas, in irascibili potestas, in concupiscibili sanctitas, in rationali veritas. Ecci. 43. Sol in meridiano exurit terram. i. Christus inflammat per amorem to-
C tam cœlestem patriam. Vnde omnes ciues illius terræ, in qua est portio viuentium, ardent igne dilectionis diligũt omnes proximos suos sicut seipsos, Deum plus quam seipsos: tunc enim erunt penitus difformes, sicut massa ferri ignita videtur ignis, & aer in meridie videtur lux, & vitrum radio penetratum videtur pura lux. Sed non sic modo: quia tunc charitas erit in esse perfecto, & sicut fornace accẽsa fit euaporatio scintillarum, ita ex illa indicibili dilectione ardẽte. Sic euaporatio gratiarum actionis, qua laudant indefinenter Deum. Et inde aliquando illæ scintillæ vsque ad nos penetrant, sed subito disparent affectiones, & serenæ, & succensæ, quibus aliquando vulneramur, vt ad illum charitatis ignem ardentem toto desiderio transeamus, vbi est medicina omnis tribulationis, sicut solent remedium quærere qui sunt læsi à combustione accedendo ad ignem, vt acrior, & grauior ignis tẽperet ardorem, quem leuior ignis intulerat. D
Hæc est meridies in quo Ioseph celebrauit cõ Gen. 14.
uiuium cũ fratribus suis. Et nota quòd in hac Vita.
vita misera gaudium haberi non potest. Licèt enim quædam aues in pictis, & deauratis cantent, tamẽ cum aduertũt se inclusas, nituntur exire, & capita deponunt per foramina domunculæ: sic quantumcunque bene sit nobis in hac vita, dum aduertimus nos captos in hoc carcere corporis mortalis, debemus appetere nostram gloriosam ciuitatem, ad quam facti sumus, sicut aues inclusæ appetunt aerem connaturalem. Et nota, quòd beati dicunt illud Cantic. 2. Imber abijt, & recessit, flores apparuerunt in terra nostra. Hyems multos humores clausis poris in concaualitatibus corporis congregat, qui exalationem debitam non inuenientes, calefiunt, & computrescentes, varias infirmitates inducunt, pœ- E
nam corporalem, & miseriam huius vitæ significant. Imber autem refrigerans, lutum Imber.
generans, itinerantes impediens, significat temporalia, quæ in via ad patriam nos impe- Tempora lia.
diunt, ardorem mentis refrigerant, à spirituali-
bus, & lutum concupiscentiæ generant, & animã aggrauant ne sursum feratur, quæ omnia in patria cessabunt. Flores autem immar- Flores.
cessibiles sunt cœlestes splendores, & immissiones, qui & colore visum, & odore olfactũ, & lenitate tactum reficiunt spiritualem, quorum odor non minuitur, color non variatur. Apparent autem in terra nostra, id est in patria, quæ est terra uiuentium, in qua est ferti- Terra.
litas sine defectu, securitas sine metu, fœcunditas sine luctu. Et nota, quòd cum duplex sit scientia: vna quantum ad experientiam cir Scientia.
ca sensum: alia quantum ad doctrinam circa intellectum, sicut sancti recordabuntur de peccatis quantum ad sciẽtiam rationalem, vt dicit Augustinus, sicut medicus nouit morbũ: sed mali recordabuntur per experientiam sen F
suum. Pœna enim oculos aperiet, quos culpa clauserat. In prima autem curabitur omnis infirmitas in sinu diuinæ pietatis: quia nec languor ibi, nec senium remunerabitur vtilitas ex reuerentia angelici seruitij, & societatis exaltabitur, & honorabitur paupertas obtẽtu iudiciariæ potestatis, quia iudicium pauperibus tribuet. Et nota quòd de ęterna gloria intelligitur illud Luc. 14. Homo quidam fecit cęnam magnam, & vocauit multos. Homo iste Christus est, quia homo natus est in ea: Cœna ęterna gloria, quæ dicitur ma- Cęna.
gna propter magnam hospitis inuitantis autoritatem, dignitatem, & curialitatem; magna enim eius curialitas, quia ab origine mundi per Patriarchas, Prophetas, per Angelos, per Apostolos, qui sunt principes sui pala

tij.

G tij.Genus humanum interius illuminando & monendo. Exterius predicando & exemplando ad conuiuium vocauit. Sed maior est per seipsum verbo & exemplo vocare, sed maximè alienigenas inimicos, & qui eum impugnant quotidie sui regni & conuiuij participes facere.Secundo dicitur magna pp inuitatorum generalitatem.Quia omnes possunt intrare ad conuiuium nisi sibi opponāt obstaculum.Tertio dicitur magna propter inuitatorum satietatem & ferculorum copiositatem. Quarto propter cœnæ continuitatē & æternitatem.Dr aūt cęna.Quia dabitur electis in fine mundi, sicut cœna datur in fine diei. In cuius figura Christus migraturus ad gloriam patris,cœnam fecit discipulis suis. Ioan.13. Vbi lauit pedes discipulorum suorum,& dedit eis proprium corpus,& promulgauit dilectionis mandatū. Quia in patria purgabitur & lauabit humana natura ab omni & sequela & plenariè fruemur Christo. Et quantū ad diuinitatem & quātum ad humanitatē.Et erit ad Deū & ad proximū dilectio cōfirmata. Sed aliqui impediuntur ab ista cœna curiositate.Villam emi,seu superbia & fastuositate. Alij cupidita te, Iuga boū emi. Alij voluptate, Vxorē duxi. Villā emi fastus superbię. Iuga boū terrā arantium æstus auaritiæ. Vxorem duxi fluxus immunditiæ.Nullus istorū gustabit cœnam. Nō villam ementes per superbiā. Nō cum bobus terram arantes per auaritiam.Nō vxorem ducentes per carnis immunditiam. In quorū loco iubentur introduci pauperes,debiles,cęci, claudi. Pauperes sunt, qui peccata præterita considerantes vident se multa debere & parum in meritis habere. Debiles sunt qui delicate nutriti pœnitentiam condignam de præteritis agere non possunt.Sed eleemosynis & sanctorum virorum orationibus & suffragijs petunt humiliter adiuuari.Cæci sunt qui oculos corporis habent clausos contra terrenam concupiscentiā.Sed oculos mentis apertos ad spiritualem intelligētiā. Sic fuit Paulus in cōuersione excæcatus. Sic Apostoli in transfigu ratione dñi,quæ fuit figura futuræ gloriæ. Ne minem viderunt nisi solum Iesum.Claudi sūt in quibus eneruata est concupiscentia carnis, sicut exsiccatus est neruus in femore Iacob. Ipse vero claudicabat pede.Gen.32. De cœlesti patria dicitur Num.13. Terra illa fluit lacte,& melle. Sicut ex his fructibus cognosci potest.Terra illa dicitur cœlestis patria, Terra propter stabilitatem. Lac de carne fluit. Mel de cœlo cum rore descendit. Lactea ergo dulcedo de carne trahitur, quando gaudium de glorificatione corporis generatur. Sed mellifluus dulcor de cœlo descendit,quādo de beatitudine naturæ cœlestis nostrę scilicet animæ gaudium surgit. In lacte dulcedo sola,non summa.In melle contemplationis & dulcedinis diuinitatis dulcedo sola, & summa. Fructus aūt fruitionē designat.Et 3.Reg. 6.Domus dñi dum ædificaretur de lapidibus dolatis atq; perfectis ædificata est. Lapides se ad inuicē supportant in ædificijs. Sed dolātur vt politi efficiantur,cū in eis relucet quicquid eis obijcitur.Dolantur ēt vt magis alijs lapidibus compaginentur. Cor enim cum afficitur pietate,nouit aliorum culpas supportare,pœnas & aliorū:& tentationes in seipso formare, & cū alijs concorditer viuere.Et Zach.vlt.Reuertetur omnis terra vsque ad desertū de colle Remōn ad austrum Hierusalem:& exaltabitur & habitabit in loco suo.Et à porta Beniamin vsq; ad locum partis prioris & vsq; ad portam angulorum & à turre Ananeel vsq; ad torcularia regis. Et habitabūt in ea & anathema nō erit amplius. Sed sedebit Hierusalem secura.Omnis terra vsq; ad desertum reuertetur, quādo in eis,qui in fide Christi firmi steterūt, innocentia perdita,& deserta restituet.De colle Remon ad austrum Hierusalem; de colle superbię ad pacis temperiem, Remon enim stabilitas,& sublimitas, Hierusalē visio pacis,Auster ventus temperatus,& dulcis. Et exaltabitur: quia plus conferetur in gloria, quam perditum sit innocentia:Et habitabit in loco suo: quia virtutum habitus perfecti possidebunt, artem mentis, & motus naturæ purissimi reprimet motum carnis. Manebit secundum essentiam natura purissima cum superuestita gloria. A porta Beniamin vsq; ad portæ prioris locum,vsque ad portam angularem habitabitur, quia per visionem, quę succedet fidei, per tentionem,quę succedet spei,per dilectionem, qua perficientur potentiæ animæ, scilicet rationalis, irascibilis,concupiscibilis, plenitudine gratiæ perfruentur. Porta enim prior fides est, per quam primo intramus in regnum cœleste: cuius locus potentia rationalis,cuius inhabitatio visio veritatis. Porta Beniamin, quæ intelligitur filius dexteræ, spes, per quam sumus filij gratiæ, sperantes nos ingressuros aliquando regnum gloriæ,quod habemus nunc in spe,habituri quādoque in re:cuius locus potentia irascibilis; cuius habitatio tensio maiestatis. Porta angularis,dilectio, quæ amicos vnit, & inimicos sibi ex opposito concurrentes,& se in vno spiritu coniungentes: cuius locus ponitur cōcupiscibilis, & inhabitatio vnius perfectissimæ dilectionis: à turre Ananeel, quod interpretatur gratissimus Dei vsque ad torcularia regis habitabitur, quia per excellentiam feruentissimæ, & Deo gratissimæ in ipsum fit ascensus ad sobrietatis excessum.

Et

Vocare. Cœna. Mat. 22. Luc. 14. Act. 9. Mat. 17. Terra. Virtus. Vires.

A Et Genes.29. Dixit Laban ad Iacob: Dic quid mercedis accipies?Respōdit: seruiam tibi pro Rachel septem annis: erat autem Rachel venusta facie,& decora aspectu.Per hoc intelligitur clara Dei visio,quam beati recipiūt pro mercede. Nam Rachel interpretatur videns principium, pro ista est seruiēdum Deo,septē annis,id est toto tempore.Et Gen.26.Seminauit Isaac in terra illa, & in ipso anno accepit centuplum:quod exponitur Matt.19. Nemo est qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter nomen meum,& propter euangelium,qui non accipiat, & in sæculo futuro vitam æternam. Et nota,quòd cœlestis patria dicitur desertum,id est derelictum,quia à mul B tis contemnitur. Et quia ab Angelis malis locus ille desertus, & derelictus legit Luc.15. In persona filij Dei. Quis ex vobis homo habet centum oues, & si perdiderit vnam ex illis, nonne dimittit nonagintanouem in deserto,& vadit ad illam,quæ perierat,donec inueniat eam? Quia Dei filius ex nunc hominum restaurat ruinam Angelorum. Solent autem homines nemorosa deserta ad speciales delitias in illis desertis ædificare secretissima ędificia,& amenissima.Vnde & dominus quadraginta annis mansit cum filijs Israel in deserto. In hoc autem deserto cœlestis patriæ non timetur inopia poculorum,non penuria ferculorum,non violentia inimicorum. Habent enim inhabitantes ibi suum cellarium,s.abundantiam diuinæ suauitatis, refectorium æternę satietatis,dormitorium internæ tranquillitatis.Abundantia non timet paupertatem, satietas non timet famem,pax non timet rapaci C tatem. Et de paradiso dicitur Num. 24. Dirigens Balaam contra desertum vultum suum eleuans oculos vidit Israel in tentorijs commorantem per tribus suas, & irruente in se spiritu Dei, assumpta parabola ait: Homo cuius obscuratus est oculus,dixit auditor sermonis Dei, qui visionem omnipotentis intuitus est, qui cadit, & sic aperiuntur oculi eius. Quam pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Israel? vt valles nemorosæ, vt horti iuxta irrigui fluuiorum, vt tabernacula, quæ fixit dominus quasi cedri prope aquas, id est Prophetæ.Anima enim in spiritu eleuata loquitur de Deo in metaphoris de amenitate paradisi: ipsa est, quæ cadit, & sic aperiuntur oculi eius, quia quanto magis humiliatur, & in consideratione suorum defectuum se cōtemnit, tanto magis illuminatur. Sequitur, quam pulchra, &c. Alia translatio dicit. Quam bonæ sunt domus tuæ Iacob,tabernacula tua Israel, vt nemora vmbrantia,vt paradisi superflumina,vt tabernacula, quæ fixit dñs.Nemora vmbrantia,referri possunt ad D amenitatē delectationis paradisi super flumina ad gustum fruitionis: cedri iuxta aquas ad altitudinem contēplationis:tabernacula, quę fixit dñs ad ęternitatem possessionis. Hæc.n. sunt varia fercula in cōuiuio æternæ refectionis.Et 3.Reg.19.Post ieiunium quadraginta dierum venit Elias ad montem Dei Oreb, q̄ interpretatur mensa, scilicet abundantia ęternæ refectionis,quia qui operantur in carne iustitiam ipsam mortificando saturabuntur. Lazarus famelicus Abraæ recipitur & conuiuatur. Luc.16. Et per amarum poculum confectionis peruenitur ad dulcedinem refectionis, sicut per medicinam ad sanitatem. Et nota q̄ in apocryphis Esdræ legitur de sanctis, quibus in signum victoriæ datæ sunt palmæ, E ait sic: Ego Esdras vidi in monte Syon turbam magnam, quam numerare non potui,& omnes canticis laudabant dñm, & in medio eorum iuuenis statura excelsus eminētior omnibus illis:& singulis eorum capitibus imponebat coronas, & magis exaltabatur: ego aūt miraculo tenebar,tunc interrogabam angelū & dixi: Qui hi sunt domine, qui respondens dixit,Hi sunt, qui mortalem tunicā deposuerunt, & immortalem susceperunt, & confessi sunt nomen Dei,modo coronant, & accipiūt palmam:& ad Angelos dixi:Ille iuuenis quis est qui eis coronas imposuit, & palmas in manibus tradidit? Qui respondens dixit mihi: ipse est filius Dei, quem in sæculo confessi sunt. Ego autem magnificare eos cœpi, qui fortiter pugnauerant pro nomine Domini. De modo veniendi ad gloriam Ioann. 10. Ego sum ostium, per me si quis introierit saluabitur, & ingredietur, & pascua inueniet. Christus est ostium, quia per ipsum, id.est F per imitationem suæ conuersationis intrant oues in viridarium æternæ gloriæ. Ingrediuntur contemplando eius diuinitatem, egrediuntur contemplando eius humanitatem. In ipso pascua inueniet vterque homo, interior intus,in contemplatione diuinitatis, exterior foris,in carne Saluatoris, vt sicut vterque seruiuit Deo,sic vterque remuneret.Hęc enim est terra fluens lac, & mel, in quam introduxit dominus filios Israel, non illos, qui desiderant cibos Aegyptiorum. Lac emanans de carne; dulcedo in humanitate, mel proueniens ex rore, dulcedo in diuinitate. Et de ista delectatione Exod. 3. Moyses pascebat oues Ietro, & cum minasset gregem ad interiora deserti, venit ad montem Dei Oreb. Moyses vir mitissimus Christus,qui manat oues ad interiora deserti, hoc est ad immarcessibilia gaudia paradisi; & ad montem Dei Oreb;quod interpretatur mēsa, hoc est ad compre-

Seruire. Desertū. Religio. Desertū. Religio. Cōtēplatio. Exod. 13.

G prehendendam excellentiam diuinitatis pro possibilitate humana, in qua est declaratio sũma. Et nota, quòd secundum Apostolum non sunt cõdignæ passiones huius temporis ad futuram gloriã, quæ reuelabitur in nobis. Breue enim est omne, quod hic patimur, æternũ erit illud gaudiũ q̃ experiemur. Cõsolat aũt electos breuitas ista, quia luctus, qui exercet breuitate huius tẽporis, cõuertetur in gaudiũ æternitatis, & tunc maior erit lętitia, quàm fuerit tristitia: sicut in pariente maius est gaudium sequens de fructu, quã fuerit dolor de partu, extensiuè dico: nam fructus laboris tollit de memoria immensitatem doloris: sicut portus tollit nauseam maris, & post amarã potionem peruenitur ad sanitatẽ perfectam: & sicut discipuli contristati sunt in passione, sic
Matth. 26 Luc. 24. gauisi in resurrectione. Et de ista gloria dicitur Ioann. 16. Petite, vt gaudium vestrum sit plenum: quia implebitur interior homo gau-
H dio manante ex melle diuinitatis, & exterior gaudio manante ex lacte humanitatis: &
Gen. 43. hoc implebitur quando pius Ioseph reconciliabitur fratribus suis, qui eum vendiderunt. Et de gloria beatorum dicitur illud Matthæi 17. Resplenduit facies eius sicut Sol, & vestimenta eius facta sunt candida sicut nix.

In ista transfiguratione ostenditur gloria beatorum, quo ad animam, & quo ad corpus; quo ad animam, in splendore Solis: quemadmodum enim facies ad solem conuersa splendore solis illustratur, sic animæ beatę respicientes, & intendentes in solem iustitię, illo lumine illustrabuntur. Apocalyp. primo. Facies eius sicut Sol, in virtute sua lucet.

I In candore vestium ostenditur gloria corporum. Corpora enim nostra, quæ nunc sunt nigra, & obfuscata, quia miserijs plena, & passionibus subiecta, sed tunc super niuem dealbabuntur. Nec mirum, quia ex terra fit carbunculus, & ex silice fit vitrum. In huius signum angelus, qui resurrectionem dominicam testabatur. Matth. vlt. Erat aspectus eius sicut fulgur, vestimenta eius sicut nix. Et 3. Reg. 6. Ædificauit atrium interius tribus ordinibus lapidum politorum. Atrium exterius militans ecclesia, atrium interius cœlestis curia, tres ordines lapidum politorum, in quibus nulla erit gibbositas, aut tortuositas, sunt tres hierarchiæ angelorum, & ho-
Signati. minum sanctorum. Et de beatis dicitur Apocal. 7. Audiui numerum signatorum centumquadragintaquatuor millia signati ex omni tribu filiorum Israel. Non est iste numerus litteralis, quia maior erit numerus, sed est figuralis, vt ex eius mysterio sciamus quales esse debeamus. Numerus quadragenarius est
Gen. 7. numerus pœnitentium: vnde quadraginta diebus, & noctibus descendit aqua diluuij, & tot diebus durat quadragesima, quę est tempus pœnitentiæ, & tot annis fuerunt filij Israel in deserto pœnitentiæ antequam intrarent terram promissionis. Numerus centum est numerus obedientium præcepta Dei seruantiũ, quia decies decẽ faciunt centũ. Quaternarius est numerus proficientiũ per exercitiũ quattuor virtutum cardinalium. Millenarius qui est vltimus limes numerorũ, est numerus perseuerãtium, vnde in quadragesimo intelligitur integra cõfessio, & perfecta detestatio peccatorũ, in centenario perfecta obseruantia mandatorũ, in quaternario pfecta exercitatio, & acquisitio virtutum, in millenario consummatio adeptorum. Signati sunt ergo, & ad vitam introducendi pœnitentes per quadraginta, obedientes mandatis Dei per centũ, proficientes in meritis per quattuor, perseuerãtes in bonis operibus per mille; vide ergo conscientiã tuã, & vide si es signatus aliquo istorum signorũ, s. perfecta pęnitentia, mãdatorum obseruãtia, profectu virtutum, & meritorũ, & perseuerantia inceptorũ, quia extra numerũ signatorum non est salus, imò non signati adiudicati sunt morti æternæ. Ezec. 9. Signa thau super frontes: Sequitur. Super quẽ non videris Thau interfice, &c. Et de beatis dr̃ Hester 1. Assuerus, qui interpretatur beatitudo, fecit grande conuiuium cunctis principibus, & pueris suis, fortissimis Persarũ, & Medorum inclytis, & prefectis prouinciarũ. Et septem diebus, i. in æternũ, iussit cõuiuiũ prępararі in vestibulo horti, & nemoris. Hoc est grãde conuiuiũ, ad quod à grandi principe, s. Christo populus inuitat, quia grandis familia conuocatur. Apo. 7. Vidi turbã magnã, quam dinumerare, &c. Sũt autẽ septem mensę conuiuantium, Angeli, Patriarchæ, Prophetæ, Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines. Oẽs isti habẽt signum Dei viui, Signum thau. i. conformitatẽ vitæ Christi in frontibus suis: grande conuiuiũ, quia in grãdi, & nobili loco cõuiuiũ prępararur, in cœlo empyreo, qd̃ est nobilius, & lucidius omni alio corpore, quia grandis multitudo ferculorum ministratur, vbi inuitati ardẽt dilectione, gaudent fruitione, vbi erit ignita dilectio, sine separatione, clara cognitio, sine dubitatione, plena delectatio, sine doloris admixtione, Beatitudo securitas sine metu, quia omnes mali homines, & dæmones erunt in inferno incarcerati, iucunditas sine luctu, & displicentia, sacietas sine fastidio, sanitas sine morbo, durabilitas sine termino. Ioann. 17. Hæc est vita æterna, vt cognoscant te Deum verum, & quem misisti Iesum Christum; Vinum abundãs prout decet regiã Christi magnificẽtiã ibi propinat, p̃ quod inenarrabilis dilectio, & inexper-

K Amos 8.

L

M

A experta viatoribus designatur. O si vna gutta de illo diuino nectare ad nos stillaret, mentes nostras sic inebriaret, & alliceret, q̃ deciperet totus mundus, & diceremus cum Petro:
Mat. 17. Dñe bonũ est nos hic esse, quia vt dicit Greg. Gustato spiritu desipit omnis caro: In cuius signum Hebræi stupefacti ex sapore mannæ, quẽ aliàs non gustauerãt, admirantes dixerũt;
Psal. 130. Manhu, qd̃ interpretatur, quod est hoc. Hoc enim vinũ lętificat, & viuificat cor hominis: in ista taberna debet homo impignorare quicquid hẽt, & seipsum expendere, vt de illo vi-
Actu. 2. no possit gustare, sicut fecerunt martyres, quo inebriati sunt Apostoli, dum Spiritũ sanctum receperunt. Si quæris quo emitur; Dico q̃ bona voluntate, si aliud non habes, quia regnum Dei tm̃ valet, quantũ habes: tũc.n. videbis vultũ natiuitatis, ex quo habebis necessaria omnis veritatis: & afflues, quia hauries de abysso
Psal. 35. B voluptatis, quia inebriabuntur ab vbertate domus tuæ, &c. Qm̃ apud te est fons vitæ, & mirabitur cor tuũ pp̃ nouum, & inexpertũ gustũ delectationis. Quod figuratũ est qm̃ Indæi gustantes dulcedinem inexpertam mannæ dixerũt, Manhu, quod interpretatur, quid est hoc. Et dilatabitur cor tuũ ad continuandum gaudiũ immẽsę cõsolationis, quia fruũtur, nec fastidiunt quo frui magis sitiunt, qm̃ cõuersa fuerit ad te multitudo maris cũ plenitudine fruitionis. Modo.n. quasi in pictura, & similitudine gustamus illud mãna, sed tunc totum mare fęlicitatis intrabit, immo nos in illud. Et in Apo. 7. Agnus, qui in medio throni est, reget eos, & ducet ad vitæ fontes aquarũ. Isti fontes sunt venæ vitales inexhaustibiles, inexsiccabiles, procedẽtes de abysso diuinitatis, & humanitatis ad duplicẽ hoĩem interiorẽ sicut aqua diluuij, pcedebat de fontibus, qui rupti sunt, & de cœlo cuius chataractę apertę sunt scatu
C rientes dulcorẽ fœlicitatis inebriantes curiã supernæ societatis. Aug. quantumcunq; fauces arentes, & ventrẽ capacẽ habeas, fontẽ istũ non poteris exsiccare. Et Mala. 3. ostenditur. Quã pauci intrabunt illã curiam. Ecce venit Dñs exercituũ, & quis stabit ad videndũ eum, ipse.n. quasi ignis cõflagrãs, &c. Quatuor ibi ponunt, conflabuntur cogitationes, purgabũtur operationes, mundabunt locutiones, collaudentur intentiones, & nulla impuritas prædictorũ ibi recipiet. Quia vt dr̃ Apo. 21. Nihil inquinatũ intrabit in illam. Sine veste nuptiali nullus erit in palatio cœli, quia indutus sacco nõ audebat intrare curiam regis Assueri.
Matt. 22. In Matthæo: Amice quomodo huc intrasti nõ habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Quia in die iudicij nullus se poterit excusare. Tunc ait ministris ligatis pedibus, &c. Et 3. Regum 10. Beati viri tui, & beati serui tui hi, qui stant coram te semper, & audiunt sapientiam tuam. De beatis intelligitur illud Lucæ 21. Erunt signa in sole, & luna, & stellis. In patria quippe alia est claritas solis, alia lunæ, alia stellarum. 1. Corinthiorum 15. In sole fontalitas fœlicitatis, ex quo super electos oritur quadruplex signum, scilicet incomprehensi- Signum. Sol.
bilis fulgor, inexplicabilis amor, inexpressibilis dulcor, inamissibilis tenor. Apocalip. primo. Facies eius sicut sol in virtute sua lucet. Illius scilicet, qui habebat in dextera sua septem stellas, id est septem choros beatorum, quæ stellarum nomine designantur. In luna gloria virginis, quæ prima est particeps solaris luminis: prima residet post thronum diuini numinis, & post thronum Christi quadruplici fulgens signo, titulo virginalis priuilegij, doctrinalis magisterij, Priuilegia.
triumphalis martyrij, imperialis dominij. Beata virgo.
Quo quia mater Dei, imperatrix dicitur vniuersi. Eccli. 43. A luna signum diei festi. E
In stellis gloria electorum vniformis origine, deiformis pulchritudine, multiformis ordine: ordinantur enim claritatis gradu, dignitatis sicu, charitatis fructu, fœlicitatis gustu. Istæ sunt stellæ immobiliter, & immutabiliter fixę in firmamento cœli in palatio cœlestis regni: Et de beatis exponitur illud Exod. 24. Erat autem species gloriæ Dñi quasi ignis ardens in vertice montis in conspectu filiorum Israel: vbi quantũ ad beatos ostẽditur visio serenata, fruitio consummata, tentio con Beatitudo
firmata, charitas dilatata, societas dedicata. Erit itaque ibi operante igne amoris diuini ex eius illustratione, viso serenata, speciei no- F
mine designata, erat ait species. Hæc est illa, de qua ait August. 2. de Trinitate. Illa species rapit omnem animã rationalem desiderio sui tanto ardentiorem, quanto meliorem: tãto meliorem, quanto ad spiritualia resurgentem; tanto ad spiritualia resurgentem, quanto carnalibus morientem. Erit etiam fruitio consummata, nomine gloriæ demonstrata: quia species gloriæ Domini non est aliud gloria, quàm status omnium bonorum aggregatione perfectus, in qua erit copiositas sine defectu, quia gloria, & diuitiæ in domo eius; satiabor cum apparuerit gloria tua. Securitas sine metu, quia gloria regni tui dicent, & Psal. 144.
potentiam tuam loquentur: Iocunditas sine luctu, quia gloriam hæc est omnibus sanctis eius. Satietas ex omni fructu. Exod. 33. Ostendam tibi omne bonum. Erit ibi tentio confirmata, & perpetua, quia ignis iste ardet in vertice montis. Istum montem Religio.
altissimum non poterit impugnare ventus Tentatio.
mundanæ ambitionis, ictus carnalis corruptionis, flatus Diabolicæ tentationis. Quia intro-

G troduces eos,& plantabis in monte hæreditatis tuæ,firmissimo habitaculo tuo, quod operatus es dñe. Erit ibi charitas dilatata; quia ignis ardens; erit & ardor huius ignis diuinæ, s.dilectionis ardor,immensus,intensus,extensus,protensus.Ex obiecti præsentialitate,& infinitate,quia si charitas viatoris augeretur in infinitum,non æquaretur charitati cõprehensoris, quantum ad delectationem, & hoc hẽt ex præsentialitate obiecti;vt sm hoc quamuis inter natos mulierum non surrexit maior Ioãne Baptista, tñ qui minor est in regno cœlorum maior est eo.Erit ardor intensus ex subiecti immortalitate: nũc enim corpus quod corrumpitur aggrauat animam, sed tunc corpus gloriosũ non impediet potentias, nec retrahet in actibus suis,sed potius expediet.Erit ardor protensus ex durandi æternitate. Erit ibi ardor extensus ex adiuncti vniuersitate: quia tunc videbimus,& amabimus Deum in omnibus creaturis,& omnes in Deo.Erit etiam ibi charitas dilatata propter prædictũ amorem. Erit ibi societas dedicata & consecrata.In cõspectu filiorũ Israel:non.n. Ægyptij,sed filij Israel, per quos significant beati,mare exiuerunt,desertũ transierunt,Manna gustauerunt, terrã possederunt . Quòd laborantes in vinea dñi,i. in ecclesia in qua sunt tot vites, quot fideles,siue plãtãdo per prædicãtionẽ, siue putãdo,& fodiẽdo per correctionẽ, siue aliter p exercitationẽ,recipient in fine diei,i.vitæ, vel in die iudicij,denariũ,cui⁹ est materia aurea, assumpta humanitas, cuius est figura, & impressio imago regis, vnita diuinitas. Et nota ꝙ de anima beata, aut contemplatiua dicitur illud 3.Reg.10.Quod regina Saba videns omnem sapientiam Salomonis, & domum quam ædificauerat,habitacula seruorum eius,& cibos mensę eius,& ordines ministrantium, vestesque & pincernas, & holocausta, quæ offerebat in domo Dñi, non habebat vltra spiritum:dixitq;, beati viri tui, & beati serui tui, qui stant corã te semper, & audiunt sapientiã tuã.Sic dicit anima in extasi posita videns curiã ex præsidẽte,ac præfulgente principe, ex præfulgente agmine,ex præcellente munere, & dispositione.Et nota illud Apo.14.Vidi supra montem Sion agnum stantem, & cum eo, centumquadragintaquatuor millia,&c.Sequitur:Cantabãt canticũ nouũ,&c.Agnus iste caput est totius cœlestis hierarchiæ, non solum sm diuinitatẽ,sed ẽt sm humanitatẽ,tres actꝰ hierarchicos exercens in angelos & beatos, purgans,perficiens,& illuminans,qui sunt illi signati,qui sunt in illo monte secum.Canticũ nouũ cantant beati, quia sicut nos cantamus aliud canticum de natiuitate,aliud de resurrectione,& sic de diuersis festis sm diuersa beneficia à Christo nobis exhibita,& diuersæ cantilenæ fiunt sm diuersas laudes vnius viri, sic beati diuersa attributa in Deo gustantes, & cognoscentes,quæ à viatoribus nullo mõ cognoscunt semper laudum cãtica innouabũt. Quòd de omni gente aliqui saluabũtur iuxta illud Apoc.7.Vidi turbam magnam qua dinumerare nemo poterat ex oĩbus gẽtibus,& populis,&c.Et in Mat.13.Simile est regnum cœlorum sagenæ missæ in mare, & ex omni genere piscium congregãti.Ezech.34. Requiescent in herbis virentibus, virorũ herbarũ,decor,& glorificatio corporũ gloriosorũ, pĩgue do exuberãs,gloria aĩarum. Montes Israel,angeli,pascet ergo Christus oues seipso,quia sm Aug.lib.de spiritu & anima.Duo sensus in homine, interior,& exterior, & vterq; bonũ suũ hẽt in Christo,quo reficitur,sensus ĩterior reficitur in cõtẽplatione deitatis, exterior in cõtẽplatione humanitatis,quia ĩgredietur,& egredietur,& pascua inueniet.Io.17. Hæc est vita æterna,vt cognoscant te Deum verum & quẽ misisti Iesum Christũ.Gaudiosum est esse in illis nuptijs paradisi, vbi erit pfecta sanitas, vera securitas,iucũda societas,quia ibi Iesus,qui interpretatur salus,ibi Maria,quę Syro sermone interpretatur dña, ibi discipuli ad nuptias vocati,ibi aqua mutatur in vinũ,sicut.n.gutta aquæ, multo vino infusa deficere à se tota vr̃, dũ saporẽ vini induit & colorẽ, & ferrũ ignitum fit igni smilimũ pristina forma exutũ, & non tã vr̃ esse ferrum,quã ignis,& sicut aer solis luce perfusus in eandẽ transformatur lumi nis claritatẽ, vt non tã videatur esse illuminatus quã lumen,ita in gloria vtraq; stola perfecte recepta liquescet,& euanescet omnis affectio carnis:imò naturalis quando per deformitatem transibunt totaliter ad Dei volũtatem: & tunc erit amor feruentius ab omni fece defecatus,vbi nihil de proprio admiscebitur: sed totũ erit diuinum,ꝙ sentietur, manebit enim humana substantia, sed tota erit perfusa gloria, sicut vitrum vel cristallus radio penetratus, vt quodammodo omnis motus naturæ videatur incarceratus, & in Deum transformatus.Et nota ꝙ beati gaudebunt de calamitate inferni, quia lætabitur iustus cum viderit vindictam, de claritate vniuersi, de societate regni, de fœlicitate . De istis quattuor dicitur Ezech.47.Aquæ redeũtes à latere dextro,&c. Minus gaudium, quod habebunt, erit de calamitate inferni: ideo dicitur aquã descendere vsque ad talos: Gaudebunt de claritate vniuersi: ideo quia illud gaudium erit maius, quàm primum,dicitur aqua ascendere vsque ad genua: gaudebunt de societate regni plus quam de primis duobus, ideo dicitur aqua ascẽdere vsq; ad renes:gaudebunt de fœlicitate

Calor. Mat.11.b. Beatitudo Cõtẽpla. Deuotio. Aer. Charitas. Psal.57. Aquæ.

A te Dei.Et ille est torrẽs, quem non potuit trãsuadare,quia illã,quã de Deo habebunt gloriã non potuerunt mensurare,nec cõprehẽdere: non.n. totũ illud gaudiũ intrabit ĩ gaudẽtes, sed toti gaudentes intrabunt in illud gaudiũ. Et de cœlesti patria dr̃ Apoc.21. Vidi ciuitatẽ,pp vnitatẽ,sanctam pp honestatem, Hierusalẽ pp firmitatẽ,& dignitatem,nouam pp speciositatẽ, descendentẽ de cœlo pp deiformitatẽ.Et de ipsa ibidem dr̃: Ipsa ciuitas aurum mundũ simile vitro mundo: vbi ostenditur nexus amoris,& hoc pertinet ad vniuersitatem. Ciuitas, gustus dulcoris, & hoc ptinet ad deiformitatẽ.Aurũ mundũ,status decoris,& hoc pertinet ad immortalitatẽ,vitro mundo, & de ipsa ibidẽ dr̃ : Fũdamenta muri ciuitatis omni B lapide precioso ornata;primus lapis fundamẽti Christus,secundus virgo Maria, tertius Angeli, quartus Patriarchæ, quintus Prophetæ, sextus Sancti noui testamenti sub quadruplici differentia,Apostoli,martyres,confessores,virgines.Et de illa ibidem dr̃:Ciuitas illa nõ eget sole,neq; luna, quia claritas Dei illuminabit eam,& lucerna eius est agnus.Et de illa ibidẽ dr̃. Ostendit mihi fluuium aquæ viuæ.i.felicitatis, & gloriæ,splendidũ tanq̃ cristallũ, quia illi gaudio nulla impuritas, nulla displicẽtia poterit administrari procedentẽ de sede Dei, & agni,quia tã de diuinitate,q̃ de humanitate procedet fluuius ad totum hominẽ,quantũ ad intellectũ, & quantũ ad sensum . Dr̃ aqua viua,quia nunq̃ eius fluxus deficiet nec minuetur. In medio plateæ eius, quia oẽs cõiter, & plenè quamuis dispariter de illo fluuio haurient. Hæc est ciuitas cuius situs est sublimissimus,amenissimus,fertilissimus.Ex sublimitate habet ista ciuitas securitatem,serenitatem, sinceritatem,sanitatẽ.Ex situs amęnitate delectantur affectus,quietatur motus,satiatur appetitus.Ex situs fertilitate sequitur opulentia, quam probant, carentia oĩs mali, pęnitentia oĩs boni,affluentia omnis gaudij.Huius ciuitatis habitatio est ordinatissima,quia sm varietatẽ meritorũ est ibi dilectio mansionũ: tranquillissima ex societate,quia quicquid vult vnus,volunt oẽs.Opulentissima,quia ibi erit in medio lignũ vitæ afferens duodecim fructus, s.visionem,dilectionem,delectationem,tẽtionem.Ex parte aĩæ claritatẽ,impassibilitatem, agilitatẽ,subtilitatẽ.Ex parte corporis,gaudiũ de deitate,humanitate, societate, vniuersitate,ex parte coniuncti.Et ideo dr̃ Tho.13. Per omnes vicos eius alleluia cantabitur.Propter hoc oĩa dicitur.Gloriosa dicta sunt de te,ciuitas Dei.Et de ęterna gloria exponit illud Mat. 17.Assumpsit Iesus Petrum,Iaco.& Ioan.&c. Mons excelsus cęlum empireũ.In tribus Apostolis designant illi, qui ad istũ montẽ assumũtur:in Petro fides vera non mortua,in Iacobo D operatio sancta, in Ioanne gratia. Psalm.23. Quis ascendet in montẽ Domini: aut quis stabit,&c.Innocẽs manibus,& mũdo corde, qui nõ accepit in vano aĩam suã,nec iurauit in dolo ꝓximo suo, hic accipiet benedictionem à Dño.Iustus opere,mũdus corde,verax ore: & Apo.2. Qui vicerit,dabo illi stellã matutinã. Gloria.i.seipsum. Et de illa gloria dr̃. Beati q̃ ad cęnã nuptiarũ agni vocati sunt.Inuitati ad istas nuptias respiciuntur, recipiuntur, reficiuntur. Respiciuntur ad obsequium debitæ dispositionis, nam qui dispositi inueniuntur per obsequia meritorũ admittuntur,indispositi repelluntur:Quæ paratę erant intrauerũt cum eo ad nuptias:quę non habent oleũ,sunt repulsæ. Secundo recipiũtur ad tripudiũ interne cõsolationis.Psal.83.Beati qui habitant in domo tua Dñe,in sęculum sæculi laudabũt te. E Tertiò reficiuntur per cõuiuiũ æternæ retributionis,& refectionis,quia eis opponunt diuersa specula, submittuntur diuersa pocula: speculũ respicit cognitionem,ferculum dilectionem,poculum delectationem.De beatis exponitur illud Gene.1. Posuit stellas in firmamento cœli:Quia ad modum stellarum habent numerositatẽ multitudinis, varietatem pulchritudinis, stabilitatem ordinis. De istis stellis Iudic.5.Stellæ manentes in ordine, & cursu suo aduersus Sisaram.i.Diabolum pugnauerunt. Sicut ex consortio sermonis Dei facta est facies Moysi radiosa, sic ex aspectu Dei facies nostra deiformis efficietur in gloria.Et de beatis dicitur Apoc.3. Qui vicerit,scribam super eum nomen Dei mei, & nomen ciuitatis nouæ Israelem, & nomen meum nouum. Ecce tria insignia sub triplici nomine sublimitatis dignitatis;Ego dixi Dij estis,ciuilitatem superę ciuitatis, nobilitatem Christianitatis, his tribus titulis insigniuntur electi. F

Gaudium Psal. 86. Virtus. Ciuitas. Domus. Religio. Apoc.9. Cęna. Beatitudo Mat.25. Stellæ.

De Baptismo.

TErra erat inanis & vacua,& tenebræ erãt Gen.1. super faciem abyssi, & Spiritus Domini ferebatur super aquas. Terra anima terrena, & incinerabili corpori infusa:De terra es, in terram reuerteris. Inanis à virtutibus, vacua à gratia,tenebrosa originali culpa.Spiritus Domini super aquas gratia baptismalis q̃ implet vacuitatem, gratiæ ĩfusionẽ,inanitatẽ, gratiæ collatione,tenebrositatẽ,fidei infusione.Zachar. 13. In die illa erit fons patens domui Iacob, id est Ecclesiæ & habitatoribus Hierusalem,id est Christianis. Istæ sunt aquæ vitæ, & baptismus fons hortorũ,puteus aquarum viuẽtium, quæ fluunt impetu de Libano. Item Apoc. 22. Ostendit mihi fluuium aquæ viuæ, splendidum tanquam cristallum, &c. Expone de baptismo Iudic. 12. Baptizabat

D se iu-

G ſe iudic.in fonte, &c. Itē figuratur in tranſitu maris rubri ad ſignificandum extinctionem omnis tentationis: & inde fuerunt ibi tria, aqua maris,quæ ſignificat lauacrum regenerationis,nebula, quę deſignat ſymbolum Spiritusſancti, ſubmerſio Aegyptiorum, quæ deſignat extinctionē omnis tentationis, & deletionē omnium peccatorū. Itē deſignatur in aqua luſtrationis ad ſignificandū excellentiā omnimodæ purificationis: vñ aqua illa dr̄ expiationis,& luſtrationis,expiationis, quia omne peccatū actuale ibi expiat̄,ī adultis,luſtrationis, eo ꝙ omnis pœna mortalis culpæ ibi delet̄.Item in probatica piſcina,quæ erat Ieroſolymis.Et de baptiſmo intelligit̄ illud Ezec. 36.Effundam ſuper vos aquam mundam: & mūdabimini ab omnib.inquinamentis, dabo vobis Spiritum nouū,ꝙ fit in baptiſmo. Item 4.Reg.2.Sal poſitum in vaſe nouo ventris vir
H ginalis,& poſtea poſitum per Eliſeum in fonte ſanauit aquas:& fecit terrā ſterilem fœcundam.De baptiſmo exponitur illud Gen.2.Fōs ascendebat de terra.i.virtus baptiſmalis: quia baptiſmus eſt fons viuus,aqua regenerans,vnda purificans,quæ aſcendit,& ſcaturit de terra.i.de humanitate aſſumpta de latere Chriſti aperto,de quo proceſſit ſanguis redemptionis,& aqua ablutionis.Baptiſmus,& confeſſio poſſunt dici illa piſcina, quinq; porticus habens, in qua fide integra ſe humiliās,& deſcēdens ſanat̄ à quacunq; infirmitate detineat̄, quæ hēt quinq; porticus,pp quinque vulnera Saluatoris, vel poteſt dici,ꝙ angelus mouens
I aquā eſt Chriſtus.Et hēt hæc piſcina quinque porticus:quia deſcendit Deus in aīam q̄ moraliter per contritionis gratiā efficit̄ piſcina per lachrymarū abundantiā.Et hēt quinque porticus ex quib.fluit aqua.ſ. per quinque vulnera Chriſti,in memoria ex quib.temperiē hñt cōtra vitiorū oīa incentiua.Et autoritas,prędicta pōt exponi,qd̄ gratia baptiſmalis,& ſacramētalis dr̄ fons pp cōitatem in diſpenſando,continuitatem,& perpetuitatem in effluendo,vtilitatē in reficiendo, & mundando.Zach. 13. Erit fons patens domui,&c.Aſcēdit,quia hominē lapſum in profundū culpę reducit ad ſtatum nobilem gratiæ, & à ſtatu miſeriæ facit aſcēdere ad ſtatu innocentiæ.Qd̄ dr̄ quod adhuc non pluat,&c.In pluuia intelligitur gratia compunctionis ad pœnitentiam faciendā, ex quo innuit, ꝙ gratia baptiſmi non requirit gratiam compunctionis, ſeu exteriorem pęnitentiam. Baptiſmus fuit figuratus Exod. 3.de filijs Iſrael qui erant in ſeruitute Aegypti,à qua non fuerunt liberati niſi poſt tranſitum maris rubri.Exod.15.Hæc erat figura baptiſmi vniuerſalis.1.Corint.Omnes mare trāſierunt,& omnes baptizati ſunt in nube,& in mari.Et Act.1. Vos aūt babtizabimini Spirituſancto non poſt multos hos dies.Et figurat̄ eſt baptiſmus in Iudith,Iudith 13. quæ volēs interficere Holoferne.i.diabolum qui populū Iſraeliticū tenebat obſeſſum bapizabat ſe in fonte aquæ. No.totam hiſtor Et in Eze.vbi dicitur,ꝙ vidit aquam egrediētem de templo,i. de Chriſti corpore in quo habitat plenitudo diuinitatis à latere dextro.ſ. Chriſti,quòd lancea perforatum continuo exiuit ſanguis & aqua.In aqua baptiſmus,in ſanguine ſacramētum altaris, & veritas humanitatis. Et 3.Reg. 5.In fluuio Iordanis,qui ſignificat aquam baptiſmi:Naamā leproſus, qui de muliere p concupiſcentiam natus: ſeptem vices deſignāt ꝙ omnes debent baptizari, quia ſeptenarius eſt numerus vniuerſitatis: & ꝙ etiam à ſeptē vitijs in baptiſmo adulti mundātur. Et in Apo. 21.oſtendit mihi fluuium aquæ viuæ ſplendidæ,&c. Quia virtus baptiſmi concupiſcentiā L refrigerat, ſordes mundat, & totam animam reddit criſtallinam ad recipiendum lumen diuinæ gratiæ.Et baptſmus figuratur in ablutione Abrahæ illorū trium virorum in Gen. Lauentur ait pedes veſtri.Et Ioan.5.Eſt Ieroſolymis probatica piſcina,&c.Piſcina eſt, in qua congregantur aquę pluuiales, quæ de ſe non habet aquam,ſed de cœlo. Eſt autem probatica, quia res eſt certa ꝙ hic lauatur homo ab omni immunditia. Eſt autem Ieroſolymis & nō alibi,quia extra Eccleſiā non eſt ſalus.Hęc habet quinq; porticus, quæ ſunt quinq; conſiderationes per quas accedit peccator ad pęnitentiam,ſic piſcina voatur ſacramentum pęnitentiæ. Prima eſt conſideratio propriæ Cōſideratio. deformitatis, quia tollit gratiam, & reddit Peccatum M animam ſordidam, & pollutam: ſecunda eſt conſideratio damni, quia tollit Deum, vulnerat naturam,adimit gratiam, maculat famam, & tollit gloriam, ſicut patet in illo vulnerato Lucæ 10. Tertia eſt conſideratio ſeueritatis diuini iudicij: quarta eſt opportunitas temporis, quia poſt hanc vitam non erit locus, nec tempus pœnitentiæ: quinta eſt conſideratio breuitatis vitæ, & incertitudinis loci, horæ, & modi mortis. Eccleſiaſt. nono. Neſcit homo finem ſuum. Et nota quòd repudiata Synagoga,& deſponſata Eccleſia, ablata eſt circumciſio carnalis, pęnalis, legalis, figuralis, cui ſuccedit baptiſmus, obligatione vniuerſalior: nam obligat omnem populum: curatione generalior, quia curat vtrumque ſexum, non tantum maſculum: perfectione fecundior propter amplioris gratiæ donum, auferens omnem pœnæ, & culpæ defectum, Gratia. per quod renouatur natura, reſtituitur innocentia, in cuius figura reſtituta eſt

caro

A caro Naaman ſicut caro pueri parui.4. Reg. 5.Naamā leproſus,lapſum humanū gen̄, qui tunc ſepties lauat̄ in Iordane cū p ſeptē ſacramenta curatur: tunc caro eius reſtituit̄,vt caro pueri,qñ per fidē renouatur ad imaginem Dei.Item Exo.16.A ligno.i.virtute crucis, & ſanguinis Chriſti indulcoratæ ſunt aquę,ſ.cō cupiſcētiarū,q̄ prius erāt amarę, ꝙ fit in illo.

De Bello.

Bellum. Pugna. Tentatio. DAuid pugnauit cōtra Goliā cum baculo in manu habens quinque lapides in pera. Dauid Chriſtianus, vel religioſus, Golias, qui nō ceſſat impugnare exercitū Iſrael Diabolus, baculus in manu Crux Chriſti; in manibus,imitatio crucis in operib. Quinque Paſſio. lapides,conſideratio quinq; vulnerū Chriſti, quæ in memoria quaſi in pera debent continuo portari. Sed dum vna amaritudo dolo-
B ris collecta ex omnibus vulneribus in memoria quaſi in funda circūuoluitur,illo pcuſſus. Golias omnis eius tentatio vincitur,& fugat̄. Item pugnauit Moy. cōtra Amalech habens Bellum. Pugna. virgam Dei in manu,ſtans in vertice montis Diabolus. Aaron,& ſuſtentabant eius manus, quia gra- Exo.4. ues erant, & qñ virga eleuabatur, Amalech vincebatur,qñ virga dimittebatur populꝰ dñi vincebatur.Moy.aſſumptus de aquis quilibet Chriſtianus:Amalech,qui interpretatur lingens ſanguinē Diabolus,virga in manu crux Diabolus. Crux. Chriſti in opere,manus ſunt graues,quia pro ni ſumus ad malum,difficiles ad bonum: Aaron, & Hur,hoc eſt timor ſupplicij, & amor æterni præmij manus ſuſtentant, quia in diffi cultate boni operis nos confortant. Quibus Victoria. Tentatio. exiſtentibus, Amalech vincitur, vnde eſt ꝙ populus dñicus quotidie vincitur, niſi quia Moyſes orans ,p populo non inuenitur, quia oīs diaboli tentatio effugat̄?& ſic Moyſes pugnauit fidenter contra Amalechitas. Vel dic
C ꝙ Aaron interptat̄ montanus; Hur ignis,q̄ ſimul iuncta igneā dilectionē de mōte cœleſti immiſſam deſignant. Hęc.n. ſuſtinet manus orātis,oratio. n. aut parum aut nihil prodeſt, niſi igne ſupernæ dilectionis accēdatur.In cuius ſignum ſacrificium Gedeonis qd̄ deſignat oronem angelus tactu virgæ igniuit. Et nota ꝙ manus Moyſi non ſunt laſſatę vſq; ad occaſum ſolis,in quo nota perſeuerātiā orōnis. Godēon pugnauit prudenter contra Madiani tas portans in manu lagenas,& lāpades,& cōfringendo lagenas.Nota hiſto.in libro Iudicum.Et cum trecentis viris,qui ſola manu lābebant aquā.i.de temporalibus nihil quęrunt aut diligunt,niſi ad ſuſtentationē naturæ,ſoli tales ſunt apti ad bellum ſpirituale.Iud.7. Da Iudic.7. uid pugnauit potenter contra Philiſtæos,ꝙ & contra Goliam:Ioſue pugnauit potenter con D tra Amonitas Mathatias,& filij eius perſeueranter:nunc ait filij emulatores eſtote legis, &c.Moyſes pugnauit orādo,& in oratione perſeuerādo,& vicit,& ſic de alijs.Et ſic Ezechias orādo vicit Sennacherib,vt hr̄ in Iſa.De bello ſpirituali,quære in tabula de tentatione, & de oratione,& in tabula de pugna ſpirituali.

De Benedictione.

QVattuor fuerunt maledicta,Serpens,terra:Cain,Canaan.Serpens fuit primū maledictum inter animantia,cui dictum eſt, maledictus eris,&c.Per ſerpentem ſignificantur malitioſi:lignum.n.ſcientię de quo præceptū eſt ne comedamus,quod guſtatum affert mortē guſtantibus,eſt prudentia carnis,& mūdi. Ro.8.Prudentia carnis mors eſt.Lignum vitę nihil aliud eſt,quā prædicatio dñi noſtri Ieſu Chriſti ſeu ſapientia diuina.Prouer.8. Lignū E vitæ eſt his,qui apprehēderint eam. Exercent itaq; mundi ſapientes hanc prudentiam, & dicunt alijs,vt non intrent religionem, ſed ꝙ comedāt.i.auidè ſumāt de ligno ſcientiæ boni,& mali,id eſt de prudētia mundana, & carnali,dicētes,nequaquā moriemini. O vox dia Prudētia. bolica,& ſerpentina,oēs morimur,aut gladio ſuggeſtionis Diabolicæ,aut peſte praui exempli,aut famæ proprię cōcupiſcentię. Propter Serpens. hoc ei dr̄ Gen.3. Maledictus eris ſuper omnia animantia,ſuper pectus tuū gradieris:in quo nota eſt pcipitatio rōnis,vt non poſſis diuina contemplari,vnde pectore,& ventre repes, id eſt,intentione,& deſiderio per terrenas voluptates morieris. Terrā comedes cunctis diebus.i.terrenā, & carnalem doctrinā in pectorabis.Maledictio terræ ſignificat cupidos, & auaros, vbi ponitur triplex maledictio laboris, punctionis ſpinarum, acerbitatis tribulorum.Gen.3.in labore, &c. Terrena.n.cum F labore acquiruntur,cum aſperitate poſſidentur,per timorem cum pūctione & per dolorē amittuntur.Propter hæc tria Apo.8.Vę,&c. 39. per Cain, qui interpretatur lamentum,ſigni- Gen. ficantur carnales,qui occidit Abel .i. mundi Apoc.8. tiā,cuius ſacrificium acceptat Deus. Dictum Peccata. eſt ergo ſibi:Maledictus,&c.Vagus ad ſectandas concupiſcentias,perfugus a pęnitentia,& familia Dei.Signum ponitur in Cain tremor capitis,in quo deſignatur inſtabilitas voluntatis, quæ eſt in talibus. Superbi figurantur Chriſtus: in Canaan qui tumore ſuperbiæ patrem nu- Eccleſia. dum irriſit.Geneſ.9. Noe Chriſtus, vinea ec- Paſſio. cleſia,vinum amor.Can.5.Bibite, & inebria- Crux. mini cariſſimi. Hæc ebrietas fecit Ieſum in Pſal.21. cruce nudari vbi Iudæi ſibi illuſerunt. Omnes vidētes me deriſerunt me,locuti ſunt, &c.

G Nā Iudæi dicebant: Si filius Dei es,descende de cruce,&c. Canaan ergo,qui interpretatur commutatio, sunt superbi,qui irrident pauperes Christi, ac per hoc,nuditatem Christi. 2.Reg.6. Quam gloriosus, &c. Isti erunt s̄m seruos.i.diabolos, qui sunt reges super oēs filios superbiæ.Primæ tres maledictiones fuerunt ante diluuiū,quarta post.Prima,s.serpentis consistit in præcipitatione rōnis,secūda,s. terræ,in ariditate affectionis,tertia,s.Cain,in quo erat tremor capitis in inconstantia volūtatis,quarta,s. Canaan, quæ est seruitus in captiuitate rōnis. Contra istas quattuor maledictiones inuenitur quadruplex benedictio . s. fidei,Spiritussancti, gratiæ, fortitudinis. Ex prima benedictione euacuatur serpentis maledictio, ex secunda sterilitas terræ , ex tertia maledictio instabilitatis Cain, ex quarta seruitus Canaan.Hęc quatuor figurata sunt contra quattuor maledictiones in benedictione

H Iacob.Primum est suauitas odoris, & est contra venenum serpentis , odor enim fugat venenosa,vnde vineis florentib⁹.venenosa ibi manere nō possant.Hoc nota cum dr̄. Ecce odor

Gen.27. filij mei sicut odor agri pleni . Ager plenus

Ager. Hortus. Virtutes. odoribus virtutū,& floribus eloquiorū,& fructibus meritorū,est religio. Secunda benedictio est fęcunditas terræ,cōtra terræ sterilitatē cū dr̄:Det tibi Deus de rore cęli, & de pinguedine terræ abundantiā:Cęlum gustus diuinitatis, terra aspectus humanitatis,assumpta humanitas,in quibus cōsistit fidei plenitudo, ros cęli gratia Dei,pinguedo terræ beneficia assumptæ naturæ.Osęæ 2.Spōsabo te,&c. Sequitur.Exaudiam,&c.Quia per fidem humanitatis impetramus gratiam diuinitatis, per q̄ excluditur sterilitas terræ nostræ. Tertia est stabilitas,q̄ est plenitudo gratiæ per q̄ euacuatur maledictio Cain,q̄ est instabilitas:Fames.n.& defectus sustentationis hoīs,facit profugos,& instabiles , vnde hæc ponitur causa in-

I stabilitatis Cain.Maledictus eris, &c. Contra hæc est,Det tibi Deus abūdātiā frumēti, &c.

Gratia. Gratia est frumentum inquantum sustētat in tentatione:vinum inquātum lætificat in afflictione,inquātum reficit incendij dilectione, & inquātum curat ab omni vulneris infectione.Sic euacuatur maledictio Cain p gratiā, quæ affert stabilitatem:vnde dicit Apostolus.

Heb.3. Optimum est gratia stabilire cor. Quarta est potestas , & autoritas contra seruitutem Canaan, ideo sequitur seruiant tibi, esto dominus fratrum tuorum,&c. Tres mulieres legimus benedictas, Ruth propter amorem fœcunditatis. Iudith propter amorem castitatis.Iael propter interfectionem hostis, præter has tres super omnes mulieres fuit benedicta virgo Maria.

Gen.27. Mulier. Benedictio. Ruth.3. Iud.15. Iud.5.

De Affectione. K

Q Vod quattuor anguli arcæ,de qua habet̄ Exo.27.Sūt quattuor animę affectiones dolor,timor,spes,gaudium,quib. arca cōsciētiæ supportat̄.Et ordinationē istorū quattuor affectionum q̄re supra fol. 20. Sicut s̄m vanū aspectum,& variā solis illuminationē, & calefactionē,seu s̄m motū solis in quattuor quadris cęli habēt quattuor tpa anni distingui,sic s̄m q; verus sol iustitiæ Christus diuersimodè nos illuminat ad diuersa nobis vidēda, nostræ affectiones distinguuntur, vt hyems dicat̄ dolor de peccatis,qn̄ nos illuminat ad vidēdum q̄ impudenter,q̄ frequenter,quā multipliciter Deū offendimus, quia tūc sicut in hyeme fiūt incrementa aquarū.s. pro peccatis exuberātia lachrymarū, sicut in diluuio, erūpunt fontes L

viriū aīæ,ex timore pęnę,q̄ incurrimus,& aperiunt̄ cataractæ cęli ex p̄mio,qđ amisimus,& sicut duplex est portio animę superior,& inferior:sic diluuiū lachrymarū debet ꝓcedere ex Confessio Lachrymæ.

dolore bonorū ęternorum,q̄ amisimus,& supliciorum,q̄ incurrimus. Et submergunt̄ a- Diluuium

ues volantes per superbiam,bestiæ in terra reptantes per auaritiam, vermes in luto iacentes per immunditiam,homines Deo inobediētes per malitiam.Solus Noe cum filijs. i. solū sanctum propositum cum operibus bonis debet in arca cōscientiæ remanere. Et facto di- Gen.7.

luuio cōtritionis 40.diebus.i.tota quadragesima,& toto tpe penitētię,debet ostium consciētiæ aperiri per verā confessionē,vt nihil rema- Oratio.

neat occultū,sed aliqui mittunt coruū qui adhuc insidet cadaueri cuius color est horribilis,& vox ingrata. Qđ designat propositū peccādi,& fictā ac Deo ingratā cōfessionē. Ideo talis coruus nullū signum diuinę recōiliationis portat peccatori. Mitti itaq; debet colum- Confessio

ba bis,quia debet esse cōfessio oris, & cordis. Columba

Cuius color albus designat cōscientiæ purita- M

tē:gemitū habet ꝓ cātu,pp dolorem contritionis,caret felle.i.ex tūc nō proponit inquinari peccati sorde, auis fęcūda, qa dēnt sequi opera satisfactoria: & talis affert peccatori signū diuinæ reconciliationis,quæ in ramo oliuę designatur: Nam gratia Dei ad modum olei est cibi , id est cuiuslibet operis condimentum, est luminis animæ nutrimētum, est vulnerum animæ medicamentum. Ver causat in nobis iste sol, dum ex collatis beneficijs concipitur in nobis spes venię,misericordię,& pietatis diuinæ: ver enim producit flores,in quibus habetur fructuum spes. Sic ex hoc q; Deus nos illuminat ad sua beneficia consideranda,surgit in nobis certa spes de venia, & diuina misericordia. Aestas feruēs, desiderium,& gaudium ardens de premijs æternis : feruet enim amore mens,dum considerat illa gaudia : in

æstate

A æstate.n.sol est calidus , & dies prolixus. Exo.16.Cū incaluisset sol, liquefiebat Māna.Quia ex cōsideratione fęlicitatis resoluit̄ aīa in dulcorē deuotionis.Autumnus est timor de æternis iudicijs,& pęnis. Vn̄ in autūno fit fructuū collectio,sic Iudæo operū remuneratio, mali

Act.12. ad suppliciū,iusti ad vitā æternam.In carcere,

Peccata. Carcer. Affectiones. quo detinetur peccator,qui designatur p carcerē Petri sunt quattuor quaterniones militū. s.quatuor inordinatæ affectiones,spes,timor, gaudium,dolor.Carnalia.s.desideria,quæ militant aduersus aīam,quæ degenerant in quattuor vitia quæ sunt , imprudentia , iniustitia, intemperantia,desidia.Quære etiam de quattuor prędictis affectionibus in tabula de quattuor virtutibus Cardinalibus,de affectionib⁹.

B Semen. Matth.13.Simile est regnum cęlorū homini, qui seminauit bonū semen in agro suo. Ager iste, quē Christus emit nūmismate sui sanguinis,est fidelis aīa,aquis gr̄æ irrigata,semen qđ Deus seminauit in aīa rōnali est rectitudo liberæ voluntatis,q̄ bonū semen dr̄,quia in bonas affectiones diffundit̄,& illæ affectiones in virtutes formātur.Sicut.n.ex semine fit panis, ex pane refectio, ita ex certitudine voluntatis affectiones oriunt̄,quæ bene ordinatæ formātur in virtutes . Erumpit ergo semen illud, qđ infundit Dn̄s,in timorē pœnæ,in dolorē penitentiæ,in spem veniæ,in amorē iustitiæ.Iste ēt quattuor affectiones formantur in virtutes,ꝑ ut dicit Isaac in lib.de spiritu,& aīa:ordinandi sunt affectus animi ad id,q; debent,vt in virtutes proficere possint , alioquin in vitia facilè deuiant.Cū igitur prudēter,modestè,fortiter, & iustè amor,& odium instituunt̄, in virtutes exurgunt,prudentiā,temperantiam,fortitudi-

C nē,iustitiam, quæ quasi radices,siue cardines aliarum dicuntur esse virtutum . Et licet hæc quattuor requirantur in omni virtute , tn̄ speciales affectiones formant̄ in speciales virtutes,timor.n.formatur,& surgit in temperātiā, dolor in prudentiā,spes in fortitudinem,& potentiam,amor in iustitiā. Et sicut Christus seminat in agro mentis semina affectionū,quæ formantur in opera,& fructum virtutum: ita diabolus superseminat zizaniam,& semē malarum affectionum,quæ degenerant in fructū & opera vitiorū. Nam loco timoris , seminat præsumptionem, loco doloris,vanam exultationē,loco spei, desperationem,loco amoris , odium,rancorem,detractionē. Et sicut ex bonis affectionibus virtutes quattuor cardinales formantur,ita ex his quattuor vitia, ex præsūptione superbia,ex vano gaudio incontinētia, ex desperatione finali impęnitētia,ex odio inuidia:Superbia cōtra Deū,incontinētia,& impatientia contra seipsum, sed incōtinentia in vita,impatiētia in morte, iuidia cōtra ꝓximū.

De Charitate. D

Q Vædam sunt signa euidentia, an̄ in charitate simus vel non, s. contemptus terenorum, & feruens desiderium supernorum. Charitas. Amor.

Ibi nostra fixa sunt corda vbi vera sunt gaudia. Omnia arbitratus sum , vt stercora,vt Christū lucrifaciā:Quæ sursum sunt quærite, non quę super terram. Ad Col.3 1.Ioan.3.

Cōpassio proximorum: Qui viderit fratrem suum necessitatem habere, &c. Patientia aduersorum : quia caritas figurat p granum sinapis, q; quanto plus teritur, tanto fortius efficitur : sicut ignis bene accensus, à vento non extinguitur,sed crescit.Caritas oīa suffert,q; lima ferro,q; fornax auro,q; flagellū grano,hæc tribulatio viro iusto. Qn̄ homo libenter, & sapidè audit loqui de Deo,& cœlestibus;Qui ex Deo est,verba Dei audit,qn̄ homo non fatigat̄,non tepescit in bonis operib. Greg.Amor Dei nunq̄ est otiosus, operat̄ magna si est.Hic pone historias de amore Dei,& E

de Spiritu sancto . Hæc autem caritas in statu viæ imperfecta perficietur in prima.Nam mō cæteræ virtutes sunt nobis, quasi fesso vehiculum,quasi viatori in viaticum, quasi lucerna caligantibus,quasi arma pugnantibus. Sed caritas,quę est in oībus virtutibus,& sine qua cęteræ non sunt virtutes,specialius est requies fatigato,viatori mansio,plena lux perueniēti pfecta corona viatori,& triūphanti. Fide.n.qua F

si vehiculo ad patriam vehimur,spe quasi via- Pugna.

tico in huius vitæ miserijs sustentamur, virtutibus quattuor Cardinalibus, quasi armis pugnamus, sed charitate quasi brachijs Deū amplectemur qn̄ ipsum videbimus facie ad faciē. Vbi videntibus nō est opus,vt credatur,& amplexantibus nihil restat amplius qđ speretur.

Charitas per carbunculum designatur. Lapis Carbunculus.

iste superat oēs gemmas ardentes,& à re,s.ab ardore nomen hēt,ad modum carbonis igniti radios emittit : caritas quæ superat omnes virtutes,sicut carbunculus lapides,& animam totam igneam reddit.Eccli.32.Gemmu- Exemplū.

la carbunculi in ornamento auri. Carbunculus in auro situs ornat, & perficit auri colorē : sic caritas in corde meo ornat munditiam, & decorat : & sicut carbo ignitus si carbonibus mortuis apponatur, vel eos igniet , vel extinguetur,sic viri sancti igne charitatis succensi debent alios suis exemplis viuificare, & pro illis , quos non viuificant , seipsos mortificare. Tertia dies est illuminatio charitatis.

Tertio enim die congregatæ sunt aquæ in v- Genes.1. Dies.

num,& apparuit arida,& fructificauerūt herbæ, & arbores , quia caritas infusa congregat aquas cordis in vinum per lachrymarum effusionē,& cōpunctionē,& reddit terrā aridam p desideriorum carnaliū mortificationem, & facit arbores,i.potentias, & vires aīæ fructifica-

G re per feruētē ſatisfactionem,& bonorum ope
rum multiplicationem,& tunc eſt clarus dies:
immo meridies,qñ inclinabuntur vmbrę mor
talitatis, & aſpirabit dies æternitatis & im-
mortalitatis, qñ.ſ. intellectus ꝓueniet ad per-
ſpicuam claritatem,& affectus ad inflāmatiſſi
mā caritatem.& Ioā.10. Ego ſum oſtium, per
me ſi quis introierit,ſaluabit, & ingredietur,
& egredietur,& paſcua inueniet.Oſtium lateris
ſui aperuit nobis in ſignum ardentiſſimæ cari
Gen.8. tatis,vt columba cum ramo virentis oliuæ re
Religio- diret ad arcam, & requieſceret columba.i.de
ſus. uota aīa in foraminibus petræ, & in cauerna
Crux. maceriæ,& ſic ſaluaretur inueniens paſcua in
ſuo creatore,exterius in humanitate, interius
in diuinitate:hæc eſt aīa feruore caritatis affe-
cta in Deum, & bonis operib. ad proximum.
Caritas eſt turris fortiſſima ad aīæ munimētū,
q̄ ædificatur per dilectionem Dei,& proximi.
H vñ Eſa.5.dr:Quod dilectus ēdificauit ſibi tur-
rim in medio vineæ.i.Eccleſiæ,& torcular ex-
truxit in ea:coniungitur autē turris torculari,
quia deſiderium paſſionis ꝓbat,& declarat in
Turris. Chriſto incendium dilectionis. Dilectio autē
Dilectio. Dei tria latera huius turris ſibi vendicat,vt.ſ.
diligatur Deus ex toto corde,noſſe,velle,ex to
ta anima,ex omnib.viribus.Noſſe refertur ad
ſapiētiam,quę eſt filius, poſſe ad potentiam,q̄
eſt pater,velle ad bonitatem,quæ ſpiritus ſan-
ctus eſt. Quartum latus vendicat ſibi dilectio
proximi. Vt dicitur in ſcientia de aſpectibus,
ad aſpectum quatuor requiruntur,natura ignea
reflexa linea,attēta potentia, forma impreſſa.
Primum patet, quia ſicut ſine terra nihil tan-
I git:ita ſine igne nihil aſpicitur.Secundùm pa
tet,anima.n.colores oppoſitos oculis, quos ip
ſis mediantibus aſpicit, quaſi per feneſtras vi
treas in ſe reflectit:vnde ꝓbatur lib. de ſpecu-
lis,quòd aſpectus naturaliter delegatur in ſpe
culo:ibi.n. ſolum oculus videt ſeipſum pp ag-
gregationem radiorum in termino cōtactus,
& reflexionem in ſuperficie corporis ſpecula
ris.Tertium patet,quia cum multorum viſibi
lium ſimilitudines afficiant aerem, & circum
ſtant in oculo Spiritum viſibilem, aīa hoc nō
aſpicit,quia ad aliud attenta intendit.Sicut ca
nis ex alligatione attentionis potentiæ:vnius
cerui ſic eum ſequit:vt alios occurrentes for-
tuitu non aſpiciat:aut nō ſentire videat:Quar
tum patet, quia ꝓbat in principio ꝓſpectiuē,
q̄ ſi aliquis vehementer inſpiciat cœlum in lu
ce,de loco,in quo ſit foramen magnum diſco
opertum ad cęlum, & reuertatur poſtmodum
ad locum obſcurum,vel claudat oculos, aſpi-
ciet foramen illius foraminis,cum figuratur.
Ex his quatuor proprietatibus ſurgunt quat-
tuor ſpecies amoris, quę animam afficiunt p
Amor. deſiderium ſupernorū.Primus eſt amor igne°,

K & penetrabilis:ſicut.n.ignis inuiſibiliter mā-
Dilectio. teriā diſpoſitā vſq; ad intima penetrat, donec
ſpeciem ſuā ibi imprimat,ſic amor diuinus in-
ſenſibiliter, & intimè cor humanum tāgit, &
in ſe penitus conuertit, vt patuit in ſtigmati-
bus beati Franciſci.Secunda proprietas eſt re-
flexa linea:ſuper hoc fundatur amor inceſſabi
lis,cum anima in ſpeculo æternitatis delecta-
ta in ſe reflecti non ceſſat ex conſideratione il-
lius mundiciæ, quam in illo ſpeculo aſpexit,
purgans inceſſabiliter maculas conſcientiæ.
Tertia proprietas eſt attenta potentia, ſuper
quam fundatur amor inſuperabilis, vt nullo
genere tormenti velit aut poſſit à dilecto ſe-
parari:Iſte amor apparuit in martyribus, De
quo dicit Apoſtolus: Quis nos ſeparabit à ca- Ad Ro.8.
ritate Chriſti,gladius,an fames,&c.Et nota q̄
in melle notatur dulcedo diuinæ dilectionis: Mel.
mel enim ex vapore, & rore digeſto in aere L
per calorem corporum ſupercæleſtium pro-
ducitur,ſic affectio de corde terreno procē-
dens eleuata in Deum,igne ſancti Spiritus,&
feruore digeſta ſancti deſiderij, & gaudiorum
ſupercœleſtium dulcoratur. Mel aūt quadru-
plicem habet naturam inciſiuam, vnde eſt la-
xatiuum,incentiuam,vñ eſt calefactiuum;mū
dificatiuam, vñ ualet in curis oculorum:cura
tiuam,vnde valet in curis vulnerum. Et ſecun
dū hoc hic diſtinguit quadruplex ſpecies di-
uinæ dilectionis;ſcilicet amor inciſiuus,intēſi
uus,purgatiuus, curatiu°. Amor inciſiuus eſt,
quo anima diuidit ab affectione temporaliū:
vnde ſicut poſt guſtum mellis omnia videntur
inſipida,quæ guſtantur,ita ex dulcore diuinæ
dilectionis deuotæ animę; omnia tempora- M
lia redduntur inſipida; quia vt dicit Gregō-
rius: Guſtato ſpiritu deſipit omnis caro: Vn-
de Exod. 16. Nutriti ſunt filij Iſrael manna,
& diuiſi ab Aegypto,cuius ſapor erat quaſi ſi
mile cū melle, deſignās puritatem intellect°,
& dulcedinem affectus, quæ in ſe experitur
animus à mundo diuiſus.1.Regum 14.Ingreſ
ſus eſt populus ſaltum, & apparuit fluens
mel. Et ſequitur: Quomodo illo refocillatus Contem-
eſt Ionatas, & illuminati ſunt oculi eius. In platio.
melle deſignat amor intenſiuus,anima enim
igne amoris diuini ſuccenſa,quadam incēdij
ſui violentia, ſicut & illud quod feruet iacta-
tur extra ſe, tollitur ſupra ſe. Hoc melle cale Amor.
fiunt,qui impetum amoris incenſiui intra ſe Charitas.
cohibere non poſſunt,nec etiam tetinere:vn- Mel.
de Ioannes Baptiſta comedebat mel ſilueſtre, Mat.3.
quia homines huius ſæculi non vtuntur iſta
dulcedine. In melle deſignatur amor purga-
tiuus oculorum ſpiritualium:ſicut.n.mel tene
bras oculorū pellit, ſic Amor acut° ſtultitiam
tollit,iſta eſt diſcretio,quæ eſt in aīa diligente
quia calidum dilectionis ꝓmouet ad acutum
cogni-

G cognitionis.Sicut in naturalibus feruor ignis
materiæ corpulentiā euacuat, extenuat, per-
ſpicuā, & lucidam reddit,ſic in ſpiritualibus
amor feruidus Dei cor ab affectione,& corpu
lentia terrenorū extenuat,& perſpicuā reddit
ad diuinæ lucis receptionem, & illuminat ad
cognitionem. In melle etiā deſignatur amor
curatiuus. Iſte eſt amor, quo aīa conſiderans
1. Cor.13 Chriſti paſſionē vincit oēm tentationē,tribu-
lationē,perſecutionē; quia caritas oīa ſuffert:
Vnde Apoc.10. Liber deuoratus efficiebat in
Paſſio. ventre amaritudinē, & in ore dulcedinē tan-
Crux. quā mel, quia cū ex intuitu paſſionis amara
ſuſtinentur,relinquūt quandā dulcedinem:&
hoc figurabāt illa duo poſt reſurrectionē mel
& piſcis. Piſcis aſſus memoria paſſionis, mel
exuberātia delectationis, cum adeſt articulus
tribulationis.Et illud Iudi.13.Aſcendit flāma
altaris in cęlū, & Angelus Dñi pariter in flā-
ma,&c. Quia qñ cor eſt caritate inflāmatum,
H tunc ſacrificiū oīonis,& cuiuſlibet bonæ ope
rationis,aſcēdit ad diuinā acceptionē, & corā
Deo ab Angelis ꝓſentat. Exēplū de Thobia.
Arbor. Non pōt palmes,vel ramus facere fructū,qui
permaneat,niſi ſurſum in cęleſtib.radicem po
nat,vt q̄ ſurſum ſunt nō quę ſup terrā quærat,
& ſapiat.Qd n. Philoſophi dicunt hoīem eſſe
arborē auerſam, eo q̄ nerui corporis radicē,
& initiū in vertice hēnt in illo ſenſu debet cō
cedi,quo radicē amoris,& deſiderij nſi in ſum
mo vertice capite nro Dño Ieſu Chriſto fige-
re debemus, & ſic fructificabimus: quia non
pōt palmes facere fructū, niſi mānſerit in vite,
ſic nec vos niſi in me manſeritis.Gen.4.ſm lit
terā Theodotionis.Inflāmauit Dñs ſup Abel,
& ſup ſacrificium ei°.Sicut.n.in ſignum acce-
ptionis ſacrificij flāma cōburebat ſacrificiū,
ita in ſignū diuinę acceptionis caritas adurit,
I & inflāmat cor nſm. Caritas ad modum ignis
Oratio. mollē materiā,vt terrā indurat,duram liquefa
cit,vt patet in metallo,ſic ignis caritatis, & di-
uini amoris corda dura, & obſtinata molli fi-
Pſal.22. cat p contritionē: Factum eſt cor meū tanquā
cera liqueſcēs.Sed cor ſic liquefactū indurat:
quia in aduerſitatibus,& tribulationib: firmā
Tentatio. patientiā,& infrāgibilē adminiſtrat.Flāma.n.
accenſa vento,& tēpeſtate creſcit,& augmēta
tur,vt patet in magno incendio:& caritas radi
Pſal.4. cata in tribulatione ampliatur. In tribulatio-
ne dilataſti mihi.Et.3.Re.6. In oſtiis abiegnis
ſculpſit Cherubin, & palmas, & celaturas val
de prominentes,opera.ſ. exteriora dilectionē
Dei probantia:quia ꝓbatio dilectionis eſt ex-
hibitio operis.operæ quadro ad regulam,vt.ſ.
Deū diligat quadrupliciter ſm illā Euāgelicā
Matth.22 ſnīā:Diliges Dñm Deū tuū,ex toto corde tuo,
Dilectio. ex tota aīa tua,ex tota mēte tua,& ex totis viri
b° tuis:quia amor mūdi totū cor occupat,de to

K to corde eijciat & īgrediat amor Dei.Ex tota
aīa in ꝓximis ſuis:aīa.n.Spiritus eſt,& Spiritu
ſancto afflata ſp deſiderat, & ſuſpirat donec
reſpiciat,in quē aſpiciat ex omnib. virib.ſuis,
& iudicijs ꝓ viribus:iudicia Dei exercētes in
nobis de quotidianis peccatis vindictā ſumā-
mus. Qui.n. ſeipſum iudicat, & quaſi reum
punit,ipſe ſimul re° eſt,& miniſter iudicis. Ex
tota mente in præceptis ſuis,mens. n. in hoīe
ſummū ac ꝓcipuum tenet locū: vnde ſicut oī-
bus:q̄ ſub ea ſunt ſe nouit eſſe prælatā,ita me-
miniſſe dēt ſe neceſſitate Deo ſubiectā Aīa,
quæ fert impetu ardentis amoris quodā deſi-
derio ſupergreditur oē,qd eſt:non.n.conſolat
in aliqua re creata, donec trāſeat in creatorē:
vñ & poſt reſurrectionē Magdalenæ querenti
Dñm nō eſt ſatisfactū p Angelicam rñſionē, Can.4.
ſeu viſionē,vt reciperet cōſolationē,& iō pau L
lulū cum ptranſiſſet eos, ſ.Spirit° Angelicos,
inuenit,quē diligebat aīa ſua.Iocundus trāſit°
à cōtēplatione creaturę trāſire p dilectionē in Contem-
cognitionē ſimplicis eſſentię,cognoſcere ꝓpe platio.
tuitatē exiſtētię, puritatē ītelligētiæ,ꝓfunditā
tē ſapientiæ,inueni ait,quē diligit aīa mea, nō
exprimit qs ille ſit: quia in cātico amoris, īmo
in amore cordis diligētis,nō tā verba pēſant,
q̄ affectus: Et ſicut græcè nō intelligit,q̄ græ-
cè nō nouit,ſic amoris lingua barbara eſt non
amāti,inuenit,tenuit,nec dimiſit. Inuenit per
aſperitatē, tenuit per retētionem, nec dimiſit
per iugem continuationem:& nos interim tē
neamus dilectum Ieſum, non dimittamus ora
tione, gratiarum actione,& iugis gaudij con-
tinuatione,donec introducatur ad paſcua glo
riæ.De caritate exponit illud:Igne me exami Pſal.16.
naſti,&c.Probat.n.Deus caritatē in aīa ſm q̄ M
ipſa eſt tepida,vel feruida,quia ſicut feruor eſt
ſignū caritatis magnę,ita tepor eſt ſignum ca
ritatis modicæ: ideo petebat Propheta huno
feruorem pp hanc caritatis probationē.Ignis
enim qui aqua non extinguitur, eſt feruens
caritas, quæ in tribulatione magis augetur,
q̄ minuatur. Geneſ. 27. Dixit Iſaac: Accede
ad me,ut tangam te, & probem te, vtrum ſis
filius meus Eſau, an non. Probat enim Deus Probatio.
charitatem noſtram tangendo, tribulationes Tribula-
ſcilicet immittendo,vt probet eius feruorem tio.
Iob.19.Manus Dñi tētigit me,ſicut vaſa figu-
li probat fornax: quia bona vaſa in igne con-
ſolidantur, & conſolidata igne ſi tāgantur,&
percutiantur, dulcius ſonant. Et ſic caritas
in tribulatione probatur per patientiam non
crepat, quia charitas omnia ſuffert, & per
gratiarum actionem dulciter ſonat. Sicut
granum ſinapis, quanto magis teritur tanto
fortius ſapit:Vnde Gre. Sicut vnguenta redo-
lere neſciunt niſi cōmota,& ſicut aromata fra
grātiā ſuā cum incēdunt,expandunt,ita ſanc-

G cti viri omne qd virtutibus redolent in tribulationibus innotescũt. Vnde Iudicum 7. Duc populum, qui tecũ est ad aquas, & ibi probabo eos. Illi. n. qui lambebũt manu sicut canes lambunt lingua sunt electi, qui vero genibus flexis, sunt reprobi, quia qui cadunt in tribulationibus, quę designantur in aquis, Tren. 3. In undauerunt aquæ, super caput meum, dixi, perij: inuocabo nomẽ tuũ Dñe. Illi inquã, qui cadunt in tribulationibus sunt reprobi, sicut illi, qui cadebant in bibendis aquis, sed qui lingua & manu lambunt, hoc est corde, ore, opere gratias agunt, illi sunt electi. Charitas est ille ignis de quo dr Leuit. 6. Ignis iste perpetuus in altari semper ardebit, quem nutriet sacerdos, mane subijciens ligna per singulos dies. Mane quia cito dẽt homo incipere benè agere opera charitatis, non sicut praua ancilla, q̃ nondũ accedit ignem qñ tps est prãdendi: sub H ijciet ligna, non paleas, quia fortiter est operãdum, & fortiter charitas operatur: non sicut illi qui faciunt ignẽ de fœno, & parietem de luto, quia talis ignis nunq̃ bene coquit aliquid per singulos dies, quia bonũ opus est quotidie faciendũ: nõ sicut fatuæ virgines, quarũ lãpades sunt extinctæ cum deberent intrare ad festum. Ignis autẽ iste in cinerib. se custodit, custoditus diu scintillas ex se emittit, scintillans in materia cõbustibili se recipit, quæ cõbusta in regionẽ suã redit. Et isti sunt quattuor effectus caritatis ignitæ, primò. n. charitas custodi tur in humilitate, sicut ignis in cinere. Leui. 6. Hæc est lex holocausti cremabitur in altari tota nocte vsq; mane. Ignis ex eodẽ altari erit: vestiet sacerdos tunica, & femoralibus lineis, tolletq; cineres quos vorax ignis exussit. Quacunq; hora diei, seu mane, seu vespere holocaustũ incendebatur, sequẽti tota nocte super I altare relinquebatur. In quo nobis innuitur ꝙ si flãma caritatis ardere ceperimus, perseuremus & ignis ex eodẽ altari est, quia ardor caritatis, quo Deus diligit, & ꝓximus est ignis domesticus, & à Deo Creatore insitus non ad consumptionẽ naturæ suppositus: sicut ignis auaritiæ, vel luxuriæ, quo succendi non debẽt nostræ hostiæ. Et sequit: Vestiet sacerdos, &c. Quia charitas requirit ornatum mentis, & exterius castitatẽ carnis. Tolletq; cineres, &c. Quia semp debemus seruare suã humilitatẽ, qñ per ignẽ cõcupiscentiæ cognoscit se resolutum in cinerẽ: inde est ꝙ paruuli sedẽt in cinere, & cinis iuniperi custodit ignẽ multò tẽpore. Secundò caritas custodita euaporat exterius per gemitus, & suspiria. Tertio euaporatus in materia combustili se recipit, quia in bonis operibus charitas calescit. Luc. 12. Ignẽ veni mittere ĩ terrã, & q̃d volo nisi vt ardeat? Ignis nutritur lignis, & charitas operibus bonis, sine quibus deficit si habet facultatem operandi, quia nunq̃ est amor Dei ociosus, operatur. n. magna, si est, si aũt operari renuit, amor non est. Ignis iste vento superbiæ, aqua luxuriæ, luto auaritiæ, aliqñ extinguitur, & tñ tẽpe state tribulationis accendit. Quartò ignis semper in altum tẽdit, quia caritas semper cor in Deum extẽdit. Eccli. 48. Surrexit Elias Propheta quasi ignis. Et Eze. 1. Similitudo aĩaliũ, & aspectus eorum quasi carbonum ignis ardẽtium. Isti sunt simplices qui cõparantur aĩalibus. Psal. 44. Facti sumus sicut oues occisionis. Quorum aspectus est sicut carbonum ardentium, quia tota eorũ consideratio est, ne caritas eorum patiat defectum. Ardẽt. n. vt carbones hic est totaliter intus, & foris non sicut torris qui in parte ardet, & in parte non, sed fumat, nõ sicut ignis fabrilis, qui ardet, sed in ardore nõ pmanet. Inueniunt mõtes ardẽtes in quib. L sunt mineræ sulphureæ, & iõ paulatiuè cõsumunt, quia sunt quidã, qui caritatẽ ꝓtendunt, sed pleni sulphure. i. carnali infectione, cito deficiũt, & fatigant. 1. Cor. 13. Si tradidero corpus meũ ita vt ardeã, caritatẽ aũt nõ habuero, nihil sum: quia bona opera nõ ex quãtitate sui sed ex caritate plus, vel minus ꝓsunt, vt dicit Glo. ibidẽ. Ille aũt ꝑ experientiã sentit hunc ardorẽ ĩ seipso, qui ex dulcedine caritatis semper incitat ad bene agendũ, nec minuit in eo bona actio. Exo. 3. Videbat Moyses ꝙ Rubus arderet, & nõ cõbureret, hoc est diminueret, sed magis illaminaret. Sicut aũt in mõtib. ardẽtib. simul sunt materia sulphurea, & natura ignea, ita ĩ quorundã cordib. cupiditas latẽs, & caritas patẽs. Priùs ardet ignis ĩ camino, & tunc erũpit exterius ꝑ scintillas, quia ignis caritatis destruit in aĩa oĩa latibula peccatorum quasi cubilia ferarũ, aut speluncas latronum, M & tunc ignis inualescit, & cõtineri nõ valens foras erumpit, sic Dñs tẽporalis qñ occupat terrã inimicorum destruit igne suburbia quasi inimicorum latibula, & munitiones suas ponit in castro cum castellano suo, & in signũ victualiũ, faciunt magnũ ignẽ in castro, & foras erũpere scintillas, & fumum: sic Dñs Iesus Christ⁹ igne caritatis cõcremat terrã suã dum contritio inflãmata caritate ab oĩbus membris, q̃ peccauerunt extorquet vindictam. In aĩa vero quasi in castro ponit castellanum, spiritum. sũcum custodia virtutum, & donorum: & exit fumus aromaticus ad fugãdum: bufones, hoc est de cordib. ꝓximorum expellẽdo dæmones, & ꝓdeunt scintillæ quasi sagittæ inflãmatæ. Caritas cõparat lilio. Sic aĩa in caritate existens floret ꝑ iubilum exultationis in corde, frõdet per gratiarum actionẽ in ore, redolet per boni exẽpli manifestationẽ in opere. In mundatione leprosi Leui. 14. Ponebatur vermiculus

Téporalia Tribulatio. Patientia. Bibere.

Charitas.

Religio.

Lilium. Arbor.

hoc

A hoc erat cõctus bis tinctus, hoc est charitas, q̃ totam aĩam inflãmat per motũ dilectionis in Deum, & pietatis in proximũ: hic mundat le prã peccati. De charitate sub metaphora flãmæ dr ꝓp ignitionẽ affectus, dr Iud. 13. Cum ascẽderet flãma altaris in cęlũ, angelus dñi pariter in flãma ascendit altare cor humanum, flãma, affectio charitate inflammata, angelus dñi aĩa deuota, & spiritualis. Psal. 103. Qui facit angelos suos spiritus, & ministros suos flam. Sẽsus itaq; est, ꝙ aĩa spiritualis, & deuota in cœlo est deuotione: vbi fertur inflãmata affectione, & hoc est assensus purpureus media charitate cõstratus ſm vnã expositionẽ. Signum feruentis dilectionis Dei est, qñ cor liquescit per lachrymarũ effusionem ex diuinæ passionis cõpassione, ex peccatorũ detestatione, ex beneficiorũ recordatione. Can. 5. Aĩa mea liquefacta est, vt dilect⁹ locutus est. Quæsiui, & nõ inueni illum, vocaui, & nõ rndit mihi. Loquitur per internã inspirationẽ. Et aĩa liquescit ꝓp ꝑdicta, per lachrymarum effusionẽ liquefacta ad flatum austri, & fluũt aromata horti. Sequitur. Quæsiui, &c. Quia aĩa provocata per verbũ, & ꝑ gaudij prælibationem, B quærit attẽtius per orationẽ, sed non inuenit: quia spõsus vt diligatur ardentius interponit nõ frustratoriã, sed ad tps dilationẽ: quia desideria dilatione crescunt: vnde adhuc q̃rens dilectũ ait: indica mihi quem diligit aĩa mea. Felix cuius aĩa ex oĩbus eligit, & solum illũ diligit cuius amor est iustior, vtilior, honestior, dulcior, suauior, ardentior, & durabilior. Dr Marci 2. Vinum nouum in vtres nouos mittũt, vtres noui sunt Apostoli vel nouicij in religione, qui inebriãtur feruore dilectionis ex diuinorũ beneficiorũ recordatione. Quid. n. ita inebriat aĩam, & rapit in contemplationis excessum, sicut cõsiderare beneficium incarnationis, passionis, vocationis, electionis, glorificationis? Inde est ꝙ Apostoli loquentes de istis linguis ignitis, credebant ebrij, & deuoti nouicij videntur hoc vino ebrij: vñ sicut ebrij C temporalia cõtẽnebant. Introduxit. n. eos rex in cellã vinariam, vbi gustato spirituali vino, oẽs inebriati sunt. Sicut fuit Ioãnes dormiens supra pectus dñi. Et Petrus in cellario in transfiguratione: vnde sicut ebrius nesciens quid diceret. Charitas est arbor illa magna, cuius ꝓceritas cõtingit cęlũ aspectus eius vsq; ad terminos terræ, in qua quiescunt volatilia cęli, &c. vt dr in Dan. Gen. 18. Lauẽtur pedes vestri requiescite sub arbore. Quia aĩa purgata a peccatis, & se exercens in operibus charitatis inuenit locum quietis. Hæc est arbor oliuę, Exo. 27. Præcipe filijs Israel, vt afferant tibi oleum de arborib. oliuarum purissimum: quia hoc oleum illuminat contra errores, cibat contra tribulationes, sanat contra tentationes. De qua arbore sumuntur rami. i. extra diligendi. Gen. 8 Columba venit ad arcã ad vesperã portãs ramum oliuæ virẽtibus folijs ĩ ore suo. Ramus oliuæ ferebat in signum pacis aĩam illã significat, quę in pace habitat ꝓp abundantiã caritatis, q̃ nõ impedit cadauer, sicut corũ⁹: quia nõ indignat peccatorib. nec eis detrahit, sed ꝑ oĩbus orat sicut columba in arca habẽs ramum oliuę virẽtib. folijs, hoc est oĩonibus deuotis. Hæc est arbor, de qua Eccli. 24. Ego quasi terebintus expãdi ramos meos, & rami mei honoris, & gratiæ Sicut. n. arbor dilatat ramos in vertice, sic fidelis aĩa amplia tur charitate, est. n. caritas forma virtutum dilatãs affectum ad omne diligibile diligẽdum Deum, ſ. & ꝓximum, amicum, inimicum, propĩquum, remotum, domesticum, extraneum, vt autẽ ibi dicit glo. terebintus est arbor fructuosa, cui⁹ dẽsa sunt folia, & medicinalis resina. Fructus aũt duo sunt gña, pallore, & rubore differẽtia. Terebintus itaq; fructuosa, est caritas vera, cuius dẽsa sunt folia. i. vnita deligibilia, cuius medicinalis est resina, quia caritas est ꝑfecta aĩæ sanitas, qua purgat, & expellit oĩs animæ infirmitas hui⁹ fruct⁹ pallet carnis mortificatione rubet feruenti dilectione. Hic ramos suos extẽdit, quia oẽm creaturam rõnalẽ amplectit, & diligit. Huius rami sunt honoris ꝓmiãtis in patria, & gfę ꝓuenientis in via. Hæc est ergo charitas principiũ meriti, finis ꝓcepti, legis plenitudo, mentis pulchritudo, assimilatio Dei, recõciliatio rei, sine qua nec aliqua virt⁹ est, nec aliquid ꝓdest. Bern. ad Fulconẽ. O bona mater charitas q̃ siue foueat ĩfirmos, siue exerceat ꝓuectos, siue arguat inquietos, diuersis diuersa exhibẽs, sicut filios diligit vniuersos. Et Neem. 8. Egredimini in mõtẽ, ĩ. Christũ, afferte frõdes oliuæ, & frõdes F ligni pulcherrimi, frõdes palmarũ, & frõdes ligni nemorosi, vt fiãt tabernacula. Charitas dr olitia ꝓp dulcorẽ pietatis, lignũ pulcherrimũ ꝓp decorẽ honestatis, Mirtus ꝓp mãsuetudinẽ sanctitatis, Palma ꝓp rectitudinẽ æquitatis, lignũ nemorosum, cõtra vredinẽ cupiditatis. Ex his oĩbus fit vnum tabernaculum, quo caritas operit multitudinẽ peccatorũ. Caritas reddit oĩa facilia. Nã qui amat, nõ laborat. 1. Cor. 13. Caritas oĩa suffert: caritas. n. est ignis, qui nunquã dicit, sufficit: iõ quodãmodo vr esse infinitę virtutis, cui oĩs labor: vr esse modicus, & quasi nihil, sicut de Iacob dr. Quod ꝓp amorẽ Rachelis videbãtur ei dies pauci præ amoris magnitudine. Et licet ignẽ extinguit aqua, ardorẽ. n. refrigerabit ros, tñ non est ita in igne caritatis, ꝙ extinguat ꝑ aquas tribulationis: Aquæ multæ nõ potuerunt extinguere caritatẽ, immo accẽdunt eam sicut modica

Charitas.

Deuotio.

Liquescit.

Quære ex positionẽ istius auctoritatis. infra fol. 35.

Quære. Contemplo.

Christus. Amor.

Apostoli. Sancti.

Vinum. Deuotio. Religiosus.

Cant. 1. Contemplatio. Oratio Deuotio.

Arbor.

Oleum.

Ramus.

Arbor.

Ramus.

Gen. 2.

Tribulatio. Can. 8.

aqua

A aqua in ignem proiecta carbones accendit: Vnde faber carbones, vt feruentius ardeant aqua spargit parua, excellẽtioris ardoris est ignis charitatis, q̃ ignis infernalis, sicut spirituale efficacius est corporali & illud qd̃ Deo vnit, q̃ illud, qd̃ nos punit. Sed tã excellentis ardoris est ignis infernalis, ꝙ licet oĩa Maria in ipsum influerent, non tñ ipsum ad modicũ refrigerarent: ex quo patet, ꝙ signũ est defectus caritatis, qñ homo nõ accenditur, immo remittitur ad laborẽ tribulationis. Itẽ amori carnali vĩ labor magnus modicus, sicut patet in Iacob, cui videbant̃ seruitutis suę dies pauci præ amoris magnitudine, ergo multo fortius hoc facit amor spiritualis, & charitatis, quia est efficaciæ maioris: vnde minima est illa dilectio, & charitas, q̃ extinguitur modico vẽto tribulationis, vel laboris seu persecutionis. Adhuc modicũ lumen in vobis est: caritas
B enim est lumen relinquens ardorẽ in affectu, & splendorem in intellectu. Charitas est ille ignis qui debet ardere in thuribulo conscientiæ, de quo dr̃. Stetit angelus. i. homo mundus affectione, altus cõtemplatione, deuotus oratione, clarus ædificatione promptus operatione, & executione. Iuxtã arã tẽpli, non in foro ad negotiandum, non in platea ad cõfabulandũ, sed iuxta arã tẽpli, in choro ad orandũ, ad psalleudũ, ad Deũ laudandũ habens thuribulũ aureũ. i. conscientiã mundã nulla peccati macula rubiginatã. Quemadmodum thuribula debet esse rotũda exterius per subiectionẽ obedientiæ, clausa inferius per extinctionẽ carnalis concupiscentiæ, & abdicationẽ oĩs temporalis substãtiæ, aperta superius per contemplationẽ veritatis, accensa interius per feruorẽ charitatis, & data sunt ei tali angelo oranti aureã cõscientia habenti incensa mul-
C ta, sanctarũ cogitationum, ignitarum affectionum, deuotarũ orationũ, perfectarum actionũ: Vel ista incensa sunt recordatio diuinorũ beneficiorũ. Et ascẽdit fumus aromatũ de manu angeli corã dño. Vtiq; fum⁹ placatiuus offensæ, deletiuus culpę, remissiuus pęnę, ĩpetratiu⁹ gratiæ, ꝓcuratiuus gloriæ. Sed multi ecõtrario portãt thuribulũ plumbeũ, & ponunt in eo ignẽ alienũ. Sicut legitur de Nadab, & Abiu sacerdotib. qui areptis thuribulis posuerunt ignẽ alienũ, cuius flãma est tumor superbiæ, fętor luxuriæ, liuor inuidiæ, ardor auaritiæ, furor iracundiæ, fumus iræ. Iste fumus est prouocatiu⁹ iræ, irritatiu⁹ diuinę vindictæ, impeditiuus gratiæ, procuratiuus gehẽnę. Ignis in altari meo semper ardebit, quẽ nutriet sacerdos supponens ligna per singulos dies. In quo verbo ostenditur huius doni receptaculũ gratiosum, quia conscientia debet esse altare ĩ quo sit propitiatoriũ deuotę intercessionis; cãdelabrũ clarę cõuersationis, sudariũ mundę D affectionis, & cogitationis, crux acerbæ mortificationis, vt sic Christus recipiat sacrificiũ vestręoblationis, quia ignis Dei amoris nõ ardet sub cacabo carnalis affectionis. Secundo ostẽdit exercitiũ amorosũ semp ardebit: hoc est ꝓpriũ ignis, ꝙ semper ardeat, quia hoc est ꝓpriũ amoris, ꝙ nunq̃ quiescat. Amor. n. Dei nunq̃ est ociosus, quia operat̃ magna si est: si aũt opari renuit, amor nõ est. Sed de dilectione Dei mẽs, lingua, & man⁹ requirat̃. Iste ardor altare cordis reddit puiũ, & cristallinũ, ad Cor.
celestẽ illuminationẽ, feruidũ ad infatigabilẽ operationẽ, solidũ ad triũphalẽ passionẽ, placitũ ad singularẽ Dei inhabitationẽ. Ostẽdit I
tertio officiũ virtuosum, quẽ nutriet sacerdos i. rõ, nõ populus sensuũ: quia illi sunt ministri Nabuchodonosor, qui succẽdũt fornacẽ regis Fornax.
Babylonię ponentes ad ignem accendendum Mundus.
stupã supbiæ, picem immũditiæ, maleolos auaE
ritię, naptã inanis gloriæ. Ignem ergo diuini amoris debet nutrire rõ ĩ altari cordis, vt oblata ꝑ sensus corruptos tanq̃ istũ ignem extinguentia refugiat, sed sola illa, q̃ faciũt ad corporis mortificationẽ ad virtutũ nutritionẽ admittat. Sed vt dr̃ in 2. Mach. 1. Qd̃ miserũt ad requirẽdũ ignẽ, qui a sacerdotib. à sanctis patrib. fuerat abscõsus, & nõ inuenerũt ignẽ, sed aquã crassam gulositatis, carnalitatis, voluptatis. Quarto ostẽdit studiũ fructuosũ subijciẽs ligna ꝑ singulos dies, ligna, quibus ignis diuini amoris nutriṭ̃ sunt deuotę meditationes, castę affectiones, honestę locutiones, virtuosæ operationes Charitas est virtutum mensura, Matt. 13.
& ꝑciosa margarita. De qua dr̃: Inuenta vna ꝑ Margari.
ciosa margarita, &c. Pro hac negotiat̃ euãgelicus, vendit, & dat oĩa, quæ hẽt. Quod dr̃ vna, quia qd̃ per superabundantiã dr̃, vni soli cõuenit, est. n. mensura oĩum virtutum ꝑciosa; quia
F
sine charitate nihil valet doctrina, seu eloquẽtia quantũcunq; gratiosa, nihil valet sapiẽtia quantũcunq; copiosa, nihil valent opera quã tũcunq; virtuosa: & istud innuit Apost. Si lin- 1. Cor. 13
guis hoĩum loquar & angelorum, quantũ ad primum: & si habuero prophetiã, & nouerim misteria oĩa, quantũ ad scm̃: & si tradidero corpus meũ, &c. quantũ ad tertiũ: est. n. principiũ essendi, viuẽdi, operandi. Simile est regnũ Matth. 13
cœlorum grano sinapis, &c. Ager cõscientia, Sinapis.
granum sinapis charitas, quæ quanto plus tribulationibus teritur, tãto fortior ad modum sinapis efficit̃: Et cum crescit maior est omnibus oleribus, i. omnib. virtutibus, & in ramis eius, i. in amore Dei & proximi, aues cęli habitant. i. actiui, & contẽplatiui. Et nota ꝙ charitas designatur per colũnam nubis quæ cõcomitata est filios Israel ab exitu de Ægypto, vs- Exod. 13.
que ad terrã promissionis. Cui⁹ triplex ostẽdit Columna Nubes.
ossi-

Ignis. Infernus. Amor. Gen. 2. Ioan. 12. Apoc. 8. Angelus. Thuribulum. Oratio. Conscientia. Incensum Thus. Fumus. Leuit. 6. Cor. Conscientia. Anima. Altare.

A officium, erat. n. eis in operimentum, in munimentum, in ducatũ: In operimentũ cõtra passiones aeris, sic caritas cõtra tribulationes mũ-
Psal. 110. di. Num. 9. Describitur nubes, &c. Per diem, & noctẽ significat̃ infectio presentis vitæ. Per diẽ sol non vret te, neq; luna, &c. Dies prospe-
ritas, nox aduersitas. Erat in munimẽtũ cõtra persecutionẽ hostis, sic charitas contra persecutiones peccatorũ. Tollens angelus dñi, &c.
Exod. 14. Persecutio Ægyptiorum, tẽtatio dæmonum, columna nubis, virtus charitatis, q̃ est nubes tenebrosa. i. horrenda ipsis dæmonibus, sed illuminans filios Israel: In ducatum quãtum ad directionẽ itineris, sic charitas nos diligit ad patriã, & in oĩbus agendis. Quod charitas desi-
Ezech. 9. gnatur ꝑ signum thau: Quia in quocunq; statu fuerit, quodcunq; bona fecerit, nisi signata
B fuerint thau. i. charitate, totũ mortuum reputatur. Quòd ex defectu charitatis, quæ est vita aĩæ est defectus fructus boni operis, quia respexit Deus ad Abel & post ad munera eius. Ita videmus ꝙ arbor in iuuẽtute qñ adhuc nõ hẽt calorẽ naturalẽ sufficiẽtem, vt digerat humorẽ ad faciẽdũ fructum, facit lata folia, & nõ fructum: & eadem rõne qñ est nimis antiqua, & calor̃ naturalis deficit, non facit fructum, aut facit vermiculosum, & lata folia: sic multi quia de calore charitatis nihil habẽt, faciunt lata folia verborum, & nullum fructum operum bonorum, aut vermiculosa per hypocrisim, & fictionẽ. Quòd summa oĩum virtutum est charitas; & iõ supremus ordo, s. Seraphin à charitate sic dicti sunt, quia Seraphin ardentes
Greg. interpretãtur. Vñ Greg. Seraphin ita Deo coniuncta sunt, vt inter hæc, & Deum nulli alij spiritus intersint: tãto ergo magis ardẽt, quãto minus hunc viderint, quorum profecto flamma
C amor est: quia quò specialius claritatẽ Dei respiciunt eo validius in eius amore flãmescũt. Vnde Seraphin amore diuino in se ardentia, & alios inflammatia, alati describuntur: septẽ alæ vni, & sex alę alteri. Duæ velabant faciem eius, & duæ velabant pedes eius, & duabus vo-
Seraphin. labãt, & clamabãt alter ad alterum. Sãctus, Sãctus, Sãctus, dñs Deus exercituum, ple. est oĩs ter. glo. e. Est primo hic attẽdẽda dispositio naturæ ornatus, hẽbant. n. duas alas faciales re-
Alę. spectu Dei, s. aspectum veritatis, haustum fœlicitatis, duas alas pedales respectu nostri, s. vim illuminatiuam, & inflãmatiuam, quibus etsi non per se, tñ per inferiores angelos illuminãt, & inflãmant. Hẽnt ẽt duas laterales respectu sui, s. decorem innocentiæ, & splendorem intelligentiæ. His quasi volauerunt, cum alijs cadentibus se ad primam lucem conuerterunt. Vel dic ꝙ merito Seraph. qui designat virum ignitum charitate, describitur cum septem alis, quibus volat ad cœlum: Quia sicut multi radij ab vno sole, multi rami ab vno sti D
pite, multi riuuli ab vno fonte oriunt̃, sic istę septẽ virtuales alæ ex vna charitate generant̃. Duę sunt faciales respectu Dei; Prima est quasi ad dexterã contemplatio cœlestium gaudiorũ: secunda quasi ad sinistrã recordatio, & gratiarũ actio respectu beneficiorum. In istis alis sunt infinitæ plumæ, quia infinita sunt beneficia q̃ recepimus, & quotidie recipimus: Infinitissima sunt æterna gaudia, q̃ speramus. Duæ sunt laterales respectu ꝓximi, vna quasi ad dexterã largitio ecclesiarũ, alia quasi ad sinistrã remissio iniuriarũ. Duæ pedales respectu sui, vna quasi ad dexterã dolor cõmissorum, secda quasi ad sinistrã timor suppliciorũ. Sed quia caritatẽ non hẽmus alati nõ sumus: nõ. n. vo-
lamus vt aues ꝑ cõtẽplationẽ, nec ambulam⁹, E
vt hoĩes per operationẽ, sed ventre hoc est voluntate super terrã, vt vermes reptamus, ꝑ carnalẽ affectionẽ: sicut dicit Propheta: Oculos suos statuerũt declinare in terrã: cum tñ dicat Apostolus: quæ sursum sunt sapite, nõ q̃ super
terrã. Aspiciebam donec auulsæ sunt alæ eius. Dan. 4.
Attende secdo. Quid facit in eis caritas, s. multiformitatẽ actus, introducunt̃. n. isti cęlestes spiritus stãtes, quia affixi quietẽ ĩterminabilis æternitatis; velãtes, quia absorpti abysso impscrutabilis profunditatis: volãtes, quia suspẽsi cõtuitu ĩcõmutabilis veritãtis: clamãtes, quia accẽsi laude ĩsuperabilis maiestatis. Sed quid
clamabãt? vtiq; trisagion hymnũ, de quo Da- Damasce.
mas. lib. 3. c. 10. Per trinã sãctitatem tres sunt substãtiales deitatis hypostases, sãcta seraphin nunc demonstrãt per vnã dominationem vnã hierarchiæ deitatis substãtiã notificãt, quia ꝓ fitẽtur̃ in ꝑsonis Trinitatem, in essentia vnitatem, in creaturis summã vberalitatem. Mo-
raliter autem clerici, & religiosi debent esse Prælati.
F
seraphici ardẽtes charitatẽ. Nã sicut seraphin Religiosi.
inter Angelos, sic prælati, clerici, & religiosi Clerici.
inter alios debent esse: ĩtelligunt̃. n. Seraphin ardẽtes vel incẽdentes, quia prelati, & religiosi debent ardere feruore charitatis, & alios incendere exemplo sanctitatis. Istos facit caritas alatos, primo dat eis duas alas respectu sui, qui sunt intentio recta, & actio pfecta: duas respectu proximi, q̃ sunt remissio iniuriarũ, & largitio ecclesiarum, verbum eruditionis, exemplũ ædificationis: duas respectu Dei, q̃ sunt oro de uota; & grarum actio indefessa. Facit esse charitas stabiles ꝑ victoriã vitiorum, velãtes ꝑ pauipendẽtiã meritorum, volãtes ꝑ cõtemptum terrenorum, clamãtes ꝑ desiderium æternorũ. Vel facit caritas nos stãtes in fide Trinitatis, ĩ Stare.
vinculo charitatis, in opere sanctitatis. Sic state in dño carissimi. Facit ẽt charitas nos esse velãtes. Est autem triplex velum qd̃ nobis tri- Velum.
buit, s. reuerentiæ, conscientiæ, patientiæ, vel Phil. 4.
tole-

G tolerantiæ:velum reuerentiæ, ne diuina iudicia curiosè inquiramus, velum cōscientiæ,ne propria merita p̄sumptuosè ostendamus,velū patientiæ, vt illatas iniurias patienter toleremus.Facit ét nos volātes volatu, qui initiat̃ in cōtemptu temporalium,promouet̃ gustu temporalium,cōsummat̃ appetitu cœlestium, bonū est sic volare. Ffacit ét nos clamātes clamore bonorum operum,precum,& laudum. Charitas est illa tunica Christi inconsutilis desup cōtexta per totum.s.bonis operibus quasi fimbrijs aureis.Hāc tunicā diuidunt peiores crucifixorib. qui charitatem diuidunt inter fratres. Quadruplex est quadriga Christi, & vna est charitas,quæ habet quatuor rotas,& duos equos,& figuratur per currum igneum Eliæ. H Quattuor rotæ sunt zelus Dei,amor proximi, maceratio carnis, liq̄factio,& deuotio cordis: Trahit̃ duobus equis,memoria beneficiorum acceptorum,spe futurorum præmiorum:auriga mā̄suetudo. Exod.25. Facies supra coronā aureā, &c. Corona aurea circularis significat caritatem, quæ caret fine. Quia caritas nunq̄ excidit, & dat animæ regiā dignitatem.Quattuor circuli aurei,sunt quatuor radij caritatis, qui in quattuor arcæ, id est conscientiæ angulis inseruntur, s.amor Dei,sui,domestici naturaliter coniuncti,& proximi. Charitas est calculus ignitus,& ignitus sumptus de altari crucis forcipe ardentis amotis, qui labia, deuoti cuiuslibet igniuit & purgauit.

Volare. Quadriga 3. Reg.2. Esa.6.

De Conuersatione inter sæculares.

HIc pone de matrimonio,& nuptijs Adę, & Euæ, ex quibus colligitur vnitas,& fidelitas inter coniuges: De nuptijs Rachel, & I Eliæ: de nuptijs Thobiæ & Sarræ: de nuptijs Virginis Marię,& Ioseph:& de multis alijs nuptijs,quæ inueniuntur in Scriptura. De Assuero,& Hester:de Samsone,& Dalida, & quære bonas, & malas conditiones earum in tabula originaliū, & in sermonibus omnibus de illo themate,Vocatus est Iesus,& discipuli eius ad nuptias.

Nuptię. Matrimonium.

De Coniugio, & Matrimonio.

CONuersatio inter sæculares, & curias sequi nullo modo expedit religiosis, qui debent vacare orationi: non enim Moyses vidit Dominum,nec rubum ardentem,nec legē accepit, nec montem ascendit,quam diu fuit cum hominibus conuersatus in Ægypto, sed potius separatus ab Ægyptijs in deserto, quia scriptum est: Sedebit solitarius, & tacebit, & eleuabit se supra se:vę igitur illis, qui cum deberent orare postulantes pro animabus apud Deum fiunt adulatores in curijs potentum,& prælatorum, Sicut sunt quidam mali religiosi malentes esse de discumbentibus cum Herode,quàm in deserto vacare contemplationi Dei cum Ioanne, vel cum ipso in vinculis suarum cōstitutionum, & carcere suæ regulæ,& claustri. Quilibet in conuiuijs potentum non vident caput Ioannis in disco, vident tñ,& comedunt q̄ effuso sanguine pauperum acquiruntur,& comedunt vacam viduæ,porcū pauperis: in carcere potētis pauper moritur,& de substātia pauperis religiosus comedens, potēti blādit̃r.Esa.1.Cum multiplicaueritis orationes vestras non exaudiam:manus.n. vestræ sanguine plenæ sunt:Sequitur, Subuenite oppresso,defendite viduā, iudicate pupillo; hęc enim sunt officia,quę competunt religioso in curia potentis. De sequentibus curias d̄ Esa. 1.Et etiam de malis principibus tā sæcularib. quàm ecclesiasticis,principes tui infideles,socij furum,omnes diligunt munera,sequuntur tributiones principes infideles,non seruādo ordinem debitum in viribus,& potentijs animę,diligunt munera.i.flectūtur ad sensibilia, tales sunt socij furum, & domum suā faciunt speluncā latronum:vnde de eis pōt dici illud: Replebuntur domus eorum draconibus,& habitabunt ibi Strutiones, & pilosi, saltabunt ibi cicadę,& respōdebunt ibi vlulæ in edibus eius,& Syrenæ in delubris voluptatis eius.Talem familiā coaceruāt aliqui prælati, & principes in curijs,& domib.suis.Per dracones significatur vir iniquitatis: draco.n. est animal calidissimum,& sitit sanguinem elephātis,vnde inter eos est cōtinua pugna.Per Dracones ergo designatur virus iniquitatis, per Strutiones dolus duplicitatis:Strutio.n.alas habet,& habere vī, sed volare non pōt: vnde significat hypocritas,qui vīr esse optimi,& quod dēant in cœlum volare, sed remanent semper in terra,nec in aerē eleuantur. Per pilosos significatur fastus vanitatis, isti nec gradiuntur cum gradientibus in actione,nec volant cum volātibus in contemplatione,sed saltant cum cicadis per elationem nesciunt quo possint se gerere propter superbiā agitātem: per vlulas q̄ habent gemitū pro cātu, significatur quæstus cupiditatis, semper gemunt & dolēt,quia nō habēt plus,nec vnquā habēt satis: per Syrenā q̄ interptat̃,tractus; nā dulcedine sui cātus trahit naues, & periclitari eas facit, significatur laqueus voluptatis.Nam hic cantare d̄ in delubris voluptatis. Hæc est maledicta familia qualem hodie congregant non solum temporales,sed etiam spirituales principes in suis palatijs, & curijs, ita vt dracones significēt istorum principum exactores,cuius sunt baiuli,qui sitiunt sanguinem simplicium,per Strutiones dolosi consiliatores, per pilosos mimi,& ioculatores, religiosis,& sanctis detrahentes, per vlulas gementes accusatores, & detractores, per Syrenas dulciter cantantes

Curia. Religiosi. K Religiosi. Cōuiuiū. Princeps. Iudex. L Principes Iudex. Esa.13. Prælati. Principes Ministri. Hypocrit. M Clerici. Ministri. Familia.

A tes adulatores. Et talis familia est hodie accepta in curijs principum: Sicut figuratur Gen. 27.De Esau piloso de cuius venatione pater libenter vescitur. Quære histo.Iud.17. Fuit adolescens de Bethleem Iuda,qui egressus de Bethleem peregrinari voluit vbicunque sibi commodum reperisset, figurat cupiditatem quorundam, qui transeunt de curijs ad curias,pro beneficijs obtinendis.

Clerici.

De Contemplatione.

QVære in tabula de deuotione. Et de anima deuota.Can.3. Surgam,& circuibo ciuitatem, quæram quem diligit anima mea: inuenerunt me vigiles,&c.Paululum cū pertransissem inueni, quem diligit anima mea. Deuota anima, cuius sunt verba ista surgit per gratiam, detestando culpam: sic surrexit filius prodigus: sic surrexit Paulus de terra. Circuit ciuitatem explorando conscientiam: B Occurrunt vigiles, qui custodiunt ciuitatem scilicet turba phantasmatum, & imaginationum,quæ per sensus ingesta sunt,& ideo foribus assident, sicut vigiles ciuitatis, sed cum pertransierint vigiles, tunc dilectus inuenitur.Hoc est q̄ñ turba phātasmatum turbatur cordis Sabbathū.Hic est q̄ Zachæus prę turba non potuit videre Iesum, donec ascendit in arborem Sicomorū.Interius sedebit solitarius,& tacebit:quia leuabit se super se.Et Act. 9.Surgens Paulus,de terra apertis oculis nihil videbat. De terra surgit, qui mentis affectibus conculcat terrena: apertos habet oculos, qui tota mentis intentione contemplatur cęlestia;nihil videt qui nihil terrenū habet, nec habere desiderat, vel in proprio, vel in communi. Ecce, aiunt Apostoli, nos reliquimus omnia. Sunt enim quidam qui sic afficiuntur ad temporalia,quod pro ipsis obtinendis, C vel retinendis transgrediuntur Dei mandata. Sunt alij qui sic non afficiuntur ad ea, vt inde transgrediantur mortaliter,tamen non possident sine amore,nec perdunt sine dolore, in quibus tantum vrit dolor si amittatur,quantū hæserat amor,si possideatur. Sunt alij,qui sine amore possident, sine dolore perdunt, aut dimittunt, tamen potestatem possidendi à se nō abiecerunt. Sunt alij qui supra hoc addunt possidere nolle, nec possidere posse, sed quidam sic, quòd in proprio possidere nec volunt,nec possunt,tamen in communi possidere possunt.Sunt alij, qui vltra hoc addunt nihil posse possidere, nec in communi,nec in speciali, & isti maximè surrexerunt de terra, & apertos oculos habentes nihil vident, quia nihil terrenum habent,nec habere nolunt: sicut dicitur de Apostolis in montem contemplationis cum Christo assumptis: Leuantes oculos suos neminem viderunt,nisi solum Iesum: tales possunt per contemplationem volare, quia viscus alarum spiritualium est amor rerum temporalium, vt dicit Augustin. Charitas mentem eleuat ad contemplandum, in cuius signum 4.Reg.2.dicitur, quòd Elias ascendit in cœlum in curru igneo, &c. Quære supra in tabula de charitate, & de anima deuota, & de deuotione, & de oratione. Contemplatiuus agit ad modum ignis. Habet enim ignis naturam resilitiuam, quia inferius pascitur,& sursum mouetur,inferiora ardore comprehendens, sed ab his rursum leuitate, & natura propria ad alta resiliens: sic vir contemplatiuus inferius pascitur per exercitium actiuæ, & humilitatis, & sic E pastus sursum resilijt ad contemplationem diuinitatis. Sic Iacob ab coniugio Lyæ quæ designat actiuam, transiuit ad optatos amplexus Rachelis quæ designat contemplatiuam: sic Angeli, qui gerunt typum contemplatiui in scala contemplationis, cui apparet Dominus innixus visi sunt ascendere, & descendere. Apocal. 10. Facies Angeli erat, vt sol, & pedes eius tanquàm columna ignis. Sol se communicat omni creaturæ inferius per exercitium actionis, columna ignis tendit sursum per ascensum contemplationis. Et nota quòd compassio Dominicæ passionis multum iuuat ad ascensum contemplationis: ideo de contemplatione dicitur Apocal. 7. Vidi Angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum Dei viui, & cæt. Et nota quòd contemplatio multum reficit mentem, F vnde Moy. ex huius gustu quadraginta diebus, & quadraginta noctibns in monte fuit, & non comedit,neque bibit. Quia vt dicitur de mirabilibus sacræ scripturæ Domini colloquio fulcitus tam longam inediam sine esuriæ ex illa fruitione potuit sustinere: Enoch cum Deo ambulans, est homo in contemplatione. Genes. 5. Ambulauit Enoch cum Deo & non apparuit, quòd tulit eum Dominus. Quia in contemplatione abstrahi debet à sensibus, & sensibilibus, & loqui cum Deo ignitissimis affectionibus.Apoc.4. Animalia erant plena oculis,quia sanctorum mentes vndique se circumspicientes circunducunt in omni suo opere oculum solicitudinis,& timoris,ne vel praua agant,vel rectè quæ percepta sunt non agant, vel expletis bonis operibus superbiant in suis cogitationibus. Et est notabile quod in veteri translatione,vbi nos habemus totum corpus plenum oculis in circuitu scribitur:dorsa eorum plena oculis:Illa.n.quæ ante faciē sunt videm̄, Sed dorsa nostra alij vident,quæ nos videre nequimus,quia sancti solerter cōspiciunt, in quibus iudicari possunt, &

Contēplatio. Luc. 15. Act. 9. Luc.19. Temporalia. Paupertas Diuitiæ. Religiosi D. Vita dup. Exod.24. Sancti. Videre.

G & non tantum ea, quæ in aperto discutiunt, sed ab his ēt, quę occulta sunt vigilanter se custodiunt, dum illum oculum specularem, qui vidit oīa semper aspiciunt, & est exemplū, qd̄ ponit Damascenus de oculis, quos pauper habebat retro in collo, qui apparuerunt consori. Et Deut. 33. Benedictus Aser ī filijs sit placēs fratribus suis, tingat ī oleo pedē suū. Aser beatus, est vir contemplatiuus, beatus in spe, & in quadā p̄gustatione: benedictus in filijs, i. inter filios actiuos, benedictione cœlesti: Sit placēs fratribus, i. angelis, qui iam perfectè contemplātur, & ab eodē patre sunt per creationem, & eiusdem hæreditatis debēt hr̄e possessionē. Et iidē vacant officio, per contemplationē, tingit in oleo dulcedinis patriæ pedē affectus. Et quia hæc deuotio hr̄ defectuosè, & in trāsitu, ideo tingit non immergit. Gen. 15. Cum occubuisset sol, facta est caligo tenebrosa, & apparuit clibanus fumans, & lāpas ignis transiens inter diuisiones illas. Sol exterior occumbit cum homo viuacitatē sensuum exteriorum in suæ conscientiæ inuestigationē conuertit: Fit caligo tenebrosa tūc, cū ei nudæ apparent suę turpitudines, & peccata. Apparet clibanus fumans cū ex compunctione peccatorū fumum compunctionis exhalās, apparet lāpas ignis, cum incendit̄ vis orationis. Transit inter diuisiones illas animaliū, s. ex vna parte, & auiū ex alia, quia perfunctoriè contēplatur pœnam reproborū, & aīaliū hoīum ex vna parte, & præmia beatorū, & spiritualiū ex alia parte. Et Apoc. De aīa contemplatiua dr̄ 12. c. Dataē sunt mulieri, i. deuotæ aīæ habenti fœcunditatē bonorū operū duæ alæ aquilæ magnæ, vt volaret in locū suū: aquila dr̄ pp visus claritatem & cōtemplationis perspicacitatē, duæ alæ consideratio Dei, & sui, vel infernorū temporaliū, & supernorū spūaliū. In 3. Reg. 6. dr̄ q̄ alæ Cherubin hēbant quinque cubitos & mutuo iungebant̄. Nā quinque hēt aīa considerare à parte sui nascendi vilitatē, viuendi breuitatē, vitæ calamitatē, viuendi vanitatē, mortis necessitatē, Iob. 13. Homo natus de muliere, quātū ad primum, breui viuens tp̄e, quantum ad f̄m, repletus multis miserijs, quantū ad tertiū: quasi flos egreditur, quantū ad quartū, & cōterit̄ quantū ad 5. Quinque ēt hēt cōsiderare à parte Dei. Quod est largitor liberalissimus. Iac. 1. Dat oībus affluenter, affluēter patientissimus, inuestigator prudentissimus, iudicator rectissimus, executor potētissimus, & rigidissimus, volare autem contemplatiuus dicitur sicut auis, quæ volat ad laquei effugium. Prouerb. 6. Eruere quasi damula de manu, & quasi auis de insidijs aucupis. Quia contēplatiuus semper diligens est in præsentiū periculorum euictione, ne capiat̄ à Dæmone sicut à venatore, vel aucupe, Nā incantus ad modū auis citò labit̄ in rete Diaboli. Eccles. 9. Nescit homo finem suum, sed sicut aues comprehendūtur laqueo, &c. Secundo volat ad peregrinandi exercitiū Sapi, 5. Auis transuolat in aere, cuius nullum inuenitur articulum itineris illius, quia contemplatiuus semper est in hac vita, ac si esset in peregrinatione. Sicut aūt auis de loco ad locum semper vadit, sic contemplatiuus hic requiem non inuenit. Tertiò propter cibi refugiū, quia contemplatiuus, nihil sapidū in terra inuenit, sed in cœlo, quia gustato spiritu desipit oīs caro, Quarto pp̄ nidi solatiū. Deut. 2. Si ambulans p viā in arbore, vel in via nidum auis, &c. Quia contēplatiuus in cœlestiū meditatione quasi ī nido requiescit. Et Apo. 11. Dataē sunt mulieri duæ alæ. Aquila ab acumine oculorū dicta circumspectionē significat habens duas alas, quib. volatur in deserto, qui bus, s. deserimus mundi affectū, dū consideramus breuitatē delectationis, & æternitatē remunerationis. Draco mittit aquā post mulierē, sed nō trahit̄ à flumine, aquæ multæ nō potuerūt extīguere caritatē, nec flumina obruēt eā, quia nec aquæ multæ, i. tentationū, & tribulationū immanitas, i. earū diuturnitas, vel ad tp̄s obruit, vel simpl'r extinguit feruidā caritatē in aīa cōteplatiua, & circumspecta. Nā ignē ardentē respersio modica plus accēdit; imò ignis nutrit̄ in humore, & flatu venti nō extinguitur, sed augeat̄. Si de auibus holocausti oblatio fuerit dno, offerret eos sacerdos ad altare, &c. Holocaustū qd̄ totum in altari cremabit̄ cōtēplationes significat, qui diuino amore succēsi cremāt̄: offerebant̄ aūt holocausta auium non ad ostiū tabernaculi sicut oblatio bouis, nec ad latus sicut auis, sed ad altare, quod cor nostrnm significat, in quo docet̄ cōtēplatiuus reuerti ad intimum suæ cōsciētiæ; & sequit̄. Retro ad collum capite, & rupto vulneris loco, decurrere facies sāguinē super crepidinē altaris. Caput quod ad collū retorquetur, quasi corpus suū intuet̄. Quod fit qñ cōgeriē q. corpus suorū operum quis intuet̄, & rupto vulnere sanguis à corpore defluit ad fundamentū, cum appetitus, & amor noster, qui à terrenis voluptatib. recedit transit in Christū, & præ magnitudine amoris eius deficit in ipso diligendo. Et est notādum q̄ sic caput illud à corpore separatur, vt tñ non penitus abrūperetur, quia sic dēt carnis voluptas abijci, vt natura valeat sustentari, vesicula gutturis, & plumæ proijciebantur prope altare ad Orientem, vbi cineres effundi solent, quia superba eloquentia, & iactantia lenitatis nostræ studia, hoc est superbi mores leues, tanquam guttur, & plumæ abijciuntur ad ventum gratiæ, hoc est ad Orientem prope altare,

Consideratio.
Anima. Religio.
Alæ. Consideratio. Vita.
Christus.
Tentatio.
Religio.
Alę.
Tentatio.
Tribulatio.
Leui t. 1.
Mortificatio. Pœnitentia.

A tare, & ad meditationē mortis; hic est locus vbi effunditur cinis. Considera n. q̄ aīa dissoluetur a corpore in morte, & post mortē corp̄ resoluetur in putredinē, putredo in vermem, vermis in pulueré, & abijcies elationem, arrogantiā, iactantiā, & vanitatem. Vnde Ber. 63. homini vnde ista superbia, cuius erumnosa natiuitas, cuius natiuitatē laboriosa demollitur pēnalitas, cuius pēnalitatē pēnalior cōcludit mortis necessitas? Et sequitur. Cōfringet acellas eius. i. radices alarum. Vnde acilleo q̄ est moueri dicuntur. Istę ergo cōfringuntur qñ humiliter Deo bonū nostrū non nobis contumaciter attribuimus. Et sequitur. Nō secabit, nec ferro diuidet auē. Quia contēplatiui, qui magis eminent in sciētia, nō debent ecclesiā Dei diuidere p cōtraria dogmata, per cōgregationes, per scismata. Secūdo post sui recollectionē vacat cōtemplatiuus ad operum suorū circūspectionē, quia postquā diuisus est ab alijs, & quasi in vno loco cōstitutus, circūquaquē cōsiderat vitā suā, quibus studijs vel exercitijs occupari cōsueuit, vel quibus est adhuc occupatus, vel quale ꝓpositū habet. i. futuri. Esa. 16. Et eris sicut auis fugiens, & sicut pulli de nido aduolātes, sic erunt filij Moab in transcensum Arnō: filiæ Moab sunt aīæ, quę prius delitijs tpalibus affluebāt, quasi manentes in domo patris sui Diaboli per Moab designati. Intelligit̄. n. ex patre. s. Diabolo. Ioan. 8. Arnō arca meroris, & significat cōtritionē, q̄ sequit̄ ad status circūspectionem, & ideo hæc auis fugit de nido, qñ nō delectatur de mūdo, vel aliquo malo ꝓposito, vel qñ post cōsiderationē sui, propositū malū relinquit. Tertio post sui circunspectionem vacat circa suæ salutis electionem, & deliberationem, cum proponit qūo debeat vitā suā disponere, vtrū, in sæculo remanere, vel ad religionē transire: qūo pro p̄teritis malis possit satisfacere, de presentibus euadere, de futuris cauere, oēm oportunitatē vitare, & impleretur illud Hier. 12. Nunquid auis discolor hæreditas mea, nunquid auis tincta? Per totū. n. hęc auis tingit̄, q̄a tota Christi sanguine rubricatur, qua intuet̄, & nō discoloratur tota dū in nulla terrena delectat̄, sed magis in intimis, & interius gemitibus, & desiderijs vacās quasi lāguet amore diuino, & infirmatur. Effraim quasi aduolās. Quarto post quā vnum elegit, qd̄ intimè diligit alas ad volādum cōponit, dū per cogitationes, & affectiones mentē volando excedit. Eccl. 14. Aperti sunt thesauri euolauerūt nebulę, sicut aues, s. aues sicut nebulæ. Thesauri tūc aperiuntur, qñ in cōtemplatione nobis secretorū illuminatio infunditur. Tūc ad Thesauros secretos ingredimur, qui prius foris stetimus. Aperiuntur aūt isti thesauri diuersimodè: Quidā enim post intimā cōpunctionē ascendunt ad sublimium penetrationē, sicut Iob. Antequā comederet. i. accederet ad intimā aīæ affectionē seu refectionē, & veritatis cognitionē. Quidā vero per meditationē, quia in eorum meditatione incandescit ignis, hoc est in eorum meditatione incandescit flāma amoris, & lux veritatis: Quidā per eruditionē, vt qui possunt subtiliter disserere, ad interrogata de veritate rñdere, sine præmeditatione, quasi semper parati ad satisfactionē oī poscenti reddere rōnem de ea, q̄ in nobis est fide, & spe: Quidā per locutionē, vt cū de diuinis loquitur loquendo eis multa aperiuntur. Hęc oīa per deuotionē perficiūtur: melius. n. ad interiorum enodationē proficimus deuotione, & cōtēplatione ac oīone, q̄ studio, inuestigatione, lectione; Quia vt dicit Ber. Vnctio plus q̄ lectio docet theologia. Vnde Dan. Ingressus reuelat regi mysteria: cogitationes. n. & affectiones, voluntates, & intētiones nostras profundè rimari, & pro eis ī oīone cōpūgi, hoc est Danielē intus morari, vel ingredi. Sed interiora & exteriora nostra f̄m humanum iudiciū pēsare, hoc est Danielem exterius esse: sed tam ista quam illa f̄m diuinum iudicium æstimare, hoc est Danielē interius esse. Auis nostra ad volandum disposita volat actualiter sub hac forma, nunc sursum, nunc deorsum, nunc dextrorsum, nūc sinistrorsum: sursum volare cōsiderādo p̄mia electorū. Ascēdit super Cherubin, & volauit, volauit sup pēnas vētorū. Cherubī dñr angeli qui habent plenitudinē sciētiæ, quātū ad vim cōtemplatiuā: venti ergo dñt pp agilitatē obedientię, quātum ad vim ministratiuā sup quos volam⁹, qñ eorū gloriā cōtēplamur, & videm⁹ humanitatē nostrā in Christo super eos exaltātā, & nos assumi ad eorum ordines. Deorsum volamus cōtemplando supplicia reproborū. Apo. 19. Vidi vnum angelum stantē in sole, & clamauit voce magna dicens oībus auib. q̄ volāt p mediū cęlū: Veni cōgregamini ad cęnā magnā Dei, vt māducetis carnes regū, &c. Dextrorsum cōsiderādo sanctorum exēpla, & verba Apo. 14. Vidi alterū angelum volātē p medium cęli. Sinistrorsū volamus cōsiderādo, & cōtemplādo peccatorum demerita, & supplicia. Apo. 8. Audiui vocē aquilę volātis, &c. Sequit̄. Væ, vę, vę, habitantib. in terra. Triplex væ pp triplicem concupiscentiā, q̄ viget, & regnat in terrenis hoībus, superbiæ, vitæ oculorū, & carnis. Qui. n. posset volare sicut aquila, & videre aquilinis oculis diuersa mundi pericula, & peccatorum demerita, videret itinera clausa latronibus, maria obsessa prædouibus, aerem infectum sceleribus, ignem ardentem in malorum cordibus. Et si possemus oculos figere in secretis, videremus fieri ab impudicis,

D
Iob 3.
Studētes.
E
Dan. 2.
Auis. Volare.
Psal. 17.
Volare.
F
Apoc. 8.
Væ.
Mundus. Pericula. Peccata. Videre.

Auis.
Auis. Anima. cōtemplatio. Deuotio.
Osea 9.

G dicis, q̃ non possent aspicere oculi pudici, & puri, & tanto faciendi maior est audacia, quã to secretior est culpa. Et quia cõtemplatio est perspicax, & liber mentis contuitus in res p̃spiciẽdas vsquequaq; diffusus, inde est, q̃ animus cõtemplatiuus rapitur, & subito de sursum ad deorsum, de dextrorsum ad sinistrorsum, & econuerso, leo non desinit hostis antiquus deceptionis laqueos vbiq; p̃tẽdere, &c. Leo. Gen. 29. Tandẽ Iacob potitus optatis nuptijs, s. Rachelis amorem sequẽtis, priori prætulit. Lya interpretatur laboriosa, & Lippa erat, significãs vitã actiuã, & cognitionem viæ, quæ hĩ cum labore, & difficultate nõ tã clara, sed in speculo creaturarum, & in ænigmate. Sed tandem cum ad nuptias Rachelis peruenerimus, nihil erit in creaturis, q̃ in creatore nõ videamus: vnde Rachel interpretatur videns, principium, & in cõparatione veritatis manifestissimæ tota veritas, q̃ est in via reputabit, quasi tenebra ignorantiæ. Pro ista seruiuit Iacob duodecim annis, & videbant ei dies pauci p̃ amoris magnitudine, quia modicũ est quicquid hic laboramus ad obtinendã illã clarã lucẽ, q̃ expectamus. Et in Mat. 17. Leuantes oculos suos neminem viderũt nisi solum Iesum: Tota. n. mentis nostræ cõtemplatio est ad videndum Iesum, qui est liber nobis propositus ad intuendum. Lu. 19. Quærebat Zachæus videre Iesum & non poterat præ turba, quia statura pusillus erat. Mẽs turbata tp̃alibus curis, & modica in meritis, nõ videt Iesum nisi ascẽdat in arborem cum Zachæo, vel in montem vbi trãsfiguratus est Iesus cum Apostolis, vbi eleuantes oculos suos neminem viderunt nisi solum Iesum. Vel ĩ tẽplum cũ Symeone sene, I qui in pace dimissus est, quia viderunt oculi eius salutare dñi. Arborem ascẽdimus per passionis dñicæ imitationem, montem vero per eminentem dilectionem, templum per orationis deuotionem, quia si sit in carne mortificatio, in aĩa dilectio, in spiritu deuotio, videmus Iesum: in cuius figura Paulus sic excęcatus est in meridie, vt apertis oculis nihil terrenum videret, sed tm̃ lumen cęli. Dulcedo contemplationis consistit in quattuor, quæ sunt puritas incorruptionis, agilitas munditionis, iucunditas affectionis, gratiositas locutionis, quæ consequenter se habent, & designantur in quattuor lapidibus p̃ciosis, Smaragdo, Sardonio, Sardio, Chrisolito. Puritas ĩcorruptionis in smaragdo designatur, si. n. carnis impuritate grauaretur contemplatiuus, illos excessus spirituales nõ experiret: Lapis iste in frigidis regionib̃ inuenitur, cuius viriditas incõparabilis non obscurasset lucida, similis vitro mũdo. Hæc est illa incomparabilis pudicitia, quę nõ vrit, nec vritur, sed aĩam per viam reddit, vt diuino radio penetretur, & illuminetur. K Apoc. 3. Iris erat in circuitu sedis similis visioni Smaragdinæ. Sedes Dei, in qua quiescit, est aĩa contemplatiua, quia aĩa iusti, sedes est sapientiæ, vbi non inquietatur sicut in ecclesia: Iris qui cõponitur ex nube rorida, & radio solis, est deuota aĩa cum gratia castitatis, & virginitatis, quę refrigerat carnem, & illuminat mentem. Pretiosus hic lapis, qui maiorem hemitreteũ. i. febrem ex putrefactione melancoliæ iuuenis repellit, quia putredinẽ luxuriosorũ, qui sicut iumenta in stercore suo putrescunt, etiã vsq; ad interiora, vbi sunt naturæ offendicula, & peccata contra naturam attingit. Scdm est agilitas munditionis in Sardonico, vel Sardonio: lapis est inferius niger, in medio superducit albedinem, & in summo rubens, quia aĩa cõtemplatiua ex munditione peccatorum denigratur, ex munditione supernorum inflãmatur, & cũ in medio sui, hoc L est in corde inuenit volũtatem cessandi a peccato quodammodo dealbatur. Vnde Dauid sapientissimus hunc lapidem de torrente limpidissimũ ĩ pera pastorali deposuit, & in funda, & lapide hoc cõtra Philistæum præualuit. Nihil. n. est, quo ita cõfundatur diabolus, sicut de meditatiõe frequẽti, & maximè memoria dñi cæ passionis. Tertiũ est iucunditas affectus in Sardio: lapis est lucidus, trãsparens, & rubens: in lucis transparẽtia cordis lætitia, in rubore verecundia, vt sit lætitia matura, nõ dissoluta; introducta. n. anima in illa regia cœlorum in quib. inebriatur, nõ dissoluit̃ ĩ cachinnos, in lætitiã carnis, sed in maturitate spiritus delectat̃. In figura huius, dñs filios Israel introducendos in terrã promissionis, cum adhuc essent in deserto, cibauit illos ex adipe frumenti, & de petra melle saturauit eos, vt sugerent M mel de petra. Preciosus est hic lapis, qui tuet̃ hominem a maleficijs, & incantationibus, vt dr̃, quia sicut serpens aspis auribus obturatis non incantatur, sic contemplatiui non attendentes, sed aures, & oculos clausos tenẽtes ad temporalia, vt Paulus, qui apertis oculis nihil videbat, non incantantur, nec ab istis temporalibus incantantur, aut maleficiantur. Gene. 28. Tulit Iacob lapidem, quem suppositerat capiti suo, & obdormiuit, & vidit dominum innixum scalæ, & angelos ascendentes, & descendentes, & cum euigilaret, fudit oleum super lapidem, dicens: Verè dominus est in loco isto. Iacob in lapide isto requiem inuenit, quam non inueniunt, qui mollibus vestiuntur in lectis eburneis, & dum sensibilium exteriorum obliuiscitur, quasi consopitur, ibi fiunt ei angelicæ visiones, & diuinæ apparitiones, & consolationes. Quartum est. Gratiositas locutionis in Chrisolito. Chrisoli tus

Videre. Cogitatio. Seruire. Amor. Christus. Videre. Actu. 12. Virtutes. Lapis p̃ci. Smarag. Castitas. Virginitas Luxuria. Sardonicus. Cõsidera. Religiositas Crisolitus

A tus lapis est coloris aurei, quibusdã scintillis ardentib. micans, quia ex dulcedine sacræ locutionis p̃dicationis, & lectionis remanent, q̃ dã reliquię cogitationis tã succensę, q̃ serenę: vnde formant̃ verba dulcia, & ignita cui' sua uitate, qui gustare norũt eructare p̃nt: cor. n. calescens gratia feruida, & dulcis affectio similes effundit sermones: multum. n. intimæ dulcedinis sapit in verbis, & gratissimi sunt sermones, qui de illa intimæ dulcedinis vbertate p̃cedũt. Preciosus est hic lapis, qui celeriter inflãmatur: quia talis contẽplatiuus continuè, & cito inflãmat alios verbis salutaribus. Vnde Dan. 10. Angelus quẽ vidit Daniel habebat corpus quasi Chrisoliti, & facies ei' velut species fulguris, & oculi eius, ut lãpas ardens, q̃ oĩa spectãt ad virum contemplatiuũ. sicut aĩa iacens, & inclinata inferius per cõcu B piscentiã tp̃alium obtenebrat̃, nec cęlũ videt, sic eleuata superius per contemptum tp̃aliũ videt cœlestia, & à Deo illuminatur. Gen. 18. Cum eleuasset oculos Abrahã apparuerũt ei tres viri stantes p̃pe eum, tres vidit, & vnum adorauit. Quia contẽplanti oranti tp̃alia contemnenti apparet mysterium Trinitatis, & diuina secreta reuelãtur. & Eze. 11. Eleuauit me spiritus, & introduxit me ad portã domus dñi orientalẽ, q̃ respicit ad ortum solis, & vidi. Et nota, q̃ studentes contẽplando, & orãdo illuminant̃, & informant̃. Eze. 10. Eleuantia Cherubin alas suas exaltata sunt à terra, & rotę secutæ sunt, & stetit in introitu portæ domus orientalis, & gloria dñi erat sup ea. Exaltamur à terra per cœlestẽ cõuersationem, vnde Apostolus. Nostra conuersatio in cœlis est: Eleuamus alas per meditationẽ; sequunt̃ rotæ, quãtum ad quadruplicem volubilẽ affectionem: C stamus in introitu portæ orientalis per infatigabilem contẽplationem: apparet gloria Dei Israel per interiorem exaltationẽ, tunc sum' Cherubin, q̃ interpretat̃ plenitudo scientiæ per veritatis cõprehensionem, quod patet ecõuerso. Videmus. n. aues volantes & alas eleuãtes nunc in anteriora se extendere, nũc ad posteriora se flectere, nunc ad dexterã, nunc ad sinistrã volare, nunc tremulis alis diu in vno loco se suspendere, & mobili agitatione se. q. immobiliter figere, quasi diceret, bonum est hic esse: sic anima contẽplatiua considerans superius iudicẽ iratum, inferius chaos horrẽdum, à dextris sanctorum p̃mia, à sinistris reproborum supplicia, vel peccata accidentia, in medio Deum paratũ ad remunerãdum quattuor affectionib. afficitur, dolore ex culpa p̃terita, tremore ex pœna futura, spe ex cõsideratione veniæ, gaudio ex contemplatione gloriæ. Petrus. i. obediens: Iacobus supplãtator, & mundi contemptor, Ioannes in quo est gratia virginitatis assumuntur cum Christo ad montẽ D contẽplationis, vbi Christus ante eos transfigurat̃, ostẽdens eis gloriã suæ resurrectionis, & secreta suæ cognitionis. Apparent aũt eis Moyses, & Elias cum eo loquentes: sed eleuãtes oculos neminẽ vident, nisi solum Iesum; quia anima in excessu mentis, & alienatione super seipsam eleuata, sic in Christum est trãsformata, vt nihil cogitet nisi Iesum, nihil videt nisi Iesum, nihil sapit nisi Iesum. Si sic eleuaremur in omni veritate, in omni scientia illustraremur, & informaremur: vnde Dionysi' ad Titum s̃m vnã translationẽ: Cũ teipsum, & oĩa per mentis excessum nullo inferiori retinaculo p̃peditus transcenderis, ab omni cõcupiscentia, & cura absolutus, & purgatus, tunc tandẽ sic cuncta auferens, & ab omnib. expeditus sursum ageris ad supersubstantialem radiũ diuinæ incõprehẽsibilitatis. Eze. 1. Facies aquilę desuper ipsorum quattuor. Vir. n. contẽplatiuus volans super alios, & ad modũ aquilæ clarius intuens lucẽ solis æterni cõparatur aquilæ, q̃ aquila inter alias p̃prietates habet perspicacitatem in sensu, tenouabilitatem in statu, quasi infatigabilitatẽ in volatu, sagacitatẽ in fętu. Perspicax est in visu, quia solẽ in rota irreuerberatis oculis videt, in quo nota puritatem conscientiæ, per q̃ mens fortificatur, vt sine reuerberatione peccati Deũ contẽpleť, & in Christi passione delectetur. Iob 39. Pulli eius. i. cogitationes contemplatiui, lambũt sanguinẽ passionis Christi, nos nõ possumus, qa humore peccati oculos infirmos habemus. Secundo habet renouabilitatẽ in statu gr̃ę; Ibunt de virtute in virtutẽ, quia in via Dei nõ progredi, est regredi. Tertio habet infatigabilitatẽ in volatu, quia in contemplatione cœlestium non fatigatur, sed delectatur. Esa. 40. Assument pẽnas, vt aquilæ. Quarto habet sagacitatem in fętu, quia pullos ad pastũ F prouocat. Deut. 32. Sicut aquila prouocans ad volãdum, &c. Ad solem probat, quia si solem non aspicit, sed terram de nido proijcit: sic cõtemplatiuus omnes vires excitat, vt contemplatione Dei reficiantur: & oẽm cogitatũ, qui directè non tendit ad Deum, à mente eijcit. & 1. Regum 9. Dauid ascendebat cliuum oliuarum scandens, flens, aperto capite, & nudis pedibus incedebat. Dauid hic tenet typum animæ contemplantis, quæ scandit proficiendo per deuotionem: flet aperto capite per peccatorum recordationem verecundiam & confusionem: nudis pedibus incedit per omnium tẽporalium abrenunciationẽ, & sic ascẽdit per cliuum oliuarum, vbi recipit diuinam vnctionem, & illuminationem. Iste est progressus animæ cõtemplatiuæ, vt semper proficiendo se extendat ad futura, & cogitet in amaritudi

Locutio. Verba. Cor. Auis. Volare. Cõsidera. Affectiones. Religiosus. Mons. Iesus. Christus Religiosus. Aquila.

G ne ꝑterita, & toto mentis affectu cõtemnat futura, vel Dauid vir cõtemplatiuus, qui ascendit, cęlestia cõtemplãdo, desiderãdo, procurando. Scãdens in quo notatur ꝓfectus in bono, flens, & dolens de malo cõmisso. Cooperto capite, in quo notatur verecundiæ cõfusio. Nudis pedibus, in quo notatur mundi cõtempt⁹, & terrenorum abdicatio. Cõtemplatio, oro, deuotio, per odorẽ designatur, ſm illud Apo. Ascendit fumus aromatum de manu angeli corã dño. In odore quattuor reperiuntur, primum est vaporis ab igne resolutio, ſcdm euaporati dilatio, tertiũ dilatati sublimatio, quartum organi immutatio. Resolutio vaporis ab igne, deuotio est orõnis procedens ex ignito corde. Eccli. 24. Ego quasi vitis fructificaui suauitatẽ odoris, & flores, &c. Dilatatio pertinet ad meditationem, in qua dilatatur aĩa, re-
H colendo diuina beneficia. Cant. 1. In odorem vnguentorum tuorum curremus: Odor.n. diuinorum beneficiorum totam aĩam trahit sursum, sicut concupiſcentia trahit deorsum, vt sunt auari, & voluptatibus dediti. Sublimatio fit per diuinã reuelationem, cum mens humana ad illud sublimat', & illuminatur diuina irradiatione, ad qd̃ nullo modo sua sufficit facultate, sed extenditur capacitas mentis, & sequitur illuminatio rõnis, & copia deuotionis. Post sublimationem sequitur alienatio, & organi immutatio, sicut.n. odor materialis immutat materiale organum, sic ex deuotione, & mentis eleuatione, ac rõnis illuminatione tota aĩa quasi alienata, & ebria fertur in Deũ. Hæc aũt alienationis excessus cõtingit, vel ex magnitudine, & excellentia admirationis, vel
I ex ꝑsentia tentionis, vel ex superfluentia exultationis. Ex magnitudine admirationis, qñ mens supra seipsam eleuata diuinæ visionis luce fruitur, & ex vindicibili plenitudine admiratur: ex ꝑsentia tentionis, qñ in illa visione mira q̃dã, & ineffabilis satietas sentitur, ita ꝙ oẽ lãguentis aĩæ desiderium ex illa dulcedine interius absorbetur, & in illud ꝙ interius de diuina illa dulcedine sentit, resoluitur, ex superfluentia exultationis, qñ interna illa suauitate depotata, & inebriata, oblita status, conditionis, fragilitatis, & sexus, in quodã supermundanum transformatur excessum, & ibi se esse cõspicit, vbi est ille, quem diligit: & bene ibi est spiritus, vbi amat, non tm̃ vbi animat. Hic est ille deuotionis gradus extaticus, siue excessiuus, qui aĩam afficiens, totã trãsformat in Deum. Can. 8. Mandragoræ dederunt odorem in portis nostris, quod fit qñ fragrãtia cęlestium gaudiorum ita perfundit aĩam, vt quodãmodo resultet in portis sensuum. Vnde, & Rachel mandragorę fragrantiã cõcupiscens cõcessit, vt nocte illa vir eius intraret ad Lyã:

Religiosus. Penitens. Odor. Oratio. Deuotio.

vnde & mandragora puella sine capite pingi K
tur in cãticis. Nã ad literã, vt aiunt, ꝑter caput formã gerit corporis humani, quia tota aĩa toti Christo cõformis efficitur per deuotionẽ, & tñ caput, ſ. diuinitatem nõ põt imitari, ꝙ tñ studet venerari. Et ibi est aĩę deuotæ defectio, vbi est eius refectio. In palma cõtemplatio de signatur, quia palma ꝓcedit exilior, sed dum ꝓficit dilatatur habens in summo vertice fructum vnũ maximũ, sed in ramusculis plures, sed minores, quia cõtẽplatiua, seu cõtẽplatio est liber perspicax mẽtis intuitus in solo creatore requiescens, licet aĩa delectationẽ inproportionalem habeat in creaturis, q̃ cõsiderat in vestigio creatoris. Et de hoc Can. 7. Ascẽdã in palmã, & apprehendã fructus eius. Fructus palmæ est in sũmitate, & q̃ est superior ille est plchrior: in ramis inferiorib. sunt alij fructus, sed nõ ita pulchri. In his ergo designatur cõ- L
templatio creaturę, in superiori aũt cõtemplatio creatoris, in palma ergo hoc est ĩ Christo, qui palma, & victoria nr̃a est, & arbor, vnde reficimur ascendit, q̃ in cõtemplatione excedit; & apprehendit fructus eius, qui inde prendit cognitionem, & consolationẽ illius, siue in ramis creaturarum, siue in summitate, inquãtũ põt humanus intellectus in via ascendere. Et Apo. 7. Describitur vir contemplatiuus: Vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei viui. Alter angelus est vir contẽplatiuus: Vidi alterum angelũ ascendentem, quia vt angelus semp videt faciem patris, habet aũt signum Dei viui. i. signum crucis, qa crucis Christi imitatio disponit ad contemplationem, & maximum gen⁹ contemplationis consistit in meditatione passionis Christi: ascendere aũt est ꝑ contemplationem ab infimis, & terrenis ad sup̃ma, & cęlestia. Lu. 14. M
Amice ascende superius, contemplãdo patris ptãtem, filij veritatem, Spiritus sãcti bonitatẽ. Hier. 49. Quasi aquila ascendet, & volabit, & expãdet alas suas super Bosrã. Aquila est auis gñe nobilior, virtute formosior, volatu celsior, visu limpidior, designãs virum contẽplatiuũ, qui conuersatione quasi gñe est de cęlis, cuius virtus est considerare diuinã ptãtem in creaturis quasi in vestigijs, cuius volatus est celsus, qñ omnia refert in Deum, & visus limpidus, qñ considerat seipsum defectuosum. Eccl. 50. Describitur vir contemplatiuus, quasi arcus refulgens inter nebulas glorię, & quasi flos rosarum in diebus vernis, & quasi lilia, q̃ sunt in trãsitu aquę. Arcus refulgens internæ gloriæ anima perfecta cęlestis conuersationis inter sanctorum gloriã habitãs meditatione. Nebulæ dñr sancti in gloria, quia ſm Prophetã nebula est post recessum nubiũ apparẽs serenitas, quod pertinet ad quietem animarum post

Palma. Palma. Fructus. Aquila. Sancti.

discef-

A dicessionẽ corporis. Et quiã nondum est aĩa perfecta in stola corporis, iõ dr̃ ibi esse q̃dã obscuritas: hic.n. duo importat nebula, serenitatem, & obscuritatem Flos rosarum in dieb. vernis, quantum ad imitationem dñicę passionis, quę fuit in Vere: Quasi lilia in transitu aquæ, quãtum ad lachrymas deuotionis, q̃ fluunt: aĩę.n. non pñt illam deuotionem quantumcunq; ꝑfectę in via semper hr̃e, vel cum habent semp retinere: hæc.n. tria perfectam indicant cõtẽplationem. Iugis meditatio glorię, feruens desiderium martyrij, & ꝓfectæ imitationis Christi, et dulcedo deuotionis. Veni dilecte mi egrediamur in agrum, commoremur in villis, mane surgamus ad vineas, videamus si floruerũt vineæ, si flores fructus parturiunt, si floruerũt mala punica. Nota processum aĩę ascendentis
B per gradus contemplationis ad florem sapientiæ: orat.n. de nocte, vt Spiritus S. descendens in aĩam inflammet eã ad dilectionem: & hoc est, veni dilecte mi. Inflãmata vero transcensis oĩbus per mentis excessum fertur in contemplationem sui creatoris. Et hoc est: Egrediamur in agrũ: Egressus.n. iste est mentis excessus, ager vero latitudo diuinæ incõprehensibilitatis, plenitudo oĩs fruct⁹, & dilectionis, sed reuerberatus oculus lumine tantę claritatis sistit in proportionabilib. sibi theorijs, vt in cõsideratione bonitatis sapientiæ Dei effusę in creaturis: & hoc est commoremur in villis, & ibi aĩa diutius vegetata nouo lumine ꝓfundit', sursum agitur, & inexpertas dulcedines experitur. Et hoc est mane surgamus ad vineas. Ma
C ne, ecce noui luminis infusio; Surgamus, ecce sursum actio, quod quia de se nõ põt nisi Deo adiuuãte, iõ dr̃ pluraliter surgamus ad vineas. Ecce inexpertã vĩ cęlestis dulcedinis: videam⁹, si floret vinea, si est debita intentio in cõscientia, si addicit ꝓp Deum, vel ꝓp temporalia: Si flores fructus parturiunt, i. si fructum facit aliquem de sua conscientia, ne dicatur illud prophetæ: Ante messem para iustitiam, totus effloruit, si floruerunt mala punica. i. si in debito ordine cõseruentur opera; aut certè si floruit vinea per honestatem, si floruit fructus per pietatem, si flor. mala pun. per fraternam vnanimitatem. Philomena assimilatur contemplatio, quia cum cantauerit, & vigilauerit per totam noctem, diligentius vigilat, & cãtat cum perpendit diem appropinquare, sic contemplatiuus dulcius cãtat in orõne, & deuotione immissa sibi cœlesti infusione. Psal. 62. Deus Deus meus à te de luce vigilo: hoc.n. mirabile est, vnde tanta vox in tam paruo corpusculo, tam pertinax, & viuax spiritus, tã modulatus sonus. Aliqñ sonus eius est immurmurans secum, grauis, acutus, circumflexus, conscisus, creber, plenus, extentus, vt omne genus musi-

Deuotio. Can. 7. Cõsidera. Philome. Cantus. Officiũ diui. oratio. perseuerans diui.

cę prescirę videat', q̃ oĩa ad deuotionis, cõtem D
plationis, diuinæ laudis differentias referunt'. Aĩa contemplatiua dicit illud Can. 2. Introduxit me rex in cellaria sua. Sunt autem hęc cellaria verbi æterni exemplaria, theologiæ æternæ, & Dei inuisibilia, vbi aĩa in summa mẽtis hierarchia, altè, & profundè per intimam contemplationem introducit', tanq̃ ad interiora deserti: in quib. cellarijs est summa iocũditas, & summa vbertate domus Dei ebrietas, & memoria per assiduam ruminationem, & assiduã spiritualium reuolutionem. Ruminatio præbet incrementum exultationis, & iugem cognitionẽ, quia per imitationem mentis proficit in hanc perfectionem. Gustato vino illius cellarij sic inebriatur aĩa, ꝙ de terrenis nihil sentit, & potius vĩ in cœlo, q̃ in terra conuersari. Contemplatiua anima dicit illud Can. 2. E
Sub vmbra illius, quem desiderabam sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Cum.n. anima incuruatur ad mundana ascendunt in eã vmbrę de inferioribus: sed dum erigitur ad diuina, illius rei quam cogitat sibi vmbram format, & quantumcunque contemplantis acies acuatur, vmbra est quicquid de diuinis contẽplatur. Quamdiu sumus in via per modũ viæ videre non possumus nisi per speculum, & in ænigmate, vmbra.n. est respectu manifestæ veritatis quicquid offert se in præsenti creaturæ speculo nostræ mẽti: Et tñ si vmbra est ipsa luminosa, est & gloriosa: sicut cum in facie speculi tersa, & lucida splendidissimè rei splendens imago resultat. Iõ sponsa delectatur sub vmbra illius, q̃ in se otio contemplationis per desiderium formauerat, cuius frustrationem, F
& si momentaneam tenuit prælibauit. Sic virtus altissimi obumbrat animæ contemplanti, Vmbra.
sic conuertuntur sedentes in vmbra eius, & viuunt tritico, & germinãt quasi vinea. Istæ vmbræ tunc inclinant' cum aĩa ad diuina erigit', & inclinantur super eã vmbrę de superiorib. & hoc est, qñ ille, qui habitat lucem inaccessibilem, dignat' ad nos inclinari, & nobis ꝑ vmbrã sue imaginis manifestari: quia quãtumcũque ascendamus à visibilibus ad inuisibilia nihil apprehendere põt nr̃a humilitas, nisi quodam mõ ad nos inclinetur, & condescendat illa maiestas. Psal. 103. Dñe inclina cœlos tuos & descẽde, tange mõtes & fumigabunt, fulgura coruscationes, &c. Quia qñ apex intelligẽtię, & vertex affect⁹, scintillas lucis, quasi quasdã lineas tenues & radiosas emittunt, & fumũ desiderij euaporant, fulgura & coruscationes, quia reuolutiones mentis fiunt animæ per modum fulguris coruscantis, vt dicit Gregor. Nazianzenus loquens de illa coruscatione in sermone de primis epiphanijs: sic effugit priusq̃ teneri queat, & prius q̃ apprehendi possit;

Cellaria. Religio.

G elabitur tm̃ se cordi offerẽs, & hoc si purũ sit quantũ humanos oculos ictus corusci pstringentis, & cito ptereuntis illuminat, & dissipabis eos, vt seipsos à terrenis eleuent, & iustè viuant. In contẽplatione impletur illud Esa. 40. Tunc videbis, & afflues, & mirabiť, & dilatabitur cor tuũ. Fit aũt ista alienatio aiæ contẽplãtis ex magnitudine deuotiõis, ex magnitudine admirationis, ex magnitudine exultatiõis, ex magnitudine deuotionis, quãto altius mẽs supra se leuať, tãto cęlestis desiderij igne magis succendiť, vt amoris intuitu flãma vltra humanũ modũ excrescat, q̃ aiam ad similitudinẽ cerę liquefactã a pristino statu penitus resoluat, & ad instar fumi aromatũ in superna eleuet, & sic totã ad se mutet, & alienet. Cant. 3. Quę est ista, q̃ ascẽdit p desertũ quasi virgula fumi ex aromatib. myr. thu. & vniuersi pulueris pigmẽtarij. Fum⁹ surgit ab igne, quia deuotæ mẽtis desideriũ procedit à caritate: vñ quasi fum⁹ aĩa sursum ascendit, qñ feruẽte dilectione, & vrgẽte suum desideriũ aĩam sursum rapit, virgula aũt gracilis est, & recta, qa desideriũ dẽt pcedere ex intẽtione spũali, & directa, & tũc est ibi myrrha cõtritio, & mortificatio carnis, & thus dulcedo, & deuotio cordis, & vniuersus puluis pigmentarius. Quia puluis aromaticus iniectus igni qñ à flamma nõ cõsumiť, tenui exalatione ascendit per violẽtiã ardoris. Huius rei exẽplum est in igne feruente. Cũ.n. modic⁹ liquor est in vase superposito igni, feruor ignis primo incipit liquorem ab imo mõ euertere in vnã partẽ, mõ in aliã iactare, mõ sursum, mõ deorsum, & semp ad superiora attollere, & totum vas ex illo modico vsq; ad sũmum implere. Et tandẽ violẽtia ignis supuincens, euacuat inferiora vasis, & fortiter foris eijcit, & effundiť: sic anima feruenti deuotione succensa, cõtra se feruet, ęstuat, spumat, sibi ipsi irasciť, se despiciẽs, sibiipsi indignãs, se cõculcãs, summis inhians, & super mundana gestiens, & dum talibus affectionib. diu vriť, multum iactatur, & per inferiorem cõtemptũ ad infimis repellitur, & per superiorũ desiderium ad superiora trahitur, sępe impetu spũs impellente desiderio cõtra seipsã, sui obliuisciť, ad superiora rapitur, tota alienatur, & mutatur. Ex magnitudine admirationis aĩa cõtemplatiua alienatur qñ diuino lumine irradiata, & in summæ pulchritudinis admiratione suspensa supra se ducitur, vbi tã vehementi stupore cõcutitur, vt à statu suo funditus excutiatur, & ĩ modum fulgoris coruscãtis illuminata, & reuerberata in se reuertiť, semetipsã tãtomagis despiciens, quãtomagis diuinã pulchritudinẽ in illa luce ppẽdit: sup se rapitur, & alienatur affatu pristino sensibili & carnali nolens amplius esse in cõsortio hoium, sed frui illa luce, q̃ est cibus, & refectio angelorũ, dicens cũ Petro in mõte sic rapto, bonum est nos hic esse. Quæ est ista, q̃ pgreditur quasi aurora cõsurgens, aurora.n. lux noua tenebris permixta. Et vñ hæc admiratio, nisi quia incipit videri, q vix posset credi, aurora aũt paulatim elucet, eleuãdo dilatatur, dilatãdo clarificatur, clarificãdo deficit, nõ vt claritas nõ sit, sed vt aurora non sit, quia in clarũ diem euanuit: sic mẽs contemplatiua diuino lumine irradiata, dũ in contemplatione cœlestiũ suspẽditur, & in admiratione distẽditur, quãto ad mirabiliora dũcitur, tãto copiosius dilatatur. Et vñ ab infimis fit remotior, inde fit in seipsa purior, & subtilior. Sed in ista subleuatione, dũ semper ad altiora crescit, dũ diu crescendo metas humanę capacitatis trãscẽdit, tota à se deficit, & in quẽdam supermundanũ affectum eleuata p alienationem, & admirationẽ trãsit. Cuius rei exẽplum est: si vas aquę solis radijs supponatur emittit aqua splendorem luminis; si aqua sit tremula tremulũ, si turbida turbidum, si quieta quietum. Quid est aqua, nisi cogitatio humana quæ semper labitur ad inferiora, nisi sub distinctionis moderamine sit cohibita. Aqua ergo in vase collecta cogitatio est meditationi intenta: aquæ collectio cordis meditatio. Sed cum aqua in se radium superni luminis ad superiora emittit, & illic radium ex se leuat, quo per se ascẽdere non valet, & cum tãta sit differentia aquæ, & radij, vel luminis, radio tñ à se producto aqua suam similitudinem imprimit. Ita quòd si aqua sit tremula in uase, radius erit tremulus in pariete, si quieta quietus, si turbida turbidus: sic spiritualiter aquæ radius se infundit, quando diuina reuelatio meditationi occurrit, aqua autem lumini receptum, nisi ipsa non potest ascendere sursum producit, quia reuelatio cor humanum supra se leuat, & erigit, et illuc intelligentiæ radius diuini luminis infusione, & admirationis reuerberatione de imis ad summa resilit, ubi nulla ingenij perspicacia, nulla artis industria ascendere sufficit: & eo quo mentem profundius penetrat, eo altius leuat, & quanto plenius ad intimam pacem, & securitatis tranquillitatem animus se composuerit, tanto firmus summæ luci per contemplationem inhærebit. Et quanto purior erit ad integritatem, & diffusior ad charitatem, tanto erit perspicacior, & capacior ad charitatem. Ex magnitudine exultationis mens alienatur, & eleuatur, quando intima suauitate potata & inebriata, quid sit, ubi sit, obliuiscitur, & minietate tripudij in alienatione ducta in quendam supermundanum affectum raptum transformatur. Hos tres anagogicos in nobis actus sentiremus, si Deum purè, & ardenter diligere-

Ascẽdere. H — Feruor. — Deuotio. Humilitas. I — X — Cant. 6. — L — Cõtẽpla. — M — Extasis. Exultatio — Excessus q

A geremus. Immo si nos diligeret, & dignos sua dilectione iudicaret, luminis sui claritate intelligẽtiæ nostræ oculos irradiaret, & intimæ dulcedinis suauitate cordis desideriũ inebriaret. Quæ est ista, q̃ ascendit de deserto delitijs affluens innixa super dilectum suũ? De deserto ascendit, qñ mens supra se per admirationem eleuata infima transit, qñ se in imis deserens, & vsq; in cęlum transiens, solis diuinis se totã per cõtemplationem, & deuotionẽ ĩmergit; Delitijs affluens spiritualium gaudiorum quadã plenitudine abundãs, seipsam præ gaudio non capiens, sed seipsam ex se fundens, & supra se extendens. Sicut aues in aera se suspẽdunt: & pisces super aquã saliendo suæ naturalis habitationis terminos excedunt. Qđ hoc exemplo patet. Cogitemus puellã teneram, & B delicatã multa delitiarum affluẽtia enutritã, & multo vino madidam, adeo vt prę nimia teneritudine nõ possit ĩcedere, & p̃ nimia ebrietate nesciat viã discernere: ita. n. est delicata, vt nulla delectatio exterior ei possit sapere, nec aliquid tpale ei cõsolationẽ afferre. Psal. 76. Renuit cõsolari aĩa mea: immo vita sua ei vertiť in tædiũ, & in odium, quoties ei nõ dať delitias suas experiri p voto. Et quia nihil eorum quę delectãt eã habet in potestate sua, sed ĩ totum ex alieno arbitrio, & alieno pẽdet officio, recte virib. eius innititur, de cuius munificentia totum recte p̃sumitur, qđ speratur, qđ desideratur. Talis aĩa iã quasi mutatis vestib⁹ mortalitatis sedet ad mẽsam indutis vestibus cuiusdam immortalitatis. Cum aĩa auertitur à sensibilibus, & conuertitur ad illam lucem incõmutabilem, quæ irradiat super mentem mutabilem, perfundit intellectum veritate, & C inflãmat affectum caritate. Sicut Moyses ascẽdenti in mõte reuelauit dñs cuiusmodi tabernaculum ædificaret, & q̃ edicta populo ppo neret: quia reuelatur in contemplatione, qũo dẽat viuere hõ, p̃parãdo Deo habitaculum in quo modo docere erudiendo populum. Et de Ioseph, qui fuit prudẽtissimus dř. Cũ exiret de terra Ægypti, linguam q̃ nõ nouerat audiuit. Tunc aũt Ægyptum eximus, cum oĩum tpalium, & parentum carnalium obliti, radios contemplationis in ęternitate figimus, vbi tã ex diuina inspiratione, q̃ ex angelica reuelatione, cęlestis sapientiæ secreta percipimus, quæ ante nesciebamus, sed infirmus, & imbecillibus oculis odiosa est lux: Ideo cum assurgere credimur in Deum, palpitãte lumine, cito resilimus in tenebras mentiũ nostrarum, & q̃rimus sapientiã in foraminib. quaternorum pullium ouinarũ. Baruch 3. Filij Agar, qui exquisierunt prudentiã, q̃ de terra est negotiatores terræ cõfabulatores prudentię, viã sapiẽtię nescierũt, &c. Quia bene possumus habere ex scriptis facilitatẽ pnunciationis, nitorem sermonis, sed sine cõuersione mentis ad Deum, impossibile est venire ad expositionẽ scripturarum, & in abdita sacramentorum. Psal. 118. Da mihi intellectum, & scrutabor mandata tua. Quattuor legimus alas Cherubin, in quibus designãtur quattuor species cõtemplationis. Cherubin.n. alas eleuabant, expandebant alas, tinnitum faciebãt, & volabãt. De primo Ezech. Eleuantia Cherubin alas suas exaltati sunt à terra: hęc est prima ala cõtẽplõnis eleuatio mẽtis, cũ aĩa q̃ Deũ vult cõtemplari, eleuať à terrenorũ amore, q̃ etsi oculũ penitus nõ excęcãt, tñ ex eis, q̃dã caligo fumosa p affectionẽ resoluiť, q̃ eũ obtenebrat. Nõ.n. video qũo possit ocul⁹ lippiẽs vniri radio diuinæ incõprehensibilitatis. Scđo Cherubin alas expãdebãt, in quo notať meditatio, 3. Reg. 8. Expãdebãt Cherubin alas suas super locũ arcæ. Sicut.n. aues immobiliter se habẽtes in aere expãdere dñr alas, & attente quodãmodo tremulis oculis aspicere, quo debeãt postmodũ volare, sic aĩa à terrenis eleuata, cũ timore p cõtemplationẽ diligẽter attẽdit locũ, & patriã ad q̃ tendit, hoc est extendere alas super locũ arcę, .i. aię. Tertio alis tinnitũ reddebãt, in quo designať illa species cõtemplationis, q̃ dř reuelatio mentis, qñ aĩa fatigata intimis desiderijs, & crebris mundata suspirijs, in se audit p reuelationem vocem Dei loquentis. Audiã quid loquať in me dñs Deus. Sonitus alarum Cherubin audiebatur quasi vox Dei omnipotẽtis. Qñ.n. anima ab istis sensibilibus abstrahiť, & in se tota recolligiť, tũc ab ea hæc vox Dei audiť. Quarto velabãt ppiciatoriũ locũ, in quo dñs propitiũ se ostendebat. In quo designatur quarta species, s. mentis defectio. Expãdentes alas Cherubin tegebãt ppitiatoriũ. Qđ tegitur, occultatur: quantumcunq;.n. anima in cõtemplatione proficiat, nõ põt perscrutari immensitatem diuinæ pietatis, sed ibi maxime deficit. Aĩæ cõtẽplatiuæ illud cõuenit Can. 3. Paululũ cum pertrãsissem, inueni quẽ diligit anima mea: tenui illum, nec dimittã, donec introducã illum in domum, & in cubiculũ, &c. Quære istã supra fol. 21. a. Anima.n. q̃ ferť impetu ardentis amoris quodam desiderio supergraditur oẽ quod est: nõ.n. consolať in aliqua re creata, donec trãseat in creatorem. In principio libri Confessionum D. Aug. Fecisti nos dñe ad te, inquietũ est cor nostrũ donec quiescat in te: vnde & post resurrectionem Magdalenæ quærenti dñm non est satisfactum per angelicam visionem, vt reciperet consolationem: & ideo paululum pertransit illos, .i. spiritus creatos. Iocundus transitus à cõtemplatione creaturæ, &c. Quære fol. 38. Contemplatiuus amore succensus dicit illud Can. 5.

Can. 8. — D Prędicatio. — Anima. — Cherubin. — Gradus. — E — Psal. 84. Ezec. 10. — Exo. 25. F

G Aĩa mea liquefacta est:hoc enim apparuit in Magdalena,q̃ tm̃ vocata ex diuina vocatione profecit,vt quicquid in ea videbatur frigidũ, fuerit calefactũ, quicquid durũ,liquefactum, quicquid aridũ,madefactũ,quia tota liquefacta, & tota in lachrymis resoluta:& tu audiẽs vocẽ dicẽtis:A peri mihi, nõ indures cor tuũ, sed liquefias per deuotionis affectũ. Quatuor aũt verba loquitur spõsus spõsæ in actu cõtẽplationis,primũ est cõminationis de culpa,vt doleat:ad hoc verbũ liquefit aĩa per timorem in similitudinẽ terrę.Psal.147.Liquefacta est terra,& oẽs qui habitant in ea. Scdm increpationis de pęna,vt timeat ad hoc verbũ liquescit per dolorem in similitudinẽ cristalli Psal. Mittit cristallũ sicut bucellã,emittet verbum suum,& liquefaciet eã.Tertium reconciliationis de pęnitentia, vt cõfidat ad hoc verbũ liquescit similitudinẽ cerę per amorem.Factũ est cor meum tanq̃ cera liquescens in medio ventris mei.Hic applica de quattuor affectionibus.quære supra fo.26.I.& fo.33.Exo. 16. Mãna liquefiebat ad solẽ & ĩdurabat̃ ad ignẽ. Quartum promissionis,de gloria,vt gaudeat, Ad hoc liquefit per gaudium in similitudinẽ mãnæ.Isa.51.Cęli sicut fumus liquescẽt,&c. Animæ cõtemplatiuæ dr̃ illud Can.2. Surge amica mea,& veni in foraminib. petræ, & in cauerna macerię amica per amorem mutuũ, surge relinquendo sensus,& sensibilia, & veni ad superiores,& interiores theorias,in foraminibus petræ: petra rupes excelsa illa ꝓfundi tas secreta theoriarum,rõnabilibus inuestigationibus,& intellectualibus contemplationibus vix accessibiliũ,vbi primo mens cõtemplatiua:tã stricta inuenit foramina,vt vix posset intro inspicere cõtemplationis intuitus, sed post assiduas exercitiones, & virtiles contemplationes petra efficitur materia,vt iã valeat mens illa cum spõsi adiutorio cauare,& ad sponsum accedere ad notitiã veritatis,Mẽs cõtemplatiua quasi duplicẽ habet exercitiũ, s.pedestrem,quattuor virtutum Cardinaliũ,q̃ bus expugnat vitia deorsum quasi in terra, & virtutum theologicarum importuno insultu regnum cœli. Quia regnum cœlorum vim patitur,& violenti rapiũt illud.Matt.11. Quãtum ad hunc equestrem exercitum cum suis familijs suspirijs extentionibus, sursum cõtemplationib. intimis mens cõtemplatiua est illa de qua dr̃ Can.6. Ascẽdit sicut aurora, pulchra vt luna,electa,vt sol,terribilis, vt castrorũ acies ordinata. Et illud:Equitatui Pharaonis assimilaui te amica mea, vt sit sensus: Amica mea mihi in caritate unita assimilaui te eqtatui meo:uita.n. tua super terrã militia est,sed tẽ ex meis equitibus facio, quos mihi dignãter assumo,in qua multiplex acies uirtutũ,ordinatio affectuũ,disciplina morum armatura oꝝonum,robur operis,terror zeli,assiduitas cõflictuum,numerositas triumphorũ,assimilaui inquã in curribus Pharaonis;intellige, destruẽdis.Pharao.n. rex Ægypti est diabolus princeps huius sæculi, cuius currus affectus cogitationũ, & affectionum carnalium impetus ruinosi, quos nullum uirtutis exercitiũ à Deo efficaciter expugnat, & extinguit sicut excessiuę cõtemplationis feruida sapientia.& Exo.24.Qd̃ Moyses stetit,curam dño quadrãginta dieb⁹,& quadraginta noctib. nõ comedens,& aquã nõ bibẽs. Et dedit ei Deus duas tabulas scriptas digito Dei:quia corpore mortificato ꝑ abstinentiã,mens eleuat̃ per cõtemplationem,in qua dant̃ duæ tabulæ scriptæ digito Dei:quia regulat̃ uita actiua,& contemplatiua in qua tãta fruit̃ mens superna dulcedine,ꝙ cibo nõ indiget corporali. Et de anima cõtemplatiua dr̃ Iud.8.In superiorib. domus suæ: in supremo mentis suæ cum puellis cũ sensibus,& uirib. animæ incorruptis clausa morabat̃.Et sequitur,quo sic uirtuosa interfecit Holofernẽ.i.Diabolũ,& liberauit ciuitatẽ.Et no.Luc.19.Querebat Zachęus uidere Iesum,& præ turba nõ poterat,quia statura pusillus erat, & ꝑcurrens ascẽdit in arborẽ sicomorum,ut uideret illum.Quia ascensum cõtemplationis, in quo uĩ Iesus cum Apostolis assumptis in mõte impedit paruitas meritorũ,& turba phantasmatũ,& terrenorum:quia in cursu tot phãtasmatũ, turbat̃ cordis sabbatum.Sycomorum debet ascendere:quia Sycomorum est ficus fatua,q̃ designat nostram sensualitatẽ,seu carnem.Vel Sycomorus est crux Christi,in qua oportet ascẽdere ꝑ imitationẽ, & per cõtemplationem, quia sensualitas suo deordinato appetitu infatuat rõnem. Itaq; q̃ Iesum in cõtemplatione uult uidere,debet super oẽm sensualitatem, & oẽ sensibile ascendere.Et Gen 22.dr̃.Expectate hic cũ asino:loquit̃ Abrahã ad seruos suos:Ego & puer illuc usq;,ꝑerãtes,postq̃ adorauerim⁹,reuertemur ad uos.Abrahã est uir cõtemplatiu⁹, serui sũt sensus, asinus est corpus,quæ omnia tanq̃ impedientia debet a se sequestrare ad tps donec cũ puero Iesu uacet dulci dilectione, & adorationib. amplexibus tãdem ad laborem sanctę actionis oportuno tpe reuersurus.Et in libro Iud.Ascendit angelus dñi in flamma,&c. Quere sup.fo.20.M.Et Actuũ.Surge,& ingredere ciuitatem, hoc est dimissis sensibilib. intelligitur secretũ cõscientiæ, & ibi alloquens teipsum,dicet̃ tibi,quid te oporteat facere:q̃ mũdũ cõtemnere,corpus affligere,uitia extirpare,merita aggregare. Cõtẽplãtibus,qui figurãtur per tria genera hoĩum apparet dñs. Et 2.Paral.3.Domũ maiorem,&c. Cõtemplatiui

Gratia.
Loquitur Christus.
Verba.
Liquefactio.
H Psal.21.
I
Exercitus Virtutes. Pugna.
Can.1.
M
Pęnitẽtia Mortificatio.
L
Religio. Sensus. Domus.
Videre.
Sensus.
Iudic.
Religio.

A tiui dñr dom⁹ maior, quia in illis habitat De⁹ per plures effectus gratię in quib.affigi lamine auri obrizi per totũ aurũ obrizum excellit in rubore,& scintillas emittit,vñ dr̃ obrizum, q.obradians, quia cõtemplatiui rubent intus feruore caritatis, & ex feruore caritatis interioris emittunt extra scintillas verborũ ignitorum,& ignientiũ ad diuinum amorem, & exẽplorum bonorum operum illuminantium ad ædificationẽ.Fili hoĩs ostende domui,&c.vsq; ibi.Leges eius ostendes ei.Templum illud est paradisus,vbi adorãt angeli beati,cuius si consideremus mensurã,fabricã, introitum,exitũ, leges,ꝑcepta, cunctum ordinẽ,cõfundet̃ plurimum nr̃a malitia. Ex cõsideratione fabricę, q̃ ꝑpetua est,& immortalis,rephendit̃ nr̃a carnalitas per q̃ nimis sum⁹ solliciti de carne nostra. Cunctum sit fęnum putredo, & vermis. Iob 17.Putredini dixi:pater meus es·Et cõsideratione mensuræ,q̃ capacitura est,vt dr̃ Baruch 3.O Israel q̃ magna est domus,&c.Confundit̃ nr̃a cupiditas, q̃ semp q̃rit in istis inferioribus dilatari, cum tm̃ omne creatum, vel creabile nihil sit illius cõparatione. Nec põt nostrum desiderium quietare,vt ait D.Augu. primo Confess.Fecisti nos dñe ad te,inquietũ cor nostrum,hoc quiescat in te.Psal.16.Satiabor cũ apparuerit gloria tua.Isa.40. Tunc videbis,& afflues. Ex consideratione introitus, & exitus,i.alternationis officiorum. Quia angeli mõ intrant,vt assistãt modo exeunt, vt ministrẽt cõfunditur nostra vanitas, q̃ sic exit ad exteriora,vt nunq̃ reuertatur ad propriã cõsiderationẽ. Ex descriptionis consideratione,i. perfectione scientiæ:scientia.n.est descriptio scibilium in intellectu: intellectus aũt illorũ est deiformis, cõfundit̃ nr̃, qui semp vult magna,& mira,& ea q̃ super nos sunt perscrutari.Ex conderatione ꝑfectorum perfectę, s.obedientiæ, quia sunt ministri eius facientes volũtatem eius, confunditur nr̃ sensus, & propria voluntas in trãsgressione ꝑceptorũ Dei.Sic ergo descriptio dẽt expãdi ante oculos nr̃ę mentis.Et in figura cõtemplatorum dr̃ 3.Reg.10. Cum vidisset Regina Saba sapientiã Salomonis,& domum,&c.Regina Saba,aĩa ad cõtemplationem cœlestium eleuata, cum cõsiderat mensã Salomonis,i.refectionem æternæ beatitudinis,& habitaculũ seruorum,i.distinctiones mansionum.Ioan.14. In domo patris mei mãsiones multæ sunt,& ordines ministrãtiũ,i. angelorum.Dan.7.Millia millium. Et hoc est cõsiderare in Cherubin inflãmationem amoris,in Seraphin plenitudinem scietię,in Thronis rectitudinẽ æquitatis, in Dominationib. dispositionẽ ꝓlationis,in Prĩcipatib.executionẽ regiminis,in Potestatib. protectionẽ salutis, in Virtutibus mirabilem actionẽ virtutis, in Archangelis reuelationẽ veritatis,in Angelis mysteria pietatis.Tũc deficit nr̃ spiritus,& cõcupiscit esse in atriis dñi,& clamat:Beati viri tui,&c. Cõtẽplatiui ẽt figurant̃ per Eliã ĩ curru igneo eleuato in cęlo,qd̃ fit cum aĩa diuino amore accensa ascendit ad cõsiderãda paradisi gaudia,& Christi bñficia.Et Isa.40.Tunc videbis veritatẽ in meditatione,afflues bonitate in deuotione.Mirabilis in maiestate, in admiratione,dilatabitur cor tuum in cõtemplatione.Ioseph inuoluit corp⁹ Iesu, qd̃ deposuerat de cruce,&c. ꝑ monumẽtum nouum in petra excisum notat̃ memoria. In quib.Christ⁹ dẽt sua passione reponi,& iugiter teneri:inuoluit sindone munda, in quo intelligitur cogitatio pura,in qua dẽt Christus inuolui cum aromatib.virtutum,operum,& deuotionis.Vidi dñm sedentem,&c.Qui sic vult videre dñm, oportet,vt oculos eleuet à terrenis. Nõ videbit me hõ,& viuet,i. carnaliter viuens nõ põt me videre:seu ille est dispositus Deum videre,qui viuit,sicut Paulus,dicens:Viuo ego iã nõ ego,viuit vero in me Christus.Cõtemplatiuus debet hr̃e sẽsũ affectus viuũ.Ecce odor filij mei,&c. Isaac senex est aĩa inueterata in cõuersatione, Iacob Christus, vestimentum fragrãs, Christi humanitas,q̃ mirabili gr̃a,& odore oĩum virtum,& exemplorum fragrat,cuius odorem sequunt̃ aĩę deuotæ.In odorem vnguentorũ tuorum currimus,&c. Sentire ergo fragrãtiã vestimentorum Iacob,est in passione delectari. Vel Isaac,cuius caligãt oculi est Christus cui⁹ oculi in cruce caligauerunt,Iacob supplantator aĩa deuota,odor vestimentorum,odor cõuersationis, pulmentum,sanctę cogitationes. Tunc Isaac,i.Christus dicit Iacob.i.deuotẽ cõuersanti:In rore cęli ꝑ dulcorẽ cõtemplationis,& pinguedine terræ,ꝑ vigorem actionis. In rore cœli ꝑ diuisionem diuinitatis.In pinguedine terrę ꝑ visionem humanitatis erit benedictio tua.Et Cãt.3. Loquit̃ aĩa cõtemplatiua?In lectulo meo q̃ siui per noctes,vsque ibi: Inueni quem diligit aĩa mea. Lectulus est cõscientia.Quæritur in lectulo,in cõtemplatione sui,q̃ritur,& nõ inuenit̃.Surgit à cõtemplatione sui,ad cõtemplatione operum Dei: circuit meditatione vicos,& plateas ciuitatis, vici sunt corporales creaturæ,quia in ipsis quasi in stricto vestigio ꝑpenditur diuinæ bonitatis imago:plateę sunt spirituales substãtiæ,in quibus expresso,& quasi lato mõ lucet imago diuinæ bonitatis.Ciuitas est rerum vniuersitas, quærit, & adhuc in istis dilectum non inuenit,sed inuenit vigiles,qui custodiunt ciuitatẽ,i.angelos,Psal.90. Angelis suis Deus mandauit de te.A ĩæ.n.sanctæ quærenti Deum desiderijs, & suspirijs aduenient angeli, & docent vbi Christus sit quærend⁹,& inueniend⁹.

Ezec. 43.
Templũ. Domus. Ecclesia. Religio.
B
C
D
4. Reg.2.
Mar. 10.
Euchar.
Esai.6.
Exod. 32.
E
Ad Gal.2
Gen. 27.
F
Cant.1.
Angeli.
Quæritur Christus.
Inuenitur Christus.

G Sicut dr̃ Mar.vlt.Mulieribus Christum quærẽ
tibus,præcedet vos in Galileam,ibi eũ videbi
tis.Galilæa interpretat trãsmigratio, quia trãs
migrãtibus de virtute in virtutẽ desiderio ter
renorũ ad desideriũ supernorũ apparet Chri
stus,vel pnoctat in oratione, viæ sunt vestigiũ
summæ bonitatis in creaturis corporalib.pla-
Apparere. teæ est imago in creaturis spiritualibus.Con-
tẽplatiuis apparet dñs, quia apparet lugẽtib.
vt Petro,& Magdalenæ:itẽ apparet currentib.
vt tribus mulieribus,item discipulis conferen
tibus de dño Iesu,non loquẽtibus otiosa.Hoc
figuratũ est ĩ Elisęo,qui cum inter sedẽtes ser-
mocinaretur apparuit currus igneus : quia in
collatione de Iesu statim amoris ardor inflam
mat aiam,hoc est signum,currus igneus intel-
ligentia cœlestis,in quo aia ad cœlestia vehit :
Christus. equi angeli,qui conducunt aiam,quę ardent ;
H & lucent,& illuminatur anima contra errorẽ,
& accendit ad amorem.Reuelatio spiritus in
scripturis sunt rotæ scripturæ. Itẽ apparet va-
cantibus,& in vnum existentibus, & clausis ia
nuis,vacãtibus,qd̃ fit,qñ aia oẽs cogitationes,
& affectiones disciplinarias congregat,& va-
cat sibi,hæc est dies sabbatorum,i.requies. Ia-
Io. nuis clausis,i.exterioribus sensibus corporis,
Sensus. & interioribus,quæ sunt cogitationes, & desi
Clausio. deria,quæ se tenẽt ex parte virtutis rõnalis ab
omni illicito cõtactu. Prouer.7 .Mulier vaga.
Iob. 31. Pepigi fędus cum oculis . Eccli.28.
Sepi aures.Et 3.Reg.18. Dixit Elias ad puerũ
ascẽde,respice cõtra mare,&c.Nubecula par-
ua,&c.Nota totam histo. Elias Christus, puer
innocens animus,qui inuitat, vt ascendat con
sideratione, & prospiciat meditatione contra
mare, i. amaritudinẽ passionis Christi, sed est
I qui ascendit per considerationẽ, sed deuotio-
nis pluuia non inuenitur, quia non cũ dolore
ascẽdit:ideo dr̃ ei,ꝙ reuertatur septem vicib⁹,
septem vices reuersionis sunt septem vices cõ
templationis,& considerationis, s.humanita-
Cõsidera. tis Christi,cõceptionis,natiuitatis,passionis,
descensus ad inferos,resurrectionis,ascensio-
nis,aduentus ad iudiciũ;fm quas cõsideratio-
nes probatur si diligenter aspicias:nebula par
ua ascendit, & sequitur pluuia magna: parua
nebula est affectio deuota,q̃ surgit de mari,de
cõsidẽratione amarę passionis Christi,q̃ sequi
tur pluuia lachrymarũ, & venti suspiriorũ.Si
Pluuia. sic aspexeris,iuenies pluuiã magnã gratię pur
Lachry- gantis sordes cõsciẽtiæ facientis terrã aiæ ger-
mæ. minare,sed nõ in qualibet vice hoc inuenit,
sed perseuerãti in contẽplatione ,q̃ innuitur ĩ
septenario numero,quo vniuersitas figuratur.
Cõtẽplatio dr̃ illud Cant.8.Pone me vt signa
culũ supra cor tuũ.Signaculũ est Christ⁹ scul-
ptus in manibus, pedibus, latere, & toto cor-
pore,hoc ergo signaculũ dẽt imprimi super
cor tuum,& signare , & caractizare cor tuũ, K
sed non imprimit nisi cor sicut cera per ardo
rẽ amoris diuini sit liq̃factũ,Psal.21.Factũ est
cor meum tanq̃ cera liq̃scens. Et nõ solũ hoc
signum dẽt imprimi ĩ affectu,sed ẽt in effectu
per imitationem passionis Christi . Tale autẽ
cor signatum sigillo summi regis,securè non
timens exercitũ dæmonum, trãsit de hoc mũ-
do ad cęlum, quia dęmones fugiũt summi Im
peratoris vexillum , & vexillarium. Iudic.9. Religio.
Qd̃ ficus noluit deserere dulcedinem sui fru- Prælatio.
ctus,vt inter ligna promoueretur,quia vir cõ-
templatiuus non vult deserere dulcedinem cõ
templationis pp promõtionem periculosã, &
tumultuosã plationis.Gen.37.Reuersusq; Ru L
ben ad puteũ, &c. Rubẽ intelligitur filius vi- Deuotio.
sionis,hoc est affectus sanctus vacans amplexi
bus contẽplationis:cisterna vetus,hõ exterior
de die in diẽ corruptus . Est autem sine aqua ,
qñ siccitate deuotionis torpescunt desideria.
Ruben itaq; ad cisternam reuertitur,qñ exces
sus contemplationis , & feruor deuotionis re-
mittitur,& puero nõ cõparente,amaritudine
doloris affligitur, & clamat,puer nõ cõparet ,
& ego quo ibo? Quo ĩquã ibo sine puero, qui
est via,veritas,& vita? Quo ibo sine via,nisi in Peccator.
præcipitium?sine veritate nisi in errorẽ,& du
bium? sine vita nisi ad mortis supplicium? Vel
cisterna sine aqua, cõscientia sine gratia,ad q̃
Ruben reuertitur , qñ via peccati dudum per
confessionem dimissa repetitur,tunc puer Io-
seph, qui interpretatur Saluator, non compa-
ret.O qualis dolor:tunc scindenda sunt vesti- Cõfessio.
menta per nudam peccatorum cõfessionem, M
cum fletu per contritionem, lux, pax,vita,sa-
lus,gaudium amittitur. Thob.5. Quale gau-
dium mihi est,qui in tenebris sedeo,& lumen
cœli non video? Ideo Simeon gauisus est,quia
hunc puerum inuenit, quem pacem,salutare,
lumen, gloriam , in suo cantico nominauit ,
Ezech.47.Vir qui habebat funiculum . Quæ-
re supra fol.12. Et Gen.32. Ascendente aurora
, mente scilicet nostra luce contemplatio-
nis irradiata , angelus Christus, benedicit Ia-
cob. Quære supra, fol.23.& 24.Non illumi-
natur mens in contemplatione & cognitio-
ne supernorum, nisi prius excæcata sit quo ad
affectionẽ terrenorum:& quanto magis excę-
catur circa temporalta , tanto magis illu-
minatur circa spiritualia, vt paulo prius ex-
cæcato postea illuminato , qui tribus diebus Act. 9.
non manducauit , nec bibit , quia à tribus ,
quæ nostræ affectioni offeruntur , est absti-
nendum, scilicet à concupiscentia oculorum, Concupi.
quam offert mundus,à concupiscentia carnis,
quam offert caro,à superbia, quam offert dia-
bolus.Num.11. Cum descẽderet nocte super
castra ros , descendebat pariter mãna. Castra
ani-

A aia,in qua est multitudo viriũ, nox quies à tu-
multu temporaliũ: In tali nocte descẽdit ros
diuinæ irrigationis:& cũ rore descendit dul-
cor mellifluæ degustationis , quæ in manna
figuratur. Status contẽplantis describit Gen.
28. Vbi dr̃, ꝙ cũ Iacob exisset de terra sua, &
quiesceret post solis occasum,tulit lapides, &
supposuit capiti suo,& in illo somno vidit sca
lam stantem super terrã,& cacumen illius tan
gebat cœlum,angelosq; Dei ascendentes , &
descendentes per scalã, & Dñm innixum sca-
læ.Iacob intelligitur supplantator, & signifi-
cat cõtẽplatiuũ,& religiosum virum,qui sup-
plantat diabolũ,& acquirit sua humilitate pri
mogenita , q̃ ille amisit p superbiã , sic Iacob
supplantauit Esau.Egressus de terra,de cogna
tione,de domo Patris, mundi abdicationẽ, &
parentũ carnaliũ dimissionẽ,Lapidũ supposi-
tio,corporis mortificatio.Somnus in quo ligã
B tur sensus,quia cõtẽplatiuus nõ debet cogita-
re de sensibilib.Vna pars scalæ,cõsiderare bene-
ficium creationis, alia,considerare benefi-
cium recreationis,& redẽptionis : vel duo la-
tera consideratio præmij beatorũ,& supplicij
damnatorũ. Vel dic, ꝙ pes isti⁹ scalę est fides,
quæ in terra fundatur,quia à solis viatoribus,
& terrenis hr̃,& in comprehẽsoribus euacua
tio caput, cui Dñs est innixus,spes cęlestis pa
triæ. Decursus ascensus,seu lõgitudo,caritas:
Gradus,opera meritoria:Duo latera, charitas
Dei,& proximi:Gradus scalę consideratio om
niũ diuinorum beneficiorum,tã bonorum na
turæ,q̃ fortunæ,q̃ gratiæ,per quorum conside
rationẽ ascẽdimus ad Deũ, qui nobis apparet
in fine istius ascensus.Angeli sunt viri contẽ-
C platiui,qui ascendunt per contẽplationem,&
Genes. descendunt per actionem,& exercitationem.
Crux. Vel scala per quã ad cœlum ascendimus , cui
est innixus Dñs, crux est Christi,cuius summi
tas attingit cęlũ, quia eius virtute ascẽdimus,
in cœlum,cuius gradus sunt consideratio om-
nium vulnerũ, laborũ, flagellorũ, opprobrio-
rũ,q̃ ipse ꝓ nobis pertulit. Sicut ex consortio
sermonis Dñi in monte facta est facies Moysis
Exo.34. radiosa,ita vt filij Israel nõ auderent in ipsum
respicere,vt dr̃ in Exod.Sic ex aspectu diuino
in cõtẽplatione facies nostra est deiformis, ita
vt illi qui sic nõ sunt eleuati,non possint faciẽ
intueri cognitionis illorum,quia nec ad noti-
tiam illorum,nec ad gustus illorum possunt
Iudic.8. pertingere. Anima contemplatiua designa-
tur per illã sanctam Iudith de qua dr̃ : Iud. 8.
Iudith in superioribus domus suæ secretum
cubiculum sibi fecit. In quo notatur solitudo
Religio. deuotæ orationis,quia sedebit solitarius,& ta
Sensus. cebit,& eleuabit se supra se.In quo cum puel
Custodia. lis suis clausa morabatur, in quo notatur sol-
licitudo regẽdæ congregationis, regimen sci
licet sensuum,& virium,quæ debent esse puel D
lares, non inquinatæ tactu obiectorum illici-
torum,& habens super lumbos ciliciũ:in quo
notat asperitas , & austeritas mortificationis. Ieiunium.
Ieiunabat omnibus diebus vitæ suæ : in quo Pęnitẽtia.
notatur congruitas dispositionis ad ascensum
contẽplationis : quia vt dicit Gregorius: Cor-
porali ieiunio vitia cõprimis,mẽtẽ eleuas,vir
tutẽ largiris,& præmia.Talis contemplatiuus
amputat caput Olofernis.s.Diaboli,& liberat
se,& populum suum. Et in 1.Reg.16.Vidi fi- Gradus.
lium Isay scientem psallere,&c. Vbi ponun-
tur septẽ gradus contẽplationis, qui sunt qua
si septem gradus, per quos aia ascẽdit ad thro Arbor.
num Salomonis.No.totã histo.Et est sciendũ, Fructus.
ꝙ vir contemplatiuus est arbor bona,quæ fru
ctus bonos facit.Mat.7. Fructus.n.mori albet
in floribus, viret cum formari incipit, forma-
tus rubet,& rutilat,maturus nigrescit, atque E
dulcessit : quia vir contemplatiuus albet per
carnis incorruptionẽ,albedo.n.est filia sancti- Religio.
tatis, & indicatiua puritatis,viret per medita-
tionem æternitatis, viror.n.color est quasi im
marcessibilis:rubet per feruentem oronem,ni
grescit per peccatorũ cõpassionem,& tñ com
patiendo pauperibus,non perdit dulcedinis in
ternæ deuotionem, vel nigrescit per corporis
mortificationem. Et Esa.60.Tunc videbis , &
affluès, & mirabitur,& dilatabitur cor tuum,
qñ conuersa fuerit ad te multitudo maris,for-
titudo gentium venerit tibi.Fortitudo gẽtium
motuum.s.carnalium,& sensibilium occurrit Contritio
mẽti,qui nequeunt ꝓpria virtute vinci : Tunc
deuota aia incipit amare , conteri , & in seip-
sam ab exterioribus ad interiora conuerti , &
hoc est qñ conuersa fuerit ad te multitudo ma
ris,fortitudo gentium venerit tibi.i.qñ cõgre-
gans cor tuũ in vnum,pro singulis factis ama F
ritudinẽ dolorẽ senseris,tunc collirio lachry-
marũ oculis superposito videre poteris dam-
num,qd̃ intulisti ex factis, & affluès spirituali
bus delitijs,& miraberis ex cõsolationib.inex
ptis,dilataberis per extẽsionẽ obedientiæ in
p̃ceptis.In ista autẽ contritione quasi iã posito
collirio sup oculos incipit videre, & illumina
ri, & qñ illud lumen mulcebre est in ista visio
ne,incipit tota gaudio perfundi,liquescere,&
resolui.Et quia in illa resolutione inexpertam
dulcedinem tota incipit imitari & mirari. Di Exo.16.
cens cum filijs Israel gustato inexperto mãna
Manhu, qd̃ interpretatur quid est hoc.Sic aũt
immutata, & admirans in quendã supermun
danum affectum trãsit,seipsam extendens sui
strictitudine nõ contenta incipit dilatari , &
suis motibus dñari. Et hoc est ꝙ hic dr̃.Grada
tim tunc videbis,& affluès,&c.Et sic videt aia
per experientiã dulcedinis in seipsam quædã
signa diuinæ grę imprimi,ꝙ figurabat illa vi
sio

G sio Magdalenæ, silentis ad monumētū. Io.20. Conuersa Maria vidit Iesum. Et illa apostolorū, qui admirantes Dei gloriā in trāsfiguratione ceciderunt in facies suas, & eleuantes oculos neminē viderunt nisi solū Iesum. Ergo sm consiliū Ioā. Apo.3. Hoc collirio inunge oculos tuos, vt videas. Gen.28. Cū euigilasset Iacob de somno, ait, verè Dñs est in loco isto, & ego nesciebā, pauēsq; q̄ terribilis est locᵒ iste, ait, non est hic aliud nisi domus Dei, & porta cœli. Dormit Iacob cū intellectus sopitur curiositatis fantasmate, sed euigilat cū illustrat veritate, & tunc clamat in loco isto, ecce Dominū, quē ante nesciebat, cū in omnibus creatis eius cernit vestigium, ꝙ ante non aduertebat: & quia Deū nesciebat in omni creatura, quæ representat gloriā sui Saluatoris, ideo pauens dicit, ꝙ locus iste sanctus est, & terribilis

H id est, venerabilis: confitet et nil aliud ibi esse nisi gloriā Dñi Dei, & portā cœli: quia debita consideratio creaturarū ducit eos ad perfectā contēplationē superceleſtiū: vnde hic est porta per quā intratur in illud secretissimum, & serenissimum cœlū: quia cū mens incipit Dei vestigiū in creatis cognoscere, & per eas quasi per gradus cuiusdā scalæ ascendere, & p puram intelligentiā seipsam excedere, & in illā lucē incorpoream intrare, & in his, quæ in intimis videt quendā intimè suauitatis saporem gustare, & ex eo intelligentiā suam cōdire, & in sapientiā vertere in excessu, pax inuenitur & ideo in cœlo, vbi est secretū silentiū, nulla alternatione cogitationū tumultuātiū inquietatum esse dr. Mira.n. serenitas vbi nil inuenitur, qd petatur p desideriū, qd arguatur per fastidiū, qd accusetur per odiū, quia ibi pax sen-

I titur, quæ exsuperat oēm sensum. Exo.3. Cum minasset Moyses gregem ad interiora deserti venit ad mōtē Dei Oreb, & apparuit ei Dñs. Quia qñ vir iustus cogitationes suas tegit, & ordinat, & intrat ad intimū suæ conscientiæ, tunc cōstituto in speculo mentis apparet Dñs & cū eo iocundat, & multas reuelationes recipit à Dño. In tumultu.n. nō loquit Deus aiæ; sed quasi in angulo, & secreto. Oseæ 2. Ducā illā in solitudinem, & ibi loquar ad cor eius: vñ illa mens, q̄ in intimo suo stare consueuit, diuinas reuelationes ꝓcipit: Ideo aia, q̄ vult spiritualia cognoscere, ascendat per se, supra se, hoc est per cognitionē sui supra sensum humanū, vsque ad cognitionē Dei, vt prius discat in Dei imagine, & in eius similitudine quæ postmodum debeat de Deo, & de diuinis consilijs cogitare. Mens.n. q̄ per varia desideria spargitur, q̄ vanis cogitationib. huc, & illuc distrahitur, qūo istā grām accipere merebit, q̄ nondū pōt seipsam in vnū colligere, q̄ nōdum nouit ad seipsam intrare? qūo poterit ad ea q̄ supra ipsam sunt contēplando ascendere? 2.Re.15. Dixit Dauid ad Sadoc sacerdotē: Ecce ego abscondar in campestribus deserti, donec veniat sermo à vobis idicās mihi, hoc.n. notabile est, ꝙ non dr. Quis sermo hic, ac supra qd verbū loquitur Dñs aię deuotæ, q̄ adduxit in solitudinē? Per hoc.n. nota ꝙ sunt illa incōprehensibilia, q̄ mens per excessum videt, p reuelationē in cōtēplatione diuina. Vñ discipulis tribus Petro, Iacobo, Ioāne, existētib. cū dño tpe transfigurationis in mōte, vbi vocē patris audiētes in facies suas ceciderunt; ad tonitruū. n. diuinæ vocis auditor cadit, qa in eius cōprehēsione humana rō deficit. Et Mat.5. Beati mundo corde, qm ipsi Deū videbunt. Cū.n. homō hēt munditiā cordis, tunc infundit se radius diuinæ lucis, & vr Deus in maxima claritate, ꝙ appellat Dionysius in mistica Theologia videre Deū in caligine. Exod.20. Cunctus populus videbat voces, & lāpades, & sonitum buccinæ, montēq; fumigantē: Moyses, autē accessit ad caliginē, in qua erat Deus. Postq̄.n. ascēdit ad summitatē anagogici intellectus: cū iā relinquitur creaturæ, in qua vlterius possit q̄ri Deᵒ, & absoluit mens ab oibus sensibilibus in intelligibilib. relinquendo ea, intrat in caliginem ignorantiæ, vbi secretissimè se ostēdit diuinus radius, vbi nō solum ociat aia quātū ex parte sui ab actib. apprehensuis, sed nec suscipit influētias motiuas in actᵒ apprehēsuos, sed in actuali, & ꝓfecta ignorātia omniū creaturarū: neq; sibi, neq; alteri creaturæ vnita per desideriū, aut amorē, sed soli Deo, vbi cognoscit sup intellectū se nihil cognoscere. Et sic expectāti aiæ in tali caligine radius diuinᵒ sup apparet, & ei se reuelat. Et hæc absolutio à creaturis, & expectatio mētis, & huiᵒ radij illustratio ī illa expectatione est mystica theologia, hoc ē sacratissima aiæ cū Deo locutio. Vñ p superferuidū amorē absorbentem oēs alios actᵒ, & in solū Deū tendentē unit mens Deo in hac caligine, & p oēm ab eo absolutionem absq. sermone ꝓlatiuo Deū laudat, ꝓut determinat Dion. in 2.c. de mystica Theologia. Genes. 24. Egressᵒ fuerat Isaac ad meditādum in agro inclinata iā die. Bene dicit ad meditādū, quia ex studio meditationis animus in cōtemplationem surgit: Et bene dicit inclinata iam die, quia à contēplatione æternorū ad cōtemplanda tēporalia debemus frequenter mentis oculos reuocare, & ex hoc mores nostros ordinare, & defectus corrigere. vt quod meditatio quærit, & contemplatio inuenit, affectio sibi inserit, propter hoc ait. Gen.33. Sepeliuit Abraham Saram in speluncula agri duplici. Sara est aia contemplatiua: sepelitur quando memoria contemplationis per trāquillitatem, & pacem tota colligitur, & cōcluditur. Hæc spe-

lunca

A lunca totū corpus ambit, & ex omni parte cō

Ad Phili. 4. prædēdit: quia pax illa, q̄ exsuperat omnē sensum humanū, quē funditus absorbet, & in quēdam diuinū habitū puriorē animæ partem. s. intellectiuā felici transfiguratione cōuertit, vbi iacet mortua Sarra, quia in hoc contēplationis sepulchro iacet corpᵒ sine sēsu, et motu: vel sensualitas imaginariè operat, & omnis inferior potētia animæ proprio officio induat Sarra mortua: quia diuidit corpus ab anima, ꝙ animale est remanet in limo. Spiritus autē, & ꝙ spirituale est, collocatur in summo, quod corpulētū est, & feculētū, quasi corpᵒ mortuū deficit, spiritus aūt reuertitur ad Deum, qui fecit illū, & ibi contēplatione quiescit. Et bene spelunca duplici. Aliud enim est officiū meditationis, aliud cōtēplationis. Meditatio enim

Meditatio. est occultæ veritatis studiosa inuestigatio: contēplatio vero est perspicuæ veritatis, iocunda

B admiratio, vbi autē reuelationis gratiam præsentem habemus, meditationis officio nō egemus. Exo.19. Dicitur quod Moyses ascēdit ad mōtē: vbi prohibetur promiscuū vulgus ascēdere: quia qui soli assumpti sunt ab istis creatuis, & tēporalibus bonis, sicut Moyses dicitur assumptus de aquis. Isti spreta fluiditate tēporaliū velut aquam possunt æternitatē veritatis inuestigare: hoc aūt nō potest vulgus, promiscuum, nec bestia homo. s. bestialiter viuēs potest ascendere soliditatis montis supercilium, sed ille ascendit super mōtem Euangelizans, Syon, qui assumptus est ex aquis tēporaliū, sicut Moy. & inflāmatus amore cęlestium, sicut Hur, qui interpretat ignis, & immediate recipiēs radios æterni luminis, Sicut Aaron, interpretatur enim montanus. Exo.17. Moy. autem Aaron, & Hur ascenderunt super verticē col

Matt. 17. lis. Et temporalia contemnentes, verè obedien

C tes, mūditiā mētis, & corporis seruantes, quia Iacobus Pet. Ioh. ascenderunt in mōtem cum Christo. Iudic.9. Locuta sunt ligna ad vitem, veni, & impera nobis, quæ respōdit eis, Nunquid possum deserere vinum meū, quod lætificat Deum, & homines, & inter cætera ligna promoueri? Quia viri contemplatiui nolunt

Religio. Prælatio. deserere dulcedinem cōtemplationis propter regimen prælationis; immo prælationē dimittunt propter contēplationē, & propter vindemiæ prægustationē, ne incurrant illud oppro

Deut. 28. brium. Plātabis vineā, & nō vindemiabis eam. Et ideo regnat rapinis, quæ est herba mollis prius, et postea durescit, et in spinā cōuertitur, & est asperum, & spinosum designans prælatum māsuetum, & tractabilem ante prælationem postea intollerabilem, & violentum. Iob. 24. Agrum non suum demetunt, & vineā, quā ui oppresserant, vindemiant. In cuius figura Apoca.14. Misit angelus falcem suam acutam in terrā, & vindemiauit vindemiam terræ. De D talibus cōtemplatiuis dicit Petrus Damianus, qui Episcopatū dimiserat: Hoc mihi fortassis obijcitur semel acceptū dimitti nō licere regimē: ad quod dico breuiter, ꝙ immo plerique pontificatus iura non deserunt, & de sinistris sunt, quotquot autē legimus recta intentione dimisisse, certa spes est eos de æterna cū Christo societate gaudere. Deut.14. Hoc est animal, ꝙ comedere debetis oūē, &c. Omne animal ꝙ in duas partes findit vngulā, &c. Vngulam findimus p discretionem, ruminamus per iugem beneficiorum Dei recordationē, quæ duo necessaria sunt in vero contemplatiuo, ꝙ habet discretas cogitationes, & circa meditationem beneficiorum Dei iuges, & feruentes E affectiones. Et Luc.19. Quærebat Zachæus videre Iesum, & nō poterat præ turba, quia statura pusillus erat, & præcurrens ascendit in arborem Sicomorum, vt videret illum. In turba Videre. enim cogitationum, & phantasmatū non videtur Iesus donec p meditationem sursum ascēdatur: cogitatio enim est improuidus animi respectus ad euagationem pronus. Hæc enim est differentia inter cogitationē, & meditationem, vt dicit in libro de arca mistica, ꝙ cogitatio vaga incessu sēper huc, & illuc diuertit, Et meditatio destinata promotione semper in vlteriora tendit. Sycomorus autem ficus fatua dicit, significās carnem, q̄ rōnem infatuat, dū vt eiᵒ gustū sentiat ipsā inclinat, super q̄ oportet ascendere, qui vult Iesum in contemplatione videre. Sic ascendit Abigayl super asinum, Sensus. qui designat corpus nostrū cum puellis, id est sensibus honestis, vt dicit. 1. Reg.25. Videtur autem illuc in contemplatione: post quā enim aia incubuit meditationi, & post debet incumbere cōpūctioni cum anima meditatur fragi- F litatem suæ carnis, hoc est quam breuis vita, q̄ via lubrica, quā mors incerta. Et ascendit vlterius ad iniquitatem suæ mētis, mala. s. quæ ab ineunte pœnitentia perpetrauit, quā inaniter tēpus cōsumpsit, quā turpiter, frequenter, irreuerenter Deū offendit, quātas pœnas meruit, ꝙ bona omisit, & amisit, tunc p spiritum contritionis, & cōpunctionis in irā cōtra se exardescit, & ī hac meditatione ignis cōtritionis, & gemitus, & suspiria excrescit, & dolorē intrinsecū, & ardorem digerit, et egerit. Psal.38. In meditatione mea exardescet ignis, & in la- Psal. 38. chrymis illis mūdatur oculus interior, vt Deū speculetur. Apocal.3. Collirio inunge oculos tuos, vt videas. Hic enim oculus recuperat sanitatem, vt videat veritatē, & experiatur Dei suauitatem. Esa. 60. Tunc videbis, & affluēs. Et quia sic videtur Iesus ideo dicitur Ioā.20. Maria stabat ad monumentum foris plorans, & dum fleret conuersa est retrorsum, & vidit

Iesum

G Iesum stantem,& nesciebat,quia Iesus est.Maria venerat mane ad monumentũ cum adhuc tenebrę essent:quia in anima cõtrita sunt tenebræ tristitiæ ex recordatione peccatorum, & tñ est ibi mane lętitiæ ex spe diuinarum miserationum, & quædam claritas diuinarũ illuminationum:vnde simul sunt ĩ hemisperio talis aĩæ cõtritę tenebrę,& mane,effectus tristitiæ, & lętitiæ,amaritudo ĩ principio lachrymarũ, & dulcedo in fine.Et in illa dulcedine experiť præsentiã Iesu,qui tunc cõuertit aquam cõtritionis,& doloris in Idria lapidea induratæ prius mentis, in vinum lætitiæ, & consolationis: quia hoc vinũ lætificat cor hoĩs. Sed quia nõ est talib⁹ assueta:ideo Iesus est,quem videt,sed ipsa nõ cognoscit eum.Lachrymas eñ vere cõtritorum comitať cuiusdam iocundæ visionis gaudiũ: quia in deserto afflictionis reficit De⁹

Cõtritio.

Psal. 103. Viuum. Aqui.

H populũ mãna spiritualis cõsolationis.Sic itaq; videť Iesus in meditatione,in cõpunctione,videť etiam in cõtemplatione.Postquam eñ aĩa incubuit meditationi, & post meditationẽ cõpunctioni,statim vacat cõtẽplationi : quia ex dulcedine q̃ sentit in fine cõpunctiõis iã dilatať spirit⁹ inuisibilis interior, & surgit arcus cõtẽplationis. Vnde in lib. de arca mystica dř cõtẽplatio libera mentis,pspicua, in sapiẽtię spectacula cum admiratione suspensa. Vel fm Hugo.pspicax,& liber animi cõtuitus in res pspiciẽdas vsq;quaq; diffusus. Differt aũt a meditatiõe,sicut dicitur in lib.Richardi de extermination mali,quia meditationis est perscrutari occulta, contẽplationis aũt est admirari pspicua. de hac ergo visiõe Dan.4.Visio capitis in cubili meo. Visio capitis est intelligentia mentis,cubile est trãquilitas cordis,& ocium studiosæ quietis.Visio ergo capitis ĩ cubili pci

Videtur Dus.

Meditatio

I tur,qñ inter studij sui secreta ocia,ad veritatis contemplationẽ mens humana diuina aspiratione subleuať,vt dicit Richardus super Dan. Sunt autem,septem differentiæ contemplationum,prima est in imaginatione fm solã imaginationem,vt qñ respectu visibilium forma ĩ cõsideratione adducitur,& ex eis,quæ videm⁹ sensibus corporeis in creaturis,potentiam,sapientiã,& munificentiã creatoris veneramur, & tunc fm imaginationem solã formatur qñ nihil aliud querimus argumentando,vel inuestigamus ratiocinando.Secunda species est in imaginatione fm rationem qñ in ea, quæ in imaginatione versamus rationem quærimus, & inuenimus,& inuentam admiramur. Vnde ĩ prima specie imitamur res ipsas, ĩ ista,rõnẽ, ordinem,dispositionem,& causã,modum, & vtilitatem.Tertia spẽs est in rõne fm imaginationẽ,vt qñ p rerum visibilium similitudines subleuamur in rerum inuisibilium speculationem:& ideo in rõne consistit. Quia his solis,

Gradus.

q̃ imaginationẽ excedũt,q̃ rõ cõprehẽdit,hoc est solũ in inuisibilib⁹ insistit,tñ fm imaginatiõem dř, qa ex rerũ visibiliũ imagine trahiť. Vñ in rerum inuisibilium inuestigatiõe anim⁹ adiuuať.Quarta spẽs est ĩ rõne fm rõnem,qñ remoto oĩs imaginationis officio, animus solis illis ĩtẽdit, q̃ imaginatio nõ nouit,sed mẽs ratiocinando colligit,et p rõnem cõprehẽdit, vt qñ inuisibilia nřa, q̃ p experiẽtiã nouimus, & intelligẽtia capimus,in cõsideratione adducimus,& p eorũ cõsideratiõe etiã super mundanorũ intellectuũ contẽplationẽ assurgimus in rõne cõsistentẽ: quia hęc visibilia nostra a rõne cõprehẽdunť. Et fm solã rõnẽ pcedit,q̃ ex visibilibus per experiẽtiã non nouit,in hac

K

L spẽ mẽs pura intelligentia vtiť, & remota oĩ imaginatione seipsã intellectiua ingerere videtur p seipsam:quia in primis speciebus,& si nõ deerat tamen mediante imaginatione,vel ratione inerat,& ideo ibi videbat instrumẽtũ, & quasi per speculum hic p seipsam, & quasi per speciem.Quinta species est supra rõnem, sed nõ pręter rõnem,vt qñ ex diuina reuelatione cognoscimus ea,quæ nulla rõne humana, vel ratiocinatione integre inuestigare sufficimus, vt ea, quæ de vnitate,& simplicitate diuinę essentię credimus.Est enim supra rõnem quæ per mentis subleuationẽ cernimus ꝙ trãscendit metam capacitatis humanę,tamen nõ præter rõnem,qui ei, quod acies intelligentię videt,ẽt si videat ĩ lumine alieno rõ cõtrariari non põt.Sexta species est supra rõnem,& præ

M ter rõnẽ,vel cõtra,hæc est nobilissima species contemplationis, & tunc animus exultat, qñ ex diuini luminis irradiatione intelligẽtia cognoscit ea,quibus humana ratio contradicit, vt sunt illa,quæ de trinitate diuinarum personarũ credimus.Vnde primæ duę species sunt in imaginatione : duæ mediæ in ratione, duę vltimæ in intelligentia. In imaginatione,quæ solis sensibus intendũt,in rõne,quæ solũ intelligibilius in intelligentia,quæ solũ in intellectualib. Sensibilia debentur & visibilia sensu corporeo præceptibilia,intelligibilia rõni,cõprehensibilia intelligibilia sunt inuisibilia,et humanę rõni compræhensibilia.Quarto videtur Deus in oratiõe.Cum enim anima in speculo mentis p intelligentiã erigitur,& radius intelligentiæ in Deo figiť: sicut ex luce generatur calor;ita ex illuminatione intelligentiæ generatur ardor,& sic circa Deum afficitur, & per affectum orationis in Deum protenditur,& magis aĩa illuminať,et sic Deus ĩ orõne videtur. Nume.24.Dixit homo cuius obscuratus ẽ oculus.Dixit auditor sermonum Dei, qui visione Dei omnipotẽtis intuitus est, q̧ cadit,& sic aperiunť oculi ei⁹. Ex hoc verbo colligiť,ꝙ illi qui frequẽtius diuinis reuelatiõib⁹ lætifi-

Re[uel]atio. Oratio. contẽplatio.

A lætificari meruerunt sub tpe orandi maxime lumen gratiæ illuminantis accipiunt, ex qua profunda mysteria cognoscunt,& intelligũt, & quãto profundius, & deuotius afficiunť,tã to limpidius,& subtilius illuminantur. Vnde dř ꝙ cadẽdo oculi illuminãtur, seu aperiunť: qa cũ in orõne toto corpore nos psternimus, quasi cadimus,& tũc intelligentia, vel sensus aperiunť;vel cadere, est semetipsum ex peccatorũ suorũ recordatione humiliare:in orõne, quo quis corã Deo plus se humiliat, tãto De⁹ illũ magis illuminat : magis.n.proficimus ad secretorum diuinorum delectationẽ assequendam deuotè orando, quàm inuestigando vel legẽdo,quia,vt dicit Ber. Vnctio plus q̃ lectio docet theologiã. Dř autem cadere, & apertos oculos hře,quia intra seipsum debet rescindere,& in intimis stare,qui vult diuinas reuelationes pcipere. Vnde in monte viderunt Apostoli Christum transfiguratũ: quia qui vult vi

Humilitas.

B dere Christum,ascẽdat ad cor altum,hoc est p seipsum tendat in Deũ, vt.s.prius habeat cognitionẽ sui,& inde transcendat ad cognitionẽ Dei.Et sicut melius secreta penetramus deuotione, q̃ rõne:ita melius grãm contemplationis recipimus deuotione,q̃ inuestigatione. Dictum est Salomoni dormienti petenti sapientiã,& scientiã, vt iudicare posset populũ: Populũ sup quẽ cõstitui te regẽ,vt regere possis sapientia,& sciẽtia datę sunt tibi.Salomon iste in somno vigili sapientiã petijt, & accepit.Sõnus est quies aĩalium virtutum cum intẽtione naturalium, qa sopitis sensib. in vegetatione corporis natura efficaci⁹ operatur.Sic dormit Adã,cui rapto in excessu mentis facto facta est diuinitus reuelatio : sic Abraam cum sopor irruit sup eum,sic Iacob vidẽs Angelos ascendentes, & descendẽtes, & dñm innixum

2. Paral. 1

Gen. 18.

C scalæ:sic Elyas sub iunipero,cui Angelus apportauit subcinericium, & vas aquæ. Ionę 4. Percussit sol sup caput Ionæ,& ęstuabat,& petijt aĩæ suæ vt moreref, quia qñ radius diuini luminis attingit verticem intelligentiæ nřæ, affectus ęstuat inflãmatus amore diuinæ bonitatis,intellectus illuminať cognitione veritatis: sed quia inualescente caliditate radius ille more fulguris, & cito ptereuntis intermicat, iõ & disparet:ideo petit aĩa, vt aĩali causa tollaf,vt purius cõtẽpleť, & diutius cõtempleť. Gen.28.Vidit Iacob in somnis scalã stantẽ super terrã,& angelos ascendentes, & descendẽtes,& Dñm innixum scalæ,& pmittentem sibi,ero custos tuus quocumq; perexeris.Cõtẽplatiuus in via securius habet somnum, q̧ fruitur consortio, & psidio Dei,& Angelorum. Et hoc notabile est ꝙ Iacob reuertenti ad patriã occurrit Esau, quia viris contemplatiuis, & perfectis aliqñ blãditur affectio carnalita-

Ionæ. 4.

Gen. 33.

tis:vnde ambulat Esau cum Iacob,amplexaf, stringit,osculaf,plorat.Ambulatio spiritualis Iacob,& carnalis Esau est animi voluptas,amplexus voluptas,strictio cupiditas,osculum adulatio,fletus carnalis affectio.Ambulat pedibus, amplectiť brachijs, stringit manibus, labijs osculaf,oculis plorat.Duo ergo pedes,qbus Esau.i.carnalis affectus ambulat cum aĩo spirituali,sunt leuitas, & vanitas voluptatis: duo brachia diuitiæ,& delitiæ voluptatis:duę manus,quib.stringit rapacitas,& tenacitas cupiditatis:duo labia sunt captatio beneuolẽtię, & ostensio carnalis amicitiæ,q̃ ptinent ad adulationem:duo oculi sunt societas,& cõsanguineitas,q̃ pertinent ad carnis affectionem. Ista sunt q̃ blãdiunť cõtemplatiuis, & pfectis ambulãtib.in via Dñi, q̃ si tibi occurrerint,fuge.

D

Voluptas. Caro. Tentatio.

E Quære lectum Iacob, vbi dormit in dormitorio spũali,vt impleaf in te illud Iob. 11.Miseriæ obliuisceris,& quasi aquarum q̃ præterierunt,nõ recordaberis,& quasi mundanus fulgor cõsurget tibi ad vesperã, & cum te cõsumptum putaueris,orieris,vt Lucifer,&c.Bene dicit miseriæ obliuisceris, qa diuina cõtẽplatione,qua in æternitate oculos mentis figit quasi nihil esse quicquid finem hẽt asserit.Et qa delectat intra gustũ sapientiæ quicquid aduersitatis exteri⁹ tolerat,iudicat leue quasi aqua,q̃ pteritã nõ recordamur:quia pñtes miseriæ sũt quasi trãseuntes aquæ, q̃ exterius tm̃ męroris tactum infundendo tingunt,sed soliditatẽ mẽtis interi⁹ nõ subuertunt.Sequitur quasi meridian⁹ fulgor cõsurget tibi ad vesperã: qa cum deferbuit in nobis peccãdi feruor, tunc oriť cõtẽplationis fulgor.Et quia quãto magis illuminatur,magis se cognoscens illo lumine humiliatur, sua paruitate resiliens exinaniť, vñ

F & magis illuminatur. Ideo sequitur:Cum te consumptũ putaueris,orieris vt Lucifer. Quia Lucifer apparens est prænuncius solis; ita radius contemplationis menti apparens certa est prælibatio æternæ claritatis, sicut gutta fluminis,& scintilla ignis.Et Lucæ 24.Apparuit Iesus duobus discipulis euntibus in via, &c. Vbi aduerte quod discipulis Dñs sub peregrina specie præsentiam suam exhibuit, & postmodum subtraxit; quia veritatem Dei nõ videmus in via sicut in se est;& sicut videbimus in patria. Sed videmus per speculum in ęnigmate,& extra domum,& in via, quia per mentis excessum cõtemplatio nřa est momentanea, & quasi trãsitoria.Et duo discipuli euntes & ambulantes sunt rõ,& intelligentia humanum modum excedẽtes,& quasi furtim supernã gloriã cõtemplãtes.Dñs autem se lõgi⁹ ire finxit,nec tñ recedit penitus,cum gratiam contemplationis subtrahit ad tps; vt perdita requiratur auidius, & habita retineatur diligen-

Cor. 13.

Discipuli.

G ligentius: manere autem, & ad eos intrare
dñ qñ multa ofonis instantia amissa gratia re-
paratur. Recumbit aũt, & comedit Dñs cũ di-
scipulis, qñ recuperatione, vel accumulatione
grãæ gratias sibi referimus de beneficijs suis.
Conscientia contemplatiui conditionem hẽt
Speculum speculi: speculum.n. ad hoc ꝙ in ipso resplen-
deat radius solis, oportet, ꝙ sit mundum, ter-
sum eleuatum: similiter cõscientia viri iusti si
Conscien tia. recipere vult irradiationẽ superni luminis, de-
Cor. bet defecari per compunctionẽ, mundari per
mortificationem, eleuari per orationem. Con-
stat.n. ꝙ speculum non resplẽdet nisi tersum,
mundum: resplendens immo si speculum ob-
scurum, & sordidum opponeretur soli plus o-
stenderetur ad radium solis obscuritas q̃ cla-
ritas seu puritas; plʒ deformitas, q̃ formositas.
Exemplũ. Exẽplũ de ferro rubiginato radijs solis opposi
to, ꝙ nõ illustrat, sed rubigo potius demõstra
H tur. Ideo speculũ cõscientiæ dẽt mũdari, & pur
gari, vt sit aptũ ad Dei luminis receptionem.

De colligationibus malis.

colligatio QVod facientes colligationes impietatis
designantur per vulpes Samsonis sege-
tes vastantes, bonos. s. viros impugnantes. Istę
Iud. 15. vulpes habent facies distinctas, sed caudas ha
bent colligatas: quia in exteriori apparentia
vidẽtur fideliter, & distinctè incedere, sed col-
ligati sunt in malo in suis intentionibus, & in
malis, quæ facere intendunt. Can. 2. Capite vo
bis vulpes quæ demoliuntur vineas. Quære de
hoc infra in tabula de concordia fratrum.

De Cruce.

PRæmisit Elisęus Giezi cum baculo suo, &
non est suscitatus mortuus, venit Elisęus,
cuius erat baculus, incuruatus est super pue-
I rum ascendit, ac oscitauit, & posuit os suum
super os eius, & manus suas super manus pue-
ri, & calefacta est caro pueri, & oscitauit puer
septies. Misit enim Deus legem in qua cõtine
batur eius passio, & crucis mysterium sub figu
ris, & ęnigmatibus: vnde nõ est suscitatus mor
tuʒ, donec veniret Christus, cuius baculus erat
crux, ex cuius passione sortita est efficacia.
Venit itaq; Elisęus & incuruat se super pue-
rum, quando humiliauit se formam serui acci
piens, & factus vt puer ascendit in crucem, &
orauit. Posuit os suum super os pueri, & incli-
nato capite protendens brachia ad amplexũ
oculos sup oculos illuminans tenebras cordiũ
nostrorum per fidem passionis, & sic suscitatũ
est genus humanum mortuũ. Sed nota, ꝙ gra
datim suscitatus est puer: quia primo calefa-
cta est caro pueri, secundo oscitauit septies,
tertio aperuit oculos. Primò enim in suscitan-
do ad vitam perpenditur motus caloris, secun
do actus virtutis substantialis. Hoc fuit qñ ex
memoria passionis, & crucis Christi inflam-
matur vis operatiua ad operandum quæ priùs R
lasciua, & puerilis fuit. Secundo dilatatur af-
fectiua ex deuotione gratiæ septiformis ad
laudandum Deum, & illuminatur intellecti-
ua ad contemplandum. Hoc modo suscitauit
Iudas prolem in Thamar, dans ei pro Arrabo
ne annulũ aureum, armillam, & baculũ. Tha-
mar in habitu meretricio venit ad biuiũ vbi
impregnatur induta terristro: quia anima pec
catrix venit ad memoriã crucis: vnde crux in
biuio penditur, & ipsum biuium cui formam
crucis exprimit induta terristro quod est ve-
stis æstiualis, & tenuis: quia mortificationem
carnis habens ex feruore passionis Christi im
pregnata per gratiam habens pro arrabone re
tributionis æternæ armillam, quod est orna-
L mentum brachiorum. s. fortitudinem boni o-
peris baculũ memoriam passionis, & annulũ
incorruptionis fidei. Et sic patet quòd crux est
baculus misericordiæ, quo suscitantur pecca
tores: est autem baculus pœnitentiæ, quo præ-
liantur pęnitentes. 1. Regum 17. Tulit Dauid
baculum, quem semper habebat in manibus,
& elegit sibi lapides limpidissimos de torren
te quinque. Et misit eos in peram pastoralem:
Tulit vnum lapide, & circunducens percussit
Diabolus. eum in fronte, &c. Golias improperans popu
Tentatio. lo Domini, Diabolus: Dauid, vir fidelis, Bacu
lus quem semper habet in manibus, me-
moria crucis, & passionis, quæ iugiter est te-
Lapis. nenda, & ruminanda in cordibus. Quinque
lapides de torrente, quinque Christi vulnera.
De omnibus eius passionibus & vulneribus
eligimus in pera pastorali, id est ad memoriã,
& ad nostram refectionem recolimus. Et vnũ M
illorum circunducẽtes hostem prosternimus
omnium illorum vulnerum vnam maximam
amaritudinem in nostra memoria voluimus.
Sunt autem limpidissimi, ita quòd in eis clarè
possumus legere, & suæ passionis amaritudi-
nem, & maximam ad nos dilectionem. Si er-
go nos tentat Philistęus iste de superbia, lege
in cruce summam anxietatem; hoc maximè ti
Baculus. met Diabolus, sicut canis baculum. Est tertio
crux baculus perseuerantiæ, quo sustentãtur
proficientes, quia tamdiu aĩa proficit, quãdiu
perseuerat in ea memoria, & imitatio crucis
Christi, quando deficit, tunc omnem spiritua-
lem consolationem perdit, & de vitio in vitiũ
cadit. Ezech. quarto: Fili hominis ecce con-
teram baculum panis in Hierusalem, & come
dent panem suum in pondere, & aquã in men
sura in solitudine, & angustia, &c. Exod. 21.
Si rixati fuerint viri, & percusserit alter pro-
ximum suum lapide, vel pugno, & ille mor-
tuus non fuerit, sed iacuerit in lectulo: si surre
xerit foras, & ambulauerit super baculũ suũ,
qui percusserit operas eius, & impensas in me

dicos

A dicos restituet. Rixantur duo viri, qñ homo ex
terior pugnat cõtra interiorem concupiscen-
tiam, & percutit eum lapide vel pugno, qñ cõ
queritʒ de eius nimia duritia, & iniuria nimia.
In pugno enim, quinque sunt digiti cõtracti,
& palma inuoluta, in quo notantur septẽ opa
misericordiæ cõtracta, q̃ dẽnt eẽ per cõpassio
nem extẽsa. Non moritʒ percussus sed languet
in lectulo: quia nõ peccat homo interior vsq;
ad mortalem consensum, & consentiẽdo, sed
tñ languet feruore pęnitentiæ interrumpẽdo:
sed surgit, & ambulat super baculũ, qñ ex me-
moria Crucis, & Dominicę Passionis feruen-
ter conuertitur ad opus inceptum. Opus aũt,
dietas, et impẽsas in medicos a proximo requi
rit: quia ꝑ pænitentiã inceptam continuat do-
B nec ex feruore recuperet, ꝙ ex remissione per
didit. Crux etiam est baculus gloriæ, quo pere
Gen. 32. grinantur, & pueniunt fruentes. Dicit Iacob
In baculo meo trãsiui Iordanẽ istum, & nunc
cũ duabus turmis regredior: Verba Iacob ad
litteram, qui pauper venit in Mesopotamiam,
& diues egressus est, Christum significat, qui
Baculum. pauper venit in mundũ, & ꝑ baculum Crucis
transiens de mundo cum duabus turmis genti
lium, & iudęorum credentium reuersus est in
cœlum docens nos, necessarium esse baculum
Crucis, vt de peregrinatione huius mundi ad
Exo. 12. portum gloriæ transeamus. Renes vestros
accingetis, calciamenta habebitis in pedibus
vestris tenẽtes baculos in manibus, & comede
tis festinãter. Est em̃ phase. i. transitus Dñi: in
quo notatur ꝙ si volumus ad portum gloriæ
peruenire, vel sacramentũ Eucharistiæ recipe
re debemus omnem carnalem delectationem
C restringere calciamẽta virtutũ, & opera sãcto
rum exemplorum ꝑ imitationem, tenere bacu
lum crucis Christi ꝑ imitationẽ, tenere festinã
ter. i. auide per fidei integritatẽ, & dilectionis
feruorem: immo ꝓpter illam spem, quã habe-
mus de illa btã, & vltima degustatione sume-
re, vel debemus festinare ꝑ bonam operationẽ
sicut peregrini vidẽtes noctis. i. mortis appro-
ximationẽ: vt perueniamus ad æternæ, & ple-
nę cenę nõ misticę, nec figuratiuę refectione.
Crux est illa arbor, de qua dr̃ Gen. 18. Requie
scite sub arbore. Et d̃ qua dr̃ Cãt. 2. Sub vmbra
illius quem desiderabam sedi. Et de qua dr̃ in
Mat. 7. Arbor bona fructʒ bonos facit. De cru-
ce, & passione, nota illud Ioann. 20. Vide ma-
nus meas, mitte digitum tuum in latus meũ,
& cognosce loca clauorum. Quære s̃. fol. 10.
g. Item in Apocal. lib. deuoratus efficiebat in
ventre amaritudinem, & in ore dulcedinem.
Quære supra. Item 3. Reg 19. Dixit Elias ad
puerum: Ascende respice cõtra mare, & ecce
nubecula parua quasi vestimentum hominis
Cant. 8. ascendebat de mari. Quære s̃. Item ibidem.

Cant. 8. Pone me vt signaculũ super cor tuũ. D
Itẽ vidit Iacob Angelos ascendẽtes, & descen
dentes, & Dominum innixum scalæ. quere s̃.
fol. 35. In cruce fuerũt quattuor ligna. In cru- Crux.
ce pes cedrus, stipesq; cypressus, Oliua tabula,
fit tituli brachia palma. Cedrus excellit alti- Ligna.
tudine, cypressus odore, palma duratione, oli-
ua suauitate. In altitudine cedri intelligimus
eminentiã paupertatis; in cypresso cuius odor
medicinalis restringit fluxum sanguinis, me-
dicina pœnitentiæ, & mortificationis, & aspe
ritatis: In palma q̃ est durabilis, in corruptio-
nem, & mundiciam castitatis, donum miseri-
cordiæ, & pietatis. Paupertas est beatitudo;
Pœnitentia est sacramentum, castitas, virtus,
pietas, donum. Isti sunt habitus, qui necessarij E
sunt, & sufficiunt ad salutem: Vnde in cruce
designantur omnia bona nobis necessaria ad
salutem: & ideo crux est signum salutis, quo
potest fidelium corpus. s. & anima consigna-
ri: vnde est signum eminentiæ, paupertatis,
pœnitentiæ, & austeritatis mundiciæ, & casti
tatis, exuberãtiæ & pietatis. De primo Luc. 2.
Hoc vobis signum inuenietis, &c. De secũdo
Eze. 9. Signa Thau super frontes virorũ, &c.
Thau interpretatur signum, et habet formam
crucis, in quo designatur iugis memoria pas-
sionis in cordibus nostris, vt semper corda no-
stra natẽt in sanguine Dominicę passionis, si-
cut pisces in aqua. De tertio Eccli. 45. Coro-
na aurea expressa signo sanctitatis. De quar-
to Hest. 5. De isto signo clemẽtiæ Rex Assue- Pietas.
rus virgam auream tenebat pro signo clemen Clemẽtia.
tię. De ista pietate dicit Bernardus super illud Bernardʒ.
Io. 19. Sitio. Domine quid sitis? ergo ne plus
te cruciat sitis, quam crux de cruce? taces, et de F
siti clamas, sed sitis est nostra salus, nostrũ gau
dium; plus animarum nostrarũ quã corporis
tui cruciatus te tenet. Dicitur autẽ crux signũ
Dei viui, ꝑ ꝙ viuimus in præsenti vita gratiæ,
& in futuro vita gloriæ: vita enim consistit in
quadam harmonia. 4. Eleemosynarũ qualita-
tum, quando em̃ non est excessus earum vltra
naturam: sic proportionaliter vita spiritualis. Apo.
Signum autẽ crucis omnem excessum remo-
uet: & ideo vitam inducit. Proue. 8. Qui me in- Crux.
uenerit: inueniet vitam, & hauriet salutem a
Domino. Paupertas signata ĩ cruce remouet Vita.
excessum calidi: excedit autem calor innatu-
ralis cum anima igne cupiditatis inflãmatur,
sed ex intuitu dominicæ paupertatis in cruce
reprimitur, & discrasia ista sanatur. Num. 21.
Fac serpẽtem, & pone eum pro signo, qui per-
cussus aspexerit viuet. Illi ad litteram, qui per
desertum transibant ab ignitis serpentibus ex
aspectu serpentis ænei curabantur. isti fideles
per desertum mundi transeuntes ex fideli a-
spectu Christi in palo crucis, qui figuram car

nis

G nis ſerpentis noſtræ habuit,ſed venenum peccati non habuit:ſicut nec ſerpens Æneus habet venenum cupiditatis,& voluptatis à veneno calido curantur. Pœnitentiæ aſperitas reprimit abundantiam,& exceſſum frigidi. Frigida eſt anima,quę quodam gelicidio frigiditatis, & corporis pœnitere non vult cõſtricta, ſed animata virtute,& acerbitate paſſiõis currit ad pœnitentiam. Caſtitas reprimit exceſſum humidi,humida enim eſt anima luxurioſa. Gen. 49. De Ruben effuſus es ſicut aqua non creſcas, quia aſcendiſti cubile patris tui. Hunc exceſſum reſtringit conſideratio illius mundiſſimæ carnis, quæ pendebat in cruce. Pietas reprimit exceſſum aridi: arida enim eſt illa anima,in qua nullus eſt humor cõpaſſionis,vel deuotionis,& ideo non viuit, ſed cum ex virtute dominicę paſſionis exuberat deuo-
H tio pietatis. Tunc ex illo humore calidę deuotionis,viuit anima ſpiritualiter. Num. 20. Cũ eduxeritis de petra aquam bibet omnis multitudo,& iumenta eius.Sicut enim percuſſa petra manauit aqua ſitienti, ſic dominicę paſſionis iuſtitia,quam ſanĉti in proprijs repreſentabãt corporibus effecta eſt cauſa vitæ, & iocunditatis æternę.Nam pcuſſa petra,quę Chriſtus eſt,in latere, manauit aquã regenerationis, de
1.Cor.10. qua totus mundus recreatur,& lauatur:bibebant autẽ de ſpirituali cõſequente eos petra, petra autem erat Chriſtus.Sicut crux ponitur in biuijs,& quadriuijs,vt peregrini in cruce videant, ſic nobis ambulantibus per deſertum huius mundi ne erremus in via, debemus reſpicere ad crucem,vbi oſtẽditur nobis via humilitatis,caſtitatis,paupertatis, pęnitentiæ,& auſteritatis omniũ virtutum, per quam debemus incedere.Inſpice,ait, & fac ſecundũ exẽ-
I plar,quod tibi in mõte monſtratum eſt.Reſpi-
Pſal. 63. ce in faciem Chriſti tui,vnde ad crucem inſpiciamus tamquã ad librum,in quo addiſcimus tamquã ad auxiliũ,de quo cõfidimus,tamquã ad ſpeculum,in quo pulchre ſtamus,tãquã ad terminũ,in quo quieſcamus.Exo.13.Erit quaſi ſignũ in manu tua,& quaſi momẽtum ante oculos tuos,& vt lex domini ſemper ſit in ore
Liber. Chriſtus. tuo.Iſte ergo liber habẽdus ante oculos cordis per meditationem,in ore per locutionem: in manu per operationem:ſicut ſignum aliquod, vel manu portatur,vel appẽditur,ne res ſignata obliuioni tradatur.In hoc libro diſcimus lamentationes pęnitentiæ,carmen miſeriæ, væ
Liber. Chriſtus. Iuſtitiæ.Eze.2.Vel lamentationes cõpatiendo
Ioan. 5. infirmis,carmen cõgaudendo bonis, væ ne ſimus cum reprobis.& Io.5.dicitur, quod Hieroſolymis eſt probatica piſcina habẽs quinq; porticus. Angelus autem domini deſcẽdebat ſecundum tempus in piſcinã,& qui prior deſcendebat poſt motionem aquæ ſanabatur a quacumq; infirmitate detineretur. Piſcina K
iſta crux: & corpus Chriſti in cruce quinque porticus quinq; ſunt vulnera corporis Chriſti.Angelus aquam mouet qñ mentes lachrymis reſoluitur ex compaſſione Chriſti, paſſi, ex ablutione illius aquæ,ſic per compaſſionẽ motę ſanatur mens a quacũq; detineatur peccati infirmitate.Vel piſcina iſta,quæ eſt Iero- Baptiſm'.
ſolymis,& nõ alibi eſt ſacramẽtum baptiſmi, Sacramẽta.
& confeſſionis,quæ eſt in Eccleſia catholica, & non in aliqua alia ſecta. Et primi Reg. 14.
Aſcendit Ionatas manibus,& pedibus reptãs,
& armiger eius poſt eum:quia ad literã Chriſtus in manibus,& pedibus vulneratus fuit in cruce, vt verus Chriſtianus mortificat' corde, & opere: aſcendat poſt eum ſpreta omni carnali delectatione. Et ſicut modica eſca delectationis ponitur in laqueo, & pedes irretiun tur.Ita cum attenditur caro Chriſti per paſſio nem rubricata,pedes delectationum carnaliũ expediuntur.Cant.3. Egredimini filiæ Syon, L
ideſt deuotæ,& contẽplatiuæ animæ,& videte oculis lachrymoſis regem Salomonẽ in dyademate,quo coronauit eum mater ſua in die depoſitionis illius, & ĩ die lætitiæ cordis eius. Mater ſecundũ carnem Chriſti fuit Synagoga Iudæorum; quæ verum Salomonem pacificũ regem noſtrum corona ſpinea coronauit.Ipſe autem tunc in ſanguine ſuo ſibi Eccleſiã deſponſauit:quia de latere Chriſti fluxerunt ſanguis, et aqua quibus formata eſt, et deſponſata Chriſto Eccleſia. Et additur lætitia cordis eius:quia lætitia cordis fuit in paſſione carnis præ deſiderio noſtræ ſalutis,de qua clamabat, Sitio.Luc.24.dicitur quod poſt paſſionem & reſurrectionem oblata eſt domino pars piſcis
aſſi & fauus mellis.Et Apo.10.dicitur ꝙ liber M
deuoratus efficiebat in vẽtre amaritudinẽ,& in ore dulcedinẽ tãquã mel. Quia Chriſti paſſiones ĩ memoria quaſi in vẽtre repoſitæ dum ibi p meditationem digeruntur amaritudinẽ doloris,et cõpaſſionis ibi relinquunt,et in ore dulcedinẽ tãquã mel:ſed cũ ex intuitu paſſionis amara ſuſtinentur,relinquunt quãdam dulcedinem. Et hoc figurabant illa duo oblata Chriſto poſt reſurrectionẽ mel, & piſcis. Piſcis aſſus memoria paſſionis: mel ex vberãtia delectationis cum adeſt articulus tolerandę pro Chriſto tribulationis. Io. 20. Infer digitum tuum huc,& cognoſce loca clauorũ,&c. Loca clauorũ ſunt fontes mẽbrorũ,ĩ quib' defixi fuerũt claui Chriſti, vt ĩde ſcaturirẽt iugiter miſericordiæ riuuli.Per manũ,& digitũ deſignat' poteſtas autoritatis,& claues diſcretionis,quæ originẽ,& virtutẽ habẽt ex ſanguine paſſionis,ut quilibet peccator poſſit accendere ad fluenta,& in ſe experiri efficaciã Dñicæ paſſionis,vt quilibet hauriat cũ gaudio de fon-

tibus

A tibus ſaluatoris. Ergo hoc ſentite in vobis, qd
Sentire. Senſus. &in Chriſto Ieſu.Sed multi nihil de paſſione ſentiunt, quia nõ hñt viſum pp incõſiderationẽ,ſeu pp cęcitatẽ inconſiderationis, & incõpaſſionis,nec olfactũ pp rheuma corporalis delectationis,nec auditum pp ſurditatem obdurationis, nec guſtũ pp febricitatẽ ambitionis, nec tactum pp paraliſim diſſolutæ actionis,ideo mittitur ad puerũ mortuum baculus
4.Reg.4. Eliſæi crux.ſ.Chriſti mittitur:nec ſurgit puer mortuus,quia nõ erat vox neq; ſenſus. Sed vti
Verba. Loqui. nam oſcitaret ſepties Eliſæus ſuper mortuũ; & non erit mortuus, qui nõ reſurgat, quia ſi verba illa ſeptem,q̃ Chriſtus in cruce ore ſuo
Luc.22. protulit diligẽter attẽderemus, vix eẽt aliqs, q nõ eſſet paratus mori cum Chriſto exẽplo Petri dicentis. Dñe paratus ſum tecum,& in mortem,& in carcerẽ ire.Septem.n.vicib.ſanguinem ſuum fudit, ex ſpinis, ex flagellis, ex
B quinq; corporis ſui plagis, in expiationem ſeptem capitalium vitiorum, in virtuoſam inſtitutionem ſeptem ſacrorum. Septem facta di-
Miſericordia. gna memoria fecit,plorauit ꝓ Iudæorum ſcelere, orauit ꝓ ſalute,cõdonauit latroni peccatum,donauit regnum, cõmendauit ſpiritum
Pietas, patri,matrẽ Ioãni, Ioãnẽ matri, moriens clamauit ex virtute diuinitatis, expirauit ex in-
Verba. Luc.23. firmitate humanitatis.Septem ẽt verba in cruce protulit:Pater dimitte illis,in exemplum liberalis remiſſionis:Hodie mecum eris in paradiſo;in ſignũ liberalis adoptionis:Ecce mater ſua,in exẽplum dilectionis mñnæ:Ecce filius tuus,in exẽplũ cõpaſſionis ffnę. Sitio in exemplum zeli ſalutis vniuerſalis: Cõſumma tum eſt, in ſignum cõſummatę reparationis: Pater in manus tuas, in ſignũ ardentiſſimæ &
Ioan.9. fidentiſſimæ deuotionis.De aguo nouello, q
C eſt Chriſtus,lacteus humor,& ſanguis rubens eſt egreſſus:qa exiuit ſanguis,& aqua,vt ſanguine nos curaret:quia ſanguine calido puerorum innocẽtũ curat' lepra, vt dr in legenda
Lepra. Cõſtãtini Imperatoris,& multo forti' ſanguine innocẽtis dñi Ieſu ex nimio calore amoris effuſi,lepra oĩs peccati mũdat'.Et exiuit aqua, vt nos lauaret,& mundaret,ac dealbaret: Vñ in Apocalyſi dr ꝙ lauerunt, & dealbauerunt ſtolas ſuas in ſanguine agni: Vñ & Xps indut'
Exo.12. fuit veſte alba,& purpurea.Sument de ſanguine hędi,& ponent ſuper vtrunq; poſtem, & in ſuperliminarib.domorum in quib.comedent illum:qa corpus,& aĩa dẽnt eſſe ſanguine Xpi rubricata,& exemplo paſſionis Chriſti habẽ
Tho.6. da eſt patientia. Fel piſcis valet ad vnguẽdum oculos in quib.fuerit albugo,& ſanabunt'.Fel
Thren.3. memoria amaritudinis paſſionis Xpi.Recordare paupertatis meæ,abſinthij,& fellis. Noe
Gen.9. inebriatus,nudatus à Canaan illuſus, gerit typum Chriſti in cruce,q inebriatus amore nrę ſalutis ibi nudus pependit. Canaan illudẽs pa D
tri,ac per hoc maledict' deſignat perfidos Iudæos maledictos: Cũ tetigiſſet mulier Ieſum Marci 5.
cõfeſtim ſiccat' eſt ſanguis eius, & ſentijt corpore,qa ſanata eſt: qa aĩa mollis,& effęminata,q̃ nõ ceſſat ſanguine fluere, ex peccati ppetratione,& delectatione tãgit Ieſum memorã do Xpm crucifixũ,& ſentiendo ſeipsa acerbitatẽ paſſionis per experimentũ ſubtrahit ſibi voluptatem illicitã,& ſic curat' eius peccatũ, & ſanguis ſanguinem tãgit dum ſanguis Xpi
Apoc.6. ſanguinem nſm reſtringit,& ſiſtere facit.Factus eſt ſol niger quaſi ſaccus cilicinus,& luna quaſi ſanguis.Bñ ſaccus, qa perforato ſacco exit,qd interius eſt: ſic perforato in cruce Xpi corpore lãcea militis,exiuit ſanguis,& effectus nſræ redẽptionis, & luna hoc eſt aĩa ad modum lunæ mutabilis,de natura ſua dẽt eſſe quaſi ſanguis,hoc eſt rubricata colore ſanguinis cõpatiendo,& cõmoriendo eclipſato, & morienti ſoli.Leuaui oculos meos ad cęlũ, Dan.4.
& ſenſus meus redditus eſt mihi,& altiſſimo E
bñdixi:Qñ.n.peccator,qui diu vixit beſtiaſr ſicut Nabuchodonoſor leuat oculos, & crucẽ Xpi cõtemplat',& incipit videre,& cõſiderare quantum fuit in paſſione diuinæ dignationis bñficiũ,qñ Xps fuit extenſus,cõſputus, flagellatus,illuſus,nudatus,potatus,morte turpiſſima innocẽs cõdemnatus, ſtatim ſibi perditus ſenſus reſtituit',& ĩcipit dolere,qa ĩcurrit ęternã pęnã,amiſit gloriã,deuorauit ſuã ſubſtãtiã cũ filio,pdigo, & incipit factus ſapiẽs dicere, Surgã & ibo ad patrem meũ: pater.n.ſtat in Miſericor
ſolio mĩæ crucis,paratus recipere filium,pdi- dia.
gum reuertentẽ,extendens brachia ad amplectẽdũ,& recipiendũ,vt dẽt calciamẽta virtutũ amiſſarũ,ſtolã grę baptiſmalis anmiſſę,& anulũ fidei operãtis p fidẽ. Cõtẽplãti ergo crucẽ Xpi reddit' ſenſus,vt dolorẽ paſſionis Xpi ſen F
tiat,vis cognitiua p cõtemplationẽ,vis affecti ua p deuotionẽ,vis cõpaſſiua p imitationem, vis interptatiua ſeu laudatiua p grarum actionem.Crux eſt illud lignũ, q aquas Marath. i. tribulationes,& tentationes, quas filij Iſrael nõ poterãt bibere,cõuertit in dulcedinẽ, hoc eſt illud acetũ,in quo Ruth bucellã panis du- Ruth.
rã,ſ.auſteræ pęnitentiæ dẽt intingere,qa quãtuncunq; dura pnĩa,in aceto amaritudinis paſſionis Xpi intincta,ſi palatũ oĩno infectũ non habemus,efficit' nobis ſapida.Et conſidera q fecit nobis Xps in latere ſuo oſtiũ,vt nos introduceret in cor ſuum, vt introducti ad fontem caloris cordis ſui: inde ad nos ipſos reuertamur liquefacti, ſicut reſolutio liquoris exiuit de latere eius, hoc eſt aqua, & ſanguis:latus enim,hoc eſt latitudinẽ charitatis, nobis aperuit, vt ſanguis calefaceret torpentes frigiditate,& aqua refrigeraret ęſtuantes cupi-

F ditate.

G ditate. Tres.n.ſunt, qui teſtimoniũ dant in ter
ra, ſpiritus, aqua, & ſanguis: hæc tria dãt teſti-
monium ſuæ veræ ad nos dilectionis, ad exci-
tãdã, & reprehẽdẽdã ariditatẽ nr̃ę deuotionis.
Spiritus, quẽ ꝓ nobis emiſit, aquã, q̃ plorauit,
ſanguis, quẽ emiſit: vt & nos ſpiritũ reddam⁹
ꝓ ſpiritu, ipſum intimè diligendo. Aquam ꝓ
aqua, lachrymas deuotionis effundẽdo: Sãgui
nẽ ꝓ ſanguine, q̃cquid eſt vitæ carnalis in no
bis mortificãdo: et ſi hoc parum eſt ad deuo-
Ruth 2. tionẽ, intinge bucellã in aceto. Acetũ. n. dn̄icę
paſſionis incitat ĩ nobis appetitũ dilectionis,
& deuotionis: ex quo aceto, & clauis ei⁹ tanq̃
ex gariofolis debemus facere ſalſamẽtũ, vt ad
deuotionem excitet cordis palatum. Sic à li-
gno indulcoratæ ſunt aquæ, vt dr̃ in Exodo;
Trihulatio. quia nulla eſt tribulatio, q̃ appoſito ligno cru
cis per memoriã, & dilectionẽ non dulceſcat.
H In nobis ſentire q̃ & ĩ Chriſto Ieſu, vt ſentia
Sentire. mus eã, vt ſignum ad oſtendendum, vt librum
Chriſtus. ad legendum, vt regulã ad dirigendum. Vt ſi-
gnum, qa ſerpens æneus oſtendebat ꝓ ſigno
filijs Iſrael, & ſanabant à ſerpẽtib. ignitis, &
nos virtute paſſionis à peccatis: & iõ ori eius
Mat. 26. mirrha, fel, & acetum oblata ſunt. Ipſe aũt cũ
guſtaſſet, bibere noluit. Mirrha. n. ex terra, fel
ex carne, acetum ex vino corrupto oriunt: &
nos amaritudinis auaritiæ, carnalis cõcupiſcẽ
Chriſtus. tiæ rancoris, & malitiæ reſpuamus. Vt librũ:
ipſe. n. eſt liber noſter extẽſus, ſicut alphabe-
tum puerorũ, vt in ipſo legere valeamus, eius
. n. opera ſunt operum noſtrorum ſigillum, &
bulla, q̃ ſcribit in cordib. nr̃is nõ incauſto, ſed
ſanguine p̃cioſo. Cuius libri litterę ſunt cari-
tas, qua pro nobis mori voluit, & alia virtutũ
I opera, q̃ nos docuit. Sicut. n. dicit Greg. Deus
in carne apparuit, vt humanã naturam admo
nendo excitaret, exẽpla p̃bendo accenderet,
moriendo redimeret, reſurgendo glorifica-
ret: Vt regulã: crux. n. eſt ſicut perpẽdiculum,
vel regula cementarij, vt ſm eã oĩa noſtra ope
ra dirigant, & quicquid eſt obliquũ ĩ operib.
nr̃is ſm rectitudinem iſtius regulæ dirigatur.
Gen. 28. Statim vt ſentijt veſtimentorum fragrãtiam;
benedicens ait: Ecce odor filij mei, &c. Veſti
menta Iacob ſunt humanitas Chriſti, quib. di
uinitas fuit velata, vt nobis appareret in car-
ne viſibilis: q̃ reddunt fragrantiã, & odorẽ, qn̄
ex cõſideratione paſſionis, per q̃ ſciſſa ſunt
iſta veſtimenta mouetur anima ad deuotionẽ,
& ex deuotione ad gratiarum actionem: ideo
ſequitur, benedicens ait: Ecce odor, &c. quia
anima in illa deuotione concipit Chriſtum,
& in gratiarum actione quaſi conceptum pa-
rit, ſicut ex odore maſculæ plantæ impregna-
tur fœmina planta. Et quia anima in illo ſtatu
exuberat abundantiã gaudiorum ſpiritualiũ,
vt magis videat ſibi, q̃ ſit in paradiſo q̃ in ter
ra: ideo ſequitur. Ecce odor filij mei ſicut odor K
agri pleni. Mortuus eſt, qui conſiderans Chri
ſti paſſionem nõ liqueſcit in corde ſuo dolore
paſſionis: nã adamas ſanguine hyrcino frãgi-
tur. Ipſo moriente, ſol lumẽ retraxit, petrę ſciſ
ſæ ſunt, monumẽta aperta ſunt, mortui ſurre-
xerũt, velum templi ſciſſum eſt, terra tremuit.
Sic hęc omnia inſenſibilia vocem dn̄i claman
tis in cruce, & eius mortem ſenſerunt. Multũ Sentire.
eſt cor mortuum, & inſenſibile, q̃ nõ mouet
ex mortis Chriſti cõſideratione, quia putridũ
eſt membrum, quod non ſentit dolorem capi
tis, ſi. n. cepę & allia guſtata extorquẽt lachry
mas ab oculis, quanto magis deguſtatio, &
recordatio mirrhæ, & aceti, & abſinthij, &
fellis debent elicere à nobis lachrymas com-
punctionis, & deuotionis? Non erat in puero 4. Reg. 4.
vox, neque ſenſus, neque ſuſcitari potuit per
baculum Eliſæi, donec Eliſæus incubuit ſu-
per eum, & poſuit os ſuum ſuper os eius: & L
oculos eius, &c. Non erat vox neque ſenſus;
quia in deſperatione nõ eſt gratiarum actio:
nec vox confeſſionis, nec ſenſus contritionis,
nec ſuſcitatur ad baculum Eliſæi, quia non cõ
uertitur ex timore diuini iudicij, donec verus
Eliſæus, qui ſe coaptauit homini, ponat os
ſuum ſuper os eius: hoc fuit ſatisfaciendo in
paſſione, guſtando acetum contra peccatum
ore perpetratum in ligno vetito. Vel ponit os
ſuper os, qn̄ eum recipit ad oſculum recõcilia
tionis, & oculos ſuper oculos p̃ reſpectionẽ, Peccator
miſerationis, ſicut reſpexit Petrum poſt abne
gationem, & incępit Petrus flere amare. Vel
certe ponit os ſup os, inſpirãdo ei vocẽ cõfeſ-
ſionis: oculos ſuper oculos, eliciẽs lachrymas
compunctionis: Manus ſuper manus, per ope
ra ſatisfactionis, & ſic ſe incuruat, vt eum eri- M
gat: & calefit, caro pueri per feruorem dilectio
nis, quod fit per virtutẽ paſſionis. & puer oſci
tat ſepties, qn̄ compungitur timore creatoris,
& ſupplicij dãnationis, qn̄ cõpungitur ex pu
dore, quia offendit patrem creatorẽ, redẽpto-
rem, & remuneratorem: qn̄ confitetur humili
ter, ſimpliciter, & fideliter. Ex hac ergo cõpun
ctione ꝓcedente ex timore duplici, & pudorẽ
duplici, cõfeſſione triplici implentur ſeptem
oſcitationes, quaſi ſeptem oris apertiones.
Poſtq̃ pontifex obierit, homicida reuertetur Num. 25.
in terram ſuam. Mortuo. n. ſummo pontifice,
profugi exules, qui caſu perpetrauerant homi
cidium, reuertebantur in terram ſuam: quia
per mortem ſummi pontificis Chriſti nos re-
uertimur ad cœleſtem patriam, de qua eram⁹
exules. Facies laminam de auro puriſſimo, in Exo. 28.
qua ſculpes opere cælatoris ſanctum dn̄o, li-
gabiſque ea vitta iacintina, & erit ſuper quẽ
aram imminens fronti pontificis. In hac ergo
lamina ſcriptum erat ſanctum dn̄o. i. ineffabi-
le no-

A le nomen dn̄i, quorum ſignificatio eſt princi-
pium vitę paſſionis, q̃ debent imprimere fide
les memoriter in cordib. ſuis lancea quæ per
forauit latus eius ꝓ baculo paſtorali ſiue arun
Leui. 4. dinem in dextera. Summus Pontifex ſemel
in anno pro peccato ſuo vitulum immacula-
tum offerebat, cuius ſanguinis partẽ inferebat
ad altare aureum, & aliã partem infundebat
in introitu tabernaculi ad baſim altaris holo-
cauſti, & ex illa parte aſpergebat ſepties popu
lum. Ille offerebat pro peccatis ꝓ prijs ſangui
nem alienum: Chriſtus ꝓ peccatis noſtris ſan
guinem proprium: ille fundebat partem ſan
guinis in altari interiori; & partẽ in exteriori:
Chriſtus vero ſanguinem ſuum fudit ꝓ ec-
cleſia triumphãti, & pro militãti: quia trium-
phãti ꝓficit ſanguis Chriſti ad eius perfectio
nem, militãti ad eius redemptionem: Septena
B veli aſperſio, ſeptena eſt ſanguinis Chriſti aſp
ſio: quia effudit in circuncisione, in oratione, in
flagellatione, in coronatione, in manuum per
foratione, in pedum cõfixione, in lateris aper-
tione, vt eſſet in nobis perfecta purgatio. Al-
tare autem huius Pontificis, crux fuit in qua
miſſam cõſummauit dicẽs loco: Ite miſſa eſt,
conſummatum eſt: & inclinato capite emiſit
ſpiritum. Bene inclinato, vt quaſi ꝓ pudore
vultum ſuum abſcõderet ex verecundia; q̃ fie
bat ei, vel vt gratias agẽdas ꝓ malis illatis di-
ceret, qui gr̃as agens caput crucifixorib. incli
nauit, vel vt os ſuum protẽdens ad oſculum te
reciperet. Qui manus extendebat ad ample-
Gen. 49. xum, vel vulnus lateris tibi oſtenderet. Laua
bit in ſanguine vuã pallium ſuum. Quia in sã
guine Chriſti, q̃ eſt illa vua, q̃ duo viri porta-
bãt in vecte vno, vt dr̃ ĩ lib. Nu. fidelis lauat &
Apoc. 7. dealbat ſtolã ſuã quotidie, ſm illud: Venerũt
de magna tribulatione, & lauerũt ſtolas ſuas,
Gen. 37. & dealbauerunt eas in ſanguine agni. Intin-
C xerunt tunicã Ioſeph Chriſti. ſ. Saluatoris in
Apoc. 6. ſanguinẽ hœdi. Factus eſt ſol niger, quaſi ſac-
Eccleſia. cus cilicinus, & luna quaſi ſanguis. Sol. i. eccle
Sol. ſiæ claritas, & ſtabilitas nigra eſt per Chriſti
cõpaſſionem. Luna. i. Synagogæ inſtabilitas
ſanguinea pp ſanguinis Chriſti effuſionem,
quem effudit eum corrodendo, flagellando,
manus cõfigendo, pedes perforando, latus ape
Exo. 12. riendo. Præcipit, q̃ ponat ſanguis agni ſuper
vtrunq; poſtem in ſuperliminari, vt tranſiens
exterminator videat ſanguinem illum, & nõ
noceat eis hoc eſt vt habeat memoria ſangui-
nis & paſſionis, in intellectu per fidem, in affe
ctu per deuotionem, & tunc non timet exter-
Diabolus. minatorem diabolum, qui vt dr̃ in Apo. Lati-
nè dr̃ exterminans, & ſic nõ timens extermina
toris malitiam ſecure introducit ad gloriã pp
quod morientib. oſtendit crux. Ex virtute au-
tem ſanguinis Chriſti martyres euolant ſine
purgatorio: quia eius virtute aĩa ab omni ſor- D
de mundat. Et hæc mundatio figurata fuit in
mundatione, q̃ fiebat per ignem. Circa aurũ Num. 31.
& argentum. Ipſe. n. quaſi ignis conflans, & Mala. 3.
mundabit, &c. Sicut ex viſione ſanguinis aĩa-
lis, & odore acuitur canis venaticus ad venan
dum, elephas ad pugnandum. Oſtendent Ele 1. Mac. 6.
phãti ſanguinem vuæ, & mori ad acuendum
eum in p̃lium: ſic cõſideratio ſanguinis Chri-
ſti, & paſſionis animat nos ad ſeruiendum
fortiter, delectabiliter, vtiliter; fortiter aggre-
diendo, ſuſtinendo, perſeuerando. Chriſtus de
cepit, & interfecit Diabolũ ſicut Hydr⁹ Croco- Humilitas.
dillum, Hydrus. n. limo ſe inuoluit deglu-
tit̃ à Crocodilles, ſed illęſus cuſtoditur in ven
tre eius, & reſoluto diſſipat voratorem, & eõ
mortuo viuus exit: ſic limo nr̃ę carnis veſtitus
dn̄s ventrem Diaboli. ſ. infernum intrauit in-
fernum momordit, quia foramen fecit dum li
berauit electos, & Diabolo ligato quaſi mor-
tuo viu⁹ exiuit. Sicut quatuor ligna, q̃ ſunt in E
cruce declarãt, vt dictum eſt ſ̃. ſic luminaris Crux.
diſpoſitio crucis eius declarat myſterium. Nã Eccleſia.
in cruce ab vno puncto, quod eſt in medio ꝓ-
cedunt quattuor lineæ, vna ſurſum, alia deor-
ſum, tertia dextrorſum, quarta ſiniſtrorſum.
Huius aũt diſpoſitionis myſterium inuenitur
cum à voluntate nr̃a quattuor affectiones or- Affectio.
dinãtur, vna ſurſum cum diligimus Deum ſu
per omnia, vna deorſum cum timemus eius
iudicia, una dexrrorſum cum ſperamus eius
ꝓmiſſa; vna ſiniſtrorſum cum dolemus, & plã
gimus nr̃a peccata. Tertio declarat myſteriũ
crucis ĩ figurarum expoſitiõe. Figurat. n. crux Figurę.
in re legali, naturali, artificiali, mirabili. Res
legalis eſt ab inſtitutione, naturalis à natura,
artificialis ab arte, mirabilis à Deo figuratur
ita q̃ crux in re legali, vt in altari holocauſti:
Sicut. n. in illo altari cremabãtur holocauſta: Exo. 29.
ita in cruce caro Chriſti vera fuit pro ſalutẽ F
humani generis immolata. Figuratur in re na
turali, ut in theſauro. Simile eſt regnum cęlo Mat. 13.
rum theſauro abſcondito in agro, quem qui
inuenit homo præ gaudio illius uadit, & emit
agrum illum: quia abſcondita eſt crux pœni-
tentiæ ab oculis mundanorum, & carnalium,
& emenda per abdicationem omnium tpa-
lium, ut habeamus cęleſtem theſaurum. Figu
rat̃ in re artificiali, ut in arca Noe, per arcã. n. Gen. 6.
mundus ſaluatus, & per crucem homo libera
tus eſt. In hac arca ſe tuent̃ uiri ſpirituales, ut
inueniatur ab eis req̃es. Cum nõ inueniſſet co Gen. 8.
lumba vbi requieſceret pes eius, reuerſa eſt ad
arcam: ſic deuota anima nõ inueniens quie-
tem in rebus talib. labilib. ſicut aqua, reuer
titur ad crucẽ, & ibi quieſcit, & nidificat in fo
raminibus corporis Chriſti, ſicut columba in
foraminib. petræ; & in cauerna macerię, ut dr̃

G Can.2.Figuratur in rẽmirabili.Nume.17.In
virga Aaron de qua dr̃ ibid.Reuersus Moyses
inuenit virgam Aarõ germinasse in domo Le-
ui, & turgentib⁹ gemmis flores eruperant,&
sic inueniť mysterium crucis ĩ altari holocau-
sti,q̃tum ad amoris inflãmationem,in thesau-
ro agri,q̃tum ad boni opis multiplicationem,
in arca diluuij,q̃tum ad orationis deuotionẽ,
in virga q̃ floruit,q̃tum ad status nr̃i reparatio
nem:quia p ipsam prius aridi & mortui flore-
Ioan.19. mus bonis operibus.Vnus militum lancea la-
tus Xp̃i aperuit,vt rupto pariete,muro diuiso,
fracto ostio p clauem regiam via nobis ad ca-
Cor. meram amoris.s.ad cor Xp̃i patris,vt ibi inca-
lefacti vsq; ad cordis nostri liquefactiõem pas
sionis stigmatib⁹ cõsignemus,vt patuit in bea
to Franc.Iudic.6.Ligauerunt Achior ad arbo
rem manibus,& pedibus.Achior frater meus
montanus,Christus est frater noster per assum
ptam humanitatem:montanus per excellentẽ
deitatem,in cruce ligatus clauis in manib⁹,&
H pedib⁹: hæc arbor posset appellari Sicomor⁹:
Luc.19.Ascendit Zacheus in arborẽ sicomo-
rum,vt videret Iesum: Sicomorum ficus fatua
crux est s̃m reputationẽ gentibus.i.gentiliter
& voluptuose viuentibus stultitia in qua inue
Gen.45. niť Iesus,quia solus in cruce inueniť.Eleuauit
Ioseph vocẽ cū fletu, q̃ audierūt Ægyptij om-
nisq; domus Pharaõis,et dixit fratrib⁹ suis ego
sum Ioseph,nec poterāt rñdere nimio terrore
pcussi. Vocẽ cū fletu Ioseph eleuat,cū intuitus
cordis nr̃i desiderium Xp̃o ex cõpassione ven-
ditionis suæ p loq̃lam gemitus,& oculorū la-
chrymas in nobis declarat.Et cū se esse verū Io
seph p nobis passum cordi nostro loquitur,cū
vox ista audiť,& Ioseph recognoscitur, Ægyp
tus aĩa.s.peccatrix cõuertitur,et fratres territi,
q motus interni de tā repentina mutationẽ,&
Exo.13. cõuersione sunt stupidi.Quasi signū in manu,
I & quasi monimẽtū ante oculos tuos &c.Si.n.
in manu Xp̃i adhuc est signū quasi cicatrices
quas reseruat, vt eas patri repræsẽtet p nobis,
vt triumphū suum circūferat, vt gratitudine
Signum. bonorū puocet,vt malos cõfundat, q aspiciẽt
in manibus,quas cõfixerunt.Nos ergo cõside
rare debemus corde, ore, opere:hoc ẽ signum
in oculis,in ore,et in manu:vt habeatur in mẽ
moria sicut illud,q̈ appẽditur ante oculos. Et
attende q̈ si arbor frequẽter irrigata bene fru
ctificat qualẽ,& q̃tum fructū facit arbor cru-
cis Xp̃i sanguine affluentissime irrigata.Dr̃ q̈
Eze.9. q signum Thau in fronte habebāt,mortis iudi
cium euadebāt oẽs alij cuiuscumq; essent æta
tis sexus aut cum dæmonis gladio tradebātur.
Hoc est signum quo viso hostis fugatur,errans
dirigitur,cœlum aperitur.Si tñ exemplum cru
cifixi ad iustificationem suam imprimant mo-
ribus,qui signum crucis ad munimen sui im-
primunt frontibus,& illius viuant lege,cuius K
amātur fide,alioquin fallaciter miles caracte-
rem regis gestat,cuius preceptum non seruat,
nec recte se illius tuetur signo, cuius non pa-
ret imperio:Hoc est signū Thau in fronte ha
bere,crucis opera imitari.Sic ĩ Apo.14.Quat
tuor millia habẽt nomen in frontibus eorum.
Gen.39. Ioseph præ ceteris fratribus pulcher
facie,decorus aspectu,innocens actu,prudens
intellectu venditur,vt suos a morte redimeret
humiliatus vsq; ad ergastulum,exaltatus ad so
lium,nomine nouo vocatus saluator mundi,p
sonā exprimit Saluatoris. Fac serpẽtem æneū, Num.21.
et pone eum pro signo qui percussus aspexerit
eum viuet, vulnerati enim occulta tentatione
Diaboli Xp̃m in cruce pendentẽ per compas-
sionem aspiciamus,& viuemus. Nam si tenta-
tur de honoribus,inueniet mortem vilissimā,
si de diuitijs nuditatem pauperrimam,si de de
litijs mortem acerbissimā, si de concupiscen-
tijs virginitatem purissimam. Et sic cõtra oẽs L
infirmitates inuenit medicinam sanatiuam.
Aquæ redundabunt d latere dextro.Sequitur. Eze.47.
Sanabuntur & viuent omnia,ad q̃ venerit tor
rẽs. Quia aperto latere Christi inde exierunt
aquæ,& sãguis quibus uiuificamur,aqua qua
mundamur,sanguis quo uiuificamur,uita enĩ
nostra in sanguine est,& tunc maxime est ue- Tentatus.
rum cum ad intima nostra sanguinem illum
trahimus, ut uiuat in corde nostro memoria
passionis eidem uniti per dolorem,& sensum
compassionis.Lauabit in vino stolam suam,& Gen.49.
sanguine uuæ pallium suum.Quod impletur
in eis,qui considerantes excessum Dominicæ
passionis,cõpatiuntur eidem in mortificatio-
nẽ carnis,& exultatione mentis:nec deficiunt
martyrio, licet martyrium deficiat eis iugiter
habentes in memoria sanguinem Dominicæ
Passionis. Vinum rosatum conficitur ex rosa
confricata,& uino:rosa hæc,in qua est triplex M
color rubeus,aureus,uiridis. Caro Xp̃i aurea
precio, rubea passionis exercitio,uiridis refe-
ctionis præmio,confricata flagellis,attrita spi
nis,perfossa lancea, & clauis:iunguntur huic
rosæ infinita millia martyrum tãquam aliæ ro
sulæ.Martyres qui pro Christo passi sunt san-
guinem suum in confessione huius rosati vini
miscuerunt,& illi,qui pati uolẽtes,& se morti
ficātes se cum Xp̃o crucifigunt,hoc est vinum
electorum,vinum germinās virgines.Zach.9.
Quo inebriati deuoti nihil sẽtiunt de punctio
nibus tribulationū,aut uanitatum huius mun
di,cuius memoria dulcis sicut uinum Libani.
Hoc uino inebriatus est Christus,ut alij liben Ose.14.
tius bibant.Gen.9.Plantauit Noe uineam, &
bibens uinum inebriatus est,& nudatus in ta-
bernaculo suo. Nec mirū ita enim forte erat
hoc uinum, q̈ cum deberet illud bibere præ
fortitu-

A fortitudĩe ei⁹,i.timor passiõis sãguinẽ sudauit:
& ita inebriat⁹ est hoc vino, q̈ more ebrij oĩa
Dare. Misericordia. sua dedit,discipulo matrẽ,matri discipulū, la
troni regnū,Iudæis corp⁹,militib. vestes,patri
aĩam.Et sic totaliter spoliatus est,& nudat⁹ &
ĩnebriat⁹,vt Noe.Fracta lucerna Gedeonis ve-
rū lumen apparuit: & fracto corporis alaba-
stro ex odore vnguẽti omnium virtutū domus
Leui.24. Ecclesiæ plena fuit.Leuit.24.& Ioã.12. Vt sit
panis in monumentū oblationis Dñi.Oblatio
Dñi passio est sup q̃ oĩs nr̃a satisfactio fundať,
& ita oblationis dñi satisfaciendo reminisci-
mur,tunc aūt est ista satisfactio pfecta,cū qua
tuor ista concurrunt,q̃ in passione dñi fuerūt,
s.corporis afflictio,orõ,eleemosyna,& restitu-
Pœnitẽtia tio ablatorum. Crux dñica est arbor viuifica,
Can.8. quæ põt dici arbor malus.Sub arbore malo su
Arbor. B scitaui te,ibi corrupta est mater tua,ibi viola-
ta est genitrix tua. Arbor malus signum cru-
Fructus. cis,in quo singularis saporis,& odoris fructus
pependit, & fructuum eius vbertas perseue-
rans in Christianis omnib.in perpetuum non
marcessit. Huic ligno fidelis aĩa per deuotio-
nem subdita dū Saluatoris sui honorat patibu
lum,& adorat sub eo,sustentať ad vitā,& glo-
riā.Ibi corrupta est,&c.Quia Eua,q̃ fuerat mr̃
viuentiū nuncupata,ibi mr̃ morientiū est effe
cta,sibi & posteritati suæ corrupta,& ĩ aĩa, &
in carne violata:quia originali peccato obno-
xia,&necessitati mortis addicta rea,reos,mor
talis,mortales,dupl̃r misera, dupliciter mise-
ros paritura.De hac arbore Iudith 6. Ligaue-
runt Achior ad arborem manibus & pedibus
Achior Christū in cruce: huius arboris rami
sunt exẽpla patientię:& de ista arbore Dan.4.
Virga. Arbor in medio terræ, &c. Crux est virga ad
Crux. quam debent accedere pœnitentes pro culpæ
C remissione,laborantes pro sustentatione,oran
Gen.3. tes pro exauditione. Vox sanguinis Abel cla-
mat ad me de terra,vtiq; clamat vindictam cõ
tra peccatores, quia quoties mortaliter pec-
camus, toties sanguinẽ Christi fundim⁹: s̃m
q̈ ait Apostolus ad Heb. Rursum ait crucifi-
Heb.12. gentes filiū Dei. Accessistis ad noui testamẽti
mediatorem & sanguinis aspersionẽ melius lo
quentem,q̃ Abel,videte,ne recusetis loquẽtẽ.
Sanguis. glo. Melius loquiť sanguis Christi q̃ sanguis
Abel:quia ille vindictā,iste veniam clamat:il-
le damnationẽ,iste saluationẽ:ille persecutori
bus pœnā,iste p psecutorib.indulgẽtiā implo
rat. Filij Israel illā diẽ habebant valde solẽnẽ,
in qua egressi sunt de Ægypto, & de Pharao-
Exod.13. nis tyrannide liberati. Mementote diei hui⁹,
in qua egressi estis de Aegypto,de domo serui
tutis,q̄m in manu forti eduxit vos Dñs.Sic le-
giť Hester 5. q̈ dies illa in qua regina Hester
pcurauit liberationẽ Iudæorū & suspendium
Amā in trabe excelsa, p q̃ oĩa designať libera
tio populi fidelis de manu diaboli,& victoria, D
quā Christus habuit in cruce de antiquo ho-
ste; nos debemus illā diẽ solẽniter celebrare.
Christus fuit figuraliter in Ioseph venditus,in Christus. Figurę.
Isaac ligatus,in Iob consputus, in Samsone il
lusus,in Ieremia flagellat⁹,in Abel & in agno
paschali mortuus,& immolatus,ĩ Iona tumu-
latus,in Samsone,qui media nocte surrexit,&
tulit ambas portæ fores resuscitatus, in quoli
bet peccãte quotidie audiť,& in eius vera cõ-
fessione resuscitať.Ista septẽ pcesserāt in figu-
ra,q̃ nunq̃ impleri potuerunt,nisi p Xp̃m,iux
ta illud Apoc.5. Agnus occisus septẽ signacu
la aperuit:quia Xp̃s occisus pdictas septem fi-
guras impleuit. Rupti sunt oẽs fontes abyssi, Gen.7.
& cataractæ cœli apertę sunt:qa in cruce Xp̃i Misericordia.
cataractæ. i. viæ cœli,oẽs. s. viæ misericordiæ
Dei ostensæ sunt;fontes in corpore Christi ru
pti sunt,quia ruptū est latus,pedes, manus hu
manitatis assumptæ abyssalis gr̃æ cõtẽtiuę hęc E
oĩa in cruce sunt rupta non ad effundendum
aquas diluuij ad submersionẽ,sed ad effunden
dū sanguinẽ redemptionis,& aquā ablutionis
ad humani generis purgationẽ,& sacramento
rū institutionem. Vidi in medio sex virorum Ezech.6.
qui portabāt in manib.vasa mortis, virum in-
dutū lineis,qui habebat atramentariū scripto-
ris ad renes,cui dictū est: Transi per mediā ci
uitatem.Sequiť: Sup quem non videris signū Signum, Iudiciū.
Thau omnes interfice: A sanctuario meo in-
cipietis.Viri portātes vasa mortis sunt execu-
tores diuinæ s̃niæ ĩ iudicio:Thau crux est Chri
sti;Thau in fronte portare est operib. crucem
Christi imitari,ciuitas Ierusalem status Eccle-
siæ,& Christianitatis. Quicūq; ergo Thau in Ecclesia.
fronte non habuerit, quicunq; opera crucis
nõ tenuerit, cuiuscunq; sit status,conditionis,
aut ætatis,recipiet iudiciū mortis:qui verò in F
frõte habuerit,securus ad gloriā intrabit. Sed
multi sunt qui Thau portāt solo nomine, de
q̈b.Apoc.3.Nõ habes q̈ viuas, & mortu⁹ es.
Alij portāt lingua,quorum sermo multus, &
fructus nullus:atramentariū scriptoris in late
re viri induti lineis est vulnus laterale Salua-
toris,qui indutus fuit lineis carnis virginis cū
atramento hui⁹ vulneris. Cõsignati sunt fide-
les Thau in baptismo in quo imprimiť Xp̃i ca
racter,quẽ multi delent malis operib.deturpā
do.Et est notabile,q̈ sequiť:A sāctuario meo Clerici.
incipite,q̈ de religiosis clericis,& p̃latis malis Prælati.
intell̃r, q cõtrario noĩe sanctuarij designātur, Religiosi.
qa debẽt esse alijs sanctiores.Illos ergo durius,
crudeli⁹ in inferno pijcite.Et merito,quia san
ctuariū est pollutū ĩmunditia,cõculcatū igno
minia,cõbustum auaritia, depopulatū indeuo
tione,& irreuerẽtia.Quod cū trāsirent filij Is- Exo.17.
rael p desertū,occurrit eis Amalech pugnans
cõtra eos: Sed dum Moyses stans in mõte vir-

G gã leuabat Amalech vincebat,&c. Amalech,
Diabolũ. qui interpretat lingens sanguinẽ figurat Diabolũ qui filios Israel. s. Christianos euntes ad terrã ꝓmissionis per desertũ huius mundi impugnat,sed vincit dũ virga crucis manib. eleuat,hoc est operib.demõstrat,q̃re ꝯ.fol.26.b.
Pugna. Qd̃ virtute crucis peccata in cõfessione lauantur. Vñ figuratur per virgã Moysi,cui⁹ virtute in mari cõfessionis, & lachrymarũ rubro per doloré,& cõtritionẽ Aegyptij.i. peccata submergunt in virtute crucis,oĩa dona spũalia & gr̃æ nobis donãtur.Vñ figuratur per illã arbo
Dan.4. rem quæ erat in medio terræ:Altitudo eius nimia ꝓceritas ei⁹ cõtingẽs cęlũ. Aspect⁹ illius vsq; ad terminos vniuersæ terræ:folia ei⁹ pulcherrima,& esca vniuersorũ in ea.Hæc est arbor de qua dicit Ambr.Crux fidelis inter oẽs, arbor vna nobilis.Hæc Xp̃i sanguine irrigata
Ambrosi. copiose ꝓtulit fructũ vitæ.Hæc arbor ad literã plãtata fuit in medio terrę habitabilis:Quia
Crux. Ieruſalẽ,vbi passus est dñs sita est quasi in me
Arbor. H dio terræ.Hui⁹ arboris est altitudo nimia,quia infinita est virtus Xp̃i,& efficacia:eius ꝓceritas cõtingit cęlũ,q̃a virtus crucis aperit nobis regnũ.Nã est clauis,sine qua regnũ cœli non potuit aperiri.Aspectus arboris est vsq; ad fines terræ,q̃a per virtutẽ crucis,& passionis cõgregãtur, & saluãtur electi de omnib.partib. mundi,& de omni gente. Folia huius arboris pulcherrima:sunt crucis & Xp̃i in cruce pendẽtis carismata,mysteria,dona,exẽpla.Fructus
Fructus. huius arboris describitur nimius,q̃a per virtutem crucis & Christi oblati in cruce cunctis fidelib.datur salus.Immo ab ista arbore colliguntur oĩa dona,& genera gr̃arũ.Et concludi
Sap.12. I tur q̃ esca vniuersorũ in ea:quia ex cruce accipiuntur omniũ malorũ remedia, & omniũ bonorũ dona vt dicamus illud:Venerũt mihi oĩa bona pariter cũ illa.Et hoc est q̃ dicit Ambr. lib.de virgi.Oĩa nobis Christus est,si vuln⁹ curare desideras,medic⁹ est,si febrib.æstuas,fons est,si grauaris iniquitate,iustitia est, si auxilio indiges virt⁹ est,si cęlum desideres via est, si tenebras fugis,lux est,si cibum q̃ris,alimentum est. Gustate ergo & videte qm̃ suauis est Dñs. Est ẽt scala per q̃ ascendimus ad cęlũ.Vñ figurata est per scalã Iacob,q̃ vsq; ad cęlum pertingebat,in qua innixus immo crucifix⁹ est dñs.
Scala. Duo latera diuinitas, & humanitas. Gradus scalæ Christi exẽpla,q̃ oĩa fuerunt pęnalia: q̃a ab angustia p̃sepis vsq; ad patibulum crucis nõ inuenies nisi vestigia pœnitẽtiæ & paupertatis.In hac Angeli, viri.s.angelici descẽdunt per exẽpla mortificationis, & ascendunt per gustum contemplationis: Ascendunt ad Dei contemplationẽ,descẽdunt ad ꝓximi ædificationẽ,& informationẽ.De viro cõtẽplãte crucẽ,& passionẽ Xp̃i dicit Apo.19.Vidi & ecce equus albus,Xp̃s ad p̃liũ contra Diabolũ animosus alb⁹ pp carnẽ virgineã immaculatã assũptã.Et q̃ sedebat sup eũ.s.Dei filius,sup assũmptã humanitatem, vocabatur fidelis,& verax, & cũ iustitia iudicat, & pugnat. Vestitus erat veste asperſa sanguine,& vocabatur nomẽ ei⁹ verbũ Dei.Et exercitus q̃ sunt in cœlo.s.in Ecclesia sequebãtur eũ. Expone totã autoritatẽ.
Quidã sunt tm̃ sub palma sedẽtes,q̃dã in pal- Palma.
ma ascendentes,quidã tm̃ folia capientes, qui Canti.
dã fructũ palmæ apprehendentes. Primi sunt imperfecti qui pœnitẽtiæ palmã nõ pñt ascendere,sed nituntur sub vmbra palmæ sedere.Figuratũ est Iudith 5.vbi dr̃ q̃ Delbora sedebat sub palma, q̃ nomine illius vocabatur. Solet q̃ri quies sub arborib. pp vmbræ refrigeriũ,q̃ est aĩæ imperfectæ necessarium,q̃ patitur ęstus tentationũ,& inflãmationes diuersorũ desideriorum,in quo quieuit aĩa fatigata.Ad vmbrã
L palmæ.i. crucis sedere, vt pœnitentiã agat ad modũ passionis dñicæ sub vmbra illius frãgun tur,& refrigerãtur æstus vitiorũ, & refrigerat incendium libidinis, datur prandium spũalis cõsolationis,vt possint dicere illud Cãt.2.Sub vmbra illius,quẽ desiderabã sedi. Alij sunt q̃ de sessione nõ sunt cõtenti:immo volunt ascẽdere,& Iesum contemplari, sicut legit quod Luc.19.a
Zachęus ascendit in arborem sicomorũ. Per istũ figurant illi,qui volunt contẽplari crucis mysteriũ:sed huic dr̃ descende.i.humiliare:q̃a oportet ad sobrietatẽ sapere:nã scientia inflat. Alij nõ sunt contenti,si sedeãt,vel cõtemplentur,sed capiunt folia,quia mysteria crucis p̃dicant verbo,cuius fructus est in cibum,folia in medicinam.Alij non sunt his cõtenti:sed fru- Ezec. 47.
ctus apprehendunt corpus macerando.Ascen Can.7.a.
dam in palmam, & apprehendam. In cruce M
fuerunt quattuor ligna. Pes crucis fuit de cedro,stipes de cypresso, transuersale de palma, tabula apposita de oliua.Figuratum est Eccli. 24. Quasi cedrus exaltata sum, &c. Hoc autem factum est,quia genus humanum pp pri- Crux.
mum peccatum quadruplici miseria fuerat Peccatum originale.
cõdemnatũ.s.pœnæ ignominia,acerbitate,diu Pœna.
turnitate,irremediabilitate. Hanc quadrupli- Ligna.
cem miseriã plangit Dauid dicens: Qm̃ sagit- Psal.37.
tæ tuæ infixæ sunt mihi.Dñi sagittæ sunt pœnæ illatæ: consequens ignominia describitur cum subditur:Putruerunt,& corruptæ sunt cicatrices meæ:diuturna, Tota die contristatus ingrediebar: irremediabilis, Non est sanitas in carne mea.Ieremias 30. Pessima plaga tua. Item acerbitas: afflictus sum & humiliatus sum nimis. Cedrus in pede significat quòd crux est remedium ignominiæ. Sicut enim cedrus quanto altius radicem habet, tanto superius ramos extendit, sic est in passione Christi: quia quanto est reputatus omnium

nouis-

A nouissimus,& in ignominia ꝓfundus,tãto est præ oĩb.gloria exaltatus. Cypressus ẽt fuit in stipite ad designãdũ,q̃ passio erat in remediũ acerbitatis: erat.n.lignũ,quo cõburebat corpus mortuorũ,vt inde respiraret odor ne sentiret cadauerũ fętor.Palma quæ est arbor diuturna Iob 29.Sicut palma multiplicabo dies, ad designãdũ q̃ crux est in remediũ æternitatis pęnæ,Eccli.24.Quasi palma.Quartò apposita est oliua ad scribẽdũ crucis titulũ, in qua positum fuit Iesus Nazaren.Rex Iudęorum,in quo designat, q̃ passio Christi est in remediũ irremediabilitatis pęnę.Et sic p quatuor ligna crucis designant quatuor remedia cõtra quatuor pœnas p peccatũ inflictas.Et huius crucis
B mysterium reperimus in quattuor Apostolis distributũ:nã solũ quattuor Apostolos legim⁹ crucifixos Petrũ, Simonẽ Cananeũ, Andræã, Philippum. Sup illo verbo vt possimus comp̃hendere cũ oĩb.sanctis,q̃ sit lõgitudo,&c.Dicit Aug.in fine 2.de doctrina Christiana.i.crucẽ cuius latitudo dr̃ in transuerso ligno, quo extẽdunt manus,lõgitudo vsq; ad ipsam latitudinẽ,quo à manibus,& infra totum corpus affligit.Altitudo autẽ a latitudine sursum vsque ad summũ,cui caput adhęret.Profundum
Virtutes. verò,q̃ fixũ in terra abscõdit.Quo signo crucis oĩs actio Christiana describit.s.bñ operari in Xp̃o,ei pseuerãter inhærere,sperare cęlestia, sacra nõ profanare. Qui hoc facit crucẽ
Gen.18. Xp̃i cum sanctis oĩb.cõprehendit.Vidit Iacob in somnis scalã, & dñm innixũ scalæ,&c. Scala est crux cuius latera sunt amor, & timor,q̃ surgũt ex cõsideratiõe passionis,& meritis pas
C sionis.Timor surgit ex primo: Imputat.n.mihi,mors Christi si ipsam male viuẽdo cõtẽpsi,
Hebr.7. & ideo timendum.Rursum crucifigentes. Amor surgit ex meritis.Ro.8.Proprio filio non pepercit.Gradus scalæ sunt virtutes ascendentes in cœlum p mysterium crucis, vt de virtute in virtutẽ sic ascensus in Syon.Sunt autem
Scala. quindecim virtutes quasi 15.gradus scalæ, vñ
Gradus. Dauid cantat 15.Psal.graduales,quinq; ptinẽt ad statum pęnitẽtiæ, quinq; ad statum actiuæ, quinq; ad statum cõtẽplatiuæ,quinq; sunt angustiæ pœnitentiæ, quinq; incõmoda actiuæ, quinq; defect⁹ cõtẽplatiuæ,quib.quasi 5.gradib.est distincta à beatitudine.Cõtra hoc sunt 15.gradus ascẽsionis,quos cõtinet mysterium
Ascensio. crucis, quinq; angustiæ pœnæ sunt,prima de
Crux. culpa,scda de pœna æterna,tertia de pęna purgatorij,quarta de acerbitate pœnæ præsentis, quinta de incursu Diabolicæ tentationis. Cõtra hos sunt 5. gradus virtutis crucis, primus liberatio à culpa.Num.21.Fecit Moy. serpẽtẽ
ęneũ:Serpẽs æneus virtuosus est Xp̃s suspẽsus
Christus. in patibulo crucis q̃ serpẽs dr̃ pp similitudinẽ carnis peccati,secundus liberatio a gehenna. Præcepit 6.viris,& 5.viri sunt 5.angeli torto D
res in pęna.Signũ Thau crux:ꝓcutere,in infer Ezech. 9.
nũ mittere.Sex ẽt d̃ causis torquẽt ꝓ cogitatione,delectatione,locutione,cõsensu, opere,cõsuetudine. Decretum erat nisi rex virgã aureã Hester 5.
porrigeret Assuer⁹ intell'r hoc est De⁹,palatiũ paradisus,atriũ exteri⁹, p̃sens sæculũ:interius vero iudiciũ,exteri⁹ atriũ intrãt hoĩes nascentes,interi⁹ moriẽtes. Nõ vocatæ sunt oẽs aĩæ nõ purgatæ.Omnis anima q̃ intrat atriũ interi⁹ nõ vocata p gr̃am cõfessionis, & cõtritiõis absq; dubio dãnat,nisi ad ipsam extẽdat virga dñicæ passionis anteq̃ introeat p gr̃am cõpunctionis.Terti⁹ est liberatio à pęna purgatorij.
Eleua virgã.Quartus est mitigatio pęnæ præ- Exod. 17.
sentis.Venerunt in Marach,&c.Lignũ illud ẽ crux.Quintus grad⁹ ab incursu Diabolicæ tẽ
tationis.Treno 3.Dabis ei scutũ.Quinq; incõ Vita.
moda vitæ actiuæ sunt,labor,inquetudo,defe E
ct⁹,sollicitudo,turbatio,q̃ oñdunt in Martha, Lu.10.quia satagebat oñdit labor: quia circa frequens ministeriũ,inquietudo:quia petebat auxiliũ à sorore,oñdit defectus:quia vero dr̃ à dño sollicita es & turbaris, &c. oñdit turbatio,& sollicitudo,turbatio ex affectionib⁹, la- Virtus.
bor ex operatione inquietudo ex cõsuetudine, Crux.
defectus ex infirmitate.Cõtra hoc sunt 5.vtũtes crucis, prima spes retributionis cõtra laborem.Apoc.11.Datus est mihi calamus:quia retributio mensurat omnib.fm mẽsurã crucis, vnusquisq; mercedẽ accipiet fm laborẽ suũ. Scda virtus est cõsolatio cõtra inquietudinem Can.2.
Sub vmbra illi⁹. Tertius est robur cõtra defectũ.Gen.22. In baculo meo transiui Iordanẽ istũ.Quarta directio est cõtra sollicitudinẽ.Ps. Virga directionis.Quinta securitas cõtra tur
bationẽ exiguo ligno cõmittũt homines, hoc F
est nauis qua trãsim⁹ p mare huius mũdi,quinque ẽt sunt defectus cõtra vitã cõtẽplatiuã,primus,ignorãtia lectiõis, scds inutilitas meditatiõis,tertius tędiũ oronis,quartus tepiditas deuotionis,quint⁹ carẽtia diuinæ cõtẽplationis. Virtus.
Cõtra hoc sunt quinq; virtutes crucis, prima Crux.
est intelligẽtia lectiõnis,crux.n.reuelat abscõdita. Dabo clauẽ Dauid hæc est clauis,q̃ ape- Esa.22.
rit,& nemo claudit, secũdus fruct⁹ meditationis,crux.n.est ille vectis,in quo duo exploratores portauerunt botrũ vitis q̃ portauit botrũ virgo Maria.Duo viri cogitationes,& desideriũ.Botr⁹ humanitas passa, q̃ debet portari in desiderio & cogitatione: Terti⁹ est virtus oro
nis.Stabo in vertice mõtis habens virgã:Quar- Exod.17.
tus feruor deuotionis.Iudic. 6. Extendit Angelus summitatem virgæ. Panes azimi, id est mundæ cogitationes:carnes.i.pię affectiones. In virtute virgæ crucis dñicæ accenduntur. Quintus grad⁹ est illuminatio,& dulcedo cõtemplationis. 1. Reg. 14. Extendit Ionatas

 summi-

G ſummitatē virgę Ionathas intelligitur colum
ba,& deſignat cōtēplatorē. In virtute igitur
dñicę crucis guſtat dulcedo diuina ex qua ſeq
Pſal.37. tur illuſtratio,q̄ eſt cōtēplatio.Guſtate & vide
te.Gen.37. Tulerunt tunicā Ioſeph intinctā ī
sāguine,&c.Ioſeph Saluator Aegypti Chriſt⁹.
Tunica corp⁹ eius ītinctū ſanguine paſſionis,
Iacob Deus pr: eſt aūt tunica polimita ꝑ diuer
ſos ornatus cōuerſationis,vel diuerſa vulnera,
& opprobria q̄ ſuſtinuit,vel diuerſos ornatus
Eccleſiæ.Nā alios dedit apoſtolos,alios marty
res,&c.vel ꝓp ornatū ſacramētorū.Eſt incōſu-
tilis,vt dr̄ in Ioā.19.ꝓp indiſſolubilē amor eſt
& deſup cōtexta ꝑ totū,quia oēs actus eius ni-
mia charitate operiebant.Hæc eſt veſtis pode
ris.i.talaris.De qua dr̄ ī libro Sap.18. In veſte
poderis,q̄ habebat, totus erat orbis terrarum,
&c.Quia oīs pfectio virtualis ꝑ informatione
H toti⁹ mundi ibi erat deſcripta.Hæc dr̄ veſtis ta
Gen.2. laris,quia tegit, & ornat totū corp⁹ Eccleſiæ,
Flumina. De hac dicit Iacob:Tunica filij mei eſt.Fluui⁹
egrediebat de loco voluptatis.i. Xps de vtero
virginali.Quatuor flumina egrediunt ab illo.
Primus lachrymarū.Luc.19.Scds ſudoris.Lu.
22.Tertius ſanguinis Zach. 9. Quartus aquæ
de vulnerato latere.Multiplex eſt effectus cru
cis,& ſanguinis Chriſti. Primo.n.lauat,& ſe-
cundo viuificat,& hoc in baptiſmo.De 1.Ap.
1.Dilexit nos & lauit nos.De 2.Leuit.17.Aīa
oīs carnis eſt ī ſanguine. Clamat miſericordiā
cōtra deſperātes.Heb.12. Melius clamantem
q̄ Abel iuſtificat à culpa. Ro.5. Iuſtificati in
ſanguine recōſiliat pēnitentes.Coloſ.1. Recō
ſilians ꝑ ſanguinem figuratum eſt.Leuit.4.V-
bi præcipit de ſacerdote faciente delinquere
populum immolabis vitulum.Altare eſt fides
Crux. trinitatis: Quatuor cornua altaris deſcribunt
I Epheſ.3.Vt poſſitis comprehendere cū oībus
ſanctis quæ ſit lōgitudo, latitudo,ſublimitas,
Virtus. & profundū.Latitudo bonitatis,ſiue caritatis:
Ro.11. Longitudo æternitatis, ſublimitas maieſtatis,
Eccl.1. profundum ſapientię. O altitudo diuitiarum.
Altitudinem cœli & lati, &c. In his quattuor
offendit peccator Deum:bonitatem ſiue cha-
ritatem offendit, qn̄ peccator bonum incom-
mutabile,quod nobis daturus eſt,dimittit pro
bono commutabili:æternitatem ſpernit,quan
do pro vna momentanea dilectione æterna
gaudia dimittit,& pœnam æternam incurrit:
Maieſtatem offendit, quia ipſam non timet,
nec honorat,nec reueretur.Offendit,quia nec
ei adhæret, nec ei credit, defendit à triplici
malo pęnæ,culpæ,tentationis. Figuratum eſt
Exo.12. Sumetis agnum immaculatum, &c.
Per ſuperliminare ſignificatur pars ſuperior
rationis, per vtrumq; poteſtas intellect⁹ & af-
fectus,qui dēt intingi in ſanguine Xp̄i,& ſic li
berabit aīa à malo.Item animat ad bonum 1.
Mach.6. Elephanti oſtēdebant ſanguinē vuæ, K
& mori. Sanguis vuæ expreſſus in torculari
crucis,eſt ſanguis Chriſti. Delectat affectū in Sanguis.
amorem Chriſti,Iob 39.Pulli eius lambūt ſan
guinem. Perpullum aquilæ qui irreuerbera-
tis oculis reſpicit ſolem, deſignatur aīa contē Religio.
platiua irreuerberatis oculis reſpiciens paſſio
nē Chriſti non reuerberando oculos.i.non va
gando ꝑ cogitationes,nec per turbas affectuū
deordinatorū. Satiat,deſiderium aīarum pfe- Eucharis.
ctarū.Io.6.Caro mea verè eſt cib⁹, & ſanguis
meus vere eſt potus. Firmat per perſeuerantiā
finalem Heb. Teſtamentum cōfirmatū in ſan
guine.Teſtificat,quantum ad futuram beatitū
dinem.1.Ioan. 7. Tres ſunt qui teſtimonium
dant in te.Spiritus.i.prauitas cōſcientię,aqua
ſcilicet cōpunctionis,ſanguis.ſ.memoria Dñi
cæ paſſionis. Redimit mortuos quo ad ſolutio
nē reatus Apo.5.Dignus es Dñe.& 1.Petr.1.
Non corruptibilibus auro redempti eſtis, ſed
L precioſo ſanguine. Educit eos à pœna caren-
Zacha.9. tiæ viſionis Dei. Tu quoque in ſanguine. In-
ducit in gloria. Heb.9. Per proprium ſangui-
nem introiuit, & Apoc.19.Veſtiti veſte aſper-
ſa ſanguine.Bonos glorificat.Exa.63. Quare
rubrum eſt veſtimentum tuum. Can.5. Dile-
ctus,candidus & rubicundus.Si ſanguis Abel
innocens clamat vindictam: quanto magis
ſanguis Chriſti,qui in quolibet mortali effun
ditur,quia in quolibet Chriſtus crucifigitur?
Crux Chriſti eſt virga fertilis fructificando.
Num.17.Inuenit Moyſes germinaſſe virgam, Num.27.
& turgentib.gemmis eruperant flores,quę fo- Virga.
lijs dilatati.in amigdala defirmati ſunt:quia ꝑ
virtutē crucis aīa concipit bonū propoſitū,flo
ret opere meritoriū,fructificat per perſeueran
tiā ad finalē terminū gloriæ.Abſq; vlla cūcta- Heſter 5.
tione niſi rex virgā auream,&c.Hac virga teti M
git Heſter.i.matrē ſuā. Rex, Chriſtus ad pedē
crucis, q̄ corruit colore mutato in pallorē &
lapſa ſup ancillā.i. ſuper ſororē ſuā reclinauit
caput.Deſiderabilis cōtēplādo 1.Re.14. Exte
dit Ionatas ſummitatē virgæ, q̄ habebat in ma
nu ſua,& intinxit ī fauū mellis, & cōuertit ad
os ſuum,& illuminati ſunt oculi eius.Delecta
bilis in portando, Pſal.22.Virga tua, & bacu
lus tu⁹ ipſa me conſolata ſunt Eſa.30. A facie
hui⁹ virgæ pauebat Aſſur virga percuſſus. Eſt
aūt crux nobis data in ſignū,q̄a ē datū,ꝑbatio Signum.
nis argm̄, directionis documentum,exinaniti-
onis experimentum.Signum autem virtutis
crucis fuit veli ſciſſio,terræ motio, monumen
torū apertio,petrarū colliſio,mortuorū ſuſci-
tatio.Et data eſt crux ſignū directionis errā-
tibus,ad reuertēdum, pugnantibus,ad trium-
phandum deuotis, ad contemplandum 1.Pa-
ralip.18.Abyſai filius Saruiæ percuſſit Edom
in domo ſalinarum, &conſtituit in Edō præ-
ſidium,

A ſidium,vt Idumęa ſeruiret Dauid, Abyſai ſa-
lutare patris ītерpretat,& ſignificat Chriſtū.
Saruia interpretat incerta caritatis viam. Edō
ſanguineus nr̄i ſanguinis ſitibundus. Idumęa
terrena eſt natura humana de terra ſumpta.
Dauid manu fortis,vultu deſiderabilis De⁹ pa
ter Abyſai itaq; filius Saruie.i. Chriſtus filius
Mariæ pcuſſit Edō in valle ſalinariū.i.diabolū
ī paſſione miſeriarū,vt Idumęa.i.tota humana
natura ſeruiret Dauid.i.Deo pr̄i.Crux ē illud
lignū vitæ ī medio paradiſi.De qua dr̄ ī Ge.9.
Signa Thau ſup frontes virorū dolentiū, &c.
Virtus. Nota hiſt.vſq; ad medium 10.c. Sex viri ſunt
ſex virtutes,fides,ſpes,tēperātia,prudētia,for-
titudo,iuſtitia. A via portæ ſuperioris,q̄ reſpi-
cit ab Aquilo veniunt:Quia à Chriſto,qui eſt
via hoſtiū porta ſuperior reſpiciens Aquilonē
ꝑ corporis mortificationē colligunt, & in ip-
ſo reperiunt. Quilibet dictorū virorū hēt vas
interitus in manu: quia q̄libet harum virtutū
eſt contra vnā radicem peccatorum morta liū.
B Vir in medio earū eſt caritas,q̄ nō eſt p̄ciſe cō
tra aliq̄d peccātū, ſed vlr cōtra cōcupiſcentiā
cuiuſcunq; illiciti:vn̄ eſt in medio oīum virtu
Charitas. tum,quaſi fundm̄,& cētrū, ſicut Sol in medio
Eucharis. planetarū,& euchariſtia in medio ſacrorum,à
qua oes virtutes formā,& efficaciā hnt. Iuxta
illud 1.Cor.13.Si linguis hoīum loquar,& an
gelorū,&c. Attramentariū ſcriptoris vulnus
lateris Saluatoris,ſeu memoria paſſionis,q̄ dēt
eſſe principlr̄ in illo, q̄ Deū diligit. Incauſtū
ſanguis Chriſti:ſed ad renes dēt portari,q̄a in
corde dēt iugiter teneri.hi oēs iuxta altare æ-
neum volunt ingredi:quia p̄dictis dēt cōſcīa,
q̄ eſt altare vbi ſacrificantur bona, continuè
cuſtodiri,& cum ſic p̄dictis aīa cuſtodit,tunc
gloria dñi.i.gr̄a Dei ad limē domus aſſumit.
Dr̄ aūt prædicto viro:qd̄ ſtat in medio,vt ꝑ ci-
C uitatē Hieruſalē trāſeat, & quos nō inuenerit
ſignatos p̄dicto incauſto,i.qui in caritate non
ſunt,vel. i. eos qui veritatē dñicæ paſſionis, &
reſurrectionis denegāt,vel.i.eos q̄ crucē Chri
ſti non hnt in fronte.i.in operib. ſed ſolū ī ver
bis ſenes,iuuenes,cuiuſcunq; ſunt conditionis
interficiant.Sed à ſanctuario iubet incipere i.
à corde,qd̄ eſt ſanctuarium,& camera Chriſti.
Et primo à viris,& ſeniorib.i.à peccatis q̄ ma
gis opprimunt,& quib.anima diutius fuit infe
cta,& hoc vſq; ad paruulos, vt nihil nō ſigna-
tum,nō cōformatū cruci Chriſti remaneat in
Charitas. corde.Super quem aūt videritis Thau,nō oc-
Iudicium cidatis:q̄a qui in caritate inuenient in die iu-
dicij p̄dictam ſniam nō timebunt,vel ſup quē
.i.bonos conceptus Chriſto,& eius cruci con-
formes nō interficiatis, ſed potius ad opus de-
ducatis.Sequit in prin. 10.c.Dixit ad virū qui
Rota. indutus erat lineis ingredere in medio rota-
rū,&c.Cherubin eſt diuina maieſtas, ſub quo
ſunt tria paria rotarū,ſ.creaturæ sēſibilis,ſcri D
pturæ intelligibilis,eccleſiæ militātis. Si itaq;
amor mediū iſtorū ingrediat diligēter,ſ.inqui
rēdo Dei potētiā in creaturarū,ꝑductione,Dei
ſapientiā in ſcripturarum editione,Dei boni-
tatē in eccleſiæ & ſacrorum inſtitutione,colli-
get, & videbit q̄ Deū ſuper omnia diligere
dēt.Et tūc duę manus, quib.capit Deus implē
tur primitiis amoris. Apo.16.Terti⁹ angel⁹ ef
fudit phialā ſuam,&c.Terti⁹ angelus eſt Chri
ſtus qui venit ſub tertia lege, ſ.grę, qui effudit
phialam ſuā,i.fregit corpus ſuū, & naturā aſ-
ſumptam vnguento virtutū plenā per paſſio-
nē acerbiſſimā ita q̄ factus eſt ſanguis. Effudit E
aūt ſuper fontes & flumina:quia ſacrm baptiſ
mi recipit efficaciā ex Chriſti paſſione acerba
de fonte baptiſmi purgātis.Zac.13. In die il-
la erit fons,de flumine et baptiſmi.Apoc. oſtē
dit mihi fluuium aquæ ſplendidum,&c.

De Diuitijs.

QVod tpalia pp Deum debent cōtēni. Act.9.
Surgens Paulus de terra apertis ocu
lis nihil videbat.Quere ſupra.Itē de
diuite qui ſepultus eſt in inferno. Quære ſu- Luc.18.
pra.Diuites aſſimilant araneę: videmus. n.cū Paupertas
quanto labore araneę de proprijs inteſtinis ſa-
niē egerunt,egeſtā in fila extenuant,fila in te-
xturā ſubtiliſſimā diſponunt tā modico uēto,
quod textū eſt impellit, impulſa diſſipatur,diſ Cupiditas
ſipata nō reintegratur.Et ſic auari, & amato- Auaritia.
res diuitiarū illud qd̄ cū ſudore, & labore mul
to cōgregauerūt,uno flatu,aut mortis, aut fur
ti,aut alterius caſus amittunt. Vel ſic. Abſalō
aſpirans ad regnū figurat ambitioſum,qui in
quercu ſuſpenditur, dum ad altitudinē ſtatus
tpalis indebitē per deſiderium eleuatur.Ioab, F
qui interpretat inimicus eſt Diabolus.Tres lā
ceæ tres ſunt ſpes ſuperbiæ, quib.cor ambitio
ſi trāsfigitur, indignatio cordis,iactātia oris,
oſtentatio operis,2.Reg.18.Accidit ut Abſa-
lon occurrit ſeruis Dauid ſedens in mulo,cū-
que egreſſus fuiſſet mulus ſubter condenſam
quercum,& magnā,adheſit caput ei⁹ quercui:
& illo ſuſpenſo inter cœlū,& terrā,mulus cui
inſidebat,pertranſijt. Tulit Ioab tres lāceas in
manu ſua, & infixit eas in corde Abſalon: In
quo ſignificatur peccator dimittens pœniten
tiā,ꝑ q̄ obtinuit veniā impugnās patrē Dauid
dum recidiuat per culpā. Hic per capillos ſu- Tēporalia
ſpendit,qn̄ per tpalium abundātiam in ſuper-
biam eleuat:ſuſpenditur aūt ad quercum,quę
porcorū fert paſtum,et eſt arbor patula nō cul
ta,qn̄ ex abundantia tēporalium cadit in luxu
riā,q̄ patenter eſt vbiq; diffuſa:in quib. operi-
bus Dæmones,qui ſignificant per porcos im-
mundos delectant: ſed illo pendente mulus ꝑ
transit, quia peccatore in peccato pſeuerante Mors.
caro ad mortē defluit: mulus.n.ex equo,& aſi-
na ge-

G na generatur.Equus eſt feruens, aſinus hebes:
Caro. quia caro noſtra hebes eſt ad bonum, feruens
ad malum. Tres lãceas in corde eius infigere,
eſt de tribus gñibus peccati,ad quæ inducunt
tpalia conſcĩam vulneratã hr̃e: Nã inducũt ad
ſuperbiã,ad immunditiã,ad malitiã,et oppreſ
Tẽporalia ſioné pauperũ.Tpalia ſunt illa turba, q̃ impe
diebat Zachæum,ne poſſet videre Ieſum.Quę
re ſupra fol.32.b.Democles nõ vno lõgiꝰ prã
dio regni neceſſitatẽ tolerauit: quia cũ repẽte
cæpiſſet vibrari mucro diſtrictus e lacunarib.
qui videbať ĩ iugulũ purpurati ruiturus, vtpo
te pondere minarũ,& equinę ſetę filo ligatus,
inde proſiliens illa refugit celeritate diuitias,
delitiaſq; regales tyranni Dionyſij,qua ſolent
celeritate appeti, ſicut dicit Iſidorus Luc.13.
Concupiſcentia. Mulier quæ hẽbat ſpiritum infirmitatis annis
18.erat inclinata, nec poterat ſurſum reſpice
H re. Aĩa per cõcupiſcentiam terrenorũ efficiť
muliebris,inconſtans, laſciua, & mollis,infir-
Ambitio. mitatis ſpiritus eſt concupiſcentia, q̃ multo tẽ
pore detinet aĩam,& quotidie in ſenibus cre-
ſcit,nihil aũt eſt,ꝙ ita reddat aĩam brutalẽ, &
impediat à viſione Dei,& cõtemplatione cęle
ſtium,ſicut terrena cõcupiſcentia. Per terrã,q̃
fuit maledicta,cor terrena diligens figuratur:
quia terra eſt infima dignitate, & fęx elemen-
torũ ſignificans terrena,q̃ debent à viro ſpiri
tuali,vt fęces hr̃i, & eſſe infimæ æſtimationis.
Terra eſt minima quãtitate reſpũ aliorum ele
mentorum,deſignans tpalia, q̃ ſunt minimæ
durationis.Terra eſt frigida qualitate,terrena
ſignificãs.Mat.19.Ecce nos reliquimus oĩa,&
Religioſus. ſecuti ſumus te.Quid ergo erit nobis,Amẽ di
co vobis,&c.Itẽ Mat.x. Qui reliquerit domũ,
aut fratres,aut ſorores,aut pr̃em,aut matrẽ,aut
Gen.19. agros pp me,&c. Sed nõ ſic dimiſit Sodomam
I vxor Loth,q̃ reſpexit retro. Nõ ſic peruerſi Iu
dæi, qui nanſeantes ſuper manna cœleſti de-
ſiderabant porros, cępas,& allia.De diuitib.
dr̃ Iſa.1.Manus vr̃æ ſanguine plenæ ſunt:quia
Iudex. Principes. Prælati. quilibet morſellus eorum eſt ſanguis paupe-
rum,qui in menſis diuitum comeditur. Et de
ipſis dr̃ in Ieremia .In alis eorum inuentus eſt
ſanguis aĩarum pauperum, & innocentium.
Sicut allia tradit ſcĩa,ex eiſdem ſumus,&nutri
mur.Et quia religio fundata eſt ad imitationẽ
pauperis Chriſti: ideo poſtquam religio diui
tias peperit, filia matrẽ propriã ſuffocauit: nã
Religio. Diuitiæ. paupertas genuit religionem,religio diuitias:
diuitię verò deſtruxerunt religionem, qua de
ſtructa non ſolum ſpiritualia, ſed ẽt diſſipata
ſunt temporalia;& ita a paupertate volunta-
tis meritoriæ,iuſtè redacti ſunt ad paupertatẽ
neceſſitatis vituperoſæ. Sicut ebrius contem-
nit omnia, ſic ebrii ſpiritu Dei contemnunt tẽ
poralia:vnde Petrus argentum & aurum non
eſt mihi,ſed ad pedes Apoſtolorum agrorum
precia ponebanť ſignificantes pedib.cõculcã K
da,q̃ indigna erãt manib.contrectari.Matt.7.
Deſcendit pluuia,flauerunt venti, venerũt flu
mina,& irruerunt in domũ illã,& cecidit,fun
ta.n.erãt ſuper arenã. Cor.n.habẽs ĩtẽtionẽ ad
ſterilitatẽ tpaliũ,q̃ ſunt ſterilia diſpergibilia,vt
arena, mõ inquietatur ex pluuia carnalitatis,
mõ ex flumine cupiditatis, mõ ex vẽto elatio-
nis.Et iõ cadit,quia nõ eſt fundata ſuper petrã Religio.
verã paupertatẽ Chriſti.Sicut quaſi inſenſibi-
lis aqua fluminis cauat terrã, ſic poſſeſſio tẽpo
raliũ conſcĩam terrenã. Riuꝰ aqua fluit,cauat
terrã ſi põt torrẽs trãſire ꝑ agros ſine læſione
ſatorũ, & tu te corruptibilia iſta ſine vulnere
mẽtis poſſidere poſſe cõfidito. Inde eſt ꝙ mul
tis,qui vellent in religione Deo ſeruire,diabo
lus ꝓcurat aliqđ bñficium tpale, vt reſiliant a
ꝓpoſito,& ſubmerguntĩ flumine,& mari hu
ius mundi.Sicut cani ne euadat ſubmerſionẽ,
lapis ligať ad collũ. Mulier accepit duas alas, Apoc.12.
vt volaret in deſertũ.Sed ſerpẽs, q̃ perſeque- L
bať mulierẽ,miſit ex ore ſuo aquã tanq̃ flumẽ,
vt eã trahi faceret à flumine. Quãto magis cor Exod. Vmbra.
pora inclinanť, tanto vmbræ fiũt lõgiores,&
quãto magis ſurgũt,& aſcendunt,tãto vmbrę
ſunt minores,& breuiores:vñ poeta veſperum
deſcribẽs,dicebat: *Maiores cadũt altis de mõti-*
bus vmbræ. Væ nobis, quia declinauit dies,q̃a Ierem. 6.
lõgiores factæ ſunt vmbræ veſperi,plãgens il-
los,q̃ quãtomagis ad finẽ,& mortẽ accedunt,
tãtomagis umbrã tpalium diligunt. Proiecit 3.Reg.19
ſe Elias,& obdormiuit in umbra Iuniperi.Iu-
niperꝰ eſt arbor aculeata,& tẽporalia iſta deſi
gnat,q̃ ſunt anxietate culpæ,& pœnæ,quaſi a-
culeis plena,vñ dñs cõparat diuitias ſpinis,ſub
cuiꝰ umbra obdormimꝰ, cũ ex amore tpalium M
nos ipſos negligimus, & quaſi ſecuri torpe-
mꝰ:tẽporalia.n.ſpinæ Iuniperi ſunt,quia dum
trahunt ad delectationẽ quaſi pungendo lace
rãt mẽtem. Radix Iuniperum cibus eorum,ꝙ Iob.30.
exponit Greg.de auaritia, q̃ eſt radix omnium
vitiorum.Sed hę vmbræ, ſub quib.per delecta
tionem obdormimus inclinanť,qñ cõſiderata Vmbra.
tpalium vanitate & breuitate, à nobis cõtem-
nunť,vmbra.n.ſequitur fugientem,& fugit ſe
quentem.Similitudinem hẽt corporis, & non
eſt corpꝰ,tñ à melãcolicis timetur:cum tñ ma-
gis ſit ſimilitudo,q̃ veritas. Sic eſt de diuitijs.
Thob.1.Tho.fugiens nudus latuit. Nudus la- Diuitiæ.
tet qui non ſolum ſuperflua,ſed etiam neceſ-
ſaria relinquit.Sunt aũt diuitię fugiendę,quia
habent ex parte materiæ vilitatem,ex parte fi-
nis infructuoſitatem,ex parte durationis bre-
uitatem; non enim ſunt aliud aurum,argen-
tum,& ſimilia,niſi quædam terræ egeſtiones,
& ſtercora: quòd qui fugiunt,quaſi liberati ab
igne euadunt. Sicut Loth deſcendente igne
in Pentapolim fugit in ciuitatẽ paruã Segor.
Gen.

A Gen.9.Eſt ciuitas hic parua ad q̃ poſſum fu-
gere,& ſaluabor in ea.Ignis.n.concupiſcẽtię
terrenæ ferè totum mundum depopulauit.
1.ad Thimot.6.Qui volunt diuites fieri,inci
dunt in tentationem,& in laqueum Diaboli,
& in deſideria multa inutilia, & nociua,quæ
mergũt hoĩem in interitum,& in perditionẽ.
Catenæ. Tu aũt homo Dei hæc fugæ.ſ. tentationẽ, &
laqueum nõ intelligit ſe miſer vinculis.ſ.au-
reis,& argenteis ligatũ, & illaqueatum poſſi
deri magis,q̃ poſſidere diuitias,q̃ mergũt ho-
minẽ in interitũ:quia aurũ,& argentũ natura
grauia ſunt,& eruuntur ab inferis:& ideo cũ
auaritiæ rubiginẽ ſibi cõiunxerint ſuam repe
tũt originẽ, & miſeros ſui amatores ad infer-
na demergunt. Qui ergo naufragiũ fugis cur
plũbũ amplecteris?Et ideo tu homo Dei hæc
fuge.Securè dormit in lectulo,qui ſua omnia
collocauit in cœlo.Eſa.14. Paſcentur primo-
B geniti pauperũ,& pauperes fiducialiter agẽt,
requieſcent.Pauperes dñr primogeniti, quia
in hæreditate æternę beatitudinis primo à pa
tre ſuo remunerati:vnde pauptas ſpiritus pri-
ma eſt beatitudo.Mat.5. Beati pauperes ſpiri
tu,&c.Hi requieſcẽt,iõ,quia deſtituunť oĩ mũ
dano gaudio.Gen.8. Cũ non inueniſſet colũ-
ba vbi reqeſceret pes eius,reuerſa eſt ad Noe.
Quia mẽs ſpiritualis nõ inueniẽs requiem in
fluxibilitate rerũ tpalium reuertiť ad Chriſtũ,
vt in ipſo requieſcat. Nã Noe interpretať re-
quies.Itẽ Lu.12.Aĩa mea habes multa bona.
Quære ſupra fo.8.Diuitiarum cõgregatio, &
aggregatarum putrefactio inducit fętorẽ, &
Luxuria. tollit quietem.Iere.48. Fertilis fuit Moab ab
adoleſcentia ſua requieuit in fęcibus ſuis: ꝑ-
ſumptuoſorum vana eſt requies, deludunť.n.
Actu.12. ſomnijs,& cogitationibꝰ vanis. Duæ catenæ,
quibus Petrus in carcere ligať gerens typum
C peccatoris ſunt,cõcupiſcentia in acquirendo,
& auaritia in cuſtodiendo,& retinẽdo. Tpa-
lia ſunt mola aſinaria, q̃ alligata collis diuitũ
ſubmergunt eos in ꝓfundũ iniquitatis,& tan
dẽ in profundũ inferni. Exo.15.Deſcenderũt
in profundũ quaſi lapis.Væ ergo illis,qui hãc
demerſionem putãt gloriã, & quanto profun
diꝰ in cęno viliſſimo immerguntť, tãto ampliꝰ
Diuites. glorianť.Sap.5. Diuites ꝓ ſtatu ſuæ dãnatio-
nis ſic dñt:Quid nobis ꝓfuit ſuperbia,aut di-
uitiarum iactãtia,quid cõtulit nobis?trãſierũt
hæc oĩa tanq̃ vmbra, & ꝓmittiť,viã dñi igno-
rauimus,Ibidem ergo errauimus a via verita-
tis,& lumen iuſtitiæ non illuxit nobis,vmbra
Luna. cũ nihil ſit aliqđ eẽ vr̃. Luna mutabilis tpalia
deſignat:ideo ſicut ex interpoſitione lunæ in-
ter nos,& ſolẽ ſol eclipſatur:ſic vbi amor tpa-
liũ interponitur inter nos,& Deũ,radius gra-
tiæ eclipſatur,vt nõ illuminet hemiſperiũ aĩę
noſtræ. Eccleſ.27. Stultus, vt luna mutatur:
Quia ſm bona eius trãſitoria,quę fluunt,& re D
fluunt variať:bona ergo trãſitoria tãto reddũt
hoĩem ſæpe deteriorẽ,quãto ſuperiorem:acce
dunt.n.q̃dã ad Deum per dignitatis gradũ, & Prælatus.
recedunt ab eo per vitæ demeritum ſicut luna
quanto magis ſoli cõiungiť,tanto magis pro
pria luce priuať.Viri ſpirituales.& cõtempla
tiui debẽt terrena dimittere,ĩ cuiꝰ ſignũ Elias
aſcenſurus in cęlum reliquit pallium ſuum.4.
Reg.2.Apo.12. Cauda draconis traxit tertiã
partẽ ſtellarũ ſecũ. Cauda draconis eſt cauda
aurea,& argentea, q̃ facit draco, per q̃ trahit
ſecum in terrã morientium,& inferiorum vi-
ros,qui vñr ſpirituales,& tñ eis cõſentiunt,&
tertiã partẽ,quia nõ bonos ꝑlatos, nec bonos
clericos,ſed cupidos eis cõſentaneos. Sũt duo Fons.
fontes in Græcia, quorum vnus memoriã, al-
ter obliuionẽ aufert.Primus eſt abundãtia di- E
uitiarum,q̃ tollit memoriã beneficiorũ Dei,
q̃ bibunt Ægyptij appetẽtes aquã turbidam,
relinquentes fontẽ aquæ viuæ. Iere.2. Fõtem
dicit, quia ſemper fluunt ad nos Dei benefi-
cia,ſicut à fonte ſcaturiente. Alius fons aufe-
rens obliuionẽ eſt paupertas: hæc.n.reſuſci-
tat hoĩem,quaſi mortuum,vt cogitet de Deo,
& memoreť eius. Et in Cãpania dñr eſſe fon- Fons.
tes,q̃ reddũt mulieres ſteriles. Hæ ſunt aquæ
ambitionis,q̃ neſciunt fœcunditatẽ boni ope
ris.3.Reg.2. Conquerunť filij Prophetarum
ſpecialiter de ſterilitate aquarum. Et Luc.16.
Fili recordare, quia recepiſti,&c.Nunc autẽ
hic conſolatur,tu vero cruciaris.Diues.n.qui
hic habuerat cõſolationẽ falſam,& illicitam,
ibi inuenit cruciatũ verum,& debitum. Luc.
6. Væ vobis diuites, qui hic habetis cõſolatio
nẽ veſtrã: perdito. n.vero bono egrediť aĩa ad
q̃rendum cõſolationẽ in bonis exteriorib.fo-
ris, & ea ĩducit ad ſe ĩtra vt forniceť cũ eis,& F
nõ cognoſcit deſolationẽ,q̃ habet in carentia
boni ſui intimi;qm̃ ſecum habet cõſolationẽ:
alienã delectationẽ huiꝰ mũdi ingredientiũ ad
eã per ſenſus carnis ipſius, vel cum ipſa egre-
ditur ad illas ſi clauſę fuerunt viæ ſenſuũ nõ
patebit vltra via trãſeundi ad inuicẽ, & tunc Iudicium.
ſeparabiť ſocietas varietatis, & erit mundus
foris excluſus,& aĩa intus clauſa,& in tali diſ-
ſidio ſolã ſe inueniet,& q̃rere incipiet ſocium
illum,qui intus eſt, & excludi nõ põt, & non
poterit ſocietatem illiꝰ hr̃e in deſolatione ſua:
quia nõ q̃ſiuit illum in cõſolatione ſua.Diuiti
bus debeť æterna calamitas. Eſt autem illa in
triplici cruciatu:cruciať.n. flãma contra ardo
rem cõcupiſcentiæ diuitiarum. Luc.16. Cla-
mat diues crucior in hac flãma. Sitit ĩ lingua
cõtra venenum delitiarum. Apoc. 9.Dictum
eſt locuſtis per quas dæmones in altum ſe le-
uãtes deſignanť,vt nõ occiderẽt eos,ſed vt cru
ciarẽt eos mẽſibus, quinq; & tormẽta eorum
cruciatus

G cruciatus scorpionum,cũ percutit hoĩem mẽ
sib.quinq; cruciaŕ pp defectus,quinq; sensuũ:
vel mensib.sex fm aliã literã pp defectum sex
operum caritatis,& cruciatus eorum crucia-
tus scorpionum,&c.Quia plerunq, cõtingit,
ꝙ hoĩes toxicati sitiunt:iõ merito guttã aquæ
petebat,qui micã panis pauperi negauerat.Et
nota,ꝙ dŕ Lu.5 .Relictis oĩb⁹ secuti sunt Iesũ.
Iõ ait Aug. Bene ait Petre fecisti oĩa relinquẽ
do:sciebas.n.ꝙ nudum sequi nõ poteras one-
3.Reg.19. ratus:in cuius figura dŕ de Elisæo, qui relictis
oĩbus.s. exercitio agriculturæ sine affectu ad
terrena,cucurrit statim post Eliã,& secutus est
eum.Diuites pro tpalibus æterna dimittentes,
habent sensum pueri qui plus afficitur ad po-
mum,q̃ ad regnum.Iuxta illud Prouer.8.Re-
linquite infantiam, & ambulate per vias pru
dentiæ.i.affectum infantium,sed ista sunt mo
H dici valoris,cur vñr ita magna rõ est,qa nimis
appropinquat oculo:visibile .n. iuxta sensum
positum minus vŕ,& magis apparet ocul⁹ exi
stens in cęlo,& aspiciens in terrã plus videret
de ea,q̃ existens in terra, & diceret eã puncta
lem.Sic oculus spiritualis fixus in Deo elõga
tus à terrenis meli⁹ videt ea,& ei minora vñr.
Exemplum de B. Benedicto, qui in cõtempla
tione vidit totũ mundum in radio solis. Act.
9.Surrexit Paulus de terra,apertisq; oculis ni-
Videre. hil videbat.Secundo vñr magna,quia densio-
re corpore cooperta sunt: sicut apparet in re-
bus,q̃ vñr in aqua: vnde & modica littera sub
cristallo vŕ magna valde:& sol in oriente , &
occidente maior , q̃ in medio cęli pp vapores
ascendẽtes,& cooperientes, vt patet in Alfra
gano:semper in proposito magnificant ista tẽ
I poralia isti sapientes sæculi,dicentes, ꝙ opor-
tet ea hr̃e pp ecclesias faciendas,ꝓpter statum
suum manutenendum.Sunt ẽt vilia ꝑtio,quã-
to.n.aliquid vilius,tanto inferius. Vnde cum
aurum inter temporalia,ꝙ reputãt hoĩes sit ꝑ
ciosius apud eos,& inferius inueniaŕ quasi ꝓ
pinquum inferno,patet ipsum esse valde vile,
& oĩa temporalia esse vilissima,adeo vt appel
lenŕ ab Apl̃o stercus terræ,quia sicut stercora
sunt q̃dã egestiones in humanis viscerib.indi-
gestę,similiter ĩ venis in mineralib.illa metal-
la.Sunt ẽt inutilia ꝑmio, in cuius figura Ioã.
4.Reliquit Idriã,&c.Quere s̃.Et nota ꝙ Mat.
19. dŕ si vis perfectus esse, vade,& vende oĩa
q̃ habes, & da pauperib. & habebis thesaurũ
in cęlo:qa sicut diues nihil habet in cęlo, sed
totum in terra:ita pauper nihil habet ĩ terra ,
sed totum in cęlo. Vñ inter se diuidunt illum
versiculum:Quid mihi est in cęlo?dicit diues,
& a te quid volui super terrã?dicit pauper. Et
Colo.3. Apl̃s:Si cõsurrexistis cum Christo , q̃ sursum
sunt sapite,nõ q̃ super terrã.Paupertas reddit
hoĩem aptum ad sequẽdũ Christũ: qa vt dicit
Aug.Viscus alarum spiritualium est amor re K
rum tpalium:est.n.paupertas magna, ꝑciosa ,
vtilis cõtra tres cõditiones tpalium. Magnum Paupertas
quid est:quia tollit oẽm sollicitudinẽ, & men
tis turbationẽ:nã securè dormit in lectulo, &
securus trãsit inter latrones , q totũ thesaurũ
suum collocauit in cęlo.Vñ ait Saluator:The Mat.6.
saurizate vobis thesaurũ in cęlo, vbi fures nõ
effodiunt,nec furanŕ.Est ẽt ꝑtiosa,quia cõfert
pulchritudinem spũalẽ.Dicit Caleph.Fratres Iosue 14.
mei dissoluunt cor populi,& nihilomin⁹ ego
secut⁹ sum dñm meum. Iurauitq; Moyses ter
rã,q̃ calcauerit pes tuus,erit possessio tua , qa
secutus es dñm.Fratres mei sæculares magni,
& literati,qui dissoluunt cor populi cũ impe
diunt in alijs firmitatẽ boni ꝓpositi dicẽtes :
Tu vis mirabilia facere , tu vides debilitatem
tuã,& qũo fuisti nutritus, & onera importabi
lia religionis,similes dicentib.mõstra Enachĩ
vidimus,quib. cõparati quasi locustæ videba- L
mur.Sed verus Caleb sequiŕ dñm , & dñs dat
ei terrã,q̃ calcat:quia in hac arte hęc est regu
la gñalis,quãto perfectius es cõtẽptor,tãto ve
rius est possessor.vñ Mat.10.dŕ de illis,qui re-
linquunt oĩa pp Euãgeliũ Christi: quia cẽties
accipiẽt ẽt ĩ hoc sæculo.Qđ patet,quia ꝓ vno Religiosus.
patre quẽ dimittit pauper Christi Euãgelic⁹ ,
vel ꝓ vno agro cẽtũ patres per mundũ inue-
niũt,& de cẽtũ agris,ꝙ necesse hñt comedũt:
vñ in lib.de collationib. patrũ Abrahã in ex-
perimentis vr̃is ꝓbare potuistis,q in singulis
patrib. matribusq; ac domib.derelictis,q̃ par
tẽ mundi fueritis ingressi,patres, matres,fra-
tresq; innumeras,domosq; & agros , seruosq,
fidelissimos,absq; vllo sollicitudinis labore cõ
qritis,q vos,vt ꝓprios dños sumũt,suscipiũt,
amplectunŕ,fouẽt,venerãŕ officijs.Est ẽt pau-
pertas perutilis,qa in sequẽtib.dñm oẽm refrę
nat libidinẽ, dat pacem, & quietẽ sicut tpalia M
dãt brigã,& litigia:quia quietissimè , & paca
tissimè viuunt hoĩes,vbi cessat meum,& tuũ,
& ex tali pace sequiŕ castimonia,& sanctimo
nia in refrenatione motuũ , & adeptione san-
ctarũ affectionũ,q̃ sunt dispositio ad videndũ
Deũ.Beati mũdo corde,qm̃ ipsi Deũ videbũt. Mat.5.
Mũdi corde sunt veri pauperes , vbi nulla est
cõtẽtio rerũ materialiũ impugnãs, aut hebe-
tãs mẽtis oculũ.Nota ꝙ 1.Reg.11. Vbi Naas
Amonites,ꝑ quẽ diabol⁹ figuraŕ,volebat Israe
litis viris Iabes Galaad eruere oculos dextros,
&dimittere sinistros,&sic cõfęderari eis.Ocu
lus dexter est,quo videm⁹,& cõsideramus tpa-
liũ vanitatẽ,mortis ꝓpinquitatem , vitę labili
tatẽ,gl̃iæ fęlicitatẽ,pęnę æternitatẽ:ex qua cõ
sideratione vitã nostrã corrigimus,peccata di-
mittimus,& merita aggregamus.Oculus sini Oculus.
ster est, quo sapientes mundi vidẽt vanitates,
voluptates,diuitias,delitias, & qũo per fas,&
nefas

A nefas possint in talib.abundare.Multi sunt Is-
raelitæ,multi clerici,& religiosi , quibus dia-
bolus eruit dextrum oculũ , & dimisit sinistrũ
apertum,vult,n.seruos Dei monoculos facere:
sic ꝙ illi qui sunt monoculi non possint Dño
seruire in ministerio tabernaculi,siue in offi-
cio sacerdotali.Leuit.21.Si albuginem hñs in
oculos nõ accedat ad altare , aut fortè qa scit ,
ꝙ erutus oculus sinistrum regi clipeo necessa
rium foret,& sic populus nõ posset pugnare.
Iud. 17. Fuit aũt adolescens de Bethleem Iuda,q egres
sus est de Bethleẽ peregrinari voluit vbicunq;
cõmodum sibi reperisset,figurãs cupiditatem
quorundã,qui trãseunt de curijs ad curias pro
bñficijs obtinẽdis,quorum cupiditas nunq̃ di
cit,sufficit,& moriuntur siti. Adolescens reli-
Mar.14. cta syndone nudus ꝓfugit: Exire.n.dẽmus nu
B di,& fugere à cõsortio Iudęorum hoĩum mun
danorum.Et in Psal.76.Tẽtauerunt Deum in
cordib.suis,vt peterent escas,&c. Escas aĩabus
suis petunt, & Deum tentãt,qui tpalia, & nõ
spiritualia in orone postulãt:ipse.n.pater ęter-
nus suæ magnificentiæ irrogatã iniuriã repu
tat ab eis,q formã orãdi trãsgredientes,in qua
nihil tpale petiŕ, q̃ ipse dicauit,aliquid trãsito
rium,vel caducum in orone postulãt,& magis
offensã q̃ propitiationem impetrãt pp hoc Ec
cles.18.Añ oronem ꝑpara aĩam tuã, & noli es
se quasi hõ qui tentat Deum,ꝓpea dicit, quia
Oratio. quicquid añ oronis horã cõceperit,necesse est,
vt orantib. nobis per ingestionẽ recordationis
occurrat:vñ añ oronis tps ꝑparare nos dẽmus,
ex ꝓcedenti.n.statu,mens in suppletione for-
matur,sicut dicit Cassianus.Et iõ primum sol
C licitudo rerum temporalium gñaliter est ab-
scindenda,deinde nullius negocij, vel cãę,nõ
solum cura, sed nec memoria admittenda est,
vt eo feruore,& ea puritate,qua dẽt,emitti pos
sit oro.Ezec.8.Adhuc cõuersus videbis abomi
nationes maiores , & introduxit me in atrium
domus dñi interius:& ecce in ostio templi dñi
inter vestibulum,& altare quasi vigintiquinq;
viri dorsa hñtes cõtra templum dñi , & facies
Ingratitudo. eorum ad Orientem Magna iniuria nõ recor
dari iugiter bñficiorum Dei,quod est quasi ab
eo recedere,& ei vertere tergum,& facies ver-
tere ad solis ortum magis diligere,& venera-
ri creaturã,q̃ creatorem:et plus pro eius acqsi
tione laborare; & si qñq; cõtingat eius recor-
dari,loquimur ei in orone,& grarum actione
sine oĩ deuotione,& reuerentia,ac si loquere-
mur lapidi,& hẽmus corpus in templo,& cor
in foro:quia vbi est thesaurus,& illud quod di
ligimus,ibi est cor nr̃m.Et Leuit.11.Oẽ de vo
lucrib.ꝙ graditur super quattuor pedes,abo-
minabile erit nobis.Quid aũt super quattuor
pedes licet hẽat lõgiora retro crura, per q̃ sa-
lit super terrã comedere debetis,vt est brucus
cũ gñe suo,& artacus, aut ophiomachus, aut D
locusta singula iuxta genus suũ. Volucres gra
diunŕ super terrã quattuor pedib. qui volare
debẽnt acriter eleuãdo se in amorem diuinũ.
Quattuor affectionib. hodie sectanŕ terrenã
cõcupiscentiã;ambulãt autem super quattuor
pedes,sed hñt lõgiora retro crura,per q̃ super
terra saliunt, qui terrenis subnixi affluentibus
diuitijs cor nõ apponunt,sed q̃ retro sunt obli
uiscentes ad interiora se extendũt.Et hoc co- Religiosus.
medere debemus;quia tales imitãdi sũt vt bru
cus.Brucus est modicæ quãtitatis, & fusci co-
loris,illos significãs,qui de religione ad digni
tates assumpti humilitatem pristinã seruãt in
dignitatib.et deformitatem hñt in vestibus cõ
petentem.Ophiomachus ab ostrijs,dŕ Ostrios
Græcè,ꝙ est serpens,& auis est,q̃ pugnat con E
tra serpentes,sanctos significãs,qui pugnãt cõ
tra tentationes.Locusta equini capitis,& colo
ris decoris significat nobiles, qui ꝓ cõsuetudi
ne gerunt morem ĩ splendore habitus , sed dũ
foris eleuanur spreta gloria tpali humiliãt se
interius. Artactus dŕ ab a ꝙ est sine,& theca,
quod est repositoriũ fętus locustę est,vt dñt sic
dictus , quia deponit repositorium in quo ia-
cuerit inuolutus,et volare incipit,& est idem,
ꝙ athalabus,aĩa est, q̃ relicta originali cõcupi
scentia se leuat ad cœlestia. 1.Paral. 21.Eleuãs
Dauid oculos vidit Angelum dñi stantem in-
ter cœlum,& terrã,& euaginatum habentem
gladium versumq; contra Israel. Angelus dñi
stãs inter cœlum , & terrã est Christus in iudi-
cio stãs in medio iustorum,& reproborum cę
lestium, & terrenorum habens gladium eua-
ginatum,i.sñiam ad diffiniẽdum versum cõ-
tra Israel cõtra populum Christianum;quia q Iob. 3.
nõ credit iã iudicatus est . Vñ cum ipsis Chri- F
stianis disceptabit de operib. pietatis nõ cum
alijs.Ad hunc gladium vtiquã leuaremus ocu
los mentis; sicut legimus de Dionysio tyrãno
Siculo, cuius bona cum Democles Syracusa- Exemplũ.
no extolleret,vis,inquit,Dionysius,in hac mẽ
sa pariter bonis meis , & malis vti? volo, ait.
Tunc indutus est regio cultu,& propositis re-
gijs ferculis subito cæpit gladius districtus ela
cunarib.uibrari,q̃ videbaŕ in iugulũ decidere
purpurati.Iã iãq; ruiturus filo ecce equino li
gatus,vñ tãdẽ post mixtas fletibus ꝑces tãdem
prosiliens illa refugit celeritate diuitias , deli-
ciasq; regales,qua solent appeti.Ezec.11.Spi-
ritus leuauit me,& adduxit me in Caldęam ad
trãsmigrationem.Caldæa quasi feritas,vel qua
si dæmonium interꝑtatur , feritatem seuerita-
tis iustitiæ significat,qui erit in illo iudicio,&
societatem cum dæmonib.perpetuã.Et 1.Ma
cha.2.Omnis qui zelum habet legis statuens
testm̃ exeat post me , & fugit ipse, & filij eius
in mõtes,& reliquerunt quæcunq; habebant
in

G in ciuitate. Isti sunt Apostoli, & apostolici vi-
Religiosus. ri,qui fugiunt de mundo per paupertatem vo
luntariā,ascendentes ad vitæ eminentiā; con-
templātes Christū pauperem.Hebr.13. Exea-
mus ad eum extra castra improperiū eius por
tantes,non.n.hēmus hic manentem ciuitatē,
sed futurā inquirimus. Sic Christus exiuit de
mundo, in quo pauper vixit, pauper egressus
est.Ioā.19.Baiulās sibi crucem exijt in eū,qui
dr̄ Caluarię locus, quasi pilis tpalium decalua
Mundus. tus.Et bn̄ dr̄ q Matatias fugit in mōtes, & reli
querunt,&c. Quia cum mundus ardeat igne
auaritię non tm̄ exire,sed ēt nudi fugere debe
mus.Isa.52.Exite de medio eius, recedite,pol
Cau.8. lutum nolite tangere: Ego recipiā vos, & ero
Desertum vobis in patrem.De aīa religiosa dr̄; Quæ est
Religio. ista,q̄ ascendit de deserto delitijs affluens inni
H xa super dilectum suum? In deserto aūt dn̄s fi-
lios Israel rexit ne victualib. deficerent; ꝓte-
xit,ne corā hostibus caderent, direxit,ne in so
litudinib.viam perderent: sic dn̄s relictis tpali
bus nos regit per sufficiētiā necessariorū. Isa.
51.Ponā desertum eius quasi delitias,et solitu
dinem eius quasi hortum dn̄i,gaudiū, & læti-
tia inuenient in ea, protegit cōtra versutiam
inimicorū,dirigit in semitā cōsiliorū.Gen.24.
Mundus. Vallis siluestris hēbat multos puteos bitumi-
nis.Quia mundus,qui est vallis siluestris mul-
tos hēt laqueos tenacis cupiditatis:vel quia ca
ro nr̄a multis abundat carnalib.desiderijs, &
tn̄ vallis est,qm̄ eis impleri nō pōt:non.n.satia
Mors. tur oculus visu,nec auris auditu. Sed si meatꝰ
corporalium voluptatum obstruamus; si terrā
I id est mortis memoriā in hac valle iaciamus,
vallem oēm implebimus, hoc fit abijciēdo vo
luptatem, & recogitando suā mortalitatē, qn̄
hō resoluit in terrā, hæc.n. duo implent oēm
concupiscentiā.Quia vt dicit Hieron. in Pro-
logo Bibliæ. Facilè cōtemnit oīa, qui se semp
cogitat moriturum. De diuitibus,qui cōfidūt
in diuitiis dr̄:Iob 7. Sicut tela aranearum fidu
Aranea. cia eius.Greg. Tela aranearum texitur studio
Tela. sè,sed subito flatu dissipatur: qa quicquid ea,
quæ multo tpe,multo labore acquirimus,mor
te subtracti in puncto dimittimus. Ose.8. In
aranearum telis erit virtus Samariæ.4.Reg.7.
Fugerunt Syrii,animas suas tm̄ saluare cupiē-
tes,& reliquerunt tentoria sua, & equos, &
mulos,& asinos in castris. Quia fugere debe-
mus de igne auaritiæ, quo totus mundus suc-
census est,ēt nudi si possumus fugere dēmus
oīa tpalia relinquendo in castris carnalium a-
micorum,& non solum tpalia,sed ēt vitia, &
carnales affectiones. Per equos superbia: quia
sunt animalia ceruicosa, & superbum incessū
habentia,per mulos,qui sunt animalia dolosa,
& fictitia,hypocrisis,malitia:p asinos luxuria:
sunt.n.fortes in posteriorib. Diabolus blādit;
vt decipiat:sic.n.quia blādiendo ostendit rerū K
tpalium pulchritudinem, vt attrahat,& deci-
piat per illicitā delectationem:sic.n.Loth rece
dens à patruo suo deceptus est: Cum leuauit Gen.13.
oculos suos,& vidit regionē Iordanis pulcher
rimā,ac si esset paradisi portio. Sed sicut auis,
q̄ volat super laqueos euadit eos,quę vero te-
nēt se in infimis capitur ab eis, sic aīa eleuata
ab his tpalibus tanq̄ à laqueis, & transiens in
sinum creatoris euadit auaritiæ tentationē:In Psal.17.
te eripiar à tentatione & in Deo meo trāsgre-
diar murum.Murus.n.peccatum dr̄:quia inter
Deū & hominem diuidit;& hominem defen-
dit,et abscōdit:diuidit ne mens currat ad Deū,
defendit,vt excuset peccatū,abscōdit quasi pos
sit latere; & effugere Deum, hunc murum in
Deo trāsgredimur,dum per abūdantiā lachry
marum quasi per alluuionem murus suffodit,
& cadit,vel per cōfessionis scrutiniū quasi suf
fodiendo,vel per timorē mortis,& iudicii qua
si per ictū machinæ, sicut cum sacerdotes tu- L
bis clāgerent muri Ierico corruerunt; nisi for
te sit murus sarracenicus, de quo nihil pōt hr̄i
vel parum.Et hoc est qn̄ peccatum sic est indu
ratū,vel cor in peccato, q de peccato non eru
bescit,nec pęna formidat.Et tunc necessarius
est ictus machinæ ꝑdicationis,vt in muris Ieri
co;vel ignis cōbustio,feruentissima cōpūctio.
Mar.10:Proiecto vestimēto suo cęcus exiliens
venit ad Iesum: quia qui vult inuenire grām,
& sequi Iesum necesse est,vt abiiciat vestimē-
ta tpalium,& carnis curā nimiā, quia ista ex-
cæcāt oculū intellectus per ignorātiā, & affe-
ctus per cōcupiscentiā.Gen.25.Mutate vesti-
menta vr̄a,surgite, & ascēdamus in Betel q in
terptat domus dn̄i, quod facimus abiecta cura
carnis & tpalibus dimissis, & vacamus spūali
bus cōtemplationib.& exercitiis,vt patet in re M
ligiosis. Sapientes huius mundi, sunt simpl'r Sap.
stulti,quia maxima dimittunt pro modicis;mo
dica.n.sunt oīa tpalia respū eternorum, quod Diuitiæ.
patet si attendamus vilitatē pcii,res.n.oēs quā
to sunt altiores loco, tāto sunt nobiliores æsti
matione,& pcio:quia nobilius est cœlum,quā Cœlum. Ignis.
ignis,& sic vsq; ad terrā descendendo.Et inter
terrena mineralia maximè argentū,& aurum
sūt situ,& loco infima:vn̄ in hoc vr̄ hoīum de
ceptio,qui hæc reputāt nobiliora, q̄ debent vi
liora reputari,q̄ pp eorum vilitatem Apostolꝰ
vocat stercora.Et in Acti.Apost.ponebant an̄
pedes Apostolorū tanq̄ pedib.cōculcāda,qua
si pertractari manib. indigna.Ex illo aūt mo-
dico ꝓficit anima,vel illud cōtēnēdo pp Deū,
uel inde faciendo opera pietatis.Eccle.20.Est
q multa redimat modico pcio, & restituens ea
in septuplum,quia ualent & satisfaciunt con
tra septem gn̄a peccatorū,& restituit septena-
riū virtutum.Secūdo si attendamus breuitatē
spa-

A spacij:quia modica sunt, q̄ modico tpe perse-
uerant,qualia sunt oīa tpalia: ideo tribulatio-
nes,q̄ hic sustinentur a viris perfectis,de facili
superantur cum temporis breuitas conside-
ratur.1.Pet.1. Exultabit modicū nūc si debet
cōtristari in vanis tētationibus,vt ꝓbatio fidei
vr̄æ multo p̄ciosior sit auro,q per ignem ꝓba
tur.Probatur em̄ hō per tribulationes,& ten-
tationes,et approbatur qn̄ correctus non mur
murat.Sicut illi,qui p impatientiā suam iram
Dei cōuertunt in furorem,et virgam in bacu-
lum.Sed indigni sunt,vt in altari Dei ponant,
qui a malleo tribulationis frangūtur.Exo.20.
Nō ędificabis altare ex lapidibus sectis.Aliqn̄
em̄ pater filium infirmum ligat,vt eum incidi
faciat:sed cum rebellare et euadere nitit,in no
uaculam incidit, & enormiter vulnerat.Modi
ca ēt sunt,q̄ continent modico loco,et spacio:
Terra. terra enim respectu cœli centrum est,& quasi
Diuitię. punctum:ideo quę in terra sunt,modica sunt.
B Iō Seneca ī lib.de naturalib.qōnib.ait:Angu-
stū est illud in quo nauigatis, in quo bellatis,
in quo regnatis,sursum ingentia sunt spacia,
in quorum possessionē animus admittitur.Et
ita si secum minimum ex corpore tulit,si sor-
didū oē detersit,et expeditis leuibus,ac cōtēp-
tis modico emicuit. Cū vero supiora spectat
aīus,aīr crescit, et velut vinculis liberatꝰ,ī ori
ginem redit.i.ibid.vnde venit.Et infra.Quātū
Hic habes est spacium,q ab vltimis littoribus Hispaniæ,
cœli ma- vsq; ad Indos iacet,paucissimarum dierum est
gnitudinē spacium,si nauē suus,id est prosper ferat ven-
tus:at illa regio cœlestis p triginta annos velo
cissimo sydere viam p̄stat nusquā resistenti:sed
æqualiter eunti.Illic deinde dicit sed aīus nr̄,
q̄ diu quęsiuit illic incipit Deum nosse.Tertio
sunt modica ex immensitate desiderij:Deside-
rium em̄ immēsum charitate inflāmatū omnē
C laborē vitæ humanæ reputat modicū: si enim
inesset alicui tanta virtus,vt portare posset oīa
ponderosa:diceremus illum modicum labora
re,qui portaret vnā ciuitatem super humeros
suos,sed desiderium charitate inflāmatum ita
Charitas. se habet.1.Cor.14.Charitas oīa suffert,oīa su
Amor. stinet.Ideo modicū laborat,immo nihil,iuxta
illud:Qui amat nō laborat.Nam amor reddit
oīa facilia,charitas.n. ignis est,qui numquam
dicit sufficit. Et ideo quodāmodo videtur esse
infinitæ virtutis, cui omnis labor videtur esse
modicus,& quasi nihil. Quarto sunt modica
ex diuturnitate supplicij,quia sicut opposita
iuxta se posita melius apparent,ita si pensetur
breuitas delectationis, & diuturnitas æternæ
punitionis totum, q est tēporale reputabitur
q modicū est in delectatione,et infinitū in pu
nitione.Iob 7.Ecce nunc in puluere dormiam
& si mane me quęsieris,non subsistam:puluis
sine humore ariditas cupidi cordis est,sine piè
tatis affectione:Et quia iudiciū extremum erit D
de operibus pietatis viri defixi in fece cupidita
tis sentiētes se esse reos,vbi omnia luce clario
ra erunt,nō audebūt ad q̄stiones sibi ꝓpositas
caput leuare,ideo dr̄,si mane eos Deus q̄sierit,
non sufficere,sed magis eos tabescere:vnde in
Ps.75.Dormierunt somnū suum,& nihil inue
nerūt viri diuitiarū in manibus suis:sicut dor-
miens somniat qn̄ sitit, q ad fontem pulcher-
rimum bibit,et esuriens comedit,& cum exci
tatus fuerit vacua anima eius nihil inuenit,ita
q̄ nihil in cœlo thesaurizauerit p manus pau- Esa.29.
perū, nihil inueniet post huius vitæ decursū.
Iob.27.Diues cum dormierit,nihil secum au
feret,aperiet oculos suos & nihil inueniet:ap-
prehēdet em̄ quasi aqua inopina,nocte oppri
met eum tēpestas. Benè dicit,cum dormierit,
nihil secum auferet; res em̄ nostras seruando
amittimus,& erogādo seruamus diu cum eis
viuere nō possumus,quia vel eas relinquimus
moriēdo,vel illas perdimus viuendo. Ideo hic E
agere debemus,vt nobiscum transeant, & in
æternas diuitias cōmutentur,et benedicit,ape
riet oculos suos,& nihil inueniet. Quia vt di-
cit Gre.Oculos quos culpa claudit,pœna ape-
rit:quia dormit diues,et oculos aperire cogit,
qn̄ carne moritur,& ea quæ contēpsit videre,
& ꝓuidere,aīa eius intuet.Ideo nihil aspicit,
quia se vacuum videt, nihil esse quicquid dilè
xerit,quasi somniauerit,ꝓpterea nihil diuites Greg.
inuenerūt, quia quasi euigilātes post somniū Mors.
nihil permanens ad illud iudicium secum fe-
runt. Vnde diues epulo sero oculos aperuit,
qn̄ Lazarum requiescentem vidit, quē iacentē
ante ianuā videre cōtēpsit.Dicitur de diuitiis Num.20.
fluxibilibus.Iste sunt aquæ contradictionis in
quibus iurgati sunt filij Israel in deserto.i.in
mundo.Quia pacificè viuerēt hoīes si nō essēt
hæc duo ꝓnomina,meū,& tuū.Vnde cupidi-
tas tollit societatem,& frangit charitatē:vndē
dicitur in Gen.13.q facta est cōtētio inter pa
stores Abraham et Loth,qui erant fratres:erāt F
em̄ substātia eorū magna,& nequibāt habita-
re comuniter. Secundi Reg.10. Misit Dauid 2.Reg.10.
nuncios suos ad Amon regem qui fecit eis me
diā barbā radi,& vestes vsq; ad nates truncari; Dauid.
& sic cōfusos remisit eos. Dauid manu fortis, Christus.
vultu desiderabilis,Xp̄us est,fortis,aduersariū
superando in passione:Ibi abscondita est forti
tudo eius:vultu desiderabilis,in glorificatiōe,
Quia in ipsum desiderant angeli prospicere.
Amon interpratatur populus dolēs,populus
iniquus,populus inutilis,q de dęmonibus pro
prie potest dici.Serui missi a Dauid sunt cleri
ci,& religiosi:barba aūt, q̄ debetur homini in Barba.
uirili etate,virtutē significat,& discretionem.
Mediā ergo barbā Diabolus istis radit, Quia
tota virtus,tota discretio,tota prouidētia eorū
est in

G est in tēporalibus cōgregandis, exigēdis, multiplicādis, et de ſpūalibus penitus nō curat, cū tū diſcretio ſplati deberet eſſe barba integra, vt ſciret tpalibus, & ſpūalibus ꝓuidere, & magis ad Eccleſiam ſpūaliter dilatandam, q̄ tpaliter impinguādā. Sic in j. Reg. Naas Amonites qui interpretatur ſerpens. i. diabolus viris Iabes Galaad qui interpretantur calidi. i. auaris & cupidis vult eruere oculum dextrum, vt nō videāt cæleſtia, & æterna, & dimittere ſiniſtrū quo vident temporalia. Veſteſq; ſeruorum Dauid in magnum opprobrium totius Eccleſiæ truncatę ſunt vſq; ad nates: quia conuerſatio, quę p veſtes deſignatur, talis eſt, ꝙ iam apparet toti mundo aliquorum turpitudo, & nates turpitudinis iam apparēt diſcoopertæ. Ap. 3. Tu dicis ꝙ diues ſum, & locupletatus, & nullius egeo, & neſcis, quia tu es miſer propter hoc, quia acquiris, et neſcis cui, cum labore: et miſerabilis, quia poſſides cum timore; Pauper

H quia amittis cum dolore: Auaro .n. tam deeſt, ꝙ habet, quam ꝙ non habet; cæcus quo ad cognitionem, quia magis reputant temporalia, quam æterna: nudus quo ad virtutum priuationem, contemnentibus tēporalia apparet dominus. Exemplum de Abraā cui dictum eſt: Egredere d̄ terra tua, &c. Gen. 40. Videbā vitē, &c. Pincerna Pharaonis eſt peccator, qui tenetur in carcere cōſcientiæ: Viſiones eius, & ſomnia ſunt cogitationes multę, q̄bus velut dormiens

Pſal. 75. in morte ſurgens nihil inueniet. Dormierunt ſomnum ſuum, & nihil inuenerunt viri diui-

De hoc q̄re infra. tiarum. Eſa. 29. Sicut ſomniat, &c. Vitis eſt humana concupiſcentia. Tres propagines tres concupiſcentię, oculorum, carnis, ſuperbiæ vitæ: Creſcunt gemmę, et botri erumpunt, acqui ſitio florum in hortis fragrantibus, odor lucri temporalis: vnde odor lucri ſuauis eſt matureſcunt vuæ in procuratione diuitiarum, delitia

I rum, honorū. Tunc manibus. i. operationibus exprimit immunditiam culpæ in calice Pharaonis. i. Diaboli. Contra illos qui confidunt in diuitijs. 4. Reg. 18. d̄ Ezechiæ: Quæ eſt fiducia tua, &c. Et in 2. Reg. 18. Abſalon per crines ſuſpenſus eſt in quercu, &c. Abſalon qui inſurgit in patrem, ſignificat diuitem ſuperbū erigentem ſe contra Deum: Mulus in quo ſedet ſignificat corpus ſterile: quia qui ſeminat in carne de carne metet corruptionem. Crines in quibus Abſalon gloriatur ſunt diuitiæ.

De Abſalon. Quercus magna, & condenſa eſt manus Dei ſiue iudicialis ſententia, quæ tot frondes habet, quot ſententias pro, & contra profert: ſub hac obumbrabunt iuſti, ſuſpenduntur iniuſti: Mulus recedit, cum corpus moritur, & tunc remanet Abſalon ſuſpenſus ex ſententia Dei. Venit Ioab, qui interpretatur inimicus ſignificans Diabolum, et tribus lanceis, ideſt tribus pœnis, eum perfodit, prima eſt carentia viſio- K nis, ſecunda ignis, tertia conſcientiæ vermis, Pena. quæ ſunt principales, quāuis ſint multæ aliæ. Infernus. Concupiſcentia, & auaritia ſignificatur per Deutero. illum ſerpentem qui vocatur Dipſas, cuius venenum tale eſt, ꝙ quēcunq; momorderit ſiti morietur. Quære s̄. fol. 7. Iudic. 12. d̄ ꝙ occupauerunt Galatide vada Iordanis, &c. Eufra- Eufrates. tes frugifer interpretatur, & ſignificat diuites, Iordanis humilis deſcenſus ſignificat mor Mors. tem: Galaad interpretatur aceruus teſtimonij: vnde Galatide congregatio ſanctorum, ex quorum comparatione iudicantur peccatores diuites. Dicūt ergo in morte Sibboleth, quod interpretatur palea. Quia de paleis di- Iudicium. uitiarum eſt ſermo ſuus: non habens granum ædificationis. Sed in ipſo Iordanis tranſitu in L hora. ſ. mortis iugulātur, qui niſi paleas expri mere non valent. Mat. 3. Paleas cōburet igni, non. n. poſſunt dicere Schibboleth quod interpretatur ſpica: quia nō portant ſecum ſpicam cū granis bonorum operū, de quibus poſſint reddere rationem coram Deo. Et ideo nō dicunt ſchebboleth ſeu ſpica. Quia in morte nihil loquuntur nihil portāt, de quo poſſit eorum anima nutriri in paradiſo: quia opera illorum ſequuntur illos. Cor diuitis ſignificatur per lapidem Alexādri. s̄. fol. 8. Duplex eſt pau- Pauperta pertas, vna affectiua in patriarchis, & comparatur tranſitui Moyſis, inter aquas, alia effectiua in Apoſtolis, & comparatur tranſitui Petri ſuper aquas: ꝙ pauperes Euangelici ſequentes Chriſtum nudum temporalibus expoliatum non debent verecundari: quia tales figurantur per primos parentes in ſtatu innocen- M tię, de quibus dicitur: Erat vterq; nudus, & nō Gen. 3. erubeſcebant. Quarti Re. 9. Iezabel depinxit oculos ſuos ſtibio: Iezabel interpretatur fluxus vanus, & ſterquilinij, & ſignificat mundū, & diuitias, & honores huius ſeculi, quæ nihil Mundus. adiſcunt, quam fluxus vanitatis, & vilitatis, qui tunc ſtibio oculos ſuos pingit cū dolores, amaritudines, præſſuras, anguſtias, quaſi quibuſdam ſophiſticis coloribus, delectationib̄, honoribus, pompis, quaſi pingendo ſuperponit. Auaritia, & cupiditas eſt ille ignis, qui cū Diabolo cadente deſcendit de cœlo, & conſumpſit oues Iob: quia iam religioſi & clerici hoc igne ſunt combuſti. Ioſue 6. Iericho erat Religioſus. clauſa, &c. Nota hiſto. Ierico interpretatur Ioſue 7. defectus, & ſignificat diuitias mundum & honores. Primo debet ſeptem diebus circuire. quia ſeptem ſunt circa temporalia conſideranda, et meditanda, prima dies eſt, quod cum Dies. labore acquiruntur, ſecundo quanto timore Circuire. poſſidentur, tertio quanto dolore dimittuntur, quarto quomodo viles ſunt in ſe, quinto quomodo deficiunt tempore maioris neceſſi-

tatis

A tatis ſm in morte. Sexto quātum damnum, & periculum afferunt, quia plurimos ad infernū deducunt, & multi etiam corpora propter diuitias amittunt. Et niſi infra iſtos ſex dies cadant muri Iericho contemnatur. ſ. mundus, &

Mundus. diuitiæ, addatur ſeptima dies, quæ in ſcriptura ſignificat quietem: die enim ſeptima, id eſt cognoſcēdo quietē paradiſi, Dēt Iericho ſepties circuiri, cōſiderando ſeptem dotes, tres ex parte animę quattuor ex parte corporis: vel ſeptē circuitus. i. vniuerſitatē omnium bonorū, quæ

Tuba. in ſeptennario deſignatur. Debent nihilominus illi, qui circuierunt ſeptē tubis clangere: In quo deſignatur ꝙ debemus cōſiderare æternitatem gehennæ, & gloriæ: quia enim ſeptē diebus totū tēpus cōprahēditur, rectē p ſeptenarium æternitas deſignat. Et hoc multū facit muros Iericho cadere. i. amorē mundi, & temporalium deponere, dum conſideramus vitę

B breuitatē, pœnæ, & gloriæ æternitatē. Quod diuitiæ impediunt ſpūalem oculum ne videat Deū: vnū d̄ in Luca ꝙ Zacheus nō potuit videre Chriſtū, quia ſtatura puſillus erat, donec aſcēdit in arborem Sycomorū: ſic homo diues nō poteſt videre Chriſtū, nec ſequi eum, donec terrā deſerens Sycomorū aſcēdat: Et tūc ſicut ficus fatua. i. ſtultus mūdo factus, mundana cō temnat, defraudata quadruplata reſtituat, reſi

Eleemoſynam dare. duum dimidium pauperibus det, dicens: Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus. Ecce, dicit, propter dandi oportunitatē: dimidium, propter doni quātitatē: bonorū, propter doni, & eleemoſynæ precioſitatem: meorum, propter doni proprietatem: Do, propter liberalitatem: Pauperibus, propter neceſſitatem. Et propter hoc donum eleemoſynę, & cōtemptum temporalium, meruit Chriſtum in ſuo hoſpitio recipere, & audire meruit dicentem:

C Hodie ſalus domui huic facta eſt. Mundus eſt

Mundus. illa fornax Babilonis de qua dicitur in Daniel quæ ſuccenſa eſt malleolis, ideſt ardore, & cupiditate diuitiarum. Malleoli enim, ideſt ſarmenta faciunt ignem valde calidum, & penetratiuū, & ſubito deficiunt: Vnde iſte eſt ignis alienus, quem Nadab, & Abiu ſacerdotes poſuerunt in thuribulis, ideſt in cordibus ſuis. Et erupit flamma, & conſumpſit eos. Leui. 21.

Ignis. Quia ignis cupiditatis maxime ardet in cordibus clericorum, & prælatorum: cuius flam-

Aranea. ma ſpiritualiter conſumuntur. Cupidi ſunt ſi miles aranee, q̄ de ſuis viſceribus telam texit, & vt poſſit texere ſe euiſcerat. Tela cum difficultate texitur, ſed cito, & ſubito rumpitur: ſic tēporalia cum difficultate acquiruntur, & cito ac ſubito dimittuntur, quia diues epulo nihil ſecum portauit. Hanc telam de viſceribus texunt, qui cogitationes, affectiones, & ſtudium ſuum in congregandis diuitijs ponunt. Quomodo tēporalia debent diſpenſari. Matt. D

25. Vocauit ſeruos ſuos, & tradidit illis bona Matt. 25. ſua, &c. Quære. s̄. fo. 27. & 28. Gen. 3. Ambo erant nudi, & non erubeſcebant; quia pauperes Chriſti non debent verecundari. Gen. 3.

De ſenſibus cuſtodiendis.

QVod ſenſus ſunt cuſtodiendi ne aperiantur ad obiecta nociua, quia ea quæ in Clauſura. Cuſtodia. vigilia per ſenſus recipiūtur, in ſomno ab ima Senſus. ginatione reuoluūtur: & talibus formis vtitur Societas. anima dormiēdo, quales hauſit vigilādo; imagi- Mulier. natio autem magnam habet virtutē imprimendi vt probat Auicen. i lib. de animalibus, Auicēna. exemplificans de gallina, quæ poſt galli victoriam ex imaginatione criſtam, & calcaria habuit. Et hoc comuniter videmus, quādo imaginata forma victorię facies rubeſcit imaginato vero tēpore palleſcit. Et hoc patet Gen. 30. In virgis partim decorticatis, quas Iacob poſuit in canalibus ad quas aſpicientes oues tempore conceptus, fœtus diſcolores generabant, ab illicito aſpectu oculi ſunt cōpeſcen- Cogitatio di, quia vt dicit Aug. in principio regulæ: Im- E pudicus oculus impudici cordis eſt nuncius: Et Iacobus Non licet intueri, ꝙ non licet concupiſci. Et Sapiens, propter ſpeciem mulieris Eccl. 9. multi perierunt. Et ex hoc cōcupiſcētia quaſi Virginitas ignis exardeſcit. Et hoc oportet facere, q̄ vult Caſtitas. caſtitatē cuſtodire: Sicut Ioſeph, de quo Gen. 39. Iniecit dña oculos in Ioſeph, ſequitur dixit Videre. ei: dormi mecum, deinde appræhendit laciniā veſtimenti eius. Videte inſultus libidinis, petu Oculus. lans eſt, procax eſt, importuna eſt. Ergo petulantiæ oculorum opponatur pudicitia oculorum, procacitati verborum puritas cordis, impuritati tactus opponatur munditia cordis, reſpuit tactum adulteræ, rumpit fimbriam veſtimenti, ne ſerperet contagium, & ſic de libidine triumphatur, & palma reportatur. A lio- Tentatio. quin telis, et iaculis oculorum vulnerabimur, etiā longe poſiti, haſta ſermonis vibrabimur, etiam ſi prope poſiti tāgi nequeamus. Gladio F cominus cōfigimur ſi tangamur. Crines Samſonis ſunt, ſenſus noſtri, & vires animæ, quæ a Dalida raduntur, quando ſenſus inficiuntur Quere. s̄. Propter metum Iudęorum Chriſtum perſequentium diſcipuli debent tenere clauſas fores ſenſuum, & tunc intrat Chriſtus ad eos dans eis pacem, & ſpiritum ſanctum. Quære s̄. Clauſis vijs ſenſuum non patet ingreſſus inimicis ad impugnandum ciuitatem animæ. Quære s̄. Holofernes ex aſpectu, & cō ſortio Iudith fuit ad luxuriam prouocatus, vnde dixit ad Vagao, Eunuchum: Vade, Iudic. 12. & ſuade hębrea illi, vt ſponte conſentiat Luxuria. habitare mecum. Holofernes interprætatur infirmans, vitulum ſaginatum, cōcupiſcentiā Iudic. carnis ſignificat, quæ eneruat, & debile red- Mulierus.

G dit

G dit corpus delicatũ,& ſpiritum laſciuum.Vnde,& Samſon in ſinu mulieris obdormiuit,& capillis raſis virtutẽ perdidit, & excęcatus ſer
Societas. uituti mole ſe ſubiecit.Sinus mulieris,blandimentũ carnis:capillus capitis, radius cõtẽplationis:caput Sãſonis principale mẽtis . Labor
Voluptas. molaris circuitio delectationis ĩ creaturis, vel praua aſſuefactio conſuetudinis. De clauſura ſenſuum, & clauſtri, põt exponi illud Eſa.41. Ponã deſertum eius quaſi delitias,& ſolitudinem eius quaſi hortũ dñi.Tunc.n.in aĩa ſunt
Senſus. ſpirituales delitiæ,qñ aĩa vacat ſoli Deo ſecreta intentione intus , hoc eſt in ſe habitat ipſa
Custodia. ſola clauſa,& quieta incluſa ſicut Maria, quã Angelus Gabriel inuenit incluſam dum annunciauit Dei filiũ incarnandum : ſicut Apl'i clauſi,& orantes in ſuperiori cęnaculo Spiritum ſanctum receperunt . Non ſicut Dina, q̃
Gen.34. curioſa videre mulieres regionis illius,egreſſa domum,corrupta redijt ad domũ. Vnde Iudith fecit in ſuperioribus domus ſuæ ſecretũ
Iudith 8. ca. H ſibi cubiculũ,in quo cũ puellis ſuis clauſa morabatur,ſ.affectionib.ſanctis,et ſenſib.clauſis. Nec illa ſancta Suſanna manẽs in domo clauſa periculum caſtitatis incurrit , ſed qñ exiuit ad pomerium,tam periculum caſtitatis,q̃ infamiã incurrit.Et ſolitudo ſine clauſura , noxia ſæpe inuenitur.Vnde Suſanna emiſſis puellis à ſe,quia bene clauſa nõ fuit inſidias paſſa eſt ſeniorum, qui obſeruauerũt tempus quo poſſent eã inuenire ſolã.Dan.13,Religioſi ſtantes in clauſura clauſtri,& ſenſuũ,& ſtatutorũ, cõparantur horto cõcluſo, ad quẽ non ingrediuntur beſtię,nec hoĩes ad deſtruẽdũ flores ,
Religioſus. vel fructus.Quære de hoc in tabula de cõtemplatione in autoritatib.ibi expoſitis de canticis.Vnde de talib.exponitur illud Num.24. q̃ pulchra tabernacula tua Iacobt,entatoria tua Iſrael,vt valles nemoroſæ , vt horti iuxta fluuios irrigui,vt tabernacula quæ fixit dñs,quaſi cedri ꝓpe aquas.Viri.n.ſancti ſunt ĩ ſe ſicut
Sancti. I tabernacula ordinati in Deum per charitatẽ , & in proximum ſicut tentoria extenſi,& ſicut valles per humilitatem,nemoroſæ per virtutũ frondes,viriditatem , iocundæ per conſciẽtiæ hilaritatem valles,quia parum de ſe ſentiunt, ſed nemoroſæ ꝓp ſpiritualem iocũditatem, q̃
Religio. interius recipiunt . Et horti iuxta fluuios irrigui,quia fluũt in lachrymas ex dilatatione huius ſ̃entis exilij:ſunt tabernacula fixa a dño , ꝓp conſtantiam in bono propoſito. Honeſtas ſenſuum eſt flos quidam redolens, cuius odor repellit ſerpentinos ſenſuales. Can.2. Capite nobis vulpes paruulas , quæ demoliuntur vineas:nam vinea noſtra floruit. Vulpes paruulæ ſunt motus beſtiales,& ſenſuales, vel ſubtiles aſtutiæ diaboli, quas præuidet aĩa perfecta diligenter:quia demoliuntur vineas florentes animas perfectorum cõtaminantes. Sicut flos M tener,& delicatus dum manu tangitur,ſtatim incipit marceſcere & fętere , ſic virginitas, & mẽtis puritas dum tactus accedit illicitus, vel aſpect',vel audit',ſtatim inficit, & corrũpit , & corã Deo,& angelis incipit fętere:quia corrũpunt bonos mores colloquia praua . Lædet 1.Cor.15. quaſi in primo flore vinea.Botrus eius,& quaſi oliua proijciens florem ſuum. Aſſimilatum Mat.18. eſt regnum homini regi,qui voluit ponere rõnem cum ſeruis ſuis,hoc eſt cũ affectionib. & ſenſib. meis,qui ſunt ſub voluntate , cũ quib. debemus diſtricte computare , hoc eſt nos in Conſide-
noſtris cordib.poſt caſum recolligere.Inde eſt rare.
q̃ philoſophi dñt q̃ de cęlo deſcẽdit illud:Nosce teipſum.Mens.n.quę neſcit in ſuis intimis Cognitio.
ſtare,& ad ſe redire, nõ põt vtiliter leuari ſupſe.Præſertim cum cognitio noſtri via ſit in cognitionem Dei . Et in Dei imagine debemus cognoſcere quid debeamus de ipſo ſentire:qa debemus per cõtemplationẽ videre,quo debemus per deuotionẽ tendere. Cũ Moiſes minaſ Exod.3.
ſet gregẽ ad interiora deſerti apparuit ei dñs . L Quia dum grex beſtialium ſenſuum nſ̃orum in deſerto clauſtri claudit, & a tumultu ſenſibiliũ obiectorum ſeparatur, mens incipit per cõtemplationem Deum videre. Fecit Salomõ 3.Reg.7. cãdelabra aurea quinq; ad dexterã, quinq; ad ſiniſtrã, contra oraculum, & quaſi lilij flores, & lucernas deſuper aureas . Hi ſunt quinque Vires.
ſenſus exteriores, & quinque vires interiores apprehenſiue vacãtes ad diuinę intelligẽtiæ percipiendũ ſplendorẽ, q̃ ſunt lilia,per mũditiã & honeſtatẽ. Iſta ſunt lilia q̃ Iudith ſecũ aſſumpſit expugnatura principẽ Holofernẽ : q̃a honeſtas & puritas ſenſuũ multũ facit ad diabolũ impugnãdũ.Dauid reſpiciens per feneſtrã videns mulierẽ lauantẽ ſe, incurrit homicidiũ,& adulterium.Ancilla oſtiaria purgans triticum , dimiſit oſtiũ apertũ.i.ſenſus , & in M
trauerunt latrunculi & amputauerunt caput Isboſeth. Sicut Madianitæ ornauerunt filias 2.Reg.4.
ſuas,vt populus Iſrael videns eas deciperetur, Num.25.
ſic hoſtes noſtri rerum ſenſibilium, & concupiſcibilium maximè præteritarum delectationum imagines oculis mentis obijciunt , vt mens in earum delectatione, & conſenſu turpiter proſtituatur.Sed mira præſumptio eius , qui coram omni multitudine ad fornicandum ad Madianitas introiuit: non minus miſerabilis præſumptio eius,qui Deo conſecratus , & dedicatus ſenſus ſuos vanitatibus exponit , & inter deſideria ęternorum , & ſuſpiria lachrymarum,fantaſias præteritarum delectationum per concupiſcentiam reſpicit , & eis conſentit.Iudic. 16. Si taſum fuerit caput Vires.
meum recedet a me fortitudo mea, & deficiam . Quia cum ſenſus , & vires , quæ dependent

A pendent ab aĩa ſicut crines per illicitos actus ſcinduntur: vel cum ſuperior portio rationis, quę eſt caput aĩę ſpoliat' cogitationib.mũdis, deficit grã , p quã viget aĩæ robur tollitur ab aĩa ſuauitas dulcedinis infuſę.Ioſue 5.Defecit mãna, ꝓp qd̃ comederunt filij Iſrael de frugibus:quia aĩa cuius portio ſuperior,vel ipſi ſenſus per amorẽ,conſenſum,& delectationẽ tãgit tpalia, & ſenſibilia delectabilia, nunq̃ delectat' circa ſpũalia:& iõ mens illa,q̃ degenerans conuertit' inferius,ſemper quaſi freno eſſet reuocanda ſuperius. Et de cuſtodia ſenſuũ intelligitur illud Eſa.24.Clauſa eſt dom' nul lo introeunte, ꝓ fit cum aĩa cõuertitur ad memoriã peccatorũ præteritorũ,& circumſpecte ſe hẽt ad cautelã futurorum,ne quid ingrediatur per ſenſus corporis, vnde inficiatur ſenſus mentis.In cuius figura Deut.22.Cum ædificaueris domũ nouã, facies murum tecti per circuitũ , ne effundatur ſanguis innoxius in domo tua,& ſis reus alio labẽte,& in p̃ceps ruen
B te.Quia cum ædificat' domus nouæ conuerſa
Religio. tionis,faciendus eſt murus debitæ cautelæ, & circumſpectionis, ne aĩa iaculis ſenſibiliũ vulneret',& moriat' per pctm̃,& vt proximus nõ
Gen.39. ruat ibi per ſcandalũ.Mulier moleſta erat adoleſcẽti,& ille recuſabat ſtuprum,&c.Nota hiſto.vere notabile eſt qd̃ præmittitur.Poſt multos dies iniecit dña oculos ĩ Ioſeph,& ait:Dormi mecum:quia poſt multas virtutum glorificationes,cõcupiſcentia poſtq̃ ad tp̃s ſiluit,veteris dominij recordata , rediuiua conſurgit, ſed Ioſeph reliquit in manu mulieris pallium & egreditur foras, qñ virilis animus non præ-
Societas. bet carnali concupiſcentiæ conſenſum , ſed fugit oẽs opportunitates , & occaſiones illicitas.Illo qui cuſtodit ſuos ſenſus ab illicitis,dr̃ illud Cant.4. Quã pulchra es amica mea,quã
C pulchra propter honeſtatem exteriorem,& puritatem interiorem : oculi tui columbarũ : vñ cauendum eſt mulierib. ſicut tradunt Philoſo
Imaginationes. phi ne turpes imagines, vel viſu,vel imaginatione hauriant dum concipiunt, quia fętus illis imaginibus confirmatur,vt patuit in virgis quas Iacob poſuit in carnalibus: ſic eſt de anima noſtra in ſua cogitatione, & ſenſib. Gen. 27.Vocans Rebecca filium ſuum Iacob,dixit ad eum:Eſau frater tuus minatur tibi vt occidat te : nunc ergo conſurgens fuge ad Laban fratrem meum in Haram , habitabiſque cum eo dies paucos,donec quieſcat ira fratris tui, Mater iſta eſt gratia diuina,quę appetitum humanum ad ſe trahit, & contra carnalem affectum,qui ſemper eſt ex parte carnis eundem munit ſuadẽs,vt conſurgẽs a carnis illecebris in infimis deſideriis ſecularia fugiat,& ad mẽtis candorem,& ſecuritatẽ quæ in Laban intelr̃:nam Laban candidus dr̃,Haram non iraſcẽs,vel erectus interpretatur. Et forte in hoc D
intelligitur,ꝓfieri non poſſet electus,niſi carnalibus illecebris ſemper inueniaris iratus . Sicut parui ſunt nutriendi ſub ferula: ſic ſenſus noſtri ſemper ſunt diſciplinandi:quia vt dr̃ in Gen. 8. ſenſus humani proni ſunt ad malũ ab adoleſcentia ſua.2.Reg.21.Genuit Adriel ex ea quinque filios, quos omnes Dauid expoſuit morti. Ex illo.n.infami coniugio Diaboli,& carnalis concupiſcentiæ,naſcuntur infames filij quinq; ſenſuũ,ſeu infames filij quinque ſenſibus dediti, qui oẽs exponũtur morti; quia ponuntur fornicatores in proſtibulis,ebrioſi in tabernis , adulteri in alienis thoris, fęneratores in nũdinis,ſimoniaci in eccleſiis, periuri in iudiciis,latrones in ſiluis,luſores in Prælati.
theatris , tortores in prætoriis , proditores in conſiliis,homicidæ in iurgiis,venefici in cibariis,piratæ in aquis,raptores in agris, & ſic de
E peccatoribus aliis. Gabaonitæ confęderati filiis Iſrael ſtatim impugnantur a quinq; regibus,i.a quinq; ſenſibus.Ioſue 10. 1.Paral.2. Per gyrum templi morabantur in cuſtodiis ſuis,vt cum tempus fuiſſet mane aperirent fores:iſti ſunt , qui ſe circũeunt, & honeſtatem ſuorum ſenſuum cuſtodiunt, qui bonas ſocietates ſequuntur,a Deo diriguntur & remunerantur. Thob.1. Cum irent omnes ad vitulos Societas.
aureos,hic ſolus fugiebat conſortia omnium, & pergebat Ieruſalem ad templum Domini; In vitulis vanitatis laſciuiæ , quæ nutritur in praua ſocietate.Propter quod dr̃ de beato Ioãne Baptiſta.Antra deſerti teneris ſub annis,ciuium turmas fugiẽs,petiſti,&c.Prouer.4.Nec tibi placeat malorum via,fuge ab ea,nec tranſeas per eam. Ioſeph,reliquit pallium in manu mulieris. Iudic. 16. Cum dormiret Sam- F
ſon in ſinu meretricis raſis crinibus perdidit virtutẽ corporis , excęcatus eſt oculis,fecerũt eum molere , in exaggerationem opprobrij; quia cum ſpiritus a carne ſuperatur , eneruatur virtus corporis,hebetatur intellectus, effi
citur homo beſtialis,vilis,& infamis . Egre- Gen.10.
dere de terra tua,& de cognatione tua , & de domo patris tui . Ad literam enim domeſtici hominis ſpiritualis inimici eius ſunt : ſed debemus omni affectioni parentum renunciare,& cum ſanctis viris cõuerſari:maxime quãdo illi volunt nos à meliori propoſito impedire,vnde Hieronymus. Multi monachorum
dum parentib.miſerentur,animas perdiderũt. Leui.20
Et ideo Leui. 21. Prohibebant' ſacerdotes ne
intereſſent funerib.mortuorũ,ẽt parẽtum. Et Mat.8.
ſaluator , iuueni dicenti: Dimitte me prius ſepelire patrem meum , reſpondit : Dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos.Vnde Hiero.
licet paruulus ex collo pendeat nepos , licet ſparſo crine,& ſciſſis veſtibus vbera , quib. te

G nutrierat oñdat mater, licet in limine iaceat
Religio. pater p calcatũ pge pfem clausis oculis ad vexillũ crucis euola. Solum pietatis genus est in hac re esse crudelẽ. Gladiũ tenet hostis vt me perimat, & ego de matris lachrymis cogitabo? Si credunt in Xpm parentes mei, faueant mihi pro eius nomine pugnaturo: si non credũt, mortui sepeliãt mortuos suos. Sicut egressus est Iacob ignorãte Laban. Gen. 31. Qui persecutus Laban ait: Cur ignorante me fugere voluisti, vt indicares mihi, vt psequerer te cũ gaudio, & canticis, & tympanis? In quo edocemur egredi, & relinquere affectus carnaliũ parentum, vt non indicemus eis nostrũ propositũ. Qui multos de mundo egredi volentes persequunt, & retrahunt, & adulando, & promittendo decipiunt. Bernardus. Mira abusio, domus ardet, ignis instat à tergo, fugienti prohibetur egredi, euadenti suadet ingredi, & hoc ab his, qui in medio positi sunt, immo obstina
H tissima quadã dementia exire nolunt. Si ergo doleant amici carnales, q de mũdo egrederis, & ad religionem vadis, dicas illud Io. 14. Si diligeretis me, gauderetis vtiq; qa vado ad patrẽ, & cõmendo eos grãe Dei: sicut Xps in cru
Mundus. ce matrem Ioanni. Gen. 19. Surgite, & egredimini de loco isto, quia delebit dñs ciuitatem istam. Ideo.n. Loth. egressus est de Sodomis, qa non est habendũ consortiũ cum malis: Quia dicit Gregorius difficile est esse Iob in terra Hus, Loth ĩ Sodomis, angelũ Pergami, vbi est Sathan, & non inquinari à pice, non acquie-
Societas. scere plurimorũ sniæ. Petrus.n. Xpm negauit cum ministris, sed pœnituit cũ Apostolis, vna quæq; res conspecta liuorẽ ducit ab vna, & ouis Labã ab oue scabiosa, & dẽs putridus alios corrumpit, & de penna aquilę dr, q progressu temporis pennam alterius auis sibi sociatã corrodit: sic digitus corruptus vel aliud mẽbrum nisi præscindat totũ corpus corrumpit. Secũ-
I do Mach. 6. Templum luxuria, & commestio-
Ecclesia. nib. erat plenum, & scortantium cũ meretricibus, sacratisq; ędibus mulieres se vltro ingerebant: quia ex illis cõicationibus, & consortijs mulierum turpes cogitationes, & imaginationes menti se offerunt. Et licet velimus nolim⁹ vltro se ingerant, q.n. hausimus vigilantes, patimur dormientes: sed licet fm q dicit Gregorius in Moralib. Sãcti viri, & qtũ agere pnt, ne exterius labantur in opere, tantũ interius
Cogitatio agere non possunt, vt non labantur in cogitatione. Et ideo Abraham offerẽdo sacrificium non solum merebatur in sacrificij oblatione, per qd opus meritorium designat: immo etiã multum merebat, muscas abigendo. i. prauas cogitationes, & imaginationes pro posse vitãdo. Et Isidorus de summo bono: Cogitatio prauа delectationem parit, delectatio cõsensum, K consensus actionem, actio consuetudinem, cõsuetudo necessitatẽ. Et iste est lapis superpositus sepulchro Lazari fętidi, vt non possit euadere nisi spãli nutu Dei. Et sic peccator in pdictis vinculis implicatus, quasi quadã vitiorũ catena multiplici funiculo contexta tenet affectus: ita vt ab eo nullo mõ euelli valeat, nisi diuina gra manum iacentis apprehendat; ideo summa cautela est adhibenda, vt pscinderent occasiones, vñ oriunt cogitationes. Et 1. Esdrę 8. Facite qd placitum est dño, & separamini à populis terrę, & ab vxorib. alienis. Qd
Societas. .n. incommoda parit familiaritas mulierũ patet: Denigrat famam, consumit substantiã, fędat conscientiã, extinguit gram, perdit aiam; ducit ad gehennã. Et tñ impletum est illud Esdrę 4. Nõ pnt homines separari à mulieribus;
L sed si congregauerunt aurum, & argẽtum, & viderint mulierem bonam, bono habitu, bona specie in eam intendunt. Tales faciunt iniuriam sponsæ. s. Ecclesiæ, quia tenent cũ ltima concubinam, gẽtiles, & gentilium ritus sequẽtes, simul & semel plures vxores hntes s. Ecclesiã suam, & concubinã, de quib. dr 2. Esdrę. 9. Nõ est separatus populus, & sacerdotes, & Leuitę à populis terrarum, & abominationibus eorum. Manus aũt principum & magistratũ fuit in transgressione ista. Xps ponit se cum illis, q bonas societates quærũt & sequuntur, vñ stetit in medio discipulorũ, & dedit eis pacem, & spm sanctum: & iunxit se duob. discipulis eũtib. in Emaus: & iterum Apostolis ornãtibus cũ sctis mulieribus in die Penthecostes misit Spiritum sanctum. Sicut fugimus lepro sum, nec habitamus, nec comedimus cum eo, quia est infirmitas contagiosa: sic fugere debe
M mus malos socios, nec cohabitare, nec conuersari, nec loqui cũ eis: quia facilius & periculosius inficit aia qm corpus: corrumpũt. n. bonos mores colloquia praua, cũ sancto sanctus eris, Psal.
& cum peruerso peruerteris. Aduerte senten- Matt. 18.
tiam saluatoris: Si manus, pes oculos, per quẽ designantur personæ multum iuuantes, aut supportantes, aut dirigentes nos in temporalibus, scandalizãt te, erue, & proijce abs te: sic patet quantum detestanda est mala societas in moribus, etiam si multum sit vtilis vel necessaria in temporalibus. Cum Balthazar rex Babi- Dan. 5. c.
lonis fecisset grande conuiuium, & vino incaluisset, precepit, vt asportarentur vasa aurea, & argentea, quę asportauerat pr eius de templo dñi, qd erat in Ierusalẽ, Et præcepit, q in illis vasis consecratis dño biberent optimates, & principes sui vxores, & concubinæ eorũ. Cũq; sic biberent vinũ in vasis dño cõsecratis, & laudarent Deos suos aureos, argenteos, ligneos, ęreos, ferreos, eadẽ hora apparuit manus scribentis in pariete contra candelabrum. & cum

rex

A rex manum scribentem videret, & cuius esset manus, aut quid scriberet ignoraret, tantus timor inuasit eum, quòd facies eius immutata est, cogitationes conturbabant eum, cõpages renũ eius soluebantur, & genua eius adinuicẽ collidebantur, &c. Balthasar rex typum gerit cuiuslibet hominis, maximè clerici, vel prælati, scientia, potentia, eloquentia, prosapia, diuitijs, amicis, præbendis, superbiens, & mundanis delectationib⁹, quasi vino forti totus ebri⁹. Quid sunt vasa dño consecrata, in quibus nõ debent poni, nisi sancta, nisi sensus nostri, & conscientiæ in baptismo, in susceptione sacrorum ordinum, in voto religionis domino consecratæ, nullis mundanis, aut turpibus usibus aptę? Tunc autem vinum indecenter in vasis istis bibimus, qñ linguã nostram falsa, aut fęda locutione oculos, impudicis aspectibus, aures vanitatibus, & sic de alijs sensibus, inficimus, & corda nostra fędis cogitationibus macula-
Vita. B mus. Candelabrũ, præsens vita, & prosperitas
Sapiens. mundana. Manus scribens, in pariete, sententia Dei, de nra infirmitate, & corporis morte. Sapientes, qui scripturam nesciunt legere, sapientes huius mundi, qui diuinam sententiã, & cõminationem cõtra peccatores, nesciunt nec volunt auertere. Daniel, scripturã legens est prædicator verbi Dei, diuinam sententiam peccatorib. prædicens. Ait ergo Daniel, narratis malis peccatoris pp mala, quæ quotidie facis, in quib. malos prædecessores imitaris, te non corrigis, Deum contemnis, missa est manus, quæ scripsit hoc, quod exaratum est. Ma-
Vita. ne, Techel, Phares: quia dum candelabrũ sanitatis corporalis, & psperitatis tẽporalis p oculis tenemus, cõmessationibus, & voluptatibus vacamus, superueniet infirmitas, & scribet in corpore nro, qd est vn⁹ paries hominis, mane,
Iudicium. .i. numerauit Deus regnum tuum tot annis vixisti male, nõ viues amplius. Techel. i. bona &
Mors. mala tua appensa sunt in statera diuinæ noti-
C tiæ, & iustitiæ, & inuenta sunt multa mala, &
Iudicium. pauca bona. Phares, id est diuisum est regnum tuum, qa separabitur aia à corpore, & si talis
Timor. quis inuentus fuerit in morte, regnum suum corpus, & aia inimicis dæmonibus dabit, quia finaliter in corpore, & anima dãnabit. Si rex iste qui manũ scribentis nõ cognoscebat, scripturã, nõ intelligebat, nec legere sciebat, tm timuit, conscius sibi q esset cõminatio Dei, q genua collidebant, & cõpages corporis dissoluebant, quantum deberemus nos timere, qui non cessamus Deum offendere, qui manum esse Dei comminantis cognoscimus, qm euadere non possumus, scripturã istã sententiæ mortis in iuuenibus, senibus, diuitibus, pauperibus quotidie videmus, & manum scribere in pariete, infirmitates in misero corpore iam senti- D mus, & sententiã futuri iudicij per fidem cre-
dimus, & cognoscimus. Sed scriptum est: non
Iudic. est timor Dei ante oculos eorum, quamdiu crines Samsonis fuerunt integri, tamdiu victoriam de inimicis habuit, spiritus dñi sibi astitit: quia quamdiu est honestas in sensibus, q dependent ab aia, vt crines à capite, tamdiu gratia sancti spiritus assistit. Leuit. 10. Ignis in altari meo semper ardebit, quem nutriet sacerdos, &c. Quia ignẽ diuini amoris dẽt nutrire
Cor. ĩ altari nri cordis sacerdos, i. rõ, nõ aũt populi sensuũ: quia illi ponunt in illo igne fęces, qb. extinguitur iste ignis, & ignis diaboli accenditur. Vñ sensus nri designant p ministros regis Babyloniæ, qui illã fornacẽ Babylonicam succendebãt napta vanæ gloriæ, stupa superbiæ, pice immũditiæ, malleolis auaritiæ. Sẽsus
Vires. .n. nri corrupti, & ad malũ ab adolescentia p-
ni, talia fomenta ignem Diaboli nutriẽtia ad
E ministrãt. De viro spirituali dr Apo. 1. Caput & capilli eius candidi tanq lana alba, & tanq nix. In capite vigent oẽs sensus: tunc ergo candor est in capite, quãdo oẽs sensus clarent honestate. Capilli insensibiles, insonabiles, innumerabiles, cogitationum significant varietates, in quibus debet candor munditię, & honestatis esse: vnde quandiu crines Samsonis, i. Iudic.
cogitationes nostræ mentis sunt integri, mundi, læti, vincuntur Philistijm, & fortitudo spiritus dñi est nobiscum, quib. ẽt præcisis Spiritus sanctus recedit a nobis. 1. Macha. 10. Ierusalẽ sit sancta cum finib. suis. Ierusalem aia sit sancta per vitæ veteris depositionẽ, virtutũ aggregationem, cum finibus suis. i. per oĩum sensuũ
Arbor. honestatẽ, & conseruationem. Sensus nostri
Homo. sunt in aia, sicut radices in arbore, q de omnibus sensibilibus debent attrahere aliquẽ humorem deuotionis, cõtemplando in creaturis Dei potestatem, bonitatẽ, & liberalitatem. Ap
F paret dñs vacãtibus: & in vnum existentibus, & clausis ianuis vacantibus, q fit qñ aia oẽs cogitationes, & affectiones disciplinarias congregat, & vacat sibi, hic est dies sabbatorum. i. requies. Ianuis clausis, id est exterioribus sensibus corporis, & interioribus, quæ sunt cogitationes, & desideria, qua se tenent: ex parte virtutis rõnalis ab omni illicito coactis. Prouerb. 7. Mulier vagã, Iob 31. Pepigi fœdus cum oculis. Eccles. 28. Sepi aures. Hoc figuratum est 2. Reg. 4. Ostiaria domus, &c. Ostiaria purgans triticum est ratio, quæ debet purgare mentem, & sensus claudere, & ab omni illicito custodire. Miphiboseth, qui interpretatur os verecundum quiescens in lecto, qui etiam est filius filij regis, est fidelis, vel religiosa anima quiescens in lecto bonæ conscientiæ, vel religionis sanctæ, quæ est filia filij regis, id est Christi. Dies feruens, fer-

G uor tẽtationis,facta à mundo,carne,vel a Diabolo cũ aliquid illicitum nris sensib. presentatur. Tunc ostiaria, i. rõ obdormit,cum cogitationes illicitas,vel aspectus, vel affatus,& sic de sensibilibus,non repellit sed dissimulat quasi dormiẽs,tunc intrant Rechab,&Baana & percutiunt Miphiboseth & amputãt caput eius:Tunc.n.perdit aĩa grãm Dei subintrantibus inimicis.i.tentationibus Diaboli in illicitis aspectibus,& affatibus,& sic de alijs sensibus:ideo ostiaria, i. rõ debet vigilare.i.sensus sollicite custodire ne irruentib. ex improuiso inimicis moriatur, & decapitetur dilecta filia regis.i.aĩa.De societate mulierum fugiẽda, nota de Dalida,& Samsone,de Iudith,& Holoferne.Et Deut.8. In solitudine occurrit filijs Israel serpens flatu adurens. Serpens flatu adurens est regulus, qui flatu sic inficit aera,vt aues volantes faciat ad terram cadere: iste est aspectus & colloquium mulieris: eius aspectu,& verbo contemplatiui, & religiosi viri sic inficiuntur,vt frequenter, & turpiter ad terrã cadãt:quia pp speciem mulieris multi corruerunt.Et ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit,De malitia mulieris de Herodiade,& filia sua,q̃ fecit decapitari Ioannem Baptistam.Iud.9.Egrediatur ignis de rãpno, & deuoret cedros Libani. Rãpnus est arbor spinosa, hoc est mulier cuius verba & aspectꝰ pungunt mentẽ:cedrus alta Libani est p̃latus, vel religiosus in ecclesia Dei. Ignis de rãpno exit,& cedros deuorat,quia ex earum consortio concupiscentia, quasi ignis exardescit,& aĩam fẽdat.Eccl.9. Propter speciem mulieris multi perierunt,& ex hoc cõcupiscentia, quasi ignis exardescit: ideo Beatus Franciscus interdicens earũ consortium dicebat. Possunt aut edomitæ carnis suscitare igniculum, aut pudicæ mentis maculare nitorem,harum cogitationẽ euadere conuersantem cum eis nisi probatiuũ virum tã difficile dixit: q̃ iuxta scripturam in igne ambulare,& nõ cõburere plãtas.Can.7.Comę capitis eius.i. deuotę animę sicut elatę palmarum comæ capitis, sunt sensus,& vires mentis. Elatę fm Papiam sunt folia,quæ sursum eleuãtur, rami productiores, & excellentes inter aurei coloris crispantes, et semper ad excelsa tendentes, nunq̃ virorẽ amittũt.Elatę ergo palmarũ sunt sensus, & vires aĩæ semper ad superna tendentes, aureo colore charitatis coruscantes, nunquã virore gratiæ,& honestatis carentes.Prouerb.4.Omni custodia serua cor tuum,vt. s. rõnalis recte discernat in dubijs, irascibilis defendat a noxijs,concupiscibile arceatur a noxijs. Dicit omni custodia.i. custodia omnium sensuum, custodi cor tuum,per quos quidem sensus cor & tota aĩa quasi per portas ĩpugnat. Videmus enim q̃ ad portas obsidetur castrum,congregantur hostes, cõfortantur victualia, eriguntꝰ machinę, & tunc perfecta est obsidio: ita ad portas sensuum obsidetur anima,congregantur hostes. i. Dæmones, comportantur agge res temporalium,eriguntur machinę nociuorum & allicentiũ sensibilium. Vnde dr̃ in lib. Reg. Circundata est ciuitas a fundibularijs. Diabolus enim erigit machinam superbiæ & fundibulatur honores, inuidiam, iram. Sunt autẽ tres partes,intellectus, voluntas, sensus. Prima obsidetur à Diabolo, secunda a mundo,tertia à carne.Vel prima visus est,secunda tactus,seu manus,tertia gustus.Prima obsidetur à diabolo per superbiam: secunda à mundo per auaritiam:tertia à carne per luxuriam, & crapulam.Et ita dicitur in libro Regum,q̃ Naas Amonites obsedit quandã ciuitatem filiorum Israel, viros scilicet Iabes Galaad, & multum arctauit eos, & tunc dixerunt illi sibi, habe nos fœderatos, & seruiemus tibi: quibus Naas Amonites respondit; in hoc feriam pactum vobiscum,vt eruam cuilibet vestrum oculum dextrum. Naas interpretatur serpens, Iabes significat diabolum, qui obsidet animam,cui vult eruere oculum dextrum vt ad cœlestia non respiciat Deum, & cœlum non videat peccare non timeat, mortem non auertat,infernum non paueat, & tunc non restat,nisi vt in desperationem cadat. Sic itaque diabolus erigit machinam superbiæ,mundus erigit machinam auaritiæ, & fundibulatur aurum, argentum, possessiones, præbendas. Vnde veniunt rapinæ, fraudes, lites, contentiones:vnde fiunt bella inter principes, & reges. Et licet mundus sic obsideat castrum animæ,fortissimè tamen percutit tactu manuũ.i. munerum,quæ dissipant consilia,& euertunt iura. Item adest caro, quæ erigit machinam luxuriæ, quæ obsidet portam oris, id est portã stercorariam. Et ista obsidio est periculosissima,quia caro est potentior & custos infidelior.Quia lingua seruit in duobus operib.naturæ.s.gustu,& loquela,& vtroq; modo impugnatur anima.Et ideo contra linguam posuit Deus murũ dẽtiũ,& antemurale labiorũ contra loquacitatẽ:vel dicendũ q̃ murꝰ est cõtinẽtia,antemurale abstinẽtia. Cõtinẽtia est cõtra luxuriã, abstinẽtia cõtra gulã. Et si perit antemurale abstinẽtiæ,necesse est q̃ pereat murus continentiæ.Gen.34. Dina filia Iacob corrupta est, quia curiosè exiuit videre mulieres regionis illius 1.Regum. 25. Surrexit Abygail,&ascẽdit asinũ,& quinq; puellę secũ,&c. Abygail interpretatur patris mei exultatio,& significat aĩam primo p pctm̃ pditã,& nunc p confessionẽ Deo acquisitã:q̃a gaudiũ est angelis Dei,sup vno peccatore pœnitentiã agente.

Mulier. Religiosus. H Prælatus. Mulier. I Vires. Sensus. Cor. Porta. Tentatio. K 4.Reg.3. Tentatio. Machina. Diabolus. Superbia. Oculus. L Auaritia. Mundus. Munera. Luxuria. Caro. Concupiscentiæ. Lingua. M

Asinus. A Asinus est aĩal durum,ineptum,quod nisi flagelletur nihil boni facit,cui datur cibus vilis, lectus durus.Vnde significat corpus nostrũ, Tunc itaq; Abigail ascendit asinum,cum rõ per abstinẽtiã,& mortificationem cõterit corpus suum.Ascendunt ẽt quinq; puellę cũ Abigail. Puellę.n.quę in iuuentute inueniuntꝰ fatuæ significãt quinq; sensus:fatuus.n.est visus in videndo,& sic de alijs sensibus, quia proni Gen.8. sunt ad malum ab adolescentia sua. Isti itaq; debent esse puellares pp innocentiã, & munditiã:& debent cum Abigail super asinũ ascẽdere per mortificationem,& castigationẽ: debet autem sequi seruos Dauid. i. vestigia sanctorum patrũ.Et sic or̃one deuota occurrere irę Dauid,& ipsũ placare:sicut fecit Abigail, & mortuo Nabal,Dauid accipit eã in vxorẽ: q̃a Xp̃s postꝰ mortẽ in sp̃osã accipit talẽ aĩam.

Doctrina custodiend sensus interiores.

B MAlę cogitationes sunt tela, quibus dæmones nos vulnerant,& sagittant, de quib.dr̃ Ephe.7.In omnib. sumentes scutum fidei, in quo positis oĩa tela nequissimi ignea extinguere.Tela igniuntur vt magis vulnerẽt & insultus diaboli in igne concupiscentiæ vigent.Dn̄r autem dæmones incentores,non affectionum,vel voluntatum,sed cogitationũ, & hoc per sensibilia exteriora,per phantasmata interiora,transmutando similitudines relictas in parte imaginaria,sicut vr̃ Aug.tãgere, 18.de ciuit.Dei.c. 8. Deus.n. est sicut lumen solis, q̃ emicat cum lumine distributionem caloris ĩ debito susceptibili.Angeli boni sunt sicut lumina quarundam stellarum, quæ possunt illuminare & non inflammare, possunt C tñ ad susceptionem gratiæ, vel charitatis disponere.Dæmones sunt sicut lumen in carbone,vbi sic est lux incorporata,q̃ non immutat medium, sed emittit fumum teterrimum: vnde denigratur, sed non calescit aeris perspicuum,quia cum lucem habeat naturalem, q̃ pẽnitus nõ est in eis extincta, emittũt suggestiones: vnde obnubilatur lumen intelligentiæ,& suscitantur malæ cogitationes, iuxta illud Ioan.4. alitus eius prunas ardere facit,nõ tñ emittunt incendium caloris, vnde succendantur affectiones,nam si hoc possent peccaremus quando ipsi vellent. Ad mysteriorum enodationem plus proficimus deuotione,q̃ in uestigatione:vñ Dan.2.ingressus reuelat regi mysteria;cogitationes enim,& affectiones,voluntates,& intentiones nostras ꝓfunde rimari,& pro eis in oratione cõpungi,hoc est Danielem intus morari, vel ingredi, sed ĩteriora & exteriora nostra fm humanum iudicium pensare hoc est Danielem exterius esse. Sed tam ista q̃ illa fm iudicium diuinum estimare hoc est Danielem interius esse. Et nota q̃ quarta dies,qua sol creatus est,est illuminatio prudentiæ,illo enim die posuit Deus in firmamento luminaria cęli, solem, lunã, stellas.Per solem circunspectio in agendis: est enim radiosus,& inferius, & superius emittẽs radios sicut probat Marcianus: per lunam quæ minus lucida est circunspectio in cauendis:per stellas,quæ videntur imminere vtriusque circunspectionis circunstantiæ,sed tamẽ lucent de nocte,quæ maximè sunt necessariæ in aduersitate. De hac die sol in potestatem diei,lunam, & stellas in potestatem noctis. Aliquando enim viatores nocte surgentes deuiant noctem,diem æstimant: ideo qui vult esse prudens,debet inter diem, & noctem distinguere:aliquando enim,vt dicit Gregorius creditur esse graria, quod est ira:vanę enim cogitationes mentem dissipant,& dissipatam excęcant. Iob.17. Cogitationes meæ dissipatæ sunt,torquentes cor meum,noctem verterunt in diem. Istę sunt cogitationes,quarum aliæ sunt onerosæ,vt quibus volumus resistere,sed non valemus,nam ruunt in oculos mẽtis muscæ Ægypti: perstrepunt ranæ in penetralibus cordis cogitamus inania, dum in oratione deberemꝰ cor leuare ad diuina:ideo Abraham dum sacrificium seu holocaustum domino offerebat muscas abigebat:quia dum volumus deuote orare,& diuinum officium dicere:omnes prauas & vanas cogitationes debemus fugare. Spiritualis homo morsum canis non timet,latratum sustinet. Aliæ vero cogitationes sunt affectuosæ, quando circa carnem,& eius curam afficimur, vel ad propinquos inquietamur. Aliæ sunt obscenæ,vt quãdo carnali cogitatione translatę pungimur: Aliæ vanæ,quando nec delectamur, nec afficimur,vt si canem currentem,vel auem volãtem imaginemur.Aliæ curiosæ,vt quando obmissis quæ ad nos pertinẽt, ea quæ aliorum sunt scrutamur, vel quando circa ciniphes Ægypti,videlicet circa curiosa, & inutilia studium vel disputationes occupamus: Aliæ sunt suspiciosæ,qñ sine certitudinis argumento male de proximo suspicamur.Iud.14. Circuncidit Achior carnem præputij sui, & appositus est ad populum suum Israel. Achior interpretatꝰ lumẽ fratris mei,qui designat prudentiã,q̃ illuminat ꝓximos. Hęc circuncidit carnẽ p̃putij dũ malas cogitationes ex corruptione carnis ĩ nobis succrescẽtes p̃scindit,q̃a prudẽtia est quasi hortolana purgãs terrã cõscientiæ,q̃ ex innata corruptione s̃pinas malarũ cogitatiobn̄,& tribulos prauarũ affectionũ in nobis purgat:vñ aq̃la pullos, directè solem in rota nõ p̃nt respicere,de nido abijcit:sic de

Studens. D Prudẽtia. E Prudẽtia. Dies. Musca. Oratio. Officium Diuinum. Cogitatio F Prudẽtia

G cõsciẽtia debemus abijcere oẽs cogitationes, & affectiones, q̃ directè non tendunt in Deũ. Agrum tuum vel carnem præputij circũcidere est irã animi cohibere: vnde circuncisio fiebat in organo generationis, ꝙ est in spirituali generatione lingua, vt habeant verba circuncisa, & moderata, quę sunt mansuetudinis & prudentiæ signa: vnde in persona iracundorum vocat se Moyses, Exo. 6. Labijs incircuncisis. Circuncisus labijs est, q̃ scit loqui tẽpore, & modo oportuno: sicut sculptor scit facere imagines in omni materia, siue aurea, siue ęnea. Si.n. leones domamus, adeo vt dicat secreta: leonib. magister manum inserat osculatur tignum suus custos. Elephantem minimus Ethiops iubet subsidere in genua, & ambulare per funẽ, multo magis verecundus est, ꝙ nostram iracundiam non domamus, sed ꝙ intus est: verbis explicamus.

Loqui.

Secreta. Lingua. Ira.

H

Doctrina.

Vide de corde, de cõscia, de cogitatione, de contemplatione, de deuotione.

COr, fons, & origo est cogitationum: ideo cor mundandum est ab omni mala cogitatione, quia sicut liquor corrupt° inficit vas, sic mala cogitatio inficit cor. Camera autem Dei est cor, vñ Gregorius. Tergat sordes praui operis, qui Deo præparat domum mentis. Sunt aũt aliqua corda ita pinguia, & crassa interi° carnalitate, & voluptate, ꝙ vix purgant: sicut ancilla negligens, ollas cupreas purgat, & excurat exterius, & pinguedo, & turpitudo remanet interius. Ambr. Intus in corde honesta, foris in conuersatione speciosa sectantes. Cogitationes carnales sunt farina Ægypti, q̃ impedit manna diuinę cõsolationis: & germẽ & radicem cogitationum, quæ sunt sicut radix iuniperi, quæ dulcis est, fructus tñ aculeatus. Oritur sol & occidit, ad locum suum reuertitur. Lumen solis est diuina gratia, vel prudentia. Sol in hemisperio animæ oritur dum cogitamus, ꝙ vita nostra corrigatur; sol occidit dum bonum, quod cogitamus facere, in nobis deficit, aut tepescit: & tunc facit anima aborsum, & est periculum mortis, quia meli° esset non concipere, quã abortire. Ad locum suum reuertitur girãdo per meridiem, qñ post cõsideratione diuinorum beneficiorum, & æternorum gaudiorum, quibus anima diuino amore inflãmatur, reuertitur ad cõsiderãdum sui ortus vilitatem, & sui status debilitatem, ad Aquilonem flectitur, qñ in humilitatem se custodit p̃ consideratione Dei timoris, & diuini iudicij: habens præ oculis semper illum ventum turbidum aquilonarem, pœnam. s. infernalẽ. Dan. 2. Tu rex videbas, & ecce statua vna grandis, &c. Huius statuæ caput erat ex auro purissimo, pectus & brachia de argẽto, vẽter & fęmora ex ære, tibię ferreæ, pars pedũ fictilis. Videbas ista, donec abscisus est de mõte lapis sine manibus, & percussit statuam in pedibus eius ferreis, & fictilibus, & comminuit eos: tunc contrita sunt pariter ferrum, testa, æs, aurum, argentum. Si homo cõsideraret se esse illam statuam, videret in auro, ꝙ alia metalla excellit pretii dignitate superbiam, quæ cæteros sui æstimatione despicit: in argento, ꝙ suauem habet sonum, iactantiã, quæ laudantibus se blandam, & iocundam exhibet: in ære durabili pertinaciã mali propositi: in ferro ꝙ alia metalla domat, sæuitiã, quæ alios premit: in testa, quæ faciliter frangitur impatiẽtiã. Aureum ergo caput fabricat, qui sibi sanctitatem arrogat, vel qui ex diuitijs, genere, scientia, superbit: pectus, & brachia argentea, qui se iactat, & dilatat, & laudari desiderat de opere exteriori, vel de sapientia interiori: Quasi vẽtrem, & fęmora habet ænea, qui pertinax est in eis, quæ debet despicere propter vilitatem, aut erubescere propter inhonestatem, vt sunt peccata circa gulam, & luxuriam. Tibias habet ferreas, qui contra superiorem se erigit per audaciam, & inferiores premit per sęuitiam. Pedibus vero testeis vtitur, qui terrenis incumbens occasione ipsorũ per impatientiam frangitur, & quia in his ferreis & obduratis mentibus Deus aliq̃n melius operatur in trina inspiratione tã per cõminationẽ, q̃ per flagellorum percussionem, ideo vt lapis abscissus de monte sine manib°, timor. s. Dei inspiratione apparens, & tñ non feriens extrinsecus per flagella, & in ictu lapidis deijcitur statua, & opus destruitur monstruosum, quod erat à Diabolo fabricatum. Quia sicut initium peccati superbia, ita oĩs sapientiæ initium dñi timor, & in pedibus ferreis, & fictilibus statua percutitur, & commiuitur, quia mens superba inspirata diuino timore, & ex consideratione suæ infirmitatis, humiliatur, & in sui paruitatẽ redigitur. Vel statua ista, quæ caput habet optimum, & aureum, & deinde vsque ad pedes continuè incipit deteriorari, & lapide percussa conuertitur in fauillam, est religiosus, qui in statu nouicia tus incipit bene agere, & caput aureum hãbere: postmodum effect° indeuotus, incipit de vitio in vitium, vel de maiori bono ad minus bonum tepescere, & remittit, & pedes. i. finẽ habet fictiles, & viles, & ictu mortis percussus p dãnationem exterminatur. Nostra cõsideratio circa quattuor versatur. Primum est, quanta est nostra malitia, & culpa: Nec. 1. Flebat oĩs populus, cum audiret verba legis. Cum enim ad libros nostrarũ conscientiarũ reuertimur, & nos tot modis Deũ offendisse cõsideramus, dicimur nimis durũ habere cor si lachrymę non erũpunt. Sic considerauerat Magdalena, dũ ad pedes dñi fleuit. Secundum est, ꝙ iusta, & dura

Cogitatio.

I

Ecclesi. 1.

Cõsidera.

K

Cõsidera. Homo. Peccata. Status. Princeps. Prælatus.

Mors.

M

Superbia.

Religiosus.

Cõsidera.

Cõsciẽtia

A & dura sit diuina sntia, vt patet l expulsione angelorum de cœlo, hoĩs de paradiso, in submersione in diluuio, in cõbustione Sodomorũ, & sic de alijs diuinis iudiciis præteritis, præsentibus, & futuris. Tertiũ q̃ necessaria, & vtilis est pœnitentia, & confessio. not. Luc. 15. De filio prodigo à patre recepto. Deut. 32. Gens absq; cõsilio est, & sine prudentia, vtinã saperẽ, &c. Quartũ q̃ seuera erit vltima snia, & q̃ dura æterna pęna. Ecce venit dñs exercituum, & quis stabit ad videndum eum, &c. Exod. 3. Cũ minasset Moyses gregẽ ad interiora deserti, &c. Venit ad montẽ Dei Oreb, & apparuit ei dñs, qa qñ vir iustus cogitationes suas regit, & ordinat, & instat ad intimum suæ conscĩæ, tunc constituto in cõsideratione mentis suæ apparet ei dñs, & cum eo iocundatur, et multas reuelationes recipit à dño. Ezec. 20. Eduxi eos in desertũ, & dedi eis p̃cepta mea, & iudicia mea ostendi eis; in tumultu. n. phantasmatum & negotiorum non loquitur Deus aĩæ, sed quasi in angulo, & secreto. Osęæ 2. Ducã eã in solitudinẽ, & ibi loquitur ad cor eius. Vñ illa mens, q̃ in intimo suo stare cõsueuit, diuinas reuelationes percipit, &c. Cogitationes sunt illa turba, quæ impediebat Zachæum, vt non posset videre Iesum: quære supra. Et nota ꝙ Thobias in figura peccatoris iacens in lecto voluptatis calidis stercoribus hirundinum. i. malis, & fœdis cogitationibus, vtroq; oculo excęcatur, vt nec oculo dextro videat Deum, nec gaudia beatorũ, nec sinistro seipsũ, nec supplicia dãnatorũ.

Iudicia diuina.

Cogitatio

B

Diuisio.

Cõcordia Diuisio. Religio.

QVam periculosa sit diuisio et discordia inter fratres. Gen. 49. Simeon, & Leui fratres vasa iniquitatis bellãtia, in cõsilium eorũ non veniat anima mea, in voluntate sua suffoderunt murum. Maledictus furor eorum, quia pertinax indignatio, quia grauis. Hic loquitur bonus frater contra illos, qui tractant discordias, & diuisiones: quia tales ex indignatione, & pertinacia facientes occulta consilia, rumpũt murum vnitatis, per scissuram diuisionis, & incurrunt paternam maledictionem. Charitatem fraternam impugnãtes, & discordias nutriẽtes sunt pejores, q̃ crucifixores Christi. Vñ Ber. Videm° in domesticis nostris illã dñicam tunicam inconsutilem desuper contextã per totum diuidi, quæ diuisa non est, ẽt per illos, qui crucifixerunt Christum, & non est, ꝙ consilium apponat. Iam dñe satis est obsecro, soluatur inimicitiarũ medius paries, & p̃ stultitiam discidii discamus saltem quid est bonũ pacis. Non dico pro nobis, qui iterum coniuncti sumus, & vtinam tanto ardentius cõiuncti, quanto diffusius antea segregati. Vnde si quis arboris ramũ in aliam partem inde torqueat, & inflectat, cõtinuo redit in hoc ꝙ prius fuit, & ostẽdit ꝙ violenter declinatus fuerat, sed nõ redit violenter Iesus clamãs voce magna emisit spiritum, & velum tẽpli scissum est in duas partes. Quia qñ corda per discordiã scindunt Iesus expirat, Iesus recrucifigit. Vnde Ioan. 8. Tulerunt Iudæi lapides, vt iacerent in Iesum. Iesus autem abscondit se, & exiuit de templo. Lapides qui sunt aceruus sine cemento, corda sunt sine caritatis vinculo, q̃ timet Iesus, & tũc exit de tẽplo cordis, & illius cõgregationis, sic Iudaizabãt, qui ædificia eorum, & tẽpli nitebantur destruere. Isti faciunt de tẽplo dñi tẽplum Nanee, quod interpretat pascua eorum. 2. Mach. 1. Vniuersus exercitus cecidit in templo Nanee consilio deceptus sacerdotum Nanea: quia semper discordia pascit in detractione. Qui discors, & diuisus est a fratre suo, discors & diuisus est à Deo, cuius est demonstratio, quia idẽ mãdatum, & vinculũ, quo diligit Deus & proximus: Vñ hoc mãdatum hẽmus à Deo, vt qui diligit Deum, diligat & fratrẽ suũ. Et Salust. historicus. Sicut cõcordia paruæ res crescunt, sic discordia magnæ dilabunt. Ionæ 1. c. Propter me orta est hæc tẽpestas, mittite me in mare. Quod si pp aliquod scandalum discordia oritur, expedit ei, vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in pfundum maris, sm snĩam Saluatoris. Ne q̃so sit iurgium inter me & te, & inter pastores meos, & pastores tuos, fratres. n. sumus; si ad dexterã ieris, sinistrã tenebo. Quia pp bonum pacis dẽt homo dimittere de iure suo. Itẽ Psal. 16. Effusa est contentio super principes, & errare fecit eos in inuio, & non in via. Effunditur cõtẽtio super principes, quia magistri in suis opinionibus, & sententiis sunt discordes: errant in via, quia offendunt in veritate manifesta: errãt in inuio, quia discordias, & dissentiones suscitant, & tunc vtraq; mala sunt, q̃ faciunt, vel nesciunt, vel dubitãt. Leuit. 13. Quicunq; maculatus fuerit lepra separatus ad arbitrium sacerdotis, &c. Rixosi. i. discordes sunt leprosi, & cõtagiosi alios inficiẽtes: ideo sunt ab omnibus propter iurgium vitãdi, & arbitrio prælati sunt de castris de toto collegio expellendi: quia vt dicit Ber. Melius est vt parcat vnus quã vnitas. Prou. 22. Eijce derisorem, & exibit cũ eo iurgium, cessabuntq; causæ, & concubinæ: hæc est lepra Mariæ, qua rixata est cõtra Moysen, & eiecta est à castris. Num. 12. Mariæ apparuit candens lepra quasi nix. Et sequit q̃o eiecta est. Sicut. n. porci leprosi habentes granum sub lingua ab alijs eiiciuntur, ne per eos inficiantur: sic rixosi, & discordes, & cõtentiosi eiiciendi sunt à societate aliorũ, ne per eos alij inflammentur, & inter se diuidãtur. Num. 5. Præcipe filiis Israel, ut proiiciant de castris oẽm leprosum, ne contaminent ea, cũ habitaue-

Saluſtius. Sicut cõcordia paruæ res crescũt, sic discordia maximæ dilabuntur. Pax.

C

D

Mat. 27.

Doctor.

E

F

G uerint uobiscum. Est ēt lepra inuidia, & ambitio. Quia vt patet in p̄dicta lege de leproso. Leui. 13. Leprosus primo eijciebat̄ de castris, secundo habebat vestimenta dissuta. Hæc est lepra inuidiæ & ambitionis, q̄ ꝓcurat dissentionē, & schisma, qa ĩuidi, & ambitiosi nitunt̄ illā tunicā incōsutilē desup̄ cōtextā p̄ totū rūpere, cum tñ Xp̄i crucifixores noluerunt eam scindere. Hæc est lepra Simonis, qui ĩuidebat fraternæ grīæ, egrè ferens, ꝙ Deus faciebat Magdalenæ. Sed dñs ad eum, ait; aquā pedib. meis nō dedisti, osculū mihi nō dedisti, oleo caput meum non vnxisti. Quia inuidi nō hnt̄ lachrymas contritionis in corde, nec osculum pacis in ore, nec oleum pietatis, aut deuotionis in

Deut. 24. opere: iō obserua diligenter ne incurras plagā lepræ: plaga est solutio continuitatis, quia inui

Prouer. 6. dia est dissipatio vnitatis. Detestat̄ eum dñs q̄

H seminat inter fratres discordias isti sunt agricolæ Diaboli, q̄ extirpantes bona semina superseminant mala, & zizania. Vñ iste est ille inimicus homo, qui in agro Dñi supersemina uit zizania: quia inuidi, & ambitiosi bona ꝓximorum si pñt extirpant, si nō pñt, debilitāt. Et si aliqua sunt eorum mala, illa dissemināt, & si

Inuidia. sunt modica augmētant. Sic. n. Iud. 7. Cum seminasset Israel Madiā & Amalech cuncta vastabant. Madiā interpretatur contradictio siue iniquitas, siue iudicans, Amalech populus lābens hi sunt inuidi, ambitiosi, discordes, & rixosi, q̄ corrupti intra p̄ iniquitatē iudicāt alios p̄ temeritatē, & cōtradicunt si audiunt de eis

Detractio aliquā laudē. Qui qñ detrahunt, aliorū immūditias lingua detractoria, quasi canes lābunt. Sic ēt Iudith 2. Olofernes ĩ dieb. messis succēdit sata. Quia ex inardescente rācore animi extermināt opera matura, & sancta. Et bene dñr

I agricolæ Diaboli tales, quia corrupti sunt in

Semen. affectu per inuidiā, in intellectu per ignorantiā, in effectu per tristitiā, iō malū semen semper gerunt, quale in se præferunt, cū dñs seminet semē scientiæ in intellectu, grīæ in affectu

Pax. spūalis lętitiæ in effectu. Phil. 4. Pax Dei, q̄ exsuperat oēm sensum, custodiat corda vr̄a. Pax Dei est, q̄ vnit oēs fideles Ecclesię ĩ sensu vno, sicut aīa oīa mēbra corporis in corpore vno. Aufer membrum à corpore, non viuit: aufer pacem, ab aīa, spiritus vitæ recedit, iō qui seminant discordias, & se, & alios diuiduntper contentiones, hi sunt spūs sancti spāles impugnatores, qui segregant semetipsos aīales spm̄ nō hntes, tunc aūt hęc pax perdurat, cū singula q̄ que locū retinent sortita recēter. Item 1. Es. 3. Filij Iuda, quasi vir vn° instabāt super eos, qui

Vnitas Religio. faciebant opera in tēplo. Multitudinis. n. credentiū erat cor vnū: vnitate conformitatis ad dñm, integritatis ad se, charitatis ad proximū. De illis, qui sunt discordes Oseæ 10. Diuisum est cor eorū, nunc interibunt. Ad cōcordiam, & pacē seruandā nos inducit, ꝙ videm° in cor pore naturali. Nā si mēbra vnius corporis se mutuo impugnarent, aut se mutuo nō fouerēt statim periret illud corp°, iō ait Apostolus. Si cut in vno corpore multa mēbra hēmus, oīa aūt mēbra non eundē actū hnt̄, ita multi vnū corpus sumus in Xp̄o: hoc est vnitas religiōis in qua fratres dñt̄ esse vniti funiculo triplici, q̄ difficilè rūpit̄, videlicet vnitate professionis, quia idē obtulerunt. idē ꝓmiserūt, idem recē perunt, idem sacrificiū, idem votū, idē stipendiū. Act. 4. Multitudinis credentiū erat cor vnum. Cor vnū ad offerendū, aīa vna ad ꝓmittendū: & erant illis oīa coīa ad conuiuendum vnitate cōuersationis. Idē habitus°, idē mod°, idē stat°, idem actus. Deus qui inhabitare facis vnius moris in domo. Ex hac vnitate, parilitate, & ęqualitate conseruat̄, & surgit spūalis iocunditas: Ecce q̄ bonum, & q̄ iocundū habitare frēs in unū. Vnitas condilectionis inducit mutua suffragia, mutua obsequia, mutua gaudia. Solliciti seruarè unitatē spūs in uinculo pacis, unū corp°, & un° spūs, sicut uocati estis in una spe uocationis vr̄æ. Hāc unitatē hodie tollit binari° infamis dissentionis, ex quo resultat dualitas desolationis, quia oē regnū in seipsum diuisum desolabit̄. Nō est. n. Deus dissentiōis, sed pacis. Scribens. n. Apostolus Corinthijs dissentiētibus, & discordātib. adiuicē ait. Nō sit schisma in corpore, sed in idipsum p̄ seinuicē sollicita sunt mēbra, &c. Gen. 25. Collidebant̄ paruuli ĩ vtero Rebeccæ. Rebeca patiētia ĩterpretat̄, p̄ quā religio designat̄. Si sic, ait, futurū erat, quid necesse fuit cōcipere? Sic in religiōis utero & claustro, & in omni collegio p̄ discordiā se collidentes. Nūquid melius fuisset eos nunq̄ cōcepisse, aut forsitan aborsum fecisse? Aut ēt sic pestiferū cōceptū euomuisse? Vtinā, ait apostolus, abscindantur qui vos cōturbāt Gal. 5. Qui. n. cōturbat uos, iudicium portabit, quicunq; est ille. Vocati ergo in uno corpore grati estote. Col. 3. Cōpatimini, cōgaudete, unitatē seruate, quia unus accipit brauiū. Luc. 22. Facta est contentio, quis eorū esset maior. Vos aūt non sic; sed qui maior est ĩter uos, sit sicut minister. Quære de cōcordia & discordia, in tabula de pace, de charitate, de detractione, de inuidia. de ambitione, in odio. Can. 1. Filij matris meæ pugnauerūt contra me, &c. detractores; & seminantes discordias intingunt tunicam, id est famam innocentis Ioseph in sanguine.

De curiositate.

ET nota quòd uelle scire curiosa displicet Deo. Vñ ait Apostolus. Non plus sapere quam cportet, sed sapere ad sobrietatem. Hoc apparuit in primis parētib. quos p̄ curiositatē

K Pax.

1. Cor. 12. Veritas.

Vnitas.

Psal.

Psal. 132. L

Ephe. 4.

Lucæ 11. 1. Cor. 4.

1. Cor. 12.

M

Lucæ 12.

Cant. 2.

Detractio

Gen. 2.

sciendi

A sciendi decepit Diabolus. Eritis, ait, sicut Dij, scientes bonum & malum, ex quo tantam nō solū ipsi, sed etiam tota posteritas: magnam incurrit ignorantiā, impotentiam, malitiā. Vnde sic facti sumus ignorantes ꝙ vix aliquā ēt de sensibilib. cognoscimus veritatem: vnde merito verā, & vtilē scientiam amittit, qui curiosa inquirit. Exo. 19. Bestia si tetigerit montem lapidabitur. Bestia est homo simplex, & ēt quilibet nostrum dum sumus caligine huius miseriæ excæcati, bestiæ possumus dici. Mons diuinitas, & arcana diuinitatis, quę si aliquis curiose inuestigare voluerit, morietur, quia vt

Prou. 25. ait Sapiens: Perscrutator maiestatis opprimet̄ à gloria. Et alibi, altiora te, ne quæsieris. Vnde Oza, quia voluit tangere arcam Dñi, ꝙ non licebat nisi sacerdotibus, percussus fuit à Domino, quod est contra laicos & simplices, qui volunt de diuinis disputare. Et Luc. 10. Dictū

B est: Martha sollicita es, & turbaris erga plurima, porro vnum est necessarium, illud. s. quod

Chorea. scire pertinet ad salutem. Periculosum est audire mimos, & ducere choreas. De filia Herodiadis Matth. 14. Saltatrix ista est lasciuia carnis. Eccle. 9. Cum saltatrice ne ineas, &c. Herodes est diabolus, cui placet saltatrix, quia valde delectatur ĩ choreis, & vanis verbis, tūc amputatur caput Ioannis, quia ea libēter audiens amittit grām. Nam Ioannes interpretat̄ in quo est grīa. Contra illos qui magis volunt audire curiosa, vana, sæcularia, q̄ ædificatoria, philosophica quā Euāgelica, figuratum est 4. Reg. 18. Vbi dr̄ ꝙ Rapsates missus à rege Assyriorum, &c. Sequitur: Precamur vt loquaris

Auditor. nobis Syriace, siquidem intelligimus hāc lin

Prædicator. guā, &c. Per Rapsatē intelligitur prędicator,

C qui à rege mittitur ad impugnandas munitiones peccatorum, sed curiosi clerici, & sæculares, precantur prædicatores, vt loquantur eis Syriace. i. eleuata, & alta lingua, & difficilia, ne simplices intelligant. Sed vtinam respondeāt eis prædicatores: Nūquid ad vos me misit, &c. Per stercus, & vrinam peccata designant̄ Ioel 2. Computruerunt iumenta in stercore suo,

De defectu correctionis.

SIcut vitis siluestris per culturam efficitur domestica, & domestica per defectum culturę efficitur siluestris, & infructuosa: sic religio per defectum correctionis efficitur silue-

Psal. 106. Correctio disciplina. stris, & sæcularis ac infructuosa. Sicut sagittę in manu potentis ita filij excussorum. Sagitta in manu potentis vulnerat, dum prælatus corripiendo increpat. Ista est sagitta salutis, vt dr̄ in Esa. 49. Posuit me sicut sagittam electam. Parcere. n. vitijs non est dilectio, sed adulatio, & destructio: Qui. n. parcit virge odit filium suum. Quem autem diligit Deus castigat: flagellat autem omnem filiū quem recipit. Nō D corripere delinquentem, non tā amicitiam, q̄ amētiam sapit, non corripere quem amamus. Meliora. n. sunt vulnera diligentis, q̄ fraudulenta oscula odientis. In correctione semper dr̄ concurrere iustitia & misericordia, vt vnū per aliud temperet̄ fm parabolam saluatoris: Homo quidā descendebat ab Ierusalē, &c. Ho

Luc. 10. mo iste est subditus, deordinat° à latronibus,

mundo, carne, diabolo, qui nitunt furari dona

Diabolus. grīæ multis defectib. vulneratus, Ierusalem. i. visio pacis, obseruātia regularis. Iericho ĩterpretatur defectus, vbi frequēter descēdimus, quia

Pacem. quotidie multos defect° cōmittimus: vñ tunc descendimus ab Ierusalē in Iericho cū trāsgredimur statuta regularia, vel in alijs deficimus. Samaritanus, q̄ interpretat̄ custos, typū gerit

Prælatus. ꝓlati: alligatio vulnerū, correctio, & castigatio defectuū, q̄ aliqñ fit per ligaturā aliqñ p̄ catha

Correctio. phlasmationē, & sic de alijs remedijs fm cōdi

E tionem vulnerati & vulneris, & fm peritiam Samaritani: vinū pęnitētia imposita. Oleū consolatio pri° ponit̄ vinū: quia corrodit & pūgit, & purgat ne vuln° putrefiat. Sed o oleū, vt dolorem tēperet, & vulnerat° vini punctionē sustineat. Si poneret̄ vinū sine oleo, nunq̄ sanaretur, sed corroderet̄: Si oleū sine vino putresceret vulnus: sic austeritas correctiōis nō dēt apponi sine blandimento consolōnis: Ideo dicit Gregorius, sic amor nō emolliēs, rigor nō exasperans, zel° nō moderatè seruiens, pietas non plus q̄ expedit, parcēs; Aliq̄ apponunt oleum sine vino, vt Hely ꝙ blande allocut° est filios, sed nō legit̄ ꝙ vinū corrodētis punitionis apposuerit, ppea sacerdotali officio merito priuat° fuit: dēt ergo addi pœnitentia. 4. Reg. 2. Sal qui conseruat a putredine & vermib. quo Elizæus sanauit aquas. i. fluxibilitatē, & pronitatē ad defectus, maximè ĩ iuuenib. qui ad talia defluunt correctionē significat. De quibusdā F ꝓlatis dr̄ Can. 1. Filij matris meæ pugnauerūt cōtra me, posuerunt me custodem in vineis, vineā meā nō custodiui. Isti sunt similes Strutioni, q̄ negligit fouere oua sua. Durus est aūt ad filios suos quasi nō sint sui, Iob. 39. Nō similes Xp̄o, q̄ congregat filios Ierusalē quasi gallina pullos suos sub alas. Mat. 23. Tāt°. n. est affect° gallinę ad pullos, ꝙ nutriendo pullos suos adeo ĩfirmat̄, vt plumis hispida, voce rauca, alis demissa, ēt si pulli nō videāt̄, mater agnoscat̄. Prælatus in corrigendo neminē dēt formidare: qa fm illud 2. Re. Custodi virū istū qui si lapsus fuerit, erit aīa tua p̄ aīa eius. Pl° aūt debet timere amittere aīam, q̄ incurrere cuiuscunq; offensā, ēt Dei offensā. Exēplū hēm° ĩ Ioā. Bap. Mar. 14. Dicebat Io. Nō licet tibi hr̄e vxorē fratris tui: Non. n. metuebat Io. Herodē, sed Herodes metuebat Io. sciebat. n. ipsū eē verū, iustū,

& san-

G & ſanctum, vñ ſecurè arguebat ipſum; quia turpe eſt doctori & correctori cũ culpa redarguit ipsũ, quia vt dicit Iſidor°. Neceſſe eſt, vt man° munda eſſe ſtudeat, q̃ aliorũ diluere culpas curat, ne dicat ſibi, medice cura teipſum.
Luc.6. Vñ ait Saluator, hypocrita, eiice primo trabẽ de oculo tuo, & tũc videbis eiicere feſtucã de oculo fratris tui. Nõ ſic hodie ꝓlati, q̃ arguũt & corrigunt ex ꝑtãte, & autoritate, & nõ ex vitæ ſanctitate, ꝓp qd correctio eorũ cõtemnit,
Prælatus. aut malitię imputat. Bern. Tales eligẽdi sũt, q̃
Electio. poſt aurũ nõ eãt, ſed Xp̃m ſequant, q̃ q̃ſtũ le-
Correctio gationũ nõ æſtimãt, nõ requirãt aurũ, ſed fructum, qui regib. Ioãnẽ ſe exhibeãt, Ægyptijs, Moyſen, fornicãtib. Phinees, Eliã idolatris, Eli ſæũ auaris, Petrum mentientib. Paulum blaſ-
H phemãtib. negotiãtib. Chriſtum. Qui vulgus nõ ſpernãt, ſd doceãt, diuites nõ palpẽt, ſed ter reãt, pauperes nõ grauẽt, ſed foueãt, minas prĩ
Pſalmus. cipum nõ paueãt, ſed cõtemnãt. Os iuſti meditabit ſapientiã, & lingua ei° loq̃tur iudiciũ. Lex Dei in corde ipſi° in exequẽdo, & nõ ſupplãtabuntur greſſus ei° timore, amore, odio, ꝑce, vel ꝑcio deuiãdo. Prælatus tenens locum Chriſti dẽt dicere ſubdito in veritate, vel morib. illud qd ſcribit Luc.7. c. Adoleſcens tibi dico ſurge: quia ſub metafora adoleſcẽtis mortui & ſuſcitati loquit Deus ſubdito delĩquẽti. Primo replicãs ei ſuã trãſgreſſionẽ adoleſcẽs. Proni.n. & aſſueti ſunt ad malum. Proni ſunt ſenſus hoĩs ad malum ab adoleſcentia ſua: ſe-
Gen.8. cundo ĩproperat aſſuefactionẽ tibi: quia es ad talia aſſuet° pluries correptus, nec adhuc correctus: tertio excitat, attẽtionẽ dico: quarto incitat ad bonã actionẽ, ſurge. Primum ꝑtinet ad reatum culpæ, ſcdm ad periculum cõſuetu-
I dinis praue, tertium ad ſtatum gr̃æ, quartũ ad fructum pęnitẽtiæ. Notatur ergo pronitas ad trãſgreſſionem, ex quo dẽt eſſe ſollicitudo ad correctionem, cum dr̃ adoleſcens. Iſti.n. indigent correctione, vt patet de filiis Heli. Et iõ prełatus inferior dẽt dicere ſuperiori, q̃ñ hẽt in domo ſua aliquẽ deordinatũ. Dñe puer me° iacet in domo paraliticus, & male torquetur, & ille dẽt rñdere: Amen dico tibi, ego veniã & curabo eũ. Venire.n. dẽt, vt certitudinaliter videat, ſi vera ſunt de quib. ſubditus accuſatur. Sicut dicit Greg. q̃ ad exemplum ꝓlatorũ, ait dñs in Gen. 18. Clamor Sodomorum venit ad me, deſcendã, & videbo vtrum clamorem, q̃ venit ad me opere cõpleuerint. Nõ.n. dẽt prełatus ꝓcedere ad correctionẽ, vel punitionem, niſi poſt diligentem, & certã inquiſitionem, quia iuſtitiã correctionis, ꝑcedere dẽt iudiciũ examinationis, iuxta illud Eccl. 11. Cum interrogaueris, corripe iuſte. Deut. 24. Non abominaberis Idumęũ: quia frater tuus eſt. Idumęũ abominat, qui peccatori non cõpatit, nec eũ corripit, ſanguineus.n. interpretat. Qd imple K
tur in malis prælatis, qui nõ cõpatiunt pecca torib. & tentatis. Nõ ſic B. Frãciſcus, cui cum frater diceret: Ora pro me pater: Credo q̃ de meis tentationib. liberabor, ſi ꝓp me dignatus fueris orare. Cui Sãctus rñdit: Quo magis tentaris, magis à me dilectum te noueris: nullus ſe ſeruum Dei reputare dẽt, quouſq; per tẽtationes, & tribulationes trãſiuerit. Nã tentatio annulus eſt, quo deſponſat dñs aĩam ſerui ſui: vix.n. obijciunt certamina fortia niſi fuerit virtus ꝑfecta. Gala. 6. Si ꝓccupatus fuerit hõ in aliquo delicto, vos q̃ ſpũales eſtis, hmõi inſtruite ĩ ſpũ lenitatis, cõſiderãs teipſum, ne & tu tẽteris. Prę̃occupatus, i. imprudenter laps° homo quaſi ex infirmitate, nõ ex malitia in aliquo, nõ in multis. q. nõ ex cõſuetudine: delicto hoc eſt dere licto nõ cõmiſſo. Vos qui ſpũales L
eſtis, i. eſſe dẽtis, ad quos ſpectat iudicare, corripere, corrigere, 1. Cor. 2. Spiritualis hõ omnia iudicat. Manus.n. q̃ lutũ tenent, ſordes tergere nõ valẽt, vt dicit glo. ſup illud 2. Reg. 6. Nõ ędificabis mihi: quia vir ſanguinum es, inſtruite, nõ palpate, nõ exultate, in ſpiritu lenitatis, dulciter, nõ acriter, cũ miſericordia, non cũ ſuperbia, nõ cum ꝑtinacia. Pſal. 89. Superuenit mãſuetudo & corripiemur. Cõſiderans teipsũ; quia tu es fragilis, q.d. ex te ipſo cognoſce q̃ ſunt ꝓximi tui, ne & tu tenteris, i. cadas in ſimile. In perſona Dauid dr̃ prełato: Fratres 1.Reg.17.
tuos viſitabis, & cum quib. ordinati fuerint, diſce; ad hoc.n. tenet prælatus ſub pœna illa. Cu 3.Reg.25.
ſtodi virum iſtũ, qui ſi lapſus fuerit, erit anima tua ꝓ anima illius: Sed aliqui ſubditi ſunt ſicut equus vitioſus, & ſcabioſus, qui nunq̃ vellet videre ſtrigliã. Dẽt autem prælatus in viſi- Viſitatio.
tatione & correctione ducere ſecum duos ſocios, iuſtitiã, & miſericordiã, ſicut Samaritan° vinum, & oleum, vt cum iuſtitia puniat peccã M
tes, cum miſericordia recipiat pęnitẽtes. Et durius puniendi ſunt principales, & ꝓlati ſi peccãt, q̃ ſubditi; quia periculoſius eſt eorum peccatum, quã ſubditorum, ſicut patet in Lucifero reſpectu aliorum dæmonũ, cui dr̃ Eſa. 14. Ad infernum detraheris in profundum laci. Prełatus.
Sed multi ſunt ꝓlati, qui magis ſunt ſolliciti de aſinabus, q̃ de aĩabus, ſimiles pr̃i Saulis, q̃ dixit: Cõſurgẽs q̃re aſinas, nõ aĩas. Sed ꝓlatus 1.Reg.9.
dẽt eſſe ſicut Mardochæus, de quo dr̃ in figura boni ꝓlati, Heſt. 2. Deãbulãbat quotidie añ veſtibulum domus, ſiue porticus clauſtralẽ de notãtis ambitum ſiue circuitum. Virgines eſe ctæ, cõtinẽtes ꝑſonæ, Heſter, q̃ intra aſſumpta ſignificat animã, q̃ ſibi Chriſtus deſpõſauit. Eſt ergo ſenſus auctoritatis iſtius, q̃ prælatus dẽt ſollicite cuſtodire Dei ſpõſam tanq̃ curæ ſuæ cõmiſsam. Aſcendit in cor Moyſi, vt viſi- Exod.7.
taret fr̃es ſuos, & ibi patet quot periculis ſe ex-

ponit

A ponit pro eorum liberatione. Prælatus viſitãs,
Viſitatio. & corrigens dẽt hr̃e duos comites, veritatẽ, & pietatem, ita q̃ veritas inquirat & puniat delinquentes, pietas abſoluat & leniat pęnitentes. Exemplo Romanorum, quib. q̃ñ dicebat, q̃ aliqd regnum rebellauerat, nõ credebant, ſed ſtatim mittebãt nuncios ad inquirendum
Prælatus. veritatem: quia valde periculoſum eſt in ꝓlato cito credere: vñ formã inquirendi veritatẽ de accuſatis tradit nobis dñs. Gen. 18. Deſcendã, & videbo, vtrum clamorẽ qui venit ad me opere cõpleuerint, an nõ eſt ita vt ſciã; & ſic dẽt deſcendere perſonaliter, videre certitudinaliter, & ſcire vtiliter, poſtea punire exẽplaraliter, more boni hortolani, qui plantã aridã, & infructuoſam proijcit de horto ſm exẽplũ Saluatoris. Oẽm palmitem non ferentem fructum tollet eum, & oẽm qui facit fructũ purgabit eum, vt fructum plus afferat. Prælatus ſignificatur per illum angelum Dan. 3. Qui veniens ad tres pueros fecit mediũ fornacis quaſi ventum roris flantem: ſic dẽt facere prælat°, dum venit ad conuentum. Gen. 27. Vade & vi
B de ſi cuncta proſpera ſint erga fratres tuos, & pecora. i. prælatos & ſubditos. Qui tãta differentia vt dicit. Greg. dẽt eſſe inter prælatos, & ſubditos, ſicut inter hoĩes & beſtias; & de
Otioſus. vtriſq; ſuperior dẽt curã hr̃e. Prælatus aliqñ inuenit pigros & otioſos, qui ſimiles ſunt ſtatuis, vel imaginib. pictis, q̃ ornantur, & adorãtur, & ſunt magnæ famæ, cum tñ in eis nõ ſit ſenſus cognitionis, quia non ſtudent nec guſtus deuotionis, quia nõ erant nec motus operationis, niſi fortè murmurationis, ſimiles muſcæ q̃ nihil facit, ſed oĩa fedat, & inficit. Vñ ꝓlatus dẽt ſibi dicere illud. Eſa. 22. Dic ad eum: quis tu hic? aut quaſi quis hic? quia excidiſti tibi ſepulchrum? Quaſi dicat tu es in iſto cõuẽtu. q. quis. i. magnus homo, & magnę famæ, & tamen nihil boni facis. Tales ſunt in monaſte
C rijs ſicut cifra in numeris. Excidiſti tibi hic ſepulchrum; quia approprias tibi conuentum. Iſti ſunt in conuentu ſicut burdo in alueari,
Humilitas mel ſuggens nullum florem colligens. Quando prælatus inuenit aliquem qui deliquit, & veniam humiliter petit, correctionem promittit, dẽt ei cum miſericordia pœnitentiam in-
Miſericordia. iungere exemplo ſummi paſtoris. 3. Reg. 20. Nonne vidiſti Achab humiliatum corã me? Non inducam malum hoc in diebus eius. Exẽplum in filio prodigo. Luc. 15. Quem pater amplexatus eſt dans ei ſtolam primam, &c. In Dauid qui dixit peccaui, & ſtatim meruit audire: tranſtulit dñs peccatum tuum: de Magdalena. Si quis verò culpam ſuam humiliter non recognouerit debet acriter puniri: quia vt dicit Greg. Oculos, quos culpa claudit, pœna aperit, ſicut antiqua infirmitas non curatur niſi per fortem, & amaram potionem. D
Exemplo ſummi paſtoris. Deut. 25. Sin autem eum, qui peccauit dignum viderint plagis proſternent & corã ſe faciẽt verberari. Heli ſacerdos vir bonus fuit, & tñ quia filios nõ correxit, ſacerdotio priuatus fuit. De prełato, q̃ ſubditos nõ corrigit, nec monaſteria ſibi tradita
regulat, dr̃ Prouer. 24. Per agrũ hoĩs pigri trãſiui, & per vineã viri ſtulti. i. prełati. Et ecce to- Ager. Religio. Correctio
tum repleuerant vrticæ: operuerat ſuperficiẽ eius ſpinæ, & maceria lapidum deſtructa erat vrticæ pruritus voluptatis. Spinæ fluctus cupiditatis, ruina maceriæ amfractus voluntatis.
Hæc aũt tria triplicem ſepem religionis diruunt, tripliciter murum ſuffodiunt ꝓp defe- E
ctum correctionis, quia noti triplex vinculũ rumpunt. Vrit vrtica caſtitatem, pungit ſpina paupertatem, ruit maceria dum perit obedientia. Vñ ſm cõſilium ſapientis. Prouerb. 14. Diligẽter exerce agrum tuum, cuius cultura cõſiſtit in tribus, rigatur, aratur, purgatur: rigat̃ per cõtritionem. Iudic. 1. Dedit Caleph Axę filię ſuæ agrum, in quo erat irriguum inferi°, & irriguum ſuperius: inferius pro cõmiſſis, ſuperius pro ꝓmiſſis: inferius ꝓp ſuſpiria pec-
catorum, ſuperius ꝓp deſideria præmiorum. Ager. Coſcientia
Purgatur per frequentem confeſſionem, arat̃ per correctionem, & ſatisfactionem, & tunc affert fructum cẽtuplum. Iacob. vlt. Ecce agricola, &c. Ierem. 41. Hẽmus theſaurum in agro, frumenti, ordei, olei, & mellis. Matth. 18.
Si peccauerit in te frater tuus, corripe ipſum F
inter te, & ipſum ſolum. Si te nõ audierit, dic ecclęſiæ. Mat. 8. Puer meus iacet in domo paraliticus. Ocioſus in nullo bono opere occupatus: tunc debet dicere prælatus: Amen dico tibi, ego veniam & curabo eum: quia ſm qualitatem morbi, & patiẽtię dẽt adhibere remedium munditiæ. Luc. 7. Adoleſcens tibi dico ſurge, & reſedit qui erat mortuus: ita dẽt dicere prælatus ſubdito deordinato, qui ſm veritatẽ ſpiritualiter mortu° eſt ſm illud Apoc. 3. Nomen habes, quo viuas, & mortuus es. Contra illos qui non corrigunt, exemplum de Elia. 1. Reg. 2. Exemplum de filio conſulis Romani, qui cum propter crimina ſua duceretur ad ſuſpendium, petijt quòd oſcularetur patrẽ ſuum, cuius labia morſu abſcindit, quia non correxit eum: mali enim filii ſunt ſimiles pullis perdicis, q̃a moxvt nati ſunt, incipiunt currere poſt matrem, quæ eſt concupiſcentia, ex qua diabolus generat talem prolem ſibi ſimilem. 2. Reg. 3. Iudas Machabæus ſimilis leoni, &c. Ad rugitum leonis oẽs beſtiæ figũt gradum: beſtiæ ſunt beſtialiter viuentes. Debet itaq; prælatus ſic eſſe rigidus erga tales, q̃ ad rugitum ſuum ſe non moueant. Eccl. Noli fieri iudex niſi virtute irrumpere valeas iniqui-

tatem.

G tatem.Exod.25. præcepit dñs fieri emunctoria ad parandas lucernas, per quæ correctio designatur, sine qua lumen honestatis extinguitur:Quia mali odiunt eos,qui se corrigũt: Exemplum de Ioãne Baptista,& de Herodiade; Vnde Sapiens,argue sapientem,& diliget te:argue stultum,& oderit te,ad modum frenetici,qui non permittit se incidi, vt curetur,nisi forte ligetur. Vir sapiens sustinet incisionem propter curationem.

De Conuersatione.

Cõuersatio. Vita. VIR perfectus, & eius conuersatio sub figura arboris designat. Matth.7. Arbor bona fructus bonos facit.Dan.4.Vidit arborẽ prius bonam,& fructiferam,postea succisam: Ecce, inquit, arbor in medio terræ, altitudo
H eius nimia,magna arbor, & fortis proceritas eius contingens cęlum,aspectus illius erat ad terminos vniuersæ terræ, folia eius pulcherrima, & fructus eius nimius, & esca vniuersorũ in ea;subter eam habitabant animalia & bestiæ;in ramis eius cõuersabantur volucres cœli,ex ea vescebatur omnis caro. Succidite arborem,& præcindite ramos eius. Magna arbor,& fructifera est vir sanctus,quia ad multa & magna se extẽdit per dilectionẽ,& ad alta se erigit per contemplationẽ. Et in medio terræ suæ hoc est in intimis cordis sui fixus stat per humilitatis considerationem. Magna arbor ad bona agenda; fortis ad mala aduersa toleranda: procera ad sublimia contemplãda;cuius proceritas cœlũ tangit,quia in Christum,vt ad exemplar & librum informationis semper oculos cõtemplationis figit. Magnus ergo in actionibus, fortis in tẽtationibus,sublimis in contemplationibus, fructifer in san-
I ctis operationibus. Aspectus eius vsq; ad terminos vniuersæ terræ: quia vbique debet diffundere exempla & radios sanctæ vitæ, & famæ. Folia eius pulcherrima,& fructus nimi°, esca vniuersorum in ea. In folijs verba,in fructu opera,& exempla, in esca doctrina. Subter eam habitant animalia,& bestiæ,&c. Animalia sunt voluptuosi, bestiæ iracundi; quia animalia vẽtri deseruiunt; bestiæ dentibus,et vnguibus sæuiunt, isti habitant subter arborem istam:quia verba increpationis;hi & similes à viro iusto quasi in terra prementur per disciplinam. In ramis autem volucres cœli Conuersatio. conuersantur, quia viri spirituales in eorum exemplis & operibus eos imitando conuersantur,sicut aues in ramis arboris floridę delectãtur.Pro cõuersatiõe nota de Abraã:Egredere de terra tua, & de domo patris tui,&c.

Iud.8. Item de Iudith in superioribus domus suæ clausa cum puellis morabatur semper ieiunans, cilicium portans, &c. De Thobia quomodo orabat, mortuos sepeliebat, &c. De Iob. Erat simplex rectus,timens Deum & re- K
cedẽs à malo.Ex ea vescitur omnis caro, quia exemplis suarum virtutum omnes ædificant eius consolationibus omnes fouentur,eius beneficiis oẽs creantur,eius consiliis roborant, eius documentis omnes informantur. Succidite arborẽ; Videmus in magnitudine huius arboris,modum fortitudinis,in eius altitudine,profunditatem subtilitatis,in aspectus dilatatione,magnitudinem autoritatis; in pulchritudine foliorum,facundiam sermonis: in nimietate fructuum,multitudinem bonæ actionis; in esca vniuersorum,doctrinam ædificationis; in subiectione bestiarum, rigorem seueritatis, in habitatione volucrum,imitationem sanctitatis.Succidite arborem,&c.Quia L
videmus in multis attenuari vel potius destrui religionem.Erant.n.primitiui religiosi sicut vuæ in deserto, sicut fons egrediens de paradiso irrigantes arida, quæ erant in mundo, sicut ager cui benedixit Dominus,abundans fructu aromatico:sed modo vinea cõuersa est in amaritudinem,fons voluptatis in maris mortui amaritudinem:ager aromaticus,& terra fructifera in salsuginem,à malitia inhabitantium in ea, postquam enim olere cæperunt ollas Carnium,& allia Ægyptii, & templum vsq; ad fenestras terra tpalium repleri, qui gemere solebant,vt columbæ, & in foraminibus petræ,in vulneribus Christi per contemplationẽ nidificare,cęperunt vt corui crocitare,& pro tpalibus litigare,& cadaueribus intendere, frumentum versum est in paleam, vinum in acetum,oleum in amurcam. Postq̃ Diuitiæ. enim religio diuitias peperit,filia matrẽ propriam suffocauit.Nam paupertas genuit religionem,religio diuitias, diuitiæ vero destru- M
xerunt religionem,& ecclesiam: quia destructa non solum spiritualia,sed etiam destructa sunt temporalia.Ita quòd paupertas voluntatis iustæ, redacta est ad paupertatem necessitatis. Vnde speramus germen radicis eius in terra,sinite. Quia sicut ex seminatis incipit arbor succrescere,sic ex quo humiliantur,ista statuta religionis seruiant, relicta sunt quædam grana, ex quibus religio suscitatur. Spiritualiter arbor in medio paradisi religiosus bonus in statu suo regulari. Arbores siluestres fiunt domesticæ per transplantationem: quia qui in sæculari conuersatione fuit agrestis,& sine fructu boni operis,domesticatur,& fructificat in religione. Dicitur autem arbor bona, quando omnes partes sunt bonæ,puta quando radix abundat humore,folia virore, flores odore,fructus sapore. Radix abundat humore,qñ affectio est plena deuotione.Hęc est arbor plantata secus decursus aquarum. Nõ est arbor infructuosa,vt quercus et vlmus,

quæ

A quæ non faciunt fructum vtilẽ vsui humano, sed porcorum.s.diabolo.Folium abundat viro re, qñ locutio est plena veritate, & ædificatione:quia tũc sunt folia viridia, & delectabilia, qñ loquimur de diuinis. Flos abundat odore, qñ conuersatio redolet, & diffunditur in alio rum opinione. Fructus abundat sapore,qñ opera sunt plena dilectione.Eze.vlt.Posui,&c. Adamas est coloris cinerei,in quo nota q̃ cõuersatio exterior debet pęnitentiam & mortificationem prætẽdere, attrahit ferrum,in quo notatur q̃ pœnitentes, & verbo, & vita debẽt peccatores allicere ad pœnitentiã: nautas dirigit in quo notatur,q̃ pęnitentes, & p hoc mare magnum transeuntes,debet dirigere,& gubernare.Eze.1. Spiritus vitæ erat in perfectis, qui per rotas designantur; Nã in rota omnes partes circumferentiæ æqualiter distant à cen
B tro.Similiter perfectio conuersationis probat per æqualitatem morũ, qñ ita est q̃ æqualiter se habent ad medium virtutis:sunt.n.hoĩes volentes centrum iustitiæ quasi circumferentiã circundare,sed ad sphęricam perfectionẽ non peruenìunt, quia inæqualiter ad medium accedunt,vel recedunt,vt à iustitia nimis recedẽtes,remissionem incurrunt,vel ad iustitiam nimis accedentes in crudelitatem incidunt, vt cõtingat circa mediũ temperantiæ, recedẽtes nimis in carnalitatẽ incidere,vel nimis accedẽtes in indiscretionẽ, qñ homo subtrahit vnde sustentatur natura ad seruiendũ Deo. Similiter circa medium displicinæ, recedentes nimis dissolutionem incurrunt,nimis accedentes fictionem siue simulationem. Sic ergo morum conuersationis perfectæ figura est sphęrica,& rotunda,& per omnia æqualiter circundata circa medium virtutis.

Virtus. Medium.

De corde.

C DE corde duro Num.20. Bis percussit lapidem virga,& aquæ largissimæ egressę sunt de petra,&c.percutit nos Deus corporaliter infirmitate,& rerum,ac amicorum amissione.Percutit nos spiritualiter timore gehennæ,spirituali immissione, & prædicatione: & tñ multorũ corda lapide duriora sunt, quia millesies, immo quotidie sic percussa aquas doloris,& lachrymarum non emittunt. Exemplum de Pharaone cuius cor legitur induratum.Quia multis plagis percussus nolebat mandatis Dei obedire,ideo finaliter perijt,quia scriptum est:Cor durum male habebit in nouissimo. Cor nostrũ est altare in quo sacrificamus: altare de terra propter humilitatem,altare de lapidibus quos ferrum non tetigit, quia iaculis tentationum fractum nõ fuit. Hoc est altare,de quo Leui.10.Ignis in altari meo semper ardebit,quẽ nutriet sacerdos,&c. Item cor nostrum est thuribulum,in quo ponit angelus carbones diuinæ dilectionis,& in D
censum deuotæ affectionis,& ascẽdit ad Deũ, fumus sanctæ orõnis.Scdm illud Apo.8. Stetit Angelus iuxta arã templi,habens thuribulum,&c. Nadab & Abiu mali sacerdotes posuerunt ignem alienum in suis thuribulis, & consumpti sunt. Corda nostra sunt illę lampades,quas illę decem virgines describũtur hre, cum quib.occurrunt Xpo, quia debent quasi Matth.25.
vitrũ esse mundæ,& perspicuę per castitatem, integrę,non fractę per caritatem,oleo plenę,p deuotionẽ,accensę,per ædificationem:& tales intrant ad nuptias,aliæ nõ. Corda nostra sunt illæ hidriæ,in quib.dominus mutat aquam cõtritionis in vinum consolationis spũalis, quæ debent esse lapideæ, firmæ contra ictum tentationis. Cor nrm figuratur per arcam testa- Idriæ.
mẽti,in qua dẽt esse virga diuini timoris,tabulæ fidelis cognitionis,vrna aurea cum Manna Aquæ.
.i. Christus in quo est diuinitas in humanitate,per amplexũ compassionis. Cor nrm est ille E
puteus, in quo ponitur sanctus Ioseph. i. Xps verus Saluator, & si Ruben quilibet nrm ibi Cor dicitur puteus.
non inuenit Ioseph, dẽ vestimenta scindere, p apertam confessionem, cum fletu per contritionem:quia amisit Ioseph, puer non comparet,& ego quo ibo? Cũ.n.iste puer sit via,veritas,& vita,quo ibis sine via,nisi in præcipitiũ, sine veritate,nisi in errorẽ,& dubiũ,sine vita, nisi in mortẽ & supplicium.Cor est paradisus voluptatis,in quo debet esse lignũ vitæ,id est, Christus.Est fons,vñ dẽt fluere aqua ad irrigãdũ totam conscientiam. Cor nrm triplici litera scriptũ est, Camera omnipotentis Regis,in qua Deus libenter hospitatur,4.Reg.4.Faciamus ei.s. Elisæo cęnaculũ paruũ,& ponamus in eo candelabrũ,&c.Quære de hoc in tota tabula de conscientia in sequenti columna.

Cor. Cõsciẽtia

Exod.7.

Eccli.3. Cor dicit altare.

Leuit.10.

Cor thuribulum.

De conscientiæ præparatione.

SIcut illa Sunamitis 4.Reg. 4. Volẽs in suo K
hospitio recipere Elisæum, qui interpretatur Deus meus Saluator:faciamus ei cœnaculum paruum per profundam humilitatem,sic fecit virgo Maria:Respexit humilitatem ancillæ suæ.Ponamus in eo lectulum per conscien Luc.1.
tiæ puritatẽ,vt sic descendat dilectus in hortũ suum mundum, & floridum. Tergat ait, Bernardus sordes praui operis,qui Deo præparat domum mentis,& mensam ferculis bonorum operum plenam, & sellam defectus nostros confessionem iudicialiter inquirendo,& malefacta puniendo: quia si nosipsos iudicaremus: non vtique iudicaremur. Et candelabrũ altæ contemplationis & clarę ædificationis. Tunc intrat Elisæus cameram sic paratam, & concipit anima prolem boni propositi,& parit fructum operis meritorij. Et nota quod Conscien.
conscientia bona figuratur per hortum Assue-

G ſueri, in quo Chriſtus parat conuiuium, & cum angelis ſuis. Heſter. 1. Septem ait diebus, i. toto tempore huius vitæ, iuſſit cõuiuiũ præparari in veſtibulo horti, & nemoris, ꝙ regio cultu, & manu conſitum erat, & pendebãt ex omni parte tentoria aerei coloris carbaſini, & iacintini ſuſtentata funibus biſſinis, atque purpureis, q eburneis circulis inſerti erãt

Hortus.

& columnis marmoreis fulciebantur. Hortus quidem nemoroſus in quo delectatur, & paſcitur Chriſtus inter lilia caſtitatis, donec aſpiret dies æternitatis, & inclinentur vmbræ noſtræ mortalitatis, eſt pura conſcientia, & religio ſancta, cunctis arboribus conſita, cunctis virtutibus manu regis Chriſti ornata. Pendent aut per circuitum huius horti tentoria aerei coloris, per temporalium abdicationẽ. Carbaſini coloris per caſtitatis decorem, & carnis mortificationem: Iacintini coloris per

H obedientię ſubiectionem. Quibus tribus tentorijs circa conſcientiam, & religionem extẽſis, hortus conſcientię & religionis protegitur, ne flores virtutum virentes æſtu mundi

Nota de Biſſo.

carnis, & dæmonis adurantur. Biſſus autem genus eſt lini candidiſſimi, & ſignificat in ſpe varia gaudia paradiſi. Propter quæ tria prædicta tentoria ſenſualitati grauia, & ponderoſa, ſcilicet caſtitatis, obedientiæ, & paupertatis, patienter ſuſtentatur. Iſti funes biſſini eburneis circulis inſeruntur, quia viribus animæ perfectionis exercitia inſeruntur. Funes autem atque textoria columnis marmoreis ſuſtentantur, in quibus ratione rectitudinis, intentio recta, ratione longitudinis, finalis perſeuerãtia deſignatur: quib. tanquam columnis innititur tota fabrica ſpiritualis. Exod. 25. Quattuor circulos aureos præparabis, quos pones per quattuor arcæ angulos.

Virtus.

Quattuor virtutes Cardinales quattuor ſunt

I circuli: quattuor rotæ circuli propter perfectionem rotæ, quia his vehitur anima ad portum gloriæ. Circuli aurei ad differentiam virtutũ conſuetudinaliũ, quæ in quantũ tales nõ ex gr͞a, ſed ex frequẽti bene agere generãtur. His aũt circulus quattuor in affectione aïę. q. quattuor angulis arcæ inſertis arca conſcientiæ vehitur: In hac arca eſt vrna, ſ. volũtas aurea ſine corruptione, plena Manna deuotionis, & cœleſtis conſolationis, virga rectæ intentionis, florida exercitatio ſanctæ operationis, & decore ædificationis atq; tabulæ lapideæ teſtamenti firmæ contra impulſum, vel ictum tẽtationis ſcriptæ litteris diuinæ inſpi-

Cor dicitur Iris.

rationis, & fidelis cognitionis. Cõſcientia bona, & cor deuotum figuratur in Iride: & in terra diluuio purgata. Pœnitet me feciſſe hominem. Sequitur, quomodo ſubmerſa eſt omnis creatura viuens in diluuio. Arcũ meũ ponam in nubibus, & erit ſignum fœderis, &c. K

In qua hiſt. aduertenda eſt cã diuinæ offenſionis, forma correctionis, modus reconciliationis, titulus reconciliationis. Cã aũt diuinæ offenſionis legitur fęditas immunditię, & cor-

Luxuria.

ruptionis: Non permanebit ſpiritus meus in homine, quia caro eſt, corrupta eſt terra corã dño, & repleta eſt iniqtate. Quia vt dr̃ Oſeę 4.

Peccata.

Maledictum, & mendacium, furtum, homicidium, & adulterium inundauerunt ſuper terrã, & ſanguis ſanguinem tetigit: ꝑpea inſirmabitur terra, & oĩs q habitat in ea. Cã ẽt fuit ꝑuerſitas conſcïæ & cogitationis; videns dñs ꝙ multa malitia hoĩum eſſet in terra, & cuncta cogitatio cordis humani intenta eſſet ad malum. Quia ergo hoĩes corrupti erãt carne, maligni opere, peruerſi cogitatione obliqui intentione: iõ offenſus Deus dedit mortis ſnĩam contra oẽs. Pœnitet me feciſſe hoĩem hoc eſt

Gen. L

ad modum illius: qui pœnitet de re, q̃ fecit, illos puniam, delebo hoĩem, quem creaui à facie terræ: ecce cã punitionis, attendite formã correctionis, qđ conſiſtit in arcę fabricatione aquarum inũdatione, animantium ſubmerſione. Arca eſt conſcïa, q̃ fabricatur de lignis le-

Arca ſignificat conſcientiam.

uigatis, & cõplanatis. i. ex articulis fidei, clariſſimæ, & certiſſimæ veritatis, abſq; timore falſitatis. Linitur aũt bitumine caritatis, intrinſecus per Dei dilectionẽ, extrinſecus per Chriſti dilectionẽ, & ſuſtentationẽ. Vel arca eſt ſã-

Arca eſt eccleſia.

cta eccleſia: aquarum aũt inundantia ex dupli ci parte legitur proceſſiſſe ab inferiori & ſuperiori. Vñ dr̃ ꝙ rupti ſunt oẽs fontes abyſſi magnę, & cataractę cęli apertæ ſunt, i. vię pluuiarum apertę ſunt. Sic in aïa ſunt duę partes, vna, qua æterna gaudia cõtẽplat̃, alia qua æterna ſupplicia meditatur. Dum ergo pecca-

Cõſideratio. M

tor conſiderat, q̃ turpiter, q̃ frequenter, q̃ irreuerenter Deum offendit, & ꝙ pp hoc æterna gaudia amiſit, ex parte ſuperiori, i. ex cœleſtis gaudij amiſſione, ex parte inferiori ex æterni ſupplicij obligatione, dẽt deſcendere ſuper terrã cordis corruptã, diluuiũ lachrymarũ. Ex cõcurſu aquarũ lachrymarũ, ex vtraq; parte concurrentium, operiunt aquæ diluuij vniuerſam terrã, quia oportet cõpunctionẽ, & cõtritionẽ cordis inundare de oĩbus peccatis inſup vniuerſã terrã cõſcïę: quia ſi de vno peccato doleremus, & nõ de alio, nulla eſſet terræ conſcïæ purgatio. In cap. Fratres noſtros, de pœnitentia diſt. 5. Ex tali ergo lachrymarũ diluuio, & non alio modo purgatio à cunctis fœditatibus inordinatis fit. Pſalm. 31. Verũtamẽ in diluuio aquarum multarum ad eum non approximabunt. Non enim poteſt quis à Deo elõgatus per culpã, ad ipſum appropinquare per gratiam, niſi in diluuio aquarum multarum, per dolorẽ, & contritionem oĩum

A culparum. Ideo in diluuio legitur ſubmerſa omnia animãtia: Conſumpta eſt ait omnis caro q̃ mouetur ſuper terrã, volucrum, animantium, beſtiarum, omniumq; reptilium, vniuerſique homines, & cuncta in quibus ſpũs vitæ eſt in terra mortua ſunt: ſic in diluuio lachrymarum & perfectę confeſſionis, & contritionis deleri debet omnis caro, omnis carnalis affectus, vſus, motus: ſiue ſit auis volans per faſtũ & ſuperbiã, ſiue ſit beſtia terram arans, & reſ-

Peccata.

piciens per auariciam, ſiue ſit vermis in luto reptans per immundiciam, ſiue ſint homines ꝑcepta Dei tranſgredientes per maliciã, hæc omnia debent ſubmergi in diluuio contritionis, & confeſſionis. Sic perierunt Ægyptij, per q̃ pc̃tã deſignantur q̃ fideles perſequuntur in mari rubro, per ꝙ amara cõtritio & confeſſio deſignatur. Quadraginta aũt dieb9, & noctib9 durauit inundãtia aquarum diluuij, qa ſingu-

B lariter tp̃e quadrageſimali debet quilibet cõ-

Peniten.

miſſa ſcelera, omiſſa bona, amiſſa gaudia, cõminata ſupplicia, deplorare, & ad memoriã reuocare. Iam patet cauſa punitionis & conſumptionis, & forma correctionis. Aduertam9 modum reconſiliationis: Poſt diluuij inundationem, legimus, feneſtrę arcę apertionem, corui emiſſionem, ſed non reuerſionẽ, columbę duplicem emiſſionem, rami oliuę deportationẽ, ad inſinuandum Dei reconciliationem: Quia dum aquę diluuij lachrymarum ſuper terram mentis noſtræ inundauerunt per contritionẽ: debem9 feneſtrã oris aperire ad confeſſionem:

Cõfeſsio. Coruus.

Sunt autem aliqui coruum emittentes, qui eſt auis ingrata, quia & nigredinem corruptæ voluntatis ad peccãdum in corde retinent; ſicut in multis, qui ſtatim poſt Paſcha ad vomitum reuertunt̃, & vocem raucam, & odioſam emittunt, quia vel timore, vel verecundia veritatem peccatorum & circumſtantiarum aggrauantium non exprimunt, vel crocitãt ſicut cor-

C uus dicentes bñ confitebor, bñ pęnitebo adhuc: quib9 dicit Iſidorus: O vox coruina, ſemp dicis cras, cras, & neſcis ſi eris cras, qa hac ani-

Sicut dicit B. Auguſt. ſermone 3. de innocẽtibus libr. 10. in lib. Sermonũ.

maduerſione percutit̃ pc̃tõr: vt moriẽs obliuiſcat̃ ſui, qui dum viueret oblitus eſt Dei. Null9 vr̃m hñs vulnus in capite, aut ſpinã in pede tardat trib9 dieb9 ad medicum ire, aut remediũ q̃rere: q̃to min9 tardare dẽt q multis mortalib9 ſauciatus eſt in mente? Talis coru9 ſic emiſſus nihil portat Noe: Quia talis cõfeſſio, nec delet culpam, nec placat diuinã offenſam, nec impetrat gratiam: Quia coruus cadaueri inſidet eo ꝙ pc̃tõr in ſuis fecib9 remanet. Columba aũt cuius albedo deſignat conſcientiæ puritatẽ, q̃ felle caret, qa nulla voluntas peccãdi dr̃ in cõſciẽtia remanere. Cui9 cãt9 q eſt quaſi gemit9 dolorem deſignat contritionis internæ, ac per hoc typum gerit confeſſionis purę & integrę, portat ramum oliuæ, virẽtis gr̃æ, q̃ ad modum

D olei oliuarum: eſt vulnerũ curatiuum ciborũ. i. operum cõditiuũ luminis nutritiuum. i. verę

Oleum.

fidei, & cognitionis, & Dei reconciliatiuum. Sicut ille ramus fuit Noe ſignum, ꝙ culpa remiſſa erat, diluuium ceſſauerat: ita Dei placata erat ira. Poſt hæc datur ſignum diuinæ acceptationis, & forma ſanctæ conuerſationis; quia arcus quattuor coloribus inſignitus incipit in nubibus apparere. Arcus iſte generatur ex radio ſolis ſubintrante nubem a terra eleuatam, concauam, aquoſam. Ita dicit Beda in lib. de naturis rerum: Arcus, ait in aere, quadricolor ex ſole aduerſo nubibuſq; formatur, qui ex cœlo igneum, ex aere iacintinum, ex aqua ceruleum, ex terra gramineũ colorẽ trahit. Dum. n. in cõſcientia vera pęnitentia pur-

Conſcientia. Virtus.

gata a terra eleuata per temporalium abdicationem, & omnis carnalitatis reſecationẽ, concaua per ſui humiliationem, rorida per deuotionem, ſubintrat radius diuinæ gratiæ, conti-

E nuo incipit veri pęnitentis conuerſatio, colore quadruplici refulgere: quia rubet charitate, candet caſtitate, pallet auſteritate, viret pietate, et ſenſuum honeſtate. Et talis actus conuerſationis eſt veriſſimum ſignum diuinæ reconciliationis & veræ cõfeſſionis. Voca operarios, & redde illis mercedẽ &c. Vinea cuiuſli-

Matt. 20.

bet, in qua deberem9 quotidie operari, eſt nr̃a conſcientia. Hæc vinea eſt putanda per pecca-

Vinea. Conſcientia.

torum confeſſionem, & omnium nociuarum reſecationem, liganda, per bonorum operum exercitationem, & præceptorum obſeruationem, fodienda per timoris incuſſionem, mortis, iudicij, & ſupplicij conſiderationem, timore. n. diuini iudicij, & æterni ſupplicij, quaſi fodiendo & cauando radices conſcientiæ inquirimus ſarculo conſiderationis, & cõfeſſionis, vt ſicut fodiendo diſcooperitur radix vitis, ut ſoli oſtendatur, ne putreſcens a vermibus corrodatur, & vitis moriatur: ſic radix conſcientiæ diſcooperitur & Deo in confeſsione oſten-

F ditur, ne putreſcens in ſuis ſordibus peccatorum vermibus corrodatur, & vitis animæ moriatur: quia dum cultores vineę conſcientiæ negligunt, dum non foditur per timoris incuſſionem, dum non putatur per correctionem, dum non ligatur per præceptorum obſeruationem, & virtutum exercitationẽ, rumpitur ſepes conſcientiæ, diruitur maceria gratiæ, & ſuccreſcunt vepres prauarum affectionum, & ſpinæ peruerſarum operationum. Ergo ſi vis denarium glorię in fine diei vitæ accipere, operare diligenter in vinea conſciẽtiæ, illæ fatuæ virgines quæ veniente ſponſo non habuerunt

Matth. 25.

oleum in lãpadibus, deſignant multos fatuos: Lampas. n. eſt conſcientia, q̃ debet eſſe ad modum vitri perſpicua per mundiciam, & puri-

G tatem,oleo plena per deuotionē, accensa per boni exempli ædificationem, qui tales conscientias habebunt,veniente Christo ad iudicium,intrabunt cum eo ad nuptias,alij excludentur.Conscientia est illa cisterna in qua ponitur sanctus Ioseph: & nisi quis eum in sua cysterna inueniat, debet vestimenta scindere per nudam confessionem,cum fletu per contritionem,& dolens dicere:Puer,qui est via sine deuio,veritas sine dubio,vita sine termino, non comparet,& ego quo ibo? Gen.4. Respexit dominus ad Abel,& ad munera eius:Quia nō acceptat Deus opus,vel seruitiū, nisi prius acceptet cōsciētiam,& animum,ad seruitium autem & ad opus meritorium,vt sit Deo acceptum,requiritur affectio pura,discretio plena, intentio recta, continuatio perfecta. Ista tanguntur in illo versiculo,In sanctitate,propter primum,in iustitia,propter ſm,corā ipso, propter tertium,omnibus diebus nostris,propter quartum.Conscientia nra est liber quidam,in quo scripta sunt insignia imaginis diuinæ;cōsilia legis naturæ,testimonia cōscientiæ, facta omnia.Ex scriptura huius libri quilibet in iudicio saluabitur,vel cōdemnabitur. Apo.20. Iudicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris,ſm opera eorum.Iste liber a quibusdam scriptoribus scribitur enormiter peccati præparatione,clauditur dannabiliter peccati impænitentia,& obstinatione, aperitur vtiliter integra, & vera confessione,aperietur finaliter in die iudicij his,qui nunc claudunt eum peccati sui publica & confusibili manifestatione:Vt ēm dicit Augu.20.de ciuit:Dei.cap. 24.Vi diuina fiet in iudicio, vt vnicuiq; opera sua bona,& mala ad memoriam reuocentur, & omnia omnibus reuelentur,nihil opertum q̄ tunc non reueletur,& occultum,q̄ non scia tur.In isto libro sunt scriptæ lamentationes, pēnitentiæ; carmen, actiones gratiarum, vel timoris gehennæ. Conscientia assimilatur Iridi, vbi in nube aquosa.i.in conscientia humore deuotionis plena, quattuor colores virtutum generātur:Quattuor colores,quattuor uirtutes cardinales,fortitudinem, prudentiā, iustitiam,temperantiam; fortitudinem in aduersis,temperantiam in vtendis, prudentiam in eligendis,iustitiā in dispensandis.Vel quattuor colores designāt quattuor affectiones moderatas,virtutes proportionatas, actiones modificatas,assentiones, & contemplationes ordinatas. Conscientia est ciuitas,in qua est rex voluntas consiliarius ratio, populus quinque sensus.

Gen.37. Seruire. Opus. Liber. H I Ezech. Liber. Iris. Affectiones. Actuum. ciuitas.

De consuetudine.

COnsuetudo peccandi est periculosissima,quia consuetudo est altera natura: ideo vix potest vinci nisi per gratiam Dei specialem.Est enim ille magnus lapis superpositus Lazaro sepulto,& fœtido,qui typum gerit antiquate animæ in peccato: sic Samson deceptus a Dalila, carnali scilicet concupiscentia,virtutū crinibus spoliatus a Philisteis, a demonibus captus per astutiam Dalilę,ligatur delectatione;incarceratur operatione,molam trahit assuefactione, clausum ait in carcere:molere fecerunt: quia mola frequenter voluitur super eundem locum, & hæc est consuetudo. 3. Reg. vlt. Sedechias vinctus cathenis ductus est in Babylonem. Sedechias est quilibet peccator deprehensus a Diabolo, qui est rex Babilonię.In Reblata:quod interpretatur multum commissum: & significat peccatum consuetudinis.In quo cum Diabolus comprehendit peccatorem,excæcat eum,vt non cogitet de æterna gloria,quam amittit, & pœnam æternam quam incurrit:Ligat cum duabus cathenis,vna est cupiditas acquirendi. Alia tenacitas,& auaritia retinendi: vna est pronitas ad malum,alia difficultas ad bonum.Istæ sunt illæ cathenæ,quibus ligatus erat Petrus in carcere, qui gerit typum peccati consuetudinis, & non possunt solui nisi angelus Christus de spirituali gratia carcerem illuminet,latus percutiat, & vincula rumpat, vt dicat peccator cū propheta: Dirupisti domine vincula mea. Sic ligatum ducit eum in Babylonem.i.confusionem vbi calicem præsentis ignominię ei propinauit,machinando quomodo de peccato in peccatum ruat,& in apertum peccatum cadat,donec publicè confundatur.Propter periculum consuetudinis in persona peccatoris clamat propheta: Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me profundum, ne urgeat super me puteus os suum. Infixus sum in limo profundi, & non est substantia. Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meę a facie insipientiæ meę,Miser factus sum,& curuatus sum &c.

K Consuetudo. Obduratio. Obstinatio. L Psal. 115. Psal.68. M Psal.37.

De concupiscentia.

COronemus nos rosis antequam marcescant, non prætereat nos flos temporis, nullum sit pratum,quod non prætereat luxuria nostra &c. in fine dicturi sunt: Ergo erraiimus a via veritatis, & lumen iustitiæ non illuxit nobis.Isti designantur per illos porcos, in quos intrauerunt dæmones, & magno impetu suffocati sunt in mari,isti figurantur per illum filium prodigum,qui abiens in regionem longinquam deuorauit substantiā suam, & cupiebat saturari de siliquis,quas porci mā ducabant. Quia carnales fœditatibus carnalibus pascuntur, & spiritualia eis despiunt,vnde figurantur per illos peruersos Iudæos,qui desiderabant carnes & cibos Aegyptiorum, & nauseabant super manna cibo cœlesti.

Voluptas Carnalitas Delitiæ. Cant. 2.

A cœlesti.Et dum carnes desiderarent, & adhuc essent in ore ipsorum, ira Dei ascendit super eos,sepultiq; sunt in sepulchris concupiscentiæ,& non intrauerunt terram promissionis. Gen.49.Ruben primogenitus,&c. Concubina patris est cōcupiscentia carnalis, q̄ sibi copulauit Adam primus pater. Ascēdit ergo ad cubile patris, qui ad delitias & carnalitates modo illicito manum extendit. Ruben interpretatur videns consilium.Gen.4. Per Cain, qui interpretatur lamentum, figurantur carnales,qui interficit Abel.i.munditiam, cuius sacrificium acceptat Deus. Cui dictum est Gen.4.Maledictus eris super terram, vagus eris,ad sequendas concupiscentias, profugus à patria & familia Dei. Signum positum in Cain,fuit tremor capitis, in quo intelligitur instabilitas voluntatis,quæ est maximè in carnalibus hominib. Gen.40. Videbam vitē.&c. B Pincerna Pharaonis est peccator, qui tenetur in carcere Diaboli, visiones eius, & somnia, sunt cogitationes multæ,a quibus velut dormiens in nocte surgens,nihil inuenit. Dormierunt somnum suum, & nihil inuenerunt viri diuitiarum. Vitis est humana concupiscētia.Tres propagines huius vitis concupiscentia carnis,concupiscentia oculorum,superbia vitæ.Crescunt gemmæ.i.botri erumpunt in C acquisitione.Flores in botro fragrantes, odor lucri tpalis,vnde odor lucri suauis est,maturescunt vuæ in ꝓcuratione diuitiarum, deliciarum,honorum:tunc manibus,i. operibus exprimit immunditiam culpæ in calice Pharaonis.i.Diaboli.Apoc.17.Væ meretrici,quæ sedet super aquas multas. Meretrix.i. mundana concupiscentia,quæ sedet & quietem inuenit in fluxu diuitiarum,& deliciarum.Eccl.9. Cū aliena muliere,&c. Mulier aliena,est carnalis concupiscentia,quæ emollit,& effęminat spiritum. Aliena,ab vnsuersitate bonorū,& consortio angelorum,& sanctorum virorū, quia non est à Deo,nec à natura,sed ab eius culpa, cum ipsa nō est sedēdū,nec accūbendū super cubitum,hoc est,nō est consentiendum voluntati carnali: sicut enim manus radicatur in cubito, ita opus in voluntate. De accubitu in opere,dr̄ Iud.12. Bibe nunc, & accumbe: Verba sunt Holofernis.i.Diaboli ad animam dicentis: Bibe desideria.i.cogitationes carnales,satia voluntatem, & accumbe in opere, in iocūditate.i.in delectatione peccati; De accubitu in consuetudine,Esa.26.Ciuitas munita, anima adiuta Dei gratia,& angelica custodia, desolatur in delectatione illicita, relinquitur in consensu, dimittitur in opere,q.desertum in.pa.in.q.indomitus quasi lasciuia consuetudo.consu.n.e.i.intentiones omnium voluntatum & corporum.De accubitu in obstinatione. Sopho.2. Ponam speciosam, &c. Ponitur speciosa in solitudine cum anima separatur à sancta Trinitate per consensum malum,in inuium per opus, quasi desertum à Deo, & angelica custodia:per cōsuetudinem acu.in meeius,&c.i.irrationales motus & cogitationes: in obduratione in peccato:bestiæ bonorum deuastatio:onocrotulus, qui varios habet colores hipocrisis:hericius,qui insipidus est,& coadiuuat se ad defendendum,peccati defensio. Coruus,qui semper clamat cras,pœnitentiæ, & cōfessionis procrastinatio: pluuia sensus exteriores in superli.ratio. Iste est accubitus peccatoris. Iud.9. Mulier illisit in caput Abimelech proijciens fragmen molæ. Per Abimelech designantur prædicatores, qui obsident turrim,& castellum.Mat.21.Ite in castellum, quod contra vos est.Istud castellum est mundana conuersatio, seu prosperitas, siue congeries peccatorum, q̄ destruere intendunt ictu sanctæ prædicationis,mulier est concupiscentia,mola est volubilitas mundanæ prosperitatis,diuitiarum,voluptatum,& honorum;& similium. Fragmen molæ, est aliqua mundana prosperitas specialis,quam proijcit mulier super caput,cum prædicator, vel quilibet faciēs aliquod bonum, non haber intentionem in Deum,sed in laude hominum, etsi consentiat tentationi excęrebrabitur. Concupiscentia carnalis designatur per illa calida stercora quibus Tobias excęcatus fuit.Tob.2. quære §.10. 12. Deuter.8. Ductor tuus fui in solitudine, vbi erat serpens flatu adurens,scorpio, & dipsas. Per ista tria notatur tentatio mundi, carnis, & dæmonis. In figura concupiscentiæ carnalis ponitur serpens flatu adurens, qui ad literam est regulus, qui inficit aera flatu, vt etiam aues volantes interficiat. Sicut dicitur in Esa. De radice colubri egredietur regulus, & semen eius absorbens volucrem. Et bene ipsa concupiscentia, & carnales motus dicuntur serpentes, quia serpunt in carne,flatus serpentis est cogitatio carnalis, eius adustio est libidinosa delectatio, ad quam sequitur mors consensus. In figura concupiscentiæ mundi ponitur scorpio, qui facie blanditur, sed cauda pungit aduersitatis.Prou.5.Fauus distillans labia meretricis, id est concupiscentiæ mundi, sed nouissima eius, &c. In figura superbiæ ponitur dipsas,qui est genus serpentis,ex cuius morsu inflāmatur homo,vt etiam sitiendo moriatur, vnde & Dipsaides sunt serpentes, de quibus Nu.21. In populū mittā ignitos serpētes,tale est venenum superbiæ, & ambitionis,q̄ ita accēdit animum amore tēporalium dignitatū, & honorum ac diuitiarum, vt talia sitiendo pereat. Remedium cōtra hoc est consideratio

Psal. 75. Esa.29. D E Prædicator. E Esa.14.

G improperij crucifixi. Heb. 12. Recogitate eũ. Ideo dr Num. 20. Fac serpentẽ æneum. i. Xps dr serpens, fm similitudinem, quia videbatur hre carnem peccatricem, sicut nos: sed nõ erat æneus, tum quia venenum peccati in se non habuit, sicut nec serpens æneus non habet venenum tum ratione fortitudinis in passione. Qui hunc vera fide aspiciunt, sanantur à morsibus prędictorum serpentum.

De Consiliarijs.

DE consiliarijs accipe illud. Prouideat dns spirituum vniuersæ carnis hoiem. qui sit super hanc multitudinem, &c. Quære in tabula de prælatis. De consiliarijs quales sunt vocandi, in tabula de aduocatis 27. b. Vocandi sunt ad consilium viri fideles Deum timentes, munera non curantes, sed recusantes affectiones non sequentes, constantes amore veritatis hominem non timentes, probati, litera-
H ti, maturi, & antiqui. Nemo enim elegit iuuenes duces, quia non constat eos esse prudentes. Iud. 20. adestis omnes filij Israel, decernite quid agere debeatis. Exemplum de Daniele, qui requisitus à Balthazar de illa visione.
Mane. Mane. Techel. Phares. Cum enim offerret munera, dixit. Munera tua alteri da, &c. Et nota illud: Non bene bonum cõsiliũ hac vice Achitofel. Quære de hoc in tabula de sapientia, & de prudentia.

De Comparatione.

ET nota ꝙ omnis comparatio est mala & periculosa & origo inuidiæ. 1. Reg. 18. Dixerunt mulieres. Percussit Saul mille, & Dauid decem millia. Sequitur. Nõ rectis oculis, &c. Et nota quot mala sequuta sunt ex illa inuidia. Quere de hoc in tabula de inuidia.

De Confessione.

I VEra confessio mentem renouat exemplum de fœnice, quære supra. Item exemplum de ancipitre: qui comedendo vene nosa, ut mures, & expandendo alas ad austrũ, mutat pennas, & renouatur: sic anima peccatrix flagellis, & pęnis corpus affligendo, & ad calorem misericordiæ Christi, quẽ nobis ostẽdit in cruce duas alas intellectus per considerationem, affectus per dilectionem, & deuotionẽ extendendo mutat, & deponit antiquas plumas peccatorum & malarum consuetudinum, & induit pennas virtutum, quibus volat ad cœlum. Exemplum de aquila, de qua dr, ꝙ qñ rostrum eius sic induratur, & pennæ, vt non possit venari, quęrit fontem viuum, & scaturientem, quo inuento, volat in altum quantum potest, donec corpus eius sit multum calefactum, & pori aperti, & sic descendẽdo immergit se in fonte, & inde exiens vadit inter vepres vermiculos comedendo, donec plumę antiquæ ceciderint, & nouæ creuerint, & sic fit ad volandum, & venandum apta. Sic mens K
peccatoris sentiens se peccatis oneratam, debet volare versus cælum per considerationẽ Cõsidera.
considerando æterna gaudia, quę amisit, offensam, & iram Dei, quam incurrit, æterna supplicia, quæ incurrit, mortem, cuius certitudinem facit. Sed modum, tps, locum, horam, nescit. Et sic calefactus omnino amore debet venire ad confessionem, quæ est fons viuus continens aquas diuinæ gratiæ, ubi immersus, & quasi baptizatus in aqua lachrymarum, deponit omnia peccata & prauas consuetudines, & tunc debet nutriri vermiculis operibus. S. Fons.
pęnitentiæ pietatis, & inter vepres asperitatũ, & satisfactionum habitãdo donec crescant in eo pennę virtutum, quib. indutus possit in pa Virtus.
lam exire per ędificationem, & libere volare per contemplationem. Confessio est illa probatica piscina, de qua hr Ioan. 5. quæ habet quinq; porticus, in qua curatur omnis infirm° quære supra. Est flumen Iordanis in quo Naamã leprosus. i. quicũq; peccator lotus septies. L
i. perfecte confitens omnia peccata sua. mundatur à lepra, & caro eius per innocentiã recuperatam restituitur, vt caro pueri. Quere supra. Sol. i. Christus distinguit in anima nra Sol.
quattuor tpa spũaliter æstatẽ, hyemem, ver, autumnum in cõfessione. Cõfessio est illud diluuium, quo purgatur conscientia nra, sicut ꝑ diluuium purgatus fuit mundus. Et ꝙ coruus, quem Noe misit significat fictã cõfessionem. Columba q̃ portat ramum oliuę, significat veram confessionem. Peccator designatur per Ruben, qui cum non inuenit verum Ioseph in cisterna conscientiæ, debet scindere vestimenta cum fletu. Peccatori verè pœnitenti dr illud Esa. 60. Tunc videbis, & affluues, & mirabitur, & dilatabitur cor tuum. Et ibidem de lachrymis contritionis illud Apo. 3. Collirio inunge oculos tuos, vt videas, quære supra. Conuer Lachrymæ.
sa Maria vidit Iesum, dr de anima vere contri M
ta & pœnitente. quære supra. Impletę sunt hydriæ aqua, & nutu Dei in vinum conuersæ, hoc fit in contritione & confessione, quære supra. Peccator verè pœnitens dicit illud. Psal. 17. In Deo meo trangrediar murum, quære supra, de vere pœnitente dr illud Matt. 17. Exiuit dæmoniũ à puero lunatico, quære s̃. Nabu Dan. 4.
chodonosor expulsus à regno habitauit septem annis cum feris, qui in fine dierum leuauit oculos ad cœlum, & sensus, & figura fuerunt sibi reddita: & restitutus fuit ad honorẽ regni, gerit, Typum peccatoris verè cõtriti, q̃ oculos ad cœlum leuat Dei misericordiã implorando, & restituit eum Deus ad regnũ gloriæ in spe gratiam infundendo. Absalon, qui remansit suspensus per crines in quercu, & mulus, cui insidebat recessit designat fictum

pœniten-

A pęnitẽtem. quære s̃. Itẽ de vero contrito, & pęnitẽte dr illud Iud. Dedit pater Axe irriguũ superius & inferius. Aĩa peccatrix sic est oppsa est põdere peccati, infixa in limo profundi, ꝙ nullo modo surgere põt, nisi Deus per gratiã porrigat manum suã; vnde Mat. 5. Tenens Iesus manum puellę ait, Tabita quod est interpretatum puella, tibi dico, surge: sic loquitur Deus aĩæ peccatrici. Luc. 15. Surgã ait & ibo ad patrẽ meũ, & dicã ei; Pater peccaui in cœlum & corã te. Iã non sum dignus vocari filiº tuus, fac me sicut vnum ex mercenarijs tuis, & surrexit, & venit ad patrem suum. Et sequitur quo pr cũ gaudio recepit eum, & restituit stolã, anulum, & calciamenta. Hic aduerte ꝙ pa Christus. Misericordia.
ter iste Deus est, qui duos habet filios capaces solum cœlestis hæreditatis, angelum. s. & hoiem. Homo aũt dr adolescentior, quia vltimo formatus fuit, q̃uis aũt angelus peccaue-
B rit, nõ ponitur in exemplum, quia nõ gerit veri pęnitẽtis typum, eo ꝙ nunq̃ pęnitet, sed quia homo restitutus est, iõ ponitur nobis in exemplum veri pęnitentis. Pater iste Christus est, pater misericordiarũ, & Deus totius cõsolationis, cui dicimus: Pater noster qui es in cœlis. Psal. 102. Qũo. n. miseretur pater filiorum, misertus est dns timentib. se. Poterat aũt pius pater fm iustitiã obijcere pctõri bonorum dilapidationẽ, fornicationẽ, necessitatis cõpassionem, & suã abiectionẽ, sed dns loco istorum ostendit piã cõsolationem, sicut mater flente filio pro offensa filij. Aliqñ flet ante patrẽ cũ eo: vnde Aug. Cõpatitur dns quasi plus cruciet dñm compassio miseri, q̃ miserum passio sui. Hier. 31. Cõturbata sunt viscera mea sup eũ,
C miserans miserebor ei, ait dns. Filius iste adolescens, & fatuus est peccator stolidus, & immundus, qui est filius per naturæ creationem: portio substãtiæ sunt bona naturę, grĩæ, & fortunæ. Regio lõginqua est mortalis culpa, iuxta illud Esa. 9. Habitantib. in regione vmbræ mortis lux orta est eis. Hęc lux oritur in contritione, sic dr regio longinqua, quia per istã distat peccator à Deo distantia infinita. Dona pdicta à Deo nobis data cõsumimus, viuendo luxuriose, dũ bona naturæ illicitis actib. applicamus. Intellectum ad prauas cogitationes, voluntatem ad praua desideria, sensus ad illicita obiecta. Bona fortunæ, puta diuitias, & res tpales malæ expendimus, & pauperib. non distribuimus. Dona grĩæ vt sunt virtutes nobis collatæ amittimus: sicut ille malus seruus, qui talentũ grĩæ sibi datũ ad lucrum abscondit in sudario, & fodit in terra. Porcos talis homo pascit, qui quotidie diabolo seruit: nã per porcos ĩmundos diabolũ intelligimus. In se reuertitur dũ tactus Dei digito, corde cõtrito, & tremulo cõsiderat peccati fęditatẽ, iudicis seue-
ritatem, mortis incertitudinẽ, & propinquita D
tem, supplicij acerbitatem, & æternitatẽ, euadendi impossibilitatẽ. Sic ad se reuersus fuit Nabuchodonosor expulsus à regno, qñ leuauit oculos ad cęlum, & sensus ac figura sua restituta fuerũt ei. Sic ad se reuersus fuit Petrº, q̃ ibi gerit typum pctõris, qñ angelus pcussit latus eius, & lumẽ refulsit in carcere, & ceciderunt cathenæ de manib. eius. Ad patrẽ vadit, dum ad confessionem tendit, & cũ cordis dolore & lachrymarũ effusione dicit. Pater peccaui in cęlum, & corã te. Iã nõ sum dignus vocari filius tuus. Pater aũt pius misericordia Misericordia.
motus, q̃a misericors est, & miserator dns in Pater.
tm̃, ꝙ sup suscitatione Lazari. i. sup cõpassione pctõris fiet. Osculat. n. eum & amplexat, culpã cõdonãdo, & sibi recõsiliando. Stola pri E
ma eum induit, perditã grĩam q̃ in baptismo priº receperat restaurãdo. Est. n. Dei grĩa stola vestis qua aĩa decoratur, est anulus, quo à Xpo aĩa despõsatur, est calciamentum, quia per eã duplex pes aĩæ, intellectus. s. & affectus virtutib. calciatur. Vel stola prima est grĩa, anulus fides formata, calciamenta virtutes. Quæ oĩa Virtutes.
pius pater cum gaudio reddit filio, pdigo peccatori plangenti, confitenti, & cum lachrymis reuertenti. Sed aliqui plangunt, & confitentur, sed ficte: quia vere non exeunt: sicut vxor Loth, quæ gerit typum aĩæ peccatricis, quæ cum ministerio angelorum. i. prædicatorum sacerdotum, & confessorum educta fuit de ciuitate pessima Sodomorum, id est, de statu peccati contra angelorum mandatum, contra monitionem prædicatorum, & confessorũ retro respexit: In quo innuitur affectio q̃ ad
huc habebat ad delitias Sodomorum: sic multi F
quamuis de peccato confiteantur, & inde excęcant monitione prædicatorum, & confessorum cito post Pascha retro respiciũt ad peccati vomitum reuertentes. Et hoc est signum, ꝙ perfecte non exiuerãt, nec voluntatem peccãdi perfecte dimiserant, sicut illi pessimi Iudęi, qui de Ægypto. i. de statu peccati in manu forti exiuerãt: & tñ carnes dũ essent in deserto. i. in statu pn æ, & cibaria Ægyptiorũ appetiuerunt. i. reuerti ad delectationes peccati, quorum confessio derisio debet dici. Eccles. 34. Qui baptizatur à mortuo, & iterũ tãgit mortuum, quid prodest lauatio eius? certè nihil. Iõ tales cum vxore Loth in statuam salis conuertũtur, per quod o s boni sterilitas designatur. Loth autem qui retro non respexit confitens, qui ad peccatum reuerti non intendit, saluatur & liberatur à periculis Sodomorum. Ionę 3. Surrexit rex Niniue de solio suo, & abiecit vestimẽtum suum à se, & indutus est sacco, qd est vestimẽtum vilissimum, pauperrimũ, asperrimum. Quia verè pęnitens debet satisfacere,

G & pniam agere, sicut peccauit in honorib. diuitijs, & delitijs: Sed nõ surgunt ad explorandam cõscĩam, qui per obliuionem sui iacent cum Petro in carcere cęcitatis: nõ surgunt, ad implorãdam misericordiã, qui quodammodo cum Iob dormiunt in puluere vanitatis, & cupiditatis: nõ surgunt ad contemnendã tpalẽ opulentiã, qui cum illa muliere euãgelica curuant ad terrã oppressi põdere cupiditatis: nõ surgunt ad agẽdã pniam, qui cum paralytico iacent in grabato voluptatis. De primo Act. 12. Angel⁹ dñi astitit: Ceciderũt cathenæ de manib. eius. Excitat. n. dñs pctõres per immissiones infirmitatum, necessitatum, & tribulationum, vt surgant velociter, sed ipsi excæcati aliqñ cum tanta procrastinatione faciunt, q̃ bonũ propositum exequi nõ pnt, quod ipsi p dũt. Can. 5. Surrexi, vt aperirem dilecto meo: At ille declinauerat atq; transierat. De scdo

H Gen. 35. Surge Iacob, & ascẽde Bethel, & habita ibi. Iacob ĩterpretat supplãtator. Bethel, dom⁹ Dei, q.d. Si tu perdidisti pueritiã, & adolescentiã, non pdas saltẽ iuuentutem, aut senectutẽ. Imo si Diabol⁹ decepit te a parte priori, supplanta eum à parte posteriori. Domus aũt Dei specialr est illa religio, q̃ solum Deũ habet puisorem. Mat. 9. Ait Iesus paralytico: Surge, tolle grabatum tuum, & vade in domũ tuã. Sic. n. mortificare debemus corpus nrm; vt nõ impediatur spũs ab exercitio spũalium siue a cõtemplatione cęlestium: Et hoc est ire in ppriã domum. Num. 31. Oẽ quod põt trãsire per flãmas, igne purgabit: quicquid autẽ ignẽ non poterit sustinere, aqua expiationis sanctificabit. Sicut. n. duo sunt elementa purgatiua maioris mundi aqua diluuij, et ignis iudicij: sic duo sunt purgatiua minoris mundi. s. aqua baptismatis, & ignis pnialis. Psalm. 65. Trãsiuimus per ignem & aquã, &c. 2. Re. 15.

I Rex Dauid egressus de Ierusalẽ ascendebat p cliuum oliuarum, flens aperto capite, & nudis pedib. incedens. Dauid eiectus à regno est pctõr per diuinã snĩam exclusus de paradiso, & adiudicat⁹ æterno supplicio, quãuis in hac vita executio snĩæ suspendat. Cliuum oliuarũ ascendere est ad altitudinẽ diuinæ pietatis, & misericordiæ recurrere, q̃ in oliua designat. In nuditate pedũ, nota nudã, & integrã pctõrum cõfessionẽ. In aperto capite, cõfusionẽ, et diuini iudicij timorẽ, in fletu cõtritionẽ, in ascensu satisfactionẽ, in oliua remissionem, & grẽ infusionẽ, & sic finaliter ad regnũ reducitur. Sicut Dauid fuit reductus. Et pdicta oĩa requiruntur ad pctõris iustificationem. Lachrymæ pctõris sunt illæ fons, de quo dr in Gen. 2 Fons ascendebat de terra, i. de conscĩa cõtrita irrigans vniuersam superficiem terræ, vt germinet terra sic irrigata herbam virentem bonorũ operũ, & flores afferat honestatis, fluatque sic irrigata lacte actionis, & melle cõtemplationis. Eccl. 1. Oritur sol, & occidit, & ad locum suum reuertit: girat per meridiẽ, & flectit ad aquilonẽ. Sic patet q̃ fm motum per quattuor quadras cęli distinguit quattuor tpa anni: sic Christus diffundens radium suæ grẽ super hemispherio nostrę cõscĩę cãt quattuor tpa spũaliter, q̃re s. fo. 26. Mat. 21. Ite in castellum q̃ cõtra vos est: & statim inuenietis asinã & pullum cum ea. Castellum quod cõtra vos est, mundus est, & caro vestra est, vbi inuenit asina carnalis concupiscentia, & pullus asinę: asinia ignorantia, q̃ soluunt Christi auctoritate per grãm cõfessionis. Et tunc adducunt ad Iesum cum mortificata carne pctõr absolut⁹ appropinquat ad gloriã, Iesus. n. saluator interpretat. Exo. 20. Quis est homo qui ædificauit domum nouã, vadat & remittat ĩ domũ

L suã, ne forte moriat in bello. Domus noua est cõscĩa à peccatis in cõfessione purgata, & ab oĩ vetustate innouata per grãm: ædificat per bona opera. Vadit & reuertit in domum suã per iugẽ cõscĩæ explorationem, vitando oĩs peccati oportunitatẽ, & occasionẽ, vt ędificet per virtutũ acquisitionẽ, ne forte moriat ĩ bello cõtinuo, mundi carnis, & dæmonis, per improuidẽtiã, & incircumspectionẽ. Peccatorib. dr illud Mat. 10. Estote prudẽtes sicut serpentes, & simplices sicut colũbæ. Inde sumitur in nobis triplex prudentia, prima discretionis in cõtritione, scda renouationis ĩ cõfessione, tertia multiplicationis bonorũ operum, in satisfactione. De primo patet. sicut. n. gallus tenebras à luce futura discernit, & in tenebris plixiorib. siue densiorib. fortiores voces emittit, & lucẽ ppinquante dulciores, sic pctõr in M cõtritione tenebras culpæ propriæ discernit à luce diuinæ grãæ, & ex consideratione pctĩ sui, validi⁹ gemit. Ex cõsideratione aũt diuinæ grãæ dulci⁹ respirat ad veniã. De scdo Iob. 12. In antiquis est sapiẽtia, & in multo tpe prudẽtia, per q̃ renouant in cõfessione, sicut aquila, & acipiter. de tertio Prouer. 15. Vir prudens diriget gressus suos. Iudas quia desperauit pp defectum pnĩæ: non meruit ueniam inuenire. Mat. 27. Act. 1. Suspensus crepuit medius. Sic Cain dãmnabiliter desperauit dicens. Maior est iniquitas mea, q̃ vt veniam merear. Sic defecit Adam. Adam ait dñs: vbi es? Glo. Vox est inuitantis ad pniam. Ipse autem se excusauit: Mulier, ait, quam dedisti mihi sociam dedit mihi de fructu, & comedi. Cum tamen fm sapientem, Iustus in principio accusator sit sui. Similiter Eua defecit, quia nõ se sed serpentẽ accusauit. Serpens, ait, decepit me. Illi qui ad peccatũ reuertunt, figurant per Absalõ, q̃ per crines remãsit suspẽsus in quercu: Dauid

enim

A .n. remiserat ei irã suã. 2. Reg. 14. Rex vocauit puerũ Absalon placatus feci verbũ tuũ, sed ille postmodum nõ perseuerauit, sed impugnauit patrẽ. 18. c. Accidit vt Absalõ occurreret seruis Dauid sedens in mulo. Cumq; ingressus fuisset mulus subter condensam quercũ, & magnã, adhæsit caput eius q̃ercui, & illo suspẽso inter cęlũ, & terrã, mulus cui insidebat pertrãsijt. Tulit Ioab tres lãceas in manu sua, & infixit eas in corde Absalõ. In quo figurat peccator dimittẽs pniam, per q̃ obtinuerat veniã impugnans patrẽ, dum recidiuat p culpã. Hic per capillos suspendit, qñ per tpalium bonorũ, voluptatum, vanitatũ superabũ-

Diuitię. B dantiã in superbiã eleuat. Suspenditur aũt ad

Luxuria. quercũ, q̃ porcorum fert pastum, & est arbor patula, qñ ex abundãtia tpalium cadit in luxuriã, in qua porci, i. dæmones delectant, vel isto cibo pascunt porci. i. hoĩes immũdi. Ioel 1. Cõputruerunt iumẽta in stercore suo. Et est quercus patula, quia iã vbiq;, & per oẽs status diffusa, sed illo pendente in hac quercu mulus pertrãsit, quia peccatore in peccato perseuerãte, caro ad mortem vadit, & continuè defluit: mulus. n. ex equo, & asina generat: Equ⁹ est feruidus, asinus hebes: quia caro nostra feruẽs est ad malũ, hebes ad bonum. Tres lãceas in corde eius figere est de tribus generib⁹ pec

Pœna. cati cõscĩam læsam hr̃e superbia, luxuria, auaritia: vel tres lancẽæ pœnæ æternæ, & cordialiter in corde eius figuntur. s. carentia visionis, vermis corrosionis, ignis combustionis. Exod. 2. Filia Pharaonis descendebat, vt lauaretur in flumine, &c. Filia Pharaonis lauatur

C in flumine, qñ aĩa peccatrix contrita baptizatur in lachrymarum multitudine. Psal. 6. Lauabo per singulas noctes lectum meum la

Eccl. 9. chrymis meis stratũ meũ rigabo. Puellę gradiuntur per crepidinẽ aluei, quia potentiæ naturales cõsiderant dubium statum huius seculi, nescit. n. homo vtrum dignus sit amore vel odio: vel crepido à crepon, q̃ dubium dr: locus proprie in cuius latere est saxum, vel terra cauata, vbi timetur de casu. Alue⁹ aũt, mundi fluxus, & cursus, vna aũt mittitur puellarum, q̃ cernit vagientem puerum, & cõfitetur hunc de infantibus Hebræorum esse; quia rõ discernẽs humilitatẽ, & patientiã sanctorũ ac tribulationẽ eorũ cõpatitur, & cõfitetur, qm̃ sic trãsitur ad regnũ cęlorũ. 1. Reg. 7. Intonuit dñs fragore magno in die illa, & exterruit Philistæos, & cęsi sunt a filijs Israel. Philistęi potione cadẽtes interpretatur, & significat peccatores inebriatos peccãdi consuetudine, quos dñs excitat à lecto fętoris, in quo diutius iacuerũt, cum reducit eis ad memoriã illud tonitruum diuinę snĩę. Ite maledicti in ignem æternum, & illucessit eis dies, cũ agnoscunt in se copiã mali, iopiã boni, timẽt separationẽ ab electis, D dãnationẽ cũ reprobis. Et 1. Reg. 7. Filij Israel Lachry- cõuenerunt in Masphat, hauseruntq; aquã, & mę. effuderunt in cõspectu dñi, & ieiunauerũt in die illa, et dixerunt: Peccauimus tibi dñe. Masphat interptatur cõtẽplatio peccati: tunc. n. est dies pniæ in aĩa, cũ in ea est peccatorũ cõsideratio, lachrymarum saltem cordis effusio in cõspectu Dei est carnis afflictio, est oris cõfessio. Exo. 15. Submersi sunt in mari rubro, abis- Obstina- si operuerũt eos, descẽderũt in pfundũ quasi tio. lapis. Isti sunt qui obdurati in peccato, & nolẽtes pęnitere, neq; peccata cõfiteri, cadunt in abyssum desperationis, & finaliter in abyssũ dãnationis. Leu. 1. Si fuerit holocaustũ de aĩalib. intestina, & pedes lauabuntur aqua: qa & exteriora. s. manifesta luxuria, et interiora. i. occulta. Quę quãto occulti⁹ tãto audacius perpe E trãtur, sunt in cõfessione purgãda, hoc est pedes, & intestina lauare, peccata occulta & manifesta lachrymis & confessioue lauare: vnde sicut in eodẽ serpente sumit venenum, & theriaca, q̃ est medicina veneni, sic de carne fit medicina carnalitatis. i. pnĩa carnis afflictiua, Iob. 29. Lauabã pedes meos butyro, i. sicut in Lauare. pinguedine carnẽ meã nutriui, ita affligendo carnẽ ab ea pinguedinẽ remoui, ut sicut verba pęnitẽtis. Peccatori ait dñs illud Ioã. 13. Si nõ lauero te nõ hẽbis partẽ mecũ, i. si lachrymis cõtritionis, q̃ à dono grãæ meæ pcedunt lotus non fueris, nõ hẽbis hęreditatẽ in regno Christi, & Dei. Et peccator debet dicere: nõ solum pedes, sed & caput, & manus, i. nõ solum lauame a peccatis cogitationum, sed ẽt à peccatis sensuum, & operationũ. Cum lauerit carnem Leuit. 22. suã aqua, i. mundarit peccata, & occubuerit sol. i. cessauerit peccati ardor, tunc de sanctificatis poterit vesci sanctificatus. i. poterit corpus Christi recipere digne cõfessus: vñ lauare Lauare. F debemus caput à puluere vanitatis per humiliationem verã. 4. Reg. 5. Naaman qui interptat decor⁹, qui se reputat excellere alios, lauit se: septies in Iordane. i. in profunda humilitate se perfecte purgauit: vñ Iordanis interpretat humilis descẽsus, & restituta est caro eius, vt pueri paruuli: quia humilis vt puer obediẽs, Humili- debet esse. Sed hoc est dolorosum, quia lauamus pedes, cũ imus ad lectũ, manus cũ vadim⁹ tas. ad comedendum, caput cum occurrit festum præcipuum, nos autem ecõtrario facimus: qa cum imus ad lectum pedes inquinamus luxuria, 2. Pe. 2. Sus lota in volutabro luti, quia voluitur in cęno luxurię, sicut porcus. Qñ porcus est nimis pinguis minuitur sub lingua, ita in quadragesima qñ ex tempore præcedenti redundat crassitudo, & pinguedo peccati, fit minuitio sub lingua per confessionem. Ergo infigatur lanceola per amaritudinem cor

G dis,& reijciat malus sanguis:quia mali humo
res nō sunt aliud,q̄ peruersi mores.Reijciant
per os in sacro cōfessionis:& postq̄ aīa purga
ta fuerit p vomitū cōfessionis salutaris, dicat:
Can.5. Laui pedes meos quō inquinabo illos: Cami-
sia lota in lutū posita fit immundior. Ex puta-
tione arborū,cantu auiū,vulturum,vel fructi
ficatione ficuū,& floriti one vinearum,cogno
scimus nouū tps:quia ex cōfessione peccato-
rū,gemitu cōtritorū,erogatione eleemosyna-
rum,ne maledicat ficus arida,q̄ non ministrat
fructū Iesu esurięti,& odore siue effusione bo
norum exēplorū, cognoscit cor per grām in-
nouatū.Status peccati & pnīæ sunt, sicut nox
Rom.13. & dies,vnde ait Apl's. Nox pcessit,dies aūt ap
Dies. propinquauit.Hæc aūt dies pnīæ,in mane est
pluuiosa pp lachrymas cōtritionis.Ligna.n.vi
H ridia in igne fumant,& aquam euaporant, sic
peccator vere cōtrit⁹ gemit,& plorat.1.Reg.
7.Filij Israel cōuenerunt in Masphat , hause-
runtq; aquā, & effuderunt in conspectu dn̄i ,
& ieiunauerunt in die illa.Masphat interpre
tatur cōtēplatio peccati:ex cōtemplatione.n.
peccati sui haurit aquam cordis,effundit seip
sum,ostendendo per vocem cōfessionis, & ie-
iunat per satisfactionem, & mortificationem
carnis.Circa tertiā,hæc dies est lucida cum in
cipit bene & distincte cognoscere peccata,si-
cut post collirium fit illuminatio oculorum.
Prouer.4. Iustorum semita quasi lux splendēs
pcedit,& crescit vsq; ad perfectā diē. Hester
10.Fons paruus,s.lachrymarū creuit ī fluuiū ;
vnde,et in lucē solemq; conuersus est,quia co
gnoscit perfecte oīum peccatorum circunstā-
tias,& quō sunt vitādę.Circa septimā hęc dies
est feruida per desiderium cœlestis patriæ . 2.
Macha.1.Agamus diē ignis,qui datus est no-
I bis de cœlo.Est.n.hæc dies in vespere rorida ,
qn̄.n.deferbuit ī aīa totus ardor peccati,& cō-
cupiscentiæ carnalis , tunc tota se sentit in
rore deuotionis . Esa. 18. Sicut nubes roris in
die messis,i.ros in die ęstiua.Dies ęstiua longa
est,& nox breuis. Prolixior.n.debet esse dele-
ctatio in pnīa q̄ fuerit culpa . Quia prolixius
sedet dn̄a ad mensam q̄ ancilla,& citius fit vul
nus, q̄ curetur: Facilius.n.est destruere,quam
construere.Et febris modico tpe durans,cura-
tur per multā diętam.Iosue 20. Dr̄ de die quo
triumphauit de inimicis suis , non fuit ante ,
nec post tam longa dies . Licet multi faciāt de
hac die ęstiua,diem hyemalem, qn̄ nox longa
est,& dies breuis,quia diu fuerunt in culpa, &
parum nolunt esse in pnīa. Longā volunt mē-
sam, & curtā missam. Sic itaq; sol iustitiæ dif-
fundens radium grā super hemispheriū nr̄æ
conscientiæ,causat diē . Et ēt causat quattuor
tpa anni,hyemem,ver,æstatem,autumnum,su
pra fol.27.Christus p confessionē,quā & inue
nitur,quod figuratū est Ioā.6. Vbi dr̄ q̄ vene- K
runt discipuli in Capharnaum q̄rentes eū.Ca
pharnaum interpretat villa cōsolationi s, qa
nullus ad cōfessionē adeo desperatus accedit ,
qui non recedat cōsolatus post puritatem con
fessionis.Ad integritatē confessionis requirit
satisfactio , q̄ fit quadrupliciter, primo, vt fiat
restitutio ablati, secūdo vt sit executio iniun-
cti,tertio sit mortificatio corporis pprij, quar
tō vt sit oratio cum affectione feruenti. Hæc
quattuor pertinent ad satisfactionem . Et hoc
figuratū est Luc.13.de Zacheo. Quærebat vi
dere Iesum,& non poterat,præ turba, quia tur
ba impediebat eum,cui abstulerat sua, & non
restituerat,nō.n.dimittit peccatum,nisi resti-
tuatur ablatum : immo quamdiu res pp q̄ est De re.iu. in 6.
peccatum retinet,& nō restituitur,si reddi po
test,nō agitur pnīa,sed fingit.Et est ī ca.si res, L
14.q.6.Vt dr̄ in 4.sen.di.15.in fine. vn̄ & Za-
cheus ascendit in arborē,proponens in corde
suo cōdignā satisfactionē,& vidit Iesum, quē
in domū suā introduxit. Et si quid aliquē de-
fraudasset, quadruplū reddidit, docens vsura-
rios & raptores,vt in quadruplū Deo satisfa-
ciant, primo, vt capitale reddant, secundo,vt Restitutio.
ea q̄ ex capitali obueniunt , in arbitrio eccle-
siæ ponant,tertio,vt ēt carnē illam,q̄ ex alieno
nutriunt,per pnīam affligant , quarto,vt q̄ dē
eis nō obueniunt eis,& alijs obuenisse potue-
rant,ēt apud Deum satisfaciāt, & semper do-
leant.Luc.13.Quidam habebat arborem fici
plantatam in vinea sua , & venit q̄rens fructū
in illa,& non inuenit;Sequitur:Dimitte illam
vsq;dum fodiā circa illā & mittā stercora,& si
q̄dē fecerit fructū,reliques sin aūt ī futurū suc
cides eā.Fodit radicem suæ consciæ, & mittit M
stercora,qui interius rediens ad inquirendum
angulos conscientiæ reuertit , & quasi feto-
rē & stercora erubescit peccata . Mediocriter
aūt hoc faciendū , quia si nimis stercorisetur,
fructus impedit,si mediocriter,fit vtiliter,qa
nō semper peccatū est reuoluendū, sed de mi
sericordia Dei confidendū , & altius caput le-
uādū,nō sicut porcus,qui semper habet in lu
to grunnū,sed velut auis leuās se in altum, nō
ex superbia,sed ex confidentia . Humilitas.n.
oīum virtutū est maxima , si cū se esse virtutē Humilitas.
nesciat.Ipsa.n.est omniū virtutū radix , & se-
minarium,fomes,& incentiuū,cumulus,& fa
stigiū,custodia,& disciplina:ab ipsa.n.īcipiūt,
per ipsam pficiūt,in ipsa cōsummant, per ip-
sam cōseruant,& cū oīb. ipsa tribuat,vt virtu
tes sint, si aliqua earum , i. aliquis vsus earum
defuerit , vel minus perfecta fuerit, ipsa alte-
rius defectu proficiens,dispendium de se cō-
pensat , qn̄ putatur vtiliter per vtilem confes-
sionem. Sicut enim quadragesimali tempore
pscindūtur à vitibus,& arboribus inutilia sar-
menta,

A menta,sic illo tpe debemus per cōfessionē pur
gare nr̄a peccata,& a virib. aīæ quasi à vitibus
præscindere oīa nociua.Io.15. Omnē palmitē
in me nō ferentē fructū,tollet eū,& eū quę fert
fructū purgabit eū , vt fructū plus afferat.Pec-
catū desperationis,& impenitentiæ figuratur
per puerū mortuū. 4.Reg.4.Non erat in pue-
ro vox,neq; sensus,neq; suscitari potuit per ba
Obstinatio. culū Elisæi , donec Elisæus incubuit super eū,
& posuit os suū sup os eius, & oculos suos sup
oculos eius,& calefacta est caro pueri,& puer
ōscitauit septies.Nō erat vox neq; sensus:quia
in desperato, & in impenitēte non est grārum
actio,aut oris cōfessio, nec sensus doloris, aut
contritionis , nec suscitatur ad baculū Elisæi:
B quia non cōuertit ex timore diuini iudicij , &
flagelli donec verus Elisęus, q̄ se coaptauit hoī
in vtero virginali ponat os sup sup os eius, hoc
est satisfaciēdo ī passione,gustādo acetū cōtra
peccatū ore ppetratū;vel ponit os super os ei⁹,
qn̄ eū recipit ad osculū reconciliationis, vt fe-
cit pius pr̄ filio prodigo reuertenti . Et ocu-
los super oculos eius per respectionē misera-
tionis , sic Xp̄s respexit Petrū post negationē,
Matt. 26. & fleuit amare. Vel certè os ponit super os in-
spirando ei actū confessionis:Oculos super o-
culos,eliciens lachrymas cōpunctionis: Man⁹
super manus p opera satisfactionis,& sic se in-
curuat,vt eum erigat,& calefit carō pueri per
feruorē dilectionis:Et puer oscitat septies, qn̄
cōpungitur ex timore creatoris offensi,ex prę
stito beneficio Dn̄i,ex inferendo supplicio: si-
militer qn̄ cōpungit ex pudore, quia offendit
patrē suū, redēptorē,& benefactorē: similiter
qn̄ confitetur humiliter, simpl'r, veraciter, fide
liter.Ex hac ergo cōpunctione procedente ex
C timore duplici,& pudore duplici, confessione
triplici implentur septem oscitationes , qua-
si septem oris apertiones. Vel septies oscitat ,
quādo ad confitendum 7. peccata mortalia os
suū aperit. De illis q̄ non sentiūt per grārū a-
ctionē:Dan.7.Deos aureos,argēteos,& ęreos,
qui nō vidēt,nec audiūt, neq; sentiūt laudasti,
porro Deū tuū, qui hēt flatū tuū in manū sua,
& oēs vias tuas,nō glorificasti.Ideo.n.inclina-
to capite emisit spm̄,vt doceret te assurgere in
eū per grārum actionē.Leui.25.Si attenuatus
fuerit frater tuus,vendideritq; possessionē suā,
& voluerit propinquus eius,pōt redimere idē,
q̄ ille vendiderat,& cōputabunt fructus ex eo
tpe quo vendidit,& sic recipiet possessionem
suā.Propinquus iste Xp̄s est, qui factus est pro
nobis prope,per carnis assumptionem, & in sa
Matt.vlt. cramento eucharistię ; Vobiscum sum vsq; ad
consummationē sæculi:Per quē nobis restituū
tur opera mortificata per peccatum, & cōpu-
tant in sorte satisfactionis:verbi grā,aīa quæ-
dam nunc est in gratia, succedit mortalis cul-
pa,tunc mortificant oīa bona opera prius fa- D
cta,postea agit pnīam, sumit digne Euchari-
stiā,tollit culpa, viuificant bona prius acta, q̄
per peccatū fuerāt mortificata,sicut inducta sa
nitate restaurat deperditū per cōsonū alimen
tū:Vnde Dn̄s puellę suscitatę iussit dari ad mā
ducandū . Nullū est peccatum adeo radicatū,
q̄ in cōfessione statim,& perfectè nō purget,
& lauetur,quia cōfessio hēt efficaciā à virtute
sanguinis Xp̄i,cuius est virtus & efficacia infi-
nita.Si.n. sanguis calidus pueri innocētis mū
dat carnē leprosam,vt patuit de illa piscina,q̄
Pontifices Capitolij pceperunt impleri,vt Cō
stātinus a lepra mūdaret,quāto magis sanguis
Xp̄i innocentissimi mūdat leprā aīæ? Gen.49.
Lauabit in sanguine vuæ palliū suū. Et Apoc.
22.De vere pœnitentib.dr̄. Isti sunt qui vene- E
rūt ex magna tribulatione.i.ex magna corpo-
ris afflictione,& lauerunt stolas suas p veram
confessionem;& dealbauerunt eas per satisfa
ctionē,& meritorū accumulationē in sangui-
ne agni.i.Xp̄i, per huius sanguinis efficacē o-
perationē:Iō sunt ante thronū Dei,&c.Pecca
tori dr̄ illud Treno.2.Cōsurge in nocte,in pri
cipio vigiliarū,effundē sicut aquā cor tuū an- Cor.
te conspectum Dn̄i,vt cor totū sit aquosum p
lachrymabilē cōpunctionē , totū effusum per
fidelē confessionē,nō sicut oleū q̄ post sui ef
fusionē relinquit in vase pinguedinē : sicut fit
in illis qui confitent peccatorū partē,& celāt
aliā partē : non sicut mel,qđ relinquit in vase
dulcedinē,sicut sunt illi qui post peccatorū cō
fessionē,retinent eius delectationē.Quorū fi-
gurā gerit uxor Loth,q̄ egressa de Sodomis cō
uersa est retrorsum, recordata vt dicit glo. de
delitijs Sodomorum: nō sicut uinum, q̄ relin
quit in uase odorē suum postq̄ est effusum: qa
postq̄ sunt cōfessi,audiunt libēter recitari ea,q̄ F
ptinēt ad odorem peccati:nō sicut lac,q̄ relin
quit cādorē, & sui colorē, q̄ fit in eis,qui post
cōfessionē retinēt gestus peccati,& modi dis-
soluti.Sed sicut aqua,quæ tota effundit,ut ni- Effundere
hil remaneat de dulcedine,de odore, de colo-
re.Et bene dicit in principio uigiliarū,in quo
habem⁹ exēplū de pauone,q̄ post primum sō
num euigilat,& clamat:qa ut dr̄ pulchritudi-
nem suā se ęstimat amisisse:sic homo grām,pp
cōmissam culpā.De uero penitēte dr̄ Prouer.
17.Iustus prius accusator est sui,uenit amicus
eius & inuestigabit eum.Accusamus nos pri⁹,
cum in ueritate , & non in hypocrisi uulnera
nr̄a interiora detegimus: & sicut dicim⁹ ita sē
timus.Venit aūt amicus & inuestigat,qn̄ sacer
dos in cōfessione īquirit,ut sciat, & absoluat.
Hæc est accusatio manifesta,& vera:qa mani-
festa dr̄ Prou.24.Iustorū semita quasi lux splē
dēs pcedit,& crescit usq; ad perfectā diē:quia
sicut a crepusculo matutino per aurorā uenit
ad

G ad meridiē,ita ad modicam infusionem lucis
grē ꝓcedit penitens & cōfitens vsq; ad plenā
peccati manifestationē, & vitæ virtuosæ clarā
irradiationē.Leui.13.Qui maculatꝰ fuerit le
pra, separatus ad arbitriū hēbit vestimēta diſ
ſuta,caput nudū,os veste cōtectū,cōtaminatū,
ac ſordidum ſe clamabit omni tpe,quo lepro-
ſus est,& īmūdus,ſolus habitabit extra caſtra.
Peccator est quasi lepra maculatus, qa intus
in mente corruptꝰ & separādus est ad arbitriū
Sacerdotis, vt ad Xpm redeat recōſiliatus per
beneficiū abſolutionis. Hēat veſtimēta diſſu-
ta, vt fiat eius cōſciētia confeſſori manifeſta.
Caput nudet,vt uoluntas,ꝓpositum,radix, &
origo peccati ſacerdoti aperiat,hēat veſte cō-
tectū,vt praua verba de eius ore nō exeāt,quæ
corrūpunt alios quasi anhelitus leproſi.Corrū
punt bonos mores colloquia praua.Clamet ſe
cōtaminatum,& ſordidū cōfitēdo ſe prauū,&
H vilē peccatorē.Solus habitet extra caſtra,vt ſe
reputet excluſum a cęleſti patria pp ſua pecca
ta.Iſte clamor eſt multū efficax in aurib.Dei,
nec vnq; patit repulſam,ſed ſic clamādo impe
trat culpæ remiſſionē,grē infuſionē,regni re
ſtitutionē,pœnæ relaxationē,diuinæ offenſæ,
& iræ placationē.Num.20. Dñe Deꝰ audi cla
morē populi huius, & aperi eis theſaurū tuū,
fontē aquæ viuæ. Pſal. Ad te clamauerunt &
ſalui facti ſunt, in te ſperauerunt, & nō ſunt
cōfuſi.Et ēt efficax iſte clamor,quia curat ęgri
tudinē,& præſtat fortitudinē. Propter primū.
Amor. Mat.15.Mulier Cananea a finib.Tyri egreſſa
clamabat: Dñe filia mea male a dæmonio ve-
xat.Mulier Cananea aīa p ſatisfactionē muta
Anima. ta de cōcupiſcētia carnis per ieiunij afflictio-
nē:de cōcupiſcētia vitæ p humilē oronē:de cō
cupiſcētia oculorum per eleemoſynarum lar-
I gitionē:hæc egredit de finib.Tyri:i.anguſtiæ,
& impetrat ſanitatē ſuæ filiæ.i.,ꝓpriæ cōſcien
ſciētiæ per clamorē cōfeſſionis verę.De ſcdo.
Luc.18. Qui pibant,& q ſequebant increpa-
bāt eum vt taceret,ipſe vero multomagis cla-
mabat miſerere mei fili Dauid: cęcus illumi-
natus eſt,& ſequebat eum magnificās Deum.
Qui pręibant,&c. Quia delectatio peccatorū
pteritorum,& futurorum turbātes conſciētiā
illius qui vult cōfiteri impediunt ne peccator
per cōfeſſionē clamet ad Dñm,ſimiliter volen
tē ſatisfacere dolor impedit ex parte ante, ne
reſtituat,vel amor tēporalium ex parte poſt,ti
mor neceſſariorū,vel ſpes ꝓlixæ vitæ:ſed inter
hoc cōſtitutus,pēnitus ad Dñm clamet,& cla-
mādo illuminabit iteri ad peccati cognitionē
& fortitudinē recipiet, vt Xpm ſequat per bo
norum operū exercitationē.Peccator cōtritus
dicit illud verbum.Eſa.38.Sicut pullus hirūdi
nis ſic clamabo,& meditabor vt columba.Ver
ba ſunt regis infirmi:pullus hirūdinis,qñ ſuſti
net incommoditatē inceſſanter clamat ad ma
trē:Columba ēt ꝓ cātu dat gemitū.Efficax eſt
talis clamor peccatoris,qñ eiꝰ cōfeſſio eſt intē
gra,& perfecta.Pſ.118.Clamaui in toto corde
meo,exaudi me Dñe, nō in ore tm,ſed in cor-
de integro,nō diuiſo,& hoc eſt toto.i.cū emē-
dationis propoſito:vñ ſequitur:Iuſtificationes
tuas requirā, hoc eſt exercebo me in bonis o-
peribus, q iuſtificāt. Exaudit ēt Dñs clamorē
ſatisfactionis ſi fuerit recta,& Deo accepta,vt
de tuo,nō de alieno opera pietatis,& eleemo-
ſynas facias, quasi non de alieno corio, ſed de
tuo ſcindēs largas corrigias.Nume.31.Aurū,
& argentū,& ęs, & omne q pōt trāſire per flā
mas igne purgabit: quicquid aūt ignē ſuſtine
re nō poterit aqua expiationis ſanctificabitur.
Sicut.n.mūdus maior purgatꝰ eſt in principio
iudicio aquæ, & ī fine purgabit iudicio ignis
cōflagratiōis:ita aīa peccatrix,q pōt ſuſtinere
igne ueheētis pnīæ, & acerbitatis,purgat ſi
cut aurū in flāma. Qd uero igne ſuſtinere nō
pōt tātā.ſ.acerbitatē pnīę pp corpis debilitatē,
purgatur aqua lachrymarū, & pietate eleemo
ſinarū:ſicut olim purificabat vas ligneum.Ad
perfectā pnīam requirit cōtritio, confeſſio,ſa
tisfactio. De 1.ibi,dolores ut parturientis,in
ſpū uehemēti cōteres naues Tharſis,q ꝓterpre
tat exploratio gaudij: Naues Tharſis ſunt pec
catores in pelago huius mundi gaudia explo-
rātes,q ex uehemētia ſpiritus.ſ.cōteruntur ad
modū parturiētis, quę doloris uehementiā ex
plicare nō pōt,hoc per lachrymas iudicat.Si-
cut.n.uentus calidus auſter gelu diſſoluit: ſic
ſpūs ſanctus cor humanum quodā obſtinatio-
nis gelicidio ſtrictū in lachrymas cōtritionis
fluere facit;Flauit ſpiritus eiꝰ & fluēt aquæ.Ve
ri pēnitētes figurant p quattuor aīalia quadri
gā uitę actiuę trahētes.De quib.dī Eze.1.Vbi
erat impetꝰ ſpūs illic gradiebātur,neq; reuer-
tebātur cum ambularent.Quidā.n.ad impetū
ſancti ſpiritus cōuertunt, & per ſatisfactionē
incipiūt quadrigā Dñi trahere: ſed poſtmodū
nec lingua reſoluti, aut tētatione uicti,cū pa-
rum ꝓfecerint in peccatū priſtinum relabun-
tur,& apoſtatāt: ſicut vxor Loth, q exierat de
Sodomis,ſed poſtea reſpexit poſt ſe: Nemo.n.
mittens manū ad aratrum, & reſpiciēs retro,
aptus eſt regno Dei. Oſeæ 6. Viuificabis nos
poſt duos dies,& in die tertia ſuſcitabis nos, &
uiuemꝰ in cōſpectu eius, & ſciemꝰ ſequemur-
que eū.Tres illi dies ſunt, cordis cōtritio, oris
cōfeſſio,operis ſatisfactio.Poſt q peccatrix a-
nima viuificat,ſuſcitat,& Deū ſequitur,quia
opera per peccatum mortificata,uiuificantur.
Et aīa quodā torpore expergefacta uiriliter o-
perat. Peccatores ſtātes in uoluptatib.ſunt,ſi-
cut aues captę in gabijs, q licet ibi cātent, &
garriant,tn cū aduertunt ſe incluſas,& captas
conan-

Clamor.

Satisfactio.

L lachrymę

Oſeæ.6.

Dies.

Vita.

A conantur exire,& capita deponūt per foramina cauea,ſic peccatores licet qñq; laſciuiant,
tn ſi aduerterēt,q ſunt à Diabolo capti,deberent conari,vt exirēt recordātes ſeruitutis ſue,
Carcer. & periculi dānationis æternæ.In carcere culpæ qui deſignat per carcerē Petri,ſunt quattuor quaterniones militum. ſ.quattuor inordinatę affectiones,ſpes, timor, gaudium,dolor: carnalia.ſ.deſiderio,q militant aduerſus aīam 1.Pet.2.Quę degenerāt ī quatuor vitia,q ſunt, imprudentia,iniuſtitia,intēperātia, deſidia. Et hi ſunt milites cuſtodientes vinctos regis ne exeāt:exeūt tn per grām Dei:vñ reſurrexit Ieſus militib.cuſtodientib.ſepulchrū, adduntur
Cathena. ēt duæ cathenæ concupiſcentia tripliciter cōtexta ex appetitu diuitiarum,deliciarū, excellentiarum,ſiue bonorū, & ſcda cathena ignorātia ſilr contexta: qa ignorat peccator qd li-
B ceat, qd deceat, qd expediat. Sap.17. Vna cathena tenebrarum oēs erant colligati:ecce de ignorātia.Sequit,deficientes p timore:ecce de cōcupiſcentia nihil.n.timeremus,niſi inordinatè amaremus. Cathena pctm: vna cathena peccatum cōmiſſionis, ſcda pctm omiſſionis. item vna cathena cōcupiſcentia deliciarū, & carnalitatis,& voluptatis,alia cathena cōcupiſcentia diuitiarū, & vanitatis.Sed dū angelus dñi latus percutit,liberat.quære j. Vel angelus dñi aſſiſtit,qñ Deus cōtritionis,& cōfeſſio
Gratia. nis grām immittit, & hoc ſemper facit dūmodo aperiat ſibi cordis oſtium:Sicut ſol ſemper immittit ſuū radium,niſi claudat fenestra Apo.2.Ego ſto ad oſtium & pulſo,ſi q̃s aperuerit mihi ianuā,intrabo ad eū,& cenabo cum illo, & ipſe mecum. Vñ iſte eſt primus effectꝰ grē infuſio.Secundus eſt ad peccatorū recordatio nē mentis illuminatio:Vñ lumē refulſit in habitaculo carceris,hoc eſt magni cōſilij angelus,q grām infundit,& lumē immittit.Eſa.42.
C Ait Deus pr ad Xpm: Dedite in lucē gentiū, vt aperires oculos cæcorū,& educeres de conclusione victū de domo carceris ſedentē in tenebris. Tertius ordine naturę,q̃uis ſint ſimul tpe cordis cōtritio:vñ ſequit:Percuſſoq; latere Petri excitauit eū dicens.Tunc.n. Petrus in latere pcutit,cū corde,q eſt quaſi ī latere cōteritur.Prou.3.Dñs erit in latere tuo, & cuſtodiet pedem tuum ne capiaris. Quartus eſt velox & ꝓmpta ſatisfactio, vñ ſequit. Surge velociter
Surgere. cōtra illos,q̃ ꝓcaſtinant ſatisfacere: ſurgit.n. homo à luto,cum cæciderit,a ſomno,cum dormierit,a ludo,cū ꝓdiderit, a mēſa,cū comedēdoloris.In pctō aīa fedat,vacat ab omni bono opere,pdit q facit: qa nihil ſibi ad meritū cōputat.Sequit ſtatus & exercitiū peccatoris iuſtificati,& cōfeſſi;Calciauit.n.Petrꝰ calciamēta ſua,pcinxit ſe veſtimētis ſuis,trāſita ē prima & ſcda cuſtodia,aperta eſt porta ferrea,q cōſe D
quenter ſe hnt in littera,cū dr;Dixit aūt ange lus ad eū. Calciat ergo Petrus imitādo exēpla mortificationis antiquorum patrum.Quā pul Can.7.
chri ſunt greſſus tui in calciamentis filia prin cipis,tā p creationē,q̃ p redēptionē,q̃ per curā & educationem eſt filia Xpi, cuiꝰ pulchri ſunt greſſus,irreprehenſibiles actus,& ꝓfectꝰ,dum calciamenta hēt in pedib. hoc eſt ad imitatio nem ſctōrum patrū mortificatos affectus.Fiūt
n.calciamenta de pellib.aīalium mortuorū,ve Calciamēta.
ſtib.pcingit p caſtitatis affectū,& circundat ſi bi veſtimentum reſumendo bonum intermiſſum, & vult lauari,& vngi,& indui cultiorib. veſtimentis. Trāſit prima, & ſcda cuſtodia cū dimittit ſocietas prauorū hominū, & cōſuetudo peccatorum,vel oportunitas peccādi.Hæc
ſunt,q̃ cuſtodiunt hoīem in pctō,& ita fit Ba- Apo.18.
bilon habitatio dęmoniorū,& cuſtodia omnis ſpūs immundi.Niſi trāſeātur iſtę cuſtodię, & ponātur aliæ cuſtodiæ. ſ.angelorū: qa angelis ſuis mādauit de te vt cuſtodiant te in oīb.vijs
E tuis.Aperit porta ferrea, q̃ ſic nominatur cum Conſuetudo.
dimittitur conſuetudo peccandi periculoſa,q̃ minus eſt fortis ad aperiendū,& frangendum: qa cōſuetudo eſt altera natura. Vel porta ferrea aperitur,q̃ ducit ad ciuitatem,cū perfecta pnīa agit,q̃ ducit ad vitā. Ipſa eſt porta ferrea, per quā ad vitā ingredimur ſi adulti ſumꝰ. Ferrea qa afflictiua, domādo carnem iugiter,humiliādo,& oportet eſſe frigidā ſine calore libi
dinis.Non eſt hic aliud niſi domus Dei,& por Gen.28.
ta cœli. Veniens aūt Petrus in ciuitatem,recō ſiliatus.ſ. Sanctæ Matri Eccliæ,gratias agit,& recepta bnficia recognoſcit.Præcepit dñs fieri Exo.25.
lucernis emunctoria ad purgādas lucernas,ne extinguerentur,& eodem mō cōfeſſio, & cor rectio eſt neceſſaria aīæ ad purgandas culpas.
Sicut.n. qui nimis emungit elicit ſanguinem, F
vel extinguit ignem: ita qdā ſic enormiter in cōfeſſione ſe purgant,q peccata incurrunt,& charitatem extingunt,dū alios accuſant, quos expreſſe nomināt ſicut Adā accuſauit vxorem & uxor ſerpentem: poſt emunctoriū cōfeſſionis ponitur ibidē oleum contritionis.Pręcipe Exo.27.
filijs Iſrael, vt afferāt oleū de oliuis puriſſimū ad concinnandas lucernas iugiter,extra velū teſtimonij. Oleum habet humiditatem,& vnctuoſitatem,q̃ eſt pabulum ignis;quia uera cōtritio habet lachrymas quas timor elicit, & dulcedinem quā ſpes immittit, in quib. vera humilitas ſe nutrit,nec ſe nimis eleuans per p ſumptionem, nec ſe nimis deprimens per dē-
ſperationē; Stetit Abia ſuper montē Semerō, 2.Par.13.
& ait: Eſt apud nos candelabrum aureum, & lucerna,vt accendatur ſemper ad ueſperā. Semeron uepres doloris interpretatur:cum ergo peccatorum ſpinæ pungunt peccatorem,vt e-
liciant

G liciant lachrymarum sanguinẽ per contritionem,tunc stat' super montem Semeron, & lucerna super cãdelabrum hns humorẽ debitum luminis nutritiuũ.Et hoc maxime fit in nocte qñ homo reuertens ad conscientiã de nocte compungit' pro his, q̃ male gesta sunt in die vel in transacta voluptate. Et nota 4. Reg.2. Afferte mihi vas nouũ & mittite in illud sal. Vas nouum est aĩa contrita, & cõfessa vetusta pelle ad modum serpentis antiqui trãseuntis p strictum foramen p verã cõtritionem deposita, in hoc vase ponitur à Xpo sal grãe cõditiuũ operũ pseruatiuum à corruptione, & putredine malarum actionum, & cogitationũ: & sic sanãtur aquæ carnalium,& fluxibilium voluptatum:& terra cõscientiæ prius sterilis, quo ad fructus bonorũ operũ efficit' fertilis ad mul
Zach. 13. tos manipulos meritorum.Erit fons patẽs domui Dauid in ablutionẽ pãnorum menstruatę
H iste est fons confessionis,& diuinæ grãe qui patet omnib. sitientib.sicut dicit ibi glossa ita ꝓ oẽs, qui nõ lauantur sunt inexcusabiles apud Deũ:qa est in ablutionẽ pãnorum rõne minorum peccatorum,& menstruatę rõne maiorũ, ꝓ exprimit ibi gl.Hæc est ablutio de qua Esa. 3.Si abluerit dns sordes filiarũ Syon, quãtum ad pctã actualia, & sãguinẽ Ierusalem lauerit q̃tum ad pctã originalia in spũ iudicij, & spũ
Lauare. ardoris.i.in feruore caritatis.Hęc est lotio illa de qua Dauid loquitur dicens: Lauabis me,& sup niuem dealbabor.De ista ẽt dicit dns:Iob 13. beato Petro gerenti typum cuiuslibet peccatoris.Si non lauero ait te,non habebis partẽ mecũ: Si non lauero te à maculis peccatorũ, non habebis partẽ mecum in regno cęlorum: hac lotione pius ac benignus magister Iudã ꝓditorem lauare cupiebat, qñ lauabat ei pedes exterius, insinuans ei necessariã ẽt affectionũ lotionem interius. Vñ q̃q̃ sciret ꝓ statim vole
I bat eum vendere, signa tñ pfectæ humilitatis non cessabat ei oñdere,vt sic saltẽ eũ ad pniam reuocaret,& nobis exẽplum pfectę humilita-
Gen.18. tis daret.Ad hanc lotionẽ inuitamur.Lauẽtur pedes vri, & requiescite sub arbore crucis dñi cæ.Ex serie textus Euangelici patet ꝓ in ablutione pedum discipulorum,in qua designatur ablutio nrarum affectionum,& peccatorũ tria fuerunt,aquæ in peluim effusio pedũ ablutio eorum extersio:ita in lotione interiori à peccatis tria currunt,infusio grãe emendãtis,ablutio maculæ defedẽtis,extersio sequelę à bono opere retardantis,& ad malum inclinãtis,vt infusio grãe emundãtis rñdeat dilectioni gratuitæ, ablutio,maculę defedantis dilectioni magnificę extersio sequelę à bono retardãtis,& ad malũ inclinantis dilectioni ppetuæ. Amaritudo contritionis est illud fel piscis.Thob.11.Quo liniti oculi cæci peccatoris visum recuperant,

& colliriũ ꝓ clarificat oculos, sunt lachrymæ K
de peccatis.De confessione,& cõuersione peccatoris multũ dolent dæmones:quia in modica hora amittunt,ꝓ multis annis lucrati sunt, & econuerso multum gaudent sancti angeli. Gaudiũ est angelis Dei sup vno,peccatore pẽni
Luc.15. nitentiã agente.Exẽplũ de oue pdita,& inuenta,& de dragma pdita,& inuẽta. Vel dic ꝓ aquæ sũt subditi,qa aquæ multæ populi multi, aquarũ corruptio mala cõsuetudo.Elizæ' platus,vas nouum nouicius, vel quilibet religiosus,qui mutauit antiquum modum viuendi in mundo in nouũ hoĩem, in hoc vase dẽt poni sal sapientiæ cõdientis, sal disciplinæ corrigẽtis,& à putredine vitiorũ pseruantis,& tũc sanant' aquæ,ita ꝓ no est in eis sterilitas,sed bonorum operũ fertilitas. Quãuis Samaritan' q̃ interpretatur custos ꝓpriè,& principaliter sit Xps, nihilominus est plat',& confessor.Hõ de L
scendẽs ab Ierusalem in Iericho est peccator, qui descendit,ruit,& cadit à statu grãe, p q̃ est ciuis,& hæres supernæ Ierusalẽ in Iericho mutabilitatis,& vanitatis,& finaliter in infernũ. Quia de peccatorib.dr,descenderũt in profundum quasi lapis,pdictus aũt Samaritanus mĩa, & zelo salutis ꝓximi motus ad hoĩem lapsum appropiat,dñ eius pctã in confessione audire, & curare desiderat. Inuenit aũt istum hoĩem Peccator.
spoliatũ,& vulneratum p latrones.s.dęmones sensus malos socios,spoliatũ grãa,& vulneratũ concupiscẽtia:spoliatũ gratuitis, vulneratum in naturalib. quia hæc duo mala incurrit homo per pctm. Sed cõcupiscentia vulnerat specialiter a am:quia sicut in vulnere caro diuiditur in carne, sic concupiscentia diuidit appetitũ rationis à sensualitate. Motus Samaritani mĩa Dei;vel affectio confessoris ad salutẽ peccatoris alligatio vulnerũ reprehẽsio correctio peccatorũ,vel refrenatio sensuũ carnalium,& concupiscentiarũ.Infusio vini,mordax reprehensio,& cõminatio peccati.Infusio olei alle M
uiatio,& ꝓmissio spei,& mĩæ Dei ponitur in iumentũ:qa incipit iuuari meritis Xpi, & meritis ac oronib.sãctorũ,& fieri particeps meriti eorũ,in stabulũ ducitur:qa in cõsciẽtiæ suæ secreto fętorẽ peccati contẽplatur,& detestat'. Dãtur duo denarij stabulario,qa rõ illuminatiua ad verũ,& voluntas inflãmata ad bonũ dãtur libero arbit.Et sic vnguẽtũ efficitur,vñ plene vulnerat' curatur,de quo vnguento ait qui dã sup illo.Sicut unguentũ in capite: vnguentũ ait hoc necesse est non stare,sed fluere,& decrescere vsq; ad miserũ hoĩem, qui vulnerat' à latronib.iacet in via plurima indiget medicina.Fluit ergo vnguentũ de viuo fonte angelicæ regionis,& irrigat latitudinẽ terræ tuæ. O Emanuel à summo cęlo egressio ei', & occursus ei' vsq; ad vallẽ Ierico vbi occurrens vulne

ratis

A ratis, & languidis curationẽ infirmitatũ adhibuit,& oẽm languorẽ amouit.Granũ synapis paralisim in lingua curat,lachrymas ꝓuocat, scabiẽ mundat, & caput purgat.Isti sunt quatuor fructus veri pęnitentis: In ore confessio, quasi paralitici sunt in lingua, q̃ nolunt confiteri,scds est lachryma in corde cõpunctio, tertius fructus circũspectio in sui obseruatione, & à venialibus, qui decorẽ imaginis Dei sicut quædã scabies cutẽ deturpat, quartus fructus est feruens operatio in boni multiplicatione:
4. Reg.5. Dictũ est Naamã lauare septies ĩ Iordane,&c. Naamã leprosus est peccator maxime in pctõ antiquatus. Fluuius Iordanis est,fluuius sacramentalis cõfessionis,in quo est decursus cõtinuus lachrymarũ:interpretat'.n.Iordanis riu' iudicij: quia in cõfessione ꝓpriè peccator seipsum iudicat.Si.n.nosipsos iudicemus,nõ vtique iudicaremur. Septies debem' nos lauare, quia de 7.pctis mortalib.& eorũ circumstãtijs debemus confiteri vel 7. vicib.i.de oĩb. pecca
B tis:pfectè debemus confiteri:sicq; mundat' caro nra.i. tota carnalitas nra, & efficit' vt caro pueri. Quia sacrm cõfessionis pfectã restituit mundiciẽ.Mat.9.Dr aĩæ cõtritę,& de pctõ dolẽti:Confide filia remittunt' tibi pctã tua, hoc verbũ dr homini paralitico: qa paralisis spũalis.s.pctm aufert sensum cognitionis,& motũ operationis,eo ꝓ hõ in pctõ nec cognoscit se ipsum,nec Deum,nec facit op' aliqd Deo gra
Gen. 34. tum.Die tertia,qñ grauissimus vulnerũ dolor erat arreptis duo filij Iacob Symeon, & Leui gladijs ingressi sunt urbẽ confidenter, interfectisq;oĩb.masculis Emor,& Sichen pariter ne cauerunt tollẽtes Dynã sororẽ suã de domo,Si
Dies. chen.Prima dies,prima illuminatio in contritione,scda in cõfessione, tertia ĩ satisfactione. Vbi maximus dolor vulnerũ est maxima.s.tristitia p separationẽ rerũ delectabiliũ: vuln'.n. continuitatem soluit,carnis significãs diuisionẽ,q̃ est in contrarietate appetituũ.s.rõnis,& C
sensualitatis.Et tunc Symeõ auditio, & Leui, ꝓ interpretat' auditus motus obedientiæ cum additamento grãe ingrediunt' vrbẽ consciẽtię, & liberãt rõnẽ constupratã vsq; ad verticem. Interfectis masculis Emor, & Sichen pariter necant.Emor asinus,Sichen labor, vel humerus masculi carnalium motuum virtus,q̃ tria maxime delent' in satisfactione, liuor inuidię, stoliditas auaritiæ,stimulus carnalis cõcupiscẽtiæ.Contra q̃ hõ satisfaciens maximè debet insistere.Leui.5.Dr de turturæ, q̃ offerebatur ꝓ pctõ.Offerens pro peccato retorquebit caput eius ad pennulas,ita vt collo adhæreat,& non penitus obrũpat' & asperget de sanguine eius parietẽ altaris. Quicquid reliquum fuerit faciet distilari ad fundamẽtũ eius.Quia pro peccato est alterũ vero adolebit in holocaustũ Q-

rabitq; ꝓ eo sacerdos & pro peccato eius & di D
mittet' ei.Turtur aĩal gemebundũ est aĩa cõtri Turtur.
ta caput intentio pennulę virtutes p quas uolatur in cœlũ.Caput ergo turturis,ꝓ ꝓ pctõ offertur ad pennulas retorquet',qñ mens cõtrita recta intẽtione,& appetitu virtutũ informat', & collũ penitus nõ obrũpitur, qa sicut mẽs à voluptate carnis se separat,vt curã suæ necessitatis agat,& aspergitur de sanguine eius paries altaris.Vbi notãdũ, ꝓ nõ tm põt sanguis de aue fluere,q̃tũ de pecude :vñ sanguis pecudũ dr fundi,auiũ vero aspergi vel distillari: qa vnusquisq; quãto magis se intelligit excessisse,tãto cum maiori humilitate dẽt diuina pce pta implere.Paries aũt altaris sanguine aspergitur:vel aspergere est quoslibet iustos profusis lachrymis ad mĩam ꝓuocare, vt pro nobis intercedant ad dñm exorare. Distillat' sanguis ad fundamentũ, quia nõ speramus nisi a Xpo hr̃e remediũ peccatorũ;fundm.n. aliud nemo põt ponere pter id, ꝓ positũ est,ꝓ est Xps Iesus, alter turtur adoletur in holocaustũ: quia E
non solũ ꝓ male viximus, sed ẽt ꝓ virtutib. & bonis operib.steriles sumus est gemẽdum.Vocauit dns Adã, & dixit ei,vbi es?qui dixit vocẽ Gen.3.
tuã audiui in paradiso,& timui eo ꝓ nudus essem,& abscõdi me. Vocat dns Adã cum rõnẽ cuiusq; post pctm dns interius cõueniens provocat ad pniam: timet aũt peccator apparere vultui diuinæ psentiæ. Et sic primo vocat dns Vocare.
peccatorẽ, vt timeat de offensa,Sdo vocat eũ, Deut. 33.
vt se exerceat in emẽdo. Lętare Zabulõ in exitu tuo, & Isachar ĩ tabernaculis tuis populos ad mõtes sibi,& immolabũt victimas iustitiæ, inundationes maris quasi lac suggent lætatur aĩa peccatrix post exitũ de pctõ:Habitat in abditis conscĩæ, colligit oẽs motus rõnis,in vertice mentis;& ibi celebrato consilio exhibet iustitiã de pctõre,& de pctõ.Et quia rõ in solutione emẽdæ siue in mortificatione carnis hẽt F
suã delectationẽ:iõ quasi lac suggit maris.i.amaritudinis pniæ inundationem.Tertio vocat Gen.21.
Deus peccatorẽ,vt speret de venia.Leuauit vocẽ suã Agar, & fleuit, exaudiuit aũt dns vocẽ pueri,vocauitq; angelus Dñi Agar de cœlo dicens:Quid agis Agar? Noli timere, &c. Fiet aĩa peccatrix peccati conscia, sed exaudit dns vocẽ pueri spũs.s. ĩterioris clamãtis in cõscĩa, consolationẽ recipit angelicã cũ infunditur ei spes de venia.De hac triplici vocatione pecca Exodi 3.
toris.Dns Deus Hebræorũ uocauit nos ibimus Vocare.
uiã trium dierũ ĩ solitudinẽ.Quia hæc triplex illuminatio pertinet intrinsecus ad solitariam mentẽ de peccato compunctã, uel triplex via, per quã debemus ire in deserto pniæ, cordis contritio lachrymosa,oris confessio,gratiosa, operis satisfactio uirtuosa, seu corporis afflictio fructuosa.Solue calciamẽta de pedib.tuis Exod.3.

locus,

G locus, in quo ſtas ſanctus eſt. Calciamentum
ſoluit,qui carnalib.concupiſcentijs abrenun-
cians, à ſe peccata per cõfeſſionẽ expellit. Vel
certe calciamentũ ſoluit, qñ confitens a pec-
catis abſoluit. Vt.n.ait Richar.in libro de ex-
terminatione mali, oĩa in cõfeſſione lauãtur,
conſcientia mũdatur,amaritudo tollit, mare
fugat,tranquillitas redit, ſpes reuiuiſcit,ani-
mus hilareſcit,morb.curatur, ſanitas reſtaura
ratur,hoſtis fugatur, ſecuritas pſtatur,infernꝰ
ſpo liatur,cœlum reſerat. Mat.9.Filia mea mò
do defuncta eſt,impone manum tuã ſuper eã,
& viuet.Filia mea eſt aĩa,quæ morit per culpã
ſup quã Ieſus imponit manũ tangendo eã per
paſſionis ſuæ, aut mortis,aut extremi iudicij
Filia. Anima. memoriã,& tunc viuit per grãm. Ex tunc talis
filia nutritur dulcedine diuinorũ beneficiorũ,
H nutrita cuſtoditur per amaritudinẽ,& recorda
tionẽ diuinorũ iudiciorum,cuſtodita,& nutri
ta nuptijs tradit in rectitudine conſiliorum,
nuptui Xpi tradita,prolem concipit operũ &
meritorũ. Luc.7. Cum appropinquaret Ieſus
ad portã ciuitatis,ſuſcitauit mortuum tangen
do loculũ. Æſtimo ꝙ porta ciuitatis eſt conſi-
deratio extremi iudicij: nam porta finis eſt ci-
uitatis, & aperta, vel ingredimur ciuitatẽ, vel
egredimur à ciuitate. Et in extremo iudicio,
vel ingreſſus fiet finalis in ciuitatẽ cœleſtem,
vel egreſſus:loculus,in quo iacet mortuus tan
git cum conſcĩa peccatrix timore iudicij ſti-
mulat,& pungitur. Quẽ.n.non cõcutiat illud
Apoſto. 2.Cor.5. Oportet nos manifeſtari añ
tribunal Xpi,vt recipiat vnuſqsq; prout geſſit
in corpore,ſiue bonũ,ſiue malum? Solet inter
dum corporale faſtidiũ per aliqđ acre æduliũ
releuari, quid aũt tã acerbum,tam pungitiuũ
Iudicium. q̃ terribilis illa expectatio iudicij? Cum audi-
mus nos ad gñale conſilium conuocatos,vbi
I latere erit impoſſibile, apparere difficile, vbi
nullus deerit,vbi oĩa oĩb.manifeſta erunt:non
defendit vnus alium, vbi plus valebunt mũda
corda,q̃ aſtuta verba,aut plena marſupia, vbi
nulla erit perſonarum acceptio, non ſuffraga
bitur vlla tergiuerſatio,vbi nulla erit diſſimu-
Reddere. Ratio. latio, vbi ex tunc non dabit locus, vel tps pe-
nitendi,vbi reddet ſtricta ratio de prolatis ſer
monibus,de patratis operibus,de conceſſis tẽ
poribus,de collatis muneribus, vbi dicent ma
li montib.cadite ſuper nos,& collibus operite
nos,à facie irę agni,vbi multomagis diſcutiet,
quẽ gradum in Eccleſia quiſq; tenuerit, quali
ter,qua intẽtione,quib.meritis,quibus ſuffra-
gijs ad illũ gradum intrauerit, qualiter in eo
vixerit,qualiter alijs prefuerit,qualia exempla
dederit,vt recipiat prout geſſit.&c. Vñ clamat
Pœnę. Malach.3.Quis ſtabit ad videndum eum? Ipſe
veniet conflans,colans,mundans,purgans. O
q̃tum infelices,qui nunc ducunt in bonis dies

ſuos,& in puncto mortis ad inferna deſcẽdũt, K
pro modica delectatione,igne ardente,verme
corrodente,in ppetuum cum dæmonib.cruciã
di. Hæc oĩa ſi non pẽſantur,cum legunt,cum 2. Cor.5.
non credunt,cum non timent:vnuſquiſq; reci
piet ꝓut geſſit,vbi nihil cognatio,vel gr̃a hu-
mana,vel diuitiæ auxilium præſtabunt. Vel lo
culus,in quo iacet mortuus à Xp̃o tangitur,&
mortuus ſuſcitat, qñ per aliquã inſpirationẽ
mortis eius incertitudo, & neceſſitas,ac ꝓpin
quitas ad memoriã reuocat:quia facilè contẽ-
nit oĩa,qui ſe ſemp cogitat moriturum. Pecca Ierem.7.
torib.dr̃ illud; State ſuper vias ur̃as, & uidete,
& interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit uia
bona,& ambulate in ea. Exod.31. Statue tibi
ſpeculas, pone tibi amaritudines, dirige cor
tuum in uiam rectam.Statuẽda eſt ſpecula ut Conſideratio.
peccator uideat in conſcientia peccata ſua ad
confitendum, ponat ſibi amaritudines ad con
terẽdum, dirigat cor ſuum in uiam rectam ad
rectè uiuendum.De hac uia Matt.20. Cæcus
ſedebat ſecus uiam mendicans, ut lumen reci
peret.Cęcus peccator lumine mẽtis ſuę.ſ.gr̃æ
priuatꝰ nõ hñs Dei,nec ſui cognitionẽ. In quo L
rũ pſona dicit Thob.5. Quale gaudium mihi
eſt,qui in tenebris ſedeo, & lumen cœli nõ ui
deo,clamans per or̃onem exteriorem,& cõtri
tionẽ interiorẽ, lumen deſiderãs recipere per
gr̃æ infuſionem, non attendens turbam, hoc
eſt tumultum cognitionum,imaginationum,
fantaſmatum, nec fatigationem tentationum
mundanorum, humanorum, diabolicorum.
Luc. 2. Poſt triduũ inuenerunt eum in tẽplo:
quia poſt contritionẽ, confeſſionẽ, & ſatisfa-
ctionẽ inuenitur Xp̃s in tẽplo conſcientiæ, ſi
tñ cum Maria.i.cum dolore.Dolentes,ait,quę
rebamus te,ſicut Rubẽ cũ fletu q̃ſiuit Ioſeph, M
& finaliter inuenit eum in Ægypto, tpe opor
tuno q̃rat.Can.2.Tp̃s putationis aduenit,uox
turturis audita eſt in terra noſtra. Ficus protu-
lit groſſos ſuos. Vineæ florentes dederunt odo
rem ſuum.Tempus putationis,tempus confeſ
ſionis, ut confiteatur ſe deliquiſſe corde,ore,
opere:uox turturis,plãctꝰ doloris,uel gemitus
penitentis cum dicit mea culpa, pectus percu
tiendo, non inculpat eum, qui ſuggeſſit, aut
qui opem dedit,ut Adã,& Eua,nec occaſionẽ,
nec tẽpus,nec ætatem, ſeu fragilitatem: ſed ſe
ipſum ſolum,nec allegans ægeſtatẽ, aut neceſ
ſitatẽ,uel infirmitate:ſed ſuã peruerſam uolun
tatẽ,& pfectè exprimẽs actus,& circunſtãtias. Circunſtãtia.
Quid,qñ,qualiter,ubi,quoties, quo tpe, cum
quibus,qua intentione,qua uoluntate,quo cõ
temptu peccauerit. Sequitur: Ficus protulit
groſſos ſuos. Groſſi ſunt primæ ficus rariores,
& denſiores, quas uberior ſequitur fructus ſi-
cut in aĩa penitente ſunt ſpirituales cõſolatio
nes,quas ſequitur æterna ſalus; & tunc uinea
florens

Vinea. A florens dat odorem: quia affectiones ſpũales
exuberant in feruorem:vineę.n.ſunt aĩæ: Flos
opꝰ,odor opinio,vel fama,vel feruor apparẽs,
ſicut odor exhalans,fructus martyrum, quaſi
ſanguis vuæ,& multum rubens. Vñ operarius
vineę,cõfeſſor dr̃. De quo Eccli.37.Cum ope-
rario annali tracta de conſummatione anni.
Dr̃ operarius annalis confeſſor, quia quoli-
bet anno tenet quilibet pctã ſua ſemel in an-
no confiteri.Mat.15.Mulier Cananęa à finib.
Tyri egreſſa clamabat,dicẽs:Miſerere mei fi-
li Dauid. Tria notant circa aĩam peccatricẽ.
Primum eſt:vt mutet in cõuerſione p pnĩam:
quia Cananęa commutatio interp̃tatur; ſm ꝙ
egrediatur de priſtina conuerſatione,dimittẽ-
do pctm̃,& pctĩ circunſtantiã:vñ Tyrus inter
pretatur anguſtia:Tertio, vt pſtoletur cum cõ
Mutatio. tritione Dei mĩam. Vñ clamat miſerere mei.
B Primo ergo aĩa peccatrix dẽt mutari in cõuer
ſione,vt à iugo pctĩ. i. diaboli tranſeat ad ſer-
uitium Chriſti,à ſtatu dãnationis,ad ſtatũ ſal-
uationis.In 3.Reg.22. Rex Iſrael mutauit ha
bitum,& ingreſſus eſt bellum.Mutatur habi-
tus,qñ vſum vitiorum conuertimus in habitũ
virtutum,& vſum bonorum operũ.Et hęc mu
tatio dexteræ excelſi. Sicut.n. cernimus hau-
ſto veneno ſerpentẽ, mutari ſicut accipiter,
& aues in mutatione ad eſum toxicatarũ car-
nium,vt murium,& hmõi,renouãtur:ſicut aq
la in fonte frigido balneata mutatur & reno-
uatur;ſic pctõres ad auſteritatem dietæ mutã
tur.Zach.3. Ecce abſtuli à te iniquitatem tuã,
& indui te mutatorijs. Sed q̃dam ſunt cõſuetu
dines ita inueteratæ,ꝙ vix pñt mutari,ſicut a-
ues ignobiles:vbi magna apponẽda eſt indu-
ſtria. Hier.13. Si põt Æthiops mutare pellem
ſuam:& Pardus varietates ſuas, & vos poteri-
tis bñfacere,cũ didiceritis mala. De ſcda mu-
C tatione Eſa.40. Qui ſperant in dño,mutabũt
fortitudinem,aſſument pennas vt aquilę. Cur
ẽt nõ laborabunt,ambulabũt,& non deficiẽt.
Qui.n.ſunt in gr̃a,ſperant in dño,mutant for
titudinem, dum per bona opera ꝓficiunt de
virtute in virtutem,vt ſicut fortes fuerunt ad
peccandũ,ita ſint fortes ad pnĩam:aſſumẽt pẽ
nas vt aquilæ,vt depoſitis plumis,hoc eſt con-
ſuetudinibus malis,renouẽtur vt aquilæ iuue
neſcentes. Currẽt ad opera pnĩæ alacres qua-
Pſal. 102. ſi non laborãtes. Renouabitur vt aquilæ iuuẽ
Aquila. tus tua. Dr̃ ꝙ aquila in altum extollitur,ita ꝙ
plumæ eius per ardorẽ Solis exuruntur,& ſic
renouatur: Sic pœnitentes per ſuſtinentiã tri-
bulationum nõ deficientes, in melius mutan-
tur. De tertia mutatiõe Thob.2. Filij ſctõrum
ſumus,&c. Luc.11. Cum eieciſſet dæmoniũ,
locutus eſt mutus. Egreſſo ſpũ ſãcto ab hoĩe p
Diabolus. pctm̃,diabolus ingreditur hoĩem per dñium,
& poſſeſſionem,ſicut in domum ſibi aptã: ſi-

cut dr̃ de Melota.i.Taxo, q̃ dentib.& vnguib. D
in rupe domum ſibi facit,& eſt mundiſſimum
animal,ita ꝙ fœtorem ſuſtinere non põt,vul-
pes aũt doloſa volens ſibi auferre domum,fœ-
dat,& coinqnat ſibi domum, ſiue foſſã, & ita
taxus dimittit eã,q̃ vulpes inhabitat: ſic Deus
animã diabolo relinquit,pro qua Chriſtus ma
nibus,& pedib. in cruce tm̃ laborauit, ex quo
illa per fœtorem pctĩ & ſuggeſtionem diabo-
li maculã,& fœtorem recipit:& tunc diabolꝰ
dñatur in corde per ſuperbiã, in lingua p mẽ-
dacia,detractiones, & iracundiã,in manib.p
auaritiã, in reliquo corpore per immunditiã.
Eijcitur aũt dæmon in cõfeſſione, ſicut eijcit
latro de domo alicuiꝰ, qñ iudici denunciatur.
Eijcitur ẽt in cõtritiõe:Thob.6.Cordis.n.par
ticulã ſi ſuper carbones poſueris, fumus eius
eijcit omne genus dæmoniorum:qa fumus cõ
tritionis de corde ꝓcedẽs,& igne diuini amo
ris inflãmatum eijcit ptãtem dæmonum;ſicut
hõ exit domum,qñ oñditur ei facies turbulen
ta. Et ſic eiecta ſunt de Magdalena ſeptem dæ E
monia. Maria, amarum mare: cor contritũ,& Matth.16.
amarum,ꝙ ad inſtar maris eijcit à ſe oẽ immũ
dum. Eijcitur tertio p ſanctificationem. Hoc Matth.9.
genus dæmoniorum non eiicitur, niſi in or̃o-
ne,& ieiunio,vt cõtra elationem mentis ſatiſ-
faciat or̃o,contra voluptatem carnis ieiuniũ:
ſic.n.eiicitur Bufo de vinea ad odorem floris.
Dan.5. Depoſitus eſt rex de ſolio regni, & à fi
liis hoĩum eiectus eſt,i.diabolus de corde hu-
mano;per illos qui ſunt hodie, i.in ſatisfactio
ne viriles. Eiicitur quarto p prædicationem.
Mat.vlt. In noĩe meo dæmonia eiicient. Glo.i.
a Monitionib.bonis. Sic.n. lupi eiiciuntur de
ſiluis latratu canum, & fugientes dimittunt p̃
dam:ſic ad vocem prædicatorum,fugiunt dæ
mones & dimittunt animam, & timent ex tũc
incitare ad peccatum. Diabolus reddit homi- F
nem mutum,ne clamet per confeſſionem. Fa-
cit.n.ſicut latro,qui intrans domum ad furã-
dum extinguit ignem, ne lumen inueniatur:
ſic diabolus extinguit lumen gr̃æ,& cognitio
nis in domo conſcĩæ, ne eius tentatio añ peri
culum peccati videatur. Et ſic dum ipſe latro
non perpenditur,facit quod peccator non cla
met per confeſſionem. Sicut lupus non rapit
agnum per pedem:ſed per collum, vt non cla
met. Sic diabolus nõ tenet peccatorem per pe
dem:ſed dimittit eum ire ad S. Iacobum, nec
per manum, qa dimittit eum facere eccleſiã,
ſciens ꝙ iſta non proſunt ei ad vitam ęternã:
ſed tenet eum per gulam,ne aperiat os ad cõ
feſſionẽ. Et hoc fit quadrupliciter. Primo ſua-
dendo errorem,vt in hæreticis, qui non cre-
dunt,vel in ſciſmaticis,qui claues eccleſiæ cõ
temnunt. Secundo inducendo timorem, quia
aliq̃ timent, qđ cõfeſſio reuelaretur, quod ti-
mere

G mere non debent: quia q̃ sub claue ponitur, occultatur, imò timere debent si non dicant, quia in die iudicij reuelabitur toti mundo. Tertio inducẽdo pudorẽ, quia verecundant, si confessores inueniãt eos minus bonos, q̃ apparebant, aut inueniant eos peccatores, quos credebant iustos: & isti sunt hipocritæ, de qui
Psal. 30. bus: Erubescant impij, & deducantur in infernum, muta fiant labia dolosa. Dicit deducant: quia verecundia pctī est quoddã frenum, qd diabolus ponit in os pctoris, vt ducat eum ad arbitrium suum. Timere aũt de peccatis vere cũdiam, est timere Ægyptios mortuos in mari rubro. i. in amaritudine cõtritionis submersos, non est credendus aliquis immundus esse, qui bñ se lauerit, nec infirmus, qui bñ de infirmitate conualuerit. Quarto pp spem viuẽdi, dñt. n. apud se, tu adhuc viues, & bene poteris confiteri: cum tñ scriptum sit. Nescit hõ finem suũ, sed sicut auis capitur laqueo, &c. No
H cuit. n. differre paratis, quia qua hora non putatis filius hois veniet. Aug. in serm. de Innocentib. serm. 3. Hac animaduersione percutit peccator, vt moriens obliuiscatur sui, qui dũ
Circunstã. viueret oblitus est Dei. Sed tunc loquitur mutus eiecto dæmonio, qñ peccator loquitur in confessione integraliter sine culpæ diminutione: quia peccatum, & circunstantias pctorũ aggrauãtes dẽmus confiteri, hoc est tps, locum, naturam, personam, ætatem, scientiam, gradum, sexum, ordinẽ, ingratitudinem. Si facile vel libenter, vel præueniens appetitum, si frequenter, aut si aperte, cum scandalo, vel malo exemplo. Quis, quid, vel quib. auxilijs, cur, quõ, qñ. 3. Reg. 10. Regina Sabba venit ad Regem Salomonem, & loquuta est vniuersa, quę hẽbat i corde suo. Sabba capta peccatrix aia;
I Salomon sapiẽtissimus cõfessor peritus, cõtra illos, qui quærunt Sacerdotes indiscretos, & simplices. Baruch 6. Qui audierint mutũ non
Prælatus. Scientia. posse loqui, ostendat illum ad Bel: postulãtes ab eo loq. Bel. n. ad lrãm, statua erat. Oportet
Mat. 15. ẽt confessorem esse talem qui sciat discernere inter lepram, & lepram, & variis infirmitatib. variam adhibere medicinam, ne si cæcus cęcũ ducat, ambo in foueam cadant. Nam si sacerdos sit idiota, confitens vadat ad superiorẽ, vel ad alium, qui autoritatem hẽat confessiones audiendi: aliud est. n. fauore, vel odio, propriũ sacerdotẽ cõtemnere, & aliud cęcum, quia cę
Prelatus. Recordor. cus vitare. Vñ mirum est quõ audiunt cõfessiones, qui nesciunt absoluere, nec instruere pęnitẽtes de fide, & de articulis, si errant; de septem vitiis, septem virtutibus, septem sacramentis, de decem mandatis, de septem operibus misericordiæ, de his, quæ committimus per quinq; sensus. Mirum ẽt est: quia si aliquis patiatur aliquam grauem infirmitatem, q̃rit meliorem, & famosiorem medicum, & de remotissimis partibus venit humiliter ad q̃rendum eum: nunc aũt pro sanitate aiæ, vix est aliquis qui peritum medicum velit quærere, quia multum diligimus carnem fœtidam, & parum aiam preciosam Christi sanguine redẽptam. Illis igitur, qui non integraliter loquuntur in confessione dr̃ Neemiæ 13. Quod filij Iudæorum ex media parte loquebantur Azotice, & nesciebant loqui Iudaice. Hi sunt, qui cõfessionem diuidunt, dum aliquid retinent, & aliqua dñt: qñ ẽt loquimur, intelligibiliter sine palliatione. Esa. 32. Lingua balborum velociter loquebat, & plane. Balbi sunt, qui quasi balbuciendo dñt, ita q̃ intelligi non pñt: hi loquuntur velociter, qñ non differunt confessionem: quia cito surgendum est, cum aliquis ceciderit in lutum, vel foueam: quia filii Israel exiuerunt de Ægypto festinanter, planè loquuntur, qñ distinctè, nudè, & apertè confitẽ
L tur. Matt. 7. Solutũ est vinculum linguæ eius; & loquebatur recte. Vitium linguæ timor, pudor, & similia, quæ cõfessionem impediunt, vt psumptio diuinæ mīæ, & desperatio iustitiæ, vel mīæ, vt in Cain; vel spes prolixitatis vitæ. Sed præsumptioni esset districtio diuinæ seueritatis opponenda, cuius potentia inuisibilis, sapientia infallibilis, iustitia inflexibilis. Qui angelis peccantibus non pepercit, qui primos parentes cum tota posteritate pro vna inobedientia, pro vno gustu cibi vetiti cõdemnauit, qui Pentapolim igne, & sulphure cõsumpsit, qui totum mundum diluuio submersit, qui p vno mortali si in illo quis moriatur æternaliter condemnabit. Ista si ad memoriam reuocẽ
M tur, frangunt præsumptionẽ, desperationi aũt opponenda esset diuina miseratio, quæ maior est omni peccato. Quod pro peccatorib. carnem sumpsit, mori in cruce voluit, mala infinita sustinuit. Nullus aũt sapiens de facili vult perdere, quod carè emit. Exemplum de filio prodigo ad patrem reuertente, oue, dragma perdita, de Petro, Magdalena, Dauid, Achab, de Ezechia. Quando etiam loquitur humiliter sine peccati defensione vel excusatione. Iob 10. Loquar in amaritudine animæ meæ. Sicut enim primi parentes habuerunt perizomata excusationis, sic quidam modo se excusant per conditionem ætatis, vel infirmitatis, vel nobilitatis, vel prauæ societatis, uel cõsuetudinis. Qui ergo vult sanari non excuset peccata sua, non defendat, non attenuet, sed humiliter omnia confiteatur, dicens in corde suo. Gen. 18. Loquar ad dominum meum, cum sim puluis & cinis. Quando loquitur sagaciter sine alterius accusatione, nisi pro quanto ex persona annexa peccatum aggrauatur, & quãuis status personæ, vt aggrauat debeat,

K Medicus.

Loqui.

Luc. 15. Matt. 12. Luc. 15. Mat. 26. Luc. 7. 2. Reg. 12. Esa. 38.

A debeat, dici tñ si fieri põt non dẽt nominare, Psal. 48. Os meũ loquet sapiẽtiã, & meditatio cordis mei prudẽtiã. Gen. 18. Afferã pauxillũ aquæ, vt lauentur pedes vestri, & requiescite sub arbore, ponamq; bucellã panis, vt confortet cor vrm, postea transibitis. Affertur pauxillũ aquę, cum primo peccatori infundit gra cõtritionis: Lauantur pedes in sacramento cõfessionis, requiescitur sub arbore in meditatione
Eucharist. crucis, & dñicæ passionis: Ponit bucella panis, & confortat cor ex prælibatione mentis diuinæ dulcedinis in perceptione sacri Eucharistiæ, & spe resurrectionis. Postea trãsitur, qñ p viã pniæ sine difficultate, & obstaculo itur. Et quia ad feruẽs pniæ desideriũ quinq; requirũt, quib. pœnitens in via sanat, qui possunt dici quinq; panes hordeacei, de quib. Ioan. 7. Est
Panis. C puer vnus hic, qui habet quinq; panes hordeaceos. Primus est splendor cognitionis, scds timor pũnitionis, tertius dolor cõtritionis, quartus pudor confessionis, quintus labor satisfactionis. Qui dñt hordeacei, quia ad modũ hordei hñt exterius asperitatẽ, & interius suauitatem. Psal. 41. Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die, ac nocte. Lachryma. n. exteriori amaritudine pungit, interius vero dulcedine vngit. Eze. 12. Fili hominis panẽ tuũ in conturbatione comede, sed aquã tuã in festinatione, & me
Panis. rore bibe. Iste est panis hordeaceus, de quo Iud. 7. Videbatur mihi, panis ex hordeo voluit, & in castra Madiã descendere. Hordeum paleę tenacis est, aristę pungentis, humilis culmi, farinæ medicinalis. Hordeum habet paleam tenacem, aristã pungentem, hastã breuem, farinam medicinalẽ. Propter quæ Christus sub Sacramẽto panis, & vini per panẽ hordeaceũ designatur, in quo fuit tenacitas dilectionis, austeritas mortificationis, breuitas humiliationis, medicina nostræ curationis: quia qui confitetur,
B debet adhærere Deo p dilectionem, sustinere puncturas in carnæ per pniæ iniunctæ satisfactionẽ, paruũ se reputare, & humilẽ per sui abiectionem, & sic cõsequit medicinã cõtra pręteritorum trãsgressionem: Fit autem panis iste ex subtili farina: quia debet hõ cõfiteri omnia peccata sua, & subtiles circunstãtias, nec secũ deferat aliquid de farina Ægyptiaca. Molitur autem granum, vnde fit iste panis inter spem & timorem, quasi inter duas molas inferiorẽ, & superiorẽ. Ex cõmixtione autẽ farinæ cum aqua mediante igne decoquitur iste panis, Quia ex cõfessione pctorum cum gra, & rubore verecundiæ, confessio vera perficitur. Istẽ panis voluitur, quando de bono in melius perficitur. Iste panis castra Madian frangit, quia contradictiones iniquas, quas molitur diabolus ne confiteatur homo, confessio vincit. Madian enim interpretatur iniqui tas, vel cõtradictio, hoc aũt fit qñ cõfessio est D integra, discreta, distincta, frequens, festinata. Labor ẽt satisfactionis est panis hordeaceus: Gen. 3. In sudore vultus tui vesceris pane tuo, donec reuertaris in terrã, de qua sumptus es: q̃diu. n. viuimus satisfacere possumus, & ideo vocat satisfactio, nõ ministratio. Vñ Leui. 24. & 12. Panes supponebant super mensam coram dño. Quia duodecim operib. misericordiæ sex corporalibus, & sex spiritualibus dẽt insistere oĩs satisfactio. Vnde ibidẽ dr̃: Accipietis similã, & coquetis duodecim panes ex ea, qui singuli habebunt duas decimas. Quorum senes altrinsecus super mensam purissimã coram dño statues, & pones super eos thus lucidissimum, vt sit panis in monumẽtũ oblationis dñi. Simila puritas, & subtilitas cogitationũ: est. n. farina dura, & subtilis, q̃ cõspersa aqua igne adhi E bito, solidat panẽ, quia mens pura cogitationes suas glutino charitatis vniens, & meditationis igne decoquens, roboratur ad satisfactionẽ, meditãdo. n. coquimus, q̃quid subtile cogitam°: sm illud sapiẽtis Senecę ad Luciliũ epist. 2. Cũ multa legeris, vnum excerpe, quod illa die coquas. Itẽ alimenta, q̃ acceperimus: quãdiu in sua qualitate perdurãt, & solida innatãt stomacho, oneri sunt: Cum aũt ex eo qd erãt immutata sunt, tunc demum in vires, & sanguinẽ trãseunt. Idẽ in his, quib. alunt postremus: vt q̃cunq; hausimus nõ patiamur integra esse, ne aliena sint, coquamus illam. Alioquin in memoriã ibũt, nõ in ingenium. Ergo retractãdo, & ruminãdo qd fecimus, quasi ex simila panẽ coquimus. Nõ. n. est simila ad cibum apta, donec cõspersa coquat, cocta verò panis efficitur, vnde homo pascit & nutrit. Mens, n. pura meditatione excitata, & charita F te vnita satisfactionis panẽ manducat, ex qua Panis. Opera. Misericordia. simila formantur duodecim panes pp duodecim opera misericordiæ, qui singuli panes habent duodecim decimas pp duo charitatis mãdata Dei. s. & proximi: in vno tñ sunt, vnum mandatum & vna dilectio: licet Deus, & proximus duo sunt obiecta. In vtroq; amborum si fuerint rectè impleta, implentur decem mãdata. Coram dño statuuntur & per hoc diuinis aspectibus digni efficiuntur. Et ponitur super eos thus lucidissimum pp purissimum orationis affectum: In quo confunduntur, qui labijs Deum honorant, & corde ad ipsum non appropinquant, aerem verbis implent, & corde mortui remanent, si psallunt non intelligunt, quod dicunt, cum tamen scribatur Eccles. 15, Cibauit illum pane vitæ, & intellectus. Sicut Officium diuinum. enim de vite amputantur palmites infructuosi, vt vberius crescant fructuosi, quia paucorum fœcunditas plus valet, quam multitudinis sterilitas: sic secundum Apo-

G stolum vtilius esset pauca cum ædificatione ꝓ
ferre, q̃ multa sine fructu mentis: immo cum
Dei contẽptu breui tpe transferre: vnde Apo.
1.Cor.14 Volo quinq; verba in ecclesia sensu meo loq;
vt eos instruã: quã decem millia verborum in
lingua. Linguã vocat linguã peregrinã, q̃ si au
August. diat nõ intelligit: vnde Aug. in Psal. 18. Psallẽ
tes ait intelligere debemus, q̃ proferimus, vt
humano more, non quasi auium voce canta-
mus: Nam meruli, & psittaci, & corui, picæ, &
hmõi volucres sæpe ab hoïe docent sonare, q̃
nesciunt, scienter aũt cantare naturæ hoïs di-
Psal. 100. uina volũtate cõcessum est. Vnde Psal. Psallã,
& intelligã. Vnde quidã multa dnt, & qd dnt
nõ attendũt, quasi nõ sit melius homini, qui
vnũ panẽ hẽt in manib. & illo vescit, quã asi-
no, qui centũ portat, & nullo reficitur. Sequi
tur: Vt sit panis in monimentũ oblationis dñi.
H Oblatio dñi passio est, super quẽ oïs nra satis-
factio fundatur. Et ita oblationis dñi satisfa-
ciendo reminiscit. Tunc aũt est ibi satisfactio
perfecta, cũ quattuor ista cõcurrunt, quę ĩ pas
sione dñi fuerunt. s. corporis afflictio, oro, elee
Satisfactio. mosyna, & ablatorum restitutio: Exo. 14. Sub-
mersi sunt ĩ mari rubro: abyssi operuerũt eos,
descenderunt in ꝓfundũ quasi lapis. Rubrum
mare est amaritudo vere cũdiæ: abyssi opercu-
Obstinatio lũ est cõfessionis impedimentum, quia aliqui
semper operiunt peccatũ suũ, donec cadant in
Desperatio. desperationis profundũ, sicut lapis cadit ad cẽ
Consuetudo. trum. Iste est lapis, qui suppositus fuit Lazaro
Ioan.11. mortuo, de quo dñs: Tollite lapidẽ. Et dr ꝓ ꝓ-
dijt, qui fuerat ligatus man⁹, & pedes institis,
& facies eius sudario. Peccatũ. n. ita ligat, &
velat faciẽ cognitionis, vt pctor nõ possit cogi
tare de Deo, nec de seipso, nec de periculo pec
cati. Ligat et pedes affectionis, vt non possit
I Deũ diligere: manus operationis, vt nõ possit
in bonũ proficere: immo pedes affectionum
per malũ amorẽ, vt peccatũ nõ detestet; faciẽ
per malũ pudorẽ, vt nõ confiteatur: manus ꝓ
torporẽ, vt nullã satisfactionẽ operet. Et tunc
lapis desperationis, & obstinationis superpo-
nit, & non põt amoueri nisi iussu Christi, hoc
est grã spãli, Leu. 1. dr: Qd fiebat holocaustum
de ouibus, detrahebaturq; pellis, cõscindebã-
turq; mẽbra, apponebant strues, s. cõgeries li-
gnorum, & subijciebat ignis. Pellis detractio
est pristinæ cõuersationis depositio, & immu
Religiosus. tatio. Sic serpẽs in angusto foramine transiẽs,
mutat veterẽ pellẽ, & resumit nouam. Ligna
cõgregant, cum peccata singula considerantur,
& scinduntur mẽbra, cum subtiliter atten
duntur & ponderant singula peccata, & cuius
libet peccati circũstãtia. Ignis succendit cum
meditatione bonitatis diuinæ totũ cor amore
succenditur. Et sic fit holocaustum Deo acce-
ptum, q̃ interpretatur totum ignitũ. Quia de
illo sacrificio nihil, nisi solus cinis remanebat, K
quia perfectè pẽnitens mortificatũ in carne,
& mortuũ mundo se reputat. Quidã ad pecca
ti vomitũ reuertẽtes sunt similes illis pessimis
Iudæis, qui mente in Ægyptũ ingrediebãtur.
Num. 14. Cum veniebant eis ad memoriã cu- Num. 14.
cumeres, pepones, porri, cepe, & allia, s. mũdi
delectabilia, & carnalia desideria, quę relique
runt. Sed melius est viam veritatis non agno- 2.Pet.2.
scere, q̃ post agnitã retrorsum auerti: quia ne- Lucæ 9.
mo mittẽs manũ ad aratrũ, & respiciẽs retro, Religiosus
aptus est regno Dei. Exemplũ de vxore Loth. Apostasia
Gen.9.
Marci vlti. In nomine meo dæmonia eijcient,
linguis loquentur nouis, serpẽtes tollent, & si
mortiferum quid biberint nõ eis nocebit, sup
ægros manus imponent: & bñ habebunt. Eij-
ciunt dæmonia à corde. i. peccata per cõtritio
nẽ, linguis loquimur nouis per confessionẽ.
serpentes tollunt, cũ resistendo euadimus ten-
tationes, & carnis, mundi, dæmonis suggestio L
ni resistimus. Et si quid mortiferũ bibimus non
nocet, quũ latẽte intrinsecus aliqua carnis cõ
cupiscentia nos eã incipimus sentire, sed nolu
m⁹ cõsentire, exẽplo Saluatoris, qui cũ gustas-
set noluit bibere. Nulla. n. dãnatio est in sensu
pctĩ sine consensu liberi arbitrij. 3. Re. 19. Dor
mit Elias sub vmbra iuniperi, cui exhibuit An
gel⁹ panẽ, & aquã, & iterum obdormiuit. Nota
totã histo. Qd Elias fugiebat a facie Iesabel, q̃ Mundus.
interpretatur fluxus sanguinis: quia omnis ve Fugere.
rè pẽnitens fugit occasionẽ criminis. Venit in Religio.
Bersabe, vbi puteus erat. Iudas cõfessio inter-
pretat, quia per affectũ cõpunctionis currit ad
remediũ confessionis, dimittit ibi puerũ suum,
& vadit in desertum viã vnius diei, quia per pu
ritatẽ pristinã insipientiã relinquit, & concu-
piscentiam carnis deserit. Iuniperus est aspe- M
ritas pnĩæ, arbor plena aculeis. Ibi obum- Pẽnitẽtia.
bratur: quia per pnĩam ꝓtegitur, per q̃ etiam
pctã tegunt: ibi se proijcit, quia per humilita-
tẽ se abijcit. Et obdormit, dum à molesta tẽta-
tione quiescit. Panis subcinericius, quẽ affert
Angelus est meditatio mortis, vas aquæ, oculi
pleni lachrymis: comedit & bibit, dum secun-
dum Prophetam cibatur pane lachrymarum.
Et pot⁹ datur ei in lachrymis, & mensura, nõ Lachrymę
in ebrietate. Iterum dormit & comedit, quia
hmõi vices alternare non cessat exercitijs pę-
nitentiæ, & remedijs confidentiæ, donec in
eiusdẽ cibi fortitudine veniat ad montem Dei
Oreb per mĩam quadragesimalis abstinentiæ.
Oreb interpretat foramen colubri, hoc est il-
lud foramẽ vbi pẽnitens deponit veteris serpẽ
tis pellẽ, & ingrediens ibi induit nouitatem.
Christus dormiuit in sepulchro conditus a-
romatibus, & inuolutus mundis linteamini-
bus, sic pẽnitens in corde suo humiliatur, la-
chrymas profert, quibus linteamina cordis
sui

A sui mundant, & ex dolore culpæ, & spei dulce
Lucæ 7. E dine quasi myrrha, & aloe cõdit. Magdalena,
quæ gerit typum verè pẽnitentis, lachrymis pe
des Xpi lauabat, quia semper debet homo do-
lere de cõmissis, vnguento virtutũ vngebat, &
bonorũ operũ, iugiter quęrebat, ardenter ama
bat. Gra est vnguentum, quo sanantur vulnera
mentis, & sumitur de apotheca aperta lateris
Xpi vulnerati. Emit aũt denario confessionis,
qui debet esse sonorus, & grauis. Grauis. i. legi
timi põderis, & sonorus. i. clarè exprimẽs pec-
cata, & peccati circunstantias, nõ. n. debet esse
leuis, vel puerilis, sed cũ suspirio, & gemitib⁹,
& grauitate verborũ, contra ꝓ peccabat con-
fessio Pharisæi, quæ proueniebat ex leuitate
elationis, sicut aliqui, qui in confessione iactãt
se de bonis, quę faciunt. Luc. 18. Ieiuno bis in
sabbato, &c. Debet esse sonora, vt apertè re-
B ueletur conscia, non ore dimidio, non balbu-
tiendo, talis fuit confessio publicani, qui non
audebat oculos leuare ad cœlum, sed percutie
bat pectus dicens: Deus propicius esto mihi
peccatori: ista fuit sonora in aurib. Dei, quia de
scendit iustificatus. Et est notabile ꝓ emens, &
vendens consentire debent, tñ dñium vnius rei
non transfertur, nisi prius soluto precio, vel a-
liàs satisfacto: quia licet sacerdos iudicans, &
conuersus pœnitens consentiãt, tñ tunc solui
tur pretiũ confessionis, vel denarius, qñ pecca
tor confiteꝫ ore. Alius potest satisfieri, qñ in
extrema necessitate non habet spacium consi
tendi, tũc. n. soluitur denarius, quo emitur vn-
guentũ grã sola contritione. Confessio nõ est
differenda, quia si aliquis esset in domo, & ti-
meret, ꝓ caderet statim exiret, sic nescimus ho
ram, nec modum, quo moriemur. Nullus vul-
neratus læthaliter ĩ corpore differet ad medi-
cũ ire: Minus debet tardare vulneratus letha-
C liter in mente. Nullus, qui cecidisset in turpi
lutũ tardaret surgere: minus debet tardare, q̃
cecidit in peccatũ. Nullus remaneret in loco,
vbi continue amitteret, & damnũ suum face-
ret: In statu peccati nullũ opus prodest ad vitã
æternã. Nullus remaneret in loco, in quo ini-
mici capitales possent ei dominari. In statu pec
cati dominantur dæmones peccatori, ꝓp quod
Eccli. 17. dicit sapiens. Viuus, & sanus confiteberis: No-
cuit. n. differre paratis. Ideo dictum est illis fa-
Mat.25. tuis virginibus, per quas designantur, qui con
fessionẽ procrastinant, eo ꝓ bona hora lampa
des conscientiæ non parauerant: Amen dico
vobis nescio vos, vnde ab æternis nuptijs sunt
exclusæ. Isidorus: O vox coruina, semper dicis
cras cras, & nescis si eris cras. Et nota in Mat.
Mat.12. Totum hominem Christus saluum fecit in sab
bato, quia cõfessio ꝓ q̃ Xps sanat hoïem totũ
hominem, totã aĩam ab omni infirmitate pec
cati plenè sanat, & simul, & subito, in quo me
dicina spũalis, qualis est cõfessio, excedit oẽm D
medicinã corporalẽ, quia medicina, quæ sanat
vnã infirmitatem, non sanat aliã. Aug. Qd sa-
nat oculum, nõ sanat calcaneum. Xps sanauit
mutũ, & surdum. Nam peccatum facit hoïem
mutum, ne velit confiteri, & surdum ne verba
Dei velit audire, & ab vtroq; sanat in confes-
sione. Post triduũ contritionis, confessionis, sa
tisfactionis inuenit Iesus in tẽplo consciæ ab
his, q̃ dolorosè, & amorosè cum Maria quærũt
eum. Quantumcunq; simus maximis scelerib.
inuoluti, securè, & confidenter ad Xpm possu
mus accedere, & mĩam iueniem⁹, quia maior
est sua mĩa, q̃ nra miseria, contra qd dixit de-
sperat⁹ Cain: Maior est iniquitas mea, q̃ vt ve Gen.4.
niam merear. Hinc Iudas qui Xpm vendidit, Mat.27.
laqueo se suspendit tanq̃ desperatus, cũ Xps ꝓ
crucifixorib. orauerit. Vnde Bernardus: An ad Lucę 23.
Iesum accedere trepidas. Frater tuus, & caro Bernar.
E tua est. Sic fratres Ioseph quãuis peccatores, Gen.37
& ipsum malitiosè vendidissent: tñ confidẽtes
de eius fraternitate, & attinẽtia ad eum cũ con
fidentia accedebãt, & loquebãtur, & mĩam in
uenerunt, bona pro malis ab ipso receperunt.
Hinc ait Salomon amico, & si euaginauerit
gladiũ ne timeas: est. n. regressus, ad amicum.
Amicus iste fidelis, cui nulla est cõparatio, vt
ait sapiens est Xps, quẽ quoties vẽdimus, cru-
cifigimus, contra quẽ gladium extrahim⁹ quã
docunq. mortaliter peccamus. Sed siue vendi-
deris per auaritiã, siue crucifixeris per super-
biã, siue gladium cõtra ipsum euaginaueris ꝓ
immunditiã, ne timeas reuerti ad istũ amicũ,
petendo cũ filio prodigo mĩam, quia ianuam Misericor
apertã inuenies in latere eius, ꝓ quã semp po- dia.
tes intrare ad viscera amoris sui cordis, & mi-
sericordiæ Saluatoris. Aliqui in confessione
promittunt emendationẽ, & satisfactionẽ, &
ꝓ ad pctm non reuertentur: cũ tñ statim con-
trarium faciant: quib. põt dici illud. Gen. Vox Gen.27.
quidẽ vox Iacob est, sed man⁹, man⁹ sunt Esau.
Ideo priuatur primogenitura gloriæ cũ Esau. F
Ioã. 20. Maria stabat ad monumentũ foris plo-
rãs, ꝓ dum fieret conuersa est retrorsum, & vi
dit Iesum stantem. Maria interpretatur mare
amarum, gerens figuram contriti peccato-
ris, dolentis, Iesum quærentis. Maria autem
dolore amara, cum adhuc tenebræ essent Ie-
sum quærebat, quia in anima de pctis contri-
ta sunt tenebræ tristitiæ ex peccati recordatio
ne, & tñ simul est ibi mane, & lux lęticię ex spe
miserationis diuinæ, qui ergo cum Maria con
trita, & dolore pctorũ amara flendo, plãgendo
peccata sua Iesum vult quærere, statim meret
Iesum stãtem videre. Recte autem dicit, ꝓ talis
contrit⁹ videt Iesum stantẽ, quia stat Iesus, ut
talem pẽnitentem protegat ab ictibus aduer- Christus.
sariorũ, mundi, carnis, dęmonis, vt eum abluat
a sor-

G à ſordibus pctōrum, vt eum dirigat in ſemitis
Actu.7. mandatorū, vt eū attrahat ad conſortiū ſuper-
norum. Sic vidit Stephanus Ieſum ſtantem a
Obſtinatio. dextris virtutis Dei. Aliqui in pctō ſic ſunt in-
durati, ꝙ ſunt magis inſenſibiles, q̃ lapides,
cū tñ virtute ſanguinis Xp̄i dicat̃: petræ ſciſſæ
ſunt, monumēta aperta ſunt, velū tēpli ſciſsū
eſt a ſummo vſq; deorſum, multa corpora ſan
ctorū ſurrexerunt, ſol obſcuratus eſt, terra tre
muit: & tñ corda aliquorum duriora ſaxis, nec
frangunt̃ per dolorē, nec emolliunt̃ ꝑ cōtritio
nē. Gerit typum peccatoris per peccatum ex-
Tho.11. Cogitatio cæcati, poſtea per cōfeſſionē illuminati, iacēs
in lecto voluptatis, fęditatis, & otioſitatis, cali
dis hirūdinum ſtercoribus, fętidis carnis, & a-
H uaritiæ cogitationibus, mētē inflāmantib. vtro
que oculo excæcat̃; vt iam nec oculo dextro
videat, aut cogitet gaudia beatorū, nec ſiniſtro
videat, aut cogitet ſupplicia dānatorum, nec
dextro videat Deū, nec ſiniſtro ſeipſum. Sic Sā
Iud.16. ſon à Philiſtijm excæcat̃, ſic Sedechias a rege
Babylonis ductus in Reblata: nā Sāſon ſedu-
ctus a Dalila virtutū crinib. ſpoliatus a Phili-
ſtæis a dæmonib. captus, ligat̃ delectando, ex-
cæcatur conſentiendo, incarceratur operādo,
molam trahit aſſuefaciendo: ſed curat̃ & illu-
minatur Thobias excæcatus, ſi oculi eius felle
piſcis, amaritudine cōtritionis, & pœnitentiæ
liniuntur, tali.n. collirio liniti mentis oculi il-
luminant̃, vt videant ſordem conſcientiæ, ſup
plicium gehennæ, obicem gratiæ, peſtē infa-
miæ, diſpēdium naturæ, odium omnis creatu-
ræ. Quia offenſo creatore, offenditur omnis
creatura. Sanatur etiā Thobias fumo cordis
iſtius piſcis poſiti ſuper prunas.i. fumo oratio-
nis deuotę procedente ex ignita, & feruenti af
Apoc.8. I fectione, & dilectione. Quia fumus aromatū
aſcendit de manu Angeli in conſpectu Dei.
Et talis fumus extricat, & fugat omne genus
Matt. 26. dæmoniorum, quia hoc genus dæmoniorum
Magda. non eijcitur, niſi in oratione, & ieiunio. Con-
Miſericordia. tritio reconſiliat omnem peccatorem. Planxit
Luc.7. & fleuit Petrus, & Chriſtus reſpexit eum, plā
Luc.15. xit, & fleuit, dilexit Magdalena & audiuit: Re-
2.Reg.12. Luc.18. mittūtur ei peccata multa, ſic filius prodigus,
Eſd.38. ſic Dauid, ſic publicanus, ſic Ezechias, ſic A-
chab, ſic rex Niniue dolore, & fletu inuene-
runt veniam de peccatis: ſic Nabuchonoſor
eiectus a regno, & ſeptem annis cum feris ha-
bitans, ſeptem ſcilicet peccatis mortalibus be
ſtialiter viuens, oculos ad cœlum leuans, ve-
niam cum dolore poſtulās, figuram & ſenſum
recuperauit, & ad honorem regni reſtitutus
eſt. Matth. 18. Nota ꝙ dñs dimiſit ſeruo peten
ti veniam decem millia talenta, & ille noluit
dimittere conſeruo centum denarios, ideo iuſ
ſus eſt in carcerem mitti, donec redderet no-
uiſſimum quadrantem. Quia nunquam Deus
dimittit offenſam ſuam alicui, niſi ille dimit- K
tat eis, qui contra ipſum peccauerūt. Iuxta id,
qđ in ōrone dominica dicimus: Dimitte nobis
debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debito-
rib. nr̄is. Exēplum de ſancto Ioſeph, qui non ſo
lum condonauit; ſed etiam educauit fratres, q
eum vendiderant, & morti tradiderant. Exem Gene.37. vſque ad 47.
plum de Xp̄o, qui pro crucifixoribus orauit.
Mat. 7. Adoleſcens tibi dico ſurge, quia pctm̄ Mat.7.
facit hominem laſciuum, inſolentem, irreue- Surgere.
rentem, & non pōt ſurgere, niſi iuſſu Dei, cū
ſit omnino mortuus carens ſenſu verę cogni-
tionis, & motu bonę operationis. Et poſtquam
ſurrexerit debet ingredi ciuitatem conſciētiæ
cū Paulo illuminato. Et ibi dum cōſiderat ſta- Act.9.
tū ſuum, dicitur ſibi interna inſpiratione, qđ
oporteat eum facere, quia omnem peccādi oc L
caſionē fugere, & vitare. Sicut qñ aliquis cura
tus eſt de magna infirmitate, dicunt ei medici,
ꝙ caueat ab omnib. contrarijs, quia aliqñ peri
culoſius eſt recidiuū, q̃ infirmitas principalis.
Sic curati, & eradicati de infirmitate mortalis
peccati per amarā potionē contritionis, & per
minutionē confeſſionis, & per ſudorem & la-
borem ſatisfactionis debent ab omnib. contra
rijs, quæ ſunt occaſiones, & oportunitates pec
cati cauere. Cuius contrarium multi faciunt,
quia ſtatim poſt Paſcha recidiuant. Et cū Pau-
lo conuerſo debent trib. dieb. abſtinere ab il-
lis.ſ. cibis immūditiæ, quæ caro miniſtrat, aua-
ritiæ, q̃ mundus, ſuperbiæ, q̃ miniſtrat diabo-
lus. Dixit Elizæus Naaman leproſo: Lauare ſe 4.Reg.5.
pties in Iordane, & recipiet ſanitatē caro tua:
atque mundaberis. Elizæus Chriſtus, qui præ- Chriſtus.
cipit vt peccata confiteamur, extra de pœnitē M
tijs, & remiſſionib. Omnis vtriuſq; ſex⁹ cū ad Ad Phi.3.
annos diſcretionis peruenerit, oīa peccata ſua
ſemel in anno confiteatur. Elizæus interpreta
tur Saluator, & de Chriſto ait Apoſtolus: Sal-
uatorem expectamus dñm Ieſum Chriſtum. Genus humanum.
Naaman interpretatur pulcherrim⁹, & ſignifi Homo.
cat genus humanum. Quis.n. pulchrior illo,
qui factus eſt ad imaginem Dei, potens nō mo
ri, non ſubijci, nō decipi? Iſte erat diues ex mul
torum naturalium donorum collatione, ſed fa
ct⁹ eſt leproſus ex originali īfectione, & actua
li tranſgreſſione: quia lepra procedit ex peſſi-
mo calore, & tranſfundit̃ à parētib. in prolem
ſicut originale. Vel etiam culpa mortalis le- Originale
pra eſt peſſima, quæ totā animā inficit. Ait er-
go Elizæus.i. Chriſtus: Vade per paſſus meri-
torum, lauare ſepties, &c. Iordanis interpre-
tatur riuus iudicij: nam ex timore diuini iu-
dicij oritur in nobis Iordanis, id eſt, fluuius la-
chrymarum. In hoc fluuio debet Naamā.i. qui
licet peccator lauari, & immergi nō ſolū ſupfi
cialiter intingi. qa magna debet eſſe inūdātia
lachrymarū, magna confricatio omniū viriū
immun-

A immundarū, quia ille ſordes pcti nimis tenaci
ter adhærent, & frequens intinctio. Et non ſo-
lū ſemel ſed ſepties: qa ꝓ quolibet pctō mor-
tali debemus flere, & omni tpe: Et lauādi ſunt
cū Petro non ſolū pedes.i. aīæ affectiones, ſed
& caput.i. oēs ſenſus, & opera, & verba. Et ſic
caro prius leproſa.i. aīa, q̃ tota erat carnalis, &
infecta reſtituit̃, ſicut caro pueri.i. ſicut aīa in
nocentis. Apoc.3. Ecce ego ſto ad oſtiū, & pul
ſo, ſi quis aperuerit mihi, intrabo ad eū, & cœ-
nabo cū illo, & ille mecum. Vult.n. Xp̄s expel
lere diabolū de hoſpitio, ꝙ ipſe ſibi ædificauit
per creationē, ꝙ ſanctificauit in baptiſmo per
gr̄æ infuſionē, ꝙ reædificauit, ne corruat per
ſuā paſſionē, & pulſat nunc p̄dicatione, nunc
infirmitate, nunc inſpiratione, vt aperiam⁹ o-
ſtiū oris ad confeſſionē, & tunc ipſe intrat ho-
ſpitiū cordis ꝑ gr̄ę reſtitutionē, & cœnat nobi-
B ſcum per noſtrorū operum acceptationem, &
nos ſecū ꝑ ſuorum donorum receptionē, & in
fuſionē. Sed de multis dr̄: furor illis ſm ſimili-
tudinē ſerpentis, ſicut aſpidis ſurdæ & obturā
tis aures ſuas, quæ non exaudiet vocē incantā-
tium, & venefici incantantis ſapienter, Aſpis
ſm Iſid. vnā aurē in terra figit, & imprimit, al-
terā obturat cauda, ne vocē incātatoris audiat,
qui eū de cauerna eijciat: ſic ſunt qdā q in pec
Prædicator. catis, & ſordib. volentes remanere, prædica-
tori volēti ipſum de fouea peccati eijcere, vnā
aurē claudunt terrena, & carnali affectione, &
dilectione: aliā cauda longitudinis, & diutur-
nitatis uitæ, dicētes: adhuc diu viues, & poteris
confiteri, nō attendētes, ꝙ ait Aug. in ſerm. de
Innocēt. Hac aīaduerſione percutitur pecca-
tor, vt moriens obliuiſcat̃ ſui, qui dum viueret
oblitus eſt Dei. Dicit Glo. Quod accipiter in
ſenectute qñ ſentit ſe pennarum pondere præ
grauari, expandit alas ſuas contra ſolis radios
C flante auſtro, & ſic repente auſtro, & calore re
ſoluente, aperiuntur pori, quibus apertis excu
tit alas, & ſic veteres pēnæ cadunt, & nouæ ſuc
creſcunt. Et ſic nouitas pennarum ipſum effi-
cit ad volandum aptiorem. Ceruus etiam cum
ſit aīal cornutum, hoc inter animalia habet
proprium, ꝙ annis ſingulis in vere mutat, &
innouat cornu ſuum: & tunc quia hyems eſt
de die quærit ſibi latibula, quouſq; creſcenti-
bus cornib. iterato noua ſibi adueniat armatu
ra. Serpens etiam, ut pellem nimis durā, & ri-
gidā tēperet, ac mollificet in aqua ſe balneat,
ac humectat, & ſic anguſtiſſimam rimam pa-
rietis alicuius, ſeu cauernam quærens, veteri
pelle penitus ſe denudat, & ſoli ſe opponens,
deſiccat, & in carnis ſuperficie nouam cutem
reparat ſumptis uiribus, videt clarius quā an-
te depoſitionē faceret. Dicit aūt Plinius Aui-
cēna, & Ariſt. ꝙ totus ſerpens deponit ſenē pel
lem, primo vſq; ad oculos, deinde uſq; ad col-
lum, & ſic paulatim ſe totaliter expoliat ꝭ. diē D
aquila ēt innouatur. q̄re s̄. fol. 58. Sic pctōr ab
oīb. iſtis aīalib. irrationabilib. inſtruit̃, vt reno-
uetur deponendo ueterē conuerſationē, & ac-
cipiendo nouā per Xp̄i imitationem. Luc. 18.
Ieſu fili Dauid miſerere mei. Verba ſunt pec-
catoris cæci dolentis, & contriti lumen ſp̄ūa-
lis gr̄æ a dño poſtulantis: & primo inuocata
omnipotentia deitatis Ieſu. Mat. 1. Vocabis no
men eius Ieſum: ipſe. n. ſaluū faciet populum
ſuū a pctīs eorū. Scđo allegat attinentiā huma
nitatis, Fili Dauid 1. Paral. 11. Os tuū, & caro
tua ſum⁹, ò Dauid. Tertio poſtulat influētiam
pietatis, miſerere mei. Qūo miſeret̃ pater filio Pſal. 102.
rū miſert⁹ eſt dñs timentib. ſe. Expedit in hac
vita aīam purgare ꝑ confeſſionē. Quia in alia
vita nō purgabit̃, & non purgatū nō intrabit
in tēplum Dei. Hoc figuratū eſt 3. Reg. 6. Vbi
dr̄ ꝙ malleus, & ſecuris non ſunt audita in æ-
dificatione tēpli. Pri⁹.n. quadrabātur, & dola- E
bātur in Libano, & poſtea collocabātur in tē-
plo, ſic lapides viui neceſſario in hac vita qua-
drantur, & poliuntur per pnīam, vel ſaltem in
purgatorio anteq̃ ſuperædificentur in cœlo.
Apoc. ult. Foris canes, & uenefici, &c. Quia ni
hil inquinatum intrat in illam. Deutē. Abite
in ſolitudinē, reuertimini ait à peccatis. Et abi
te in ſolitudinem pnīæ.ſ. per uiam maris rubri
.i. amaritudinis, & doloris.ſ. ꝑ uiam trium die-
rum, cōtritionis, cōfeſſionis, & ſatisfactionis.
primi Reg. 14. Aſcendit Ionathas, qui inter-
pretatur columba, id eſt, uerus pęnitens, qui
à ſe abiecit fel peccati, reptans propter ieiunij
macerationem, pedib. propter peregrinatio-
nem, & orationis affectionem, & manib. pro-
pter eleemoſynarum largitionem. Eſa. 55. De-
relinquat impius uiam ſuam, & uir iniquus
cogitationes ſuas, & reuertat̃ ad dñm, & miſe
rebitur eius, & ad Deū nr̄m, qm̄ multus eſt ad
ignoſcendū. Ergo ſi pctī enormitas, ſi tēporis F
diuturnitas aſtringit, ſi recidiui pluralitas
confundit, & affligit. Reuertere ſeptem
uicibus, ait puero Elias, immo ſeptuageſies
ſepties. Matthæi 18. Septenarius uniuerſalis
matris. Reuertere igitur ſepties, id eſt, ab 3.Reg.18.
omni ſcelere in omni tempore cum certo fæ-
dere, ut tandem ſeptima uice de mari nubecu-
la aſcendat, id eſt, contritio doloris, quæ ma-
culas ſordis extergat. Vnde Auguſt. In colla-
tionibus contra hæreticos: Quæcunque neceſ
ſitas peccatorem ad pnīam cogit, nec quanti-
tas criminis, nec breuitas temporis, nec vi-
tæ enormitas, nec horæ extremitas, ſi pura
fuerit uoluntatis mutatio excludit à uenia:
ſed ampliſſimos ſinus ſuos, mater chari-
tas filios ſuos prodigos recipit reuerten-
tes, & uelit nolit nouam hęreticus ſemper
uerè pœnitentes, recipit Chriſtus. Exod. 17.

 & Num.

G & Num.20.Percutiés virga bis silicem,egressæ sunt aquæ largissimè. Petra durissima cor
Cor. Lachrymæ. in peccato induratum, ꝙ dum bis à dño percutit.ſ. duplici timore.ſ.dãni ex gloriæ amissione,& supplicij ex æternæ pœnæ inflictione,egrediuntur aquæ largissimè, quib.emundant oẽs culpæ. Sic tpe diluuij, quo mundata est terra,inundauerunt aquæ à superiori, quia cataractæ cœli apertæ sunt:& ab inferiori,qa rupti sunt fontes abyssi magnæ.Propter istum duplicẽ timorẽ,Axæ.i.aiæ pœnitenti dedit pa
Psal 77. Iob 26. ter.i.Xps irriguũ superius,& inferius. Percussit petrã & fluxerunt aquæ,&c. De perito confessore põt dici illud:Obstetricante manu eius eductus est coluber tortuosus;qd figuratũ fuit in conuersione Pauli, in qua modus obstetricationis fuit lux excæcationis, vox comminationis,man° correctionis,virtus instructionis.
H Et ista cõcurrunt in correctione cuiuslibet pec
Surgere. catoris.Iud.10.Surrexit Iudith de loco,in quo iacuerat prostrata corã dño, & abstulit à se ciliciũ,& exuit se vestimento viduitatis suę,& la uit corp° suũ,& vnxit se mirtho optimo, & discriminauit crines capitis sui,& imposuit mitrã sup caput suũ,& induit se vestimento iocũ ditatis suæ.Iudith,q̃ interpretat confitens, est aia pœnitens, q̃ tunc surgit,cũ pctũ detestãdo dimittit,cilicium & vestimenta exuit,cum fm
Religio. Glo. luctũ pœnitentiæ spei consolatione pfundit:Corpus suũ lauat, dũ carnis opera lachrymis curat: Vngit se mirtho optimo,per carnis mortificationẽ:Discriminat crines capitis sui, dũ cogitationes mẽtis examinat p discussionẽ: Capiti suo ponit mitrã, dũ vitiorum obtinet victoriã: Induit se vestimentis iocunditatis,dũ se exercet in operib.caritatis. Induit se sandalia,obseruantiæ pceptorũ. Assumit dextraliola,spẽ.ſ. futurorũ bonorũ. Assumit ẽt lilia ca-
I stitatis & mũditiæ:Inaures deuotionis,& obedientiæ:annulos fidei perfectę;& ornauit se oĩbus ornamentis omniũ bonorũ spiritualiũ intersigniis.Cui ẽt dñs,&c.Ioan.3.Erat quidam regulus,cui° fili° infirmabat Capharnaũ, &c. Nota historiam considerando,regulus iste qd sit, quis eius filius infirmus, vbi infirmatur, qua hora sanatur. Rex dicitur superior portio rationis,cui totũ regimen aiæ est commissum. Dr autem regulus pp diminutam potentiã,sapientiam,& bonitatem per peccatũ.Huiusmodi reguli filius est inferior portio rationis,quæ est eiusdem naturæ & ab ipsa,vt à patre filius docenda,& informanda.Iste filius febre infirmatur,qñ ratio sequitur concupiscentiam,quæ est febris calida inflammans,& deordinans totam animam ad malum. Eccl. 23. Anima calida quasi ignis ardens,non extinguetur,donec aliquid glutiat. Infirmatur autem in Capharnaum:Capharnaum interpretatur ager pinguedinis: quia ex temporalium K
abundãtia surgit febrilis, & ignita concupi-
scẽtia.Sanat aũt hora diei septima:dies iste est Dies.
progressus cuiusdã illuminationis in pctore vsq; ad plenã,in qua curat: & hæc est hora septima fm Greg.huius diei hora prima est,con scĩæ amaritudo,Iere.2.Scito,& vide,quia malum,& amarũ est reliquisse dñm Deum tuum. Scda,est vilitatis pctĩ consideratio,Iere.3.Leua oculos tuos in directũ,& vide vbi nunc prostrata sis.Tertia,est supplicij,Eccli.1.Timor dñi expellit pctm:nam qui sine timore est,non iustificabit;Quarta,dolor de commisso,Iere.6.Plãctũ vnigeniti fac tibi planctum amarũ.Quinta,bona exercitatio,Glo. interlinealis:Quicquid boni facere põt hortat,vt faciat,vt Deus cor illius ad pniam mutet. Sexta,expressa confessio,Prou.28.Qui abscondit scelera sua,non
L dirigetur,qui autem confessus fuerit, & reli-
querit ea, misericordiam consequetur. Septima, grę infusio,in qua curatur infirm° a febre. Eccl.3. Sicut in sereno glacies soluentur peccata tua.i. sicut glacies dissoluit a claritate solis,sic peccata a claritate grãæ.Iere.3.Conuertimini filij,reuertẽtes,& sanabo auersiones vras. In hmõi curationis signum, hac septima hora Xps totũ hoĩem saluum fecit in sabbato, q̃ est septima dies. Sicut dies, & eius horæ non causantur nisi ex illuminatione solis, sic pdictę illuminationes super terrã mentis peccatoris,nõ pnt esse nisi a solo Deo.Ioan.5. Est autẽ Hierosolymis probatica piscina,hñs quinque porticus,&c.Ista piscina est de aquis pluuialibus,&c.Sic est de pnĩa,quę de se nõ hẽt aquas grãæ,sed de cœlo.Iob.38.Quis est pluuię pater Gratia.
q. d. nullus nisi ego. Hæc dr probatica, qua certũ est ꝙ hæc lauat omnis immunditia. Ier. 4.Laua a malitia cor tuũ Ierusalẽ,vt salua fias, hoc est in Ierusalẽ,non alibi:quia extra Eccliã
non est locus pnĩæ.Iob 28.Auro locus est, in Religio.
quo cõflat. Hẽt quinq; portic°,q̃ sunt quinq; considerationes p quas peccator ascẽdit ad pe
M nitentiã,prima est cõsideratio ꝓpriæ deformi-
Cõsideratio. tatis, scda est consideratio dãni peccati,tertia est consideratio seueritatis iudicij Dei,quarta est oportunitas tẽporis,& loci. Quia post hãc vitã,nec locus,nec tps erit pnĩæ.Iob 24.Dedit ei dñs locũ pnĩæ,& ipse abutit eo in superbia. Quinta est incertitudo diei extremi. Nescit
Ecc lesi.9. homo finẽ suũ,sed sicut capit auis laqueo,&c. Aqua,lachrymæ cõtritionis. Angelus mouẽs has aquas Xps. Descẽsus in piscinã cordis humiliatio. Hic sanant oẽs infirmitates. Qd aũt non curatur vno tẽpore nisi vnus, significat, ꝙ nõ sanat,nisi qui est de numero,& collegio electorum,& de vnitate corporis mystici: contra illos,qui ad peccati vomitum reuertuntur. Ioann.5. Ecce sanus factus es iam noli pecca-

re

A re ne deterius tibi contingat:quia recidiuum
Ingratitu. maioris est periculi, q̃ principalis infirmitas, quia inuenit naturam debiliorem,& pp peccatum ingratitudinis peiora prioribus inferuntur. Gen. 41. Eductum de carcere Ioseph totonderunt,& veste mutata obtulerunt regi. Ioseph in carcere positus typum gerit peccatoris,sicut & Petrus incarceratus. Liberatur aũt Ioseph per confessionem,& vt post pœnitentiam sit aptus ad seruiendum Christo, debet vestis antiquæ conuersationis mutari.Crines significant sensus,& animæ vires,quæ debent tondi p præcisionẽ omnis actus illiciti.
Cæcus. Visus spiritualis per peccatum excæcatus il-
Illuminatio. luminatur post triduum contritionis, confes-
Act.9. sionis,& satisfactionis,vt patuit in Paulo. Itẽ illuminatur felle amaritudinis, doloris,& cõtritionis in Thobia.Et luto superposito dñi
Thob.8. cæ incarnationis, seu considerationis mortis.
B Lutum fecit Iesus,& liniuit oculos. Lutum
Ioã.9. caro Christi,vel lutũ cõsideratio mortis:hoc
Mors. luto oculi liniuntur, cum Christi incarnatio, vel nra mors,& incineratio attentè considerãtur, & tunc oculi aperiuntur, vt nosipsos cognoscamus.Item illuminantur tactu. Matt.9. Tetigit oculos.Iste est tactus gratiæ. Item verbo.Luc.18.Respice. Numer.22.Asina Balaam videns gladium euaginatum,locuta est. Gladius est diuinæ iustitiæ seueritas,quæ tunc latet,dum Dei iustitia,inferni, pena mors propria,& incerta hora non consideratur, asina peccator.Tunc autem videt gladium euaginatum,dum prædicta considerat,ex quibus perterrita incipit loqui per confessionem. Irrationabilior ergo est asino, qui prædicta non considerat,aut si considerat,hunc gladium non timet,& non incipit loqui per confessionem.
C Luc.12.Ait dives,anima mea habes multa bo-
Mors. na congregata in annos plurimos,&c. Stulte hac nocte rapient animam tuam; quæ autem congregasti cuius erunt. Hoc est contra illos, qui de longitudine vitæ confidunt, & confessionem procrastinant. Multiplex est exitus à peccato,primus à peccato,secundus à circun-
Circũstã. stantia peccati.Primus figuratur in translatione Abrahã de Hur Caldeorum. Gen.12.Egredere. Secundus in translatione Loth de finibus Sodomorum, cui dicitur: Ne steteris in omni circa regionem. Quia non solum recedendum est à peccatis, sed etiam ab eorum circunstantijs. Exitus sensus est duplex, vnus ex quo transfertur anima ad audiendum ecclesiæ militantis mysteria, alius quo transfertur ad secreta ecclesiæ triumphantis videnda.Prima translatio figuratur in translatione Pauli. 2.Cor.12. Raptus est. Secunda in translatione Ioannes Apostoli.Apo.4. Ascende huc. Et nota ꝙ nec ex timore, nec ex verecundia,nec ex peccati magnitudine debet homo dimit- D
tere dicere veritatem in confessione. Interrogatus Cain vbi est frater tuus,respondit:Nunquid custos,&c.Quasi diceret. Nescio vbi est. Gen.4.
Tales non merentur misericordiam,sed male dictionem Cain, sed Dauid dixit de peccato,quod commiserat cõtra Vriam, peccaui,& statim audiuit.Transtulit dñs peccatum tuũ. 2.Reg.12.
Leo fœtum sopitum suo rugitu post tres dies excitat, sic Christus peccatorem post contritionem,confessionem, satisfactionem ad vitã gratiæ reuocat.Act.12.Petrus quidem seruabatur in carcere, &c. Herodes interpretatur gloriãs in pellib.significat Diabolum. Esa.10. Immittit dñs,&c.Iacob supplãtator,corp°.Prouer.19.Similitudines hominis. Ioãnes in quo est gratia,spiritus. Iacobus frater Io.corpus, & anima.Petrus interpretatur agnoscens, significat quemlibet Christianum,qui agnoscit Deum per fidem. Herodes occidit Iacobum, qñ corp° per suggestionem Diaboli in primo peccato fuit morti addictum. Gladius est suggestio.Gladium euaginauerunt pctores. Hoc Psal.36.
gladio occidit Diabolus primos parẽtes.Hoc E
placet Iudæis.i.angelis apostaticis. Misit in Gen.3.
carcerem,carcer est tenebrosus,fętidus,horri Carcer.
dus,sic conscia ex consensu peccati patitur tenebras,quibus meretur carentiã visionis Dei, fœtorem habet,& corruptionem:vnde generatur vermis conscię corrosiuus. Horrorem habet,quia meruit ignem gehennæ. Quattuor Affectio.
quaterniones sunt quattuor affectiones quadriformes:quaternio enim dr,qui præest quattuor.Hester.4.Affectiones.Gaudium voluntatis,dolor separationis,spes longanimitatis,timor pœnalitatis.Quarũ quælibet præest quattuor.ſ.pueris adolescẽtibus, viris senib. Duo milites sunt fortuna prospera,& aduersa, inter quas dormit Petrus habens prosperitatem à dextris,aduersitatem à sinistris. Somno vero similis est cogitatio peccantium.Dormierunt Psal.75.
somnum suum. Duæ cathenæ pronitas ad ma F
lum,difficultas ad bonum.De Sedechia, qui 4.Reg.vl.
ligatus his cathenis ductus fuit in Babylonẽ. In liberatione Petri pœnitentia figuratur quãtum ad contritionem, confessionem, satisfactionem. Quantum ad primum dr astitit angelus, i. grã Dei. Angelus descendens in pi- Ioan.5.
scinam, memoria peccatorum, aqua lachrymę.Mouet angelus aquam,cum gratia mouet ad flendum pro peccatis.Descendere in piscinam est humiliari ad pœnitentiam, & tunc liberatur à quacunq; infirmitate detineatur.Sequitur:Lumen refulsit in habitaculo,habitaculum carceris est conscientia peccato excæcata,vt patet in Samsone.Fulgor luminis,illuminatio gratiæ ad vitam præteritam emendandam. Habitantibus in regione vmbrę Esa.9.

G mortis lux orta eſt eis. Latus affectus. Iob. 15. Operuit &c. Facies ē cogitatio, latus affectio, craſſitudo, et aruina eſt delectatio ī pctō, pcuſſio lateris, dolor affectus pp ꝓpoſitū emēdādi. Ex citauit eum dicens: Dormit hō: cum eſt in voluntate peccādi, excitatio ꝓpoſitum emendandi. 3. Reg. 19. Dormit Helyas. Trāſeuntes aūt &c. Prima cuſtodia eſt vinculum conſuetudinis, ſcda impetus tentationis, porta ferrea nimia ſpes virtutis, quæ oīa duce gra præeunte confeſſione integra, duce Xpo tranſeuntur, et ſic liberat peccator a carcere Diaboli. Calida ſtercora excæcauerunt iacentem in lecto &c. ſumens de felle piſcis. &c. 11. Tob. Qui fatigatus ex ſepultura reclinauit ſe iuxta parietē in lecto: ſignat illos, qui poſt bona opera proijciunt ſe in ocium, & voluptatem, & volitant hirundines. i. malę cogitationes, quarū immūdicia excæcatur oculus dexter, cognitio cæleſtium, ſiniſter cogitatio pęnarum, ſtercorizat nos hirundo, qñ immūda cogitatione delectamur, qñ conſentit: tunc amittit oculos, quos
Cogitatio
H gra fecit, dextrum a d bona, q̄ amiſit, ſiniſtrum ad mala, q̄ meruit. Fel piſcis, amaritudo conpunctionis de peccatis, linitio oculorū ex felle eſt reuolutio doloris, & amaritudinis ex peccati cōſideratione, cuius virtute egreditur albugo de oculis, per quem conſideratur inconſideratio, & obliuio Dei, & ſui; qua amota, viſus recipitur, quia gra cęleſtis infunditur, qua gloria, q̄ amiſit, & pæna, q̄ incurrit, videntur. Leuit. 11. Omne greſſibile ꝓ mundum. &c. Fiſſio pedis dolorem ſignificat affectionis. Ioel 2. Scindite corda veſtra: ruminatio confeſſionem. Qui ergo de peccatis dolet, & vera confeſſione commiſſa ruminat, ille mundus eſt. Camelus ergo, qui vngulam non findit, ſed ru
I minat, ſignificat illos, qui culpam confitētur, ſed de culpa perfectē non dolent: ideo remanent immundi. Sus findit vngulam, ſed non ruminat, & ſignificat illos, qui de peccato dolēt, ſed magnitudine peccati, vel turpitudine, vel verecundia, vel aliqua alia cauſa non confitentur: & ideo remanent immundi. Num. 13. Mi-
Num. 13. ſit Moy. exploratores &c. In quo oſtēditur modus, & peritia audiendi confeſſiones. Pertinet enim ad confeſſores explorare, & inquirere, de terra, de populo, q̄ habitator eſt eius. Terra
Circunſtā tia. eſt conſcientia peccatoris, populus innumerabilis cogitationum, affectionū, & deſideriorū multitudo. De populo primo duo ſunt requirenda, an ſit fortis, an infirmus: vtrum pauci, vel plures: quia primo debet confeſſor inquirere, an cōfeſſus habeat fortes affectiones, & inflexibiles ad bonum, vel econtrario, infirmas, flexibiles, & ſuperabiles. Secūdo debet inquirere, an ſint pauci, vel plures. i. an pluribus vicijs occupatus, vel paucis, vel plures occaſiones pec-

K cādi, vel paucas habuerit. De terra vero, i. de cōſciētia debet inqrere, an ſit bona, an mala: et hoc triplici cōſideratione, an humus ſit pinguis, an ſterilis, nemoroſa, an ſine arboribus, an vrbes muratę, an abſq; muris. Tāgitur hic triplex diſtinctio conſcientiarum, ſiue animarum, eſt quædam obſtinata, & hæc dr̄ habere vrbes muratas. ſ. excuſationem, & defenſionē peccati; alia eſt ſterilis abſq; omni bono ꝓpoſito, vel bona operatione: eſt etiā terra ſine arboribus. i. ꝓpoſito, non tñ ſterilis, quia apta ad ꝓducēdum herbas. i. opera imperfecta, ſed nō arbores, in quibus ſit perfectio bonorum operum; an ſit humus pinguis, an ſterilis. i. an concipiat propoſitum bonæ operationis, an non. Et dato ꝓ ſit pinguis, id eſt habeat bonum propoſitum, an ſit nemoroſa, an ſine arboribus. i. an ſit propoſitum perfectionis, an nō. Item de hoc idem Matt. 21. Inuenietis aſinam alligatam. &c. aſina, q̄ eſt ſtolida, eſt cōſciētia pecca
L toris reatu peccatorum aſtricta, pullus eius intentio ſiue affectus, ſed p diſcipulos ſoluitur, cum per ſacerdotes abſoluitur, & ad Xpm adducit. Et ſedet dñs ſuper eam per gram, & dñi obedit mandatis. Mar. 7. Expuens tetigit linguam eius. Expuitio eſt vilitatis peccati oſtenſio. Et ſpuendo linguā tangere, eſt oſtenſo peccato peccatorē ad confeſſionem mouere. Vinculum vero linguę ſoluere, eſt verecundiæ, & pudoris obſtaculum, ꝓ multorū linguā ligat, ne confiteantur, amouere, ꝓ totum fit per gratiam Xpi. Et iſtud figuratum fuit de cæco: Lutum, ait, fecit Ieſus ex ſputo, & liniuit oculos meos, & iui & laui, & modo video. Sputum, & ſaliuia a capite deſcendit, ſic gratia in nobis a Xpo capite: De plenitudine eius omnes acce-
M pimus, gratiam pro gratia. Lutum facere, eſt vilitatem peccati oſtēdere: oculorum linitio, vilitatis peccati oſtenſio. Iui, per fugam peccati, & deteſtationē: laui, per lachrymarum effuſionem, & confeſſionem: modo video per gratiæ infuſionē. Thob. 6. venit ad fluuiū Tigris, &c. Nota hiſt. Angelus gratia. Thob. anima, fluuius Tigris iudiciū, ꝓ interprætatur velox, quia ſubito veniet dum nō ſperatur. Qua hora non putatis, filius hominis veniet. Ad hunc fluuium venit Thobias, dū aīa ob cōſiderationē diſtricti iudicij vult abluere pedes. i. affectus. Sed venit piſcis, qui vult deuorare. i. Dæmon, uel conſcientia de peccato, qui per deſperationem vult eum deuorare, ſed per cōſenſum angeli debemus apprehendere hunc piſcem, & gladio compunctionis exenterare, & accipere cor, fel, & iecur. In corde cogitatio, ī felle peccati amaritudo, in iecore Dei dilectio. Fumus eſt deuota oīo: Quia aſcēdit fumus aromatū de manu angeli. Debet em peccator conſiderare æternā pęnā, quā meruit, & æternā gloriā, quā amiſit,

Cæcus.

Ioā. 3.

Gratię.

Luc. 12.

A amiſit, & ſic accipitur fel. Cordis particula. i. vna cogitatio, ſi ſuper carbones pœnæ æternę ponatur, & alia particula, i. alia cogitatio ad ſpem vitæ æternæ referatur, extricant oē genus dæmoniorum, i. curant oē genus pctōrū. Fel aūt valet ad tingendum oculos: quia oculos, quos culpa claudit, & delectatio pctī, cōſideratio amaritudinis pęnæ æternę, amiſſionis gloriæ, offenſæ diuinæ, aperit. Cōfeſſio dēt eſſe propria. Eccl. 4. Non confundaris cōfiteri pctā tua. Hoc defecit in Adam, cū dñs voluit ab eo extorquere confeſſionem, dicens: Adam vbi es? Glo. Vox eſt inuitantis ad pnīam. Ipſe cōfeſſus eſt peccatum vxoris, non ſuum: Dñe, mulier decepit me. Item dēt eſſe accuſans, nō excuſans: Dixi, confitebor aduerſum me. Prouerb. 18. Iuſtus in principio accuſator eſt ſui. Contra hoc fecit Eua, retorquens culpā in ſerpentem: Serpens, ait, decepit me. Item vera
Pſal. 3. Pſal. Confitebor in vijs prius veritatem tuā. Hoc defecit in Cain: nam volens dñs ab eo ex
B torquere confeſſionem, ait: vbi eſt Abel frater tuus? Dixit neſcio. Item pura, depoſita mala voluntate, & oī voluntate peccandi. Num. 5. Verſum mulier. Contra hoc fecit Pharao: Nā bñ accuſauit ſe dñs. Exod. 9. Vere peccaui, dñs iuſtus, &c. Sed voluntatem hēbat, vt ceſſante plaga non dimitteret populū, ſicut poſtea pa-
Pſalm. 27. tuit. Talis eſt confeſſio vſurariorum in morte, iō ſubmergūtur cum Pharaone. Item voluntaria. Ex volūtate mea cōfitebor. Non talis fuit
Ioſue 7. cōfeſſio Achor, cui dixit Ioſue: Fili da gloriā Deo, & non eſt confeſſus peccatum ſuum, donec per ſortes fuit deprehenſus. Item iuſta: nō
Pſal. 8. aliqua praua intentione, Confitebor dño ſm
C iuſtitiam eius. Hoc defecit in Saule, qui cōfeſſus eſt peccatum, vt ſaltem honoraretur corā populo, 3. Reg. 15. Peccaui, ſed honora me. Itē humilis, Dan. 9. Poſui faciem, &c. Talis fuit
Luc. 18. confeſſio Publicani. Stans a longe, &c. nō talis confeſſio Phariſæi ibidem. Non ſum ſicut cęteri homines, item Dauid dixit peccaui, &c. Iem ſperans, & confidens, Pſal. 42. Spera in dño, qm̄ adhuc confitebor illi. Non talis cōfeſſio Iudæ: dixit. n peccaui tradens ſanguinem iuſtum, ſed quia deſperauit, veniam non inue
Pſal. 11. nit. Item debet eſſe integra: Confitebor tibi domine in toto corde meo. Non talis confeſ-
Act. 5. ſio Ananiæ, & Saphiræ, qui fraudauerunt de p̄cio agri. Dic mihi quanti vendidiſti, &c. Item
Eccl. 18. tempeſtiua: Amodo ne tardes conuerti ad dñm, & ne differas de die in diem. Non talis cōfeſſio damnatorum, ſed tarda & infructuoſa. Sap. 5. Erraui mus à via veritatis, dicentes intra ſe, pœnitentiam agentes, & pre anguſtia ſpiritus gementes. 2. Reg. 15. Porro Dauid aſcendebat per cliuum oliuarum, i. miſericordiarum; Pœnitentia, vel religio, in qua aſcen-

D dens ſcandere debet pedibus, proficiendo, nō deſcendendo, flendo pro peccatis, aperto capite, in quo confuſio, & verecundia ſignificatur, vt nudis pedibus, i. affectionibus ab omni carnalitate, & cura ſeculi denudatis incedat per viam ſatisfactionis. Sed & omnis popul⁹, qui eſt cum eo, id eſt omnes ſenſus, & omnes vires debēt aſcendere per inordinationē, vt ſi primo leuis fuerit audiendo, vel vidēdo, & ſic alijs, modo totum religetur, plorans per dolorem commiſſorum, & mortificationem, aperto capite per verecundiam, & matura omnium ſenſuum conuerſatione, & ſic debet facere peccator verè pœnitens, & omnis religioſus. Iere. 41. Venerunt octoginta viri raſa barba, &c. debet pœnitens eſſe raſa barba per cōtritionem, ſuperflua reſecantem, ſciſſis veſtib.
E per confeſſionem, occulta denudantem, ſcalē tes per ieiunij ſatisfactionem, carnem macerantem, munera habentes in manibus, i. eleemoſynam, & orationem deuotam. 3. Reg. 19. Non in commotione, non in ſpiritu, in igne, ſed ſibilus auræ tenuis ibi dñs. Quia ſi peccator oret in ſpiritu, ſi doceat, vel prædicet in cō
Humilitas. motione, ſi eleemoſynam det in igne, non eſt ibi dñs. Gen. 40. Tres adhuc dies ſūt, poſt quos recordabitur Pharao, &c. Ioſeph prudens cōfeſſor; pincerna vere confitens, piſtor falſe cōfitens. Pincerna poſitus in carcere pp peccatum poſt tres dies contritionis, confeſſionis, ſatisfactionis, quæ fiunt per illuminationem græ, de carcere extrahitur, & in ſtatum priſtinum græ reſtituitur, piſtor vero damnatur. Et no. quantum eſt periculum reuerti ad pctm̄. Matt. 12. Cum immundus ſpiritus exierit ab hoie, ambulat p loca inaquoſa, &c. Immundus ſpiritus exit ab hoie per confeſſionē. Mat. 12. Cum eieciſſet dęmonium, locutus eſt mutus; ambulat per loca inaquoſa, quia tentat deuotos, in quibus non inueniet requiem: quia tan-
1. Pet. 5. q̄ leo rugiens circuit quærens quem deuoret. Reuertitur in domum vñ exiuit, dum ille reuertitur ad peccatum, & inuenit domum ſcopatam; & ſibi aptam propter falſam, & fictam pœnitentiam: adducit ſeptem alios ſpiritus nequiores ſe, quia præcipitat hominem ad ſeptem mortalia peccata, in quibus forte prius non fuerat, & ſic fiunt nouiſſima hominis illius peiora prioribus, quia propter peccatum ingratitudinis permittit Deus, quōd homo cadat in maiora peccata, & diabolus maiorē accipit in homine poteſtatem.

De Confeſſione Trinitatis perſonarum.

ET nota ꝓ Trinitas perſonarum fuit & eſt in varijs rebus figurata, primo in ſole, in quo ſunt tria, lux, ſplendor, calor, & vnus eſt ſol qui lucet, ſplendet, calet. Splendor à luce, non lux a ſplendore, ſic filius a patre, Hebr. 1.

Cum

G Cum ſit ſplendor gloriæ. Abacuc: Splendor
Abac.3. eius, vt lux erit. A luce, & radio puenit calor, ſic Spiritus S. ab vtroq;. Secundo de fonte in quo ſunt tria, fons, riuulus, ſtagnũ. Fons à nullo, riuulus à fonte, ſtagnum ab vtroq;, & vna eſt aqua. Riuulus induitur ſtagno, vel plumbo in canali, & non fons, nec ſtagnum. Sic filius indutus eſt carne humana, non patet, nec Spiritus ſanctus, ſed cooperante patre, & Spiritu ſancto: quia indiuiſa ſunt opera Trinitatis. Et nota exemplum Damaſceni. Tertio in arbore, in qua ſunt tria, radix, truncus, ramus. Radix à nullo, trũcus à radice, ramus ab vtroque; ſic filius à patre, ſpiritus ſanctus ab vtroque. Et ſicut ſunt multi rami, ita multa dona ſpiritus ſancti. Trunco manente in radice pōt indui, ita quod non radix neq; ramus, ſic filius
H indutus eſt carne humana, ita ꝙ nō pater, nec ſpiritus S. Et nota exemplũ de digito, in quo ſunt tria, ſ. os, caro, pellis, & non eſt digitus, Si militer de igne, in quo eſt ſubſtãtia, claritas, et calor. Similiter de anima, in qua ſunt tria, memoria, intelligentia, voluntas, & vna eſt mens ſiue anima, ſimiliter de pomo, vel flore, in quo ſunt color, odor, ſapor. Similiter de vno panno, in quo ſunt tres plicæ; & vnus pannus.

Gen. 18. Abraham in feruore diei, qñ, ſ. eſt plena lux diei, vidit credendo tres viros, tres perſonas, & vnum Deum adorauit. Gen. 40. Videbam vitem in qua erant tres propagines, &c. Ioſeph prædicator, & doctor, quia habet myſteria declarare, pincerna quilibet fidelis, vitis diuina eſſentia: tres propagines, tres perſonæ.

De delitijs, & voluptatibus carnalibus.

Vide de cōcupiſcẽtia: de gula, & de luxuria. Gen. 4.

DElitioſi, & voluptuoſi figurantur per Cain. Quia ſicut ille capitis, ſic iſti ſem per patiuntur tremorem mentis, & volũtatis. Nam concupiſcentia eſt infinita, & in nullo
I quieſcit. Vnde egreſſus Cain à facie dñi habitauit in terra profugus ad Orientalem plagã Eden, quòd ſonat delitiæ; quia delitioſi & voluptuoſi perdunt conſolationem diuinæ maieſtatis, & fugiunt ad conſolationem voluptatis. Et notabile eſt quod dr in littera: quia dñs poſuit ignum in Cain, quòd ad litterã exponit de tremore capitis. Ex nimia. n. reſolutione in voluptates, naſcuntur paraliſis, febris, & aliæ infirmitates, ſicut patet de voluptuoſis, qui raro ſunt ſani. Iob 30. Ad dexteram orientis calamitates meæ illico ſurrexerunt. Ad Orientem cupiditatis habitãt, qui recipiunt beneficia, & dimittunt eccleſias, & eccleſiaſtica beneficia. Ezech. 8. Iſti ſunt homines habentes faciem ad orientem, & dorſa verſa ad altare. Ad orientem vanitatis habitant ſuperbi, &
Doctores ſtudentes. curioſi, qui magis quærũt ſuperſtitioſa, q̃ fructuoſa, philoſophica, q̃ theologica, quibus dicit Eſa 55. Quare appenditis argumentũ veſtrum non in panibus, & laborem veſtrum, nõ in ſaturitate? Contra quod Matth. 2. De illis qui dimittunt philoſophica, & quærunt theologica. Magi ab Oriente venerunt dicẽtes, & quærentes: Vbi eſt qui natus eſt rex Iudæorũ? Ibi. n. inuenitur Ieſus in ſapientia theologiæ: Theologia. Sapientia.
quia inuentus eſt in templo in medio doctorũ theologorũ, nõ in vanitate mathematica, vel philoſophiæ. Iob. 23. Si ad Oriẽtem iero, non apparet, Iud. 12. Holofernes fecit cœnã magnã ſeruis ſuis, & dixit ad Vago eunuchũ: Vade, & ſuade hebrææ illi, vt ſponte conſentiat habitare mecum. Holofernes interp̃tatur infirmans, vitulum ſaginatum, ſignificãs concupiſcentiam carnis, q̃ eneruat, & debile reddit corpus delicatum, & ſpiritum laſciuũ. Vnde & Samſon in ſinu Dalilæ obdormiuit, Iud. 16. Virtutes.
& capillis raſis virtutem amiſit, & cæcatus ſer L Conſuetudo.
uituti molæ ſe ſubiecit. Sinus mulieris, blãdimentum carnis: capillus capitis, radius contẽplationis, caput Samſonis principale mentis: labor molaris circuitio delectationis, & conſuetudinis. Nota de diuite epulone, qui indutus erat purpura, & epulabatur quotidie ſplẽdidè. Quære ſ. fol. 6. a. Voluptuoſis dr. Maledicta terra in opere tuo, ſpinas, & tribulos germinabit tibi. Terra maledicta eſt caro vilis, & Gen. 3.
immũda, in qua non eſt tutum ſeminare: quia 2. Cor. 9. Cogitatio Cor.
qui ſeminat ī carne, de carne metet corruptionem: fructus eius malus, quia ſpinas malarum cogitationum, & tribulos multarum anxietatum profert his, qui eam colunt. Luc. 17, Dicitur de carnalibus, & voluptuoſis. Vxores ducebant, & dabantur nuptui vſq; ad diem, quo intrauit Noe in arcam, & venit diluuium, & perdidit omnes. 3. Reg. 21. De vinea Naboth
M
fecit Achab hortum olerum; & tamen facere debuit econuerſo: quia extirpanda ſunt germina carnalitatis, & fragilitatis carnis, vt plantentur opera, & affectiones ſpiritus. Dicitur de Tyro, quæ habitabat in corde Eſa. 23.
maris: Ducent eam pedes ſui longe ad peregrinandum. Tyrus interpretatur anguſtia, anima enim, quę à ſe exit propter conſolationes exteriores, & carnales in magna anguſtia eſt, licet non aduertat. Sicut. n. pertum aquæ frigidæ, atque vini internarum febrium ardorem credunt ſe poſſe euadere, & febrem extinguere, tamen inde amplius incitatur calor febrilis, & poſt modicam releuationem ſequitur maior anguſtia: ita poſt breue ſolatium, dum homo reuertitur ad conſcientiam, tanto grauiores incitantur ſtimuli, quanto magis fuerit inueterata conſuetudo licentiæ. Et additur: Longe ad peregrinandum: quia ſicut effrenes ex impetu curſus magis incitantur ad currendum, ſic

quan-

A quanto diutius receſſimus à cõſcientijs nr̃is, tanto longè progredimur, & minus ſumus habiles ad reuertendum. Voluptuoſis, & carnali
Eſa. 1. Oratio.
bus dr. Incenſum abominatio eſt mihi cũ multiplicaueritis oꝗones veſtras, non exaudiam: man⁹. n. veſtræ ſanguine plenæ ſunt. Quilibet enim morſellus eſt ſanguis pauperum, qui comeditur in menſa diuitum, & voluptuoſorũ.
Pſal. 14.
Venit locuſta, & brucus, & comedit oẽm fructum terræ eorum, Locuſta ſalit, brucus totus eſt in vẽtre, & ſignificat carnales, & laſciuos, qui non faciunt fructus ſolidos, ſed glandes, q̃ ſunt cibus porcorum, hoc eſt Dæmonum, qui intrauerunt in porcos, perquos voluptuoſi,
Matth. 8.
& carnales figurantur. Carnales, & voluptuoſi non ſentiunt aculeos diuinæ comminationis, & inſpirationis: vnde ſunt ſicut conſopiti: qa vacãt dulcedini carnis quaſi delectationi ſõ
B ni breuis, qui dormiũt cum Iona inſentina na-
Dormire. Ionæ 1.
uis, cum Sãmſone in gremio Dalidæ, cum Iſboſeth in meridie, & moriunt percuſſi in in-
2. Reg. 2. Iob 40.
guine: immo cum Beemoth in locis humenti bus. Iſti non ſentiunt paſſionẽ Chriſti per conſiderationem, quia carnalis aĩa cõſopita in carnis dulcedine, non ſentit paſſionem Chriſti in deuotione, licet eam arguant prædicatores, licet trahant ad bonum conſciæ, arguentes remorſiones, ſed ſemp recedit in priſtinas ebrietates, quaſi inſẽſibilis facta: qa vino fornicatio
Gen. 19.
nis inebriata. Dederunt filiæ Loth patri vinũ bibere, nec quidem tunc ſenſit, qñ concubuit
Sap. 2.
cum eis. De voluptuoſis dr. Vino pretioſo, & vnguento impleamus nos, non prætereat nos flos tp̃is, coronem⁹ nos roſis anteq̃ marceſcãt, nullum pratum ſit, ꝙ non pertranſeat luxuria nr̃a. Vino, ecce gula. Nullum pratum, &c. ecce luxuria, quia propinqua ſunt venter, & geni-
C
talia. Et quia in vtroq; breuitas voluptatis interponitur prætereiens, & roſa marceſcens. Momentaneum. n. eſt quod delectat, ſed æternum eſt, ꝙ cruciat. Dixit ergo vino pretioſo: eſt. n. videre in conuiuijs aliquorum tot, & tanta vinorum genera, vt ſi dolia afferrent, tabernarios putes. Cum. n. ex diuerſis ferculis reſoluti fuerint fumi ardẽtes, palpitat anima in illo corpore, & niſi vino frigido perfuderis, viſcera, & inteſtina torrentur, ſicut ſtupentes aqua perfundim⁹ frigida, vt ad ſenſum redeãt ſicut dicit Seneca de naturalibus quæſtionibus: vino & vnguentis, quę cõiunctio, neſcio, niſi confuſio, eo ꝙ omnia prædamur, & totam prædam maris, terræ, & aeris in ſtomachi voraginem congerimus. Impleat ait, & ſi varietas ferculorum ſenſibus ipſis tollat faſtidium, miſer tñ ſtomachus, dum cunctipotens quodammodo eſſe cogitur, oneratur. Nõ nos prætereat flos tp̃is, breue eſt enim oẽ, quod tranſit. Eſa. 28. Væ coronæ ſuperbiæ, ebrijs Effraim, flori decidenti gloriæ exultationis eius, q̃ erãt D
in vertice vallis pinguiſſimæ errantes à vino. Vinum enim, & acuta cibaria auferunt lumẽ oculorum, & corporalium, & ſpiritualium. Et Exemplũ.
ſic errare faciunt. Sicut. n. dicit Trogus Pompeius: Dionyſius tyrannus Siciliæ, dum edacitati, & gulæ deditus erat, oculorum lumẽ amiſit. Lege Portumanum, & dicet. Cibi edacitas nõ cibos, ſed oculos vorat: lege Leonicenũ, & dies, athletas, quorum ars in ſagina eſt, & animæ quaſi luto ſanguine, & adipibus inuoluuntur, nec diu poſſe viuere, nec aliquid ſpirituale poſſe cogitare. Fugere debemus carnis delitias ſicut Ioſeph. Iniecit dña oculos in Io- Gen. 39.
ſeph, & ait: Dormi mecum, qui relicto pallio fugit, et egreſſus eſt foras. Hęc dña iniecit oculos ī Ioſeph quaſi à lõge qñ decipimur a volu- E
ptate carnali per aſpectum, colloquitur nobiſcum, quaſi iam accedens propius, qñ conſentimus per affectum, ſed apprehendens nos detinet qñ procedimus ad effectũ, ſed fugiẽdo deliberamur. Hęc autem. ſ. carnalitas, & volu Gula.
ptas fugienda eſt, quia & corpus ſubijcit infirmitati, animam brutalitati, & ſpiritum anxietati. Mat. 8. Grex porcorum impetu magno mortuus eſt in aquis, paſtores autem fugerũt. Porci ſuffocãtur in aquis, qñ commutata Dei ſimilitudine in ſimilitudinem pecoris, carnales volutantur in delicijs. Vnde Pitago- Luxuria.
ras, cuidam dicenti ſe libẽtius conuerſari cũ Societas.
mulierib. q̃ cũ Philoſophis, ait, & ſues libenti⁹ in cęno, quam in aqua limpida volutant. Voluptuoſi ſunt ſimiles filijs Hely, de quibus dr: Porro filij Hely filij Belial, qui neſciebant officium ſacerdotum ad populum, magis curantes de cibis lautè præparandis, quam de adipi bus ſm conſuetudinem adolendis. Dan. 3. Sa- Gula.
cerdotes ingreſſi nocte ſm conſuetudinem F
ſuam, & vxores, & filij eorum, comedebant omnia, & bibebant. Requies voluptuoſorum eſt breuis, & periculoſa. Vnde Luc. 12. Anima mea, multa habes bona repoſita in annos plurimos, requieſce, comede, & bibe: ſequitur: ſtulte, hac nocte repetent animam tuam à te. Duę Mors.
cathenæ, quibus Petrus eſt ligatus in carcere, ſunt concupiſcentia tripliciter contexta ex appetitu diuitiarum, deliciarum, excellentiarum. Alia eſt ignorantia ſimiliter contexta cũ ignoret peccator quid liceat, quid deceat, quid expediat. Sap. 17. Vna cathena tenebrarum omnes erant compediti. Voluptuoſis, & diuitibus dr Sap. 5. Quid nobis profuit ſuperbia, aut quid diuitiarum iactantia contulit nobis? tranſierunt hæc omnia velut vmbra, & præmittitur, viam dñi ignorauimus. Vmbra cum nihil ſit vr̃ aliquid eſſe, ſic tp̃ales diuitię; Act. 9. Surrexit Paulus de terra, apertiſq; oculis nihil videbat. Voluptuoſi ſunt ſimiles papilioni-

G pilionibus, qui multum delectantur in lumine,& ad lumen candelę ſeipſos comburunt. Sic iſtius delectationibus carnalibus creman
Thob.2. tur. Reliquit Thobias prandium ſuum,vt ſepe liret mortuum. Bene enim relinquendum eſt prandium carnalis delectationis:quia nõ poſſumus vacare puritati ſpiritus, & delectationibus carnis, nec vacat myſterio, qui iacens reſolutus in lecto,per quod quies voluptuoſorum deſignatur exceçatus eſt ſtercoribus hirũdinum,quia voluptuoſis occurunt fędæ cogitationes excæcantes,& inflammantes. Lu. 11. Vxorem duxi. Iſte non potuit venire ad nuptias ligatus vinculo carnalitatis. Iſti ſunt,q̃ pcurant carnem, & magis curant de ancilla,
H q̃ de dña.ſ.de aĩa. Iob 21. Dulcis fuit glareis Cocyti,& poſt ſe oẽm hoĩem trahet,& ante ſe innumerabiles. Cocytus eſt fluuius infernalis: Glareæ ſunt lapilli,quos trahit iſte fluuius, & ſignificat illos, quibus non ſunt dulcia promiſſa cœleſtia,ſed carnalia deſideria, & tentamenta diabolica,quos Diabolus ſecum trahit ſicut fluuius lapillos: poſt ſe autem trahit omnem hoĩem,&c. hoc eſt eos qui tentationi eĩ consentiunt. In Gręcia ſunt duo fontes,quorũ vnus memoriã,alter obliuionem aufert. Primꝰ eſt abundantia diuitiarum,& deliciarum, qui tollit memoriam diuinorum beneficiorum, cuius aquam bibũt Ægyptij appetentes aquã turbidam,relinquentes fontem aquæ viuæ. Ie re. 2. Fontem dicit. Quia ſemper fluunt ad nos Dei beneficia, & magis ardet ignis auaritiæ. Sap. 19. Ignis in aqua magis valebat ſuper ſuã virtutem ex aqua extinguentis naturæ obliuiſcebatur. Alius uero fons auferens obliuioné
I eſt paupertas iſta,q̃ reſuſcitat hoĩem quaſi mortuum,vt cogitet de Deo, & memoretur eius. Eſt etiam quidam fons in Chio inſula, de cuius aqua bibentes efficiuntur hebetes. Hęc eſt aqua voluptatis, & delitiarum carnalium, de qua bibentes ſunt hebetes ad intelligentiam diuinorum,& præſentium periculorum. Iſte ſunt aquæ profundæ, quæ non permittunt eos,qui vacant delitijs,& voluptatibus pericula latentia,& feces,quæ latent in profundo videre. Prouerb. 23. Aqua profunda eſt mere-
Aqua. trix,id eſt voluptas carnalis. Apoc. 17. Oſtendam tibi damnationem meretricis magnæ, quæ ſedet ſuper aquas multas, id eſt voluptates fluxibiles, & tranſibiles. Sunt etiam iſtæ aquæ non ſolum profundæ,ſed etiam tenebroſæ. Tenebroſa aqua in nubibus aeris, id eſt in
Pſal.17. voluptatibus temporalibus, & tranſitorijs ad modum nubis. Eccle. 2. Dixi in corde meo ludam,& affluam delitijs,& fruar bonis. Sequi-
Vanum. tur. Vidi quoque ꝓ hæc etiam vanitas. Et bene vanitas,quia vanum eſt,ꝓ non præbet plenitudinem continenti,fulcimentum innitenti, fructum laboranti. Sic delitiæ non replent ſpiri- K
tualiter,nec ſuſtentãt ẽt corporaliter: immo Diuitiæ.
mortem accelerant euidenter, non fructificãt æternaliter,niſi pœnaliter. Pœna enim eterna eſt fructus talium bonorum. Voluptuoſi ergo ſunt,qui dicunt. Venite,fruamur bonis,quæ Sap. 2.
ſunt,& vtamur creatura tanquam in iuuentute celeriter,non prætereat nos flos tpis. Iſti colligunt damnationem æternam. Exemplum de diuite epulone,qui induebatur purpura,&
biſſo,& epulabatur quotidie ſplendidè, & ſepultꝰ eſt in inferno. Herodes rex in natali ſuo Matt. 6.
fecit cęnam magnam principibus,& tribunis, & primis Galileæ, & ſequitur de inhoneſto ſo Corea.
latio ſaltatricis,& de illicito iuro Herodis, & Cõiuiũ.
de crudeli interfectione Ioannis. Balthaſar in Dan. 5.
conuiuio vidit ſententiam contra ſe: Mane, E
Techel,Phares,& mortuus eſt. Holofernes,fe- Iud. 12.
cit cœnam magnam ſeruis ſuis,&c. quære infra fol. 70. Ioſue 5. Defecit Manna pp quod comederunt filij Iſrael de frugibus, quia anima cuius portio ſuperior per amorem,& conſenſum tangit iſta tpalia,& voluptates,nunquam delectatur circa ſpiritualia: cum enim guſtat fructus terræ,& carnalitatis, deficit ei Manna ſupernæ dulcedinis,& conſolationis: & ideo mens illa, quę degenerans conuertitur inferius ſemper eſſet reuocanda ſuperius: quia vt dicit Greg. Guſtato ſpiritu deſipit oĩs caro. Eccle. 2. Dixi in corde meo, vadam,& affluã delicijs,& fruar bonis, & vidi ꝓ hoc quoque eſſet vanitas,riſum reputaui errorem,& cũ gaudio dixi: quid fruſtra deciperis? affluã,ait, delicijs, & fruar bonis. Quod eſt amplexari Arram ꝓ pretio,& munuſculum pro infinito bono,gaudiola pro immenſo gaudio,vmbram pro lumine,phãtaſma ꝓ re. Vidi ꝓ in his eſſet vanitas: M
pp enim tenuiſſimam delectationem,quæ aſpęſa eſt in terrenis,quam lingimus,credimus eſſe ſolidam delectationem in eis, ſed ſi fortiter morderemus,& palatum infigeremus, & non tm̃ lingeremus,vt in. Pſal. 71. Dñ inimici eius terram lingent,veram amaritudinem inueniremus: pp quod dicit alia tranſlatio: Riſum reputaui amẽtiam,& iocunditati dixi, quid hic facis? Sicut enim amentia eſt,vt infra dicam, riſum aſini reputare riſum hominis, ſic delicias corporis reputare delicias hominis, vel amentia. Et hoc eſt, quia delectatio corporis carcer eſt animæ,& talis riſus eſt ſicut fatui, q̃ eſt in carcere,vel in vinculis. Auguſtinus. Riſus malorum eſt riſus freneticorum. Iſti ſunt, de quibus dicitur: Tenent tympanum,& cy- Iob 21.
tharam,ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt,quia extrema gaudij luctus occupat. Vocans Rebecca filium Gen. 27.
ſuum Iacob dixit ad eum: Eſau frater tuus minatur tibi,vt occidat te. Nunc ergo conſurgẽs

fuge

A fuge ad Laban fratrem meum in Aram habitabiſq; cum eo dies paucos, donec requieſcat ira fratris tui. Hæc eſt grã diuina, q̃ appetitũ humanum ad ſe trahit,& contra carnalem affectum, qui ſemper eſt ex parte carnis eundẽ munit,ſuadens, vt conſurgens à carnis illecebris ſæcularia deſideria fugiat, & ad mentis candorem tendat. Laban enim candidus dr̃, Aram autem iraſcẽs, vel exercitus intelligit. Forte in hoc innuitur, ꝓ fieri non poſſet electus, niſi carnalibus illecebris inueniaris iratus. In Ioſue legitur quod deficiebant aquæ inferiores,& intumeſcebant ſuperiores. Mirũ ſpectaculum aquas inferiores,& intumeſcere, & deficere,& ſuperiores in ſimilitudinem mõtis intumeſcere & immobiles ſtare. Sed cũ aquę quælibet dulces in mare deſcendunt dul-
B cedinem amittunt. Tunc aquæ inferiores decurrunt in mare, & deficiunt quando temporales delectationes terminantur in pęnitẽtiæ luctum. Qui enim de temporaliũ delectatione gemunt,dulcem aquam in amaram vertũt, & tunc ſuperiores ad ſimilitudinem montis intumeſcunt,quando deficientibus voluptatibus terrenis,vel delectationibus voluntatis affectiones in eminentiam charitatis ſurgunt. Gen. 24. Vallis ſilueſtris habebat multos puteos bituminis. Quærẽ.ſ.fol. 70. Anima quæ ſubicijtur concupiſcentijs dicitur infidelis, quia proditiosè nos ſubiicit inimicis noſtris. Eccleſ. 18. Poſt concupiſcentias tuas non eas. Si præſtes animæ tuę concupiſcentias eius faciet te in gaudium inimicis tuis. Iſte ſunt nu-
Iud. 16. ptiæ inter Samſonem,& Dalidam, quę eũtradidit in manus Philiſtinorum. Dalida ſitula, vel paupercula ſemper enim inhiat concupiſcentia ad carnis voluptatem neſciẽs ſaturitatem habens breuem, & pauperem voluptatẽ. Eſt autem talis concupiſcentia ſterilis, nullũ faciens fructum boni operis. Iob 24. Pauit ſterilem,& quæ non parit. Et hoc ſignificatũ eſt
C in nuptiis Dauid, & Micol, quæ non peperit
2. Reg. 6. Dauid filios, de qua dicitur quòd nõ eſt ei natus filius vſq; ad diem mortis ſuæ. Non enim
2. Cor. 9. habet prolem niſi fœtidam, & corruptam: qa q̃ ſeminat in carne,de carne metet corruptionem: Cum ſicut legitur 2. Reg. 21. Genuit Adiel ex ca. v. filios, quos omnes Dauid expoſuit morti,&c. quære ẽ.fol. 78. Ioel 1. Reſiduũ erucę comedit locuſta, & reſiduum locuſtæ comedit bruchus,& reſiduũ bruci comedit rubigo: expergiſcimini ebrii, & flete, & vlulate oẽs qui bibitis vinum in dulcedine,quoniã perijt ab ore veſtro. In eruca,quæ toto corpore repit,luxuria intelligit,in locuſta,quę breuedat ſaltus,vana gloria, in bruco, qui eſt totus in ventre,gula,in rubigine conſumente iracũdia. Hæc vitia ſibi ſuccedunt in mente: quia ſi quis libidinis victor fuerit, ſtatim per adeptionem caſtitatis vult laudari, & incipit vanè gloriari. Si hanc euaſerit, incipit liberius à gula impeti,q̃ etiam ſi vicerit per abſtinentiæ auſteritatem,ſtatim iracũdior efficitur, & aĩę tranquillitas perturbatur. Et hæc vitia de carnis concupiſcentia naſcuntur, ideo ſequitur: Expergiſcimini ebrij,&c. Cuius delectationis breuitas ſubdit: Qm̃ perijt ab ore veſtro. Subito enim lætitia vertitur in tędium,vita in mortem,dulcedo in amaritudinem, promittit diuturnitatẽ & ſoluit ĩ breuitatẽ: & ſicut anguilla,q̃to magis ſtringitur, tanto magis labit̃,ſic voluptas & carnalis concupiſcentia, quando tenacius ſtringitur, tanto magis labitur, ſic voluptas,& carnalis concupiſcentia, qn̄ tena
E eius ſtringitur tanto velocius amittit̃. 2. Reg. 13. Cum temulentus fuerit Amon vino,interficite eum. Quia dũ ſunt in præſenti lætitia, multi ſubtrahuntur à vita. Exemplum Baltha- Dan. 5.
far,cui dictũ eſt: Mane, Techel, Phares. Deut. 32. Fel draconum vinum eorum, & venenum aſpidum inſanabile, Bernardus. Diabolus ingredientibus proponit mel ſophiſticum,progredientibus fel, & acetum, & egredientibus execrabile venenum aſpidum, ſitire abſinthiũ huius mundi, ſequi naufragium vitæ præſen- Tentatio.
tis, labentis pati naufragium. Nota ergo ꝓ dicit venenum aſpidum: eſt enim quoddam genus aſpidis,ꝓ ſõno necat, ſicut patuit in Cleopatra,quæ aſpides mammillis appoſuit, & ſic quaſi ſomno morte ſoluta eſt. Sic delectatio carnis perimit animam dum aufert ei gratiã & ſanitatem. Vnde Prouerb. 13. Ne intuearis vinum qn̄ flaueſcit,cũ ſplenduerit in vitro color eius, ingreditur blandè, ſed in nouiſſimo mordebit,vt coluber. Iſte morſus eſt pœnę æternæ,ad quam obligamur pro temporali de-
F lectatione. Prouerb. 23. Cui væ, cui rixæ,cui fouea,nonne his qui morantur in vino,& ſtudent calicibus epotandis? Et bene dixit mordebit, vt coluber,minutatim tactus flexib. ſinuoſis coluber ſerpit,& ori dormietis inſidiatur,& per os apertum tanquam in cauernam in ventrem intrare nititur, ſed cum odore lactis equini calidi extrahitur: ſic diabolus per quoſdam circuitus occultos animam decipit, donec quaſi illapſus totam poſſederit,& tunc pœna æterna affligit. Ideo remedium eſt vt in tentationis exordio ſtatim repellatur eius tẽtatio,& tunc tota foris remanet ſi cum baculo crucis Chriſti, & memoria paſſionis caput ſerpentis conteratur. Gen. 3. Ipſa conteret cą- diabolus.
put tuum, & tu inſidiaberis calcaneo eius: inſidiatur calcaneo, quia nouit extrema ferire dum facit ſanctos de completa victoria ſuperbire. Lac autem equinum calidum, quod ipſum extrahit, eſt feruens imitatio ſanctorum,

G ctorum,qui fuerũt equi validi, & feruidi hoc
est mortificatio carnis, & dulcedo lactis est
pietas mentis. Esa. 66. Egredientur, & videbũt
cadauera illorũ virorum, qui preuaricati sunt
in me: Cadauera sunt peccatores fœtidas aias
habentes, quasi sepultas in corporibus suis: li-
cet ad tempus florere videãtur, & delicatè pa
scantur, tamen in morte tanq̃ vilia cadauera
relinquuntur. Sicut accipiter, & nisus, qui po
nuntur in perticis, & super pugnũ portantur,
& carnibus pascuntur, & in more in sterquili
nium proijciuntur. Sed gallina, quæ pastum
suum cum labore quærit, vt sustentetur, & sæ
pe figatur tandem ad mensam domini cum
H honore portatur. Exemplum de Lazaro, & di-
uite epulone. Iudic. 16. Fecit Dalida Samsonẽ
dormire super genua sua, vbi rasis septem cri
nibus eius, hoc est septẽ tricaturis crinium,
vt dicunt, recessit ab eo fortitudo eius. Nihil
enim adeo mentem eneruat, sicut cum aliquis
ad carnalem concupiscentiam affectum men
Mulier. tis inclinat. Hæc est meretrix illa, quæ dormiẽ
3.Reg.3. do filium suum suffocauit: quia voluptas car-
nis spiritum decipit, & vitam gratiæ tollit.
Amos 6. Dormitis in lectis eburneis, & lasci-
uitis in stratis vestris, qui comeditis agnũ de
grege, & vitulos de medio armenti. Ad litte-
ram illa dicunt ad exaggerationem voluptatis, quæ est in clericis, qui gratiam Christi in luxuria transferunt, & patrimonium crucifixi voluptuosè expendunt, & maximè in dieb. festiuis delitijs intendunt. Comedunt de grege agnum, &c. Hoc est q̃ ita habent delicatũ
I palatum, q̃ in magno grege vix inuenitur agnus, vel hœdus, q̃ eis placeat ad comedẽdũ, & vt protrahatur magis eorum prandium in musicis instrumentis cantare faciunt. Et hoc est quod sequitur: Qui canitis ad vocem Psalterij. Ideo sequitur: Migrabunt in capite transmigrationis, vt sicut ipsi fuerunt caput in culpa, ita erunt priores, & maiores in pœna. Ezechiel. 1. A sanctuario meo incipietis, &c.

De Lingua.

QVia lingua nimis prona est ad loquendum, ideo posuit Deus murum, & ante
Psal.38. murale ad eius custodiam: Dixi custodiã vias meas, vt non delinquam in lingua mea, posui ori meo custodiam. Quære s. fol. 51. Exod. 6. Labiis incircuncisis. Quære s. fol. 52. Leuit. 13. Quicunq; cumulatus fuerit lepra, &c. quere s. fol. 53. Ibidem in Prouerb. & in lib. Iud. Ad honestam, & perfectam conuersationem multum facit sobrietas linguæ. Conuersatio enim perfecta debet esse quadrata, vt sit solida, nec de facili cadat ad modum corporis quadrati, quia quattuor debent esse in perfecta, & honesta conuersatione, disciplina in habitu, in gestu, in locutione, in commestione. K
In habitu quinque modis, in genere, qualitate, colore, conformatione, & coaptatione vesti- Conuersatio. vestimẽta.
mentorum. In genere, vt non sint vestimenta nimis preciosa: in qualitate, ne sint nimis Religiosus.
nitida, vel indecenter fuscata: in conformitate ne sint irreligiosè cõposita, vel curiosè, sed humilitatem prætẽdẽtia, sapientia non nimis magna, vel dependentia, vel fluxa, vel nimis stricta; in coaptatione quantum ad modũ portandi, vt patet in eis qui rugant vestimenta, dilatant, findunt, caudas assumunt, terras verrunt, &c. Gestus autem modus, & figuratio membrorum corporis, qui sex modis reprehenditur: si est mollis per lasciuiam, si dissolutus per negligentiam, si tardus per pigritiam, si citatus per inconstantiam, si procax per superbiam, si turbidus per iracundiam. In locutione autem quinque obseruanda sunt, L
quid loquendum, cui, quando, quantum, vbi, quomodo. Quid, vt nunquam dicantur ociosa, hoc est nociua, aut inhonesta, aut inutilia. Inutilia sunt, quæ nec loquentibus, nec audientibus prosunt: inhonesta, quæ non conueniunt dignitati loquentis, vel cui loquimur, vel de quo loquimur. Nociua sunt quæ audientes ad prauitatem inducunt. Loquatur autem vnusquisq; secundum quod decet personam suam & secundum ætatem: quia senes debent loqui de discretione, bene consulendi iuuenes, de instantia benefaciendi; vel secundum scientiam: quia sapientes debent loqui de mysterijs scripturarum, simplices de exemplis bonorum operum, vel secundum officium: quia qui tractant exteriora negotia, loquuntur de solertia acquirendi, qui verò interiora de disciplina viuendi, vel secundum conditionem, quia prælati loquuntur de præuisione rerum, subiecti de obedientia præceptorum. Et sic loquatur vnusquisque secundum qualitatem suæ personæ, quæ variatur dictis modis M
Attendat etiã in locutione cui loquitur, quia cum stulto, & fatuo non multum loquaris, maximè quando desperatur de correctione eorũ quibus loquimur, & timemus de fragilitate nostra, ne scandalizemur: sapientes enim velle docere, superbia est, & obstinatos velle corripere, insania est. Quando ergo cum alio loqueris cõsidera si propter te, aut propter aliũ loqueris; si propter te id est vtilitatem tuam, videas, vtrum ille talis sit, de cuius colloquio vtilitas prouenire possit: si propter aliũ, caueas ne talis sit, qui tua excitatione non egeat, vel se corrigi non permittat. Vnde nunquã est loquendum nisi, vel ad nostram vtilitatem, vel aliorum. Hoc est vt à sapientibus discamus,

A mus, vel indoctos docibiles erudire curemus.
Locutio. Attende ẽt vbi loquẽdum: quia quædam sunt loca, in quibus perpetuum silentium est seruandum, vt in oratorio, vbi ſm Aug. nihil agẽdum est nisi illud, ad quod est factum. Quædã
Lingua. vero sunt loca, in quibus pro disciplina, & instructione morum est loquendum, quędam in quibus de scripturis est conferendum, quædã in quibus de prouisione exteriori. Sed nulla sunt loca, in quibus de superfluis, & vanis sit loquendum. In locis aũt sacris, & diuinis non sunt faciendæ confabulationes, nec in locis, vbi de disciplina agendum est, vẽtilandæ quæstiones, vel confabulationes, vel contẽtiones, nec in locis, vbi agendum est de intelligentia scripturarũ, sunt tractãda exteriora negocia, nec quæ debemus dicere plurib. dicenda sunt in occulto, nec quæ paucis reuelanda sunt, dicenda sunt in manifesto. Attende ẽt qñ loquẽ
Eccles. 3. B dum, quia tps loquendi, & tps tacẽdi. Habet enim omne verbum suum tps, siue qñ taceri debeat, siue qñ proferri. Et tps tacendi debet p̃cedere, vt prius per silentium addiscamus q̃d
Silentiũ. debeamus postmodum dicere. Tacendum est aũt aliqñ, ne interrumpamus sermonem eius, qui primo locutus est, & sic eum & auditores offendamus. Aliqñ vero est tacendum, quia præsentes non sunt, ad quos loqui debeamus, hoc est vel pp reuerentiam personæ, vel pp indignitatem eiusdem. Aliqñ ẽt tacẽdum est pp vitandam præcipitationem loquendi: quia in multiloquio non deerit peccatum: qui
Prouẽ.10. aũt moderatur verba sua, prudentissimus est. Aliqñ propter reuerentiã personę Eccl. 11. In medio seniorum ne adijcias loqui, adolescẽs loquere in tua causa vix, &c. Aliqñ quia non
C sufficienter deliberamus, quid loquẽdum. Eccle. 5. Si est tibi intellectus rñde proximo tuo, sin autẽ, sit manus tua super os tuum ne capiaris in verbo indisciplinato. Qui hæc impedimenta cauerit, sciet qñ debeat loqui. Tũ cõsideret q̃ aliud est tps, qñ ei, qui voluerit loqui, cõcedit, aliud qñ ei, qui voluerit loqui, p̃ culpa reputat. Sapiẽs aũt æquè cauet, ne tpe quo loquendum est per negligentiam simulat, vel in multiloquiũ cadat. Attẽde ẽt q̃ũ loqueris, hoc est quo gestu, quo sono, qua significatione: gestus sit modestus, & humilis: modestus vt nec inordinatè, nec impudicè, nec turbulẽter inter loquendum membra moueas, nec oculorum nutibus, nec indecenti conformatione, vel transmutatione vultus prolationem sermonis imminuas: humilis, vt apud auditores grãm inuenias. Sit ẽt son̄ demissus, & suauis, demissus ne strepitu, & immoderata clamositate auditores terreat, aut prouocet, vel offendat: suauis ne asperitate oneret aĩum audi-
toris. Sicut exasperat aures. Sit significatio D
vera, & dulcis, hoc est sn̄ia sermonis vera, non falsitas verbis phaleratis composita. Sit etiam dulcis, quia sæpe veritas auditoris amara efficitur, si sine rõne, vel dulcedine hoc est importunè, vel impiè contra auditorem sermo profe-
ratur. In mensa ẽt disciplina seruetur in duob. Commestio.
in habitu, & in cibo: in habitu tripliciter, tacẽdo, videndo, se continendo: quia ibi maximè hoc est inter epulas seruandum est silentium, vbi lingua inflammata per crapulam, inflammatur ad loquendum, & lubricatur per totũ. Vidẽdo, quia nõ debet ibi hr̃e oculos vagos, vt circunspiciamus in cibos alienos, sed in ea, quæ nobis apponuntur: pudicè demissos, sese continẽdo, vel nihil in gestu aliquo appareat inhonestum, vel lasciuum: sicut econuerso q̃dam intemperantiã animi sui ostendunt indecenti agitatione membrorũ, caput excutiunt, oculos circunducunt, brachia exerunt, manũ
extendunt, vel in altum, vel ad scifos implen- E
dos, vel ad socios deprædandos, vel ad panem inutiliter comminuendum, linguam sub nullo freno, sub nullo modo custodiunt. In cibo Commestio.
ẽt obserua disciplinam, vt videas quid sumas, quantum, & quo modo. Quia non nimis preciosa, vel delicata pp luxuriam, non nimis rara, vel insolita pp curiositatem, nec nimis lautè, & accuratè præparata pp superstitionem, hoc est, ne immoderatas delitias quæras, nec ciborum nouitates, nec superstitiosas præparationes. Attende ẽt quantum, hoc est q̃ nihil sumas contra honestatem, vel supra necessitatem. Attende ẽt q̃ũ sumere debeas q̃ mundè, q̃ temperatè. Mundè non in mensalibus carnem scindendo, vel super inijciendo, nõ bibẽdo digitos calicibus immergendo, nec vnctas manus ad vestes tergendo, non salsamentum F
super pectus fundendo, non nudis articulis vice coclearis piscando, sed temperatè, & comedendo tractim, non nimis festinando, non nuda manu nasum mundãdo. Lingua benè regi- Lingua.
tur, cum profert sermonem correctionis, con- Locutio.
tra seipsum, eruditionis quo ad proximũ, orõnis quo ad Deum. Exo. 23. Mẽdacium fugies, insontem & iustum non occides. Ex mẽdacio siquidem procedit detractio, quæ bona aliena mutat, vel minuit. Aliena mala non fingit, si nulla sunt, vel magnificat, extollit & publicat si qua sunt; & vt eis credatur fidelius, eorũ quos latenti odio persequuntur, laudes prædicant, & amicitiam simulant, sed in fine, & calce sermonis subijciunt vnum, sed modicum, q̃ præcedentibus titulis aduersatur, & vbique qui illustrioribus clarescunt meritis, acrius toxicato detractionis dente roduntur: ideo dr̃ mendacium fugies, & insontem, & iustum nõ occides; quia spiritum gratiæ, à quo est vita gratiæ, q̃ extinguit in primo persequuntur.

Detra-

G Detractio Gen.37. Detractores sunt, qui intingunt tunicã innocentis Ioseph in sanguine. Sanguinem.n.fundit,& carnes crudas cum sanguine contra legem comedit, qui famam denigrat aut tollit. Ipsi sunt fera pessima, quæ deuorat innocentem Ioseph.Nõ est publicanda infamia alicuius.Luc.15.Dixit senior frater de fratre adolescente:Filius tuus hic, qui deuorauit substantiam suam cũ meretricib. venit,occidisti,&c.
Luc. 17. Edebant,bibebant,vxores ducebant,vsque in diem, quo introiuit Noe in arcam, & venit diluuium & perdidit oẽs. Bene dicit edebant (Gula.) & bib.&c. quia gula ponit mensam, malitia, & nequitia panem fermentatum exclusis azimis sinceritatis,& veritatis. (Cõuiuiũ.) Ebrietas propinat vinum clamans: inebriemus nos vino,videte quã blandè ingreditur vinum, quod flauescit in vitro,sed tacet qđ sequit̃,in nouissimo mordebit,vt coluber.Crudelitas per homicidia.
H Carnes concidit in frusta furor igne persecutionis in stomacho indignationis quasi in olla decoquit,fluctus funebre spectaculũ prębens inde apponit,& carnem appositam,detractio minutatim incidit,aliquando circa fauces,aliquñ circa renes, circa alias piscium,& pecudũ partes,dum detractio alium asserit gulosum, aliũ luxuriosum,alium garrulũ, alium vagũ, & ita de alijs. Apponitur salsamentum ex pipere,& allio,virentib.herbis,& aceto.In pipere designatur calor iracundiæ,in aceto,rãcor tristitiæ,in allio feruor contumeliæ,in herbis virentibus liuor inuidiæ. Quibus additur sal fatuitatis, quia sal sapientiæ euanuit inter illos conuiuas. Et ideo venit diluuium & tulit omnes.Leuit.7.aĩa,quę ederit sanguinem peribit.Sanguinem edimus, & fundimus, qñ famam alicuius detrahendo,denigramus.Tunc tunica Ioseph intingitur in sanguine per ini-
I quos fratres suos.Deut.32.Ne indueris vestimento, quod ex lana linoq; contextum est. Lana grossior significat opus visibile, & illa, (Hypocrita. Adulator. Detractor) quæ fiunt,vel dicuntur in præsentia.Linũ qđ est subtilius,significat odium occultum, vestẽ ergo ex lana linoq; contextam contra legem Dei induunt,qui in pręsentia signa amoris alicui ostendũt,& in absentia ei detrahunt. De quibus Psal.27. Loquuntur pacem cum proximo suo,mala autem in cordibus eorum. Da illis s̃m opera eorum,&c.Dan.7.Ecce alia bestia similis vrso in parte stetit, & tres ordines erant in ore eius,& dentib.eius,& sic dicebãt ei:Surge comede carnes plurimas.Inuidia quę mater est detractionis dr̃ secunda bestia, quia cum prima aduersio adeo fiat per superbiã, q̃ designatur in prima bestia,s.in leena. Dan.7. Superbus dum nimis propriam diligit excellentiam, cadit in inuidiam. Vrsus aũt est aĩal turpe habitans in abditis, quia inuidus, dum propriam fœditatem erubescit, latere quærit. K Vel dum lucem gratiæ,quę est in alio diligit, vel dum peccatum suum quibusdam friuolis rõnibus cooperit. Vnde inuidia est lucifuga, & tenebrosa,ac latebrosa malitia. Et sicut vrsus est aĩal inquietum, ita q̧ ad stipitem ligat⁹ nunq̃ desint, vel in circuitu p̃gere,vel pedib. fixis caput suum mõ in vnã partem modo in aliam iactare: ita inuidia vix permittit in ali- (Inuidia.) quo momento cor requiescere.Dr̃ autem hęc bestia stare in parte, qñ alia opera, quæ sunt de genere bonorum,non desinit facere: quia ad apertam malitiam adhuc nõ effrenatur,sed restringitur,vel timore, vel pudore. Et in ore eius dentiũ tres ordines. In dentib.designant̃ inuidi morsus,rodũt.n.alienam vitã: quia manifesta mala multiplicius exaggerant dubia, hoc est de quib. apertè non vr̃, vtrum sunt bona, vel mala,illa in partem deteriorem interpretãtur.Aperta aũt bona, quia ea negare nõ L p̃nt,quæ manifesta sunt obfuscant, & dimittunt.Primum est oblocutionis, s̃m derogationis,tertium detractionis. Oblocutio.n.est malæ opinionis dissеminatio: Derogatio bonæ opinionis euacuatio: Detractio opinionis di- (Dentes.) minutio,& attenuatio. Et isti sunt tres ordines dentium in ore malè loquentium oblocutio,derogatio,detractio.Et sequitur: Surge comede carnes plurimas.Qui enim alienam vitam libenter rodunt,qui derogationib⁹ studiose deseruiunt, qui proximorum infirmitatem delectabiliter carpunt, quid aliud quam carnes comedunt.Appropriant super me no- (Psal.26.) centes,vt edãt carnes meas. Inde est q̧ vrsus, vel plantas suas lambendo sugit, vel carnes alias deuorat,& comedit. Sunt quidam,quorum guttur est sicut sepulchrum patens, & apertum,quod fœtet dum aperitur, sicut est os detractorum,quod est sicut os leprosorũ, qui fœtore suo circunstantes inficiunt. Leui. 13. Qui maculatus fuerit lepra, habebit os ueste contectum & immundum se,ac sordidum cla- M mabit. Os enim Deo est dedicatum cum ex (Lingua.) eo procedunt orationes,tanquã nostræ procurationes. Os enim nostrum aduocatus noster est apud Deum. Quod si detractionib.oblocutionib⁹,mendacijs Deus non placatur, nec audit,sed offenditur, & auertit aures. Esa.1. Auertã oculos meos à uobis.Num.12. Dicit̃ q̧ Maria facta est leprosa, & septem diebus eiecta extra castra donec curata fuit,quia murmurauerat contra Moysen: unde ait Apostolus. Neq; murmuraueritis sicut quidam murmurauerunt,& à serpentibus perierunt. No. historiã de illis, qui perierunt à serpentibus. Et nota de honesta locutione:dicit̃ de Samue- (1.Reg.3.) le q̧ de omnibus uerbis,&c. Nota historiam. Et Iudic.12.de illo, qui dicebat Sebboleth,

Gen.6.

Gen.6.Dicitur quod Ismael moratus est in solitudine,factusque est vir sagittarius. Isti sunt qui (Locutio. Lingua. Psal.10. Gen. 16.) peruersas habent linguas,quibus ante, & retro sagittant. Hier.9. Sagitta vulnerans, &c. Parauerunt sagittas suas in pharetra. Hæc est de qua dicitur:Manus eius contra omnes. Tales sunt filij illegitimi; filij ancillæ,4.Regum.2.Cum ascendisset Elias per viam, pueri clamabant dicentes: Ascende calue, &c. Elias interpretatur Dei mei Saluator, & significat quemlibet bonum virum, cui dicunt murmuratores:ascende calue idest non (Murmuratio.) habens virtutem. Duo vrsi qui deuorant istos murmuratores, dolor de felicitate aliena,& dolor
B de paruitate propria. Prouerbiorum 14. capite. Putredo ossium. Genes. 8.cap. Columba portabat ramum in ore virentibuus folijs. Columba pœnitens, est & religiosa aĩa, si vult ad Christum venire, debet portare in ore ramum,idest exemplum ædificationis. Folia virentia sunt verba ædificationis,veracia,honesta, pudica,sobria, humilia, vtilia. Sed quidam non sunt columbæ, sed ciconiæ, quæ non portant in ore ramum, sed (Apo.16.) rinam,vt sunt detractores, murmuratores, mendaces. Apoca.16.Vidi de ore bestię exire tres spiritus in modum ranarum: quia semper crocitant, mentiendo, aut murmurando,aut detrahendo.
Deut. 5. Deuter. 5. Occuret tibi in solitudine serpens flatu adurens, hoc est detractor, & bilinguis, qui rixas seminat, vnita separat, charitatem impugnat, ac per hoc in spiritum sanctum peccat,quod Deus detestatur,& excommunicat:septimum,ait, detestatur anima eius, eum scilicet qui seminat
Num. 12. inter fratres discordias. Hæc est infirmitas contagiosa, lepra, qua Maria murmurans,& detra-
C hens Moysi seruo Dei,est percussa,& è societate aliarum extra castra eiecta. Vnde quia leprosus (Leuiti. Lepra.) per anhelitum inficit, mandatur est in Leuitico, quod reprosus habeat os veste contectum, quia talibus continuo debet imponi silentium. Summa enim cura fuit legislatori, immo ipsi domino, de ista infirmitate curanda, discernenda, vitanda vt patet Leuitici 13.& Nume. 5. vbi præcipitur, quòd omnes leprosi extra castra (Lepra.) ne alios inficiant, expellantur. Est ita hæc infirmitas,quia contagiosa discernenda, discernenda, si perpendatur,vel accusetur, curanda si discerna- (Psal.13.) tur, & cognoscatur. Vitanda, si non curatur. Est discernenda per sacerdotis iudicium, curanda per correctionis remedium,vitanda si non curetur per societatis diuortium: quia venenum aspidum sub labijs eorum. Sic curata fuit Maria leprosa eiecta septem diebus è castris.
(Deut 8. Iacob. 1.) Dicitur etiam Deut.8. quod obuiat in solitudine scorpio facie blandiens, cauda pungens. Hię est vir duplex animo, duplex verbo, duplex facto, inconstans in omnibus vijs suis. Vendens oleum,clam propinans venenum. Hoc genus serpentis tanto periculosius, quanto familiarius, & minus cauetur. Istę sunt locustę de fumo putei infernalis exeuntes, vt dr̃ in Apoc. 9. De fumo putei exierunt locustę,& data est illis potestas sicut habent scorpiones, & cruciatus eorum sicut (Luc. vlti.) cruciatus scorpionis,cum percutit hominem:duobus discipulis loquentibus non ociosa, non detractoria,sed de Iesu,& de his quæ circa Iesum acciderant,Christus apparuit, & aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas.Quod optime figuratũ fuit in Elia,& Eliseo,qui cũ simul pergerent & si- (3.Reg.2.) mul sermocinarentur,currus igneus, & equi ignei diuiserunt vtrumque, & ascendit Elias per turbi- (Loqui.) nem in cœlum. In collatione de Iesu,statim cor per deuotionem, & dilectionem accenditur,& intellectus,& affectus,duobus equis igneis, duobus amoris radijs ad percipiendum, & gustandum secreta cœlestia eleuatur.
E

De Deuotione.

AXa petijt irriguum superius, & inferius a patre, quia dolor cõmissorum, & incolatus præsentis miseriæ, & spes cœlestium gaudiorum, excitant in nobis deuotionem,dilectionem,& lachrimarum effusionem. Hinc est quod aquæ di- (Gen. 7.) luuij fluebant a superiori,quia catharactę cęli apertæ sunt,& ab inferiori:quia rupti sunt fontes abyssi magnæ. Homo deuotus describitur quasi stella (Eccl. 50.) matutina in medio nebulæ,& quasi luna plena in diebus suis lucet,& quasi sol refulgens:sic ille effulsit in templo Dei:templum Dei est ecclesia,vel religio,in qua Deus habitat per gratiam.Stella matu- (Stella.) tina venus est, in cuius circulo secundum Marcianum omne genus delectationis est. Luna plena dominium habet humoris, vnde propter lucis eius plenitudinem augentur flumina, sol refulgẽs dominium habet caloris:mens enim pura,& deuota, in qua Deus habitat per gratiam,experitur in se omne genus spiritualis delectationis,lachrymas deuotionis,ardorem affectionis, & dilectionis:tamen quia timor,& spes,in tali anima alternant vices, nescit enim per demonstrantionem suæ salutis certitudinem: quam tamen sentit per prægustationem: ideo dicitur stella matutina in medio nebulæ. Quæ nebula duo continet,obscuritatem, (Nebula.) idest reliquias t̃pis præteriti,serenitatẽ scilicet primicias,& iudiciũ futuri.Hest.10. Fõs paruus p̃ sui humiliationẽ creuit in fluuiũ p̃ deuotionẽ,& in lucẽ per cõuersationẽ,& ædificationẽ, & in solẽ cõuersus est per glorificationẽ.Exo.16.Cũ incaluisset sol,liquęfiebat mãna,quia ex cõsideratione ęternitatis resoluit aĩa in gaudiũ, & rorẽ deuotionis. Vnde spõsa totã se dicebat adustã ex ardore huius (Cant. 1.) solis, seu decoloratam. Nigra sum sed formosa filiæ Ierusalem,sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis: Nolite considerare quia fusca

K sum,

sim quia decolorauit me sol. Nigra foris per corporis mortificationem, sed formosa intus per conscientiæ puritatem, quia nigredo exterior, scili cit labor, & austeritas infamiæ, & siti, & tribulationibus candorem conscientiæ operatur interius. Nigra sicut tabernacula cedar, quod interprætatur tenebræ, quia peregrinamur a domino, qui est vera lux, & in tenebris habitamus quamdiu sumus in hoc mortali corpore, formosa sicut pelles, Salomonis, quia conformis Angelicis spiritibus, qui extenduntur per latitudinem charitatis. Nolite me considerare, &c. Nolite exprobare nigredinem, quam feruor directionis fecit, non pudor cõuersationis incussit.

ima.

Indeuotis dicitur. Montes Gelboe nec ros, nec pluuia veniat super vos, vbi abiectus est clipeus, fortium Gelboe, decursus interpretatur, significans desides, & pusillanimes, ac indeuotos, qui non recipiunt rorem gratiæ, nec pluuiam doctrinæ, nec sunt agriprimiciarum: quia non afferunt domino fructus delectabiles, eo enim quod carent humore deuotionis, fructus eorum marcescunt, & vermiculantur, & ad terram cadunt. Gen. 27. Det tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ abundantiam frumenti vini, & olei seruiant tibi populi. Quattuor tangit in quibus est vniuersalis refectio, frumenti quantum ad refectionem, quæ est in soliditate sacræ scripturæ, vel lectionis eius. Vini in dulcedine deuotionis, olei in suauitate orationis. Seruiant tibi populi quantum ad regimen sensuum. Quos vir deuotus domat, gubernat, & regit.

2. Reg. 1.

H

Vel seruiant tibi populi quantum ad regimen prelationis. Tria prima pertinent ad contemplatiuam. Vltimum ad actiuam sit tibi persona ecclesiastica, persona exercitata in sacra lectione deuota oratione, & gubernans verbo, & exemplo populum subditum: & tunc habebit benedictionem huius roris.

I

Sed pro dolor impeditur ros quadrupliciter secundum philosophum. Primo ex nimia frigiditate, quando tanta est frigiditas, quod tota materia roris comprimitur, quod fit in personis ecclesiasticis, & religiosis ex frigiditate diuini amoris: ideo est in ecclesia & religione paucitas roris deuotionis. Impeditur etiam ros per nimiam caliditatem: vnde in summitate montium, vbi cõcurrunt radij solis, resoluitur roris materia: sic in quibusdam personis ecclesiasticis, & religiosis concurrentibus carnalibus concupiscentijs, & voluntatibus mundanis affectionibus.

2. Reg. 1.

Montes Gelboe, nec ros nec pluuia veniat super vos. Vbi abiectus est clipeus fortium idest virorum sanctorum, clericorum, & religiosorum antiquorum, qui fortes erant ad resistendum talibus, & tanquam clipei verbo, & exemplo debent alios protegere: sed facti sunt montes Gelboe, quod interprætatur volutio, vel fluxus pluuiæ: quia quidam eorum in luto libidinis volutantur, & per libidines dissoluũtur fluxu etiam rerum temporalium domus conscientiæ eorum subuertitur Matth. 7. Descendit pluuia, & irruit in domum, & cecidit. Tertio impeditur ros ex paucitate humiditatis, quod fit quia deficiunt in personis ecclesiasticis & religiosis lachrimæ, & signa pœnitentiæ, & humiditas deuotionis. 3. Reg. 17. Tribus annis nec ros, nec pluuia fuit in Israel Quia non habent lachrimas, nec pro dilatione patriæ, nec pro contritione culpæ propriæ, nec pro consideratione defectuum ecclesiæ. Et isti sunt tres anni. Quarto impeditur ros ex subtilitate materiæ, quæ in eleuatione sui conuertitur in aera, & exinanitur: quia pauci clerici, & religiosi curant de soliditate sacræ lectionis, sed de vanitate, & fragilitate iuris ciuilis, aut scientiæ medicinalis, nec exercent se in dulcedine deuotionis: sed in quadã transitoria, & apparenti iusticia, quæ est hypocrisis, & simulationis non in oratione pro populo, sed in irritatione eius per lites & iurgia, nõ in ædificatione, sed potius in populi corruptione. Ingredere benedictæ domini, cur foris stas. Ita dicunt deuoti volentes sentire dulcedinẽ Christi: Ingredietur aũt, si aperiamus ei ianuam cordis dilatatã per charitatem, & cenabit nobiscum, vt in nostra conuersatione, & deuotione ipsi bene cõplaceat, & nos cenabimus cum illo, vt nos dulcedine sue dilectionis reficiat. Deuoti per oleum designantur: vnde de deuotis animab. hoc dicitur: Prudẽtes vero acceperunt oleũ in vasis suis. Habet enim oleũ naturam illuminatiuam, vnde est pabulum ignib. & lampadibus penetratiuum, vnde medetur vulneribus, & doloribus, Ideo saporem dat oleribus, & commestibilibus refectiuam, ideo præstat condimentum cõmestibilibus, ideo superfertur alijs liquoribus. In primo designatur deuotio ex claritate & puritate conscientiæ, in secundo deuotio in sustinentia præsentis miseriæ, in tertio deuotio ex perfectione, in quarto deuotio ex prægustatione cœlestis patriẽ. De primo, Exod. 25. Hoc est oleum, quod præcipitur afferri a filijs Israel ad luminaria concinnanda. Puritas enim conscientiæ nutrit diuinas reuelationes in nobis. De secundo patet: sicut enim oleum medetur doloribus, sic deuotio ex passionis Christi consideratione remedium est in cunctis tribulationibus. De tertio patet hic enim exuberat aĩa rapta supra se Deut. 33. Benedictus Aser tingat pedẽ in oleo, &c. Aser interprætatur beatus beatitudine huius vitæ, seu viæ: benedictus in filijs, idest inter filios actiuos, præsentis vitæ, benedictione cœlesti sit placens fratrib. idest Angelis, qui similiter cõtẽplãtur: tingat in oleo deuotionis pedẽ affectus. Et quia hæc deuotio habẽt in trãsitu, iõ dicit tingat. De quarto

K

Ros.

Lachrymæ.

L

Gen. 24.

L

Matt. 25.

Oleum.

M

Deuotio

Exod. 25.

Deut. 33.

A

Iob. 20.

Iob. Petra fundebat mihi riuos olei. Petra idest Christus riuos olei fundit: quia solus Deus dona gratiæ nobis infundit. Vel sic consimili modo humor diuinæ gratiæ, & deuotionis illustrat intelligentiam respectu credendarum affert medelam respectu omnium delictorum. Eleuat animam per desiderium supernorum, condit, sanctificat, & gratificat conscientiã respectu meritorũ. quia respexit dominus ad Abel & ad munere eius. Nullum. n. opus nostrum quãtumcunque sit de genere bonorum est Deo gratum, sapidum aut meritorium, nisi sit humore deuotionis, & gratiæ conditum. Petra fundebat mihi riuos olei, vt supra Psal. 26. Impinguasti in oleo caput meum.

Religio.

Item 2. Paral. 7. Descendit ignis, & deuorauit holocaustum. Quære supra fol. 13. Item Angelus domini ascendit in flamma ignis. Quære 10. Num. 11. Cum rore descendebat manna.

B

Castra ista sunt deuota corda. Quære supra fol. 13.

Exod. 19.

Anima deuota semper reficitur dulcedine recordationis passiones Christi. Exod. 19. Bestia si tetigerit montem lapidabitur. Verè bestiæ, quid enim refert inter bestiam, & hominem, nisi quod cognitio hominis reflectitur super se quod non facit cognitio bruti.

Can. 1.

Can. 1. Si ignoras te o pulcherrima mulierum egredere & abi post vestigia gregum, quia anima quæ per meditationem ad se non reuertitur, in quadam bestialitate transformatur.

Introducta anima in illo regio cellario pigmẽtis pleno, vbi inebriatur, non dissoluitur in cachinnos vel læticiam carnis. Sed in maturitate spiritus delectatur. En figura huius, filios Israel introducendos in terram promissionis, cum adhuc essent in deserto. Cibauit illos ex adipe frumenti, & de petra melle saturauit eos, vt suggeret mel de petra.

Psal. 80.

C

Anima in igne deuotionis mundata sinceris oculis cœlestia contemplatur Apoca. 3. Collirio inunge oculos tuos, vt videas. En cuius figura ostensa est in monte Christi transfiguratio, Moyses, & Elias pariter cum eo loquentes, sed eleuans oculos, neminem vidit, nisi solum Iesum, quia anima in excessu mentis, & alienatione sensuum super se eleuata, sic in Christum est trãsformata, vt nihil cogitet nisi Christum, nihil videat nisi Iesum, nihil sapiat nisi Iesum. Sicut dicebat Paulus, qui raptus ad tertium cœlum viderat, & audiuerat Iesum. Nihil ait iudicaui me inter vos scire, nisi Christum Iesum, & hunc crucifixum. Sicut si aliquis vehementi attentione respiciat diu colorem rubeum, vel aliquem alium, si postea conuerrat oculos ad alium colorem, omnia videbuntur sibi colorata illo colore, quamdiu attente vehementer aspexerit. Ita qui mentem habent fixam in Christo, assueti sunt cogitare de ipso, omnes amores, omnes sapores, quod in rebus inueniunt in saporem, & amorem Christi conuertunt. Vtinam sic eleuaremur, & cum Apostolis in montem Christi ascenderemus, & illuminaremur. Ierem. 10. Dat multitudinem aquarum in cœlo, eleuauit nebulas ab extremis terræ. Fulgura in pluuiam facit, & producit ventum de thesauris suis. Multitudo aquarum est affluentia lachrimarum in cœlesti viro. Nebula eleuata ab extremis terræ, est anima eleuata in Deum penitus oblita omnis terrenitatis. Sequitur. Fulgur penetrans, pluuia distillans, quia penetrat secreta diuinæ sapientiæ, effundit alijs doctrinam, vel pluuiam doctrinæ.

Matt. 27.

2. Co. 21.

D

Lachry-

Dyonisi.

E

Contemplatio.

Dyonisius ad Titum secundum vnam translationem. Cum teipsum, & omnia per mentis excessum nullo inferiori retinaculo præpeditus transieris: ab omni concupiscentia, & cura absolutus, & purgatus tunc tandem cuncta auferes, & ab omnibus expeditus sursum ageris ad supersubstantialem radium diuinę incomprehensibilitatis.

Exod. 27. Præcipe filijs Israel, vt afferant tibi oleum de oliuis purissimum, ac lucidissimum vere purissimum oleum de oliuis afferunt animæ deuotæ, Quia nec in carne vilitas, nec in mente vanitas, vel vana gloria, nec in ore falsitas & temeritas, nec in opere peruersitas sunt assimilati prudentibus virginibus, quæ acceptis mundi cordis lampadibus sumpserunt oleum secum, & assimilati columbe portanti ramum oliuæ ad arcam. Non assimilati coruo infidianti cadaueri carnali. Vel secundum aliam translationem, intercepto aquis cupiditatis. Sap. 9. Tu domine elegisti me regem populo tuo, & dixisti ædificare templum in monte sancto tuo. Mons sanctus domini est eminentia mentis segregatæ ab omnibus inferioribus creaturis, vbi ædificatur domino templum deuotionis domicilium meditationis. Sacrarium orationes, vbi, & Salomon fudit orationem, fecit oblationes.

Cõuersatio.

Gen. 8.

F

Tẽplum. Ecclesia.

Et nota quòd anima deuota procedit fumus thuris, & deuotionis ad Deum placans eius offensam, & impetrans gratiam: unde in Apoc. 8. Ascendit fumus aromatum de manu Angeli, &c. Quære supra fol. 29. Et nota quod deuotio in melle designatur in odore. Quære supra. fol. 33. In Apoc. Leui. 16. Positis super ignem aromatibus nebula eorum, & vapor operiet oraculum, & non morietur, quia diuinis beneficijs cum recordatione diuini amoris ad memoriam reuocatis vapor deuotionis implet oraculum mentis, & non moritur ictu alicuius tentationis. Iudicum nono. Nolebat ficus deserere dulcedinem

Beneficia.

G Prælatio. suam, fructusque suauissimos, vt inter cætera ligna promoueretur: quia vir deuotus non vult dimittere dulcedinem contemplationis, & orationis, vt se exponat turbini accusationis: sicut arbores sunt expositę ventis. Ezec. 46. Cum fecerit princeps spontaneum holocaustum, aperietur ei porta, quæ respicit ad orientem. Holocausta sacrificia erant, quę tota cremabuntur in altari. Holocausta ergo in templo conscientiæ offerimus, quando carnis voluptatibus emancipatis, per deuotionem omnes affectus nostros in dilectionem Dei conuertimus. Et aperitur nobis porta ad oriẽtem, quia cęlestis sapientiæ radius illustrat mẽtem. Iud. 13. Ascendit flamma altaris in cœlum, & Angelus domini pariter in flamma. Quære supra fol. 10.

Lachrymæ. H Gene. 2: Fons ascendebat de terra irrigans vniuersam superficiem terræ. In quo designantur ex consideratione peccatorum, & recordatione diuinorum beneficiorum, effusio lachrymarum, quando recordamur peccata præterita in amaritudine animæ, & diuina beneficia nobis collata ex amore: tunc Axe animæ scilicet nostræ datur irriguum superius, & inferius. Tunc fluit diluuium lachrimarũ ex fontibus terręę, & ex catharactis cęli. Can. 7. Veni dilecte mi in grediamur in agrum, Quęre sup. Can. 5. Ego dormio, & cor meum vigilat. Vigilat cor dormientis, quando sopitis sensibus uiget affectus cor in gratia deuotionis, & contemplationis. Esai. 26. Anima mea desiderauit te in nocte, sed & spiritu meo in præcordijs meis de mane vigilabo ad te, quia in operibus deuotionis, & sapientiæ nox est, eo quod debent arceri sensus & exteriora sensibilia, & claudi sensus corporales, qui sunt sensibilium ostia. Iere. 9. Ascendit mors per fenestras nostras, & sic intrare debet anima ad sua intima. Et bene dicit de mane uigilabo ad te, quia tunc effulget in anima nouum mane, ex nouæ lucis infusione. Prouerb. 8. Qui mane vigilant ad me, inuenient me. Hic habes exemplũ de luscinia, hoc est philomela, & huiusmodi auibus, de quibus dicitur, quod cum cantauerint, & vigilauerint per totam noctem diligentius vigilant, & cantant, cum perpendunt diem appropinquare: sic vir deuotus, contemplatiuus, & orator, dulcius cantat in oratione, deuotione, & diuino officio immissa sibi cęlesti infusione: Deus Deus meus ad te de luce vigilo. Hoc enim mirabile est, unde tanta uox in tam paruo corpusculo, tam pertinax spiritus, tam modulatus sonus. Aliquando sonus eius est immurmurans secum, grauis, acutus, circũflexus, concisus, creber, plenus, extensus, vt omne genus musicæ proferre videatur, quæ omnia ad deuotionis differentias referre videntur. Cant. 3. Quæ est ista quæ ascendit per desertum quasi virgula fumi ex aromatibus mirrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij? Fumus surgit ab igne,

Iere. 9.

Mane. Prouer. 8. Vigilare. I

Psal. 62.

Officium diuinum. Cantus.

quia deuotè mentis desiderium procedit a charitate: vnde quasi fumus anima sursum ascendit, quãdo feruente dilectione, & vrgente suum desiderium, animam sursum rapit: virgula autem gracilis est, & recta, quia desiderium debet procedere ex intentione spirituali, & directa, & tunc est ibi mirrha concusso, & mortificatio carnis, & thus, dulcedo & deuotio cordis, & vniuersus puluis pigmentarius: quia puluis aromaticus iniectus igni quando a flamma non consumitur tenui exhalatione ascendit per violentiam ardoris: huius rei exemplum igne feruente, cum enim modicus liquor est in vase, feruens ignis primo incipit, &c. Quære supra fol. 28. a.

Signum spiritus sancti & deuotionis est loqui varijs linguis, idest mundum conuertere, informare bonis exemplis. Heb. 9. Post velamentum secundum tabernaculum, quod dicitur Sancta sanctorum, aureum habens thuribulum, & arcã testamẽti circumtectam ex in omni parte auro, in qua vrna aurea habens Manna, & virgam Aaron, quæ fronduerat, & tabulę testamenti, super quæ erant Cherubin gloriæ obumbrantia, propiciatorium, de quibus non est modo dicendum per singula.

Et est hic sciendum, q̃ in sanctis sanctorũ est thuribulum aureum, mens scilicet deuota, & pura ab omni labe peccatorum, & arca testamenti idest noticia scripturarum, & tabulæ lapideæ scilicet firmitas duplicis testamenti, & vrna aurea habẽs Mãna, videlicet iugis memoria illius panis Angelorũ recordatiua: & virga Aaron fronde scens: vexillum scilicet summi pontificis iugiter in corde consistens: & duo Cherubin propiciatorium obumbrãtes: & spiritualem placiditatem cordis nostri iugiter a Dæmonum incursionibus protegentes. Hæc autem omnia sunt ad eruditionem nostræ peregrinationis. In his enim habetur plena, & perfecta eruditio humanæ cęcitatis in templo ad exercitationem nostræ deuotionis. 2. Para. 3. Fecit enim velũ ex iacintho, & purpura, & cocco, & bisso, & in texuit ibi Cherubin. Quia anima existẽs in sua actuali deuotione, rectè pendet media inter statum viæ, & statum patriæ. Nam in corpore est in terra, sed mente est in cęlo: Duo significantur per sancta, & sancta sanctorum: est autem ibi bissus puritas, & munditia intentionis, & cocum quod est color rubeus ignitus, quoad feruorẽ affectionis, & purpura quo ad recordationẽ dñicę passionis. Purpura. n. ex sanguine conchilij cõficitus: vnde cõchiliũ secũdũ Isidorũ a cõcisione dr̃: Ergo Christus in passione sua cõcisus cõchiliũ fuit, ex quo emanauit sanguis, vnde tincta est & facta, purpura mẽs nostra p expressionẽ sanguinis Christi. In Iacincto, quod est cęlestis coloris, appetitus dissolutionis, cũ anima appetit dissolui, & esse cũ Christo, & fieri tota cęlestis. In his est tota exercitatio nostræ deuotionis in cœlo empyreo, ad illumi-

K

Heb. 9.

L

Doctrina.

2. Par. 3.

M

Passio. Sanguis.

A illuminationem nostræ glorificationis, vnde cantamus tibi Cherubin, & Seraphin incessabili voce proclamant. Clamor enim ille beatorum spiritũ est ex indicibili gratiarum actione, quã Deo exhibent pro gloria suæ comprẹhensionis, quib. & nos sociandi sumus, quando penitus igniemur Dei formitate diuinæ dilectionis. Ezech. 10. Imple manũ tuam prunis ignis, qui sunt subter Cherubin, & effunde super ciuitatẽ. Quia tota ciuitas animæ debet esse igne diuinæ dilectionis ignita. Iob 39. Ad pręceptum tuum eleuabitur aquila, s. anima deuota, qui ad præceptum diuinę inspirationis debet in cælestib. nidum suæ quietis ponere, vbi nascuntur pulli conceptũ deuotorum. Iob 8. Nunquam crescere pôt carectum sine aqua? sic viæ hominũ, qui obliuiscuntur Deum. Carices sine aqua non crescunt, sed arescunt: Sicut opera sine deuotionis humore non proficiunt, sed deficiunt, & arescunt, qd̃ est contra illos, qui semper ruminant Deũ in ore, & obliuiscuntur eum in corde. Cõtra quos Bern. Cibus in ore, & in corde sapit, cũ non negligat anima illum conterere dentib. intelligentiæ, ne si fortè integrè degluciat, & non masticatũ frustretur palatum sapore dulciori super mel, & fauum. Mel in cera, deuotio in littera. Alioquin littera occidit, spiritus aũt viuificat, si nõ spiritus sapore deglutiẽ. Ec clef. 50. Quasi flos rosarũ, in diebus vernis, & quasi lilia, quæ sunt in transitu aquæ, & quasi thus redolens in diebus æstatis, & pręcedit, sic iste effulsit in templo Dei. Rosa hẽt ruborem, lilium cãdorẽ, thus pallorẽ. Quia anima deuota, & contemplatiua, modo rubet ex ignita meditatione Dominicæ Passionis: modo candet ex illuminatione rationis, modo pallet ex desiderio dissolutionis, quia prolongatur hic incolatus huius peregrinationis. Iosue. Defecit mãna propter quod comederunt de frugib. terræ. Quære. fol. 10. b. Esa. 40. Tunc uidebis, & affluues. quære 34. Item primi Reg. 14. Inuenit Ionathas fauum mellis in saltu. Saltuosa enim est dulcedo deuotionis, & ita saltuosa, quod vix teneri pôt, quin exiliat: de hoc plenius Hiere. 41. Dixerunt decem viri. Noli occidere nos, quia habemus thesaurũ in agro frumẽti, hordei, olei, & mellis, & cessauit Ismahel & non interfecit eos cũ fratribus suis. Deuotio enim est, quæ semper replicat culpam, & impetrat veniam. Et hoc est: Noli occidere nos, & Ismahel non occidit eos. Sed quamdiu sumus in via, non est deuotio pura, ideo designatur per thesaurum frumenti, hordei, &c. Frumentũ enim habet tecam in qua voluitur, hordeum aristam, oleum amurcã, mel ceram: immo frumentum confortat, hordeum mundificat, oleum supernatat, mel dulcorat. Omnia enim dulcia dulciora facit, & eius dulcedo sentiri potest, enarrari non potest. Hæc est deuotio, quæ confortat contra laborem exteriorem, & purificat hominem interiorem, & quin exiliat non potest reprimi, & exiliendo non potest eius dulcedo exprimi. Et bene dicunt homines isti, quod habẽt

Clamor. Gratiarũ actio. Officium diuinum.

Opera.

B Officium diuinum.

C

Thesaurus.

thesaurũ in agro. Thesaurus est, quia debet abscõdi: & tamen in agro, quia agrestis est, ita quod nõ potest domari. Sui. n. iuris est, modo adest, modo abest, modo venit, modo salit sicut bestia siluestris. Vel thesaurus deuotionis in agro esse describitur, quia semper dẽt fructus bonorũ operũ germinare. Simile est regnũ cœlorum thesauro abscondito in agro, quem qui inuenit hõ, abscondit, & præ gaudio illius uendit vniuersa quæ hẽt, & emit agrum illum. Verè deuotio cõparatur regno cęlorum: q̃a viri deuoti habẽt puritatẽ cœli, charitatẽ Angeli, familiaritatẽ Dei. Et dr̃ spãliter thesaurus, quia est magnum, & preciosum donum, & a magno dñio datum, paucis cognitum. Sic thesaurus abscondendus est ẽt ab hominib. carnalib. tanquã a prædonibus, a dœmonib. sicut a furib. ne per vanam gloriã perdatur, & a domesticis, ne per aliquẽ defraudetur Greg. Deprẹdari desiderat, qui thesaurũ publicè in uia portat. Secũdi Reg. 1. Mõtes Gelboe, nec ros, nec pluuia veniat super vos: nec sint agri primitiarum. Iste est sermo siccitatis indeuotionis, de quo Hier. 14. Confusi sunt agricolæ, operuerunt capita sua: nã & cerua in agro peperit, & reliquit, quia nõ erat herba, & onagri steterunt in rupib. & traxerũt ventũ, quasi dracones defecerũt oculi eorum, quia non erat herba. In agricolis laici designantur, in cerua clerici, in onagris religiosi, quorũ oculi. s. desideria languent, quia herbã gratiæ nõ hẽnt. Cultor colit, cerua parit, onager os aperit, colit fraudulenter, parit crudeliter, os aperit mendaciter. Primus caput operit, secundus fœtũ deserit, tertius uentum trahit. Caput mentis, fœtũ operis, uentum elationis. Velant mentẽ laici bonitatẽ contẽnendo, fœtũ deserunt clerici, scientiã repellendo, uẽtum trahũt religiosi, disciplinam fugiendo. Magna ergo est, & perniciosa cõpũctionis ariditas, quã describit Hieremias propter quam coniugati laici terrã non excolunt, fornicando, ordinati clerici cultum diuinũ deserunt, ad reditus inhiando, religiosi uentum attrahunt, ad sæcularia aspirando. Quarti Reg. 4. Egressus est unus de filijs prophetarum in agrum, ut comederet herbas agrestes, inuenitque quasi vitem siluestrem, & collegit ex ea coloquintidas agri, hoc est cucurbitas agrestes, & amarissimas: & sequitur, quod apposita farina facta sunt olera esibilia. Omnis. n. pœnitentia, & afflictio corporalis est amara, & insipida, nisi condita fuerit farina deuotionis, & gratiæ. Sic Ruth bucellam panis duram intingebat in aceto. Nume. 11. dicitur quod manna erat quasi semen coriandri album, & gustus eius quasi simile cũ melle, uel quasi panis oleacius, in quo designatur exuberantia spiritualis lætitiæ, & internæ deuotionis, qua debent condiri oẽs nostræ operationes, licet peruersi filij, per quos figurãtur carnales, & indeuoti, Mãna fastidientes, cũ peponib. ac carnib. porros, cepas, & allia quæsiuerint. Quid manna nisi spiritualis lætitia, siue sapientia desuper data? Ollæ uero carnium carnalia

D

Matt. 14.

E

Status hominum.

F

Pœnitentia.

G desideria designant, quæ excoquuntur laboribus tribulationum: Pepones, quos quidam dicunt cucumeres vel melones, alij pastinacas, terrenæ sunt dulcedines: porri, cepe, & allia, quæ qui comedunt lachrymas emittunt, vitam præsentem significãt, quam sui dulcores etiam in lachrymis amant. Ergo manna relinquentes, pepones, carnes, porros, cepas, & allia quærunt, peruersi qui dulcia Dei dona despiciunt, & pro carnalibus voluptatibus, laboriosa huius vitæ, & plena lachrymis concupiscunt: volunt habere vbi spiritualiter gaudeant, & ardenter appetunt vbi temporaliter gemant, & æternaliter pereant. Iudic. 9. Locuta sunt ligna ad vitem. Veni & impera nobis: quę respondit. Nunquid possum deserere vinum meum, quod lętificat Deum, & homines, & inter cætera ligna promoueri: quia viri deuoti, & contemplatiui, nolunt deserere dulcedinẽ contemplationis, & deuotionis, propter regimen prælationis, imò prælationem dimittunt propter contemplationem, & propter vindemiæ prægustationem, ne incurrant illud opprobrium, Deut. 28. Plantabis vineam, & nõ vindemiabis eam. Et ideò rampinus, qui est herba prius mollis, & postea indurescit, & in spinam vertitur, & est rubigineus, asper, & spinosus. Significans prælatum mãsuetum, & tractabilem ante prælationem, & postea intolerabilem, & violentum. Et no. quòd terra conscię tiæ rigatur, & impinguatur deuotione, vt uberes fructus bonorum operum possit afferre. Psal. 62. Sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea. Esa. 55. Quod descendit imber & nix de cęlo, & illic vltra non reuertitur, sed inebriat terram, & infundit eam, & germinare eam facit, & dat semen serenti, & panem comedenti: sic erit verbum qd̃ egredietur de ore meo, non reuertetur ad me vacuum. Nix & pluuia impinguant terram, & reddunt eam fertilem, & fœcundam. Ita deuotio ad ea quæ scriptura docet, & lachrymarum effusio, animam reddit pinguem, & fœcundam. Sed quia omnis adeps Dei debet esse iure perpetuo. Leuit. 3. Cauendum est hoc, ne hæc deuotio vertatur in affectionem carnis.

Iudic. 9. Prælatio. Religiosi. H Deut. 28. Prelatus. Psal. 62. Esa. 55. I Leuit. 3.

Iudic. 9. Noluit oliua regnare super ligna, quia nolebat relinquere suam pinguedinem: hoc est pinguedo deuotionis & orationis qua afficiunt veri religiosi, orantes pro proximis, malentes esse in deuotionis pinguedine, quam in exterioris curæ regimine, hoc enim oleo dolores mitigantur, vulnera solidantur, cibi condiuntur, facies exhilarantur, fomenta lumini gratiæ præstantur.

Leuit. 24. Præcipe filijs Israel: vt afferant tibi oleum de oliuis purissimum, ac lucidum, ad concinnandas lucernas iugiter, extra velum: Oleum de oliuis purissimum ac lucidissimum est deuotio pura, ubi non intermiscetur humana gratia, hoc enim in cordibus fidelium lucet: qui enim odit fratrem suum, in tenebris manet. Affert aũt utilitatis plurimum hoc oleum ad concinnandas lucernas, quæ sunt extra uelum, hoc est ad illuminandas per gratiã aĩas, & Deo reconciliandas, quæ adhuc sunt extra velum. Inde est qd̃ Gen. 8. Columba attulit ramum oliuæ uirentis ad arcã: ramos enim oliuæ in signum pacis antiquitus ferre erat solitum, per hoc significatur pax peccatoribus reddita per orationes sanctorum, qui per affectiones, & deuotionem assistunt diuinæ præsentiæ, quia filij tui domine, sicut nouellæ oliuarum in circuitu mensæ tuæ. Secundi Mach. 1. Acceptum ignem de altari occultè absconderunt in valle, & cum missi essent ad requirendum ignem, nõ inuenerunt ignem, sed aquã crassam, qua dum perfusi essent lapides, erupit in ignem magnũ, ita ut omnes mirarentur. A qua crassa in qua latet ignis, est deuotio inflammata igne charitatis, quæ charitas non moritur, sed eius suauitas sentitur. Et nota de deuotione in tota tab. de charitate, de spiritu sancto, de anima, de corde.

Leuit. 24. K Gen. 8. Oratio. 2. Mac. 2. Gen. 9.

Gen. 9. Cumque obduxero nubibus cœlum, apparebit arcus meus in nubibus. Cœlum virtutibus stellatum, est conscientia deuota, quæ obducta nubibus aquosis deuotionis, incipit apparere arcus quattuor coloribus insignitus, rubens charitate, candens castitate, pallens austeritate, virens pietate, & sensuum honestate.

L Conscientia. Cor. Virtutes.

Exo. 16. Cum incaluisset sol, liquefiebat Manna Gregor. 27. lib. Moralium, cap. 8. Exponens illud quod dixerunt Iudęi: quando gustauerunt Mãna, ad quod non erant assuetti, Manhu, quod interprætatur quid est hoc. Supernum ait Manna anima percipit, cum per vocem compunctionis eleuata, nouam speciẽ internæ refectionis obstupescit: ut diuina dulcedine repleta iure respondeat, quid est hoc, quia dum a terrena delectatione suspenditur, ea quę de superius gustat insolitè miratur: cum ergo sol incalescit, Manna liquescit, quia dum mẽs radio diuini amoris succẽditur, quodam superno, & insolito sapore interius recreat̃. Leuit. 6. Ignis in altari meo semper ardebit, quære sup. fol. 51. b. Mat. Considerate lilia agri, quod crescunt. Viri deuoti lilio cõparantur: quia eius radix dẽt pallere humilitate, folia uirere deuotionis humiditate, folia candere castitate, grana rubere charitate. Ecclesiast. 39. Florete flores, quasi lilium date florem, frõdete in gratia. Et no. quod Luna existente plena, augentur aquę, & medullę, sic dũ anima est a Sole Christo perfectè per gratiã illuminata, augentur medullæ. i. humor internæ deuotionis, & aqua. i. exteriores lachrimæ. Sic Iudic. 1. Axa. i. deuota aĩa, petit cũ suspirio a patre Christo irriguum superius. i. abundantiã lachrymarum pro dilectione æternæ beatitudinis, & irriguum inferius pro incolatu prę sentis miseriæ, & infirmitatis propriæ. Et no. q̃ sicut arbor uel nimis iuuenis, uel nimis antiqua, ex defectu caloris naturalis facit lata folia, sed fructum aut nullum, aut uermiculosum, sic nos ex defectu charitatis, & deuotionis, facimus magna folia verborum. Sed fructus meritorꝫ aut nullos, aut

Exo. 16. Greg. Manna. M Leui. 6. Mat. 6. Religiosi. Lilium. Ecc. 9. Luna. Iudic. 1. Lachrymę. Arbor. Fructificare.

A Gen. 36. Christus. Cõsciẽtia. Cor. aut vermiculosos. Gen. 37. Reuersusq; Ruben ad ad puteum. Et cum non inuenisset puerum, scidit vestimenta sua, &c. Ruben interprætatur filius visionis est affectus de deuotus vacans amplexibus contemplationis, cisterna vetus, homo de die in diem corruptus. Est aut sine aqua quia siccitate deuotionis tepescunt desideria. Ruben ergo ad cisternam reuertitur quando excessus contemplationis, & feruor deuotionis remittitur, & puero non comparente amaritudine doloris affligitur. Et clamat, puer non comparet, &c. ¶ Vel cisterna sine aqua, conscientia sine gratia, ad quam Ruben reuertitur quando via peccati dudum dimissa ex defectu deuotionis repetitur, o qualis dolor, puer qui est vita sine termino, via sine deuio, veritas sine dubio, non comparet, & ego quo ibo.

Gen. 9. Gen. 9. Cumq; obduxero nubibus cęlum, apparebit arcus meus in nubibus. Cęlum stellis ornatũ est conscientia virtutibus ornata. Arcus autem conuersationem designat, in quo arcu libet considerare facturam, figuram, picturam: factura pulchritudinem conuersationis acquirit, pictura ostendit, figura custodit. Est enim factura huius arcus ex reflexione radiorum solarium nubem aliqualiter inumbrosum concauam, & aquosam subintrantium: Cum ergo homo in peccatis conceptus filius irę natus, informis natura, deformis culpa, recogitat quam frequenter, quam imprudenter, quam irreuerenter, Deum ostendit, ex amaritudine vitiorum, oritur in cœlo cõscientiæ, vapor suspiriorum, quia virtute diuina condensatus in nubem umbrosam confusione, concauam humiliatione, aquosam cõtritione, & lachrymarum effusione, sic subintrante radio gratiæ, apparet arcus in ætheræ conscientię, & incipiunt quattuor colores, quattuor virtutum Cardinaliũ apparere: uel quattuor colores, quia rubet charitate, albet castitate, pallet austeritate, uiret pietate. Nume. 11. Cumq; descenderet noctè super castra ros, descendebat pariter & manna. Nocte. n. clausis. s. sensibus, ab appetitu rerum temporaliũ, & sensibilium, descendit super terrã nostræ conscientiæ ros diuinæ irrigationis, & tunc descẽdit pariter dulcior diuinæ consolationis, qui in mãna refiguratur. Act. 2. Dum cõplerentur dies Pentecostes, erant oẽs Discipuli, &c. Quia in requiemẽtis & unitate charitatis, recipit̃ spiritus sanctus, & deuotionis. Esa. 6. Volauit ad me vnus de Seraphin, & in manu eius calculus, quẽ forcipe tulerat de altari, &c. Quære sup. f. 3. Item, f. 30. b. Num. 21. Dicunt perfidi Iudæi in persona indeuotorum, anima nostra nauseat super cibo isto leuissimo, hoc dicunt de manna cælesti, in quo deuotio figuratur. Et nota, quod deuotio est sicut mustum, quia sicut mustum ex nimio feruore lagunculas nouas disrumpit, sic deuoti ieiunando, seruiendo, vigilando, & alijs obsequijs insistendo, corpus suũ rumpere debent.

B Cõuersatio. Conscientia. Arcus. Iris. C Num. 9. Consolatio. Act. 2. Esa. 6. Num. 21.

D

De Doctoribus.

QVi ad iustitiam erudiunt multos quasi stellæ fulgebunt in perpetuas æternitates. Ad iustitiam dicit, non Philosophicam, quę continetur in lege naturæ nõ Hębraicam, quæ continet̃ in lege Moysi, nõ lucratiuã, & mundanã, quæ continetur in lege Politica, sed saluiftã, quę continetur in lege Christi, & Euangelij, cuius inchoatio est, nemini iniuriã facere, profectus, mala illata patienter sufferre, perfectio, omnibus bene facere, si potes, si quo minus velle. Tales stellas. i. tales Doctores posuit Deus in firmamento cœli. i. in ecclesia militanti, vt sua doctrina, & prædicatione diuidant diem, a nocte, idest fideles ab infidelibus, bonos a malis. Doctores clerici, & prælati. qui debent esse Prophetæ uidentes sibi & alijs, nõ uident in se gratiam per exercitium virtutum, nec iuxta se, quantum ad aliorum profectum, neque subtus se per temporalium contemptum, neque supra se per spiritualium appetitum. Et ideo a Prophetis Ierusalem egressa est pollutio super omnẽ terram, dicit dominus. Vnde in Prophetis Ierusalem vidi similitudinem adulterij, & iter mendacij, & confortauerunt manus pessimorum, ut non conuerteretur vnusquisque a sua malitia. Similitudinem dicit: quia non quæritur hodie uirtus, sed simulatio, non ueritas sed similitũdo. Audiuntur. n. facultates, ut nomen magisterij habeatur. Ouidius: *Doctrinæ venerabile nomen præstat, & in quæstu pro meretrice sedet.* Adulteriũ dicit, quia iam fere omnes scientiæ adulterium patiuntur: quia Methaphisici disputant sophisticè, Legistæ, Canonistę, Theologi, Philosophicè, Phisici curant empiricè. Num. 11. Eldad, & Medad prophetant in castris. Domine mi Moyses prohibe eos. Quid inquit æmularis pro me? Quis tribuat, ut omnis populus prophetet, & det eis dominus spiritum sanctum suum? Hoc dicitur contra inuidos Doctores, Gen. 3. Eritis sicut Dij scientes bonum, & malum. Hoc dicitur contra illos, qui curiosè, & superbè uolunt ascendere. Sed Adam sic ascendens tam grauiter elisus corruit, quod nondum sanata sunt vulnera filiorum, quæ adhuc cum tanto labore, & periculo cum ascendere non possint, nituntur repere, & nihil tam uile terrenum inueniũt, de quo nõ uelint cumulum scẽtiæ facere & collẽ, ut emineant, & reputentur alijs Doctores, & quantum labore multiplici ascenderunt, moriuntur, & ad inferos descendunt, & scientiam perdunt. Ascendunt, usque ad cœlos, & descendunt usq; ad abyssos.

Vide de Præd catoribus. Dan. 12. E Prelati. Hier. 23. Hipocrisis. F Inuidia. Doctores. Psal. 106.

Sciẽtia lucis paraẽ. Inuenitur aũt lux in quadruplici natura, in uegetabili, ut in quercu putrida, & in noctilucis: in natura sensibili, ut in sensib. particularib. qui non explent suã officia, nisi per beneficium

Lux. Scientia.

G ficium lucis in natura rationali, cum anima conuertitur super se, videt cogitationes suas, virtutes, & vitia, quod non fit sine quadam virtute intelligibili in natura cœlesti: vnde secundum Philosophum quælibet stella dicitur lux suis orbis.

Hac quadruplici luce debent lucere clerici. Prima est sæcularis scientiæ, secunda corporalis experientiæ, tertia fidelis conscientiæ, quarta spiritualis sapientiæ. Prima lux est sæcularis scientiæ, qualis est in noctilucis, quæ debent esse in clericis, vt sciant repellere falsitatem ex proprijs. Philosophia vero in vna parte sui tenebra est, in alia vero lux: & ideo sicut lux arguit tenebras, sic veritas falsitatem. Et bene comparatur hæc scientia luci, quæ est in noctilucis; quæ secundum Aristotelem non lucent luce propria, sed aliena, vt ignea, quia phaleris verborũ quibus obteguntur, faciunt illas apparere mirabiles: sicut turpes mulieres ornantur, vt placeant, pulchrè vero naturaliter non indigent tali ornatu, sic est de Theologia & alijs scientijs. Et ideo non est mirum si frequenter falluntur in fide, qui nimis morantur in talibus, quia ad tenuem lucem dirigunt totum cursum uitæ suæ. Frequenter enim viator deuiaret, qui ad modicum lumen iter magnum arripere uellet. Sed ista lux obscuratur, aduenientę maiori, sicut de die obscuratur quercus putrida, & noctiluca. Sic iam declarata scientia Theologica, quæ scientia Chsisti est, non deberent homines in aliarum scientiarum tenebris diutius remanere. In Esa. quingentesimoquinto. Quare appenditis argentum vestrum non in panibus, & laborem uestrum non in saturitate? Hoc dicitur illis, qui student in scientijs mundanis. Pro quarum acquisitione ad literam argentum expendunt, & multum laborant. Sed verè hoc est fatuum, quia mentem non reficiunt, sed Theologia est verus panis de tritico absque fermento erroris. In huiius panis fractione & expositione veri Discipuli cognoscunt Dominum. Panis iste cor hominis confirmat; unde de ista subdit Isaias: Emite absq; vlla commutatione vinum, & lac. Quia ista scientia inebriat mentem amore, & nutrit ut lac, sapore: quia non solum est scientia, sed uera sapientia a sapore dicta: Isaias inquit: Caupones tui miscueret vinum. Caupones siue tabernarij vinum scripturæ uendentes sunt Doctores Theologi, qui vinum miscent, quia insipidæ aquæ Philosophiæ iam admixta est tota ueritas Theologiæ. Et nota quod Lia lippa mundanas significat scientias, quæ sunt fœcundę in lucris temporalibus, Rachel decora facie Thologiam.

Scientia. H — Studium. — Theologia. — Scriptura. — Panis. I — Gen. 29. & 30. — Reuelatio

Eccles. decimoquarto. Aperti sunt thesauri, & euolauerunt nebulæ sicut aues. Thesauri tunc aperiuntur, quando in contemplatione nobis illuminatio secretorum infunditur. Tunc ad thesauros secretos ingrediamur, qui prius foris stetimus. Aperiuntur autem isti thesauri diuersimode, quidam enim post intimam compunctionem ascendunt ad sublimium penetrationem. Sicut Iob tertio. Antequam comederet idest ascenderet ad intimam animæ affectionem, & ueritatis cognitionem: quidam uero per meditationem: quia in eorum meditatione inexardescit ignis, hoc est in eorum meditatione incandescit flamma amoris, & lux veritatis: quidam per eruditionem, ut illi qui possunt subtiliter disserere, ad interrogata de ueritate respondere sine præmeditatione, quasi semper parati ad satisfactionem omni poscenti reddere rationem de ea, quæ in nobis est, fide, & spe: quidam per locutionem, ut cum de diuinis loquatur loquendo eis multa aperiuntur. Hæc autem omnia per deuotionem efficiuntur: motus enim ad mysteriorum enodationem proficimus deuotione, quam inuestigatione. Bernardus: vnctio plusquam lectio docet Theologiam. Et Io. Vnctio eius docet nos de omnibus. Gregorius. Mox ut mentem tetigerit, docet, solumque tetigisse docuisse est: unde Dan. decimoquarto. Ingressus reuelat regi mysteria. Cogitationes enim & affectiones uoluntates, & intentiones nostras profundæ rimati, & pro eis in oratione compungi, hoc est Dan. intus morari uel ingredi. Sed interiora & exteriora nostra secundum humanum modum pensare, hoc est Danielem exterius esse. Sed tam ista quam illa secundum diuinum iudicium æstimare, hoc est Danielem interius esse.

Mysteria. — K — Iob 3. — Deuotio. — Docere. — L — Io. 2. — Studens.

Exo. decimonono. Bestia si tetigerit montem lapidabitur. Vere bestia: quid enim refert inter hominem & bestiam, nisi quod cogitatio hominis reflectitur super se, non autem cognitio bruti? Cant. primo. Si ignoras te o pulcherrima mulierum, idest anima, quæ es pulcherrima, quia ad imaginem Dei creata, egredere, & abi post uestigia gregum, quia, quæ per meditationem a se non reuertitur in quandam bestialitatem transformatur.

Bestia. — M

Crisolitus est lapis coloris aurei quibusdã scintillis ardentibus micans: quia ex dulcedine sactę affectionis remanent quędam reliquię cogitationis tam succensę, quam serenę: unde formantur uerba dulcia, & ignita, cuius suauitatem, qui gustare nolunt eructare possunt. Cor enim calescens gratia feruida, & dulcis affectio consimiles effundit sermones. Conditi enim sunt sermones dulcore cœlesti, gratissimi, ignientes, sicut, & igniti, qui de illa intimę dulcedinis ubertate procedunt. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel, & fauum.

Crisolitus. — Verba. — Locutio. — Psal. 118.

Altitudo scientię designatur in lapide pręcioso, qui dicitur Crisopassus. Lapis iste habet stellulas aureas in colore purpureo. In stellulis aureis lumen scientiæ, in colore purpureo, ornatus uitæ, ut

Crisopassus.

A vt lumen scientiæ condiat, & ornet honestatem vitæ. Iuxta illud Gemmulla carbunculi in ornamento auri. Iste est lapis, de quo Zacha. 3. Oculi septem in lapide vno. Quia vir doctus, & sapiens debet oculos suæ considerationis septempliciter voluere in Deum per rectam intentionem, in proximum ad ędificationem, & cõpassionem, in seipsum, vt exteriori fulgeant honestate, & interiori charitate. Presentia moderato per intelligentiam, præterita per memoriam, futura per prouidentiam. Huius lapis natura est quod in luce occultatur, in tenebris lucet, vnus & idem lapis est: tamen pro varietate aeris ita mutabilis, sicut aliquando vidi in magnete, quod in vno sui angulo attrahebat ferrum, in altero fugabat. Hæc est sapientia, & discretio prælati, qui nouit diuersas peccatorum facies considerare, & pro loco & tẽpore, & qualitate subditorum mutabilem se reddere. Nam sicut eadem species medicinę non conuenit diuersis complexionibus; & infirmitatibus corporum, sic nec eadem medendi species conuenit diuersis erroribus, & defectibus animarum.

Eccl. 32. — Oculus. — Cõsiderã. — Videre. — Prudẽtia. — Lapis. — Prælatus. — Correctio. — B

Vnde ille qui nutriendus est consolatione, nõ est feriendus obiurgatione.

De doctore dicitur Erat arca ex omni parte circumtecta auro idest doctor, in quo sunt thesauri sapientiæ, & scientiæ plenus puro, & vero dogmate.

Heb. 9.

Doctores alios regentes debent offerre aurum, thus, & myrrham. Aurum rutilans significat feruorẽ sapientiæ: thus subalbũ lumẽ doctrinæ: mirrha viridis designat inmarcessibilitatem gratiæ: vt sic habeat bonus doctor veram sapientiam, claram doctrinam, & commendet Dei gratiam. De primo Hebre. 9. Erat arca ex omni parte, &c. Quę re supra. De secundo Exod. 30. Præcepit Deus offerri thus lucidissimum idest dogma perspicuum. De tertio Can. 5. Labia eius distillantia myrrham primam. Quia doctores, qui sunt labia Christi, debent distillare mundiciam, & gratiam. Sed aurum sapientiæ efficitur obscurum per nubes opinionum. Tren. 4. Quomodo obscuratum est aurum: ecce nubes opinionum, est mutatus color optimus, ecce succus verborum: dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium prælatorum, quantum ad relectionem veritatis ab antiquis fundatæ in capite omnium platearum, quia quot capita tot sententiæ. Thus efficit subrufum, quia minus est efficax in medicinis per inutilitatem aliarum scientiarum. Hiere. 6. Leges meas nõ audierunt, verba mea proiecerunt. Vt quid mihi offerris thus de Sabba, & calamum suauem de terra longinqua? Sabba clamor, quia ad litteram iam contemnitur sacra scriptura, & assumitur clamosa, rixosa, & canina doctrina. Sic enim Apius philosophus forensem eloquentiam caninã

Doctor. prædicatio. — C — Elerici. Prælati. Studẽtes.

facundiam appellat, & auditur tenuis mollisque medicina. In calamo suaue olẽte designatur ea per quæ elungamur a vera scientia. Et hoc est, quod sequitur, de terra longinqua, quia intermentem, & Deum ponimus medium, quasi interstitium temporalium. Mirrha efficitur iam non viridis, sed liuida, per viru. inuidiæ, & falsitates occultarum suggestionum.

D — Scientia. — Scriptura.

Can. 6. Dilectus descendit ad areolam aromatum, idest ad scolas, vt lilia colligat, non arundines vacuas in scientijs philosophicis, non vrticas pungentes, & vrgentes in scientijs lucratiuis, non lactucus toxicatas in scientijs superstitiosis & dãnatis: Sed lilia qui sunt flores suspensi in summitate bastilium suorum, candidi, & patuli cum quadam repræsentatione florum, sursum extendentes, de intimis suis, flosculum producentes scientiæ sunt theologicæ, & catholicæ: suspendentes apicem intelligentiæ in cognitione supernorum candidam reddentes animam sine macula ad Dei beneficia recipienda, & reflexa in se, vt sicut loquitur, sic uiuat, & ex intimis visceribus prodeant gemitus, & suspiria, quæ declarent in tali anima ignitissimum desiderium supernorum, & in talibus reficitur Christus, quia pascitur inter lilia.

Lilium. — Cognitio. — E

Qui vult aquirere verã scientiam: quia in maleiolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis, oportet quod habeat puritatem conscientiæ, honestatem vitę, vacet sapientię, corpus quiescat a vitijs, anima ociatur a cogitationibus noxijs, spiritus voluptetur scientię desiderijs, vt sicut apes succos florum colligunt, quos in fauos digerunt, & conuertunt, & commixta quadam suauitate spiritus proprietate mel inde conficiunt. Sic de multis noxia relinquentes, vtilia eligentes, quicquid legimus in virtutis vsum conuertamus, hoc etiam attendentes, ne cicutam pro mirtho legamus, loliũ pro tritico. Vnde poeta: Qui legitis flores, & humi nascentia fragra, frigidius opium fugite, hic latet anguis in herba. Anguis dicitur, quia secundum sapientem non dantur venena, nisi melle circumlita. Sic etiam videmus sæpe dum rosa legitur, manus legentis seu colligentis vrtica pungitur: quia terrã salutares herbas eademque nocentes nutrit, & vrticæ proximæ sæpe est rosa. In quibuscunque ergo libris, aut scientijs bona inueniantur, & vtilia accipienda sunt, mala vero vitanda, vt sicut capra discernit herbas, quibus ei vesci expedit, ab eis, quibus vesci non expedit, sic de multis sententijs illas debemus discernere, quæ sunt in salutem necessariæ, & alias respuere, quæ sunt curiosæ & noxiæ. Nam sicut in eodem prato capra inuenit bonam herbã, & ciconia lacertam: sic in agro scripturæ vnus inuenit vitam, & alius mortem. 2. Thimo. 2. Stultas autem, & sine disciplina quæstiones deuita, iuuenilia desideria fuge: Iuuenialia desideria sunt quædam

Conscię- tia. — F — Error. — Liber. — Scriptura.

G dam elationes mentis, & præsumptiones: vnde
Quæstio. Superbia. gnitio quidam superbiunt quia quasdam quæstiones sub tiles, & inutiles mouerunt. Sed sicut inflata facies claudit oculos corporis, ita elatio ista mentis oculos cordis, ut non uideat lumen ueritatis. Et quia sicut dicit Aug. in sermone de eclipsi solis. Multo facilius inuenit syderum conditorem humilis pietas, quã siderum ordinem superba curiositas: ideo studenti cuilibet dicitur: Iuuenilia desideria fuge.

Cum veritas sit lux quædam spiritualis, illi filij lucis sunt, qui illam sapientiam quærunt, in qua lucem primam cognoscunt. Et in ista omnia alia: vnde qui ad illam accedit limpidius, cognoscit clarius: si enim quæratur a te de duob. circulis formatis in puluere, quis eorum est melius formatus, statim recurres ad rationem circuli, & illum melius formatum iudicas, cui magis competit ratio seu
H diffinitio circuli, vides in qua iudicas de circulis
Lux. benè, & malè formatis: sic in mentibus nostris effulget radius diuinæ lucis. Ad quam si conuerteremur, illuminaremur. Non tantum ad discernendum verum a falso, sed & bonum a malo. Et iste est radius lucis, de quo loquitur Dionysius in epistola ad Titum: Cum templum & omnia per mentis excessus nullo inferiori retinaculo præpeditus transcenderis, ab omni concupiscentia, & cura absolutus, & purgatus, tunc tandem sursum ageris ad supersubstantialem radium diuinæ incomprehensibilitatis, sed filij tenebrarum assueti, & nutriti tenebris, & varijs scientijs magis delectantur in noctilucis, vt sunt squamæ piscũ quercus putrida, & huiusmodi, quod in radio vere lucis. Ad quam si accedunt tremulis oculis & palpitante lumine offendunt & videtur motus luminis, cum potius sit motus tenebrarum fugientium lumen. Sicut dicit Hugo de sancto Victore in expositione Angelicæ Hierarhiæ, & probatur in perspectiua.

I Cum prælati sint rectores & directores animarum, magis est eis necessaria scientia diuinæ legis,
Prælati. Scriptura. quã humanæ: quia per artem naturalem non militatur, neque per artem militarem subalternatã, vt est ars factrix, sed per artem propriam, vt per artẽ militarem: ars autem principalis directiua animarum est sanctum euangelium, vetus est & nouum testamentum, verbo & exemplo monstratum, & huius signum est: quia quando ecclesia per sanctos viros & theologos fuit gubernata, fuit ampliata & dilatata. Nunc autem quia data est in manus illorum qui legem Dei ignorant angustatur, & turpiter truncatur. Quarti Reg. 4. Non videbis ventum, nec pluuiam, & alueus replebitur aquis. Ventus afflictiuus, disputationũ pluuia, doctrina per doctorem acquisita. Videmus autem sæpe in viris spiritualibus, & deuotis, ꝙ nec scolas intrant, nec disputationib. vacãt, & replentur scię
Disputatio. tia spiritus sancti, cuius vnctio docet de omnibus

K Matth. 24. Fidelis seruus & prudens, quem constituit dominus super familiã suã, vt det illis, &c. Seruus propter humilitatem, qua Doctor & prædicator, qui debet inter alios præcellere, vt quicquid pingit calamo linguã, & incausto saliuæ, humilitate siggilet, aliter faciet in auribus tinnitũ, sed nescio, si faciet in cordibus fructũ, incipit aũt a quæstione. Quis putas ait est fide, &c. Quia totũ exercitium multorũ est hodie in quæstionibus, vt quã diu viuatur, semper quærarur dispensator fidelis, vt pro modo, & capacitate auditorum formentur verba doctorũ, dicant apta nõ, alta: quia qui moderatur linguã suã prudentissimus est, vt det illis triticum idest cibum, qui generat bonos humores, doctrinam scilicet quæ generat bonos mores, non loliũ vel zizannia, quæ grauant stomachum, & inflammationes faciunt, & torsiones, nec nutriunt scientias. s. superstitiosas & curiosas, quæ cũ labore discuntur, & nõ nutriunt Et sicut discipuli exeũtes ad sata, vellebant spicas, Matt. 12. ita nos capiamus & proferamus vtiliores scientias, vnde Antonius cuidam monacho studenti in philosophia dixit, & philosophũ non fecisti, & monachũ perdidisti. Baruc 3. Disce vbi sit prudentia, vbi sit virtus, vbi sit intellectus, vt sciás similiter, vbi sit lõgiturnitas vitæ, vbi sit lũmen oculorũ & pax. Cũm enim anima auertitur a sensibilibus, & conuertitur ad illam lucem incommutabilem, quæ irradiatur super mentẽ mutabilẽ, perfundit intellectũ veritate, & affectus inflãmatur charitate. Sicut Moysi ascendenti in montẽ, reuelauit dominus cuiusmodi tabernaculũ ædificaret, & quæ edicta populo proponeret: quia mẽti cõtemplatiuę reuelatur in contemplatione, qũo debeat viuere præparãdo Deo habitaculũ, & quid debeat docere erudiendo populum. Et de Ioseph qui fuit prudentissimus, dicitur cum exiret de terra Aegypti linguã, quam nõ nouerat, audiuit. Tunc aũt Aegyptum eximus, cũ tẽporalium obliti, radios contemplationis in æternitate figimus, vbi tam ex diuina inspiratione, quã ex angelica reuelatione, cęlestis sapientiæ secreta percipimus, quæ ante nesciebamus, sed infirmis, & mansuetis oculis odiosa est lux. Ideo cũ assurgere credimur in Deũ, palpitante lumine cito desilimus in tenebras mentium nostrarum, & quærimus sapientiam in foraminibus quaternorũ pelliũ ouinarũ. Baruc. 3. Filij Agar exquisierũt prudentiam, quæ de terra est, negociatores terræ, confabulatores prudentiæ, viam autem sapientiæ nescierunt. Confabulatores ait prudentiæ, tamen viã sapientiæ non intellexerunt, quia bene possumus habere ex scriptis facilitatem pronunciationis, nitorem sermonis, sed sine conuersione mentis ad Deũ, impossibile est venire in expositionẽ, & veritatẽ scripturarũ, & in abdita sacramẽtorũ. Exo. 38. Non sequaris turbam ad faciendũ malum, nec in

Spiritus sanctus. Matt. 24. Prædicator. Prædicator. Doctrina. L Baruc. 3. Scientia. Studẽtes. Gratia. M Contemplatio. Secreta. Reuelatio.

A Iudæo plurimum acquiesces sententiæ vt a vero
Iudæus. Scholaris. deuies. Turba quę deuiat a veritate, est multitudo scholarium, qui propter scientias sæculares cõtemnunt studium theologiæ: etsi aliqui student in theologia, magis student ad sciendum, quam ad sapiendum. Sed aliud est facilitatem oris, & nitorem habere sermonis, aliud verò venas, & medullas cœlestium intrare secretorum, & profundissima sacramenta puro cordis oculo contemplari, quod nec humana doctrina, nec eruditio secularis, sed sola puritas mentis, & illuminatio sancti spiritus obtinebit.

Dicit Macrobius in principio libri Saturnaliorum, & sumitur de Seneca in fine epistolarum ad Lucillum, & ille idem hoc sumit de Virgilio, quod in acquirenda via sapientiæ, & scientiæ debemus
Apes. Scientia. apes imitari, quæ flores idoneos ad mel faciendũ eligunt, & quod afferunt per fauos digerunt, atque liquentia mella stipantur, & dulci distendunt nectare cellas, & varium succum in saporem vnũ
B quadam mixtura, & proprietate immutant spiritus. Sic & nos quod ex multis legimus utiliora debemus eligere, ordinare, & in unum saporem vi nostri ingenij commiscere, & sic commutare, ut si appareat vnde quid sumptum fit, aliud tamen quam illud vnde sumptum est appareat, plus verò nobis faciendum est: quia de multis sententijs illã, in qua salus nostra consistit, audire debemus, & de illa utiliores sententias eligere, & ordinare, & inter illas utiliores eas, quæ nobis timorem iudicij incutiunt semper considerare. Vnde ait Propheta: Viam ueritatis elegi, iudicia tua non sum oblitus. Notitiam veritatis impediunt affectiones, & contentiones: Effusa est contentio super principes, & errare fecit eos in inuio, & non in
Psal. 106. Doctores via. Effunditur contentio super principes, quia magistri in suis opinionibus, & scientijs sunt discordes: errant in via, quia offendunt in ueritate
C manifesta: errant in inuio, q̃a discordias, & dissẽsiones suscitant, & tunc utrum mala sint quæ faciunt, uel nesciunt, vel forte dubitant. Quia sicut granum latet inter paleas, sic in clamoribus,
Eccl. 43. Sol. & contentionibus latet veritas. Eccles. 43. Sol
Prælatus. refulgens radijs suis obcæcat oculos: quia magnitudine sui luminis occultat stellas visui humano, quæ dicuntur oculi cœli. Vnde sol prælatum significat, qui & in se lucet per bonam conscientiam, & alijs refulget per bonam uitam: ita quod comparatione eius aliorum opera non reputant, sicut in lumine solis aliarum stellarum lumen, &
1. Mac. 6. operatio occultatur. 1. Mahab. 6. Refulsit sol in clipeos aureos & resplenduerunt montes ab eis. Talis enim debet esse uita prælati, ut eius comparatione populus merito grex dicatur. Sed iste
Electus. Scientia. sol eclipsim patitur, cum abiecta scientia veritatis quasi interposita luna, mutabilitate scilicet temporalium adhæret scientijs lucratiuis, in quibus communiter student hodie rectores animarum D abiecta scientia scripturarum. Ioel tertio. Sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem. Et ideo non est mirum, si errores nascantur in eis, ubi sol nihil diffundit sui luminis. Vnde Sapiens in persona talium loquitur. Errauimus a Sap. 5. Eclipsis. via veritatis, & sol intelligentiæ non est ortus nobis, & huius eclipsis causa est, eo quod, prælati nihil, aut parum conferunt bonis, & bene meritis, Prælatus. Psal. 103. sed nepotulis, & amicorum carnalium filijs. Ortus est sol & congregati sunt. Sol est ortus, prælatus est creatus, & congregati sunt nepotes, & consanguinei, ut in uno episcopo tota uideatur episcopata progenies. Creatur alius prælatus, & statim suscitatur alia familia a priori, ac si non fuerint disparentes. Na. 3. Custodes tui quasi locustæ, & paruuli tui quasi locustæ locustarum, quæ confidunt in sæpibus in die frigoris: sol ortus est, & auolauerunt, & non est cognitus locus eorum, ubi fuerint. Vnde de eis dicitur Eccles. E 44. Tripliciter sol exurens montes, radios igneos Prælatus. Sol. exsufflans. Ad litteram tripliciter sol montes exurit, dum nudat uirorem, dum digerit humorem, dum in montibus excitat inflammationem. Quod fit dum prælati auferunt a subditis lasciuiã concupiscentiæ, nutriunt in bonis rorem gratiæ, Prælati. Correctio excitant in feruorem per zelum vindictæ, & sic cessant subditorum culpæ. Apocalyp. 10. Facies Angeli, ut sol, & pedes eius tanquam columna ignis. Angeli enim superiores primo ex motu superferuido mouentur in Deum, quorum feruor non remittitur, nec declinat, sed ex illo amore incessabili procedunt ad inferiores purgandos reigniendo eos sursum reducunt, & hoc est facies Angeli, vt sol, &c. Ignis enim habet naturam resilitiuam, qui inferius pascitur, & sursum mouetur. Sed feruor iste solis extinctus est in aliquibus per ocium, & torporem. Sol enim per motum suum excitat calorem, quia in quolibet pun-
F cto aeris intersecant se radij procedentes in partes diuersas. Ergo quies in prælatis, quia non Prælati. visitant non corrigunt excessus, non exercent curationes. Causa est quia extinguitur feruor so-
Gen. 28. lis, quod significatur in Iacob, qui voluit requiescere post solis occasum. Et isti post feruo-
Sol. Prælatus. rem charitatis extinctum, vnde iste sol, scilicet prælatus per carnalitatem obtegitur, ut non habeat decorem: per cupiditatem eclipsatur; ut non habeat splendorem: per ociositatem extinguitur, vt non habeat feruorem, per hipocrisis vanitatem, vt sic liceat loqui adnihilatur, vt non ha
Num. 11. beat uigorem. Circuibat populus & colligens manna frangebat mola, siue terebat in mortariolo, coquens in olla, & faciens ex ea tortulas saporis quasi panis oleacei. Circuit populus quærens prædicationem, & colligit manna per deuotionem, frangit mola per dictionem, & medita-

G ditationem, terit in mortario per cordis contri-
tionem, coquit in olla per ignitum feruorem, fa-
cit ex eo tortulas per amaram satisfactionem, nã
panis qui formatus ex oleo tortula dicitur quasi
panis oleacei propter spiritualem delectationem.
Dicit circuibat populus homines pauperes, &
plebei hodie frequentant sermones non litterati,
Prædicatio. non diuites, non prælati. Treno. quarto. Paruuli
Diuites. petierunt panem, &c. Similes enim sunt diuites,
& litterati draconi, qui fugit in foueam & ibi se
circumuoluit, ne sentiat odorem panteræ, quam
animalia minuta sequuntur; quia ex eius odore
sanantur, sique sunt pestes in eorum corporibus,
homines enim pauperes frequentant ecclesias, &
sermones diuites, & litterati fugiunt, & vadunt
ad tractandum baratarias. Can. quinto. Oculi
eius sicut columbæ super riuos aquarum, quæ la-
cte lotæ sunt, & residentiuxta fluenta plenissimę.
Oculi ecclesiæ sunt doctores: oculi enim debent
H prouidere toti corpori, & cauere a periculis: quia
sicut columbæ præuident in aquis vmbram acci-
pitris, sic doctores, & litterati præuident tenta-
tiones, & pericula ecclesiæ in scripturis sacris re-
sidentis iuxta fluenta pessima, & lacte lotæ haben
tes lac doctrinæ simplicis, & fluenta plena in sen-
su morali, pleniora in allegorico, plenissima in
Scriptura. anagogico. Residentes iuxta illum alueum ple-
nissimum assidui, seduli, humiles, & quieti: hos
Oculus. autem oculos Diabolus nititur eruere, ut reddat
cæcum totum corpus ecclesiæ. Sic enim coruus
Diabolus. primo oculos impetit in cadauere, quòd figuratur
Oculus. 1.Reg.vndecimo. Vbi Naas per quem Diabolus
figuratur, volebat Israelitis viris, scilicet Iabes Ga
laad eruere oculos dextros, & dimittere sinistros,
& sic eis confederari: volebat enim seruos Dei
monoculos facere. Sciebat benè, quòd si essent
monoculi, nõ possent Deo seruire in tabernacu-
li ministerio, siue in sacerdotali officio. Leui. 21.
I Si albuginem habens in oculo non accedat ad al-
tare, quia maculatus: aut forte sciebat, quòd si dex
ter oculus esset erutus, sinister esset necessarius ad
regendum clipeum, & sic populus non posset pu-
gnare. Est quædam solicitudo vituperabilis in
eis, qui dimittunt studium theologiæ, & cum ma-
gna solicitudine insistunt circa studium philoso-
phiæ. Quod & sustinendum esset in sæcularibus
non tamen in religiosis Nume. 16. Quemcunque
elegerit dominus ipse erit sanctus, id est ipse ap-
parebit sanctior cæteris. Sicut res dicitur fieri
quando primo innotescit inde est, quod non eli-
guntur, sed reprobantur ibidem Choræ, qui inter-
Electus. pretatur clamans, scholaris, scilicet vel clericus, cu-
ius affectus est cupiditate infectus, qui audit scien
tias lucratiuas, & clamosas, nec Abiron magister
inutilis scholaris, cuius intellectus per curiositatẽ
excæcatus est. Nec Dathan, donec sufficiens, su-
perbi, qui sibi uidentur sufficere, & omnes alios
transcendere, quorum actus non sunt in sanctita-
te. Electus autem est solus Aaron. Numer. 17. K Electus.
Quem elegit dominus germinabit virga eius, &c. Virga.
Nota tria fuisse in virga Aaron, virorem, florem,
fructum: viror, qui pascit oculum est intellectus
purgatus per scripturam illuminatus: flos purita-
tem habens est intellectus: fructus est bonũ opus. Scholaris
Quæ tria debent reperiri in bonis scholaribus.
Gen. 20. Redde vxorem viro suo, quia Propheta
est, & orabit pro te, & viues: si autem nolueris eã
reddere, morte morieris tu, & omnia quę tua sunt.
Intellectus videtur esse propheta: quia præuidet
diuina consilia, cuius vxor est sapientia, & scien-
tia diuina, cui adhærere debet inseparabili copula.
Cum autem a carnali affectu ad sibi proficiendũ
liber ingenium acuerit, quicquid meditabitur ora-
tione dignum, & in tali primo erit, si uero abstra-
hatur, aut separetur intellectus ab ista vxore, quic-
quid agimus dignum est morte. Apoc. 2. Balaam L
docebat Balaac mittere scandalum coram filijs Is- Apoc. 2.
rael, edere, & fornicari. Balaac elidens, Balaam po
pulus uanus. Hi sunt doctores vani, qui docent
carnem, qui elidit spiritum, ut se exerceat in gula,
in luxuria, propter quod populus. Docere mulie- 1. Thi. 2.
res in ecclesia non permitto, neq; dominari in vi-
rum, sed esse in silentio. Mulieres homines carna- Doctor.
les, & muliebres, & molles, qui allegant carnis fra- Prædica-
gilitatem, non spiritus virtutem. Vnde Deut. 20. tor.
Interficies in ore gladij Aetheum, Amoreum, Ca
nanęum, &c. ne forte doceant vos facere cunctas
abominationes, quas operati sunt dijs suis, & pec-
cetis in dominum Deum vestrum. 1.Cor. 5. Epu-
lemur non in fermento veteri, neque in fermento
nequitiæ, sed in azimis sinceritatis, & ueritatis. Error.
Fermentũ veteris nequitiæ est error philosophiæ,
& hæreticæ doctrinæ, quę reddit cor ad modum
fermenti tumidum per elationem, non purum per
veritatis cognitionem. Vnde Aug. in libro de fide
ad Petrum: Infideles homines auribus volunt su-
surrare fidelium, non regula diuinę veritatis tradi- M
ta, sed nequitia humani erroris iniuncta. Matt. 4.
Assumpsit eum Diabolus, & statuit supra pinna-
culum templi, &c. Vbi nota, quòd supra pinnacu-
lum de superbia tentauit Christum: vnde Chrys.
quia fere omnes doctores, & prælatos subuertit Doctor.
elatio, ideo magister veritatis permittit se assumi Prædica-
super pinnaculum, id est tecti fastigium, ubi est tor.
sedes doctorum, ut doceat eos tẽtari de uana glo-
ria. Non in solo pane viuit homo, sed in omni
verbo, quod procedit de ore Dei. Quia cum ho- Prædica-
mo sit compositus ex duplici substãtia corpore, & tio.
anima, sicut corpus habet suam refectionem in ci-
bis corporalibus, sic anima in spiritualibus eius
sunt ædificationis uerba, & sacræ scripturæ docu-
menta, quę ex ore Dei procedunt hanc refectionẽ
impedit carnalis esca: vnde Salomon cogitauit
carnem suam abstrahere a vino, vt animam suam
transf-

A transferret ad sapientiam. Tres pueri cauebant si-
Eccl. 2. bi ab esca regia, & impleti sunt sapientia. Tenta
Dan. 1. nos obsecro dicit Daniel, vt dentur nobis legumi-
na ad vescendum, & aqua ad bibendum. Sequi-
tur: Pueris autem illis dedit dominus sapientiam,
& scientiam: quia venter pinguis sensum tenuem
2.Paral. 1. non generat. Dictum est Salomoni dormienti
petenti sapientiam, & scientiam, vt iudicare posset
Sensus. populum. Sapientia, & scientia datę sunt tibi. Sa-
Clausio. lomon iste in somno vigili sapientiam petijt, &
Gen. 2. accepit. Somnus est quies animalium virtutum,
Somnus. cum intentione naturalium: quia sopitis sensibus
Dormitio in vegetationem corporis natura efficatius ope-
Gen. 28. ratur. Sic dormiuit Adam, cui rapto in excessu
3. Reg. 19 mentis facta est diuinitus reuelatio: sic Abraham
Scholaris cum sopor irruit super eum facto ei certo iudicio:
Can. 5. sic Iacob videns Angelos ascendentes, & descen-
dentes. Sic Elias sub iunipero; sic scholaris petens
sapientiam non diffundatur ad exteriora, vt dicat
B illud. Ego dormio & cor meum vigilat.
Gen. Clamauit populus ad Phataonem alimen
ta petens. Vtique alimenta, quæ nutriant men-
tem non porcorum siliquas, quæ inflant uentrem,
quales sunt scientiæ mundanæ, sed ueritas scriptu-
2. Thi. 3. ræ: quia omnis scriptura diuinitus inspirata utilis
est ad docendum, ad erudiendum, ad corripien-
dum, ut perfectus sit homo Dei & ad omne opus
bonum instructus, hoc debet peti a doctore in eu
ius figura Actu. 3. Quidam vir erat claudus ex
vtero matris suæ, qui baiulabatur, quem ponebant
quotidie ad portam templi, quæ dicitur speciosa,
vt peteret eleemosynam ab introeuntibus in tem-
plum. Quia qui suam cognoscit insufficientiam
quotidie sacram scripturam scrutatur. Fideles
doctores precibus suscitat, vt accipiat veritatem,
quasi contra sua vitia medicinam, quicquid legit,
4. Reg. 4. quicquid videt, quicquid audit, in sensum spiritua-
lem conuertit, vnde se reficit. Dixit Elisæus ad
Sunamitem, vade, & pete mutuo ab omnibus vi-
C cinis tuis vasa vacua non pauca, & ingredere, &
claude ostium tuum. Vasa vacua sunt libri gen-
tilium, qui aliquando pie, & bona intentione le-
guntur, & oleum tunc desuper a domino effun-
ditur, quia spiritualis intelligentia inde elicitur Io.
Ioan. 4. 4. Dixit Iesus mulieri. Si scires donum Dei, &
quis est, qui dicit tibi da mihi bibere forsitan pe-
tisses ab eo, & dedisset tibi aquam viuam. Petit
Iesus potum, quando vult ꝓ Prædicatores, & Do-
ctores instruant populum subditum, & nos si ha-
beremus donum Dei, gratiam Spiritus sancti, pete
remus, vt daret nobis aquam viuam, id est sapien-
tiam, & scientiam veram ad alios instruendum.
Aqua enim viua est, quæ fluit impetu de monte
Libani, vel quę ortum, & radicem habet a magno
mari, propter quod nõ potest siccari, semper fluit,
& nunquam deficit, scilicet sapientia desursum
descendens charitate cõdita, quæ semper proficit,
& nunquam excidit, hæc maxime petenda est ad
muniendum populum: quia ante aduentum An- D
tichristi secundum Greg. 34. lib. Moral. doctrinæ Greg.
sacræ conticescent, & verba prædicationis, & præ- Prædica-
dicatores Antichristi seminabunt mendacia, ha- tio.
bebit enim hipocritas, qui prædicabunt contra
mores, sapientes, qui contra fidem, potentes, & su
perbos, qui ex nouitate suæ prædicationis dicent
populo placentia, & assecurabunt eos in peccatis
suis. Ionæ 4. Percussit sol super caput Ionæ, &
æstuabat, & petijt animæ suæ, vt moreretur. Quia
quando radius diuini luminis attingit verticẽ in-
telligentiæ nostræ, affectus æstuat, inflammatus
amore diuinæ bonitatis, intellectus illuminatur
cognitione ueritatis: sed quia inualescẽte anima-
litate radius ille more fulguris, & cito prętereuntis
intermicat: ideo & dissipat, ideo petit anima, vt
animalitas sua tollatur, vt purius contempletur, &
diutius delectetur. Can. 5. Pessulum ostij mei aper-
rui dilecto meo; at ille iam declinauerat & tran- E
sierat. Tunc declinat, cum veritati contemplandæ
per speciem deficis, cum tu afficeris vehementius
& declinas ocius, atq; transierat velox trãsitus, sed
non parum violenter habet in transitu liquefactã
relinquens animam: liquefacta est, quia crescens,
currens, clarescens, crescens virtute, desiderio cur-
rens, veritate clarescens. Eccles. decimoquinto.
Cibauit illum pane vitæ, & intellectus. Panis vi-
tæ, & intellectus est verbum sacræ scripturæ,
& sanctæ prædicationis: quia reficit in præsenti
virtute intelligentiæ, & in futuro perducit ad vitã
gloriæ, uel panis intellectus, quia erudit intellectũ,
& vitæ, quia ordinat ad vitam, & faciat affectum;
intellectum notitia, affectum gratia. De primo
Luc. 24. Cognouerunt Dominum in fractione
panis. De secundo Mat. 4. Non in solo pane viuit
homo. Iste panis frequenter nobis apponitur, &
magnam efficaciam haberet si bene masticaretur
per diligentem in uerbo prædicationis discussio- F
nem. Et secundo traijcẽretur in ventrem memo- Euchar.
riæ per frequentem meditationem, dirigeretur per
feruentem compunctionem, assimilaretur, & in
substantiam conuerteretur per morum informa-
tionem, & vniretur per dilectionem. Sicut enim Prædica-
panis cor hominis confirmat, alioquin timendum tio.
est, ne sit potius causa mortis quam vitæ, quod fit Panis.
cum audimus, & refici nolumus. Sicut enim pa- Cibus.
nis, qui hominem nutrit, acipitrem interficit, &
bonus cibus, uel potus sanum reficit, infirmum in-
terficit, vt dicitur in libro de moribus ecclesiæ. Iob
20. Panis eius in vtero eius vertetur in fel aspidũ
intrinsecus, vel cum audiunt, ut detrahant præ-
dicanti. Matth. 5. Non est bonum sumere panem
filiorum, & mittere canibus. Difficile enim est Prædica-
proferre aptum, & gratum ad omnes sermonem, tio.
maximè in tanta multitudine, ubi ætas mores, cõ-
suetudines, voluntates, variæ sunt, sicut ferientem
multarum cordarum citharam, ita plectrum apta-
re singulis, vt nusquã sonus alicuius offendat au-
ditum.

G ditum. Et ideo ex causa triplici periculum est in
Eccl. 15. prædicantibus, aut ex sensu, aut ex verbo, aut ex
Aqua. auditu, aut enim nimis illuminatus est sensus, aut
Prædicatio. ad explanandum, non est sermo sufficiens, aut be
ne prolata oratio, etiam excipit auditus, ut dicit
Greg. Eccles. 15. A qua sapientiæ salutaris potauit
Eccl. 39. illum. Verè aquæ sunt refectiones scripturæ Spi-
ritus sancti, in quibus die ac nocte meditamur, pa
scimur, & potamus. In his enim quasi in quibus-
dam riuulis fons sapientiæ, qui oritur in medio
Paradisi deriuatur foris, & in plateis aquas suas
diuidit. Eccl. 39. Audite me diuini fructus, & qua-
si rosę plantatæ super riuos aquarum fructificatæ.
Istæ sunt aquæ, quæ viuificant animam in utraq;
ripa omne lignum pomiferum cuius lignum non
defluit, nec fructus deficit sicut dicitur in Ezech.
Quomodo enim deficeret: quia & si manifestè
non pluat, vt sensibiliter influat, tamen occultè in
terius viuificat, & fęcundat, radices affectionum
H impinguat, & omnem statum inde informat, ut in
ipso meditante, & legente, nec marcescat, nec de-
fluat. Folium, id est uerbum leuiter, vel inaniter
prolatum, nec aliquando vita desinat facere fru-
ctum. Qui vult veram Dei notitiam habere de-
Oculus. bet oculos interiores a peccatorũ sordibus emun
dare. Nam sicut oculus exterior si purus, & sanus
fuerit naturaliter sine doctrina lucem materialem
videbit: sic oculus interior purus sublata caligine
peccatorum facillime intelligit etiam occulta my-
steria scripturarum, non enim a Spiritu sancto, vt
nobis obscuræ essent prolatæ sunt scripturæ, sed
velamine peccatorum nostrorum obnubilante
oculos cordium redduntur nobis obscuræ; ideo
Apoc. 3. secundum consilium Io. Collirio lachrymarum
inunge oculos tuos, ut uideas. Luc. 17. Si habue-
ritis fidem dicetis huic arbori moro eradicare, &
transplantare in mari, obediet vobis. Fructus mo-
ri albescit in floribus formatus rutilat, & rubescit,
I maturitate nigrescit, fructus eius cibus est pasto-
rum, sicut sacra scriptura docet albedinem in puri-
tate incorruptionis, rubedinem in asperitate
mortificationis, nigredinem in assiduitate labo-
ris, & actionis. Et est refectio prælatorum li-
cet dicat. Exod. 10. quod deuorata est herba ter-
ræ a locustis, & quicquid pomorum, idest fructuũ
in arboribus fuit, quia prælati, qui debent uacare
sacræ scripturæ uacant ambitioni, & superbiæ, &
scientiæ mundanæ, & ideo non potest ecclesia fru
ctificare. Locusta salit & cadit, & ipsi ascendunt
in altum per superbiam, & dignitatem, & cadunt
in infimum per culpam, & pęnam: quia cum luci-
fero ascendunt vsque ad cœlos, & descendunt us-
que ad abissos, anima eorum in malis tabescebat:
turbati sunt & moti sunt sicut ebrius, & omnis sa-
Iud. 8. pientia eorum deuorata est. Vnde de ipsis: Hi
sunt nubes sine aqua, propositi scilicet super alios,
sed sine aqua, quia siue scripturæ sapientia arbores
autumnales infructuosæ, in autumno non debent
flores oriri, sed fructus colligi: qua tales habent K
floris solam apparentiam non fructus exuberan-
tiam, bis mortuæ sibi, & proximis, interius pro-
pter defectum gratiæ, exterius propter defectum
boni exempli, & actionis meritoriæ. De hac ar-
bore sacræ scripturæ procedunt rami exempla vi-
uendi, & vita gratiæ in præsenti, gloriæ in futuro.
Leuit. 20. Vir siue mulier in quibus phitonicus
siue diuinationis spiritus fuerit morte moriatur,
lapidibus obruent eos. Isti sunt vacantes præsti-
gijs, & artibus magicis, & uarijs speciebus mathe
maticæ reprobatæ, quæ omnia maleficia ex qua-
dam pestifera familiaritate dæmonum, & homi-
num profluunt, & damnata sunt a sanctis patri-
bus. Sæpe enim verum proferunt Dæmones in-
tentione fallendi, sed veritas ait, si dixerint uobis, Ecclesia.
& ita acciderit ne credatis eis. Muri ciuitatis Murus.
sunt sacræ scripturæ, quos impugnat hæresis ha-
bens secum complices suos blasphemiam erroris,
quæ vult desuper transilire. Scissuram diuisionis, L
quæ vult desubtus murum subfodere. De impu-
gnatione hæresis dicitur 1. Esdræ. 4. Nunciamus
Regi, quoniam si ciuitas Ierusalem ædificata est,
& muri eius instaurati possessionem ultra fluuiũ
non habebis: illi, qui fluunt per fluxibiles dele-
ctationes, sunt possessio Diaboli: sed illi, qui sunt
vltra fluuium, habent fidei soliditatem, sunt pos-
sessio Christi. De translatione murorum ho- Neæmiæ.
rum Esdræ ædificent Iudæi dicit Thobias in 4.
persona Diaboli: Si ascenderit vulpes, transi-
liet murum eorum lapideum. Isti sunt homines,
qui per subtilitatem intellectuum humanorum
uolunt penetrare abdita mysteriorum diuinorum.
Et accidit eis sicut Remo, qui transilit muros &
capite est punitus, & nos uidemus ad litteram
istos capite puniri, quia tandem infatuantur, quia
transiliunt muros istos per blasphemiam erroris.
De subfossione, quæ est per scissuram diuisionis,
Genes. 49. Symeon, & leui fratres vasa iniqui-
tatis bellantia in consilium eorum non ueniat
anima mea, in uoluntate sua suffoderunt murum. M
Sequitur: Maledictus furor eorum, quia perti-
nax, & indignatio, quia grauis: quia tales ex indi-
gnatione & pertinacia facientes occulta consilia,
rumpunt murum vnitatis per scissuram diuisio-
nis. Hæretici sunt oues Diaboli maculosæ, de
quibus dicitur Genes. 31. quòd oues Laban erant
maculosorum uellerum, quia habent intellectum
erroribus maculosum, & affectum malitijs de-
prauatum. Ipsi sunt vulpes dolosæ, de quibus
in Cant. 2. Capite nobis vulpes paruulas, quæ
de moliuntur vineas, id est sanctorum scripturas,
in quibus inuenitur vinum euangelicum in nu- Iud. 15.
ptijs Christi, & ecclesiæ propinatum. Isti sunt
vulpes Sampsonis, quæ habent caudas, idest inten
tiones colligatas, vt comburent segetes scriptu-
rarum. Trecentæ sunt vulpes, quia hæretici errant
contra Trinitatem, & contra triplicem legem na-
turæ

A turæ, scripturæ, gratiæ. Per caudas intellige fanta-
sias hæreticales. In cauda enim bestiæ est impu-
ritas, instabilitas, inferioritas: quia hæret terræ. 4.
4. Reg. 4. Reg. 25. Sophar probabat tyrones de populo ter-
ræ. Et dicitur. Ie. 52. quod iste Sophar interpræta-
tur diuidens, vt patet in glo. ibidem. Ad hoc spe-
cialiter probat Diabolus, vt hominem per hære-
Error. sim a cætu fidelium diuidat. Vnde hæresis græcè
diuisio. Tyrones enim sunt noui milites, signifi-
cantes conuersos ad dominum qui nouis blasphe
mijs impetuntur, & maximè de fide, non quia no-
ua tentatio deerat, sed quia tunc non apparebat:
hæretici diuidunt tunicam Christi inconsutilem,
dum diuidunt veram fidem.

Hæresis figuratur in lepra, quæ est morbus con
Lepra. tagiosus, & infectiuus, & secundum legem Leuit.
Leui. 13. 13. Debet eijci extra castra, & habere os contectũ,
quia debet separari ab alijs sicut, ouis morbida, ne
alios inficiat, & debet ei silentium imponi. Quæ-
dam autem hæresis pertinet ad personæ singularis
B corruptionem, quædam vero ad aggregationem.
Prima lepra est capitis, & barbæ, de qua Leui. 13.
Vir siue mulier, in cuius capite vel barba germina-
uerit lepra, uidebit eos sacerdos, & siquidem humi-
lior fuerit locus reliqua, & capillus flauus solito se
subtilior contaminabit eos, quia lepra capitis ac
barbæ est: lepra in capite, est error de Christo in fi
Hæresis. de male scilicet sentire de Deo, & de Christo. Nã
Error. Deus est caput Christi, & Christus caput est cor-
poris mystici, & fides est caput animæ influens sen
sum. Barba autem perfectæ virilitatis in homine
est indicium. Vnde per barbam virtus sanctorum
Psal. 132. designatur: Sicut vnguentum in capite, quod descẽ
dit in barbã barbã Aaron: quia spiritus sancti vn-
Gratia. ctio a Christi capite descendit in Apostolos, & ui
Spiritus ros perfectos ergo qui vitam sanctorum, uel do-
sanctus. ctrinam eorum blasphemat leprã in capite, & bar-
ba portat. Quicunque ergo a communi fide defe-
cerit, & a ueritate doctrinæ, quem prædicat vniuer
Fides. salis ecclesia, in isto loco lepræ humilior carne reli
Ecclesiæ. qua apparet: quia error ipsius sana fide credentium
C inferius iacet. Capillus etiam flauus est & solito
subtilior: quia de ingenio præsumentes, subtiles
habent imaginationes, uel cogitationes: & sicut
per nigredinem humilitas designatur, ita per al-
bedinem superbia per oppositum. Per colorem
ergo flauum, qui appropinquat albedini, significa-
tur sui fiducia, quæ appropinquat superbiæ, &
elationi: erant enim ex fiducia sui subtilis inge-
nij. Hoc est quod dicitur: Vir siue mulier, & cæ-
tera. Si autem viderint locum maculæ æqualẽ vi-
cinæ carni, hoc est si errorem obiectum detestent,
& fidem ac opinionem communẽ de his, quæ tan
gunt fidem, protestẽtur, & capillum nigrũ. i. cogni
tionem auctoritatib. sanctorum humiliter subiacẽ
tem, recludatur septem diebus. Hoc est ammonitio
ne, & doctrina prælatorum metas fidei legitimas
transire prohibetur, donec ab errore quiescat. In
die septima intuebitur quia diligenter aduertent D
dum est, quod postq̃ fidẽ confitetur, & auctori- Fides.
tatib. sanctorũ se subijcit, ne forte impietatẽ lau- Hæresis.
det in secreto, quã dãnauit in publico. Et si non cre
uerit macula. i. suspitio erroris cõtra eum, radetur
absque loco maculæ. Raditur ergo caput, & barba
eius, cum de diuinis tractare, proprio sensu non fi
nitur: vnde Grego. Barbam radunt, qui sibi de pro
priis viribus fiduciam subtrahunt, relinquitur ma
culę locus, vt erroris sui memoria habeatur, vt eius
præsumptio retundatur, dum scandalum, quod ge
nerauit in ecclesia, videre compellitur. Recluditur
etiam septem diebus alijs, quod multi errorem præ
timore pęnæ abnegauerunt, qui pertransito timo-
re ad euomendum pristinum venenum redierunt.
Sed quisquis ad plenam fidei integritatem reduci-
tur, sicut de oris confessione, ita admonendus est
de interiori fidei castitate: & quia his recluditur,
dũ voce pastoris, & ab impietatis professione, & a
sensus sui deprauatione cohibetur. Quinta est le-
pra domus, significans defectum fidei in cognitio- E
ne, de qua Leuit. 14. Si fuerit plaga lepræ in ædi-
bus, ibit cuius est domus nũcians sacerdoti qua-
si plaga lepræ videtur mihi esse in domo mea: vt
ille præcipiat, ut efferant omnia de domo postquã
ingrediatur eam, & videar utrũm ipsa lepra fit, ne
immunda fiant omnia, quæ in domo sunt. Domus
hæc ecclesia, vel congregatio fidelium. Psal. 78. Ze
lus domus tuæ comedit me. In quo innuitur quod
fouere non debemus hæreticos, ne contaminemur
ab eis, & peccatũ eorum abscõdatur in eis. Nullus
enim amicum suum, etiam nec seipsum contra sa-
lubris disciplinæ remedium tueri debet. Si fit au-
tem spontanea peccati confessio, aut innocentiæ
simplex ostensio; quia sæpe reatus malorum regun
tur per defensores aliorum, ita ut non possint ar-
gui, neque corrigi: quia quando Behemot, sicut Obstina-
scuta fusilia est compactum squamis se præmenti- tio.
bus, & sibi adhærentibus, spiraculum spiritus san- F
cti non incedit per eas, quia squamę sunt obdura-
tę, & coniunctę, qui cum diuisi corrigi poterant,
iuncti in iniquitate sua pertinaciter perseuerant.
Ideo sacerdos examinaturus lepram vasa de domo
eijcit: quia quoscunque potest ab eorum societate
disiungit. Bonum est enim, vt domus nuda rema-
neat, vt homines, qui suspecti habentur, nullis pa-
trocinijs fulciti aut rei, aut innoxij certa discussio-
ne appareant. Ideo efferuntur uasa, ne corda alio-
rum per defensionem fiant immunda. Translatio
septuaginta sic dicit; Præcipiet sacerdos detegere
domum, & non florebit in omnem domum, quia
resilientes ab eorum communione, non afficien-
tur morbi eiusdem suspitione. Præcipit etiam, ut si
in parietibus diuersus color apparuerit palloris,
aut ruboris, et locus lepræ humilior superficię reli
qua quasi adhuc de corruptione ipsius dubitari
possit, tunc domus clauditur, ut illa septenaria ex-
pectatione discutiatur, pallor in parietib. defectus
est

G est caloris spiritus sancti in cordibus, & amissio caloris vitalis, hoc est supernæ dilectionis: vnde hæretici significantur per equum pallidum. Rubor ad eorum crudelitatem pertinet, vnde pallor
Apoc.6. in eis, qui est color hominis mortui, est charitas extincta. Rubor malitia accensa. Locus lepræ reliqua superficie humilior est erroris eorum impietas, quæ ad fidei non occurrit integritatem, sed deprimit infra vniuersalem professionem, & ideo non adæquat superficiem. Clauditur domus, cum interdicitur fidelibus, ne consentiant talibus, quia adimitur facultas ingrediendi exclusis, & progrediendi inclusis. Clauditur septem diebus, quia prælatus expectat, vt illa multitudo a sua præsumptione quiescat. Si lepra creuerit, lapides eruuntur, & extra ciuitatem in locum immundum proijciuntur. Crescit lepra cum post admonitionem sacerdotis augetur hæresis, & eruuntur
H lapides, in quibus lepra apparuit, quia separandi sunt Doctores ab eis, a quibus impium dogma processit, & in locum immundum proijciuntur, quia a communione fidelium separantur. Et domus intrinsecus raditur, quia quicquid falsitatis cordibus deceptis inhæsit, in eorum conscientijs delendum insinuatur: & rasura in locum proijcitur immundum, quia decernitur dogma illud a pietate, & veritate fidei extraneum, & alij lapides pro ablatis reponuntur, & domus linitur alio luto, quia quærendi sunt alij Doctores, qui illos imbuant veritatis documento.

De mundatione primæ lepræ, scilicet erroris in persona singulari, quæ fit per confessionem publi
Ad Tit.1. cæ veritatis Apostolus. Omnia munda, mundis, coinquinatis autem & infidelibus, nihil est mundum. Sed inquinatę sunt eorum mens, & conscientia: confitentur se nosce Deum, factis autem negant: tu autem loquere quæ docent sanam doctrinam, & formam habe sanorum verbo-
I rum, ut scilicet fidem catholicam, quam profiteris ore, confirmes opere: non habeas simulationem in vita, & granum infectionis sub lingua, sicut porcus leprosus, & sic mundatur lepra capitis, & barbę in Catholicæ fidei professione.

De mundatione secundæ lepræ, scilicet domus, siue erroris Collegij siue multitudinis, quæ fit per
Gen.35. vitationem infectiuę familiaritatis. Iacob conuocata omni domo sua, ait: abijcite Deos, qui in
Religio. medio nostri sunt, & mundamini, & mutate ve-
Societas. stra uestimenta: surgite, & ascendamus in Bethel. Volebat Iacob quod sui separarentur ab idololatris, & infidelibus, & mutarent vestimenta, idest relinquerent peregrina documenta, sicut raditur domus leprosa, & linitur alia terra. Vnde Nume.
Num.33. 33. Cum transieritis Iordanem, dispergite cunctos habitatores terræ illius, confringite vitulos, & statuas comminuite, & omnia excelsa vastate mundantes terram, & omnes habitantes in ea.
Hæresis. Et hoc est quod præcipitur in Leuitico, quod lapides destituantur, & alij reponantur. Et sic mundatur lepra domus. per separationem ab infidelibus K
1.Corinth.6. Exite de medio eorum, & separamini dicit dominus, & immundum ne tetigeritis, hoc est infidelibus ne consentiatis: quia qui tetigerit
Eccl.13. picem conquinabitur ab ea: ex tactu enim mor-
Euchariſ. ticiniorum fit homo immundus secundum legem, nec poterat comedere de sanctificatis, nisi prius lauasset carnem suam aqua, & Sol occubuisset, idest nisi prius carnem mortificasset in pœnitentia, & deferbuisset prius voluntas ad malum inflammata.

Scriptura sacra est hydria farinæ, & similę: Leuit.22.
quia continet doctrinam absque omni furfure er- 3. Reg. 7.
roris. Et est lecitus olei, quia continet doctrinā Scriptura.
medicatiuam, illuminatiuam, conditiuam. Nec Prædicatio.
hydria farinæ deficiet, nec lecitus olei minuetur. Oleum.
Quia nunquam prædicatio verbi Dei deficiet vsque in diem, qua daturus est dominus pluuiam L
gloriæ super terram. Hiere. 2. Me dereliquerunt Scientia.
fontem aquæ viuæ, & fodierunt sibi cisternas, quę Aqua.
continere non valent aquas. Isti sunt, qui fodiendo cum magno labore, & expensis quærunt aquas turbidas, insipidas, de cisternis librorū Philosophiæ, & dimittunt fontes hortorum, puteum aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano diuinitatis, quæ hauriuntur cum gaudio de fontibus Saluatoris sacræ scripturæ.

Et nota contra illos qui sciunt, & alios docere nolunt. Ecclesi.55. Et hoc est figuratum per Manna: quod reseruatum vltra tempus deputatum computrescebat. Exod. 16. Contra Dan. Exo.16.
12. Qui ad iustitiam erudiunt multos quasi stel- Dan.12.
læ in perpetuas æternitates. Et Prouer.5. Deriuun Docere.
tur foris in plateis fontes tui. Prouer.5.
Ezech.1.

Et nota de studio Philosophiæ. Ezech. 1. Cum descripsisset animalia quattuor, & supereminens firmamentum, & sedem, & sedētem, eius aspectus
C à lumbis vsque sursum, quasi species ignis in circuitu Throni, & velut arcus cum fuerit in nube in M
die pluuiæ, &c. Firmamentum sacra scriptura. Psal. Philosophia.
18. Opera manuum eius annunciat firmamen- Psal.18.
tū. Quattuor animalia, figuram comprehendunt quattuor partium Philosophiæ, quæ multum conferunt ad studium sacræ scripturæ: vnde dicitur ipsum firmamentum imminere super caput animalium: ostenduntur autē ibi quattuor facies, hominis, bouis, leonis, & desuper facies aquilæ. Facies leonis figurat Mathematicam, quia propter fortitudinem, & certitudinem demonstrationis in modum leonis nullam habet formidinē deceptionis, uel erroris. Habet enim non opinionē, sed scientiam, quę est sine formidine alterius partis: Vnde in modū leonis fortissimi bestiarū. Ad nullius obijcientis pauebit occursum. Leo rugiet, quis non timebit? Mathematicus arguet, quis non formidabit? Facies hoīs figurā gerit Philosophię moralis, quæ mores, & actus hominū ordinat, & gubernat,

A bernat, ad quā pertinet notitia iuris canonici, & ciuilis. Facies bouis figurat philosophiā naturalē, quia est aīal deputatū cultui terræ. Qd inter oīa aīalia magis hēt de materialitate: sic philosophia naturalis vomere inuestigationis materiā excolit,
generationis, & corruptionis naturaliū. Hinc est qd prohibetur in lege, non arabis in boue, & asi-
no. In asino rudi ingenium imperfectū in scien-
tijs triuialib. Grammatica, Logica, Rhetorica. In
Philosophia. boue: ingeniū philosophiæ naturaliter arare. i. in uestigare prohibetur copula asini ad bouem, hoc est rudij ingenij ad scientiam naturalem. Rudis est, quia inde posset peruenire error. Sic ergo tres facies inferiores designāt tres philosophiæ partes, Mathematicæ, quæ est in necessarijs, Moralis, quę est in probabilibus, Naturalis, quæ est in vtrisq;. Per faciem aquilæ desuper designatur Methaphisica, quæ in modum aquilæ ingenium reddit acu-
B tū, & cæteras dirigit, & rectificat super ista quattuor animalia eminet firmamentū, quia super oēs præcellit, & transcendit philosophiæ studiū: vnde non est arguendum aliarū scientiarum, & philoso phiæ studium, dummodo fiat bona intētione, & nimis non insistatur ibi: immo timendum est; ne illud accidat, quod figuratur 1. Reg. 13. Porro fa-
ber ferrarius non erat in Israel, cauebant autem
Philistijm, ne fortè facerent Hebræi gladium, aut
Doctores. lanceā. Fabri ferrarij sunt Doctores Philosophi, qui influxibiles, & indomabiles dubitationes ex-
Philosophi. tendunt, & in modum gladiorum ingenia acuūt, & quasi lanceis splendentib. rationibus acutis de longe feriunt. Cautela ergo Philistinorum. i. Dæmonum est, dissipare studium philosophiæ, quia nolunt cp Hebræi id est Christiani maximè religiosi habeant acutum ingenium super firmamen tum sacræ scripturæ, ne possent hæreticos conuin cere. Iudic. 5. Stellæ manentes in ordine, & cursu
C suo aduersus, Zisaram pugnauerūt. Quia non so lum scripturarum autoritatibus, sed etiam Phisicis rationib. pugnandum est contra Zisaram. i. cō tra hæreticos, interprætatur. n. excludens gaudiū.
Hæretici Philosophiaē Quod aūt dicit in ordine, nota cp nō dēt philoso phia addisci; nisi vt meli' addiscat Theologia. In cursu dicit, quia nullus dēt ibi diu studere, aut studiū figere, sed quasi currēdo ad Theologiā ppera re Neemię 1. Dissipatus est murus &c. Muri eccle siæ dicuntur Doctores, & prędicatores, qui debēt defendere ecclesiam contra hostes. Cant. vlti. Si murus est. In Cedro boni odoris significatur fra grantia bonæ opinionis. Dissipatur ergo murus,
Prædica- aut cum aliud dicitur, aut cum aliud agitur. Rom.
tio. 2. Qui prædicas non furandum, furaris: aut cum suspectæ opiniones a Doctoribus asseruntur. Et nota de expositoribus sacræ scripturæ, & eius Doctoribus: quia designantur per pastores Isaac. Gen. 26. Qui foderunt quattuor puteos, sed de duobus contenderunt cum pastoribus Gerare. Primus puteus dictus est calumnia, secundus inimicitia, tertius abundantia, quartus latitudō, D
Isaac pastores sunt Christi Doctores, & prędicatores: puteos fodiunt, cum scripturas exponunt, & aquas salutaris sapientiæ in eis quærunt, ut in ueniant aquam vitæ. Quattuor putei, quattuor
modi scripturam exponendi. Scriptura exposirio.

Primo per naturales rationes, & quia talibus rationibus Iudæi, & hæretici contradicunt, vocatur iste puteus, idest iste exponendi modus calumnia. Secundus per exempla, & quia super exē pla etiam rixantur; ideo uocatur inimicitia, tertius per autoritates irrefragabiles, quibus contradicere non possunt: ideo vocatur latitudo: Quartus per rationes fidei Theologicas, hic vocatur abundantia. Si enim vsque ad fossionem huiusmodi putei Doctor, & prædicator peruenire possit, aquis sapientiæ salutaris, indeficienter abundabit. Sicut dicit beatus Petrus: parati reddere rationem omni poscenti de ea, quæ in nobis est fide, & spe. Velisti quattuor putei appropriantur E
ad illos quattuor modos vulgatos exponendi scri ptura historicè allegoricè anagogicè, & tropologicè. Et no. contra illos qui magis volunt studere, & audire Phisica, & curiosa, quam Theologiā. 4. Regum 18. Vbi legitur quòd Rapsaces missus a Rege Assyriorum, &c. Sequitur, precamur ut loquaris nobis Syriacè. Siquidem intelligimus hanc linguam &c. Per Rapsacem intelligi-
tur prædicator, & Doctor, quia a rege cœli mit- Prædicator.
titur ad impugnandas munitiones peccatorum. Sed clerici, & laici curiosi precantur prædicatores, ut loquantur eis Siriacè id est eleuata, & al- Curiosi.
ta lingua & difficilia ne simplices intelligant. Sed vtinam responderent prædicantes, numquid ad vos me misit, &cæt. Per stercus, & vrinam peccata designantur. Ioelis 2. Computruerunt iumenta in stercore suo. Ista comeduntur & bi
bunt, dum fętor peccati incipit sentiri, & detesta
ri. Apoc. 8. Tertius Angelus tuba cecinit, & ceci- I
dit de cœlo stella magna ardens quasi facula, & cecidit in tertiam partem fluminum, & in fontes aquarum, & nomen stellę dicitur absinthium, & F
multi homines mortui sunt de aquis quia amare factæ sunt. Attendendum, quòd tuba primi Angeli excitauit ad bellum contra sæuitiam tyrannorum. Tuba secundi Angeli contra perfidiā hæreticorum, tuba tertij Angeli contra fallaciam Phisicorum: Nolite, ait Apostolus, decipi per gloriā, & inanē fallaciā. Colo. 2. Mundana philoso phia dicitur stella, pp curiositatem intelligentiæ. Magna propter fastuositatem excellentiæ, uel eloquentię. Facula ardens propter quæstuositatem concupiscentiæ. Stella de cœlo cadit, cū ratio vna phisica primæ veritati firmiter, & simpliciter non assentit, & de veritate fidei rationē quærit. Cum secundum Gregorium Fides non hēat meritum, cui humana ratio prębet experimentum. Hom.26.
Nomen aūt stellæ dicitur absinthium.

G Cuius amaritudine obtenebrescit sensus cognitionis, refrigescit virtus discretionis, obstupescit gustus deuotionis. Cadit aũt in tertiam partem fluminum: quidam.n. credentium assentiunt veritati catholicæ humiliter, & officiosè, quidã inq̃runt fideliter, & studiosè, quidam peruertunt nequiter, & curiosè, seu maliciosè. Et hæc tertia pars infidelitatis absinthio toxicatur, hæc ẽt cadit in fontes aquarum, quibus infectis turbatur ordo scientiarum, siccatur origo gratiarum, & inde scaturit doctrina errorum. Vnde merito sequitur, ꝙ multi moriũtur ex aquarum amaritudine, cadentes a veritate, ruentes a charitate, peccãtes infidelitate. Hæc est septima stella, quam magi malefici hodie contemplantur, quæ eos non ducit ad Christum, sed præcipitat in infernũ. Sap. 7. Dicitur in persona boni prælati. Lætatus sum in omnib. qm̃ antecedebatur me ista sapientia, & ignorabã qm̃ omniũ bonorum mater est, quam sine fictione didici hoc dicitur de sciẽtia sacræ scripturæ. Dr̃ aũt
H sacra scriptura omniũ bonorũ mater: quia continet duodenariũ articulorũ, denarium præceptorum, ternarium consiliorum, septenariũ donorũ, virtutũ, & vitiorum: vitiorum ad detestandum, petitionũ ad impetrandum, sacr̃orum ad curandum, virtutũ ad ornandũ, honorum ad expediendum, beatitudinum ad perficiendũ, pietatis operum ad exhibendum. Hæc oĩa liber vitæ, & testm̃ altissimi, & agnitio veritatis. Eccl. 24. Ista oĩa dẽt scire curatus explicitè, & subditis explicare. Malach. 2. Legem ex ore eius requirent, quia Angelus Dñi exercituum est, super quẽ locum Hieronymus. ad sacerdotes pertinet disciplina, interrogatum rn̄dere de lege, qui si in cæteris diligentem, in sapiẽtia scripturæ negligentẽ se esse ostendat, fruſtra se iactat de dignitate, cuius opera non exibunt. Tali .n. dicitur, quia tu sciẽtiam repulisti, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi. Sed proh dolor hodie filij, Agar. i. aduenæ ab ecclesia exquisie
I runt prudentiã, quæ de terra est. Oẽs quidem currunt ad iura, ad medicinã, & ad scientias lucratiuas, dimittentes, & contemnentes sacram scripturam. Vnde viã sapientiæ nescierunt: & quia non habuerunt sapientiã, perierunt ꝓꝓ suã insipientiã. Baruch. 3. Et no. ꝙ sacra scriptura est murus ecclesiæ. Cant. ult. Ego murus. Murus iste habet pro lapidib. efficaciã duodecim articulorũ, qd̃ figuratum est Iosue 4. Dum duodecim Principes. i.
Iosue 4. Apostoli tulerunt duodecim lapides. i. duodecim fidei articulos de Iordanis alueo. i. de scripturæ alueo, & fluuio, vbi posita sunt castra. i. fundamẽta ecclesię. Pro cemento vero hẽt cõem duorũ testõrum veritatẽ. Esa. Inter duos muros foderunt sibi cisternas. i. doctrinã. Sequitur Cant. vlt. Ego murus, & vbera mea sicut turris. Ista vbera sunt prædicationis, & sacræ scripturæ in duob. testis quasi in duob. vberib. documenta: vbera distillantia cœlicũ sapore, dũ promittũt pręmia. Cant. 1. Memores uberũ tuorũ, sup̃ vinũ, redolẽtia viuificũ odorẽ dum suadent honesta. Meliora sunt vbera tua fragrantia vini optimi. Incutientia dñi timorem dum cominantur supplicia. Fasciculus myrrhę dilectus meus, inter ubera mea commorabitur. Vel duo vbera præcepta, & consilia. Cant. 7. Duo vbera tua, sicut duo gemelli capreæ. Sunt aunt sicut turris Dauid ꝓꝓ Doctorum, & prædicatorum constantiã. Cant. 4. Sicut turris Dauid collũ tuũ, quæ ędificata est, mille clipei pedẽt ex ea. Hęc turris dr̃ ad vitã inferiorũ custodiẽdã & speculandã, ad fidẽ credentiũ defendendã, ad versutiam infideliũ propellendã. Huius turris sacræ scripturæ ꝓ pugnacula sunt ꝓ snĩarũ irrefragabiliũ argumẽta, miraculorum infallibilium experientia, Sanctorũ martyrum exempla. Hũc murũ dissipant præsumptuosi garrulatores, indiscreti, & ignorantes: vnde hodie vociferantib. sacerdotib. muri Hiericho corruerunt. Hiericho ecclesia, muri scriptura, sacerdotes vociferãtes Doctores, falsa, & inutilia dogmatizantes. Iosue 6. Si lex veritatis esset in ore
L nostro sicut in ore Eliæ. Eccles. 48. Tunc sicut verbum Eliæ, quòd sicut facula ardebat, sic uirtus veritatis uerbi nostri arderet in nobis desiderio, igniret eloquio, luceret exemplo. Sed hodie dici potest illud 4. Reg. 2. secundum aliam litteram. Vbi est uerbum Eliæ etiam nunc; quòd una quadriga est intelligentia, quatuor rotæ eius sunt ingenium, studium, contemplatio, reuelatio. Trahitur duobus equis, sapientia, & scientia; Auriga fides, vel quadriga ista est sacra scriptura &c. Veritas vno modo se habet: ideo dum a Doctoribus concorditer quæritur, dum concorditer discitur, & concorditer docetur, de facili, & citius inuenitur. Vnde in signum concordiæ, quæ dẽt inter Doctores esse, præcepit Dominus. Exo. 25 Facies duos Cherubin aureos, & productiles respicientes se mutuo versis vultib. ad propiciatorium: quia mutuo debent conuertere oculum intellectus ad veritatem, non ad uoluntatẽ: & Num. 10. Fac tibi duas tubas argenteas. Cherubin interpretatur plenus sapientiæ vel scientiæ. Vult ergo dñs
M fieri duos Cherubin, ut per hoc significetur concors inquisitio, & concors prædicatio ueritatis inter Doctores, qui mutuo se respiciãt oculo recto, non obliquo, non inuido, non iniquo. Qui enim respiciunt se oculo inuido, sequuntur voluntatẽ, & vanitatem, & nunquam inueniunt ueritatem. Respiciant ergo se mutuo; concorditer inquirendo, disputando, docendo, prædicando versis vultibus ad propiciatoriũ, non auersis, non peruersis. Si. n. loquamur de inquisitione ueritatis in tota rerum uniuersitate, uel in qualibet facultate semper dum aliqui concorditer quærunt, discũt, determinãt, prędicãt, tũc veritas inquiritur, & inuenit, & est signum, ꝙ tales sunt inquisitores ueritatis: ideo dicit Aug. 1. de Trinitate. Quisquis hæc audit, uel legit, vbi pariter certus est, pergat mecum, ubi

K
Turris.
Scriptura. Fides.
Eliæ. Prædicatio uerbũ.
Quadriga Rota.
Veritas.
Doctores
Tuba.
Cõcordia
August.

A vbi pariter hæsitãt, quærat mecum, ubi errorem
Doctores suum recognoscit, redeat ad me, ubi mecum reuocet me, ingrediamur simul charitatis uiam, tendentes ad eum, de quo dictum est: Quære faciẽ eius semper. Puto ꝙ si ueritas tales haberet inquisitores paueiores haberet contradictores. Debent etiam doctores quasi tubæ concorditer docere, concorditer prædicare. Vnde dicit August. super Io. Duę tubæ vno flato sancti Spiritus afflãte, vnde reducit sonum: cum autem unum sonum nõ
Curiositas reddunt, signum est quòd a Spiritu sancto afflatę non sunt. Curiositas in acquisitione scientiæ est vitanda; ad hac enim inducit Diabolus: vnde dixit primis parentibus: Eritis sicut dij scientes bonum, & malum, & unde uoluerunt indebitę scien
Docere. tiã acquirere, lumen cognitionis amisetunt. Aug. in prologo de doctrina Christiana, in principio; Omnis res quę dando non deficit, dum habetur,
Panis. & non datur, nõdum hr̃: habenti enim. i. cum be
B nignitate utenti, dabitur, & abundabit, atq; accumulabit, ꝙ dedit illi. Etenim septem erant illi panes antequam inciperent dari esurientibus, quod ubi fieri cæpit, cophinos, & sportas, satiatis tot milibus hominum, impleuerunt. Item in prologo eiusdem libri contra illos, qui dicunt orando non dari notitiam scripturarũ: Antonius vir sanctus monachus Aegyptius sine ulla scientia literarum scripturas diuinas, & memoriter audiendo tenuisse, & prudenter cogitando intellexisse, prædicatur. Seruusq; barbarus Christianus, ut a grauis-
Oratio. Reuelatio Scriptura. simis fideq; dignissimis personis accepimus, qui ab homine literas non didicerat triduanis precibus impetrauit, ut sibi reuelaretur plena notitia scripturarum, ut etiam codicem sibi oblatum stupentibus, qui aderant legendo percurreret. Item ibidem contra illos, qui dicunt non debere addiscere ab homine, sed semper orare. Et contra illos qui se reputant scientes, & a simplicibus nolunt addiscere: Cogita Apostolum Paulum, licet di-
C uina, & cœlesti uoce prostratum, & instructum, ad hominem tamen missum esse, ut sacramenta
Doctor. Scriptura. perciperet, & ecclesiæ copularetur. Et Centurionẽ Cornelium, quamuis exauditas orationes eius,
Act. 8. & eleemosynas rescriptas: Angelus enim nunciauerit Petro, tamen traditur imbuendo aqua ut nõ solum sacramenta perciperet, sed etiam quid credendum, quid sperandum, quid diligendũ esset, audiret. Et certe spadonem illum, qui Esaiã prophetam legens, non intelligebat, neq; Apostolus ad Angelum misit, neque. n. per Angelum id, qd̃ non intelligebat, expositione aũt diuinitus in mẽte sine hominis ministerio, reuelatum est, sed potius suggestione diuina missus est ad eum seditq; cum eo Philippus, qui nouerat Esaiam eiq; humanis uerbis, & lingua, ꝙ in scriptura illa rectum erat, aperuit. Nonne cum ad Moysem Dominus loquebatur, & tamen consilium regendi, atq; administrandi tã magna populi a socero suo Ietro alienigena. s. homine, & maxime prouidus, & minime superbus accepit. ¶ Et nota contra illos qui
D Philosophia. dicunt non esse licitum Religiosis studere in Philosophia, ex secundo de doctrina Christiana: Sicut Aegyptij non solum idola habebant, & onera grauia quę populus Israel detestaretur, & fugeret, sed ẽt uasa atq; ornamenta de auro, & argento, & vestem, quæ ille populus exiens de Aegypto sibi potius tanquam ad vsum meliorem clanculo vendicauit, non auctoritate propria, sed iussu Dei ipsis Aegyptijs nescienter accommodantibus ea, quibus non bene utebantur; sic doctrinæ omnes gentilium non solum simulata, & superstitiosa figmenta habent, quæ vnusquisq; nostrum duce Christo de societate gentilium exiens abominari debet, atq; deuitare: sed etiam liberales disciplinas vsui veritatis aptatores, quæ quidem morum præcepta vtilissima continent de ipso uno
E Deo colendo, nonnulla uera inueniuntur apud eos, quæ tanquam aurum, & argentum, ꝙ non ipsi instituerint, sed de quibusdã quasi metallis diuinę prouidentię, quæ vbiq; infusa est eruerunt.

De dilectione fraterna.

IOseph gerit typum viri Religiosi, & Christiani, non enim vindictam de fratribus, qui eum Vide fol. 27.7.61. vendiderant expetijt, sed iniuriam condonauit, & bona ꝓ malis eis reddidit. ¶ Et habemus Christi exemplum qui pro crucifixoribus orauit, & quotidie nobis iniurias remittit. Et eius documenta, orate ait pro persequentibus & calumniantibus uos, & in oratione Dominica: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et in Matt. 18. De seruo cui dimisit omne debitum, & illum, qui conseruo noluit remittere, iussit poni in carcerẽ. Mat. 13. Simile factum
Ecclesia. est regnum cœlorum homini, qui seminauit bonum semen in agro, suo, dum autem dormirent
Religio. homines uenit inimicus, & superseminauit zizaniam. Homo iste Christus est, ager ecclesia, &
Diabolus. religio sancta: Bonum semẽ virtutes, & charitas,
Detractor a qua sicut a semine, & radice procedunt rami, &
F fructus bonorum operũ, inimicus homo est detractor, & qui seminat inter fratres discordias, quem Deus detestatur: quia ex suo corrupto semine procedunt rixę, cõtentiones, & infinita mala. Seminat autem iste inimicus dormientibus hominibus, quando. s. prælati sunt negligentes ad corrigendum tales, vel quia tales creduntur simplices, & quasi dormientes. Luc. 15. Gauisus est pater super filio prodigo reuertenti, epulari, ait, & gaudere oportebat, quia frater tuus perierat, & inuentus est: quia gaudium est Angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente. Quære de ista materia in tabula de detractione. Seminantes discordias, diuidunt tunicam Christi inconsutilem, quod crucifixores facere noluerunt. Nota quomodo debemus iniurias remittere in illa parabola: Si offers munus tuum ad altare,

G & ibi recordatus fueris quia habet frater tuus.&c.
Mat. 5. Relinque munus tuum,& vade prius reconciliari fratri tuo &c. Et in eodem de seruo cui dimisit dominus talenta. Serue nequam omne debitum dimisi tibi,qm rogasti me: nonne oportuit misereri cõserui tui, sicut & ego misertus sum tui &c. de concordia fratrum quæ designatur in duobus Cherubin & in duabus tubis, Quære sup.fol.21. In Exod.25.& in libro,Nume.10.

De Desperatione.

DE Desperatione,obduratione,impœnitentia,& malitia,quære in tabula de consuetudine peccandi.fol.57. Item nota de Iuda qui desperauit,& de Cain,qui dixit: Maior est iniquitas mea,quam vt veniam merear, cum tamen debuit dicere: Maior est misericordia tua,quam iniquitas mea, sicut dixit filius prodigus,qui misericordiam inuenit:Quære de hoc fol.2.Item Dan.
Dan.7. 7. Bestia quarta terribilis atq; mirabilis fortis nimis, dentes ferreos habebat, conterens. comminuens, & reliqua pedibus suis conculcans. Ista
Bestia. H bestia cui nullum nomen imponitur in scriptura, est perseuerandi in peccato uoluntas iniqua, & obstinata. Huic nullum nomen imponitur,quia hoc peccatum omne malum complectitur. De hac bestia dicitur, q̃ erat terribilis, mirabilis,fortis,q̃ comedebat,comminuebat,cõculcabat, hoc
Eccl.3. est enim cor durum,de quo dicit Sapiẽs, q̃ male habebit in nouissimo. Cor obduratum,& obsti-
Exo. 7. natum cor Pharaonis: quia nec prædicatione concutitur,nec timore Dei aut inferni corrigitur,nec amore cœlestis patriæ emollitur; est mirabilis ferocitate,quia nõ est leo,nec aliquod animal,quin timore pœnæ a persecutione aspectibilis retrahatur: sed hodie sunt multi indurati, & obstinati, nec Dei sententiam irrefragabilem formidantes, nec mortis incertam horam cogitantes, nec inferni pœnam interminabilem formidantes: hæc
I est ferocitas plus quam bestialis, quia Diabolica. Non solum hæc bestia est fortis malignitate, sed etiam terribilis deformitate, quia tales dæmonibus sunt conformes:timeo q̃ multæ sunt tales bestiæ, quia etsi ex aliqua consuetudine,vel timore seruili aliquando veniunt ad confessionem indurati, tamen in peccato peccandi propositum non dimittunt; quia homo cum in honore esset, non intellexit,comparatus est iumentis insipientibus, bestia factus homo. Hæc bestia deuorat bona naturalia, comminuit dona gratuita, conculcat
Psal. 48. premia eterna. Ista bestia insurgit in Deum cor
Bestia. nu despectionis: impetit proximum cornu persecutionis, perfodit seipsum cornu desperationis. Deum odit animo, blasphemat verbo, abnegat facto:persecutio proximum lędit,denigrando famam,depredando substantiam, iniuriando personam,obligatur consuetudine, obseratur in gratitudine,obfirmatur impœnitudine. Fertur autem hæc bestia decem habere cornua, quibus subuertuntur decem præcepta. Richardus autem super Danielem assignat tria cornua huius bestię contra Deum: per arrogantiam,ait, impugnatur bonitas Dei,per excellentiam veritas Dei, per cõ tumaciam potestas Dei. Contumcaia est,quando Deum præcipientem despicit, & minantem contemnit. Assignat etiam tria contra seipsum, videlicet mentis obligationem, mentis obdurationem,mentis effrenationem. Quatuor autem as-
Superbia. signat contra proximum, maxime contra superiores, quos impetit cornibus sicut inferiores cõculcat pedibus, uidelicet cornu ambitionis, cum dedignatur obedire, cornu obiectionis, cum conatur resistere,cornu deiectionis, cum insidiatur desistere,cornu elationis, cum insidiatur desistere,cornu elationis, cum iã machinatur sibi subijcere. ¶ Et nota, quod malitiosi figurantur per
Maliciosus. serpentem a domino maledictum. in Gen.3. Quære 38.b.

De Ecclesia.

VIdi ciuitatem sanctam Ierusalẽ descendentẽ
Apo.21. de cœlo. Hoc dicitur de ecclesia militante,
Romana Ecclesia. que ordinata est ad exemplar triumphantis,& vn
Religio. de Moysi præcipitur fieri tabernaculum ad instar
Exo. 25. illius, q̃ eidem in monte monstratum est. Hęc
L conformitas maxime in tribus apparet .s. quo ad munditiam,concordiam,reuerentiam: sunt enim ciues supernę ciuitatis. Mundi corde in se concordes,inter se reuerentes ei,qui præest super se. Di-
Ciues. Ciuitas. citur ergo ecclesia ciuitas propter vnitatem multiformitatem: quia in ea est vniuersitas ciuium: nam de omni secta,de omni sexu, de omni conditione congregantur in ecclesia: nõ sicut in Syna-
Synagoga. Sacramenta. gogo,quæ solum congregabat Hæbreos: nõ alios populos; ideo sacramenta ecclesiæ sunt cõmunia omni statui,omni sexui, omni ætate, ut patet in baptismo non sic circuncisio.In ista ergo ciuitate est uniuersitas ciuium, vnanimitas cordium uniformitas actuum in communi perceptione sacramentorum. Dicitur sancta,propter honestatem, M & puritatem;sine terra dicitur Ierusalem propter fidei claritatem,& ueritatem, dicitur noua cõtra Synagogæ uetustatem; descendeus de cœlo, p̃p̃ illius conformitatem. ¶ Habet autem hæc ciuitas artificem Christum,fideles pro lapidibus,charitatem pro cemento. Act.4. Multitudinis credentium erat cor unum,& anima una. Et Act.2. Erant habitantes Ierusalem Iudæi viri religiosi; tanta enim erat religio in primitiua ecclesia, ut dicit Cassianus q̃ talis erat tunc omnis ecclesia, quales nunc paucos in cænobijs inuenire difficile est. Esa. 54. Sternam Ierusalem per ordinẽ lapides tuos, & fundabo te in Saphiris: ponam Iaspidem propugnacula tua, & portas tuas in lapides sculptos. Certe lapides sternebantur in Ierusalem ordinibus suis, quando digni ponebantur in officijs. Fundabatur ecclesia in Saphiris, quia informabatur, decorabatur,nutriebatur,

A batur,sustentabatur ecclesia ab eis, qui cœlestis & principalis erant cõuersationis.Iaspides erant in propugnaculis,quia ab eis,qui uiriditate fidei coruscabant,quos nulla fuscabat persecutio, descendebant, & portæ erant in lapides sculptos,
Prędicator. quia illi,qui ostendebant factis, quod prædicabant uerbis,alios introducebãt ad uitã.Iosue 10. Vocauit Moyses, oẽs viros Israel, & ait ad principes exercitus,qui secũ erant: Ite,& ponite pe-
Ecclesia Romana. Papa. des super colla regũ istorum,sola.n.Romana ecclesia oĩum fideliũ est magistra, cui obedire dẽt oĩs populus,siue sæcularis,siue ecclesiasticus. De ecclesiastico non est dubiũ,de sæculari scriptum est.Vocate Aman,ut Hester obediat uoluntati.
Papa. Vnde ait rex Ioseph in persona dñi Papæ: Tu eris super domũ meã,& ad tui oris imperiũ cunctus obediet populus:vnde de dño Papa quantũ ad vtrumq; gladiũ dr̃ in Ps.104. Constituit eũ dñm domus,quantũ ad gladiũ spũalem:Et prin
B cipem oĩs possessionis suæ: quantũ ad brachiũ sæculare,quod est secundus gladius. Ecce duo gladij hic,satis est,ait: & brachiũ sæculare debet se regere per brachiũ spũale. Vnde hr̃ in Deut. Princeps mouebit manum ad imperium summi Pontificis.Et in Isa. In illa die erunt ciuitates in terra Aegypti,ciuitas solis uocabitur una. Quatuor ciuitates,quatuor sunt ecclesiæ Patriarchales, sed ciuitas solis, q̃ est caput fons luminis fidei,& hẽt principatũ super oẽs fideles, sicut Sol super oẽs Stellas, illa est vna,& sola, Romana.s. ecclesia. ¶ Et merito Romana ecclesia dr̃ ciuitas non Lunæ defectibilis,ut fuit Synagoga,sed solis,quia ad modũ solis in ipsa est fons, & fundamentũ splendoris,quantũ ad fidei ueritatem,vigoris,q̃tum ad sacr̃orum ptãtem, quorũ uirtute oẽ opus meritorium generat̃,& oẽ genus gratię dispensat̃,& oĩs culpa relaxatur:uel fons vigoris quantum ad plenitudinẽ auctoritatis. Hest.2.
C Fecit rex regnare Hester in loco Vasti, & iussit conuiuiũ præparari. Pro cõiunctione,& nuptijs Hester,Assuerus, qui interpretat̃ beatitudo Dei filius, Hester, quæ interpretat̃ præparata in tpe ecclesia,reiecta Vasti.i. Synagoga, despõsata est ecclesia, conuiuiũ magnum factum est septem diebus.i.toto tpe omni populo,ĩ quo ipsæ Christus datur in cibũ,& eius sanguis in potũ,& variantur fercula sacr̃orum.3.Reg.5. Præcepit Salomon ut tollerent lapides grandes preciosos in fundamento templi,& quadrarent eos. Lapides grandes uirtute,& preciosi charitate fuerunt Patriarchæ,Prophetę,& Apostoli tribulatione multiplici quadrati,in quorum fide.i. ecclesia nos sumus fundati.Eph.2.Superædificati suprafundamentum Apostolorũ. Sicut in cythara ex diuersitate cordarum fit uniformis modulatio ad cõcentum,& in ouili Iacob albi,& nigri agni,& varij ac diuersi coloris: ita sunt in ecclesia diuersi ordines, & status ad manifestandum decorem eius,& isti pauperes,illi diuites,isti clerici,illi laici,isti laborant cum Martha, illi uacant cum Maria. Nã qui dixit laboramus manibus nostris,ne grauaret nouiter conuersos,ipse dixit: Exerce te ad pietatẽ:sic̃ sunt in cœlo uariæ Stellæ.Mat.15. Simile est regnum cęlorum sagenæ missæ in mari,& ex oĩ genere piscium congreganti. Sagena ecclesia,quæ in mare mittitur,dum fides Christi per oẽs mundi partes prædicatur,& dilatatur. Ex omni genere piscium congregat, quia de omni parte mundi,de omni gẽte, de omni natione ad Christum conuertuntur. Cum uero sagena impleta fuerit, cũ numerus electorum cõpletus fuerit,bonos eligunt in uasis.i. in diuersis mansionibus cœli ponunt̃, malos aũt foras mittent in tenebras exteriores.Gen.29. Lya erat lippis oẽulis,& Rachel uenusta facie.In Lya figuratur Synagoga,quia Iudæi oĩa faciebant,ut haberẽt delicias carnales, & terrenas possessiones: in Rachele ecclesia figuratur,quia ecclesia totã intẽtionem in Deũ dirigit, & ipsum oĩum suorum operum finẽ constituit. Exo.25.Facies candela-
Candelabrum. brum de auro mundissimo,& Hastille eius,& calamos, scyphos, sperulas,& lilia ex ipso procedẽ
Ecclesia. tia. Aurum pertinet ad fortitudinẽ materiæ,Hastille ad rectitudinẽ staturę,calami ad dispõnem figuræ,scyphi, sperulæ, & lilia ad pulchritudinẽ formæ. Candelabrum ergo ecclesiæ est de auro mundissimo,quia tota est ex charitate inchoata, & fundata,quæ dr̃ aurum p̃p̃ualorẽ,splendorẽ, incorruptionem, pondus,amorem ductilem p̃ obedientiã,& humilitatem. Hoc aũt candelabrũ est in duplici pede, in fide Trinitatis fundatum: Hastile est fidei rectitudo,spe eleuatum,claro lumine fidei illustratum,distinctio calamorũ,perfectio uirtutum p̃p senarij perfectionem;Quia
Sacramenta. septem sunt dies operabiles. Cõtinentia scyphorum,efficacia sacramentorum, quia in eis uera, & refectiua gratia continetur. Ornatus sperularum:decor beatitudinum,p̃p figurę spherice p̃fectionem. Speciositas liliorum, varietas donorum p̃p mundiciæ candorem,fragrantiæ odorẽ, medicinæ ualorem.Esa.39. Ostendit eis cellam aromatum, aurum,& argentum,pigmẽta uaria,
Domus. unguenta quoq;. In his uerbis domus ecclesiæ multiformitate virtutum ostẽdit abundare,aromata redolent, aurum refulget,argentum sonat, pigmentum delectat,unguentum sanat. Sic in ecclesia,fama redolet,charitas fulget, ueritas sonat,deuotio delectat, sacramentum sanat. Hæc
Domus. est domus,quam sapientia Dei ædificauit sibi & excidit in ea columnas septem. Quia septem sacramenta, septem Spiritus sancti dona, septem virtutes tres Theologicas, & quatuor Cardinales. Apocal.5. Vidi sedentis in dextera librum scriptum intus, & foris &c. Iob 31. Librum scribebat ipse &c. Dextera,in qua est liber militantis ecclesię est fides. Psal. 89. Dexteram

G Liber. tuam notam fac mihi. Iste liber est scriptus intus cõsolationibus, foris tribulationibus, & hẽt septem sigilla, scilicet septẽ articulos pertinentes ad Christi humanitatẽ, incarnationẽ natiuitatẽ passionẽ, resurrectionẽ, descensum ad inferos, ascensionẽ, aduentũ ad iudiciũ. Incarnatio fuit figurata in Samsone: natiuitas in Isaac, passio in Abel, resurrectio in filio viduæ, descensus in Sãsone, ascensio in Enoch, aduentus ad iudicium Gen. 9. Incarnatio fuit prophetata Esa. 7. Ecce virgo concipiet. Natiuitas Esa. 9. Paruulus natus est nobis: Passio Esa. 53. Sicut ouis ad occisionem, &c. Ascensio Zach. 9. Tu vero in sanguine testamenti tui eduxisti: Resurrectio Oseæ 6. Viuificauit nos post duos dies. Ascensio in Ps. Ascendit super Cherubin. Aduentus ad iudiciũ Esa. 3. Stat ad iudicandum dominus. Malac. 2. Ecce uenit dicit dominus exercituum. Vel septẽ sigilla libri ecclesiæ sunt septem sacramenta: Apoc. 12. Signum magnum apparuit in cœlo, mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus eius & in capite corona stellarũ duodecim. Vbi describit ecclesia quantum ad incendium charitatis, cum dicit: Signum magnum, quantũ ad dominium terrenũ: luna sub pedibus eius: quantum ad imperiũ auctoritatis, in capite eius corona stellarũ duodecim: quantum ad conceptũ fæcunditatis: Habens in utero. Istud est signũ æternitatis: nã ecclesia militans quasi quoddam vestigiũ repræsentat triumphantem. Mulier aũt hoc describit amicta sole quantũ ad incendiũ charitatis, & istud incendiũ debet ardere in corde, fulgere in ore, feruere in operatione. Eccl. 43. Tripliciter sol exurẽs montes, & luna sub pedibus eius. Hoc est oĩs terrenitas. Est. n. triplex, terrenitas, uanitas superbiæ, vilitas luxurię, cupiditas auaritię, quę oĩa debent esse sub pedibus virorum ecclesiasticorũ, uel luna. i. oĩs potestas tpalis sub pedibus ecclesiæ. Sibi. n. dicitur; Constitui te super gentes, & super regna, vt euellas, & destruas, dissipes, & plantes. ¶Vel luna sub pedibus Christi est ecclesia quæ a Christo illuminatur uelut a Sole Luna. Eccl. 50. Quasi Luna plena in diebus suis lucet. Hæc Luna aliqñ obscuratur, & eclipsatur uanitate superbiæ. Hæc cõuertitur in sanguinẽ, per utilitatem luxurię, fit tota sanguis pp cupiditatem auaritiæ. In capite eius. i. in principio ecclesiæ corona stellarum duodecim. i. duodecim Apostoli qui in principio ecclesię fuerũt. Luc. 6. Vocat discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis. Isti. n. sunt duodecim margaritæ, de q̃ bus hr̃ Apoc. 20. in quibus fundata est ecclesia. Eph. 2. Superædificati super fundamentũ Apostolorum &c. Vel in capite eius corona stellarũ duodecim, i. duodecim articuli fidei, in quibus consistit ecclesia. Iosue 4. Præcepit Iosue, ut tollerent duodecim lapides. Vel duodecim Stellæ, quibus est coronata ecclesia, sunt duodecim gau

Iudic. 13. Gen. 21. Gen. 4. 4. Reg. 4. Iudic. 16. Gen. 5.

H Apoc. 12. Ecclesia.

Terrenitas.

I

Apostoli duodecim Lucæ 6. Apoc. 20. Ephe. 2.

Iosue. 4. Stellę gãudia beatitudo.

dia, quæ hẽt ecclesia non in re, sed in spe, quorũ duo ortum hñt a Deo, quę sunt visio humanitatis, & diuinitatis Io. 16. Hæc est vita æterna, ut cognoscant te Deũ verum, & quẽ misisti Iesum Christũ. duo de loco. s. spaciositas. Ps. 25. Domine dilexi decorẽ domus tuæ: duo de consortio. s. Angelorũ, & hoĩum, duo a seipso. s. fælicitas corporis, & aĩæ, duo a mundo, s. formositas, & stabilitas, duo ab inferno. s. euasio tormentorum, inclusio reproborũ, habens in utero. s. gratiarũ copiã carismatũ, & bonorũ voluntatũ, & percutiens. s. filios spũales clamabat per doctores, & pdicatores, & pastores: clamauerunt. n. prædicãdo, ieiunando, orando, Apoc. 21. Ecce tabernaculũ Dei cũ hominibus, hoc est militans ecclesia, in qua Deus habitat singulariter per gr̃am, & personaliter siue præsentialiter in sacro. Vobiscũ, ait, sum usq; ad consummationem sæculi. In hoc tabernaculo inuenitur fædus reconciliationis. Exo. 33. Oĩs populus, q̃ habebat gradus ministrationis. Nume. 3. Applica tribũ Leui: cultus exultationis Ps. Circuiui, & immolaui in tabernaculo eius hostiã: fructus visitationis, Exo. 25. Faciẽtq; mihi sanctuariũ. De ecclesia dr̃ Apoc. 21. Ipsa ciuitas aurũ mũdũ simile uitro mũdo. Quia aurũ dr̃ pp ualorẽ, ciuitatis pp ordinationẽ, & officiorũ uarietatem. Sed modo possumus dicere, q̃ videns Iesus ciuitatẽ fleuit super illã, quia continue in Ierusalẽ uendit, & crucifigitur Christus. Ps. 3. Vidi traditionẽ in ciuitate. Vitrũ dr̃ pp paruitatẽ ad recipiendũ fidei, & diuini luminis claritatem. ¶Et Apoc. 21. Claritas Dei illuminabit eã, & lucerna eius est agnus. Et ibidẽ. Ostẽdit mihi fluuiũ aquę uiuæ &c. Quod intelligitur de fluuio gratię, qui fluit per alueũ sacrorum ad medium ciuitatis ecclesię. Ecclesia figuratur per templũ sub Esdra, & Neemia fundatum, & reædificatum, fuit aũt templum ecclesiæ in angustia fundatum, in concordia ædificatum, in abundantia ornatũ, in lętitia purificatũ. De primo Esdr. 3. Fundato templo Domini a cæmentarijs, steterunt sacerdotes in ornatu suo cum tubis. In tuba nota angustiã, & sonum prædicationis; fundata fuit ecclesia cemento confecto ex sanguine martyrum, & sabulo mortificationis confessorum, & calce virginum. Eph. Superædificati &c. Hoc fundamentum nititur euertere carnis concupiscentia. Psal. 78. Deus uenerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum, posuerunt Ierusalem in pomorum custodiam. ¶Isti faciunt de templo Dei templum Dagon. 1. Reg. 5. qui interpretatur piscis, & significat iram, & inuidiam. Naum. 2. Port efluuiorum apertæ sunt per concupiscentiam, & templum ad solum dirutum est per discordiam, miles captiuus abductus est per ignorantiam, & ancillæ gementes, & murmurantes in cordibus suis per inuidiam.

K

L

Tabernaculum. Templũ. Religio.

Ciuitas.

Gratia.

Templũ

M

Prælati. Prædicatio. Ecclesia. Fundamẽtum.

1. Reg. 1. Naum. 2.

A uidiam. Vnde qui viderunt statum primitiuæ ecclesiæ, & modernæ flere possunt. 1. Esdrę. 3. Seniores, qui uiderant templum prius, quòd erat in oculis eorum, flebant voce magna.

Item de statu ecclesiæ quære in tabula de prælatis, & de religione. Hier. 30. Aedificabitur ciuitas in excelso, & templum iuxta ordinem suum fundabitur. Ciuitas ecclesia valde in excelso est fundata, quia potestatis plenitudine est dotata: vel in excelso propter contemplationem diuinorum, & contemptum terrenorum. Cœlũ sursum, & terra deorsum: nam ciues eius dicunt, nostra conuersatio in cœlis est. Templum autem secundum ordinem suum, fundatur, dum gradus obedientiæ inter inferiores, & superiores seruatur ab infimo prælato, vsque ad vicarium Christi de cuius fide non est dubitandum, nec de eius potestate disputandum, sed ei reuerenter est in omnibus obediendum. In cuius figura Symeon Oniæ filius sacerdos magnus. i. audenter obediens in diebus suis sustulit domũ, ab ipso altitudo templi fundata est. Eccl. 50. Videns Iesus ciuitatem, fleuit super illam. Ciuitas ista, quam Deus inhabitat præsentialiter, singulariter est ecclesia militans: hæc habet fidẽ Christi pro fundamento, virtutes pro ornamento, scripturam pro munimento, sacramenta pro alimento, fluminis. n. impetus lætificat ciuitatem Dei. Hier. 2. Dedi te in ciuitatẽ. De ista dicitur: Fundamenta eius in montibus sanctis, diligit dominus portas Syon super omnia tabernacula Iacob: gloriosa dicta sunt de te, ciuitas Dei. Hæc est illa ciuitas parua, quam vir sapiens liberauit per humilitatem suam. Eccl. 9. Sed hodie huius ciuitatis fundamentum euertit vanitas ostensionis. Esa. 34. Attrita est ciuitas uanitatis: ornamentum polluit voluptas delectationis. Esa. 13. Erit Babilon illa ciuitas inclyta: munimentum elidit error infidelitatis, & curiositatis, fastuositatis. Esa. 27. Ciuitas munita desolata alimenta subtrahit siccitas indeuotionis. ps. 55. Famẽ patientur, & circuibunt ciuitatem, præualuit hodie fames. Psal. 54. Vidi iniquitatem, & contradictionem in ciuitate: vnde de ista videtur hodie completum illud Ezec. 24. Væ ciuitati sanguinum, vnde flet Dominus super istam. Hier. 33. Abscõdam faciem meam a ciuitate hac propter malitiam. Et sic recedente Deo, sedet sola ciuitas plena populo, princeps prouinciarum. s. ecclesia Romana, facta est sub tributo. Treno. 1. in sola Christi ecclesia est salus, iuxta illud Iob 5. Est autem Ierosolimis probatica piscina, in quam descendebat Angelus, mouebat aquam, sanabatur infirmus. Quære sup. fol. 3. a. Item 25. b. Item 25. a. de ecclesia intelligitur illud Esa. 62. Super muros tuos Ierusalem constitui custodes; æternus Dei filius, splendor patris & figura, sponsam ecclesiam, cuius sponsalia per carnis contubernium, arra fluentis a latere sanguinis confirmauit, dulciter alloquitur in his verbis su bmetaphora ciuitatis quietæ respectu ciuium munitæ hostium respectu, ordinatæ quantum ad dominium, quod ecclesiæ Christi sponsę optime conuenit. Est enim ecclesia quieta respectu filiorum obedientium, munita respectu aduersariorum resistentium; ordinata respectu prælatorum regentium. Primum probat vocabuli sensus Ierusalem, id est, visio pacis, munitionem murorum ambitus, cũ addit muros tuos: ordinem custodum gradus, cum subdit custodes: quamuis autem Ierusalem aliquando in sensu historico dicitur metropolis regia in sensu tropologico fidelis anima, in sensu allegorico militans ecclesia, in sensu anagogico cœlestis patria: quia illa, quæ sursum est Ierusalem, libera est, quæ est mater nostra. Ierusalem autem accepta pro ecclesia habet custodes suorum murorum angelos, vt dicit glossa super prædictum verbum. Esai. Est autem istius Ierusalem triple xmurus, sacræ Scripturæ ueritas contra perfidiam hæreticorum, iurisdictionis ecclesiæ auctoritas contra cõtumaciam subditorum; secularis brachij potestas contra uiolẽtiam persecutorum. Primus ergo murus huius ciuitatis est sacra Scriptura, quęre supra fol. 81. a. b. In can. Secundus murus est iurisdictionis ecclesiæ auctoritas, quæ est in vicario Christi propter plenitudinem potestatis, & antemurale quantum ad sollicitudinem curę pastoralis, vnde habet ciuitas ecclesiæ fortitudinem. Esa. 26. Vrbs fortitudinis nostræ Syon, saluator ponitur in ea murus, & antemurale. Sicut enim sensus a capite transfunditur in membris, sic a Christo, & eius Vicario, vt a muro, & antemurale deriuatur auctoritas in prælatis: vnde in ipso residet plenitudo potestatis ad totius ecclesiæ dispositionem. Hũc murum hodie dissipat peruersitas in exequendis iudicijs, temeritas in proferendis sententijs, pusillanimitas in corrigendis uicijs, cupiditas in recipiendis donarijs. Tertius murus est sæcularis potestas: ad sæcularem enim potestatem spectat ecclesię defensio in aduersis. Hi enim sunt duo gladij, quos Deus dicit sufficere ad libertatem ecclesiæ conseruandam, & defendendam. Luc. 22. Vnde Esai. 60. Aedificabunt filij peregrinorum muros tuos, & reges ministrabunt tibi, quod ad litteram uerum est. Hũc murum dissipant hodie multi principes, qui cum deberent ecclesiam defendere, conantur bona eius diripere, & eam violenter opprimere sponsam Christi, vt venalem prosternere; vnde completum est hodie id, quod dicitur ad principes Ezech. 13. Non ascendistis ex aduerso, nec posuistis vos murum pro domo Israel vnde potest ecclesia dicere illud Iob 19. Quasi rupto muro,

B

Ciuitas. Ecclesia.

Prælati.

C

Ecclesia Romana.

D

Ierusalẽ.

E

Murus.

Iudex.

F

Prælati. Murus. Princeps.

G & aperta ianua irruerunt ſuper me: muros ergo
Ieruſalem, id eſt, eccleſiæ deſtruxit Nabuſar-
dam:intelligitur propheta,alieni iudicij.i.diabo-
lus,non poſſunt reædificari niſi per Neęmiam
conſolatorem id eſt, Chriſtum. Clamet ergo
eccleſia cum propheta dicens: Benignę fac do-
mine in bona voluntate tua, vt ædificentur mu-
ri Ieruſalem.

Cuſtodes. Gradus. Eccleſia. Circa tertium eſt ſciendum, quod eccleſia ha
bet tres gradus cuſtodum.ſ.doctorum ſapientiā:
hi ſtant ſuper murum ſacræ Scripturæ, prælato-
rum vigilantiam, hi ſtant ſuper murum iuriſdi-
ctionis eccleſiæ, propugnatorum diligentiam,
Murus. Doctor. hi ſtant ſuper murum ſęcularis potentiæ.Cuſto-
Cuſtos. des ergo in muro ſacræ Scripturę ſunt doctores,
Prælati. qui habent uerbo informare,exemplo ædificare,
veritatem conſtanter Euangelizare, vitia obiur-
gare, quia ſi non euangelizauerint, væ illis eſt.
1.Cor.10. Non quærentes vtilitatem propriā,
non commēdationem vanam, ſed Dei gloriam,
H & utilitatem fraternam. Sed multi ſunt hodie,
Prædicator. qui non euangelizant, ſed prædicationē carnali
mercede maculant,quibus dicitur Hie.31.Quia
erit dies, in qua clamabunt cuſtodes Samariæ
quærentes mollitiem veſtimentorum. Samaria
interpretatur lana,& in monte Effraym quæren
tes ingluuiem ciborum. Effraym interpretatur
fertilitas: Tales ſunt, qui timore,vel amore ui-
tia palpant, fabulas prædicant, ad riſum prouo-
cant,corda non vulnerāt, vulgarem famam ſibi
vendicant: Poſuerunt in cœlum os ſuum,& hoc
prædicando, & lingua eorum tranſiuit in terra,
lauta comedendo,& temporalia quærendo: vn-
de ſtupor,& mirabilia hodie facta ſunt in terra.
Prophetæ prophetabant mendacium, & Sacer-
Hier. 5. dotes applaudebant manibus, & populus meus
Nee.7. dilexit talia.Hier.5.Cuſtodes in ſecundo muro.
Cuſtos eccleſiaſticæ iuriſdictionis ſunt prelati. Nee.7.
prælati. Poſui cuſtodes de habitantibus Ieruſalem ſingu
los per uices ſuas.i.ordinaui prælatos in eccleſia
I ſecundum gradus, & dignitates ſuas. Qualiter
autē uigilent ſuper cuſtodias ſuas quęre Eſa.21.
Cuſtos quid de nocte,qualiter informas ambu-
lantes in nocte ignorantiæ? qualiter ſupportas
in nocte anguſtiæ,& penuriæ? Reſpondere poſ
ſunt illud Can. 1. Poſuerunt me cuſtodem in
vineis:vineam meam non cuſtodiui. Immo de
Eccleſia. talibus conquæritur Prouer.24. Per agrum ho-
Papa. minis pigri tranſiui, & per vineam ſtulti viri,&
Correctio ecce totum repleuerunt urticæ, operuerunt ſu-
Prælatus. perficiem eius ſpinæ,& maceria lapidum deſtru
cta erat. Vrtica pruritus uoluptatis, ſpinæ flu-
ctus cupiditatis,ruina maceriæ actus uoluntatis:
vrit urtica caſtitatem, pūgit ſpina paupertatem,
ruit maceria, quia nulla eſt correctio, uel diſci-
Doctor. plina. Sic cuſtodiunt multi: immo ſic derelin-
quunt eccleſiam ſibi commiſſam, de quibus di-
Cuſtodia. citur: Poſuerunt Ieruſalem in pomorum cuſto-
diam. Pomeria communiter non fodiuntur,nec K
putantur,nec multum excoluntur, ſed cum fru-
ctus ex eis collecti fuerint,poſtea relinquuntur:
ſic multi eccleſias ſibi commiſſas non excolunt
prædicando,officiando,exempla dando,ſed ſolū
veniunt tempore fructuum quibus collectis
recedunt, vnde de iſtis poteſt dici illud Can.5.
Inuenerunt me cuſtodes, qui cuſtodiunt ciui-
tates. Circumerunt hodie non habentes præben
das ciuitatem eccleſiæ muneribus illicitis preci-
bus indignis,obſequijs inhoneſtis, impetratio-
nibus iniquis,& doloſis, ſigillis falſis,donec ec- Prælati.
cleſiam inueniunt, inuentam percutiunt, dum
tali titulo rapiunt,raptę non deſeruiunt,ſed per-
cuſſam vulnerant, dum indigne miniſtrant: ſed
pallium auferunt, dum Chriſti patrimonium
viliter emungunt,& in illicitos vſus expendunt.
Pallium enim breue eſt utrumque,ſ.parentes,&
pauperes operire non poteſt. Eſa. Tales erant
filij Hely,qui habebant fuſcinulam, tridentem, L
& mittebant in lebetem,uel in cacabulum ſeu in
ollā & omne, quod leuabat fuſcinula tol ebant
ſibi,nihil diſtribuebant pauperibus, habēt enim
modo exactores epiſcopi fuſcinulas,tridentem
.ſ. exactionem procurationum, fulminationem
excommunicationum.Habent etiam ſacerdotes
fuſcinulam trahentem guloſitatem ciborum, ſu
perfluitatem indumentorum,curioſitatem lecto-
rum, equorum, cum quibus euacuant lebetem
decimarum,caldariam primiciarum,ollam obla-
tionū,& aliarum obuentionū. Cuſtodes in mu-
ro ſęcularis potētiæ:ſunt principes, qui cum de- Princeps
berent defendere, volunt opprimere. Naum.3.
Cuſtodes tui quaſi locuſtæ ſalientes per ſuper-
biā,uoraces per rapinā: & paruuli tui quaſi locu-
ſtæ, locuſtarū paruuli ſunt baiuli in vſus princi-
pū rapientes,ſeipſos impinguantes,eccleſias ve-
xantes, ſubditos accuſantes. Augete cuſtodiam
ſolliciti obſecrare,increpare,arguere per doctri-
nam, ut quilibet ueſtrum poſſit dicere illud Eſa. M
21. Super ſpeculā domini ego ſum iugiter ſtans
per diem,& ſuper cuſtodiam meā ego ſum ſtans
totis noctibus. Luc.21. Erunt ſigna in Sole,&
Luna,& Stellis. Sol prælati,Luna eccleſia, Stellę Sol.
clerici,& religioſi, in quibus contingunt ſigna, Prælati.
quæ ſcribuntur Apoc.6. Quantum.n.ad immu-
tationē prelatorū dr̄:Sol factus eſt niger,tanquā
ſaccus cilicinus,attēde opacitatē in nigro,vacui-
tatē,uel capacitatē in ſacco, aſperitatē in cilicio.
Ex his collige in prælatis obſcuritatem conuer-
ſandi, cupiditatem retinendi, crudelitatem exi-
gendi. Effulſerunt antiqui prælati quaſi Sol in
templo Dei,quia claruerunt exemplari uita, do-
ctrinali ſcientia, uigili cura, celebri fama, ſed Eccl.50.
nunc uitioſa,& odioſa nigredine uita inficitur,
ſciētia repellitur,cura negligitur, fama deſpicit.
Sol ergo factus eſt uiger, quia facti ſunt vigiles
dormientes, cuſtodes diſſipantes, paſtores ra-
ptores

A ptores,præcones prædones,factus eſt etiam iſte
Saccus. ſol quaſi ſaccus cilicinus, vtique ſaccus irrecuſa-
bilis ad recipiendum,inſaciabilis ad explendum,
Aggeus. irreſerabilis ad largiendum, tandem diſſecabi-
lis ad perdendum Ageus, id eſt qui merces con-
gregauit,miſit eas in ſacculum pertuſum:Glo.in
terlinearis: Si quis mercenaria negociatione,
vel manu merces congregauit,illæ pecuniæ de-
fluunt, ac ſi mittantur in ſaccum pertuſum: vn-
de ſignanter de clericis dictū eſt. Eccle.4. Vnus
eſt, & ſecundum non habet, non filium, non
fratrem,& cum laborare non ceſſat, nec ſacian-
tur oculi eius diuitijs, nec cogitat dicens, cui la-
boro,& fraudo animam meam bonis.Tales ſunt
prælati,& clerici,qui ſecundum non habent ſuc-
ceſſorem in diuitijs, nec hæredem in beneficijs,
theſaurizant, & ignorant cui congregant ea,nec
cogitant, quomodo bonis animam ſuam frau-
dant,dum ſibi ſubtrahunt liberalitatem, eccleſiæ
B vtilitatem, pauperibus neceſſitatem. Et iſti viri
diuitiarum nihil inueniunt in manibus ſuis, niſi
æternam calamitatem. Factus eſt etiam iſte ſol
cilicinus propter tyrannicam crudelitatem, vt iā
inferiorum exactionibus non ſit modus, nec ſta
tus,nec menſura, nec numerus. Conſtrue præ-
dicamentum ab infimo ſubdito vſque ad ſum-
mum principem, & clare inuenies,quòd quā-
to gradus ſublimior,ſtatus potentior,tanto exa-
ctio crudelior, & violentior. Vnde ſicut recitat
Aug. 4.de ciuitate c.4.& accepit de tertio libro
de nugis phyloſophorum,Dionydes pirata ca-
Princeps. ptus ab Alexandro reſpondit ſibi quærenti pro-
pter quid mare haberet infeſtum, propter quid,
ait,tu totum mundum. Sed quia ego id exiguo
facio nauigio latro vocor, tu vero quia magna
claſſe illud facis, diceris Imperator, & concludit
Iuſticia. ex hoc quòd regna iuſticia non ſunt aliud, quā
magna latrocinia.

Sequitur Apoc. 6. Et luna tota facta eſt ſicut
ſanguis,vnde hodie poteſt dicere Chriſto: Spon
ſus ſanguinum tu mihi es. Exod.4. Cum ipſo
C permittente filios ſanguinum concipiat, & pa-
riat ſeditioſos diſcordia,voluptuoſos inſolentia,
pompoſos extollentia, frontoſos irreuerentia.
Eccleſia eclipſatur. Rebecca ergo clamat ad dominum. Si ſic futurū
erat,quid neceſſe fuit concipere?Geneſ.35.Ge-
Clerici. mat, pulſet, clamet ad ſpōſum Chriſtum,dum ſic
quadrupliciter eclipſatur. Quantū ad immutatio
nē clericorū,ſcolariū,& doctorū,Sequitur.Apoc.
6.Et ſtellæ ceciderūt ſuper terrā, cauſa ſuperbiæ.
Stellę. Eſai.14.De j. proprio angelo qūo cecidiſti de cę
Doctores. Scolares. lo lucifer, qui mane oriebaris Quis ſumptus?
quis apparatus,quis tu multus?Quis acceſſus in
promotione doctorū,& prælatorū?quis,& quā-
tus exceſſus in conuiuijs,& viſitationibus?in re-
creationib.curioſis, lectis, & veſtimentis? Hoc
eſt illud ſignū Apoc.12. Quo draco ille cauda
Ambitio. ſua ambitionis tertiā partē ſtellarū trahebat in
terram,à clericali ſcilicet honore ad flagitioſam D
vitam,& ignominioſam infamiam. Percuſſa eſt
ergo hodie tertia pars ſolis,& tertia pars lunæ,&
tertia pars ſtellarum, ita vt obſcuraretur tertia
pars eorum. Apoc.8. Matth.12.Domine nonne
bonum ſemen ſeminaſti in agro,tuo vnde ergo
habet zizaniā? Inimicus homo hoc fecit. Ager
iſte eſt eccleſia,ſeminator Chriſtus,qui ſemina-
uit bonum ſemen virtutum omnium, & gratia-
rū:inimicus homo diabolus, qui ſuperſeminat
zizaniam omniū vitiorum: vnde oriuntur mali
fructus,putridi,& fętidi. Quære iſtam autorita-
tem melius alibi expoſitam.27.b

In eccleſia eſt triplex ordo autoritatis,præſi-
dentiæ.Nam ſunt gradus ſecundū ſuper, & ſub-
tus ſanctitatis, excellētiæ, ſecundū bonū,& me-
lius virtuoſitatis influentiæ, ſecūdū plus & mi-
nus.Primus gradus reſpicit diſtinctionē officio-
rum, ſecūdus retributionē præmiorū, tertius di-
ſtributionē meritorū. De.1.can.6.Terribilis vt E
caſtrorum acies ordinata.pp ſecundū. Can.2.
Ordinauit in me charitatē.propter tertiū,Rom.
12. Quæ ſunt a Deo ordinata. Primus ordo in Ordo.
figura dicitur celicus,ſecundus lapideus, tertius
ſydereus.Et his tribus figuris in ſcriptura legitur
præſignatus.Deut.1. Iob.38. Nūquid noſti or-
dinē cęli,& pones rationem eius in terra?Secun-
dū enim Rabanum ſepem ſunt cæli,empireum,
criſtallinū, ſydereū,olympeū,igneū, ęthereum,
aereū. Et ſimiliter in eccleſia ſunt ſeptē ordines
minores,ſacerdotiū,dyaconatus, ſubdiaconatus,
acolitatus,exorciſtatus,lectoratus,& oſtiariatus.
Et ſeptē maiores Papatus, patriarchatus, archi-
epūs,epātus, archidiaconatus, archipresbytera-
tus,plebanatus.Prædictorū cælorū, quattuor sūt
in corpore eleuati, tres in cæleſti,quorū quodli-
bet quāto ſitu ſublimius, tāto ſubſtantia purius,
virtute efficacius,ambitu latius,quæ tria myſticè F
cōueniunt ſeptē prælationū gradib. ſed magis
propriè ſeptē,ordinibus, quorū.4.minores licet
ſint impermutabiles quātū ad caracteris impreſ-
ſionē,& ſignū,sūt tamē mutabiles,quātū ad ſta
tū: Sicut cæli elemētares ſunt mutabiles ſecūdū
partē, licèt nō ſecūdum totū.Tres vero maiores
omnino ſunt immutabiles propter annexum vo
tum. Sicut cœli ſuperiores omnino ſunt in-
corruptibiles,& perpetui,quia non.habent con-
trariū,propter quod habent eſſe perpetuū.Deut.
2.Eſai.54.Sternā per ordinē lapides tuos.Qua-
lis autem ſit iſte ordo oſtenditur Sap.18.In ve-
ſte poderis quam habebat,totus erat orbis terra-
rum per parentem magnalia in quattuor ordi-
nibus lapidum erat ſculpta veſtis. Eccleſia, quæ
Exod.28.dicitur rationale iudicij propter diſcre
tionem rationis, duplex propter geminam dile- Rationale.
ctionem, quadratum propter virtutum impreſ-
ſionem, hoc vero dicitur poderis ideſt talaris
propter perſeuerantiæ infatigationem, in qua
erat

erat orbis terrarum per mysticam figurationē, sicut patet in glossa & parentum magnalia, idest prælatorum in quattuor ordinibus lapidū erat sculpta. idest quadriformi varietate distincta: sunt enim quattuor gradus sanctitatis, candor sanctæ contemplationis, qua animam in esse gratiæ Dei format nitor sanctæ actionis, qui animam in esse transformat, rubor pēnitentialis reformationis, qui animam in esse gratiæ reformat, decor baptismalis regenerationis, qui animā in esse format. Sic enim ordinantur quantum ad dignitatem: econuerso aūt secundū acquisitionē Luc. 19. Venit Iesus in templum, & cæpit eijcere vendentes, & ementes. Quære supra. 5. a. De vitijs quæ sunt in ecclesia quære sup. 6. b. Dan. 4. videbam & ecce arbor in medio terræ, altitudo eius nimia, & magna fortis proceritas eius cōtingens cœlum, aspectus eius erat vsq; ad terminos vniuersæ terræ, folia eius pulcherrima, fructus eius nimius, & esca vniuersorū in ea. Aug. attendite claritatem arboris, creuit ecclesia, crediderunt gentes, victi sunt principes sub nomine Christi, omnes confugiunt ad ecclesiam in omni pressura &c. quære supra 15. a. 43. a. 53. b. Quæ mulier habens dragmas decem si perdiderit vnam nonne accendit lucernam, & euertit domum, & quærit donec inueniat? Mulier ecclesia, quæ spirituales filios parit Christo, decem dragmas habuit, cum decē præcepta recepit, sed vnū amisit: quia ante incarnationem Christi circa præceptum de amore Dei tepida fuit, sed nato Christo hæc dragma, scilicet, diliges dominum Deum tuum, &c. reperitur accensa lucerna euāgelicæ legis euersa domo tenebrarum principis, adhibita diligentia prædicatoris inuestigantis congregata ecclesia populi fidelis congratulātis.

Gradus. Sāctitas. perfectio.

Ecclesia. H Potestas.

Præcepta.

Zacha. 4. vidi & ecce candelabrum aureum totum, & lampas eius super caput ipsius. Candelabrum in triplici pede, in fide trinitatis fundatum ecclesiæ aureum propter valorem, & propter charitatis feruorem, eleuatum propter contemplationis splendorem, totum propter simplicitatem intentionis. Lampas super caput propter claritatem fidei, & prædicationis. 3. Reg. 7. Salomon statuit duas columnas in porticu templi, vnā dexteram vocauit Iachim, sinistram vocauit Booz. Salomon pacificus, Christus tēplum, ecclesia. Iachim interpretatur firmitas, & significat charitatē, vel fidē, cui innititur ecclesia. Booz interpretatur in quo robur, & significat patientiā in tribulationib. quam habuit ecclesia primitiua. Matt. 21. Homo quidā erat, qui plantauit vineā, & sepē circūdedit ei &c. Vinea domini Sabaoth domus Israel est, scilicet ecclesia, de qua Esai. 5. Vinea facta est dilecto scilicet Christo in corn u olei, in gratia abundanti. Sequitur. Expectaui, vt faceret vuas idest opera bona, & Deo sapida, & fecit labruscas, scilicet opera sicca apparentia, nō existentia, Deo insipida: & nunc dicā vobis quid faciā vineæ meæ &c. Nota totā historiā de ira Dei contra ecclesiā malignantiū. Pater iste familias, qui plantauit vineā Christus, vinea ecclesia, circundata est sepe scripturarū. Torcular in quo copiose vinum exprimitur, in quibus digne se disponentibus abundās gratia confertur. Turris in medio Christus, turris fortissima nomē dñi.

Candelabrum. I

a. v.

K Ecclesia.

Ecclesia est arca Noe delignis complanatis idest fidelibus absq; peccatis linita interius, & exterius bitumine charitatis, nullus saluatur, qui pereat in diluuio finalis iudicij, nisi qui in ista arca fuerint inclusi. Apoc. 1. septē candelabra aurea &c. Filius hoīs vestitus podere &c. est Christus septem candelabra lumine fidei succēsa charitate aurea sunt omnes ecclesiæ: quia in septimo vniuersitas figuratur. Ecclesiæ ēt per illas septē stellas, quas Christus tenet in sua dextera, quia tegit, dirigit, protegit vniuersalē ecclesiā designantur: Quia ecclesia ad modum stellæ est quantitate, parua per humilitatē, quidditate prolixa per charitatē, qualitate clara per fidei veritatem, situ sublimis per autoritatē, motu regularis per conuersationis honestatem, vel septem candelabra idest septem stellæ significant, septem status ecclesiæ, primus paruulorum baptizatorum, secundus coniugatorum, tertius viduarum, quartus virginum, quintus clericorū, sextus prælatorum, septimus religiosorū. Isti status candelabra dicuntur quia illuminant proximos per bona exempla, illuminātur a Deo gratia. Ezech. 8. Ingressus vidi, & ecce omnis similitudo animalium, & reptilium &c. qui diligenter attendit statum modernæ ecclesiæ, videt in ea animal reptile cupidum: vnde Hier. 6. a maiore vsq; ad minorem omnes auariciæ student a propheta vsque ad sacerdotem, idest a religiosis vsq; ad clericos, & prælatos cuncti faciunt dolū: vidit animal a quatile lubricum natans in aquis voluptatum, & fæditatum. Ioel. j. Computruerūt iumenta in stercore suo. Bernardus vbi oēs sordent, vnius fetor minime sentitur: videbit animal gressibile, stolidum, vtens sensu, priuatus ratione, & intellectu. Homo cū in honore esset, nō intellexit cōparatus est iumentis insipientib., & similis factus est illis. Facti sunt sicut equus, & mulus quib. nō est intellectus: videbit aīal volatile, tumidū, & superbū. Vidit in quadriga domini quattuor animalia quia in sancta ecclesia sunt quattuor status hominū in illis aīalib. figurata, in leone status presidentiū, in aquila aspectus cōtemplantium, in boue virtus laborantium, in homine fructus pēnitentium figuratur.

Christo.

Stella. L Ecclesia. Religio.

Gradus. Status.

Prelati.

Animal. Bestia.

Ezech. 1 Grad us. Status. Animalia

De eleemosyna & hospitalitate.

Hospitalitas meretur diuinam congnitionē, & consolationem, de duobus discipulis in die resurrectionis euntibus in Emaus, qui cognouerūt Christū quē credebant esse peregrinū secum

A secum manere, & cognouerūt eum in fractione panis: Item meretur liberationem ab omni periculo corporali, & spirituali: Exemplum de Loth, qui eo ꝙ Angelos, quos credebat esse peregrinos recepit in suo hospitio, meruit liberari a submersione Sodomorum: meretur exauditionē orationum, & multiplicationem bonorum temporalium, exemplum de muliere Sunamite, quę fecit cēnaculū paruū, in quo recepit Heliseū & meruit habere filium, & post filij mortem meruit, quòd suscitaretur, quęre supra fo. 12. b. & 12. a Item meretur elemosyna gratię infusionē, & pœnę remissionem, & temporalium multiplicationem, exemplum de illa muliere quę non habebat, nisi parum farinę, & modicum olei in lecihto, & quia prophetæ fecit panem subcineritium, vasa, quæ mutuo acceperat, impleta sunt oleo, & de illo satisfecit creditori suo, quod significat pœnę remissionem, sicut infusio olei gratiæ infusionem, elemosyna meretur inuenire Christum: vnde tres reges, qui Christo pauperi obtulerunt aurum, Thus, & myrrham, directi fuerunt per stellam, & inuenerunt Christū cum Maria matre eius, & liberati sunt de manu Herodis. Quære supra fo. 21. a. Item valet contra, septem genera peccatorum. Vnde dicitur. Est qui multa redimat modico precio. Peccata tua elemosynis redime: quia dare elemosyna a morte liberat, & econtrario negare elemosynam diuites damnat: exemplum de diuite epulone, qui micas panis Lazaro negauit. Elemosyna ex hoc specialiter approbatur, quia Christus in inedia iudicat se eam recipere, quod vni ait, ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Exemplum de beato Martino, quia clamidem dedit pauperi, audiuit Christum dicentem: Martinus hac me veste contexit. Quia etiam in die iudicij causa saluationis assignabitur elemosynę: Esuriui ait, & dedistis mihi manducare, sitiui, &c. Ideo sequitur: Venite benedicti patris mei, possidete præparatum vobis regnum a constitutione mundi. Elemosyna est thesaurus in cœlo: Thesaurizate vobis thesaurum in cœlo, &c. quare de omnibus istis. supra, fo. 48. a. & in tota tabula de contemptu temporalium Zacheus Christum meruit hospitio recipere, quia dixit, dimidium bonorum meorum do pauperibus. Quære suprà, fo. 48. In Luc. charitas fraternitatis maneat in vobis. Per hanc enim quidam placuerunt Deo, & Angelis hospitio receptis, & non solum Angelis, sed Christo, & vt patuit de Martino, qui pauperi mantellum dedit. Aliqui sunt ita aridi, & immisericordes, quòd non compatiuntur pauperibus, cum tamen dicatur: Frange esurienti panem, & egenos, vagosque induc in domum tuam, cum videris nudum operi eum, & carnem tuam ne despexeris. Propter elemosynam meruit Thobias illuminari. Eccl. 4. Filij elemosynam pauperis ne defraudes, & oculos tuos, ne auertas a paupere elemosynam pauperis defraudant, qui possunt iuuare, & non iuuant: auertunt oculos, qui nolunt visitare eos: vnde recitat magister Iacobus de Vitriaco, quod nobilem quandam cognoscebat, quę maxime compatiebatur infirmis specialiter leprosis, sed vir eius eos videre non poterat: tandem in absentia mariti, qua cum esset miles, & venatum iuerat victa precibus cuiusdam leprosi, eum introduxit in cameram propriam, & in lecto mariti eum posuit, & cooperuit, & ecce maritus de venatione rediens, & æstu nimio fatigatus petit quiescere in lecto, obstupefacta dña, & mortem metuēs, parū intra se cogitās differebat lectū parare, & cameram intrare, at ille ingressus est thalamum, & statim egrediens dixit ad uxorem, ubi ait inuenisti ista aromata, quibus sic fortiter fragrat tota camera videtur ait mihi, ꝙ fuerim in paradiso: domina intrans thalamum ita inuenit esse, sed leprosū non inuenit: tunc illa rei seriē uiro aperuit ille conuersus postea religiosè vixit. Leuit. 21. Gibbosi non intrabunt in templum. Gibbosi sunt qui incuruantur ad terrena, & inferiora per cōcupiscentiā isti sunt auari, qui portāt gibbū cameli de quib. Mat. 19. Diues difficile intrabit regnum cœlorum. Difficile dicit, quia non intrabit nisi gibbum deponat, aut elemosynas faciendo. Sicut magi obtulerunt domino aurum, thus, & myrrham. Quod elemosyna debet fieri de proprio, & benè acquisito, quia Magdalena capillis suis tersit pedes Iesu: capilli, qui sunt quædam superfluitates corpus ornantes significāt temporalia. Pedes Iesu tergit, qui bona sua licitè acquisita pauperibus distribuit. Nō sic Saul à Domino reprobatus, qui contra præceptū Domini reseruauit animalia pinguiora, & illa nolebat Domino sacrificare, cuius sacrificium Deus non acceptauit, quia non sua sacrificabat, elemosyna debet fieri de re bona, & de meliori, quia Deo dēt homo dare rē bonā, imo meliorē. Non sic Cain qui macra, & viliora sacrificabat, ideo dominus eius sacrificiū non acceptauit: Sed Abel meliora & pinguiora sacrificabat, iō Deus eius sacrificium acceptabat. Item elemosyna debet fieri secundū facultates, quia dicebat filio suo Thobias si multū tibi fuerit, abūdanter tribue: si parum, hoc ipse libenter largiri stude, vnde commendauit dominus viduam, quæ de paupertate sua duo æra minuta in gazofilatium pro ædificatione tēpli posuerat, plus quam Salomonem, qui multum auri, & argenti ibi posuit, quia pensatis facultatib. vtriusq; plus posuit vidua, q̄ Salomō pensat, n. Deus potius ex quāto affectu fit elemosyna, q̄ ipsum donū: vñ ait Saluator: Quicūq; dederit vni ex minimis meis calicē aquæ frigidę in noīe meo, &c. Regnū Dei tm̄ valet, q̄tum habes: valuit Zachæo dimidiam partē omniū bonorū:

4. Reg. 4.

Heliseū.

9. Reg. 17.

B

Eccl. 20.

Dan. 4.

Luc. 16.

C

Mat. 6.

Heb. ult.

Esa. 58.

D

E Diuites Auari.

F

Tobia.

G valuit viduæ duo æra minuta, valet tibi si plus nõ potes calicem aquæ frigidæ, immo si nihil habes valet tibi habere solam bonam voluntatem, quia ille, qui rete solum dimisit, constanter dicit: Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te. Tãta enim a sequentibus dimissa sũt, quãta à nõ sequentibus non solum possideri immo concupisci potuerunt, sic dico de eleemosynam faciente.

Item debet fieri recta intentione non propter vanam gloriam, aut laudem humanam, sed propter Deum: exemplum de beato Nicolao, qui occultè aurum pauperi conuicaneo pro maritandis filiabus dabat: respexit enim Deus ad Abel, & ad munera eius. Cum facis eleemosynam nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: quare de eleemosyna in tota tabula de pietate, & misericordia infra. Illi qui dãt eleemosynas pauperib. faciunt sicut formica, quę quotidie in messe congregat in fouea grana, de quibus viuit in hyeme sic in præsenti vita, qui dant eleemosynam congregant in
H cœlo, de quo viuant perpetuo. Prouer. 6. Vade ad formicam o piger, & considera vias eius, quæ cũ non habeat ducem nec præceptorem, congregat in messe, quod comedat in hyeme: ille enim est thesaurus in tuto loco in cęlo per manus pauperum repositus, vbi fures non effodiunt, nec furantur, nec erugo exterminat. Dicitur quod in quadam ciuiuitate singulis annis eligebatur in regem vir extraneus, ex toto legum ciuitatis, & consuetudinum ignatus, qui per annum plenam potestatẽ habebat faciendi quæcumque volebat, sed in fine anni deportabatur in insulam valde remotam, & fame, & frigore ibi consumebatur, quia in illa insula nihil erat vnde posset homo sustentari. Sic multi regnauerunt ibi, qui dum essent in prosperitate, nihil cogitantes de futuro, perierunt fame amisso regno: contigit autem quendam eligi, cui per quendam familiarem suum innotuit conditio ciuitatis, & regni, quod ille audiens, omnes thesauros regios tempore quo eos habebat in po-
I testate sua, & omnia bona ciuitatis præmisit ad illam insulam, in quã erat deportandus: vnde cum in fine anni nudus illuc a ciuibus emitteretur omnium bonorum copiam ibi reperit de thesauris, quos eo præmiserat. Sic nos scientes, quod non possumus hic diu manere, lucrari debemus, & lucrum nostrum in illud regnum portare, vt cum illud necessarium habebimus, inueniamus thesauros quos pręmiserimus.

Chrisostomus Ibi tuam mitte substantiam, vbi tuam habes patriam. Sic videmus quod mercatores, qui morantur in aliena patria, mittunt illa, quæ lucrantur ad suã patriam. Parũ est ieiunare, nisi ieiunio addat̃ opus misericordiæ, vt de eo quod subtrahitur ventri, non impleatur bursa, sed detur pauperibus, aliter est ieiunium, sicut auis sine pennis, quæ volare non potest: sed cum ei additur eleemosyna, & pauper orat pro dante, tunc

Ieiunij.

habet ieiunium alas suas. Bona est eleemosyna cũ ieiunio: vnde Matth. 6. Vnge caput tuum, & K Tho. 12. faciem tuam laua. Attende autem profectum huius vnctionis, primo descendit hæc vnctio a Deo ad cor, cum dominus cordi infundit gratiam & compassionem: secundo de corde transit ad Vnctio. Gratia. carnem per ieiunium, & pœnitentiam: tertio de corde exuberat per manus extra dando pauperi eleemosynam. Et forte hoc est vnguentum, quod descendit in barbam a capite, & inde vsque ad oram vestimenti. Cum autem pauperi eleemosyna datur, tunc hoc vnguentum gratiæ distillat ad manus: quia in pauperibus Christus vngitur, cum eius amore eis eleemosyna datur. Luc. 7. Maria lachrymis cæpit rigare pedes Iesu, & osculabatur, & capillis tergebat, & vnguẽto vngebat. Pedes Iesu Christi sunt pauperes, qui diuites portant in cœlum per orationem. Luc. 16. Fa- Pauper. cite vobis amicos &c. Istos pedes permittit dominus esse lutosos, offendi ad lapides, & expo- L ni ad sustinendas tribulationes, quos tamen habet cariores, quam dentes, idest raptores: homo enim ponit pedem in luto, vbi non poneret dentem, & tamen cariorem habet pedem quam dentem. 1. Reg. 2. Pedes sanctorum suorum seruabit, non fuit membrum, quo Maria non seruiret pedibus Christi. Igitur in illa vnctione, quod oculis flebat, ore osculabatur, manu vngebat, capillis tergebat. Sic in eleemosyna pauperis oculus compassibiliter respiciat, os dulciter respondeat, manus largiter det, & de proprio, non de alieno, hoc est tergere capillis suis. Sed modo diuites auertunt oculos suos, ne videant pauperes, sicut diues epulo sepultus in inferno, a Lazaro mendico; si vident, rident, si dent exasperant verbis, perdentes ore, quod manus conferunt, sicut candela, cum manu laboriosè accenditur, & modico oris flatu extinguitur: non dant, quia habent manus non vnctas oleo, sed pice, M vel glutino, vel si dant, hoc est de alieno, similes instrumento, quod dicitur expergius male, de quo nihil exit, donec fuerit fractum, ita diues auarus nihil potest dare in vita, donec in morte frangatur. sicut ad decorem vniuersi quedam corpora illuminantur, quædam illuminant, sic diuina sapientia ordinauit, quod in mundo sint aliqui diuites, aliqui pauperes, vt per diuites pauperes sustentẽtur, & per pauperes diuites saluentur, & spiritualiter sub leuentur, & sustententur. Esto vigilans & confirma cætera, quæ moritura erant, siue Apoc. 3. moritura per peccatum siue propter defectum temporalium, & ideo per duplicem eleemosynã spiritualem, & corporalem est eis succurrendum. Exemplum habes de gruibus, quæ alternatim vigilant pro se inuicem, habentes sollicitudinem disponunt vigiles de nocte, explorãt alię ex qua parte tententur, in die pręcedit vna cæteras, & per vices suscipiunt vigilias, hi sunt vigiles, qui cu-

Diuites.

stodiunt

A stodiunt ciuitatem, qui diligenter circumeunt, vt aliorum suppleant necessitatem: Can. 3. quod eleemosyna est nuncius, & aduocata nostra corã Deo, vt orationes exaudiantur, si fit de proprio, nõ de alieno, sicut aliqui, qui de alieno corio faciunt largas corrigias, largas eleemosynas. Actu. 10. Corneli exaudita est oratio tua, & eleemosynæ tuæ commemoratę sunt in conspectu domini, & Esa. 58. Cum videris nudum, operi eum: tunc inuocabis, & dominus exaudiet, clamabis, & dicet, ecce adum ad subueniendum pauperibus: mul tum mouet nos consideratio crucis & passionis: Cõpassio. quia ibi possumus videre, quanta pietate Christus dedit seipsum morti, vt nos pauperes ditaret, nos miseros releuaret, & sicut non remittitur pec catum, nisi nos remittamus proximo, sic non faciat nos participes suæ passionis, & eleemosynæ nisi nos ẽt compatiamur, & misereamur proxi. B mis, & miseris: vnde ait. Nonne oportuit te misereri conserui tui, sicut ego misertus sum tui? Et Misericor dia. quia non fuit misertus conseruo, seruus nequam pertulit damnationis sententiam. Exemplum habes de diuite epulone, qui sepultus est in inferno, quia non fuit misertus mendico Lazaro. Daniel. Peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas per misericordias pauperum, forsitan ignoscet delicta tua; bene enim congruum est vt si dominus supplet nostram indigentiam, quod nos similiter releuemus alienam. Nam qui indiget Misericor dia. misericordia, debet alijs misereri, pleni enim sumus omni miseria. Nam si creaturæ subtraherent nobis sua beneficia, subsistere non possemus, si sol lumen, & calorem, si terra humorem, & ita de alijs elementis, & creaturis: vnde omnes creaturæ repræhendunt immisericordes, & qui misericors est multiplicationem præstolatur. Prouer. 19. Fę- C neratur domino, qui miseretur pauperi, & vicissi- Lepra mũ datur. tudinem suam reddet ei, secundum legem Leui. 12. Quando lepro sus mundabatur pili eius radebantur: rasio pilorum abiectio super fluorum, hoc est liberalitas, & misericordia quę mundant leprã Matth. 8. auariciæ. Matt. 8. Extendens Iesus manum suam tętigit eum dicens, volo, mundare, & confestim mundata est lepra eius. In hoc significauit dominus quod misericordia, quæ est per manum extensa mundat auariciæ infectionem: date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis: auaricia enim maculat affectum, sicut lutum manũ. Iac. 4. Emundate manus peccatores. 1. Reg. 18. Expoliauit se Ionatas tunica, qua erat indutus, & dedit eam Dauid, & reliqua vestimenta vsq; ad gladium, & arcũ, & baltheũ. Quia pro proximis exponenda sunt omnia temporalia vsq; ad magnã necessitatem: sed retinere debemus nobis nostra bona opera spirituali a, nec ex vanitate, vel leuitate reuelata, cuiusmodi sunt gladius diuidens, subilitas nostræ contẽplationis; balteus renes restringens, puritas nostræ affectionis arcus sagittarius sagittas ad certum locum dirigens indeclinabilitatem nostræ intentionis in initio, & secrete: quia intrinsecus latens, vbi solus Deus videt, hæc sunt vestimenta linea, quibus induebantur sacerdotes cum ingrediebantur portas atrij interioris. Christiani qui solent se in festis magnis nouis vestibus induere, non debent hystrionibus, aut seruientibus loco precij vestes veteres dare: sed ad honorem Dei pauperibus erogare, vt Christum vestiant, qui pro eis fuit in natiuitate pannis pauperculis inuolutus, & prope Pascha nudus pro nobis in cruce passus. Matth. 25. Nudus fui, & operuistis me. Iob 7. Ecce nunc in puluere dormiam, & si mane me quæsieris, non subsistã. Puluis sum humore, ariditas est cupidi cordis sine pietatis affectione, & quia totum iudicium erit de operibus pietatis, viri defixi in fęcibus cupiditatis sentientes se esse reos, vbi omnia luce clariora erunt, non audebunt ad quæstiones sibi pro positas respondere, nec caput eleuare, immo dicẽt montibus, cadite super nos, & abscõdite nos a facie ire agni. Et ideo dicitur: si mane eos Deus quæsierit, nõ subsistere: sed magis eos tabescere. Dormierunt somnum suum, & nihil inuenerunt omnes viri diuitiarũ in manibus suis: sicut enim dorminens somniat, quando sitit, quod ad fontẽ pulcherrimum bibit, & esuriens somniat quod comedit, & cum expergefactus fuerit vacua est anima eius, quia nihil inuenit, nihil recepit, qui in Esai. 29. cęlo thesaurizat per manus pauperum nihil inue- Iob. 27. niet post vitæ temporalis decursum: Diues cum dormierit nihil secum afferet apperiet oculos suos, & nihil inueniet, appræhendet eum quasi aqua inopia, nocte opprimet eum tempestas, &c. Quære supra fol. 43. a. In Iob. Gen. 42. Dixit Ioseph ministris, vt implerent saccos fratrum suorum tritico. Ioseph Saluator Christus, ministri Ioseph prælati, fratres eorum, qui cum eis secundum decreta sanctorum debent diuidere patrimonium Christi sunt pauperes, quibus prælati debent dare triticum, & alia necessaria. Quære de ista materia in tabula de misericordia, & pietate. Et nota quod magna est virtus eleemosinæ quæ placat Dei iram, delet culpam, remittit pęnã, impetrat gratiam, multiplicat substantiam, perducit ad gloriam. Quod vni ait ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Facite ait vobis sacculos, qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in cœlo, quo fur non appropiat, nec tinea corrumpit; dando eleemosynam cauenda est vanagloria, quia non est danda ad hominum laudem, & commendationem, sed ad Dei honorẽ, & glorificationem, pauperum sustentationem, pręcepti diuini impletionem, peccatorum remissionem. Manus Moy. quæ designat opera bona apparuit leprosa, dũ de sinu extrahebatur, sanabatur dum in sinu abscondebatur. Et in statua Nabuchodonosor aurum erat mixtum cum testa idest, opus

bonum

G lenum cum vana gloria. Naaman qui erat vir diues sed leprosus significat diuitem lepra
4. Reg. 5. auariciæ infectum: fluuius Iordanis figurat eleemosynam ex abundanti pietate præcedentem, cuius ablutione le pra auariciæ mundatur.

De expositionibus scripturæ.

APocal. 5. Habebat in dextera sua librum scriptum intus, & foris signatum sigillis
Doctor. scripturę. Liber. septem. Iste est liber sacræ scripturę, de quo Ezechiel. 2. Missa est manus ad me, in qua erat liber inuolutus. Istæ liber est scriptus intus mystice, foris historicè: habet septem sigilla. Quia septem sunt modi exponendi. Historicus, allegoricus, tropologicus, anagogicus, vt cum dicitur Deus habere aures, & nares, sextus parabolicus, vt illud, ierunt ligna, vt constituerent sibi regem, septimus hiperbolicus,
H vt cum dicitur quod locustæ cooperuerunt vniuersam superficiem terræ, & illud altare ingentis magnitudinis. Sunt, & alia septem sigilla claudentia sacram scripturam, vanitas, vt illud capies matrem cum filijs: vilitas: quia recitat de leprosis, & menstruatis: seueritas, vt in lege talionum. Et ista exclusérunt Faustum Manichæum, qui dicebat istam scientiã nõ esse a Deo. Simplicitas consiliorum, sublimitas sacramentorum, contrarietas doctorum, & ista exclusérunt Porphiriũ & suos sequaces. Et vinũ sacrę scripturæ quod est vinũ purum, quamuis caupones, idest vini venditores scilicet doctores miscuerunt istud vinum cum insipida aqua phisicæ, vt dicitur in Esai. Istud inquantum vinum historicè inebriat sensum, allegoricè intellectum, tropologicè affectum, anagogicè hominem totum. istud est vinum abundans, & præcipuũ de quo Hest. 1. Vinum purum, expositio Catholica, vinũ mixtũ, expositio phisica, fęces corruptæ expositio
Doctrina I hæretica. Esai. 55. Emite absque vlla commutatione vinum, & lac. Doctrina sacræ scripturæ dicitur vinum inebrians quantum ad gustum contemplationis, lac nutriens, & fortificans ad exercitium actionis Gen. 27. Sume arma tua, phare-
Prædicator. tram, arcum, & egredere, cumque venatu aliquid attuleris, fac mihi cibos, sicut velle me nosti. Arcus iste quem prælatus, vel doctor debet accipere est sacra scriptura, quæ est molestia intendendus, & remittendus. Psalm. 77. Filij Effrem intendẽtes, mittentes idest remittentes simplex pro composito, intendentes obiurgando, arguẽdo, increpando, terrendo: remittentes consolãdo, blandiendo, promittendo. Huius arcus li-
Arcus. gnum rigor correctionis, chorda dulcor locutionis, pharetra sacra scriptura, sagittæ credenda, facienda, fugienda, timenda, cauenda speranda. Ista sunt quinque verba Apostoli, quæ vult in ecclesia loqui, quinque lapides pre-

K ciosi, quæ Dauid posuit in pera volens pugnare contra Golyam: sed hodie filij Effrem idest aucti non in virtutibus, sed in redditibus, non
Prælatis in meritis, sed in præbendis, fęcundi diuitijs, non doctrinis, fertiles diuitijs, non exemplis. Arcum prædicationis remittunt in diuites principes, prælatos, in pauperes, & subditos. Huius arcus lignum est simulata æquitas, chorda cupiditas. Tripliciter autem feriunt propter exac-
Exactiones. tiones, procurationes, vexationes. Hæc est tridens fuscimula euacuans ollas, caldarias, lebetes, & cacabos idest, personatus, præbendatus, prioratus, & ecclesias, vel triplex chorda cultus ambitionis, fastus elationis, luxus comsumptionis. Hæc tridens euacuat ollas decimarum, caldarias primitiarum, lebetes oblationum, cacabos aliarum oblationum, hac fuscinula vtebantur sacerdotes filij Bely, filij Belial a domino reprobati. Genes. 27. Sunt ar-
Prædicator. ma tua per exercitium lectionis, & studium sacræ meditationis, & egredere foras de ocio
L contemplationis ad officium prædicationis: quia vt dicit Gregorius: Nullum omnipotenti Deo tale sacrificium, quale zelus animarum. Vel egredere a contemplatione ad solicitudinem curæ temporalis, ad culturam vineæ spiritualis. Sic enim Angeli, per quos figurantur prælati ascendebant, & descendebant in scala Iacob: ascendebant per contemplationem, descendebant per actionem, prædicationem temporalium, sollicitam administrationem. Cumque venatu aliquid attuleris, conuertendo per prædicationem, fac mihi cibos, ad me ordinãs per rectam intentionem, & ita me reficies per gratiarum actionem.

Signanter dicit arma, quia arma militiæ nostræ non sunt carnalia, sed sunt potentia a Deo ad destructionem muri, & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, &
M in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, contra illos qui libentius tendunt, & sumunt in manu sua arcũ Aristotelicæ doctrinæ & phisicæ, quã sacræ scripturæ.
Arcus. Et est signum, quod aut verba scripturæ ne-
Scriptura. sciunt, aut eis non sapiunt. Habet autem arcus iste lignum, & chordam, pharetram, & sagittas: Lignum vetus testamẽtũ, chorda, noum. Gre. 19. Mora. Sicut in arcu dum chorda trahitur, chorda curuatur, sic in sacro eloquio dum testamentum nouum legitur, duricia testamenti veteris emollitur: vel lignum seueritas correctionis, corda pietas consolationis, dum scriptura corrigit cominando, allicit promittendo chorda flectit arcum, dum verba consolationis dulcem reddunt limam correctionis, hoc enim secundum Gregorium est magisterium disciplinæ, vt pastor culpas & discere nouerit corrigere, & parcere, & piè
Correctio resecare. Pharetra vtriusq; testamenti cõtinentia,

ex

A ex qua emittũtur sagittę, videlicet cuilibet statui congruentes sententię, vt possit dicere cum Esai. 49. Posuit me sicut sagittam electam. Quinque sagittę ad pæsens, quid credendum, scilicet articuli, quid agendum, præcepta, & consilia, quid fugiendum, peccata, quid timẽdum, supplicia, quid desiderandum, ęterna gaudia. Ista sunt 5. verba, quibus vult loqui Apostolus sensu suo. 1. Cor. 14. Vt alios instruat quã decem millia verborũ. Isti sunt 5. lapides quib. Dauid Golyad interfecit.

De quattuor expositionibus sacræ scripturæ exponitur illud Zach. 6. Vidi & ecce quattuor quadrigę egredientes de medio duorum montiũ: & montes, montes ærei. In quadriga prima, equi rufi, in quadriga secunda equi nigri, in quadriga tertia, equi albi, in quadriga quarta, equi varij, & fortes, de quibus in eodem c. dicitur, quod erant robustissimi, & exierunt, & querebant ire, & discurrere per omnem terram. Montes alti pro
B pter eminentem, & diuinam veritatem, ærei propter immobilem veritatem sunt duo testamenta. Quattuor quadrigæ de mõtibus egrediẽtes, quib. supportamur ad portũ gloriæ, quattuor sũt expositiones scripturæ, quæ etiã figurantur in quattuor coloribus Iridis, qui generantur ex eodem radio solis. Equi autẽ istas quadrigas trahentes sunt Doctores, istos quattuor sensus prædicãtes, quia equi rufi per charitatem sequũtur sensum historicũ, & sic de alijs. Ezech. 2. Manus missa ad me, in
Liber. qua erat liber inuolutus &c. Liber iste est sacra scriptura, qui continet oĩa nostræ saluti necessaria documenta, inuolutus fuit ante Christi aduentum, apertus, & expansus fuit ante oculos nostros per Christi prædicationẽ, & conuersationẽ. In ista scriptura sunt lamentationes, carmen, & væ: Nam Christus prædicauit lamentationes pę-
Matth. 3. nitentiæ. Quia primum thema suæ, prædicationis fuit, agite pœnitentiam appropinquabit regnum
C cœlorũ. Carmen gloriæ, Væ dãnationis æternę. Can. 7. Duo vbera tua sicut botri, vinea scriptura, quã Noe Dei filius plantauit. Duo botri duo testamenta, vnde dicuntur duo vbera pp lac doctrinæ nutritiuæ de Christi humanitate. Duo botri quia continet vinum doctrinæ de Christi diuinitate, vel in vberibus lac simplicis doctrinæ, quibus paruuli, & simplices nutriuntur. 1. ad Cor. 3. Tanquam paruulis lac potũ vobis dedi, non escã. In botris vinum sublimitatis doctrinæ, quo ad perfectos. 1. ad. Cor. 2. Sapientiam loquimur inter perfectos &c.

De Eucharistia.

Apoc. 22. APoc. vlti. Ex vtraque parte fluminis lignum vitæ afferens fructũ duodecim per singulos
Eucha. menses reddens fructus suos. In flumine intelligimus fluxum conditionis humanæ cuius vna pars est in via, alia in patria, quia continuè homo fluit ad mortẽ sicut aqua ad mare Eccl. 1. Omnia flumina intrant mare. Et iterum, omnes mori-

D mur, & quasi aquæ dilabimur super terram, quæ non reuertuntur in ligno intelligimus fulcimentum diuinæ præsentiæ, in fructu ligni vitæ, sacramentum eucharistiæ, vt sic dicamus, quòd fluuius habet fluxibilitatem, lignum vitæ stabilitatem, & fertilitatem, fructus eius suauitatem, & sanitatem vna itaq; pars fluminis ecclesia militans in via, alia pars ecclesia triumphans in patria. In vtraque parte est Christus lignum vitæ, in via est sub sacramento, in patria idem sub specie propria, in
Ecclesia. Lignum. via sacramentaliter, in patria localiter, & visibiliter. Gen. 2. Posuit Deus lignum vitæ in medio paradisi, idest in ecclesia sub sacramento verum corpus Christi.

Dicitur autem aliquando liber vitæ, aliquando lignum vitæ, aliquando fons vitæ, aliquãdo cibus vitæ. Cibus vitæ ad intelligẽtiam præsentis dignationis, liber vitæ ad memoriam exhibitę dilectionis, lignũ vitæ, ad prouidentiam futuræ tentationis: immo dicit panis vitæ, quia producit fideliter
E sumentes ad vitę felicitatem. Io. 6. Ego sum panis vitæ. De ligno vitæ, Gen. 2. Lignum vitæ in medio paradisi, idest ecclesia, sub sacramento verum corpus Christi. De libro vitæ: in Apocalip. Apertus est liber vitæ. Lignum vitæ, quia præstat perpetuitatem; liber vitæ, quia informat ignorantiæ cæcitatẽ. Sap. 16. Panem de cęlo præstitisti eis habentem omne delectementum &c. Dicitur etiam fons vitæ, quia fęcundat imbre gratiæ nostræ mẽtis ariditatẽ Psal. Apud, te est fons vitæ sicut verbum cordis nostri indutum voce sensibili: vnde & idẽ indiuisum manet in corde, & multorum au res immutat, multorũ corda irradiat, & illustrat: sic vnus & idem Christus totus integer est in cœlo, & in multis altaribus, cum celebratur, & in oĩbus partibus hostiæ, & totus sine diuisione ab oĩbus recipientibus percipitur, nihil minus habet quilibet. De hoc pane quẽ vniuersi, nec plus, qui totam, vel multas hostias recipit, quam qui solam
F vnã particulã sicut Apostolus dicit de Manna, qui multum collegit, non plus abundauit, & qui minus, non minorauit, sicut anima rõnalis est vita corporis physici, ita Christus est vita corporis mystici: & verius, quia sicut per animã viuit corpus philosophicum tẽporaliter, ita per Christum viuit corpus mysticũ æternaliter: & sicut eadem anima tota integra sine sui diuisione est in singulis partibus sui corporis simul, sic vnũ & idem verum corpus Christi totum integrum sine sui diuisione simul est in multis hostijs consecratis, & in omnibus partibus hostiæ, siue vnitis, siue diuisis, sicut in hoc sacramento ratio contradicit fidei: ita oculus contradicit auditui. Excedat fides intellectum humanum, & similiter auditus corporalem oculum, quod figuratur Matt. 27. Vbi Cẽturio videns Iesum non est confessus Dei filium, sed audiens quod clamans expirasset, post clamorem Christi moriẽtis in cruce ait, verè filius Dei

erat

G erat iste agnouit ex voce Christi diuinitatem, nõ ex facie videtur species panis ex quo non agnoscitur ibi esse Christus, auditur hoc est corpus meũ, vt auris, quæ in prima ianua mortis aperta est. Prima vice aperiatur, vox quidem Iacob est, sed manus, manus sunt Esau, quia sicut tactus Isaac deceptus fuit, sed non auditus: sic in isto sacramento tactus, visus, gustus, decipitur: quia secundum iudicium istorum sensuum nihil ibi videtur esse, nisi panis, & vinum, sed auditus non decipitur; audies enim hoc est corpus meum, & veraciter ita est, si virtus naturalis, vt patet in corpore animalis potest conuertere panem, & vinum in verum corpus, & sanguinem, multo magis virtus diuina, quæ est infinitę efficaciæ, vt virtute verbi, per quod in instanti de nihilo facta sunt omnia panem, & vinum in verum corpus suum, & sanguinem transubstantiet. Leui. 25. Dabo benedictionem meam anno sexto, scilicet anno gratiæ, in qua perfectus est status Ecclesiæ sicut sexto die
H perfectus est mundus, & faciet terra fructus annorum trium. Tres ordines, tres status, nam & prælatis in hoc sacramento sunt gratiarum actiones pro purgandis in purgatorio, non propiciationes pro illis, qui sunt in via spirituales consolationes.

Si Deus de virgine mundissima nasci voluit, si adhuc positus in præsepio mundis manibus Ioseph contrectari voluit. Si mortuus munda sindone inuolui voluit, & in monumẽto nouo, in quo nunquàm cadauer, in quo nondum quisquam positus fuerat, sepeliri voluit, cum iam totus gloriosus resurrexerit, & ad patris dexteram sedet gloriosus, quanta putas mentis, & corporis mundicia vult recipi, & tractari? Exo. 12. Sic autem comedetis illum, Baculos, idest affectiones, & mortificationes corporales, cum lactucis agrestibus, idest cum peccatorum nostrorum amaris singultibus, secundum quod dicit Iob. Antequàm comedam suspiro. Egris, & sanis est sana comestio panis: Sed Christus panis non est sanus nisi sanis. 3. Regum. 17. Corui pascebant Hęliam & deferebant
I ei carnes, & panes mane, & vesperæ. Corui isti
Eliam. Corui, Sacerdos. Prelatus. sunt sacerdotes, & ministri altaris, qui debent esse nigri per pœnitentiam, & crocitare debent pro uocando alios ad vitam æternam, & spernendo delectationem præsentem, & momentaneã. Isti corui deferunt Hæliæ carnes, & panem mane, qñ ieiuno stomacho accipiunt fideles populi sub specie panis veram carnem Christi, similiter panẽ, & carnes vespere reducendo ad memoriam, quando sub specie panis dedit Christus post cænam in vespere carnem suam discipulis. Esca itaque ista caro Christi est, dedit enim Christus ouibus suis vitam suam in precium, corpus, & sanguinem in pastum, se in præmium. Vnde hanc escam Spiritus sanctus in vtero virginis, præparauit. Mater autem in Præsepio in paupere loco posuit. Christus autem hanc escam in cruce siccam, & igne dilectionis excoctam esibilem reddidit, quam sacerdos in sacramento sumit, & inde pullos suos pascit, dum eos mundi despectu, & carnis mortificatione nigrescere cernit. Nam & coruus non pascit pullos suos, nisi quando nigrescere eos videt. Iob 38. Quis præparat coruo escam suam, quando pulli eius clamant ad Deum? Leu. 6. Reliquam partem simile comedet Aaron cum filijs suis absque fermento, & comedet in loco sancto. Panis similę caro Christi: in specie nebulæ, quæ ad litteram est materiæ similaginęæ, qui comeditur absq; fermento, quando percipitur absque peccato. Iste panis offertur in eleuatione, immolatur in fractione, coquitur in sumptione, & ideo figuratur per hircum oblatũ, & agnum immolatum, & arietem decoctum. De 1. Leui. 10. Cur non comedistis hostiã pro peccato in loco sancto? Dixit Moyses ad Aaron, de hirco, quem adustum repetit, Christum figurans, qui fuit adustus igne tribulationis. De secundo Leui. 14 Sacerdos immolabit agnum, vbi
L immolari solet hostia pro peccato, idest in loco sancto. De 3. Exo. 29. Arietem consecrationis tolles, & coques carnes eius in loco sancto, quibus vescetur Aaron, & filij eius. Vel aliter, & melius, ut uideamus carnem Christi offerri sacramentaliter in altari, hoc est in loco sancto. Recolamus triplex animal immolaticium, non in loco sancto, agnum, hircum, arietẽ. Quia Christus fuit agnus per innocentiam, hircus per culpam nostram assumptam, quia peccata nostra ipse portauit in solitudinem, sed aries dux gregis, quia nos per passionem suam introduxit ad gloriam. Vt autem digne possimus accedere ad hoc sacramentum, tria facere debemus in hoc loco sancto, lauare lutum aquis lachrimarum per contritionem, discalciare pedes affectionum per confessionem, extendere manus ad operandum per utilem satisfactionẽ. De 1. Leui. 16. Lauabit Aaron carnẽ suam. Et ibi 6. si de sanguine illius vestis aspersa fuerit, lauabitur in loco sancto, vas autem fictile, in quo cocta est confringetur; quod si vas æneum fuerit
M defricabitur aquis, & lauabitur. Sanguis huius hostiæ peccatum est, vestis animæ hoc sanguine aspergitur, quando pulchritudo innocentiæ peccato fædatur, sed lauatur in loco sancto per lachrimarum effusionem in corde contrito.

Sed mirum est, quod sequitur, quòd uas fictile frangitur, uas æneum confricatur. In uase ergo fictili, caro terrena, & fragilis, in vase æneo anima perpetua, & immortalis, vas ergo fictile frangitur, & æneum fricando clarius redditur, quia per contritionem corpus præsenti afflictione atteritur, & anima ad naturæ suæ claritatem reuertitur. 2. Corint. 4. Licet is, qui foris est, noster homo corrumpatur, interior autem renouatur de die in diem. De secundo Exod. 3. Solue calciamenta de pedibus tuis.

A tuis. Locus enim, in quo stas terra sancta est, & idem dicit Iosue 5. Calciamentum soluit, qui carnalibus concupiscentijs abrenuncians, a se pec
Calciamentum. cata per confessionem expellit: vel certe calciamentum soluitur, quando confitens a peccatis absoluitur, &c. Quære fol. 62. Erubescant igitur, qui immundi corde, pollutiore, peruersi opere, ad corpus accedunt dominicum, & illi erubescant, quorum thalamus, & lectus ornatior est ecclesia sua, mensa præparatior altari, scyphus calice preciosior, equus carior missali, cappa casula pulchrior, camisia delicatior alba, & corriga, seu cingulum preciosius stola. Item prima Corinthio. 11. Si nos ipsos dijudicaremus, non vtique dijudicaremur. Ibi glossa, versetur ante nostros oculos imago futuri iudicij, & ascendat homo tribunal mentis suæ, & constituto in corde
B suo iudicio: adsit accusatrix cogitatio, testis conscientia, carnifex timor. Inde quidem sanguis animæ pœnitentis per lachrymas profluat. Postremo a mente talis sententia proferatur, vt se indignum homo iudicet pro receptione corporis, & sanguinis Domini. Et qui separari a regno timet, per ultimam sententiam, separetur ad tempus a sacramento per ecclesiasticam disciplinam. De isto iudicio Hierem. 3. Castigabo te in iudicio, non quasi innocenti parcam tibi. In iudicio, quo iudicamus nos per pęnitentiam, vel cum diligimus inflictam a nobis disciplinam, & sic redimimur a culpa, & restituitur nobis superna patria. Numer. 22. Omnis qui accesserit de stirpe vestra, in quo est immunditia, peribit de populo suo coram domino: quia ad literam non solum spiritualiter, sed etiam corporaliter, qui indigne suscipiciunt sacramentum, moriuntur frequenter. 1. Corinth. 11. Qui manducat indignè iudicium sibi manducat & bibit; ideo multi inter vos infirmi: Glo. Febribus, & alijs infirmitatibus, & imbecilles, longa valitudine, & accidia, &
C dormiunt multi per peccati consuetudinem, & obstinationem nihil sentientes de aculeo timoris iudicij Dei, & pęnarum inferni. Glo. Moriuntur morte corporali. Propter hæc omnia dicitur Nume. 21. Quicunque habuerit maculam non accedet ad sanctuarium meum, nec tanget ea, quę consecrata sunt, ne forte moriatur. Quilibet Christianus fidelis semel in anno corpus Domini ad minus debet recipere, nisi de licentia, & consilio sui confessoris ad tempus differat.

Fuit autem iste cibus spiritualis in Manna figuratus, quo Deus pauit filios Israel in deserto. Circa huius Mannæ perceptionem debemus considerare huius cibi conditionem, recipientium dispositionem, & preparationem, recepti conseruationem, refecti confortationem, & consolationẽ. Si consideremus Mannæ conditionem, clarè videbimus, quod figurat sacram cõmunionem, corpus scilicet Domini Iesu Christi, nã Manna quã-
Ioan. 6. tum ad originem erat de cęlo. Et sic est panis viuus, qui de cœlo descendit. Erat Manna omni sapore plenum: Panem de cęlo prestitisti eis haben D
Sap. 16. tem omne delectamentum, &c. Et de Christo dicit Ambrosius: Omnia nobis Christus est, si vulnus curari desideras, medicus est: si febribus æstuas, fons est: si grauaris iniquitate, iustitia est: si auxilio indiges, virtus est: si cœlum desideras, uia est, si tenebras fugis, lux est, si cibum queris, alimentum est, si scientiam cupis, veritas est: Gu-
Psa. 106. state ergo, & videte, quoniã suauis est dominus, sed ad modum febricitantis habemus palatum mentis infectum: & ideo non discernimus saporem huius cibi: Omnem escam abominata est
Num. 21. anima eorum, & appropinquauerunt vsque ad portas mortis. Hinc dixerunt pessimi Iudæi: Anima nostra nauseat, &c. Erat colore album,
Exod. 16. & corpus Christi virgineum, de virgine purissima natum: Et Manna ad calorem solis liquescebat, & ad ignem indurabatur: Quia in corde E illorum, qui recipiunt cum dilectione, & deuotione liquescit, & dulcescit, vt saporent, & sentiant eius dulcedinem: in illis, qui habent cor inflammatum igne cupiditatis, & carnalitatis induratur ad eorum damnationem, ut non percipiant eius dulcedinem. ¶Præceperat autem dominus, quod septem diebus Manna colligeretur, & in Sabbato
Matth. 27. non inueniretur: quia toto tempore vitæ nostræ hoc sacramentum nobis dispensabitur. Ego uobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi. Sed Sabbato æternæ quietis non inueniemus Christum sub Sacramento, sed videbimus, amabimus, timebimus, laudabimus eum sicuti est. Hæc est vita æterna, ut cogno-
Ioan. 17. scant te Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Huius Mannę talis erat conditio, quòd tantum sufficiebat ei, qui minus colligebat, quantum ei, qui plus: quia totus Christus ita est in minima parte hostiæ, sicut in tota, & ita totus F in minima parte sumitur, sicut in tota.

Secundo si consideremus quomodo nos præparare debeamus ad huius cibi perceptionẽ, in-
Euchar. ueniemus, quòd populus Domini non gustauit Manna, donec prius transiuit mare rubrum, & submersis Aegyptijs, & completis tribus dietis in deserto: sic non debemus corpus Christi recipere donec transiuerimus per rubrum mare cuius amaritudo designat contritionem, aqua confessionem, & lachrymarum effusionem, rubedo corporis mortificationem, & satisfactionem.

Antequam de isto pane quis comedat, debet suspirare, & flere pro culpa, quam commisit, pro gratia, quam perdidit, pro pœna, quam incurrit, pro gloria, quam amisit, & etiam quia Deum frequenter, turpiter, multipliciter, irreuerenter offendit. Sic ait Iob, Antequam comedam suspiro, & Eliæ, cui Angelus attulit
Iob 3. panem subcinericium, & vas aque lachrymarum.
3. Reg. 9.

M Et

G Et Apostolus Quicunque manducat panem vel
1. Co. 11. biberit calicem domini indignè, reus erit corpo-
ris, & sanguinis domini. Glo. Ac si Deum occi-
derit punietur: Qui enim manducat & bibit
indignè, iudicium manducat & bibit, non diju-
Probare. dicans corpus domini. Probet autem seipsum ho-
mo, & sic de panne illo edat, & de calice bibat.
Probet, & discutiat diligenter conscientiam per
confessionem puram, veram, integram: Probet
Cõsciẽtia suam vitam: Probet, quales fuerint præteritæ co-
gitationes, quales affectiones, quales locutiones,
quales operationes: an sit error in intellectu, an
odium in affectu, an proponat semper a peccato
abstinere: vt cum hæc omnia probauerit, & om-
nia mala conterendo, confitendo, satisfaciendo,
Cõfessio. reprobauerit, probatus accedat, & corpus domini
sumat. Sic Ioseph corpus Christi inuoluit sindo-
ne munda, idest conscientia pura: Cibus enim bo
nus, sanus, sanis est, infirmis mortalis. Gregorius
H Tergat ergo sordes praui operis, qui Deo præpa-
rat domum mentis. Debent omnes Aegyptij, id
est omnia peccata submergi in diluuio lachry-
marum: Sicut in diluuio submersæ fuerunt aues,
idest superbi: animalia, idest, cupidi, reptilia, idest
immundi: homines, idest maliciosi: & sic comple-
tis trib. diebus cõtritionis, cõfessionis satisfactio
nis, possumus securi accedere ad huius Mannæ
perceptionẽ. Tertio si consideremus receptæ Mã-
natis conseruationem, patet quod ad hoc facit di-
ligens cautela, & fuga omnis peccati, & circun-
stantiæ peccati, & oportunitas. Videmus enim ꝙ
quando homo conualuit de infirmitate, præcipi-
tur sibi, ꝙ abstineat ab omni contrario, & noci-
uo: quia frequenter plus est recidiuum, quam in-
firmitas principalis: sic vel qui modo curati sunt
Cõfessor. per confessionem, & receperunt medicinam spi-
ritualem, scilicet corpus domini, medicus spiritua
lis, scilicet confessor debet eos monere, vt absti-
I neat ab omni peccato, & circumstantia: non sic fa
ciunt aliqui, qui statim post Pascha ad praua con-
sortia, colloquia, ad peccata pristina reuertuntur:
Cen. 5. sicut porcus, qui postquam lotus fuerit, statim re-
uertitur, ad lutum. Laui pedes meos, qũo inquina
bo illos, Isti figurantur per illos pessimos Iudæos,
qui postquam Manna comederant, carnes, &
olera Aegyptiorũ, pristinas scilicet delectationes
Num. 11. carnales desiderabant. Da nobis aiunt, carnes, vt
comedamus: in mentem veniunt cucumeres, & pe
pones, porri, cepę, & allia, per quæ designãtur va-
riæ delectationes mundi. Adhuc autem escæ corũ
erant in ore ipsorum, & ira Dei ascendit super
eos, & sepulti in sepulchris concupiscentiæ, pro-
missionis terram nunquam viderunt. Figuran-
tur etiam illi, qui ad peccati vomitum reuertun-
tur per vxorem Lot, quæ contra monitionem an-
Loth. gelicam respexit, retro, recordata, vt dicit Glo-
sa, de delitijs Sodomorum: ideo conuersa est in
statuam salis. Quære fol. 59. b.

Quarto debemus considerare huius cibi con- K
solationem & confortationem: quia digna reci-
pientibus illustrat intellectum ad fidelem & co-
gnitionem, inflammat affectum per dilectionem,
& deuotionem, roborat manum ad meritoriam
operationem, confortat hominem totum ad tole
randum, & vincendum omnem tribulationem, &
tentationem, donec veniat ad æternam refectio-
nem. Iste est panis subcinericius igne amoris in
cruce coctus, cui affert Angelus vas aquæ lachry-
marum: stat autem sub Iunipero, quæ est arbor
aculeata, & ambulat in fortitudine cibi illius, vsq;
ad montem Dei Oreb, quod interprætatur men-
sa: quia istud viaticum perducit dignè sumentes
ad mensam æterni conuiuij, Qui ergo dignè vult
ad sacramentum accedere, debet diligenter consi-
derare huius Mannæ conditionem, diligenter
se præparare ad eius receptionem. Exo. 16. Mane
ros iacuit per circuitum castrorum. Et ibidem
manhu quid est hoc. L

Et no qualiter debeat se homo præparare ad
huius sacramenti perceptionẽ 4. Reg. 4. Ait Suna
mitis illa, deuota scilicet anima, volens in suo ho-
spicio recipere Helysęum: qui interprætatur Deus
meus Saluator. Faciamus, ait, ei cenaculum par- Elisæum.
uum per profundam humilitatem, & ponamus in Cõscien-
eo lectulum per conscientiæ puritatem, & men- tia.
sam per bonorum operum fertilitatem, & sellam
iudiciariæ inquisitionis, & correctionis, & can-
delabrum altæ contemplationis. & fidelis cogni-
tionis. 1. Reg. 21. Si mundi sunt pueri a mulieri-
bus, idest ab omni fęditate carnali mentis, & cor-
poris, possunt manducare panem sanctum. Hester. 1.

De isto sacramento exponitur illud quod As-
sucrus fecit grande conuiuium septem diebus, id
est toto decursu temporis: quia semper durabit
dispensatio huius sacramenti. Est autem hoc Grande.
conuiuium grande, & magnum, quia ma- Cõuiuiũ.
gna significat, aliquid magnum, scilicet, de pre- M
tio mortem scilicet Christi: vnde Apostolus
Quotiescunque feceritis, mortem domini an-
nunciabitis donec veniat. Significat ali-
quid magnum de præsenti, scilicit vnitatem
corporis mystici, & ecclesiæ: vnde Apostolus: 1. Co. 10.
Vnus panis, & vnum corpus, &c. Sicut enim
ex multis granis vnus fit panis, sic ex multis
fidelibus fit vnum corpus mysticum, & vna ec- Cant. 2.
clesia, quia vna est columba mea. Aliquid ma- Magnũ.
gnum de futuro scilicet beatam fruitionem:
est enim magnum, quia magna præstat: nam:
gratiam donat, donatam conseruat, & augmen-
tat, & mentem fortificat, & ad Dei amorem
inflammat. Vnde figuratur per illum calculum
ignitum Esaiæ, quia magna includit, & con-
tinet Deum, & hominem, verum illum, qui na-
tus est de virgine, passus in cruce: Vnde est in- Esai. 6.
ter sacramenta, sicut cor in medio animaliũ: sicut
sol in medio planetarum, quia magna concludit,
&

A & præbet scilicet dignè sumentibus vitam æter-
nam. Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in
Manducare. æternum. Manducatio includit cibi sumptionẽ,
quod fit per veram fidem, cibi decoctionem, &
digestionem, quod fit per dilectionem, cibi con-
uersionem, quod fit per bonam operationem: sed
est differẽtia inter istum cibum, & alia: quia alius
cibus incorporatur manducanti, & in ipsum con-
uertitur: hic autem manducans conuertitur in ci-
bum manducatum, & per amorem efficitur mem
brum Christi. Econtrario si quis indignè sumit,
iudicium sibi manducat, & bibit, non dijudicans
corpus Domini. Huius ferculi delectatio figura-
ta fuit in Manna cęlesti, quia utrumque de
cœlo, quia qui plus habet de hostia nõ plus reci-
pit Christum, quàm in modica parte, quia vtrum-
que album, quia vtrumque omni sapore plenũ.

Sed dicunt indeuoti, sicut dixerunt perfidi Iu-
dæi: Anima nostra nauseat super cibo isto. Vel po
Magnum cõuiuiũ. test dici. Quod istud conuiuium est magnum, &
B refectio magna, cuius est figura mystica, forma
catholica, esca viuifica. Primum spectat ad visi-
bile signum, secundum ad credibile factum, ter-
tium ad fruibile bonum. Sapien. 16. Panem de
cœlo præstitisti eis sine labore, omne delecta-
mentum in se habentem, & omnis saporis suaui-
tatem. Huiusmodi autem cibi incorporatio est ef-
fectiua vnionis, quia hæc manducatio viuificat
defunctos, vnificat disiunctos, dijudicat indi-
Euchar. gnos, lætificat deuotos. Ad prima duo necessa-
ria est manducatio spiritualis, vel spiritualis &
sacramentalis simul: ad tertiam vero spectat sacra-
mentalis tantum: Probet se homo, & sic de pane
Helias. illo edat, &c. 4. Reg. 2. Inuoluit pallium Helias,
Helisæus. &c. Helias interprætatur Dei mei donatio, &
significat Christum, Helysæus Dei mei salutare,
Gen. 49. & significat animam deuotam. Pallium Helyæ
C caro Christi. Lauabit in sanguine vuæ pallium
suum. Carne velabatur anima, vtroque diuini-
tas, hoc est pallium, quod Helyas idest Christus
ascendens in cœlum reliquit Helysæo idest ec-
clesiæ, & cuilibet fideli animæ: quia sacramentũ,
& veritatem carnis suæ, verè in altari dimisit: hoc
tamen pallium inuoluit, cum veram carnem, &
sanguinem sub speciebus panis, & vini velatam,
& inuolutam dimisit antequam Iordanem tran-
siret: pallium inuoluit, quia antequam mortem
sustineret, vel ad inferos descenderet, hoc sacra-
mentum instituit. Huius pallij virtute Iordanis
diuiditur: quia virtute corporis Christi, quòd
viaticum dicitur, inter medias Inferni leges, in-
ter horrendas Dæmonum visiones, inter huius
mundi, huius maris magni vndas, animabus san-
ctis, via ad immortalitatis gloriam præbetur.
Hinc est quòd laborantibus in extremis, qui de-
bent ad patriam arripere iter suum, hoc viaticum
1. Reg. 19. datur: exemplũ in pane subcinericio dato Heliæ,
in cuius fortitudine ambulauit vsque ad mon-

tem Dei Oreb. Petit ergo Helisæus, vt virtu- D
te huius pallij sibi relicti fiat duplex spiritus in Helisæus.
eo: in Christo enim virtus spiritus sancti sim-
plex fuit, quia tantum fuit in eo ad facien-
dum bonum: habuit spiritum, quia peccare non
potuit, nobis autem propter pronitatem peccandi
virtus spiritus sancti virtute sacramenti Eucha-
ristiæ duplicatur: quia virtute spiritus sancti no-
bis in hoc sacramento dati protegimur, ne decli-
nemus ad malum, & roboramur, vt faciamus bo-
num: ideo in persona ecclesiæ, & nostra dicit
Helisæus. Obsecro domine, ut fiat spiritus du-
plex. Currus igneus abundans gratia mundum
inflammans, & illuminans, Equi trahentes cur-
rum, ministerium Angelorum. Quo vult hic sa-
cramentum secundum Apostoli sententiam, de-
bet se probare: Probet se homo, & sic de pane illo
edat. Et debet esse ista probatio quo ad sex. Probatio.

Primo quo ad quinq; sensus, vt scilicet in hoc
sacramento non credat suis sensibus, nisi tm audi 1. ad Cor.
tui. Lu. 14. Iuga boum emi quinq; & eo probare 11.
ea, idest quinque sensus, qui debent esse sub iugo E
rationis, probare ea, idest experiri ista sensibilia.
Figurata est ista deceptio sensuum Gen. 27. Di-
xit Isaac, ut probem vtrum tu sis filius meus, an
non: Vox quidem vox Iacob est, sed manus, ma-
nus sunt Esau. Ecce quòd in ista auditus non fal-
litur, sed tactus. Manus ait, sunt Esau: fallitur gu-
stus: credens enim comedere venationem, co-
medebat carnes hædorũ: fallitur olfactus, credens
enim odorare odorem vestimentorum Esau, di-
xit, ecce odor filij mei: fallitur visus, quia dici-
tur, quod caligauerunt oculi eius. Sic ergo soli au-
ditui est in hoc sacramento credendum vnde Iob
34. Auris verba probat. *et 12. cap.*

Secundo est facienda probatio quo ad intelle-
ctum, & hoc ipsum captiuando: quia non potest
attingere hanc veritatem, nisi per fidem. 3. Reg. F
10. Regina Sabba venit probare, &c. 2. Cor. 1. In
captiuitatem redigentes. 3. Reg. 1.

Tertio est probandus affectus per compassio-
nem, considerando quanta passus est pro nobis
ille, quem in hoc sacramento suscipimus, & quan-
tum ipsum diligere debemus: quia hoc sacramen
tum est memoratiuum passionis, unde Aposto-
lus: quotiescunque hoc feceritis, mortem Domi-
ni annunciabitis, donec ueniat: Probante spiritus 1. Ioan. 4.
idest affectiones, & desideria.

Quarto facienda est probatio quo ad intentio-
nem: Probate an ex Deo. Et hoc fit per simplicita Iud. 8.
tẽ: nã dẽt esse simplex intentio in hoc sacramẽto.

Quinto quo ad operationem propter strenui-
tatem, ut. s. hõ sit paratus ad aggrediẽdum ardua,
& difficilia, exemplo Christi 2. Thim. 2. Sollicitè
curatè ipsum probabilem exhibere &cæt. Galat.
6. Opus suum probet homo. ¶ Sexto quo ad to-
lerantiam tribulationum per diuturnitatem pas-
sionum, & pœnitẽtiæ non fatigetur. Iud. 8. Pater

G noster Abraam per multas tribulationes probatus. Rom. 5. Patientia autem probationem.

Probandi sunt, qui hoc sacramentum ministrant. Figuratum est Leui. 21. Homo de semine tuo &c. Ibi ponuntur tredecim maculæ. Ita quòd propter quamlibet earum quicunque reprobatur a dispensatione huius sacramenti, per istas enim maculas corporales intelligimus defectus spirituales, ex quorum quolibet redditur homo indignus a ministratione huius sacramenti. Si cæcus per ignorantiam veritatis fidei, vt hæreticus, vel malè sentiens de aliquo articulo fidei. Mala. 2. Labia sacerdotis. Aggei. 2. Interroga sacerdotes. Leuit. 10. Vt habeatis scientiam discernendi &cæt. Si claudus per defectum amoris, bonitatis, & charitatis. 3. Regum 18. Vsquequo claudicatis? Per nasum intelligitur discretio, & scientia, & in hoc est triplex defectus. Si paruo naso, per ignorantiam eorum, quæ necesse est scire tales ministros. Ezec. 23. Ponam zelum: Nasum tuum. Si grandi naso per superbiam. Inflatus ex superbia scientiæ: quia scientia inflat, charitas ædificat. Si torto naso perabusum scientię, cp fit, quando nō impugnat errores, & vitia quorūcunq;. Cant. 7. Nasus tuus. Libanus interprætatur candidatio, & significat munditiam vitæ, quæ debet respicere contra Damascū qui interpretatur potus sanguinis: & significat immunditiam carnis. In fractione pedis intelligitur peruersitas voluntatis. Prouerb. 25. Dens putridus, & pes lapsus. Dens putridus discretio, iudicium, vel ratio corrupta, qui non potest benè discernere, & fætet. Pes lapsus, affectus peruersus. Si manu, per defectum bonæ operationis. Iob 4. Manus lassas, idest deficientes in bono opere, per bonum exemplum, ad bona opera prouocans. Prouerb. 31. Manum suam. Si lippus per prauam intentionem. Matth. 6. Si oculus tuus. Si gibbus per cupiditatem terrenorum. Gibbus incuruat inferius nec sinit respicere superius. Esa. 30. Super gibbum Camelorum. Si lippus per carnalitatem, & libidinem carnalium voluptatum. Gen. 39. Erat Lya lippis oculis. Lya, idest Synagoga, nam Iudæi omnia faciebant vt haberent delitias carnales, &, terrenas possessiones. Rachel erat decora, quia Ecclesia totam intentionem in Deum dirigit, & propter ipsum omnia facit, & omnium operum suorum ipsum finem constituit. Si albuginem in oculo, per elationem cordis, quæ ad modum albuginis oculi non sinit lucem veritatis videre, sed curatio huius albuginis docetur. Thob. 6. Cum felle piscis, idest cum consideratione amaritudinis mortis, extremi iudicij, & pœnę inferni. Si iugem scabiem, per dissolutam conuersationē, quia sicut scabies pruriginem generat, sic hæc cōuersatio reddit hominē inquietū, & huc illucq. discurrere facit. Deu. 28. Scabie, & prurigine. Si impetiginem, per conuersationem sæcularem: nam sicut impetigo membra, & decorem corporis fædat, sic conuersatio sæcularis statum religiosi deturpat. Leuit. 21. Si cæcum fuerit: si cicatricem habens, si hermiosus, per conuersationem desidiosum: hæc enim infirmitas reddit hominem grauem, & ponderosum, per quod denotatur pigritia, & accidia, quæ facit hominem difficilem ab bona opera. Iob 7. Factus sum mihimetipsi grauis; Gen. 18. Dixit Abraā tribus uiris, &cæt. Tres uiri significant quemlibet fidelem qui credit fidem Trinitatis: Bucella panis sacramentum altaris. Sapien. 16. Panem de cęlo. Iob 6. Ego sum panis uiuus. Pauxillum aquæ significat compunctionem animæ; ablutio pedum, emendationem uoluptatum, & affectionum per effusionem lachrymarum, requies sub arbore, consideratio crucis Dominicæ. Sacramentum altaris figuratum est in sacrificio Manuæ. Iudicum 14. Tulit Manuæ. &c. Manuæ interpretatur quiescens, & significat animam sanctam. hædus, Christi corpus, Exod. 12. Iuxta quem ritum tolletis hędum, &c. In libamentis significatur sanguis Christi, hunc debet tollere per fidem, ponere supra postem per fiduciam, & spem, offerre domino per charitatem. Item figuratum est in oblatione Melchisedech panis, & vini, Gen. 14. Item istud sacramentum est institutum in redemptionem, & figuratum est Exo. 12. vbi dicitur. Narrabis filio tuo, & ponitur ibi institutio sacramenti Agni Paschalis. Est etiam in sustentationem vitæ spiritualis, vnde vocatur a patre cœlesti panis substantialis. Luc. 6. Et hoc figuratum est Matth. 14. Misereor turbæ, quia ecce iam triduo sustinent me, & cæt. Triduum significat tria tempora, quæ præcesserunt institutionem huius sacramenti, primum tempus legis naturalis, secundum tempus legis scriptæ, tertium prophetiæ, sed post triduum noluit Deus dimittere nos ieiunos, ne deficeremus in via; scilicet tempore gratiæ, ideo dicitur viaticum. Item figuratum est Exod. 33. In claritate faciei Moy. super quem posuit velamen. Figuratum est etiam, Iob. 3. in verbis Elyphas, in horrore visionis nocturnæ imago coram oculis meis, &cæt. Nocturna visio est huius sacramenti occulta contemplatio: Stans in hoc sacramento est ipse Christus, cuius forma videtur imago, quæ est coram oculis meis, &cæt. Quia imagines accidentium sensibus præsentantur, & uidētur esse in subiecto, & non sunt, sicut nec imago est illud quod repræsentat, vox suauis, quasi auræ leuis, hoc est corpus meum, hoc facite in meam commemorationem.

Est etiam totus Christus in qualibet parte hostiæ, figuratum est & in Manna, nec qui plus parauerat & cætera. Ita in hoc sacramento non plus in mille, quam in una, nec plus

A plus in vnā, quam in eius parte minima; est etiam idem Christus totus, & idem numero in quolibet altari, vbi est sacramentum. Figuratum est Exod. 20. vbi dicitur Altare de terra facietis mihi. Terra significat terrenum elementum, panem, & vinum, altare corpus dominicum quod fit de terra quasi de pane: in omni loco, in omni altari: in quo fit memoria nominis sui, idest institutionis formę sacramenti.

Item vita vertitur in mortem eis, qui curiosi sunt circa hoc sacramentum Exod. 19. Descende, & contestare: & Numer. 4. Nolite perdere populum. Sanctuarium inuolutum, est hoc sacramentum, quòd hominibus, qui per Leuitas figurantur, est inuolutum: Angelus autem, qui per filios Aaron figuratur, est manifestum, hinc est quòd Oza mortuus est: quia præsumptuosè, & illicitè tetigit arcam 2. Regum. 6.

B Valet autem hoc sacramentum ad præseruandum a malo futuro, & figuratum est Iudic. 7. In visione Gedeonis, de pane subcinericio. Madian interprætatur contradicentes, & significat carnalia desideria, quæ militant aduersus animam. Castra Madian sunt pronitates malorum desideriorum, quæ subuertit iste panis subcinericius. 2. Reg. 6.

Valet ad remissionem mali præteriti, & figuratum est Leui. 2. In sacrificio panis in craticula Christus in cruce: Altare fides adolere deuotionis feruor. Illuminat in cognitionem veritatis. 1. Reg. 14. in Ionatha qui gustauit paululum mellis. Et illuminati sunt oculi eius. Item corrobora ad tolerantiam pœnitentiæ. 3. Reg. 19. cui detulit angelus panem subscinericium, & vas aquæ. Valet contra tentationes, figuratum est Exod. 12. Asperget sanguine superliminare, &c. Domus conscientia: Superliminare ratio: vterque postis cognitio, & affectio. Aspersio sanguinis, memoria passionis. Item valet ad sanctificationem conscientiæ: figuratum est Leui. 8. De sāguine cōsecrationis dicitur quod debet intingere pedem, aurem & pollicem, &c. In aure, intellectus, in pede affectus, in manu, effectus.

C Item valet ad bene operandum, figuratum 1. Machab. 1. Vbi dicitur quòd ostendebant elephantibus sanguinem mori, vt acuerent eos ad prælium. Gen. 3. Collocauit dominus ante paradisum voluptatis Cherubin, & flāmeū gladiū &c. Paradisus voluptatis est sancta ecclesia lignū vitæ, sacramentum altaris. Ab hoc Paradiso excluditur Adam, & Eua, idest omnes transgressores præceptorum Dei, & peccatores: & si non numero, tamen merito. Cherubin ergo, & gladius flammeus atque versatilis custodiunt viam huius ligni: quia qui dignè recipiunt in amore Dei, noticia, & gratia inflammantur. Illustrántur interius, quòd intelligitur p Cherubin, nā interpretatur plenitudo scientiæ. Qui autem indignè, sententiam mortis æternæ incurrit, quod intelligo in gladio versatili quia iudicium sibi māducat, & bibit. Vel per Cherubin intelligo, quod qui hoc sacramentum dignè vult recipere, primo debet seipsum recognoscere per diligentem suæ conscientiæ inquisitionem, postea omne peccatum, & omnem circunstantiam a se præscindere, & seipsum dura pœnitentia, quasi interficere, quod intelligitur in gladio. Probet autem se homo, & sic de pane illo edat. Tertio in bonis operib. totus diuino amore succensus exercitare, quod intelligitur in flamma. Vel lignum ipsa obseruantia regularis, paradisus religio, a quo expellūtur merito Adam & Eua idest a potestate: vel transgressores statutorum expeluntur Custoditur autem via ligni vitæ, ne ingrediantur fures idest malæ cogitationes, & tentationes per Cherubin diligentis circumspectionis, & per gladium flammeum & versatilem In gladio carnis mortificatio: in flamma Dei ignita dilectio, in versatili perseuerantia. Exod. 3. Moy. pascebat gregem, & duxit ad interiora deserti &c. Moyses assumptus de aquis est quilibet Christianus assumptus de aquis baptismi, qui dicit assumpsit me de aquis multis. Ietro, qui interpretatur honorabilis, est Christus, cui dicitur Apoc. 3. Dignus es domine. Iste autem Ietro genuit filiam: quia Christus semine veritatis genuit ecclesiam: Voluntarie genuit nos verbo veritatis: Hanc ergo ecclesiam desponsauit Moyses quando curam eius accepit clericus, & minatur gregem ad interiora descerti, quando ducit fideles ad interiora pascua scripturarum, prædicando, monendo, ędificando. Sed tandem peruenit ad montem Dei Oreb interprætatur mensa, vel massa, & significat mensam altaris, & massam panis sacramentalis. Ibi apparet ei Dominus in flamma ignis, ignis enim purgat rubiginem, inflammat, & eleuat: sic istud sacramentum dignè sumentes purgat a peccato, inflāmat in amore Dei, eleuat finaliter ad vitam: ideo datur in morte: vnde dicitur viaticum, quia est cibus viæ perducens ad terminum. Huius autem sacramenti noticiam quilibet fidelis nititur inquirere per fidem Vnde ait, vadam, & videbo, &c Et incipit cogitare, quomodo rubus videatur ardere, & non comburatur, idest quō videmus species masticari, & semper frangi, & corpus Christi non atteri, nec frangi. Vel quomodo tantū corpus est sub ita modicis speciebus. Cernens autem dominus quod pergeret ac videndum, idest intraret ad videndum istud secundum viam naturæ ait: Vide ne appropries huc, scilicet nō inquiras, quomodo fiūt ista per viam naturæ: sed solue calciamenta de pedibus tuis: Per animæ intellectus, calciamenta

D E F

Exod. 3. Iacob. 2.

G ta rationalis, qua calciatus currit per corpora
Psal.77. superi ora, & inferiora Hoc ergo calceamentum
debet ponere intellectus, si vult pertingere ad
veritatem huius sacramenti: vnde notantur dicitur 3. Reg. 17. Præcepi mulieri viduæ, vt pascat te Mulier vidua est ratio viduata ratione naturali: Ista pascit animam pabulo veritatis istius sacramenti, maxime si purè, & fideliter quærit. Pauit eos in innocentia cordis sui. Exod. 12.
Commendem. Edent carnes nocte illa assas igni. Quidam comedunt carnem Christi crudam propter præparationis negligentiam, quidam cum sanguine quia sunt in peccato immunditiæ, cum dicatur in lege carnem cum sanguine non comedetis, quidam corde sine debita consideratione, quidam coctas aqua, dum per mundanam sapientiam carnali sensu, & ratione volunt inquirere veritatem huius sacramẽti, Quidam assas igni per spiritusancti potentiam, & amorem
H credentes hoc posse fieri, & hoc igne habentes ipsum impressum in corde. Exod. 12. Hæc est religio phasæ, omnis alienigena non vescetur ex eo. De corpore Christi non debet comedere alienigena, id est alienatus a Deo, Iudæus, Saracenus, vel per peccatum a Deo elongatus. Vel alienigena. Glo. qui nuper venit ad fidem, & non est firmus: quod est contra illos, qui de peccatis enormibus statim confessi ibidem volunt communicare. Vel mercennarius. Glo. Qui pro lucris temporalibus Christo seruit. Seruus autem empticius. Glo. Qui redemptus est sanguinem Christi 1. Corinth. 6. Empti enim estis precio magno.

Ista refectione huius sacramenti multa fercula apponuntur hic ponitur panis, qui significatur per Mãna, ratione consimilis originis, quia de cœlo: ratione dulcedinis, quia habens omne delectamentum: ratione pulchritudinis, quia illud
I candidum, illud virgineum: ratione plenitudinis, quia qui plus colligebat, non plus inueniebat: sic totus Christus ita est in minima parte, sicut in tota hostia. De isto pane Sap. 16. Panem de cœlo præstitisti eis. Habebat autem manna specialiter saporem panis oleaci similæ, & mellis. Panis oleacius, Christi corpus, simila, anima, meli diuinitas, hic propinat primo Dauid: panem compunctionis in contritione, secundo infundit Samaritanus vinum curationis in iustificatione, tertio influit Assuerus vinum con-
Luc. 10. Hester. 1. Eucharist. Panis. solationis in contemplatione. Primum vinum præcedit, vt dispositiuum, & secundum similiter: tertium vero concomitatur, & sequitur. Hic affert Gedeon hedulum lixatum; hic profert Moyses agnum assatum, affert paterfamilias vitulum saginatum: quia hoc sacramentum iufluit dulcedinem deuotionis, plenitudinem dilectionis, pinguedinem contemplationis. De eodem, Iudic. 5. De agno, Exod. 12. De vitulo, Luc. 11. Apocalip. Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei. Hic notantur quinque de sacramento eucharistiæ. Est enim excelsum dignitate: in eo vere est, & vere sumitur Christus verus Deus, & verus homo, & ideo non debet sumi nisi a dignis, qui triumphant de vicijs, & sunt sine macula culpæ mortalis, ideo dicitur: Vincenti, scilicet carnem mundum, diabolum. Augustinus super epistolam ad Rom. Panem cœlestem manducare, est innocentiam ad altare portare. 1. Corinth. 11. Qui manducat, & bibit indigne. Est gratuitum liberalitate, ideo dicit: Dabo. Ioan. 6. Panis, quem ego dabo, caro mea est. Et refectiuum sacietate, ideo dicitur Edere: Non permittit Deus cibum, qui non satiat: Edent pauperes & saturabuntur, Ioan. 6. Caro mea vere est cibus. Et operatiuum causalitate: operatur enim in sumente digne, vitam gratiæ in præsenti, & gloriæ in futuro. Vnde dicitur de ligno vitæ: quia lignum est vitæ in medio paradisi. Est oblectatiuum suauitate: quia suaui delectatione delectatur in eo anima deuota, quod significatur in hoc, quòd lignum vitæ dicitur esse in medio ecclesiæ: in medio ecclesiæ militantis: paradisus enim nomen est deliciarum amenitatis: in gremio enim ecclesiæ militantis viri spirituales multis delicijs spiritualibus oblectantur spiritualiter in hoc sacramento. Sap. 16. Panem de cœlo paratum præstitisti. Dicitur autem lignum propter virtutem roborantem, Esaiæ. 11. Dat lasso virtutem, & his qui non sunt fortitudinem, & robur multiplicat propter vmbram protegentem Can. 2. Sub vmbra illius, quem desiderabam sedi, propter frustum reficientem: quia fructus eius dulcis gutturi meo. Matth. 11. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.

K Iudic. 5. Exod. 12. Luc. 11. Apoc. 2.
H
Psal. 21.
Lignum.
Labor.

Genes. 12. Oues crassæ, &c. Septem oues sunt septem considerationes: in hoc enim sacramento consideratur potentia, sapientia, beneuolentia, mundicia, innocentia, sufficientia, efficacia. Vel septem oues crassæ significant quòd septem diebus idest, toto tempore ecclesia reficitur hoc sacramento.

M

Inuenimus octo mirabilia circa panem exhibita in veteri testamento, scilicet mirabile productionis, multiplicationis, ministrationis, consumptionis, subuentionis, confortationis, delectationis transmutationis. Horum mirabilium memoriam fecit dominus in pane corporis sui. Considera ergo mirabile productionis in verbis transubstantiantibus, multiplicationis in diuersis locis ipsum idem simul continentibus, ministrationis in ministris dispen-

Mirabilia

A spensantibus, consumptionis, in formis transeuntibus. de 1. Exod. 16. Ecce ego pluam vobis panes de cœlo. de 2. 4. Regum 4. Vir quidam venit deferens panes, &cæt. Hi panes miraculosè multiplicati sunt ad sacietatem centum virorum. Et similiter in Euangelio 5. panes miraculosè multiplicati sunt. Considera autem corpus Christi secundum statum, & sic per frumentum nomen intelligitur ratione modi concipien-
Hier. 31. di. Hier. 31. Creauit Deus nouum secundum statum passionis, & sic per panem hordeaceum, secundum statum resurrectionis, & sic per panes
3. Reg. 17. primitiarum. 3. Reg. 17. Corui quoque &cæt. per coruum intelligitur malus sacerdos, qui etiam seruata forma ecclesiæ, (tanta benignitas Christi) corpus eius administrat. Iste est panis quo fruuntur beati, & Angeli in cœlo per contemplationem. Sic enim scriptum est. Panem Angelo-
Psal. 77. B rum manducabit homo. Tunc enim manducabit homo panem Angelorum, quando vocabitur, inuitabitur, introducetur ad societatem, & conuiuium ciuium supernorum. Sancti in mundo ad consolationem, & confortationem, defuncti in
Luc. 11. purgatorio ad liberationem. Luc. 11. In persona fidelium defunctorum in purgatorio exuntiũ, dicit, amicæ accõmoda mihi tres panes: unde panis primus eleemosyna liberalis, secundus oratio visceralis, tertius immolatio sacramentalis, tertio Esdræ 3. c. Rex Darius fecit cænam magnã &c. In hac cæna grandis charitas demonstratur, quia corpus suum, & sanguinem dat in cibum, & potum. Grandis societas inuitatur, Principes popu-
Hester. 1. lorum, Apostoli, & Discipuli, grandis solemnitas præparatur. Hester 1. In vestibulo horti & nemoris &c. Quæ debent esse spiritualiter in anima, grande ferculum dispensatur: grande poculum propinatur: grande mysterium reuelatur:
C quia memoriam facit ibi mirabilium suorum.

nulla parte capitis nudata, sed cæsariæ attenuata. Recaluitio vero secundum legem est, cum decidentibus capillis frons denudatur. Capilli superfluunt corpori, & significant illa temporalia, quæ sunt ad vsum necessitatis superflua. Cũ ergo ex abundantia temporalium nobis subtrahimus, quæ pauperibus Christi ministramus, calui, & nudi sumus. Si vero ea, quæ habemus, vendimus, & damus pauperibus, nihil habentes præter victum, & vestitum, quibus contenti sumus, aciem vultus nostri ad videnda, quæ Dei sunt terrenarum facultatum obumbratione nudauimus, habentes cælestia liberè pre oculis, & recaluati sumus. Adhærentes enim in posterioribus capilli, quia non retinentur temporalia a talibus causa voluptatis, sed causa necessitatis: quia humana uita non potest transigi sine eis. Retro enim sunt, & non ante, quia sequuntur fugientem, & non detinent etiam volentem, hoc est recaluatio, idest secunda caluities: & vtraque est vitus, scilicet cum plus, & minus homo sibi sub-
E trahit, & Deo impendit. Sed in vtraque vitanda & superbia, & rapina, vnde sequitur. Si autem in caluitio seu in recaluitione albus, vel ruffus color fuerit exortus, lepra est: quia hæc duo in operibus misericordiæ cauenda sunt.

D

Inanis libido gloriæ, & crudelitas rapinæ. Deut. primo, Matth. 6. Cum facis elemosynam noli tuba canere ante te. Deut. 2. Ecclesi. 34. Do-
Eccl. 34. na iniquorum non probat altissimus: qui enim offert sacrificium ex substantia pauperum, quasi qui sacrificat filium in conspectu patris sui: vnde Tullius in libro de Officijs: Sunt, ait multi cupidi splendoris, & gloriæ, quæ arripiunt vt alijs largiantur, id autem tantum habetur officio, ut possit esse contrarium: nihil enim est liberale, quòd non idem iustum videre etiam licet plerosque, non tam natura liberales, quã quadam gloria ductos, vt beneficia videantur facere, multa, quæ proficisci ab ostentatione magis,
F quam a voluntate videantur. Talis autem similitudo vanitati est coniunctior, quam aut liberalitati, aut honestati est.

De Elatione, & Fastu.

ELatio est quando ex aliquo bono opere aliquis effertur, & super alios se extollit. Hæc est lepra elationis procedentis ex operibus misericordiæ. Sicut enim ex sano cibo inordinatè sumpto languor incurritur, & ex veneno serpentis in confectionibus ordinatè sumpto languor curatur: ita quandoque ex virtutibus vitia oriuntur: quia oculos sanos radius solis illuminat, & lippentes excæcat: sic virtutum exercitatio alijs
2. Cor. 2. acquirit vitam, alijs mortem. Vnde Apostolus: alijs sumus odor mortis in mortem, alijs odor vitæ in vitam. Ita in proposito, Leuit. 13. Vir de cuius capite capilli fluunt, caluus, & mundus est; & si a fronte cæciderint pili recaluati sunt, ac mundus caluicium est, quando capilli de capite fluunt

De ætatibus hominum.

QVattuor partes Ciuitatis. Apoc. 21. Significant quattuor ætates hominis, quibus intratur ad supernam ciuitatem Hierusalem: scilicet puerilem, iuuenilem, virilem, senilem. Et quælibet istarum quattuor ętatum habet portas tres ad intrandum ciuitatem supernam. Aetas puerilis habet tres portas, innocentiam, obedientiam, disciplinam: iuuenilis ætas alias tres, pœnitentiam, abstinentiam, continentiam: virilis ætas, quæ est ętas exercitij habet portas tres, obseruantiam præceptorum, efficaciam meritorum, patientiam aduersorum: Seni-

Apoc. 21. Etates hominis quattuor.

G lis ætas habet portas tres, rememorationem offensarum, effusionem lachrymarum, largitionem eleemosynarum. In qualibet ætate peccata impugnant hominem. Ioel. 1. Residuum erucæ comedit locusta, &c. In eruca, quæ toto corpore repit significatur luxuria, in locusta, quæ salit in
Peccata. calore, nec in imo progreditur, vana gloria, in bruco, qui est animal parui corporis & magni ventris gula, in rubigine, qua etiam consumuntur metalla, auaritia. Eruca ergo consumit multos in adolescentia. Et si ponatur quòd in auaritia euadat quis corruptionem luxuriæ in iuuentute totum consumitur per vanam gloriam, vel superbiam, sicut fuit in fatuis virginibus. Et ideo dicitur, quòd residuum erucę comedit locusta. Et si, quòd raro accidit aliqui in adolescentia, euadant luxuriam, & in iuuentute vanam gloriam, tamen in virili, & perfecta ætate corrumpuntur per gastrimargiam, & gulam, & ita residuum erucæ comedit brucus. Et ęsto quòd aliquis per di-
H ctata in tribus ætatibus euadat, & tamen in senectute corrumpitur per auaritiam, nam secundum Io. Cum cuncta alia vitia homine senescente senescant, sola auaritia iuuenescit: & ita residuum bruci comedit rubigo. Contra quam rubiginem dicit Saluator: Thesaurizate vobis thesauros in cœlo.

De Exemplis.

SIcut carbo ignitus, si carbonibus mortuis apponatur, vel eos ignit, vel extinguitur, Sic viri sancti igne charitatis succensi, debent alios suis exemplis viuificare, & ad benè agendũ inflammare, & pro illis quos non viuificant seipsos mortificare. Et nota qũo bona, & mala exempla immutant corda intuentium. Gen. 30.
I Oues ad aspectum virgarum partim decorticatarum, & uariarum, dum essent in feruore caloris, & seruore fortitudinis, & charitatis, concipiebãt varios fętus. Sic homines boni propositi, dum vident in sanctis viris varietatem bonorum operum, & exemplorum, concipiunt consimilia opera facere. Laban typum gerit pastorum, & prælatorum oues simplices, subditi humiles: virgæ varię, varia sanctorũ exempla. Virgæ ponunt in canalibus, per quas fluit aqua: quia eorum opera fiunt in irriguo deuotionis ad harum aspectum: oues varios fætus concipiunt. s. sancta desideria, recta consilia, & multiplicant fætus bonorũ operum. 1. Reg. 14. Ascendit Ionathas idest Christus reptans pedibus & manibus idest per opera duræ pœnitentiæ, & armiger eius idest religiosus deuotus, post eum, eius exempla imitãdo: quia Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius. Respice itaque, & fac secundum exemplar, quòd tibi in K
monte monstratum est, respice in faciem Christi tui. Prudentes virgines quæ intrauerunt ad Matth. 25.
nuptias portabant lampades accensas in manibus: in lampade de vitro claro cordis munditia, in oleo deuotio pura, in lumine exempla bona, Matth. 5.
in lichno intentio recta: Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona. Lucernas ait Gregorius in manibus portamus, cum per bona opera proximis nostris lucis exempla monstramus. Quære de ista materia in tabula de bona, & mala societate. Et de vana gloria. 4. Reg. 13. Reuixit mortuus cum tetigisset
Elisæi. ossa Helisæi: quia quando homines ociosi, & mũdani vident constantiam, & fortitudinem sanctorum virorum in tribulationibus, & in mortificatione corporis, statim concipiunt spiritum Can. 2.
gratiæ, & vitæ. Cant. 2. Si ignoras te o pulcherrima mulierum, egredere, & abi post vestigia gregum. Pulcherrima mulierum, idest creaturarum, L
est anima rationalis Dei imagine insignita, quæ tunc se ignorat, quando a vestigijs Christi, & sanctorum deuiat. Greges Dominici sunt viri sancti, post quos debet iræ anima deuota eorum vestigijs, & exemplis adhærendo. Gen. 28. Erexit Iacob lapidem in signum. Sicut homines dispersi recolligunt se ad signum suum, siue ad vexillum, & ibi cordis animositatem recipiunt: ita subditi ad opera pœnitentiæ, cum ea vident in prælatis abundare: Iacob enim lapidem erigit in titulum, quando prælatus dat subditis austeritatis, & duræ pœnitentiæ exemplum. Luc. 12. Si dixerit seruus malus in corde suo, moram facit dominus meus venire, & cœperit percutere pueros, & ancillas, & edere, & bibere, & inebriari, venit dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua nescit, & diuidit eum, partemque eius ponet cum infidelibus. Isti percutiunt pueros, & ancillas, qui sic corruptè viuunt in M
ecclesia: vnde infirmi & simplices scandalizantur. Facilius enim assumunt malum exemplum, quam bonum. Modicus enim ignis inflammat multam materiam aridam: magnus ignis non inflammat modicam materiam humidam. Super parum amaritudinis amaricat magna copia mellis, duplum mellis additum tantillo amaritudinis non dulcoratur. Modica gleba subducta a fluuio præparat ei viam: quam multæ obductæ non impediunt. Apud Aggeum: Caro sancta, non sanctificat tangentem, & tamen immundus contaminat ex contactu carnem sanctam, 1. Esdræ, 3. Fundato templo domini a cę mentarijs, sacerdotes steterũt cum tubis. Templũ domini ecclesia: tubæ sunt angustæ ex parte oris, supremi, & ex parte inferiori sunt amplę, ex parte illa, que tenetur versus populum: quia fundatores ecclesiæ aspera & dura in se sustinebant, & laxiora populo cõcedebant, seu prædicabant: cõtra

de

A de aliquib. dicitur, quia imponunt alijs onera grauia, & importabilia, digito autem suo nolunt ea mouere, isti male tubicinant, male prædicant, quia partem amplam tubæ ponunt ex parte oris, & strictam ex parte populi. In huius signum in figura prælatorum introducuntur in Apoc. 19. Angeli tubis canentes, & frequenter in scripturis dicitur, ęp sacerdotes tenebant tubas in manibus, in huius autem templi ædificatione martyres vsi sunt sanguine proliquore ad faciendum cementũ
Templũ Sancti. in fundamento: Confessores reiectione temporalium pro sabulo, & puluere: virgines nitore ca-
Aedificatio. stitatis, & feruore charitatis pro calce nitente, & feruente, & sic superædificati supra fundamentũ Apostolorum, & Prophetarum ipso summo angulari lapide Christo Iesu, in quo omnis ædificatio constructa crescit in templum sanctum in domino. 3. Reg. 6. Omnes parietes tẽpli per circuitũ sculpsit varijs cęlaturis, & torno. Notabiliter di-
B citur sculpta erant: quia quod sculpitur exterius prominet: quia quantum scimus de charitate habemus interius, tãtũ debemus manifestare opere exterius, tantum enim verè, & perfectè scis, quantum operaris. Vnde in 3. Reg 6. Dicuntur de pa-
Opus. rietibus templi procedere cherubin, & picturę valde prominentes. Leui. 19. Præcipitur filijs Israel ęp agrum non serant diuerso semine, nec induan-
Prædicatorum. tur, veste quæ ex duobus contexta est. s. lana, & lino. Agrum autem serit diuerso semine quicunque super cathedram Moysi sedens, bonum loquimur, & malè operatur, in agro ecclesiæ triticum verbo zizania spargitur exemplo. Veste virtutum se palliat ante homines, vt sunt hipocritæ, & veste vitiorũ indutus est ante Deum. Et sic vestis contexta est ex lino spiritualitatis, & lana molliciei, & carnalitatis. Hi sunt filij dolosi Act. 13. O
C plene omni dolo, & fallacia, fili diaboli non de-
Nota. Exemplũ. Prædicatio. finis subuertere vias domini rectas. Efficatius enim trahit homines exemplum, quam verbum: quia prædicatio verbalis est sicut pictura, sicut homo pictus. Exemplaris sicut homo viuus, & verus, vnde de quibusdam dicitur: Dicunt, & non faciunt: contra de Christo, cępit Iesus facere, & docere. Et Apostolus. Nihil audeo loqui eorum, quæ per me non efficit Christus. Omnis Christi actio nostra est instructio: Ipse autem contẽpsit diuitias, & delitias, honores, dilexit inimicos, se humiliauit: Exemplum ait dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis. Deut. 11. Posuerunt sanctuarium fortitudinis, & aufe-
Prælati. runt iuge sacrificium, & dabunt abominationẽ in desolationem, & impij in testamentum simulabunt fraudulenter. Sanctuarium fortitudinis polluunt prælati mali, qui destruunt firmamentum Romanæ fidei: mali enim pastores sunt antichristi, auferunt etiam iuge sacrificium: quia euacuant in cordibus laicorum fidem sacramentorum per malum exemplum: vita enim clericorum libri sunt laycorum: vnde sacramenta despiciunt, cum ea pertractari vident ab eis, qui im- D
mundè, & male viuunt. Et dant abominationẽ Exempla. Clerici. Religiosi Ecclesia.
in desolationem: quia ecclesiam sanctam abhominabilem propter eorum vitam desolatam faciunt, & eam coarctãt, & angustant. Cum enim apostoli modico tempore ecclesiam multum dilatauerint, & multos traxerint ad fidem trinitatis, non est dubium, cum sub prælatis multi a fide exorbi- Prelati.
tent, ipsos causam esse infidelitatis subditorum, & impij testamentum simulant fraudulenter, vt enim prouideant vitæ temporali alicuius amicorum tradunt eis curam infinitarum animarum, & vt lac, & lanam tollant sibi, exponunt oues morsibus luporum, & vrsorum. Si enim gregis materialis curam nullus sapiens committit, nisi potenti, sciẽti, volenti curam eius peragere ad salutem ipsius, qui committit curam gregis spiritualis impotenti, ignoranti, negligenti: plus videtur bruta, & E
irrationalia, quam rationalia diligere, & apprecia-
ri, & sanguinem Christi, quem pro salute animarum fudit, conculcare, & vilipendere. Leuit. 23. Sumetis vobis die primo fructus arboris pulcherrimæ, spatulasque palmarum, & ramos ligni, diuersorum frondium, & salices de torrente, & letabimini coram domino Deo vestro. Natura pal- Palma. Patientia.
mæ est, quòd fructus eius valet vulneribus coniungendis. Hæc est patientia lętificans, & sanans dolores carnis, & prouocans lęticiam mentis, Fructus arboris pulcherrimę, sunt opera Christi, Pulchritudo.
cuius pulchritudinem sol, & luna mirantur, a quo omnis pulchritudo: quia pulchrorũ pulcherrimus ipse, mundum mente gerens, similique imagine formans.

Neemiæ 8. Præcidentes ramos de arboribus Neem. 8.
F sequebãtur ducem, huius arboris fructum sumit, qui Christi opera coram oculis suæ mentis constituit, & ad eorum imitationem pro viribus se extendit, spatulas palmarũ, id est triũmphos Christi victoriarum. Sunt enim spatulę rami ad instar spatularum formati, & ramos ligni diuersarum frondium, idest sententias, & documenta de opacitate scripturarum, & salices de torrente, idest exempla sanctorum, qui perseuerant in perpetua mentis viriditate, & castitate, quæ in salice, qui fructum non portat designatur, & nutritur circa aquas deuotionis: quia si reducamus ad memoriam, opera saluatoris, si triumphum passionis, si pręmia æterna, quæ nobis promittuntur in scripturis, si exempla, quæ habemus a sanctis, lætabimur in tribulationibus nostris. Gen. 30. Ponuntur virgæ partim decorticatæ in canalibus, & ad earum aspectus oues concipiebant &c. Virgas in canalibus positas contemplamur, & concipimus, quando rectitudinem vitæ sanctorum, qui cursum huius vitæ per canalem fluentis mortalitatis transierunt, consideramus, & mundè in bono opere proficimus. Vnde virgæ illæ fue-

runt

G runt populeæ: in quo nota exemplum miſericordiæ propter vnguentũ populeonis, quod fit ex arbore populeo,& ex platanis, ex quibus fit ſolidũ, & leuigatum ædificium,exemplum ſolidæ, & irrepræhenſibilis iuſticiæ: ex amigdalis, ex quibus fit temperatiſſimus cibus, exemplum temperantiæ. In his tribus ſi ſanctos ſequimur, inter oues etiam computabimur, & vt oues bonis, & varijs operibus quaſi fœtibus fęcundabimur.

Si ignoras te pulcherrima mulierum rationalis ſcilicet anima trinitatem imagine decora virtutibus,& bonis operibus fęcunda. Egredere de luto carnalis fęditatis, de laqueo mundialis vanitatis, de domo parentalis conſanguinitatis, & abi poſt veſtigia gregum, poſt veſtigia & exempla ſanctorum per viam ſanctitatis.

Seneca. Sen. Optimum eſt maiorum exempla, & veſtigia ſequi ſi rectè præcedant. Idem in ſecundis

Prælati. H epiſtolis. Non præcedit armenta degener taurus: elephantorum greges excellentiſſimus ducit: inter homines optimus animorum rector erigebatur: ideo ſumma fęlicitas gentium erat, in quibus non potentior eſſet,niſi melior,ideo Poſſidonius philoſophus dicebat quòd in aureo ſaculo regnum erat apud ſapientes,& nos poſteri ponimus in primitiua eccleſia omnia eſſe ordinata: vnde aureum ſæculum poſſumus referre ad primitiuam eccleſiam,vel ad ſtatum innocentiæ. Et de officio cõcordię dicit Tullius ex verbis Platonis. Non nobis nati ſolummodo ſumus, ortuſque noſtri partem patria vendicat,partẽ amici conciues, vtilitatem in medium afferre debemus. Gen. 30. Poſuit virgas partim decorticatas in canalib. &c. Greg. 21. lib. Mor. in principio. Quid eſt uirgas virides amigdalinas, & ex platanis ante oculos gregũ ponere,niſi per ſcripturæ ſacræ ſeriẽ,antiquorum patrum uitas,atque ſententias in exemplum populis prædicare, quæ nimirum quia iuxta rationis examen rectæ ſunt,virgæ nominãtur,

I quas bene Iacob in aquæ canalibus poſuit,quia & redemptor noſter in libris ſacræ ſcripturæ eas ſententias, quibus nos intrinſecus informamur, infixit: has aſpicientes oues, arietes, varij coloris concipiunt: quia rationales noſtri ſpiritus dum in earum intentione defixi ſunt, ſingulis quibuſcunque actionibus permiſcentur, ut calefactus tales fœtus operum procreet, qualia exempla patrum præcedentium uidet, & diuerſorum colorũ proles boni operis habet. Auguſtinus 3. de doctrina Chriſtiana: ad hoc ait,peccata illorum ſcilicet Dauid, Salomonis,& aliorum ſcripta ſunt, ut qui ea legerit, ſe de ſuis factis iactare non audeat,& pro ſua iuſticia cæteros tanquam peccatores contemnat,cum videat tantorum virorum,

Timor. & cauendas eſſe poteſtates, & flenda naufragia, vt etiam apoſtolica illa ſententia vbique timenda ſit,qui ſe exiſtimat ſtare,videat ne cadat.

De Fide.

K Fides. PEr fidem efficitur homo Dei amicus,hoc modo Patriarchæ meruerunt Dei amicitiam ei adhærendo per fidem rectam. Iacob. 2. Abraam pater noſter nonne ex operibus iuſtificatus eſt, offerens filium ſuum ſuper altare: & implexa eſt ſcriptura dicens: Credidit Abraam Deo & reputatum eſt ei ad iuſticiam, & amicus Dei appellatus eſt. Iſaac riſus vel gaudium interpretatur: ſi ergo tibi dominus pręcipiat,vt immoles ei tuum gaudium temporale, obedi fideliter: non morietur Iſaac: quia non peribit tibi læticia ſed carnis contumacia,& Iſaac ſub ligna leuabitur: quia ſpiritus in cruce domini mortificata carne gloriabitur. Lilium habet in radice pallorem, in folijs virorem,in floribus candorem exterius,in grano interius ruborem,pallorem inducit timor, virorẽ dilatatio ſpei,& deſiderij cãdorem læticia, & gaudium,feruor autem ruborem. Hæ ſunt quattuor virtutes charitatis,radix lilij recta,& pallida,fides eſt latens,quæ eſt de inuiſibilibus bonis pallens, & timorem inducens, quia eſt de ſupplicijs æternis. Folia lilij,quæ adhærent haſtili ſunt viridia, & haſtile ambientia,& ſignificant ſpem, quæ eſt in Deum erecta de uiridario Paradiſi inmarceſſibilia prælibans gaudia,& in Deo circulans affectiones,& deſideria. Candor floris gaudium ſignificat in ſuſtinentia tribulationis. Et mirum eſt,quia floſculus ille tenellus lucens & redolens innocentiam,& patientiam ſignificãs, erumpit, dum lapidibus oneratur, & proficit, dum ſpinis pungitur. Can. 2. Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias: quia innocens, & verus patiens vindictam nõ expetit, nec uitam rependit, ſed magis pendet,& pendendo rependitur: Quia pro perſecutoribus ad Deum in oratione pendẽs conuertitur,& ad proximum incuruatur, & eſt reparandus ideſt in folijs quodammodo duplicatus,uel onratus. Habẽs amorem Dei & proximi, hic eſt reparandum lilium,de quo. 3. Reg. 7. Sicut lilium medetur aduſtis corporibus, ita patientia eſt medicina in tribulationibus. Rubor grani interioris eſt feruor amoris interioris charitatem ſignificans,quæ excidit ſicut rubor calorem proprium de facili non perdit, hæc eſt charitatis perſeuerantia,cui debetur corona pro perfecta uictoria. ad omnem actionem meritoriam quattuor requiruntur, ſine quibus nulla actio noſtra perfecta eſt,viror fidei,nitor ſpei,feruor charitatis,pauor humilitatis. Iſti, ſunt quattuor lapides in primo ordine, Iaſpis, Saphirus, Carbunculus, Calcedonius. Viror ergo fidei deſignatur in iaſpide: habet enim lapis iſte viriditatem, ſed non perſpicuam claritatem, uiriditas, quæ non marceſſit,æternitas fidei, quæ nunquam in toto decurſu mundi deficit, ergo viriditas iaſpidis fidem ſignificat, quæ eſt de terrenis, cuius claritas

Margin: Obediẽtia. Penitẽtia. Mortificatio. Lilium. Arbor. L. Lilium. Tribulatio. M. Patientia. Opus. Lapis. Iaſpis.

charitas non eſt perſpicua, ſed obſcura, quia per fidem æterna quodammodo uidentur,quæ tamẽ omnino clarè non cernuntur. Eſt enim fides ſicut ſtella illa fixa,quæ nauigantibus per mare huius mundi portum cœleſtis patriæ oſtendit. Eſa. 54. Ponam Iaſpidem propugnacula tua,& portas tuas in lapides ſculptos. Iaſpis in propugnaculo ponitur,quãdo qui ſunt in doctrina fidei eminentiores ſunt fidei defenſores,debent etiam eſſe portæ,ut alios introducant ad uitam,quòd erit ſi in portis iſtis fuerint lapides ſculpti in ſeipſis impreſſum per bonum opus demonſtrent, quòd alijs legunt, & prædicant. Separatur enim ſculptura a lapide, ſi ſeparetur bonum opus a prædicatore,& doctore. Doctor enim & prædicator, qui non exercet ſe in bono opere,eſt ſicut corpus exanime, ſicut candela, quæ alios illuminat, & ſe conſumit ſicut cymbalum tinniens, quòd alios uocat, & ſeipſum uaſtat precioſus iſte lapis, qui dicitur reſiſtere fantaſmatibus, & fides reſiſtit erroribus. Nitor ſpei deſignatur in Saphiro, eſt

B enim gemma ſimilis cœlo ſereno: ſæpe enim claritatem illius patriæ prælibamus,quam tenere nõ poſſumus Eſa. 54. Sternam per ordinem lapides tuos; fundabo te in Saphiris. Spes enim reddit hominem ordinatum,ut in aduerſis rideat. Eſt.n. ſicut arra futuri præmij, & præordinatio ęternæ ſuauitatis tibi conceſſum eſt intrare in hortum uoluptatis Paradiſi,& inde afferre flores, & aromata ad condiendum amaritudinẽ præſentis aduerſitatis. Precioſus eſt iſte lapis, cuius virtus dicitur refrigerare virtutem interiorẽ, & cohibere nimium ſudorem exteriorem, quia ſpes liberat a præſumptione nimis inflammante, & a deſperatione nimis diſſoluente. Conſiderat enim miſericordiam,& non deſperat iuſtitiam, & non præſumens ex miſericordia accipit oleum,ex iuſtitia uinum quibus ſanatur,& ſerenatur aĩa peccatrix.

C Carbunculus. Charitas. ¶Tertium eſt feruor charitatis,qui deſignatur in carbunculo: lapis iſte ſuper omnes gẽmas ardentes a re nomen habet, ad modum carbonis igniti radios emittit: ideo charitatem ſignificat,quæ ſuper omnes virtutes aĩam reddit ignẽa. Precioſus eſt iſte lapis, qui aquis ſuperfuſis magis igneſcit; quia aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem,nec flumina. Quære de fide in titulo de virtutibus in generali. Dies eſt illuminatio ſolis ſuper terram: Sic dum ſol iuſtitiæ mentem noſtrã illuminat,diem cauſat,vnde ſeptẽ dies ſignificant

Dies. ſeptem animę virtutes. Prima ergo dies mũdi eſt

Virtutes. Gen. 1. dies Dominica Geneſ. 1. Dixit Deus fiat lux,& facta eſt lux,& diuiſit lucem a tenebris,& factum eſt Veſpere, & mane dies vnus, quia ſol iuſtitiæ dum fidei lumen, quę eſt prima virtutum infundit,& tenebras ignorantiæ diuidit,primam diem efficit ex veſpere, & mane veſpertina, ſcilicet & matutina cognitione homo eſt creatoris,& creaturæ,dum cognoſcit ſe tenebroſam per culpam,

D & creatorem lucem radios ſuæ bonitatis undiq; diffundentem per gratiam. Eſa. 19. In die illa cognoſcent Aegyptij dominum,& colent eũ: quia illuminati per fidem abijciunt idola Aegypti, & colunt, & credunt Chriſtum uerum filium Dei.

Dies. Spes. ¶Secunda dies eſt illuminatio ſpei, quando factum eſt firmamentum,quod diuidit aquas ſuperiores,& inferiores: quia ſpes firmat animam in medio pręſumptionis a ſuperiori,& deſperationis ab inferiori. Nee. 8. Secundus dies Domini eſt, nolite contriſtari per deſperationem: tertia die aggregatæ ſunt aquę in vnum, & apparuit arida,

Dies. Charitas. & fructificauerunt herbæ,& arbores,hoc eſt illuminatio charitatis: quia charitas infuſa congregat aquas cordis in vnum per lachrymarum compunctionem, reddit terram aridam per deſideriorum carnalium mortificationem,& facit arbores fructificare ſcilicet potentias in nobis fructũ facere per frequentem ſatisfactionem, & bonorum operum multiplicationem. Prouerb. 4. Iuſtorum ſemita quaſi lux ſplendens procedit, & creſcit vſq; ad perfectam diem. Charitas enim,

E aut ꝓficit,aut deficit, donec ex toto aſpiret dies, & inclinentur umbræ. Tunc enim aſpirabit dies charitatis ad meridiem, quando intellectus perueniet ad perſpicuam claritatem, & affectus ad inflammatiſſimam dilectionem.

Virtus. Dies. Prudẽtia. ¶Quarta dies eſt illuminatio prudentię: illo enim die poſuit Deus luminaria in firmamento cœli, & Lunam, & Stellas: per Solem circumſpectio in agendis: eſt enim radioſus,& inferius, & ſuperius emittit radios ſicut probat Marcianus. Per Lunam,quæ minus lucida eſt circumſpectio in cauendis. Per Stellas, quæ uidentur minimę utriuſque circumſpectionis circunſtantiæ: ſed tamen lucent de nocte, quæ maxime ſunt neceſſariæ in aduerſitate. De hac die in Pſal. 135. Solem in poteſtatem Dei,Lunam, & Stellas in poteſtatem noctis. Aliquando enim viatores propere ſurgentes deuiãt,& noctem diem eſſe æſtimant: & ideo qui vult eſſe prudens,debet inter diem, & noctẽ diſtinguere. Iob 8. Heſterni ſumus, & ignora-

F mus,quoniam ſicut umbra dies noſtri ſunt ſuper terram. Aliquando enim ſicut dicit Grego. creditur eſſe gratia, quod eſt ira, uariæ enim cogitationes mentem diſſipant, & diſſipatam excæcant &c. Quære in tabula de cogitationibus. fol. 52. a.

Dies. Fortitudo. ¶Quinta dies eſt illuminatio fortitudinis infuſæ: illa enim die facti ſuut piſces, & aues; piſces natant pennulis in aqua, aues nituntur pennis in aere: quia ad fortem uirum pertinet exercitium corporalium, & ſpiritualium actionum. Prouer. 31. Equus paratus ad diem belli,dominus autem ſalutem tribuet.

Dies. Iuſtitia. Sexta dies eſt illuminatio iuſtitiæ: unde illo die inducuntur beſtiæ, iumenta, reptilia, & homo,quod eſt animal rationale,mortale, quia ad iuſtitiam pertinet ferocitas in puniendo peccatum proprium, iumentum iuuando

pro.

G proximum repere per contemplationem in creatorem suum, & ex necessitate mortalitatis, & animalitatis suæ humiliare seipsum. ¶Septima dies
Temperãtia. est illuminatio temperantiæ: illo enim die requieuit Deus ab omni opere quod patrarat: quia repressis omnibus motibus carnalibus per temperantiam, anima quietatur in Deo, & Deus in ipsa. Exod.20. Sex dies operaberis, & facies omnia opera tua, septima Sabbatum Domini tui Dei est, non facies omne opus in ea: quando enim illucescit in anima dies temperantiæ, refrenantur incontinentes motus uoluptatis bestiales, motus curiositatis ceruicosi, motus elationis, & uanitatis. ¶ In die fidei tollitur tenebra Superbiæ, in
Dies. Virtus. die spei, Accidiæ, in die charitatis, Inuidiæ, in die prudentiæ, Iracundiæ, in die fortitudinis, Luxuriæ, in die iustitiæ, Iræ, in die temperantiæ, Gulę, & lasciuiæ. Exo. 10. Tenebræ erant in uniuersa
H terra Aegypti, & ubicunque erant filij Israel lux erat: quia soli Christiani habitant in ueritate, alij omnes in tenebris erroris. Luc. 17. Si habueritis
Fides. fidem sicut granum sinapis, dicetis huic arbori mors moro transplantare, & mittere in mare, & obediet uobis: qui enim habet fidem feruentem, euellitur a quiete contemplationis, & exit ad laborem actionis, & redolet per diffusionem honestę conuersationis. Exod. 30. Dimidium sicli iuxta mensuram templi diues non addet, & pauper nihil minuet. Quia fidei integritas tam magnis clericis, quàm simplicibus est communis, ut ad eius integritatem non liceat alicui aliquid addere, vel diminuere, & benè dimidium cicli: quia fidei nostræ plenitudo satis habet, quantum ad hoc, ꝙ sufficit ad salutem, sed tamen uix dimidiũ mensuræ implet, quæ nobis promittitur quantũ ad claram visionem: quia cognoscimus, ex parte, & benè, iuxta mensuram tẽpli, vt credamus, quòd credit ecclesia, & quòd crediderunt sancti, & non
I alia. Scala Iacob, per quam ad Christum ascendimus habet octo gradus, octo virtutes. Vnde Ezec. 40. Dicitur quod per octo gradus ascen
Virtutes. Gradus. Scala. debatur ad altare. Primus gradus est per fidem, secundum per spem, tertius per charitatem, quartus per fortitudinem, quintus per prudentiam, sextus per iustitiam, septimus per temperantiam, octauus per perseuerantiam. Secundum Apostolum ad Hebre. 11. Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt, &c. Ideo per fidem victores fue
Palma. Can. runt, merito fides in palma designatur, de qua re fatis mirandam dicit Arist. 7. lib. de problematibus, & Plutarchus in octauo moralium dicit: Si super palmæ arboris lignum magna pondera imponas, ac tantum grauiter vrgeas onere, ut magnitudo oneris sustineri nõ queat, non Deorsum
Potentia. Tribulatio. cedit, nec deorsum flectitur, sed aduersus pondus resurgit, & sursum nititur recuruaturq;. Propterea, ait Plutarchus, placuit plamam signum esse vi-
Victoria. ctorię in certaminibus, quoniam ligni ingenium huius est, ut ingentibus opprimentibusque non K cedat, fertur idem, quòd ramus eius palmę, quæ Græcè dicitur, Basileros, auelli non potest, si trahatur deorsum, sed si sursum producatur, cedit. Constat autẽ ꝙ truncus palmę, uel stipes a radice contrahitur, sed in inferioribus dilatatur. Secus autem est in quauis arbore, quę tanto magis turgescit, quo ad terram vicinius stipes accedit, hęc ergo est fides, quę uincit mundum, & omnia pondera tribulationum, quę descensum non nouit, sed solum ad superiora processum. Gen. 18. Dixit Abraham tribus pueris, qui apparuerunt ei: Lauentur pedes vestri, & requiescite sub arbore: quia anima illuminata fide Trinitatis, & lota, atque purgata a peccatis, in Christo inuenit locum quietis, dicit: Quiescite sub arbore, eum enim maximè delectat quiescere sub arbore, quando videmus in folijs virorem, in ramis expansionem, in floribus odorem, in fructu saporem. Talis L arbor est Christus, in cuius folijs inuenitur im- Christus. marcessibilitas doctrinæ, in ramis obumbrantibus, & refrigerium præstantibus suauitas gratiæ, in floribus puritas vitæ, in fructibus gustus sapientiæ: inde est quod propter ista quatuor Christus quadruplici arbori comparatur; propter virorem foliorum comparatur arbori plantatæ in irriguo secus decursus aquarum, cuius folium secundum Psal. non defluet, quia plantata est Christi humanitas in fluentis omnium gratiarum, cuius doctrina nunquam deficiet propter expãsionem ramorum. Comparatur arbori, quæ dicitur Terebinthus, cuius generis est quercus. Ecclesiast. 24. Ego quasi terebinthus extendi ramos meos, Eccl. 24. & rami mei honoris, & gratiæ. Gratiam enim confert Christus ad refrigerandum ardorem tentationis: sicut rami expansi, & condensi mitigant improperationem ardoris: propter odorem florum comparatur arbori, quæ dicitur amygdalus. Eccles. vlt. Florebit amygdalus, impinguatur locusta, dissipabitur capparis. Amygdalus tria habet, corticem, testam, nucleum, sic Christus in tribus consistit substantijs, quia habet cor M ticem carnis, testam mentis, nucleum diuinitatis. Cortex habet amaritudinem, testa fortitudinem, nucleus dulcedinem, cuius flos purissimus, & candidissimus; quia Christus, vita purissima, & immaculata. Locusta præcipites habens saltus peccator inordinatus. Capparis herba renibus valens, petræ adherens peccator, luxuriosus, obstinatus: ex conuersatione enim vitæ Christi, & odore vitæ eius, dissipatur peccatoris lasciuia, & duritia, & impinguatur gratię: Propter fructus saporem comparatur arbori vitæ Prouerb. tertio: Sapientia lignum vitæ est his, qui apprehenderint eam, & qui tenuerit eam beatus. Sed quæret aliquis, quomodo hunc saporem apprehendere poterimus, cum Cherubin, & gladius flameus collocati sint ac custodiendam viam

A viam ligni vitæ. Gen. 3. Sed attende, quòd Che
Cherubin rubin plenitudo scientię interpretatur, gladius timorem incutit, flamma ardorẽ: si ergo humiliter cum timore, feruenter cum amore, sapienter cum discretione accesseris, hunc sapientiæ saporem obtinebis: ergo Christus arbor fuit bona, lignum in irriguo plantatum in incarnatione, propter plenitudinem gratiæ. Terebinthus extendens ramos suos, in passione per extensionem brachiorum in cruce: amygdalus, qui primo inter arbores floret in resurrectione: nam ipse est primogenitus mortuorum, lignum uitę in ascensione, quia ascendẽs in altum captiuam duxit captiuitatem. Zach. vlt.
Porta. Fides. A porta Beniamin usque ad locum portæ prioris, &c. Porta prior est fides, per quam primus homo introductus est in regnum illud cœlestæ. Cuius locus potentia rationalis, cuius inhabitatio visio ueritatis. Porta Beniamin, quæ interpretatur filius dexteræ, spes, per quam sumus filij
Spes. B dexteræ. i. gratiæ, sperantes nos ingressuros aliquando regnum gloriæ, quod habemus nunc in spe, habituri quandoque in re, cuius locus potentia irascibilis, cuius habitatio tentio maiestatis.
Charitas. Portę angularis dilectio, quæ amicos unit, & inimicos sibi ex opposito cõcurrentes, & se in vno, cuius est locus potentia concupiscibilis, & inhabitatio unius perfectissimæ dilectionis a turre Mananeel, quod interpretatur gratissimus Dei, vsque ad torcularia regis habitatur, quia per excellentiam feruentissimæ, & Deo gratissimæ in ipsum fit assensus ad sobrietatis excessum. Dan. 3. Angelus Domini descendit cum Zacharia, & socijs eius, &c. Ecce quomodo uera fides liberat ab
Fides. Tribulatio. omni periculo. Luc. vlt. Cognouerunt Dominum in fractione panis. Frangitur panis cum
Luc. ult. distinguitur fides sub certis articulis, aut certe frãgitur, cum ex cognitione cordi infusa incipit anima considerare mala, quæ fecit, bona, quæ omisit, pœnam, quam meruit, gloriam, quam amisit.
C 3. Reg. 5. Præcepit Salomon, ut tollerent lapides grandes preciosos in fundamento templi, & quadrarent eos: lapides grandes virtute, & preciosi charitate fuerunt Patriarchæ, Prophetæ, & Apostoli tribulatione multiplici quadrati, in quorum fide nos sumus fundati. Ephes. 2. Superædificati supra fundamentum Apostolorum, & Prophetarum in quo omnis ædificatio crescit in templũ
Synapis. sanctum. Luc. 13. Simile est regnum cœlorum
Fides. grano synapis, quòd acceptum homo misit in hortum suum, & creuit, & factum est in arborem magnam. Granum synapis venena tollit, cir-
Synapis. cum feruet, in arborem altam crescit; quia fides catholica, & uera peruersa dogmata tollit in pressuris feruida est, & quanto plus tribulationibus teritur, tanto feruentior, & fortior efficitur, incõprehensibilia intellectui humano attingit, non sicut abies, de qua Gen. 21. Cum esset consumpta aqua in utre, proiecit puerum subter unam arborem: alia littera subter abietem. Quia de- D
Gratia. ficiente gratia Dei in vtero mentis, vacatur culpę. Sapient. 17. Inter spissos arborum ramos auium sonus suauis deficientes faciebat Aegyptios: vnde abies ab eundo in altum dicitur.
Abies. Arbor est plana sine nodo, nesciens pœnitentiæ duriciam: solida est, parumque habens humoris per gratiam, alta est per elationis arrogantiam. De ramo autem arboris fidei sequitur Luc. 13. Volucres cœli requieuerunt in ramis eius. Viri enim sptrituales in articulis fidei, & exemplis conquiescunt, & si non inueniant rationes necessarias naturales. Ista est arbor in medio terrę, quia in ipsa est communis salus omnium hominum, & nationum, cuius proceritas contingit cœlum: quia aliqui articuli fidei pertinent ad diuinæ essentię vnitatem, & personarum Trinitatem. Rami eius protenduntur usque ad terminos terræ, quia fides prædicata est, & in fine prędicabitur per totum mundum: uolucres cœli, idest prin- E cipes mundi quiescent in ramis eius: esca uniuersorum in ea, quia iustus quilibet ex fide viuit. Sicut corui primo currunt ad oculos cadaueris: ita Dæmones primo nituntur hominem auellere a fide, quæ est oculus mentis, & totius ecclesiæ. Sicut accipiter gruem illam, quę cęteras ducit, & prędecedit, primo nititur prosternere, vt facilius alias deijciat, & sicut capite languente obturantur oculi, aures obsurdescunt, nares bonum odorem a fætore non discernunt: ita cum quis a fide exorbitat, de facili labitur in omnia alia mala: uirtutes enim omnes elegerunt fidem sicut industriam, & diligentem, ac fortem pugilem, unde est scutum ecclesię, & primorum militum Christi, quod nullo ictu potuit frangi. Leui. 4. Præcipitur sacerdoti facienti delinquere populum, ut offerat uitulum super altare, &c. Altare est fides Trinitatis: quatuor cornua altaris F dicuntur virtutes. Ephes. 3. Vt possitis compræ- Altare. Fides. hendere cum omnibus sanctis, quæ sit longitudo, &c. Latitudo bonitatis, siue charitatis, longitudo æternitatis, sublimitas maiestatis, profundum sapientię. Rom. 6. O altitudo diuitiarum sapientię, &c. Eccl. 1. Altitudinem cœli, latitudinem terræ, &c. Nullum sacrificium est Deo acceptum, nisi super altare fidei offeratur. Altare ait de terra facietis mihi: quia ea, quæ sunt fidei, debemus humiliter, & simpliciter confiteri: & alibi: Aedificabis altare de lapidibus, quos ferrum non tetigit: quia articuli fidei cultro rationis naturalis non debent dolari, sed sicut, nobis sunt traditi, sic in mente solidè reponi. Apoc. 21. Lumen illius simile lapidi precioso, tanquam lapidi Iaspidi, sicut cristallum. Si istud intelligatur de ecclesia militante, cuius lumen, & lucerna est fides, hic introducitur fides, vt insuperabilis timore lucis eius similis lapidi, ut immarcessibilis tempore tanquam lapidi, Iaspidis ut infermentabilis

G bilis errore ſicut criſtallum : vel ſic introducitur fides, vt per dilectionem operans, vt intellectum illuminans, vt per confeſſionem teſtificans, ut inſuperabiliter tolerans. Apoc. 21. Fundamenta ciuitatis, &c. Iſti duodecim lapides precioſi in ciuitate, & fundamenta militantis eccleſiæ poſiti, ſunt duodecim articuli. Iſti ſunt duodecim lapides, quos extraxerunt Sacerdotes, qui portabant Arcam Domini de medio Iordanis alueo: quia prælati, qui portant eccleſiam de medio ſcripturarum, extraxerunt duodecim articulos fidei. In iſtis duodecim lapidibus fundata ſunt caſtra filiorum Iſrael, ideſt fundata eſt eccleſia, Ioſue 4. Matth. 2. Stella, quam uiderant Magi in Oriente antecedebat eos &c. Glo. Stella eſt illuminatio fidei, quæ ducit ad Chriſtum apparet autem in Oriente. Chriſoſtomus: Vnde dies naſcitur, fidei proceſſit initium: quia fides lumen eſt animarum. Eccl. 50. Quaſi Stella matutina in me-
H dio nebulæ. Fides dicitur Stella entitate parua,
Stella. uenuſtate clara, auctoritate firma. Eſt autem Stella matutina, quia eſt uirtus prima, & prima illuminatio animę: ſed eſt in medio nebulæ, quia in ſtatu miſeriæ, ſpeculum in enigmate, inuoluta
2. Pet. 2. caligine. 2. Petr. 2. Quaſi lucerna ardens in caliginoſo loco, donec dies illuceſcat. Dicitur etiã
Luna. Luna plena, dum non obtenebratur errore, non eclipſatur operatione, non obliquatur intentione: ſed proficit in dilectione, & lucet in diebus ſuis, durante ſtudio uitæ præſentis, donec fidei ſuccedat viſio, quæ quaſi Sol fulget in Dei templo, donec tollitur imperfectio fidei, & adijcitur expectatio ſpei, & accenditur refulgentia ſpei ex præſentia faciei. Nume. 13. Exploratores miſſi ad explorandum terram promiſſionis abſciderunt palmitem cum vua ſua, quę portabant
Vitis. duo viri in vecte uno: uitis iſta eſt virgo Maria,
Maria. vel militans eccleſia; Duo viri terram promiſ-
I ſionis cœleſtis patriæ conſiderantes, & deſiderantes ſunt ſancti, & fideles noui, & ueteris teſtamenti. Iſti duo unam vuam, ſcilicet Chri-
Vua. ſtum in uno vecte, ideſt, in vna fide portant: quia
Christus. vna, & eadem eſt fides ſanctorum noui, & ue-
Fides. teris teſtamenti: quia quicquid, & illud idem quòd ſancti ueteris teſtamenti de Chriſto credebant futurum, nos credimus iam impletum, nã & qui
Matth. 21 præibant. i. ſancti veteris teſtamenti, & qui ſeque bantur. i. ſancti noui teſtamenti clamabant: Oſan
Aug. na filio Dauid, & hoc eſt quod dicit Auguſt. in epiſtola ad Deogratias, de ſolutione ſex queſtionum contra paganos, in ſolutione ſecundæ queſtionis ſicut ait: Nos in eum credimus, & apud patrem manentem, qui & in carnem iam venit, ſic etiam in eum credebant antiqui, & apud patrem manentem, & in carnem venturũ, nec quia pro temporum uarietate nunc factum credimus quod tunc futurum prenunciabantur, ideo fides ipſa uariata, uel ſalus ipſa diuerſa eſt. Geneſ. 5. Fac tibi Arcam, &c. Arca, quam ædificauit, Noe K
ideſt, Chriſtus de lignis leuigatis, id eſt, de articulis abſque nodo erroris, & dubietatis, linita interius, & exterius bitumine charitatis: quia fides Fides.
ſine operibus mortua eſt, in qua ſaluatur vniuerſum; ſemen fidelium fides eſt. Moyſi volenti videre ueritatem occulti ſacramenti dicitur, ſolue calciamenta de pedibus tuis, quia omnis naturalis argumentatio, quibus calciatur ratio in his quæ ſunt fidei, tollere debemus: quia debemus firmiter credere, & ſimpliciter cõfiteri, quia fides non habet meritum, cui humana ratio præbet experimentum.

De Fortitudine.

FOrtitudo conſiſtit in tentationibus ſuperandis, exemplum de Dauid, qui Goliam, L
leonem, vrſum interfecit, per quæ diuerſa genera tentationum deſignantur. Ioſeph, quem, nec forma fefellit antecepit formoſitas, nec adulteræ decepit doloſitas, nec fortunæ confregit aduerſitas, nec fraterna peruertit iniquitas. Sic debet eſſe fortis vir ſanctus, ut ſit caſtus, cautus, firmus, ſanctus. Prouerb. 31. Fortitudo & decor indumentum eius, & ridebit in die nouiſſimo.

In proſperis moderandis exemplum eſt Iob: ſed contrarium in Salomone, quia proſpera impetu ſuæ dilectionis ſubuertunt domum ſpiritualem, & de filijs Iob, quos domus oppreſſit ſubuerſa impetu uenti proſperitatis: nam uacabant conuiuijs.

Exemplum de ſecundo, & tertio in Thobia, & Iob, qui proſperitates prudenter temperare ſciuerunt, & tribulationes conſtanter, & fortiter tolerauerunt. M

Exemplum de primo & tertio in Samſone, qui multa uincula tentationum rupit, & a Dalila, quæ deſignat mundanam proſperitatem, & carnalem voluptatem victus fuit. Fortitudo ſua erat in crinibus ſuis. Quære expoſitionem in hoc libro, de Fortitudine, de Fide, de Virtutibus in generali, de patientia in tribulationibus: Deſignatur autem fortitudo in lapide precioſo, qui uocatur Ametiſtus. Lapis eſt coloris ferruginei: quia vir fortis debet eſſe indomabilis in tribulationibus. Precioſus iſte lapis, qui reſiſtit ebrietati, ſic patientia furori, & tribulationi: quia fortitudo, & decor indumentum eius: quia fortis eſt ut mors dilectio. Geneſ. primo. Per fortitudinem continue proficit vir iuſtus de uirtute in uirtutem, in via Dei non progredi, eſt regredi Ezech. 10. Cum ambularet Cherubin, ibant pariter & rotæ iuxta ea. Ambulabant Cherubin ante faciem ſuam, id eſt,

A eſt indirectum, & non reuertebantur, & rotæ ſequebantur, quia per actionem fortitudinis debemus nos ſemper in anteriora extendere, non procedere, non langueſcere, & in cordibus noſtris interminabilitatem æternitatis conſiderare. Iſte ſunt rotę ſequentes interiores affectiones, & æternitatis interminabilitate procedentes. Hæc ergo quattuor pertinent ad fortitudinem actionis. Iudic. 8. Memores eſſe debetis, quomodo pater noſter Abraam per multas tribulationes probatus, amicus Dei effectus eſt. Sequitur quod omnes qui placuerunt Deo per multas tribulationes trãſierunt, tranſierunt ait, non ſuccubuerunt, quia fortiter dimicauerunt, fortes enim facti ſunt in bello. Loricam corporis penetrauerunt, animam non tetigerunt. Luc. 12. Dico vobis amicis meis ne terreamini ab his, qui occidunt corpus, & poſt hoc non habent amplius quid faciant: propter quod ſponſus Can. 2. Vocat ſponſam: Sicut liliũ
B inter ſpinas, ſic amica mea inter filias. Lilium inter ſpinas creſcit, & tamen pungitur, quia tribulatio per fortitudinem patientiam operatur, non habet quo pũgat, nec vnde ſe defendat tenellus ille floſculus, innocentiam in ſe commendans, & patientia lucens, & redolens inter pungentes, nec ſe nec alium lacerat aculeis ſuis, Sed inter lacerantes creſcit, & redolet: Sic anima deuota in tribulationibus, & inter malas ſocietates, redolet per patientiam, & creſcit per ſanctam vitam. Samſon maximam ſuam fortitudinem habuit in ſeptem crinibus: quia diligens cuſtodia ſenſuum, & viriũ animæ, dat fortitudinem animæ contra tentationes. Dauid etiam vrſum, & leonem vincebat, & Philiſteos ſuperabat, quia iuſtitiam, & innocentiam cuſtodiebat. Quere de fortitudine in tabula de tentatione, de bello ſpirituali, de tribulatione, & patientia.

C *De Fama.*

DEuota anima debet habere in corde virorũ per deuotionem, in carne ſplendorem per conuerſationem in diffuſione famæ aromatum odorem, vnde mulieres emerũt & parauerunt aromata, vt venientes vngerent Ieſum. Quia talibus vnguentis delectatur cor domini: odor enim bonam famam deſignat, dicente Apoſtolo Chriſti bonus odor ſumus. Contra in Exod. Odorem veſtrum fętere feciſtis coram Pharaone, & principibus ſuis, & dediſtis eis gladium, vt interficerent vos. Vnde Ambroſius: Oportet ſanctos teſtimonium habere ab his, qui foris ſunt. Eccl. 24. Ego quaſi vitis dedi ſuauitatem odoris, & flores mei fructus honoris, & honeſtatis: & Cant. 2. Vineæ florentes dederunt odorem ſuum. Odor vitis, & vineæ opinio bonæ famæ, qui odor ſerpentes dicitur fugare: quia peccata facit conſiderare, & vitare.

Vnde de illis, qui dant mala exempla, quæ sũt D
in alijs detrimenta ex mala fama. Dicitur Can. 2. Capite nobis vulpes paruulas, quæ demoliuntur vineas. Vulpes enim eſt animal fætidum ſignificans nomen malum.

Fama bona comparatur vnguento ſiue criſmati, quo vnguntur reges, & prælati: quia debent eſſe bona fama vncti. Hoc vnguentum ſiue criſma conficitur ex oleo, & balſamo, oleum lucet, balſamum redolet, quia ex operibus iuſtitiæ procedit lucida conſcientia, & bona fama, nõ ſolum coram Deo, ſed etiam coram hominib. Hoc eſt criſma ad litteram, quo reges, & prælati vnguntur, ſine qua vnctione nullus debet præeſſe. Hoc eſt vnguentum odoriferum, quo flagrant vbera ſponſæ, ſcilicet eccleſiæ, & fidelis animæ. Can. 1. Meliora ſunt vbera tua vino, flagrantia vnguentis optimis. Hoc vnguentum eſt multum euaporatiuum, maxime propter balſamum, ſi fuerit purum. Eccle. 24. Quaſi balſamum non E
mixtum odor meus. Tunc autem eſt balſamum non mixtum, quando non eſt ſophiſticum, quod cognoſcitur ex hoc, quòd ſi non eſt ſophiſticatum purum eſt, & clarum, & ſi ponatur gutta eius in lacte caprino coagulabitur, & gutta deſcendit ad fundum, & ibi remanet vbi ſuauiter cum ſtilo ponitur. Mixtum autem, & ſophiſticatum in aqua natat: quia bona fama, & vera in vera humilitate ſeruatur, & perſeuerat, quia in ore hominum ſe non ponit, ideo in aqua non fluit.

De Franciſco Serafico. Gen. 12.

VIdebam vitem, in quo erant tres propagines, &c. Tres propagines ab vna vitæ progredientes tres ſunt ordines inſtituti per beatum Franciſcum, quæ creſcunt in gemmas per vitæ F
ſanctitatem, quo ad ſe, in flores, per morum honeſtatem, quo ad ædificationem. Deinde in gemmas per perſeuerantiam. Poſtea vinum in calice regis exprimitur, dum horum animæ ad regnum cęlorum perducuntur.

Vel vitis quilibet religioſus, & vir perfectus. Tres propagines, tres ſtatus, inceptionis, continuationis, & conſummationis: in primo debet eſſe gemma per conſtantiam contra tentationes, & contra Diabolum: in ſecundo flos per decorem conuerſationis: in tertio vua matura per virtutum aggregationem: & tũc cum vinum ideſt anima de corpore exprimitur, in calice regis, & in cellario paradiſi ponitur.

Prædicti tres ordines ſunt illa tria, de quibus dicitur ſapiens, quòd ſunt minima terræ, & gradiuntur ſapienter, beatus Franciſcus eſt illud quartum quòd incedit fæliciter. Item quere infra, b.

De

G

De gratia.

Vide de Claritate & deuotione.

SIcut radius ſolis percutiens criſtallum, quod de ſe eſt frigidum : ignem elicit,& corpus applicatũ ignit, ſic dũ radius diuinæ gratiæ perfundit verbum humanum, quod de ſe eſt frigidum, ipſum ignit ſpiritualiter,& cor audientis tali verbo applicatum in amore Dei accenditur. Ecc. 48. Surrexit Elias propheta quaſi ignis, & verbum eius, quaſi facula ardebat. Ignitum eloquium tuum vehementer, & ſeruus tuus dilexit illud. Hiere. 23. Nonne verba mea quaſi ignis, dicit dominus,& quaſi malleus conterens petras.

Pſal. 98.

Licet nulla creatura agendo, virtute propria in producendo effectum, tranſcendat ſuę naturæ,& ſpeciei terminum, quia aſinus generat ſolum aſinum, non equum, & vitis producit ſolum vuam, non pomum: tamen in uirtute cauſæ ſuperioris ſibi coniunctæ, producit effectum altioris, & nobilioris ſpecici, unde quamuis calor naturalis de natura ſua ſolum poſſit calefacere : tamen inquantum ille calor eſt inſtrumentum animæ uegetatiuæ, poteſt ex cibo, & potu carnem, neruum, oſſa, & ſanguinem generare : ſic quamuis uerbum humanum cum ſit corpus debile, & infirmum uirtute propria non poſſit in cordibus auditorum ſpiritualem producere effectum: vt cum verbum eſt diuina gratia perfuſum,& eius inſtrumentum ſpiritualem gignit effectum in cordibus auditorum, gratia eſt illa piſcina, in qua homo peccator mundatur ab omni infirmitate: eſt panis fameli-cis, medicina infirmis, eſt frumentum, vinũ, oleũ, deſignatur per illud talentum, quod ille ſeruus abſcondit, quære fol. 20. b. eſt in anima à Deo ſicut lux in aere a ſole. Iac. Omne datum optimum & omne donum perfectum. Glo. Donum gratiæ deſcendẽs eſt à patre luminũ. Glo. Vt radius a ſole. Quære 52. b. in Eccleſiaſte. Gratia appetitum humanum ad ſe trahit, & contra appetitum carnalem munit. Quære 70. a. Tenens Ieſus manũ puellæ ait illi: Tabita quod eſt interpretatũ puella, tibi dico, ſurge : quia nullus poteſt a peccato mortali ſurgere, niſi Deus manum gratiæ porrigat, nec opus meritorium inchoare, cotinuare, vel conſummare, niſi per gratiam: quia ſicut palmes non poteſt facere fructum, niſi manſerit in vitæ, ſic nec vos niſi in me manſeritis. Gratia enim eſt illa lux de cœlo circumfulgens, quæ Paulum,& in perſona eius quemlibet peccatorem proſternit, ne vlterius procedat ad peccandum. Et illud lumen, quod refulſit in habitaculo carceris Petri, ideſt, peccatoris, quia ſimul illuminat, & excæcat, illuminat ad cęleſtium cognitionem, & contemplationem : excæcat reſpectu temporaliũ ad eorum contemptum, & abdicationem. Cuius virtute cadunt ſquamæ de oculis : quia efficatia gratiæ tollitur ab oculis mentis tam voluntas, quam conſuetudo peccati, quæ obſcurat oculos mentis, ne videant Deum : vnde deſignatur per fel piſcis Thobiæ : quia inducit in anima amaritudinem ex conſideratione peccati, & ſic cadit albugo prauæ conſuetudinis, & voluntatis peccandi ab oculis mentis, & incipit peccator videre peccati vilitatem, & pœnæ debitæ calamitatem, vnde figuratur per illud Apoc. 3. collirio inunge oculos tuos, vt videas. In hoc collirio ponit Ieſus ſputũ, & lutum, & vnxit oculos cæci nati, & illuminauit eum: quia gratia de ſuper veniens, & conſideratio fragilitatis propriæ de terra veniens, illuminauit oculos mentis. Gratia figuratur per illum fluuium. Apocalip. 22. Oſtendit mihi fluuium aquæ viuæ, &c. Quære ſupra fol. 95. b. Iſte fluuius rigat hortum conſcientiæ ſuauitate deuotionis. Fluuius egrediebatur de loco voluptatis, inebriat dulcedine contemplationis. Eccle. 24. Factus eſt fluuius appropinquabit &c. Fæcundat fertilitate ſanctę operationis: iſte eſt Eufrates, qui interprætatur frugifer. Num. 20. Domine Deus audi clamorẽ populi huius, & aperis eis theſaurum tuum fontem aquæ viuæ. Huius fontis aqua Rigat: Fons aſcendebat de terra, ideſt de Chriſto, vel virgine Maria Mundat : Erit fons patens domũ Dauid Iudic. 11. Baptizabat ſe in fonte. Fęcundat : Fons de domo Dauid. Cantic. 4. Fons hortorum puteus aquarum. Iob. 4. Fiet in eo fons aquæ ſalientis. Apoc. 7. Ducet ad vitæ fontes aquarum.

H

Iob. 5.

K

Tho. 6.

Fluuius.

Gratia.

Gen. 2.

L

Fons.

Gen. 2.

Zach. 13.

Ioel. 3.

Gratia in ſcriptura nomine olei deſignatur: quia a ſententia mortis æternæ liberat. Hier. 41. Habemus theſaurum in agro ſcilicet conſcientiæ, frumenti charitatis, hordei mortificationis carnis, & auſteritatis, olei, mellis, ideſt lætitiæ ſpiritualis. Iſmael diabolus, qui his inuentis non occidit. Item vulnera mentis ſanat. Luc. 10. De Samaritano, qui infudit vinum, & oleum. Item a debito pœnæ liberat, 4. Reg. 4. Vade, & vende oleum, & redde creditori. Creditor Deus, oleum gratia. Iſti creditori ſatisfacere debemus cui peccando iniuriam fecimus. Item omnia venialia purgat. Dan. 13. Afferre mihi oleum, vt lauer. Item illuminat ad cognitionem. Exo. 27. Præcipe filijs Iſrael, vt afferant oleum, &c. Item condit per diſcretionem : quia in omni ſacrificio ponebatur oleum. Leui. 7. Nume. 15. 28. Item cum oblatione iſtius olei, & non aliter admittuntur ad nuptias paradiſi. Matth. 25. Prudentes acceperunt oleum in vaſis ſuis. Item hoc oleo conſecratur anima, vt, ſit Dei templum. Inueni Dauid ſeruum meum, oleo ſancto meo vnxi eum Item hoc oleo anima Deo reconciliatur : quia columba id eſt oratio deuota attulit ramum oliuæ ; id eſt do-

Oleum.

I

Matth. 5.

M

Pſal. 88.

A

donum gratiæ virentibus folijs cũ multis virtutibus, Noe in arca ideſt in pęnitenti, & deuote oranti in eccleſia, hoc eſt ſignum ceſſationis diluuij ideſt irę Dei,& diuinæ recõciliationis. Item gratia eſt illa hædera quę de mãdato domini aſcẽdit ſuper caput Ionæ pęnitẽtis, vt eum refrigeraret contra æſtum tentationis. Itẽ eſt illa nubes, quæ præcedebat filios Iſrael per diem refrigerando, de qua Eſa. 4. In vmbraculũ diei ab æſtu, &c. Pluuia fluxibilitatẽ luxuriæ, æſtus calorem auaritiæ, turbo tempeſtatem ſuperbiæ, ab iſtis tribus nos protegit donum gratiæ. Item præcedit nos in colũna ignis per noctẽ aduerſitatis: quia non in flãmat ad Dei dilectionẽ, per quã toleramus oẽm tribulationem,& illuminat ad verã cognitionem.

Gratia figuratur Luc. 10. Per vinum, & oleũ, quia pungit animã per peccati & diuinæ iuſtitiæ recordationem, lenit,& dulcorat per diuinæ miſericordiæ, conſolationem,& ex iſtis duobus ſanãtur vulnera ſauciati. Gratia Dei deſignatur per illum Angelum, qui deſcendit cum Azaria, & ſocijs eius,& fecit mediũ fornacis quaſi vẽtum roris flantem : quia temperat ardorem tentationis, ſiue procedat ex ſtupa ſuperbię, ſiue ex pice luxuriæ, ſine ex malleolis auaritiæ, ſiue ex napta vanæ gloriæ. Et ẽt figuratũ per Angelũ, qui percuſſit latus Petri,& excitauit eum, cuius virtute ceciderũt cathenę, apertæ ſunt portæ carceris, & liberatus eſt Petrus, quia virtute gratiæ fit plena liberatio peccatoris. Matth. 22. Ite in caſtellum quod contra vos eſt,& ſtatim inuenietis aſinam,& pullum cum ea. Caſtellum, quod contra nos eſt, caro noſtra eſt, vbi inuenitur aſina carnalis concupiſcentia,& pullus aſinæ, aſinina ignorantia, quæ ſoluũtur per gratiam Dei, & adducuntur ad Ieſum cũ mortificata carne à peccato abſolutus appropinquat ad ſeruiendum Chriſto Ieſu. Pſal. 91. Iuſtus germinabit ſicut liliũ, & florebit æternum ante dominum, Lilium germinat in radice interius, & floret in haſtili exterius, quia gratia germinat in mente per ſanctimoniã floret in carne per honeſtam conuerſationẽ, & operationem bonam. Et quia hoc fit non ad humanum fauorem, ſed ad Dei honorem, ideo dicitur ante dominum: vnde, & flos lilij patulus eſt, & in ſupremo ſuſpenditur in hoc haſtili. Hoc etiam notabile eſt, quod licet in germine operetur calor naturalis, vigeat humor nutrimentalis, occultetur ratio ſeminalis vnde virtus germinis naturam ſapit,& proprietatem radicis: tamen paulatinè,& ſenſibiliter in frõdes, flores, & fructus ſe diffundit, & tamen flos a fluendo dictus faciliter fluit. Et in corde humano gratia,& fides operatur calorem vitalem, ſpes deuotionem quaſi humorem nutrimentalem, charitas ſe abſcondens in intimo, quaſi rationem ſeminalem. Et dũ animal nihil ſapit niſi cęleſte, propietatẽ retinens ſuæ originalis gratię, quã in a Deus infundit, paulatine in frondes vere locutionis,& frondes honeſtæ conuerſationis,& fructus ſanctæ,& caſtę actionis ſe diffundit: Sed leui actione hæc caſtitas violatur, ſi paſſim exponatur. Eccl. 39. Florete flores quaſi lilium, date florẽ, & frondete in gratiam. Et quia pudicitia ſuũ prę-mium habebit in patria, vbi nullatenus corrumpitur, & in patria prout poteſt in via Angelos imitatur, & etiam dominum Angelorum : ideo dicitur : Lilium florere in æternum ante dominum.

B

C

Lilium.

Arbor.

Gratia.

Cor.

Virtutes.

D

In beneficio Angeli effectus gratiæ deſignatur, vt patet in Actibus in liberatione Petri quãtũ ad quattuor, ad gratię infuſionem, vnde Angelus domini aſtitit Apoc. 2. Ego ſto ad oſtium, & pulſo: ſecundum eſt ad peccatorum recordationẽ mẽtis illuminatio : vnde lumen refulſit in habitaculo carceris. Hinc eſt magni conſilij Angelus, qui gratiam infundit,& lumen immittit. Eſa. 49. Dedi te in lucem gentium, vt aperires oculos cęcorum, & educeres de conuerſione vinctum de domo carceris ſedentem in tenebris. Tertiũ poſt illuminationem cordis contritio, vnde ſequitur Percuſſoque latere Petri, excitauit eum: Tunc enim Petrus in latere percutitur, quando peccator corde quod ad litteram eſt quaſi in latere, conteritur. Quartum eſt velox, & prompta ſatisfactio vnde ſequit : Surge velociter. Velociter ideſt cito contra eos, qui procraſtinant confiteri, & ſatisfacere. Poſt iſta adiuuante diuina gratia exercitatur Petrus ad meritoria opera quia calciatur, &c. Quære ſupra fol. 62. a. Sicut Adamas nõ motus, influxu ſuæ virtutis occultæ trahit ferrum ad ſe, ſic Deus immobilis exiſtens occultè infundit peccatori gratiam, per quam, de infimo, in quo iacebat proſtratus per peccatum trahit eum ad ſe. Ioan. 6. Nemo poteſt venire ad me, niſi pater meus traxerit eum. Trahit atiam eum, inſpirando gratiam: ſicut odorabile per diffuſionem odoris trahit ad ſe odorantem: Vnde dicunt deuotæ animæ, in odorem vnguentorum tuorum currimus. Trahit etiam ſicut pondus maius trahit leue ſuperius, vt patet in ſtatera : beneficia enim Dei ſunt quædam pondera ad trahendum cor humanum ad Deum: et vt nihil eſſet retrahens, quod præpõderare poſſet corpus ſuum, appoſuit in ſtatera crucis cum infinito pondere amoris : quia vt dicit Auguſtinus, quòd eſt pondus in corporibus, hoc eſt amor in ſpiritibus. Trahit etiam nos funibus flagellorum : quem enim diligit dominus, corripit. Ezech. 36. Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris. Hæc aqua eſt diuina gratia Ioann. 4. Aquam quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam : Apud te eſt fons vitæ: quia apertum eſt latus Chriſti : vnde de viuo fonte ſcaturit ſanguis redemptionis,& aqua ablutionis, quæ gratiam deſignat. Vnde ad Titum. 3.

E

F

Angelus.

Gratia.

Chriſtus.

Peccato.

Gratia.

Ezec. 36.

Aqua.

Pſal. 45.

N Apo-

G Apostolus tangit lauacrum huius gratiæ exprimens eius effusionem, & consequentem emundationem dicens: Secundum misericordiam suã saluos nos fecit, p lauacrũ regenerationis, renouationis, quem effudit in nos, &c. Hi est ille fons gratiæ mũdans vitia, De quo Zach. 13. Erit fons patens domui dicendo in ablutionem pannorũ, minorum peccatorum, menstruatæ, maiorum peccatorum. Iste est fons diuinæ gratiæ qui patet omnibus sitiẽtibus. Sicut dicit ibi Glo. Ita ꝙ omnes qui non lauantur, sunt inexcusabiles apud Deum Apoc. 21. Qui vult accipiat aquam vitæ gratis. Ezech. Vidi aquã egredientem de templo a latere dextro, &c. Quod gratia significatur per vinum, & oleum, quibus sanantur vulnera hominis sauciati, Luc. 10. Quære fol. 62. a. Iudic. 6. Si rasum fuerit caput meum, recedet a me fortitudo mea, & deficiam, &c. Crines septem sunt quinque sensus exteriores, & duæ vires animæ interiores. Intellectus, & voluntas. Caput animæ

H superior portior rationis, quæ cum spoliatur cogitationibus bonis, quasi capillis, quibus ornatur Aut sensus, & vires animæ cadunt ab honestate, deficit fortitudo animæ quia deficit gratia, per quam viget animæ robur in tentationibus. Tunc tradit anima Pbilistijm quia est in ptãte inimici, excæcat, incarceratur, &c. Quod gratia designatur in Manna vnde Iosue 5. Deficit Manna propter quod comederunt filij Israel de fructibus terræ: quia anima cuius portio superior per amorem, & consensum tangit ista temporalia, nunquam delectatur circa spiritualia, nec econuerso. Vnde Greg. Gustato spiritu, desipit omnis caro, ideo de carnalibus, & indeuotis, qui palatum mentis habent infectum dicitur Omnem escam scilicet spiritualem abominata est anima eorum, & appropinquauerunt ad portas mortis.

Liberaliter offert Deus gratiam suam, filio prodigo pater statim occurrit, vestẽ, annulum, & calceamenta per quæ designatur gratia, & virtutes

I dari fecit. Gratia designatur per manum Dei de qua Dan. 10. Manus domini tetigit me, & erexit me super genua mea. Si enim erraueris per ignorantiam, vel febricitaueris per concupiscentiam, aut langueris per fragilitatem, & impotentiam, vel lepra infectus fueris per maliciam, si Manus hæc te tetigerit, perfectam inuenies medicinam. Sic Iob. 20. Sanatus est Thomas incredulus ab errore. Vide ait manus meas, &c. Sic sanata est socrus Petri a febribus Luce. 8. Tetigit, Iesus manus eius, & dimisit eam febris: sic Petrus a submersione liberatus extendit Iesus manum, &c. sicut illuminatus est cæcus, a natiuitate, cuius liniuit occulos, Ioh. 10. sic Dan. 10. Ad tactũ manus domini super genua est erectus. Sic Matth. 8. Extendit Iesus manũ, & leprosum tetigit, & statim mundatus est. Sic puellam mortuam suscitauit: Impone ait, manum super eam, & viuet: Emitte manum tuam de alto &c. Ezec. 36. Quod gratia habet crimina innouare, & omnem vetustatem repellere: Effundam ait, super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris, & dabo vobis cor nouum, & spiritum nouum ponam in medio vestri. Spiritus nouus est gratia, quæ reddit hominem semper nouum, & infatigabilem ad omne opus bonum, & etiam ita in bono perseuerat, ꝙ malum perpetratum ante gratiæ infusionem postmodũ non iterat. Est enim ignis purgans: vnctio sanans, vigor renouans, lux clarificans, virtus confortans, fons fecundans, fax inflammans, paxtranquillans. Quære in tabula de charitate, & in tabula de Spiritu sancto, quia idem sunt quod gratia. Dum Deus confert gratiam, dicitur ostendere nobis faciem suam, dum subtrahit gratiam, dicitur abscondere faciẽ suam: Esaie 59. Iniquitates vestræ diuiserunt inter vos, & Deum. Et peccata vestra absconderunt faciem

L eius a vobis, ne exaudiret: vnde petit Propheta, ne auertas faciem tuam a me. Et Cain post peccatum proiectus est a facie domini. Gratia etiam exornat totam faciẽ animæ, vnde amota gratia ab anima, omnino efficitur deformis. & mõstruosa, vt in cõspectu Dei non audeat comparere, inflata per superbiam, toxicata, & liuida per inuidiam, turbulenta per iracundiam, tristis, & pigra per accidiam, dilaniata per auaritiam, Fætida per luxuriam, immundat per gulam. Sicut vnguẽtum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron. Hoc est vnguentum gratiæ quo sanatur sauciatus, quod habet naturam vini mordicantis, & olei linientis, quod descendit a Christo capite, & omnes pilos barbæ Aaron, id est omnes fideles, qui adhærent Christo qui per Aaron designantur, vt pilli barbæ. Gratia liberat ab omni tentatione. Exemplum de Petro incarcerato. Angelus Christus. Lumen refulsit in habitaculo carceris, quando infundit gratiam, peccatori detento in peccatis De liberatione trium

M puerorum a fornace Babilonico, per quam omnis tentatio vniuersaliter designatur. Eccl. 27. Vasa figuli probat fornax. Ista fornax accenditur. Exod. 4. Quia omnis tentatio, vel est ab interiori, aut a fomite. Et hoc figuratur in napta, quæ est fex olei, illud scilicet, quod remanet de oliua, oleo eliquato, natura enim nostra in statu innocentiæ fuit quasi oliua, post peccatum eliquatum est oleum, & remansit amurca. Rom. 7. Scio quod non habitat &c. Sed napta, quod est fomentum ignis, & concupiscentiæ pœnalis Si tentatio prouenit ab exteriori hoc fit tripliciter, secundum tria nos impugnantia. 1. Iohan. 2. Omne quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ. Tentatio de superbia vitæ notatur in stupa: quę in

flatur

A flatur, & magnum locum occupat: sed dum strin
Superbia. gitur, modico loco capitur: sic superbi arrogantes, & potentes, dum sunt in prosperitate, magnum locum occupant: sed dum manu Dei stringuntur in morte, modico sepulcro capiuntur. Esa. 1. Erit fortitudo vestra, &c. Tentatio de concupiscentia carnis designatur, in pice. Qui tetigerit picem coinquinabitur ab ea.

Tentatio de concupiscentia oculorum idest de cupiditate rerũ temporalium, significatur in malleolis, idest in sarmentis vitium, quæ mirabiliter faciunt ignem calidum, & penetratiuum, sed cito transit: sic temporalia mentem inflammãt, & cito in puncto mortis in totum transeunt, & concupi
Sap. 5. scentia eorũ: Transierunt omnia velut vmbra. Sic ergo incenditur fornax tentationis, aut napta corruptionis internæ, siue vanæ gloriæ, quæ designatur in oleo, quod supernatat liquoribus, aut pice immunditiæ, aut stupa superbiæ, aut

B malleolis auaritiæ: sed dominus incendium conuertit in refrigerium: vnde Angelus Domini. i. gratia, vel Christus facit medium fornacis quasi
Tentatio. ventum roris flantem: ita quod non tetigit eos ignis in cognitione, nec contristauit in affectione, nec quicquam molestiæ intulit in operatione, vel non tetigit in prosperis, nec quicquam molestiæ intulit in aduersis. Hoc fuit factum in Sydrac, Misac, & Abdenago.
Religio.

Abdenago interprætatur seruiens tacendo in quo notatur humilitas: Misac interprætatur gaudium, vel risus, in quo notatur paupertas voluntaria, & læta: Sydrac interprætatur decor in quo notatur castitas munda, qui enim hæc tria diligunt, & propter Deum custodiunt, liberantur ab incendio Diaboli, & Inferni: sed ministri regis
Liberat. Christus. Babilonis idest Diaboli, qui naptam, stupam, picem, malleolos tractant, & fornaci mundi ministrant, igne Diaboli comburentur, & igne Inferni consumentur.

C Vel potest dici, quod fornax ista sic accensa est
Mundus. mundus, & præsens aduersitas: tres pueri designant omnes fideles, fidem Trinitatis credentes, qui & pueri dicuntur propter morum innocentiam, & tres propter fidem integram: Angelus magni consilij est Christus, qui in fornacem descendit cum in hunc mundum venit, & carnem nostram cum passionibus pœnalibus assumpsit, & excussit flammam ignis: vnde præsens miseria, & aduersitas molestat, & vrit, sicut ignis, quẽ extinxit cum spiritum sanctum misit: & fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem scilicet mentis refrigerationẽ, in medio eius est ignis aduersitatis. Et sic de medio fornacis flante aura spiritusancti pueri liberati sunt: sed ministri regis Babilonis perierunt incendio fornacis. Incenditur autem fornax napta stupa, pice, malleolis: napta est fex olei, & significat simulationem, hipocrisim, & vanam gloriam: nam in vera pœnitẽtia est oleum internæ deuotionis, stupa leuis partibus disiunctis, & non strictis magnum quid videtur, sed cum stringitur, modicum locum continet, incensa statim consumitur, de facili a vento tollitur, & mouetur, & significat vanitatem ambitionis, superbiæ, & honoris. Esa. 1. Fauilla stupę, &c. pix nigra, tenax, contagiosa, est carnalis voluptas: Malleoli siue sarmenta, quæ non valent nisi ad incendium in igne cito accenduntur, non fructificant, in multum cinerem reducuntur, in quibus potest ignis conseruari, & diu nutriri significat diuitias temporales, quæ vt abscissa sarmenta, sine fructu manent, magnum calorem appetitus emittunt, cito deficiunt sub quibus nutritur, & conseruatur ignis Inferni. Exod. 15. De ligno vitis. Sic ergo ministri regis Babylonis pereunt in fornace, quorum quattuor dicti sunt hipocritæ, ambitiosi, carnales, cupidi: hipocritæ fornacem succendunt napta simulationis: ambitiosi stupa vanitatis, superbiæ, & elationis: carnales pice voluptatis, & vtilitatis: auari malleolis cupiditatis. Hi omnes sunt ministri Diaboli, & pereunt in igne fornacis. Sicut duo sacerdotes Nadab, & Abiu, qui posuerunt in thuribulis ignem alienum. Pueri vero refrigerati, flamma spiritus sancti in fornace existunt, Leui. 10.
sed ab igne non læduntur, sed in igne laudant Deum.

Vel Nabuchodonosor sedens in angustia Diabolus, fornax concupiscentia, quæ succenditur stupa vanę cogitationis, napta fædæ delectationis, pice fædæ actionis, malleolis prauæ assuefactionis, ministri sufflatores, & incensores fornacis sunt elati, immundi, cupidi, inuidi. Quattuor fornacis spiracula, per quæ egreditur quadruplex flamma, sunt vanitas, per quam erumpit tumor superbiæ, voluptas, per quam erumpit fætor luxuriæ, nequitas, per quam erumpit liuor inuidiæ, malignitas, per quam erumpit furor iracundiæ. Isti sunt ministri Iesum alapis cę-
dentes.

Multi multis de causis apud homines gratiam inuenerunt, aliqui propter exhibitionem munerum, ut Iacob cum Esau, alij propter obsequium, & fidele ministerium, vt Ioseph apud Putiphar, alij propter reconciliationis uerbum, vt Ioab apud Dauid orando pro Absalon, alij propter recessum vt Israel apud Aegyptios, recedentes de mundo apud mundanos, alij pro-
pter potestatem virtutis, vt Dauid apud Iona- Gen. 33.
than, alij propter excellentiam pulchritudinis, ut Gratia.
Hester coram Assuero, & Iudith coram Holofer- Inuenire.
ne, alij propter abstinentiam, ut Daniel coram Gen. 39. 2. Re. 13.
præposito Eunuchorum, alij propter iustitiam, Exo. 11.
vt Noe inuenit gratiã corã domino, alij p p hospi- 1. Re. 20.
talitatẽ, & misericordiã, vt Abraã, & Loth, Moy- Hester 1.
ses p p mansuetudinem, & diuinã illuminationẽ, Iud. 12.
In figura contemplatorum. Exod. 32. Virga au- Dan. 1. Gen. 18. Gen. 19.

G tem mater Dei propter humilitatem. Luc. 10. Infundit vinum vulneribus fauciati, vinum est dolor, & compunctio de peccatis, quæ pungit, & mordicat. Psal. 59. Potasti nos vino compunctionis, vnde vinum imponitur vulneribus. Oleum est mitigatio gratiæ, per spem confidentiæ diuini amoris, & misericordiæ: vnde plangit Esa. 1. Vulnus, & liuor, & plaga tumens, nõ est circumligata medicamine, neque fota oleo, vulnus, de quo defluit sanguis, est concupiscentia carnalis immunditiæ. Ezec. 16. Transiens: &c.

Et hoc dicitur luxuriosis, & significatur per hoc, quod anima inquinata luxuria vix potest separari a peccato in vita sua: liuor auaritia. Eccl. 14. Nequam est oculus. Plaga tumens est superbia. Hier. 21. Insanabilis est plaga tua. Apo. 22. Ostendit mihi fluuium aquæ viuæ splendidum tanquã cristallum procedentem de sede Dei, & agni. Iste est fluuius gratiæ mondificans per confessionem,
H lætificans per infusionem, & consolationem, fortificans per operationem. Fluminis istius impetus lætificat ciuitatem Dei. i. animam & Christi ecclesiam. Designatur autem gratia nomine aquę, quia est splendida, munda, fęcunda: sic gratia facit animam splendidam in cogitatu, Ezec. 36. Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris. Apoc. 22. Qui vult accipiat aquam vitæ gratis. Io. 4. Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei: facit mundam in affectu, Ezech. 16. Laui te aqua munda, &c. Et de Naaman 4. Reg. 5. facit etiam animam fęcundã in effectu Isa. 44. Effundam aquam super sitientem, & fluenta super aridam, supple vt fęcundet: quia anima mea sicut terra sine aqua tibi. De ista dicitur Apoc. Qui vult accipiat aquã vitæ gratis. Io. 4. Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.

Gratia figuratur per illud vnum talentũ, quod
I malus seruus abscondit in sudario, & in terra, ex quo repræhenduntur damnabiliter, qui post receptam gratiam se in bonis operibus non exercent.

Psal. 35. De Christo vel beata virgine dicitur: Apud te fons vitæ. Quia ab ipsis inuenitur gratia affluenter scaturire. Nu. 20. Aperi eis domine thesaurum tuum, fontem aquæ viuæ. Zac. 13. In illa die erit fons patens domui Dauid, & habitatorib. Hierusalem. Fons scilicet gratiæ ascendebat de terra idest de Virgine Maria irrigans vniuersam superficiem terrę idest animæ, vel ecclesiæ, ut ad modũ terrę irrigatę, & fæcundatæ fructus vberes afferat
Psal. 16. meritorum: quia anima mea sicut terra sine aqua tibi. Spiritussanctus, & gratia eius est pax, interiorem hominem tranquillans in seipso, reconcilians Deo, fæderans proximo. Hæc pax inuisibilis, iubilus mentis, conuenienter data est in signo sensibili: nam gratia spiritussancti supernaturales sensus educit in actum: ipse enim reformat spiritualem auditum, quia in ipso est spiritualiter omnis harmonia sonorum: vnde auditus est in sibilo auræ tenuis, ab Helia in veteri testamento, vbi quantum erat de ratione status, dabatur gratia tenuis: in sono uehementi ab Apostolis in nouo testamento, ubi abundans datur gratia; in alloquio susurrij Iob. D

Sibilus tenuis fouet per consolationes, sonus uehemens terret per comminationes, alloquium susurrium dat per extorsiones, ipse illustrat uisum: in ipso enim spiritualiter est omnis uarietas colorum: ipse enim candet in uirginibus, nigrat in confessaribus, & pœnitentibus, rubet Sensus. in martyribus, pallet in continentibus, uiret in contemplantibus. Ipse etiam oblectat gustum: quia in ipso est uarietas omnium saporum spiritualium: est enim amarus incipientibus, acutus proficientibus, dulcis perseuerantibus, solum saporem insipidum non nouit. Ipse etiam allicit odoratum, in ipso enim est omnis suauitas odorum spiritualium, ad cuius odorem aspirant lassi, respirant infirmi, suspirant deuoti. Ipse etiam L disponit tactum spiritualem: ipse enim refrigerat æstuantes auaritia, inflammat tepidos accidia, irrigat aridos inuidia, exsiccat madidos luxuria. Et quia lingua in duo opera naturæ congruit in gustu, & loquela: ideo nos docet orare, postulare, laudare in psalterio, operationis, in cythara compassionis, in tympano mortificationis, in choro mutuæ unitatis, in organo mentalis iocunditatis. Hæc autem omnia operatur unus atque idem spiritus diuidens singulis prout uult. O quam bonus, & suauis est domine spiritus tuus in nobis. Emitte ergo domine spiritum tuum, & creabuntur in ætheræ mentis nostræ intellectuales aspectus quantum ad donum sapientiæ, & intellectus uirtuales conceptus, quantum ad donum consilij, & fortitudinis: spirituales affectus quantum ad dona scientiæ, & pietatis, reuerentiales instinctus M quantum ad donum timoris. Iud. 14. ubi dicitur. Irruente spiritu Domini in Samsonem, leonem sæuientem, & rugientem in frusta concidit, irruente spiritu Domini uaria uincula rupit, quibus à muliere illa pessima Dalila fuerat uinculatus. Interrogatus in quo esset sua fortitudo maxima, dixit: quia Nazareus erat Domino consecratus, & in septem crinibus capitis erat sua fortitudo, quibus rasis spiritus Domini ab eo recederet, & fortitudinem amitteret: uocauit mulier tonsorem, & super genua eum obdormire fecit: & rasis septem crinibus a Philistæis captus, cathenatus, excæcatus, clausum in carcere molam trahere faciebant. Hic in persona Samsonis docemur nos ad receptionem spiritus sancti disponere, & si eum recepimus, ne amittamus cauere. Septem crines capitis Samsonis septem sunt animæ uires, quinque sensus,

Societas. Mulierũ. Luxuria. Virtutes. Dęmones. Consuetudo.

A sensus, voluntas, & intellectus: quæ vires crines sunt, quia ad ornatum animę. Crines sunt pro lixi, quia per eas rationalis anima ad omnia sensibilia, & spiritualia se extendit, & bene, vel male omnibus potest vti: his ergo crinibus lotis per confessionem, comptis per honestam conuersationem semper assistit nobis gratia spiritussancti, vt si contra Samsonem tales crines habentem rugiat leo, & sæuiat Diabolus per prauam suggestio nem tentationis statim in frusta conciditur: quia Tentatio. continuo omnis tentatio vincitur, si Philistæi, si diuitiæ, vel honores huius mundi Samsonem nitantur ligare, cum mandibula asini idest cum memoria mortis, vel cum contemptu mundi, statim Philistæi tales, scilicet motus tentationum interficiuntur. Si iniqua Dalila caro, & carnalis concupiscentia funibus idest carnalibus cogitationibus, & immundis actibus eum ligare nitatur, in Caro. virtute spiritussancti rumpuntur vincula, & superatur talis tentatio mala. Sed cum Samson cor suũ
B aperit Dalilę, cum scilicet consentit cogitationi prauæ, & immundæ, continuo vocat tonsorem: quia statim præcipitat in operationem, per quam perdit conuersationis, & sensuum honestatem. Iam sunt præcisi crines: quia factus est in cogitationibus immundus, in verbis dissolutus, in aspectu impudicus, in tactu fætidus, & sic corruptus in omnibus animæ viribus. Veniunt Philistæi Dæmones, vel multiplicantur peccata, incarceratur, ne possit ad bonum opus exire: ligatur, vt de peccato in peccatum, vt iumentum ducatur: excæcatur, ne seipsum, nec Deum cognoscat, ne flagitia caueat; ne supplicia paueat, ne diuinam sententiam pertimescat, ne mundi infamiam erubescat. Incarceratus molam trahit, quia per peccandi consuetudinem de peccato in peccatum ruit.

De spiritussancto exponitur illud Gene. Fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum Paradisum, qui inde diuiditur in quattuor
C capita: quia spiritus sanctus, & eius gratia mundatiua a Christo, cuius humanitas est specialis thronus diuinitatis: & inde per ora Apostolorum quasi per alueos per quattuor mundi partes in prædictę fidei alueũ deriuatur. Est aũt istę fluuius. fluuius fertilis fructu mentes fæcundans, perennis motu, merita consummans, suauis gustu, lassos confortans, & recreans: oblectabilis visu, morbidos sanans, vnde ei appropriantur interprætationes, & proprietates quattuor fluuiorum Paradisi: quod spiritussanctus apparuit in columba, Hæb. 13. flatu, igne, linguis. Quære sup. 1. a. Gratia. Gratia tollit mentis inconstantiam in proposito: Hebræ. 13. Optimum est gratia stabilire 1. Cor. 15. cor: negligentiam in supposito. 1. Corinth. 15. Abundantius laboraui, non ego, sed gratia Dei mecum, ponit diligentiam in dispositio: Prouerb. 22. Super aurum, & argentum gratia tollit D impatientiam in apposito. Et sic patet, quòd per gratiam totus homo perficitur: dum per gratiam datur constantia in dispositio, diligentia in opposito, patientia in supposito. 1. Corinth. 15. Gratia Dei sum id, quod sum, & gratia eius semper in me manet.

Gratia Dei est semen spirituale, quòd latenter radicat in mente, patenter germinat in ore, perseueranter fructificat in opere. Vnde de gratia potest exponi illud Matth. 13. Semen est verbum Dei.

Gratia fortificat contra debilitatem, rectificat contra curuitatem pulchrificat contra deformitatem, viuificat contra mortalitatem, quorum contraria inducit peccatum in nobis.

Quod gratia operans inijciat, cooperans continuat, perseuerans consummat. Titum 2. Apparuit gratia Dei Saluatoris nostri omnibus hominibus, & cætera. Ecce gratia virtualiter reparatiua, E quia gratia Saluatoris vtiliter, vel vniuersaliter communicatiua, quia omnibus hominibus: moraliter informatiua: erudiens nos. Vtique erudiens, quid vitandum, vt abnegantes: quid agendum, sobriè: quid sperandum, sperantes. Exod. 16. Manę ros iacuit in circuitu castrorum. Ros est refrigeratiuus, fæcundatiuus, refectiuus. Et significat gratiam, quæ refrigerat concupiscentiã, fæcundat intelligentiam, reficit conscientiam. Esa. 65. Omnes sitientes venite ad aquas. Apoc. 22. Qui vult accipiat aquam vitæ gratis. Ioh. 4. Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam, Psal. 32. Apud te est fons vitæ. In illis omnibus & alijs locis scripturæ, gratia Dei aquæ nomine figurat propter quattuor effectus: quia aqua habet vim mundatiuam, refrigeratiuam, sedatiuam, fæcundatiuam: sic gratia habet vim mundatiuam per F beneficium sacramentorum, refrigeratiuam carnalium desideriorum, fęcundatiuam per exercitium meritorum, sedatiuam per desiderium supernorum.

Gratia est condimentum animę, influens dulcedinem deuotionis, plenitudinem dilectionis, pinguedinem contemplationis.

Gratia spiritussancti comparatur igni, qui est pinguedinis voratiuus, caliginis fugatiuus, rubiginis purgatiuus, sic gratia est voratiua pinguedinis carnalitatis, purificando per castitatem, caliginis fugatiua; informando per ueri- Ignis. tatem, rubiginis consumptiua transformando per charitatem, & semper actiua operando per sanctitatem: quia amor Dei nunquam est otiosus: operatur magna si est, si autem operari renuit. amor non est; vnde in linguis igneis gratia spiritussancti fuit data. Radius diuinæ gratiæ est, expiatiuus conscientię, inspiratiuus intelligentiæ,

G exornatiuus eloquentiæ, informatiuus vitæ. Eccl. 43. Tripliciter sol exurẽs mõtes adducit: qa Christus deuotas mentes illustrat, & inflammat triplici radio, sicut sol radio matutino ad veritatis cognitionem, vel boni operis inchoationem, meridiano ad boni operis continuationem, vespertino ad boni operis consummationem. Procedit autem gratia, vt lumen a Sole, sicut dicit Glo. super illo verbo: Omne datum optimum, & omne donum perfectum, &c. Glo. Donũ gratiæ descendens est a parte luminum, vt radius a Sole. Ab isto Sole iustitiæ, scilicet a Christo, etiam secundum humanitatem præcedit efficaciter promerendo, liberaliter infundendo, generaliter conferendo. Donum gratiæ est cœlestis originis, valoris impreciabilis, vigoris infatigabilis: ideo hoc dono prædicantis ignorantia illustratur, audientis conscientia fæcundatur, operantis impotentia roboratur.

Radius. Christus. Prædicatio.

H Et gratia comparatur vino, quia lætificat curat delectat, unde omnia præcordia facit honesta: quia regnum animæ ordinat, quod fit, dum ratio rectè iudicat, voluntas rectè imperat, sensualitas rectè obtemperat, & tunc in pace conscientia regnat.

Vino. Anima.

Gratia dicitur non solũ quia gratis data, quantum ad suum principium, vel gratum faciens, quantum ad suum subiectum, sed etiam quia gratis facit opera, quantum ad effectum, quia est meritoria. Gratia illustrat cognitionem, Gala. 1. Segregauit me, & vocauit per gratiam suam: inflammat affectionem, Gala. 6. Gratia Domini nostri Iesu Christi, regulat inclinatinem: Colo. 4. Sermo vester semper sit in gratia conditus, vigorat operationem, 1. Cor. 15. Plus omnibus laborauí: non ego aũt sed gratia Dei mecũ. Hebr. 13. Optimum est gratia stabilire cor. Gratia roborat infirma. Optimum est gratia, &c. Dulcorat amara, & molesta, vt condimentum cibum. In Ecclesiastico: Gratia Dei. Excitat obtusa, & torpida: Gratia Dei in me vacua non fuit: illustrat obscura: quia replet intellectum splendore, affectum amore, affatum dulcore.

I

Gratia dicitur oleum: quia ad modum olei habet uim consecratiuam. Eccles. 45. Oleo vim medicatiuam. Marci 6. Vngebat. Luc. 10. Infundens vinum, & oleum: Vim saporatiuam, uel nutritiuã, Eezec. 16. mel, & oleum, & similam comedisti: vim impinguatiuam: Impinguasti in oleo caput meum: vim decoratiuam: Mach. 3. Hi sunt duo filij olei spendoris: vim enatatiuam, quia superna tat omnibus liquoribus.

Gratia luci comparatur: quia ad modum lucis operatur. vnde Apo. ad Ephe. 5. Fructus lucis est in omni bonitate iustitia, & ueritate: ubi describitur diuina gratia, primo per modum influxus superni fructus lucis, secundo per modum habitus interni, sub affluentia bonitatis in omni bonitate, tertio per modum respectus extremi sub obseruantia æquitatis: Dei enim gratia ad modũ lucis, est oppositi fugatiua per uitiorum expulsionem, medij immitatiua, per diuini caracteris desponsationem, diaphani penetratiua, per sensibilis subtiliationem, obiecti repræsentatiua, per deformatæ imaginis renouationem, virtutis visibilis motiua per spiritualis radij diffusionem, subiecti informatiua, per actuum hierarchicorum introductionem. Esa. 18. Sicut lux meridiana clara est: Sap. 18. Candor est lucis æternæ. 2. Regum 23. Sicut lux aurore oriente Sole absque nubibus rutilat. Sicut peccatum deijcit a diuino amore, abijcit a diuino honore, inficit humanum decorem, afficit internum dulcorem, sic econtra gratia spiritusancti deiectum reuocat, abiectum eleuat, infectum renouat, affectum recreat.

K

Peccatũ.

Gratia sanctificat conscientiam, ad conuersandum, clarificat intelligentiam, ad contemplandũ, modificat, & rectificat eloquentiam, ad pronunciandum, fortificat, & habilitat efficaciam, ad operandum. Fluuius & aqua gratiæ mundificat per confessionem, lætificat per consolationem, fructificat per operationem: ideo fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei.

L

Fluuius.

Gratia indigemus, ut liberemur a culpa. Eph. 1. In quo habemus redemptionem secundum diuitias gratiæ eius, vt roboremur in pugna. Roma. 7. Video aliam legem repugnantẽ &c. Sequitur, gratia Dei per Dominum Iesum Christum: ut dirigamur in via: Exod. 33. Si inueni gratiam in oculis tuis: vt coronemur in patria: Rom. 6. Stipẽdia peccati mors, gratia Dei vita æterna.

M

Gratia lumini comparatur, quia ad modum luminis habet altitudinem in situ, rectitudinem in motu, pulchritudinem in aspectu, dulcedinem in effectu. De primo dicit August. quod lumen inter corporalia primum, & supremum locum obtinet: quia gratia de cęlis oritur, & de cęlis nobis infunditur: omne datum optimum descendes a patre luminum. Glo. Gratia a Deo, ut radius a Sole. Eccl. 34. c. Ego feci in cęlis ut oriretur lumen indeficiẽs: quia nunquã nobis deficit gratia, sed nos deficimus gratiæ, sicut oculo cæco non deficit lumen, sed ipse deficit lumini. Secundo hẽt rectitudinẽ in motu, non. n. incedit per curuum. Vnde secundũ Augustinũ: recti luminis est eius incessus, & subitus ac repræsentatiuus, quasi ab eodẽ in idẽ procedens, q̃ fit cum ministrata nobis de cęlis gratia, referimus gratiarũ actiones ei, qui in cęlis est, & omnia referimus ad eius gloriam, & honorem. Colo 1. Gratias agentes Deo, & patri, qui dignos nos fecit in partẽ sortis sanctorum in lumine: Si enim aquæ omnes per subterraneos meatus reuertuntur ad Oceanum, ut uberius fluant, sic de proprio fonte suo redduntur gratiarum actiones,

A actiones, & bona gratuita inde amplius fluent. Eccle. 1. Ad locum vnde exeunt flumina reuertuntur, vt iterum fluant: sic enim Deus glorificatur ab hominibus, qui est omni gratia plenus, nihil ex parte nostra recipiens: quia bonorum nostrorum non indiget, quomodo aquæ influunt in mare, quibus tũ mare nõ redũdat, sed abũdat. Et quid erit si in mare aqua non fluunt, aut fontes siccari necesse erit, aut diluuio redundantes vniuersa deleri. Deus ergo est fons luminis, quia fons gratiæ, vt lumen gratiarum effluere faciat si eidem non fuerimus ingrati. Apud te est fons vitæ, & in lumine tuo, &c. Habet lumen puchritudinem in aspectu, vt dicit Damascenus lumen esse pulchritudinem omnis creaturæ, aufer lumen, cuncta in tenebris ignota manebunt, quia iam non possunt proprium monstrare colorem, & decorẽ, sic gratia Dei ita totam animam pulchrificat reformans in ea imaginem, & similitudinem Dei, quæ obfuscata est per peccatum: de qua reformatione dicit Psal. 4. Signatum est super nos lumen vultus tui domine: vtinam hanc pulchrirudinem reciperent, & appeterent, qui eam perdiderũt, & corporis pulchritudinem ambiũt corpus. s. quod est cælarium stercorum, componunt, ornant. Mira abusio decorem corporis fucare possunt, reparare non possunt. Iob. 33. Operatur Deus per singulos, vt reuocet animas eorum a corruptione, & illuminet luce viuentium. Gregorius: Illuminantur luce viuentiũ, qui despecto temporali lumine, ad splendorem æternæ claritatis recurrent. Habet lumen dulcedinem in effectu, Thob. 5. Quale gaudium mihi est, qui in tenebris sedeo, & lumen cęli nõ video. Sic enim videmus q̃ oriente lumine solis animalia noctiuaga sua latibulia ingrediũtur, egritudines alleuiantur, homines exhilarantur: quia per infusionem gratiæ peccata quæ sunt opera tenebrarum, apparent humanæ potentiæ prius debiles, & infirmæ confortantur ad operandum, fit in anima cuiusdam iubili spiritualis tripudium. Hæc est illa dulcedo, de qua Eccl. 11. Dulce lumen est, & delectabile est oculis videre solẽ. Oculis vtique bene dispositis, in quibus non sunt tenebræ, nec humor concretus, nec puluis iniectus, caligo scilicet peccatorum, memoria delectationis eorum, cura, & solicitudo terrenorum, prout exponit Bernardus illud Psal. 37. Cor meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum & ipsum non est mecum.

Psal. 25.

B

C

Lumen.

De gratia exponit illud: Descendet sicut pluuia in vellus, &c. Pluuia in vellere lanam lauat, stillicidiũ in tellure terram fęcundat. Sic gratia diffusa in anima eã lauat ad emendationem peccatorum, fæcundat ad fructificationẽ operum meritoriorũ. Gratia sancti spiritus est illud vnguentũ, de quo Can. 1. Fragrantia opinionis. i. Spiritus sãcti donis, quib, fragrant vbera sponsæ idest ecclesiæ, & deuotæ animæ. Vnguentum hoc ex pluribus spiciebus conficitur, quia in spiritusancto plura gratiæ dona comprehenduntur: Inde est q̃ hoc vnguento anima consecratur, vt sit sponsa Christi, & habitaculũ Dei. Huius vngẽti cõfectio tumores sedat, dura emollit, aspera lenit, vulnera sedat, carnem putridam tollit, & consumit, dolores lenit: quia gratia sancti spiritus omnem tentationem insurgentem tollit, siue tumorem superbiæ aufert, corda dura per obstinationẽ, & accidiam mollia reddit, asperitatem iræ in mansuetudinem cõuertit: dolorem inuidiæ lenit, vulnera id est hiatum auaritiæ sanat, & claudit: carnem putridam gastrimargię, gulę, & luxurię desiccat, & perimit. Esa. 61. Spiritus domini super me, proper quod vnxit me. Genesis 2. Fluuius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandũ paradisum, qui inde diuiditur in quattuor capita. Spiritus sanctus est qui de loco voluptatis egreditur, quia a patre & filio spiratur. Sicut odor suauitatis ex arbore aromatica spiratur, vnde Apo. 22. Fluuius ille dicitur procedere de sede Dei, & agni.

Can. 1.

D

E

Gratia proponit animæ diuinam iustitiam, vt incutiat timorem, & ex alia parte culpam proponit propriam, vt incutiat dolorem, sed numquam dimittit animam desolatam, quia paraclitus inter prætatur consolator: ideo vt temperet rigorem, & timorẽ diuinæ iustitię proponit animæ diuinam misericordiã, vt erigat eã ad spem, & vt temperet dolorem culpæ propriæ, inducit amorem diuinæ clementiæ. Et istę sunt quattuor affectiones quas format in anima spiritus sancti gratia. Sicut calor naturalis in corpore animalis non quidem virtute propria, sed vt est instrumentum animę vegetatiuæ potest ex cibo, & potu carnem, & sanguinem generare, sic verbũ prædicãtis non virtute propria, sed vt est instrumentũ spiritus sancti adiutũ diuina gratia, in cordib. auditorum potest spiritualem effectũ producere, purgans ardore, rubiginem peccatorum: quia ignitũ eloquium tuũ vehementer, illustrans splẽdore, ad noticiam credendorum, & agendorum, quia lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis, confortans vigore, ad efficaciam meritorum, quia sine me nihil potestis facere. Lumine itaque diuinæ gratiæ nostrum ingenium illustratur, nostrum eloquium inflammatur, occultum & celeste mysterium reuelatur.

F

Quia sicut anima est vita corporis, ita gratia est vita animæ: & sicut anima dat corpori vitam, sensum, motum: sic gratia dat animæ esse moris, sensum cognitionis, motum bonæ operationis. Gratia est illud vnum talentum ad negociandum, & lucrandum nobis traditum. Matth. 25. Gratia enim dicitur vnum talentum: quia q̃d per superabundantiam dicitur vni soli conuenit, gratia autem excellit omnia alia dona Dei: quia maior eorum est charitas. Hoc talento bene vti-

Matt. 25. Talentũ. Gratia.

G tur, & negotiatur quilibet, quando ad eius receptionem diligenter se præparat, quando per bona opera ipsum augeri procurat, quando datum conseruat, quando in ea finaliter perseuerat: sed de malo seruo dicitur, quòd illud abscondit in
Matt. 25. terra. Ibidem dicitur quòd fodit ipsum in terra: in Luca dicitur, quòd abscondit illud in sudario. In terra absconditur, quando peccatũ opere perpetratur, in profundo terræ foditur. vt vix ex tũc possit inueniri, vix ex tunc diuina gratia possit recuperari, quando peccãdi consuetudine anima alligatur, & obstaculum diuinæ gratiæ opponitur: in sudario absconditur, quando mens nostra fæda cogitatione maculatur. Apocal. 3. Collirio inunge oculos tuos, vt videas. Hoc verbum proponitur & præcipitur volenti præponere verbũ Dei. In quo verbo circa donum diuinæ gratiæ
Gratia. exprimitur ortus generosus, tactus virtuosus, effectus preciosus: quia habet ortum altum in tantum quòd solo Deo datur: ideo est humiliter postulandum. Collirio ait: hoc enim collirium sola
H manu Dei conficitur: quia donum gratiæ a solo Deo infunditur. Iacob 1. Omne datum optimũ de sursum est. Secundo habet tactum virtuosum, quæ virtus designatur nomine vnctionis: inunge ait oculos tuos: ideo est alacriter acceptandum. Tantę quidem virtutis, & efficatiæ est vnctio gratiæ, quod est culpæ curatiua, pęnæ lenitiua, mentis illuminatiua. Vnde de ortu generoso, & tactu lenitiuo ac uirtuoso. Eccles. 34. Vnguentarius. s. Christus faciet vnguẽta suauitatis: quia donũ gratiæ a Christo collatum, & animã recreat, vt pigmentum, & curat vulnera, vt vnguentum. Tertio habet effectum virtuosum propter quod est visceraliter appetendum. Effectus enim vnguenti gratiæ est prædicatoris oculum illustrare, ad veritatis cognitionem auditoris animũ præparare, ad verbi recepti onem: collirio, ait, inunge oculos, vt videas vtriusque mentem inflammare ad verbi impletionem.

Sic Ionatas extendens summitatem virgæ ora
I tionis. s. deuotæ, gustato modico mellis fauo, q̃ designat gratiam, illuminati sunt oculi eius. Luc. 15. Cito proferre stolam primam, &cæt. Gratia enim Dei est stola, & vestis, qua omnia decorantur: annulus quo anima desponsatur: calciamentum, quo duplex pes animæ, intellectus, & affe-
Lux. Gratia. ctus virtutibus calciatur. Diuina gratia luminis comparatur: quia lux inter omnes qualitates multiplicatur velocius, intimatur profundius, subintrat subtilius, alterat perfectius. Sic gratia inter alia Dei dona velocius infunditur, intimius recipitur, delectabilius gustatur, perfectius operatur.

Vel ideo lumini comparatur: quia sicut lumen habet occulta demonstrare, vt patet in coloribus, antiqua renouare, vt patet in arboribus, opera regulare, ut patet in viatoribus, & laboratoribus, sic lumen diuinæ gratiæ irradiat intellectum ad- K
veritatis cognitionem. Epha. 5. Omne quod manifestatur lumen est: inflammat affectum ad charitatis dilectionem, & mentis renouationem Esa. 10. Erit lumen Israel in igne: roborat effectũ ad virtutis operationem Esa. 60. Ambulabunt gẽtes in lumine tuo. Vel ideo lumini comparatur, quia lumen est fæcundatiuum arborum, expulsiuum frigorum, fortificatiuum corporum: sic lumen gratiæ facit arbores conscientiæ fructificare per fæcunditatem sanctæ operationis habet frigus fugare per incendium dilectionis, & exemplum ędificationis, mentem fortificare contra insultum hostilis tentationis. Dei gratia est lux illustrans intelligentiam ad cognitionem veritatis, linguam regulans ad pronunciationem, ignis mentem inflammans ad dilectionem, virtus nos roborans ad boni operis inchoationem, continuationem, & consummationem.

Gratia quæ a Christo nobis datur, per quam auditorum mentes inflammantur, ignis dicitur, L
iuxta illud: Ignis a facie eius idest Christi exarsit: carbones idest auditorum mentes, succonsi sunt ab eo. Iste ignis roborat, renouat, regulat, roborat subiectum ad tollerantiam aduersorum, vt patet in primis prædicatoribus, & martiribus: renouat obiectum auditoris animum per euidentiam credendorum: regulat effectum ad efficaciã agendorum, & sufficientiam meritorum: unde ecclesia loquens de Apostolis, ait: De excelso misit ignem in ossibus meis, & erudiuit me. Ierem. 24. Verba mea quasi ignis dicit Dominus.

De gratia intelligitur illud Luc. 10. Vnum est necessarium. Gratia dicitur vnum donum, quia omnia Dei dona excellit, originis dignitate. Iac. Donum. Gratia.
1. Omne datum optimum de sursum est: pulchritudinis venustate, quia non compatitur secum M
mortale peccatum, sicut fides, & spes: communicationis liberalitate, petite, & accipietis: Qui vult recipiat aquam vitæ gratis, vnionis indiuisibilitate, qui adhæret Deo unus spiritus est vnum ipsa existente in anima, semper est Deo vnita. Lux Lux.
diuinę gratiæ nos docet quomodo sunt vitia obiurganda, merita cumulanda, supplicia comminãda, prę mia promerenda: est enim lux clara ad intellectum illuminandum, veritas certa ad linguã regulandam, charitas, & ignis ad voluntatem inflammandam, virtus perfecta ad nostram imbecillitatem confortandam.

De Gloria.

ALiqui gloriantur in nobilitate prosapiæ, & generis, similes Iudæis, qui gloriabant se esse filios Abraæ. Oseæ 6. Gloria eorũ a partu, & ab vtero, & a cõceptu. In cõceptu pudor, in utero fæ-

tor,

A in partu dolor: ideo inde non debemus gloriari, sed uerecundari, uilissima est ista gloria. Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendo in corruptionem? nobilitas sola est animum quę moribus ornat. Chrysostomus super Matth. Quid prodest ei, quem sordidant mores generatio clara? Aut quid uocet illi generatio uilis, quem mores adornant? Vacuum se esse a bonis ostendit actibus, q̃ gloriatur in patribus. Cam natus de Noe seruus factus est, Abraam filius Thare luteorum deorũ cultor electus est. Non potuerunt gloriam eius sordidare patrũ errores: aurum enim de terra colligitur, & non est terra, & aurum eligitur, terra cõtemnitur, & econuerso. Stannũ de argẽto egreditur, & non est argentum, sed argentum colatum seruatur: stannum autem foras expellitur, vnde illud: Malo tibi pater sit Tersites dummodo tu sis Aeacide similis, Vulcaniaq; arma capescas, quã te Tersitem similem producit Achilles. Iob 17. Putredini dixi, pater meus es, mater mea, & soror
B mea vermibus, nec Christus elegit generis nobilitatẽ, sed sanctitatem. Quære de ista materia in tabula in materia de Principibus sęcularibus.

Primi Reg. 17. Ait Saul ad Dauid, de qua progenie es tu adolescens? Dixitq; Dauid: Filius seruui tui ego sum: non gloriatur iste de genere, sed magis se deiecit, & exinaniuit vocans se filium pauperis, & de paupere ciuitate: ideo fuit ad regnũ exaltatus: quia qui se humiliat exaltabitur.

Quod genus humanum figuratur per Naamã
Luc. 14. leprosum. 4. Reg. 5. Lauare septies in Iordane, &c.
Genus humanum. Helisæus interpretat Saluator, hoc est Christus,
4. Reg. 5. saluum fecit populum suum a peccatis eorum: Naamã interpretatur pulchertimus, & significat genus humanum: quis. n. pulchrior illo, qui factus est ad imaginem totius pulchritudinis? Faciamus hominem ad imaginem. Iste erat diues ex donorum collatione, sed leprosus ex originali infectio-
C ne: quia lepra procedit ex pessimo calore, & transfunditur a parentibus in prolem, ideo lepra designat originalem concupiscentiam. Ait ergo Helisæus. i. Christus, vade per passus meritorum laua re septies in Iordane: Iordanis interpretatur riuus iudicij, nam ex timore diuini iudicij, oritur in nobis Iordanis. i. fluuius lachrymarum; hic debet Naaman non solũ intingi, sed lauari, quia magna debet esse inundantia lachrymarum, & septies. i. de septem peccatis, uel toto tempore prę sentis vitæ. Designatur etiam per illum cæcum, qui illuminatus est, dum Christus appropinquaret Iericho: quia dum Dei filius nostros defectus assumpsit, humanum genus cęcum illuminauit.

Luc. 10. Item figuratur per illum hominem, qui descendit ab Ierusalem in Iericho, & incidit in latrones. Quære expositionẽ in isto libro in tabula super Lucam. Item figuratur per illum cæcum, qui sedebat secus uiam mendicans, sicut exponit Greg. in Homel. in Dominica Quinquagesimæ.

De Gulæ intemperantia. D

PRimi parentes propter Gulam seipsos, & omnes posteros perdiderunt, Esau propter vile edulium amisit primogenita: Ioannes Baptista fuit in conuiuio inter epulas decapitatus, Loth post nimium potum concubuit cum filiabus. In conuiuijs facile castitas periclitatur. Exemplum de Holoferne. Quære 49. a. Gulosi qui omnia in ventre suo sepeliunt, in inferno sepeliuntur. Exempũ de diuitę Epulone, qui epulabatur quotidie splẽdidè, & sepultus est in inferno. Luc. 16. Et de perfidis Iudæis, qui desideraueruntcarnes; adhuc escæ eorum erant in ore ipsorum, & ita Dei ascendit super eos, unde sepulti sunt in sepulchris concupiscentiæ. Rom. 8. Qui in carne sunt, Deo placere non possunt, in carne sunt, qui nihil nisi carnem, & carnalitatem sapiũt, ut Epicurei, quorum Deus venter est, cui student placere, & cui quotidie immolant uictimas, & quem E
colunt. Oseæ. 9. Non libauerunt domino uinum, & non placebit ei sacrificium eorum quasi panis lugentium omnes, qui comedunt eum contaminabuntur, contra dicit propter multitudinem ferculorum, ex quibus infestatur, & inficitur tam membrorum sanitas, quam mentium puritas: congestis enim cibarijs in uno ventre quasi in cacabo, uel latrina, nec tam coctis, & indigestis, quam putrefactis euaporantur pestilentes ructus, & sequitur abominabilis vomitus, corruptiones, & apostemata: quia plures interficit cœna quam gladius. Genes. 11. Pistor, qui portabat tria canistra, & suspensus est. Gulosos designat, qui multiplicant fercula, ut satisfaciant gulæ. Genes. 3. Maledicta terra in opere tuo, in labore comedes, & in sudore vultus tui spinas, & tribulos germinabit tibi. Ad literam gulosi, cum multis laboribus, & nimia diligentia parant escã suo exactori, scilicet uentri. Quod autem seminat in carne, de carne metet corruptionem. Prudenter est gula refrænanda, ut scilicet sic nutriatur corpus, quod non impediatur spiritus, iuxta illud Leui. 1. Si de auibus, &c. Quære fol. 31. a. Ioan. 7. Circumcisionem accipit homo in Sabbato, ut non soluatur lex Moysi. Tunc enim est lætitia spiritualis in corde, quando temperantia cohibet motus gulę, ponendo frenum in ore. Lex enim Moysi, hæc est seueritas pœnitentiæ, tunc non soluitur, sed magis sic custoditur. Inde est quod Exod. 13. Non poterat facere phasę, nec F
vesci azimis, nisi circumcisus, quia uacare non potest puritati mentis homo epulis, & crapulis assuetus. Vnde Seneca in libro de copia uerborum continentiam si diligis, circumcide superflua, & in arctum desideria constringe, impone concupiscentiæ tuæ frænum: omnia quæ ad uoluptatẽ animam trahunt reijce: ede citra cruditatem, bibe citra ebrietatem, palatum tuum fames excitet,

non

G non sapores. Idem epistola octogesima. Quemadmodum musto dolia rumpuntur, & omne quod in imò iacet vis caloris in summam partem eiecerat: sic uino æstuante quicquid in imo, s. cordis iacet abditum, effertur, & prodit in medium onerati vino. Sicut non continent cibum vino redundante; ita nec secretum, quòd suum alienumque est pariter effundunt. Et infra dicit, ꝙ turpe sit plus ingerere, quã capiat natura, & stomachi sui nõ noscere mensurã turpissimũ, qd̃ multi ebrij faciũt, qd̃ sobrij erubescũt: nihil aliud esse ebrietatẽ, quam uoluntariam insaniam: extendi in plures dies illum ebrij habitum, nunquam furorẽ dubitabit. Nunc quoque non est minor insania, scilicet sed breuior. Alexander Macedo Clitum charissimum sibi, & fidelissimum, inter epulas transfodit, & intellecto facinore mori uoluit. Vbi possidet animum nimia uis uini, quicquid latebat, emergit, crescit insolens superbia, Crudelitas sæua, malignitas inuida adijcit ignorantiæ dubia: & parum explanata uerba, incertos oculos, gradum errantem, vertiginem capitis, contecta ipsa mobilia velut aliquo turbine circumagente totam domum stomachi: tormenta cum exferuescit, membra, ac uiscera ipsa distendit.

Vinum.

H

Obsecro uos tanquam aduenas, & peregrinos abstinere uos a carnalibus desiderijs, quæ militant aduersus animam. Abstinere inquam tanquam aduenę peregrini, id est, mortificare carnem per abstinentiam: sic enim peregrini vescuntur cibis, ut cibi eos non grauent, & naturam sustentent, quæ militant, ait, aduersus animam. Quia auferunt primo animæ equum suum, scilicet corpus, & deinde ipsam in carcere tenebroso ponunt, uerbi gratia: quærit ut expoliet venatibus, alite, pisces. Gustus humum, gustus aera, gustus aquas, omnia congeruntur in unum uentrẽ, nec tam digeruntur quam putrefiunt superaddun tur condituræ diuersæ, & uina varia. Ex his autem cruditatibus resoluti vapores, & fumi, uel chili per totum corpus diffusi, tam multiplices, & contrarios in eodem subiecto generant morbos, quanta est ciborum ingestorum perplexitas, & contrarietas, & inde est quòd sicut nullo genere vitæ uiuitur, ita nullo singulari morbo, sed quadam confusione membrorum ægrotatur. Nam insuper venena, & acuta, tanquã ex igne in nos transferunt. Et ex ore in visceribus extinguntur totam animam alienant. Vnde sicut mente alienatos, & stupentes, aqua frigida perfundimus, ut ad sensum reddeant: sic æstuãtia uiscera refocillationem in uinis frigidissimis quærunt, & hoc est quòd dicit militare aduersus animam, cum corpus infestatur, & anima sancta interficitur. Propter quod Genesis 20. cap. Profectus Abraam in terram Australem habitauit inter Cades, & Sur, peregrinatus est in Geraris. Tera habet soliditatem, Auster caliditatem. Cades principium plasmationis interpretatur. Sur acerbitas, Geraris propinquitas. Proficimur ergo in terram Australem, quando cordis amore succensi, tendimus in illam æternam, & solidam ciuitatem, & peregrinam inter Cades, & Sur, in Gerearis, quando Deo appropinquamus tenentes medium, ne nimis condescendamus per fragilitatem conditionis, aut ne nimis excedamus per acerbitatem rigoris. Vnde sicut dicitur in libro de collationibus patrum. In altera lance puritatem animæ, in altera vires corporis collocemus, & incorrupti iudicis mentis præsidentis iudicio: sic utraque pendamus rectè, ut affectu præponderante, libram rectitudinis non inclinet intrinsecus altrinsecus nimia remissio, nec deprimat nimia districtio.

1. Pet. 2.

I

K

L

Et notanter dicit, quę militant aduersus animam: multa enim expeditio militat contra animam solam: nam caro contra eam militat per lasciuiam, mundus suggerendo potentiam, diabolus per inuidiam. Sed caro largitur suis tyronibus momentaneam voluptatem, mundus transitoriam sublimitatem, Diabolus perpetuam captiuitatem, Deus interminabilem fœlicitatem. Natura paucis est contenta, & excessus corpus, & animam grauat. Eccles. 31. Vigilia & tortura, & colera viro infrunito somnus vero sanitatis in homine parco, sic enim sunt sumenda alimenta, vt medicamenta. Vitium gulę hominem separat a Deo: sic primi parentes, & similiter filij eorũ, qui abutuntur bonis temporalibus. Deuter. 32. Hircos cum medulla tritici, & sanguinem vuæ bibent meracissimum. Incrassatus est dilectus, & recalcitrauit, &c. Quasi diceret Dominus dedit eis carnes ferinas, panem similageneũ, vinum optimum, & ipsi abutuntur eis ad superfluitatem sumendo, & hoc est incrassatus est, &c. Et recalcitrauit cõtra Deum blasphemãdo, quod fit quotidie in tabernis: dereliquerunt Deum idolatrando, in hoc deteriores Sarracenis, quia illi adorant lapides, & ligna, isti latrinam, & stercora: quia faciunt de ventre Deum suum, & recedunt a Deo de peccato in peccatũ ruendo: Exemplum est de equo stupido, qui pręcipitat se in quęcunque pericula postquam biberit comesta auena salsa: sic inebriatus non formidat facere quæcunque flagitia, quod uitium uitandum esset maxime, eo quòd a primis parentibus contrahimus ipsum, vnde & lepra in parente, timetur in successione. ¶Secundum sapientem vinum, & mulieres faciunt hominem apostatare: uidebis quandoque in conuiuijs aliquorum tot, & tanta virorum genera, vt si dolium afferant, tabernarios putes. Cum enim ex diuersis ferculis resoluti fuerint, fumi ardentes, palpitat anima in illo corpore, & nisi frigido perfuderis, viscera intestina torrentur, sicut stupentes aqua perfundimus frigida,

M

Vinum.

A gida, vt ad sensum redeant sicut dicit Seneca de naturalibus quæstionibus. Sap. 2. Dicunt gulosi, & voluptuosi vino precioso, & vnguento implea mus nos: vino & vnguento, quæ coniunctio, nescio, nisi confusio, eo quòd elementa prædamur, & totam prædam in stomachi voraginem congerimus. Impleamus ait, etsi varietas ferculorum sensibus ipsis tollat fastidium, miser tamẽ stomachus, dum cunctipotens quodammodo esse cogitur, oneratur, non nos, aiunt, prætereat flos temporis: breue est enim omne quod transit. Esa. 28. Væ coronæ superbiæ, ebriis Effraym, flori decedenti gloriæ exultationis eius, qui erant in verticæ vallis pinguissimæ, errantes a vino. Vinũ enim & acuta cibaria auferunt lumen oculorum corporalium, & spiritualium, & sic errare faciunt: sicut enim dicit Trogus Pompeius, Dionysius tyrãnus Siciliæ dum edacitati, & gulæ deditus erat, oculorum lumen amisit. Edacitas cibos terit, sed oculos vorat. Lege Leon. & audies athletas quorum ars in sagina est, & animæ quasiluto, sanguine, & adipibus inuoluuntur, nec diu posse viuere, nec aliquid spirituale posse cogitare. Eccl. 31. Vigilia, & colera, & tortura viro infrunito somnus sanitatis in homine parco ex superfluitate enim cibi patiuntur vigilias, torsiones, febres capitis, dolores: ideo potio laxatiua, idest abstinentia esset talibus necessaria. Eccl. 31. Vigilia honestatis tabefaciet carnes. Gulosi sunt similes filijs Hely, qui nesciebant officium sacerdotum ad populum magis curantes de cibis lautè præparandis, quam de adipibus secundum cõsuetudinem adolendis. Daniel. 14. Sacerdotes ingressi nocte iuxta consuetudinem suam, & vxores, & filij eorum comedebant omnia, & bibebant. 1. Reg. 30. Puer Aegyptius infirmus fugiebat de acie. Isti sunt qui vacant epulis, accipientes stipendia ab ecclesia, non militantes, sed fugientes de acie. Erit enim inuenire apud eos in die festo mensas refertas vasis aureis, & argenteis, coquinas ferculis perticas griseis & variis, arcas, & scrinia tot & tantis, si mẽsas apponas, nummularios putes, & in hoc solemnia, & vigiliam beati Ioannis Baptistæ agitis. Ioannes sanctus homo missus a Deo, vocatus Angelus maior homine, par Angelis, innocentissimum illud corpus extenuat, & castigat, nos indui festiuitatis purpura, & bisso epulari quotidie splendidè. Sic non itur ad astra: immo sic descenditur ad ima. Tho. 2. Reliquit Thobias prandium suum, & perrexit ad corpus mortuum curãdum: qui enim haberet iugiter præ oculis diem mortis, non vacaret delicijs. Audiant ergo, & respiciant, qui partes luxuriæ agitant, & epulis vacant continuantes prandio cænam, qui ventris distensione rumpuntur, & ciborum oppressione premuntur: quorum corpora vino inundata velut cuiusdam naufragij fluctibus animam obruunt, vbi nec oculus, nec lingua, nec pes proprijs deseruiunt officijs, uino ligata grauius, quã cathenis, abundantes infirmitatibus, uitam semper ducunt cum medicinis, & medicamentis, sensus habentes graues, & obtusos, & quodammodo iam sepultos: medij vt ita dixerim, inter brutum, & hominem immo deteriores brutis contra naturam suam, luti volutabro, & stercore inuoluti.

B

C

D

Iumenta sunt gulosi: quia semper, & vbique comedunt, & horas aut loca comedendi non distinguunt. Vnde diuites quotidiæ epulis vacantes figurantur per Naaman diuitem leprosum 4. Regum. 5. Erat princeps militiæ regis Syriæ, vir diues, sed leprosus. Nobiles enim, & diuites maximè infecti sunt lepra gulæ. Luc. 16. Homo quidam erat diues, qui epulabatur quotidie splendidè. Sepultus est in inferno. Isti sunt de quibus dicitur. Hi sunt in epulis maculæ conuiuantes, quibus parata est procella tenebrarum. Roman. 13. Reddite omnibus debita, cui tributum, tributum: tributum enim magnum corpori debemus nostro: quia quotidie sumus mãcipium, & totius ventris nostri, quantumcunq; enim pennati sumus virtutibus necesse est, quod quotidie carni nostræ condescendamus, sicut aquila cum nubes altitudine volatus supergreditur, ita vt ab humanis visibus abscondatur, tamen ad ima vallium submitti, & ad terrena descendere, & morticinis cadaueribus implicari ventris necessitate compellitur. Vnde in libro de collationibus patrum: quidam senex disputãs cum Phariseis, dicebat multis creditoribus, pater meus cũ me dimisisset obnoxiũ, vni satisfacere, quotidie soluendo non possum, significans se per gratiam, & mundi abrenunciationem liberatum ab omnibus peccatis, sed nullo modo posse carere gulæ stimulis. Apoc. 2. Balaã docebat Balaac mittere scãdalũ corã filijs Israel, scilicet edere, & fornicari Balaac elidens: Balaam populus vanus. Hi sunt doctores vani, qui docent carnem, quæ spiritum elidit, vt se exerceat in gula, & luxuria: propter quod Apost. 1. ad Thim. 2. Docere mulierem non permitto, neque dominari in virum, sed esse in silentio. Mulieres, homines carnales, & molles, qui allegant carnis fragilitatem, non spiritus virtutem, vnde Deut. 20. Interficies in ore gladij Ethęum, Amorrẽũ, Cananęum, ne forte doceant vos facere cunctas abominationes, quas operati sunt dijs suis, & peccatis in dominum Deum vestrum. Leuit. 24. Erunt panes propositionis Aaron, & filijs suis, vt comedant in loco sancto. Panes propositionis sunt in religione, quando proponitur facti necessitas & naturæ, & prohibetur, quòd appetit superfluitas gulæ: cum enim legamus deliquisse Ionatham in gustu mellis, Esau edulio lenticulæ,

Iude vni co. c.

E

Rom. 13.

F

Doctores.

Sodo-

G Sodomitas in ſaturitate panis, primos parentes in cibo vetito, non videtur eſſe ſine periculo tot ferculis carnium, tot generibus piſcium, tot frixurarum aduerſitatibus delectari, ſicut enim differt Aegyptus a deſerto, ſic differt palatium a refectorio. Quid ergo ollas carnium deſideramus, qui iam deſertum intrauimus? Deut. 18. Quando ingreſſus fueris terram, quam dominus Deus dabit tibi, caue ne imitari velis abominationes illarum gentium: eiectis Cananęis poſſidet, Iſrael terram eorum quia extirpatis vitijs poſſidet religioſus poſſeſſionem virtutis. Sed tunc imitatur abominationes illarum gentium, quando per ingluuiem, & quaſi gentiliter viuens, colit ventrem ſuum, propterea prohibetur Deut. 22. Non induetur mulier veſte virili, nec vir vtetur veſte fęminea abominabilis eſt apud Deum qui facit hoc. Mulier non vtitur veſte virili: quia carnalis, & effęminatus dare non poteſt perfectionem exempli, nec vir vtatur veſte fęminea: quia viri religioſi, & litterati effęminari non debent per opera
H mollia, nec quærere quæ ſunt carni ſuauia. Eſai. 1. Incenſum abominatio eſt mihi, neomeniam, & ſabbatum, feſtiuitates alias non feram, iniqui ſunt cætus veſtri: quia non video, quomodo religioſus poſſit deuote orare, qui nimis vult ſomno vacare, ingurgitari, & carnem nutrire. Luc. 17. Edebant, & bibebant, vxores ducebant, & dabantur ad nuptias, vſque in diem, qua intrauit Noe in arcam, & venit diluuium, & perdidit omnes.

Commeſtio. Benè dicit edebant, & bibebant. Quia gula ponit menſam, malicia, & nequitia panem fermentatum excluſis azimis ſinceritatis, & veritatis. Ebrietas propinat vinum, clamans, inebriemus nos vino. Videte quam blandè ingreditur vinum: quod flaueſcit in vitro, ſed tacet, quod ſequitur, in nouiſſimo mordebit, vt coluber, crudelitas per homicidium carnes in fruſta concidit, furor igne perſecutionis in ſtomacho indignationis quaſi in olla decoquit fluctus, funebre ſpectaculum præbens, inde apponit, & carnem appoſitam detractio minutatim incidit, & aliquando circa fauces, aliquando circa renes, aliquando circa alias piſcium, & pecudum partes, dum detractio alium aſſerit guloſum, alium luxurioſum, alium garrulum, alium vagum. Et ita de alijs apponitur ſalſamentum ex pipere, & allio, virētibus herbis, & aceto: in pipere, calor iracundiæ, in allio feruor contumeliæ, in herbis virentibus liuor inuidiæ: in aceto rancor triſtitię, cui additur ſal fatuitatis, quia ſal ſapientiæ euanuit inter illos cōuiuas, & ideo venit diluuium, & tulit omnes de tali conuiuio.

Nabuſardam princeps coquorum, quorum ſcilicet venter deſtruxit muros Ieruſalem id eſt virtutes, vel munitionem religionis, quæ conſueuit per abſtinentiam eſſe munita, quia abſtinentia deſtruit muros Babilonis, id eſt vitia. K

Prima tentatio qua Diabolus tentauit Chriſtum fuit de gula: Dic vt lapides iſti panes fiant, quia niſi prius gula refręnetur, fruſtra contra alia vitia laboratur. Sic tentati ſunt in deſerto filij Iſrael de cibis Aegipti, quando in mente veniebant eis allia, & non erat eis aquæ copia. Pſal. 105. Cōcupierunt concupiſcentiam in deſerto, & tentauerunt Deum in via, non ſolum enim cibis delicatis tentamur per gulam, ſed etiam groſſis per auiditatem nimiam. Vnde non dicit Dic vt lapides iſti carnes fiant, ſed panes: præueniendo tempus debitum, vel habendo nimis auidum appetitum incurrimus gulæ vitium, niſi gula reſtringatur per camum, & frenum: & filia Iepte, quæ primo occurrit, caro ſcilicet, immoletur per ſecretum ſpiritusſancti conſilium vt Iudic. 9. in textu, & Hebræ. 11. in glo. Matth. L
12. Cum immundus ſpiritus exierit ab homine, ambulat per loca in aquoſa, quærens requiem, & non inuenit: quia in hominibus marcidis non quieſcit, ſed in guloſis, ſicut in mollibus culcitris, iſtos ſuffocat tenendo in ore per gulam, ſtringendo in renibus, per luxuriam, propter guloſos enim dicitur Matth. 7. Dæmones rogabant Ieſum dicentes: Sic eijcis nos hinc, mitte nos in porcos. Porcus volutatur in luto, guloſus in cibo, & in iſtis Diabolus quieſcit, ſicut in coquina canis, in cuius figura Matt. 8. Dæmoniaci ſeui nimis leguntur egreſſi de monumentis occurrentes Chriſto: ſeui nimis ſunt guloſi, qui inſeuiunt, qui per ebrietatem corpus, & animam, in filios, quaſi eorum ſanguinem deſtruunt, in monumentis habitant, quia mortui ſunt in anima, & fætidi in corpore, fætorē continuè exhalant, quia ſepulchrum patens eſt gutur eorum. Monumenta enim loca ſunt cadauerum mortuorum, & fætidorum propter luxurioſos dicit. Thob. 6. Quia dęmoniū occidit ſeptē viros Sarræ, qui ſicut equus & mulus vacabāt luxuriæ. Per ſeptennarium vniuerſitas deſignatur, vt dicit Greg. Magdalena ſeptem dæmonia habuit, quę vniuerſis vitijs plena fuit. Septem ergo viri Sarræ, deſignant vniuerſitatem mundi: quia quaſi totus mundus vacat luxuriæ. Vnde in vita beati Martini dicitur, integer tamen ab his vitijs, quib. hominū genus ferè vniuerſū implicari ſolet. Gen. 6. Nō pmanebit ſpiritus meus in homine, quia caro eſt. Omnis quippe caro corruperat viam ſuam: vnde dici ſolet, quòd diabolus nouē genuit filias ex concupiſcentia vxore ſua, ex his maritauit octo, octo generibus hominem, Simoniam prælatis, & clericis, hipocriſim monachis, & falſis religioſis, rapinam militibus, vſuram burgenſibus, ſacrilegium agricolis, qui decimas Deo ſacratas auferunt eccleſiaſticis, & eccleſiarum miniſtrijs, ſuperbiam, & ſuperfluū habitum mulie- Filia. Diabolus.

ribus

A ribus, nona eſt Luxuria, quæ noluit maritari, ſed tanquam meretrix publica omnibus proſtitui, omnibus hominum generibus ſe commiſcens, nulli generi hominum parcens, in fætore enim unguentorum currunt homines ad infernum ſicut aues ad laqueum: mures ad caſeum, piſces ad hamum, fures ad patibulum: ideo dicitur Tho. 6. In eos qui ita coniugia ſuſcipiunt, & ſuæ libidini vacant, habet dæmonium poteſtatem. Item quære de hoc ſupra fol. 70. a. Quomodo a luxuria inquinantur qui cum aliqua bona faciunt in Ioele reſiduū Erucę comedit Locuſta. Quære infra b. Comedens debet attendere quid, quantum, quomodo ſumat. Quære 72. a. Daniel. 5. Cum Balthaſar incaluiſſet vino præcepit apportari uaſa aurea, & argentea, &c. Quære ſupra fol. 106. a. Iob 1. Dicitur quod dum filij Iob frequentarent conuiuia vehemens uentus concuſſit
B quatuor angelus domus, & omnes mortui ſunt, quia per exceſſum gulæ quatuor virtutes Cardinales pereunt, & cadit domus conſcientiæ, & moritur omne meritum prius acquiſitum.

Rex Iſrael, qui gerit typum prælati, & viri litterati vulneratus fuit in bello, cum ſagitta inter ſtomachum, & pulmonem, & lingebant canes ſanguinem, qui ex vulneribus defluebat. Pulmo enim, ut dicit Conſtantinus ex molli carne, & aerea ſubſtantia generatus, ſpumæ coagulatæ ſimilis eſt: vulnerat ergo Diabolus viros eccleſiaſticos, percutiens eos inter ſtomachum guloſitatis, Gula. Luxuria. & pulmonem molliciei, delectationis, & fæditatis, quia gula, mollicies, delectatio, ocium, multos vulnerant, & occidunt. Ezech. 16. Hæc fuit iniquitas Sodomæ ſororis tuæ, ſuperbia, ſaturitas, panis abundantia, & ocium. Matth. 5. Occurrit Ieſu hoc in ſpiritu immundo, qui domicilium, &c. Guloſitas dicitur immundus ſpiritus, quia maculat hominem. Iudæ: hi ſunt in epulis ſuis, maculæ, conuiuantes. Monumenta ſunt loca mortuorum fætida, & immunda, per quæ
C guloſorum corpora figurantur, in quibus uelut in ſepulchris fætidis animæ eorum iacent ſepultæ inſenſibiles, a quibus uita gratiæ receſſit. Nume. 11. Filij Iſrael proſtrati, &c. Pſal. 77. Adhuc eſcę eorum erant in ore ipſorum, hæc ergo ſunt loca fætida, & monumenta fætentia, quia nihil ſunt, quam ſtercorum vaſa, in quibus domiciliū habet ſpiritus immundus, ut eos trahat ad immunda opera luxuriæ: quia ut dicit Hiero. Venter, & genitalia confinia ſunt, & dum vnus ultra neceſſitatem reficitur, alius ad contumelias prouocatur: Et in cathenis, &c. Quia tales non votum, nec promiſſum tenent Deo, vincula, cathenæ, compedes, ſunt ad monitiones, quæ ſæpe fiunt talibus in prædicationibus, & confeſſionibus. Vocatur autem legio, quia multa peccata concomitantur hoc peccatum. Eſai. 5. Væ qui potentes eſtis, &c. Daniel. 7. Et ecce alia beſtia ſimilis vrſo, &c. Per vrſum, qui eſt animal inquietum, guloſum, immundum, nimis diligens D dulcia, guloſi figurantur, in cuius ore tres ordines dentium deſcribuntur. Quia ex intemperantia ſurgit infernalis laſciuia, implacabilis gula, inſatiabilis luxuria. Iſti ſunt dentes conterentes totaliter gratiam, naturam, uitam, famam, ſubſtantiam: nam qui amat vinum, & dulcia, non ditabitur.

Et nota quomodo Amon, qui uolebat uſurpare regnum occiſus fuit in conuiuio.

De Gloria vana, & iactantia.

SIcut ventus tollit puluerem de terra, ſic vana gloria tollit omne meritum. Vnde de illis qui de bonis quę agunt, gloriam hominum quærunt, ait Saluator. Amen dico vobis receperunt mercedem ſuam. Et alibi: Cum oraueris intra in cubiculum, cum facis eleemoſynam neſciat ſiniſtra tua, quid faciat dextera tua: Attendite ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis. Quere de iſta materia in tota tabula de Hipocritis. E

Sicut Peregrini mutant veſtem in hoſtili terra, ne cognoſcantur, ſic nos debemus occultare opera noſtra, ne per vanam gloriam, quæ ſubtiliter vulnerat animam, poſſimus ea perdere. Gregorius. Depredari deſiderat, qui theſaurum publicè in via portat.

Cauere debet deuota anima, ne auferant ei ſua merita, ſicut nuncij Babilonis abſtulerunt aromata, ſi incautè exponantur in eis. Quarti Regum. 20. Oſtendit eis Ezechias domum aromatum, & aurum, & argentum, & omnia, quæ habere poterat in theſauris ſuis. Et nota quòd ſequitur de eius depredatione, Exod. 9. Grando Aegypti lęſit primitiua, & non ſerotina. Iſti ſunt F mercatores, qui multum laborant, & parum lucrantur: Quia quicquid cum ſudore congregāt a vento elationis in ictu oculi exſufflatur: ſic hipocritæ, quod carni ſubtrahunt per abſtinētiam, duobus hoſtibus impendunt, quos inde nutriūt ſcilicet mundum, & Diabolum, illum luto apparentiæ iſtum puluere vanæ glorię: ideo qui bona agunt, & in conſpectu hominum laudem quærunt, ſunt ſimiles illis Iudæis quorum Manna reſeruatum in craſtinum computreſcebat. Quære de hoc in tabula de intentione operis. Cum bona fiunt, vt videantur ab hominibus, ſtatim quadam lepra ſpirituali inficiuntur, & cum abſconduntur, ſtatim curantur: immo cum abſcondita tenentur, nunquam tali lepra inficiuntur. Figuratum fuit Exod. 16. In manu Moyſis per quam opera deſignantur, quam cum de ſinu abſtrahebat apparebat leproſa, cum eam in

ſinu

G sinu abſcondebat, curabatur Iere.2.Onager,&c. Onager in ſolitudine eſt, qui vitam ducit ſolitariam, & uentum laudis humanæ in deſiderio attrahit. Oſeæ 12. Effraim paſcit uentum. Vana gloria eſt ventus vrens, & exſiccans uiriditatem, & humorem bonorum operum.

De Humilitate.

FOns paruus creuit in fluuium & in lucem ſolemque conuerſus eſt & in aquas plurimas redundauit. Ad regnum de quo Vaſti per ſuperbiam eiecta fuit, Heſter per humilitatem aſcendit: exemplum de virgine Matre Dei. Humilitas meretur iuſtificationem, & peccatorum remiſſionem coram Domino. Vnde de Publicano, qui ſtabat a longe,& non audebat oculos ad cœlum leuare dicitur in Luc. 14. Deſcendit hic iuſtificatus in domum ſuam: quia omnis,qui ſe humiliat exaltabitur.

Heſt. 10.

H

Idem patet Ionę. 1. de Rege Niniue, de qua Ionas clamauerat: Niniue ſubuertetur. Rex autem deſcendit de ſolio,humiliauit ſe, & dominus ſententiam reuocauit. Sic Achab ſe humilians datam contra ſe ſententiam reuocauit: vnde ait Dominus: Nonne vidiſti Achab contra me humiliatum? Sic Dauid ſe humilians, & dicēs: Peccaui, meruit ueniam obtinere, vnde audiuit, tranſtulit dñs peccatum tuum, ſic Ezechias: Eſa. 38. datam contra eū mortis ſententiam reuocauit. Inter omnes virtutes humilitas magis templum conſcientiæ Deo reddit gratum, vt ibi dignetur habitare. Exemplum de virgine Matre Dei. Reſpexit ait humilitatem ancillę ſuæ, ecce enim ex hoc beatam me dicent. Dixit enim ecce ancilla Domini. Vir humilis de ſe exiſtimat parua,de alijs magna,omnes honorat,a nullo honorari deſiderat, omnibus ſe inferiorem reputat.

Conſcientia.

I

Quære de iſta materia in tabula de ſuperbia. Humilitas deſignatur per Calcedonium, qui eſt lapis precioſus, iſte lapis eſt pallidus, poliri non patitur. Hęc eſt humilitas quæ gloriam non petit ab hominibus. Thob. 13. Omnis virtus circuitus Ieruſalem ex lapide candido, & mundo. Quia humilitas eſt murus, & cuſtodia omnium virtutum, immo eſt Phyala, qua fracta totus liquor virtutum effunditur, & amittitur: vnde ſuper illo verbo, quod Saluator Ioanni Baptiſtæ in baptiſmo: Sic nos decet implere omnem iuſtitiam: Gloſſ.1. humilitatem, per quam ſeruatur iuſtitia, & redditur vnicuique quod ſuum eſt. Humilitas autem dicitur lapis mundus, & candidus: quia delectatur in candore, & munditia proprię conſcientię, in cuius figura præcepit dominus, ſibi fieri altare de lapidibus, quos ferrum non tetigit, informibus, impolitis. Precioſus iſte lapis, qui non lucet in domo, ſed ſub dio, radijs ſolis, vel digitorum attrectatione caleſcit, & paleas attrahit. Non lucet humilitas inter gentes huius corruptionis corporis, ſed lucebit cum fuerit hinc educta, cum ſecundum menſuram humilitatis retribuetur menſura gloriæ, & fœlicitatis,& ad æſtum tribulationis, quaſi ad radium ſolis, ſicut vlmus ſine radice areſcit ad tactum hominis: ſed attrahit paleas, quia etiam minima peccata reducit ad memoriam, & leuia, vt magis humilietur. Humilitas enim ſuperbas cogitationes deijcit ex ſui conſideratione: ſicut cum ad arenam ſuam mare colligitur tumor eius conſtringitur, ſic homo cuiuſcunque ſit ſtatus, & excellentiæ, conſtringitur, & confringitur, & conſiderata ſua fragilitate,originis uilitate, mortis neceſſitate humiliatur. Luc. 13. Habebat quidam arborem fici plantatam in vinea ſua, & venit quærens fructum in illa, & non inuenit. Sequitur: Dimitte illam vſque dum fodiam circa illā, & mittā ſtercora, & ſiquidē fecerit fructum relinque illā ſin aūt in futurū ſuccide illā. Fodit, & mittit ſtercora, qui interius ad cor ſuum quaſi fætorem, & ſtercora erubeſcit peccata, mediocriter hoc faciendum eſt: quia ſi nimis ſtercorizetur fructus impeditur, ſi mediocriter fit vtiliter: quia non ſemper peccatum eſt in memoria reuoluendum, ſed de miſericordia Dei confidendum, & altius caput leuandum, non ſicut porcus, qui ſemper habet in luto grunnium,ſed uelut auis leuans ſe in altum,non ex ſuperbia,ſed ex confidentia. Humilitas enim omnium virtutum eſt maxima, ſi tamen eſſe virtutem ſe neſcit, ipſa enim eſt omnium uirtutum radix, & ſeminarium, fomes,& incentiuum, cumulus,& faſtigium,cuſtodia,& diſciplina: ab ipſa enim incipiunt, per ipſam proficiunt, & in ipſa confirmantur, & conſumantur per ipſam conſeruantur, & cum omnibus virtutibus tribuat ipſa, vt uirtutes ſint ſi aliqua earum,ideſt aliquis uſus earum defuerit, uel minus perfecta fuerit ipſa alterius defectu proficiens diſpendium de ſe compenſat. Daniel. 3. In ſpiritu humilitatis, & in anima contrita ſuſcipiamur a te,& fac nobiſcum ſecundum miſericordiā tuam: quia cor contritum, & humiliatum Deus non deſpiciet. Spiritus humilitatis eſt, qui docet ueram humilitatem: unde cum aliquis vult uilis reputari,non humilis prædicari, gaudet contemni. Hoc ſolo ſuperbis, & laudes contemnis appetere enim de humilitate laudem,nō eſt humilitas, ſed humilitatis confuſio, talem humilem ſpiritu ſuſcipiet gratia. Prouerb. 19. 2. Cor. 1. Gloria noſtra hæc eſt,teſtimonium cōſcientiæ noſtræ. Bernardus. Beati qui in veritate dicere poſſunt: Gloria nſra hæc eſt,teſtimoniū,&c.hoc nō pōt dicere niſi humilis,qui iuxta vulgare prouerbiū, & oculos cāpi ſemper metuere, & ſiluarum aures ſoleat habere ſuſpectas. ¶ Non pōt dicere arrogans, ex

K

L

M

A & præſumptor, qui ſeipſum impudenter conteſtans paſſim indiſtinctè, & vtique quaſi per cāpum incedens totus fertur in gloriam. Gen. 19. Eſt ciuitas hic iuxta,ad quam poſſum fugere parua,& ſaluabor in ea, ait Loth. Loth qui non nouit aſcendere montem, ſed latere in humili loco, ſignificat non appetendam apparentiam ſanctitatis, ſed exiſtentiam perfectæ humilitatis: quia humilitas eſt fluuius Iordanis, in qua mundatur lepra ſuperbiæ Naam. Quere 59.a. Leuit. 14. Dicitur quōd ritus mundationis leproſi eſt, quod accipiantur duo paſſeres &c. In paſſere, qui a puſillanimitate dicitur ſecundum Iſidorum: & minimum animal eſt, humilitas intelligitur, per quā lepra ſuperbiæ mundatur, & propter duplicem humilitatem, ſcilicet interiorem, & exteriorem, duo paſſeres dicuntur. 4. Reg. 19. Non in ſpiritu dominus, ſed ſibilus auræ tenuis,ibi dominus: quia non eſt dominus in ſpiritu ſuperbiæ, & arrogantiæ: ſed in ſibilo tenui, ideſt quando homo parua, & quaſi nulla ſentit de ſe, ibi dominus. Exemplum de virgine Maria, quæ ſe dixit Dei ancillam. Quære ſupra fol. 16.b.

B

Verus humilis nō quærit cultum habitum,ſed vilem, & rudem hoc docent viles panni quibus inuolutus eſt infans Ieſus in præſepio. Luc. 2. Et Ioan. Baptiſta,qui erat indutus pilis Camelorum. Matth. 3. Et pelliceę tunicę primorum parentum. Gen. 4. Et altare,quōd iubetur fieri de lapidibus non politis. Exod. 20. In figura humilitatis. Matth. 14. Dicitur de grano ſinapis, quod accipiens homo ſeminauit in agro ſuo, quōd minimum eſt omnibus ſeminibus,& cum creuerit maius eſt omnibus oleribus: Humilitas enim facit hominem ſe viliorem, & inferiorem omnibus reputare ſicut quanto inferius iacet fundamentum,tanto ſublimius creſcit ædificium. Exemplū de palma, quæ ſecundum Ariſt. libro de problematibus, quanto maiori pondere præmitur tanto amplius creſcit, & ſurſum eleuatur. Hoc eſt enim fundamentum in quo omnis ædificatio creſcit in templum ſanctum in domino.

C

Humilitas reddit orationem exaudibilem. Exemplum de Iudith,de Heſter,de Sarra,de Ezechia. Exemplum de Phariſæo. Et de Magdalena dicitur, quanto humilis ſedebat, tanto amplius capiebat:oratio enim humilitatis ſe nubes penetrat,ſic petebat illa Sunamitis,4. Reg. 4. Pro filio ſuſcitando. Venit in montem,& reſpiciebat pedes Heliſæi dicens: Nunquid petiui filium a domino meo,quia anima quæ humiliter petit, conſiderat,& aſcendit, in montem diuinæ iuſticiæ. Pſal. 35. Iuſtitia tua ſicut montes Dei, & deſcendit ad vallem ſuæ miſeriæ, reputans ſe nullam, & viliſſimam, & ſic intenſis ſuſpirijs,petit, vt ſpiritum ſuum quem Deus creauit per naturam, reſuſcitat per gratiam, quia mortuus eſt per culpam.

Pſal. 35.

3. Re. 21.

Humilitas meretur culpæ deletionem, & pœnæ remiſſionem. 3. Reg. 21. Nonne vidiſti Achab humiliatum coram me? Nonne inducam malū hoc in diebus eius: Apoc. 3. Scio opera tua, quia modicam habes virtutem. Glo. i. humilitatem.

D

Diciturin vita beati Antonij abbatis,quōd vidit, totum mundum laqueis plenum, tunc ait: Domine quis poterit euadere iſtos laqueos,& dictum eſt ei: verus humilis.

Sicut ſuperbia omnes linguas diuiſit, vt patet in turri Babel, nec vnitatem cordium patitur, ſic humilitas corda vnit, & linguas adunauit, vt patuit in Apoſtolis.

Humilitas in palma figuratur, Palma eſt arbor cuius radix quanto plus opprimitur,tanto altius conſurgit,virgultis decora, ramis expanſis in modū palmæ hominis diuerſis veſtita frondibus in modum gladiorum formata, cuius fructus dulcis, ſed non ante centum annos, appropriata victoribus: ſic humilitas,& verus humilis quanto plus radicem ideſt,affectum opprimit,tanto in altius culmen meritorum, & gratiæ conſurgit, quia qui ſe humiliat exaltabitur. Exemplum in Matre Dei: in Chriſto humiliauit ſemetipſum. Propter quod & Deus exaltauit illum &c. Can. 7. Statura tua aſſimilata eſt palmæ, virgultis decora per manſuetudinem, quæ multum decorat conuerſationem. Palma hominis non eſt armata acumine vnguium, vt leonis, nec duritia, vt equi ad deſignandum quod homo eſt animal manſuetū natura. Rami ergo humilitatis, id eſt mores per manſuetudinem in modum palmæ hominis debent extendi: Eccl. 1. quaſi palmæ, id eſt omnes ſancti,qui ſunt per contemplationem ſtantes quaſi rami palmæ per manſuetudinem circa illum, id eſt Chriſtum per imitationem. Iud. 4. Delbora ſedit, diuerſitas frondium deſignat, quod in ſignis factis verbis, actionibus, cogitationibus, debet humilitas relucere, forma gladij, ſignificat cauſam humilitatis, quæ eſt mors in gehenna. Fructus dulcis gloria celeſtis, quæ oritur poſt centum annos id eſt poſt perſeuerationem,& victoriam vitiorum: non eſt carbo ſic ignitus, quin non moriatur, niſi cineribus cooperiatur: quia non eſt aliquis tam virtuoſus, cuius virtutes non moriantur, niſi cineribus humilitatis cooperiantur. Exemplum de materia quæ quanto magis infima,& omni forma denudata, tanto magis eſt plurium formarum ſuſceptiua.

E

F

Humilitas eſt illa ſcala quam vidit Iacob, cuius cacumen tangit cœlum, quia ſine humilitate nullus poteſt in cœlum aſcendere, immo de illo caderet, ſi ibi eſſet. Exemplum de lucifero: Eſai. 14. Huic innixus eſt dominus, quia plus,& prius ſe humiliauit Dei filius. In hac Angeli aſcendūt, & deſcenduut: quia viri ſancti per humilitatem aſcendunt cœleſtia contemplando, & deſcendunt ad proximos eis ſeruiendo.

Vocati ad nuptias Chriſti debent recumbere in

G in nouissimo loco per humilitatem, ut locet eos humilitas in supremo, & dicatur ei, amice ascende superius, ubi animæ humili datur amplexus amicitiæ, gradus reuerentiæ, titulus honoris, & gloriæ. Humilitas est schola si uis addiscere, vnde ad humilitatem quasi ad totius salutis principium, & methodum reducit Saluator suæ doctrinæ documentum. Discite ait a me, quia mitis sum, & humilis corde. Est stola si uis induere: hæc est uestis talaris Ioseph, hæc est tunica inconsutilis, hæc est uestis nuptialis, quam non habens expellitur de nuptijs Christi, hæc est stola prima, quam paterfamilias iussit dari filio prodigo recuperato, de qua Psal. 103. Amictus lumine sicut vestimento: est uia si uis incedere. 1. ad Corinth, nono. Adhuc excellentiorem viam monstrabo uobis, uiam mandatorum tuorum cucurri. In via hac, qua ambulabam, absconderunt superbi laqueum mihi: Est scala si
H vis ascendere in cœlum: vnde Diabolus specialiter insidiatur humilitati, quia per illam acquirunt homines, quod ille amisit per superbiam, vt sic dicamus quod humilitas est schola informationis, stola adoptionis, via directionis, scala ascensionis.

Est etiam humilitas ueniæ impetratiua, ut patet in Achab 3. Reg. 11. Dan. 4. Ego Nabuchodonosor leuaui oculos. Gratiæ impetratiua, ut patet in Matre Dei. Gratia plena. Exẽplum de filio prodigo: Pater ait peccaui, &c. Est Christi receptiua, ut patet in virgine Maria. 4. Reg. 4. Faciamus ei cœnaculum paruum, id est conscientiam paruam per humilitatem. Est etiam humilitas vallis nemorosa per meritorum aggregationem, irrigua, & aquosa per deuotionem, florida & amæna per conseruationem, & honestatem, profunda, ad diuinæ gratiæ ulteriorem receptionem: vnde de Magdalena, quæ sedebat ad pedes Christi, ait Augustinus: Quanto humilius sedebat, tanto amplius capiebat.
I Humilitas exaltat suos amatores. Quia 1. Regum. 15. Nullus de filijs Israel electus est in regem, nisi Dauid, de quo ibi dicitur: Adhuc reliquus est paruulus &c. Pulcher aspectu dicitur, quia humilitas Deo, hominibus, & Angelis hominem reddit gratũ: vnde de Saule dicitur: Cum esses paruulus in oculis tuis, caput factus es in tribubus Israel.

Humilitas est porta cœli, ianua paradisi. Gen. 28. Non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cœli. Psal. 116. Hæc porta Domin, iusti intrabunt in eam. In Threnis: Portæ Ierusalem defixæ sunt in terra, id est in humilitate.

Homo per superbiam immunditiam, & alia vitia efficitur bestia. Dan. 7. Dicitur, quòd prima bestia erat quasi Leena, & alas habebat Aquilæ, & super pedes quasi homo stetit. In Leone superbia ex generis nobilitate, in Aquila, quæ in altum uolat superbia, ex diuitiarum copiositate, uel ex scientiæ claritate, alæ euelluntur: quia in K morte omnia dimittuntur. Putredini dixi, pater meus es, &c. Homo natus de muliere breui uiuẽs tempore, repletur multis miserijs, &c. Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis, &c. Quære de homine supra, fol. 52. In Daniele. Considerans hominem ex parte materiæ, occurrit speculum vilitatis; considerans ex parte efficientis, occurrit signaculum Trinitatis; considerans ex parte formæ seu rationis, occurrit perceptio ueritatis; considerans ex parte finis, occurrit fruitio deitatis: Inuenitur autem in sacra scriptura quadruplex genus bestiarum Dan. 7. quibus similis efficitur homo ex defectu prædictæ quadruplicis considerationis: ex prima consideratione surgit profunda humilitas. Contra quod est superbia designata in prima bestia Leæna. Eccles. 18. Quid est homo, aut quæ L gloria eius, respondet 17. Omnes homines terra, & cinis ex consideratione efficientis, & impressæ imaginis surgit integra castitas, & puritas. Genes. 1. Fecit Deus hominem ad imaginem, & similitudinem suam.

Hæc imago ad quam creatus est homo distinguitur dignitate, disponitur castitate, discernitur conformitate: distinguitur dignitate ab omni creatura non rationali, quia eo quòd imago nullæ creatura, nec principaliter, nec ministerialiter, ponitur in eius productione, & eo quod imago capax, & particeps Dei potest esse secundum Augustinum, disponitur castitate, & munditia, sine qua non potest rationalis creatura Deo esse accepta discernitur cõformitate, quia sicut per tres potentias, memoriam, intelligentiam, & uoluntatem anima Deo naturaliter conformatur, sic debet per uirtutes Theologicas, & morales Deo & Christo conformari, & per istam conformi- M tatem seu difformitatem discernentur iusti ab iniustis, quando per districtum iudicem illa terribilis quæstio proponetur, cuius est imago hæc, & superscriptio? Ad quam respondebunt iusti, iustissimæ iudex, hæc est imago per te formata in creatione, per te reformata in passione, tibi conformata in conuersatione: sed non sic impij, non sic poterunt respondere: quinimo compellente iudice, proponente Dæmone, allegante iustitia, testificante conscientia respondebunt: Iuste iudex, hæc est imago per te creata, per nos deformata, a te reprobata.

Et sicut imagines putridæ, & uermibus corrosæ de ecclesia, expelluntur, & in igne ponuntur, & moneta falsa a Principe condemnatur, & in igne funditur, bona uero in ærrario regis ponitur, sic ibunt mali in supplicium æternum, iusti autem in uitam æternam. Apoc. 14. Quicunque acceperit caracterem bestiæ, & imaginem eius, &c. Sed ab ista dignitate imaginis cadit

A dit homo, & efficitur bestia, dum voluptatibus, & immunditijs implicatur: vnde Dan. 7. Et ecce alia bestia similis vrso, & tres ordines dentium erãt in ore eius, & sic dicebant ei: surge comede carnes plurimas. Vrsus est animal gulosum, immundum, nimis diligens mel, & dulcia: & luxuriam significat: in huius bestiæ ore tres sunt ordines dentium, quia tres gradus continet hoc peccatũ, cogitatio inchoat, consensus maculat, opus consummat: cogitatio inficit, consensus interficit, opus periculosam consuetudinem inducit. In primo ordine dentium quasi inter fauces mortalis iste cibus recipitur, in secundo ordine, scilicet cõsensu quasi in ventrem traijcitur, in tertio scilicet in opere, & consuetudine quasi in naturam, & cõsuetudinem conuertitur: & ista bestia comedit, & deuorat carnes plurimas, omnes scilicet carnales, & immundos, quia cõputruerunt ut iumenta in stercore suo. Istis dicit: Nolite fieri sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus.

B Tertio considerando ex parte rationis suæ formæ occurrit mihi perceptio veritatis: quia quamuis sensus cognoscat id, quod verũ est, rationem tamen veritatis solus intellectus appræhendit: omnes enim homines natura scire desiderant. Veritatem autem de Deo, & sacra scriptura, de seipso, de fide, de pœna, & gloria debet homo considerare. Eccl. 15. Homines sensati obuiabunt illi, homines stulti non appræhendent eam. Psal. 11. Diminutæ sunt veritates a filijs hominum. Veritas vitæ a religiosis, doctrinæ a scolaribus, & magistris, iustitiæ a præsidentibus, & prælatis. Ideo ex defectu huius considerationis adhuc bestia factus homo: vnde ait Dan. Et ecce alia bestia similis pardo, & alas habebat quattuor, & quattuor capita, & potestas data est ei. Quattuor alę sunt quattuor intentiones prauæ, quibus multi student nõ ex zelo veritatis sciendæ, sed quidam student, ut possint quidam, vt præsint, quidam, vt ditentur, quidam vt honorentur, vt appareant, & videantur. Iste quattuor intentiones capita dicuntur: quia qui sic student, propter eminentiam aliquã student, quibus ait Propheta: Filij hominum vsque quo graui corde, vt quid diligitis uanitatem, & quæritis mendacium; uanitas, & mendacium sunt mundanæ scientię respectu sacrarum scripturarum: unde talibus studentibus ait Esa. 55. Quare appenditis argentum uestrum, non in panibus, & laborem uestrum non ita in saturitate. Iste sunt aquę turbidę, quas bibunt Aegyptij homines. s. mũdani. Considerans hoiem ex parte sui finis, occurrit fruitio, & possessio deitatis: eo. n. quòd est ad Dei imaginem eius capax, & particeps esse potest, vt dicit August. Es in hoc consistit eius finis, & beatitudo, & quies desideriorũ, in imo confessionum. Fecisti nos domine ad te, inquietum est cor nostrum, donec quiescat in te. Ex defectu istius

Pardus. Hypocrita. Studens.

C cõsiderationis, adhuc bestia infęlix homo, dum dimittit æterna pro temporalib. cœlestia pro caducis: unde Dan. Et ecce alia bestia terribilis atq; mirabilis fortis nimis, dentes ferreos habebat conterens oĩa & cõminuẽs, & reliqua pedibus suis cõculcabat. Hæc bestia, cui nullum nomen ponitur in scriptura est perseuerandi in peccato uoluntas iniqua, & quædam desperatio de uita beata, obstinatio, & induratio in culpa. Huic nullum nomen imponitur: quia hoc peccatum omne malũ complectitur: de hac bestia dicitur, q̃ erat terribilis mirabilis fortis, comedebat, comminuebat, cõculcabat. Est. n. talis bestia, talis Diabolicus homo, fortis malignitate, qui nec prædicatione corrigitur, nec diuina inspiratione conteritur, aut compũgitur, nec suppliciorum comminatione aut præmiorum promissione conuertitur. Hoc est cor durum, de quo ait sapiens, q̃ male habebit in nouissimo. Est mirabilis ferocitate, quia & leo & omne animal timore aliquo ab appetibili retrahitur, talis homo non. Est ẽt terribilis deformitate carcere Diaboli consignatus, Apoc. 14. Si quis adorauerit E bestiam, & imaginem eius, &c. Hæc est bestia deuorans uitam, conculcans gratiam, comminuens gloriam, cui dicitur. Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate. Homo fuit institutus in dignitate naturæ, prostitutus uilitate culpæ, restitutus ad libertatem gloriæ. Dignitatem naturæ demonstrant, impassibilitas læsionis, indeceptibilitas rationis, imparialitas prælationis, impassibilitas respicit corpus, indeceptibilitas animam, imparialitas personam. Ex primo fuit potens non mori, ex secundo potens non decipi; ex tertio potens non subijci. De primo Sap. 2. Creauit Deus hominem. De secundo Eccl. 17. Creauit scientiam. De tertio ibidem, de terra creauit hominem &cæt. Sic autem constitutus in dignitate naturæ, prostitutus est ex uilitate culpæ, & triplici corruptioni addictus, necessitati resolutionis, cæcitati cognitionis, seruilitati conditionis. Ne- F cessitas resolutionis respicit corpus, cæcitas cognitionis animam, seruilitas conditionis personam. Ex primo factus est non potens non mori, ex secundo non potens non decipi, ex tertio non potens non subijci. Sic autem prostitutus ex uilitate culpæ, restitutus est ad libertatem gloriæ quantum ad triplicem dotem, quæ erit in gloria, scilicet decor plenæ immortalitatis, fulgor primæ ueritatis, honor summæ libertatis. Primum respicit corpus, secundum animam, tertium personam. Ex primo erit homo non potens mori, ex secundo non potens decipi, ex tertio non potens subijci: Et nota quod homo distinguitur a bestia, quia non debet esse animal reptile, cupidum per auaritiam, non animal gressibile, stolidum per lasciuiam, non animal aquatile lubricum per luxuriam, non animal volatile tumidum per

Homo. Dignitas. Institutio.

Beatitudo.

G superbiam. Animalis homo non percipit ea quæ Dei sunt.

De intentione operis.

VIdeamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica. Vinea est anima, quæ videnda, & consideranda est, si floret, idest si est eius recta intentio, si flores fructus parturiunt, idest si ex bona intentione prodeat bonum opus, si flores parturiunt, si floruerũt mala punica idest si bonum opus conseruatur in debito feruore, qui feruor designatur in rubedine mali punici, & acrimonia granorum. Vel in malis punicis, quæ continent grana secũdum ordinem suum, debitus ordo, & motus operationis. Hæc enim tria pertinent ad puritatem mentis, bona intentio, debitum opus, debitæ circunstantiæ, quo ad modum, & ordinem. Matthæi 10. Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Hæc enim duo necessaria sunt ad rectam intentionem. Quia prudentia sine simplicitate, stultitia est, & simplicitas sine prudentia, stultitia, & fatuitas est. Serpens etiam redigit se in centralem paruitatem, columba volans extendit se in altitudinem, & grano puriori vescitur: quia vir discretus, & simplex humiliatur, & sui fragilitate in seipsum resiliens, & dilatatur charitate, ad alios se extendens, bona exempla sibi incorporans, nõ eorum mala dubia, indicans, vel diffamans, vnde de illis, qui in suis actibus, & aliorum bonam habent intentionem. Can. 4. oculi tui columbarum, non vulpium per astutiam, non coruorum per gulam, non viperarum, quæ nidificant in stercorib. per immunditiam, non accipitrum per rapinam, & auaritiam.

Conscientia. H

Prudẽtia.

I Oculus in scriptura intentionem significat: Si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidum erit: quia secundum Ambrosium: Intentio finem ponit operi. Leuit. 18. De semine tuo non dabis vt consecretur Idolo Moloc, cum masculo non commiscearis coitu fęminino, quia abominatio est. Moloc rex interpretatur, hic est Diabolus, rex super omnes filios superbiæ: semen est voluntas, vel opus: tunc Moloc semen consecratur, cum opus non ex puritate intentionis, sed intuitu cõmodi temporalis, vel humanę laudis perpetratur: per masculum intelligitur viriliter agens: per fęminam remissè: coit ergo cum masculo coitu fęmineo, qui relicta spiritus virilitate, exercetur in sensualitatis, & carnis mollicie. Leuit. 14. Vestis lanea siue linea, quæ lepram habuerit in stamine, vel subtegmine, aut certè pellis, vel quicquid ex pelle confectum est si alba, vel rufa macula fuerit infecta, lepra reputabitur. Immunditia vestimenti immunditia est hominis: vestis, quæ frigus repellit, & corpus operit, & honestatem, & vtilitatem inducit, opus virtutis est; quod foris inducit honestatem famę, & intus fouet sanctitatem conscientiæ. Quarum quædam est linea, vt corporalis: quia linum subtilius est lana. Vestem ergo lineam induimus, cum audimus, meditamur, aut legimus: vestem laneam, cum descendimus ad corporalem actionem, esurientes pascendo, nudos vestiendo, &cætera. Tunc pertinent ad eleemosynam corporalem. Stamen a stando dictum, quod semper in anteriora dirigitur, intentio recta est, quæ desiderio regni cœlestis semper in Deum erigitur, & in futura extenditur. Subtegmen ad diuersa tendit latera, nunc ad dextram contemplationis, nunc ad sinistram actionis se transformans, & est bonorum operum utrorum stantia.

K

L

Per pelles, quæ de mortuis animalibus extrahuntur, mortificatio carnis intelligitur. Ex his, pellibus multa conficiuntur utilia, quia per mortificationem carnis acquiritur castitas corporis, contemptus mundi, & sui. Alba macula est inuidia, inanis gloria: ruffa est inuidia, per quam deuenitur vsque ad effussionem sanguinis. In stamine ergo uestis apparet, alba macula, uel ruffa, cum intentio deprauat, appetit non Dei gloriam, sed laudem humanam, quam mens corrupta desiderat, quam si uidet alijs abundantius attribui, incipit proprio dolore torqueri. Et sic dupliciter stamen corrupta subtegmine corrumpitur: quia corruptum est opus, quod corrupta intentione geritur. Idem sentiendum est in pellibus, & in eis, quæ ex pellibus fiunt, quia si abstinentiæ nostræ, vel castitatis appetitus laudi propriè, & liuori alienæ se supposuerit, lepra vestem corrumpit. Quære de intentione in tabula de eleemosyna, de vana gloria, de operè, de inuidia, Leuit, duodecimo. Ea quæ domino offeruntur, quædam ex se non habent pinguedinem, ut simila panis, talia oleo consparguntur, vel liniuntur. Alia autem sacrificia, quæ ex se habent pinguedinem, vt bouis, ouis, arietis. Leuit. tertio, Oleo non consparguntur, sed eorum adipes domino offeruntur, per quæ designantur duo genera operum, quæ domino offeruntur: quædam enim sunt bona secundum se, quæ nullo modo possunt fieri malè, & hæc habent de se pinguedinem gratiæ, ut diligere Deum propter se, & super omnia & assentire primæ ueritati propter se. Alia sunt bona, & in genere, quæ possunt fieri benè, & malè, ut dare eleemosinas, prædicare, legere, & similia. Hæc insipida sunt Deo, nisi impinguentur oleo gratiæ, & intentionis rectæ, & fiant lagana oleo lita. Inuenitur infirmitas capitis, & hæc intentio praua.

Gloria vana.

M

Bona opera.

Esai.

A Esai. primo. A planta pedis vsque ad uerticem non est in eo sanitas. Per plantam pedis intelligimus finem operis, per uerticem intentionem, quæ est principium. Hier. 2. Filij Mempheos. Matth. 6. Si oculus tuus fuerit simplex, idest intentio recta.

De Iustitia.

IVstitia figuratur in lapide precioso: qui dicitur Topazion. Lapis est qui omnium gemmarum calore uestitur, dum eis aptatur: quia iustitia prælatorum debet esse communis, ut eum flentibus fleant, cum gaudentibus gaudeant, ut sint in medio subditorum. Sic lapis angularis in medio duorum parietum imitantes Christum, de quo dicitur hic factus est in caput anguli.

B Exemplum de iustitia prælatorum in Traiano Imperatore Romano, qui cum ascendisset equũ profecturus ad bellum, quædam vidua pede illius apprehenso flens, petit sibi fieri iustitiam de his, qui filium eius innocentem occiderant: Ego, ait Imperator, satisfaciam tibi, cum rediero: Et illa: Quid si non redieris? Et ille: Successor meus satisfaciet: Et illa: Quid tibi proderit, si alius benefecerit, an mihi debitor es, cum tu sis secundum opera recepturus. Fraus est nolle reddere, quod debetur. Successor tuus iniuriam pacientibus pro se tenebitur, te non liberabit, iustitia aliena bene agitur, cum successore tuo, si liberauerit, uel seipsum non ipse, pro te, sed tu de te redditurus es rationem. Ad hoc Imperator descendit de equo examinauit causam, dictauit sententiam, & facta condigna satisfactione, consolatus est uiduam. Preciosus est iste lapis, qui dicitur extinguere aquam bullientem, quia rectitudo, iustitię in prælato facit cessare ebullitionem malorum, & scandala, & peccata in populo: Dilexi mandata tua super aurum, & Topazion. Hanc rectitudinem iustitiæ Christus ostendit in seipso, cum facto funiculo cæpit eijcere vendentes, & ementes de templo. Ad iustitiam pertinet senarium diei & productio rerum. vnde in illo die inducuntur bestiæ, iumenta, reptilia, & homo, quod est animal rationale, mortale. Quia ad iustitiam pertinet ferocitas in puniendo peccatum proprium, iumento iuuandum proximum, repere per contemplationem in creatorem suum, & ex necessitate mortalitatis, & ammalitatis suæ humiliare seipsum. Eccles. vigesimo septimo. Si sequeris iustitiam apprehendes eam, &c. Can. secundo. Ego flos campi, & lilium conuallium. Flos campi omnibus est accessibilis, & designat iustitiam, quę est virtus communis, vt possint pauperes accedere ad superiores: Quidam non sunt flores campi, sed verius spinæ, & vepres, vt nullus possit accedere tot habentes satellites circa se cum gladijs, & fustibus, vt non videantur flores campi, sed horti nimis diligenter custoditi sunt, aliquod grande flagitium perpetrasse putandi sunt, qui ita diligenter custoditi sunt. Sicut refert historia gentium Platonem, Dyonisio tyranno Siciliæ, respondisse.

C

Dies.

D

Non sunt illi sicut nec flores campi, sic nec lilia conuallium, sed uepres montium ad pauperes impugnandos, sed vtinã illi, qui pauperes impugnant audiant & recolant illud Gellij Noctiũ Atticarum. Cum Alexander magnus ultimum littus Oceani perlustrasset, debellare uoluerat insulam Braginanorum, qui miserunt epistolam in hæc verba: Diuitias non habemus, quarum cupiditate nos debeas expugnare, esca nobis est pro diuitijs, pro cultibus, & auro, vilis, & rara vestis. Antra nobis duplicem vsum præstant, tegumentum in vita, sepulchrum in morte, quem locum habet vindicta, vbi nulla sit iustitia. His motus Alexander nullam ratus victoriam se eorum turbare quietem, eos in pace dimisit. Ezec. decimo. Cherubin stabant a dextris domus cum egrederetur vir, & nubes impleuit atrium domus interius, & eleuata est gloria domini, desũper Cherubin ad limen domus, & repleta est domus nube, & atrium impletum est splendore gloriæ Domini: quia cum anima indeclinabiliter seruat iustitiam, sumens de se vindictam iuxta illud Micheæ. sexto. Ostendam tibi homo, quid sit bonum, & quid Deus requirat a te vtique facere iudicium, & iustitia; & sollicite ambulare cum Deo. Tunc ingreditur ad eam vir inductus lineis Christus operans in anima munditiam, & impletur atrium interius nube scilicet compunctione, quæ caliginem habet ex peccati corrosione, & dulcedinem ex interiori consolatione. Hæc enim duo sunt in nube, & cum incipit proficere in operibus humilitatis conscientia plena est gloriæ, & iocunditatis. Et August. 4. de ciuit. Dei, cap. 4. & accipit de. 3. li. De nugis philosophorum: Dyonides Pirata captus eleganter respondit Alexandro quærenti, propter quid mare haberet infestum, propter quod ait, tu totum mundum? Sed quia exiguo nauigio id facio, latro uocor; Tu uero quia magna classe, diceris Imperator. Et concludit ex hoc Augustinus quia regna sine iustitia nihil aliud sunt, quam magna latrocinia.

E

Ezec. 10.

F

De Ieiunio.

QVomodo eleemosyna, & ieiunium debent coniungi. Quære 129. b. Vnde Thom. 12. ait Angelus: Bona est oratio cũ ieiunio, & eleemosyna magis, quã thesauros auri concedere: qm eleemosyna a morte liberat, ipsa est, q purgat pec-

G cata,& facit inuenire vitam æternam,vbi angelus tria exprimit remedia, contra tria vitia, quæ vastant, & impugnant totum mundum: Oratio est contra Diaboli tentationem,& superbiã:Ieiuniũ contra carnis corruptionem, & immunditiam. Eleemosina contra mundi ambitionem, & auaritiam. Quære de utilitate ieiunij in tabula de abstinentia, de pœnitentia, & mortificatione, & de gula. Sicut carnalitas,& gulositas auertit hominem a Deo, ita ieiunium, & abstinentia conuertunt hominem ad Deum,Ioel secundo. Conuertimini ad me in toto corde uestro, i. ieiunio, & fletu,& planctu,&c.

Auis enim ieiuna reuertitur ad reclamatorium: & filius prodigus compulsus fame, & ieiunio reuersus est ad patrem suum. Sicut tenemur soluere decimam rerum, ita & dierum, ieiunando, & abstinendo, quod fit in his trigintasex diebus: sed adduntur tres propter quattuor tempora, & H unus consummat, ut perueniamus ad numerum, quo Deus ieiunauit, & suo ieiunio Quadragesimale ieiunium consecrauit, & ecclesia confirmauit. Sicut ergo paruus miles,uel aliquis inferior non potest reuocare regis edictum sine consensu regis, ita nec in ieiunio Quadragesimali potest aliquis dispensare, quin omnes teneantur ieiunare, nisi sola necessitas excuset, ut in paruulis, & pueris, & vicinis partui, nutricibus, senibus uaIeiuniũ. litudinarijs:nec excusantur propter peregrinationem: quam solent his temporibus facere apud sanctum Iacobum. Per ieiunium fiunt quatuor bona, uitia comprimuntur, & delentur: exemplum de Niniuitis, mentes eleuantur, uirtutes largiuntur, præmia donantur, secundum quòd ait Gregor. Qui corporali ieiunio vitia comprimis, mentes eleuas, virtutes largiris,& præmia.

Est ergo ieiunium peccati deletiuum,sui præparatiuum: sicut accepturus acutam medicinam, præparat se tenendo dietam, sic nos recepturi cor I pus Christi,facimus Quadragesimam,3.Reg.19. Eucharist. Ambulauit Elias, & postquam ieiunauerat quadraginta diebus & quadraginta noctibus, uenit ad montem Dei Oreb, quod interpretatur mensa, idest ad mensam Eucharistiæ. Et sicut non præparatis accipientibus medicinam, quod medicina est eis,vertitur in uenenum, ita in propo. Scientia. Contẽpl. sito.Ieiunium multum disponit animam ad scientiæ acquisitionem, & diuinarum illuminationũ receptionem, sanitatis corporalis conseruationẽ, castitatis & munditiæ:custoditionem:exemplum de tribus pueris. Daniel.1. Quibus propter abstinentiam dedit sapientiam, & intelligentiam, & decorem corporalem, exemplum de Paulo,qui tribus diebus non manducauit, neque bibit, & sic illuminatus est a Deo ad secreta cœlestia contemplanda.

Et Moyses quadraginta diebus in monte ieiunans,legem a domino meruit accipere. Ieiunium K meretur victoriam de hoste: exemplum de Christo qui ab hoste fuit de gula tentatus: Dic ut lapides isti panes fiant: de Iudith, quæ ieiunando interfecit Holofernem. Sicut lupus exit de nemore propter famem,& ieiunium,& homines recedunt de obsidione, sic cũ ieiunio expellimus carnẽ,& dæmonẽ,quæ nos obsident, & instant.

Quia sicut ignis extinguitur ligna subtrahendo, sic flamma carnalis concupiscentiæ extinguitur a cibis abstinendo, & econtrario accenditur, alimenta superflua ministrando. Sicut equus, Caro. quando nimis sibi datur de auena, & non laborat,recalcitrat, & deijcit sessorem suum: ita caro nostra quando nimis saturatur,deijcit ad terram spiritum:& sicut equus per subtractionem auenæ domatur: ita motus carnales,qui nos impugnant ieiunando domantur. Matth.9. Hoc genus dæmoniorum non eijcitur, nisi in oratione,& ieiunio. Vnde Hieronymus: Ieiuniõ sanantur pe- L stes corporis, oratione pestes animæ: Diabolus enim nos impugnans multum confidit de adiutorio carnis nostræ, quia caro plus nocet sicut domesticus hostis: exemplum de Dalila, quia per ipsam proprio baculo nos cedit,& proprio fune nos ligat: quia caro,quæ data est nobis in adiutorium, suscitatur contra nos in scandalum: ideo affamanda est, sicut castrum capiendum, & cibaria subtrahenda,sicut ligna subtrahũtur igni, ut extinguatur: & tunc Diabolus a carne expellitur, sicut lupus famelicus a nemore eijcitur. Vnde Ambrosius in Hexamerõ ult. Ieiuni hominis Ambro. sputũ si serpens gustauerit,morietur:vides quanta vis ieiunij sit, ut sputo suo homo terrenum serpentem interficiat, & merito spiritualem. Vnde Iudith. decimotertio. Post ieiunium amputauit Iudit. 13. caput Holofernis, idest suggestionem Diabolicę Hier. 52. tentationis.

Sicut enim Nabuzardan princeps cocorum, scilicet uenter,destruxit muros Ierusalem, id est animæ uirtutes, ita ieiunium destruit Babilonis, M id est animæ uitia. Ieiunium comprimit vitia præterita, quia est opus satisfactorium, uitia præsentia, quia in ieiunio puniuntur omnia membra corporis, & ita comprimuntur vitia, ne contra nos præualeant. Sicut amaro succo paruulus separatur a mammilla, sic a voluptatibus illicitis ieiunans, præcauentur vitia futura, ne insurgant: sicut Iosue curuauit equos undecim ne assensores in lutum proijciant, uel inter hostes exponant: sicut fracta laguncula corporis per ieiunium,Madianitæ,scilicet Dęmones superantur,& aspertiatę confricationis rubigo ab olla tollitur: sic cythara Dauid hoc est desiccato humore concupiscentiæ carnalis, quasi aridis cordis cytharæ Diabolus effugatur. 1. Regum decimosexto. Pinguis terra facile germinat super- Pœnitentia. flua,

A flua, & super carnem luxuriosam confirmanda est custodia, & assiduenda sunt ei ieiunia: & flagella,quia difficile inter epulas seruatur continentia.quia sicut flammã ignis currentem in paleas Luxuria. impossibile est retinere:sic libidinis ardentem impetum satiato ventre impossibile est repellere, vt dicitur in vitis patrum.

Ieiunium multum disponit mentem, ut in Deum eleuetur, quæ econtrario multum a cibo deprimitur: unde gulosi iumentis comparantur, & ciborum nimietate delassatijdeuotio, & oratio perduntur. Pinguis enim uenter non gignit tenuem sensum:ideo Basilius dicit: Sicut equis frena sunt imponenda, ita corpora sunt ieiunio infrenanda: unde dicitur in Vitis patrum:quod sicut flamma comburit siluam, sic cogitationes malas extinguit esuries,incrementum ignis silua, incrementum uitiorum esca multa.Sedeat ergo Axa filia Caleph, super asinam, idest ratio super car- B nem.Iudic.1.Benedicamus Domino ascendentes super asinos,comprimentes carnis lasciuiam.Iud. 5.& Abigail prudens. i.ratio,ut possit placare offensum Dauid,ascendat super asinum,carnem domando, & quinque puellæ cum ea. i.quinq; sensus, qui in ieiunantibus sunt puellares, & mundi per honestatem, ut patet in tribus pueris Dan. 1. Tertius profectus est uirtutum infusio: quia parũ est ieiunare a cibis, nisi a uitijs ieiunemus: nã Dyabolus ieiunat a cibo, sed non a uitio.Hieronymus: quid prodest corpus tenuari abstinentia, cum animus intumescit superbia; Isidorus: qui a cibis abstinent, & prauè agunt, Dæmones imitantur, quibus esca non est,& nequitia superest. Esa.58.Quare ieiunauimus,& nõ aspexisti, Cassianus. Sicut venenata aĩalia fortiores herbæ, vel pigmenta expellunt: ita oratio cum ieiunio sordidas cogitationes. Hæ scilicet oratio, ieiunium, elemosyna, sunt tres ciuitates refugij ad quas pœnitens confugit, & liberat:Deuto.4. Psal. Humiliabam in ieiunio animam meam, &c. Quartus profectus est vitæ æternę assecutio.4.Reg.19.post ieiunium quadraginta dierum ambulauit Helias vsque ad montem Dei Oreb, quod interpretatur mensa, scilicet abundantia æternæ refectionis: quæ operantur in carne iustitiam,saturabuntur.Matth.5.Ieiunandum est cum mentis lætitia: vnde Leui. 23. Dies propiciationis, expiationis, & afflictionis cæleberrimus erat domino, & in lege præcipitur offerri holocaustum cum libamento,idest bonum opus cum gaudio, ut exhilaretur facies in oleo, & laudetur Deus cum tympano, & choro: contra quod faciunt hypocritæ: cum ieiunatis,nolite fieri sicut hypocritæ tristes: tales receperunt mercedem suã, quia non habent ueram spem, sed computrescunt, sicut in terra iacẽtes racemi nullo spei stipite sustentati. Qui enim spicas, & herbas colligunt,non expectantes tempus messis, frumentum amittunt. Exo. 9. Grando Aegypti læsit primitiua, & non serotina. Hi D sunt mali mercatores, qui multum laborant, & Hypocrita. parum lucrantur: quia quicquid cum sudore congregant, a uento elationis, & uanæ gloriæ ex sufflatur:immo quod carni subtrahunt, duobus hostibus impendunt, quos inde nutriunt,scilicet mundum, & Diabolum, illum luto apparentiæ, istum puluere uanæ gloriæ.

Non est meritorium ieiunium auarorum, qui ieiunant, vt parcant, & congregent. Gregorius: Non Deo ieiunat, sed sibi: sed ea quæ ad tẽpus uentri subtrahit, non pauperibus sed postmodũ ventri offenso custodit. Et vt dicit Augustinus: Bonum est ieiunium, sed melius est eleemosynã dare.Eleemosyna tibi sufficit sine ieiunio,sed ieiuniũ non sufficit sine eleemosyna:ieiuniũ sine eleemosyna macerat carnem, sed animam per charitatem non illustrat. Lucerna,quæ sine oleo accenditur fumigare potest, lucem habere non potest, E ita ieiunium sine eleemosyna.

Non est multum illud ieiunium meritorium, quando diuersa fercula præparantur, ut satisfiat Gulæ: August. Nihil prodest quotidie longum ieiunium ducere,si post ciborum sacietate, vel nimietate anima obruatur.Et merito spernitur ieiunium quod in vespere multorum ciborum refectione,uel delitijs compensatur.

Item Augu.Audiant qui hora tertia in diebus ieiuniorum manducare incipiunt,& vsque ad uesperam non surgunt, ut sic ieiunium decipiant, & id supplantare ualeant. Isti quasi ad usuram ieiunãt:quia ad tempus abstinẽt,postmodum uarijs & delicatis cibis, uentrem suum usque ab crapulam implere student.Ieiunium in se importat abstinentiam,& austeritatem.Dan. 9. Posui faciem meam ad dominum meum,& rogare, & deprecari in ieiunijs,sacco,& cinere.

Ad ieiunandum mouet nos exemplum multiplex antiquorum, & ipsius Christi: nam Moyses ante legem,Helias sub lege,Christus tempore gra F tiæ,quadraginta diebus ieiunauit, qui dicit nobis Iudic. 9. Quod me uideritis facere, hoc facite: propter remedium adhibendum. Sicut enim forti lixiuia, maculæ multum pannis adhærentes mundantur ad emendationem, ita cordis afflictio anima abluitur, & ad puritatem deducitur: dum quæ peccauit per uoluntatem illicitam, satisfacit,& emendat per pœnitentiam debitam. Satisfactio. Peccasti contra Deum,satisfacias per orationem, contra proximum, satisfacias per elemosinam, contra te, satisfacias per ieiunium. Et maximè quadraginta dierum, quia peccasti contra præcepta Decalogi, & consilia quattuor Euangeliorum, & ex altero ducto in alterum scilicet quater decem, uel decies quattuor surgit numerus quadragenarus: & ideo quadraginta diebus mundatus est mundus per diluuiũ:quadraginta dieb. post resurrectionẽ permansit Christus,in terris.

G Hæc etiam fit propter corporale periculum præcauendum. Tempore enim quadragesimæ magis mouentur humores in corpore humano, & tunc maxime, vt illicitos motus carnis comprimamus, debemus carnem affligere: Quia iumentum sicut nimis oneratum succumbit: ita minus oneratum recalcitrat, & lasciuit, & onus proijcit.

Propter præceptum implēdum, tenemur enim domino soluere decimam temporis, sicut & aliarum rerum, in signum quod ipse est dominus vniuersalis tam temporis, quam aliarum rerum ex trecentis, & quadraginta sex, & quadrante, quæ annus continet, resultant pro decima trigintasex dies, & medietas diei, & decima pars quadrantis: & vt Christo summo sacerdoti soluamus decimā decimarum, sicut faciebant Leuitæ summo sacerdoti. Numerorum 18. Adduntur ergo ex diebus trigintasex tres, & dimidia, & impletur quadragenarius numerus. Et quia sex hebdomadæ

H quadragesimæ quadraginta dies continent, remotis sex diebus dominicis quibus non ieiunamus remanent dies trigintasex, quibus hos quattuor dies præcedentes addimus, & resultat quadragenarius dierum, quibus ieiunamus: primicias autem dierum soluimus domino quater in anno, quibus diebus ieiunando, ieiuniū quattuor tēporū, & sicut ēt dies adimplemus secundū numerum duodecim mensium, noctium etiā soluimus decimas, quia hoc tempore magis vacare debemus nocte orationi, & abstinere ab amplexibus coniugum. Ioel. 2. in ieiunio, & fletu, & planctu orabant dicentes: Parce domine, &c.

Ieiunium, & abstinentia debet esse moderatū, secundū q̄ vires corporis patiuntur, quia secūdū legem in omni sacrificio debet poni sal discretionis: sicut enim non placent Deo coacta seruitia, sic nec irrationabilia: vnde Hieronymus: Tantum tibi ieiunium impone, quantum sustinere potes: multoque melius est quotidie parum cibum sume

I re, quam raro, & multum. Pluuia illa optima est, quæ suauiter descendit in terram, quia subitus, & nimius imber in præceps arua subuertit, quia aūt debilis est aut infirmus, & non potest ieiuuando curare offensam, potest, vt ait Augustinus, ieiuniū eleemosynā dando redimere. Non quælibet ciba ria, quia non delectabilia sunt sumenda, vnde Hiero. In ipsis leguminibus inflantia, & grauia declinanda sunt, nihilque scias ita congruere christianis adolescentibus quam esum olerum Rom. 14. Qui infirmus est, olus manducet.

Moyses in monte ieiunauit quadraginta dieb. & quadraginta noctibus Exod. 24. & Deuter. 9. Et legem domini in duabus tabulis lapideis firmis ad vitæ actiuæ, & contemplatiuæ directionē, & informationem meruit recipere: quia per ieiunium vtraque vita dirigitur, & informatur. Vnde orando, cilicium portando, semper ieiunando legitur castitatem seruasse, laudem, & famam populi habuisse, gratiam a domino impetrasse; ciuitatem, & populum liberasse, & hostem interfecisse Sic Dan. 1. Tres pueri ieiunando sani pulchri, & corpulenti inuenti sunt, & gratiā in conspectu regis inuenerunt, & scientiam, atque sapientiam a domino acceperunt. K

Ieiunium liberat ab infamia, & tribulatione, & impetrat orationis exauditionem. Thob. 3. de Sara dicitur: Ad hanc vocem perrexit ad superius cubiculum domus suæ: & tribus diebus, & tribus noctibus non manducauit, neque bibit, & illuminata est mente, & corpore.

Ieiuniū, vt sit Deo gratū dēt habere quattuor comites, quod exprimit propheta dicens: Humiliabam in ieiunio animam meam, & oratio mea in sinu meo conuertetur, quasi proximum; quasi fratrem nostrum sic complacebam, quasi lugens, & contristatus sic humiliabar. Primus comes est lugubricitas contritionis, & doloris contra pec- L catum, secundum iocunditas deuotionis quantum ad Deum, tertium benignitas affectionis, & compassionis ac dilectionis ad proximum quartum est austeritas, & seueritas mortificationis quo ad seipsum. Propter primum dicit Psal. 33. Humiliabam in ieiunio animam meam: nihil .n. sicut habetur in c. nihil prodest, de pęnitentia, dist. 3. & in c. nihil enim, de consecra. distin. 5. prodest ab alimentis abstinere in corpore, nisi a vitijs ieiunetur in mente, præterita plangamus, præsentia fugiamus, & futura caueamus, quia sacrificium deo spiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum Deus non despicies, & istud patuit in Achab maximo peccatore, de quo dicitur 3. Reg. 21. Cum audisset Achab verba ista, scidit vestimenta sua, & ieiunauit, &c. Exemplū de Dauid, qui eiectus de ciuitate Ierusalem designans peccatorem, ascendebat per cliuum oliuarum flens, nudis pedibus, & discoperto capite, cui dictum est. Transtulit dominus peccatum tuum. M Hoc patuit in rege Niniue, contra quem, & eius 2. Re. 12. ciuitatem lata erat sententia, qui descēdit de solio Humilitas. sedit in cinere, & ieiunauit, & lata sententia reuocata fuit, istud patuit in Ezechia. Esai. 38. cap. Contra quem lata fuerat sententia qui fleuit, & sententia reuocata fuit. Secundus comes est iocunditas deuotionis quantum ad Deum: Oratio mea in sinu meo conuertetur.

Oratio in sinum orantis cōuerti dicitur: quia Psal. 42. cum fit ascensus mentis in Deum vsque ad aures Oratio. Dei procedit, & secum donum postulatum, & donum gratiæ reportat, quod in sinum idest mētem orantis ponit. Tertius comes est benignitas affectionis ad proximum, sine qua nihil valet ieiunium. Ista autem benignitas debet ostēdi in verbis, factis, signis. Vnde Ioann. 3. Ioan. 3. Qui viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo, quō charitas Dei est

A est in illo? quasi dicat nullo modo. Quartus comes est austeritas mortificationis: Quasi lugens, & contristatus, sic humiliabar: Tempore enim ieiunij & Quadragesimæ, dicit fidelis quilibet: Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die, ac nocte, dum dicitur mihi per singulos dies. Istos quatuor comites ieiunij exprimit Zacha. octauo, cap. dicens: Ieiunium quarti. Matth. 7. 10. Erit domui Iudæ in gladium, & in solennitates præclaras. Primus comes scilicet lugubricitas contritionis contra peccatum, dicitur ieiunium quarti: quia circa confessionem peccati concurrunt quatuor, peccati recordatio, confessio, satisfactio, cautela siue circumspectio. Secundus comes scilicet iocunditas deuotionis, quæ importatur no

Oratio. mine orationis: Oratio mea in sinu, includit quinque quæ requiruntur ex parte orationis, ut exaudiatur sunt quinque effectus, uel bona, quæ deuota oratio nobis impetrat: ideo designatur per ieiunium quinti. Tertius comes, scilicet

B benignitas affectionis ad proximum dicitur ieiunium septimi: quia proximo sunt septem opera misericordiæ impendenda. Quartus comes scilicet austeritas mortificationis quantum ad seipsum dicitur ieiunium decimi: quia sicut in scripturis per septennium uniuersitas designatur: sic etiam aliquando per denarium, & maxime vniuersitas pœnitentiæ quam debemus continuare toto tempore vitę nostrę: unde dicitur in Apoc.

Apoc. 2. secundo. Habebitis tribulationem diebus decē. Tale ieiunium sic concomitatum erit domui Iudę, id est congregationi confitentium, & laudantium Deum, scilicet religionis in gaudium, & lætitiam, & in solennitates pręclaras. Quia pro tali ieiunio dabitur eis ferculum angelorum, quo

C fruentur, nec fastidient, &c. dicit August. 2. De doctrina Christiana: Ieiunauit Christus, Moyses Helyas quadraginta diebus: Quaternario namque & annua, & diurna curricula peraguntur, cuius actionis figuratus modus huius numeri consideratione soluitur. Habet enim denarium quater. Diurna namque matutinis, meridianis, vespertinis, nocturnisque horarum spacijs. annua, vernis, æstiuis, autumnalibus, hyemalibusque mensibus peragunt. In hoc ergo denario quadruplicato nobis insinuatur castē, & continenter viuere omni tempore, omni hora, hoc est quadraginta diebus ieiunare: hæc lex cuius persona est in Moyse, hæc prophetia, cuius personam gerit Elias hoc ipse dominus monet, qui tanquam testimonium habens ex lege, & prophetis medius inter eos in monte tribus discipulis videntibus ac stupentibus claruit.

De Iudicio finali. D

Consideratio diuini iudicij multum ualet ad superandum tentationes, quod figuratum est, tertio Regum, quinto. Vbi dicitur Naaman leproso, lauare septies in Iordane, quod interpretatur riuus iudicij.

Consideratio extremi iudicij ordinat nostras Iudicium affectiones, quod significatur in motu solis per quatuor quadras cęli. Quære supra, fol. vigesimosexto, b. Terribilis sententia dabitur in iudicio. Ezech. nono. Apparuerunt sex viri portantes in manibus uasa mortis: Quære supra fol. 44. b. Timor iudicij immissus menti est ille lapis qui confregit statuā illam in Daniele. Quere supra, fol. 52. b. Libri conscientiarum aperientur in iudicio, & per illam scripturam omnes iudicabuntur. Quære sup. fol. 57. b. Mali in iudicio a voce Christi terrebuntur, & dicent illud Apoc. 6. Montibus cadite super nos, &c. Quære supra, fol. quinquagesimoquarto, b. in primo Reg. Sapien- E tes huius mundi peribunt in iudicio. Quære in Baruch supra fol. septuagesimoseptimo, a. Item de bonis & malis iudicibus. Quære sup. fol. 106. a. b. b. de timore iudicij exponitur illud Matt. 28. Terremotus factus est magnus Angelus aūt Domini descendit de cęlo: erat autem aspectus eius sicut fulgur, vestimenta eius sicut nix, &c. Angelus Domini descendens de cęlo est Christus veniens ad iudicium: tunc fiet ad literam terremotus: & etiam omnes terreni trement, & commouebuntur, custodes autem Christum persequentes terrebuntur, & quasi mortui cadent. Aspectus Angeli Christi erit sicut fulgur, uestimenta eius sicut nix: Fulgur dicitur a furendo, feriendo, vrendo: nix habet albedinem, & dulcedinem. In fulgure ergo ictus & percussio damnatorum, in niue reuelatio secretorum, & glorificatio beatorū, uel in fulgure cuius natura est penetrabilis, & terribilis, terror diuinæ sententiæ, & consideratio pęnæ F æternæ. Matt. 24. Sicut fulgur exit ab Oriente, & paret in Occidente, sit erit aduentus filij hominis. In candore vestis, cuius est matura mulcebris quædam delectatio: ex consideratione enim diuini iudicij concutitur, & terretur animus hominum terrenorum, dum considerant in eo pœnas reproborum, & delectātur considerando gaudia sanctorum. Gen. 15. Cum sol occubuisset, irruit pauor super Abraam, vnde in autumno designatur timor de diuino iudicio, & pœnis æternis: quia in autumno fit fructum collectio, & in iudicio operum remuneratio: nam & in fructuum perfecta collectione timent maximè homines ab igne: sic in iudicio mali timebunt ignem inferni. Genes. nono. Dicitur quod pistor Pharaonis propter abusum temporalis lętitiæ, somniauit quōd haberet tria canistra fari-

G næ ſuper caput ſuum, & in uno caniſtro, quod erat excelſius, omnes, cibi, qui fiunt arte piſtoria, aues comedebant. Et ſequitur, quod Pharao eum ſuſpendit in patibulo, ut ueritas coniectoris probaretur. Bene dicitur iſte Piſtor uidiſſe ſomnium: quia quicquid eſt delectationis illicitæ in præſenti ſomnium eſt, & momentaneum. Farina ſubtiles eſt adinuentio ſubtilis in delectationibus, & peccatis. Tria uaſa triplex concupiſcentia. In caniſtro excelſiori ſuperbia, vbi ſunt omnes cibi, qui fiunt arte piſtoria, quia initium omnis peccati eſt ſuperbia. Eccleſiaſt. decimo. Aues inde comedunt, quia talibus dæmones applaudunt. Lucæ decimo. Volucres cœli comederunt illud. Iob quadragegeſimo. Huic ſcilicet Diabolo montes, id eſt ſuperbi herbas ſerunt. Super caput ſuum: quia ſemper opprimuntur in conſcientijs quodammodo: quia videntur uacare delicijs, quia tales ſu-
H ſpenduntur in patibulo, ut veritas coniectoris probetur, quia torquebuntur in futuro pœnaliter, quando comminationes vertuntur in executiones, ut appareat quod verum eſt, quicquid ſcriptura talibus futurum in extremo iudicio comminatur. Apocal. decimonono. Vidi Angelum ſtantem in ſole, & clamauit voce magna dicens omnibus auibus, quæ uolabant per medium cœlum: venite congregamini ad cœnam magnam Dei, ut manducetis carnes regum, & tribunorum, & fortium, & equorum ſedentium in ipſis: quia Chriſtus condemnabit eos in iudicio per ſententiam: & tunc lætabitur iuſtus, cum viderit vindictam: & iſte eſt modus uolandi neceſſarius, ut ſcilicet conſideremus pœnas in iudicio reprobis infligendas. Apocal. octauo. Væ, væ, væ, habitantibus in terra, væ triplex propter triplicem concupiſcentiam, quę uiget in terrenis: ſcilicet ſuperbia uitæ, concupiſcentia oculorum, concupiſcentia carnis. Qui enim
I poſſet uolare ſicut Aquila, & videre Aquilinis oculis diuerſa mundi pericula, & peccatorum demerita, uideret itinera clauſa latronibus, maria obſeſſa prædonibus, aerem infectum ſceleribus, ignem ardentem in malorum cordibus: & ſi poſſemus inferre oculos ſecretis, uideremus agi ab impudicis, quòd pudici oculi non poſſent aſpicere: & nunc tanto faciendi maior eſt audacia, quanto ſecretior eſt culpa. De periculo iudicij quære in tabula de morte, de breuitate vitæ.

Mundus. Tẽtatio.

Et attende, quòd in die iudicij oportebit reddere rationem de prolatis ſermonibus, de Patratis operibus, de conceſſis temporibus, de collatis muneribus: ideo ante iudicium debemus nos cum diligentia præparare, ut de iſtis reddamus in confeſſione rationem, iuxta illud Eccleſ. Ante iudicium para iuſtitiam. Et ad hoc mo-

K nemur Apocal. tertio. Age pœnitentiam, ſi non vigilaueris veniam ad te. Matth. vigeſimoquarto. Si ſciret paterfamilias, qua hora fur veniret, vigilaret vtique, & non ſineret perfodi domum ſuam: ideo & vos eſtote parati, quia neſcitis, qua hora filius hominis venturus eſt. Sicut enim in tempore Noe vacabant homines operibus carnis: quia edebant, & bibebant, dabantur ad nuptias, donec venit diluuium, & tulit omnes: ſic erit aduentus filij hominis. Veniente ſponſo ad iudicum media nocte, id eſt nullo ſciente, virgines prudentes, id eſt deuotæ animę contem-
nentes temporalia pro æternis, quæ habebunt lampades, id eſt conſcientias perſpicuas, & claras terrenis fæcibus depuratas, oleo deuotionis repletas, lumine bonorum operum accenſas, intrabunt ad æternas delicias cum ſponſo: fatuæ autem, quæ pœnitentiam de die in diem procraſtinant, & ſe parare negligunt, a nuptijs excluduntur: quia nocuit differre paratis: & audient
L illud terribile verbum: Amen dico vobis, neſcio vos vigilate itaque, quia neſcitis diem neque horam. Matth. vigeſimoquarto. Clauſa eſt ianua; vbi aduerte, quod a tempore primi peccati hominis, uſque ad tempus paſſionis Chriſti, fuit clauſa ianua Paradiſi, ſed tempore Reſurrectionis ſuæ aperta eſt in ſignum victoriæ. Neę. octauo. Neæmias, ut clauderent ianuas, & non aperirent eas vſque poſt Sabbatum. In Sabbato autem Reſurrectionis Chriſti ianua fuit aperta, nec vſque ad conſummationem mundi erit ex toto clauſa, ſed in fine mundi penitus claudetur. Sicut in veſpere ianuæ ciuitatis claudantur Ezec. quadrageſimoſexto. Porta non claudetur vſque ad veſperam, & ſicut porta iam in vrbe Romana aliquando claudebatur: ita etiam pro peccatis noſtris quantum in nobis eſt, ianua cœli nobis clauditur, & per gratiam aperitur. Ezech. deci-
moſexto. Aperietur porta, quæ reſpicit ad O-
M rientem, & faciet holocauſtum, & pacifica, & claudetur porta poſtquam exierit, id eſt Chriſtus animam reliquerit. Et multum formidandum eſt, ne claudatur ianua antequam ſimus parati; & lampades oleo plenas, & lumine accenſas habeamus: quia ſi clauſa fuerit finaliter, hoſtes non ingredientur ciuitatem, propter diffinitiuam ſententiam, nec ciues egredientur ad eos per aliquam miſericordiam, & ipſi ſic in æternum a beatorum collegio ſeparati confundentur propter verecundiam, & exponentur morſibus luporum, id eſt Dæmonum, & ad omnem moleſtiam. Deut. 1. Lucæ 13. Cum intrauerit paterfamilias, & clauſerit oſtium, incipietis foris ſtare, & pulſare oſtium, dicentes, domine, domine, aperi nobis: qui reſpondens dicet uobis: Neſcio vos vnde ſitis: porta enim erit ſic clauſa, quòd nulla fiſſura erit in porta, per quam

Conſcientia. Lampas. Virgines.

poſſint

A poſſint videre in ciuitatem: ante iudicium enim videbunt reprobi electos, ſed poſt iudicium non videbunt. Nee. 7. Clauſę ſunt portæ, & opilatæ, &c. Quia tunc conſummabitur dolor, ita quod tota virtus animæ feretur ad locum pœnæ, de ſecundo Deutero. 11. Cauete ne recedatis a Domino, &c. iratuſque Dominus claudat cęlum, & pluuiæ non deſcendant: quia neque ab inferiori, ut electi compatiantur reprobis per naturam, neque a ſuperiori, vt eiſdem compatiantur per gratiam. Gen. 8. Clauſi ſunt fontes abyſſi magnæ, & cataractæ cœli, & prohibitæ ſunt pluuiæ de cœlo. Quod figurauit illa clauſio oſtij, 4. Reg. 4. Pete a vicinis tuis vaſa vacua non pauca, & claude oſtium, cum intrinſecus fueris tu, & filij tui, tunc enim vacabunt ſancti tanto gaudio, quod non attendunt ad pœnam alienorum. Eſa. 31. Vade popule meus intra in cubicula tua, claude oſtia tua ſuper te, immo ita erunt rapti in excelſum diuini-
B tatis, quod non attendent vt afficiantur ad eos, qui vlulabunt in infimis, quod figuratur Iudic. 8. In ſuperioribus domus ſuæ fecit ſibi Iudith cubiculum ſecretum, in quo cum puellis ſuis clauſa morabatur. Nunc autem, & ſi peccatis noſtris exigentibus ianua cœli claudatur, tamen aliquando per contritionem noſtram, & per ſanctorum orationem aperitur. 4. Regum 8. Si clauſum fuerit cœlum, & pluit propter peccata eorum, & orãtes in loco iſto pœnitentiam egerint, exaudiam eos in cœlo. Simile 2. Parali. 7.

De tertio. Si clamauerint ad ianuam, poterit eis Chriſtus reſpondere illud Luc. 11. Noli mihi moleſtus eſſe, iam oſtium clauſum eſt, & pueri mecum ſunt in cubili, gaudebunt enim ex toto gaudio ſuo, ita quod non intendunt dolori alieno. de 4. Gen. 19. Induxerunt Angeli ad ſe Loth, & clauſerunt oſtium, & eos, qui finaliter foris erant, percuſſerunt cæcitare. Beati enim videbunt
C eos, ipſi vero nõ videbũt beatos, & ſic res, quæ extra relinquiẽt diripiẽt, & in carcere poniẽt ita & ipſi. Eſa. 23. Congregabuntur in congregatione vnius fortis, & claudentur ibi in carcere, ipſi autẽ exire non poterunt, quia ab Angelis apoſtatis, & obſtinatis cuſtoditi erunt. Ioſue 10. Voluite ſaxa ingentia ad os ſpeluncæ, & ponite viros induſtrios, qui eos cuſtodiant clauſos.

Timor. Iudicium.

De timore iudicis, & iudicij Apoc. 22. Vidi Thronum magnum candidum, & ſedentem ſuper eum, a cuius conſpectu fugit terra, & vidi mortuos magnos, & puſillos ſtantes in conſpectu Throni, & libri aperti ſunt: & alius liber apertus eſt, qui eſt vitæ, & iudicati ſunt mortui ex his, quæ ſcripta ſunt in libris ſecundum opera eorum. Libri aperti erunt electi, in quibus expreſſa videbuntur, & exhibita opera, mandata Dei, & iudicabuntur mortui ex his, quæ ſcripta erunt in libris, quia in vita iuſtorum, quam ma-

D li videbunt legent, quaſi in expanſione librorum bonum, quod omiſerunt, & facere noluerunt: Greg. Eſt viſio iudicis aduenientis, in quo ſcilicet ſcriptum eſt mandatum, quia quiſquis ipſum viderit, mox teſte conſcientia quicquid fecit, intelliget, vt patet 24. lib. Moral. Aut certè liber vitæ, quia electos liberabit ab æterna morte, & in futuro remunerabit perpetua libertate. Hic eſt Liber. liber de quo ait Hugo. Hic eſt liber cuius origo Chriſtus. ęterna, incorruptibilis eſſentia cognitio, vita, ſcriptura indelebilis, aſpectus deſiderabilis, doctrina facilis, ſcientia dulcis, profunditas imperſcrutabilis, verba innumerabilia: & tamen vnum verbum omnia: Huius libri litteræ ſcriptę ſunt Chriſti humanitate auro diuinitatis illuminatę, & quicumque ad aſpectum huius libri peruenìet, erudietur omni ſapientia, & in æternum viuet. Matthæ. 24. Videbunt filium hominis venientem in nubibus cœli cum virtute magna, & maieſtate, Apocal. primo, Videbit eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt, & plangent ſe ſuper eum
E omnes tribus terræ. Inde eſt quod Ieremias videbat eum ſub mętaphora virgæ vigilantis: & Ollam ſuccenſam videbat, & faciem eius a facie Aquilonis. Virga vigilans eſt ille oculus vigilis, & inſopitus, qui omnia contemplatur, vigilans ad videndum, virga ad conterendum. Ollam ſuccenſam, mentem peccatis inflammatam: vnde Ioelis: Ollæ combuſtæ facies eorum. Olla combuſta nigredinem habet, & rubedinem: rubor ad culpam, nigredo ad pœnam. Mens enim iniqua ſuccenſa eſt modo uelut ollа. Impietas portanda eſt in terra Senaar ideſt ſpurcitia eius Infernalibus incendijs relinquenda eſt: quia ignis eorum non extinguetur, & impietas, & vermis non morietur. Hæc eſt Olla fictilis, fragilis, volubilis: quia eius natura terrea ad pœnitentiam: mens infirma ad culpam, plena exterius, tumida per ſuperbiam, interius vacua per gratiam, non habens puram conſcientiam, & tamen profunda per inſcrutabilita-
F tis malitiam. Sed Olla ſuccenditur, ſi ad fa- Olla. ciem Aquilonis uertatur: quia cum malignis ſpiritibus ſe exponit, flatus ſuggeſtionis eorum ipſam ſuccendit. De ſententia iudicis poteſt exponi illud Eſaiæ quinto. Et nunc oſtendam tibi quid faciam uineæ meæ: diripiam ſępem eius, non putabitur, & non fodietur. Ezech. 47. Vir qui habebat funiculum lineum in manu, metiebatur longitudinem, latitudinem, & altitudinem templi. Iſte eſt Chriſtus cuius iudicium, eſt diſtrictum. Funiculus habet æquitatem, lineum ſubtilitatem, ipſe iudicabit omnia opera noſtra ſi Opera. ſint moderata, ſi fuerimus longęui, uel longanimes in pœnitentia, lati in miſericordia, alti per cæleſtia deſideria. Vnde Apoſtolus 11. Datus eſt calamus ſimilis uirgæ. Et dictum eſt ei,

quod

G quod surgeret,& metiretur templum, quæ longitudo, quæ latitudo, quæ altitudo eius.

Nota de iudicio Dei contra peccatores. Anima enim terrenis immersa, nihil sentit nisi terrena,sed eleuata in cęlum sentit cęlestia; Quę sursũ sunt sapite, non quę super terram: vnde Dan.4. Leuaui oculos meos ad cęlum,& sensus meus reditus est mihi,& altissimo benedixi.

De desperatis 4. Reg. 4.De puero, in quo nõ erat vox, neq; sensus, quem suscitauit Helisæus. Quære in tabula de desperatione. Apoc. 22. Omnis, qui non est inuentus scriptus in libro vitæ. i. qui non fuerit inuentus configuratus vitæ Christi,qui est liber, & exemplar omnis perfectionis vitæ missus est in stagnum ignis. Fugiendæ sunt
Psal.103. extremi iudicij miseriæ. Ab increpatione tua fugient,a voce tonitrui tui formidabunt.Quis enim non fugiat ad suam conscientiam: immo ad pœnitentiam, vt effugiat illam æternam miseriam, quando audietur vox diuinæ increpationis;& tonitruum horrendæ condemnationis: Ite maledicti in ignem æternum.Oportet ergo ista, & cau-
Matt.25 H sas istorum fugere. Quia tunc fugere, vel latere erit impossibile, apparere intolerabile, sustinere
Psal.59. interminabile. Dedisti metuentibus te significa-
Matt. 28. tionem,vt fugiant a facie arcus. Assimilatum est regnum cœlorum homini regi, qui voluit ponere rationem cum seruis suis. Ad litteram hoc erit in iudicio,vbi de talentis idest de bonis naturæ,fortunæ, gratiæ nobis collatis, & de prolatis sermonibus, de patratis operibus, de concessis temporibus, de collatis muneribus opportebit reddere rationem: quando dicetur nobis, redde rationem
Luc. 16. villicationis tuæ. Redde, quod debes. Vel ponit
Matt. 18. rationem cum seruis suis: quia quilibet debet requirere rationem de affectionibus, & sensibus suis, quæ debent esse sub imperio rationis: quia
1.Cor.11. si nosipsos iudicaremus, non vtique iudicaremur. Cum istis seruis debemus districtè computare, hoc est nos in nostris cordibus post casum recolligere. Prudentes virgines acceperunt oleum in
I vasis: media noctè clamor factus est. Nox est vi-
Matt. 25. ta præsens plena aduersitate pœnæ, nigredine culpæ, caligine ignorantiæ. Surgunt in hac prudentes virgines quæ sunt animæ sanctæ,& incorruptæ quæ se præparauerunt, & de futuro iudicio sibi prouiderunt. Sed quidam iacendo,& torpendo, noluntin hac noctè consurgere, sed sero surgent cum viderint Solem in ortu suo mundum vniuersum irradiare. Deuter. 32. Gens absquè consilio est, & sine prudentia: vtinam saperent, cum discretione,præsentia disponendo, intelligerent, cum amaritudine præterita recogitando, nouissima prouiderint, cum solicitudine futura pericula præcauando, & prouidendo.

Nota districta Dei iudicia in expulsione Angelorum de cœlo, in exclusione hominis de Paradiso, in submersione humani generis in diluuio, in submersione Pentapolis sulphureo incendio, in submersione Pharaonis, & populi Aegyptiaci in mari in rubro. Quid putas facturus est in extremo iudicio. K

Attende iudicium Dei datum contra Datan, Num. 16.
& Abiron propter inobedientiam, quos terra 2. Mac.6.
viuos deglutiuit. Multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim vltiones adhibere, magni beneficij est indicium. Non enim sicut in alijs nationibus dominus patienter expectat, vt eas cum iudicij dies uenerit in plenitudine peccatorum puniat: propter quod nunquam a nobis misericordiam suam amouet corripiens, non in aduersis populum suum dereliquit.

Quia non cito contra malos profertur senten- Eccl.8.
tia, absque vllo timore filij hominum perpetrant mala, contra quos Roman. 2. Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? secundum duritiam tuam, & impœnitens cor tuũ L
thesaurizas tibi iram.

De iudicio Dei contra peccatores Dan. 2. Tu rex videbas,& ecce quasi statua vna grandis. Huius statuæ caput erat ex auro purissimo, pectus, & brachia de argento, venter, & fæmora ex ære, tibiæ ferreæ, pars pedum fictilis: videbas ista donec abscissus est lapis de monte sine manibus, & percussit statuam in pedibus eius ferreis, & fictilibus, & comminuit eos. Tunc contrita sunt pariter ferrum, testa,æs aurum, & argentum.

Puto quod si homo seipsum contideret, & intra se intret, istam statuam intra se videret. In auro, quod alia metalla precij dignitare præcellit superbia, q̃ cæteros sui æstiuatione despicit,in argento, qui suauem habet sonum iactantiam,siue laudantibus se blandam, & iocundam exhibet, in ere durabili pertinacia mali propositi, in ferro,quod alia metalla domat, sæuitia,quæ alios M premit, & opprimit, in testa,quæ faciliter frangitur impatientia. Aurum ergo caput fabricat, qui sibi sanctitatem, uel ualorem præ alijs arrogat, pectus, & brachia argentea, qui se iactat de opere exteriori, uel de sapientia interiori, quasi ventrem, & fęmora habet Aenea, quæ pertinax est in eis, quæ debet despicere propter vtilitatem, vel erubescere propter inhonestatem: ut sunt opera iuxta nutritiuam, & generatiuam. Tibias habet ferreas, qui contra superiorem se erigit per audaciam, & inferiores premit per sæuitiam. Pedibus uero testeis vtitur, qui terrenis incumbens, occasione ipsorum per impatientiam frangitur, & quia in his ferreis, & obduratis mentibus Deus aliquando melius operatur in terrena inspiratione, tam per comminationem, quam per flagellorum percussionem, ideo videtur lapis abscissus Mors.
de

A de monte sine manibus, quia extrinsecus non feriens per flagella, & in ictu lapidis deijcitur statua, & opus destruitur monstruosum, quia sicut initium peccati superbia, vel tumor,ita omnis sapientiæ initium timor domini. Et in pedibus ferreis, & fictilibus statua percutitur,& comminuitur: quia mens superba inspirata diuino timore ex consideratione suæ infirmitatis,& mortis humiliatur, & in sui patuitate, & suæ originis vilitatem,quasi in cinerem, & puluerem redu
1. Co.10. citur. 1. Corinth. 10. Qui stat, videat ne cadat, quod quidam exponunt,qui stat per gratiam, videat per prouidentiam, ne cadat per culpam, iuxta illud Apoc. 3. Tene quod habes, ne alius acci-
Via. piat coronam tuam, vel qui stat in tempore, videat cum timore, ne cadat ab amore. In via enim periculosum est stare viatori, & maximè nobis cum inter profectum huius vitæ,& defectum,nihil reperiatur medium, sed quoquomodo corpus nostrum quando continuè, aut crescit, aut
B decrescit insensibiliter,ita necesse est semper spiritũ,aut deficere,aut proficere: quia vt ait. Bernardus in via Dei nõ progredi,est regredi,q̃ probat, quia numquam homo in eodem statu permanet, vnde aut ascendit, aut descendit, & si attentas stare, necesse habes ruere, propter quod Gen. 33. Vidit Iacob. scalam, Angelos ascendentes,& descendentes, non stantes,vel sedentes,aut ociãtes. Sciebat enim quod penduli sunt gradus ipsius scale, & via lubrica stare autem in lubrico, & pendulo dispositio est ad præcipicium, vnde patet quod minime bonus est, qui melior esse non conatur,quia secundum Bernardum Vbi incipit nolle fieri melior, ibi desinit esse bonus. 3. Reg. 5. dicitur Naaman leproso, vade, & lauare septies in Iordane, & recipiet sanitatem caro tua, & mundaberis. Iordanis interprætatur riuus iudicij,in quo significatur iudicium mortis, ad quod debet homo ire per frequentem mor-
Mors. C tis considerationem, nihil enim secundum Grego. tantum valet ad mundanda carnis desideria, sicut cogitatio qualis erit ipsa caro mortua. Septena lotio est perfecta huius rei cõsideratio,& si-
Gula. cut caro recipit sanitatem cum tenemus in cibo sobrietatem, valde est infirmus gulosus, cui non possunt satisfacere, terra, mare, aer, & modicus saccus ventris, omnibus quæ in eis nascentur, impleri non potest. Querit vt expoliet venatibus alites, pisces,gustus humanus. Matth. 18. Redde, quod debes &c. Nota totam histo, & quale iudicium datum est contra seruum nequam, qui noluit dimittere debitum conseruo suo, & concluditur: sic & pater vester cœlestis faciet, si non dimiseritis de cordibus vestris.

Dei iudicia non sunt a nobis iudicanda, & arguenda, sed timenda, veneranda, diligenda. Dan. 4. Iustus es in omnibus, quæ fecisti nobis, & vniuersa opera tua vera, & viæ tuæ rectæ, & D omnia iudicia tua vera. Psal. 118. Iustus es domine, & rectum iudicium tuum. Iob. 39. Nunquid qui contendit cum Deo tam facile quiescit, vt qui arguit Deum debet respondere ei. Si ergo non possumus ei respondere vnum pro mille, non debemus eius iudicia tanquam iniusta arguere, sed patienter, vt vera, & iusta tolerare.

De duro iudicio dato contra Angelos apostatas, contra primos parentes, contra totum mundum in diluuio, contra Sodomitas, contra Datham, & Abiron, quos cum tota sua substantia propter vnam inobedientiam terra viuos absorbuit, contra Pharaonem & populum suum, contra Saulem, contra Hely, quia non correxit filios,contra Nabuchodonosor, qui septem annis expulsus a regno cum bestijs habitabat, & maximè quale erit extremum iudicium de pœna æterna.

Contra omnia pericula signo crucis munimur, si tamen exemplum crucifixi ad iustificationem suam imprimant moribus, qui signum E crucis ad munimen sui imprimunt frontibus, & illius viuant lege, cuius armantur fide alioquin fallaciter milles caracterẽ regis gestat, cuius præceptum non seruat,a cuius voluntate deuiat,nec recte illius se tuetur signo,cuius non paret imperio. Quare amici mundi, & carnis inimici sunt crucis Christi,nec quæ fallaciter signum crucifixi vsurpant sibi,se poterunt per illud tueri in illa suprema necessitate,quando non arbitrio hominum sed iudicio & mysterio Angelorum signabitur Thau super frontes gementium, & dolentium, vt discernantur electi a multitudine reproborum, triticum a Zizannia, sicut pauca grana derelicta,& electa a millibus palearum, & Zizania fasciculis alligata ponetur in ignẽ,triticum autem in horreo domini reponetur. Matth. 3. Cu-
ius ventilabrum in manu sua,& mundabit aream F
suam, & congregabit triticum suum in horeũ suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Quære ista supra. 108. a. in margine. Sicut enim manus domini sunt apertæ ad dandum in præsenti,sic ad feriendum in futuro: vnde sicut paruuli habẽt oculos ad manum magistri,& Ancillæ ad manum dominæ,ne feriantur. Sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ, ita oculi nostri ad dominum Deum nostrum, ne verbere vl- Psal.21.
time sententiæ feriamur,quando illa area ex toto mundabitur, in die iudicij: Nam sicut triticum primo trituratur,& trituratum iacet cum paleis in vno cumulo confusè, & postea ventilatur, vt distinguatur,& locis separetur, sic in ecclesia confusus est populus, & commixti sunt mali cum bo-
nis: conteruntur autem & triturantur fideles Eccles.
persecutionibus,mali non & sic distinguũtur ab eis, sed adhuc sic triturati manent commixti, &
mouetur

G mouetur persecutio quasi ventus, vt qui disiuncti fuerant actibus, separent disiũcti locis, illi in suppliciũ æternũ, iusti in vitã æternam. Non intres in iudicium cum seruo tuo domine, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens: quia persecutus est inimicus animam meam. Bene dicit non intres in iudicium, quia si per amicos nostros deberemus iudicari, non possemus iustificari: unde Hieronimus super illum locum dicit: Tale fecit Cirus rex Persarum, & Medorum regi Amoreorum, Armeniorum, quoniam transgressus est amicitias eius, vinxit eum, captiuum accepit, & proprios illius cognatos, & vxorem, & filios fecit iudicari inter illos, vt iustin refert aut misererebit, aut puniet, addit, quia non iustificabitur in conspectu tuo oīs viuens: Gregorius Lignum rectum creditur, si ad regulam non ducatur: sed cum regulę iungitur, per quam fortitudinem intumescit, inuenitur, sic iustitia humana per se iustitia videtur, sed com

Psal. 142.

H parata diuinæ iustitiæ non inuenitur, sicut lucerna, quæ in tenebris lucet, sed sole caligat additur omnis viuens, quia tunc incipit spiritualiter viuere, cum incipit Dei iudicia timere, & credere. 1. Parali. 21. Monemur in figura considerare supplicia reproborum: Eleuans Dauid oculos, vidit angelum dominl stantem inter cęlum, & terram, & euaginatum habentem gladium, versumquẽ contra Israel. Angelus domini stans inter cęlum, & terram est Christus, in iudicio existens in medio iustorum, & reproborum, cœlestium, & terrenorum, habens gladium euaginatum, sententiam ad diffiniendum. Apoc. 1. Gladius ex vtraque parte acutus ex eius ore exibat: gladium versum contra Israel, contra populum christianum: quia qui non credit iam iudicatus est: vnde cum ipsis christianis disceptabit de operibus pietatis, non cum alijs: ad istum gladium vtinam leuaremus oculos mentis, sicut legimus de Dionysio tyranno Sicu-

I Exemplũ de iudicio.

lo cuius bona cum Democles Siracusanus extolleret: is ait Dionysius in hac mensa pariter bonis meis, & malis vti? volo, inquit. Tunc indutus est regio cultu, & propositis regijs ferculis subito cępit gladius districtus è lacunaribus vibrari, qui videbatur in iugulum purpurati iam iamque ruiturus filo setæ equinæ ligatus: vnde post mixtas fletibus preces tandem prosiliens, illas refugit celeritate diuitias, deliciasque regales, quæ solent appeti. Eze. 11. Spiritus leuauit me, & ad duxit me in Caldęam ad transmigrationem Caldęa quasi feritas, vel Dęmonium interpretatur, feritatem seueritatis diuinæ iusticiæ significans, quæ erit in illo iudicio, & societatem cum Dęmonibus per

Luc. 6.

petuam. Luc. 7. Cũ appropinquaret Iesus ad portam ciuitatis, suscitauit mortuum tangendo locum: ęstimo quod porta ciuitatis est consideratio extremi iudicij, nam & porta finis est ciuitatis, & a porta vel ingredimur ciuitatem, vel egredimur a ciuitate, & in extremo iudicio, vel ingressus fiet finalis in ciuitatem cęlestem, vel egressus. Loculus, in quo iacet mortuus, tangitur, cum conscię-

K

tia peccatrix timore iudicij stimulatur: Quem enim non concussit illud Apostoli: Oportet nos omnes manifestari ante tribunal Christi, vt recipiat vnusquique prout gessit in corpore, siue bonum, siue malum. Solet interdum corporale fastidium ad aliquod acre edulium releuari, quia tam acerba, quam terribilis illa expectatio iudicij: cum audiamus nos ad generale concilium conuocatos vbi nullus deerit, nihil valebunt plena marsupia, nihil humana potentia, astucia, sapientia, sed pura conscientia, nullus defendet, vbi crimen euidens toti mundo, accusabit, dæmon testificabitur, conscientia approbabit, omnis creatura affirmabit: nulla personæ acceptio, nulla appellatio, nulla dilatio, nulla tergiuersatio, nulla dissimulatio, vbi reddemus rationem de prolatis

2. Cor. 5

sermonibus, de patratis operibus, de concessis

L

temporibus, de collatis muneribus, vbi multo magis discutietur quem gradum in ecclesia quisque tenuerit, qualiter qua intentione, quibus meritis quibus suffragijs ad eum introierit, qualiter in eo vixerit, qualiter alijs præfuerit, vt recipiat in corpore suo. Quam fęlices, qui receperunt malum in vita sua, vt recipiat bona. O quam infęlices, qui ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt recepturi æternum malum. Hæc omnia si non læduntur, cum leguntur, cum non creduntur, cum non timentur, tamen vnusquisque recipiet prout gessit, vbi nihil cognatio, nihil diuitiæ, nihil gratia quælibet humana præstabit.

Reddere Rationẽ.

Timor ex consideratione diuinorum iudiciorum, & æternorum suppliciorum redimit, & liberat a præsumptione, qui enim considerat districtionem extremi iudicij, & illius examinationis, non præsumit de operibus bonis. Exemplum huius est de nauclero, qui dum nauem regit, non in prora residet, sed in puppi, sicut rectè per hoc mare mundi nauigabimus, si extremis nostris vacauerimus. Fili memorare nouissima tua, & in æternum nõ peccabis. Nouissima nostra

Timor.

M

sunt mors, iudicium, & gehenna, morte nihil est nec cogitari potest horribilius, gehenna nihil intolerabilius, iudicio nihil ineuitabilius, & in æternum nõ peccatis, quia horum recordatio facit hominem timoratum, timor autem peccatum expellit, & negligentiam non admittit. Daniel. 7. Iudicium sedit, & libri aperti sunt, & iudicati sunt mortui, ex his, quæ scripta erant in libris, hoc est in conscientijs: & ideo nihil ibi occultum, nihil deceptorium: & quanto magis differetur iudicium reproborum, tanto grauius in fine puniẽtur: Quia quanto arcus plus tenditur & chorda trahitur, tanto cum maiori impetu sagitta egreditur. Gregorius distractus iudex quo

Eccl. 7. Consideratio. Nouissima.

tardius

A tardius venit, eo seuerius percutit.

Gregor.

Secundum dictum saluatoris, Arguentur homines de peccato, & de iustitia, & de iudicio: & arguentur homines de quadruplici iudicio scilicet, de iudicio ordinario temetario, purgatorio, remuneratorio: de ordinario, quia imperfectis occasiones scandali præbemus: de temerario, quia illud discretè non videmus: de purgatorio, quia illud discretè non exercemus: de remuneratorio: quia illud debitè non timemus. De primo. 1. Cor. 6. Iam quidem omnino delictum est in vobis quia iudicia habetis inter vos, quia non magis iniuriam accipitis, quia non fraudem magis patimini, sed vos iniuriam facitis, & fraudatis, & hoc fratribus: quibusdam enim licet, & expedit repetere sua in iudicio, vt infirmis, & imperfectis sine conentione, & dolo, sine lite prælatis, licet hoc non expediat, anachoritæ non, licet per eum sint res in lite petite, & notabiliter dicit iniuriam facitis, & fraudatis propter fraudes multipli

Iob. 16.

B ces, quæ sunt in istis iudicijs contentiosis, sicut pater in aduocatis, qui animas suas diabolo vendũt Quæræ. 11. b. & 12. a

De secundo iudicio temerario. Matth. 6. Nolite iudicare, & non iudicabimini: in quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini. Gregorius Duo

Gregor.

sunt, in quibus temerarium iudicium cauere debemus, cum incertum est quo animo quisq; factus sit, vel cum incertum est qualis futurus sit, qui nunc bonus, & malus apparet: Hugo autem de sancto Victore optimè determinat quando debeat vnusque, vel se, vel alium iudicare, exponẽs illud Matth. 6. Indicabo tibi homo quid sit bonum, & quid dominus requirat a te, vtique facere iudicium, & diligere iustitiam, & solum ambulare cum Deo tuo, dicens tria sunt, quæ offerre debet iudicium, filio iudici misericordiam Spirituisancto charitati, sollicitudinem paternitati: ad sapientiam pertinet discretio ad charitatẽ pietas, ad paternitatẽ sollicitudo in iudicio quo iudicas teipsum debes esse discretus, in eo, & ꝙ iudicas proximum debes esse discretus. De proximo hoc modo iudicare debes: vide quid facit si certum bonum, si dubium bonum, si certum malum, si dubium malum. Si certum bonum facit paruum, magnum, maius existimes si dubium bonum facit, puta bonum, si certum malum est, magnum puta paruum: paruum minus existima, vel iudicia. Si dubium malum est, bonum puta: hoc est iudicium verum, iudicium bonum, iudicium Deo placidum. De tertio scilicet de iudicio purgatorio vel discussorio. 1. Cor. 11. Si nosmetipsos iudicaremus, non vtique iudicaremur. Glo. versetur ante oculos imago futuri iudicij, ascendit homo tribunal mentis suæ, & constituto in corde suo iudicio, adsit accusatrix cogitatio, testis conscientia, carnifex timor, inde quidam sanguis

C

Iudicare proximus

Correctio

Iudiciũ.

animæ pœnitentis per lachrymas profluat: postremo a mente talis sententia proferatur, vt se indignum homo iudicet pro receptione corporis, & sanguinis domini, & qui separari a regno timet per vltimam sententiam, separetur ad tempus a sacramento per ecclesiasticam disciplinam De hoc iudicio Iere. 46. Castigabo te in iudicio, non quasi innocenti parcam tibi. In iudicio, quo iudicamus nos per pœnitentiam, vel cum diligimus inchoatam seu inflietam a nobis per disciplinam, & sic redimemur a culpa, & restituitur nobis nostra patria. Esai. 1. Sion in iudicio redimetur, & reducent eam in iustitia. De quarto iudicio scilicet remuneratorio Deu. 32. Si acuero vt fulgur gladium meum, & arripuerit iudicium manus mea, reddam vltionem hostibus meis, & his, qui oderunt me, retribuam. Tunc omnis creatura insurget contra reprobos, quia pugnabit pro eo orbis terrarum cõtra insensatos. Eccle. vlti. Cũcta quæ fiunt adducet dominus in iudicium pro omni errato, siue bonum siue malum. Erit ibi ma

D

Pena. Infernus.

licia accusans. Apocal. 20. Iudicati sunt mortui ex his quæ scripta erant in libris secundum opera eorum, deferent enim literas mortis suæ, sicut 2. Reg. 10. Diabolus allegans: conscientia testificans Sap. 4. Veniet in cognitionem peccatorum suorum timida anima desperans. Sap. 5. Turbabũtur timore horribili, & mirabuntur in subitatione insperatæ salutis, &c. Iere. 15. Factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea desperabilis: Deus sententians. Matth. 25. Ite maledicti in ignem ęternum, idem iudex testis Malach. 3. Accedam ad vos in iudicio, & ero testis velox maleficis, adulteris, & periuris. Testis enim erit, contra quem excipi non poterit, nec de visu, nec de auditu. Omnia enim sunt oculis eius nuda, & auris nuda, audit omnia. Iudex qui corumpi non potest prece, vel precio, amore, vel odio. Prouer. 6. Non acquiescet cuiusque precibus, nec recipiet pro redemptione dona plurima, cuius sententia non poterit vitari, nec ab illa appellari: Non enim poterit protelari, nec pœna terminari, nec misericordia valet suffragari: ignis comburens, Dęmon terrens, vermis corrodens, mors non mo-

E

F

Pena. Infernus.

riens. Hebr. 10. Terribilis est quædam expectatio iudicij, & ignis æmulatio, quæ consumptura est ab aduersario, &c. Exo. 3. Apparuit dominus in flamma ignis de medio rubi, & videbatur Moysi quod rubus arderet, & non combureretur: abscondit Moises faciem suam, non enim audebat aspicere contra dominum. In iudicio dominus apparebit in flamma ignis, vt lumine gloriæ suæ illuminet beatos, & ardore suæ iracundiæ cõburat reprobos, & sicut ad litteram in rubo lux seperabitur ab ardore, ita erit in purgatorio igne prout Basilius dicit in 6. Hexameron dicẽs. Apposuit rubo flammam ignis, vt solam vim claritudinis

eius

G eius dempto monstraret, sicut, & pater testatur
Psal. 28. dicens: Vox domini intercidentis flammam ignis, sic etiam in retributionibus delictorũ quæ in vita contraximus, ratio nos quędam secretior docet, parciendã ignis esse naturam, cuius lux ad illuminandos iustos deputabitur, ardor autem ad concremandos peccatores proficiet. Qui ergo ita
August. videt ista, vix leuare oculos ad Deum audet, sed magis quasi stupentibus oculis, vt dicit Augustinus recũbit, & hoc est quod Moysem non audet aspicere, sed se abscondit. Eze. 9. Vidit virũ indutum lineis inter viros, qui portabant vasa mortis in manibus suis, & habebat attramentarium scriptoris ad renes, & dixit dominus ad eum, Transi per mediam ciuitatem Ierusalem, & signa Thau super frontes virorum gementium, & dolẽtium. Et sequitur quomodo viris, qui portabant vasa interfectionis pcepit, quod nec viro, nec mulieri, nec seni, nec iuueni parcerent, quin omnes,
H super quos signum Thau impræssum non viderent in frontibus gladio interficerent: a sanctuario meo incipite, & concluditur iniquitas domus
Christus. Iuda, & Ierusalem magna est valde, vir iste indutus lineis est Dei filius iudutus carne humana munda, & candida, in cuius tunica virgo Maria ministrauit artifex spiritussanctus, Attramentarium scriptoris portat ad latus, quia sanguine
Passio. fluente de eius vulnere laterali consignantur omnes ciues Ierusalem idest ciues ecclesiæ in bap-
Signare. tismo Octo viri vasa mortis portantes sunt diuinæ scientiæ in finali iudicio executores, vel diuinam sentetiam peccatoribus denunciantes, quales debent esse prælati, & prædicantes Nam per istos fideles ciuitatis Ierusalem Thau consignantur, aut sacramentorum administratione, aut ver-
Sacra. bi Dei prædicatione Signum Thau idest crucis Christi in fronte habere est virtutes, & opera Christi in sensibus, & in operibus demonstrare: quia in fronte vigent sensus, & in fronte, siue vul
I tu quilibet cognoscitur, & ab alio distinguitur:
Signum. Sed multi portant signum Thau in lingua, vel in habitu religionis, de quorum frontibus, idest operibus est deletum, sed per opera quasi per faciem seu frontem ab alijs scilicet bonis distinguentur, & discernentur, quando eis illa quæstio terribilis proponetur: Cuius est imago hæc, & superscriptio. Ideo tales cuiuscumque sint ætatis, status, sexus conditionis, professionis, audiẽt contra se sententiam mortis æternæ. Hanc sententiam euadent illi soli, qui signum Thau idest opera crucis habebunt in operibus, cui concordat quod dicitur in Apoc. 7. Audiui numerum signatorum centumquadragintaquatuor millia idest, soli obedientes, pęnitentes, perficientes, perseuerantes, habentes nomen agni id est Christi, & nomen patris eius, id est fidem humanitatis, & diuinitatis scriptum, idest, per opera impræssum,

Attende verbum terribile contra clericos, & re-
K ligiosos, qui nomine sanctuarij designũtur a san-
Prelati. Religiosi Clerici. Ecclesia. ctuario, ait, modo incipies. Nam illi priores, & maiores erunt in pœna, qui priores, & maiores fuerunt in dignitate, & culpa, quia vt ait sapiens: iudicium durissimum his, qui præsunt fiet durum, quia malè intrauerunt, durius, quia male vixerunt, durissimum, quia malè rexerunt, mala exempla dederunt, de quibus dicit Gre-
Gre. 2. q. 3. c præcipue. gorius. Quia tot mortibus digni sunt, quot mala exempla ad alios transmiserunt: incipiet ergo dura sententia ab isto sanctuario, nec mi-
Ecclesia. Templũ. rum, quia sanctuarium istud est pollutum immundicia, conculcatum ignominia, incensum, & iam combustum auaritia, depopulatum indeuotione, & irreuerentia. Deus, ait Propheta,
Psal. 88. venerunt gentes, gentiliter & infideliter viuentes, in hæreditatem tuam, scilicet ecclesiam, quam tu sanguine tuo emisti: sed quomodo ve-
L nerunt, certe, vt fures ad deprædandum, vt mer-
Prælati. Venire. catores ad emendum, vt ambitiosi ad se ingerendum, polluerunt templum sanctum tuum omni genere pollutionis, omni genere peccati, posuerunt Ierusalem in pomorum custodiam. Multi enim hodie custodiunt ecclesiam sicut custo-
Custodes diuntur pomeria, pomeria enim cõmuniter non putantur, nec fodiuntur, nec ligantur nec pastinantur, sed dominus pomerij, qui nullam curam, nullum laborem circa exercuit, fructus inde capit, sic multi sunt suas ecclesias sicut pomeria custodientes, fructus ecclesiæ suo tempore rapientes, nullum commisso populo seruitium impendentes, nec celebrantes, nec prædicantes, nec confessiones audientes, qui secundum veritatem ad restitutionem tenentur.

Iusto iudice dicitur Marc. vlt. Iesus assumptus est in cœlum, & sedet ad dexteram Dei per dex-
M teram iustitia designatur: quia in dextra est motus rectior ad iudicandum, virtus perfectior ad mensurandum, Motus rectus iudex lectus Iustitia est plena dextera tua. Iustus es domine, & rectum iudicium tuum Matthei 25. Statuet oues ad dexteram, hędos ad sinistram: tunc enim pugnabit per arma iustitiæ a dextris, & a sinistris. Matth. 25. Cum venerit filius hominis in sede maiestatis suæ, & omnes Angeli eius cum eo, &c. Cum enim venerit comitantibus Angelis, assistentibus
Veniret. Christus. Iudiciũ. Psal. 96. sanctis, apparentibus passionis instrumentis, coruscantibus flammis: quia ignis ante ipsum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius. Collidentibus elementis, conuenientibus iudicandis bonis, & malis libris, conscientiarũ, qui nunc clausi sunt, apertis cunctis cogitationibus, locutionibus, operationib. omnium omnibus nudè ostensis. Cum itaque sic iudex venerit, tunc sedebit &c. Qualiter autẽ sedit, & qũo iudicabit

A bit dicitur. Mala. 2. Ecce venit dicit dominus, & quis stabit ad videndum eum. Sedebit conflans, mundans, purgans, colans, conflabit affectiones, mundabit actiones, purgabit locutiones, colabit cogitationes. Et in omnibus istis multæ impuritates innenientur, ideo sanum esset consilium, quòd dum tempus habemus, ista omnia in fornace confessionis, & pœnitentiæ purgaremus.

Vniuersale autem iudicium futurum certitudinaliter colligitur ex iusta prouisione Dei, debita punitione mali, condigna remuneratione boni, perfecta reformatione vniuersi: has quattuor rationes deducit Aug. 22. de ciui. Dei cap. 1. Hoc ergo iudicium est prudenter expectandum, & cautè præueniendum iuxta illud, ante iudicium para iusticiam. Eccle. 18. Vt papirus conscientiæ inueniatur correcta, & lampas bonorum operum sit accensa ne cum fatuis virginibus careamus oleo
B deuotionis excludamur a regno consolationis audiamus verbum reprobationis: Amen dico vobis, nescio vos.

Circa iudicem nostrum Christum tria debemus considerare, quæ est autoritas conscientiæ excellentię ad disceptandum, claritas scientiæ ad discernendum, veritas iusticiæ ad exequendum, &
Bernard. remunerandum apparebit quidem in illo extremo iudice, qui secundum Bernardum Male iudicata reiudicabit autoritas, & potestas excellentiæ ad disceptandum, & citandum, quia omnes stabimus ante tribunal, vt recipiat vnusquisque prout gessit, hic bonum, siue malum. Ioan. 5. Omnes qui in monumentis sunt audient vocem filij Dei, & procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ, qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicij, pater enim omne iudicium de-
Aug. 20. de ciui. Dei. dit filio, vt dicitur in Ioan. 5. Vt enim dicitur 20. de ci. Dei. Iudicabit in illa die tota trinitas quantum ad autoritatis iurisdictionem, Christus quãtum ad sententiæ promulgationem, Apostoli, & viri Apostolici quantum ad sententiæ approbationem. Esai. 3. Dominus ad iudicium veniet
C cum senioribus populi sui. Iob. 30. Iudicium pauperibus tribuit: Tunc dicent mali montibus cadite super nos, & abscondite nos a facie iræ agni quia dies illa dies iræ, dies clamoris, & caliginis. Sopho. 1. Dies illa dies iræ, dies tribulationis, & angustiæ, dies calamitatis, & miseriæ, dies tenebrarum, & caliginis, dies nebulæ, & turbinis, dies tubæ, & clangoris: Quando dicitur peccatori, ligatis pedibus, & manibus proijcite eum, sicut cadauer fętidum in tenebras exteriores: ibi erit fletus ex fumo resoluente, & excæcante, & stridor dentium ex frigore constringẽte. Erit in illo iudice claritas noticiæ ad discernendum, omnia enim nuda, & aperta oculis eius. Vt dicitur ad Heb. 4. Nihil enim opertum, quod per istum iudicem nõ reueletur, & occultũ, quod non sciatur. Psal. 36. Iudicium tuum tanquam meridies: quia secundum iura clarior luce, debet
D esse sententia iudicantis. Vnde sicut esse, nec excogitari potest perfectior iudex Christo homine Deo sicut nec perfectius, nec rectius, nec clarius iudicium suo. Tunc enim idem erit omnium iudex, actor, testis, secundum August. lib. meditationum cap. 15. & in c. aliorum. 90. q. 3. Quando dicet. Esuriui, & non dedistis mihi manducare, &c. Et econtrariò. Esuriui, & dedistis mihi manducare ideo concludet. Ite maledicti: Et venite benedicti. Tunc dicturus est falsis consiliarijs, iudicibus iniquis, aduocatis puersis illud
Aduocati Hier. 5. Causam viduæ non iudicauerunt, cãm pupilli non direxerunt, & iudicium pauperum non iudicauerunt: Nunquid super his non visitabo dicit dominus. Immo visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum. Cum accepero tempus ego iustitias iudicabo. Attende tertio in isto iudice veritatem iustitiæ ad exequẽda, cum accepero tempus, &c. Modo enim est
E tempus miserendi, tunc erit tempus puniendi. Hanc iustitiam declarat Apostolus quasi ad Cor. 5. Omnes nos oportet manifestari ante tribunal Christi, vt recipiat vnusquisque prout gessit in corpore siue bonum, siue malum: Ecce edictum citationis: Quia citatio erat vniuersalis sine exceptione: omnes ait. Omnes enim, qui in monumẽtis sunt excusatione, & procuratoris institutione, quia nox erit patens, quia nihil agetur in occulto, ideo sine occultatione manifestari. Modo enim sicut stulti timemus crimina nostra manifestari vni homini cui in occulto loquimur, tanquã Deo sed tunc omnia omnibus manifestabuntur, cunctaque cunctorum cunctis archana patebũt. Erit peremptoria sine dilatione, vnde ait oportet: in momento in ictu oculi. Erit infallibilis sine deceptione, quia ante tribunal, vbi iudex non falletur verbis, nec flectetur donis. Erit inrefragabilis sine appellatione, vt recipiat vnusquisque prout gessit. Tunc enim vindicta carnis impij ignis, & ver-
F mis, quia ignis, grando, nix glacies, spiritus procellarum pars calicis eorum. Tunc mittetur in stagnum ignis ardentis, & sulphuris, & ascendet fu-
Pœna. Infernus. mus eorum in sæcula sæculorum. De extremo iudicio dicitur illud Apoc. 20. Iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera eorum: Libri autẽ isti, ex quorum scriptura oẽs iudicabimur, sunt nostræ cõscientię, quorum scriptura opera nostra sunt. In isto libro de anima
Liber. Cõsciẽtia Opera. scilicet in nostra conscientia, tria debemus legere diligenter, commissa ad deplorãdũ, omissa ad supplẽdũ, amissa ad recuperãdũ, quid, cõmissimus nefanda scelera, quid obmibmus cõcessa tpa, quid amisimus æterna gaudia, quid incurrimus æterna supplicia, vnde salubre est cõsiliũ, vt antequã irruat morbus, corruat corpus, defluat tempus, deficiat opus. legatur, & corrigatur huius libri de anima textus: cum Baltazar rex Babilonis fecisset

grande

G grande conuiuium, vidit manum scribentem in pariete, Mane Techel, Phares si itaque rex iste cuius esset manus scribens non cognoscebat, scripturam legere nesciebat, nec scripturæ sententiam intelligebat, & tamen tantum timebat, quod omnia ossa corporis quasi frangebantur, & compages soluebantur, quantum debemus nos timere, qui manum Dei nobis comminantem cognoscimus, quam euadere non possumus, qui scripturã, & sententiam de æterna damnatione intelligimus qui iam digitum scribẽtem in pariete mortem scilicet & continuam infirmitatem in corpore iam sentimus, continuè comedendo ad morte currimus. Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur super terram. Modum, locum, tẽpus, horam mortis ignoramus, certè multum deberemus Dei iudicium & scribentẽ contra nos manum formidare. Hic est ergo liber de anima, modo dum tẽpus habemus, cum diligentia corrigendus: quia post hanc vitam non poterit corrigi: sed si corruptus
H inuentus fuerit, sicut liber errores continens igni tradetur. In hoc libro de anima scripta sunt insignia imaginis diuinę, consilia legis naturæ, testimonia conscientiæ, facta omnia præsentis vitæ. Hunc librum de anima non scripsit Arist. sed digitus Dei viui, qui creauit animam ad imaginem sui, ex cuius scriptura omnes in iudicio iudicabuntur, sicut per instrumentum publicum manu nostra propria scriptum, sicut dicit illud verbum. Apoc. 20. iudicati sunt mortui. Iste liber a quibus
Cõfessio. dam pessimis scriptoribus scribitur enormiter peccati perpetratione, clauditur damnabiliter peccati impenitentia, & obstinatione, aperitur vtiliter, & salubriter pura confessionẽ, aperietur finaliter illis, qui modo claudunt inenarrabili confusione, quia vt ait Aug. 20. de ciuit. Dei c. 13. Vi diuina fiet, vt in iudicio vnicuique omnia opera sua bona, & mala ad memoriam reuocentur, & omnia omnibus manifestentur, quando veniet dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, &
I manifestabit consilia cordium. Corruptus est liber iste de anima, corrupta glossa, quia intentio peruersa: corrupta, & falsa interlinearis propter vilitatem, & immundiciam cordis, & cogitationis, corruptus, & falsus textus, quia immundus, fętidus, iniquus actus. Corrupta, & falsa ortographia, quia multorum locutio est simulata, & dolosa: Corrupta quia ficta, & falsa est eorum confessio. Hodie confitentur, & cras ad peccati vomitũ reuertuntur. Et sic faciunt punctum continuatũ dum non dimittunt peccandi propositum, cum tamen deberent duo puncta facere, quorum vnũ esset finis, & principium honestæ conuersationis. Talis liber tanquam errores continens comburetur.

In iudicio complebitur illud: Homo quidam
Matt. 25. peregrè proficiscens vocauit seruos suos, vni dedit quinque talenta, &c. Iste homo Christus est, qui peregrè profectus est, dum in cœlum
K Christus Ascensio. asumptus est, serui sui sunt fideles Christiani. Et est attendendum, quòd illa bona a Christo nobis tradita dicuntur talenta, dicuntur quinque, dicuntur duo, dicuntur vnum. Talenta dicuntur, quia ad negociandum, & lucrandum nobis sunt tradita: Quinque talenta designant omnia sensibilia, quinque sensibus appræhensibilia, quæ sunt extra nos, per duo bona naturalia, quæ sunt id quod nos corpus, & anima: per vnum donum gratiæ, quod perficit nos: quia quòd per superabundantiam dicitur, vni soli conuenit: Donum autem gratiæ excellit alia dona Dei, quia maior horum est charitas. Ita quod per quinque significãtur omnia sensibilia, quæ data sunt nobis ad quinque, in speculum contemplationis, vt in omnibus Dei potentiam, sapientiam, & bonitatem contemplemur, & in omnibus, & de omnibus ad discamus creatorem cognoscere, & laudare, in solatium consolationis, & regratiando Deo de omnibus, in exercitium perfectionis, vt mala, & aduersa si eueniant per patientiam toleremus, in do L
cumentum informationis, vt aduertamus, quod oĩs creatura, & insensibiles res inuiolabiliter obseruãt leges sibi a Deo inditas, vt patet in cursu solis, lunę, maris, & in omnibus alijs, solus homo ex sua malicia transgreditur omnem legem, & datam & inpræssam in subsidium, & vehiculum nostræ peregrinationis, & sustentationis, vt de omnibus accipiamus ad naturæ sustentationẽ. Tunc autem bene vtimur istis quinque talentis, quando appetuntur citra licitum: non enim licet ea appetere, vel diligere quantum Deum, sed semper citra, quando acquiruntur iuxta licitum, quando expenduntur citra licitum, quando distribuuntur infra licitum. Qui autem sic negociatur, tunc alia quinque superlucratus est, quando dabuntur ei æterna pro terrenis. Per duo talenta significatur corpus, & anima. His autem talentis rectè vtimur, dum omnia facimus ratione rectè discernente, voluntate rectè imperante, corpore prompte exequente. Talis negociator alia duo super- M
lucratus est: quia duplex ei stola, scilicet corporis, & animæ dabitur. Per vnum talentum gratia siue charitas designatur: quia vnum dicitur, tũ quia vnit cum Deo, tum propter suam excellentiam, tum quia sola omnes virtutes ornat, format, viuificat. Hoc talento rectè vtitur, qui ad susceptionem gratiæ diligenter se præparat, datam sollicite conseruat, conseruatam per bona opera quotidie augere procurat: quia in via Dei non progredi est regredi. Tunc autem non solum talentum geminatur, sed maior gratia, quam prior esset, ei datur. Sed di- Loc. 19.
citur, quod seruus malus abscondit illud in terra, & eodem cap. dicitur, quod fodit ipsum in terra, tunc talentum gratiæ in sudario absconditur, quando immunda cogitatione animus

A mus maculatur, & gratia amittitur. In terra abscõditur, quando peccatum opere perpetratur. In terra profundè absconditur, quando peccandi consuetudine animus induratur, & obstaculum gratiæ opponitur. Cuilibet autem bene negocianti dicitur. Euge serue bone, &c. 3 Reg. 5. Lauare septies in Iordane, &c. Iordanis interprætatur riuus iudicij: oritur in nobis timor, ex timore oritur Iordanis, idest fluuius lachrymarum, in quo Naaman peccator leprosus mundatur a lepra peccati: vnde in hoc fluuio debet peccator lauari non solum intingi: quia magna lachrymarum copia oritur ex consideratione diuini iudicij, & sententiæ proferendæ.

Matt. 25. Sententia extremi iudicij, qua dicetur: Ite maledicti, & venite benedicti, designatur in diuisione aquarum. De primis aquis dicitur Nume. 6. A-
Aqua. B quæ maledictionis, &c. Iste aquæ maledictionis est sententia lata contra malos: Ite maledicti, &c. In fęmore est vis generatiua, computrescet ergo fęmur, in quo significatur priuatio omnis spei, ut ex tunc nullam prolem operis meritorij possit facere: disrumpetur vterus propter uehementiam doloris. De aquis benedictionis. Ioh. 3. Fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.

Item designatur ista diuisio per aquas viuas, & & mortuas. De primis aquis Apoc. 22. Qui vult accipiat aquam vitæ gratis. De aquis mortuis Iosuæ 3. Aquæ inferiores: & illud Esa. 2. Dies Domini exercituum, &cæt. dies domini, dies iudicij. Tunc enim superbi humiliabuntur. Per Cedros libani intelliguntur hypocritæ, qui gloriantur in candore exterioris apparentiæ: Libanus enim interprætatur candidatio. Psal. 28. Vox domini confringentis Cedros. Per quercus Basan intelliguntur qui de suis vitiis gloriantur. Psal. 47. In spiritu vehementi conteres naues Tharsis. Sicut enim quercus est fructus porcorum, sic pec-
C cata sunt cibus Dæmonum. Basan interprætatur confusio: nam tales gloriantur de his, de quibus confundentur. Per montes excelsos intelli-
Psal. 96. guntur superbi, uel prælati. Montes sicut cera fluxerunt a facie Domini. Per colles oliuarũ intelliguntur sapientes mundi. Naum. 1. Montes. Per turrim excelsam intelliguntur gloriantes de nobilitate generis. Gen. duodecimo. De turri Babel, quam ædificauerunt volentes sibi facere nomen. Ezech. 26. Turres suas. Per murum mu-
Esaiæ 3. nitum intelliguntur gloriantes de potestate. Tre. 2. Cogitauit dominus dissipare muros. Nota de muris Hiericho, Iosuæ 6. Per naues Tharsis in-
Iosuæ 6. Psal. 47. telliguntur gloriantes in diuitijs. In spiritu vehementi conteres naues Tharsis. Per visum pulchrum intelliguntur gloriantes de pulchritudine corporali quibus dicitur Esa. 3. pulcherrimi, &c. Apoc. 2. Gladius ex utraque parte acutus, &cæt. Vir ille est Christus in medio septem candelabro

rum idest omnium ecclesiarum. Gladius ex utra- D
que parte acutus est eius sententia contra malos, quæ ex vtraque parte scindet, quia in corpore & anima damnabit malos.

Et nota de iudicio Dei cõtra peccatores illud: Signa Thau. Non perdat oculus tuus, &c. Vir in- Ezec. 9.
dutus lineis vestibus humanitatis, mundis, & candidis, est Christus. Viri portantes vasa mortis in manibus sunt Angeli de mandato Christi, in manu, & potestate sua damnationem reproborum, habentes Thau q̃ est signum crucis. Thau super nos portamus, quando mortificationem crucis Christi in corpore nostro habemus. Illi non portant Thau, qui a pœnitentia se excusant, & tangit Pęnitẽtia.
aliquos status ad maiorem timorem. Aliqui dicunt. Senex sum, non possum facere pœnitentiã, alij adolescens sum, adhuc potero facere pœnitẽtiam, alij ratione bonitatis, alij ratione integrita- Religio.
tis, & immunditiæ carnis, alij ratione munditiæ E
mentis dicunt. Virgo sum. Alij ratione delicationis, quos vocat mulieres: sed ut ostendat, quod nulla ualet excusatio; ideo dicit. Senem adole- Ezec. 9.
scentem, &c. Et addit a sanctuario idest a clericis, Prælati.
qui ad custodiam sanctuarij deputati sunt, qui amplius sunt in culpa, & in maiori erunt pœna. Clerici.

Vel Thau est charitas, qua distinguuntur filii regni a filijs perditionis: quia in quocunque statu sint quæcunque bona faciant nisi in charitate facta fuerint, omnia sunt mortua.

Et nota de iudicio Dei contra superbos, de Nabuchodonosor, qui propter superbiam eiectus est a regno, & cum feris idest Dęmonibus fuit habitatio sua: Gen. 37. Fera pessima deuorauit, &c.

Nullus iudex debet proferre sententiam donec Iudex.
ei constet plenè de ueritate, sicut docet dominus dicens in persona iudicum: Descendam, & vide- Gen. 18.
bo utrum clamorem, qui uenit ad me, opere completerint, an non sit ita, ut scientia.

Iudices non debẽt in iudiciis usurpare auctoritatem, nec in sententiis precipitare ueritatem. F
Quod figuratum est Matth. 13. Vbi dixerunt serui domino de zizannia, quæ designat peccatores: Vis imus & colligimus ea: quibus ait: Sinite usq; ad messem. ¶ Principes, & iudices non debent Gen. 14.
munera recipere. Legimus de Abraam, per quem significantur Principes, quod quando obtenta victoria de hostibus suis Abimelech uenit ei obuiam, & uoluit ei dare spolia: tunc ait Abraam: Le-
uo manum meam ad dominum Deum possessorẽ, q̃ non recipiã quicquam. Itẽ per Moysen significantur Pontifices, qui qñ murmurabant, quod Num. 6.
contra ipsum dixit: Tu scis dñe, q̃ nec asellum tuli, nec oppressi aliquem, nec calũniatus sum quempiam. Item Samuel, per quem significãtur iudices, qui iudicauit Israel in ęquitate, & ueritate, q̃ dixit præsto sum si tuli cuiusquã bouẽ, aut asinum, si calumniatus sum aliquem, aut si oppressi quẽpiam,

P aut

A aut si accepi munus &c. Item Elisæus, per quem
4.Reg. 5. significantur sacerdotes, quando curauerat Naaman a lepra sua, dixit Elisæo, quòd acciperet ab eo munera, cui dixit Elyseus: Viuit dominus, ante cuius conspectum sto, quòd nihil accipiam. Tales deberent esse sacerdotes: & vtinam recipientes efficerentur leprosi, sicut accidit Giezi, quia munera recepit.

Dan. 7. Vltimus per quem significantur Doctores, & consiliarij fuit Daniel, de quo dicitur in Daniele, quòd cum Balthasar vidisset manu scribere in pariete: Mane, techel, phares, promisit munera magna dare ei, qui scripturam legeret, cum Daniel scripturam legisset, & interpretationem dixisset, rex voluit ei dare munera, cui Daniel: Munera tua sint tua, dona tua alter accipiat, ego scripturam legam tibi, &c. 3. Reg. vlt. Iosaphat fecit naues &c. Iosaphat iudicem significat interpretatur enim iudicans Sap. 1. Diligite iustitiam, &c.

B Ophir designat mundum: interpretatur enim infirmans: per aurum amor temporalium, siue auaritia figuratur: nauis Iosaphat propter aurum vadit, quando iudex, vel prælatus non nisi pecuniam quærit. Quære de hoc in tabula de aduocatis & consiliarijs.

De Mariæ Virginis assumptione.

Apoc. 1. VIdi in dexteram sedentis librum scriptum
Matth. 1. intus, & foris. Iste liber potest dici beata virgo. Liber generationis Iesu filij Dauid: dextera in qua est iste liber est amplexus filialis:
Cant. 2. Dextera illius amplexabitur me. Iste liber est intus scriptus sanctitate, foris honestate, intus in mente, foris in carne. Iste liber est signatus septem sigillis: quia præsignata septem figuris, quę
Gen. 6. sunt arcus ætheris, Arca fœderis, Virga germinis, Rubus visionis. Vellus Gedeonis, Thronus Salomonis. Horologium solis, virgo Maria
Iud 20. in scripturis per uirgam designatur. Hæc est vir-
Num. 17. C ga, cuius adoratur summitas Heb. 11. Adorauit
Exo. 3. Iud. 6. fastigium; Ex qua liberatur captiuitas. Exod. 4.
2. Para. 7. Eleua virgam, &c. Per quam inflammatur cha-
4. Re. 20. ritas Iudic. 6. Extendit Angelus &c. Per quam confortatur infirmitas Virga tua, & baculus. Hæc est virga per quam legimus facta esse innumera miracula, hæc est virga data in liberationem peccantibus, vnde figuratur per virgam Moysi, qua percutitur aqua, & uertitur in sanguinem; quia meritis Mariæ virginis fluxus carnalis affectus vertitur in pudorem. Hac uirga percutitur puluis, & fiunt cynifes pungentes: quia suffragio uirginis affectus terrenus conuertitur in dolores: extenditur in cœlum, fiunt grando, fulgura, & tonitrua: quia suffragio uirginis incutitur peccatoribus tonitruum timoris diuini iudicij, fulgur, & grando pœnarum inferni. K
Est hæc virga in defensionem pugnantibus, unde pugnaturus populus Israel contra Amalech, stabat Moy. in vertice montis habens virgam Dei in manu: & sic Amalech, qui gens bruta interpretatur, & significat Dæmones, fugabatur. Est etiam in eruditionem studentibus, vnde per virgam, qua Ruth excutiebat hordeum figuratur, intrante enim Ruth, hoc est deuota anima, agrum scripturæ, vel cuiuscunque alterius scientię tot manipulos colligit, quot veras sententias inde extrahit, quod fit a deuotis auxilio virginis Mariæ; cuius auxilio granum a palea excutitur, dum vera sententia a falso intellectu separatur. Est etiam in deuotionem orantibus: E
vnde figuratur per virgam, qua Angelus sacrificium, Gedeonis tetigit, & igniuit. Gedeonis sacrificium significat orationis affectum, azimi panes, puræ cogitationes, carnes, piæ affectiones: In scriptura enim cor carneum, pium figurat affectum: Dabo vobis cor carneum. Sum- Eze. 11.
mitate vero virgæ ab angelo tangitur sacrificium, & ignitur, quia dum rore supernæ gratiæ per virginem impetratę mens orantis perfunditur, affectus eius per deuotionis incendium inflammatur. Moy. ergo idest cuilibet Christiano de aquis baptismi sumpto dicitur; Virgam sume in manu tua, in qua facturus es signa, & prodigia, idest Mariæ semper suffragium inuca, per quem impetrare poteris postulata.

¶ De assumptione Virginis exponitur illud. Vi- Apoc. 12.
sa est arca testamenti in templo. Dicitur enim Arca.
arca propter gratiam sanctificationis. Et sic dicitur arca artificio cara. Secundo propter gratiam conceptionis, & sic dicitur arca arcani capacissima. Tertio propter gratiam fruitionis, & sic dicitur arca arte cathedrata. Quia ergo secundum
corpus fuit arca continens thesaurum nostræ F
redemptionis: ideo de ipsa quantum ad corpus dicitur illud verbum. Visa est arca, &c. De eodem exponitur illud: Multiplicatæ sunt aquæ, & eleuauerunt arcam in sublime a terra. Multiplicatio
aquarum, plenitudo gratiarum: arcæ pulchritu- Gen. 7.
do Marię sanctitudo, arcæ sublimatio, Mariæ glorificatio in corpore & anima. Psal. 121. Surge Domine in requiem tuam: tu, & arca sanctificationis tuæ.

De assumptione Virginis exponitur illud: Si- Apoc. 12.
gnum magnum apparuit in cœlo: mulier amicta Sole, & Luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim: in ipsa e- Signum.
nim fuit signum: detentionis verbi. Esaiæ trigesimooctauo. Hoc erit tibi signum fęcundationis uteri. Iudic. sexto. Ne irascatur sudor: Generationis filij. Dabit Dominus ipse uobis signum: Ecce virgo concipiet; propterea fuit signum fœderationis mundi. Arcum Gen. 9.
meum

A meum ponam in nubibus, attestationis fidei. Nume. 16. Refer virgam Aaron, &c. Propitiationis rei. Hester. 4. Virga auream pro signo clementię. Amicta fuit sole in sua assumptione propter quattuor dotes corporis, quæ sunt impassibilitas, subtilitas, agilitas, claritas. Est autem mulier non infirmitate, sed singulari dignitate, quia præordinata diuino intuitu, sanctificata in ortu, dignificata in conceptu, magnificata in partu, glorificata in transitu, ideo benedicta tu in mulieribus. Luna autem cuiuslibet mutabilitat, sub pedibus eius fuit, quia in corpore, & anima glorificata existit. Corona duodecim stellarum est ornatus duodecim priuilegiorum. Quorum quattuor sunt a Deo, sanctificatio, vteri, salutatio Angeli, obumbratio spiritus sancti, conceptio filij Dei: Quattuor a parte animæ, solicitudo conuersationis, sollicitudo examinationis, Certitudo intelligentis, promptitudo assentientis, quattuor a parte cor-
B poris per animam, virginitas sine exemplatione, fæcunditas sine corruptione. Grauida sine grauatione, paupera sine dolore, & læsione vel afflictione. Propter prima quattuor dicitur Aue Maria gratia plena: propter alia quattuor: Dominus tecum: propter alia quattuor: Benedicta tu in mulieribus.

Apoc. 12. De eius assumptione exponitur illud Apoc. 12. Datæ sunt mulieri duæ alæ aquilæ magnæ, vt volaret in locum suum, vbi habet locum paratum a Deo. Virgo Maria dicitur mulier non fragilita-
Mulier. te, sed fæcunditate, fuit enim mulier inter mu-
Iud. 5. lier comparitate sexus. Benedicta tu inter mulie-
Iud. 15. res Iesabel præter mulieres disparitate status. Benedicta tu: Super mulieres in paritate gradus Hester. 2. Adamauit. Alæ autem quæ matrem Dei leuauerunt, fuerunt virtuosæ: ideo erectiuæ respectu Dei speciosæ, ideo ornatiuæ respectu sui: Gratiosæ, ideo protectiuæ respectu nostri. Duæ alę dicuntur erectiuæ respectu Dei quia sublima
C ta illis fuit ad Deum vltra omnem puram creaturam. Istæ sunt generositas genitricis, & autoritas imperatricis. Ezech. 17. Aquila grandis, &c. Duæ alæ ornatiuæ respectu sui, vt multa reducantur ad duo sunt puellaris virginitas, singularis fęcunditas Esai. 8. Erit extensio alarum. Duæ alæ pro-
Esai. 8. tectiuæ respectu nostri, quamuis multipliciter
Psal. 16. protegat nos, possunt dici propiciatio offensorũ
Psal. 62. Sub vmbra alarũ tuarum protege me: Procuratio gratiarum. In velamento alarum tuarum exultabo: Volatus autem suum ad æthereum scilicet thalamum habuit infinitatis situm, & initium per humilitatem, quæ eam impulit, quia humilitas ex altat agilitatis motum per virginitatem, quæ eam pertulit. His alis eleuata ascendit, & volauit super pennas ventorum, idest super choros Angelorum.

In sabbato sepulturæ Christi fides remansit in sola virgine Maria, quod significat illa cande-
la, quæ accensa remanet in triduo hebdomadæ D
sanctæ alijs extinctis. Et ob virgini Mariæ in sabbato specialter solennizat ecclesia. Non enim poterat ignorare ipsum esse verum Deum, quem conceperat Angelo nunciante. Can. 3. Fer culum fecit sibi rex Salomon de lignis libani, columnas eius fecit argenteas reclinatorium aureũ ascensum purpureum media charitate constrauit
propter filias Ierusalem. Salomon rex pacificus, Christus.
magnificus, munificus, opulentissimus, sapien- Solium.
tissimus, fecit ferculum, id est dedicauit virgini Cathed.
vterum, qui dicitur ferculum idest sedẽ vel solium propter constantiæ firmitatem de lignis libani, vt simul attendans in lignis veram fæcunditatem, in libano mundissimam virginitatem: columnas argenteas, vt in columnis attendans recti tudinem vitæ in argento pulchritudinem famæ, reclinatorium aureum, ut in reclinatorio attendas tranquillitatem conscientiæ, & in auro limpiditatem sapientiæ: ascensum purpureum me-
dia charitate constrauit, vt simul in ipsa cogno- E
scas claritatem cognitionis, & ignitam charitatem dilectionis. Et hoc propter filias Ierusalem
idest fideles animas informandas, & reforma- 2. Par. 3.
uas. In 2. Paralipo. 3. Strauit Salomon pauimentum templi preciosissimo marmore decore multo. Salomon pacificus est artifex spiritus scilicet marmor preciosum uirginis pauimẽtum humilitas, decor virtutum varietas. Ex quibus con- Gen. 28.
cluditur uirginis gratiositas Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit dominus: odor agri uirginalis uterus, ut sol splendorem, stipes florem, flos odorem, sic virgo genuit saluatorem, vnde hæc benedictio, quæ est Christus, Benedict.
fuit de rore cæli, & pinguedine terrę idest de spiritus sancti gratia, & virginis substantia, fuit Christi conceptio benedicta, unde fluuius egrediebatur de loco uoluptatis idest Christo de uirgine, riuus, uel fluuius a fonte uirgo Maria protegit peccatores occurrens Christo iudicij, ut me- F
diatrix, loquens, ut aduocatrix prohibens, ut supplicatrix unde ait Dauid ad Abigail: Benedictus dominus Deus tuus, qui misit te in occursum meum, & benedictum eloquium tuum, & 1. Reg. 15
benedicta tu, quæ prohibuisti me hodie, ne irem ad sanguinem, & ulciscerem me manu mea.

De eius assumptione 2. Regum. 6. Dauid, & omnis Israel adduxit arcam domini cum gaudio, erant cum Dauid. 7. chori scilicet, cœlestium spirituum, patriarcharum, prophetarum Apostolorum, martyrum, confessorum, uirginum.

Conceptio filij Dei ex uirgine fuit designata in uirga Aaron, de qua numero. 22. Inuenit Moy. germinasse uirgam, & turgentibus gemmis id est manifestis uirtutibus, vel donis sancti spiritus eruperant per manifestam con-

A uersationem, flores manifestabantur virtutes, qui folijs dilatati per conuersationem in amigdala id est perfectionis opera dilatati sunt. Gen. 2. Fons ascendebat de terra, quia abundans gratia scaturit de virgine Maria irrigans vniuersam superficiem terræ: quia de plenitudine suæ gratiæ accipiunt vniuersi, vt dicit. Bernardus Egris curationem, tristis consolationem, &c. Hester. 10. Fons paruus creuit in fluuium magnum, & in lucem, solemque conuersus est, & in aquas plurimas redundauit. Hester ista virgo beata creuit in fluuium solem lucem: sic nos vegetet ad vitam, vt flumen per humiditatem gratiæ, vt sol per caliditatem misericordiæ, & lux per splendorem formæ, & conuersationis honestæ vt flumen enim vegetat ad humiditatẽ, vt sol ad caliditatẽ, vt lux cõsilians cõtrarietatẽ ideo ipsa intelligitur per illum fontẽ solis Iosuę, Terminus filiorum Iudæ pertransit ad aquas, quæ vocatur Fons solis.

B *De ecclesia.*

APoc. 2. vidi in medio septem candelabrorũ aureorum. Iste est Christus, qui sicut cor in medio animalis influit sensum, & motum sic Christus in totum corpus ecclesiæ influit sensum fidelis cognitionis, & motum meritoriæ actionis septem candelabra sunt vniuersalis ecclesia, quia per septennium vniuersitas figuratur. Ista candelabra sunt aurea per charitatem, de auro ductili p obedientiam, in triplici pede in fide trinitatis fundata, sursum erecta per fidem, lumine veritatis fidei accensa. Iste habet in dextera sua septem scilicet sacramenta, quibus ornatur ecclesia, vt cœlũ stellis, quæ dicuntur in Christi dextera: quia ab eius potentia recipiunt efficaciam, & virtutem.

Sacramẽta. De ecclesia intelligitur illud Vinea facta est dilecto in cornu filio olei, sepiuit eam, lapides elegit ex ea, ædificauit turrim in medio eius, torcular extruxit in ea, & expectaui, vt faceret vuas, & fecit

C labruscas: & nunc ostendendam vobis, quid faciã vineę meæ, auferam sepem eius, & erit in conculcationem, diripiam maceriam eius, & erit in direptionem, & ponam eam desertam: non putabitur, neque fodietur, & ascendent super eam

Esai. 5. vepres, & spinæ, & nubibus mandabo, ne pluant super eam imbrem. Quæ sit ista vinea, quia Christi ecclesia, & congregatio clericorum. Ipsemet

Passio. Isaia dicit vinea, ait, domini exercituum domus Israel est, hæc uinea facta est dilectio filio Dei

Sanguis. in cornu olei, quia fracto corun fracto alabastro corporis sui in cruce, effudit sanitatis & medicinæ oleum, sanguinem. s. suum, cuius humore sic tota ecclesia irrigatur, vt nulla vitis, nullus scilicet fidelis vuam Deo sapidæ operationis possit producere, nisi humor huius olei intingatur huius vineæ vites sunt, cuncti fideles, cultores vineę sunt patriarchæ, prophetæ, doctores, & omnes qui ab origine mundi missi sunt ad istam vineã K excolendam, Sicut dicit Greg. In homel. 19. super illo Simile est regnum cęlorum homini patrifamilias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam. Torcular in vinea extruxit, dum in ara crucis botrum sui corporis comprimi voluit, vnde fluit illud vinum omni sapore plenum, quo mentes fidelium inebriantur, & lętificantur: Quia hic vinum lætificat cor hominis. Lapides Ecclesia. ex illa elegit, quia errores amouit, & corda per errorem indurata confregit, & infideles, qui corda habent lapidea maxime Iudæi a fidelibus separauit. Turrem ædificauit, quia magna autoritate, & potestate ecclesiam vallauit. Sic Christus ad istã vineam se habuit. Sed quomodo se habet vinea ad Christũ. Et expectaui, ait, vt faceret vuas, fecit autem labruscas: quia & si cantamus, legimus, prædicamus, & alia opera, quæ videntur bona faciunt multi non tamen sunt Deo accepta, Opera. nec sapida, nec grata: quia procedunt ex conscię L tia infecta, vel intẽtione peruersa: Respexit enim Gen. 4. Deus ad Abel, & ad munera eius: non enim acceptat manum, nisi prius acceptet animam, ideo ait talibus Kalẽdas vestras, & solennitates vestras odiuit anima mea, incensum abominatio est mi Esai. 1. hi, inqui sunt cætus vestri, cum multiplicaueretis orationes vestras, non exaudiam manus vestræ sanguine plenæ sunt vel turris protectionis est Christus in medio ecclesiæ, quia turris fortissima nomen domini: ideo timendum est quid iratus dominus faciat huic vineæ, quod sequitur Sepem auferet, & detur in direptionem: maceriam de- Ecclesia. struat, & detur in conculcationem. Quod enim iã vepres idest pruritus carnalis concupiscentiæ, & voluptatis, quod spinę auaritiæ, & temporalis cupiditas vineã operiãt, & vuas bonorũ operũ impediant, satis patet, quod nubes imbrem gratiæ de super non pluant idest quod suffragia sanctorum peccatis nostris exigentibus nobis deficiant, est etiam formidandum. Ecclesia est domus illa, quã vir sapiens idest Christus ædificauit supra petram, & descendit pluuia carnalis voluptatis, & M venerunt flumina mundialis auaricię, & vanitatis: Flauerunt venti superbiæ, & fastuositatis, ir- Matth. 7. ruerunt in domum illam: quia ab istis semper in pugnatur ecclesia, & religio sancta, & non F undata. cecidit nec ecclesia, nec religio fundata enim est earum quælibet supra petram firmam: Petra autem erat Christus.

Ecclesia est illa arca, quã ædificauit Noe idest Gen. 3. Christus de ligno leuigatis, de sanctis viris sine peccatis, linita intus, & foris bitumine claritatis. Qui extra istam arcam fuerint in diluuio extremi iusticij peribunt: quia extra catholicam ecclesiam non est salus, 3. Regum. 13. Hoc erit signum quod locutus est dominus, ecce altare scindetur, & effundetur cinis, qui in eo Ecclesia. est. Altare scindetur, ecclesia persecutionem pa- Prælati. cietur.

A tietur. Et effudetur cinis qui in eo est, quia vilitas multiplicis peccati, quæ nunc latet toti mundo ap

Matt. 20. parebit. Simile est regnum cęlorum homini patrifamilias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam, &c. Hic describitur prouidentia Dei. circa totum decursum ecclesiæ militantis: quia primo mane mũdi, quod fuit ab Adã vsque ad Noe: hora tertia, quæ fuit a Noe vsq; ad Abraam: hora sexta, quæ fuit ab Abraam vsq; ad Moysen: hora nona, quæ fuit a Moyse vsque ad Christum: hora vndecima, quæ durat ab aduentu Christi vsque ad diem iudicii. Operarios ad excolendam vineã. i. ecclesiam misit, eo q̃ per sanctos patres. Postea per legis Doctores, & Prophetas. Vltimo per Apostolos Doctores, & alios verbi Dei prædicatores non cessauit fideles ecclesiæ erudire. Quibus operariis promisit vnum denarium, cuius maceria est aurum puræ humanitatis, cuius est impressio imago Dei patris. Est autem

Ista dicta sunt beati Greg. homelia 19. Horæ. Mundus. Tempus. Prædicatio.

B Hierosolymis probatica piscina, &c. Hierosolyma ecclesiam catholicam designat, in qua sola est piscina sacramentalis, & medicinalis curans a quacunque infirmitate homo detineatur. Huius aquam mouet Angelus, quia sacramentis dat efficaciam ipse Christus: hic est qui baptizat. Prouerb. 24. Per agrum hominis pigri transiui, & per vineã viri stulti. Et ecce totum repleuerant vrticæ: operuerant superficiem eius spinæ, maceriã lapidum destructa erat. Ager istę, & uinea est Christi ecclesia, vel religio sancta: quia diligenter excolentes inde colligunt triticum sanctæ operationis, & vinũ spiritualis consolationis. De ista vinea. Psal. 79. Vineam de Aegypto transtulisti, dux itineris fuisti in conspectu eius, extendit palmites: exterminauit eam aper de silua: Ista est ergo vinea viri stulti, prælati mali, curati diabolici, quam aper idest Diabolus depascit singularis, ferus est auaritia, uel luxuria. Istam operuerunt, spinæ auaritię, & cupiditatis, vrticæ immunditiæ, & fœditatis, destructa est maceria, quia perijt timor Dei, honestas, & obedientia, & totũ procedit. Vin ea periit ex hominis pigri, prælati scilicet mali negligentia, ideo sequitur, quod a talibus agricolis vinea auferetur, & dabitur aliis, qui reddant fructũ, &c. Ioh. 19. Erat autem tunica inconsutilis desu-

In Clem. unica. de sũma Tri. & fide catholica. Hæretici.

C super contexta per totum. Ista Christi tunica est fides, & catholica ecclesia, quæ est inconsutilis, eo quod non habet petias diuersitatis. Nam vna, & eadem est omnium fidelium ab origine mundi vsque ad finem fides, & una ecclesia: desuper contexta per totum ratione operum charitatis, & ornatus sanctitatis, & ratione sacramentorum. Sed hanc nituntur hæretici diuidere, quos Christi crucifixores in hoc eis minus mali, arguunt, dicentes: Non diuidamus eam, sed sortiamur cuius sit. Si quæris cuius est ista tunica, respondetur quod collegij Christianorum non Saracenorum, aut infide lium. Gen. tertio. Collocauit dominus ante Paradisum Cherubin, & gladium, &c. Paradisus delitiarum, & locus voluptatis est catholica ecclesia, in qua produxit dominus omne lignum pulchrũ D uisu, & ad uescendum suaue, idest omnia carismã Sancti. ta gratiarum, & omnia sacramenta saluti humani generis necessaria, uel omnes differentias sanctorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, quorum exempla sunt ad uescendum, .i. ad imitandum suauia, lignum uitæ in medio Paradisi ipse Christus. Quia sicut Sol in medio Planetarum, & cor Medium. in medio animalis, a quo omnia membra recipiunt sensum, uitam, & operationem, sic sacramẽ Euchari. tum Eucharistiæ est in medio sacramentorum, a cuius concentu omnia sacramenta habent totam suam efficaciam. Cherubin est plenitudo. i. certitudo fidei, gladius flammeus, & uersatilis est autoritas, & potestas ecclesiæ, quibus Christi ecclesia ab E hæreticis, & a malis christianis protegitur.

Ezechiel uidit templum quadratum, quod san Ecclasia. ctam ecclesiam figurabat. Primus angulus fundatur in contemptu terrenorum, & istum angulum fundauerunt Apostoli, in quorum persona ait Petrus: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. Matt. 6. Secundus angulus fundatur in tolerantia tormentorum, & patientia aduersorum, & istum angulum fundauerunt Martyres: isti enim sunt, qui uiuentes in carne plantauerunt ecclesiam sanguine suo. Tertius angulus fundatur in contemplatione supernorum: & istum angulum fundauerunt Doctores, C& onfessores. Quartus angulus fundatur in repressione omnium carnalium desideriorum, & istum Virgines fundauerunt, de quib. dicit Apostolus, q̃ carnem suam crucifixe- Ad Gal. 6 runt cum uitijs, & concupiscentijs, qui cum sapiẽ F tibus uirginibus lampades parauerunt, Christo sponso obuiam exiuerunt, quibus ait Saluator: Sint lũbi uestri pręcincti, &c. Vnde tẽplũ Domi- Matt. 15. ni, q̃ est ecclesia Christi, fundata est in pauperta- Luc. 12. te, vt patet in Apostolis: in austeritate, vt patet in Martyribus, in deuotione, & doctrinę veritate, vt patet in Doctorib. & Confessoribus: in castitate, & puritate, in Virginibus. Sed hodie auaritia & cupiditas primum angulum, carnalis uoluptas secundum, indeuotio, & sæcularis conuersatio tertium, carnalis corruptio, quartum angulum fundit us destruxerunt: ita quòd templum Domini funditus est destructum: ideo, quia Christus non habet, in quo habitet, videtur ecclesiam totaliter deseruisse. In ecclesia & in mundo omnis ordo hodie peruertitur, & ordinatio vniuersi subuertitur: Ante fit retro, quia dimissis bonis operibus mala quotidie multiplicantur. Facti sunt retro, & non ante. Abundauit enim iniquitas, & refriguit charitas; cum tamen Gier. 7. dicit Apostolus: Quæ retro sunt obliui- Ad Phi. 3.

G scens ad anteriora extendo. Fit dextrum sinistrũ,
Philip. 3. tum quia boni opprimuntur,mali prosperantur,
honorantur, & promouentur a Deo, quod Aba
cuch Propheta de diuina iustitia,quæ hoc tolerat
ad mirans ait:Quare domine taces iniquo con-
culcante iustiorem se? Completur hodie myste-
Gen.47. rium,quo Iacob cancellauit dexteram in sinistrã.
Fit sursum deorsum:quia dimissis viris morige-
ratis & literatis,pueri illiterati, effęminati princi-
Eccl.10. pantur, & promouentur. Vidi stultum positum
in dignitate sublimi, & diuites scilicet spirituali-
bus diuitijs,sedere deorsum, vidi seruos in equis,
& Principes ambulantes quasi seruos: vnde ad
litteram hodie currit mundus,& ecclesia, sicut
Salomon præuidit, & prædixit. Eccl. 9. Vidi sub
sole, nec velocium esse cursum: nec fortium esse
bellum, nec sapientium esse panem, nec docto-
rum esse diuitias, nec artificum esse gratiam, sed
H tempus casumque in omnibus. Et ideo vt ait
Ioan.in Apoc. Hic sapientia est istis diebus ma-
lis,vt in omnibus reuereamur diuinam prouiden-
tiam, nec prosterneamur per diffidentiam, ar-
memur per patientiam,animemur ad perseueran-
tiam,quia sic veniemus ad gloriam.

Apoc.6. Luna. De ecclesia, quæ a Christo illuminatur, ut
Luna a Sole dicitur: Luna facta est tota sicut
sanguis, quod verum apparet, tum propter fœ-
Exo.4. ditatem,tum amorem parentum,& carnalitatem:
Filij. unde hodie potest dicere ecclesia Christo: Spon-
Clerici. sus sanguinum tu mihi es, quia ipso permitten-
Religiosi. te, & patienter tolerante filios sanguinum con-
cipit, & parit seditiosos discordia, uoluptuosos
insolentia, pomposos excellentia, & arrogantia,
frontosos irreuerentia, maculosos luxuria, ex-
cæcatos parentum amicitia. Rebecca igitur eccle-
sia quasi moriens ex conceptu talium filiorũ cla-
mat ad dominum dicens:Si sic futurum erat,quid
necesse erat concipere? immo melius fuisset abor
sum de talibus fecisse.

Matt. 17. Ecclesia est ille mons superius luminosus fidei
Mons. I veritate, inferius spaciosus charitate, interius hu-
morosus deuotionis vbertate, exterius pascuosus
exemplorum honestate,in quo Christus adduxit,
& assumpsit Petrum, Iacobum,& Ioannem, qui
figurant fideles, fidem Trinitatis habentes. Ibi
transfiguratur ante eos,ostendens eis gloriam fu-
turæ resurrectionis,quæ alteri sectæ non ostendi
Candela- tur. Exo. 27. Facies candelabrum de auro. Hoc
brum. candelabrum est ecclesia in triplici pede Trinita-
tis fundata, de auro per charitatem, habens
hastille eleuatum,per spem superius,illuminatum
per fidem, aurum est ductile propter obedientiã
præceptorum.

Ecclesia vniuersalis designatur per septem can-
Candela- delebra aurea, inter quæ Christus ambulat,& per
brum. septem stellas,quas tenet in dextera sua: ideo au-
Apoc.2. tem vniuersalis ecclesia in septenario designatur,
quia per septennium vniuersalitas figuratur: tum K
quia decursus militantis ecclesiæ sub septem tem-
poribus, ætatibus, statibus,consummatur:septem
donis sancti spiritus illustratur,septem sacramen-
tis quasi septem dotalitijs a suo sponso Christo
subarratur: In quarum medio Christus ambulare
dicitur propter generalẽ curam,& circumspectio-
nem totius ecclesiæ,propter communem influen-
tiam,propter præsentialem assistentiam, propter
intimam & virtualem influentiam: quia lignum
vitæ in medio Paradisi. Dicuntur autem ecclesiæ
candelabra propter diuini luminis susceptionem
propter documenti seu salutaris radij diffusionẽ,
& prędicationem. Aureæ sunt propter ualorẽ cha
ritatis,& splendorem veritatis, valorem sanctita-
tis. In medio itaque ecclesiarũ Christus ambulat,
qui est similis filio hominis per carnis assumptio-
nem, vestitus podere, scilicet sacerdotali ueste ad
suiipsius immolationem, præcinctus zona aurea L
propter ignitã dilectionẽ, cuius caput candidum
per sensuum incorruptionem. Similiter & capilli Actu 9.
per cogitationũ munditiam. Dicitur Paulo in per
sona cuiuslibet infidelis.Surge,& ingredere ciuita
tem,& dicetur tibi quid te oporteat facere. Ciui- Ciuitas
tas ista ad quam,vel cuius ingressum infidelis qui-
libet inuitatur,est ecclesia,& religio sancta.Ista ci Religio. Domus.
uitas tã ecclesiæ quam religionis habet gradus cel-
situdinem a superiori, sinus latitudinem ab inte-
riori, situs firmitudinem ab inferiori, status so-
litudinem ab exteriori. Habet, dico, gradus celsi- Virtutes.
tudinem a superiori propter fidei, uel propter pro
fessionis altitudinem, ut patet in religione beati
Francisci: sinus latitudinem,& amplitudinẽ,quia
tam ecclesia quam religio sancta de omni gente,
de omni sensu,de omni ætate compræhendit: vn
de de utraque dicitur:Simile est regnum cęlorum, Matt. 13.
sagenæ missæ in mari, & ex omni genere piscium
congreganti: Et quia non omnes, qui sunt in ec-
clesia numero sunt in ea merito, nec etiam in reli M
gione:ideo dr̃,quam cum impleta esset.i.qñ com-
pletus erit numerus electorum,educentes,& secus
littus sedentes, quod erit in die iudicij,qñ erimus
quasi tn exitu undarũ huius mundi,elegerunt bo-
nos,&c.Quia ibunt mali in supplicium æternum, Matt. 25.
iusti autem in vitam æternam.Habet situs firmi-
tudinem ab inferiori,quia ista est domus fundata
supra firmã petrã. Petra aũt erat Christus.Habet Matt. 7.
status solitudinem ab exteriori, quia ritu, & fide
a sectis omnibus est diuisa, sed lugens clamat
Propheta, quod huius ciuitatis murus, & ante-
murale pariter dissipatus est:unde videns Iesus ci-
uitatem fleuit super illam. Hæc ciuitas hẽt fidem
pro fundamẽto,uirtutes pro ornamento, scriptu-
ram pro mumimento, sacramenta pro alimento.
Hiere.2.Dedi te in ciuitatem munitam.Psal. 45.
Fluminis impetus lætificat ciuitatẽ Dei. Hæc est
illa ciuitas parua, quam uir sapiens liberauit
per

A per sapientiã suam. Sed hodie huius ciuitatis fun-
damentum euertit vanitas ostentationis Esai.24.
Attrita est ciuitas: Ornamentum polluit volu-
pras delectationis.Erit Babilon illa ciuitas: Mu-
Esai. 13. nimentum elidit error infidelitatis, & curiosita-
Esai. 27. tis: Ciuitas munita desolata est: alimenta sub-
trahit siccitas indeuotionis Famem patientur,
& circuibunt ciuitatem. Vidi iniquitatem, &
contradictionem in ciuitate.

Inuidia.

Psal.58. FRatres Ioseph ex inuidia ipsum vendide-
runt, Iudæi Christum, Cain Abel, Saul
ex inuidia persequebatur Dauid, quia dixerant
mulieres cantantes: Percussit Saul mille, &
Dauid decem millia. Cayn ex inuidia interfe-
B cit iustum Abel fratrem suum,propter quod po-
suit Deus in eo signum tremorem capitis, quia
ad litteram inuidia mentem reddit tremulam,&
inconstantem. Deut. 30. Circumcidet domi-
nus Deus tuus cor tuum, & cor seminis tui,
vt diligas dominum Deum tuum in toto corde
tuo, & in tota anima, & possis viuere. Inuidia
priuat vitam animæ. Est enim quædam pu-
tredo inossata, quam circumcidit charitas, quæ
debet esse nimia, & incordata, quia Inuidia
non vult homines circuncidi, sed magis vitam
circuncisorum occidi. Mulieres quæ circunci-
debant pueros, trucidabantur secundum iussum
regis Antiochi, qui interpretatur pauper silens
designans inuidum, qui semper reputat suam
paupertatem aliorum fęlicitatem, silens de bo-
nis aliorum trucidans eos qui bene faciunt, dẽ-
tibus, & gladijs detractationum, & post publi-
C cam detractionem mouet eis violentam persecu-
1.Mac. 1. tionem. 2. Machab.6. Duæ mulieres delatæ sunt
natos suos circumcidisse, quas infantibus ad vbe-
ra suspensis cũ publicè per ciuitatem circumdu-
xissent per muros præcipitauerunt,sed fatui sunt,
qui propter inuidorum detractionem, & nequi-
ciam dimittunt actionem bonam. 1. Mach.2. Cir-
1.Mac. 2. cuiuit Matatias, & amici eius, & destruxerunt
aras, & circunciderunt pueros incircuncisos
quotquot inuenerunt in finibus Israel.

Inuidia est ille vermis corrodens hederam quę
obumbrabat caput Ionæ. Ionas vir iustus,viri-
dis hedera actio bona, sub qua vir iustus obum-
bratur, sed inuidus corrodit illam actionem de
trahendo, & denigrando,non tamen debet Ionas
irasci, sed patienter tolerare. Apoc. 15. Exie-
runt de templo angeli habentes plagas iracundię
Dei, & impletum est templum Dei fumo, &
nemo poterat intrare templum, donec consum-
marentur plagę Angelorum. Sicut enim fu-
mus excæcat oculum materialem sic inuidia D
spiritualem, quæ torquet interius,vt inuidus tor-
queatur: vnde.Bernardus Vis videre oculum ne- Bernard.
quam, inuidiam cogita: vnde inuidi faciunt de
templo Dei templum Dagon, quod interpræ-
tatur piscis tristiciæ, quia inuidi in sua tristicia
pascuntur, & depascuntur. Propter hæc, quæ
dicta sunt Naum 3. Portæ fluuiorum apertæ
sunt per concupiscentiam, templum ad solum
dirutum est per ignorantiam, & ancillæ gemen-
tes, & murmurantes in cordibus suis per inui-
diam. Hoc ergo fuit templum sanctum, quan-
do illa, quæ dicta sunt, fuerunt in ecclesia. Qua
rum loco successerũt contraria: & ideo qui re-
colit statum primitiuæ ecclesiæ, & videt statum
modernæ,gemit amarè 1.Esdre. 3. Seniores qui
viderant templum, quod erat in oculis eorum,
flebant voce magna.

Sicut charitas vnit Deo, sic inuidia facit ho- 1.Re.16.
minem a Deo recedere: sic Saul recessit a do- E
mino Spiritus domini recessit a Saul, & agitabat
eum spiritus nequam a domino. Nunquam enim
dominus recedit ab homine, nisi ille prius rece-
dat a Deo Spiritus nequam est Diabolus, ten-
tans per inuidiam, quia Diabolus maxime ha-
bet potestatem super inuidum: Quia inuidia est
proprium Diaboli peccatum. Sap. 1. Inuidia
Diaboli, mors intrauit in orbem terratum. Imi-
tantur eum, qui ex parte illius sunt. Et quia in-
uidi nunquam habent inuidendi rationem, sed
quærunt occasiones: ideo dicitur ibi, quando
dicitur. Mihi dederunt mille, & filio Esai. &c.
Prouer.18. Occasiones quærit qui recedere vult
ab amico. Leui.13. Dicitur quod leprosus habe-
bat vestimenta dissuta:hæc lepra est inuidiæ quę
procurat dissensionem, & scisma. Nituntur ergo
inuidi illam Christi tunicam inconsutilem desu-
per contextam per totum rumpere, & tamen F
crucifixores nolunt eam scindere. Hæc est lepra Ioan. 19.
Simonis, inuidebat fraternæ gratiæ ęgrè fe- Luc.7.
rens, quod dominns faciebat, Magdalenę: sed
dominus ed aum: Aquam pedibus meis non de-
disti, osculum mihi non dedisti,oleo caput meũ
non vnxisti: quia inuidi non habent lachrymas
contritionis in corde, nec osculum pacis in ore,
nec oleum pietatis,aut deuotionis in opere: ideo
Deut. 24. Obserua diligenter ne incurras plagã
lepræ: plaga est dissolutio continuatis, & inui-
dia dissipatio vnitatis.

Sicut gratia locat animam in Deo, ita pec-
catum locat eam extra Deum: vnde inuidus ha-
bet suum locũ in quadã mentis duritia: Matt. 13.
Alia ceciderunt in petrosa, vbi non habebant
terram multam, & continuo exorta sunt, sole
autem orto æstuaueret,& quia non hebant radi-
cẽ, aruerũt. Isti sunt inuidi corda habẽtes petro
sa propter mentis duriciam, & quia non fructifi-
 cant,

G cant, non habent terram altam, quæ de cęlo expectat pluuiam, sed estuant orto sole: quia irascũtur, & tristantur de apparenti proximi prosperitate, & quia sunt sine radice arescunt, hoc est quia sine charitate in seipsis contabescunt, hoc enim est Diabolus. Apoc. 2. Scio vbi habitas, vbi sedes est Sathanæ. Inuidus statim prorupit ad diffamationem, & detractionem. Luc. 15. Dixit filius senior de fratre suo. Filius tuus, hic, qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus venit. Peccata enim carnalia, & si minoris sint culpæ, sunt tamẽ maioris infamiæ. Inuidia est pondus, quo inuidus demergitur. Exod. 15. Electi principes eius submersi sunt in mari rubro, abissi operuerũt eos, descenderunt in profundum quasi lapis. Illi submerguntur in mari rubro, qui subfunduntur nimia ruboris verecundia pro peccato, adeo vt non sequitur confessio, vel satisfactio: vnde, & dicuntur principes, quia non timent de offensa aqua abissi operiũtur, quia delectatione domina ante H nõ se exercent in emẽdatione, descẽdũt in profundum quasi lapis, quia desperant de venia, impius enim cum in profundum venerit peccatorum, contẽnet. Et hæc sunt contta illa, ad quæ Deus vocat peccatorem, & impletur illud. Nequam est oculus inuidi, & auertens faciem: vnde inuidus non potest videre bonum proximi sui, sicut de Saul legitur quod non rectis oculis aspiciebat Dauid, postquam audierat laudem eius, quia spiritus inuidiæ vexabat eum: Exagitabat eum scilicet Saul, spiritus nequam a domino. Et nota ex illa historia quomodo Saul propter peccatum inuidiæ traditus est spiritui malo vexandus ab eo, & quoquomodo traditus inimicis, & ab eis interfectus, & a regno expulsus: exagitatur enim inuidus in corde suo dicens: Cur illis, vel æqualis, vel superior non es. In quo illis minor, vel inferior es. Vales quòd illi non valẽt, non ergo superiores te esse debent. Sed si omnes vnum corpus sumus in Christo, quod in nobis non habemus, habemus in proximo, & ideo tibi noces, dum proximo I inuides. Qui sibi inuidet, nihil cum illo nequimus. Inuidos condennat dominus. Cum enim dixissent, & murmurassent quidam Pares illos nobis fecisti, qui portauimus pondus diei, & æstus, ait dominus: Oculos tuus nequam est: quia licet mihi facere, quod volo. Spiritu inuidiæ fuit agitatus lucifer. Ascendam in cęlum, similis ero altissimo. Detestatur eum dominus, qui seminat inter fratres discordias: isti sunt agricolæ Diabo li, qui in agro religionis super seminant Zizaniam, qui extirpant bona semina, & superseminant mala, inimici Christi: sicut ait inimicus homo hoc fecit: Quia inuidi bona proximorum, si possunt, extirpant, si non possunt, debilitant, & si aliqua sunt eorum mala, illa seminant, & augmẽtant, sicut dicitur Iob. 5. Cum seminasset Israel, Madian, & Amalech cuncta vastabant. Madian K contra dictio, siue iniquitas siue indicans. Amalech populus lambens, hi sunt inuidi, qui corrupti intra per iniquitatem, iudicant alios per temeritatem, & contradicunt si audiunt de eis aliquã sanctitatem, qui quando detrahunt, aliorum immunditias lingua detractoria quasi canes lambũt. Sic etiam Holofernes in diebus messis sucendit omnia sata: quia ex inardescente rancore animi mundus exterminat opera matura, & sancta. Genes. 42. Merito hoc patimur, quia peccauimus infratrẽ nostrum. Ex inuidia enim vendiderunt fratrem suum. Hoc peccatum maximè arguit dominus. Ecce venit dominus in sanctis millibus suis facere iudicium contra omnes, & arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impiè egerunt, & omnibus duris, quæ locuti sunt contra Deum peccatores impij. Impij L sunt inuidi, qui dolent de pietate Dei, quasi aliquid eis, de pereat, si gratiã suam dominus, & dona sua alijs tribuat, vnde sicut lumen arguit, & cõuincit tenebras: ita lux diuinæ claritatis arguit inuidię maculam. Loquuntur impij, inuidi contra Deum, quia iudicia Dei repræhendunt. Murmurant enim contra iusticiam Dei in aduersis suis, & contra Dei bonitatem in bonis alienis, & quasi molestius ferunt alienum profectum, quam proprium defectum. Hæc est secunda bestia de qua Daniel. 7. Ecce alia bestia similis vrso, in parte stetit, & tres ordines dentium erant in ore eius, & sic dicebant ei: Surge comede carnis plurimas. De ista bestia inuidiæ dicitur fera pessima deuorauit filium meum Ioseph, quia ad literam inuidi persequuntur bonos. Benè dicitur inuidia secunda bestia, quia est prima auersio a Deo sic per superbiam superbus, dum propriam nimis diligit excellentiam cadit immediatè in inuidiam, vrsus autem animal turpe est habitans in abditis: quia inuidus dũ propriam fęditatem erubescit, latere quærit, vel dum M locum gratiæ, quæ est in alio non diligit, vel dum peccaaum suum quibusdam friuolis rationibus cooperit, vnde inuidia est lucifuga, & latebrosa malitia. Et sicut vrsus est animal inquietum, ita Vrsus. quod ad stipitem ligatus nunquam penè, desinit vel in circuitu pergere, vel pedibus fixis caput suum modo in vnam partem, modo in alia iactare, ita inuidia vix permittit in aliquo momẽto cor quiescere. Dicitur autem hæc bestia stare in parte, quando alia opera, quæ sunt de genere bonorum non desinit facere, quia ad apertam malitiam adhuc non effrenatur, sed restringitur, vel timore, vel pudore. Et in ore eius, & dentibus tres ordines: in dentibus nota inuidiæ morsus, rodunt enim vitam alienam, quia manifesta mala multiplicius exagerant, duobus hoc est de quibus apertè non videtur, vtrum sint

Detractio diffama.

Iud. 2.

Iude.

Eccle. 14.

Oculus.

1. Re. 16.

Rom. 12.

Ecci. 14.

Matth. 2.

Esa. 14.

Prouer. 6.

Discordia.

A sint bona, uel mala. Illa in partem deteriorem interpretantur, aperta uero bona, quia negare nõ possunt, quæ manifesta sunt, obtuscant, & diminuunt. Primum est oblocutionis, secundum derogationis, tertium detractionis. Oblocutio est malæ opinionis disseminatio: Derogatio bonę opinionis euacuatio: Detractio bonæ opinionis attenuatio. Et isti sunt tres ordines dentium, in multitudine obloquentium, derogantium detrahentium. Sequitur: Surge, comede carnes plurimas: qui enim alienam vitam libenter rodunt, qui derogationibus studiosè deseruiunt, qui proximorum infirmitates delectabiliter carpunt, quid aliud quam carnes proximi comedunt contra legem? Carnem ait cum sanguine non comedetis. Psal. 26. Appropriant super me nocentes, vt edant carnes meas. Et vtinam ita carnes lacerarent, quòd saltem ossibus parce- B rent, id est bonis, & virtuosis. Inde est quod vrsus, vel plantas suas lambendo suggit, uel carnes alias deuorat, & comedit. Laqueo inuidiæ Achitofel suspendit se, Maria soror Moysi, ex inuidia murmurauit contra eum, & facta est leprosa. Esai. 1. Vulnus, & liuor, & plaga tumens, &c. Num. 12. Quia inuidia infert vulnus in corde, liuorem in facie, plagam detractionis in ore. Iob quinto. Paruulum occidit inuidia. Isti moriuntur percussi æstu, Iudith octauo. Instabat Manasses, 4. Regum quarto. Cum isset ad messores dixit caput meum doleo, &c. Nume. 11. Misit dominus in populum ignitos serpentes. Est enim inuidia ille vermiculus corrodens hederam Ionæ, id est prosperitatem proximi corrodens.

Et nota quanta mala oriuntur ex inuidia, quia Iudæi ex inuidia persecuti sunt Christum: sciebat enim Pilatus, quod per inuidiam tradidissent eum. primo Regum quinto. Templum Dagon, &c. Dagon interpretatur piscis tristitiæ, & significat inuidos. Inuidus semper quærit, quæ C sua sunt, non autem quæ Christi, & proximi sunt: ideo directe opponitur charitati, quæ non quærit quæ sua sunt. Inuidit Cayn Abel prosperitati: Rachel, Liæ fœcunditati: Saul Dauid prosperitati: Diabolus primi hominis fęlicitati, & breuiter per inuidiam porcuratus est lapsus mundi.

Esa. 14. Gen. 3. Gen. 29.

De Hipocritis.

2. Cor. 11 HIpocriti ficti, & simulati sunt angeli Sathanę, quæ transfigurant se in angelum lucis: Quia cum sint sues immunditia, canes malitia, vulpes astutia, volucres inani gloria: tamen transfigurant se in sanctitate quadam, ut in templo Matt. 24. Dei sedeant, & colantur vt dij. Sed cum videritis abominationem stantem in loco sancto, qui uidet doleat.

Hypocrisis impedit, orationem, quia hypocritę non volant sursum orantes per rectam intentionem, sed repunt deorsum quærentes popularem D fauorem. Iob octauo. Spes hipocritæ peribit. Sicut tela aranearum fiducia eius: & stultus est hipocrita, quia regnum æternum emere potuit, unde laudem humanam quæsiuit. Et merito eorum opera telæ aranearum comparantur: uidemus enim quanto labore araneæ de proprijs intestinis sanies egerunt, ægestam in fila extenuant, & fila in texturam subtilissimam disponunt: tamen modico vento, quod textum est impellitur, impulsa totaliter dissipatur, nec reintegratur: sic hypocrita quicquid cum labore agit, aura humani fauoris tollit. Perdix oua alterius perdicis furatur, & fouet, sed laborem suum amittit, quia pulli recognoscentes uocem matris proprię ad eam reuertuntur. Hierem. 17. Perdix fouet quæ non peperit. Sic multi præsumptuosi E nolunt pœnitentiam operari, sed quasi aliena oua furari, dum confidunt in meritis alienis, facientes sanctos viros rogare pro se, ex quibus nõ reportant aliquando fructum: quia opus sequitur auctorem suum. Opera illorum sequuntur illos. Secundum legem claudi non intrant templum Domini. Isti sunt hipocritæ: quia non incedunt rectè in viam Domini. Vnde rectè hipocritę dicuntur claudi, quia sibi, & alijs claudunt regnum cœlorum. Væ uobis hipocrite, quia Matt. 23. clauditis regnum cœlorum ante homines. Vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare. Isti ergo, qui claudicant, non intrant templum cœli: quia aliud dicunt verbo, aliud probant facto.

Apoc. 14.

Hipocritæ sunt sicut Prophetę Baal, qui clamabant quotide, & incidebant se lanceolis vsque 3. Reg. 18 ad effusionẽ sanguinis, & tamen Deus non exaudiebat eos: sic hipocritæ affligunt corpora sua, & tamen Deus non exaudit eorum orationes. Vnde eis dicitur. Vsquequo claudicatis in duas F partes Deute. 32. Claudicauerunt a semitis suis. 3. Reg. 18 Quamuis omnia vicia templum Domini impugnent, hoc maximè facit hipocrisis, quæ maximè habet locum in illis, qui in templo Domini deseruiunt. Oseæ. 8. Oblitus est Israel factoris sui, & delubra ædificauit. Obliuiscuntur hipo- Oseæ 8. critæ Dei: quia non ponunt in Deo suam intentionem, & ideo non habent deuotionem, nõ ædificant templum, sed delubra, idest simulachra, quia omnia sunt in eis simulata. Simulatio impugnat orationes, & dissimulatio, oblationes, quę duo erant in templo: quia cum orat hipocrita, simulat se esse bonum: cum eleemosynam dat, dissimulat se esse malum. Aurum sua natura excellit puritate alia metalla, & significat puritatem intentionis. Tale autem obtulerunt Reges Tharsis domino, & tale munus a domi- Intentio. no acceptatur. Sed hipocritæ offerunt aurum sophisticatum per apparẽtiam, & simulationem, quia

G quia ſolum habet auri colorem: vnde iſti ſunt alchimiſtæ Diaboli facientes res non exiſtentes, apparentes ſicut ſunt. Sicut ſunt litargiria, & auricalcea; quæ videntur aurum, & non ſunt. Sic iſti
Dan.3. ſimulant ſe ſanctos, & non ſunt: vnde hoc figurabat aurum quod erat amixtum luto in ſtatua Nabuchodonoſor: In ſtatua apparentia, & in luto vilitas illorum operum deſignantur.

Sicut ex humore radicis prouenit fructus arboris, ſic ex intentione mentis procedit meritũ operis: quia ſecundum Ambroſ. Intentio finem imponit operi: ideo ait Saluator: Si oculus tuus fuerit ſimplex, totum corpus ideſt totum opus lucidum erit. Vnde de iuſtis dicitur: Erit tanquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, & cæt. In hypocritis non eſt fructus humi-
Fructus. Oſeæ.9. dus, ſed aridus, & vermiculoſus. Oſeæ 9. Radix eorum exſiccata eſt, fructum nequaquam facient: quicquid enim uidetur eſſe humoris in hipocritis, aſportat uentus elationis.

Sunt enim ſimiles formicæ, quæ dum exponit frumentum ſoli ad exſiccandum aliquando
H porci comedunt, aliquando uentus aſportat.

Hipocritæ non occurrunt obuiam domino cũ floribus, & palmis, ſicut pueri Hebræorum, ſed cum floribus ſimulationis. Iob 8. Nunquid uiuere poteſt ſcirpus, aut carectum ſine aqua? Cum enim ſit adhuc in flore non carpitur manu, ante omnes herbas areſcit. Scirpus exterius viret, & interius vacuus eſt. Sic eſt hipocrita: vnde Saluator comparat eos arundini vento uanæ gloriæ agitato, qualis non erat Io. Baptiſta. Talis dicitur eſſe in flore, quia eius intentio eſt in laude, ſed non creſcit ſine aqua, quia non proficit ſine gratia, nec manu carpitur, quia non ſuſtinet quòd reprehendatur: quia hipocritæ laborant illo mor
4. Reg.7. bo, qui dicitur: Noli me tangere, vt aſſimilentur floribus pictis. tertio Regum. Fecit Salomon in templo Dei quaſi lilij flores. Bernardus dicit quaſi non ſunt ueri, ſed ficti flores.

Sunt enim hodie multi hipocritæ in templo
I Dei, in dignitatibus conſtituti, quaſi vitam angelicam ducant in terris, & opera nefaria perpetrant in occultis. Tanto impudentius quanto occultius, & bene quaſi lilij flores, quia habent ſimilitudinem ueritatis, & apparentiam, non exiſtentiam. Pictura enim nihil habet de interio-
Flos. ribus, ſed tota ſua realitas conſiſtit in exterioribus: unde Deus formauit primo cor in animali, ſed pictor faciem. Bene enim dicitur: Flos in pictura non flos in figura, qui pingit florem, non pingit flori odorem. Iſte ſunt vulpeculæ, quæ demoliuntur vineas florentes, deprauant alios bona facientes, ſeipſos commendantes.
Can.2. Can. ſecundo. Capite nobis vulpes. Hipocrita eſt ſicut ſepulchrum pictum, & dealbatum, quòd intus eſt plenum fętore, & oſſibus mortuorum, id eſt operibus mortuis Deo fætidis, & ingratis. Iſti ſunt, qui fingunt ſe mortuos mundo, ſicut K
vulpis in medio auium, donec accipiat quòd intendit.

Et eſt exemplum Polypedis piſcis, de quo ait Baſilius in Hexameron 8. Non præteribo calliditatem fraudulentam, furantiſque polypedis, qui cum aliquod ſaxum porrectis crinibus amplexatur, illius aſſumit colorem multique piſces impru denter illapſi, velut ad portam ſimpliciter ſe trahentes, decipiuntur, facilè ſui captionem maligno protinus exiſtentes: tales ſunt hipocritæ, qui in nullo propoſito perdurantes, alij ſunt, qui alios ſe eſſe demonſtrant, & aſſidua mentis uarietate mutantur: vnde Dan. 7. Dicitur. Et ecce Dan.7.
alia beſtia ſimilis Pardo. Et Daniel. tertio. Succidite arborem, præſcindite ramos eius, & exſiccate folia eius, & diſpergite fructum eius. Fugiant beſtiæ, quæ ſub ipſo ſunt, & volucres de ramis eius. Arbor iſta eſt hipocrita, quia affectiones ſuas, quaſi radices cordis fixit in terra. Hæc Arbor.
arbor ſuccinditur, & rami eius præſcinduntur, quãdo habitus uirtutis deficit in occulto, & exercitium boni operis deficit in aperto: excutiuntur L
folia, diſpargitur fructus quando ſubtrahitur verbum prędicationis, & fructus ędificationis: fugiunt ab ea volucres, & beſtię: quia ſęculares contemnunt eius doctrinam, & ſpirituales abhorrent eorum vitam. Et ſic arbor ſucciſa areſcit, ſic mens ſimulata nullam deuotionem ſentit. Vnde ſi habent hipocritæ lachrymas, habent eas, vt violenter extractas, & Deo infructuoſas, & aridas: Aquæ enim Nemrim deſertæ erunt, quia aruit Eſa. 15.
herba, deficit germẽ, viror omnis interijt ſecundũ magnitudinem operis, & viſitatio eorum. Nemrim interpretatur pardus, quod eſt animal varium, & maculoſum, quod moribus congruit hi- Pardus.
pocritarum, & ſimulatorum, quia extra candidi, intus ſordidi. Vilitas in veſte, cupiditas in mente, aliud oſtendunt, aliud agunt. Lachrymas habent faciles, & deſertas, ideo inutiles indeuotas infructuoſas: areſcit herba, quia bonę conuerſationis nuncium in eis uanitate corrumpitur: deficit germen, quia in laudabili opere, & recta intentione non moratur: uiror omnis interijt, quia M
intentionis impuritas ardente cupiditate deſeritur ſecundum magnitudinem operis incitatio eorum: quia ſecundum magnitudinem ſceleris retribuetur eis magnitudo ſuppliciorum, quia, & hic multis ſubiacent miſerijs, & in futuro pęnis perpetuis.

Hpocritę faciunt contra legem, Leui. decimonono. Præcipe filijs Iſrael, ut non ſerant agrum diuerſo ſemine, nec induantur ueſte, quæ ex duobus contexta eſt, ſcilicet lino, & lana. Agrum ſeminat diuerſo ſemine, quicunque ſuper cathedram Moyſes ſedens, bonum loquitur, & malum operatur, & quicunq; habet ſanctitatem exterius, ſimulationem interius, in agro eccleſiæ triticũ ſe-

A minat verbo, zizaniam ſpargit exemplo: veſte virtutum ſe palliat ante homines, & veſte vitiorum indutus eſt ante Deum, & ſic veſtis hipocritæ contexta eſt lino ſpiritualitatis, & lana molliciei, & carnalitatis. Hi ſunt filij doloſi. Actu 7. O plene omni dolo, & fallacia fili Diaboli, nõ deſinis ſubuertere vias Domini rectas. Efficacius trahit homines exemplum, quam verbum. Matth. 4. Genimina uiperarum quis demonſtrauit uobis fugere a uentura ira? Genimina uiperarum dicuntur hipocritæ propter uarietatem ſimulationis, & diſſimulationis, & uenenum intrinſecæ corruptionis, qui arguendi ſunt a ſpiritualibus uiris: unde in Iob. Ille arguet mundum id eſt hipocriſim mundanorum de peccato, quod habent, de iuſtitia, quam non habent, uel non exercent, de iudicio, quod non timent. Eccleſ. 2. Væ duplici corde, & labijs ſcęleſtis, & manibus maleſacientibus, & peccatori ingredienti terram dua bus uijs: in hipocritarum corde nulla pietas, in labijs nulla ueritas, in manibus nulla operis ſan-
B ctitas, quia omnia ſimulata in eis, dum ſpeciem ſanctitatis habent, & rem non habent, ideo dicuntur duplices corde, & terram ingredi duabus uijs.

Hipocritæ habent lucem, ſed non uigorem,
Quercus. ſicut quercus putrida, & noctiluca, & ſquamæ piſcium de noctè lucent non luce uera, & propria ſeu uiua, ſed mortua, uana, & aliena, & licet aliquando uideatur lux in operibus eorum: tamen ſtatim deficit. Sed quantumcunque uideantur lucere in præſenti, quia nunc ſumus in nocte, in die iudicij quando ueniet dominus, qui illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium, quando uidebuntur ſub colore proprio, inuenientur putridi, & in ignem mittentur, & a Diabolo ſicut ſuppelex propria regen-
Ioſue 7. tur. Io. 7. De hipocritis in perſona Achor, qui furatus pallium coccineum, regulam auream, & ducentos ſciclos; quia hipocritæ mentiuntur mortiſi
C cationem carnis per conformitatem ad Chriſti paſſionem, hoc eſt pallium coccineum: ſimiliter regulam auream rectam. ſ. charitatem, & dilectionem, ducentos ſciclos duplicem perfectionem. ſ. mandatorum, & conſiliorum, ſed omnia ſunt in eis uelata, & palliata, ut in eis ſit illud: Ecce hic
1. Re.21. gladius Goliath Philiſtæi inuolutus pallio poſt Ephod: quia iuxta ſanctitatem apparentem hipocritæ palliant nequitiam, & crudelitatem latentẽ. Matth. 22. Cognita Ieſu nequitia cordis eorum ait: Quid me tentatis hipocritæ. Sunt enim hipocritæ nequitia pleni, & tentatores aſtuti: unde dicitur, cp in Antichriſto, & diſcipulis eius erit maxima hipocriſis. Eſt autem hipocrita, ut generaliter loquamur de eis cuius opus infructuoſum, doctrina pernicioſa conſcientia lutoſa, & ſcabioſa, peccata ignominioſa, de quo Iob. 15. Lædetur, qua ſi uinea Botrus eius in primo flore, & quaſi oliua D
proijciens florem ſuum: congregatio enim hipo- Opus.
critæ ſterilis: per florem uineæ intentio: per botrum bonum opus, quæ duo deſtruuntur in hipocrita quantum ad meritum uitæ æternæ quaſi oliua, quæ florem, quem propoſuit proijcit ſic bo ni operis rudimenta hipocrita ad perfectum non perducit. Congregatio hipocritarum ſterilis: quia quicquid apparentius operis congregat, totum eſt infructuoſum propter uanitatem intentionis: nã elemoſyna eorum clamoſa. Matth. 6. Cum oratis Mat.6.a.
non eritis ſicut hipocritæ, qui amant in Synagogis, & in angulis platearum ſtantes orare: Amen dico uobis, receperunt mercedem ſuam. Eorum ieiunium, ſeu carnis mortificatio ficta non uera. Matth. 6. Cum ieiunatis nolite fieri ſicut hipo- Mat.6.b.
critæ triſtes, exterminant enim facies ſuas, ut appareant hominibus ieiunantes: quia hipocrita qui buſdam argumentis pingit in facie ſua uenalem E
pallorem quaſi ieiunij ſignum. Diſplicet enim natura ſua, quia non poteſt mentiri, quod non facit, & miſera facies carnis quaſi argumentis quibuſdam innocens caſtigatur, quia fraudibus non cõſentit, ut dicit Chriſoſtomus, de eorum doctrina. 1. Thim. 4. In nouiſſimis tẽporibus deſcendent 1.Thi.4.a.
quidam a fide, attẽdentes ſpiritibus erroris, & doctrinis Dæmoniorum in hipocriſi loquentium mendacium, de 3. Luc. 12. Hipocritæ faciem cœli noſtis probare de eorum conſcientia lutoſa. Eſa. 33. Poſſedit tremor hipocritas. Matth. 23. Væ uobis Scribæ, & Phariſæi hipocritæ, qui decimatis mentam, & ciminum, & anetum, & relinquitis quæ grauiora ſunt legis, iudicium, & miſericordiam, & fidem: iudicium in ſe, miſericordiam in proximum, fidem ad Deum.

Hipocritæ ſunt, qui dicunt, & non faciunt, de Hipocritę
quibus dicitur. Vox quidem uox Iacob eſt, ſed F
manus, manus ſunt Eſau. Gen. 27. Tædet me uitæ propter filias Eth, ſi acceperit Iacob uxorem de ſtirpe huius terrę, nolo uiuere. Hæc interpretatur uita, & pauor hipocritas ſignificans, qui prætendunt exterius, unde uidentur uiuere, & habent interius, unde debent timere, habent ſupercilia demiſſa, trementes, faciem exterminatam, & pallore ſuffoſam, labia quaſi iugiter in ſilentio preſſa, ruminantia, exterius induti ueſtimentis ouiũ, cum interius lateant, aut doloſæ uulpes, aut lupi rapaces. Talibus non coniungitur ſimplex Iacob, ſed piloſus Eſau. Deuter. uigeſimo ſecundo. Non indueris ueſte, quę ex lana, & lino contexta eſt. Lana groſſior ſignificat opus uiſibile, & manifeſtum, linum quod eſt ſubtilius, ſignificat odium occultum. Veſtem ergo ex lana, linoque contextam hipocritæ induunt, de quibus ſcriptum eſt: loquuntur pacem cum proximo ſuo, mala autem in cordibus eorum. Non Pſal.27.
cognouit Iſaac Iacob filium ſuum, quia piloſę Gen.27.c.

G manus similitudinem maioris expresserant, unde ait: Vox quidem vox Iacob est, sed manus: manus sunt Esau: verba enim hipocritarum sunt cælestia, & quasi deuotionis, sed opera sunt carnalia, & plena dolo, & veneno iniquitatis.

Hipocrita est quasi pardus, quod est animal maculis respersum: quia hipocritæ bona faciunt in aperto, & mala in occulto: vnde Dan. 7. Ecce alia bestia quasi pardus, & habet alas auis quattuor super se, & quattuor capita erant super bestiam, & potestas data est ei: quia sicut aues se per inanes, & aera suspendunt, quando volant: ita per inanem gloriam se quodammodo supra possibilitatis humanæ mensuram extendunt cum duras districtiones obseruant, hoc autem fit simulatione, dissimulatione, ostentatione, excusatione, quibus quasi quattuor alis volant hipocritæ, simulant occulta bona, dissimulant occulta ma
H la, ostentant manifesta bona, excusant manifesta
Bestia. mala. Habet etiam hæc bestia multa capita, dum eorum intentio, quæ in capite designatur non est circa vnum, & verũ, sed circa multa & falsa occupata, quicquid enim intendit ambitioni deseruit, & in quattuor capita se diuidit, quæ sunt affectio libertatis, per quam non vult alij subesse: affectio dignitatis, per quam ambiendo superiora semper vult de gradu in gradum ascendere affectatio auctoritatis cum vult vir sanctitatis, & consilij apparere, & omnia ad eius consilium reddere: affectatio potestatis cum ambit alijs præesse, & sequitur: Potestas data est ei, quia miro, & occulto Dei iudicio ferè maiora sunt, quæ hipocritæ faciunt, & districtioris vitæ obseruantias custodiunt quam illi, qui se propter Deum affligunt, & plus eis hodie creditur, quam sanctis uiris. Secundo Reg. 10. dicitur quod Amon qui gerit typum Dyaboli nuncijs, quos miserat
I ei Danid, id est religiosis, & viris ecclesiasticis fecit mediam barbam radi, & vestes vsque ad nates præscindi. Barba est signum virilitatis, & virtuosæ operationis, hipocritæ mediam habent barbam: quia apparent virtuosi exterius coram hominibus, & sunt defectuosi coram Deo interius. Luc. 13. Maledixit Christus ficulneæ, in qua non erant nisi folia, per quam designantur hipocritę in quibus non est fructus boni ope-
Esa. 5. a. ris, sed sola apparentia. Esaia quinto, maledixit Dominus vineæ, quia expectabat, ut faceret vuas, & fecit labrulcas: quia labusca habet colorem vuæ, sed non saporem, sic opera hipocritarum videntur bona, & Deo grata tamen sunt ingrata, & Deo insipida.

Magis detestatur Deus hipocritas, quam aper-
Apoc. 3. c. tè malos, unde ait Apoc. 3. Vtinam calidus esses per charitatem veram, aut frigidus per apertã malitiam, sed quia tepidus es &c. tepidum habet partẽ de calido, partem de frigido: sic hipocrita habet exterius apparentem sanctitatem, & interius de K fectum charitatis: ideo Deus nauseatur super hipocritis. Incipiam ait te euomere ex ore meo.

De Ira.

INuidia mater est iræ vt in persecutione Abel a Cayn Christus a Iudæis, Dauid a Saule, Ioseph a fratribus suis, Christi ab Herode: quia vt ait August. in sermone de innocentibus: Omnis qui alium persequitur in corpore, prius ipse persecutionem patitur in mente. Quære de ira in tabula de inuidia de odio & de detractione. Deutero. 21. dicitur, quòd mulier capta in bello assumenda in coniugem debebat habere vngues circũcisos. Vngues qui nascuntur ex fumositate superflua, significãt impetus ire, & rapacitatis, qui Ira.
ex superfluo ardore sanguinis nascuntur. Est. n. ira accensus sanguinis circa cur: anima itaque capta, & rapta de manu Diaboli in bello, quod Chri L stus in cruce contra ipsum commisit si Christus debet spirituali coniugio copulari debet ab omnibus motibus iræ, & iracundiæ circumcidi. Lex enim detestatur aues rapaces, acutos vngues habẽtes, sicut immundas.

Ira facit hominem ferinum, & brutalem, quia totaliter excæcat lucem, & iudicium rationis: in cuius signum Cayn eiectus est a facie Domini, & cum bestijs habitauit. Quia ira contra Abel exarsit, & non solum aufert ira iudicium rationis: immo ad litteram obfuscat uisum corporalem. Quia homo ira inflammatus non uidet claræ, desiccat etiam totum corpus, sicut e contrario gaudium impinguat iuxta illud sapientis: Animus gaudens ætatem floridam facit: spiritus tristis exsiccat ossa.

Ira opponitur charitati & paci: unde cum ira- M
cundis non potest homo cohabitare. Gen. 13. Ne queso sit iurgiũ inter me, & te, & pastores meos, & pastores tuos. Fratres enim sumus.

Ira turbat rationem, & excæcat per delibera- Ira.
tionis inconsiderationem, similis coruo, qui cum impetit cadauer primo currit ad oculos. Poeta.

Ira impedit animum, possit cernere uerum.

Voluntatem inflammat ad malam affectionẽ, memoriam euacuat per honorum impensorum obliuionem: In his tribus, ratione voluntate, memoria, consistit imago Dei in nobis. De his tribus; Conturbatus in ira oculus meus, anima, id est uoluntas, uenter memoria. De secundo patet, quia sicut alibi dicitur, Dæmones semper irascuntur, nunquam reconciliantur, Angeli nunquam irascuntur, nec reconciliantur, homines quandoque irascuntur, & semper reconciliantur, unde patet, qd̃ ira, quę placati non pōt ira diabolica est. Eccl. 27. Hō hoī seruat iram, & a Deo q̃rit medelã. Ira est

A est quædam lepra spiritualis, vnde sicut leprosi
Lepra. eijciebantur extra castra, sic iracundi quia sunt iurgiosi, contentiosi, periculosi eijciuntur extra societatem aliorum. Prouerb. 22. Eijce derisorem, & exibit cum eo iurgium. Hæc est lepra Mariæ sororis Moysi: quia rixata est cõtra Moyse & eiecta est a castris. Numer. 12. Maria apparuit candens lepra quasi nix. Sequitur, quomodo eiecta est, sic enim porci leprosi habentes granum sub lingua ab alijs eijciuntur, ne per eos alij inficiantur, sic iracundi eijciendi essent ab hominibus, ne per eos alij inflammarentur, & turbarentur. Nume. quinto. Præcipe filijs Israel, ut eijciant de castris omnem leprosum ne contaminent ea, cum habitauerint uobiscum. Matt. 18. Quomodo ille seruus iracundus, cui dominus dimiserat omne debitum, affligebat conseruum suum, & nolebat eius misereri, sicut domi-
H nus misertus fuerat eius: ideo duræ fuit a domino condemnatus. Exod. 10. Post tonitrua & grandinem, per quæ designatur ignis iracundiæ, & peccatum impatientiæ dixerunt serui Pharaonis. Nonne vides quòd perierit Aegyptus: Aegyptus interpretatur tenebræ: Quia iracundia serenitatem mentis obtenebrat, quæ procedit a luce increata ad superiorem partem animæ, sicut serenitas a luce solis in aere. Sicut ventus validus turbat mare, & facit tempestatem, sic ira turbat mentem, & causat in ea fluctus, & tempestates, ideo in ira est magnum periculum, quia per ipsam obscuratur serenitas a superiori, uoluitur iniquitas in interiori. De primo. Exod. decimo. Post tonitrua, &c. De secundo. Leuit. 7. Anima, quæ ederit sanguinem peribit. Tunc sanguinem, & carnes cum sanguine edimus, quãdo iracundię spiritu in proximum exardescimus. De tertio: Omnis qui irascitur fratri suo, &c. Remedia contra iram secundum Cassianum hoc, ait, erit ire perfecta medicina, ut primitus credamus nullo modo siue iustis, siue iniustis causis
I licere nobis irasci, scientes nos discretionis lumen rectique consilij firmitatem ipsam quoque honestatem, & iustitiæ moderamina protinus amissuros, si principale mentis lumen tenebris fuerit obscuratum. Deinde puritatem mentis nostræ mox perturbandam templumque eam sancti spiritus effici non posse, iracundiæ in nobis spiritu commorante. Postremo, ut cogitemus nequaquam licere nobis orare, nec iratos fundere preces ad Deum, & præ omnibus vicerunt statum conditionis humanæ præ oculis habentes quotidie, ut nos credamus a corpore migraturos, nihilque continentia castitatis neque abrenun-
Religio. ciatione omnium facultatum, nil diuitiarum contemptum, nihil ieiuniorum, vigiliarumque laboribus conferendum, quibus propter iracundiam
Odium. Matt. 12. solam, & odium ab uniuersitatis iudice supplicia promittuntur æterna. Matth. 11. Dicitur quòd dæmoniacus erat mutus, & surdus iracundi enim D non habent oculos mentis ad discernendum, nec linguas ad rationabiliter, & humanè loquendũ. Non enim loquuntur, ut homines, sed garriunt, & rixantur, ut canes, possidẽtur a Dæmone: quia sicut furiosi, qui ligandi essent se habent in omnibus gestibus inordinatè, & quòd eis Diabolus stãtim cum impetu nituntur exequi. Ephes. 3. Nolite locum dare Diabolo. Glo. In ira perseuerando. Apoc. 12. Væ terræ, & mari, quia Diabolus descendit ad uos habens iram magnam. Iracundi enim sunt sicut terra per ariditatem deuotionis sicut mare per tempestatem turbationis, & inflammationis, ad quos descendit Diabolus in ira magna, quia eorum conscientia repletur amaritudine, & appetitu vindictæ. Et Aug. in quadã epistola, sicut acetum vas corrumpit, si diutius ibi fuerit, sic ira corrumpit cor, si diu duraueri. Cain iratus quia dominus nõ respexit ad munera eius, E interfecit fratrem suum vnde maledictus fuit a domino. Iracundi moriuntur grandine. Exod. 9. Percussit grando. Iob 38. Thesauros niuis. Ira enim est quædam tempestas mentem deuastans quasi grandine, & dicitur ibi. Quod ignis, & grando mixta pariter ferebantur, quod fit quãdo impatientia prorumpit ad contumelias exteriores. Apoc. 16. Grando Magnadæ. Et nota q̃ detestatur dominus iracundes, de quorum manibus munera non recipit, nisi prius deponant iram. Matt. 5. Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, &c. Quia prius respexit dominus ad Abel, quam ad munera eius.

Et illud non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagesies septies.

De Iuuenibus, & pueris.

IVuenes & pueri debent esse abstinentes, & talibus dat Deus gratiam suam, & homini dat etiam sapientiam, & intelligentiam scripturarum F visionem. Tales liberat de fornace regis Babilonis de omni scilicet tribulatione. Exemplum omnium prædictorum in tribus pueris in Danielem. Boni pueri tria debent habere obedientiam cordis, verecundiam sermonis, pęnitentiam & abstinentiam oris. De primo. 1. Parali. 22. Et propter hoc Deus infudit sibi sapientiam. Samuel ministrans coram domino, erat obediens: nam ter vocatus a domino cum dormiret semper respondit: Ecce ego, quoniam vocasti me. Sed aliqui dicunt prelato aliquid eis præcipienti illud quod dixit Petrus Christo de Iob: Domine hic autem quid, ita dicunt aliqui mihi præcipitis hoc facere, sed isti qualiter non præcipitis illud, quibus debet prelatus respondere illud, quod dixit Christus: Quid a te tu? me sequere.

De secundo de veritate sermonis habetur exẽ- Societas.
plum in Ioseph: compræhensus enim a muliere maluit

G maluit veſtem in manibus quam ſecum loqui, & verecundiam perdere: hęc enim ſcilicet verecundia optima comes eſt pudicitiæ cuſtodiendæ, quę etſi in motu, geſtu ſtatu, & inceſſu corporis habeatur, in verbis tamen maxime neceſſaria eſt, vt modum loquendi iuuenis non excedat, nihil prædictorum eius ſermo oſtēdat; ſpeculum enim mentis refulget in verbis, & bona domus in veſtibulo cognoſcitur. Non ſic illi pueri loquaces, & deriſores, qui dicebant Eliæ ſeniori aſcende calue; ideo ab vrſis deuorati ſunt: Non ſic illi pueri filij Hely filij Belial, qui carnes ſacrificij auferebant commeſſationi, & immunditiæ vacabant, ideo percuſſit eos dominus. Thobias ab infantia docuit filium ſuum timere dominum, & abſtinere ab omni peccato. Roboam quia ſecutus fuit conſilium iuuenum cum quibus fuerat nutritus, ideo amiſit regnum.

De tertio, Hebr. 12. in diſciplina perſeuerante, &c. Sed in pueris modernis paternam obedentiam impedit proteritas, verecundiam mentis leuitas, pœnitentiam guloſitas, & viuendi falſa ſecuritas.

H

De primo Deut. 21. Si genuerit homo contumacem filium, &c. De ſecundo ſcilicet de leuitate mentis, quę declaratur in conuiuijs ſpectaculis decurſibus locutionibus ſuperfluis otioſis, & inhoneſtis. Exemplum de filio prodigo, qui diſſipauit ſubſtantiam ſuam perdita omni verecundia, & pudicitia, &c. Luc. 15. Et de hoc exemplum in libro Boethi de diſciplina ſchola. de illo filio, qui præcidit dentibus patri ſuo naſum dicens: Quare primis erroribus meis incaſtigatus euaſi? & Hely reprobatus eſt a ſacerdotio, quia malos filios non correxit. De tertio credunt enim præ nimia ſecuritate eſſe filij, & hæredes, qui partem non habent in hæreditate Chriſti, & Dei: quia non ſunt legitimi, ſed adulteri. Hebræ. 12. Si extra diſciplinam eſtis, &c.

I

Quidam ſtultus iuuenis dixit audiente Pytagora Philoſopho mallem morari cū mulieribus, quam conuerſari cum philoſophis: reſpondit ei philoſophus, & ſues ait libentius in ceno quam in aqua munda morantur. Dixit Abbas Antonius cuidam iuueni monacho ſtudenti in philoſophia, & philoſophum non feciſti, & monachū perdidiſti.

Societas mulieris.

Iuuenes debent viriliter pugnare contra tentationes exemplo Dauid. 1. Reg. 17. Non uales reſiſtere Philiſtęo iſti, nec pugnare aduerſus eum, quia puer es. Si enim memoriam quinque vulnerum Chriſti in memoria quaſi in funda poſuerimus cum uno lapide, id eſt cum una acerbitate collecta, & conſiderata de omnibus Chriſti vulneribus Goliam, id eſt omnē tentationem Diaboli vincemus. Ioannes Baptiſta dedit exemplū pueris quomodo debent prauas ſocietates fugere, & ſuam innocentiam conſeruare, & a cibis inflammatis, & indumentis abſtinere: quia cum ſeptem eſſet annorum deſertum intrauit ſocietatem hominum fugit ne leui ſaltem maculare vitam famine poſſet. Iudith 13. Erit puer Nazareus Domini ab infantia ſua, &c. 1. Reg. 2. Samuel miniſtrabat ante faciem Domini, puer accinctus epho lineo Samuel interpretatur exauditio Domini ſignificans deuotos pueros, & deuotos miniſtros eccleſiæ, qui mediatores ſunt inter Deum, & homines, utpote per cuius miniſterium exauditur populus. Epho ſuper humerale, vel indumentum exterius, indumentum carnis ſignificat. Linum indumentum interius munditiam mentis deſignat, accinctio eſt reſtrictio. Hæc autem competunt deuotis pueris, & eccleſiæ miniſtris, & implentur quando ille, qui eſt medius inter Deum, & homines, qui aſſiſtit pręſentiæ Dei reſtringit concupiſcentiam carnis, & motus lubricæ, & corruptæ mentis. 1. Reg. 21.

K

Religio. Epho.

L

Dixit Sacerdos ad Dauid non habeo panes laicos ad manum, ſed tantum ſacerdotis ſi mundi ſunt pueri quaſi dicat ſi non ſunt iuuenes, & miniſtri eccleſiæ mundi, & continentes non miniſtrent domino. Conditio puerorum deſcribitur. Daniel. 1. Præcepit rex, ut introducerentur de filijs Iſrael, & de ſemine regio pueri, in quibus nulla eſſet macula, quantum ad uitam, decoros forma, quantum ad famam, eruditos ſapientia quantum ad ſaporem contemplationis, doctos diſciplina quantum ad exemplum conuerſationis, cautos ſcientia quantum prouidentia actionis, vt poſſint ſtare in palatio regis. i. Chriſto in eccleſia miniſtrare. Debent autem pueri abſtinere, & corpora mortificare. Apparuerunt enim vultus puerorum, qui noluerunt contaminari cibo regio meliores, & corpulētiores præ omnibus alijs pueris, quia ad litteram cibus ſobrius multū operatur ad ſanitatem, & pulchritudinem corporalem. Sequitur. Pueris illis dedit Deus ſcientiā: & diſciplinam, & ſapientiam in omni libro: ſed hodie in pueris, & clericis contra tria prædicta regnant oppoſita pro ſanctificatione carnalis, cō cupiſcentia, pro cognitione ignorantia, pro mortificatione gula, laſciuia deſidia. Primum ſignificatur in 1. Reg. 2. Per pueros Hely, qui ut ibi dicitur erant immundi propter quod retrahebant homines a ſacrificio: quia ad litteram propter peccatum clericorum, & immunditiam miniſtrorum eccleſię fides tepeſcit in laicis. Erat ait peccatum puerorum grande nimio coram domino. Ignoratur figuratur. Hiere. 1. Puer ego ſum ex defectu ſapientię neſcio loqui ex defectu doctrinæ, quia committitur hodie precium ſanguinis Chriſti, ſanimarum cura, quibus non committeretur ad cuſtodiendum pira. Pigros, & uanos ac uagos iuuenes ſub typo mortui Chriſtus alloquitur. Luc. 7. Adoleſcens tibi dico ſurge; & eſt verbum boni prælati ad iuuenem in ſolentem: eſt autem

Castitas.

Pueri.

Religio.

Scientia. Clerici ſtudenter.

M

Societas.

Prælatus.

A Adoleſcēs.

autem adoleſciētia ętas virtutis improuida, laudis auida, complexione calida, conuerſatione lubrica. Improuidentia pertinet ad ignorantiam, vel ſtulticiam. Act. 7. Teſtes: tunc enim peccauit Paulus per ignorantiam. Laudis auiditas pertinet ad ſuperbiam, complexionis caliditas ad auaritiam, conuerſationis lubricitas, ad luxuriam. Luc. 15. Dixit filius adoleſcentior, patri ſuo: Da mihi portionem. Eſt autem ignorantia adoleſcentis in tribus: quia ſapientiam non habet ad pręſentia diſponenda. Nemo enim eligit iuuenes in duces, quia non conſtat eos eſſe prudentes. Impetuoſæ enim ſę, & alios regunt. Gen. 34. Nō diſtulit adoleſcēs: quia non habet intelligentiam ad præterita deploranda, & plangenda ac corrigenda. Pro. 1. vt detur paruulis aſtutia adoleſ. Tertio quia non habet experientiam ad futura ſollicite prouidenda, & præcauenda. 3. Reg. 12 Habuit Roboam adoleſcentes qui nutriti ſecum fuerant. Superbia adoleſcentis eſt in tribus, Primum eſt inobedientia, Hier. 22. Hæc eſt via tua adoleſcentia tua. Cyprianus, de duodecim abuſionibus ſeculi qualiter in ſenectute alijs miniſterium imperabit, qui in adoleſcentia ſua ſe ſenioribus obedientem exibere contemnit hæc inobedientia ſignificatur per illum adoleſcentem, qui noluit acquieſcere ſocro ſuo. Iud. 19. Secundum eſt propria uoluntas in agendo, vt poſſit dici de eo illud: Ibi Beniamin adoleſcentulus in mentis exceſſu. Excedunt, & excidunt, qui lege rationis propoſita appetitum ſenſualitatis ſequuntur, & faciunt, vnde Cyprianus adoleſcens ſine diſciplina eſt adoleſcens ſine obedientia: ſicut ergo fructus non inuenitur, nec expectatur de arbore, in qua flos non apparuit, ſic in ſenectute honorem ſuum conſequi non poterit, qui in adoleſcentia diſciplina exercitatione non laborauerit. Tertium eſt pertinacia in perſeuerando. Prouer. 22. adoleſcens iuxta viam ſuam.

Adoleſcēs.

Ignorātia. Adoleſcē.

B

Pſal. 67.

Cyprian.

C

Auaritia.

Auaritia adoleſcentis eſt in tribus, quæ ſunt labor in acquirendo, timor in poſſidendo, dolor in relinquēdo. De primo, Iud. 17. Fuit adoleſcens de Bethleem Iuda, &c. de ſecundo, Iob. 20. Oſſa eius implebuntur vitijs. De tertio, Matth. 19. Si vis perfectus eſſe.

Luxuria iuuenis, & adoleſcentis conſiſtit in tribus. Machinatur enim in copia poſſeſſionis. Hiere. 48. Fertilis fuit fornicatio in concupiſcentia affectionis. Ezec. 23. In adoleſcentia, publicatur in ignominia diffamationis. Luce 15. Dixit filius adoleſcentior.

Sapientia iuuenis apparet in tribus, verecundia locutionis, honeſtate conuerſationis, prouidentia actionis, & circunſpectionis.

De primo Eccle. 32. Audi tacens, & pro verecundia accedet tibi bona gratia: adoleſcens loquere in tua cauſa vir cum neceſſe fuerit; ſi his terrogatus fueris habeat caput reſponſum tuum: in multis eſto quaſi inſcius, & audi tacens ſimul, & quærens, & loqui in medio magnatorum non præſumas, & vbi ſunt ſenes non multum loquaris pro reuerentia dicit: quia proprium ornamentum iuuenum eſt ſermo verecūdus: vnde Ambro. lib. de officijs. Sicut in ſenibus grauitas, in iuuenibus alacritas, in adoleſcentibus verecundia velut quadam dote commendantur naturæ, & Bernardus: Si videris adoleſcentem eloquentæ iſtudentem cum ſapientiæ diſciplina ſit inanis, non aliud quam iuſtitiæ hoſtem reputes. De ſecundo 1. Thim. 4. Nemo adoleſcentiam tuam contemnat. De tertio. 3. Reg. 11. Videns Salomon adoleſcētem bonae indolis. Sydonius Tales adoleſcētes ſunt aſſumendi, qui habeant efficaciam de iuuentute, & conſilium de ſenectute.

D

Ambro.

Loqui.

Humilitas iuuenis apparet in tribus, primo vt ſuperiorem non contemnat, ſecundo vt ſeipſum deijciat, & contemnat, tertio vt verba, diſciplinæ in corde retineat. De primo 1. Pet. 5. Adoleſcentes. De ſecundo 1. Reg. 17. Ait Saul ad Dauid, de qua progenie es tu, &c. Et ibi apparet, qd Dauid non fuit gloriatus de nobilitate generis. Vnde Chryſoſt. ſuper Matth. Quid prodeſt ei, quem ſordidant mores, generatio clara, aut quid nocet ei generatio vilis, quem mores adornant: Vacuum ſe oſtendit a bonis actibus, & virtutibus, qui gloriatur in patribus: aurum naſcitur, & non eſt terra, aurum eligitur, terra contemnitur. Et econuerſo: Stannum de argento egreditur, & non eſt argentum, ſed aurum ſeruatur, ſtagnum aūt foris expellitur. Gemmula carbunculi in ornamento auri eſt, humilitas in iuuene nobili. Sola enim ſuperbia maculat omnia, ſi comitetur. De tertio quærit. Pſal. 118. Et ibidem reſpondet. In quo corrigit adoleſcentior viam ſuam? Sequitur reſponſio: In cuſtodiendo ſermones tuos. Caſtitas, & honeſtas iuuenis in tribus apparet, quando exterius fugit luxuriæ occaſionem, & mulierum familiarem, & locutionem, in carne ſe affligit per mortificationem, in mente gerit Chriſti paſſionem, & horę ad modi mortis ignorantiam, & ſuſpicionem. Exemplum de iſtis in Ioſeph. Gen. 39. Quære in tabula de cuſtodia ſenſuum. Boni pueri ſunt in comitatu pueri Ieſu: Sinite, ait, paruulos uenire ad me. Apocalip. 14. Cum eo centum quadraginta quattuor milia, &c. Illi autem pueri ſunt familiares Chriſti, quæ ſunt parui humilitate. Matth. 18. Accipiens Ieſus paruulum, ſtatuit illum; &c. Si ſunt pueri caſtitate: exemplum de Ioſeph. 1. Regum. 21. Si mundi ſunt pueri, &c. Si ſunt paſſi auſteritate. Dan. 1. Nolebant ueſci cibo regio, ſi ſunt proni obedientia, & ſubiectione ad ſimilitudinem pueri Ieſu, de quo dicitur, quod erat ſubditus illis parentibus: ſi ſunt pleni deuotione. 2. Paralip. 34. dicitur de Ioſia, cum adhuc eſſet puer cœpit quærere dominum. Sapien. 8.

E

Home. 3

F

puer

G puer ingeniosus eram, & sortitus sum animam bonam. Quære quomodo iuuenis se debeat habere in locutione in tabula de detractione, & de disciplina.

Matth. 8. Mali, & indeuoti pueri figurantur per seruum Centurionis. Puer, ait, meus iacet in domo paraliticus, male torquetur. Quamuis enim iste puer sit sanus ad discurrendum per villam, in domo tamen iacet paraliticus, & male torquetur propter ocium euagationis, in choro silet, vt mutus, propter defectum deuotionis, in dormitorio languet, vt surdus vix unquam audit matutinum propter abusum deordinationis, quia protrahit vigilias non in orationibus, sed in murmurationibus in claustro ridet, vt fatuus, propter excessum dissolutionis, in campo respondet, vt temerarius propter contemptum correctionis, & fastum præsumptionis, & sic iacet paraliticus ad omne opus bonum ociosus, ergo male torquetur, vtique a Diabolo. Debet autem dicere prælatus ego veniam, & curabo eum, visitando, castigando, monendo.

H Pueri alij boni, alij mali, pueri boni sunt gratiosi innocentia. Dan. 1. Pueri autem ingeniosi sapientia. Sap. 8. Obsequiosi reuerentia. 1. Regum. 2. Puer Samuel. Oseæ, 11: Puer Israel, & dilexi eum secundum istum triplicem sensum, dicuntur pueri sinceritate, periti veritate, parui humilitate. Tales pueros innocentes, intelligentes, reuerentes, obsequentes vult Christus secum habere. Esai. 8. Ecce, & pueri mei, quos mihi dedit dominus. Alij sunt pueri mali incontinentes, inobedientes, ignorantes, insipientes, irreuerentes, ociosi, vagi, dissoluti, loquaces, mendaces, edaces. Omnes isti digni sunt morte: exemplum de ipsis in filijs Bely. Erat ait peccatum puerorum grande nimis coram domino. 1. Regum. 2. Sed per correctionem curatur ab istis morbis, vnde Naaman leprosus lotus septies idest perfectè in Iordane, qui interpretatur iudicium, & designat visitationem; quia dum tales pueri quasi morbis leprosi durè visitantur, & iudicantur, restituitur caro eorum, idest carnalis mens, sicut caro pueri parui, vt dicitur in 4. Regum. 5. de Naaman.

I Sunt septem differentiæ bonorum operum puerorum, primi sunt continentes, & mundi, Apoca. 14. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati Dan. 1. Pueris &c. Alij sunt sapientes, & docti Eccl. 4. Melior est puer pauper, & sapiens, &c. Alij sunt domino ministrantes, qui significantur per puerum Samuelem 1. Regum. 2. Samuel ministrabet, &c. Alij sunt iusti, innocentes. Sap. 18. Pueri iusti. Alij sunt humiles, & deuoti. Hier. 1. A. a. a. nescio loqui quia puer sum. Alij sunt rationabiles, & industrij. Sap. 8. Puer ingeniosus, septimi sunt contemplatiui, & deuoti dicentes Matth. 21. Osanna filio Dauid, Psal. 112. Laudate pueri dominum. Septem etiam sunt differentiæ malorum puerorum, quidam delicati sunt superbi, qui nullam reprehẽsionem possunt sustinere. Hiere. 31. Si puer delicatus est. Alij sunt lasciui. Prouerb. 22. Stultitia alligata est in collo pueri: stultitiam vocat carnalem lasciuiam, quam purgat virga disciplinæ. Ideo dicitur Prouerb. 23. Noli destrahere a puero disciplinam. Alij sunt inobedientes, qui confundunt matrem suam ecclesiam, & religionem sanctam, de quibus loquitur Apostolus Roma. 1. Prouerb. 29. Puer qui dimittitur voluntati suæ. Alij sunt irridentes, qui designantur per Canaan puerum, qui videns pudenda patris derisit eum: ideo maledictionẽ incurrit. 4. Reg. 2. Illi pueri dissoluti deridẽtes Elisæum, dicentes: Ascende calue, deuorati sunt ab vrso. Alij sunt glutones, qui significantur per pueros Hely. glutones, & incontinẽtes, qui veniebant ad caldariam, & cacabum pro carnibus, &c. Alij sũt iracundi, & contentiosi. Esa. 3. Tumultuabitur puer contra senem. Alij sunt inuidi. Iob. 5. Paruulum occidit inuidia. Mali pueri sunt similes pullis perdicis, qui mox vt nati sunt currunt post matrem, quæ est concupiscentia, in quæ Diabolus generat tales Eccl. 30. Curua ceruicem dicitur de parẽtibus. In ætate iuuenili inuenitur cæcitas inexperta, pronitas infirmata, leuitas indiscreta. Inficit cæcitas aspectiuam per ignorantiam, Pronitas affectiuam per concupiscentiam, Leuitas effectiuam per insolentiam. Primo iuuenes cæci sunt, & inexperti: quia cõiter iuuenis est incautus in admittendis, ignarus in discernendis, imperitus in eligendis, impeditus in exequendis, imperfectus in assequendis Prouer. 30. Via viri in adolescentia sua. Hæc cæcitas est dirigenda per eruditionẽ. Tre. 3. Bonum est viro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Iugum eruditio disciplinæ, quã bonum est portare a principio adolescentiæ; quia tunc capitur citius, intelligitur leuius, retinetur firmius, exercetur agilius. Prouer. 22. Adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit, nõ recedet ab ea quia quod noua testa capit, inueterata sapit. Secundo iuuẽs sunt proni, & infruniti, quia passiones maxime dominantur in eis. Gen. 8. Sensus, & cogitatio cordis humani prona sunt in malum ab adolescentia sua: sic filius adolescẽtior portionem suæ substantiæ, quam petijt infrunitè, petitam, distraxit, distractam, consumpsit, dũ luxuriosè vixit Luc. 15. Dũ cõmittens culpã, amittens gratiã, incurrens offensam, prosternens naturam, abijt in regionẽ longinquã: hæc autẽ pronitas est refrenanda per cohibitionẽ. 1. Pet. 5. Adolescẽtes subditi estote senioribus. Adolescentes senioribus subduntur, cũ sensuales motus, carnales insultus brutales ap petitus, mundiales tumultus, rõne regũtur, gratia cõpescuntur, virtutibus subiguntur. Alias iuuenes nutantes, concupiscentijs consentientes, desiderijs vacantes, illecebris carnis, & sanguinis

A sanguinis, excluduntur ab æternis gaudijs. Caro enim, & sanguis regnum Dei non possidebunt. Tertio iuuenes sunt leues, & indiscreti: & ideo præsumptuosi in aggrediendis, temerarij in prosequendis: ideo insolentes, & periculosi in actibus suis. Iob 20. Ossa eius replebuntur vitijs adolescẽtiæ suæ. Talis potest dicere. Adolescentulus sum ego, & contemptus. Talis leuitas est corrigenda per castigationem. In quo corrigit adolescentior viam suam. Respondet, in custodiendo sermones tuos: & recta est responsio ista, quia custodia diuini sermonis, extirpatrix malorum, informatrix morum, inflammatrix desideriorum, impetratrix præmiorum. Adolescens ergo sit disciplinabilis sensibus, castigabilis moribus, suadibilis actibus. 1. ad Timo. 4. Nemo adolescentiam tuam contẽnat. Deut. 1. Date ex vobis viros sapientes, & gnaros, quorum conuersatio probata sit in tribubus vestris, ut ponam eos vobis Principes. Vbi glo. Viros, ait fortes robore, & ætate. 1. Reg. 16. Vidi filium Isai. &c. Aetate non tantum temporis, sed ordinis: nam Ieremiam, & Danielem pueros legimus prophetasse, secundum Greg. Bernardus. Mirandum est potius, quam imitandum sapientes in spiritualibus, & gnaros in sæcularibus, secundum Glo. Signanter autem dicit sapientes, non sciẽtes: quia scientia dicit habitum puræ speculatiuum, sapientia autem aliqualiter practicum, & speculatiuum. Prelati autem magis indigent practica experientia, quam speculatiua scientia, unde subdit: Quorum conuersatio probata sit: vtiq; probata, non probanda. Est enim vsus rectę conuersationis, ut præesse non audeat, quæ subeesse non didicit. Nec obedientiam subiectis imperet, quã prelatis non nouit exhibere uel probatam, hoc est ap probatam, non reprobatam. Glo. Vt ex priori uita probetur futura. Num igitur inuenire poteris talẽ virum, qui spiritu Dei plenus sit? Vir enim insipiens nõ cognoscet, & stultus non intelliget hęc. Prouer. 26. Sicut qui mittit lapidẽ in aceruũ Mercurij, est lapis in serie calculi, qui positus pro obolo denario solido, libra, marca, vncia semper tamẽ retinet eundem valorem. Sic vir insipiens, quantũ cumque sublimetur honore, nunquam tamen mutatur discretionis, aut morum pondere, uel ualore. Iuuenis debet esse profundus humilitate, purus munditia, & castitate. Exemplum de Ioseph, de quo dicitur: Cum esset sexdecim annorum pascebat oues adhuc puer, quo ad primum, cui ait pater; Veni mittam te ad fratres præsto sum ait, quo ad secundum: adhuc puer, quo ad tertium.

B

De Ingratitudine.

C Ognouit bos possessorẽ suũ, & asinus pręsepe Dñi sui, Israel aũt me nõ cognouit, & populus meus nõ intellexit. Filios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me. Incrassatus est dilectus, & recalcitrauit, incrassatus, impinguatus, dilatatus. Dereliquit Deum factorem suum. Quid vltra debui facere vineæ meæ, & non feci ei? Expectaui faceret uuas, & fecit labruscas, & nunc ostendam vobis, quid faciam vineę meę. auferam sæpem eius, & erit in direptionem, non putabitur, & non fodietur, & ascendent super eam vepres; & spinæ, quia verè dum cultus vineæ conscientiæ, vel sanctæ ecclesiæ negligitur, dum putatur per correctionem, negligitur per virtutum exercitationem, nec foditur per timoris incussionem, rumpitur sepes conscientiæ, diruitur maceria diuinæ gratiæ, & succrescunt vepres prauarum affectionum, & spinæ peruersarum actionum. De beneficijs enim collatis huic vineę præmiserat in principio capituli cum dixit: Aedificauit turrim in medio eius, &c.

Isa. 1.

D Deut. 32. Esai. 5. a.

De ingratitudine illud: Homo quidam fecit cęnam magnam, & vocauit multos, vnus, dicit: Vxorem duxi, alius, villam emi: alius, iuga boum emi, quinque, &c. Quere istam histo. expositas in tabula. Matth.

E

Quamuis peccata semel dimissa non redeant quantum ad maculam, redeunt tamen aliquando quantum ad æqualem pęnam. Quia peccatum in gratitudinis tantam aliquando meretur pęnam, quantam peccata dimissa. Exemplum de vxore Loth, quæ conuersa est in statuam salis. Sodoma mundus, Angeli prædicatores, & confessores. Loth anima benè contrita, & confessa, qui saluatur in ciuitate praua in humilitate conuersationis: vxor Loth quę retro respexit, anima confessa ad peccatum reuertitur. Ista vertitur in statuam salis: quia perdit vitam, & efficitur ab omni bono operæ sterilis.

F

Et nota de ingratitudine, & eius pœna illud Matth. 18. Serue nequam omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti, me: nonne oportuit te misereri conserui tui. Ligatis pedibus, & manibus &c. Gen. 16. f

Et nota de ingratitudine pincerna Ioseph succedentibus prosperis oblitus est interpretis sui. Gen. 40.

De infirmitatibus varijs.

E St infirmitas capitis, ista est in peruersa intẽtione. Esa. 1. Omne caput languidum. Sequitur a planta pedis vsque ad verticem non est in eo sanitas. Planta pedis est finis operis, per verticem principium operis. 2. Hiere. 2. Filij Mempheos. Et illud 4. Regum. Caput meum doleo. Matth. 6. Si oculus tuus fuerit simplex per intentionem rectam. Iudic. 9. Nota historiam Abimelech. Per Abimelech designatur prædicatores, qui obsident turrim, & castrum. Matthæi 21. Ite in castellum, quod contra vos est. Istud castel-

G caſtellum eſt mundana conuerſatio, ſiue congeries peccatorum, quam deſtruere nituntur per prædicationem ; mulier eſt concupiſcentia ; mola eſt volubilitas mundanæ proſperitatis diuitiarum, voluptatum, & bonorum, & talia : fragmen molæ eſt aliqua particularis proſperitas, quã proijcit mulier ſuper caput, cum prædicator vel quilibet faciens aliquod bonum opus, non habet intentionem rectam in Deum, & ſi conſentiat tentationi, excerebratur. Quære de hoc in tabula de intentione operis.

Eſt etiam infirmitas oculorum : cogitando Inuidia. enim diſcernimus, videmus 1. Regum. 3. Oculi Bely caligauerant, & per hoc innuuntur iſti, qui defectus ſuos non vident, ſed ſolum defectus aliorum, nec lucernam boni operis poſſunt videre in alijs. Et Lya erat lippis oculis. Hi ſunt debiles viſu, qui non poſſunt videre bonum in alijs ex inuidia, & tales excluduntur a miniſterio altaris.

Eſt etiam duplex infirmitas oculorum, ſcilicet H aggrauatio, & pruritus. Per primum deſignantur, qui verba prædicationis, & correctionis audire non poſſunt. Eſai. 6. Excæca cor populi huius, & aures, &c. Per ſecundum deſignantur illi, qui omnes rumores curioſa vana, & inutilia volunt audire. 2. Thimo. 4. Prurientes auribus.

Eſt etiam infirmitas narium. Et huiuſmodi, vt Pſal. 23. Pſal. 11. dicitur Leui. 21. Qui habet nimis longum naſum, &c. Magnum naſum habet, qui de alienis factis nimis ſe intromittit, & quare ſic vel ſic factum eſt, rationem quærit : paruum naſum habet, qui nec de factis ſuis, nec de alienis diſcernere curat; tortum habet, qui defectum ſuũ non requirens, & aliena dijudicans ſibimet non præcauet ab immundis. Sicut dicitur Can. I 7. Naſus tuus ſicut turris Libani, quæ reſpicit contra Damaſcum, quia diſcretio mentis debet eſſe ſicut munitio in modum turris, contra delectationem immundæ cogitationis.

Eſt ẽt infirmitas oris, q̃ reſpicit defectũ linguę, & locutionis. Sepulchrum patẽs eſt guttur eorum Diſperdat dominus vniuerſa labia doloſa, & linguam magniloquam. Sicut cum ſepulchrum aperitur nihil exit inde, niſi fętor : ſic tales nihil loquuntur, niſi detractiones, immundicias, curioſitates, vanitates.

Eſt etiam infirmitas manuum, quæ eſt in operatione, & hæc eſt duplex ariditas, & lepra; ariditas eſt ocioſitas, quæ priuat motum, & inducit pigritiam. Matth. 12. Extende manum; infirmitas lepræ eſt infirmitas praui exempli : nam ſicut lepra inficit, ſic malum exemplum; hac percuſſus fuit Ozias. 2. Paralip. 26. Et Moy. Exod. 4.

Eſt ẽt infirmitas ventris, quæ eſt duplex, ſcilicet torſiones, & fluxus per ventrem, in quo cibaria reponuntur, deſignatur memoria in qua recipiuntur cogitationes, quibus debet refici anima : tunc K autem ſurgunt torſiones, quando homo recordatur ſe dimiſiſſe diuitias, honores, & huiuſmodi: tunc enim torquetur. Eſa. 13. Torſiones, & cætera. Tunc fluxum patitur ; cum recordatur ſe feciſſe aliquam immunditiam, & ibi delectatur. Propter iſta duo dicitur Hiere. 4. Ventrem meum doleo, ventrem meum doleo. Hæc duo debent amaricare ventrem. Apoc. 10. Accipe librum, & faciet amaricare ventrem, Apoc. 10. Vnde debet purgare vẽtrem per confeſſionem. 1. Regum 24. Ingreſſus eſt Saul. &c.

Eſt ẽt infirmitas lumborũ: & iſta eſt in delectatione. Iob 16. Circundedit me lanceis, & cæt. Lanceæ ſunt cõcupiſcentię, quibus Diabolus percutit per quinque ſenſus, quod fit cum appræhenditur quod non decet. Hiere. 9. Intrauit mors per feneſtras veſtras. Vulneratur homo in cogitatione, circumuulneratur in delectatione, intus opera- L tione.

Eſt ẽt infirmitas in humeris, & hoc eſt in volũtate; nam ſicut manus dependent ex humeris, ſic opera a voluntate. Hi ſunt ſic incuruati ad temporalia, quod ferè nihil habent de ſpiritualibus in voluntate. Figurati ſunt per illam mulierem curuam, Lucæ 13. Quæ habebat ſpiritum infirmitatis.

Eſt etiam infirmitas natium, & hæc eſt deteſtatio vitiorum : ſicut enim pars illa eſt corpori neceſſaria, licet ſit turpis, quia per illam purgatur venter, quod niſi fieret, corrumperetur homo : ſic in anima ſpiritualiter eſt quædam pars inferior, per quam purgatur per contritionem, & confeſſionem; ſed tunc patitur homo infirmitatem in parte illa, quando non cõteritur, nec confitetur. Deutero. 28. Percutiat te Deus, &c. Cõfeſſio.

Eſt ẽt infirmitas in genib. ſcilicet in concupiſcibili infirmatur, qui de his, quæ videt : concupiſcẽdo tentatur, ut curioſi : & bene per genua deſide- M ria deſignantur, quia ſicut per genua inflectitur corpus ad gradiendum, ſic anima per deſideria ad greſſum. Eſa. 35. Genua Pſal. 108. Genua mea infirmata ſunt.

Eſt etiam infirmitas pedum, & iſta eſt in affectione: affectus animę ſunt duo, timor, & amor, iſti pedes tunc infirmantur, quando animæ timore, vel amore diſcedunt a veritate. 2. Regum 9. de claudicatione Myphiboſeth.

De Imagine.

DE imagine. Quære. 156. In tabula de homine, & illud Can. 1. Si ignoras te o pulcherrima mulierum, ideſt creatura rationalis pulcherrima creaturarum, quia Dei imagine inſignita, Can. 1. c.

A *De lachrymis.*

ESai. 15. dicitur de Ezechia. Audiui orationem tuam. 2. vidi lachrymas tuas, & patet ibi, quomodo fuit ſententia domini mitigata. Ioh. 5. In piſcina. Cuius aquam Angelus mouebat, id eſt Chriſtus, ſignificatur piſcina lachrymarum, cuius ablutio mundat ab omni infirmitate. Dat multitudinem aquarum in cœlo, & eleuabit nebulas ab extremis terræ, fulgura in pluuiam facit, & producit ventum de theſauris ſuis, multitudo aquarum in cœlo, affluentia lachrymarum in cœleſti viro. Nebula eleuata ab extremis terræ eſt anima eleuata in Deum oblita omni terrenitate ful- Hier. 10. gura in pluuiam facit: quia ex timore diuini iudicij fluunt lachrymæ Fulgur penetrat, pluuia diſtillat : quia tales penetrant ſecreta diuinæ ſapientię effundit alijs pluuiam doctrinæ.

Sicut imber profluit ex diſtillatione caloris, ſic lachrymæ reſoluuntur, & cor de deuoto, ad ferB uorem prædicationis, & tactum diuini amoris. Flauit ſpiritus eius, & fluent aquæ. Eccl. 39. Spiritu ſapientiæ replebit illum, & ipſe tamquam imber Pſal. 147. mittet eloquia ſapientiæ ſuæ, nota quod axa id eſt deſcendente ſuper omnia, petita Patre ſuo Chriſto aſinam ideſt exiſtens in carne pigra, & arida irriguum ſuperius, & irriguum inferius : quia tam pro peccatis, quæ hic inferius commiſimus, quod pro cęleſtibus gaudijs, quæ ſperamus & differuntur, flere debemus.

Diluuium, quo purgatus eſt mundus ſignificat abundantiam lachrymarum, quarum innundantia dãt fluere à ſuperiori, & inferiori : Quia propter bona cęleſtia, quæ amiſimus, propter mala, quæ commiſimus & pœnas ęternas, quas incurrimus, flere debemus, vbi ſubmerguntur, & aues ideſt motus ſuperbæ beſtiæ auaritię, reptilia immunditiæ, homines malitiæ. Gen. 2. Fons aſcendebat de terra irrigans vniuerſam ſuperficiẽ terrę : quia dum de anima noſtra arida: Quia anima mea ſi- C cut terra ſine aqua tibi, ex conſideratione peccatorum fluit abundantia lachrimarum dum recogitamus peccata noſtra, & annos pditos ideſt in amaritudine animæ noſtrę, tũc ex tali inundantia anima efficitur fertilis, vt fructus afferat meritorum ſicut hortus aridus, dũ adaquatur. Eſa. 55. Quomodo deſcendit imber, & nix de cęlo, & illuc vltra non reuertitur, ſed inebriat terram, & infundit eam, & germinare eam facit, & dat ſemen ſerenti, & panem comedenti: ſic erit verbum quod egredietur, de ore meo, verbum quod egreditur de ore domini, eſt verbum dilectionis internæ, quod imprimitur menti. Quod non reuertitur vacuum, quia infundit amoris affectum, quod ad ſimilitudinem imbris fuit, & ſicut nix de cęlo deſcendit, quia animam imbre lachrymarum irrigat, & puritate dealbatur, & ab omni ęſtu illicito refigerat. Nix eſt candida, & frigida, & inebriat terram, quia modica ſtilla de pelago æternę beatitudinis, nobis inſtillatur, & tamen D mẽs in fide perfuſa inebriatur, eo quod omnis delectatio humana per huius ſuauitatem ſuperatur, ita quod in exceſſum rapitur, de qua ebrietate ſcriptum eſt, viſitaſti terram, & inebriaſti eam, multiplicaſti locupletare eam, ſcilicet virtutibus, & donis cęleſtibus, & benedicit terram non aerem. Mens enim quæ per vana deſideria fluctuat, quam adhuc ſæcularium curarum procella exagitat, ad illum internæ delectationis guſtum, & gaudium non admittitur, nec torrente voluptatis potatur, quanto minus inebriatur. In libro Iudicum 1. legitur quod Axa filia Iudicũ. 1. Caleph, ſedens ſuper aſinam ſuſpirauit, cui dixit pater : Quid habes. Cui illa, da mihi benedictionem. Terram auſtralem, & arentem dediſti mihi, iunge & irriguam : Deditque ei pater irriguum ſuperius, irriguum inferius.

Axa ſuper aſinam ſedit, cum illicitis moti- E bus carnis, & mentis anima pręſidet, quæ ſuſpirans, a patre irriguum petit, quia a Chriſto patre noſtro cum magno ſuſpirio quærenda eſt pluuia lachrymarum. Sunt namque nonnulli, qui iam pro dono receperunt liberè pro iuſtitia loqui, opreſſos tueri, indigentibus poſſeſſa tribuere, ardorem fidei habere : ſed adhuc gratiam lachrymarum non habent. Tales enim auſtralem terram, & arentem habent, ſed adhuc irrigua indigent : quia oportet licet in bonis operibus ſint poſiti, vti timore ſupplicij, aut amore cęleſtis regni, mala quę antea perpetrarunt, deplorent. Sicque duo ſunt compunctionis genera : dedit enim pater ei irriguum ſuperius, quod anima accipit cum ſe in lachrymis cęleſtis regni deſiderio affligit, dicens Heu mihi quia incolatus meus prolongatus eſt. Irriguum inferius accipit; cum inferni ſupplicia, & pecccata in hac vita commiſſa flendo per- F timeſcit, & quidem prius inferius, ac poſt irriguum ſuperius datur. Sed quia compunctio amoris dignitate præuenit, neceſſe fuit, vt prius irriguum ſuperius, & poſt irriguum inferius cõmemorari debuiſſet. Gen. 37. Scidit veſtimenta ſua cum fletu. Ruben peccator, ciſterna ſine aqua eius conſcieatia ſine gratia, de qua extractus eſt Ioſeph, ideſt Chriſtus ſaluator per peccatum plange ergo tu peccator, cum Ruben, quia Dei imaginem deturpaſti, baptiſmalem innocentiam perdidiſti, ſocietatem ſupernorum ciuium amiſiſti viam veritatem, & vitam, quæ Chriſtus eſt dereliquiſti : Quid ergo miſer peccator faciet, quo ibit ſine via, niſi in præcipitium : ſine veritate, niſi in errorem & dubium, ſine vita, niſi ad mortis ſupplicium. Ergo miſer peccator, reuertere ad puteum conſcientiæ, ſi forte Ioſeph ſaluatorem ibi valeas

G inuenire. Quod si non plangens, & rugens cum Ruben vestimenta turpitudinem velantia per apertam confessionem, & peccatorum denudationem scinde cum fletu, & dic puer non conparet Iesus, & ego quo ibo. In suscitatione Lazari lachrymatus est Iesus in signum, quod virtute lachrimarum per peccatum mortui suscitantur. Iob. 11.

Fleuit Petrus, & respexit Christus eum, fleuit Magdalena, & remissum est ei peccatũ multum: sic filius prodigus, Dauid, Ezechias, Achab, publicanus, & inuenire veniam meruerunt. Matt. 26. Luc. 7.

Dixit angelus Thobię: Quando orabas cum lachrymis &c.

Dauid ascendebat per cliuum oliuarum flens nudis pedibus operto capite, & sic reconciliatus est Deo. 4. Reg. 5. Dixit Elisæus Naaman: Laua te in Iordane &c. Helyseus interpretatur saluator, iste est Christus, saluatorem expectamus dominum Iesum Christum. Naaman interprætatur pulcherrimus, & significat rationalem animam

H Dei imagine insignitam, cui dicitur. Can. 1. Si ignoras te o pulcherima mulierum, &c. Est autẽ leprosa, quia multiplici macula infecta. Iste diues ex diuinorum donorum infusione in baptismali regeneratione, sed leprosus ex actuali transgressione: cui ait Elisæus idest Christus: vade a confessionem, vel vade per passus affectionum, & bonorum operum: lauare septies, &c. Iordanis interprætatur riuus iudicij: quia ex timore diuini iudicij oritur in nobis riuus lachrymarum, in quo debet Naaman leprosus peccator infectus lauari non solum ingredi, quia magnum debet esse diluuium lachrymarum, vt tota terra animæ purgetur. Et sic debet non solum intingi, sed lauari immergi, & confricari, & septies idest, de omnibus peccatis, & omni tempore, & perfectè. Gen. 26. Apparuit dominus post fossionem puteorũ. Puteorum fossio lachrymarum effusio, sed tres putei debent fodi: quia nunc pro culpa nunc pro miseria, nunc pro cœlesti patria flere debemus. Iordanis.

I Luna existente plena augetur aqua, & medullæ. Luna anima. Sol Christus: a quo illuminatur. Eccl. 50. Quasi luna plena in diebus suis. Medulla fletus interior, aqua flectus exterior. Tunc est luna plena, cum solem respicit, quod fit cum homo non habet in oratione cordis tractum, sed intense, & directe Christi passionem, & eius beneficia recognoscit Quære de lachrymis in tabula de deuotione, de oratione de contemplatione. 3. Regum. 19. Fugit Elysæas a facie Iezabel, cui attulit Angelus panem subcinericium, & vas aquæ &c. Progressus Elyæ significat impletionem consiliorum quod pertinet ad religiosos. Fuga a facie Iezabelis, quę interprætatur fluxus sterquilinij significat contemptum mundi. Arbitratus sum vt stercora: aduentus in desertum religionis ingressum. Iuniperus arbor aculeata, est disciplina religionis, Philip. 3.

quæ tot habet aculeos pungentes, quot habet penalitates, austeritates, & correctiones: subter hanc obdormit Elyas, quia oportet animam consopiri in pęnalitatibus, vt nihil sentire videatur. Affert Angelus panem subcinericium, quia Christus magni consilij Angelus affert laboranti in religione, consolationem ex mortis recordatione, & hoc significat sacramentum cineris. Memento homo quod cinis es, & in cinerem reuerteris. Quomodo ergo contristabitur quis in desertione mundi, sæculi, parentum, amicorum, & huiusmodi si bene recogitet mortem incertam, & propinquam. Mors.

1. Thim. 6. Nihil intulimus in hunc mundum. Iob. 1. Nudus egressus sum de vtero. Quomodo etiam non consolabimur, quib. regnũ cęleste promittitur. Matth. 5. Beati pauperes. Apoc. 2. & 3. Qui vicerit, &c. Additur pani aqua lachrymarũ, quæ in modum potus defert cibum consolationis ad interiora virium animæ. Cibabis nos pane lachrymarum: bis autem manducauit ad ambulandum per dies, & noctes. Nox tempus adPsal. 79.

K uersitatis, dies tempus prosperitatis, ideo anima duplici consolatione roboratur, vt nec in prosperitate possit deficere, nec in aduersitate tristari: sic roboratus ambulat quadraginta diebus & noctibus vsque ad montem Dei Oreb. idest vsq; ad æternam refectionem, Oreb interprætatur mensa. Parasti in conspectu meo mensam. L

Lachrimæ impetrant remissionem culpæ. Luc. 7. De Magdalena, & de Petro. Matth. 26. Egressus foras: salutem in tribulatione: exemplũ in Ezechia. 38. Conuertit faciem ad parietem Sequitur Vidi lachrymas tuas Triumphum de hoste Iudith 4. Indulgetiã ipsius fusis lachrymis fęcunditatem in opere. 1. Regum. 1. Anna coram tabernaculo &c. Sic deberet facere anima, dum se considerat sterilem a bono opere: augumentum gratiæ. Gen. 29. Flebat Iacob. Oseę. 7. Inualuerunt ad Angelum. Exuberantiam in deuotione: Hinc suspirat Axa sedens in asino: anima in corpore misero: terram arentem dedisti mihi, da mihi, & irriguam. Item impetrat reuelationem diuinitatis, vnde Daniel qui fuit vir cõtẽplatiuus dicit, flebam. Ioan. vir contemplatiuus Apoc. 5. Ego flebam nimis. Impetrat adoptionem gloriæ, pro qua flebant Apostoli Iob. 15. Matth. 5. Beati qui iugent. Nume. 20. percutiens petrã bis silice, egressæ sunt aquę largissimè: prima percussio pęnarum, quas incurimus, & gaudij quod perdidimus. Seu pęnæ, & culpę consideratio. Ex qua percussione lachrymæ oriũtur. Gen. 9. Cunque obduxero nubibus cœlum apparebit arcus meus in nubibus. Est autem arcus ex reflexione radiorũ solariũ nubẽ vmbrosã, aquosã, cõcauã, subintrãtiũ: cũ ergo hõ in peccatis cõceptus filius iræ natus. Informis natura deformis culpa, recogitat, q̃ frequẽter, quã impudẽter quam Psal. 22.

M irre-

A irreuerenter, quã impęnitẽter offendit suum creatorem, & redemptorem ex amaritudine vitiorum oritur in cœlo mentis vapor suspiriorum, quod fit radio diuinæ gratiæ penetrante intimum conscientiæ, demonstrare fęditatem culpæ, quantitatem offensæ, breuitatem vitæ: talis autem vapor: condensatur virtute diuina nubem vmbrosam confusione, & confessione, concauam humilitatione, aquosam contritione, & lachrymarum effusionem. Tunc subintrante radio diuinæ gratiæ, apparet in æthetere conscientiæ, arcus conuersationis honestæ: colore quadruplici insignitus, rubeo de cœlo per charitatem, iacintino ex aere per puritatem, & castitatem, ceruleo ex aqua per pietatem, & deuotionem, gramineo ex terra per humilitatẽ. Augustinus in suis meditationibus: Da mihi domine hunc panem lachymarum, quem esurio super omnem copiã diuitiarũ. Num. 20. Percutiens virga bis silicem, egressæ sunt aquæ largissimè; silex, & petra, cor in peccato induratum, virga timor, bis petra virga percutitur, quando cor peccatoris induratum duplici timore scilicet damni, & supplicij concutitur, & tunc ægrediuntur aquæ lachrymarum largè inundantes, culpam largiores remittentes, concupiscentiam, & pronitatem malam largissimè, placantes offensam, & impetrantes veniam. Bernardus, O humilis lachryma, tuum est regnum, tua est potentia, tu sola vincis inuincibilem, & seuerissimum iudicem conuertis immansuetissimum patrem. Cõsideratio. Gratia. Nubes. Virtutes. Cor. Nu. 20. b. Timot. B

Diabolus habet potestatem super immundos Quere 69. a.

De luxuriosis dicitur Genes. 49. Effusus es sicut aqua, non crescas, quia ascendisti cubile patris tui. Luc. 14. Vxorem duxi. de illo & similibus dicitur, quod non gustabunt cænam Christi. Quia dicitur Apoc. quod foris canes impudici, nihil enim inquinatum intrabit in illam: quia luxuriosi designantur per illos porcos immundos, in quos Dæmones intrauerunt, & præcipitati sunt porci in mare, sic illi in infernum.

Inueni mulierem amariorem morte, quæ laqueus est, &c. Quia mors aufert animam, & vitam breuem, mulier aufert Deum, & vitam æternam. Genes. 29. Eos qui foris erant percusserunt cęcitate, quia omnes immundi sunt spiritualiter excæcati. Iob. 8. Moyses mandauit huiusmodi lapidare. Eccl. 7. a. L

Mulier est fera pessima, quæ tunicam tingit sanguine, & deuorat Ioseph, scilicet iuuenem, & maximè religiosum. Luxuriosi sunt manifestè increpandi: vnde Ioan. increpabat Herodem dicens: Non licet tibi habere vxorem fratris tui. M Mar. 6. c.

Nota de pœna talibus debita, quia Sichem, & populus suus perijt, quia violauerant Dinam.

Neruus fœmoris Iacob emarcuit ad tactum Angeli: quia donum diuinæ gratiæ est, quod ardor libidinis extinguatur. Esai. 1. Incensum abominatio est mihi, quia sacrificium, & oblatio immundorum maximè clericorum abomninatio est Deo: vnde de talibus intelligitur, quod sequitur: Solennitates vestras odiuit anima mea, &c.

Si luxuriosi videantur aliqua bona facere: illa tamẽ sunt sicut fructus, qui foris vẽ bonus, & intus est putridus: Quia castitas nulla est sine bono opere, nec aliquod opus bonum est sine castitate. Venit locusta & brucus & comedit omnem fructum terræ eorum. Locusta salit, brucus totus est in vẽtre. Et significat carnales, & immundos, qui non faciunt fructus humanos, sed fructus porcorum scilicet glandes, qui est cibus porcorum. Filius prodigus consumpsit omnem suam substãtiam viuendo luxuriosè Sic luxuriosi omnia bona sua expendunt: quia corpus, animam, opes, oculos, famam, perdunt, patriam suam, scilicet cælestem fugiunt & Dæmones, qui designantur per porcos pascunt: vel porcos idest carnem suã porcinam immundam, & luxuriosam in fęditatibus nutriunt. Marc. 5. Cum tetigisset mulier Iesum cõfestim siccatus est fons sanguinis eius, & sensit corpore, quia sanata est. Quia aĩa mollis, & effæminata, quę non cessat fluere sanguinem peccati per immundiciæ delectationem tangit Iesum memorando Christum cruxifixum, & sentiendo in seipsum acerbitatem passionis per experimentum, iuxta illud: Hoc sentite in vobis, Greg. homel. 13. Psal. 104. Luc. 15. c. Consideratio Passio.

Q 3 quod

De luxuria vide 58 68. de Gula castitate.

De luxuria.

LVxuriosi figurantur per Samsonem, qui cor suum Dalidæ aperuit, crines virtutum, & fortitudinem, & visum amisit. Quære. 12. a. b. 49. a. b. luxuriosi significantur per Absalon suspensum in quærcu, quę portat cibũ porcorum quære 38. b. 59. b. 2. Re. 13.

Figurantur per asinos, & per Thobiam excæcatum calidis stercoribus hirundinum quære. 57. b. Tho. 2. b.

Qui vult fugere luxuriã debet fugere a mulieribus, & consorcio earum. Sicut fecit Ioseph. Quære 49. b. Item figurantur per Sodomitas qui consumpti sunt igne, & sulphure, & pœna, scilicet peccato proportionata. Quia in illo peccato est ardor, & fætor. Quære 50. b. Gen. 19. e C

De ira Dei contra tales in 2. Machabeorum. Et ibidem de periculo familiaritatis mulierum in Esdra.

Quod luxuria est plaga, vnde fluit sanies. 98. b.

G quod,& in Christo Iesu. Et ex tali tactu subtrahit sibi voluptatem illicitam, & sic curatur eius peccatum, & sanguis sanguinem tangit, dum sanguis Christi sanguinem nostrum sistere facit.

Dormientes, & consopiti sunt, qui vacant
Thob. 2. dulcedini carnis, quasi delectationi somni breuis. Isti dormiunt cum Thobia in lecto voluptatis,&
Iob. 1. b. calidis stercoribus irundinum, ardentibus cogi-
Iud. 16. c. tationibus carnalium voluptatum excæcantur,
2. Re. 4. b. Isti dormiunt cum Iona in sentina, Cum Sam-
Iob. 40. b. sone in gremio Dalidę. Cum Gebozet in meridie
Prou. 23. d. quando percutitur in inguine, immo cũ Beemot in locis humentibus. Isti non sentiunt passionem Christi per deuotionem Prouer. 23. Eris sicut dormiens in medio mari, & quasi sopitus gubernator amisso clauo, & dices: Verberauerunt me, & non dolui, traxerunt me, & ego non sensi: quia carnalis anima consopita in carnis dulcedine, non
H sentit passionem Christi in deuotione, licet eam arguant prædicatores, licet trahant ad bonum conscientiæ, arguentis remorsiones, sed semper recedit in pristinas hebetudines quasi sensibilis facta: quia vino fornicationis inebriata. Gen. 19. Dederunt filiæ Loth patri vinum bibere, & nihil quidem tunc sensit, quando concubuit, vel quãdo surrexit. Solent remedium quærere, qui fuerunt læsi ab igne, accedendo ad ignem, vt quem grauior intulerat, grauior temperet ignis ardorem: quia remedium singulare est tentationes carnis ignire, & exercere cor suum in meditationibus, & affectionibus castitatis, passionis Christi. Luxuriosi sunt sicut canes venatici circumeuntes ecclesias: discurrentes per carerias, vt possint satiari aspectu mulierum, non attendentes, quod dicitur Hiere. 9. cap. Intrauit mors per fenestras nostras. Ecclesia. 7. Inueni mulierem amariorem morte, quæ laqueus venatorum est; sagena cor eius, vincula sunt manus illius. Sed vtinam tantũ
I in minoribus, & nõ vsque ad maiores hæc macu-
Ier. 23. c. la extenderetur qui contrectatis carnibus meretricis, prodolor manibus nefarijs, & pollutis domini sacramenta contingunt. Propheta & sacerdos polluti sunt, & in domo mea inueni malum
Matth. 8. eorum, ait dominus. Matthei octauo. Grex porcorum impetu magno mortuus est in aquis, pastores autem fugerunnt; Porci suffocantur in
Psal. 48. aquis, quando commutata Dei similitudine in similitudinem pecoris, carnales volutantur in delitijs. Vnde Pithagoras philosophus cuidam dicenti se libentius conuersari cum mulieribus quã cum philpsophis, ait Et sues libentius in cœno, quam in aqua limpida.

Si luxuriosi experientur dulcedinem castitatis, eis displiceret omnis fætor carnalitatis, sicut si aliquis vellet dulcedinem mellis indicare ei, qui nũquam mel gustasset, nunquam dulcedinem illã auribus perciperet, quam gustu non sensisset, K sed qui gustauit, ille sentit, & admiratur in se ipso dulcedinem, quia quanto fuerit quis purior, & mundior carne, tanto limpidius, & delectabilius videt in suo corde. Genesis 39. cap. Ioseph relicto pallio in manu mulieris fugit, &c. Quia nisi Ioseph fugisset, continentiam diutius custoditam forsitan perdidisset. Et est notabile quod primo dicitur, quod iniecit domina oculos in Ioseph, deinde dicit dormi mecum. Tertio appræ- Sensus.
hendit lasciua vestimentũ eius: quia primo pe- Gradus
tulans est libido, deinde procax, postmodum im- peccati.
portuna aspectibus, & tactibus impudicis, quasi telis vulnerans longe positos, cui opponitur oculorum pudicitia: Verbis lenocinij quasi hastam vibrat, cui opponitur cordis mundicia, venenata enim colloquia non recipit puritas cordis: tactu illicito quasi gladio cominus extracto interficit nisi resistat, carnis continentia. Sed cur fugisti
L Ioseph, qui eras vir sanctus, & non potius familiaritatem cum domina contraxisti, saltem vt posses eam corrigere, & a malo proposito reuocare? Respondet Ioseph: De carbonibus scintillæ desiliunt, de ferro rubigo nutritur, morbos aspides sibilant, de vestimentis procedit tinea, & a mulie
re iniquitas viri. Difficille quis venenum bibet, & Ecc. 42. c.
viuet. Verendum est dormienti in ripa, ne cadat. Nunquam securus thesaurus cum latrone tenetur inclusus, nec intra vnam caueam habitans cum lupo tutus est agnus. Impossibile est flammis circundari, nec ardere: Leones domuit hæc in firmitas delicata: stultus est, cui non incutitur timor alio perempto. Nemo ergo sibi proponat, & dicat: Habere volo, quod vincam, quod est dicere volo viuere sub ruina, volo arctari ad laborem, & periculum, qui posum delicatus triumphare. Habes carnem tuam, quam superes: nemo super vnam febrem cupit habere peiorem, ne incipiat hemitrit eo insanabili laborare. Ideo sanctus
M Ioseph respuit actum adulteræ, rupit vestimentum, ne serperet contagium, & ne quod diutius conseruauerat, perderet ad momentum.

Quia propinqua sunt venter, & genitalia: ideo Gula.
qui epulis vacant, continuantes prandio cęnam, qui ventris distentione rumpuntur, quorum corpora vino innundata velut cuiusdam naufragij fluctibus animam obruunt. Vbi nec oculus, nec lingua, nec pes proprijs possunt officijs deseruire. Vino ligati grauius quam cathenis, pleni infirmitatibus varijs vitam semper ducunt cum medicamentis, & medicis sensus habentes graues, & obtusos, &, quodammodo iam sepultos, medij vt ita dixerim, inter brutum, & hominem: immo brutatio
res brutis contra naturam suam, luti voluntabro, & stercore inuoluti. 2. Regum 4. Histo 1. Re. 4. b.
seth

A set iacens in lecto immunditię dormiebat in meridie carnalis concupiscentiæ, percussus in inguine, vbi abundat calor immunditię. Iob. 21. Dulcis fuit glareis Cocyti. & post se omnem hominem trahit. Cocytus est fluuius infernalis. Glareæ sunt lapilli, quos trahit iste fluuius, & significat illos, quibus non sunt dulcia promissa cælestia, de quibus. Psal. 106. Omnem escam abominata est anima eorum, & appropinquauerunt vsque ad portas mortis. Sed sunt illis dulcia carnalia, & fęda desideria, mulierum colloquia, & consortia, quos Diabolus secum trahit sicut fluuius lapillos. Post se autem iste dulcis, & infernalis fluuius trahit omnem hominem idest homines de omni statu, vel omnes homines, hoc est eos, qui carnali tentationi consentiunt. Peccatum immunditiæ causa est omnium malorum, nam ex hoc surgunt iurgia, vulnera, mortes, vt patet de Ioan. de collato, quia arguebat Herodem de incestu.

B Gradus peccati. Castitas. Qui vult pugnam luxurię vitare primo oportet ne carnali impugnatione vigilans elidatur: secundo ne mens voluptuosis cogitationibus immoretur: tertio ne ad concupiscientiam, vel leuiter ex aspectu fęmineo moueatur: quarto ne vigilans, vel simplicem perferat carnis motum: quinto, vt nihil amplius de muliebri recordatione concipiat, quasi operationem laterum, vel cuiuslibet alterius officinę mente tractaret: sexto ne illecebrosis fantasmatibus mulierum, vel dormiens illudatur: licet enim hanc ludificationem non credam esse peccatum: tamen certum indicium est concupiscentiæ interius latitantis. Sed utrum hoc impossibile sit in uita ista, nullus diffinire poterit, nisi qui per longam experientiam, & cordis puritatem peruenerit ad confinia carnis, & spiritus, ut sciat quid humanę conditioni necessarium sit attribuunt, quid ex consuetudine vitiosa. Ad vincẽdam carnis tentationem multum prodest occupare mentem fortiter circa alia, exemplum de mo-
C nacho, qui grauem carnis tentationem patiens re-
uelauit hoc abbati suo, qui cũ vidisset iuuenẽ tentari, nec tentationem posse uincere ordinauit, quod fratres eum quotidie in capitulo de suis defectibus accusarent, sicque iuuenis audiens contra se clamorem quotidianum fratrum cępit dolere, & tristari. Quadã die dum abbas uideret, eum quasi tristem ambulare dixit ei, si adhuc sicut prius a carne tentabatur, cui dixit iuuenis, viuere non licet & fornicari libet. Quære de ista materia in tabula de castitate, & virginitate, de custodia sensuum, de cogitationibus, de concupiscentia, & uoluptate. Greg. Nihil tam vtile ad frangenda carnis desideria, quantum considerare qualis erit ipsa mortua.

Est quidam fons in Thyo insula de cuius aqua bibentes fiunt hebetes. Hæc est aqua carnalium voluptatum, de qua bibentes fiunt hebetes ad intelligentiam præsentium, & futurorum periculorum. Hæ sunt aquæ profundæ, quæ non D permittunt eos, qui vacant carni, & immundicijs pericula latentia, & fæces amaras, quæ latent in fundo videre Aqua profunda meretrix idest voluptas carnalis. Apoc. 17. Ostendam tibi damna- Prou. 23.
tionem meretricis magnæ idest carnalis concupiscentiæ, quæ sedet super aquas multas, idest, super fluxum carnalium desideriorum. Sunt etiam istæ aquæ tempestuosæ, & fluctuosæ, ita quod inter eius vndas naues submergunt, & franguntur etiam fortes naues. Non me demergat tempe- Psal. 68.
stas aquæ, neque absorbeat me profundum. Sunt etiam istæ aquæ tenebrosæ. Tenebrosa Psal. 17.
aqua in nubibus aeris idest, carnalis concupiscẽtia in voluptatibus, & delitijs.

Virginitas significatur per virgam moysis quæ deuorauit dracones Magorum. Quia maximè displicent Deo homines immundi, & carnales, qui ad similitudinem draconum latitantium in E
cauernis latitant in prostibulis, & tabernis. Et sicut draco flatu suo volando aerẽ inficit, sic ipsi alios puros socios. Luc. 14. Vxorem duxi, &c. Quia ligatus cum carnali concupiscentia non intrabit illam curiam. De qua dicitur: Foris canes, & impudici, &c.

Sunt quattuor genera latronum habentia spe- Apoc. 22.
luncam suam in domo Dei, quæ significantur per quattuor genera latronum, quos immisit dominus contra Iudam scilicet latrunculos Syriæ, latrunculos Caldæorum, latrunculos Moab, latrunculos filiorum Amon, De quibus 4. Reg. 24. Quorum astutijs miser homo, qui forte ascenderat in Ierusalem, vt oraret cum descenderet de Ierusalem in Ierico incidit in latrones. Primi sunt latrones Syriæ motus scilicet super- Luc. 10.
biæ: Syria enim sublimis interprætatur super- Superbia.
biam designans, qui semper alta appetit, & Esa. 24.
omne sublime videt, vt ad illud festinet: exemplum de Lucifero. Iste latro cum habet speluncam suam in domo domini, & spoliat eam ob- F
secratione procedente ex humilitate, abomi-
natio est enim superbo humilitas. Ecclesiast. 13. Superbia enim vult peccata sua occultari, Abdi. 8.
& humilitas confiteri, & Deum obsecrare, exemplum de Pharisęo, & publicano. Abdias: Si fures introissent ad te, si latrones per noctem, quomodo conticuisses? quasi dicat. O peccatrix anima silere non debes: immo clamare in confessione, cum sis spoliata bonis spiritualibus, sicut clamat ille, qui per fures spoliatus est bonis temporalibus.

Secundi sunt latrones Moab, quæ interprętautur ex patre motus carnales significant, quos in carne traduximus per proprios parentes, sicut morbus lepræ sæpè a parente trãducitur in prolem. Iste latro quando habet speluncam in domo domini, spoliat eam affectu mũdo, qui procedit ex sãctitate castitatis. Oseæ. 6 Gu-

A laad ciuitas operantium idolum ſupplantata ſanguine,& quaſi fomes virorum latronum. Galaad aceruus teſtimonij eſt carnalis anima, quæ ſibi ſufficit in teſtimonium ſuæ damnationis, quæ eſt ciuitas operantium idolum, quando format, & retractat in ſe imagines carnalium delectationũ, & ſanguine ſupplantatur, quia in tali formatione ſæpe mortaliter vulneratur,& quaſi fauces virorũ latronum, ut in faucibus auiditas delectationis illicitæ in latronibus notetur atrocitas tentationis noxiæ.

Tertij ſunt latrones Caldæorum, quæ feroces interpretatur, & ſignificant motus auaritiæ, qui dum faciunt ſpeluncam ſuam in domo Domini, ſpoliant eam ſupplicatione, quæ prouenit ex pietate. Hier.7. Ecce vos confiditis vobis in verbis mendacij, qui non proderunt uobis, furari, occidere, adulterari, iurare mendaciter, libare Baalim, & ire poſt deos alienos. Sequitur: Nunquid ergo ſpelunca latronum domus iſta? Furari dicuntur, qui malè meriti beneficia eccleſiaſtica rapiunt, occidere qui famam uirorum ſpiritualium detrahendo auferunt, adulterari, qui quod docẽt
B uerbis, deſtruunt factis, iurare mendaciter, qui fidem, quã ore confitentur, exemplis non aſtruũt: libant Baalim qui cauſa emolumenti temporalis venerantur, & colunt prelatos, uel alios indignos, quæ omnia ex auaritia proueniunt, propter quam anima appellatur ſpelunca latronum, vos ait prælatis, & auaris, feciſtis domum meam, quæ eſt do-
Luc. 19. mus orationis, ſpeluncam latronum, & indignè aſcendentes ad eccleſiaſticas dignitates, vocat fures, & latrones.

Quarti ſunt latrones filiorum Amon, qui interpretatur populus dolens, uel murmurans, per quos ſignificantur motus accidiæ, qui faciunt animam dolere, & murmurare de bono, unde accidioſus ſæpe ſimulat dolorem cum debet aggredi aliquid arduum. Iſti latrones faciunt ſpeluncam ſuam in domo Dei, & ſpoliant eam gratia-
C rum actione, non promittentes in laudem Dei aſſurgere. 2. Reg. 4. Duo principes latronum ingreſſi ſunt feruenti die domum Iebboſet, qui dormiebat in ſtratu ſuo meridie, & interfecerunt eum. Leuit. 13. Lex leproſi erat, quòd contaminatum ſe clamabat, in quo ſignificatur lepra luxurię, per quam maximè contaminatur anima, & corpus inficitur. Hiere. 3. Si dimiſerit uir uxorem ſuam, & recedens ab eo duxerit virum alienum, &c. Nunquid non contaminata, & polluta erit mulier illa? Contaminatum ergo clamat, qui publicè per luxuriam peccat. Et hoc eſt lepra Ioab fluxum ſeminis ſuſtinens, & leproſus tenens fuſum, & cadens gladio, & indigens pane. Ioab interpretatur quia formoſior notorius aliorum pater, & per ſui imitationem fluxum ſeminis ſuſtinet per continuam paſſionem. Hoc enim peccatum vix in aliqua ætate dimittit hominem, quia intus habet radicem, leproſus eſt infectus medullitus per mentis corruptionem vniuerſalem, quia ibi totus homo efficitur caro: tenens fuſum dicitur propter uolubilem, & momentaneam, quæ in hoc peccato eſt delectationem: aut tenens fuſum propter efficatioris æſtimationis confuſionem; magna enim confuſio eſt virum nere, & vacare colo, & magna ſpiritus Eccleſia.
eneruatio vacare tam vili peccato. Cadens gladio propter iugem conſcientiæ punctionem: hoc enim proprium habet carnis peccatum conſcientiæ ſtimulantis aculeum, & pœnitudinem mentis: quia lex naturalis arguit hominem: Et indigens pane, quia talis indignum ſe reddit omni ſpirituali conſolatione. Et quia ad litteram tales ad paupertatem, & miſeriam finaliter deducuntur. Hæc omnia in domo Ioab non deficiunt, quia carnales & uiles homines hæc in ſua L
conſcientia experiuntur, & ſentiunt. Gen. 39. Mulier moleſta erat adoleſcenti, & ille recuſabat ſtuprum. Sequitur, quòd relicto in manu dominę pallio fugit, & egreſſus eſt foras. Notabile eſt quòd præmittitur, poſt multos dies iniecit domina oculos in Ioſeph, & ait: Dormi mecum: quia poſt multos triumphos, & multas virtutum glorificationes concupiſcentia, poſtquam ad tps ſiluit, veteris dominij recordata rediuiua conſurgit. Sed Ioſeph reliquit in manu mulieris palliũ, & egreditur foras, quando virilis animus nõ præbet carnali concupiſcentiæ conſenſum, ſed fugit omnes oportunitates, & occaſiones illicitas. Exo. Ranæ.
8. Ebulliet fluuius ranas, quæ aſcendent, & ingredientur domum tuam, &c. Iſte ranæ ſignificant luxurioſos qui aſcendunt vt rana contra fortitudinem, nihil enim virilitatis, ſed totum molle, & fœmineum, & immundum eſt in eis gaudent in fœtore quaſi ranæ coxãtes in palude. Gen. 27. Vocans Rebecca filium ſuum Iacob dixit ad eũ: M
Eſau frater tuus minatur, vt occidat te. Nunc ergo conſurgens fuge ad Laban fratrem meum in Aram habitabiſq; ibi cum eo dies paucos, donec requieſcat ira fratris tui: Hæc eſt gratia diuina, quæ appetitum humanum ad ſe trahit, & contra carnalem affectũ, qui ſemper eſt ex parte carnis, & ſemper minatur ipſum munit ſuadens, ut conſurgens a carnis illecebris, & infimis deſiderijs ſæcularia fugiat, & ad mentis candorem tendat. Laban enim candidus dicitur Aram nõ iraſcens, vel electus interpretatur. Forte in hoc innuitur, ꝙ fieri non poſſes electus niſi carnalibus illecebris ſemper inueniaris iratus. ¶ Vnde de iſta eadem cura dicitur ibidem: vocauit Iſaac Iacob, & Gen. 28.
benedixit præcepitq; ei dicens: Noli accipere coniugem de genere Canaam, ſed vade, & proficiſcere in Meſopotamiam ad domum Batuel fratrem matris tuæ, & accipe ibi vxorem de filiabus Laban auunculi tui: hæc vocatio eſt interior inſpiratio, hæc benedictio eſt uirtutum multiplicatio.

A tio. Dicit ergo Iſaac .i. diuina gratia, uel ipſe Chriſtus. Iacob viro fideli, uel religioſo: Noli
Canaan. accipere, &c. Canaan negotiator interpretatur, Laban candidus, Meſopotamia eleuata vocatio, Siria ſublimis, Batuel virgo Dei. vnde ſenſus eſt: Noli adhærere illecebris voluptatum carnalium, quæ ſunt de genere Canaan, ſcilicet negotiatorũ. Eorum ſcilicet qui fidem, & opera vendunt pro vili concupiſcentia explenda, & ſecundum veritatem non expletur, quia magis exercentes magis ad libidinem prouocantur: ſed aſſimuleris mentibus illis, quæ in rore puritatis filiæ ſunt æterni candoris: ſed vade in Meſopotamiam, &c. ideſt Eleuatam vocationem, quæ eſt abrenunciatio carnalitatis, aggredere vt ſublimis per meritum, &
Apoc. 21. in ſublimibus per præmium valeas eminere. In illis ſublimibus eſt domus Batuel virginis Dei eccleſiæ triumphantis, maculam non habentis: frater tamen eſt matris noſtræ iſte Batuel, quia populus ille cœleſtis germana affinitate coniungitur matri noſtræ, quæ adhuc eſt in terris. Lu-
B xuria eſt infirmitas ſicut ſpaſmus, quæ eſt curuitas corporis Lucæ 13. Mulier habebat ſpiritum infirmitatis decem & octo annis, & erat inclinata, nec poterat ſurſum reſpicere. Nihil enim ita incuruat animam, ſicut peccatum luxuriæ, ꝙ facit eam reiecta rectitudine ſua eſſe ſicut equum, & mulum, quibus non eſt intellectus. Apoc. 2. Balaam docebat Balaac mittere ſcandalum coram filijs Iſrael, ſcilicet edere, & fornicari. Balaac elidens, Balaam populus vanus. Hi ſunt doctores uani, qui docent carnem quæ ſpiritum elidit, ut ſe exerceat in gula, & luxuria propter quod Apoſtolus 1. Thi. 2. Docere mulieres in eccleſia non permitto, neque dominari in virum, ſed eſſe in ſilentio. Mulieres, homines muliebres carnales, & molles, qui allegant carnis fragilitatem non
C ſpiritus virtutem: vnde Deute. 20. Interficies in ore gladij Ethęum, Amorręum, Cananęum, &c. ne forte doceant vos facere cunctas abominationes, quas operati ſunt in dijs ſuis, & peccetis in
Voluptas. dominum Deum veſtrum. Gen. 14. Vallis ſilue-
Mundus. ſtris habebat multos puteos bituminis, quia caro noſtra multis abundat carnalibus deſiderijs, & tamen vallis, quoniam eis impleri non poteſt. Non enim ſatiatur oculus uiſu, nec auris auditu, ſed ſi meatus corporalium voluptatum obſtruamus, ſi terram in vallem, proijciamus valle implebimus: hoc fit abijciendo voluptatem, & conſiderando mortis neceſſitatem, & propinquitatem: quia cito reſoluemur in terram, & vermem. Hęc enim duo implent omnem concupiſcentiam: quia facile cõtemnit omnia, qui ſe ſemper cogitat moriturum.
Eſai. 7. Eſai. 7. Sibilabit dominus muſcæ, quæ eſt in extremo fluminum Aegypti, & apis, quę eſt in terra Aſſur, & veniẽt, & requieſcent omnes in torrentibus vallium, muſca immunda peccatrix anima, quæ eſt in extremo fluminis Aegypti, quæ eſt in carnis concupiſcentia, & luxuria. Habet enim ſe- D
ptem oſtia fluuius Aegypti, ſcilicet vitia, quæ oriuntur de ſuperbia, quæ fuit initium omnis peccati, quorum extremum eſt luxuria, cui ſibilat dominus, cum infunditur ei gratia: apis in terra Aſſur ſuperbia in diuitijs: apis enim iracunda eſt, Aſſur diues interpretatur; conueniunt autem & ſimul requieſcunt in torrentibus vallium, quãdo carnis concupiſcentia, & mentis ſuperbia implentur ſuum conſiderando defectũ, & ſic valles exaltantur, quia qui ſe humiliat exaltabitur. Anima, cui dominatur concupiſcentia, dicitur infidelis: quia prodiciosè nos ſubijt inimicis noſtris. Eccl. 18. Poſt concupiſcentias nõ eas: Si enim præſtes animæ tuę concupiſcentias, faciet te in gaudium inimicis tuis. Iſtæ ſunt nuptiæ inter Samſonem, & Dalidam. Iudith 16. Quæ eum dedit in manibus Philiſtinorũ. Dalia ſitula, vel paupercula, ſem
per enim cõcupiſcentia inhiat ad carnis voluptatem, neſciens ſaturitatem, habens breuem pauperem, & fętidam voluptatem. Carnalis concupiſcentia ſterilis eſt, Iob 24. Pauit ſterilem, quæ nõ E
parit. Quære ſup. 105. b. Deut. 32. Fel draconum vinum eorum, & venenum aſpidum inſanabile. Delectatio carnalis eſt venenum aſpidum, &c. Quære 105. Iudith 16. Cum dormiret in ſinu meretricis raſis crinibus, perdidit virtutẽ corporis: excæcatus eſt oculis: fecerunt eum molere in exaggerationẽ opprobrij: quia cum ſpiritus a carne ſuperatur, ad literam eneruatur virtus corporis, hebetatur intellectus mentis, efficitur homo vilis, contemptibilis, infamis. Dęmones dominantur immundis, & quomdo quieſcunt, & habitant in eis. quære 35. Sicut veſtimentum corroditur, & conſumitur a tineis, ſic mens noſtra a tentatione carnis: huiuſmodi autem motus carnis, pun
gunt ad inſtar vermis: qui motus egrediuntur de F
corrupta carne, ſicut vermes de veſte. Eccle. 42. c. De veſtimentis procedit tinea, & a muliere iniquitas viri, hoc eſt a concupiſcentia carnis prauitas ſpiritus effęminatur. Iſti vermes corrodunt
Vermis. veſtimenta, quia vulnerant quantum ad bona naturalia, & ſpoliant quãtum ad bona gratuita. Iob 30. Nocte os meum perforatur doloribus, & qui me comedunt, nõ dormiunt, in multitudine eorũ conſumitur veſtimentum meum, & quaſi captio tunicę ſuccinxerunt me. Certum eſt ſecundum hiſtoriã quòd corpus eius ſcatebat uermibus quorũ multitudine, & corroſione nõ percipiebatur ſomnus. In quo ſignificantur tentationes carnis,
Tentatio que ſuper nos irruunt, nos conſumunt, & ne confiteamur impediunt: quia capicio tunicæ collum conſtringunt: vel ne clamemus ad Deum per orationem, vel ne proximo faciamus eleemoſynam, & conſolationem. Generaliter omne peccatum mortale, ſpecialiter peccatum luxuriæ aufert cor-
1. Cor. 6. poralem ſubſtantiam, ſpiritualem notitiam, præſentem gratiam, æternam gloriã. Primum patet,

pecca-

G peccatũ enim mortale, & maxime luxuria debilitat naturam corpoream corrodit conscientiam, aufert pecuniam, & infert infamiam. Fugere ergo debemus omne peccatum, & maximè peccatum luxuriæ. Si consideremus, quid afferat, quid inferat, quid auferat. Affert enim peccatum gra-
Iaco. 1. tiam, & famam. Infert odium omnis creaturæ, quia offenso creatore offenditur omnis creatura, dispendium naturæ, dum corrumpit modum, speciem, & ordinem: infert supplicium gehennæ: peccatis enim sententialiter condemnatur. Sed quia misericordia superexaltat iudicium, idcirco executio suspenditur, & tardatur; & tamen quia non cito contra malos profertur sententia, idcirco absque vllo timore filij hominum perpetrant mala. Prædicta patẽt specialiter in peccato gulę, & per peccata alia discurrendo. Peccatum enim gulæ multos interficit ex superfluitate, & corpora putrescunt ex superfluitate. Et de peccato luxurię patet, quia qui fornicatur in corpus suum peccat:
1. Cor. 6. quia ad litteram corpus suum debilitat: corrodit
H etiam conscientia: nemo enim reus se iudice absoluitur, & panis delectationis transitoriæ intra
Hier. 13. vterum in fel aspidum vertitur, quando conscientia amaricatur. Aufert pecuniam secundũ illud. Reuelata sunt verecundiora tua, pollutæ sunt plantæ tuæ, i. gressus tui sunt polluti, & infames: magna enim infamia est cum homo liberatus, & libertus reducitur in seruitutem, quod fit per peccatum. Io. 8. Qui facit peccatum seruus est peccati. Quod auferat pecuniam famam, & substantiam, patet in filio prodigo. Secundo dico quòd aufert spiritualem notitiam Sap. 1. In maleuolam animam non intrabit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis: aufert enim peccatum omnes sensus spirituales: sicut lepra corrodit, &
1. Io. 3. corrumpit omnia membra corporis: visum excæcat, ne videat Deum. Omnis qui peccat non vi-
Esai. 6. det Deum, nec nouit eum. Auditum claudit, &
I indurat, ad obediendum: Excęca cor populi huius, & aures eius aggraua. Odoratum discretionis reddit fœtidum & corruptum: quia non sentiunt fętores peccatorum suorum, sed delectãtur in eis, & volutantur sicut porcus in luto: vnde Lazarus quatriduanus fętebat. Tollit etiam gustum,
Psal. 106. vt non possit delectari in esca spiritualium gaudiorum. Omnem escam abominata est anima eorum, & appropinquauerunt vsque ad portas mortis. Corrumpit tactum, quia ita putrida sunt, quod quando tanguntur, & corripiuntur non sentiunt Ioelis 1. Computruerunt iumenta in stercore
Ioel 1. suo. Aufert præsentem gratiam. Iniquitates
Esa. 59. vestræ diuiserunt inter vos, & Deum, & peccata vestra absconderunt faciẽ eius ne exaudiret. Hęc est facies gratię, quam dominus abscondit a peccatore: vnde petit Propheta? Ne auertas faciem tuã
Psal. 26. a me. Cain post peccatum eiectus est a facie dñi.
Gen. 4. Amota autẽ gratia ab anima ipsa efficitur inflata per superbiam, toxicata, & liuida per inuidiã turbulenta per iracundiam tristis, & pigra per accidiam, dilaniata per auaritiam, fętida per luxuriã, immunda per gulã: ideo ait Augustinus: Plangis mortuum, & non plangis impiũ, plangis cadauer, a quo recessit anima, & non plangis animã a qua recessit Deus. ¶ Item amittit æternã gloriã. Eccl. 26. Qui transgreditur a iustitia in peccatum dñs parauit cũ ad trumpheam & Eccl. 21. Stupa collecta Sinagoga peccantiũ, & consummatio eorum
Eze. 18. flamma ignis. Anima enim quę peccauerit, ipsa
ad Ro. 6. morietur morte æterna. Quem ait Apostolus, fructum habuistis in his, in quibus nũc erubescitis: nam finis illorũ mors. Sicut enim videmus q̃ homo prius infirmatur, & postea moritur, ita infirmantur hoĩes in peccatis, & postea moriuntur in
L penis æternis. Veniat mors super illos, & descendant in infernum viuentes: nam desiderabunt homines mortẽ & fugiet ab eis, quia peccata mortalia sunt infirmitates. Quędam enim sunt sicut sca
Apoc. 9. bies, in qua feruor viscerum ad cutem trahitur, &
I corpus fætidũ redditur per quod feruor libidinis intelligitur. Amos 4. Ascendere feci putredinem, castrorũ vestrorsum in nares vestras, & est peccatum luxuriæ febris qñq; calida, ut in appetitus anxietate, qñq; frigida, ut in operis cõsummatione. Gula generat Vulismum, id est appetitũ caninũ, quando præ nimia auiditate cibus sumitur, & cũ magna anxietate desideratur; auaritia facit hidropicum, quia quanto amplius bibit, tanto amplius sitit, & ita de alijs. Quære de hoc supra in tabula de infirmitate. Apoc. 18. Facta est Babilon habitatio Dæmoniorum, & custodia omnis spiritus immundi, quia luxuriosus habet immũditiam in
M corde per affectionẽ, in ore per locutionẽ, in opere per illicitam cõmixtionem, & carnis corruptionem. Apoc. 16. Vidit Io. exire de ore draconis tres spiritus immundos in modum ranarũ. i. tres immunditias ex parte luxuriosorum, & benè in modum ranarum: Rana enim saltum facit, in luto moratur, quietem tollit, hęc enim sunt luxuria lasciuia saliens, immunditia fętens conscientia nũquam quietẽ habẽs. Iudith 16. Fecit Dalida Sãsonem dormire super genua sua, vbi rasis septem
Iudith 16 crinibus eius, hoc est septem tricaturis crinium; vt dicunt, recessit ab eo spiritus dñi, & fortitudo eius, quia nihil a Deo mentẽ eneruat; sicut cum aliquis ad carnalem concupiscentiam mẽtem inclinat. Hæc. s. carnalis concupscentia est meretrix illa, quæ dormiendo filium suũ extinguit. 3. Reg. 3. Quia uoluptas carnis spiritum decipit, & vitã gratiæ tollit, vnde Amos 6. Dormitis in lectis eburneis, & lasciuitis in stratis, qui comeditis agnũ de grege, & vitulos de medio armenti. Ad litteram ista dicuntur ad exaggerationem voluptatis, quæ est in clericis, & peccatis, qui gratiam Chri-
Voluptas sti in luxuriam trans ferunt, & patrimonium crucifixi voluptuosę, & illicite expendunt, & maxi-
me

A me in diebus festiuis delitijs intendunt, comedũt de grege agnum, &c. Hoc est quod ita habent delicatũ palatũ, quod in magno grege vix inuenitur agnus, vel hœdus, qui eis placeat ad comedendũ, & vt magis protrahatur eorum prandium, in musicis instrumentis cantari faciunt, & hoc est quod sequitur: Qui canitis ad vocem Psalterij. 2. Reg. 4. Luxuriosi dormiunt cum Isboseth in meridie, hoc est in feruore libidinis, qui obijt percussus in inguine, & quia luxuriosi dormiunt in luto, & fętore, & in talibus Diabolus requiescit: ideo dicitur Iob 40. Behemot dormire in locis virentibus: quia mentis oculos luxuriosis claudit, & in carnali concupiscentia iumenta sua quiescere, & putrescere facit.

Fluxus carnalis concupiscentiæ impedit oculos mentis, ne illum videat mundi cordis, quem soli cernere possunt oculi, sicut fluxus humoris impedit corporalem visum. Gen. 49. Effusus es sicut
B aqua, non crescas.

Nota de ira Dei generaliter contra peccatores, & specialiter contra immundos. Gen. 6. Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est, & sequitur: quomodo omnis caro submersa est in diluuio: contra peccatum in generali patet in expulsione Angelorum de cœlo, primorum parentũ de Paradiso, in punitione totius posteritatis grauius flagello, in submersione humani generis, in diluuio, in subuersione Sodomorum sulphureo incendio, & sic de alijs Dei iudiciis datis contra peccatores.

Fluxus carnalis concupiscentiæ designatur per aquam. Ista est aqua infectiuæ voluptatis, & fœditatis: ista aqua oritur ex carnis corruptione, hauritur sensuum abusu, & delectatione, quia intrauit mors per fenestras nostras, reponitur in cisterna cordis praua cogitatione, bibitur consensu &
C delectatione. Istę sunt aquæ turbidæ, & infectæ, quas bibunt Aegyptii. Istæ sunt aquæ amaritudinis, quas bibit mulier adultera anima a Deo per immunditiam separata ex quarum corruptione venter intumescit per culpam. Fæmur putrescit per damnationem æternam. Qui biberit ex aqua ista sitiet in ęternum. Dan. 7. Ecce alia bestia simi lis vrso, & tres ordines erant in ore, & in dentibus eius, & sic dicebant ei: surge, & comede carnes plurimas. Vrsus est animal immundum, inquietum, gulosum, & nimis diligit dulcia: ideo per vrsum carnalis concupiscentia, & luxuria designatur, quia semper est inquieta, immunda, gulositas, & ociositas, in cuius ore sunt tres ordi-
Gradus. nes dentium: quia quidam deuorantur fęda cogitatione, quidam damnantur praua, & fęda operatione, quidam ligantur iniqua assuefactione, & damnabili consuetudine. Ioel. 1. Computruerunt iumenta in stercore suo. Greg. Iumenta in stercore computrescere, est carnales homines in fætore luxuriæ vitam finire.

Ideo huic vrso dicitur: Surge, comede carnes D
plurimas: quia carnales homines in diuersis statibus ab isto vrso deuorantur. Aut tres ordines dẽtium sunt tres gradus in isto peccato, cogitatio inchoans, consensus maculans, opus consummãs. Cogitatio inficit, consensus interficit, opus con- Gradus.
suetudinem inducit. In primo ordine dentium, qui est in cogitatione, & delectatione, iste mortalis cibus quasi intra fauces recipit, in secundo ordine, qui est in consensu, iste cibus mortis quasi in ventrem traiicitur: in tertio, qui est in consuetudine, iste cibus quasi in naturam conuertitur, quia consuetudo est altera natura: cogitatio inficit, quia si teneatur consensui, & morte perit, sicut dicit Bernardus in libro meditationũ. Ardor, ait, libidinis pro praua occasione consensum parit, & nisi illico respuatur, & expuatur, subito totum corpus occupat, & æstuat, vrit, & in-
E cendit: Prædictos tres ordines dentium tangit Augustinus in libro de verbis Domini sermone 22. Sunt, ait, qui res illicitas suis cogitationibus obuias prorsus ita abiiciunt, ut non delectentur, sunt qui non abijciunt, sed delectantur, & non consentiunt, & addit, nondum hic perfecta est mors, sed quodammodo inchoata. Ecce primus gradus, & primus ordo dentium. Sequitur: Delectationis accedit consensus, & fit plena damnatio: ecce secundus gradus, & secundus ordo. Sequitur, post consensum in factum procedit, & factũ in consuetudinem uertitur, & fit quędam desperatio, hic est secundus ordo dentium vrsi. Tertius, & pessimus ordo scilicet peccãdi cõsuetudo, & vix in isto ordine dentium interceptus euadit, quin damnabiliter a bestia deuoretur.

Peccatum luxurię occasionem sumit ab ociosi tate, & a cogitationibus illicitis. Vnde Tho. 2. Iacens in lecto, qui designat ociositatem, a calidis
F stercoribus hirundinum ab ignitis affectionibus malarum cogitationum, fuit excæcatus, ut nec oculo dextro videat, aut cogitet gaudia beatorũ, sicut ille voluit eruere viris Iabes Galaad oculos dextros, nec sinistro uideat supplicia damnatorũ sicut Samson captus a Dalida a Philistiim idest a Dœmonibus captus ligatur consentiendo, excæcatur delectando, incarceratur operando, molam trahit assuefaciendo, quia in circuitu impii ambulant, vulneratur sensus per lasciuiam, & dissolutionem, quia intrauit mors per fenestras nostras. Rex enim Israel vulneratus fuit in bello cum sagitta inter stomachum, & pulmonem, & lingebant canes sanguinem, qui ex eius vulneribus defluebat: pulmo enim ut dicit Constantinus ex molli carne, & aerea substantia causatus, spumæ coagulatę simillimus est. Vulnerat ergo diabolus, & caro corrupta clericos, qui debent alios regere iter stomachũ gulositatis, & pulmonẽ mollicei de lectationis, & fæditatis, quia gula, & moilicies in- Voluptas.
ducunt ut plurimum clericos ad peccatum istud.

Ezec. 16.

G Ezech. 16. Hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ gula, & ociositas q̃ quasi duo ligna incendũt ignem luxuriæ, superbia, saturitas panis, & ocium. Lingunt ergo canes, sugunt, & bibunt famelici Dœmones sanguinem immundorum, dum effusis virtutibus, quibus viuunt, gratiam subtrahunt animam interficiunt, & trahunt finaliter ad Infernum.

Concupiscentia cõcipit & parit peccatũ, quod cum cõsummatum fuerit, generat mortem. In hu-
Iaco. 1. c. ius figura dicitur. Gen. 40. Adhuc tres dies sunt, post quos auferet Pharao caput tuum, ac suspendet te in cruce. Tres dies triduum suggestionis, delectationis, consensus, post quos caput pistoris abscinditur. i. ratio peccatoris subuertitur post crucifi-
Prou. 5. d. gitur, quia funiculis peccatorũ suorũ quisq; cõstringitur. Vel cõfringitur tribus clauis. s. consensu voluntatis, effectu operis, contemptu consuetudinis.
Crux. Peccatũ. Hæc crux habet sursum auersionis, deorsum conuersionis, dextrum confusionis, sinistrum damna
H tionis. In ista cruce suspenduntur qui Deo animas suas, quas ipse emit suo sanguine, furantur sicut homicidæ sui. Absalon cõptus significat adulteros, & immundos qui suspenduntur in quercu, cum Absalon, in quo est cibus porcorũ immundorum. Quod sedent luxuriosi super pelliceas cũ
Sedere. getris. 1. Reg. 5. Luxuria est fœtor intolerabilis, hoc est fœtor, & vermis defluens de carne Antiochi. 2. Macha. 9. Exemplum de Angelo, qui dimisit viam, quando ibat cum quodam sancto ad sepeliendum quendam heremitam, & obuiauerunt cuidam iuueni pulchro corpore, corrupto, & fętido mente: tum autem peruenerunt ad cadauer, quod diu iacuerat inhumatum, & fœtebat Angelus non fugit, nec nares clausit; quia fœtor corporalis non displicet Angelis, sed spiritualis multum.

Vulnus, de quo fluit sanguis est concupiscentia carnalis immunditiæ. Eze. 16. Transiens, &c. & hoc dicitur luxuriosis: hoc autem significat, ꝙ anima luxuria inquinata vix potest separari ab
I hoc peccato in hac vita. Liuor est auaritia. Eccl. 14. Neque est oculus inuidi, plaga tumens est superbia. Hier. 30. Insanabilis plaga tua. Exemplũ de Lucifero propter tria prædicta. Esa. 1. Vulnus, & liuor, & plaga tumens, &c.

Castitas per tria corrumpitur per moram in carnali delectatione. Gen. 39. Ioseph castissimus fugit colloquium mulieris relicto pallio, meretrix est caro, spiritus est Ioseph, cui dicit caro: Dormi mecum: pallium idest omnem excusationem peccati beguinationis, & familiaritatis mulieris debet dimittere, & vitare, qui vult cum Ioseph castitatem seruare. Sunt enim qui quando impetit
Societas. Mulieres. eos caro, habent pallium dicentes, quod non curant, quia talibus motibus non consentiunt. Item corrumpitur per curiosum aspectum, vel verba inhonesta. Gen. 34. De Dyna. Item per superfluitatem ciborum. Apoca. 17. De muliere meretrice, &cæt. Ezech. 16. Hæc fuit iniquitas Sodomæ sa- K
turitas, &c. & in Apoc. Balaac docebat filios Israel ædere, & fornicari: quia ad vnum sequitur aliud. Item 1. Cor. 10. Ne fornicemur sicut quidam, &c. Nume. 25. Vbi dicitur, quod finees perfodit, &c. & propter peccatum luxuriæ Deus totum humanum genus perdidit: Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est: omnis quippe caro corruperat viam suam. Gen. 6. Et propter hoc peccatum quinque ciuitates igne, & sulphure perierunt. Gen. 19.

Tria nos tentant, & impugnant quotidie, & quomodo vincuntur. Deut. 8. Ductor tuus fui in solitudine, in qua erat serpens flatu adurens, scorpio, & dypsas: ponuntur tria genera animalium in figura concupiscentiæ carnalis postea serpens flatu adurens, qui ad litteram est regulus, & flatu suo inficit aera, unde in Esa. 14. De radice colubri egredietur regulus, & semen eius absorbens uolu-
crem idest virum contemplatiuum, & bene concu E
piscentiæ, & motus carnales dicuntur serpentes, quia serpunt in carne donec effundant venenum in consensu, & volũtate: flatus serpentis suggestio carnalis cogitationis adustio est libidinosa delectatio, ad quam sequitur mors consensus in figura concupiscentiæ mundi, postea scorpio quæ facie blanditur propter apparentem prosperitatem, & cauda pungit propter finalem aduersitatẽ. Prouerb. 5. Fauus distilans labia meretricis, id est concupiscentiæ mundi: sed nouissima eius ducunt ad mortem, in figura superbiæ introducitur Dipsas, qui est genus serpentis cuius morsu inflammatur sensus, vt sitiendo moriatur, & hoc etiam significat ambitionem, uel cupiditatem. Vnde Dypsiades sunt serpentes, de quibus Nume. 21. Immisit Dominus in populum ignitos serpentes: tale est venenum ambitionis ex cupiditate honorum, & rerum temporalium, quæ procedit ex super-
bia, quæ ita ascendit animum, ut pereat sicien- F
do. Remedium contra istos serpentes est consideratio crucifixi. Nume. 21. Fac serpentem Aeneum. Christus dicitur serpens propter similitudinem: quia nitebatur habere carnem peccatricem, & ueneno plenam sicut nos: sed non habebat. Aeneus propter patientiam in passione, qui hunc deuote, & attente aspiciunt sanantur a mor sibus prædictorũ serpentum. Iob 31. Ignis est vsque ad consummationem deuorans ignis ignibilis est ignis sulphureus, qui est ualde fœtidus, & corruptus luxuriã designans, in cuius signũ pluit dñs super Sodomam, & Gomorram ignem & sul Gen.
phurẽ. In sulphure fœtor, in igne ardor: quia hæc duo sunt in illo peccato. Iudic. 20. Homines de Saba, & Beniamin incredibili feruore, &c. Iudi. 3. Iael interfecit Zisaram lactè potatũ, figendo clauũ in tẽpore, Iael interpretatur carnale coniugiũ, & significat gulã, & luxuriam, quia uẽter plenus de facili spumat luxuriam. Zisara interpretatur exclu-

A sio gaudij, & significat gulosum defixio claui in cerebro, suffocatio rationis, quia vis co-
Psal. 31. gitatiua uiget in cerebro, & hoc fit per peccatum luxuriæ, per quod fit homo sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus: ideo dicitur Gen. 19. Percusserunt omnes cæcitate a minore vsque ad maximum. Vel dic quòd Iael interpretatur expectans dominum, & significat castos, & virgines, qui expectant dominum pro mercede: Sisara interpretatur excludens gaudium, quia hoc peccatum excludit multos a gaudijs Paradisi. Clauus, quem Iael. i. amator castitatis, infigit in cerebrum Sisaræ, est memoria clauorum, quibus affixus est Christus in cruce, quibus tentatio carnis debet configi, & interfici, lacte potatur, dum consideratione illius terræ, quæ fluit lacte visionis humanitatis, & melle dulcedinis diuinitatis tentatio consopitur. Iudith 4. In delicijs periclitatur castitas. Exemplum de Dauid, qui donec in deli-
Iudith 4. B tijs non fuit, adulterium non commisit. Iudith 16. De Samsone, qui deceptus fuit a Dalida, &c. Samson interpretatur sol eorum, & significat prælatum, uel religiosum, qui debet suo exemplo alios illuminare. Dalida interpretatur situla, vel paupercula, & significat tentationem, aut munda
næ cupiditatis, aut carnalitatis. Crines Samsonis sunt animi nostri cogitationes, & affectiones, quæ debent esse comptę per honestatem conuersationis, lotæ per lachrymas confessionis tensæ per renunciationem, & abdicationem terrenorum, aureæ per desiderium supernorum. Septem funes neruicei, quibus crines ligantur sunt septem animæ vires, scilicet quinque sensus, & vis appetitiua, & motiua. Nam ad litteram per septem paria nummorum iste septem vires ad-
ministrantur, & unum par vadit ad oculos, aliud C ad aures, & sic de alijs. Cum ergo Samson, idest religiosus has septem vires ad res mundanas, uel voluptuosas inclinat, tunc dona Spiritus sancti, quæ designantur per septem crines comptos, in quibus est fortitudo spiritualis inuoluuntur, & debilitantur: per nouem funes significantur nouem uires, scilicet septem prædictarum uirium, & intellectus, ac uoluntatis: hæc enim quasi funes nos inuoluunt & ligant, dum. s. curiosa uicia aspicimus, tangimus, & sic de alijs uiribus. Sed crines lincio, & clauo in terram figuntur, quando cum forti cogitatione, & ardenti appetitu mentẽ nostram, & uires animæ in prædictis figimus. Sed tunc crines raduntur, cum dimisso sancto proposito, uel religionis habitu, mundanis, uel immundis operibus uacatur ex tunc a Philistijm excæcatur, i. potestati Diaboli supponitur, ut nõ seipsum, nec Deum cognoscat, incarceratur, ne bonum agat, molam trahit peccandi consuetudine. Sed resumptis crinibus per pœnitentiam, & cõfessionem, fortitudo sancti Spiritus reuertitur, & tunc Philistijm, id est dæmones interficiũtur. Exemplum de Nabuchodonosor, qui postquam D
leuauit oculos ad cœlum, per ueram confessionẽ, restitutus est ad regni perditi honorem. Exod. 7. Dan. 4.
Dicitur ꝙ Moyses orãdo fugauit ranas: quia oran Exod. 8.
do, & ieiunando vincitur luxuria, quæ in luto habitat sicut rana. Exemplum de Dauid, qui tangen
do citharam. i. per orationem deuotam, in qua 1. Reg. 18
sunt chorde de pelle animalis mortui p sensuum mortificationem fugabat malum spiritum carnalis tentationis a Saule.

De mandatis Dei.

IAcob. 2. Abraam pater noster nonne ex ope- Iacob. 2.
ribus iustificatus est, offerens filium suum su Vide de Obedientia.
per altare, & impleta est scriptura dicens: Credidit Abraam Deo, & reputatum est ei ad iustitiã, Gen. 17.
& amicus Dei appellatus est: Isaac risus, uel gaudium interpretatur. Si ergo Dominus tibi præci
piat, ut immoles ei tuum gaudiũ temporale, debes E
ei fideliter obedire. Nõ morietur Isaac, sed aries, quia non peribit tibi vera lætitia, sed carnis contumacia, & Isaac super ligna leuabitur, quia spiritus in cruce dñi mortificata carne gloriabit. Nos ergo vt dicitur Iudith 8. Quoniam pater vester
Abraam tentatus est, & per multas tribulationes Gen. 22.
probatus amicus Dei effectus est: sic Isaac, sic Iacob, sic Moyses, & omnes qui placuerũt Deo, per multas tribulationes transierunt fideles. Exo. 34. Scripsit in tabulis lapideis, &c. quia mãdata Dei, & cuiuslibet prelati sunt in intellectu per recogitationem, in affectu per dilectionẽ quasi in duabus tabulis indelebiliter imprimenda, vel in affectu per dilectionem, in effectu per impletionem indelebiliter imprimenda Io. 21. Domine hic autem quid? per hoc significãtur mali subditi, quibus cum prelatus aliquid pręcipit, statim dicunt, & ille quid facit? quare illi non præcipitis? Cui debet prælatus rñdere: Quid a te? tu me sequere, F
hoc est imple mandatũ superioris sine murmure. Aliqui implent mandatum solo verbo, aliqui nõ verbo, sed facto. Et ad hoc nota illam parabolam de illo, qui in Euangelio mandauit duobus filijs suis, ꝙ irent ad operandum in vineam, vnus dixit vadam, & non iuit: alius dixit, non uadam, & tamen iuit: dicitur ibi ꝙ primus non impleuit mandatum patris, sed secundus. Quere de hoc ubicunque agitur de seruo, uel seruitio.

De Morte.

DE morte, & mortuis tria sunt scribenda in cordibus nostris, iuxta illud Apoc. 14. Scribe, beati mortui qui in dño moriuntur. Primum est conditio naturę, cum dr: Mortui omnes enim ex cõditione naturæ nascimur, vt moriamur: ideo ait Apo. ad Heb. 9. Statutũ ẽ hoĩbus oĩbus semel mori. 2. Reg. 14. Omnes morimur, & quasi aquę dila-

G dilabimur super terram, quæ nõ reuertuntur. Terra enim cum onere suo venit ad hęredes. i. caro ad nos cũ mortalitate, & infirmitate. Eccle. 12. Iudicium mortis aduenit oĩ carni: quia dictũ est illi ꝓ se, & successoribus suis, in quacunq; die comederis morte morieris. Secundum est correctio gratiæ, cum dr: Qui in dño moriuntur: Sancti. n. faciunt de necessitate virtutẽ, qñ mortem, quã introduxit culpa, comendat gratia, quia Deũ glorificant ex morte sua. Iob vlt. Hoc aũt dixit significans, qua morte esset clarificaturus Deum. Tertiũ est consumatio gloriæ: a modo iã dicit spiritus, vt requiescant a laboribus suis. Eccl. 51. Modicũ laboraui, & inueni mihi multã requiem. Est ergo sensus mortui per naturã, qui moriuntur in dño per gratiam, beati sunt per gloriã. Si bene scribamus mortem in cordibus nostris, quattuor operat, primo ꝓ debemus sine dilatione ad Deũ cõuerti, mors enim semper, & ubiq; parata est percutere, vnde sicut auis videns sagittam extensam non differt

H fugere, & volare, nec ille, qui videt domũ cadere, differt exire nisi stultus sit, ita nec nos debemus conuersionẽ differre, nec ad mortẽ nos præparare: Ne tardes conuerti ad dñm, & ne differas de

Eccl. 5. die in diem. Eccl. 17. Viuus & sanus confiteberis. Isidorus de summo bono: O uox coruina semper dicis, cras, cras, & nescis si eris cras. Sequit: Mors parata est oĩbus locis, omnibusq; momentis: sed multi sunt similes aui fatuę, quæ videns sagittantem, tamdiu super ramũ deliberat, & huc atq; illuc collũ extendit donec sagitta percutiatur. Ne-

Eccl. 9. scit homo finẽ suum, sed sicut capiuntur aues laqueo, & pisces hamo, sic comprehenduntur homines in die malo, cum extemplo superuenerit. Iob. 34. Subito moriuntur, & in media nocte curuabuntur populi, & pertransibunt, quia ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad infernũ descendunt. Luc. 16. Mortuus est diues & sepultus in in-

Luc. 12. ferno. Exemplum de illo diuite. Stulte hac nocte rapient animam tuam a te. Nota historiam.

I Sed o docet nos, ꝓ debemus incessanter, bene operari, mors. n. nunquam cessat venire, quotidie enim fit breuior vita nostra, quia vita nostra non est nisi cursus velox, & continuus ad mortẽ sicut aqua fluminis currit quotidie, & continue ad mare: infantiã amisimus, deinde adolescentiã, quicquid transit tpis vsq; ad istam horam, oĩno nobis perijt, & diẽ hodiernum: immo istã horam cum morte diuidimus, vltima em hora vitæ non facit mortẽ, sed consummat, sicut clepsedra non exhaurit vltimũ stillicidium, sed quicquid ante defluit. Seneca: Quotidie morimur, quotidie demitur aliqua pars vitæ nostrę, & tunc quoq; cum crescimus, vita decrescit: quia ergo mors incessanter ve-

Iob 9. nit, quilibet incessanter debet bene operari. Ope-

Eccl. 9. rari oportet, dũ dies est, uenit nox qñ nemo poterit operari. Quodcumq; põt manus tua instanter operare: quia nec opus, nec rõ, nec scientia apud inferos, quo tu properas: Opera. n. illorũ sequunt illos. Ergo secundũ consilium Sap. in Prouer. Vade ad formicã o piger. Virginibus. n. fatuis se parare negligentibus dictũ est: Amen dico vobis, nescio vos. Eccl. 14. Si habes benefac, & Deo dignas oblationes offer, memor esto, qñ mors non tardabit, viator enim cum videt noctẽ appropinquare citius vadit, ne incidat in manus latronum.

K Apoc. 14. Prouer. 6. Matt. 24.

Tertio docet nos ꝓ debemus ex cordis affectione terrena despicere. Hieronymus. Facile cõtemnit omnia, qui se semper cogitat moriturum. Mors enim nihil permittit hoĩ de rebus tpalibus secum portare: Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc: Cum interierit

Iob. 1. non sumet oĩa, neq; descẽdet cum eo gloria eius. Psal. 48. Iob 14. Homo cum mortuus, nudatus, atq; consumptus fuerit, vbi quæso erit? Intrans. n. in locũ arctũ ubi nouit oĩa sibi esse auferenda, nõ multũ curat multis, & magnis onerari: in morte enim est sicut de bestia, quã carnifex excoriat, vxor tenet

L vnum pedem, filius aliũ, canes expectant sanguinem ad lambendum; ita in morte vxor, & filij, vel nepotes tpalia, Dęmones animam, vermes carnẽ. Eccl. 10. Homo cum morietur hæreditabit serpẽ-

Iob 17. tes, bestias, & uermes: quia putredini dixi, pater meus es, mater mea & soror mea uermibus.

Quarto docet nos ꝓ ex mortis meditatione debemus lætari sicut seruus, q est in carcere, lętat qñ cogitat libertarẽ, & liberationẽ sicut dicit Apost.

Ad Phil. Cupio dissolui & esse cũ Christo: Infœlix homo, Ad Ro. 7. quis me liberabit de corpore mortis huius? quid enim est viuere sub tot miserijs, nisi quædã proli xitas mortis? vnde ait Aug. 1. de ciuit. Dei, ꝓ magis esset eligendũ, statim mori, quã sub tot morti-

Philip. 1. bus uiuere: quia mihi ait viuere Christus est, & mori lucrũ. Quis. n. non desideret continuas, & infinitas miserias euadere? quis nõ gaudeat de ma ris periculo exire & ad portũ salutis venire? quis

Vita. peregrinus non gaudeat repatriare? quis in exiliũ ductus, nõ velit ad patriã remeare? quis deniq; no

M lit mortẽ in vitã perpetuã cõmutare? sed ista non possunt cõtingere, nisi contingat nos hinc exire, & mortis debitũ soluere: vnde mors nõ est exitus sed trãsitus, & ad uerã vitam progressus: eius ergo est mortem timere, qui nõ vult, aut non sperat ad Christũ uenire: ille mori timeat, qui ad secundam mortẽ ex suis demeritis properat, & lætet in mor te, qui ad Christũ sperat uenire, qd em quis nolit mori, aut timeat multũ mori, hoc est uel ex corporis mollitie, uel ex mentis pusillanimitate, vel ex fidei paruitate, uel ex peccati aut sęculi dulcedine: vnde Seneca dicit, una est cathena, q oes ligatos nos tenet, s. amor uitæ: vnde ait: Nemo tã senex quæ se vnũ annũ non putet viuere posse, & verifi catur illud Hier. Væ vobis, quia factæ sunt lõgiores vmbrę vesperi: vmbra transiens, vita præsens, quæ quanto plus vesperi, & morti approximat, tanto diutius uiuere sperat, & desiderat. Stultus

ergo

A ergo est, qui timet magis mortem, quam senectutem: quia sicut senectus sequitur adolescentiam: ita mors ineuitabiliter senectutem: remedium ad istum timorem dat Seneca dicens: Vt mortem

Dan 4. nunquam timeas, semper cogita. Illi qui secure

To. 4. & volunt mori, debent eleemosynas facere. Iuxta il-

32. lud. Peccata tua eleemosynis redime: quia pura eleemosyna a morte liberat, &c. Vnde aduerte, quòd boni transeunt ex hac vita liberè: quia nihil portant vnde habeant poni in carcere, vel pedagium soluere. Luc. 16. Mortuus est Lazarus, & portatus ab Angelis in sinũ Abrahæ. Non sic est de illis, qui moriuntur in peccato mortali: illi

Psal. 54. enim statim, ut lapis descendunt ad infernum. Exemplum de Aegyptijs veniat mors super illos, & descendant in infernum viuentes, supple semp

Luc. 16. in pœnis, sicut ille diues Epulo: Mortuus est diues, & sepultus est in inferno. Vnde mirandum est de diuitibus vsurarijs, qui moriuntur capti cũ fardello de rapina, & cum animæ eorum sepelian

B tur in inferno, petunt quòd eorum corpora sepeliantur in ecclesijs. Gregor. Hi quos peccata grauia deprimunt, in sacro loco sepeliri se faciũt, restat etiam, ut sua præsumptione puniantur quatenus eos sacra loca non liberent, sed etiam culpa temeritatis accuset. De diuitibus qui quasi in hac vita florent modico tpe, & postea non apparẽt

Baruch 3. dicitur in Baruch: Quid est Israel, quòd in terrã inimicorum es, terra miseriæ, & tenebrarum, ubi

Iob 10. nullus ordo, &c. Inueterasti in terra aliena coinquinatus es, cum mortuis deputatus es, cum his qui sunt in inferno: dereliquisti fontem sapien-

Superbi. tiæ. Nam si in uia Dei ambulasses, habitasses

Diuites. vtiq; in pace super terram. Vbi sunt principes

Venatio. gentium qui dominantur super bestias, quæ sunt super terram, qui in auibus cœli ludunt, qui argentum thesaurizant, & aurum, in quo confidunt homines, & non est finis possessionis eorum, & tamen exterminati sunt, & ad inferos descenderũt,

C & huic alludit propheta: Vidi impium super-

Psal. 36. exaltatum, & eleuatum transiui, & ecce non erat:

Princeps. &c. ubi ait super principes, &c. Certe quia modo non aduertunt, vbi sunt, ideo non præuident vbi erunt, non enim vident, vbi sunt prostrati culpa, spoliati fama, nudati gratia, obligati gehenna; cõ-

Hier. 3. tra quos clamat Hier. Leua oculos tuos in directum, & uide, ubi nunc prostrata sis: vbi ergo sunt

Infernus. principes, qui aurum thesaurizant, &c. quia non puident vbi erunt. Erunt quippe ibi, ubi est caren tia visionis Dei, ignis combustionis, uermis corrosionis, horror caliginis, timor formidinis, stridor dentis, dolor mentis. Hoc vbi beatus Iob

Iob 10. formidabat, dicens: Dimitte me, ut plangam paululum dolorem meum, antequam uadam ad terram tenebrosam, vbi vmbra mortis, & nullus

Iob 14. ordo: Homo cum mortuus, nudatus, atque consumptus fuerit, vbi quæso erit, postulat paululum temporis ad planctum peccatorum, ne veniat ad D vbi, & locum tormentorum.

Diuites huius mundi sunt similes aranę. Vi- Diuites.

demus enim cum quanto labore aranę de proprijs intestinis, & suis visceribus saniem egerunt, egestam in fila extenuant, & fila in texturam subtilissimam disponunt, & cum modico uento, quod textum est impellitur, impulsa diffipatur, dissipata non integratur. Sic multi clerici & Prælati.

laici cum multo labore, & multa mala, & sub- Clerici.

tili astutia congregant diuitias, & præbendas, & modico uento infirmitatis, & mortis totus eorum labor euanescit, & finaliter perdunt thesauros, & seipsos. Vnde ait sapiens: Vnus est, & secundum non habet: & tamen non cessat la-

Eccl. 4. borare, &c. Thesaurizat, & ignorat, cui congregabit ea: quia frequenter sic congregata deuol-

Psal. 38. uuntur ad manus inimicorum, &c. Cum Absalon esset suspensus in quercu, mulus, per quem designatur corpus, transiuit, &c. Quere istam hi-

4. Reg. 2. storiam 45. b. & 48. Boni viri mortem non ti- E ment, sed desiderant: quia per mortem sanantur, & liberantur a morte. Sanaui aquas, & non erit vltra mors, neque sterilitas; in morte enim natura nostra sanabitur, & inueterata renouabitur: vnde legimus de Phænice, quæ est auis orien

Phęnix. talis, & semper vnica, quod cum diu vixerit, collectis in nido aromatibus ex illis plausu alarum, & radio solis succendit ignem, & ita cremata de cineribus suis iuuenis resurgit: quia postquam sancti incinerati sunt ex igne charitatis, quem habuerunt, & aromatibus virtutum, quas congregauerunt, & radio solis iustitiæ innouati, & sanati, ab omni morte resurgunt.

De differentijs viuorum, & mortuorum, quæ significantur per diuersas diuisiones aquarum in scripturis, quære 2. a. b. De breuitate vitæ nostræ, & quomodo debeamus nos disponere ad mortem, illud secundo Regum. Omnes morimur, &c. 21. a. De crudeli sententia mortuorum, qui male vixerunt illud Ezech. nono. Super quem non videris Thau. 44. b. De morte F illorum qui confidunt in iuuentute, & pulchritudine in Absalon, cuius mulus, id est corpus recessit ipso suspenso in quercu. 2. Reg. 66. b.

De diuitibus qui in morte non loquuntur, nisi de pecunijs, non de salute animæ, & dicunt sibbo leth, non schibbolet. & in transitu iugulantur, in libro Iudicum. 72. a.

De illis, qui confidunt in iuuentute, & in diuitijs quomodo morte præueniuntur, & de sententia diuina contra eos, in Daniele, cui apparuit manus scribens. Mane, Techel, Phares. Quære 51. a. & 12. b.

Homo intelligitur per illã statuam in Daniele cuius caput de auro, &c. Et percussa lapide in morte tota gloria eius redigitur in puluerem. 52.

Quan-

G Consideratio. Quantum ualet consideratio mortis, quod figuratum est in lucerna quando Christus tangendo loculum filium viduæ suscitauit. 63. a. b. Post mortem non purgatur culpa: quia malleus, & securis non sunt audita, dum ædificaretur domus, 100. Consideratio mortis multum illuminat nos quod figuratum est, quando Iesus lutum fecit ex sputo. 101.

Quomodo multi decipiuntur sperantes diu viuere, & subito subtrahuntur, exemplum de diuite, qui dicebat, anima mea habes multa bona, &c. 100.86.b.

Mortis memoria multum refrænat nostram cupiditatem. 50.

Quòd sepeliri in loco sacro, & cum sanctis viris est bonis vtile, malis nociuum, & temerarium, vt dicit Gregorius, unde sanctus Ioseph pręcepit, quod ossa eius asportarentur de Aegypto ad sepulchra patrum suorum sanctorum. Et tertio Regum decimotertio, dixit ille Prophe-
H ta: Sepelite me in sepulchro, vbi vir Dei sepultus est, & iuxta ossa eius ponite ossa mea.

Parare. Per bona opera debemus nos parare, immo omni hora esse parati ad mortem suscipiendam, Apocal. tertio. Age pœnitentiam, si non viglaueris veniam ad te, & mouebo, id est amouebo candelabrum, id est vitam siue animam, quæ illumi-
Matt. 25. nat, & viuificat corpus de loco suo. Exemplum de fatuis virginibus, quæ non separauerant, nec lampades cordis mundauerant, nec oleo deuotionis repleuerant, nec lumine ædificationis, & sanctæ operationis accenderant: ideo præuente ab æternis nuptijs sunt exclusæ: Amen dico uo-
Matt. 24. bis nescio uos. Si sciret paterfamilias qua hora fur veniret. i. mors, quæ deprædatur domũ meã, vigilaret vtique, & non sineret perfodi domum suam: ideo & vos estote parati: quia nescitis qua
I hora filius hominis uenturus est. Sicut enim in
Gen. 6. tempore Noe uacabant operibus carnis: quia edebant, bibebant, dabantur ad nuptias: donec venit diluuium, & tulit omnes, sic erit aduentus filij hominis: & quia sic nescimus horam: ideo omni hora debemus esse parati, & omnino debet nobis esse suspecta, ne forte dicatur illud Saluatoris verbum, clausa est ianua: in quo uerbo
Matt. 25. ostenditur fideli animæ quid debeat formidare, si non inueniatur parata in morte. A tempore enim peccati primi hominis, usque; ad tempus passionis Christi fuit clausa ianua; sed tempore resurrectionis suæ aperta est in signum victorię. Neęmiæ decimotertio. Præcepit Neæmias, ut claderent ianuas, & non aperirent eas vsque post Sabbatum. In Sabbato autem resurrectionis Chrsti, ianua fuit aperta, nec vsque ad consummationem mundi ex toto erit clausa, sed in fine mundi post iudicium penitus claudetur, sicut in vespere ianuæ ciuitatis clauduntur. Ezech. 66.

Porta non claudetur vsque ad vesperam. Et sicut porta iam in vrbe Romana aliquando clau- K
Ianua. debatur, ita etiam pro peccatis nostris quantum in nobis est ianua cœli nobis clauditur, & per confessionem, & gratiam aperitur. Ezech. 46. Aperitur porta, quæ respicit ad Orientem, & facies holocaustum, & pacifica, & claudetur porta postquam exierit, id est Christus animam reliquerit, & bene formidandum est, ne claudatur ianua: quia si clausa fuerit finaliter, hostes non ingredientur ciuitatem propter diffinitiuam sententiã, nec ciues egredientur ad eos per aliquem miseriam, & ipsi confundentur propter verecundiam, & miseriam, & exponentur ad omnem molestiã:
Luc. 16. sicut pater Abraam dixit diuiti: Caos magnum firmatum est inter nos, & vos, &c. De primo Lucę decimotertio. Intrauit. Cum intrauerit paterfamilias, & clauserit ostium, &c. Quęre
L de isto, & de alijs 108.b. per totum.

Cum Alexander vagaretur in India in obsidione cuiusdam vrbis, dum circuibat muros sagitta percussus institit, sed dum represso sanguine vulneris dolor excresceret, & crus suspensum equo paulatim obtorpuisset, vel obstipuisset, coactus est desistere, & ait: omnes iurant me esse filium Iouis, sed vulnus hoc hominem me esse clamat: sic nos dum credimus diu viuere languor corporis, dolor capitis, tussis pectoris, & aliæ mi-
seriæ infinitæ, quas patimur clamant, quòd mors Matt. 27.
instat, & breuis erit vita nostra. Cum obtulissent domino vinum myrrhatum noluit bibere, significans iuuenes, qui recusant amaritudinem pœnitentiæ portare, & carnem macerare, sed Pœnitentia.
forte expectant senectutem, nescientes, quoniam Religio.
meliora præteruolant, & deteriora succedunt quemadmodum, quòd egredietur primum de amphora purissimum effluit, quodque turbidissimum, & grauissimum est in fundo subsistit: sic ergo stultus eris, quia quòd melius est uanitati, & mundo consecrabis, & fæces domino reseruabis: panem de simila dabis mundo, & Diabolo, & panem de furfure dabis domino. Virgilius: Virgilius.

Optima quæque dies miseris mortalibus eius:
Prima fugit, subeunt morbi, tristisq; senectus.

Quare optima? quia iuuenes de facili flectuntur ad pœnitentiam senes difficilius: nescis quòd vitis quælibet insertionem non patitur, si uetus, si excisa est, surculum, vel non recipit, vel non alit.

Ad hoc quòd bene moriamur, expedit, ut nobis moriamur primo per carnis mortificationem, secundo mundo per veritatis manifestationem, tertio commoriamur Deo, per passionis Christi imitationem. De prima morte Ecclesiastici decimooctauo. Non verea-
ris vsque ad mortem iustificari: vsque ad Eccl. 18.
mortem dicit, quia quantumcunque proficiamus

A ciamus in bono dum tamen in corpore mortis huius sumus, non sunt in nobis mortua vitia sed
Peccata. Tentatio. Pugna. Bellum. compressa, velimus, nolimus, nobiscum habitat Iebuseus, subiugari potest, exterminari non potest.
Hoc autem vnum est consilium, vt si capita rena-
Psal. 43. scentium motuum apparuerint, iterum succidantur, ne iterum crescant. Propter te mortificamur tota die. Sunt enim isti motus quasi latratus canum, qui viatoribus molesti sunt latratu, & tamẽ dum latrant, præcauentur. Sed incautos occidunt morsu, dum non pręcauentur. Iob. 18. Consumat brachia eius, primogenita mors: quia in illis, qui nunquam per pœnitentiam se mortificant, motus isti, qui sunt primogenita: quia ex naturali corruptione tracti, quia primogenita Aegypti totam virtutem spiritualem eneruant. De secunda morte Eccl. 4. Pro iusticia certa vsque ad mortem. Noli esse citatus in lingua, & inutilis, & remissus in operibus tuis. Tunc enim morimur pro iusticia, & ve-
B ritate: quia rectudinem veritatis non dimittimus pro tribulatione aliqua, sed ad instar mortui, nec mouemur ad damna corporalia, nec sentimus opprobria: sic enim Paulus fuerat in mortibus frequenter. Timeant ergo qui cibum Dei detinent in iniusticiam, & secũ literas Vriæ portant tartara, vt illi, qui quod prædicãt ore, non implẽt opere,
Phil. 2. qui dicunt, & non faciunt.
Luc. 2. Purgatio. De tertia morte Philip. 2. Hoc sentite in vobis, vsque ibi. Factus est obediens vsque ad mortem. Luc. 2. Post quam impleti sunt dies purgationis Mariæ, tulerunt Iesum in Ierusalem, vt sisterent eum domino in templo. O quam fęlix est, de quo potest dici: Impleti sunt dies purgationis eius: vt iam nihil supersit, nisi vt ferant eum Angeli in tẽplum coram domino. Symeon timoratus iam impleuit dies purgationis, & susceptionis. Dies autẽ
Gen. 7. purgationis nobis dati sunt quadraginta. Quia in
Exod. 16. isto numero pręsens vita, & perfecta pęnitentia
C designatur, vt patet in quadraginta diebus diluuij. Et in quadraginta annis transitus filiorum Israel per desertum. Sed væ vobis, si dies purgationis trãseunt, & purgatio nõ fiat: quia necessario fiet igne acerbissimo in purgatorio. Dr ꝙ in quadã ciuitate singulis annis eligebatur in regẽ vir extraneus, omnino legum, & consuetudinum ciuitatis ignarus, qui per annũ potestatem habebat faciẽdi quicquid volebat, sed in fine anni deportabatur in insulam valde remotam, & fame, & frigore ibi consumebatur, sic multi regnauerunt ibi, qui nihil cogitantes de futuro, perierunt fame regno amisso Contigit quendã eligi, cui per quendã familiarẽ suũ innotuit consuetudo regni, qui omnes thesauros regios, quos tunc habebat in potestate sua, præmisit in insulam in quam depotandus erat vnde cũ in fine anni nudus illuc a ciuibus mitteretur, omnium bonorum copiam ibi reperit, de thesauris quos eo præmiserat: Sic nos scientes, quod in huius mundi ciuitate non possimus diu mane-
re, thesauros bonorũ operum debemus congregã- D
re, & lucrum nostrum in illud regnum, vbi manere debemus perpetuo, portare, secundum consiliũ Saluatoris. Nolite vobis thesaurizare, &c sed the-
Math. 6. saurizate vobis thesauros in cęlo, quo fur non appropinquat, neq; tinea corrũpit. Et Prouer. 6. Vade ad formicam o piger, &c. Chrysostomus: Ibi tuam mitte substantiam, vbi tuam habes præsentiam. Luc. 13. Arborem fici quidam plantauit in vinea sua, & venit quærens fructum in illa, & non inuenit. Sequitur: Dimitte illam, &c. Et dixit dominus Succide illam, vt quid etiam terram occupat. Sic quia dimittimus tempus transire, & fructus bonorum operum non fecimus, timendum est nobis, quod præcipiat dominus, vt ficulnea succidatur, vt vita finiatur. Exemplũ, de Balthasar in Dan. 1. Mane, Techel, Phares. Aliquid sic sunt mortui, q̃ non possunt suscitari cum baculo Elisæi, nisi Eli-
sæus veniat, & super mortuum incumbat. Quære, E
41. b.

Fluxibilitas humanæ naturę mari, & flumini Vita. Diuitiæ. Fluuius.
merito cõparatur, tũ quia semp fluit, quia oẽs mo Iob. 14.
rimur, &c. Fugit enim velut umbra, & nũquã in cõdẽ statu permanet. Tunc quia sicut in corpore humano hepar est locus cõis totius sanguinis, & originale principiũ, licet totus sanguis nõ sit in hepate: Sic mare omniũ aquarũ est radicale principiũ, cum sit aquarũ primũ elementũ, licet oĩs aqua nõ cõtineatur in mari, ex illo principio cõrahit amaritudinẽ: in quo designantur amaritudines culpæ, & multiplicis miseriæ, quas contrahimus a principio nostræ compositionis, & primę originalis trãsgresionis. Vel amaritudo pœnæ, q̃ habemus in fine nostræ resolutionis, sicut dicitur Eccl. 1. Omnia flumina intrant mare, & ibidem, ad locum vnde exeunt flumina, reuertuntur, vt iterum fluant. Et ita est in omni carnali delectatione, cuius concupiscentia suscitat conscientiæ stimulũ, cuius experientia dũ expletur, nescit terminũ, & amplius hẽt cõcupiscentia, de anxietate, quã habebat experien- F
tia de voluptate. Et sicut luna uelocissimè p agrat Zodiacũ inter planetas, ita aqua fluminis, quæ sequitur cursũ lunæ, mouet. Sic fragilitas vitæ nostræ Vita.
citissimè puenit ad suũ finẽ: quia uita nostra uapor est ad modicũ parẽs. Esai. 23. Trãsit terrã tuã quasi flumẽ filia maris: quia præteritũ iam nõ est, futurũ nondũ fuit, de tpe itaq; nõ habemus, nisi nũc, & istud nũc, q̃ solũ habemus iã cũ morte diuidimus: cũ. n. pars pterierit, & pars futura sit: ista breuitas cã est maximæ in sanctis consolationis, & deuotionis, cũ ex hoc habeatur frequentior recordatio patrię cęlestis. Super flumina Babilonis Psal. 136.
illic sedimus & fleuimus, dũ recordaremur tui Siõ. Cõparatur ẽt fluuius, quia fluuius inquietatur ex motu continuo, & pluuia, & uentorum impetu. Matth. 7. Descendit pluuia, & flauerunt uenti, & irruerunt in domum fundatam super arenam & cecidit. Cor enim habens intentionem ad in-

R fructuo-

G fructuositatem,& sterilitatem temporalium, modo inquietatur ex pluuia carnalitatis,modo ex flumine cupiditatis, modo ex vento elationis, & fastuositatis. Et ideo cadit, quia non est fundata supra petram, veram paupertatem Christi: sicut quasi insensibiliter aquæ fluminis cauat terram, Sic possessio,& amor temporalium conscientiam terrenam.Bern.Si potest terrens transire per agros sine lęsione satorum,& cute corruptibilia ista sine vulnere mentis possidere posse te confidito. Quære de hoc in tabula de diuitijs & cupiditate. Matt. 24.Si sciret paterfamilias, quæ hora fur veniret, vigilaret, & non sineret perfodi domum suam. Et alibi.Vidi te vigilate, & orate. Circa quod est aduertendum, quòd vigilare debemus in operibus cõtritionis,& pęnitentię Apo.3.Penitentiã age,si ergo non vigilauetis veniam ad te quasi fur,& nescies qua hora veniam ad te:& ideo semper debemus vigilare,& pęnitentiæ vacare, ne præueniamur sicut fatuę virgines,de quibus dicitur dormitauerunt omnes, & dormierunt. Luc. 12. Si sciret paterfamilias, qua hora fur, &c. De hac vigilia Tren.2.Consurge in nocte in principio vigiliarũ effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum domini, vt cor tuum sit aquosum per lachymabilem compunctonem totum effusum:tum per fidelem confessionem non sicut oleum, quod post sui effusionem, relinquit in vase pinguedinem, sic fit in illis,qui confitentur peccatorum partem, & retinent partem,aut redeundi ad peccatum malã, & carnalem voluntatem: non sicut mel quod relinquit in vase dulcedinem, quia post istam confessionem retinent peccati delectationem. Exemplum de vxore Loth: non sicut vinum quod relinquit in vase odorem postquam effusum est, quia postquam sunt confessi audiunt libenter recitari illa, quę pertinet ad odorem peccati: Non sicut lac,quod reliquit candorem, & sui colorem, quod fit in eis, qui retinent gustus peccati vt aspectus,& colloquia. Sed sicut aquæ, quæ tota effunditur,vt nihil remaneat de substantia, aut circunstantia culpę de dulcedine,de odore, de colore. Et bene dicit in principio vigiliariũ, in quo habemus exemplum de pauone,qui post primum somnum euigilat,& clamat:quia vt dicitur pulchritudinem suam se amisisse estimat, & homo gratiam per culpam,aut negligentiam.Secundo debemus vigilare in operibus sanctificationis. Marci. 13.Ianitori præcepit vt vigilet.Ianitor est timor,qui semper debet vigilare,ne remissi simus in operibus iustitiæ. Hæc est virga vigilans. Hiere.1. Sicut enim Luc. 2.Pastores erant custodientes vigilias noctis super gregem suum, scilicet sensuum,locutionum,cogitationum, affectionum. Sic habemus exemplum de vigilia passeris.Vigilaui & factus sum sicut passer solitarius in tecto.Passer est auis parua volatilis, quæ tenerrimè diligit pullos suos, & in foraminibus petrę,ne capiatur ab accipitre,nidum

H

Cõfessio.

I

Psal. 100. Passer.

Vigilare.

facit,vigilare non cessat. Quicquid deglutit cito digerit, quia uenter eius nullum habet diuerticulum,in quo recipiat cibum vnde cibus ille corpus non impinguat,sed sustentat,& confortat:quia dir iustus se paruum, & abiectum reputat proximos amat, Dæmonem formidat.Quia circuit quærens quem deuoret,uigilat,ut nihil superfluum,aut alienum retineat, sed restituat. Vtitur temporalibus non ad uoluntatem,sed ad necessitatem.

K

Tertio debemus vigilare in operibus compassionis,& misericordiæ. Apo. 3. Esto vigilans, & confirma cætera, quæ moritura erant, siue moritura per peccatum,siue propter temporalium defectum.Et ideo per duplicem eleemosynam spiritualem, & corporalem est proximis satisfaciendum.Hic habes exemplum de gruibus, qui alternatim vigilant pro se inuicem,habentes sollicitudinem,disponunt uigiles de nocte, explorãt aliæ, ex qua parte tententur insidiæ:præcedit una cæteras, & per vices suspiciunt vigilias isti sunt vigiles,qui custodiunt ciuitatem. Qui diligenter circumierunt,vt suppleant aliorũ necessitatem.Quarto debemus uigilare in operibus deuotionis,& sapientiæ.Can.5.Ego dormio, & cor meum vigilat. Vigilat cor dormientis,quando viget affectus cordis in gratia deuotionis,& contemplationis. Esai. 26.Anima mea desiderauit te in nocte,sed, & spiritu meo,& præcordijs meis de mane vigilabo ad te Quia in operibus deuotionis,& sapientiæ nox est,eo q̃ dum homo istis uacat debent arceri omnia sensibilia,& claudi sensus corporales, qui sunt sensibilium ostia, & sic intrare debet anima ad sua intima.Et bene dicit de mane uigilabo ad te, quia tunc effulget in anima nouum mane ex nouæ lucis infusione. Prouer. 8. Qui mane uigilauerit ad me, inueniet me. Hic habes exemplum de philomena,& huiusmodi auib. nocticanis,de quibus dicitur, quod cum cantauerint, & per totam noctem uigilauerint, diligentius uigilant, & cantant,cũ perpendunt diem appropinquare sic contemplatiuus dulcius cantat in oratione, & deuotione immissa sibi cœlesti infusione, Deus Deus meus ad te de luce uigilo.Hoc enim mirabile est de cantu philomentæ, &c. Quære in tabula de contemplatione.

Eleemos.

Grus.

L

Vigilare. Can.3.

M

Contemplatio.

Psal. 62.

Sed prodolor econtrario uigilant uoluptuosi in delitijs non in pœnitentia, &c. Quęre 84. a. Esai.11.Dixi Quid clamabo omnis caro fęnum, & omnis gloria eius qua si flos agri: exsiccatum est fęnum,& cecidit flos.Corporalis sanitas, pulchritudo, uanitas.Superbia est sicut fęnum, quod in principio habet uirorem,& in fine marcorem. Similiter caro uiret in iuuentute, quæ marcet in senectute. Homo tanquam flos agri sic efflorebit: unde in præsentia Papæ stupa accensa solet cremari, & clamari sic transit gloria mundi. Sap. 2.Vmbræ transitus est tempus nostrum.Sed utinã hæc vmbra sic inclinaretur,quòd minueretur,hoc est

Vigilare.

A est natura vmbrarum corporalium,vt quanto magis inclinantur, tanto magis fiunt longiores, & quanto magis surgunt, tanto sunt minores, vnde poeta vesperum describens dicit. Maioresque cadunt altis de montibus vmbrę.Et Hier.6. Væ vobis,quia declinauit dies,quia longiores factæ sunt vmbræ vesperi:in hoc plangens illos,qui quanto magis ad finem accedunt, tantomagis vmbram temporalium diligunt.Sic spiritualium vmbrarum hoc est inclinari,quod deponi,vel deficere,vel minui.Dicuntur autem Arabes habere quattuor vmbras, eo quòd his in anno sol transit super capita eorum,quorum capitum summitas est inter equinoctialem,& tropicum cancri, vnde Lucanus de Arabicis loquens venientibus Romam in auxiliũ Pompeio, dicebat: Ignotum vobis Arabes venistis ad vrbem,vmbras mirari nemorum non ire sinistras. Et nos similiter quattuor vmbras habemus in via enigmata,errorum sophismata spirituũ malignorum fantasmata,terrenorum paradigmata, & similitudinem diuinorum.De 1.Iob.8.Extremi sumus, & ignoramus, quoniam sicut umbra dies nostri sunt super terram. Sicut enim vmbra cantur ex lumine,& obiecto grossa lumini opposito:ita error originem, & occasionem habet, &c.De secundo Iob.11.Sub vmbra, &c. De tertio.4.Regum.19.Obdormiuit in vmbra, &c. De quarto Can. 2. Sub umbra illius, &c. Quære de istis supra.135.a.b.Matth.25. Prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis,&c.Quære.160.a. 108.b.h.Sap.5.Quid nobis profuit superbia, aut quid diuitiarum iactantia, quid contulit nobis? Transierunt hæc omnia tanquam vmbra. Et præmittitur, vsam domini ignorauimus. Vmbra cum nihil sit, aliquid esse videtur, sic vita nostra,diuitiæ,& vanitates mundi.Act.9. Surexit Paulus de terra, appertisque oculis nihil videbat. Et Hier. 8. Transit messis finita est æstas, nos saluati non sumus. Hæc dicunt dãnati. Aestas dies habet longiores, noctes vero breuiores: quia ipsi estimabant se in delitijs diu victuros, & pœnam nullam,vel modicam habituros.Luc.16. Fili recordare, quia recepisti bona in vita, & Lazarus similiter mala, contra triplicem aduersitatem: nunc autem hic consolatur tu vero cruciaris: quia opposita iuxta se posita magis elucescunt: ideo statum aperit honorum,& per oppositum malorum, & hoc tam in præsenti,quam in futuro:vnde exprimit in his verbis malorum temporalem prosperitatem, secundo eorum æternam calamitatem, tertio ex parte honorum breuem aduersitatem, quarto futuram fęlicitatem. Sed quia contra bonum malum Eccl.33.ideo ordinatur contra prosperitatem aduersitas, contra calamitatem fœlicitas. De primo Fili recordare, quia re. bo. De secundo,Lazarus similiter mala. De tertio Hic cõsolatur. De quarto tu cruciaris. Temporalis prosperitas malorum,nota cum dicitur Fili, &c. Hac vsus est diues iste in persona malorum: immo potius abusus.Primo diuitijs affluendo,secundo delitijs fruendo, tertio honoribus: vnde iste legitur fuit diues epulo,purpuratus.De primis,bonis.Luc. 12.anima mea, multa bona habes, &c. Nota totam.Quia diuitiæ obtenebrant intellectum,infrigidant affectum erga amatum diuinum.De secundis bonis Eccl.2. Dixi ergo in corde meo: ludam & affluam diuitijs,& fruar bonis. Sequitur. Vidi quoque quod esset vanitas, & benè totum est vanitas: quia vanum est,quòd non præbet plenitudinem continenti,fulcimentum innitenti, fructũ, laboranti.Sic delitiæ non replent spiritualiter nec sustentant ita corporaliter: immo mortem accelerant non fructificant æternaliter, sed pœnaliter. Pœna enim æterna est fructus, & merces talium bonorum florum. Dicunt ergo tales illud. Venite, fruamur bonis, quæ sunt, &c. De tertijs bonis quando superbiunt ex eis. Hest. 16. Multi bonitate, & honore, &c. Quære expositionem in dominicali Gib.1.fol.a.2. Nota, iustorum breuis aduersitas: Quia Lazarus similiter mala, contra triplicem aduersitatem sustineri boni in præsenti triplex malum,mẽdicitatem paupertatis, anxietatem infirmitatis, abiectionem vilitatis. In cuius figura introducitur mendicus Lazarus vlcerib.plenus ad ianuã cõtra illa tria prædicta.

B

Iob 8.

C

1. Elen. e. fin.

Eccl. 33.

Luc. 16.

D

Bona.

Eccl. 1.

Vanitas. Vanum.

Sap. 2. voluptas.

E

Tertio sequitur æterna fęlicitas cum dicitur: Nunc autem hic cruciatur, vnde nunc æternitatem significat, non enim mensuratio siue duratio sine fine. Aeterna enim fęlicitas notatur in consolatione, quæ significatur in tribus, quia curabitur infirmitas in sinu diuinæ pietatis:remunerabitur vilitas ex reuerentia Angeli seruitij, & societatis paupertas ex obtentu iudiciarię potestatis: vnde & Lazarus visus est in sinu Abraæ portatus est ab Angelis,dare guttam aquæ petitus est.

Luc. 16.

Beatitudo.

Exprimitur ẽt malorũ æterna calamitas, quæ triplex est,cruciantur. n. in flamma contra ardorem concupiscentiæ diuitiarũ:vnde clamat diues, crucior in hac flamma:sitit in lingua contra venenum delitiarum Apoc.9.dictũ est locustis,p̃ quos Dæmones in altũ se erigentes signantur, vt non occiderẽt eos sed vt cruciarẽt eos mẽsib. quinque & tormẽta eorũ cruciatus scorpionũ, cũ percutit hominẽ.Mẽsibus quinque cruciãtur p̃ defectus quinque sensuũ,vel mensib.sex secũdũ aliã litterã: propter defectũ quinque operũ charitatis,quibus dicetur esuriui, & non dedistis mihi mãducare, &c.Et cruciatus scorpionũ, &c. Quia plerumque contingit,q̃d homines toxicati sitiũt, & ideo merito diues ille cruciatus in flamma guttam aquæ petijt, qui micam panis Lazaro negauit. Tertio confunditur extrema ignominia, vnde sepeliebatur in inferno in præsentia Lazari, & Angelum, contra ambitionem bonorum. Apo. 14. Si quis ado-

F

Luc. 16.

G adorauerit bestiam, & imaginem eius, & accepe-
Apoc 4. rit caracterem in fronte sua, aut in manu, hic bibet
de vino iræ Dei, quod est mixtũ mirrha in calice
ipsius, & cruciabitur igne, & sulphure in conspe-
ctu Angelorum, & ante conspectum agni. Imago
bestiæ est superbia, per quam assimilamur Diabo-
lo, quæ in fronte, & in manu accipitur: quando si-
gno, & effectu ostenditur, & ita patent illa quat-
tuor, prosperitas, aduersitas, felicitas, calamitas. 4.
Reg. 5. Dicitur Naaman leproso; vade & lauare
4. Reg. 5. septies in Iordane, & recipiet sanitatem caro tua,
atque mundaberis. Iordanis interpretatur riuus iu-
dicij, in quo significatur iudicium mortis, nihil
enim adeo valet secundum Gre. ad mundanda
carnis desideria, sicut cogitare, qualis erit mor-
tua. Septena lotio perfecta huius rei considera-
tio, & sic caro recipit sanitatem, cum tenemus in
cibo sobrietatem.

H Valde infirmus est gulosus, cui satisfacere nõ
possunt terra, mare, & aer. Quærit vt expoliet
venatibus alite pisces, gustus humus, gustus aera,
gustus aquas.

Baruc. 3. Cum mors nulli parcat, non debet homo con-
fidere de sua potentia, nec de diuitijs: Baruch. 3.
Vbi sunt principes gentium, qui dominantur su-
per bestias, quæ sunt super terram: Qui in auibus
cœli ludunt, qui argentum thesaurizant, & aurũ,
in quo confidunt homines, & non est finis acqui-
sitionis eorum. Sequitur: Exterminati sunt, & ad
Psal. 48. inferos descenderunt. Hi sunt qui confidunt in vir
tute sua, & multitudine diuitiarum suarum glo-
riantur. Sed cũ fragilis sit humana potentia, & lu-
tum istæ diuitiæ temporales, innitentem eis diu
sustinere non possunt. Prouer. 11. Quia confidit
in diuitijs suis corruet.

Et hic nota de illa statua in Dan. Quæ habe-
bat caput aureum, & pedes fictilies, quæ percussa
a lapide, ictu scilicet mortis, & diuinæ vindictæ, re
dacta est in fauillam. Non debet quis confidere
I de sua sapientia. Prouer. 28. Qui con fidit in
corde suo, stultus est. Multa enim fantasmata
patitur cor humanum, vnde in eius cogitatione
nihil solidum, nihil verum. Non debet quis con-
fidere in sanctitate sua, quia qui se existimat
stare, videat ne cadat. Nam Petrum, Dauid Sa-
lomonem, legimus turpiter cecidisse. Luc. 18.
Dixit dominus ad quosdam, qui in se confide-
bant tanquam iusti, & aspernabantur cæteros,
Amos 6. contra quos Amos: Væ qui opulẽti estis in Syõ,
& confiditis in monte Samariæ, optimates, capita
populorũ, ingre dientes pompatice domum Israel.
Hi sunt prælati, & clerici, & hypocritę, qui ad lit-
teram cum pompa equorum, & sociorum, intrant
domum domini. Hi etiam sunt hypocritæ, qui se
reputant inter alios singulares, de suis meritis con
fidentes. Qui ergo confidit in sua potentia, quasi
qui innititur baculo arundineo: qui vero confidit
in sua sapientia, quasi qui in via innititur ducto D
ri cęco: qui vero in sanctitate sua, quasi qui in-
nititur picture, & idolo.

Mors contrahitur in anima sicut in muliere
quattuor modis: aut quia habet, nutrimentum,
inflatiuum, & nociuum, aut custodem prodito-
rium, aut sponsum impium, aut in vtero abor-
tiuum, & infame puerperium: hoc fit spiritualiter
in anima, quando nutritur in bonorum excellen-
tijs, custoditur in voluptatibus, & delitijs, traditur Matth. 11.
adhærendo diuitijs spretis Dei consilijs, fęcunda
tur vitijs, & nequitijs Quod sentiens peccator de-
bet dicere illud. Filia mea modo defuncta est, sed
veni, impone manum tuam super eam, & viuet.
Sed talis filia mortua per culpam, resuscitatur per
passionis dominicæ memoriam, & viuit per gra-
tiam: hæc est manus, quæ nos mortuos suscitat, cũ
se virtus dominicæ passionis cordibus communi-
cat, & se eis representat: quod ostendit propheta L
dicens, emitte manum tuam de alto, eripe me, &c. Psal. 143.
Dan. 10. Manus domini tetigit me. Si erexit me Dan. 10.
super genua mea. Si errauerit per ignorantiam, si Christus.
febricitaueris per cõcupiscẽtiã, si langueris per fra
gilitatem, & impotentiam, si lepra infectus fueris
per immunditiam, vel maliciam, si hæc manus te
tigit inuenies medicinam.

Animæ peccatrici mortem non considerandi, Manus.
dicitur illud prophetæ quousque delitijs dissolue-
ris filia vaga? Qui enim mortis necessitatem, & Hier. 31.
amaritudinem cogitaret, facile delitias fugeret, di-
uitias contemneret, pœnitentiam faceret, & auste-
ritates carnis faciles reputaret: quia vt dicit Sen.
Omnia ista facile perferemus, & quicquid videtur
intolerabile delicatis, luxurijs fluentibus, magisq;
animo, quam corpore morbidis tantum mortẽ de
sinamus horrere. Desinemus autem si fines bono
rum, & malorum cognouerimus, ita nec vita erit
nec mors timori.

Nota illud quod ait Sap. Laudaui mortuos ma- Eccl. 4.
gis quam viuentes, quia hæc vita misera est igno M
miniosa propter culpæ fæditatem. Ezec. 16. Vidi Ezec. 16.
te conculcari in sanguine tuo, & dixi tibi. Cum es
ses in sanguine tuo viue odiosa propter transgres-
sionem voluntatis diuinæ. Prouerb. 15. Abo-
minabilis domino vita impij. Damnata propter
amissionem glorię. 1. Thi. 5. Vidua anima Chri-
sto derelicta viuens mortua est, periculosa pro- Psal. 54.
pter illationem pœnæ. Veniat mors super il- Luc. 16.
los, & descendent in infernum viuentes. Luc.
16. Fili, recordare, quia recepisti bona in vita sua,
& Lazarus similiter mala: nunc autem hic conso-
latur, tu vero cruciaris. Apo. 3. In mente habe, qua Apoc. 3.
liter acceperis, & audieris, & serua, & age pœnitẽ-
tiam. Si ergo non vigilaueris, veniam ad te quasi
fur, & nescies quando veniam ad te: in men-
te habe de præsenti siue de futuro, age pęniten- Luc. 12.
tiam de præterito: si non vigilaueris, &c. Luc.
12. Si

A 12. Si sciret paterfamilias, qua hora fur veniret
&c. Mira charitas saluatoris, qui pro eruditione
nostra rebus se comparat indignis, veniet vt fur
ad negligentem, non sicut fur ad vigilantem, im-
prouisus ergo nunquam veniet ad eum quia nun-
quam improuisum eum inueniet: vnde qui semper
prouidet semper timet.

Et nota quantum debent timere diem iudicij
Esai. 13. qui modo non timent peccare. Esa. 13. Ecce dies
domini veniet crudelis, & ĩdignatione plenus, irę,
Iudex. Iudiciũ. furoris: Quia crudelitas est quando pœna modũ
excedit. Indignatio quando personæ, quæ iniuriã
fecit, apparet indignitas, & quæ iniuriam passa est,
dignitas. Ira innotescit in voce, vel vultu, furor in
actu. Dies ergo iudicij erit crudelis, quia in eo ma
ximè crudelitatis species apparet, clarus ignis ca-
Psal. 49. lore soluetur; Ignis in conspectu domini exarde-
scet, & in circuitu eius tempestas valida plena indi
gnationis, quando apparebit hominibus infirmi-
tas, & Dei maiestas: vt omnibus manifestum sit,
quantum debeat indignari rex gloriæ, qui tantam
B passus est iniuriam a vilissimo puluere, plenus iræ,
quando illa vox terribilis audietur. Matth. 25. Re-
cedite a me maledicti in ignem æternum: plenus
furore, quoniam sententiam iudicis sequitur mox
actio tribulantis.

Et nota quomodo debemus eleuare oculos no
stræ considerationis ad cõsiderãdum sententiã di-
stricti iudicis, & supplicia reproborũ 1. Paralip. 21.
dr in figura: Eleuans Dauid oculos vidit Angelũ
domini stantem inter cœlum, & terram. Christus
in iudicio existens, &c. Quære. fol. 110. b. timor
mortis, & consideratio eius, & supplicij damnato-
rum nos liberat a præsumptione. Qui enim consi-
derat mortem propinquam, & districtum Dei iu-
dicium, multum debet timere, & de nullo præsume
re. Exemplum huius est de nauclero, qui dum nau-
uim regit non in prora residet, sed in puppi. Sic re
cte per hoc mare mũdi nauigabimus, si extremis,
C si nostris vacabimus, & ibi attenta consideratione
sedeamus. Ecc. 7. c. Fili memorare nouissima tua,
& in æternum non peccabis Bern. in quodam ser
mone: Nouissima tua sunt, mors, iudicium, gehen
na. Morte nihil est, nec cogitari potest horribi-
Osee. 10. Apo. 6. lius, Gehenna nihil intolerabilius, Iudicio nihil
terribilius, quando dicent montibus, cadite super
nos, & abscondite nos, a facie iræ agni, &c. Quia
horum recordatio facit hominem timoratum, ti-
mor verò peccatum expellit, & negligentiam non
4. Reg. 5. admittit. Dictum est Naaman Syro, & leproso. Va
de, & lauare septies in Iordane, & recipiet sanitatẽ
caro tua, atque mundaberis. Syrus sublimis inter-
prætatur. Ecce lepra elationis, & superbię Naamã
interprætatur decorus. Ecce elatio in decore ope-
rum iusticiæ, aut nobilitate generis, vel diuitiarum
Iordanis. dictum est ergo ei, quod vadat ad Iordanẽ, quod
interprætatur humilis descensus: quia lepra super-
biæ mundatur per humilem suæ originis, & mor-
tis considerationem. Putrẽdini enim dixi: Pater D
meus es, mater mea, & soror mea vermibus. Iob. 17.
Ad mundãdum enim tumorem mẽtis, debet homo
infirmitates, & vilitates suas, ad mentem ante ocu 1. Iob. 1.
los ponere, & culpas suas, sine quibus hæc vita nõ
transitur ad memoriam reuocare, quam inhone-
sta in corde, quam temeraria in opere, quam
indigna in ore, quam immunda in cogitatione per
petrauerit, diligenter attendere, vt inde manifes-
te colligat, quam multa in suis moribus inueni-
re quærit, quo iure debeat amputari, si verę vult, &
non imprudenter gloriari. Apoc. 18. Comminã-
tur dominus, qui in delitijs viuunt, & mortem non
cogitant Omnia pinguia, & præclara perierunt a
te. Et sequitur quod vna hora destitutę sunt tantę
diuitiæ, &c. Hic enim comminatur dominus Ba-
biloni, quæ interpretatur confusio, & significat
peccatorem, qui in puncto mortis a diuitijs, & dẽ-
litijs destituitur.

Mortis memoria est illud desertum, desertum
per quod veri filij transeunt a seruitute Aegypti
in terram promissionis. Ingrediens enim per E
considerationem mortis, & memoriam, nihil ex
omnibus, quæ hic viderit, amplectitur, sed po-
tius quasi vastam solitudinem aspicit, & vilipen- Exod. 33
dit. Viam ait trium dierum ibimus, &c. Per hoc
desertum graditur, qui ex memoria mortis ad per-
fectum contemptum transitoriæ voluptatis incita
tur, & ad studium orationis, & ad obediendum in
minimis mandatis. Est autem prima dieta in hoc 1. Dieta.
deserto, incipere carnem mortificare per pœni-
tentiam, Secunda dieta medicina mortis, & ad 2. Dieta.
eum refugere, cui competit post mortem medici-
nam ferre: cum enim caro nitatur nos depri-
mere infra nos, per luxuriam, mundus nos trahe-
re extra nos, per auaritiam, diabolus leuare nos
supra nos, per superbiam, quid facit homo miser
sicut ouis inter lupos: sicut columba inter accipi-
tres? sicut lepusculus inter canes, nisi quòd me-
mor mortis cõfugiat per orationẽ ouis ad pastorẽ
vt columba in summo foramine petræ nidificet, F
vt lepusculus in petra cubile suum collocet,
vt virgula fumi gracilis ex thure formata, ma-
gno impetu in sublime tendat, vbi etsi sunt in
thuribulis cordium nostrorũ foramina angusta,
quia parua est in nobis secretorum cœlestium no-
titia, sit ignis & multus ardor, quia sacri desiderij
immensus feruor: & eo amplius intus ferueat, quo
minus inuenit, vnde foris erũpat. Tertia dieta est, 3. Dieta.
memoria mortis, nihil negligere ex his, quæ si be-
ne parantur, quod est vniuersi pulueris pigmenta-
rij exhibere: pigmentarius est ipse Deus, tu mi-
nister eius. Si in tuo sensu pigmenta eli- Can. 3.
gis cito, dum adhuc species sunt in herba,
deciperis, dum pro cinamomo colligis cicu-
tam, pro mirtho vrticam. Et sicut magna vir-
tus est in hoc pigmentorum tenui puluere: ita
etiam magna est efficacia in vera cordis humili-

G tate.2. Regum. 15. Rex transgrediebatur trans torrentem Cedron, & cunctus populus incedebat contra viam oliuæ, quæ respicit ad desertum. Qui enim transit de hac vita magis debet confidere in Dei misericordia, quam in sua iustitia, & hoc est respicere ad oliuam. Et sic patet viam trium dierum in deserto.

Num. 33. Item Esai. 66. Egrediẽtur, & videbũt cadauera virorum, qui preuaricati sunt in me. Cadauera enim sunt peccatorum fętidas animas quasi sepultas habentes in corporibus suis, licet ad tẽpus florere videantur, & delicatè pascantur: tamen in morte tanquam vilia cadauera relinquuntur, & cito sub terra, ne suo fętore aerem inficiant abscõduntur: sicut accipiter, & nisus, qui ponuntur in perticis, super pugnum portantur, & carnibus pascuntur, & in morte in sterquilinium ponuntur. Sed gallina quæ pastum suum cum labore quærit, vt sustentetur, & sæpe fugatur tandem ad mensam
H domini cum honore portatur. Exemplum de Lazaro, & diuite Epulone. 3. Reg. 19. dicitur quòd Elias comedit panem subcinericium, & bibit vas aquæ, &c. & ambulauit in fortitudine cibi illius
Considerratio. quadraginta diebus, &c. Quia quando dominus conuertit aliquem, vt consideret vilitatem suam, & quòd cinis est, & continue in cinerem resoluitur, videt seipsum iam cinerem, & quòd anima separata a corpore in morte: corpus iam tabescit, & post in cinerẽ resoluitur, & in puluerẽ, & putredinem, putredo resoluitur in vermen, vermis in cinerem. Et istud diligenter & frequenter considerando: comedit subcinericium panem, quando in prosperitate, & in aduersitate ex hac consideratione perseuerat in pœnitentia: tunc ambulat in fortitudine cibi illius per quadraginta dies idest toto tempore vitæ, quod est tempus pœnitentiæ, donec veniat ad montem Dei Oreb idest ad mensam gloriæ. Item 1. Cor. 11. Si nosipsos iudicaremus, &c. Glo. Versat ante oculos, &c. Quære fol. 111, 1. Re
I gum. 15. Agab pinguissimus, & tremens oblatus est Samueli, per quem significatur Christus. Et dixit, Sicsine separat amara mors. Hoc dixit: quia licet mors sit omnibus formido, magis tamen diuitibus, & voluptuosis, qui propter nimium amorem ad carnem in separatione animæ nimium sentiunt dolorem. Eccl. 41. O mors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantia sua. Et causa istius doloris, & amaritudinis est vnio, & colligantia, quam per affectum habet anima cum carne, & cum diuitijs, quæ in morte separatur, & diuiditur; ideo quanto plura diligibilia temporalia, quæ in morte oportet amittere, congregat sibi homo, tanto amariorem & magis
Psal. 48. dolorosam mortẽ sibi quilibet procurat: Quoniã cũ interierit non sumet omnia, neq; descendet cũ eo gloria eius: iusti aut quia econtrario vniti, & colligati sunt cum Deo, non carni, aut diuitijs, & non habent affectum alligatum cum aliquo, quòd in morte timeant amittere: ideo istum dolorem K
amarum non sentiunt in morte, vnde ait Apostolus: Cupio dissolui, & esse cũ Christo: omnis enim dolor causatur ex separatione rei per amorẽ vnitę. Ad Phi. 1.

Illi qui non habent signũ Thau idest signum crucis Christi, & virtutum eius in fronte, idest in operibus suis, condẽnãtur morti. Quære in Ezec. 30. b. 40. b. 42. a. 44. a. 41. 5. 167. a. Multũ expedit quòd ante mortem purgemus conscientias nostras, quia veniet iudex, qui conflabit, purgabit, colabit, mundabit. Quære in Malachia. 111. b. Item Iudex. Cõfessio.
quære de hoc historias, collocatas in principio tabulę de iudicio, 161. b. de timore, de vita nostra misera. Sicut colligitur ex dictis sanctorum triplex est differentia defunctorum, quidam sunt simpliciter mali, quia mortui impœnitentia finali, & isti Defuncti
in inferno æterno supplicio cruciẽtur: quidã sunt Mortui suffragia, pœnæ.
simpliciter boni nulla culpa infecti, nullius pęnę debito obligati, & isti in cœlo æterno præmio coronantur; quidam sunt mediocriter boni, qui & si aliquam commiserunt, vel omiserunt, finaliter tamen pœnituerunt, sed de pęna eis debita non plenè in hac vita satisfecerunt. Et isti in purgatorio L
temporaliter scilicet donec satisfecerint purgantur, mundantur, & durè cruciantur, vt sic purgati mundati, dolati tanquam politi lapides in superna Ierusalem, quæ ædificatur vt ciuitas, ponantur, & Psal. 121.
construantur, & ab omni debito pęnæ, & culpæ soluti sanctorũ consortio ascribantur. Quia nullius culpæ, vel pęnæ debito obligatus, potest esse in illa ciuitate, cuius ciues sunt liberi, & Dei formæ: Quia vt nihil inquinatum intrat in illam: Apoc. 21. Apo. 22.
Quia foris canes & venefici, &c. Hoc fuit figuratũ, De templo, Salomonis, quod gerit figuram tẽpli cœlestis, domus autem ædificaretur de lapidib. 3. Reg. 6. Beatitudo.
dolatis, atque perfectis, ædificata est & malleus, & securis, & omne ferramentum non sunt audita in domo domini, dum ædificaretur: sic fidelium animæ poliuntur, & parantur in purgatorio non M
in cęlo, prædicta modo distinguit Gre. Statum de functorum quarto libro dyalog. dicẽs sic: Sicut electos a die exitus sui corporis beatitudo lætificat, Gregor.
ita credi necesse est, vt a die exitus sui reprobos ignis exurat. Nunc autem secundum fidem ecclesiæ nec beatis, qui iam sunt in cœlo, nec damnatis, qui iam sunt in inferno, sed solum animabus qui sunt in purgatorio, prosunt suffragia quæ hic fiunt pro defunctis. Sic enim ait Aug. in Enchiridio. Aug. purgato,
Non est negandum animas defunctorum releuari pietate suorum, cum pro illis sacrificium mediatoris offertur, vel eleemosinæ, aut orationes in ecclesia fiunt: Sed hoc eis prosunt, qui dum viuerent, hæc sibi prodesse meruerunt. Si vero quæras vnde est, ꝙ defunctis prosunt suffragia ecclesiæ, cũ iã nõ sint de foro ecclesiæ, dico ꝙ huius rõ est vna influẽtia Christi capitis vna cõnexio mystici corporis, vna efficacia passionis, vna cõcordia charitatis, & dilectionis: Apo. 20. Iudicati sunt mortui Apo. 20.

A tui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera eorum cum continue moriamur secundũ illud. Omnes morimur, &c. idcirco deberemus
1. Re. 14. totum tempus in bono expendere, quia præceptũ est in lege: Non apparebis in aspectu domini
Exod. 23. Deut. 18. Opera. vacuus, opera enim illorum sequuntur illos. Et
Apo. 14. Prouer 6. ideo contra pigros ait Salomon: Vade ad formicamo piger, & considera vias eius, &c. Et Salua
Iob. 9. tor in Iob 9. Operari oportet dum dies est, venit nox, quando nemo poterit operari. Eccl. 9. Quodcunque potest manus tua instanter operare, scilicet antequam præueniaris morte: quia nec opus, nec ratio, nec scientia, nec sapientia erunt apud inferos, quo tu properas. Et Gala. 6. Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei. Super quo verbo
B dicit Glo. tempus seminandi est prę̃sens vita, qua currimus, in hac licet nobis quod volumus, operari, cum vero hæc vita transierit, operandi tempus auferetur: Et ideo sicut sapientes peregrini, dum vident noctem instare, terminum distare, incipiunt accelerare, & passum ampliare, ne forte a nocte præueniantur, & ad manus latronũ
1. Pet. 2. deueniant. Sic nos quo secundum Apostolum sumus peregrini, & aduenæ in hoc mundo, & scimus noctem, & mortem imminere, debemus commissa plangere, omissa supplere, & merita aggrega
Luc. 9. re. Defunctorum animæ debent parentibus, & amicis illud: Amice accommoda mihi tres panes.
Ioan. 6. Primus panis est immolationis sacramentalis missas celebrare: Quia si quis manducauerit ex hoc
Psal 79. Psal. 123. Esa. 58. pane viuet in æternum: secundũ, est orationis visceralis: quia dicunt cibabis nos pane lachrymarum, & c. iste enim panis cor hominis etiam, defuncti confirmat. Tertius est oblationis liberalis scilicet eleemosynæ: Frange ait esurienti panem
3. Re. 19. tuum. His enim tribus panibus anima, quæ est in purgatorio recreata faciliter cum Elia qui comedit panem subcinericium, & bibit aquam orationum, & lachrymarum transit vsque ad montẽ Dei
C Oreb, quod interprętatur mensa. Et nota, quod vt dicit Plato in Phedrone: Summa Philosophia est assidua mortis consideratio. Quia vt ait in prologo Bibilæ: Facilè contemnit anima, qui se semper cogitat moriturum. Ex tali enim consideratione inducimur ad celerem peccatorum confessionem ad veram humiliationem ad temporaliũ, & abdicationem ad meritorum accumulationem.

Cõsidera. Hieronymus. Vnde legitur in vita Ioan. eleemosynarij, quod antiquitus statim cum imperator fuerat coronatus intrabat ad eum ædificator monumentorum dicens ei: De quali metallo iubet Imperium tuum fieri monumentum tuum? Et hoc a sapientibus ideo fuit introductum, vt quamuis Imperator esset, tamen semper cogitaret se moriturum. Sic, & quando Papa coronatur consueuit stupa accendi, & clamari, sic transit gloria mundi. Mundana D
enim prosperitas est sicut vinum nimis forte: qd̃ hominem inebriat, & tollit vsum rationis, nisi diluatur aqua frigida scilicet memoria mortis.

Et de hoc habemus exemplum de Balthasar, qui Dan. 5.
comedens, & bibens, vidit manum scribentem cõtra se mortis sentẽtiam. Quære supra fol. 51. a. b. Eccl. 12.
Eccl. 12. Circuibunt in platea plangentes antequam rumpatur funiculus argenteus, & recurrat vita aurea, & conteratur hydria super fontem, & cõfringatur hydria super cisternam, & reuertatur Complexio.
puluis in terram suam, vnde erat, & spiritus redeat ad Deum, qui dedit illum. In hoc verbo pulchrè exprimit sapiens humanam fragilitatem, dignitatem, vilitatem. Nam vt dicit. Funiculus argenteus continue rumpitur, vita aurea retrahitur, hydria conteritur, rota confringitur, vocat autem funiculum argenteum continuationem medullæ, quæ ligat ossa spondilia, quæ a quibusdam phisicis nuca
vocatur, dicitur autem illa eadem funis, quia ex- E
tenditur ab vltima parte cerebri, & inde descendit ligans ossa spondilia vsque inferius. Funem argenteum vocat propter vtilitatem, & nobilitatem.
Nam vt dicit Constantinus sua caliditate frigiditatem ossium temperat, sua vnctuositate, & humi Homo.
ditate ariditatem ossium rigat, sua substantiali proprietate virtutem animalem nutrit, & conseruat mediantibus quibusdam neruis, sensum & motum continuum ad modum argenti viui omnibus membris sub collo positis administrat. Vittã auream vocat sapiens spiritum vitalem, qui est in corde, qui dicitur vitta: quia sicut vitta mulieris continet capillos capitis ne defluant, & dispergantur, ita spiritus vitalis continet omnia, quæ sunt in corpore humano, ne corrumpantur. Ideo vita aurea dicitur tum propter preciositatem, tum propter perpetuitatem, quia cor semper est in motu perpetuo quam diu viuit homo hydriam vocat sapiens quãdam pelliculam, quæ est fellis cistula super gibbum epatis collocata rubeo colore contentiua. Fons vocatur epar, vbi est origo caloris naturalis. Rotam vocat continuam volubilitatem appetitus sensitiui, quæ est in toto corpore immittendi, & emitendi istam aquam. Est ergo sensus, F
cum continue vadas ad mortem prouide tibi, vt antequam rumpatur funis argenteus id est antequam ossa spondilia disoluantur, antequam retrahatur vitta aurea, quia spiritus vitalis quotidie retrahitur, & tendit ad corruptionem, antequam hydria, fellis scilicet cistula conteratur super fontem, quia illa cistula, quæ est super hepar, quod est fons sanguinis quotidie conteritur, & declinat ad corruptionem, antequam cesset motus rotæ, quia talis volubilitas appetitus in morte omnino cessat, antequam reuertatur puluis, &c. Quasi dicat cum tota textura tui corporis continuè dissoluatur, plange tempora, quæ amisisti, mala quæ commisisti, bona quæ omisisti, gratiam, quam perdidisti, pœnam quam incur-

G

ristí. Iob. 10. Dimitte me vt plangam paululum dolorem meum idest toto tempore vitæ meæ, qd̃ est Paulum, & modicum respectu pœnæ æternę, dolorem meum idest peccatum, pro quo summe
Psal. 14. est dolendum, cum per ipsum summum bonum sit amissum. Circundederet me dolores mortis, &
Luc. 12. pericula inferni inuenerunt me. Et nota de illis
Iosue. 6. qui confidunt in diuitijs, & delitijs: Stulte hac nocte rapient animam a te, quæ autem parasti, cuius erunt Ierico. 7. diebus circundata, muri corruerunt: Quia ex consideratione æternitatis pęnæ qua inceptio designatur cadit amor temporalium, qui designatur in Iericho, nam interpretatur defectus.

Nota de illo sapiente, qui portauit Alexandro magno vnum paruum lapidem, qui discopertus positus in statera tantum ponderabat, quod omne pondus ex alia parte positum ad se trahebat, dum autem terram cooperiebatur, non ponderabat nisi
H quãtũ alius lapis: tu ait sapiens Alexandro es lapis iste: quia dum viuis totus mundus tibi non sufficit, scilicet totum ad te trahis, sed dum mortus fueris, & terra coopertus, modica fouea tibi sufficiet, sicut & cuilibet alteri. Et no. quomodo debeamus nos purgare tanquã veniamus ante illium iudicem, qui nos colabit, conflabit, purgabit, mundabit, vt dicitur in Malac. Quære. 24. b. 111. b. Luc. 13. Arborem fici habebat quidam in vinea sua. Sequitur: Ecce anni tres sunt, quod non inuenio fructum in ficulnea: succide illã vt quid
Ecclesia. etiam terram occupat. Nos autem in vinea ecclesię multis annis viuimus, & parum aut nullum fructum facimus, ideo diuinam sententiam
Opera. timere debemus, ne per mortem subito succinda-
Timor. mur, & tamquam arbor ficca, & infructuosa in
Mnrs. ignem mittamur: Sicut ait saluator Omnis arbor,
Matt. 11. quę non facit fructum excidetur, & in ignem mittetur, Et ibidem iam securis ad radicem posita est.

I De morte amicorum debemus consolari. Exẽplum de Dauid Nam cum eius filius infirmare-
2. Reg. 3. tur, nolebat recipere consolationem, sed audita morte lauit faciem, & induit se, &c. 2. Mach. 12.
2. Ma. 12. Iudas duodecim millia dragmas argenti misit Hierosolymam offerri eas ibi pro peccatis mortuorum, iustè & religiosè de resurrectione cogitans.
Suffragia. Ex quo patet quomodo nos debeamus subuenire defunctis eleemosynis, & orationibus.

Consideratio doloris, & amaritudinis mortis,
Tho. 6. est iecur piscis Thobiæ, quod ponitur super prunas considerationis ignis æterni. Fumus idest consideratio excæcat omne genus prauæ consideratio-
nis ignis æterni. Fumus idest consideratio tentationis 2. Regum. 14. Omnes morimur, &c. In aqua notatur decursus vitæ humanæ, & mor-
Matth. 3. tis. Quære. 2. a. b. Matth. 3. Erat Zoan. indutus de pillis camelorum, & Zona pellicea circa lumbos eius: pellis de animali mortuo detrahitur, pili ca-

K

melorum sunt hispidi. Quia continua mortis memoria valet, vt libenter pœnitentiã cum Iob. faciamus, & austeritas, ac maceratio carnis multum iuuat, vt cum Ioan. tentationes vitemus. Cõsidera

Mos fuit antiquis condire corpora mortuorũ aromatibus, quod fit quando ipsos iuuamus eleemosynis, & orationibus, Quia ista velut aromata præseruant mortuos a corruptione, & pœna, & fragrant suauiter coram Deo. Iud. 12. Id. 12. Occuperauerunt Galaaditę vada Iordanis, & non poterant dicere Seboleth, sed Theboleth, & iugulabantur in transitu aquæ. Nota histo. Eufrates frugifer interprætatur, significat diuites: Iordanis descensus, & significat mortem: Galaaditę a ceruus testimonij, vnde Galaaditę cõgregatio sanctorum, & quorum comparatione iudicabuntur diuites peccatores. Dicunt ergo in morte Sebolet quod interprætatur palea, quia non loquuntur nisi de paleis diuitiarum suarum, in quibus non est-
granum edificationis idest in peccato mortis iu-
L gulantur, quia paleas exprimere non valẽt. Matt. 3. Paleas comburet igni inextinguibili. Et non possunt dicere Thebolet, quod interprætatur spica: quia nihil loquuntur de quo possit eorum anima nutriri in alia vita.

Nata quod lapis ille descẽdens de monte confringens, & in fauillam reducens statuam auream
idest omnem mundanam pompam, est diuina Dan. 2.
sententia procedens ex altitudine suæ potentiæ. Quære. 66. b. in Dan. Item. 164. a.

De misericordia, & pietate.

MIsericordia Dei ex sola voluntate non pec- Vide de
candi impetratur. Exemplum de Magda- eleemosy-
lena, cui dictum est. Remittuntur tibi peccata mul na.
ta. De Dauid, cui post homicidium, & adulteriũ Luc. 7.
dictum est: Transtulit dominus pecatum tuum. 2. Re. 12.
De rege Niniuæ, & saluatione Ionæ de Achab Ionæ. 3.
humiliato, cuius Deus mutauit sententiam de ho 3. Re. 21.
mine vulnerato, qui descendebat ab Ierusalem in Lac. 10.
Iericho, de Ezechia, cui Deus mutauit sententiã M
De filio prodigo, qui eo quod a mala voluntate Esai. 38.
surrexit, & ad patrem iuit, pater misericordia mo- Lucę.
tus osculatus est eum, & amplexatus, conuiuium fecit, vestimentum siue stolam primam innocentiæ, annulum fidei formatæ, calciamẽta virtutum ei restituit. Quomodo enim miseretur pater fi- Psal. 102.
liorum misertus est dominus omnibus timentibus se.

Nota totam illam histo. Misereor super turbã, Matth. 8.
quia ecce iam triduo sustinent me.

Et nota de misericordia Dei ad nos, quia pro-
prio filio Deus pater non pepercit, sed pro nobis Ad Ro. 8.
oib. tradidit illũ. Quia quãtuncũq; irreuerenter & frequẽter, imò si infinitis vicib. offendamus eũ sẽper paratus est nos misericorditer recipere, si volumus pœnitere. Non sic nos ad proximos

Matth.

A

Matt. 18. Serue ait nequam omne debitum dimisi tibi, quando rogasti me: Nonnne oportuit & te misereri conserui tui, sicut ego misertus sum tui? Sequitur: Sic & pater vester cęlestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisq; de corde suo. Et istud: Non dico tibi vsq; septies, sed vsq; septuagies septies. Et in Trenis. Misericordiæ do
mini quia non sumus consumpti, quia non dese-
Misericor- cerunt miserationes eius. Nota quanta est mise
dia. ricordia Dei in peccatoribus, qui quotidie offendunt: & tamen vsque ad ultimum spiritum ad misericordiam expectantur. Exemplum de latrone, cui dixit, hodie mecum eris in paradiso, & de cru
cifixoribus: Pater ignosce illis, quia nesciunt quid
Luc. 21. faciunt. Luc. 15. Cum inuenerit homo ouem,
Luc. 15. quam perdiderit, imponit in humeros suos gaudens, & ueniens domum, conuocat amicos, & vicinos dicens illis: Congratulamini mecum quia inueni ouem, quam perdideram. Dico vobis, gaudium erit Angelis Dei super vno peccatore pœ-
nitentiam agente. Non est dubium quin Angeli-
Homo. cis spiritibus fuerimus connumerati a principio,
B qñ homo ille habebat centum oues, & illa mulier decem drachmas: quis ergo non doleat se per pec
catum ab illo numero cecidisse? Quid ergo tarda-
Luc. 15. mus angelicis spiritibus: immo Christo noua in-
Pastor. ferre gaudia? Exiliamus in humeros pij pastoris,
Christus. qui se nobis pastorem exhibet, sollicitudine, & affectione mulierum, vt reuocemur ad numerũ, vnde excidimus, aut pro Deo: si minus congaude
Luc. 19. mus peccatori, quia conuertimur, saltem Christo toto cum amicis eius congratulemur affectu, quia recuperat quod amisit. Luc. 19. Ait Zachæus dimidium bonorum meorum do pauperibus. Ecce misericordia: Et si quempiam defraudaui, reddo
Psal. 4. quadruplum. Ecce perfecta iustitia: cui non suffi-
cit reddere ęqua mensura. Beatus enim qui intel
Mat. 5. ligit super ęgenum, & pauperem. Hic enim defert
Eleemo- litteras patentes Euangelij. ſ. q̃ consequitur mise-
syna. ricordiã. Beati ait misericordes, qm̃ ipsi misericor
C diam consequentur, vnde ait Greg. Non legi compassiuum malo fine perire: misericordiam ergo talis consequetur, quia exemplo Christi per compassionem in se assumpsit alienam miseriam.

Et nota de pęna qui debetur immisericordi,
Luc. 16. quia diues ille guttam aquę petijt, & non accepit: quia micas panis Lazaro negauit. ¶ Illi pio oculo Christum respiciunt, qui pauperi miserentur, qui-
Matt. 15. bus dicturus est: Esuriui & dedistis mihi mandu
care, &c. Sed quidam habent oculos lippos, aut tenebrosos: quia nec videre possunt, nec compati
Eccl. 4. infirmitatibus, contra id: Fili eleemosynam pauperis ne defraudes, & oculos tuos ne auertas a pau pere, quære istam expositionem in tabula de eleemosyna. Io. 20. Infer digitum tuum, & vide ma-
Iob 20. mos meas, & mitte in latus meum. Loca clauorum
Passio. sunt fontes membrorum Christi in quibus defixi sunt claui Christi, vt inde iugiter scaturiant incessanter riuuli misericordię, de quibus possit D
quilibet sitiens haurire, nunquam isti fontes, ex quibus fluit misericordia siccantur, nulli volenti haurire clauduntur. Daniel. 4. Leuaui oculos Danie.
meos ad cœlum, & sensus meus redditus est mi- Peccator.
hi, & ad honorem regni restitutus sum, & altissi- Cõfessio.
mo benedixi, quia in omni statu, in omni casu, qui deuotè, & humiliter misericordiam postulat apud dominum, inuenit misericordiã copiosam.

Miseretur nobis dominus tripliciter, sicut mater filio cui prouidet in necessitate, quem sustinet in fragilitate. Esai. 49. Nunquid potest obliui-
sci mulier infantem suum, vt non misereatur filio
vteris sui? Ecce in manibus meis descripsi te, hoc est in sanguine passionis meæ genui te, uel in manibus meis, &c. quia sicut homo facit nodum in sudariolo, vel in cingulo, vt recordetur de aliquo, sic Christus fecit sibi signa in manibus suis, vt misereatur, & recordetur de nobis flente filio: quia matrem offendit, flet quandoque mater cum filio. Sic Deus compatitur nostræ fra-
gilitati. Hiere. 31. Conturbata sunt viscera no- E
stra super eum, miserans miserebor eius, ait do- Luc. 15.
minus. Cuius exemplum est de filio prodigo, quem videns pater eius, misericordia motus, cecidit super collum eius. Secundo sicut dominus seruo, qui delinquentem corripit, & corripiendo parcit. 2. Machab. 6. Non peccatoribus ex sententia, &c. Nunquam a nobis misericordiam suã
ammouet, corripiens vero in aduersis populum
suum non derelinquit. Huius exemplum est. Cũ 1. Par. 21.
percuteret Angelus domini Ierusalem misertus dominus ait: Sufficit, &c. Tertio sicut magister discipulo, quem informat, & docet. Sic dominus informat per tribulationem exteriorem, docet per illuminationem interiorem. Eccl. 36. Mise-
rere nostri Deus omnium, & respice nos, & o- F
stende nobis lucem miserationum tuarum. Huius exemplum Mat. 9. Secuti sunt Iesum duo cæci clamantes: Miserere nostri fili Dauid. Soli Deo proprium est misereri per excellentiam, & in om
ni casu: ideo in nullo casu debet homo de eius misericordia desperare. Iob 13. Etiam si occi-
derit me, in ipso sperabo, nec terminum miseren-
di ei imponere. Sicut dixit Iudith: Qui estis vos, Iudith 8
qui tentatis dominum? Psal. 104.

E nota illud: Extendit nubem in protectio-
nem eorum, & ignem, vt luceret eis per noctem. Nubes per diem præstat refrigerium, ignis per diem incendium: quia verus misericors in die pro
speritatis reprimit incendium animositatis, & in
nocte aduersitatis tollit, refrigeriũ pusillanimita-
tis, sicut enim luna lucet plena, quæ est ministra
humoris, & roris. Luc. 6. Estote misericordes, si- Miseretur.
cut pater vester misericors est. Miseretur autem Christus nobis, ut medicus ęgroto duob. modis. Primo visitando per corporalem præsentiã, ut pa
tuit in primo aduentu: secundo curando p artem,

& sa-

G & sapientiam. Sic visitat nos quotidie, cum per virtutem Dominicæ passionis patefactis visceribus, per aperturam cordis distillat sanguis Christi ad
Lucæ 1. nos in rubore, & verecundia peccati commissi, & aquam in suauitate gratiæ, & peccati dimissi. Per viscera misericordiæ Dei nostri, in quib. visitauit nos oriens ex alto. Bern. Domine cogitabas cogitationes pacis, & ego nesciebam. Et clauus penetrans factus est clauis reserans, vt mihi pateant viscera misericordiæ tuæ, & sic misericorditer nos uisitat per suam præsentiam. Secundo curat nos
Lucæ 10. per munditiam congruam. Samaritanus uidēs spoliatum, & uulneratū misericordia motus est, & appropinquās alligauit uulnera eius, infundens uinū & oleum, & imponens illum in iumentum, duxit in stabulum, & curam illius egit: & protulit duos denarios, quos dedit stabulario, & sic curatus est.
Christus. Samaritanus custos dicit: Custos noster est Christus. Miser spoliatus, & uulneratus peccator spoliatus gratia, & uulneratus concupiscentia, quæ diuidit appetitū rationis, & sensualitatis: sicut uulnus soliditatem continuitatis. Mottis Samaritani
H est misericordia Christi: alligatio uulnerum est refrigeratio sensuum carnalium, & concupiscentiarum: infusio uini mordax, repræsentatio peccati: infusio olei alleuatio, & dulcedo spei. Ponitur in iumentum, quia incipit adiuuari orationibus sanctorum, & fieri participes meriti eorum: in stabulum ducitur, quia in conscientiæ suæ secreto fętorem peccati contemplatur, & detestatur: dantur duo danarij stabulario, quia ratio illuminata ad uerum, & ueritas inflāmata ad bonum: dantur libero
Vnguentum. arbitrio, & sic unguētū efficitur, unde eger noster
Psal. 132. curatur, de quo unguento quidā super illo: Dñe
Vnguentum. non est exaltatū cor meum: Sicut unguentū in capite: Vnguentū hoc necesse est non stare, sed fluere, & decurrere usq; ad miserū hoīem, qui uulneratus a latronib. iacet in uia, & plurima indiget medicina. Fluit ergo unguentum de uiuo fonte An-
Medicina. gelicę regionis, & rigat latitudinem terrę tuæ.
I Emanuel a summo cœlo egressio eius, & occursus eius usque ad uallem Iericho, ubi occurrens uulneratis, & languidis curationem infirmitatum adhibuit, & omnem languorem ammouit. Secundo miseretur nobis, ut mater filio: primo quia procurat suam necessitatem, secūdo quia sustinet patiēs suā imbecillitatem, & humanam fragilitatem. Es. 49. Numquid potest obliuisci, &c. Sic dominus pœnitentibus in necessarijs prouidet, & defectus ex infirmitate, uel ignorantia procedentes patienter sustinet. De primo, Treno. 3. Misericordiæ domini, quia nō sumus consumpti, quia non defecerūt miserationes eius. De secūdo, Luc. 15. De filio prodigo reuertente ad patrē per pniam dr̄, uidit illum pater, & misericordia motus, &c. Poterat, n. pius pater obijcere bonorū dilapidationē, fornicationē, necessitatis cōparationē, sed dñs loco oīum istorū ostendit piam cōpassionē, & cōsolationē, sicut mater flente filio flet cum eo: Hiere. 31. Cōturbata sunt viscera mea super eum, miserans miserebor eius, ait diuus Augustinus: Compatitur dominus quasi plus cruciet dominum compassio miseri quam ipsum miserum passio sui. K

Tertio miseretur nobis sicut dominus seruo, Miseretur
quo ad proficientes, & hoc duobus modis: primo quia delinquenti corripiendo parcit, & pœnitenti reatum dimittit, sic dominus, & parcit simul & flagellat, & orationis instantia reatum populi relaxat. De primo Parali. 21. Cum percuteret Angelus Ierusalem vidit dominus, & misertus est super magnitudine mali: & imperauit Angelo, sufficit iam cesset manus tua. Magna enim misericordia Dei est in præsenti flagellare aliquantulum, & per flagellum purgare. Sicut magnum beneficium fit puero, cum verber acerbissimum euadit pro leui ictu. Etenim multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim vltionem adhibere magni beneficij est indicium: non enim sicut in alijs nationibus dominus patiēter expectat, vt eas cum iudicij dies aduenerit in plenitudine peccatorum puniat, & sequitur. Propter quod nunquam a nobis misericordiam suam ammouet corripiens non in aduersis populum suum derelinquit: De secundo Hebræ. 4. Adeamus cum fiducia ad Thronum gratiæ eius, vt misericordiam inueniamus in tēpore oportuno. Exo. 22. Si clamauerit ad me ego exaudiam eum, quia misericors sum.
1. Par. 21.
2. Mac. 8.
L
Icre. 4.

Quarto miseretur vt magister duobus modis, quia illuminat intellectum, & consolatur affectū: sic dominus suis discipulis aperit mirabiles visiones, & ineffabiles consolationes de primo. Luc. 1. Suscepit Israel puerum suum re.mi.sue. In susceptione eleuatio mentis superna: in puero pura cōscientia: Israel vir videns Deum interpretatur, qui enim aptus est, & dispositus ad contemplandum, oportet quod eleuetur sursum, quod purum habeat intellectum, & tunc ei dominus misericorditer manifestat suæ lucis radium. De secundo. 2. Cor. 1. Benedictus Deus, & pater domini nostri Iesu Christi pater misericordiarum, &c.
M

Ergo estote misericordes sicut pater videtur misericors est, vt misereamur proximo, vt medicus ægroto corporaliter visitando spiritualiter curando. Iob 19. Miseremini mei saltem vos amici mei. Secundo vt mater filio, & hoc indigentibus necessaria ministrando, & defectus eorum æquanimiter tolerando de primo. Dan. 4. Peccata tua eleemosinis redime, & iniquitates tuas misericordijs pauperum, forsitan ignoscet delicta tua, bene enim cōgruum est, vt si dominus supplet nostram indigētiam, quod nos similiter releuemus alienam, & qui multum indiget misericordia, multum debet alijs misereri. Prouerb. 19. Homo indigens misericors est, pleni enim sumus omni miseria, & omnibus indigemus.

Nam

A Nam si creaturæ subtraherent nobis sua beneficia, substinere non possemus. Si sollumen, & calorem sit erra humorem, & ita de alijs elementis, & eleuatis: vnde omnes creaturæ reprehendunt immisericordes, & qui misericors est multiplicationem præstolatur. Prouer. 19. Fęneratur domino qui miseretur pauperi, & vicissitudinem
Iacob. 2. suam reddet ei. De secundo. Iacob. 2. Superexaltat misericordia iudicium. Tertio debemus misereri proximo, vt dominus seruo, & hoc corripiēdo, & castigando. Quantum ad cautelam futurorum iniurias remittendo, quantum ad offēsam præteritorum. De primo Prouerb. 3. Misericordia, & veritas te non deserant, circunda eas gutturi tuo, & scribe in tabulis cordis tui, & inuenies, gratiam, & disciplinam bonam coram Deo, & hominibus, quia tempore oportuno debet esse veritas correctionis in ore, & dulcedo dilectionis in corde. De secundo Ephes. 4. Estote inuicem benigni misericordes donantes inuicem sicut & Deus donauit vobis. Quarto debemus misere-
B ri proximo sicut magister discipulo consulendo, vt fiant opera perfectionis orando, vt sequitur effectus consolationis, & 1. Pet. 3. Omnes vnanimes in oratione estote compatientes fraternitatis amatores misericordes.

Oliua. Oliua per quam designatur misericordia habet in radice amaritudinem in folijs viroris pulchritudinem: in fructu dulcedinem in oleo vbertatis pinguedinem, qua quattuor ad affectum misericordiæ pertinent, vt sit in animo compassio, in verbo consolatio, in facto miseratio, in orando
2. Reg. 15. deuotio. De primo. Rex Dauid ascendebat per cliuum montis oliuarum scandens, & flens operto capite, & nudis pedibus incedens: ille cliuū oliuarum ascendit, qui rationes, qua proximo compati debeat inuenit siue quærit: scandit & flet, qui interius compatitur, & dolet operto capite, quia verecundatur de alterius damno, vel confusione
C & egestate: nudis pedibus puris, & non simulatis affectibus. De secundo Eccles. 24. Quasi oliua speciosa in campis, & quasi platanus exaltata sum iuxta aquas. Oliua speciosa est, quæ habet folia viridia, sic misericordia profert verba pulchra, & consolatoria, quæ surgunt de latitudine charitatis, & quasi platanus exaltata sum iuxta aquas, quæ refrigerium præstat obumbratione foliorum suorum exterius, contra tribulationes, & interius contra tentationes. Quod etiam platanus arbor est tenera, & abundat mollibus folijs. Hæc est anima, quæ cito sentit nocumentum, & indigentiam proximi, & consolatur eum dulcibus verbis. De tertio Hierem. 11. Oliuam uberem pulchram, fructiferam, speciosam vocauit Deus nomen tuum. Hæc oliua habet fructus dulcedinem per eleemosynarum erogationem, non sicut oliua sterilis, quæ est hipocrisis uel auaritia, de qua Abacuch 3. Mentietur opus oliuæ. De quarto Iudith 11. Noluit oliua regnare super ligna, quia nolebat relinquere suā pinguedinem. Hæc est pinguedo deuotionis, & orationis, qua afficiuntur viri misericordes orando pro proximis malentes esse in deuotionis pinguedine, quā Oleum.
in exterioris curæ regimen: hic oleo misericordiæ dolores mitigantur, vulnera solidantur, cibi condiuntur, facies exhilarantur: vnde vir misericors est columba, quæ affert ramum oliuæ virentibus folijs, quæ est signum reconciliationis peccatoris. Leuit. 26. Si in præceptis meis ambulaueritis, & mandata mea custodieritis, dabo uobis pluuiam temporibus suis, & terra gignet germen suum, & pomis arbores replebuntur, apprehendet messium tritura vindemiam, & vindemia occupabit sementem, & comederitis panem uestrū in saturitate, & absque pauore habitabitis in terra, & dabo pacem in finibus vestris dormietis, & Beneficia.
non erit qui exterreat. Qui enim custodit opera Præcepta.
præcepta misericordię, & obtinet in præsenti B
pluuiam gratiæ, & in futuro fructum gloriæ: ideo suscepta pluuia gratiæ terra in præsenti gignit suum germen: quia mens impinguatur Spiritu sancto subueniendi indigentibus, concipit voluntatem, & pomis arbores replebuntur: in arbore vmbra est, quę a solis ardore protegit, & fructus pascit. Est ergo arbor fructifera vir misericors, qui indigentibus exhibet fructum suæ liberalitatis, & umbram protectionis, & apprehendit messium tritura vindemiam: quia & recolit se pro Deo laborasse, & pauperibus erogasse: concipit spiritualem lætitiam, & vindemia occupat sementem, quia vindemiam messis sequitur. Quando lætitia, quam de operibus nostris, & laboribus concipimus ad alia agenda nos pertrahit, vt multiplicato semine actionis multiplicetur messis retributionis, & comedunt panem in saturitate, & habitant sine timore, quia delectan- F
tur quòd tales fecerunt amicos, qui eos defendēt I
contra aduersarios datur pax in finibus eorum, & in pace dormiunt, quia nihil illicitè acquirere, nul lum lædere, sed omnes adiuuare, secundum suas Diues.
facultates, & oportunitates quærunt: non eos inquietat illicitus appetitus, vel mundanus quasi inquietæ imaginationis somnus, sicut diuites cupidi, qui somniant se esse reges: sed cum euigilauerint videbunt se esse pauperes, nihil de omnibus bonis suis inuenientes. Quære in tabula de pietate. Ioan. 8.

Nota de misericordia Dei varia exempla. Primo de muliere deprehensa in adulterio cui dixit: Nemo te condemnauit mulier, nec ego te con- Act. 9.
demnabo, vade & amplius noli peccare. Secundo de Paulo, de quo dr̄, quòd persequebatur eccle- 1. Thi. 1.
siam Dei, & tamen de ipso ait, vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum. Et ipse Luc. 23.
ait misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci. Tertio de latrone cui dictum est: Hodie

mecum

G mecum eris in paradiso. Quarto in Magdalena, cui dictum est: Remittuntur ei peccata multa. Luc. 7. Quinto in Petro qui postquam Christum ter negauit, inde factus est princeps Apostolorum & 2.Reg.12 caput, ecclesiæ. Sexto in Dauid, cui post adulterium, & homicidium viri innocentis Vriæ dictum est: Transtulit dominus peccatum tuum Luc. 5. a te. Septimo in Matthæo, qui rapinis & exactionibus vacabat, & cum esset publicanus in Apostolum est sublimatus. Octauo in Achab 3.Reg.12 Deus dederat sententiam, & tamen postea ait, Ionæ 3. nonne vidisti Achab coram me humiliatum, &c. Nono in Niniue, & rege eorum, contra quos dictum est. Adhuc quadraginta dies, & Niniue subuertetur, & tamen ipsis humiliatis, & pœ- Esai. 38. nitentiam agentibus, dominus reuocauit sententiam. Decimo in Ezechia, cui dictum est: De H lectulo super quem ascendisti non descendes, sed Luc. 18. morte morieris, & tamen post lachrymas & orationem Deus ei vitam prolongauit. Item in Pharisæo, & Publicano iustificato, qui dicebat Gen.17. Deus propitius esto mihi peccatori, quia non solum propter centum vel quinquaginta vel viginti, sed etiam propter decem iustos volebat parcere toti ciuitati. In beatis apparet eius misericordia, quos remunerat vltra condignum, quia Ad Rom. 8. non sunt condignę passiones huius temporis ad futuram gloriam: in damnatis quos punit citra condignum: in viatoribus, quibus vsque ad ultimum vitæ terminum quotidie remittit peccatum, & quotidie non cessat dare bona temporalia in opere creationis, quia propter nos creauit omnia, & maxime apparet eius misericordia in opere redemptionis, quia apud dominum miseri- Vide de eleemosyna, & de pietate. cordia, & copiosa apud eum redemptio. 4. Reg. 4. Mulier id est, anima misericors, & compassiua ad modum mulieris congregauit, in domo sua vasa vacua, id est, pauperes, & famelicos, non pauca I immo multa, quos impleuit oleo, id est cibo, & alimento.

De Mundo.

Deut. 8. DVctor tuus fui in solitudine, in qua erat serpens flatu adurens, scorpio, & Dipsas, mundus istæ est solitudo, quia ut dicit Ioan. in sermone sancti Ioannis Baptistæ, Desertus hic mundus ab omni cultura fidei, & timoris Dei, & peccatorum spinis obsitus, deserto scalentis heremi comparatur, nobis itaque per istum desertum, & solitudinem transeuntibus, & ad terram promissionis euntibus, occurrunt tria genera serpentium, quę sunt tria vitia mundum impugnantia, quia omne quod est in mundo, aut est con- Ioan. 2. cupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia uitæ, quemcunque ergo isti serpentes momorderint intueatur serpentem ęneum in ligno eleuatum, Christum scilicet in Cruce, & statim curabitur. K Quære 4. a. 7. b. 73. b. b. Vide 70. 65.90.97. 1.Reg.11 Naas Amonites cępit pugnare aduersus Iabes Galaad, cumque eos multum arctaret, & fortiter impugnaret, dixerunt ei habeto nos fœderatos, & seruiemus tibi. Responditque Naas, &c. Quære Exod.10. 47. a, Item eadem 51. a. Exod. 10. Extende manum tuam, & sint tenebrę in tota terra Aegypti. Aegyptus vbi sancti affliguntur, est mundus, vbi adorantur idola honorum, & vanitatum aurum, & argentum, quæ sunt simulachra hominū mundanorum. Istos secundum Bernardum tria excæcant, tenebra superbiæ, humor immunditiæ, 1. Io. 2. puluis auaritię: Quia omne, quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ, unde regio mundi est regio cæcorum, regio Aegyptiorum: vnde quamuis ista Aegyptus multis plagis sit percussa, vna tamen & maxima plaga est cæcitas, Esai. 5. quia dicunt bonum malum, & malum bonum, ponentes lucem tenebras, & tenebras lucem, vn- L de postquam dixit lux in tenebris lucet, & tene- Ioan. 1. bræ eam non comprehenderunt, addidit: mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognouit. Matth. 7. Vir stultus ędificauit domum suam super arenam, & cecidit. Quære 45. b. 14. a. Posuit Salomon duas columnas in porticu templi. Templum est anima sancta, secundū Apostolum, templum Dei sanctum est, quod estis vos. Porticus mundi contemptus Iachin 3.Reg.7. interpretatur firmitas, contemptus. in quo est vir- 1. Cor. 3. tus mundi, ergo contemptus duplicem in anima debet habere columnam, firmitatem quę est contra concupiscentiam a dextris prosperitatis, ne in voluptatem incidat, uirtutem, siue fortitudinem a sinistris tribulationis, ne in aduersitate succum- Iud. 4. bat. Sisara bibit lac, & clauo interijt. Iael interpretatur vanitas, & significat mundum, vel Diabolum, vel peccatum, hic peccatori pro aqua sapientiæ salutaris, propinat utrem lactis, id est M sapientiam carnis, quæ mors est secundum Apostolum. Roma. octauo. Et operit eum ne videat qualitatem culpę, aut quantitatem pœnæ. Clauus, quo eius tempora perforat, est sollicitudo peccandi, & aggregandi diuitias, qua stimulatur anima peccatoris. Malleus est suggestio Diaboli, qui hanc sollicitudinem imprimit, & impellit: hunc malleum Propheta miratur con- Hiere. 5. fractum virtute Dominicę passionis. Hierem. 5. Quomodo confractus est, & comminutus malleus uniuersæ terræ? Luc. 19. Videns Iesus ciuitatem, fleuit super illam: quia si cognouisses & tu, &c. Quære eius expositionem in tabula Matthæ, decimonono. Ite in castellum quod contra vos est, hoc est, Babilon, quòd interpretatur confusio, cuius turris est superbia, quæ est turris Babel, in qua confusum est labium, quia tota mundi astutia est cor falsis, & simulatis uerbis tegere,

tegere,

A Babilon. Gen. 9. tegere, cuius rex Diabolus, cuius septem viri sunt septem peccata mortalia, cuius ciues omnes peccatores, cuius fundator Cain, vel Diabolus, cuius ministri sunt deceptores, cuius aggeres peccandi consuetudo. Pone ibi mercatores, arma, & alia quæ spectant ad ciuitatem.

Dan. 20. Statua. Mundus est illa statua quam vidit Nabuchodonosor, cuius caput aureum per diuitias, pectus argenteum per mundanam sapientiam, æs per eloquentiam, ferrum per potentiam, lutum, & testa per lasciuiam, & immunditiam, lapis percutiens prædicta, & in fauillam reducens omnia, est Mare. Ventus. consideratio mortis. Daniel. septimo. Quat- Psal. 103. tuor venti pugnabant in medio mari. Mare mundus fluctibus peccatorum, & tempestatibus tentationum plenus, in quo reptilia, quorum non est numerus, animalia pusilia, & magna, id est diuersa genera inimicorum, qui secundum virium nostrarum quantitatem, compensato nobiscum B agone luctantur, itaque in hoc mari ab Oriente fastus superbiæ, ab Occidente frigus auaritiæ, ab Aquilone flatus inuidiæ, a Meridie æstus immunditiæ. De istis quattuor ventis Ezech. 37. A quattuor ventis venit spiritus, &c. Ex istis sic fluctuat mare, quod periculum est submersionis, vnde videntes ventum validum, & nauiculam ope viri fluctibus debemus clamare: Domine salua nos, perimus. Ipse autem imperat ventis, & mari, & obediunt ei. Thob. decimoquarto. Nolite manere hic dicitur de Niniue, quæ interpretatur germen pulchritudinis, & designat mundum, cuius fallax est gratia, & vana pulchritudo. Prouerb. vltimo. Hic ergo non est manendum, quia status mundi est locus exilij, lacus contagij, lapsus periculi, locus ocij, laqueus Diaboli, cuius casus defectiuus, status afflictiuus, tactus infectiuus, fructus damnatiuus, vtique casus defectiuus, quia qualitates quietabuntur, voluptates terminabuntur, uanitates exterminabuntur, cu- C piditates adnihilabuntur, præterit enim figura huius mundi. primo Ioan. secundo. Et mundus transijt, & concupiscentia eius: status afflictiuus ratione contractæ infirmitatis peractæ, & patratæ iniquitatis, inflictæ aduersitatis. Ioan. decimosexto. In mundo pressuram habebitis. primo Ioan. vlt. Mundus in maligno positus est. Tactus infectiuus, quod probat uentus superbiæ, æstus auaritiæ, fumus infimus luxuriæ. primo Ioan. secundo. Omne quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vitæ: fructus damnatiuus, quia prouocat diuinam vltionem, tollit supernam dilectionem, adimit: æternam benedictionem: Iac. 4. Amicitia huius mundi. primo Ioan. secundo. Si quis diligit mundum, non est charitas Dei in eo. primo Corinth. vndecimo. Vt non cum hoc mundo damnemur, amor enim mundi aufert stipendium regni, affert incendium inferni, infert dominium Diaboli. Iosue sexto. Iericho erat clausa, &c. Iericho interpretatur luna, vel defectus, & figurat mundum, &c. Quære fol. 48. a. D

Mundus est carcer: quia sicut carcer tollit ueritatem ad iudicandum, potestatem ad operandum, libertatem ad ambulandum, de his tribus Iudith decimosexto. Carcer. Cum apprehendissent Samsonem Philistijm eruerunt oculos eius, quo ad primum, vinctum cathenis, quo ad secundum, & clausum in carcere molere fecerunt, quo ad tertium: mundus ergo aufert veritatem discretionis iudicij, & electionis, est etiam sophisticator mertium. quarto Reg. 9. Iesabel, id est fluxus vanus depinxit oculos suos stibio. Est etiam præstigiator sensuum, alienator mentium. Nam vendit vinum amoris temporalium honorum, & vanitatum, quo homines inebriantur, ideo ne inebriet debet permisceri aqua memoriæ continuæ mortis. Nam facile contemnit omnia, qui se semper cogitat moriturum. Beatus qui de hoc carcere peccati cum Petro euadet dissolutis cathenis de manibus eius, quod non potest fieri, nisi tactu angeli, id est Christi Ezech. octauo. E Ingressus vidi, & ecce omnis similitudo animalium, &c. Qui enim diligenter statum mundi considerat, videt in eo animal volatile tumidum, animal reptile cupidum, quia a maiori vsque ad minorem omnes auaritiæ student, animal gressibile stolidum, animal aquatile lubricum. Hier. 6.

De muneribus.

SEx sunt status qui debent cauere, a munerum receptione, quia scriptum est: Beatus qui excutit manum suam ab omni munere, & alibi: Esa. 33. Iob 15. Ignis, deuorabit tabernacula eorum, qui libenter munera accipiunt. Primus istorum fuit Abraā, per quem designantur principes seculares, fuit enim sibi dictum: Da mihi animas cętera tolle Gen. 14. tibi, qui ait: leuo manum meam ad dominum F Deum excelsum, quod a filo subtegimus, usque ad corrigiam caligæ, &c. Secundus qui excussit manus suas ab omni munere fuit Moysi in exemplum pontificum: ipse enim ritum sacerdotij, & tabernaculi disposuit, vnde habetur. Nume. 16. Tu scis, quòd nec asellum accepi ab eis, &c. Tertius est Samuel in exemplum iudicum, de quo habetur. 1. Reg. 12. Loquimini coram domino, & Christo eius. Quartus fuit Elisæus in exemplū sacerdotum, de quo habetur quarto Reg. quinto. Respondit ei Naaman, viuit dominus, in cuius conspectu. Quintus fuit Daniel in exemplum Doctorum, & Aduocatorum, & consiliariorum, vnde de ipso habetur Dan. 5. Munera tua alteri da, scriptum autem, &c. Isti sunt quinque status hominum, qui non debent accipere munera, principes, qui ipsi habent stipendia populorum sibi

sibi

G sibi subditorum, Pontifices propter dispensationem beneficiorum, iudices propter sententiæ executionem, sacerdotes propter dispensationem sacramentorum, doctores, aduocati, consiliarij, ꝓpter consilij peruersionem. In istis receptio munerum est sacrilegium: Nam experimentaliter probatur, quod receptio munerum perturbat conscientiam, ligat linguam statim, quando aliquid recipiunt habent oculos argi, quia post munus aliquod vident, quod ante non videbant. Item dona mutant sententiam, & subuertunt iustitiã, sicut experiuntur illi, qui habent in curijs expedири, & non habent quid dent. Quære de hoc in tabula de aduocatis.

De numero quadragenario.

QVadragenarius numerus multis modis legitur insignitus: designat enim mysteriũ remissionis peccatorũ quantum ad
Gen. 7. confitentes secundum tres partes confessionis:
H inuenitur enim quadragenarius inundationis di-
Gen. 7. luuij, & significat contritionem, duplex enim legitur locus emanationis aquarum, superior, pro quo dicitur. Apertæ sunt cataractæ cœli, &c. Dicuntur autem cataractæ, viæ per quas emanãt pluuiæ: inferior, pro quo dicitur: Rupti sunt omnes fontes abyssi magnę. Abyssus est locus originalis aquarum, ex qua prorumpunt fontes. Similiter in anima sunt duæ partes, superior, qua concupiuntur & cogitantur cœlestia; inferior qua cogitantur pœnæ inferni. Vterque est locus generationis aquarum lachrymarum, & compunctionum: cum enim cogitat anima gaudia cœlestia, quæ amisit per peccatum, & resoluitur in lachrymas, tunc aperiuntur cataractę cœli, id est anima, quę debet esse ornata stellis virtutum, cum vero ex consideratione pœnarum inferni, quas per peccatum incurrit, erumpunt lachrymæ, tunc aperiuntur, & rumpuntur fontes abyssi magnæ. Tunc abyssus animæ peccatricis abyssum diuinę
I misericodię inuocat, in voce cataractarum, id est,
Secundũ per confessionem culparum, & effusionem lachry-
Philosophum 8. marum à superiori, & inferioi, sic diluuium com-
Physicor. punctionis, quibus purgatur anima, siue homo,
Cõfessio. qui est minor mundus sicut in diluuio purgatus
Lachrymæ. est maior mundus. Dicit autem omnes fontes esse ruptos, & aquas diluuij operuisse uniuersam terram, quia oportet compunctionem inundare ex omnibus peccatis super animam. Nam si de vno peccato dolerem, & non de alio, nulla esset
Psal. 31. purgatio: Verumtamen in diluuio aquarum multarum, scilicet per dolorem lachrymarum omniũ peccatorum. Treno. 2. Effunde, &c. Quadragesimali ergo tempore factum est diluuium, quia est tempus ad compunctionem, & deletionem seu purgationem peccatorum, & deleta est omnis caro, quę mouetur super terram, volucrum, bestiarum, reptilium, & hominum: quia corruperat viã
Gen. 7. suam, solo Noe iusto atque perfecto excepto, cũ generationibus suis in arca conseruato: sic in cõpunctionis diluuio extinguitur omnis carnalis affectus, siue sit ambitionis, quæ designatur in volucre, siue sit cupiditatis, quæ designatur in bestia, siue concupiscentiæ carnalis, quæ designatur in reptili, siue affectus curiositatis, scilicet odij, & malitiæ, quæ in corrupto homine designatur. Cõfessio.
Nam in corrupto homine intelligitur ratio, siue susceptibilitas disciplinæ, in corruptione designatur intentio scientiæ corrupta, omnes isti affectus pereunt in diluuio contritionis: sed Noe cũ generationibus suis, id est sanctũ propositum & boni mores, huiusmodi enim saluantur in arca conscientiæ. Gen. octauo. Hic significat oris confessionem aperiens Noe. Gen. octauo. Non est pęnitens, qui post contritionem debet aperire arcam conscientiæ, & fenestram, id est, os; coruus, & columba, duplex affectus, qui sunt in pœniten-
L te ante confessionem in arcano cordis unus affectus est pudor confitendi, qui designatur in coruo, cuius uox est cornua, scilicet procrastinatio pœnitentiæ Isidorus: O uox coruina, semper dicis, cras, cras, & nescis, si eris cras. Sopho. 2. Vox cantantis, &c. Emittendus est coruus, id est affectus pudoris nunquam iterum reuersurus. Columba est affectus, & propositum confitendi, qui in modum columbæ gemitum dat pro cantu in confessione. Columba emittitur cum pœnitens cum dolore, contritione, & suspirio confitetur aperta arca, id est arcano cõfessionis reserato.

Ter emittitur. Primo emittitur sed non reuertitur portando aliud per quod significatur confessio, ubi non est firmum propositum emendandi, & dimittendi peccatum: talis confessio non affert ueniam. Secundo emittitur, & reuertitur portans ramum oliuæ, per quod significatur confessio pura, quæ affert ueniam peccatorum diuinam, & reconciliationem, atque gratiam, quæ in M
oliua designatur. Tertio emittitur, sed non reuertitur, sed per terram uolat: quia affectus iam purgatus a sordibus non debet amplius reuerti ad id, vnde oporteat iterum confiteri, sed per terram volare, & merita aggregate. Est etiam quadragenarius satisfactionis, quod figuratum est Ionæ 3. Adhuc quadraginta dies, & Niniue subuertetur, supple nisi pœnitentiam egerint. Niniue interpretatur fera, figurans bestialem animãm, ciuitas contra Deum inimica magna, in itinere dierum trium, per quod significantur tria peccata, scilicet cogitationis, locutionis, operationis, uel superbię, auaritiæ, immunditiæ. Sequitur modus satisfaciendi, prædicauerunt ieiunium, &c. In descensu de solio humanitatis, in induitione sacci mortificatio carnis, in sessione in cinere, contemptus mundi, & per quadragenarium significatur obseruantia præceptorum. Exod. 24. Et Deuter. 9. Significatur etiam impletio consiliorũ. 3. Reg. 19. Ambulauit quadraginta diebus vsq; ad mõtẽ Dei

Oreb,

A Oreb, & figuratur etiam impletio negligentiarũ. Leuit. 12. & Figuratur status religionis in Helya, qui obdormiuit sub iunipero, & comedit panem subcinericium, & bibit aquam, & ambulauit quadraginta diebus, & noctibus vsque ad montẽ Dei Oreb. Fugit Helyas a facie Iezabel. Nota histo. Progressus Helyæ significat impletionem cõsiliorum: quod pertinet ad religiosos. Fuga ergo a facie Iezabel, quæ interpretatur fluxus sterquilinij: significat contemptum mundi. Philip. 3. Omnia arbitratus sum vt stercora. Aduentus in desertum, ingressus religionis: Iuniperus arbor aculeata, est disciplina religionis, quæ tot habet aculeos pungentes, quot habet pęnalitates: subter hanc obdormit Helias quia oportet animam consopiri in pœnalitatibus: non discutere quot, aut quantæ sunt, an rationabiles, vel obseruabiles sint. Affert Angelus panem subcinericium, quia affert Angelus homini laboranti in religione consolationem ex mortis rememoratione. Et hoc signi-
B ficat sacramentum cinis, memento homo, quia cinis es, & in cinerem reuerteris. Quomodo ergo contristabitur quis in deserto mundi, seculi, parentum, amicorum, & similium, si recogitat mortem. Nihil intulimus in hunc mundum, haud du-
1. Thi. 6. b bium, &cæt. Nudus egressus sum de vtero matris
Iob 1. meæ, & nudus reuertar illuc. Quomodo etiam non consolabitur, quia ei regnum cęlorum promittitur. Matth. 5. Beati pauperes. Apoc. 3. Qui vicerit faciam illum. Et iterum qui vicerit: dabo illi. Additur pani aquã lachrymarum, quæ in modum potus defert cibum consolationis ad
Psal. 79. interiora virium animæ: Cibabis nos pane lachrymarum. Bis tamen manducauit ad ambulandum, per dies, & per noctes. Nox tempus aduersitatis, dies tempus prosperitatis: ideo anima duplici consolatione roboratur, vt nec in prosperitate possit deficere, nec in aduersitate tristari, sic
C ambulat in fortitudine cibi illius quadraginta die bus, & noctibus vsque ad montem Dei Oreb, idest vsque ad refectionem æternam. Oreb interpretatur mensa: Parasti in conspectu meo
Leui. 7. mensam. Est quadragenarius impletionis negligentiarum circa impletionem præceptorum. Figuratum est: In purificatione puerperæ quadraginta dierum propter fœditatem originalis partus, similiter anima propter fœditatem originalis peccati quicquid boni operis pariat, indiget purgari, ex infectione enim primi peccati vix aliquid facimus, quin vel negligenter faciamus, uel non sic feruenter, vt debemus. Distinctio tamen est, quia si parit masculum purificatur vna qnadragena: si fœminam, duabus quadragenais. Anima tunc parit masculum, cum facit opus perfectum, hoc est perfectam vitam, parit fœminam cũ producit opus, & vitam negligentem, & remissam: ad primam sufficit purificatio per pœnitentiam in præsenti, & hoc est mysterium vnius quadragenarij. Ad secundam exigitur non solum purificatio præsentis temporis, immo etiam sequentis D
in purgatorio, quòd repræsẽtat quadragenariũge minate. Quadragenarius etiam significat officium audiendi confessiones Nume. 13. Reuersi sunt exploratores. Expositionẽ eius quære 68. a. Significat etiam modum orationis. Deuter. 9. Iacui coram Domino. Significat etiam compassionem. Ezech. 4. Dormies super latus, &cęt. Super latus dormire, hoc est pro peccatis more pęnitẽtiũ gemere, & orare. Num. 18. Portabis iniquitatem. Leui. 10. Cur non comeditis, significat etiam hic numerus statum religionis, quod figuratum est in consuetudine condiendi cadauera mortuorum aromatibus per quadraginta dies quod competit religiosis contemplatiuis. Colo. 3. Mortui estis, &cæt. Aromata sunt perfectionis exempla, quæ in modum aromatum, & corpora ab omni corruptione, & putredine, & vermibus conseruant, & E
assistentibus fragrant, significat etiam hic numerus mortificationem, & disciplinam. Matth. 4. Cũ ieiunasset quadraginta diebus, Exo. 24. De ieiunio Moyses quadragenali in monte, & ieiunio Helyæ, tertio Reg. 19. & sic Beatus Franciscus in monte Aluerniæ cum ieiunasset quadraginta diebus fuit stigmatibus consignatus. Significat etiam hic numerus iocunditatem contemplationis. Act. 1. Per dies quadraginta apparens eis, & loquens de regno Dei.

Quadragenarius numerus purgat culpam, unde post quadraginta dies coruus aperta fenestra per confessionem emittitur. Confert gratiam unde post decem dies Iesus venit ad templum conscientiæ cum columba pœnitentiæ, & turturæ gratiæ. Item parat victoriam vnde post quadraginta dies, Golyas a Dauid vincitur. 1. Reg. 17. Præparat ad gloriam unde post quadraginta dies Iesus F
ascendit in cęlum.

Et nota illud. Cũ agno erãt, qui soli canticũ d i Apoc. 14.
cere poterãt cẽtũ quadraginta quatuor millia, ibi tenarius est numerus virginũ, quadragenarius cõtinentium quaternarius coniunctorum. Millenarius vniuersorum, quia competit integritati, fructus centesimus austeritati, huius debilitati quadragenarius. Fęlicitati millenarius. Et super illo, Apoc. 14
Audiui numerum signatorum centum quadraginta quatuor millia. Centenarius perfecta impletio præceptorum: quia denarius super se reflexus decies decem facit centum. Quadragenarius perfecta detestatio peccatorum, & perfecta satisfactio commissorum. Quia quadragenarius est numerus pœnitentium, ut patet in filijs Israel tran- Quadraginta.
seuntibus per desertum. Et in tempore quadragesimali. Quattuor perfecta exercitatio meritorum per quattuor virtutes Cardinales: millenarius, quia est omnium numerorum limes vltimus perfecta consummatio inceptorum. Et sic centenarius obseruationis, quadragenarius remissionis.

Qua-

G Quaternarius operationis, millenarius cõsummationis. Numerus quadragenarius incipientium, quaternarius perficientium, centenarius perfectorum, millenarius perseuerantium. Qua pœnitentia reformat, virtus exercitat, gratia triumphat, perseuerantia coronat.

Penitẽtia. Quaternarius.

Quaternarius est multipliciter insignitus: sunt namque in ecclesia quattuor Euangelistæ, quattuor ordinum Patriarchæ. Quattuor discurrentes quadrige, quattuor principales Leuitæ. Sunt itaq; quattuor principales Euangelistæ: primus Matthæus, secundus Marcus, tertius Lucas, quartus Ioannes. Quattuor ordinum Patriarchæ, & patres, qui a summo Pontifice rationem obtinuerunt, primus Benedictus, secundus Augustinus, tertius pater illorum qui portant pelliceas, quartus Franciscus. Quattuor principales Leuitæ: primus Stephanus, secundus Laurentius, tertius Vincentius, quartus Franciscus.

H

De nuptijs animæ cum Deo.

Vide de hac re. 12. 17. a.

SI mulierem pulchram post bellum viderit, & adamauerit eam, &c. Mulier ista pulchra est rationalis anima pulcherrimę Trinitatis imagine insignita. Cant. 1. Si ignoras te o pulcherrima mulierum, quia tota pulchra est amica mea, quã victis Dæmonibus in bello passionis cæpit Christus. Si ergo sponsa Christi vult esse debet primo domum ecclesiæ per fidem introducere radere crines superfluarum cogitationum de capite mentis, ne increscant vermes scilicet remorsiones conscientiæ. Ezech. 5. Sume tibi gladium, circumcide vngues idest operum sordes. Illud enim virginibus circonciditur, vbi sordes colliguntur, vel vngues cupiditatis, iniustorum donorum, & lucrorum sicut etiam vngues non solum semel, sed sæpius circuncidimus, si sæpius fiat: vestem deponit dum vetustam conuersationem relinquit, uetere hominem exuit, & nouum, qui secundum Deum creatus est induit. Ephes. 4. Deponite veterem hominem. Item patrem, & matrem idest Diabolum, & concupiscentiam, quibus deceptus est. Ezech. 16. Pater tuus, &c. Hest. 2. Iussit conuiuium præparari, &c. Quære 20. a

I

De oratione.

Vide de hac man. 28. 31. 33. 39. 73. 47. 52. 64. 60. 165. Iaco. 5. 3. Reg. 17.

HElyas homo erat similis nobis passibilis, & oratione orauit, vt non plueret super terrã, & nõ pluit annos tres, & mẽses sex, & rursum orauit, & cęlũ dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum. Ecce quãta est efficacia orationis viri iusti.

Oratio debet procedere de corde ignito, ut patuit in Martino, in cuius signum globus igneus apparuit super caput eius. Hier. 10. Dat multitudinem aquarum in cœlo, & eleuauit nebulas ab extremis terræ, fulgura, & pluuiam fecit, & producit ventum de thesauris suis. Multitudo aquarum in cœlo, affluentia lachrymarum in cœlesti viro. Nebula eleuata ab extremis terræ anima eleuata in Deum penitus oblita omnis terrenitatis. Sequitur. Fulgur, &c. a t. Fulgur penetrat, pluuia distillat: quia sic orantes deuotè penetrant secreta diuinæ sapientiæ, & effundunt alijs pluuias doctrinæ: vnde Dionysius ad Titum secundum vnam translationem: Cum teipsum, & omnia per mentis excessum nullum inferiori retinaculo præpeditus transcendens: ab omni concupiscentia, & cura absolutus, & purgatus: & tunc tandem sic cuncta auferens ab omnibus expeditus sursum ageris ad supersubstantialem radium diuinæ incomprehensibilitatis.

K

In coruo, & colũba designatur duplex modus orandi: Coruus, qui habet colorem nigrum, uocẽ raucam, & ingratam, & diligit cadauera, designat illos, qui missas dicunt, processiones faciunt, orãt pro se, vel pro alijs ad Deum: sed quia conuersationem habent nigram per malam ædificationẽ, vocem raucam per indeuotionem, cadauera diligunt, carnales scilicet delectationes. Ideirco coruus ipsi Noe nihil reportat, nam placationem irę Dei insinuat: quia talis oratio apud Deum nihil penitus impetrat. De tali ait Greg. Cum is qui displicet ad intercedendum mittitur, irati animus ad deterius prouocat. Ideo frequenter processiones facimus, & oramus, sed non exaudimur, cuius ratio redditur Esa. 1. Kalendas vestras, & solennitates vestras odiuit anima mea, iniqui sunt cętus vestri, incensum abominatio est mihi: cum extenderitis manus vestras, auertam oculos meos a vobis, & cum multiplicaueritis manus vestras, non exaudiam: manus enim vestræ sanguine plenæ sunt. Sequitur: Lauamini, mundi estote, auferte malũ cogitationũ vestrarum ab oculis meis, &c.

L

Gen. 8. b.

In c. ingratiuib. 4. q. 7.

Alia est oratio, quæ per columbam designatur: quia columba est coloris albi: gemitum pro cantu habet, felle caret: sic deuotus orans, debet habere candorem honestæ conuersationis, gemitum contritionis, & compunctionis: quia cor contritum, & humiliatum domine Deus non despicies: carere felle scilicet omnis malæ voluntatis. Et debet a Noe idest a deuote orante ter emitti, corde, ore, operis boni impletione. Non enim cessat orare, qui non cessat bene agere. Ista columba portat orãti ramum oliuæ virentibus folijs, quæ est honestas exemplorum. Et in his tribus diuina ostenditur reconciliatio. Quæ tria fiunt per donum diuinæ gratiæ, quæ designatur in ramo oliuæ. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo domine. Incensum in igne ardens primo per calorẽ dissoluitur, dissolutum eleuatur, eleuatum dilatatur, dilatatum acuitur, acuendo euanescit: quia cor deuotè orans spiritussancti igne incensum dissoluit in lachrymas cõpũctionis, ex intuitu culpæ propriæ, dissolutũ eleuat ex fiducia ueniæ, eleuatũ dilatatur in cõsideratione alienæ miseriæ, acuitur gratias agendo diuinæ gratiæ, euanescit per extasim,

M

Psal. 50.

A sim, & excessum ex intuitu glorię. Iudith 8. Ora pro nobis, quoniam mulier sancta es. Ibi nota totam historiam, quomodo cilicium ad carnem portabat, quomodo cum puellis in superioribus domus suæ clausa manebat: quomodo castitas sibi placebat, & de alijs virtutibus suis, & quomodo qualibet nocte ad orandum exibat, & talis sua oratione Holoferni idest Diaboli caput amputauit, & suum populum orando liberauit. Quære. 2. a. 25. a. 35. a. b. 36. b. 49. a. 62. b. 95. a. 106. b.

Apoc. 7. De orantibus dicitur: Hi qui amicti sunt stolis albis, qui sunt, & vnde venerunt? Hi sunt qui venerunt ex magna tribulatione, &c. Anima enim, quæ perseuerat in oratione, se ipsam lachrymis purgat, dum de Christi recogitat passione, & quia per amorem transformat in se Christi passionẽ, vt iam ex passionis consideratione gladius, qui transuerberauit corpus Christi, transuereberet animam eius: ideo dicitur venisse ex magna tribulatione, Quære de oratione in tabula de deuotione, de anima deuota, de diuino officio faciendo. Preuenerunt principes coniuncti Psallentibus in medio inuencularum tympanistriatũ. Principes isti qui secundum Gregorium hominibus præsunt, sunt Angeli: ipsi enim nos regunt, protegunt, dirigunt. Dan. 10. Princeps regni Persarum restitit mihi. Isti præueniunt, assistunt, collaudant cum psallentibus, & orantibus. Et sunt in medio iuuencularum tympanistriarum. 1. animarum deuotarum, quæ innocentes, humiles, tympana ordis, & oris tangunt coram Deo conformiter cum Angelis.

B

Psal. 67

Orans debet esse vnitus charitate cum Deo, & proximo, Actu. 1. Hi omnes erant perseuerantes in oratione cum mulierib. & Maria matre Iesu, & fratibus suis. Et sic orans impetrat spiritum sanctum: quia orantibus Apostolis Deum venisse nunciat. Can. 7. Veni dilectemi: egrediamur in agrum, &c. Quære 33. a Psal. 68. Laboraui clamans, raucæ factæ sunt fauces meæ. Ista raucedo significat orationis instantiã, & ille clamor, cordis constantiam: De hoc Psal. 6. Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo. Oratio enim deuota habet secum annexum laborem gemitus, & abundantiam luctus. Hæc enim plurimum comitantur deuotum oranatem, vt intus gemat, & foris fleat, saxeum enim pectus, lapideum cor, & ferreum habet animum, qui pro seipso non tam in corpore mortuo, quam in mente iam mortua gemitus non producit, & suspiria non emittit, ac lachrimas non effundit. Genes. 41. Clamat populus ad Pharaonem alimenta petens. Oratio enim est quasi quotidiana sustentatio: Vnde clamare debemus quotidie orando, sicut mendici quotidie clamant ad ostia diuitũ, sic nos ad ostia sanctorum. Hic ergo clamandum propter timorem naufragij., quia sumus in medio mari. Matth. 14. Cum Petrus cæpisset mergi clamauit. Domine saluum me fac. Propter ignem peccati. Ioel. 1. c. Ad te domine clamabo, quia ignis deuorauit speciosa deserti. Propter violentiam morbi, Esa. 38. Sicut pullus hirundinis sic clamabo, meditabor, vt columba. Verba sunt peccatoris infirmi pullus etiam hirundinis quando sustinet incommoditatem, clamat ad matrem. Columba etiam pro cantu edit gemitum, & significat deuotum orationis affectũ, & propter desiderium salutis proximi, & propter desideriũ cœlestis regni efficax est clamor orationis, per quem obtinemus: in periculis auxilium, & in dubijs consilium. In morbis remedium, in sanctis Patrocinium. Ionę 3. Timuerunt etiam Niniuitę, & clamabant ad dominum & liberati sunt. De secundo clamabo ad Deum altissimum, qui bene fecit mihi. De profundis clamaui ad te domine Ad dominum cum tribularer clamaui: Clamaui in toto corde meo. Talis clamor orationis, si fuerit feruens desiderio, frequens exercitio, fidens de auxilio, a domino exauditur. 4. Regum. 20. Et audiui orationem tuam & deprecationem tuam, quam deprecatus es coram me. Hiere. 33. Clama ad me, & ego exaudiam te. Thobię 1. Cum omnes irent ad vitulos aureos, quos Hieroboam rex fecit, hic solus fugiebat consortia omnim, & pergebat in Ierusalem ad templum domini: quia nil est quod ita valeat ad effugiendum Diaboli tentationem, sicut recurrere ad Deum per orationem, in qua quędam securitas obtinendi infigitur maxime cum procedit, vel ex innocentia, vel ex condigna pęnitentia hoc est quando flenda non commisit, vel commissa dignè fleuit, & quia nunquam est contra diabolum vera securitas, nunquam deest orandi necessitas. Gen. 49. Neptalim ceruus emissus, dans eloquia pulchritudinis. Ceruus emissus, vt expeditè feratur affectus in Deum: Dans eloquia pulchritudinis, vt per orationis efficaciam impetret gratuitum Dei beneficium, prout solet dici vulgariter, quod pulchre preces trahunt argentum de bursa: De hac oratione expedita Esa. 35. Tunc saliet sicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum. Salit enim vltra spinas temporalis lasciuæ, lutum auariciæ foueam luxuriæ, inhabitans illã cęlestem patriam, in cuius montanis per oppositũ inuenitur amęnitas charitas, & puritas. Luc. 6. Ascendentes in locum eminentem ad orationem, receperunt spiritum sanctũ in linguis igneis Declarãs orãtiũ Deo acceptibilem deuotionem. Esa. 56. Adducam eos in montẽ sanctum, & lætificabo eos in domo orationis meæ. Holocausta eorum, & victimę placebunt mihi. Ignis enim descendens de cœlo consumens holocausta carnalia signum erat diuinæ acceptationis in lege. Ignis autem sancti Spiritus quicquid amoris carnalis est in deuotè orantibus, purgat, & ignorantiam illuminat, & occul-

C D E F

Psal. 56. Clamor. Psal. 129. Psal. 119.

Psal. 118. 4 Re. 20.

Tentatio.

Religio.

S ta

G ta reuelat,& sursum eleuat.4.Reg.3. Non videbis
ventum,neque pluuiam,& alueus replebitur aquis
ventum conflictum disputationum,& pluuiam do
Scientia Doctrina ctrinæ. hoc sæpe videtur in viris spiritualibus
nec scolas intrant,& replentur scientia spiritus san
cti cuius unctio docet eos de omnib. Quia plura
& altiora penetrant,& vident orando,quã lege n-
do,uel studendo.Greg.Mox ut mentem tetigerit
docet. Quia ut dicit, Bern. Vnctio plus quam le-
ctio, docet Theologiam.3. Reg.8. Si fugerit po-
pulus tuus Israel inimicos suos, quia peccatum est
tibi,& agens pœnitentiam, & confitentes nomi-
ni tuo uenerint, & adorauerint, & deprecati te
fuerint in domo hac,exaudi in cœlo,& dimitte po
pulo Israel peccatum eorum,& reduces eos in ter
ram, quam dedisti patribus eorum. Sancti enim,
qui fuerunt potentes in terra,potentiores sunt in
cœlis,ut eorum precibus liberemur a peccatis, &
Ecclesia reducamur ad cœlestem patriam liberati ab ho.
Templũ. stium insidijs. Et bene dicit in domo hac,scilicet
H in ecclesia,quia locis pacificis, & Deo sacratis est
deprecatio facienda, vbi sunt reliquiæ sanctorũ,
vbi etiam aliquid influit nobis ex virtute consecra
tionis locorum, vbi etiam habitat frequentia An-
Cor. gelorum,quæ omnia impediunt studium Dæmo.
num. Cum Deus sit spiritus maximè requirit lo-
cum spiritualem,hoc est cordis spiritualem deuo-
tionem, & quia solitudo loci materialis,& conse-
crationis, & alia quæ dicta sunt cooperantur ad
exauditionem orationis. Iudic. 9. Humilium, &
Sancti. mansuetorum tibi semper placuit deprecatio. Ec-
cl.38.Ipsi dominum deprecabuntur, ut dirigat re
quiem eorum, & sanitatem propter confirmatio-
nem eorum,clementes enim sunt sancti,& quan-
to magis cognoscunt miserias nostras, & experti
sunt eas,tãto magis orant pro nobis,quia illa bea-
ta patria charitatem eorum non mutauit, sed ma-
gis augmentauit: unde licet sint impassibiles,sed
potius mouent sibi uiscera misericordiæ, quia si-
I stunt ante fontem misericordiæ;immo quia Deus
charitas est, & quãto sancti sunt Deo coniunctio
res,tanto sunt clementia pleniores: vnde qui Deo
misericordiæ coniuncti, & conformes sunt,neces-
sario misericordes, non autem miseri sunt, affe-
ctus,n.est mutatus,sed non diminutus; Charitas
enim nunquam excidit. Et bene dicit: ut dirigat
requiem eorum,&c.Oratio ecclesiæ, & sanctorũ
multum est efficax ad liberãdum hominem a pec
cato in eius signum Petrus liberatus est de carce-
re,quia oratio fiebat sine intermissione ab eccle-
sia ad Deum pro eo. Ad hanc autem liberationẽ
tria concurrunt, desiderium populi,& hoc est:ora
tio autem fiebat: Beneficium Angeli, vnde An-
gelus domini astitit: Exercitium, per transeuntes
ad primam,& secundam custodiam, &c. Populus
Act. 12. orauit,Angelus,astitit,Petrus processit. Sic enim
fit spiritualis liberatio per suffragia ecclesiæ, bene-
ficiũ diuinæ gratiæ, & liberum arbitrium quantũ
ad meritum personæ.Dicit ergo oratio fiebat: ora K
tio enim tunc exauditur, quando fit sicut debet
fieri.Et hoc ostẽdit p hoc sine intermissione ora
te.Luc.18.Oportet semper orare, & non deficere.
Et sic patet qũo oratio debet fieri,quia sine inter-
missione. A quo debet fieri quia ab ecclesia. i. ab
his, qui sunt de ecclesia non separati a perceptio- Ecclesia.
ne sacramentorum,vel vnione morum,neque per Suffragia
infidelitatem,neque per scimatis diuisionem,nec
excommunicationẽ.Iud.6.Conuocatus omnis po
pulus per noctem intra ecclesiam orauerunt,petẽ-
tes auxilium a Deo Israel. Omnis populus. Ecce
vnanimitas morum, intra ecclesiam vnitas sacra-
mentorum. 1. Pet.3.Non impediantur orationes
nostræ.In fide autem omnes vnanimes.Ad quem
debet fieri,ad Deum non ad homines,sicut faciũt
adulatores nec ad Dœmones sicut faciunt ma-
gi, & aruspices: neque ad Angelos, vt idolatrę.
Apo. 22. Dixit Angelus Ioanni. Conseruus tuus
sum,& fratrum tuorum,Deum adora. Vnde om- L
nes orationes, quæ fiunt in ecclesia,semper fiunt
ad Deum,& terminantur:per dominum. Pro quo
debet fieri. Pro eo, scilicet pro Petro, ut in primo
carcere in necessitatibus eorum visitemur per do-
minum consolationũ. In secũdo vt liberemur a tẽ
tationibus nostris per gratiam suam. A tertio ser-
uet nos, ne subijciamur cruciatibus æternis per
suam omnipotentiam. De primo 4. Regum 20.
Audiui orationem tuam,& lachrymas tuas,& ec-
ce seruaui te:dicit dominus Ezech.Vidit, cum tri-
bularentur & audiuit orationem eorum. De secũ
do,2.Paral. 33. Postquam coangustatus est Ma- Psal.105.
nasses orauit dominum Deum suum, & egit pœ-
nitentiam valdè, & exauditus dominus orationẽ
eius,& reduxit eum in Ierusalem in regnum suũ.
De tertio: Orauit Moy.ad dominũ, & absorptus
est ignis.Pro hoc igne amouendo orabit ad te om
nis sanctus in tempore oportuno. 1. Regum 14. Num.11.
M Applicuit Ionathas summitatẽ virgę, in qua erat
mel ad os eius,& illuminati sunt oculi eius. Iona-
thas interprætatur columba, & designat purum af
fectum orantis, virga recta, oratio deuota. Ista
extenditur vsque ad cellarium Paradisi, ubi in-
tingitur dulcedine supernæ consolationis.Et dum
hęc dulcedo ad palatum mentis reflectitur per
spiritualem degustationem Ionathas fatigatus ex
labore pœnitentiæ recreatur,& oculi eius illumi-
nantur ad cœlestia intuenda.

Deuota oratio designatur per virgam Moysi, Exo.4.
quæ deuorat dracones idest omnes malas tenta-
tiones, & per illam filij Israel liberantur: vnde
nobis dicitur in persona Moysi virgam sume ma-
nu tua,in qua facturus es signa,& prodigia, unde
designatur per virgam Numerorum 20.Percussit
Moyses uirga bis silicem,& egressę sunt aquę lar-
gissimę. Petra Christus, Moyses orans: Virga Num.20.
oratio deuota. Bis percutitur petra, quando ora-
tio procedit de corde,& ore. Inũdãtia aquarũ est
abun-

A abundantia diuinorum beneficiorum, quæ virtu-
te orationis a Christo impetrantur.

Oratio consistit potius in feruore cordis, quã
in sono vocis Ideo. 1.Cor.14.Si orẽ linguam spi
ritus meus orat,mens autem mea sine fructu est.

Oratio vt sit exaudibilis, debet procedere ex
affectu humili, & verecundo. Ex affectu mundo,
ex affectu lato,ex affectu sublimato: vnde de cor-
de,in quo sunt isti quattuor affectus dicitur: Do-
mus mea domus orationis vocabitur. Inde est ꝙ
quattuor spiritus orationis distinguit Apostolus.
1.ad Thimo.2.Dicens obsecro, ait, primum fieri
obsecrationes, & orationes, postulationes,gra
tiarum actiones.Obsecratio est,qua loquitur pau
per ex affectu humili, & verecundo, quando ali-
quis considerans in se multitudinem peccatorũ,
paucitatem meritorum compungitur,& ad alios,
vt pro ipso rogent,conuertitur,quã speciem trans
formabit in se populus.Rom.15.Obsecro vos fra
tres per dominum nostrum Iesum Christum, vt
B adiuuetis me orationib.vestris ad Deũ.Et in Pro-
uer.18.Cum obsecrationib.loquitur pauper. hu-
Luc. 18. ius orationis efficacia apparuit in publicano, quia
ascendit in templum, vt oraret, & non audebat
Eccl.35. oculos leuare ad cœlum,& ideo cęlum per affectũ
exauditionis inclinatum est ad ipsum, quia ora-
tio humiliantis se, nubespenetrat.Nõ Pharisæus,
in cuius oratione duo fætebant tumor, & tepor.
Nam publicano improperabat,& nihil orabat.Se-
cunda species appropriato sibi nomine sui generis
vocatur.Ista aut fit ex affectu mundo,quãdo post
peccatorum cõpũctionẽ ex intima cordis purita-
te Deo permittimus morũ correctionem: Et hæc
oratio votum appellatur a Cassiano in libro de
primis collationibus. 1. Reg. 1.Cum esset Anna
amaro animo orauit dominũ flens largiter,& vo-
tũ vouit. Talis oratio procedens ex affectu mũdo
figuratur per illam colũbã, quæ attulit Noe ra-
mum oliuæ virentibus folijs.De hac munda affe-
C ctione 1.Thim. 2. Volo vos orare in omni loco
leuantes puras manus sine ira, & disceptatione,
hoc est vt tempore orationis nulla occurrat iræ
passio,nulla fantasmatum, quæ multipliciter cor
humanum patitur, occurrat disceptatio. Quia
quicquid ante tempus orationis per sensus cor-
poris hausimus,totum tempore orationis occur-
rit.Inde est quòd ad memoriam alicuius scurrilli-
tatis, quod pudet dicere interdum ridemus,& ali-
quando ad memoriam alicuius tristabilis in ora-
tione dolemus.Quales ergo volumus esse in ora-
tione inuenit,tales ante orationem debemus præ-
parari:Cum autem oraueris intra cubiculum tuũ,
Matth. 6. & clauso ostio oro patrem tuum, hoc est vt præ-
paretur secretum cordis,& claudantur sensus cor-
poris.Tertia species est postulatio, quæ egreditur
ex affectu dilatato,post cõtritionem enim,& cor-
rectionis promissionem sinus mentis dilatatur, vt
pro alijs oremus per postulationem. Col.1.Non
cessamus pro vobis orantes,& postulantes,vt im- D
pleamini agnitione voluntatis Dei. Væ igitur il-
lis,qui cum debent orare postulantes pro anima-
bus apud Deum,fiunt adulatores in curijs poten-
tum.Sicut quidam mali religiosi malentes esse de Religiosi.
discumbentib. cum Herode, quam in deserto cũ
Io.vel cum ipso in vinculis suarum constitutio- Rapina.
num, & carcere suæ regulæ: qui licet in conui- Principes
uijs potentum non videant caput Ioannis in di-
sco, vident tamen, quæ effuso sanguine acquirũ
tur,vaccam viduæ,porcum pauperis, in carcere po
tentis pauper moritur,& de substantia pauperis re
ligiosus potenti blanditur. Esa.1. Cum multipli-
caueritis orationes vestras non exaudiam:manus
enim vestræ sanguine plenæ sunt,sequitur: Subue
nite oppresso,iudicate pupillo, defendite viduam
hæc sunt enim officia,quæ competunt religiosis, Principes
qui sunt in curijs potentum. Quarta species est religiosus
Gratiarum actio,quæ egreditur ex affectu sub-
limato,& perfecto, quando mens orans sensibus
humanis,& similitudinibus imaginarijs contem-
plans gaudia futura,beneficia collata, & de sua iã
exauditione secura, in sono vocis, non linguæ E
motum non syllabarum discretione, sed conglo-
batis sensibus spiritualibus,ferventissimis affecti-
bus in diuinas laudes totum exsoluitur Esa. 51.
Gaudium,& lætitia inuenientur in ea gratiarum
actio, & vox laudis. Hæc est illa oratio perfe-
ctissima, de qua Apoc.8.Ascendit fumus aroma-
tum, & incensorum de orationibus de manu
Angeli coram Deo,in quo designatur gratiarum
actio, per quam extenduntur in Deum tam An-
geli,quam homines beati.De istis quattuor spe-
ciebus orationis Ad Phil.4. In omni obsecratio-
ne,& oratione cum gratiarum actione,petitiones
vestræ innotescant apud Deum.

Oratio habet duos comites.Ieiunium, & elee-
mosynam vnde Thobię 12. Ait Angelus, bona
est oratio cum ieiunio,& eleemosyna magis quã
thesauros auri condere. Iud. 4. Clamauit omnis
populus ad dominum instantia magna, & humi- F
liauerunt animas suas in ieiunijs: Ieiunium enim
dum carnem mortificat, fomitem extenuat, &
per cõsequens mentem eleuat. Eleemosyna autẽ Ieiunium
gratiam impetrat,& culpam relaxat, diuinam irã
placat.Iud. 13.Cum ascendere flamma altaris in
cœlum Angelus domini pariter in flamma ascen-
dit. Altare cor humanum,Flamma affectio chari-
tate inflammata Angelus domini, anima deuote
orans. Psal.103. Qui facit Angelos suos spiritus:
sensus itaque verbi est, quod anima spiritualis
in cœlo est deuotione, vbi fertur inflammata
affectione, & iste est ascensus purpureus: me-
dia charitate constrata secundum vnam expo-
sitionem. Cantic. 3. Ferculum fecit sibi Salo-
mon de lignis Libani,columnas eius fecit argen-
teas, reclinatorium aureum, ascensum purpu-
reum media charitate constrauit: propter filias

G Ierusalem portare volẽs dominus, qui nouit alios
portare, a quibus ipse portabatur;ferculũhabet,&
lectulum in corde pacato. Sed ferculum in corde
tribulationibus exposito, vbi fertur,quando iusti
tribulationibus exponuntur quod fit ex lignis Li-
bani fragili quidem materia,sed candidatione gra
tiæ aut candore iustitiæ dealbata. Libanus enim
candidatio interpretatur, vt vbi abundauit deli-
ctũ, superabundet gratia. Colũnæ huius ferculi
sunt argenteæ dum propter argentea, & ciuilia
Dei eloquia sustinẽtur tribulationes duræ.Sed qa
patiens proximo in præssuris positus,in fide hẽt
Fides. suum Iesum repo situm, vt ibi caput reclinet, vbi
est cor suum,ideo fides,quæ per ignem probatur
est reclinatorium aureum;est autem ascensus pur-
pureus,quando per spem ad cęlestis regni purpu-
reum vestimentum, & regiam dignitatem ascen-
dimus. Est autem hic ascensus media charitate
constratus,alioquin Deus qui manet in charitate;
H immo est charitas, in hoc ferculo non ferretur:
quia charitas media dr̃ eo ꝙ ipsa mediante extre
1.Io 4. ma in infinitũ distantia vniuntur. Gen. 2. Fons
Gen.2. ascendebat de terra irrigans vniuersam superficiẽ
terræ: quod fit quando ex fonte intimæ affectio-
nis anima considerans terrã suæ originalis fragi-
litatis,ascendit per deuotam orationem in Deum,
& per lachrymas descẽdit ad irrigandum cor suũ.
Psal.77.Tentauerunt Deum in cordibus suis, vt
peterent escas animabus suis:petunt & Deum tẽ-
tant, qui temporalia,& spiritualia in oratione po
Matth.6. stulant, ipse pater ęternus magnificentiæ, & mu-
nificentiæ irrogatã iniuriã reputat ab eo,qui for
mam orandi transgrediens,in qua nihil tempora-
le petitur,quam ipse dictauit, aliquid transitoriũ,
vel caducum in oratione postulat, & magis offen
sam quam propiciationem impetrat.Ille enim qui
dat spiritualia,quæ maximi valoris sunt, non du-
I bium quod dabit temporalia, quæ illorum com-
paratione minima sunt. Primum quærite regnũ
Dei,& hęc omnia adijcientur vobis propter hoc,
Matth. 6. Eccl.15.Ante orationem para animam tuam, &
noli esse quasi homo, qui tentant Deum. Præpa
ra dicit:quia quicquid anima ante orationis horã
conceperit,necesse est,vt orantibus nobis per in-
gestionem recordationis occurrat: vnde quales
orantes esse volumus,necesse est,vt tales ante ora-
tionem nos pręparemus. Ex præcedente enim sta
tu mens in supplicatione formantur, sicut dicit
Cassianus. Et ideo primũ sollicitudo rerum carna
lium generaliter abscindenda est: deinde nullius
negocij vel causæ non solũ cura, sed nec memo-
ria admittenda est, vt eo feruore, & ea puritate,
qua debet,emitti possit oratio deuotione alta.2.
Reg,15.Dixit Dauid ad Sodoch ego abscondar,
&c.Quære 37.b. Apoc.15.Sextus Angelus effun
dit phialam suam in flumem illud magnum Eufra
tẽ, & siccauit aquã eius, vt præpararetur via regi-
bus ab ortu solus,vel regi secundum aliam litterã.

Iste sextus Angelus est vir cõtemplatiuus, Ange- K
lus sextus, hoc est perfectus,& consummatus vi-
tæ merito effudit phyalam suam,hoc est orationẽ
suam super flumen Eufratem,hoc super peccato-
res per cõpassionem,hoc est in flumen Babilonis
idest confusionis peccatores significans, qui in
magna multitudine defluũt in infernũ per abũdã
tiam temporalis delectationis,& siccat aquas Eu-
fratis,quia arescunt riuuli concupiscentiæ per effi
caciam orationis deuotæ,& sic præparatur via re-
gi Christo veniendi ad nos, & regibus fidelibus
veniendi ad Christum ab ortu solis,hoc est per il-
los,qui sunt illuminati luce contemplationis. Per
Angelos,qui habebãt phialas aureas plenas odo-
ramentorũ,vt ibidem dicitur significantur oratio-
nes sanctorum.Remedium in omni tribulatione,
& necessitate est oratio deuota.Est enim nuncius
sic gratus regi Christo,quod omnis homo libe-
re intrat cameram summi regis,& ei auris miseri- E
cordiæ aperitur: vnde quandocunque necessitas
incumbit,homo sanctus per orationẽ ad Deum
recurrit in oĩ præssura, & tunc maximè qñ defi- Matth. 8.
cit subsidium humanum,sicut fecerunt Apostoli, Iudi. 6.
qñ incipiebant mergi dicentes: Dñe salua nos pe Thob. 8.
rimus.Sic Iudith contra Holofernem,sic Sarra cõ Dan. 13.
tra Diabolum,& infamiam, sic Susanna contra [illegible] 7.
falsos testes, sic Moyses,habens virgam in manu 2. Par. 32.
contra Amalech, sic Ezechias contra Sennache- Dan. 3.
ribus orando pugnauerunt & vicerunt, & per ora- Dan. 15.
tionem statim descendit Christus in auxilium, & 2. Par.20.
solatium nostrum, vt paruit in camino trium pue
rorum. Et Daniel.In lacu leonum, & sic de multis
alijs 2,Parali. 20.In nobis non est tanta fortitu-
do,vt possimus huic multitudini,resistere,quæ ir-
ruit super nos,sed cum ignoremus quid agere de-
beamus, hoc solum habemus residui, vt oculos
dirigamus ad te. Orabat Iudith Dominum Iud. 12.
Deum Israel vt dirigeret viam eius ad liberatio- F
nem populi. Sicut Nabuchodonosor leuanti Dan. 4.
oculos ad cœlum per deuotionem restitutus est Luc.18.
sensus,figura,& honor regni. Cæcus quidam cla-
mabat ad dominum, vt eum illuminaret. Cla-
mor vocis,est desiderium cordis:quia ergo cæci id
est peccatoris visus calligat clamat ad Deum per
cordis orationem, quia gressus deuiat, clamat
per oris confessionem,quia manus palpat, clamat
per manus eleuationem. Sicut pauperes qui-
busdam signis clamant ad ostia diuitum, &
hoc per satisfactionem.De.1. Baruc. 3.Et nunc Baruc. 3.
domine Deus Israel anima in angustijs, & spi-
ritus anxius clamat ad te,audi domine,miserere.
Sic clamabat cæcus,sed turba increpabat eũ, quia
orationẽ impedit aliqñ turba Dæmonũ, vt patuit
in primis heremitis,incursus fantasmatum,cõsue-
tudo vitiorum,strepitus curarum sæcularium,co-
gitationes imaginationes, affectiones, diaboli-
cæ suggestiones, mundanæ persecutiones, tur-
ba plurima, vnde dixit Antonius abbas suis
disci-

A discipulis : Non est hic locus nisi amatoribus hu-
ius sęculi : opprobria hominum prosperitas blan-
diens adulatio mulcens,& molliens,asperitas pęni
tentiæ pusillanimes terrens. Et in hac terra pul-
uis non sinit videre, strepitus audire,angustia,&
cõpressio currere, & hoc est, spiritus anxius cla-
mat ad te. Vnde cęcus multo magis clamabat:
quia gressus deuiat. Hier. 2. Clamat ad Deum
per confessionem. Qui enim se videt in luto
luxuriæ, in igne auaritiæ, in mari turbato flatu
superbiæ, non est mirum si clamat petens auxu-
lium. Sicut filij Israel laborantes in luto clama-
bant ad Deum. Exo. 3. Clamor filiorum Israel
venit ad me: sic Ioelis 1. Ad te domine clama-
bo, quia ignis deuorauit speciosos deserti: sic
nautę Ionæ.1. Facta est tempestas magna in
mari, & nauis periclitabatur conteri, & timue-
runt nautę,& clamauerunt ad dominum. Quia
B manus ideo clamat.manu per satisfactionem.Sci-
mus.n.ꝙ Deus clamorẽ exactoris nõ audit,idest
vsurarij,sed eius qui,pro peccatis satisfecit. Hie-
re. 49. Clamate Rabac. Accingite vos cilicijs,
plangite,& circuite per sepes: quoniam Melcon
in transmigratione ducetur.Rabac grande pecca
tum interpretatur. Hę sunt ergo animæ pecca-
trices, quæ accinguntur cilicijs pœnitentiã faciẽ-
do, plangunt conterendo,circuerunt restituendo
confitentes, quod Melcon qui interpretatur prin
ceps iniquitatis Vsurarius, qui per iniquitates
multiplicauit substantiam, ducetur in transmi-
grationem in carcerem infernalem: sicut illi qui
cum furto deprehenduntur, statim suspendũtur.
Thob.6.Cordis eius particulã si super carbones
ponis, fumus eius exterminat oẽ genus Dæmo-
C niorum.Quia fumus orationis de corde igne di-
uini amoris inflammato procedens, fugat a no-
bis omne potestatem Dæmonum.Vnde in.1.Re
gum,16. dicitur quod Dauid tangens cithariam
fugat spiritum malum a Saule.Saul interpretatur
abutens, designans voluntatem peccatoris, qui
abutitur patientia:& donis Dei.Dauid manu for
tis,& vultu desiderabilis interpretatur,& signifi-
cat deuotum oratorem cuius est in actiua vita
exercitatio,& honesta conuersatio.Cithara con-
scientia humilitate concaua: chordæ citharæ de
pelle animalis mortui sunt sensus corporis per
pœnitentiam mortificati.Sonus cytharæ vox ora
tionis deuotę, quo fugatur a Saul spiritus ma-
lus cuiuscumque tentationis.

Nos per orationem debemus clamare ad domi
num, sicut infirmi ad medicum,naufragi ad por-
tum, clausi ad ad ostium. Sumus enim infir-
mi ex corruptione naturæ,naufragi ex priuatione
gratiæ,clausi, & exclusi a mansione gloriæ. 1.Re-
gum.7.Dixerunt ad Samuelem, non cesses orare
pro nobis ad dominum Deum tuum, vt saluet
Ionæ. 2. nos de manibus Philistinorum. Orauit Ionas
ad dominum de vtero piscis, & dixit clamaui ad
dominum in tribulatione mea, & exaudiuit me. D
Vterus inferi,peccator in profunditate peccati De
profundis clamaui ad te domine, qui virtute ora- Psal. 129.
tionis sanctorũ de isto profundo liberatur. Num.
24. Dixit homo cuius obscuratus est oculus qui
cadit, & sic aperiuntur oculi eius, &c. Quære
39.b.Secundum Iurisperitos postulare vel petere
est desiderium suum, vel amici sui in iure apud eũ Petitio.
qui iurisdictioni præest exponere:ex quo colligũ
tur quattuor ad actum petionis necessaria, sicut 2. Io. 2.
decernunt iura,quid petendum,quomodo,a quo, Iob. 15.
propter quid. Quod noster aduocatus Christus
oĩs iuris peritus docuit nos: Si quid petieritis pa-
trem in nomine meo dabit vobis,vt sic formata
sufficienter petione nostra, impetret pro nobis.
Quid petẽdũ in oratione,nota,Si quid petieritis.
Quẽ patrem: Qũo,in nomine meo :Quo fine, vt
det nobis:Dabit nobis Nesciebat enim quid esset Matt. 20.
petendum mater filiorum Zebedei:ideo audiuit:
nescitis quid petatis : Nesciebãt enim quid debe- E
bant petere gentilles illi. Dan.6.Qui petierunt vt
exiret edictum,vt oĩs hõ,qui petierit aliquam peti
tionem a quocunq; Deo,& homine vsq; ad dies
30.nisi rex,a te mittatnr in locum leonũ. Nescie-
bant qũo debebant petere illi de duodecem tribu-
bus dispersi, quibus dicebatur Petitis & non acci Iac. 4.
pitis,eo ꝙ male petatis,vt in concupiscentijs ve- Prælati.
stris insinuatis.Nolebat petere signũ ad qđ petẽ-
dũ erat impulsus impius rex Achab : Nõ petã ait, Esa. 7.
& nõ tẽtabo dominũ.Cũ fuisset sibi dictũ,Pete ti
bi signũ a dño Deo tuo in profundũ inferni,siue
in excelsum supra. Et dixit. Achab non petam,
& non tentabo dominũ.Secundũ ambiguitatem
sermonis Hebrayci,sciebat.n. Rex impius ꝙ si si-
gnum peteret suæ liberationis accepturus,& glo-
rificandus esset Deus. Ergo in petitione concur- Petitio.
runt 4.Petens, ꝙ petitur, vt sic sit in petitore hu-
militas in petito vtilitas,in petione æqualitas, in
eo a quo petitur liberalitas. Videndum est igitur F
quid petẽdũ : Si quid, &c.Glossa quod aliquid sit
comparatione rei permanentis, vt ergo petitum
sit concessibile oportet ꝙ sit vtile,petamus ergo a
domino donũ ereptionis, signũ directionis, bo-
nũ fruitionis De. 1. Tho. 3. Peto domine, vt de
vinculo huius improperij eripias me. Hester. 5.
Quæ est peritio tua, vt detur tibi Hester rñdit. Tho. 3.
Da mihi aĩam meã, pro qua rogo, & populum Hest. 5.
meũ,pro quo obsecro.De secundo Tho.4.Omni Tho. 4.
tempore benedic Deum,& pete ab eo vt vias tuas
dirigat.Esa.7.Pete tibi signum a domino in pro- Esai. 7.
fundum inferni, siue in excelsum supra. Signum
de profundo timor suppliciorum, signum de
excelso amor stipendiorum.De tertio.Io.16.Pe- Ioan. 16.
tite,vt gaudium uestrum sit plenum.Vnam petij a Psal. 36.
domino hanc requiram. Vel dic quod debemus
petere puritatẽ conscientiæ,claritatẽ intelligentiæ,
pacem seu tranquillitatem ecclesiæ, æternita-
tem gloriæ. Primum pertinet ad purgationem,

G secundum ad illuminationem, tertium ad perfectionem, quartum ad consummationem. Deut. primo. Gen.47. Dixerunt filij Iacob: petimus vt esse nos iubeas seruos tuos in terra Iessen. Nõ enim erat herba gregibus ingrauescente fame in terra Canaan: Terra Canaan erat arida, terra Iessen fecunda, quia irrigabatur nilo, qui est fluuius paradisi. Quia arida est anima & tota famelica, dispersa per mundum, sed cum in se collecta vacat puritati conscientiæ, prælibando gustat gaudia paradisi.

Tunc autem pura est conscientia, cum nulla est impudica affectio, dolosa intẽtio, illicita actio, vt tota sit pura conscientia. Nam impudica affectio inquinat voluntatem, dolosa intentio rationem, illicita actio memoriam. Pete ergo vt sit casta affectio, recta intentio, sancta actio.

Secundo petenda est claritas sapientiæ ad illuminandum. 2. Paralip. 1. Dictum est Salomoni petenti sapientiam. Istam autem sapientiam petimus ad tria, ad nostri ædificationem, ad proximorum instructionem, ad Dei cõtemplationem. Ioan. 4. Si scires donum. Forsitan petisses ab eo, & dedisset tibi aquam viuam. Tertio petenda est pax, & tranquillitas ecclesiæ. Philip. 4. Petitiones vestræ innotescant apud Deum, & pax Dei, quæ exsuperat omnẽ sensum, custodiat corda vestra. Pax Dei est, quæ vult omnes fideles ecclesiæ in sensu vno.

Sicut una anima omnia membra in corpore vno: auser membrum a corpore non viuit, auser pacem ab anima, spiritus vitæ recedit. Et ideo qui seminant discordias, & se & alios diuidunt per contentiones, isti sunt Spiritus sancti speciales impugnatores, qui segregant semetipsos animales spiritum non habentes.

Tunc autem hic tranquillitas perdurat, cum singula quæque locum retinent sortita recenter, cum petimus dominum pro peccatoribus, vt obtineant indulgentiam perpetrato crimine, pro pœnitentibus, vt habeant patientiam in incẽpto regimine, seu in susceptо certamine, pro præsidentibus, ut præbeant diligentiam in sua sollicitudine. 1. Machab. 3. Congregatus est conuentus, vt essent prælati in prælium, & vt orarent, & peterent misericordias, & miserationes. Prælium enim, & lucta quædam est in oratione, sicut Iacob luctabatur cum Angelo, quando in altum brachia protendimus, & in secreta cœli meditationem, & orationem, & terram inferius instantes oportunè importunè, ut descendat in terram, & corda scilicet peccatorũ Dei misericordia, &c. in meditatione & oratione exardescit ignis. Desiderijs incipit quasi ad modum luctantis & præliantis æstuare quasi comprehensum quem diligit, sentit esse præsentem modo elapsum. De manibus dolet & suspirat absentem. 1. Regum 1. Ego sum mulier illa, quæ steti coram te orans pro

H

I

Gen. 3.

1. Reg. 1.

puero isto, & dedit mihi dominus petitionem meam quàm postulaui, &c.

K

Quarto retenta est interminabilitas gloriæ. Vitam petijt a te, & tribuisti ei. Secundo ostenditur a quo debeamus petere, quia a patre. 2. Cor. 1. Benedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Ipsum ergo petere debemus pro obtinenda puritate conscientię. Ipse enim dicitur pater luminum, quia per ipsum fit nobis omnis vetustatis reuelatio, & ideo eum debemus petere pro obtinenda claritate sapientiæ. Iacobi 1. Omne datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est, descendens a patre luminum. Ipsi enim appropriatur vnitas, a quo descendit in nobis vnio, & ideo petere debemus pro obtinenda pace, & tranquillitate ecclesiæ. Ephes. 4. cap. Vnus Deus, vna fides, vnum baptisma, vnus Deus & pater omnium, qui super omnes est, & in omnibus nobis.

Psal. 22.

L

Et sicut in cythara ex diuersitate chordarũ fit vniformis modulatio ad concentum, & in ouili Iacob albi & nigri agni, & varij: sic diuersi ordinis, & status in ecclesia ad manifestandum decorem eius, sicut uarietas luminarium in cœlo facit ad decorem cœli. Quod ostendit Apostolus, sicut in uno corpore multa membra habemus: omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi unũ corpus sumus in Christo, singuli ãt alter alterius mẽbra: & isti sunt diuites, illi pauperes, isti clerici, illi laici, isti laborant cum Martha, illi uacant cum Maria. Nam qui dixit laborauimus manibus nostris, ne grauaret nouiter conuersos, ipse dixit: Exerce te ad pietatem. ergo petere debemus a patre luminum, in quo concurrit cum liberalitate facultas, cum ueritate promissionis fidelitas attentionis. Reddit autem seruos a patre petentes communicatio uoluntaria, stipulatio promissoria, affirmatio inuitatoria. De primo: Quodcunque uolueritis petetis, & fiet vobis. De secundo: Petite & accipietis: omnis enim qui petit, accipit. De tertio. Super illo verbo: Si quid petieritis: D. August. Multum, ait, dare desiderat, qui ad petendum nos inuitat.

Ecclesia.

Ordo.

Mundus.

Ad Rom 12.

Status.

1. Cor. 4.

1. Tim. 4.

M

Ioan. 15.

Luc. 11.

Io. 16.

Tertio quomodo est petendum: In nomine meo. Securus accedit ad regis curiam, qui ex nomine dilecti filij porrigit petitionem suam. Lætabimur in salutari tuo, & in nomine Dei nostri inuocabimus. Impleat dominus omnes petitiones tuas. Nomen autem Dei continet in se singularitatem potentiæ. Et hoc est nomen Adonay, quod interpretatur dominator, vel dominus. Ego Dominus, qui apparui Abraam Isaac, & Iacob, & nomen meum Adonay non indicaui eis, hoc est nomen potentissimum. In nomine meo Dæmonia eijcient, &c. Eijciuntur

Psal. 19.

Exo. 6.

Matt. vlt.

A tur Dæmonia idest peccata a corde per contritionem: linguis loquuntur nouis per confessionem: serpentes tolluntur, cum resistendo euadimus venenatam Dæmonum suggestionem: & si quid mortiferum bibimus, non nocet quando latente intrinsecus aliqua carnis concupiscentia nos eam incipimus sentire, sed nolumus consentire. Exemplo saluatoris, qui cum gustasset noluit bibere. Nulla enim damnatio est in sensu peccati sine consensu liberi arbitrij.

Matt. 27.

Consensus.

Potentia huius nominis innuit quod debemus petere fiducialiter. 1. Iob. 3. Si cor nostrum non reprehendit nos fiduciam habemus, vt quidquid petierimus ab eo, accipiemus, quamdiu enim est peccatum in conscientia iudex ille incorruptus, qui præsidet intrinsecus menti arguit peccatum in homine interiori: & ideo conscientia quantũcũque petat, & in oratione persistat semper tremit, & diffidit. Exemplo. Cain, qui proiectus à facie domini caput habuit tremulum, vt exponunt sancti, & semper timebat occidi. Sed cum non est peccatum in conscientia, cum in oratione petimus rectè, sentitur quædam intrinsecus excepta lętitia, quæ est exauditionis indicium, & repellitur omnis diffidentia: vnde in libro de collationibus patrum pro peccato exaudiendum se supplicans quisque dubitet, cum se non dubitauerit exaudiri. Nomen domini continet in se humilitatem patientiæ, hoc est id ipsum maximum quod dicitur Emanuel, quod interprętatur nobiscum Deus. Humiliauit enim semetipsum, &c. Humilitas huius nominis meruit quòd debemus petere humiliter, non præsumendo de meritis, sicut Pharisæus. Oratio enim humilitantis se nubes penetrat. Sic petebat at illa Sunamitis pro filio suscitando venit in montem, & apprehendit pedes Elisæi dicens. Nunquid petiui filium meum a domino meo. quia anima, quæ humiliter petit considerat, & ascendit in montem diuinæ iustitiæ, & descendit ad vallem suæ miseriæ reputans se vilissimam in conspectu Dei, & hominum, & sic intensis suspirijs petit, vt spiritum suum, quem Deus creauit per naturam resuscitet per gratiam, qui mortuus est per culpam. Nomen domini continet in se suauitatem gratiæ. & hoc est nomen, quod dicitur Messias, vel Christus, quod idem est, de quo Esa. 45. Hoc dicit dominus Christo meo Cyro. Can. 1. Olcũ effusum nomen tuum. Suauitas gratiæ huius nominis satis innuit, quod debemus petere pacificè. & vnanimiter. Si duo ex vobis consenserint, de quacũque re petierint, &c. Vbi enim duo, vel tres sũt congregati, &c. Si consensus duorum, vel trium preces impetrabiles faciunt, quanto magis consensus totius ecclesiæ in Christo. Immo quomodo vnanimitas, & vnitas non impetrat quæ ipsum cor domini penetrat: vulnerasti ait cor meũ in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli

B

Gen. 4. b.

C

Ioan. 4.

Mat. 18.

Ecclesia.

Can. 4. c.

tui. Oculi enim ecclesiæ, qui toto corpori prouidere debent sunt clerici: Crines vero sunt religiosi, subtiles per comtemplationem, & tenues per temporalium abdicationem. Vnde religio Nazarenorum, & fortitudo Samsonis in capillis est. Omnes autem crines sponsæ vnus crinis sunt, cum discriminati in virtute in vno nodo ad collem collecti sunt: quia discretè in suis officijs constituti omnes religiosi sub vno iugo obedientiæ constricti sunt.

D

Quando ergo vnitas est in ecclesia inter religiosos, & clericos sæculares, tunc cor domini ex hac vnitate vehementer delectatur, & tunc duo consentiunt, & imperant, quod petunt. Tunc enim congregati in nomine domini sunt per charitatem, non inuicem mordent, vt ab inuicem consummantur, non congregantur, vt consentiant in fraudulentiam in proprijs iniurijs vlciscẽdis, & vindictis exponendis. Sicut illa Saltatrix, quæ pertiuit dicens, volo, vt protinus des mihi in disco caput Ioannis.

E

Nomen etiam domini habet in se vtilitatem gloriæ hoc est nomen illud quod dicitur Iesus vocabis nomen eius Iesum, vtilitas autem huius nominis innuit, petere debeamus perseueranter: Quia nomen hoc salus interpretatur, vnde ad perseuerantiam petitionis, & orationis instigat: Omnis qui petit, accipit, & qui quærit, inuenit, & pulsanti aperietur. Pulsatio hæc perseuerantiam vocat. Luc. 6. Amen dio vobis si perseuerabit pulsans dabit ei quotquot habet necessarios. Petite, & dabitur vobis. Bene enim in petendo perseuerare debent, qui semper accipiendi necessitatem habent. Oportet semper orare, & nõ deficere. Offendit iumentum cui insides, vacillat nauis, qua veheris, & clamas auxilium, & tu iugiter in periculo constitutus habes dimicare cõtinuè contra hostes inuisibiles animæ tuæ sanguinem sitientes, & obmutescis, & dissimulas, nescis, quia nullum est periculosius periculum quam dissimulatio ipsa periculi. Nunquam ergo deest orandi, & petendi dominum in oratione necessitas, cui nulla est verã securitas.

Marc. 6.

Luce. 1.

Matth. 7.

Iud. 18.

Bellum.

F

Quarto ostenditur ad quid petendum, quis scilicet debet esse finis orationis, scilicet vt detur nobis, quod verum est si expediat, & nihil ex parte nostra impediat. Nam Iudæi signa quęrunt, & Græci sapientiam. 2. Tamen signum non dabitur eis, nisi signum Ionæ prophetæ. Dat aũt pater qd̃ petimus in nomine filij, vt honorificetur sua maiestas, vt declaretur sua benignitas, vt supplcatur nostra necessitas, & sustentetur infirmitas, vt exẽplicetur, & a nobis imitetur sua largitas De primo Quodcunque petieritis patrem in nominę meo, hoc faciam. De secundo. Si vos cum sitis mali nostis bona dona dare filijs vestris, quanto magis pater vester dat spiritum bonum petentibus se. De tertio Orantes nolite multum

Ioan. 14.

Petitio.

Mtth. 7. b.

Matth. 6.

G

tum loqui : scit enim pater vester quod opus sit vobis antequam petatis eum Othoniel monuit Axam vt peteret irriguum inferius, & superius.

Quadruplici de cã frustratur petens sine suo, ex petentis iniquitate. Ecc. 28. Homo cum caro sit reseruat iram, & propitiationem a Deo : quis exorabit pro delictis eius? Exemplum de Adonia. 3.Regum.2. Ex petitionis informitate: Petitis, & non accipitis : Exemplum de matre filiorum Zebedei, quibus dictum est : Nescitis quid petatis,

Iacob.4. Matth.20.

quia petitio erat informis,& irrationalibilis ex petiti inutilitate. Contra.2.Para. 1. Dixit dominus ad Salomonem : Quia hoc magis placet cordi tuo, & non postulasti diuitias,& substantiam,& gloriam : neque ad eos, qui te oderant, sed nec dies vitæ plurimos, petisti autem sapientiam, & scientiam, &c. vt in populum meum super quem constitui te regem sapientia, & scientia data sunt tibi, diuitias autem, & substantiam dabo tibi, & gloriam ita vt nullus ex regibus ante te nec post

H

te fuerit similis tui. Exemplum ad hoc de Paulo. 2. ad Corinth. 12. Ex tribuentis impossibilitate ; sicut patet in idolatris, augurijs, sortilegijs, Sap. 13. De omni rerum euentum petit ab eo, qui in omnibus est inutilis. Exemplum ad hoc. 3. Regum. 18. De prophetis Baal dicentibus, Baal exaudi nos,& non erat vox, vel quę responderet. Nota histo.

Actu.7. Luc. 23.

Deuote & efficaciter debemus orare pro inimicis. Exemplum beati Stefani, positis genibus clamauit voce magna dicens: Domine ne statuas illis hoc peccatum, & cum hoc dixisset obdormiuit in domino. Exemplum de Christo in passione pater ait, agnosce illis, quia nesciunt quid faciũt. Manna enim est misericordia orare pro inimicis, quia sicut dicit Greg. in fine Morum. pro semetipso pœnitens tanto citius exaudiri meruit, quanto deuote pro alij intercessit.

Exod.17.

Exod. 17. Orante Moyses & virgam Dei in

I

manu tenente, Amalech vincebatur.

Apoc. 8. Apo.8.

Deuotus orans designatur per illum Angelũ : Stetit Angelus iuxta aram templi habens thuribulum aureum, &c. Ex tali thuribulo aureo, ex

Cor.

corde deuoto charitate inflamato nulla macula rubiginato ascendit coram domino fumus orationis deuotæ placatiuus offensę, deletiuus culpę remissiuus pęnæ, impetratiuus gratiæ, procuratiuus gloriæ.

Sed timendum est quod inter nos sint aliqui orantes, & psallentes non thuribula aurea, sed plumbea, non corda munda, sed immunda habentes. Sicut legitur, de illis duobus sacerdotibus Na-

Leuit. 10.

dab,& Abiu, qui posuerunt ignem alienum in thuribulis suis. Iste est ignis carnalitatis, & auaritiæ.

Ignis. Iob. 33.

De quo dicitur. Ignis est vsque ad consumptionẽ deuorans. Cuius flamma est timor superbiæ, fætor immunditiæ, liuor inuidiæ, ardor auaritiæ.

Peccata.

Tali ignis non ardet in thuribulo cordis deuoti, sed in fornace regis Babylonis. Fumus talis incẽsi,& talis thuribuli est prouocatiuus iræ, irritatiuus diuinæ vindictæ, impeditiuus diuinæ gratiæ: ideo dicitur quod erupit flamma de thuribulis il-

K

lorum sacerdotum, & consumpsit eos sicut ignis fornacis Babilonicæ consumpsit regis ministros : Iud. 13. qui orando vicit Holofernem, & populum liberauit, vbi patet quod orans deuotè debet quærere loci oportunitatem, & sequestrationem. : vbi dicitur quod habitabat in superioribus domus sue clausa. Exemplum de Christo in sua oratione, de Apostolis, quo in superiori cœnaculo orantes spiritum sanctum receperunt, de Christo, qui in illa oratione feruentissima, in qua sudor eius factus est sicut guttæ sanguinis auulsus, & sequestratus fuit ab Apostolis, de beato Antonio abhoc, qui dixit discipulis deuotis : Fugiamus de loco isto, quia non est hic locus nisi amatoribus huius sæculi, & monitione Angelica iuit ad vallem nemorosam ab habitatione homini sequestratam, de beato Francisco, quæ solitaria loca quærebat amica meroribus, & nemora replebat gemitibus.

Dan.3. Iud. 13. Iud. 13. Matt.14. Actu.4. Matth.26.

E

Secundo debet habere pęnitentiæ austeritatem, quia de Iudith dicitur, quod semper orabat,& cilicium semper ad carnem portabat.

Iud. 8.

Tertio debet habere mundiciam, & castitatem, quia de Iudith dicitur, quod post virum suum alium nesciuit, nec Holoferni consensit.

Iud.5.

Quarto debet habere sensuum honestatem, istæ enim puellæ sunt quinque sensus nostri, qui clausi etiam debent manere cum Iudith, ne intret mors per fenestras nostras.

Matth. Assumpsit Iesus Petrum Iacobum, & Ioannem, & duxi illos in montem excelsum, &c. Quære. 18. a. 25. a. 24. a. 38. a. 37. b. 110. b.

Hiere.

Oratio ignita charitate meretur exaudiri. Iudic. 13. Posui carnes hædi super petram, & Angelus domini ascendit pariter cum flamma id est oratio, quæ est nuncius Dei, & ad Deum semper ascendit, si fuerit ignita deuotione, & in tertio Reg 18. Dixit Helyas : Deus qui exaudierit per ignem ipse sit Deus,& sequitur ibidem quod descendit ignis domini super holocaustum &c.

Iud.13. F

Vt oratio sit digna exauditione, debet habere quattuor circũstãtias, prima est vt procedat ex profunda humilitatione, & ex hoc placat Dei iram, delet culpam, reuocat sententiam. Exemplum de primo in Moyses qui orabat dominum. Cur domine irascitur furor uus contra populum istum, & cætera. Super illo quod sequitur: Dimitte me vt deleam populum, &c. Dicit Augusti. mirabilis est virtus orationis, quæ uioeit inuincibi-

Exod.32.

lem

A

lem,& ligat omnipotentem. Exemplum de secundo, in Ezechia: Audiui, ait, orationem tuam,& vidi lachrymas tuas. Exemplum de tertio, in Publicano, quæ non audebat oculos leuare ad cœlum, non sic Pharisæus. Eccl. 35. Oratio humiliantis se nubes penetrat.

Esa 38. Luc.19.

Ex munda affectione, vnde oratio designatur columbam sine felle fœcundam bonis operibus, quæ portat ramum oliuæ, non sic coruus. Exemplum de Dauid, qui interpretatur vultu desiderabilis, qui tangendo cytharam, quæ designat orationem deuotam, expellebat spiritum malum a Saule vnde talis oratio procedens ex munda affectione liberat ab omni tentatione, ut patet in prędicto exemplo de cythara Dauid : & de tribus pueris in camino ignis, qui orantes liberati sunt a flamma tentationis procedente ex stupa superbiæ piscę immunditiæ, malleolis auaritiæ, napta vanæ gloriæ. Hoc enim genus Dœmoniorum

Gen.8. 3.Reg.16. Dan.3.

B

id est tentationum non eijcitur, nisi in oratione, & ieiunio. Ex ignita dilectione, & passionis Christi recordatione. Talis oratio impetrat victoriam aduersariorum : vnde designatur per virgam Moysi, quam tenens Moy. in manu uincebat Amalech. Per baculum quo Dauid iuit contra Golyam. Hæc est virga qua Moy. diuisit mare, quo submersit Aegyptios, id est vincit Dæmones, & peccata qua conuertit aquas carnalis delectationis in sanguinem pœnitentiæ, & contritionis. Ex fraterna compassione tunc impetrat temporalium multiplicationem. Exemplum de Tob. de Helya.

Matt.17. Exo.17. 1.Reg7. Exo.14. Tob.12.

Exemplum de primo, quod scilicet placat iram Dei. In rege Niniue, in Achab.

Iaco.5. Ionæ 3.

Contra primum Esa. 1. Orationes vestras non exaudiam : nota totum. Contra quartum secundo. Macha. 9. Orabat scælestus Dominum, &c. Item exemplum de primo, 2. Paralip. 33. De Ma-

C

nasse. Vide ibi. Item de secundo Iudith 13. Contra quarto. Prouerb. 28. Qui declinat aurem suam, ne audiat legem oratio eius, erit execrabilis. Contra secundum. Tren. 3. Opposuisti nubem tibi ne transeat oratio. Item de secundo: Stetit Angelus. Item in Apocal. quinto. Angeli habebant phialas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum. Contra quartum. Prouerb. 21. Qui obdurat autem suam ad clamorem pauperis, ipse clamabit, & non exaudietur. Contra tertium. Prouerb. primo. Tunc inuocabunt, & non exaudiet. Numc. 20. Percutiens virga bis silicem, egressæ sunt aquæ largissimè, ita quod bibit populus, & iumenta. Ista virga est oratio deuota, quæ debet esse solida per bonã operationem : quia non est efficax oratio oris, nisi solidetur virtute boni operis, nam validior operis quam oris vox debet esse : longam per deuotionem, nam deuotio facit orationem attingere vsque ad cœlum : vnde deuota oratio figuratur per scalam Iacob, cuius summitas tangebat cœlum, per quam ascendunt Angeli, ut orationes Deo offerant, ut patet Tob. 12. & Iudic. 16. De Angelo qui ascendit pariter cum flamma : & descendunt, ut nos ad orationem inuitent, & orantibus assistant. Quia præueniunt Principes coniuncti psallentibus idest orantibus in medio iuuencularum tympanistriarum idest animarum deuotarum : Et dominus est innixus scalæ orationis promptus ad audiendum,& exaudiendum. Debet esse hæc uirga pulchra per mundam affectionem, quia multum valet oratio iusti assidua, & deuota.

Apoc.8. Apoc.5. Prouer.21

K

Gen. 28. Psal. 67. Iaco.5.

Et nota quis modus orandi est efficax. Dan. 9. Posui faciem meam orare, &c. Nota benè totam illam orationem.

Dan.9.

Cum secundum Damascenum oratio sit ascensus mentis in Deum: oportet ad hoc quod ascen-

L

dat ad Deum, quod procedat ex fornace deuotionis, cum sic dicamus quod oportet, ut sit feruens desiderio : quia sicut auis amissis plumis non potest ascendere, sic nec oratio sine deuotione. Oratio enim per incensum designatur, quod nec fumat, nec plenè redolet, nisi super carbones ponatur. Dirigatur oratio mea sicut incensum in Apoc. 8. Ascendit fumus aromatum, &c. Oratio enim ignita deuotione ascendit sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ per mortificationem, & thuris per deuotionem, vniuersi pulueris pigmentarij per bonorum operum aggregationem, sicut uirgula per cordis humiliationem. Isti sunt comites deuote orationis.

Psal. 140. Iac.1.

Oportet secundo quod oratio sit fidens de auxilio: Postulet in fide nihil hæsitans.

Oportet tertio quod fit frequens exercitio: Oportet semper orare. Apoc. 5. Phyale sunt orationes sanctorum. 4. Reg. 22. & Esa. 38. Audiui orationem. Tob. 7. Bona est oratio cum ieiunio. Iud. 12. Egrediens foras od orandum. Esa. 1. cũ multiplicaueritis orationes uestras, æstote prudẽtes, & vigilate in orationibus, &c. Treno. 3. Opposuisti nubem tibi ne transeat oratio. 1. Macha. 5. Clamauerunt in oratione 2. Machab. 15. Post orationem sumptis armis. Actu 1. Hi omnes erãt perseuerantes in oratione, cum mulieribus,& Maria matre eius. Actu 10. orationes tuæ,& eleemosyne ascenderunt in memoriam in conspectu domini. Actu 12. Oratio fiebat ab ecclesia ad Deum pro eo, & ibi nota quod peccato, qui perpetuum incarceratum designatur virtute orationis liberatur. Iaco. 5. Oratio fidei saluauit infirmum. Iaco. 5. Elias orauit,& cœlum dedit pluuiam, &c.

Luc. 18.

M

Tren. 3. 1.Mac.5. 2.Ma. 15. Actu 1. Act. 10. Actu 12. Iaco.5. Iaco.5.

Oratio per manum figuratur, quia sicut per manũ operamur, sic per orationem cuncta impetramus si habet ad modum manus quinque digitus siue quinque conditiones, & tunc quinque in-

nobis

G nobis operatur, vt de manu orationis intelligatur id: Imponebant manus super illos, & accipiebant spiritum sanctum. Primus digitus est pollex peccati remissiuus, quod designat peccati remissionem. Exemplum de Petro, qui in carcere incatenatus designat peccatorem, pro quo ab ecclesia fiebat oratio sine intermissione, & liberatus est: de publicano, qui orans humiliter descendit in domum suam iustificatus. Contra. Esa. primo. Cum multiplicaueritis orationes vestras non exaudiam, manus enim vestræ sanguine plenæ sunt. Secundus digitus index hostis fugatiuus, non enim desinit hostis antiquus vbique deceptionis laqueos prætendere: Quia aduersarius vester Diabolus tanquam leo rugiens circuit, quærens quem deuoret. Ideo oratio designatur per fumũ particulæ cordis piscis Thobiæ, quod exterminabat omne genus Dœmoniorum: Quia hoc genus Dæmoniorum non eijcitur nisi in oratione, & ieiunio. Thob. sexto. Cordis eius particulã si super carbones ponas exterminat omne genus Dęmoniorum. Ex quo designatur quod oratio Dęmoniorum, & tentationum fugatiua debet præcedere ignita affectione, & passionis Christi recordatione, quia non exterminantur Dæmonia, nisi illa cordis particula ponatur super carbones, per quos designantur ea, quæ Christus pro nobis ex ardentissima charitate sustinuit, etiam beneficia quæ Christus nobis contulit ex quorum recordatione mens nostra ad Dei amorem inflammatur secundum illud: Ascendit fumus aromatum in conspectu Dei de manu Angeli, & de orationibus sanctorum: Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Exemplum de Dauid qui tangens cytharam, cuius sonus designat orationem deuotam fugabat spiritum malum, id est omnem tentationem a Saule. Et si virtus, & sonus deuotæ orationis expellit malum spiritum, necessario inducit spiritum sanctum. Actuum octauo. Orauerunt pro ipsis vt acciperent spiritum sanctum. Actuum 1. Erant omnes perseuerantes in oratione cum mulieribus, & Maria matre Iesu, quando acceperunt spiritum sanctum. Sic cum esset sero die illo una sabbatorum, &cæt. orantibus Apostolis dixit eis: Accipite spiritum sanctum. contra. Treno. 3. Opposuisti tibi nubem, ne transeat oratio. Tertius est medius aduersorum liberatiuus. Exo. 17. Orabat Moyses tenens virgam Dei in manu, & Amalech vincebatur, & fugabatur. 2. Macha. vlt. Manu pugnantes, & Deum cordibus orantes, &cæt. Iudith 12. Foras ad orationem egrediens interficit Holofernem. Hæc est virga qua Moyses vicit Aegyptios, & fecit signa, & prodigia in Aegypto. Quartus digitus est medicus curationis morborum omnium impetratiuus, & tribulationum corporalium alleuiatius. De primo nota de Ezechia: Audiui orationem tuam. Sic Thobia excæcatus orando est illuminatus: ibi dixit Angelus, quando orabas cum lachrymis, & sepeliebas mortuos, ego obtuli orationem tuam domino. Sic Iob, ut dicit Gregorius in fine moralium, meruit a tribulatione liberari. De secundo. Tob. 3. Ad hanc vocem perrexit ad superius oraculum domus suę, & tribus diebus, & tribus noctibus, non manducauit, neque bibit, sed in oratione persistens deprecabatur dominum cum lachrymis, vt ab isto improperio liberaret eam. Sic sancta Susanna liberata est orando ab improperio, & a morte. Sic Paulus orando illuminatus est corporaliter, & spiritualiter. Quære Saulum ecce enim orat, sed ad hoc quod oratio istud impetret, necesse est quod procedat ex munda affectione: non enim coruus, sed columba munda sine felle peccati, & malæ cogitationis portauit ramum exauditionis, & reconciliationis. primæ ad Thimo. 2. Volo vos orare in omni loco, leuantes puras manus ad dominum: scimus enim quia peccatores Deus non audit.

Quintus digitus est auricularis minimus, quia est possessionis temporalium conseruatiuus, & augmentatiuus. De primo. Iacobi vltimo Elyas homo erat similis nobis passibilis, & oratione orauit, vt non plueret super terram, & non pluit annos tres, & menses sex, & rursum orauit, & cœlum dedit pluuiam: & terra dedit fructuum suum. Et cum data esset sententia contra ciuitatem Niniue, orando liberata est ciuitas: clamauerunt ad dominum in fortitudine: nota histor. Sic Ezechias, sic Achab orando liberati sunt.

Humiliabam in ieiunio animam meam & oratio mea in sinu meo conuertetur. Ecce quod comes orationis est cordis humilitas, & ieiunium, siue charitas austeritas, ad proximum, charitas qua si proximum, & quasi fratrem nostrum sic cõplacebam, contritio, & satisfactio, quasi lugens, & contristatus sic humiliabar. Oratio facta cum istis comitibus in sinum orantis conuertitur: Quia primo ascendit ad Deum, & posta ad orantem reuertitur, reportans diuinæ gratiæ donum. Exemplum de columba Noe. Quære de oratione in tabula de lachrymis.

Luna existente plena augentur aquæ & medullæ. Medulla est fletus interior, aqua fletus exterior: Luna anima sancta, sol Christus: Tunc est Luna plena, cum rectè Solem respicit, quod fit cum homo non habet in oratione cor distractum, sed attente Christi passionem, & beneficia recogitat. Eccles. 50. Quasi Luna plena in diebus suis lucet. Iudith primo. Axa sedens super asinam, anima castigans corpus suum, petijt orando a patre terram irriguam

Act. 8. Act. 13. Iac. 18. Esa. 1. 1. Pet. 5. H Mat. 17. Apoc. 8. Psal. 140. 1. Reg. 18. I digitus. K Esa. 38. 4 Re. 20. Tob. 11. Tob. 12. Dan. 13. Act. 9. Gen. 8. L Iob. 9. Quintus digitus. Iaco. 5. 2. Re. 17. 3. Re. 18. Ionæ 3. Isa. 38. 3. Re. 21. Psal. 34. M Mala. 4. Eccl. 50. Iud. 1.

A Lachrymę. guam aquis, id est conscientiam abundantem humore deuotionis: deditq; ei pater, id est Christus irriguum superius. i. abundantiam lachrymarum pro dilectione æternæ beatitudinis, & irriguum inferius pro incolatu præsentis miserię, & infirmitatis. vnde ait: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est. Iacob luctabatur cum Angelo vsque mane, & tunc meruit obtinere benedictionem, quia duobus brachijs anima orans cũ Christo luctatur, quando per cordis deuotionem, & operis exercitationem inclinat Christum ad exaudi tionem, sed mane, id est post perseuerantiam orationis ascendente aurora noua, ac cœlesti irradiatione in anima facta percutit Angelus Iacob orantem tactu gratiæ, & siccatur neruus fæmoris eius, quia extinguitur uirtute orationis carnalis concupiscentia, & datur benedictio diuinæ gratiæ ad multiplicationem operum bonorum. Psalm. 5. Quoniam ad te orabo domine, mane exaudies vocem meam.

B Nota modum orandi quem innuit Psal. 61. Effundite coram illo corda vestra, quod enim effunditur, dilatatur, declaratur, odorat, quod patet maxime in vnguentis, & idcirò hortatur, quòd cor in oratione effundamus, quod enim sic effunditur, refunditur, & mollitur. Infunditur vt vnicum, perfunditur, vt mellitum medullitus dulcoratum. Ex tali effusione consequitur cor sui liquefactionem, dilatationem, & odorem mirificum, vt fatetur sponsa in Canticis: Anima mea liquefacta est, dilectus locutus est. 1. Pet. 3. Omnes unanimes in oratione estote: oratione enim vallatur, & munitur ecclesia: oratione triumphat ecclesia, quia arma militię nostræ non sunt carnalia, sed spiritualia, &c. Vnde Dauid armatus armis corporalibus non iuit ad impugnandum Golyam, sed armis spiritualibus, quæ designantur in baculo, pera, & quinque lapidibus sumptis de torrente, sic pugnabat Moyses contra Amalech tenens virgam Dei in manu, non armis sed præce munitus. Ezechias vicit Sennacherib. Esai. 37. Multum ualet, & est efficax oratio sacri collegij, quia vt dicit August. Impossibile est orationes multorum non exauditi. Quod figuratum est Iudith quinto. Stellę manentes in ordine suo, & cursu suo aduersus Sisaram pugnauerunt. Sisara interpretatur excludens gaudium. Stellæ viri sancti, qui armis deuote orationis aduersus Diabolum pugnant. Exemplum de Moyse contra Amalech, Exod. 17.

Nota quomodo anima duota inflammatur in oratione Volauit ad me vnus de Seraphin, & in manu eius calculus quem forcipe tulerat de altari, &c. Nota historiam. Esai. 6. Quære 76. a. 30. a. 30. b. De deuote orante dicitur illud: Tunc videbis, & affluès, & mirabitur, & dilatabitur cor tuum, quando conuersa fuerit ad te multitudo maris. Quære 24. b. 34. b. 36. b. 37. a. Et nota quomodo deuote orantes teneãt Deum ligatum ne irascatur contra peccatores. Exod. 32. Cum peccasset populus ait Dominus ad Moysen. Dimitte me vt irascatur furor meus contra eos, & deleam populum hunc, &c. Et ait Moyses. Cur domine irascitur furor tuus, &c. Super illo uerbo dimitte me, ait Augustinus. Potuit Moyses orans dominum ligare, potuit dimittere. Mirabilis virtus orationis, quę vincit inuincibilem, & ligat omnipotentem, & quia quotidie a domino flagellamur, aperte patet, quod nullus deuote orat, quin dominum, ne contra nos irascatur, teneat: vnde de nobis conquæritur quasi nolens contra nos irascatur: Ideo in Ezech. 22. Quæsiui ex eis virum, qui interponeret se sepem pro domo Dei, & qui staret ex aduerso contra me, ne dissiparem eos. Sequitur. Effundam indignationem meam contra eos, & in Esai. Iniquitates eorum quasi ventus vrens, non est qui iuuitet te. Non est qui teneat te, & si quando videamur orare, nõ tamen dominum tenemus, nec tamen ligamus, cuius causam dat Esa. 1. Cum multiplicaueritis orationes vestras, non exaudiam: manus enim vestræ sanguine plenæ sunt: Lauamini mundi estote, &c. Deuotum orantem describit Propheta dicens: Ascensiones in corde suo disposui: in valle lachrymarum. Iste ascensiones sunt quattuor gradus, per quos oratio eleuat mentem orantis ad Deum: nam inter omnia spiritualia remedia purgat mentem, cogitationes malas expellendo. Vnde figuratur per cytharam Dauid cuius sono malignus spiritus expellebatur a Saule. 1. Reg. 16. Nam Saul interpretatur abutens, & significat malam voluntatem, quæ tentatione peccati vexatur. Hoc enim genus Dæmoniorum non eijcitur, nisi in oratione, & ieiunio.

Secundo hostem superat, victoriam tribuẽdo: figuratum est Exo. 17. Vbi dicitur q̃ Moysi orando vicit Amalech, tenens virgam Dei in manu, quæ designat orationem. Tertio Deum placat, culpam remittendo. Exod. 32. Dimitte me vt irascatur furor meus contra eos. Luc. 21. Vigilate omni tempore orantes, Vigilate & orate ut non intretis in tentationem. Quarto gratiam impetrat, Deum placando. Apocal. 8. Stetit Angelus iuxta aram templi. Iac. vlt. Helyas orauit &c.

Per orationem fugantur multa mala. Legitur in Exod. 8. quòd Moyses fugauit ranas, quæ habitantes in luto significant Dæmones, vel in peccato luxuriæ permanentes. ibidem dicitur, quòd per orationem Moysi cessauerunt tonitrua. Tonitruum causatur ex extinctioue ignis in nube. Ignis est cor superbum, nubes aquosa, abundantia temporalium, ex quibus surgunt tonitrua malarum comminationum, & fulgura iniuriarum, & malorum, & iactantiæ. Legitur quod orante Moy-

A Lachrymę. Can. 5. C Exo. 17. Esai. 6. Esa. 60. D Esai. 64. E Mat. 17. F Num. 11.

G Moyse absorptus est ignis, qui significat auaritiam. Sicut in viola, & organis, & alijs instrumentis musicis, & in choro cantante, quando chorde, uel cornua, uel uoces cantantium bene
Virer. concordant. Talis cantus est delectabilis, & placet audientibus; quando autem vna corda, uel vnum cornu, uel vna vox dissonat, totus cantus est dissonus, nec placet audientibus: sic quando cantus orationis est Deo gratus, omnes uoces, chordæ, & cornua, id est omnes affectiones, voluntates, desideria, & omnes potentiæ animæ debent concordare inter se, & cum voce orantis, cũ nullum habet odio, omnes, ut se diligit, uerbis, factis, in præsentia, in absentia, talis cantus, & talis oratio placet Deo, & econtrario oratio Deo displicet, quando ea, quæ sunt in orante cum uoce non concordant. Apocal. 3. Collirio inunge oculos tuos, ut uideas, quia lachrymis deuotæ orationis uncti, & liniti oculi mentis, merentur uidere secreta cœlestia. 1. Pet. 4. Estote prudentes, & uigilate in orationibus. Aduerte quòd
H uigilia orationis, uel in oratione valde est commendabilis, quia promittit dominus coronam sic vigilantibus. Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. Fratres sobrij estote, & uigilate, quia aduersarius vester Diabolus, &c. Qui mane vigilauerint ad me, inuenient me.

Oratio curat infirmitates tam corporales, quã spirituales Iacobi 5. Oratio fidei saluabit infir-
4.Reg.20 mum. Exemplum de Ezechia. Audiui orationem tuam, & uidi lachrymam tuam. Gen. 2. Fons ascendebat de terra, quia oratio est ascensus mentis in Deum irrigans uniuersam superficiem terræ, id est conscientiæ.

Quattuor vel quinque de causis Deus differt aliquando orantem exaudire, sicut dicit August. super illo versiculo: anima mea turbata est valde:
Psal. 6. sed tu domine vsquequo? Glo. differt Deus donum exauditionis, &c.
I

Primo ut orantis desiderium amplius accendatur, & intendatur. Exemplum de matre, uel nutrice, quæ ostendit pomum paruulo, & ille extendit tanto illa magis pomum elongat, donec paruulus ex dilatione rei desideratę incipiat flere, & tunc mater videns affectuosum desiderium, dat ei pomum: Sic facit ei Deus. Secundo vt orantis meritum augeatur, quia quanto magis in oratione perseueramus, etiam si in principio digni exauditione non fuimus, tanto magis dignos exauditione nos reddimus. Tertio vt petitum amplius diligatur: quia quanto rarius tanto carius.

Quarto ut uitium citius corrigatur: cogitare enim debet peccator si Deus tantum tardat iustos exaudire, quod peccatores non exaudiet.
Iob. 9. Quinto ut magis oportuno tempore nobis detur, quia frequenter petimus aliquid nobis dari, quòd tamen illo tempore non expedit nobis dari. Vnde ait Apostolus: Quid oremus, ut oportet nescimus. Exod. nono. Egressus Moy- K
Ad Rom. 8. ses a Pharaone ex vrbe, extendit manus suas ad
Exod. 9. cœlum, & cessauerunt tonitrua, & grando, nec vltra stillauit pluuia super terram. Hic ostenditur nobis, quomodo per orationem vnius viri iusti, & maxime per orationem sacri collegij populus a pestilentia liberatur. In cuius exemplum nobis proponitur Moyses & Elias. Hic itaque
Iac. vlt. proponitur nobis cultus dispositionis, quo orans fulget conuersatione. Egressus Moyses a Pharaone ex vrbe: Modus supplicationis, quo orando feruet deuotione: Extendit manus suas ad dominum: fructus retributionis, quo post orationem gaudet exauditione: Quia cessauerunt tonitrua. &c.

Circa primum est sciendum, quod ad orandum disponunt serenitas affectionis, & conscien
L tiæ, sedulitas operationis meritoriæ, simplicitas intentionis rectæ. Primum significatur in Moyse, qui interpretatur assumptus de aquis. Secundum in exitu de vrbe. Tertium in recessu a facie Pharaonis, qui igitur digne vult orare necesse habet primo animam expiare a maculis peccatorum. Nam vt dicit Gregorius. Cum is qui displicet ad intercedendum mittitur, irati animus ad deterius prouocatur. Respexit enim Deus primo ad Abel, & post ad munera eius.
Iob. 9. Scimus quia peccatores Deus non audit, sed si quis facit voluntatem eius hunc exaudiet. Si cor
1.Iob 3. nostrum non reprehendit nos, &c. Ecclesiast.
Eccl. 18. decimooctauo. Ante orationem præpara ani-
Gen. 8. mam tuam. Noe non habuit signum diuinæ reconciliationis, nisi per columbam per orationem deuotam procedentem ex munda conscientia, & post submersionem hominum, in quibus notatur Auaritia, volucrum Superbia, bestiarum,
M Inuidia, reptilium & Luxuria. Moyses igitur assumptus de aquis mundus mente, & corpore meretur a domino exaudiri. Sic patet in iudic. Exod. trigesimosecundo. Moyses autem ora-
Exod. 32. bat Dominum dicens: Cur Domine irascitur furor tuus, &c. Quia ergo hodie Moyses orans in populo, & pro populo non inuenitur. Ideo ira Dei non placatur, nec pestilentiæ cessant. Secundo requiritur sedulitas bonæ operationis: non enim cessat orare, qui non cessat bene agere. Ad istud spectat impletio præceptorum. Gregorius in dialogo: Quid mirum si postulantes tarde a domino exaudimur, qui præcipientem dominum tardè aut etiam nullo modo audimus? Hinc ait Sapiens: Qui auertit
Prou. 18. aurem suam, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis. quære expositionem decimo libro Moralium, c. 5. Esa. 1. Cum multiplicaueritis orationem vestram, non exaudiam, &c. Secundo

ad

A ad hoc spectat afflictio eorum, & sustentatio
Esa. 1. proximorum. Bona est oratio cum ieiunio, & eleemosyna magis, quam thesauros auri abscondere, contra illos, qui tempore charistiæ abscondunt alimenta, & dimittunt pauperes mori, de
Tho. 12. quibus ait Sap. Qui abscondit frumenta sua, maledicetur in populis. Esa. 58. Frange esurienti pa-
Prou. 11. nem tuum: Tunc inuocabis, & dominus exaudiet, cum enim oratio sit Dei nuncius, & ascensus mentis in Deum, tot quasi plumis oratio impennatur, quot bonis operibus Deus ad misericordiam inclinatur. Vnde sicut auis sine plumis ascendere non potest, sic nec oratio sine meritis, & virtutibus aliquid proderit hoc nota in exitu de vrbe. Quia Moyses non orauit, nec per suam orationem plaga cessauit, donec de vrbe Aegyptiorum exiuit, quod designat exitum a pecca-
Esa. 52. to. Hiere. 52. Egredimini de medio eius popu-
B le meus, vt saluet vnusquisque animam suam ab ira furoris Domini, Gene. 12. Egredere de terra tua, &c.

Tertio requiritur simplicitas intentionis. Qui enim orat, vt placeat, aut vt temporalia habeat, nõ meretur a Domino exaudiri. Vnde tales repræ-
Mhatt. 6. hendit dominus: Cum oratis non eritis sicut hipocritæ tristes. Tu autem cum oras intra in cubiculum, &cæt. Sic enim Apostoli in loco secreto orã-
Act. 4. Matt. 14. Exo 9. Gen. 24. tes spiritum sanctum receperunt, ita Christus dimissa turba ascendit in montem solus orare. Hoc significatur cum dicitur quod Moy. volens orare egressus est a Pharaone. Egressus est Isaac ad meditandum in agro: sic ergo patet ex parte orantis cultus dispositionis.

Secundo ex parte orationis exprimitur modus supplicationis tetendit manus suas ad Dominum ad istum modum spectat, vt fit frequens exercitio. Luc. 18. Oportet semper orare, & non deficere. 1. ad Tesalo. 5. Sine intermissione orate. Non
C enim debet miles clipeum deponere, quamdiu videt belli periculum iminere, nec deest petendi oportunitas, vbi semper manifesta est indigen-
1.Pet. 5. tia, & necessitas aduersarius autem Diabolus semper tanquam leo rugiens circuit, quærens quem
Exo. 17. deuoret Moyses vincit Amalech. Debet etiam esse feruens desiderio, vt totum cor ad Deum eleuetur, & dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu Domini. Deutero. quarto. Inuenies dominum Deum tuum, si ex toto corde quę sieris illum, contra illos, qui corpus, & genua habent in choro, & ecclesia, & cor in foro, uel
Psal. 118. in arca. Clamaui in toto corde meo exaudi me domine, contra in corde, & corde locuti sunt disperdat dominus vniuersa labia dolosa. Ad sic orandum feruenter excitat recordatio peccatorum. quarto Reg. octauo. Si quis cognouerit plagam cordis sui, & extenderit manus suas in domo hac, tu exaudies in cœlo. Sic orauit Ezechias cum lachrymis, & exauditus est. Recordatio D
diuinorum beneficiorum dum enim orat redden- Esa. 38.
do gratias pro collatis beneficijs, inclinat Deum ad maiora conferenda. Apoca. octauo. Stetit Angelus iuxta aram templi, &cætera. Eleua-
Psal. 140. tio manuum mearum sacrificium vespertinum. Hoc sacrificium erat domino magis charum, quia designat perseuerantiam executio diuinorum iudiciorum. Isidorus ait: Cum Deo assistimus, gemere, & flere debemus, reminiscentes, quam grauia commissa, quam seuera iudicia expectamus, quam dura supplicia formidamus. Treno. tertio. Leuemus corda nostra cum manibus ad Deum. Ille cor cum manibus ad Deum leuat, & per consequens feruenter orat, qui ore, & corde diuinam misericordiam inuocat, primo ad Timo. secundo. Volo vos orare in omni loco, leuantes puras manus. Sed quid est numquid
E manus domini inualida est, & nos a tribulationibus liberare non potest, aut quod certè verum est puras manus ad Deum non leuamus sicut dicit. Esa. primo, c. Cum multiplicaueritis manus vestras, non exaudiam: manus enim vestræ sanguine plenæ sunt. Lauamini, & cætera. Debet etiam esse fidens de auxilio propter quod dicit quod extendit Moy. manus ad dominum. Vnde
Iaco. 1. ait Iacobus. Postulet in fide, nihil hæsitans, firmiter enim debet credere, quod ipse potest in omnibus nos iuuare, pestilentias fugare, morbos curare, serenitatem, vel pluuiam dare, & hoc dat, si nos digni fuerimus ista recipere.
Iob 13. Quod credens Iob dicebat, etiam si occiderit me, in ipso sperabo. Sed mirum est quod nos credamus ista a domino obtinere quotidie peccando, nunquam vitam corrigendo. Vnde nullus debet mirari, si dominus pestilentias immittit, sed mirari omnes debemus, quia plures non immittit. Fidens ergo debet esse de auxi-
F lio, proprium enim est Dei misereri, non solum, quia ipse est summè misericors, sed etiam, quia in rebus desperatis suam misericordiam ostendit. Vnde clamant discipuli: Domine, salua nos
Matth. 8. perimus.

Vltimo proponitur fructus retributionis, quo orans gaudet exauditione: ad litteram enim virtute deuotæ orationis cessant tonitrua, grando, &
Iob 15. pluuia, & omnis pestilentia. Amen dico uobis, ait veritas: si quid petieritis patrem in nomine
Dan. 3. meo, dabit uobis. Cessat spiritualiter tonitruum tentationis mundi, orando enim tres pueri liberati sunt de fornace huius mundi, quæ incensa est stupa superbiæ picę immunditiæ, malleolis auaritiæ, napta vanæ gloriæ. Cessat grando persecutionis diabolicæ. Hæc est cythara, cuius sono dulci a Saule malus spiritus effugatur. Cessat pluuia carnalis immunditiæ, quia hoc
1.Reg. 16. genus Dœmoniorum non eijcitur, nisi in ora- Matt. 17.

tione,

G tione, & ieiunio. Sic ergo in quacunque ſimus tribulatione poſiti ad dominum per orationem debemus recurrere.

De Officio diuino.

DE diuino officio quomodo debet dici deuotè, reuerenter, & integrè quære in tabula de oratione, de contemplatione, de deuotione, de modo faciendi diuinum officium, 92.b.
Exo.15. Exo. vigeſimoquinto. Egreſſa eſt Maria tenens tympanum ideſt denota anima mundo tympano cordis, & deuoto tympano oris cantans diuinas laudes.

Quære. quarto a. Anima deuota Deum orando alloquitur, & cætera. Item Abraam abigebat muſcas, & cætera. Quære. 52. a. Præuenerunt
Pſal.67. principes coniunctibus in medio iuuencularum
H tympaniſtriarum. Quære 145. b. Confitebor tibi in vaſis pſalmi id eſt faciam de corde meo pſalterium ſpirituale ad laudandum Deum, & Auguſtin. in Pſal. decimo octauo. Pſalentes intelligere debemus quæ proferimus, vt humano more, non quaſi auium voce cantemus: nam merulæ, & pſittaci, corui, & picæ, ſæpe ab hominibus docentur quæ neſciunt. Apoc. Seruiunt ei die ac nocte in templo eius: quia die, & nocte debemus
Pſal.118. Pſal.47. pſallere deuote. Media noctè ſurgebam ad confitendum tibi. Pſallite Deo noſtro pſallite: pſallite regi noſtro, pſallite ſapienter. Pſalle-
Apo. 14. re ergo debemus domino in gratiarum actione, quæ eſt finis, & conſummatio orationis. Et iſte ſunt voces, quas audiuit procedere Ioannes de templo ab Angelis gratiarum actiones Angelicis affectionibus ſimiles qui propter continuam contemplationem, & inextiguibilem ardorem
I inceſſabiliter, & infatigabiliter ſuum laudant creatorem, vt dicitur in eccleſiaſtica hierarchia.

Vnde illi, qui deuoto, & inflammato animo
Eſa.6. dicunt diuinas laudes ſub typo Seraphin deſcribuntur. Eſa. ſexto. Seraphin ſtabant ſubter illud ſex alæ, & ſequitur: Clamabant ſanctus, & cætera. Quære. 20. b. & 30. b. Iob 38. Dicitur contra illos qui non veniunt ad chorum vbi eras, cum me laudarent aſtra matutina, & con-
Num.11. tra illos, qui tardè ad horas veniunt dicitur extrema caſtrorum deuorauit ignis. Eſa. vigeſimoſexto. Anima mea deſiderauit te in nocte. Quære. 4. b. 76. a.

Quando oramus Deum alloquimur, cum legimus, & diuinum officium dicimus Deus nobis loquitur, ex quo patet cum quanta reuerentia debemus audire Deum nobis loquentem, cuius verba debent inflammare corda noſtra, ut dicit anima deuota in Cant. quinto. Anima mea liq- K
ue facta eſt, vt dilectus locutus eſt. Quære vigeſi- Can.5.
mooctauo, & 52. a. Vbi eras cum me laudarent aſtra matutina, & iubilarent omnes filij Dei? Iob 38. a
Quia pigri, carnales, accidioſi, laudibus diuinis cum deuotis hominibus non vacant, nec in lætitia cordis iubilant, ſed ſi aliquando ſunt in choro dormitant, uel inania cogitant. Iubilatio dicitur quando cordis lætitia ore exprimitur, ſed penitus non expletur, quia iubilus eſt gaudium, quod non poteſt taceri, nec penitus exprimi. Hæc eſt lingua Paradiſi quam frequenter experiuntur, non accidioſi, & indeuoti, ſed deuote, & alacriter ſe habentes in exercitio diuini officij, quibus aſſiſtunt Angeli vacantes
cum eis gratiarum actioni. Eccleſ. decimoquin- Eccl.15.
to. Cibauit illum pane vitæ, & intellectus; ſicut enim de vite amputantur palmites infructuoſi, ut vberius creſcant fructuoſi: quia pauco- L
rum fœcunditas plus valet, quam multorum ſterilitas, ſic ſecundum Apoſtolum vtilius eſſet pauca cum ædificatione proferre, quam multa ſine fructu mentis immo cum Dei contemptu
breui tempore tranſcurrere. Vnde Apoc. Vo- 2.Cor.14.
lo quinque verba in eccleſia ſenſu meo loqui, vt eos inſtruam quam decem millia verborum in lingua. Linguam dicit linguam peregrinam, quę ſi audiatur non tamen intelligitur. Vnde Auguſtinus in Pſal. decimooctauo: Pſallentes intelligere debemus quæ proferimus, ut humano more non quaſi auium voce cantemus. Nam merulæ, & pſittaci, & corui, & picę & huiuſmodi uolucres ſæpe ab hominibus docentur ſonare, quæ neſciunt. Scienter autem cantare naturæ hominis diuina voluntate conceſſum eſt. Vn-
de Pſal. c. Pſallam & intelligam. Vnde quidam Pſal. c.
multa dicunt, & quod dicunt non attendunt, quaſi non ſit melius homini qui vnum habet panem M
in manibus, & illo veſcitur, quam aſino qui centum portat, & nullo reficitur.

Quia lingua congruit in duo opera naturæ in guſtum, & loquelam. Ideo ſpiritus ſanctus, qui linguam erudit docet nos laudare, docet nos orare, docet nos poſtulare: docet nos laudare in pſalterio operationis, in cythara compaſſionis, in tympano mortificationis, in choro mutuæ vnitatis, in organo mentalis io-
cunditatis. Hæc omnia operantur vnus, at- 1.Cor.12.
que idem ſpiritus diuidens ſingulis prout vult. Apocalip. quinto. Vigintiquattuor ſeniores, Apoc. 5.
& cætera. Seniores ſunt propter honeſtatem, & morum matutitatem. Cythara de ligno aridо, & concauo corpus mortificatum, & cor humiliatum, chordæ memoria diuerſorũ ludibriorũ, & opprobriorum, & paſſionis ſuæ: phyalæ auręæ plenæ odoramentis corda pura plena cogitationibus ſanctis.

Et

A Et nota illud 1. Regum decimoſexto. Vidi filium Iſai fortiſſimum robore, ſcientem pſallere, &c. Nota totam hiſtoriam, & quomodo in cythara cantans expellebat ſpiritum malum a Saule.
Laus. Laus diuina in ſcriptura, quandoque vocatur prophetia. primo Regum decimo. Dixit Samuel ad Saul: Obuium habebis gregem prophetarum deſcendentium de excelſo, & ante eos pſalterium, & tympanum, & tybiam ipſoſque prophetantes, & inſiliet in te ſpiritus domini, & prophetabis cum eis, & mutaberis in virum alterum, &c. Quia ad litteram quando volebant prophetare tangebant inſtrumenta muſicalia, eo quod in ſono harmonico anima bene diſpoſita multum delectatur, & de facili rapitur: vnde qui deuotè cantant diuinas laudes de facili rapiuntur ad contemplationem. Lucæ ſecundo. Facta eſt ſubito cum Angelo, qui incæperat gloria in excelſis multitudo cœleſtis exercitus laudantium, & dicentium:
Pſal. 67. Gloria in excelſis: Quia Deum deuotè laudan-
B tibus Angeli ſtatim ſe aſſociant. Iuxta illud. Præuenerunt principes coniuncti pſallentibus.

Cantu ſponſus capitur, virtus acuitur, aſperum pectus mollitur, & ira placatur, ſomnus, ac quies immittitur, vigilia indicitur, cura deponitur, clementia ſuadetur. Quæ omnia patent per Macrobium. libro ſecundo, ideo ait: In hac vita omnis anima muſicis ſonis capitur, ut non ſolum, qui ſunt habitu cultiores, uerum vniuerſæ barbaricæ nationes cantus, quibus ad ardorem virtutis animentur, uel ad molliciem voluptatis reſoluantur exerceant, ut nullum ſit tam immite tamque aſperum pectus, quod non oblectamentorum talium teneatur affectu. Ita denique omnis animæ habitus cantibus gubernatur, ut ad bella progreſſuri, & inde regreſſuri, moueantur cantu, & exercitatione, & rurſum incitando virtutem dat ſomnos adimitque: nec non curas etiam immittit, & retrahit, iram ſuggerit, clementiam ſua-
C det, corporũ quoque morbis medetur. Et quid mirum ſi inter homines muſicæ tanta eſt dominatio. Aues quoque ut luciniæ, id eſt Philomelæ, & Cigni alienæ ibidem genus cantuum veluti quadam diſciplina artis exerceant. Nonnullæ nec aues terrenæ, ſeu aquatiles beluæ inuitante cantu in recia ſponte decurrunt. Vnde poeta:

Fiſtula dulce canit, volucrem dum decipit auceps.

Et paſtoralis fiſtula paſtum progreſſis imperet gregibus.

Micheæ ſecundo. Cantabant canticum cum ſuauitate. Certe ſi cantus Philomenæ aut ouinæ cordulæ, id eſt de inteſtinis ouium factæ ſuauis eſt ad audiendum miro modo debet eſſe ſuauis cantus animæ deuotæ Deum laudantis. Co-
Ad Col.3. loſſ. 3. In pſalmis, & hymnis, & canticis ſpiritualibus in gratia cantantes in cordibus, &c. ſecundum gloſſam pſalmi ſunt de moribus humanis, hymni de laudibus diuinis, cantica de bonis æternis. Nota quomodo Dauid ordinauit diuerſos ſiue ſeptem ordines cantantium in templo domini. Pſallam ſpiritu pſallam, & mente quere in tabula de oratione. D

De obedientia, & inobedientia.

PRælato præcipienti aliquid contra Deum, vel animam non eſt obediendum. Exemplum, quia enim Balaam ibat contra voluntatem
Dei ad maledicendum populo; ideo aſina, per Num. 22.
quam deſignatur ſubditus quantumcunque calcaribus pungeretur nolebat tranſire. tertio Regum 17. Dixit dominus ad Eliam: Coruiſque
præcepit vt paſcant te ibi: quia enim obediebat 3.Reg.17
ſuperiori ſuo, ideo inferiora ei obediebant animalia ſilueſtria, nec volebant recedere, niſi poſt benedictionem eius habitam in quo ſignificatur quod quodammodo redierat ad innocentiam. E
Exemplum de Beato Franciſco, cui hirundo, & B Franciſcus.
aliæ aues, & piſces obediebant.

Vnde ſi nos obediremus Deo, & ſuperioribus noſtris ſicut deberemus, cœli nobis ſeruirent, & clades hominum, & morbos corporum, & chariſtias temporum inundantias aquarum noſtris orationibus auerteremus. Exemplum de Elia,
qui homo erat ſimilis nobis paſſibilis, & oratio- Iaco.5.
ne orauit, vt non plueret ſuper terram, & non pluit annos tres, & menſes ſex. Et rurſum orauit, & cœlum dedit pluuiam, & terra dedit fru-
ctum ſuum. Iudith 9. Miſit dominus ſpiritum Iudith 9.
peſſimum inter Abimelech, & viros Sichem. Abimelech pater meus, rex, ſuperbus prælatus, filius Diaboli. Sichem quod interpretatur humerus, ſunt ſubditi laborantes in officijs ſuis, inter quos incitatur aliquando ſpiritus malus diſcordię propter ſuperbiam prælatorum, quia non cõpatiuntur eis in laboribus ſuis, vel etiã in infirmi- F
tatibus eorum. Gal. 6. Fratres, & ſi præoccupa- Gal. 6.
tus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui ſpirituales eſtis, inſtruite huiuſmodi in ſpiritu lenitatis. Eſai. 6. Vidi dominum ſedentem ſuper ſo- Eſai. 6.
lium excelſum, & ea quę ſub ſolio alto erant replebant templum: Quia ſi uis eſſe cum ipſo in templo excelſo oportet quòd humilieris per obedientiam debitam ſub ipſo. Cum enim dixiſſet ſolium excelſum, & eleuatum, ne excelſum referes ad eum, qui dixit: Aſcendam ſuper altitudinem nubium, aut eleuatum referes ad eos, qui in ſuperbiam eriguntur, addidit, & ea quæ ſub ipſo erant, replebant templum, quia qui damnauit inobedientiam in Angelo, & in primis parentibus ſolos obedientes elegit, ex quibus repleat templum. Et nota quod veri obedientes, & religioſi deſignantur in malo granato. Sicut enim

in

G in malogranato omnia grana ſunt ordinata ſub vno cortice ſic in vno collegio multi fratres ſub vna obedientia, cuius exemplar fuit virgo Maria: Ecce, ait, ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum. Breue verbum, ſed perfectum, quia perfectam dat nobis formam obedientiæ, vt in omnibus, quæ facimus non noſtram, ſed Dei, & prælati voluntatem penſemus, ne quod abſit per inobedientiam apoſtatantes recedamus a Chriſto, ſicut in horto reliquerunt diſcipuli dominum, quod magnum eſt periculum, ſecundum Bernardum. Non eſt idem non obedire, & nolle obedire, nec iuſſionis ſimpliciter tranſgreſſio, ſed voluntatis ſuperba contemptio ſcelus idolatriæ reputatur, & benè idolatriæ: quia idolum eſt huius quicquid plus quam Deum colit aut diligit, filijs ergo inobedientiæ ſua voluntas idolum eſt, cuius motus contempta Dei voluntate ſequitur, & quicquid illa iuſſerit quaſi
H ſacroſanctum a talibus inobedientibus adoratur.

Et nota quomodo Paulus fuit exemplar obedientiæ. Domine, ait quid me vis facere. Sic debet ſubditus dicere prelato, in cuius ſignum ait perfectum exemplar obedientiæ, qui factus eſt obediens vſque ad mortem, non recuſat obedientiam proſperam, vel aduerſam, & de quo dicitur, quod erat ſubditus illis, ſcilicet parentibus: Pater, non mea voluntas, ſed tua fiat. Deuter. 16. Si genuerit homo contumacem filium, & proteruũ dicens ſenioribus ciuitatis, filius noſter eſt proteruus, & contumax, lapidibus obruetur, vt auferatur malum de medio veſtri. Si ergo iſtos proteruos, & contumaces ſenioribus religionis, & prælatis nominarẽt illi qui eos nouerunt, purgaremus malum conuentus, & religionis, & innocentes non vexarentur.

Sicut obedientia eſt ſumma virtus, & ſuper omnes meritoria, quia plus valet obedientia, quã victimę: Sic inobedientia eſt maximum peccatum, & ſummè a Deo punitur. Exemplum in Angelis apoſtaticis: in primis parentibus ex quorum
I vna ſimplici inobedientia, tota eorum poſteritas tam grauiter eſt punita: in Datam, & Abiron, Nume. 21. Qui prælato ſuo Moyſes eos uocanti dixerunt: Non venimus in Saule. Et ideo ut ibi patet non morte hominum puniti ſunt, ſed eos viuos deglutiuit infernus. Aperta eſt terra, & deglutiuit Datam, & operuit ſuper congregationem Abiron. Nume. 16. Refer virgam Aaron in tabernaculum teſtimonij, ut ſit ibi in ſignum rebellium filiorum Iſrael. Vt tanto acrius puniantur, quanto grauius per inobedientiam peccauerunt.

Et nota quomodo Abraam voluit obedire domino volens filium ſuum immolare. Quia dixerat ei dominus: Tolle filium tuum, quem diligis Iſaac, &c. Non enim debemus corpus noſtrum omnino interficere; ſed mortificare. Deuter. 28. K Conſtituet te dominus in caput, & non caudam. Si tamen non declinaueris ad dexteram, nec ad ſiniſtrã, nec ſecutus fueris deos alienos. Cauda verecundiora tegunturin cauda ergo cõſtituitur, qui obedit ex timore ne peccatum eius arguatur; Deos alienos ſequitur, qui inobedientiã, auaritiã, quæ eſt idolorum ſeruitus, vel aliquod emolumentum temporale ſectatur. Sed ille conſtituitur in caput, & non declinat ad dexteram, nec ad ſiniſtram, qui Chriſti exemplo capitis noſtri informatur, qui factus eſt obediens vſq; ad mortem, non recuſat obedientiam, proſpera, vel aduerſa, ſiue ſint ad conſolationem, ſiue ad temporalẽ deſolationẽ: quia finaliter eſt ad æternam conſolationem. Aliqui prælato præcipienti dicunt faciam, ſed nihil faciunt, vel male faciunt: alij malè reſpondent, ſed mandatum diligenter implent, quam parabolam ponit ſaluator in Euã- Matt. 21.
gelio de patre, qui dixit vni de filijs, vt iret in vineam, qui reſpondit vadam, & non iuit, & idem L
dixit alteri, qui reſpondit non vadam, tamen iuit: & ſequitur cp vltimus fecit voluntatem patris, non primus. Nam primus gerit typum hipocri- Act. 7.
tæ. Secundus typum pœnitentis. Act. 7. Exi de Gen. 12.
terra tua, & de cognatione tua, &c. In hoc habemus exemplum fidelis Abrahę qui obediuit in locum exire, quem accepturus erat in hæreditatem. Et exijt, neſciens quo iret. Hebr. 11. Vnde Matt. 16. Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, quantum ad proprium ſenſum, & propriam Pſal. 44.
voluntatem. Ideo animæ religioſæ dicitur: Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiſcere populum tuum, & domum patris tui, &c.

Et nota quãtę promptitudinis debeat eſſe ſubditus ad obediendum in Samuele. Ait enim: Ecce 1. Reg. 3.
ego, quia uocaſti me: & ſic multoties ſurrexit, & vocanti ſine querela, aut murmure ſe obtulit dicens ſemper: Ecce ego paratus ſum, & non ſum Pſal. 118.
turbatus. Filij Iſrael obedientes voci domini, M
intrauerunt deſertum. Viam, ait trium dierum ibimus in ſolitudinem, &c. In deſerto autem do- Exo. 7.
minus filios Iſrael obedientes rexit, ne in uictua- Deserti.
libus deficerent, protexit, ne coram hoſtibus ca- Religio.
derent: direxit, ne in ſolitudinibus uiam perderent: ſic dominus ſi ei obediamus, & eius amore Aegyptum, id eſt mundum, & temporalia dimittamus, nos protegit per ſufficientiam neceſſariorum. Eſai. 52. Ponam deſertum, quaſi delitias, & ſolicitudinem eius, quaſi ortum domini gaudium, & lætitia inuenientur in ea. Protegit cõtra uerſuciam inimicorum. Matt. 4. Ductus eſt Ieſus in deſertum, ut tentaretur a Diabolo. Sequitur, quomodo obtinuit victoriam tam in ſe, quam in membris. Dirigit ſemitam conſiliorum. In terra deſerta, inuia, & inaquoſa. Act. ſeptimo. Pſal. 62.
Dura ceruice, & incircunciſi cordibus, uos ſpiritui

A tui ſancto reſtitiſtis. Hic eſt ſpiritus peſſimus, quem miſit dominus inter Abimelech, & viros Sichem. Iudith nono. Quia inter ſuperbos ſemper ſunt rixæ, & iurgia. Superbia autem mater eſt inobedientię, ſicut humilitas obedientiæ. Spiritus autem ſanctus docet obedire, ſicut ſpiritus malus ſuadet reſiſtere.

Ait Bernardus extra Bethaniam, id eſt, domum obedientiæ neque ſtudium bonæ actionis, neque ocium ſanctæ contemplationis, nec lachrymæ pœnitentis acceptæ poterunt eſſe illi, qui ne perderet obedientiam perdidit vitam, id eſt Chriſto: Pſal. 4.
In pace in idipſum dormiam, & requieſcam. Obediens enim dormit ſilenter, & cum ſuauitate, Somnus.
quando libenter obedit, & ſine murmure. In ſomno enim dormiendo relaxatur motus cordis, & remittitur. Et ideo fiunt pulſus leues, & ſuaues. In ſomno etiam totum corpus animalis ſomni beneficio recreatur. Somnus etiam ſuauis na B
turæ benè communit. Hoc eſt ſpiritualiter in anima quando motus propriæ voluntatis ex obedientia deficit. Iob tertio. Somno meo requieſcere, &c. Et bene dicit cum regibus, & conſu- Iob 3.
libus: certè hoc eſt cum Angelis, qui ſpiritualiter Reipublicæ conſulunt, dum nos ad regnum ſibi ſocios iungunt. Hi ergo qui obediunt, in dormitorio Angelorum dormiunt: illi enim obediunt Deo, nos prælato.

Et nota contra quoſdam abſtinentes uoluntatem propriam ſequentes: Ecce in die ieiunij inuenitur voluntas vera, cum tamen Saluator di- Matt. 26.
cat: Non mea uoluntas, ſed tua fiat. Et alibi: Verumtamen non quòd ego volo, ſed quod tu. Non eſt gratum Deo illius ieiunium, qui non exequitur, quod vult prælatus, qui eſt loco Matt. 17. Mar. 9.
Dei, ſed potius quod ipſe vult. Matth. decimoſeptimo, & Marci nono. Aſſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem, &c. In Petro ſi- C
gnificatur obedientia, habuit enim vnum nomen, & tria cognomina. Proprio nomine vocatus eſt Simon, qui interpretatur obediens; primum cognomem Cephas, id eſt caput omnium, quia nihil debet facere religioſus ſine obedientia: Bariona, id eſt filius columbæ, per ſimplicitatem: Petrus, id eſt agnoſcens, per diſcretionem. Debet enim obedientia eſſe ſimplex non interrogando, quare hoc ſibi plus quam alij præcipiatur. Ioan. vigeſimoprimo. Sequere me: Ecce obedientia. Dixit: Hic autem quid? Et reſpon- Subditus.
dit ei dominus: Quid ad te? tu me ſequere. Ita Prælatus.
dicunt aliqui prælato aliquid præcipienti: Hic aut quid? quaſi diceret: quare mihi plus hoc precipis, quam alteri? Sed prælatus debet ei reſpon- Obedien
dere: Quid ad te? quaſi dicat: tu non habes de ia.
mea voluntate, vel intentione iudicare, ſed debes iuxta poſſe æquè humiliter, & ſine murmure adimplere.

Item debet eſſe diſcreta, ut nihil quod ſit contra Deum, vel animam fiat. In Iacobo ſignificatur paupertas, interpretatur enim luctator: qui enim vult ſapienter luctari cum Diabolo debet veſtimenta temporalium deponere per paupertatem. Gregorius. Quid enim ſunt terrena omnia, niſi quædam corporis indumenta? Nihil Tẽporalia.
enim proprium maligni ſpiritus in hoc mundo poſſident. Nam ſi veſtitus quis cum nudo luctatur, citius ad terram deijcitur, quia habet vnde teneatur. In Ioanne deſignatur virginitas, quia virgo electus a domino, virgo in æuum permanſit: hi enim ſequuntur agnum quocumque ierit. Geneſ. ſecundo. De ligno ſcientiæ boni, & mali ne comedas. In ligno ſcientiæ boni, & mali, quod guſtatum affert mortem, ſignificatur inobedientia. In ligno vitæ, cuius eſu perpetuatur vita, figuratur obedientia. Inobedientia eiecit Ionam de naui, quia fugit a facie domini, Dathan, & Abiron de terra, & de habitatione hominum: quia non obediuerunt Moyſi: vxorem Loth a ſtatu ſuo, & conditione humana, quia non obediuit Angelis dicentibus, ne aſpiceret retro: Adam de Paradiſo, quia comediſti de ligno, de quo præceperam tibi, ne comederes: Angelum de cœlo Saul de Regno. Et populus Iſrael, & gentem, & locum amiſit. Quære de obedientia in tabula de præceptis: quære de obedientia, Abrahæ fol. 140. a.

De operibus bonis.

GEneſ. vigeſimo. Profectus Abraham in terram auſtralem. Habitauit in terra Cades, & Sur peregrinatus eſt in Geraris. Terra habet ſoliditatem, Auſter caliditatem, Cades prin- Vide de accidia, et de ocio, de intentione operis. & 57. 105. 140.
cipium plaſmationis interpretatur, Sur acerbitas, Geraris propinquitas. Proficiſcimur ergo in ter- F
ram auſtralem, quando cordis amore ſuccenſi aſcendimus in illam æternam, & ſolidam ciuitatem, & peregrinamur inter Cades, & Sur in Geraris, quando Deo per bona opera appropinquamus ambluantes quotidie de virtute in virtutem, donec videatur Deus deorum in Syon, tenentes me- Pſal. 83.
dium ne nimis condeſcendamus fragilitati conditionis, aut ne nimis excedamus per acerbitatem rigoris: ut ſecundum mandatum legis, in omni ueſtro ſacrificio ponatur ſal. Vnde ſicut dicitur in libro de collationibus patrum: in altera lance puritatem animæ, in altera vires corporis collocemus, & incorrupti iudicis mentis præſidentis iudicio, ſic vtraque pendamus recte, vt affectu præponderante libram rectitudinis non inclinet intrinſecus, altrinſecus, nimia re-

 miſſio,

G missio, nec deprimat nimia destructio. Vnde
8. Pet. 2. dicit Petrus: Obsecro vos tanquam aduenas,
& peregrinos abstinere uos a carnalibus deside-
Militare. rijs, quæ militant aduersus animam. Multa enim
expeditio militat contra animam solam: nam ca-
ro contra eam militat per lasciuiam, mundus sug-
Bellum. gerendo potentiam, & superbiam, Diabolus per
inuidiam. Sed caro largitur suis tyronibus mo-
mentaneam voluptatem, mundus transitoriam
sublimitatem, Diabolus perpetuam calamitatem,
Christus æternam fœlicitatem. Genes. quadra-
gesimotertio. Sumite vobis de optimis terræ
Prælati. frugibus, & ferte, viro munera. Corrupti enim
prelati corruptos faciunt subditos per sua mala
exempla: sicut corrupta exemplaria, corruptos fa-
ciunt libros: vnde Chrysostomus in libro de di-
gnitate sacerdotali: Regentium mores vulgus
imitatur, & quæ in imagine, ita in vita intendens
H præsidentium studet quantum potest fieri illorum
simillimus. Prouerb. trigesimoprimo. Accin-
xit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachiũ
suum: per ocium enim torpet homo, & induci-
tur in molliciem. Deinde in fornicationem, si-
cut aqua quieta putrescit, & lutum colligit. Quan-
diu enim Dauid fortiter pugnauit continens fuit,
4. Reg. 11. sed tempore ocij adulterium commisit, similiter
Salomon. Et in uitis patrum dixerunt seniores
monachum operantem uno Dæmone pulsari. o-
ciantem innumeris. quære de hoc in tabula de ac-
Luc. 13. cidia, & de ocio. Lucæ decimotertio. Maledi-
cta ficulnea, quæ non ministrat fructum Iesu esu-
Fructus. rienti; bonis quippe operibus Iesus pascitur: ideo
præcipit quòd talis arbor infructuosa eradicetur,
& in ignem mittatur: vt quid, ait, terram occu-
Matth. 7. pat? Et alibi: Omnis arbor, quæ non facit fru-
ctum excidetur, & in ignem mittetur. Et de bo-
Arbor. na arbore. Arbor bona fructus bonos facit.
I Vnde religio in qua fiunt bona opera est arbor in
medio Paradisi, idest ecclesiæ. Arbores siluestres
fiunt domesticæ per transplantationem, quia qui
in sæculari conuersatione fuit agrestis, domesti-
catur, & bonos fructus affert per religionem.
Dicitur autem arbor bona, &c. quære 55. a. Cant.
Can. 2. octauo. Videamus si floruit vinea si flores fru-
ctus parturiunt: si floruerunt mala punica. Vi-
nea anima est, quæ videnda est per considera-
tionem, si floruerit: quia primo consideranda
est eius bona intentio, si flores fructus parturiũt,
id est, si ex bona intentione procedat bonum o-
pus. Si floruerunt mala punica, hoc est si bonum
opus conseruatur in debito feruore, qui feruor
designatur in rubedine mali punici, & acrimonia
granorum, uel in malis punicis, quæ continent
grana secundum ordinem suum, debitus ordo, &
modus operationis. Hæc enim tria pertinent ad
puritatem mentis, recta intentio debitum opus,
& debitæ circunstantiæ, quo ad modum, & or-

dinem. Esaiæ quinto. Vinea facta est dilecto, K
&cæt. Sequitur: Expectaui ut faceret uuas, fecit
Esai. 5. autem labruscas: Vinea ista, quam Christus pro-
secutus est multiplici fauore, est ecclesia, uel re-
Vinea. Ecclesia. ligio, uel anima, quæ debet producere fructus bo-
Religio. norum operum, quibus Deus potatur. Sed fa-
cit labruscas, quia labrusca habet colorem vuæ,
non autem saporem: sic multi faciunt opera, quæ
Opera. secundum exteriorem apparentiam videntur Deo
grata, & accepta, sed quia aut procedunt de im-
munda conscientia, aut fiunt indeuotè, aut ex hi-
pocrisi, ideo sunt Deo omnia insipida.

Sicut vinum, & liquor trahit secum saporem
vasis, & fructus saporem radicis, sic opera no-
stra sunt Deo placida, uel ingrata, secundum con-
ditionem uoluntatis: quia respexit Deus ad A-
bel, & ad munera eius. Ezech. primo, ubi erat
impetus spiritus, illuc gradiebantur, nec reuer-
tebantur cum ambularent. Hoc de sanctis ani-
mabus dictum est, quę tunc bonum opus, quod L
Spiritus sanctus eis suadet, statim aggrediuntur,
nec reuertuntur ad ocium, cum cœperint ire de
uirtute in uirtutem, sicut quidam, qui bona in-
choant, sed in bono incæpto, non perseuerant,
nescientes quòd qui perseuerauerit vsque in fi-
nem, hic saluus erit. Luc. duodecimo. Sint lum-
Matt. 10. bi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in mani-
bus vestris. Ibi Gregorius. Lumbos præcingi-
Gregor. hom. 13. mus: cum carnis luxuriam, per continentiam co-
arctamus, lucernam in manibus portamus, cum
per bona opera proximis nostris lucis exempla
monstramus: duo ergo sunt, quæ iubentur, ut &
munditia sit castitatis in corpore, & lumen hone-
statis in operatione, quia nec castitas bona est si-
ne bono opere, nec aliquod bonum opus est sine
castitate. Ioan. nono. Operari oportet dum dies
est, id est, quamdiu durat præsens uita: quia sex
dies sunt in quibus oportet operari: venit mors,
id est, mors continuè appropinquat, quando ne-
mo poterit operari. M
Primæ Corinth. decimotertio. Si tradidero corpus meum, ita vt ardeam,
charitatem autem non habuero, nihil mihi pro-
dest, quia bona opera non ex quantitate sui, sed
ex charitate, plus, vel minus prosunt: sicut dixit
Saluator, quòd illa paupercula, quæ duo æra mi-
nuta posuerat in ædificatione templi, plus dede-
rat, quam aliquis. Vnde dicit Glo. super illo ver-
bo: Si tradidero, &c. dicit prædicta verba. Ille
vero ardorem charitatis in se experitur, qui ad bo-
num agendum semper magis, ac magis incita-
tur. Amor enim Dei nunquam est ociosus: o- Hom. 30.
peratur enim magna, si est, si autem operari re- B. Greg.
nuit, amor non est immo nunquam fatigatur:
qui enim amat non laborat. In Campania di-
cuntur esse fontes, de quibus si mulieres biberint,
redduntur steriles. Hæ sunt aquæ deliciarum
carnalium, de quibus animę potatę, efficiuntur ste-

riles

A riles ad opera meritoria. Gen. tertio. Spinas, & tri-
bulos germinabit tibi. Quia ex infectione pri-
mi peccati, sic est terra nostræ conscientiæ corru-
pta, quòd pro bonis fructibus operum meritorio-
rum germinat spinas carnalium peccatorum, & tri
bulos spiritualium vitiorum.

In pugno siue in manu clausa sunt quinque di-
giti contracti, & palma inuoluta. In quo notan-
tur sex opera misericordiæ contracta, quæ debent
Gen. 28. esse per misericordiam extensa. Gen. 28. Vidit Ia-
cob in scala Angelos ascendentes, & descendentes
non stantes, non sedentes. Sciebant enim quod
penduli sunt gradus interscalares ipsius scalæ, &
via lubrica: stare autem in lubrico, & in pendu-
lo dispositio est ad præcipitium, vnde patet quòd
minimè bonus est qui melior esse non vult. Quia
secundum Bernardum, vir incipit nolle fieri me-
lior, vbi desinit esse bonus. Et idem ait: In via
Dei non progredi, est regredi. Quod probatur,
quia nunquam homo in eodem statu permanet.

Multi sunt verbosi, qui dicunt, & non faciunt,
B similes ficulneæ, cui Deus maledixit, quia habuit
folia verborum, sed non fructum bonorum ope-
rum. De quibus Genesis vigesimoseptimo. Vox
quidem vox Iacob est, sed manus idest opera ma-
nus sunt Esau, pilosę, hispidæ, per mala opera. Ge-
nes. secundo. Fons ascendebat de terra irrigans
vniuersam superficiem terræ, quod fit quando ex
affectu intimæ affectionis, & pietatis anima con-
siderans terram suæ originalis infectionis, & suæ
fragilitatis, & mortis diffunditur ad aridos, &
indigentes uniuersos, eos reficiens quantum in se
est per opera misericordiæ, & pietatis. Dan. no-
no. In templo erit abominatio desolationis in
loco sancto. Quia ad litteram, statua quædam
erat vel Augusti Cæsaris, vel Adriani in templo
posita, quæ non mouebatur, significans pigros,
& ociosos, & irreligiosos, qui ad exercitium bo-
norum operum non mouentur, nec exercentur.
C Semper enim caro petit affluentiam cibi, liberta-
tatem ocij, non impendenda, nec subtrahenda
omnino sunt ista: sed ne vacet ocio dum impen-
ditur cibus, sequuntur quæ conueniunt asino, vir-
ga correctionis, onus laboris, ut inter virgam, &
onus non ocio sit locus. Sicut enim labore caro
affligitur, sic ocio ipsa, & eius vitia nutriuntur,
quod maximè cauendum est iuueni sine iugo,
qui dum non tenetur vinculo obedientiæ inæ-
qualitate fraternæ societatis, quasi bos discurrens
per desideria propriæ voluntatis. Leuit. vigesimo-
quinto præcipitur: sex annis seres agrum tuum,
& sex annis putabis vineam, colligesque fru-
ctum eius, septimo anno sabbatum erit tibi re-
quiescionis Domini, agrum non seres, & vineam,
non putabis, quæ sponte gignit humus metes, &
vuas primitiarum tuarum non colliges, quasi vin-
demiarum, annus. n. requiescionis terræ est, sed

erit vobis in cibum tibi, & seruo tuo, &c. Sex annis D
in quibus agrum serere, & vineam præcipimur pu
tare, designant cursum huius vitæ mortalis, quæ
sex ætatibus voluitur, & sex diebus quibus debe-
remus viriliter, & iugiter mortificare carnem, &
nos quotidie in bonis operibus exercere, & ex pri-
mæ damnationis sententia panem nostrum in su-
dore comedere. Post sex vero annos præsentis
mortalitatis, erit sabbathum, & requies æternita-
tis: Nec ager seretur, nec vinea putabitur, quia Psal. 35.
pane cœlesti, pane Angelorum saturabimur, sine
labore, sine angustia, & vinum bibemus nouum,
inebriati ab ubertate domus Dei, & perfusi spi-
rituali lætitia. Quæ autem sponte gignit hu-
mus, non metemus, & uuas primitiarum non
colligemus, quasi uindemiam. Quia sicut his
solet fieri, ut priuatim sibi unusquisque gratus
ita Dei dona reponat, non erit illic, sed unde quis-
que habebit in bono alterius gloriam: quia in di-
spari claritate parem habemus lætitiam. Bonum
enim quo fruitur quilibet iustus, in illo posside- E
bit similiter proximus. Propter hoc Ruth sta-
bat continuè in agro ad colligendas spicas usque Ruth 2.
ad uesperam, indicans iugem mortificationem,
& bonorum operum continuationem usque ad
finalem perseuerantiam, quarto Regum quarto.
Egressus est unus de filijs prophetarum in a- 4 Reg. 4.
grum, ut colligeret herbas agrestes. Inuenit-
que quasi uitem siluestrem, & collegit ex ea
coloquintidas agri, hoc est cucurbitas agre-
stes, & amarissimas. Et sequitur quomodo ap-
posita farina facta sunt olera esibilia. Omnia Opera
enim opera pœnitentiæ, & opera meritoria sunt meritoria
acerba, uel insipida, nisi condita fuerint deuo-
tionis gratia. Sic dicitur quod filij Israel in de-
serto non potuerunt bibere aquas Marath, quia
erant amarę, sed apposito ligno indulcoratę, sunt
aquæ: quia siquis recordetur quot, & quanta Chri
stus pro nobis sustinuit in cruce, omnia debent es- F
se facilia ad portandum.

Sic Ruth in agro ex labore fatigata panem Ruth. 2.
durum scilicet pœnitentiæ intingebat in aceto,
scilicet in memoria acerbitatis passionis, quæ
reddit omnia facilia. Matth. uigesimo. Voca
operarios, & redde illis mercedem: operari de-
bet quilibet in uinea id est in ecclesia, uel in re-
ligione, uel in conscientia sua, ut per laboris
operationem perueniat ad quietis retributio-
nem, & denarij receptionem. Vnde posuit Do-
minus Adam in Paradiso idest in ecclesia, uel reli-
gione, ut operetur, & custodiret illum. Et bene
operari est signum diuinæ dilectionis, quia chari-
tas operatur magna si est, si ãt operari renuit amor
non est. Quia amor Dei nunquã est ociosus: Et ar-
bor bona fructus bonos facit: nam a fructibus. i. Matth. 7.
operibus eorum cognoscetis eos. ¶ Operario enim
debetur merces, quando fideliter laborat, quando

G mane ad opus festinat, quando opus suum continuat, quando continuatum consummat. De primo, 2. ad Thes. 3. Si quis non vult operari non manducet. Sunt enim quidam similes magistris cementariorum, qui nihil faciunt, nisi imperare, & tamen maius pretium recipiunt quam alij, qui tamen deberent manus imponere, vt possent alios rectificare, & ad fideliter operandum animare. Isti sunt paralitici, qui habent manus aridas, qui homines magis corrigunt verbo quam exemplo. Luc. 10. Messis quidem multa, operarij autem pauci. De secundo patet, quòd non debet habere dietam plenam, qui incepit operari ad nonam: nisi operando feruenter recompenset dietam perditam: & ideo vulgariter dicitur quod bonus operarius nunquam tardè venit ad opus. Eccles. 9. Quodcunque potest manus tua instanter operare. De tertio, Psal. 130. Exibit homo ad opus suum: & ad operationem
H suam vsque ad vesperam, quia finis non pugna coronat. Non enim debet operarius discontinuare opus suum, vt in vno tẽpore operetur, in alio ocietur: vna manu operetur, & alia deserat, sicut illi,
Matt. 10. qui cum affectu, & proposito peccandi operantur opera de genere bonorum. Eccles. 34. Vnus ædificans, alius destruens, quid prodest illis nisi labor? De quarto sicut in fine diei remunerantur operarij, & abijciuntur ociosi, sic erit in fine; hoc est in morte hominis, vel in iudicio generali. Roman. 2. Reddet vnicuique iuxta opera sua. Apoc. vltimo. Certè venio cito, & merces mea mecum est, dare vnicuique secundum opera sua, quia opera illorum sequuntur illos. Sed cauẽdum est nobis, ne faciamus sicut quidã improbi, qui die dominica expendunt in taberna, quicquid lucrati sunt in tota septimana: quia dum reuertimur ad peccatum, perdimus omne opus meritorium. Eccles. 19. Operarius ebriosus non locupletabitur. Gen. trigesimo. Oues concipiebant ad aspectum virgarum, &cæt. Quia est animal fecundum, sicut & columba: vnde ista duo animalia significant animam bonis operibus fœcundam, Ponuntur virgæ in canalibus, & ad earum aspectus oues concipiebant: Virgas quippe in canalibus positas cõtemplamur, & concipimus, quando rectitudinem vitæ sanctorum, & multitudinem suorum operum, & meritorum, qui cursum huius vitæ transierunt consideramus, & inde in bono opere proficimns: vnde virgæ ille fuerunt populeæ, in quo exemplum misericordiæ, propter vnguentum populeon, quod fit ex arbore populo, & ex platanis, ex quibus fit solidum, & leuigatum ædificium. Exemplum solidæ & irreprehensibilis iustitiæ, & ex amigdalis, ex quibus fit temperatissimus cibus. Exemplum temperantiæ in his tribus: si sanctos sequimur, sicut oues fœcundamur. Et ideo inuitatur anima deuota, vt sequatur, & imitetur opera & exempla sanctorum. Si ignoras te o pulcherrima mulie-
I rum idest rationalis anima Dei imagine vltra K creaturas alias insignita, egredere & abi post vestigia gregum tuorũ, idest post exempla sanctorum præcedentium. Matth. 25. Homo quidam peregrè proficiscens, &c. Sequitur: negociamini dum venio. Quære 20. a. b.

Lucæ 13. De ficulnea quam iussit euelli: Ecce iam anni tres sunt, quod fructum in ea non inuenio: Succide illam, vt quid etiam terram occupat? Ea alibi: Ficulneæ quæ fructum non habuit, maledixit.

Non apparebis in conspectu Dei tui vacuus, Can. 5. Veniat dilectus meus in hortum suum, ut comedat fructum pomorum suorum, hoc debet dicere Christo anima. Quot enim bona facimus opera, tot apponimus domino fercula. Non enim tantus dominus solum debet reuerenter recipi, sed debet etiam bonis operibus abundanter refici: qui enim modo pascunt dominum suis operibus ab ipso post mortem pascuntur delitijs spiritualibus. Lucæ primo. Seruiamus illi in sanctitate, & iustitia co L ram ipso omnibus diebus nostris: euidenter innuit iste uersiculus, quod ut domino fideliter seruiamus debet in nobis esse affectio pura in sanctitate, quia prius respexit dominus ad Abel, quam ad munera eius. Nec acceptat dominus seruitium, nisi prius acceptet animum, ut ergo opus, & seruitium sit Deo acceptum, requiritur affectio pura, secundo discretio plena, & iustitia, tertio intentio recta coram ipso, quarto continuatio perfecta omnibus diebus nostris. Nec vacat misterio, quod ait coram ipso. Tunc enim seruimus coram, quando nõ propter hominum laudem, sed propter Dei honorem nostra opera facimus. Quando ei seruimus quasi Deo, facie ad faciem præsente, Angelo assistente, Diabolo insidiante, mundo iudicante. Sed de multis seruitoribus dicit Iob 4. Ecce qui seruiunt ei non sunt stabiles, & in Angelis suis reperit prauitatem. Io. 8. Si filij Abraæ estis, opera Abraæ facite. Super quo Ambro. Scitote fratres, quia cuius opera quisque facit eius filius uocatur, unde cum Iudæi dixissent Christo: Patrem habemus Abraam, audierunt a domino: Si filij Abraæ estis opera, Abraæ facite. Sequitur: Vos ex patre Diabolo estis, & opera eius vultis perficere. Apocal. 3. Nomen habes quod viuis, & mortuus es. Talis est qui habet nomen clerici, uel religiosi, & non facit opera nomini conuenientia. Prouer. 30. Quatuor sunt minima terræ, & ipsa sunt sapientiora, &cæt. Formica quæ congregat, id est homo, qui tempore messis præsentis uitæ congregat opera meritoria, quę inueniat sibi in cęlo, id est post mortem. In Iob 9. Operari oportet dum dies est, uenit nox, quando nemo poterit operari. Apoc. 14. Opera illorum sequuntur illos. Exo. 33. Non apparebis in conspectu Dei tui uacuus. Lepusculus id est cuniculus paruus lepus, qui collocat cubile sibi

Opus. Seruitiũ.

Officium. Diuinum. Iob. 4.

M

Apo. 3.

Matt. 21. Prou. 30. Opera. Ocium.

Iob. 9. Ap. 14. c. Exo. 23. b

in

A in petra, ne vulpis possit ibi cauere, & in cauernis habitat, significans religiosos, qui in religione latitant, ne Diabolus, qui semper circuit quærens quem deuoret, ei possit nocere. Sed quandoq; accidit quòd iste uenator Diabolus quando cauernam non potest intrare per apertum malum, & peccatum ponit intus furetum malarum cogitationum, & extendit rete malarum oportunitatum. Locusta, quæ alte uolat, significat contemplatiuos, qui regem non habent, quorum regnũ non est de hoc mundo, quorum consideratio, & conuersatio in cœlis est: per turmas incedũt, quia cum Angelis conuersantur, & omnes creaturas in mente portant, ut in omnibus Deum laudent. Stellio manibus nititur, quia reptando ascendit vsque ad summitatem turris: intrat cameram regis, significans bonos actiuos, quia per bona difficilia opera ascendunt in cœlum. Exemplum de
B Ionatha, qui reptans pedibus, & manibus ascendit in montem. Vnde bona opera sunt gradus in scala Iacob, per quam ad cęlum ascendimus. Et sic stellio laborando manibus, aliquando ascendit in altum, quam contemplatiuus. Et Martha æquipollet Mariæ, ad quod degsinandum Christus hospitari uoluit in domo Marthæ. Et sic stellio laborando intrat cameram summi regis.

Proprietas stellionis est, quod nunquam mordet, quia bonus actiuus, facit quod potest, sed non
Actiuus. mordet aliquem murmurando. Si homo dormit, & serpens eum mordere uoluerit, stellio ponit caudam in aure, & excitat eum. Sic bonus actiuus, si uidet aliquem dormientem per peccatum, & pigritiam, debet eum excitare, reducendo ei mortem ad memoriam, & bona ei opera ostendendo, & ad similia exhortando, ne Diabolus ei
Ociosus. infundat venenum prauæ suggestionis, quod maximè consueuit facere ociosis. Ioseph septem an-
Gen. 41. nis fertilitatis, id est toto tempore præsentis vitæ,
C quod est tempus metendi, congregauit triticum, id est opera meritoria, quibus vixit populus septem annis sterilitatis, id est toto tempore post istam vitam, in quo nihil potest seminari, nec arari, nec meti, quia nullum opus meritorium po-
Gen. 26. test fieri. Genes. vigesimosexto. Seminauit Isaac in terra illa, & inuenit illo anno cẽtuplũ. Isaac viator, quilibet in terra quæ est præsens uita, in qua
Matt. 9. qui seminat bona opera illo anno, quo Deus eum vocabit centuplum inueniet. Centuplum ait accipietis, & vitam æternam possidebitis. Ezech.
Ezec. 40. quadragesimo. Per septem gradus ascendebatur, &c. Quia per septem opera misericordiæ, &
Opera ascendere. per septem opera virtutum ascẽdimus ad Deum. Quære de ista materia in tabula de vita actiua: de misericordia & pietate.

D

De odio, & rancore.

PRimo Ioannis tertio. Qui odit fratrem suũ, homicida est. Quia idem est præceptum de dilectione Dei, & proximi: ideo qui odit proximum, odit Deum. Et est similis dæmonibus, de quibus dicitur: Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper. Vide de amore proximi, de ira, de discordia fratrum, de charitate.

Item nota quot mala sequuntur ex odio fraterno in Cain cõtra Abel, qui occidit eum, & eiectus est a facie domini: in Esau contra Iacob, qui persecutus est eum ad mortem: in Saule contra Dauid, ideo eiectus est a regno, & reprobatus a Deo: in Herode contra Christum: in Iudæis contra Christum: in Hæreticis contra Ecclesiam. Matth. 5. Si offers munus tuũ ante altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus hẽt aliquid cõtra te, &c. Glo. Si quicquam malum animo contra
E proximum habemus, Deo placidè offerre non possumus. Bern. in libro de dispensatione, & præcepto interrogans: Quid nam consulam homini, qui aduersus quempiam commotus fuerit? Sed non a Deo, ut eum lædere velit? a Deo tamen vt libenter accipiat, si quo quomodo aliundè lædi contigerit: licet ne ita commoto, accedere ad altare? an se subtrahere interim debeat, donec compescatur commotio? nunquam mihi contingat turbatum, ad pacis accedere sacrificium: cum ira & disceptatione contingere sacramentum, in quo Deus est indubitanter, mundum reconciliãs sibi. Certè non recipitur munus quodcumque meum, quod defero ad altare, nisi ante pacato fratre, quem me fortè læsisse meminero. Quanto minus si me ipsum non pacauero prius, ut docearis offerre hostiam in carnis propriæ maceratione. Matthæi 6. Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet vobis pater vester cœlestis peccata F vestra. Sic enim petimus in oratione Dominica: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. In hoc enim maximè imitamur Diabolum, quando in corde tenemus, & non ex corde dimittimus fraternum odium: nam Dæmones semper irascuntur, & nũquam reconciliantur: nobis autem dicitur: Irascimini & nolite peccare. Vincitur autem ira Diabolica, quando remittitur ira uel offensa. Et sic de potestate Diaboli eruimur, & remissionem peccatorum consequimur. Qui enim odit fratrem 1. Io. 2. suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quo uadat, quoniam tenebræ obcæcauerũt faciem eius. Ad deponendum odium fraternum multum debet nos mouere, quia Christus de crucifixoribus ait: Pater ignosce illis, & pro inimicis, s. Luc. 23. pro nobis, crucifigi uoluit, & quotidianas, ac infinitas offẽsas, nobis remittit. Exẽplũ de Stephano: & in huius signũ manus, & brachia ad amplexũ, Act. 7

G & osculum pacis, ac reconciliationis in cruce extendit. Exemplum de filio prodigo, quem pater videns a longe, occurrit osculando, & amplexando. Luc. 15. Quære de odio in tabula de ira. Vocauit Deus seruum nequam dicens ei: Serue nequam: Omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me, nonne ergo & te oportuit misereri conserui tui, sicut & ego misertus sum tui? Ligatis pedibus, & manibus, &c. Sequitur: Sic faciet pater vester cœlestis, si non remiseritis de cordibus vestris. secundo Paralip. decimosexto. Aegrotauit Asa dolore pedum vehementissimè, nec in infirmitate sua quæsiuit dominum, sed magis in medicorum arte confisus est. Podagra est infirmitas pedum, quæ tollit gressum: sic rancor, & odium cordis tollit spiritualem profectum, & ad Deum accessum. Deuter. vigesimosecundo. Non indueris vestimento, quod ex lana linoque contextum est. Lana grossior significat ens visibile, & verba mollia, & dulcia. Linum quod est subtilius, & in tali veste occultatur significat odium cordis occultum: In corde, & corde locuti sunt. Loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum. Da illis, &c. Vnde in hoc condemnantur illi, qui verba dicunt placentia, & signa exteriora ostendunt amoris, & tamen odiũ & rancorem habent in corde, de quibus dicitur: Vox quidem vox Iacob est, sed manus, manus sunt Esau. Vestem ergo ex lana, linoque contextam contra legem portant, de quibus scriptum est. Loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem in cordibus eorum: Disperdat dominus vniuersa labia dolosa. Et iterum. In corde & corde locuti sunt. Matth. decimooctauo. Dimisit seruo decem millia talenta, quęre 71.a. Item dimitte illi vsque septuagiessepties. Quære 67.a. Genes. 37. dicitur de Ioseph, quem fratres sui vendiderunt, & ad mortem persecuti sunt, oderant eum, nec poterant ei quicquam pacificè loqui. Vnde dicunt: Merito hęc patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum, &c.

Matt. 18.

H

Psal. 11. Psal. 37.

I

De Ocio.

Vide de accidia de bono, meritorio opere. & fo. 121. 145. & 9.

QVemadmodum aqua putrescit, & sordes congregat, sic homo ociosus; vnde Hieronymus. Semper aliquid boni facito, ut te Diabolus inueniat occupatum. Matth. vigesimoprimo. Ecce iam annis tribus non inuenio in ea fructum, succide illam, vt quid etiam terram occupat? dicitur de ficulnea infructuosa, quæ designat ociosos.

Item Matth. vigesimo. Quid hic statis tota die ociosi? nota parabolam. Et Ezech. decimosexto. Hæc fuit iniquitas Sodomæ. Saturitas, abundantia panis, & ocium. Quia secundum sapientem. Omnium malorum radix est ocium.

K Vnde videmus quod ferrum, & omne metallum, quod non exercetur, rubiginatur. Ociosi, & pigri sunt similes statuis, & imaginibus, quæ videntur esse magnum quid, & tamen non est in eis sensus, neque gustus, neque motus, quoniam isti pigri non habent sensum cogitationis, nec gustũ deuotionis, nec motum bonæ operationis.

Tobias dum post bonum opus quiesceret in lecto, excæcatus fuit calidis stercoribus hirundinũ, qui post bona opera incipiunt pigritari, & ociari carnalibus, & fętidis, ac immundis cogitationibus de facili polluuntur, & excęcantur. secundo Reg. quarto. Duo principes latronum carnalis, scilicet delectatio, & Diaboli tentatio ingressi sunt feruenti die domum Isboseth, qui dormiebat in stratu suo in meridie, & interfecerunt eum. Iste gerit typum ociosorum. Genes. trigesimotertio. Habeo mecum oues & boues fætas, quas si ambulare fecero, morientur una die. Isti sunt tepidi, & ociosi, qui si extra cursum ducantur, vel si in aliquo exercitio vtili ponantur, moriuntur per impatientiam, & conquæruntur se mortuos ex labore.

L

Item de ocio accipe illud. Puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Paralisis est ocium, & accidia. Nam ociosi malis cogitationibus torquẽtur. Exemplum in Thobia quiescente stercoribus excæcato.

Matth. 8.

Thob 2.

De pulchritudine spirituali animæ.

Vide de anima deuota, de deuotione, de cõtemplatione, de uirtutibus.

DE anima deuota dicitur: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Ad pulchritudinem autem quattuor requiruntur, & ad eam quattuor inducunt, vt probatur in secundo lib. perspectiuę, lux, separatio, magnitudo, ordo. Propter lucem enim sol, luna, stellę, idest corpora cœlestia, pulchriora apparent, quam corpora inferiora. Hęc est pulchritudo sapientiæ, seu prudentiæ, quæ lumini comparatur. Contulit dominus Iudith splendorem, quia omnis eius compositio ex uirtute pendebat. Hęc est pulchritudo fidei, & sapientiæ Christi, qua propter spiritualis acquirenda, temporalia contemnuntur. Eccles. ast. quadragesimotertio. Pulchritudinem candoris eius admiratur oculus. Secundum est separatio: propter hoc enim stellæ separatæ pulchriores apparent stellis gallaciæ, quæ sunt coniunctæ, sicut candelę distinctę, pulchriores apparent igne. Hęc est pulchritudo castitatis & honestatis, & temperantiæ, quę zelans solitudinem, nescit coniunctionem. Cant. 1. Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis. In genis uerecundia, in turtura solitudo: cum sit auis amisso compare soliuaga, quia castitas est uerecunda, & solitaria. Tertium est magnitudo, propter quam solà luna pulchrior apparet cęteris syderibus, eo q̃ apparet, & videtur

M

Iud. 11.

Castitas.

A & videtur maior cum tamen in veritate sit minor multis notabilibus stellis, vt alibi probatur. Hæc est pulchritudo fortitudinis, & patientiæ: Nam ut dicit Aug. in lib. de Trinit. In spiritualibus non attenditur magnitudo molis, sed virtutis.

Fortitud.

Gen. 24. Ecce Rebecca egrediebatur habens hydriam in scapula, puella decora nimis, virgo pulcherrima, & integra viro.

Quartum est ordo, unde & litteræ benè ordinatæ, & benè dispositæ, quamuis non benè formatæ, tamen apparent pulchræ. Hæc est pulchritudo iustitiæ, qua anima ordinatur ad Deum, ad proximum, ad se, cuilibet reddẽdo, quod suum est. Can. 1. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, &c. Pulchritudo virginis iudicatur in aspectu, in vultu, in statu, in affectu, in ornatu, in ingressu, in gestu. Pulchritudo in aspectu est pulchritudo in oculis, significans simplicitatem intentionis. Can. 1. Quam pulchra es amica mea, oculi tui columbarum. Oculus animæ intentio est vnde si oculus fuerit simplex, totum corpus lucidum erit: si tenebrosum, hoc idem. Quia secundum Ambros. Intentio imponit nomen operi. Pulchritudo in vultu est pulchritudo in genis: hæc est sinceritas dilectionis. Can. 1. Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis. Sapient. 7. O quam pulchra est casta generatio cum claritate. Pulchritudo in statu est sublimiras contemplationis. Can. 7. Quam pulchra es, & quam decora carissima in delitijs: anima enim contemplatiua in delitijs absorbetur. Alioquin Beniamin adolescentulus non fieret in mentis excessu. Pulchritudo quarta est in affectu: hæc est utilitas exhortationis. Iudith vndecimo. Non est talis mulier in aspectu, &c. Pulchritudo quinta est in ornatu: hæc est suauitas orationis. Can. quarto. Pulchriora sunt ubera tua vino, & odor vnguentorum tuorum super omnia aromata. Pulchritudo sexta est in incessu: per conformitatem mortificationis. Quã pulchri sunt gressus tui in calciamentis filia principis? Pulchritudo septima est in gestu, hæc est honestas exterioris conuersationis. Quæ est ista, quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra vt luna, electa vt sol? tertio Reg. 1. Abisaac puellam pulchram nimis, quæ dormiebat cum Rege, & ministrabat ei. Abisaac interpretatur patris mei holocaustum, cor significans incensum per feruorem dilectionis, pulchra, per puritatem mentis, puella, per incorruptionem meditationis, ministrans Deo per assiduitatem orationis, & dormitans cum eo per excessum cõtemplationis: ideo adolescentulæ dilexerunt te nimis. Can. secundo. Amica mea, columba mea, formosa mea, amica charitate, unica amica mihi deuota, ut piè viuas. Columba proximis innoxia, ut omnibus placeas, quia felle caret, uel columba, ut iustè viuas. Formosa ut tibi sobriè, & piè viuas. Cant. 6. Pulchra es amica mea suauis, & decora sicut Ierusalem, terribilis, ut castrorum acies ordinata. Pulchra peccatorum confessione, ubi est prima pulchritudo. Confessio, & pulchritudo in conspectu eius, eo quòd in confessione cuncta lauantur. Suauis in sociali, & dulci conuersatione, non hispida sicut Esau, sed lenis, vt Iacob. Decora: sicut Ierusalem per fidem, in subtili, & sublimi contemplatione. Terribilis hæreticorum confutatione, vt castrorum acies ordinata, in vniuersali virtutum perfectione, multiplex est enim virtutum acies in anima pulchra, & deuota, scilicet ordinatio affectuum, disciplina morum aromata orationum, robur operis terror zeli, & conflictuum assiduitatis muneros itas, trium philosophorum quæ ex fide originem sumunt.

Iustitia.

B

C

Can. 7.

Cant. 6.

D

Psal. 97.

De Prudentia.

E

PRudentia designatur per sal; quia prudentia est condimentum omnis operis: vnde nisi modus, & prudentia teneatur, nullum opus est Deo gratum propter quod in omni sacrificio iubetur poni sal, quia sine modo, & prudentia nullum sacrificium placet Deo.

Vide de virtutib. & fol. 26. 52. 61.

Prudentia designatur per opus quartę diei, scilicet per solem, lunam, & stellas. Quære 52.a.

Leui. 2.

Prudentia, & sapientia humana, & mundana significantur per oculum sinistrum. Sapientia diuina significatur per oculum dextrum, ideo Naas Amonites, id est, Diabolus vult eruere viris Iabes Galaad oculos dextros. Quære in primo Reg. 46.a.

1. Reg. 11.

Nota quòd sapientes mundi nescierunt legere sententiam Dei latam contra se, & contra malos, sed Daniel vir prudens sapientia diuina illam scit legere, & intelligere. Quære, secundo, a.b. In Daniele.

F

Abstinentes, & continentes sunt diuinæ sapientiæ receptiui, vt patet de tribus pueris, quibus dedit Deus sapientiam, & intelligentiam, &cæt. Nota historia. Exemplum de Salomone qui dormiens, id est, a curis temporalium sequestratus, meruit recipere sapientiam regendi populum. Quære 139. a. Prouerb. trigesimo. Quattuor sunt minima terræ, & ipsa sunt sapientiora. Quære 146. a. Prouerb. sexto. Vade ad formicam o piger, & disce sapientiam, &c. Quære expositionem 8. b. Matth. vigesimoquinto. Prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus, & quia paratæ inuẽtæ sunt, intrauerunt cum sponso ad nuptias: fatuis autem dictum est: Amen dico uobis, nescio vos, & illę foris remanserunt. Vbi est aduertendum, quod triplex est prudentia, in cuius signum legimus in scriptura triplex animal de prudentia commenda-

Dan. 1.

Animal.

G ti, gallum de horarum discretione, formicam de
Prouer 6. victualium congregatione: Vade ad formicam
o piger: serpentem de sui renouatione, quia cum
senuit ieiunat, vt pellis discoreetur a mẽbris, & in
arcto foramine tollit pellem veterem: Estote pru-
Matth. 10. dentes sicut serpentes. Quære 59. a. De primo
Iob 38. scilicet de Gallo Iob: Quis dedit gallo intelli-
gentiam.

Ex istis tribus animalibus sumitur in nobis tri-
plex intelligentia, idest triplex prudentia, prima
discretionis in contritione, secunda renouationis
in confessione, tertia multiplicationis bonorum
operum in satisfactione.

De primo patet, sicut enim gallus tenebras no
ctis a luce diuina discernit, & ita tenebris proli-
xioribus, siue densioribus fortiores uoces emit-
tit, & luce propinquante dulciores: sic peccator in
corruptione tenebras culpæ propriæ discernit a
H luce diuinę gratię, & ex consideratione peccati
sui, validius gemit, ex consideratione gratiæ Dei,
dulcius respirat in veniam. Prouerb. 16. Qui sa-
piens corde est, appellabitur prudens: sapiens cor
de est, qui nec desperat ex culpa, nec præsumit
ex gratia. De secundo Iob 12. In antiquis est
sapientia, & in multo tempore prudentia, id est
in antiquatis uetustate peccati est prudentia, per
quam renouantur in confessione. Ecclesiast. 21.
Labia imprudentium narrabunt stultitiam, verba
autem prudentium statera ponderabuntur: quia
facta, & circunstantiæ aggrauantes debent solli-
citè discuti, quis, quid, vbi, quãdo, quibus auxilijs,
cui, quomodo.

De tertia prudentia Matth. 10. Estote pru-
dentes sicut serpentes. Luc. 12. Fidelis seruus, &
prudens, quem constituit dominus, &c. Quære
expositionem Prouerb. 15. Vir prudens diriget
gressus suos. Quia gressus hominum deuiant
per luxuriam, & alia peccata, per quæ totus mun-
I dus patenter deuiat a via salutis, vnde luxuria, su-
perbia, auaritia deuiant totum mundum. Deuter.
31. Gens absque consilio est, & sine prudentia:
utinam saperent discernendo præterita peccata,
intelligerent præsentia pericula, nouissima pro-
uiderent, scilicet supplicia futura.

Vnde aduerte quòd ad prudentiam spectat
agenda dirigere, cum sit auriga omnium uirtutũ,
& pericula euitare: quia enim aduersarius vester
Diabolus tanquam Leo rugiens circuit quærens
quem deuoret, &c.

Et vt dicit Leo: Non desinit hostis antiquus
deceptionis laqueos ubique prætendere, nouit cui
adhibeat æstus cupiditatis, &c. Idcirco quia uia
est aspera lapidibus, lutosa paludibus, tortuosa
collibus, ruinosa vallibus: Lapidibus offendimur,
paludibus inquinamur, cliuis lassamur, ruinis ca-
dimus. Primum ad labores, secundum ad volu-
ptates, tertium ad bonorum prosperitates, quar-
Matt. 10. tũ ad aduersitates. Matt. 10. Estote prudentes si-
cut serpentes, & simplices sicut columbæ. Quære K
105. b. Prouerb. 14. In corde prudentis requie- Prudẽtia.
scet sapientia. Vbi nota, quòd prudentia est uir-
tus sui circumspectiua, proximi eruditiua, dei con
templatiua, supplicij fugitiua, pręmij adoptiua.

Inde est, quòd a philicis assignantur quattuor
species prudentiæ, circumspectio, docilitas, con-
templatio, prouidentia. Debemus ergo habere
prudentiam in circumspectione infirmitatis pro-
prię. Matth. 10. Estote prudentes sicut serpentes,
& simplices sicut columbæ. Serpens in arctam
cauernam intrans in centralem se redigit paru-
itatem, & puluere vili pascitur; columba ad lacum
exiens, se uolando dilatat, & grano puro vescitur:
Sic religiosus cum intrat intimum conscientiæ
suæ, humiliatur, & fragilitatem ac mortis puluerẽ
meditatur, cum ad alios videndo exit charitate di-
latatur, cum ad eos non assumens, uel incorporans
sibi defectus, sed semper aliquod bonum inuenit L
in proximo, quod comendat, & quo reficitur, &
quod imitatur.

Noli ergo temere alterum iudicare, sed dilige-
re, & bona eius eligere, & te intra te circumspi- Religio-
cere. Prouerb. 2. Fili inclina cor tuum prudentiæ. sus.
Secundo habeamus prudẽtiam in docilitate, quo
ad eruditionem necessitatis alienę. Lucæ 12.
Quis putas est fidelis seruus, & prudens, quem
constituit dominus super familiam suam, ut det
illis in tempore tritici mensuram?

A qõne incipit prudentia docilitatis, quia to-
tum exercitium multorum est hodie in quęstio-
nibus, vt quamdiu viuatur semper quęratur dispẽ-
sator fidelis, vt pro modo, & capacitate auditorũ
formentur verba doctorum, dicant arcta, non alta.
Qui enim moderatur labia sua prudens est. Mat-
thæ. 24. Fidelis seruus & prudens, &c. Seruus ve-
ra humilitas, quæ debet vita alijs præcellere, vt
quicquid pingit calamo linguæ, & incausto saliuę Humili-
auctoritate humilitatis sigillet, aliter tinnitum fa- tas.
ciet in auribus, nescio si fructum in cordibus, ut M
det illis triticum, id est cibum, qui generat bonos
humores, scientiam scilicet vtilem, quę generat
bonos mores, non loliũ, vel zizaniam, quę grauãt
stomachũ, & inflationes faciunt, & tosiones, nec
nutriunt, scientias scilicet superstitiosas, & do- Scientiã.
ctrinam curiosam, & inutilem: sed sicut discipuli
exeuntes ad sata vellebant spicas: ita nos profe-
ramus, & capiamus vtiliores scientias. Vnde An- Matt. 12.
tonius cuidam monacho studenti in philosophia
dixit: Philosophum non fecisti, & monachum
perdidisti. Triticum etiam debet dare ad mensurã:
quia sicut alimenta, quæ minus sufficiunt auidius
sumuntur, ut dicit Greg. sic est de prædicatione
breui, non prolixa, non tædiosa. Habemus etiã pru
dentiam in contemplatione ueritatis diuinæ. Ba-
ruc 3. Disce Israel ubi sit prudentia, ubi sit uirtus,
ubi sit intellectus, ubi sit simul diuturnitas uitæ,
& uictus, ubi sit lumen oculorũ, & pax: cum enim

A anima auertitur ab in sensibilib. & conuertitur ad
sensibilia, & cæt. Quære. 115. b. Habeamus etiam
nos prudentiam prouidentiæ in cautela pœnæ
æternæ. Matth. 25. Prudentes virgines acceperunt
oleum in vasis cum lampadibus, media nocte cla-
mor, &cæt. Nox vita præsens, plena aduersitate
pœnæ, nigredine culpæ, caligine ignorantiæ, fri-
gore ex defectu charitatis, & amicitiæ, surgunt in
hac prudentes virgines animæ sanctæ, & incorru
ptæ, quæ se pręparauerunt, & de futuro iudicio si-
bi prouiderunt: sed quidam iacendo, torpendo,
procrastinando, nolunt in hac nocte consurgere,
sed sero, cum viderint solem in ortu suo mundum
vniuersum irradiare. Deutero. 32. Gens absque
consilio est, & sine prudentia, vtinam saperent, &
intelligerent, ac nouissima prouiderent, saperent,
cum amaritudine recogitando præterita, nouissi-
ma prouiderent cum solicitudine præcauendo, vel
prouidendo futura.

B Hęc quadruplex prudentia est in quattuor ani-
Prou. 30. mantibus terrę prudentibus. In lepusculo circum
spectè se habente, & cubile collocante, in locu-
sta sine rege ordinatè procedente, in stellione re-
pante, in formica sibi prouidente.

Prudentia informat partem intellectiuam, sa-
pientia patrem affectiuam, quia vt dicit Isidorus
in libro differentiarum: Sapientia non tantummo
Sapientia. do capimus superiora, sed etiam incognitis dele-
ctamur. Informatur autem pars affectiua per sa-
pientiam quadrupliciter, quando scilicet ex pru-
dentia circumspectiua infirmitatis proprię purga
mus nos, & delectamur in pura conscientia. 2.
Cor. 1. Gloria nostra hęc est, testimoniũ conscię-
tię nostrę, quòd in simplicitate, & charitate non
Rom. 8. in sapientia carnali, sed in gratia Dei conuersati
sumus in hoc mundo: Sapientia carnis inimica
Deo. Gratia Dei est sapientia puræ conscien-
tię, in qua anima deuota delectatur. Secundo
C quando ex prudentia malo necessitatis alienę ex-
citamur in charitate, & patientia. Colo. 4. In sa-
pientia ambulate ad eos, qui foris sunt. Iaco. ter-
tio. Quis sapiens, & disciplinatus, inter vos ostẽ-
dit ex bona conuersatione sua, opera sua in man-
suetudine sapientiæ: Quando ex prudentia con-
templatiua veritatis diuinæ contemnimus tempo
ralia, & appetimus cęlestia. Sapientiæ 6. Con-
cupiscentia sapientiæ deducet ad regnum perpe-
Prælati. tuum. Si ergo delectamini in sedibus, & sceptris
diligite sapientiam, vt in perpetuum regnetis. Et
ibidem: Diligite lumen sapientiæ, qui præestis po
pulis. Quarto ex prudentia fugitiua pœnę æter-
næ perseueramus in pęnitentia. Ecclesi. 27. Homo
sapiens permanet in sapientia sicut Sol, stultus au
tem, vt Luna mutatur. Permanet in sapientia sicut
Sol, quia perseuerat in pœnitentia. Prouerb. 29.
Virga, atque correctio tribuit sapientiam, stultus
vt Luna mutatur, quia abiecta pęnitentia ad pec-
catum reuertitur.

Peccatum enim est rota volubilior, sed sapiens D
lapide quadro firmior. Sicut dicitur in lib. de pro-
uerbijs rusticanis. Exo. 25. Cherubin vnus erat in
latere vno, & alius in altero: quia per actum pru-
dentiæ discernendum est nobis, quid expediat in
statu prosperitatis, & quid in statu aduersitatis.

Notabiliter etiam dicitur 2. Paral. 3. quòd fa-
cti sunt Cherubin opere statuario, quia in nume-
ro, pondere, & mẽsura. Sic enim disponuntur ope-
ra statuariorum, singularitas numerum non ha-
bet, leuitas non habet pondus, nec superfluitas mẽ
suram. Si ergo grauitas ponderis te reddiderit sta Religio-
bilem, si numerus socialem, si mensura frugalem, sus.
stabilem in tentatione, socialem in conuersatio-
ne, frugalem in epulatione, habebis prudentiam,
& eris Cherubin factus opere statuario. 1. Mach.
8. Comittunt Romani per singulos annos magi-
stratum suum vni homini, quia prudentia est qua
si oculus inter virtutes & dux eorũ. Vnde Seneca Princeps.
in libro de secundis Epistulis; Non præcedit ar- Prælati.
mẽta degener taurus, sed qui magnitudine, deco- E
ris cæteros vincit, elephantorum greges genero-
sissimus ducit.

Sapientes huius mundi secundum Apostolum
stulti sunt apud Deum, nec sciunt legere in libro
sapientiæ, qui est Christus, & eius crux, quibus di
citur Esa. 29. Erit vobis visio omnium sicut uerba
libri signati, quem cum dederit scienti litteras di-
cent: lege istum, & respondebit: nõ possum: signa
tus est enim, & dabitur liber nescienti litteras, di-
centq; ei lege, & respondebit, nescio litteras: quia
tam clerici scientes litteras, quam laici nescientes Clerici.
litteras contemnunt legere librum sapientiæ, qui
est Christus, secũdum Apostolum. Vnde dicitur:
Dan. 5. Sapientes Caldei. i. sapientes huius mũdi,
non poterant legere scripturã. Quia oculos habẽt,
& non videbunt, excæcauit. n. eos malitia eorum.
Isti sunt, de quib. dicitur Baruch 3. Filij Agar. s.
ancillæ, qui exquisierunt prudentiã, & sapientiam, F
quæ de terra est, & quoniam non habuerunt sapiẽ
tiam, perierunt propter suam insipientiam, & no-
ta Esdrę 4. Quomodo ille sapiens meruit corona-
ri, cui dictum est secundum quod sapientior inuẽ
tus es proximus mihi sedebis, & cognatus meus
vocaberis, & de Ioseph, qui interpretatur prin-
ceps, loquebatur sapientiam, Gen. 41. Nunquid sa
pientiorem, & consimilem tui inuenire potero:
Sapiens Ioseph in adulterij euitatione, in somnio
rũ interpretatione, in populi gubernatione, in vi-
ctualium congregatione. ¶ Quærit autem Salo-
mon, quis fructus sapientiæ? dicens Eccl. 6. Quid
hẽt amplius sapiens stulto? Respondit ibidem, ut
pergat ad vitam. Prouer. 3. Gloriam sapientes pos
sidebunt, stultorum exaltatio ignominia. ¶ Est er-
go sciendum, quod sapiens cognoscit acutius, con Sapiens.
sulit securius, eligit discretius, perficit perfectius,
& sic concupiscentia sapientiæ deducit ad regnũ
perpetuum. Sap. 6. Itaq; verus sapiens cognoscit

G acutius, quia cognoscit per altissimas causas secundum Arist. Ideo quanto cognoscit clarius, tanto incedit rectius. Est enim sapiētia recta via ad veritatem ducens secundum Aug. lib. 1. contra Academicos, nec tātum ducens, sed etiā possidens. Est. n. sapientia veritas, qua tenetur verum & summū bonū, secundum Aug. 2. lib. ar. Hæc vera sapientia sicut est speculatiua verorum, sic est operatiua bonorū. Eccle. 18. Sensati in verbis sapienter egerunt, & intellexerunt veritatem, & iustitia. Sensati in verbis scilicet diuinæ scripturæ, & iustitia agendorū, & sic consummati perfectione fidei, & morum, in quibus duobus cōstat tota perfectio viatorum: sed hodie filij Agar idest aduenæ, & extranei a sapiētia Dei, exquisierūt sapientiā, quæ de terra est, quæ terrena, aīalis, & diabolica est. Terrena quia docet vanitatē, & auaritiam: nā a maiore vsque ad minorē omnes auaritię studēt: Animalis, quia sequitur vilitatē, & immunditiam: Diabolica, quia docet voluptatē, & superbiam. Hanc sapientiam salutis suæ, aut negligunt ociositate, aut contēnunt curiositate, aut peruertunt infidelitate. Rom. 1. dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt. Isti sapientes, magi, ario li scripturā suæ dānationis, nec legere, nec intellige re, nec interpretari possunt, q̄a nec aduertere volūt quod apparuit regi Balthasar manus scribētis, Mane, Techel, Phares, quęre 16. 106. a. Hæc scriptura sapientib. huius mūdi est illegibilis, donec appareat sententia horribilis, & pœna interminabilis. Secundo verus sapiens consulit securius, licet enim homo sit natura consiliatiuus secundum Arist. 6. Ethic. Cum prudentis est bene consiliari, vt ibidem habetur. Sapientis enim est omnia ordinare. Sapientis opera sunt duo, scilicet non mentiri de quib. nouit, & mentientē posse manifestare: vnde consilium sapientis est fidele, vtile, stabile. Eccle. 21. Consilium sapientis quasi fons vitę permanet. Ideo Thobias filium instruens dicebat: Consilium a sapientiæ perquire.

Iac. 3.

Scriptura.

Thob.

I Oportet enim consiliarium esse prouidum in examinatione, maturum in deliberatione, iustū in diffinitione, expertū in executione. Vnde Ambrosius lib. 2. Officiorum consiliarius exemplo, & vsu paratior fit, vt de pręsentia saluet, pericula denūciet, iminentia expediat, remedia ferat, paratus nō tantum ad soluendū, sed ad subuertendum, &cæt. Quære in tabula de consiliarijs aduocatis. 11. b. & 58. a. Tertio verus sapiens eligit discretius. Sequitur autem electio consilium. Est enim eligere voluntarium non quodcunque, sed præconsiliatū. 3. Top. Est enim sapientia lux discretiua mortis, & vitæ. Et hæc est lux sapientis, quam sequitur in eligēdo Prouer. 13. Lex sapientis fons vitæ, vt declinet a ruina mortis.

Consiliū.

Sapiēs itaque discernit oblata, decernit discreta, & exsequitur electa: ideo oculi sapiētis semper in capite eius. Secūdo vt prouide ponderet, & imprudenter præponderet spiritualia corporalib. æterna temporalibus, honesta vtilibus, virtuosa delectabilibus, & singula sibi sapiant iuxta saporem, & valorem suum. Bern. Inuenisti sapiētiam si prioris uitæ peccata defleas, si huius seculi desideria paruipendas, si æternam beatitudinem toto desiderio concupiscas. Inuenisti sapientiam, si tibi sapiant horum singula prout sunt. Sed hodie merito quærendum, uel potius conquærendum cum Apostolo: Vbi sapiens? Vbi scriba? Vbi conquisitor huius seculi? nonne Deus stultam fecit sapientiam huius mundi? Vere stulta sapientia, qua diligitur mundus, & contemnitur Deus, ambiuntur honores, & corrumpūtur mores, acquiritur pecunia, & perditur conscientia. Esa. 5. Vhe qui sapientes estis in oculis uestris. Vbi ergo oculi sapientis? Hodie Naas Amonites uidetur eruisse uiris Iabes oculos dextros. In hoc ait uobiscum feriam pactum, ut eruam omnium uestrum oculos dextros. Naas serpens interprętatur & significat Diabolum. Iabes interptętatur siccitas, & significat animam humore gratiæ priuatam, & lumine sapientiæ destitutam: huic Diabolus oculum dextrum eruit, ne supplicia paueat, ne flagitia caueat, ne Dei sententiam expaueat, ne mundi infamiam erubescat, ne mortis incertitudinem auertat, sed talibus remanet oculus sinister acutissimus, suspiciosus ad callidita tem, iniuriosus ad iniquitatem, ambitiosus ad uanitatem, libidinosus ad uoluptatem. Hugo de S. Vict. Acceperat homo oculum contemplationis, oculum rationis, oculum carnis: Post tenebras autem peccati oculus cōtemplationis extinctus est, ut nihil uideat: oculus rationis factus est lippus, ut dubiè uideat, oculus autem carnis solus in sua claritate remansit. Oculus carnis sapientia carnis, quæ inimica est Deo. Sapientia mūdi stultitia est apud Deū. Gregorius 10. lib. Moral. Sapientia mundi est cor machinationibus tegere, sensum uerbis uelare, quæ falsa sunt uera ostendere, quę uera sunt falsa demōstrare. Hęc usu scitur, pretio discitur, ab hac duplicitas ueritatis nomine palliata diligitur, mentis peruersitas, urbanitas uocatur. Hęc sibi obsequentibus pręcipit honorū culmina quęrere, adepta uanitate gaudere, irrogata mala, ut uires suppetūt multiplicius reddere, nullis resistentibus cędere cum possibilitas deest: quicquid per malitiam explere non ualet, bonitate pactica similare.

K

1. Reg. 11

L

Hugo.

Oculus.

Rom. 8.

1. Cor. 1.

Sapientia.

Mundus.

M

Quarto uerus sapiens proficit perfectius, quod enim faciendum eligit, exequendo perficit. Matt. 7. Omnis qui audit uerba mea, & facit ea, assimilabitur uiro sapienti, qui ędificauit domū suam supra petram, &c. Sapiens enim etsi concutitur non deijcitur: hic. n. sanctus in sapiētia manet sicut Sol: stultus āt ut Luna mutat̄. Stultus. n. sēper ꝓcedit, & retrocedit, incipit, & deficit. Sed sapiēs magnanimiter inchoat, æquanimiter tolerat, longanimiter perseuerat: aut. n. secūdum Stoicos, passio in sapiētē non cadit, aut si cadit, secundum Peripateticos nō prosternit, nisi forte in sapientissimo Salomone demon-

Eccl. 27.

Constantia.

A demonstretur instantia, quia vinum, & mulieres apostatare faciunt etiam sapientes. Eccl. 19. Ibi enim prorsus non habet locum pugna, sed fuga, quia hic virtuosius prædicat sapientis conuersationi. Ideo dicit Iacobus: Quis sapiens, & disciplinatus inter vos, ostēdat ex bona conuersatione operationem suam in mansuetudine sapientiæ: ideo ad cautè ambulandum idest ad sapienter proficiēdum nos hortatur Apoc. Videte: quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed quasi sapientes redimentes tempus, quoniam dies mali sunt.

Eccl. 19.

Iac. 3.

Ephe. 5.

Nota illud: Sapientia quæ de sursum est, primū quidem pudica est, pacifica, modesta, suadibilis bonis consentiens, plena misericordia, & fructibus bonis. Estote prudētes, & vigilate in orationibus.

Iac. 3.

1. Pet. 3.

De perseuerantia.

B Perseuerantia designatur in cauda bestiæ, quæ debebat offerri in sacrificio: quia inter virtutes sola perseuerantia coronatur, finis enim non pugna coronat. Esto, ait fidelis vsque ad mortem & dabo tibi coronam vitæ. Qui perseuerauerit vsque in finem hic saluus erit. Vnde perseuerantia figuratur per vestem talarem, quam Iacob fecit dilecto filio Ioseph, tunica vsque ad talos, quæ sunt extrema pars corporis est perseuerantia boni operis vsque ad finem. Matth. 20. Cum sero esset factum idest post perseuerantiam boni operis, dixit dominus vineæ, Christus cultor, & plātator eē clesiæ procuratori suo: voca operarios, & redde illis mercedem. Quære de perseuerantia in tota tabula de opere meritorio, de virtutibus, de fortitudine.

Cōstantia Fortitudo Apoc. 2. Matt. 24

Gen. 37.

Sex diebus operatus est dominus in quo designatur continuatio boni operis toto tempore vitę præsentis, & septimę diei idest perseuerantię benedixit.

C Item perseuerantia designatur per calcaneum, est extrema pars corporis, cui serpens idest Diabolus insidiatur, vt dicitur in Gen. 3. quia Diabolus nititur perseuerantiam impedire, quam solam nouit coronari.

Gen. 3.

2. Reg. 18.

Absalon suspensus, & mortuus propter defectum perseuerantiæ. Dauid enim pater suus idest Christus remiserat ei iram: Rex vocauit puerum Absalon placatus feci verbum tuum, sed ille post modum non perseuerauit in amore patris, sed impugnauit eum. Accidit vt Absalon occurreret seruis Dauid sedens in mulo: cumque ingressus fuisset mulus subter condensam quercum, & magnā, adhęsit caput eius quercui, & illo suspenso inter cœlum & terram, mulus cui insidebat pertransijt, & sequitur: Tulit Ioab tres lanceas in manu sua, & infixit eas in corde Absalon, in quo significat peccator dimittens pœnitentiam, per quam a patre, scilicet Christo obtinuerat veniam, impugnans patrem dum, recidiuat per culpā: hic per capillos suspenditur, quando per, temporalium abundantiam in superbiam eleuatur. Suspenditur autem ad quercum, quæ porcorum fert pastum, & est arbor patula, quando ex abundantia temporalium cadit in luxuriam, quæ est iam vsque diffusa, sed illo pendente mulus pertransit: quia peccator in peccato perseuerante, caro ad mortem defluit, & currit. Mulus enim ex equo, & asina generatur. Equus est feruens, asinus hebes, quia caro nostra hebes est ad bonum, & feruens ad malum. Tres lanceas in corde eius figere, est de tribus peccatis generalibus, superbia, luxuria, auaricia, conscientiam mortaliter lęsam habere.

2. Reg. 4.

2. Reg. 18.

D

Luxuria.

Voluptas.

Peccata.

Perseuerantia, & perfectio vitæ, nostræ in vespere designatur, ad quam perfectionem pertinēt quattuor. Exemplum vitæ, modus temperantiæ, humilitas conscientiæ, finis perseuerantiæ. Primum ergo est exemplum vitæ: hora nona est, quando sol aliquantulum magis inclinatur, nec tamen omnino deficit: quia uir perfectus opera sua proponit proximis in exemplum, nec tamen ibi gloriam propriam quærit. Rom. 13. Induamur arma lucis sicut in die honeste ambulemus. Arma lucis sunt exempla perfectionis, vt sit vir perfectus, in uictu parcus, in uestitu abiectus, in sermone discretus, in opere strenuus.

Exemplū.

E

Secundus est modus temperantiæ quando ita modum tenemus in omnibus, ut neq; plus quam expedit nec minus quam necesse est, agimus, illa enim hora, quādo dies est temperantior a calore, declinans in frigore, quando nec eleuamur in prosperis, nec deprimimur in aduersis, nec mutamur vt luna, sed vniformiter manemus vt sol. Per diem sol non uret te, neque luna per noctem. Per diem prosperitatis, per noctem aduersitatis. Sol eleuatio mentis, Luna depressio, & mutatio: ergo eum per diem Sol non uret, neque luna per noctem, cuius mens non eleuatur ex prosperis, nec mutatur in aduersis, sed semper vniformiter manet, habens uerecundiam in aspectu, modestiam in gestu, prudentiam in tactu.

Tēperantia.

Psal. 120.

F

Religiosus.

Tertium est humilitas conscientiæ omnibus enim uiriliter executis, & modo debito, & alijs circunstantijs ritè obseruatis solet vana gloria titillare mentem, & ideo necessaria est humilitas conscientiæ, ut domo pensans suam infirmitatem in claustro suæ conscientiæ semper lateat per humilitatem, non egrediatur per vanitatem, ne audiat illud Aedifica mihi domum in Ierusalem, & habita ibi. Quacunque enim die egressus fueris, scito te interficiendū: unde ait Saluator Apostolis: Cū oīa bene feceritis, dicite, serui inutiles sumus, quod debuimus facere, fecimus

Humilitas.

3. Reg 2.

Luc. 17.

G cimus omnes enim noſtræ iuſticiæ quaſi pannus menſtruatæ, ſic Dina egreſſa foras, in quo deſignatur vana gloria, corrupta eſt. Sic manus Moyſi extracta de ſinu, in quo deſignatur vana gloria apparuit leproſa. Attendite, ait ne iuſticiã veſtram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis. Greg. Depredari deſiderat, qui theſaurum publicè in via portat.

Hanc humilitatem, quæ tollit vanam gloriam habes cum de te exiſtimas parua de alijs magna cum omnes honoras, & a nullo honorari deſideras, nec te dignum honore reputas. Quartum eſt finis perſeuerantiæ, tunc enim dies clauditur, & meritum terminat, & quia multi laudabiliter inchoant, qui turpiter terminant, ideo aduesperaſcente die inſiſtendum eſt,
Luc. 24. & orandum illud. Mane nobiſcum domine, quoniam aduesperaſcit, & inclinata eſt iam
H dies, quam perſeuerantiam aſſequemur, ſi nos maneamus ocioſi, non interrumpamus bonum
Pſal. 118. opus, faſtidioſi, ſi obliuiſcamur poſteriora, ſi extendamur ad interiora. Et ſic impletur illud. Ordinatione tua perſeuerat dies, quoniam omnia ſeruiunt tibi.

Et forte hæc quattuor ſignificantur in illis quattuor, quæ in veſpere videmus. Stellarum ſplendores demonſtrantur, radiorum feruores temperantur, flores clauduntur, labores, & mercedes retribuuntur. Apoc. 7. Hi qui amicti ſunt ſtolis albis, qui ſunt, & vnde venerunt. Iſti ſunt qui venerunt de magna tribulatione, & lauerunt ſtolas ſuas, & dealbauerunt in ſanguine agni. Ideo ſunt ante Thronum Dei, & ſeruiunt ei die ac nocte in templo eius, anima enim, quæ perſeuerat in oratione, & bonis operibus, ſeipſam lachrymis purgat, dum de Chriſti recogitat paſſione, & quia per amorem transformat in ſe Chriſti paſſionem, vt iam ex compaſſione, gladius, qui tranſuerberauit corpus Chriſti tranſ-
I uerberet animam talem: ideo dicitur veniſſe ex magna tribulatione. Et ſic perſeuerans eundo de virtute in virtutem, venit ad templum, & ſeruit illi, cui ſeruire regnare, eſt. Thom. 2. Filij ſanctorum ſumus, & vitam illorum expectauimus, quam daturus eſt Deus his, qui fidem ſuã nunquam mutant ab illo. Iſti, enim ſunt qui perſeuerant in bonis operibus firmi, non vacillant ſicut dubij. Eccl. 18. A mane vſque ad veſperam immutatur tempus, quia ſicut tempus eſt ſemper mutabile, ita cor illorum, qui diligunt honores, & temporalia ſemper mutabile eſt ei ſine perſeuerantiæ ſtabilitate: Sed cum dia-
Tẽptatio. bolus ſemper magis tentet in fine, quam in principio, quia ſerpens inſidiatur calcaneo ſemper magis de finali perſeuerantia timere debemus & nos animare ad perſeuerandum fortius, Sicut ſolent tranſituri ante prædones habitum mutare, & ſe armare, ne deprædentur. Idẽo Dauid videns K
ſe cognoſci a ſeruis Achis mutauit habitum vt perſeueraret in eo, quod propoſuerat Mutauit Dauid os ſuum coram Achis, & collabebat inter manus eorum. Sed qui vult perſeuerare, non de- 1. Re. 21.
bet de fauore hominum curare, ſed in ſimplicitate quæ videatur hominibus fatuitas perſeuerare.

Quære de iſta materia in tabula de hipocritis.

De non perſeuerantibus dicitur, ad tempus cre Luc. 8.
dunt, & in tempore tentationis recedunt.

De principibus ſæularibus.

Vide de aduocatis

SAul perijt per auariciam, & inuidiam, Abſalõ propter immundiciam, & Roboam, quia adhæ De conſiliariis.
ſit conſilio iuuenum, & quomodo propter auaritiam, & tirannidem, & iniuſtitiã regna a gente in De iudicibus.
gentẽ mutantur. Exod. 14. Dicitur de Pharaone L
crudeli principe perſequente, & opprimente pauperes, & innocentes, & ſequitur Electi principes De prudẽtia.
eius ſubmerſi ſunt in mari rubro deſcenderunt De prelatis. & fol.
profundum quaſi lapis. 30. 84. 107.

Eſai. 1. Principes tui infideles, ſocij furum, omnes diligunt munera, ſequuntur retributiones. 1. Reg. 12.
Quære de iſta materia in tabula de muneribus,

Baruch 3. ibi fuerunt gigantes nominati illi, Eſai. 1.
qui ab initio fuerunt ſtatura magna, ſcientes bellũ. Baruc. 3.
Non hos elegit dominus: Gigantes dicuntur principes cupidi a ge, quòd eſt terra dicti, nominati in ſuperbia, & malicijs, & oppreſſionibus famoſi ſicut illi gigantes, de quibus habetur. Gen. 6. in quo notat ſingularitas ſuperbiæ ſtatura magni, ne ſcientes miſerabilibus compati, & per miſericordiam condeſcendere. Scientes bellum id eſt ſcientes omnes tribulare, & opprimere: neſcientes iuſtè iudicare. Ideo non hos elegit dominus, quia ex ſingulari ſuperbia impugnat eccleſiam, & ex magna ſtatura non habent miſericordiam ex bellico- M
ſitate ſua non habent, iuſticiam, & quia ſunt gigantes terrenorum cupidi, ideo rectitudinem iuſtitiæ ſubuertunt.

Et nota ibi ſunt, qui dominantur populis, &c. Sequitur. Exterminati ſunt, & apud inferos deſcenderunt.

Nota quomodo ſapientia eſt neceſſaria principibus: Exemplum de Salomone, qui a domino petijt, & accipere meruit ſapientiam ad regendum populum ſibi commiſſum, & cum ſapiẽtia habuit copiam diuitiarum: vnde Sap. 6. Diligite lumen ſapientiæ qui præeſtis populis. Pſal. 2. Et nunc reges intelligite erudimini, qui iudicatis terram: quære de hoc in tabula de prudentia, & ſapientia.

Exo. 1. Præpoſuit filijs Iſrael Pharao magiſtros Officiales principes. Prelati.
operum, vt eos affligerent oneribus, tales enim officiales habent hodie principes ſæculares, & eccle-
ſiaſtici,

A ſiaſtici, & magis ſonant apud eos verba timoris,
Eccl. 7. nunquam amoris. Et nota illud: Noli fieri iudex, niſi virtute irrumpere valeas iniquitatem. Exod. 18. Prouide de omni plebe viros potentes, qui iudicent populũ oĩ tempore. Quomodo autẽ, & qua lis iuſticia principib. ſit neceſſaria, Quære 106. a. b.

Et eſt ſciendum quòd iuſticia in quattuor con
Iuſticia. Iudiciũ. ſiſtit, in diligenti cauſæ inquiſitione, in veloci, & expedita determinatione, in diſcreta iudicis diffinitione, in iuſta ſententiæ executione. De 1. Deut. 14. Quære diligenter, & ſollicitè de veritate perſpecta, ſi inuenies certum eſſe, quod dicitur, & abominationem hanc opere perpetratam ſtatim percuties habitatores vrbis illius in ore gladij, & in ſignum, quòd veritas eſt cum diligentia inquirenda, ait dominus in perſona principũ, & iudiciũ:
Gen. 18. Deſcendam, & videbo vtrum clamorem, qui venit ad me opere compleuerint, an nõ ſit ita, vt ſciam. De ſecundo, Eſa. 16. Præparabitur in miſericor
B dia ſolium eius, & ſedebit ſuper illud in veritate, in tabernaculo Dauid iudicans, & quærẽs iudicium, & reddens velociter quod iuſtum eſt. De tertio Deut. 17. Iudicabunt tibi iudicij veritate, & facies quæcunque dixerint. Prouer. 18. Accipe perſonam impij in iudicio, non eſt bonum, vt declines a ve-
3. Reg. 3. ritate iudicij. De quarto ait Salomon: Tu feciſti cum ſeruo tuo patre meo miſericordiam magnã, ſicut ambulauit in conſpectu tuo in veritate, & iuſticia, & recto corde tecum. Hæc autẽ quadruplex veritas quadrupliciter impeditur, primo per ignorantiam. Dan. 13. Fatui filij Iſrael non iudicantes, neque quod verum eſt cognoſcentes, condemnaſtis filiam Iſrael. Secundo per auaritiam. Dan. 8. Proſternetur veritas in terra. Hier. 6. A maiore vſque ad minorem omnes auaritiæ ſtudent. Tertio per perſonarum acceptionem. Eſai. 59. Corruit in plateis veritas, & æquitas non potuit ingredi, & facta eſt veritas in obliuione: æquitas eſt vt non accipiant perſonam in iudicij diffinitione. Quarto
C per puſillanimitatem, & inertiam. Baruch. 4. Non ambulauerunt per vias mandatorum Dei, nec per ſemitas veritatis, cum iuſticijs Dei ingreſſi ſunt. Apoc. 6. Sol actus eſt niger tanquam ſaccus cilici
Prelatus. Principes. nus aduerte opacitatem in nigro, vacuitatem in ſacco, aſperitatem in cilicio. Ex his collige obſcuritatem conuerſandi, cupiditatem retinendi, crudelitatem exigendi. Eufflerũt antiqui prælati, & principes in templo Dei quaſi ſol. Eccl. 50. Quia claruerunt exemplari vita, doctrinali ſcientia, vigili cura, celebri fama: ſed nec vicioſa, & ocioſa nigredine vita inficitur, ſcientia repellitur, cura negligitur, fama deſpicitur. Sol ergo factus eſt niger, quia facti ſunt vigiles dormientes, cuſtodes diſſipantes, paſtores raptores, præcones prædones: factus eſt etiam quaſi ſaccus irrecuſabilis, ad recipiendũ, inſa
Saccus. Auaricia. ciabilis ad implendum, irreſerabilis, & inſolubilis ad largiendum, tandem diſſecabilis ad perdendum. Aggei 1. Qui mercedes congregauit, miſit D
eas in ſacculũ pertuſum. Glo. in terlinearis. Si quis mercenaria negociatione, vel manu mercedes cõgregauit, illæ pecuniæ ita defluunt, ac ſi mittantur in ſaccum pertuſum: vnde ſignanter clericis dictum eſt: Vnus eſt, & ſecundum non habet, non Eccl. 4.
filium, non fratrem, & tamen laborare non ceſſat, Auaricia.
nec ſaciantur oculi eius diuitijs, nec cogitat dicẽs, cui laboro, & fraudo animam meam bonis, & hoc quoque vanitas, & afflictio maxima. Tales ſunt prælati, & clerici, & curati, qui ſecundum non habent in diuitijs, nec hæredẽ in beneficijs. Theſau-
Pſal. 38. rizant, curiam ſectantur, & laborant, & ignorant, cui congregant ea, & frequenter illud quod cõgregauerunt, deuoluitur ad manus inimicorũ ſuorũ, nec recogitant, quomodo bonis animam ſuam fraudant, ſubtrahunt liberalitatem, hoſpitalitatẽ, eccleſiæ vtilitatem, pauperibus neceſſitatem. Et ideo finaliter nihil inuenient in manibus ſuis, niſi æternam calamitatem. Factus eſt etiam ſol cilicinus, propter tirannicam crudelitatem, vt in inferio
E rum exactionibus non ſit modus, nec ſtatus, nec menſura, nec numerus, nec pondus. Conſtrue prædicamentum ab infimo ſubdito vſque ad ſummũ principem, & inuenies, quod quanto gradus ſublimior, ſtatus potẽtior, tãto exactio crudelior, & molestior: vnde ſicut recitat Aug. 4. de ciuitate Dei, De ciuit. Dei c. 4.
c. 4. Ex accepit de ter. lib. de nugis philoſophorũ: Dionides pirata captus eleganter reſpõdit Alexãdro quærenti, propter quid mare haberet infeſtũ, propter quod ait, tu totum mundum: ſed quia ego exiguo nauigio id facio, latro vocor, tu vero, quia magna claſſe, diceris Imperator: & cõcludit ex hoc Aug. q̃ regna ſine iuſticia nihil aliud ſũt, quã magna latrocinia. Quantũ ad imitationẽ eccleſiæ ibidem ſequitur Apoſtolus. Et luna tota facta eſt ſi- Apo. 6.
cut ſãguis: vnde hodie põt dicere eccleſia Chriſto. Sponſus ſanguinum tu mihi es. Exo. 4. Quia Chriſto permittente, filios ſanguinum concipit, & pa-
F rit ſedicioſos diſcordia, voluptuoſos inſolentia, põpoſos excellentia, fiducioſos irreuerentia. Rebecca ergo id eſt eccleſia clamat ad dominum: Si ſic futurum erat, quid neceſſe fuit concipere. Gemat, pul- Gen. 25.
ſet, clamet ad ſponſum, dũ ſic quadrupliciter eclipſatur, ſcilicet quantum ad imitationem clericorũ, ſcholarium, doctorum. Sequitur. Apoſtolus Et ſtel Apo. 6.
læ ceciderunt ſuper terrã, quid caſus cauſa niſi ſuperbia? vnde dicitur de primo Angelo: Quomo- Eſai. 14.
do cecidiſti de cœlo Lucifer, qui mane oriebaris. Quis ſumptus, quis apparatus, quis tumultus, quis acceſſus, quis exceſſus in prælatis: horum omnium mater eſt ambitio, & cupiditas. Hæc eſt cauda dra conis, hoc eſt illud ſignum terribile, & monſtruo- Apo. 12.
ſum, quo draco ille cauda prędicta tertiam partem ſtellarum trahebat in terram, a clericali, & cœleſti honore ad flagitioſam vitam, & ignominoſam infamiam: percuſſa eſt ergo hodie tertia pars ſolis, tertia pars lunæ, tertia pars ſtellarum, ita vt obſcuraretur tertia pars eorũ. Apo. 8. Nec eſt intelligẽda

G da ista tertia pars, quantũ ad numerum, sed quantum ad ministerium. Luc. 18. Et qui præibant, & qui sequebantur increpabant cęcum, vt taceret, ipse vero, &c. Sequitur stãs aũt: Iesus iussit cęcum adduci ad se, &c. Nota historiam: Vbi nota quod turbis increpantibus Iesus stat, & miseretur cæco. In hoc docens quod quamuis mala, & immisericors familia principum, & prælatorum non misereatur pauperibus, nec eos velit audire: ipsi exemplo domini Iesu debent eis misereri eorum quærelas, & clamores audire, eleemosynas dare, & iusticiam facere. Dan. 2. De statua, cuius caput erat de auro,
Prouer. 8. ad Ro. 13. 1. Pet. 2. &c. Quia potestas temporalis est optima, & a Deo instituta: per me, ait reges regnant, & Apo. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Qui enim potestati resistit, domino resistit. In canonica Petri: Serui subditi estote in omni timore domini non solum bonis, & modestis, sed etiam discolis. & alibi: Deum timete, regem honorificate, sed pectus & brachia sunt de argento, propter exactiones pecuniarum. In ferro nota tyrannidem: in testa vilitatem, ideo lapis diuinæ iusticiæ confringit istam statuam, quia regnum de
H gente in gentem transfertur propter iniusticias,
Principatus. &c. Ad virtuosum principaliter requiruntur, quattuor, clementia condescensionis ad indulgendum prouidentia gubernationis ad dirigendum, iusticia distributionis ad corrigendum, & dispensandum. Constantia executionis ad protegendum.

Secundum hæc quattuor legimus principes commendabiles in scriptura, Dauid clementissimum qui interprætatur vultu desiderabilis: Ioseph prudentissimum, qui interpretatur augmentum: Mathatiam strenuissimum: Iudam constantissimum. Mathatias interprætatur Deo donatus, Indas interprætatur confitens. De primo Ezec. 34. Dauid seruus meus erit princeps in medio eorũ.
2. Re. 23. Dauid sedẽs in cathedra sapientissimus princeps, interpres, rectorem te posuerunt, noli extolli esto quasi vnus ex eis. Prouer. 16. Abominabiles regi,
Eccl. 22. I qui agunt impiè, quoniam iusticia firmatur soliũ.
Eccl. 49. De secundo Eccl. 49. Ioseph princeps fratrum, stabilimentum populi, Ioseph princeps prudẽs,
Eccl. 10. & prouidus, Saluator Aegipti. Veh terræ, cuius rex puer est, & cuius principes mane comedunt: quia
Iunenes. nemo eligit iuuenes in duces, eo quod non constat eos esse prudentes. Esa. 32. Non vocabitur is, qui insipiens est, princeps. Princeps quæ digna sunt principe, cogitabit: principatus sensati erit stabilis. De tertio 1. Machab. 2. Princeps clarissimus & magnus es in hac ciuitate, & ornatus filijs, &
1. Mac. 2. fratribus. Gene. 23 Princeps Dei es apud nos De quarto, Iudas Machabeus sit nobis princeps, & ipse aget bellum domini.

De bonis principibus ecclesiasticis, & secularibus dicitur. Hi sunt nobilissimi principes multitudinis per tribus, & cognationes suas, & capita
Num. 1. Psal. 138. exercitus filiorum Israel. Nimis honorati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum. Isti sunt principes illustres ingenuitate, sublimes autoritate, insignes potestate, celebres sanctitate. Principes Iuda duces eorum prin- K
Psal. 67. cipes Zabulon principes Neptalim. De istorum
Apo. 11. autoritate, & potestate Apo. 11. Hi habent potestatem claudere cœlũ, & potestatem habent super aquas conuertendi eas in sanguinem, & percutere terram omni plaga. De potestate eorum
Aug. Apostoli. Aug. Dedit dominus potestatem Apostolis super per naturam, vt eam curarent, super elementa, vt eã
Potestas. immutarent, super aquas, vt eas a peccatis soluerent, super Angelos, vt corpus domini consecrarent, super Dæmones, vt eos fugarent, super mortem vt ipsam contemnerent.

Sed quales hodie principes sæculares, & ecclesiastici nunquam potest dici mater ecclesia: Pro patribus tuis nati sunt tibi filij, Cõstitues eos prin
Psal. 44. cipes super omnem terram. Nati quippe sunt pro Patriarchis Prophetę, pro Prophetis, Apostoli sed pro Apostolis quales sunt substituti certe ecclesię terrenæ, seu militanti potest dici illud: Veh terrę, L
cuius rex puer est, & cuius principes mane comedunt.

Isti sunt principes illustres fastu, insignes cultu,
Prouer. celebres luxu. Cum ista tridenti fuscinula euacuãt lebetes præbendarum, caldarias ecclesiarum, ollas prioratuum, cacabos prouinciarum. Principes tui
Esai. 1. infideles, socij furum, omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. De istis conqueritur ecclesia per Prophetam. Pone principes eorum sicut Oreb, & Zeb, & Zebee, & Salmana. Pone alligandos ardoribus, deuorandos a vermibus, victimandos Dęmonibus, consumendos doloribus: interpretatur enim Oreb ardor, Zeb deuoratio, Zebeæ victima, Salmana consummatus. Principes ait eorum, qui dixerunt hæreditate possideamus sanctuarium Dei: Deus meus pone illos, vt rotam, & sicut stipulam ante faciem venti, &c. Hereditate sanctuarium Dei possident, qui indignè absque M
meritis attingunt, qui auunculis, nepotulis, parentibus succedunt, vel beneficia conferunt, qui quasi
Esai. 52. hereditarium Christi patrimonium expendunt.

Ad sæculares principes spectat defendere ecclesiam iuxta illud: Super muros Ierusalem constituit custodes, principes sæculares, & ecclesiasticos: Vnde de illis duobus principibus ait dominus: Ecce duo gladij hic, quod dominus dicit sufficere ad defensionem ecclesiasticę libertatis. Vnde Esa. 60. Aedificabũt filij peregrinorum muros tuos. Quære 91. a
Can. 5.

De istis custodibus murorum Ierusalem idest de principibus temporalibus conqueritur ecclesia: tulerunt pallium meum custodes murorum,
Num. 3. quia ad litteram deprædantur ecclesiam. Naum 3. Custodes tui quasi locustæ salientes per superbiã, voraces per rapinam, paruuli tui quasi locustę locusto-

A custarum. Paruuli sunt serui in vsus principum rapientes seipsos impugnantes, ecclesias vexantes,
Esai. 13. subditos accusantes. Esa. 13. Replebuntur domus eorum draconibus, & habitabunt ibi strutiones, & pilosi saltabunt, ibi cicadæ respondebunt, ibi vlulæ in ædibus eius, & syrenę in delubris voluptatis eius. Talem familiam congregant in domibus suis hodie principes sæculares, Per dracones significatur virus iniquitatis. Draco enim est animal calidissimum, & sitit sanguinem elephantis: Vnde inter eos est continua pugna; per Dracones ergo significatur virus ini-
Hipocrit. quitatis. Per Strutiones, dolus duplicitatis: Strutio enim alas habet, & habere videtur, sed volare non potest. Vnde significat hypocritas, qui videntur esse optimi, & quod debeant in cœlum
Superbi. volare, sed semper remanent in terra. Per pilosos significatur fastus vanitatis. Isti nec gradiuntur cum gradientibus in actione, nec volant cum
B volantibus in contemplatione, sed saltant cum cicadis per elationem, nesciunt quomodo possint se gerere ex sua superbia. Per vlulas, quæ habent gemitum pro cantu, designatur quæstus cupiditatis, nam cupidi semper gemunt, & dolent, quia nunquam satis habent. Per syrenem, quæ interprætatur tractus, nam dulcedine sui cantus trahit naues, & periclitari facit, significatur laqueus cupiditatis & voluptatis, vnde ait: In de
Ministri. lubris voluptatis. Vel dracones exactores, strutiones, consiliarios, pilosi ioculatores, vlulę exactores, syrenę adulatores. Istam maledictam familiam hodie in domibus suis & curijs aggregant principes sæculares: habent enim dracones, idest, baiulos, & ministros exactores, qui ad modum draconis sitiunt, & bibunt sanguinem pauperum. Hieremiæ 2. In alijs eorum inuentus est sanguis animarum pauperum, & innocentium. Habent strutiones consiliarios dolosos, non fideles, veritatem, & iustitiam vendentes: habent
C pilosos, idest ioculatores, qui ad litteram ad diuersas figuras bestiarum se transformant, & sanctis viris, & bonis detrahunt: habent vlulas gementes, idest accusatores, & insidiatores simplicium in occulto: habent syrenes adulatores.

Principum Curiæ factæ sunt spelunca latro-
Psal. 82. num. Talibus imprecatur Psalmista maledictionem, pone principes eorum sicut Oreb, &c. Quære in præcedenti charta. Tales non sunt principes Apostolici, nec Catholici, sed principes Apostatici.

Principes sæculares, & ecclesiastici debent multum cauere a receptione munerum. Quære in tabula de muneribus. 135. a.

De iusto principe dicit illud: Facies hominis, facies leonis. Hoc etiam potest dici de princi-
Ezec. 1. pe crudeli. Vnde Ezech. 19. Leo factus est, & didicit capere prædam, hominesque comedere D

De Pietate.

DE pietate & ad quid valet, & quantum, Vide de misericordia de eleemosyna de opere meritorio.
est Deo grata: in beato Martino exemplum extat: magna enim pietas est dare de superfluo, maior dare de eo, quod pertinet ad honestatem, sed maxima est dare de necessario, quod
ad Heb. 42. fecit Martinus diuidendo pallium, quia pallium vtrumque operire non poterat. Charitas fraternitatis in nobis maneat: per hanc enim quidam placuerunt Deo, Angelis hospitio receptis. Vnde Apostolus: Pietas ad omnia va-
1. Thi. 4. let promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futuræ.

Quia diues epulo pietatem ad Lazarum paupe-
Luc. 16. rem non habuit, ideo apud patrem Abraam non inuenit pietatem, vnde gutta aquæ frigidæ denegata sibi fuit. E

Tho. 12. quia mortuos sepeliebat, esuriẽtes pascebat, nudos vestiebat: ideo Angelus ad eum missus est, illuminatus est, & bona temporalia, & spiritualia a domino recepit.

Quidam habent oculos lippos, & tenebrosos, ita quod videre non possunt, aut compati infirmitatibus aliorum contra illud. Fili elemosinã pauperis ne defraudes, & oculos tuos ne auertas a
Eccl. 4. paupere. Elemosinam pauperis defraudant qui possunt iuuare & non iuuant.

Et nota de pietate trium regum, qui Christo pauperi copiosa munera obtulerit.

Nota quanta retributio pietatis: Esuriui, &
Matt. 25. dedistis mihi manducare. Sequitur: Venite benedicti patris mei, &c. Et Christus sibi reputat talẽ misericordiã factã: Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Gen. 43. Attolens oculos Io
Gen. 43. seph vidit Beniamin fratrem suum, & ait: Iste est F
frater vester paruulus, de quo dixeratis mihi, Deus, ait, misereatur tibi fili mi. Nota totam historiam de pietate Ioseph ad fratres suos.

Et nota de pietate Christi ad nos. Vide, ait,
Ioan. 20. loca clauorum, quia totum corpus Christi apertũ est nobis, vt de quinque fontibus erumpat inundantia pitatis, & brachia extensa ad amplexum, caputque inclinatum ad osculum, vt dicamus fons scilicet pietatis ascendebat de terra, de corpore Christi per quinque fontes principes, irrigans vniuersam superficiem tertæ, totam ecclesiam. Apoc. 3. Esto vigilans, & confirma cętera, quæ mori-
Apo. 3. tura erant, uel mortua, siue per peccatum, siue per temporalium defectum. Et ideo per duplicem eleemosynam temporalem, & spiritualem est opus pietatis ad pauperes exercendum.

Hic habes exemplum de gruibus, quæ alterna-
Grus. tim vigilant pro se inuicem habentes sollicitudinem,

G nem,diſponunt vigiles, de nocte explorant aliæ ex qua parte tententur inſidiæ, præcedit vna ceteras,& per vices ſuſcipiunt vigilias. Iſti ſunt vi-
Vigiles. Can.5. giles qui cuſtodiunt ciuitatē,ſcilicet prælati. Qui diligenter circumierunt, vt ſuppleant pauperum neceſſitatem.

Crux. In cruce Chriſti fuit oliua,per quam pietas, & compaſſio deſignatur, quæ debet exuberare maximè in clericis,vt pauperibus prouideant,& ignorantes doceant,errantes ad viam ſalutis reducant. Prouer.3. Miſericordia & veritas non te deſerant: circunda eas gutturi tuo,& deſcribe eas in Tabulis cordis tui, & inuenies gratiam, & diſciplinam bonam coram Deo,& hominibus.

Sed non ſic illi,qui incraſſantur de bonis pauperum, non compatiuntur periculis animarum.
Apo.3. Prælati. Apo.3. Eſto vigilans,& confirma ea,quæ moritura erant, non enim inueni opera tua plena coram Deo. In mente ergo habe qualiter acceperis, & audieris; Cur accepiſti beneficium, ſi non vis fer-
H re ſubſidium.

Legimus de quodam milite,qui viſitabat limina beati Iacobi, qui inueniens mulierem peregrinam feſſam de die portabat manticam mulieris,& de nocte reddebat ei,& inueniens poſt modum peregrinum fere exhalantē ſpiritū ad duodecim dies rogatus ab eo poſuit eū miles ſuper equū ſuū,cū mātica mulieris, & pficiēs pedeſter ſuā peregrinationē,ægrotauit vſque ad mortē,& admonitus a militibus ſocijs,vt confiteretur, per triduū ſine verbo iacuit,& cum expectaretur exiturus,ſuſpirans ait: Gratias ago Deo, & Beato Iacobo, quia liberatus ſum. Cogitabam,ait tacitus,ꝙ confiterer;& turba Dęmonum ita me comprimebat, ꝙ non poteram; alij linguam ſtringebant, alij oculos claudebant:quid vero dicebatis,intelligebam, ſed reſpondere non poteram: ſed intrauit beatus Iacobus ferens ſiniſtra manu ſacculum mulierculæ,quem in via tuleram,& dextra baculum habens pro lancea,ſacculum pro clipeo,eleuato baculo vi-
I ſus eſt percutere Dæmones,qui me tenebant,& territi omnes fugerunt.

Omnes creaturæ,quia nobis ſeruiunt, nos inuitant ad pietatem pauperum.

2.Re.12. De pietate Dei ad Dauid,cui poſtquam dixit,
Luc.7. peccaui,audiuit,tranſtulit dominus peccatum tuū:
Luc.22. ad Magdalenam peccatricem, cui poſt lachrymas dictum eſt: Remittuntur tibi peccata tua: ad Petrum,cui poſt fletum dimiſſa eſt Chriſti negatio, & factus eſt princeps Apoſtolorum: ad latronem,
Luc.23. qui poſtquam dixit: Memento mei domine dum veneris in regnum tuum ad crucifixores, pro quibus ait: Pater dimitte illis, quia neſciunt, quid faciunt,ad omnes peccatores quotidie quib. indulget infinitas offenſas.

Luc.10. De pietate ad proximum, de Samaritano, qui alligauit vulnera ſaucitati deſignans Dei filium, qui ex pietate nimia ad nos appropinquauit carnem aſſumendo,& nos ſuo ſanguine redemit. K

Et nota de Achab cui pius Deus indulſit poſt 3.Re.12.
humiliationem: de Ezecnia, contra quem lata erat mortis ſententia,quæ fuit poſt lachrymas reuocata: de rege Niniue,& tota ciuitate,qui humili Eſai.30. Ione.3.
tati Dei ſententiam reuocauerunt.

De pietate Dei ad nos,& de pœna eorum, qui Matt.18.
pietatem non habent,ad proximos: Serue, ait, nequam omne debitum dimiſi tibi,quoniam rogaſti me. Ecce miſericordia, & pietas Dei ad nos: nonne oportuit & te miſereri? Sequitur. Ligatis pedibus, &c. Ecce pœna. Nota hiſtoriam Item de diuite epulone, qui negauit Lazaro micam panis.

De pœnis inferni & purgatorij.

Quære in tabula de morte, de iudicio, Item nota de triplici pœna, quam patitur diues Luc.16.
epulo in inferno Quære.46.b. Item de Sentētia. Dei.
trib. pœnis Inferni deſignatis tribus lanceis,quib. L
transfoſſus fuit Abſalon. Quære 48.b.& 88.b. 2.Re.18.

Et nota quomodo ianua paradiſi perpetuo claudetur malis, iuxta illud de fatuis virginibus: Matt.25.
Amen dico vobis neſcio vos. Quære 108.b.b. b. Item exprimitur malorum æterna calamitas, 130.a.b. Matth.28. Dicitur de Angelo apparente in Chriſti reſurrectione. Erat autem aſpectus eius ſicut fulgur,veſtimenta eius ſicut nix. Fulgur dicitur a furendo,& vrendo nix habet albedinem, & frigiditatem & quibus deſignetur, quod in generali reſurrectione, ſcilicet in die iudicij, damnati vrentur igne combuſtionis, & ſcindentur gladio interioris doloris, & beati dealbabuntur ſtola immortalitatis, & extinguetur in eis omnis ardor cuiuslibet carnalitatis. Vel in terremotu, qui factus eſt, tunc mentis humanę concuſſio: In fulgure, cuius natura eſt penetrabilis, & terribilis pœnæ æternæ inflicto, in cando M
re, cuius natura eſt mulcebris beatorum delectatio. Ex conſideratione enim diuini iudicij,concutitur animus humanus, dum conſiderat in eo pœnas reproborum, & delectatur conſiderando præmia beatorum. Gen.40. dicitur quod piſtor Pharaonis ſuſpenſus fuit in patibulo. Iſte piſtor Pharaonis propter abuſum temporalis lætitiæ,qui ſomniauit quod haberet,tria caniſtra farinæ ſuper caput ſuum,& in vno caniſtro,quod erat excelſius oēs cibi, qui fuerant arte piſtoria cōfecti aues comedebāt:& ſequitur ꝙ Pharao eū ſuſpēdit in patibulo,vt coniectoris veritas probaretur. Be- De lectio.
ne dicitur iſte piſtor vidiſſe ſomnium, quia quicquid eſt, delectationis illicitæ in præſenti, ſomnium eſt,& momētaneū. Farina ſubtilis eſt adiumētū in peccatis & delectationib. Tria vaſa triplex

concu-

A concupiſcentia. In caniſtro excelſiori ſignificatur ſuperbia, vbi ſunt omnes cibi, qui fiunt arte piſtoria.

Eccl.10. Initium omnis peccati ſuperbia. Aues inde comederunt, quia talibus dæmones applaudunt,
Iob 41. ipſe enim eſt rex ſuper omnes filios ſuperbiæ: Super caput ſuum, quia ſemper opprimuntur conſcientijs quodammodo, quæ uidentur uacare delitijs, & tales ſuſpendentur in patibulo, ut ueritas coniectoris probetur, quia torquebuntur in futuro pęnaliter, quando comminationes conuertuntur in executiones, ut appareat uerum eſſe, quòd Chriſtus in ſcripturis comminatus eſt eis. Apocalyp. decimonono. Vidit unum Angelum ſtantem in ſole, & clamauit voce magna dicens omnibns auibus, quæ uolabant per medium cœlum: Venite aggregamini ad cœnam magnam Dei, vt manducetis carnes regum,& tribunorum,
Pſal.57. & fortium,& equorum ſedentium in ipſis. Quia Chriſtus condemnabit eos per ſententiam in iu-
B dicio: & tunc lætabitur iuſtus cum viderit uindictam, manus ſuas lauabit in ſanguine peccatoris.

Geneſ. octauo. Clauſi ſunt fontes abyſſi, & catharactæ cœli,& prohibitæ ſunt pluuiæ de cœlo, quòd figurauit illa clauſio olei. quarto Regum quarto. Pete a vicinis tuis vaſa vacua non pauca, qualia ſunt electi Dei capaces, & claude oſtium cum intrinſecus fueris tu, & filij tui. Tunc enim uacabunt ſancti tanto gaudio, quòd non attendent, ut ad alienos ſe conuertant, Iſai. vigeſimoſexto. Vade populus meus intra in cubicula tua, claude oſtia ſuper te. Immo ita erunt rapti in excelſum diuinitatis, quod non attendent, ut afficiantur ad eos, qui vlulabunt in infimis.

Nunc autem etſi peccatis noſtris exigentibus ianua cœli claudatur: tamen ſi pulſauerimus per
C noſtram contritionem, & confeſſionem,per ſanctorum orationem aperitur. tertio Reg. octauo.
Gen.19. Si clauſum fuerit cœlum,& non pluit propter peccata eorum, & orantes in loco iſto pœnitentiam egerint, exaudies eos in cęlo. Introduxerunt Angeli ad ſe Loth, & clauſerunt oſtium, & eos qui foris erant, percuſſerunt cæcitate. Beati enim videbunt eos, ipſi autem non videbunt beatos, ſed in obſcuro carcere perpetuo concludentur. Iſai. vigeſimoquarto. Congregabuntur in congregatione unius facis in lacum, & claudentur ibi in carcerem. Ipſi autem exire non poterunt,quia ab Angelis apoſtaticis, & obſtinatis cuſtoditi ſunt. Ioſue decimo. Volui te ſaxa ingentia ad os ſpeluncæ, & ponite viros induſtrios, qui clauſos cuſtodiant. Ierem.primo. Virgam vigilātem ego video, & ollam ſuccenſam a facie Aquilonis,&c. & Matth. 24. Videbunt filium hominis venientē in nubibus cęli cum virtute magna, & maieſtate. Et Apoc.1. Videbit eum omnis oculus, & qui eū pupugerunt, & plangent ſe ſuper eum omnes tribus terræ. Itaq; virga vigilās, quam vidit Ieremias D
eſt ille oculus iudicis vigilantis,&c. quære 109.b. Reprobi ſemper erunt in timore. Deuter.28. Timebis nocte,& die,& non credes vitæ tuæ,nocte, quia reprobi ſemper erunt in tenebris,& die, quia electi ſemper erunt in luce: & non credes vitæ tuæ, quia timebunt ſeipſos. Fęditates enim, & remorſus conſcientiæ, quos habebunt erunt eis inſeparabilis materia timoris, & tremoris,vt quilibet dicat: Timor & tremor uenerunt ſuper me, Timor.
& contexerunt me tenebræ.

Vę ergo reprobis, qui propter terrenorum cupiditatem, aut tranſitoriam voluptatem ſuſtine- Pſal.54.
bunt æternam calamitatem. Sopho.1. Argentum, & aurum eorum non poterit liberare eos in die irę domini. Secundum duritiam,& impęnitens cor Reg.2.
tuum theſaurizas iram in die irę, & reuelationis Iudicium
iuſti iudicij Dei. Quibus dicitur. Dorſum & Hier.18.
non faciem oſtendam eis in die perditionis eorū. In facie perpenditur hominis uoluntas nō in dorſo: immo verſio dorſi ſignum eſt contemptus, & E
irę. Quia ſicut Deum contempſerunt, ſic ab eo contemnentur, qui ſemper eis iraſcetur, & nunquam placabitur. Vnde ait Sopho.1. Dies illa dies iræ,&c. Quære in tabula de iudicio. Colligite zizania, & alligatæ in faſciculos,vt combura- Matt.13.
tur, triticum autem in horreum meum congregate. Iob 21. Ducunt in bonis dies ſuos,& in puncto ſcilicet ſeparationis animæ a corpore ad inferna deſcendunt. Deſcenderunt in profundum quaſi lapis: Ab increpatione tua fugient, a voce Pſal.103.
tonitrui formidabunt. Illud tonitruum erit, ite maledicti, &c. Quis enim non fugiat ad ſuam cō- Matt.25.
ſcientiam,immo ad pęnitentiam, vt effugiat illam miſeriam,quando auditur vox diuinæ increpationis, & tonitruum horrendæ condemnationis, ite maledicti in ignem æternum? Has ergo miſerias per pęnitentiam effugiamus, quia tunc fugere,uel latere erit impoſſibile,apparere intolerabile, ſuſti- Iudicium
nere interminabile: quando dicent montibus, ca- Oſeæ 10
dite ſuper nos, & collibus operite. A facie iræ F
agni,&c.

Et nota pęnitentiam, & miſeriam dānatorum, quę apparet in diuite Epulone. Qui mortuus eſt,
& ſepultus in inferno, qui à delitijs nō ad delitias, Luc.16.
ſed ad miſerias tranſijt. Vnde guttam aquæ ad refrigerandum linguam petijt, quæ ſæpè viuo ęſtuauerat, ſed habere non potuit, quia pauperi Lazaro micam panis negauit: quia ſuccedit eis pro cognitione ſtultitia, & improuidentia: & quia Pauper.
fuerunt fętidi, & cōputruerunt vt iumenta in ſtercore ſuo, ideo illam ciuitatem mundiſſimam non intrabunt,quia nihil inquinatum intrabit in illam. Vnde Apoc. vigeſimoſecundo. Foris canes uenefici,idolis ſeruientes, & omnis qui amat,& facit mendacium. In perſona peccatoris dicitur Nabuchodoſor: Tibi dicitur Nabuahodono- Dan.4.

V ſor

G sor rex. Regnum tuum transiet a te, & cum bestijs, atque ferijs erit habitatio tua, idest cum malis hominibus bestialibus, & cum dęmonibus. Iusti in
Luc. 16. præsenti sustinent triplicem aduersitatem, mendicitatem paupertatis, anxietatem infirmitatis, abiectionem vilitatis. In cuius figura introducitur mẽdicus Lazarus vlceribus plenus, ad ianuam diuitis iacens. De primo Eccl. 11. Malicia vnius horę &c. De secundo Iob. 2. Qui testa saniem radebat, sedens in sterquilinio: si bona suscepimus de manu domini, mala autem quare non sustineamus. Exẽplum de Thobia. De tertio Iudic. 6. Dixit Gedeon Angelo: si Deus nobiscum est, cur apprehenderunt nos hæc mala?

Sed contra hæc tria, mali, qui gloriantur in diuitijs, & delitijs, in inferno triplicem calamitatem patientur, in cuius figura ibidem introducitur diues epulo sepultus in inferno, quia cruciatur flamma contra ardorem concupiscentiæ diuitiarum.
H Luce. 16. Clamabit crucior in hac flamma. Sitit in ligua contra venenum delitiarum. Apoc. 9. Dictum est locustis, per quas Dęmones in altum se leuantes designantur, vt non occiderent eos, sed vt cruciarent eos mensibus quinque, & tormenta eorum sicut cruciatus scorpionum, cum percutit hominem. Mensibus quinque cruciantur propter defectum quinque sensuum, vel mensibus sex secundum aliam litteram ex defectu sex operũ charitatis, & cruciatus eorũ cruciatus scorpionũ &c. Quia plerumque contingit quòd homines toxica ti sitiunt, ideo merito guttam aquę petebat, qui micam panis negauerat. Tertio confundetur extrema ignominia, ideo legitur sepultus in inferno in præsentia Lazari, & Angelorum contra ambitionem honorum. Apo. 14. Si quis adorauerit bestiam, & imaginem eius, & acceperit caracterem in fronte, aut in manu sua, hic bibit de vino iræ Dei, quod mixtum est mero in calice irę ipsius, & cruciabitur igne, & sulphure in conspectu Angelorum, & in conspectu Agni.
I Imago bestiæ est superbia, per quam assimilamur Diabolo, quę in fronte, & in manu accipitur, quando signo, & effectu prætenditur. Deut. 32. Deuorabunt eos idest damnatos, aues, idest, Dęmones per superbiam in altum se extollentes, morsu amarissimo, amarus morsus est pęna sensibilis, amarior vermis, amarissimus pęna damni, carentia scilicet visionis Dei. Deut. 32. Si acuero, vt fulgur gladium, & arripuerit vt fulgur gladium meũ iudicium manus mea, reddam vltionem hostibus meis, & his, qui oderunt me retribuam. Tunc omnis creatura surget contra reprobos, quia offenso creatore, offenditur omnis creatura. Tunc pugna-
Sap. 5. bit pro eo orbis terrarum contra insensatos. Cun-
Iudicium cta, quæ sunt adducet dominus in iudicium pro omni errato, siue bonum, sit siue malum. Erit enim malicia accusans. Apoc. 20. Iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera eorum, deferent enim secum litteras suæ mortis, K
sicut Vrias. Diabolus allegans, conscientia testificans Sapien. quarta. Venient in cognitione peccatorum suorum timidi. Anima desperans Sapien. quinto. Turbabuntur timore horribili, & mirabuntur in subitatione insperatę salutis, dicentes, &c. Nota quod sequitur. Hiere. 25. Factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea desperabilis. Psalm. 17. Dolores inferni circundederunt me, præoccupauerunt me laqueí mortis. Deus sententians Matth. 25. Ite maledicti in ignem. Idem iudex, & testis. Mala. 3. Accedam ad vos in iudicio, & ero testis velox maleficijs, & adul-
teris, & periuris, &c. Testis erit contra quem Testis.
excipi non poterit, nec de visu, nec de auditu. Omnia enim sunt oculis eius nuda, & auris zeli
eius audit omnia. Iudex qui corrumpi non po- Iudex.
test prece, vel precio, amore, vel odio. Non Prou. 6.
acquiescet cuiusquam precibus, nec recipiet pro redemptione dona plurima, cuius sententia non L
poterit mutari, nec ab illa appellari, nec poterit Sententia.
diutius protellari, nec pœna terminari, nec misericordia poterit suffragari: ignis adurens, ver-
mis corrodens, dęmon torquens. Terribilis est Heb. 10.
quædam expectatio iudicij, & ignis æmulatio, quæ consumptura est ab aduersario.

Destructio superbiæ, & maliciæ mundanæ in die iudicij designatur in submersione curruum, & equorum Pharaonis. Respexit ait dominus super castra Aegiptiorum super domos diuitias, & pompas auarorum, superborum, immundorum, & interfecit exercitum eorum, & subuertit rotas curruum, ferebanturque in profundum, scilicet inferni. Apocalip. decimooctauo. De anima impęnitente: vna die, scilicet in die iudicij, vel mortis: illa est dies iræ, calamitatis, & mi-
serię. Venient plagæ eius, mors, luctus, fa- Soplio. 1. d.
mes, & igne comburetur, quia fortis est dominus, qui iudicabit illam.

Pęnæ damnatorum designantur per aquas maledictionis, quæ faciunt computrescere femur, & M
ventrem. Quære fol. 3. b. in Leuitico.

Infernus dicitur latus per capacitatem, profundus per insatiabilitatem, inexhauribilis propter æternitatem. Esaiæ trigesimo. Præparata est ab Herithophet, &c. Esaiæ secundo. Dies domini exercituum super omnes, &c. Dies domini est dies iudicij, vel mortis tunc omnes peccatores humiliabuntur. Per cedros libani intelligũtur hypocritæ, qui gloriantur in candore exterioris auariciæ: Libanus enim interpretatur candidatio. Psalm. vigesimooctauo. Vox domini confringentis Cedros. Per quercus Ba-
san, intelliguntur inuidi: quia quercus portat ci- Esa. 2. c.
bum porcorum, & dœmones esuriunt peccata
immundorum: unde rogauerunt dominum, quod Mat. 8. d.
mitteret eos in porcos, per quos designantur immundi. Per montes excelsos intelliguntur

superbi

A superbi, vel prælati, & principes. Psal. 96. Montes sicut cera fluxerunt a facie domini. Per colles eleuatos intelliguntur sapientes huius mundi Naum. 1. Montes. Per turrim excelsam intelliguntur gloriantes in nobilitate generis. Gene. 21. De turri Babel, quam ædificabant, vt celebrarent nomen suum. Ezechiel 26. Turres suas. Esa. trigesimo. Turres. Per murum munitum intelliguntur gloriantes de potestate. Tren. secundo. Cogitauit dominus dissipare murum, &c. Hic nota de muris Iericho. Iosue sexto.
Psal. 23. Per naues Tharsis intelliguntur falsi mercatores, siue gloriantes in diuitijs. In spiritu vehementi conteres naues Tharsis. Per visu pulchra, intelliguntur gloriantes de pulchritudine corporali, quibus dicitur Esaiæ tertio. Pulcherrimi. Apocalip. primo. Gladius ex vtraque parte acutus ex eius ore exibat: Ista est Dei sententia contra malos ad damnationem
B corporis, & animæ. Esaiæ vigesimoquarto. Congregabuntur in congregatione vnius facis in lacum, & claudentur in carcere, & post multos dies visitabuntur. Bene in congregatione vnius facis, vt sint simul in pœna, qui simul fuerunt in culpa, vt patet de latronibus in vno patibulo. Matth. decimotertio. Alligate zizania per fasciculos ad comburendum: & visitabunt ad pęnam Oseæ nono. Quid facietis in die visitationis. Iste carcer est fætor sulphureus, ardor igneus, dolor perpetuus. Apocalip. secundo dicitur, quòd Diabolus missus est in carcerem, & ibidem exponitur conditio illius carceris, cum dicitur, Diabolus, qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis, & sulphuris. Stagnum, quia stat immobile, dolorem habens perpetuum: Ignis, propter ardorem sulphuris propter fœtorem, eo quòd in
C peccato finali fuit finalis impœnitentia, ardens concupiscentia, fętens ignominia. Iste est carcer Diaboli, & suorum membrorum.

Illæ septem plagæ, quas habent Angeli in Apocalipsi, dicuntur pœnæ, quæ in inferno infliguntur septem generibus hominum. Primus status Iudæorum: secundus, Gentilium: tertius, Hereticorum: quartus, falsorum fratrum: quintus pseudo Prophetarum præcurrentium Antichristum: sextus, Antichristi: septimus, dœmonum.

Septem infernales pęnæ sunt istę: Prima, est carentia visionis, quæ est maxima: quod patet, quia positis alijs pœnis sic gauderent de præsentia visionis, quòd aliàs non sentirent de ista pœna. Esaiæ vigesimosexto. Tollatur impius ne videat gloriam Dei. Secunda, ignis combustionis Matth. vigesimoquinto: Ite maledicti in ignem. Tertia, est vermis corrosionis: De istis duabus Esa. vltimo, Vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur. Quarta, est D
horror caliginis: quia licet sit ibi ignis non lucebit nisi parum, & hoc non ad eorum consolationem, sed desolationem. Matth. vigesimo- Matt. 21.
primo: Mittite eum in tenebras exteriores. Quinta, est stridor frigoris: Ibi erit fletus, & stridor dentium. Fletus ex calore resoluente, & fumo excæcante, stridor dentium ex frigore constringente, & ista duo simul agent, & in eadem parte subiecti. Cuius ratio est, quia qualitates elementorum tunc non pugnabunt ad invicem, sed in suum passum, quod erunt damnati. Et ista duo simul sentientur, & in eadem parte subiecti. Sexta, est fætor putredinis: Esai. trigesimoquarto, De cadaueribus eorum ascendebat fœtor. Septima, error: nam facies vnius, & deformitas terrebit alium: nam facies eorum erunt nigræ, & adustæ. De isto terrore Sap. 18. Sonitus descendens, &c. E

Ista pœna Inferni dicitur mala propter pœnarum acerbitatem, peior propter pœnarum diuersitatem, pessima propter pœnarum æternita- Mors.
tem, quia mors depascet eos. Hiere. vigesimoquarto. Gladio, fame, peste, ego consumam eos. Gladio ignis, fame uisionis, peste uermis. Primo Reg. 1. a. a. a. domine Deus, a. quam perutile præcauere. a. quam difficile effugere. a. quam importabile sustinere. Gen. 19.

Et nota quod pœnæ Inferni correspondebũt qualitati peccati, vt patet in Sodomis, in quorum peccato fuit ardor, & fętor: ideo igne ardente, & sulphuræ fætente perierunt.

De prælatis, & clericis.

F De hac materia vide de Clericis. De ecclesia. De Principibus. De exemplis, in alio tit. de prælatis, & sacerdotibus. De ambitione. & fo. 5.

DE ingratitudine clericorum ad Deum, quia incrassatus est dilectus, & recalcitrauit, dereliquit Deum factorem suum vnde dicitur: quod uiri verterũt dorsa ad templum Quæ re decimonono, a. Item quomodo debent orare pro populo, & mundi esse, & quomodo multi pereunt propter contractum. Apoc. Steit Angelus iuxta aram templi, & cætera, vigesimonono. b. & ibidem. Quomodo Nadab, & Abiu perierunt a flamma, quæ erupit de turribulis eorum. De eorum auaritia. Principes tui infideles, socij furum, & cætera. Quære trigesimo, a. De illis, qui plus diligunt religionem, quam prælationem. Iudic. Ficus noluit deserere dulcedinem suam, ut inter ligna promouerẽtur. Quære trigesimoseptimo, trigesimooctauo, a. b. Item de pœna debita malis prælatis, religiosis, & clericis. In Ezech. A sanctuario meo incipies. Quære quadragesimotertio, b. Si albuginem habens in oculo, si torto naso.

G Quære 69.a.quod ignis cupiditatis destruit prælatos. in Leuit. Erupit ignis de thuribulis, & consumpsit sacerdotes: quære 42.

De familiaritate mulierum, quoniam debent vitari in Esdra. Quære quinquagesimo. b. Item quod temporaliter, & spiritualiter debent nutrire subditos. Vineam meam non custodiui: quemadmodum gallina congregat pullos sub alas. Quære quinquagesimoquarto.a. Item quomodo debent subditos corrigere, docere, & informare, & scientiam scripturarum habere. Quære quinquagesimoquarto. Et de hoc quære in tabula de correctione. Item de delitijs, & voluptatib. eorum Dormitis in lectis eburneis, in Amos. Quære septuagesimoprimo, a. Et de eadem materia 73. 74. b. Item quod plus valet deuotio quam prælatio: vnde vitis noluit deserere dulcedinem suam. septuagesimoquinto.a. Item de scientia, quam prælati debent habere, in tabula de Doctoribus, 76. b. Item quomodo prælatus debet lucere, vt Sol, & alios excellere in bonis operibus, in Ecclesiastico. Sol refulgens radijs suis hebetat oculos. 78. a. b. b. b. Et ibidem de inordinato amore eorum ad nepotes, & parentes, & de indigna promotione nepotum, & parentum, & quibus rationibus prælatus dicitur Sol, & quomodo iste Sol multipliciter eclipsetur. Item quis debeat in prælatum eligi. 78. a. Item de superbia, & cupiditate eorum, 117. b. Itē de illis qui student in scientijs mundanis non curantes de scriptura. 80. & 81. a. a. a. Item qui & quales sint promouendi. In Esaia octuagesimosecundo. a. Item de diuersis conditionibus prælatorum bonis, & malis. trigesimoquarto.

H Item quomodo prælati debeant custodire ecclesiam, sed non custodiunt, immo dissipant, 84. Item de multis defectibus prælatorum, clericorum, & religiosorum. Erunt signa in Sole, Luna, & Stellis. 84. b. 85. a. b. Item de diuersis vitijs prælatorum, & clericorum. 85. a. Item de scientia, prædicatione, & correctione prælatorum. Genes. Sume arma tua. Quære 87. a. Item de delitijs, & superfluitate apparatus prælatorum. 89. a. Et illi, &cætera. Item de conditionibus, quibus impeditur a promotione, & dispensatione sacramentorum. In Leuit. Quære 90. a. Item de illis qui bona dicunt, & mala faciunt, qui contra legem seminant agrum diuerso semine, in Leuit. nonagesimotertio. a. Et ibidem de malis exemplis prælatorum, in Danie. Item quod prælati in omni virtute debent subditos excedere. 93. b. Seneca, &cætera. Item de bonis conditionibus prælati. 96. b. b. b. Item de gulositate prælatorum, & clericorum. In filijs Hely, qui extrahebant carnes de cacabo. Ad quod sequitur luxuria, ut patet in eisdem, & quomodo pater eiectus est a sacerdotio, quia non correxit durè eos, quamuis bonus esset in se. Quære centesimosecundo. a. Item de iustitia prælatorū. Quære centesimosexto. a. b. Item de eorum malis conditionibus. Psal. Deus venerunt gentes in hæreditatem tuam, &cætera. Quære 111. b. Item de insolentia, & immunditia clericorum. Apocalyp. Luna facta est sicut sanguis. 115. b. Item de correctione eorum. Adolescens tibi dico surge. 119. a. Item quales sunt eligendi. Deuteron. Date ex uobis viros sapientes, & gnaros, &cætera, 121. a. Et ibidem primi Reg. Vidi filium Isai, &cætera. Item quòd mali prælati sunt fures.. In Ieremia 135. a. Item de delitijs, & voluptatibus prælatorum: Dormitis in lectis eburneis. Amos, Quære 119. a. Et idem in Amos septuagesimooctauo, 130. b. Et de eorum delitijs, & uoluptatibus. In Apocalyp. Omnia pinguia, & cætera, 131. b. Item quòd clerici sunt oculi ecclesiæ, 140. a. In Can. Item de uarijs uitijs prælatorum, & clericorum. In Leuit. 140. b. Item de discordia prælatorum cum subditis. In libro Iudicum 144. b. Item de malis exemplis prælatorum, qui corrumpunt subditos. In Genes. 145. b. Item de prælato dicitur: Sol factus est niger tanquam saccus cilicinus. 145. b. Item de regimine prælatorum, & de bonis, & malis conditionibus eorum. 151. a. b. Item de prælatis, qui tenent mimos, & adulatores, & malam familiam. In Esaiæ 152. b. Item quomodo debent custodire subditos. 152. b. Iudicum quinto. Stellæ manentes in ordine, & cursu suo aduersus Sisaram pugnauerunt. Stellæ sunt prælati, quia ad modum stellarum debent habere simplicitatem materiæ, non subiectam contrarietati, per conscientiæ puritatem: luminositatē formæ, per famę claritatem: rectitudinem motus propter iustitiæ æquitatem: sublimitatem situs, per sapientię profunditatem. De primo scilicet de conscientiæ puritate. Eccles. 50. Quasi stella matutina in medio nebulæ, & cætera. Quære 73. a. Item 3. b. Econtrario sunt stellæ immundæ per concupiscentiam. Iob 25. Ecce stellæ non sunt mundę in conspectu eius. De secundo de claritate famæ. Baruch secundo. Stellæ dederunt lumen in custodijs suis: Sicut enim stella non est ad quam aggregatio lucis in orbe suo circumque lumen diffundens, sic prælatus & religiosus diffundunt radios famę, & boni exempli ad omnes. Econtrario sunt stellæ obscuræ per infamiam. Ezech. 32. Nigrescere faciam stellas, &c. Væ nobis, qui ad hæc tempora deuoluti sumus, in quo cęlū tegitur. Sol inde patitur Eclipsim, stellæ nigrescūt. Causa adiungitur cum dicitur, cū extinctus fueris. Res extincta fœtet, & obscuratur, quod lucidū erat: quia tales fœtentes per infamiā corrūpunt, & alios obscurant per malam uitam. Ex rati-

K

L

Stellæ.

M

Prælatus. Religiosus.

Clerici. Exēplum.

tate

A tate motus colligitur æqualitas iustitiæ: Iustitia enim virtus est, quæ omnia æquat, reddens vnicuique, quod suum est. Dan. duodecimo. Qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates. Econtraro legimus stellas erraticas per malitiam. Iudæ. 1. Hi sunt sydera errantia, &c. quære expositionem 78. b. Sydera errantia sunt planetæ, quæ mouentur duplici motu, scilicet contra firmamentum, & cum firmamento. Isti sunt Aduocati, qui per fraudem mouentur contra soliditatem iustitiæ, vt vincant causam quantumcunque sit iniusta. Mouentur etiā duplici motu, pro & contra, pro vtraq; parte paciscentes, & cum vtraque currentes, vt non dicantur stellæ a sto, stas, sed a stellio stellionis, quia crimen stellionatus incurrunt secundum legem ciuilem, quibus caligo tenebrarum, &c. Quia vt dicitur in tragedijs Senecæ: apud inferos locus est aduocatorum falsorum in balneo auri feruentissimi cum Nerone. Ex sublimitate situs colligitur altitudo sapientiæ, Iob 22. An cogitas quòd Deus excelsior te sit, & super verticem stellarum sublimatur? In quo designatur, quòd mens, quæ vult ascendere ad sapientiam, oportet eleuari a terrenis. vnde Matth. 2. In oriente, qui est locus eleuatus a terra, Magi stellam viderunt, quæ eos duxit ad Christum, qui est vera sapientiam. Econtrario legimus stellas lapsas per auaritiam. Apoc. 8. Cecidit stella magna, ardens tanquam facula. Nomen stellæ absinthium, & cecidit in tertiam partem aquarum. Facula habet ardorem, ad sinthium amaritudinem. Hi sunt cupidi, qui cadunt in terram: unde terram colunt, & cadentes adorant statuam auream, quam erexit Nabuchodonosor, id est Diabolus, ardent autem, quia æstu auaritiæ inextinguibili cruciantur. Et quia quędam pars hominum scilicet, sectatur concupiscentiam carnis, quędam concupiscentiam oculorum, quædam superbiam vitæ: ideo cecidit in tertiam partem aquarum. Aquæ enim multæ populi multi. Apocal. 17. Quære expositionem istius faculę ardentis 81. Item 3. a. Prelato præcipienti aliquid contra Deum non est obediendum. Exemplum Nume. 22. De asina, quæ quantumcunque calcaribus pungeretur a domino suo, noluit vltra procedere: quia Balaam contra voluntatem domini ibat ad maledicendum populo, Ezech. 1. Quattuor facies vni, quia prelatus debet habere faciem leonis contra malos terribiliter rugiendo, faciem hominis, benignè & humanitus peccatoribus compaciendo, ut mater filio, faciem bouis terrena, & temporalia, tractando, procurando, & vt decet distribuendo, faciem aquilę subtiliter, & sublimiter cęlestia contēplando, & orationi vacando. Et dicuntur ista animalia oculis plena: quia tam de præteritis, quam de futuris, debent esse circunspecti. Prælati recte pręsunt, si non quærunt in prælatione suam supplendam necessitatem: sed subditorū vtilitatem, sed modo omnes, quę sua sunt quęrunt, non quæ Iesu Christi. Si non habent oculum ad temporalitatem, sed ad æternitatem. Si habeant seueritatem in potestate, liberalitatem cum benignitate.

Stellas. Planetæ.

Aduocati

B

Dan. 3.

C

Obedientia. Prælatus. Pręceptū. Ezec. 1.

D

Phil. 2.

Aliquando pro causis necessarijs, mali prælati sunt deponendi, & tamen quamdiu pręsunt, & tolerantur sunt reuerendi. Et eorum præcepta, quæ non sunt contra Deum, est implendum. Et quicquid eis facimus in Deum est retorquendū. Iuxta quod dicit Saluator de talibus. Quęcunque dixerint vobis seruate, & facite, secundum opera illorum nolite facere. 4. Regum 23. Præcepit rex sacerdotibus secundi ordinis, vt proijcerent de templo Domini omnia uasa, quæ facta fuerunt Baal. Et sequitur quomodo proiecta fuerunt de templo vasa Baal. Vasa Baal effęminati: & lucus Baal deuoratur, isti sunt immisericordes & incompassibiles, lucus aluceo per antiphrasim; isti sunt ignorantes: effęminati, isti sunt molles, & carnales spadones spirituales, qui corrumpere possunt, impregnare non possunt, suscipiunt animarum curam non suscitandæ posteritatis amore, sed sciandæ voluptatis ardore. Omnes hi ab officio prælationis repellendi sunt, quia fructificare non possunt, aut nolunt. 1. Esdræ 6. Cyrus rex, id est Christus præcepit, ut in domo domini, quæ est in Ierusalem ponerentur fundamenta supportantia ædificium, & ponerentur tres ordines de lapidibus impolitis: lapides firmi supportantes ędificiū ecclesię prelati sunt stabiles in se, & supportantes infirmitates aliorum dicuntur autem impoliti, quia propter sollicitudinem, quam de his gerunt, non semper asperitatem conscientiæ reddunt, sed quia in medio populi sunt, & cum eis conuersantur aliqua venialia, quæ eos in modum pulueris obfuscant, contrahunt.

E

F

Et nota de illis qui per symoniam beneficia ecclesiastica obtinent, 4. Reg. 5. Dixit Giezi: Viuit dominus, quia curram post eum, & non dimittā: & accipiam ab eo aliquid, &c. De pusillanimitate prælatorum pro defensione sui gregis & iurium ecclesiæ: isti secundum dictum Saluatoris non sunt pastores, sed fures, non prælati, sed mercenarij: Mercenarius, ait, fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ouibus. Isti sunt figurati. 3. Reg. 19. ubi dicitur quod Elias fugit a facie Iezabelis, &c. Cæperunt conspuere in Iesum & faciem eius velare, & colaphis eum cędere, dicentes: Prophetiza nobis, &c. Iesum conspuunt, qui sermones Iesu in se & in seruis eius uilificant. Velant facię eius, qui doctrinā seruorum eius, ex detractione adnihilant, & occultāt. Colaphizant eū, dum seruos eius persequuntur, & persecutionibus flagellant, nō attendentes illud Num. 11. Eldat, & Medat prophetant in castris: Domine mi Moyses prohibe eos, inquit, cui ille bonus princeps: Quid emularis pro me? Quis tribuat ut omnis popu-

3. Reg 1

Matt. 24.

G lus prophetat, & det eis dominus Spiritum sanctum suum?

Et nota quomodo cupiditas diuidit hodie corda eorum, qui etiam prius erant amici, ut patet in capitulis, & electionibus. Genes. decimoquinto. Cum occubuisset sol facta est caligo tenebrosa, & apparuit clibanus fumans, & lampas ignis transiens inter diuisiones illas. Quia moritur prælatus in ecclesia, oritur confusio in capitulo. Manifestatur diu occulta in cordibus aliquorum ambitio, sicut ignis, qui fuerat diu tectus fit capite discooperto inter partes diuisio. Apocalyp.

Ambitio. octauo. Misit Angelus in terram grandinem ignem, & sanguinem simul mixta. Grando concutit, ignis consumit, sanguis inficit. Quia quidam clerici suscitantes iurgia, concutiunt corda,

Discordia consumunt bona ecclesiastica, & inficiunt alios per mala exempla. Sed mirum est, vnde hæc iurgia perseuerant. Exo. 24. Habetis Aaron, & Hur

H si quid natum fuerit quæstionis, referetis ad eos. Quia ad auctoritatem summi Pontificis, & soliũ Cardinalium referenda essent scandala pręsentiũ, & paruulorum posteriorum.

Clerici debent illuminari luce scientiæ, purgari rore gratiæ, perfici habitu doctrinæ. Inuenitur autem quadruplex lux, quę designat quattuor modos scientiæ necessariæ cuilibet præsidenti: quære 76. Gen. 6. Gigantes erant super terram. Istud est hodie completum in prælatis. Gigantes sunt homines immensi corporibus, potentes viribus, incompositi moribus, nominati in honoribus: isti sunt potentes in sæculo, viri famosi, scientes bellum. Tales sunt hodie multi prælati ecclesiæ. Immensi corporibus per gulositatem, fortes uiribus per generositatem, famosi in honoribus, uel in hominibus per cupiditatem, inconditi moribus per crudelitatem, scientes bellum contra pauperes per superbiam, & fastuositatem. De primo Deu-

Deut. 3. ter. tertio. Cuncta Basaz erat terra gigantium.

I Basaz interpretatur brucus, vel pinguedo: sunt enim quidam eorum brucus toti in uentre, & pin

Psal. 32. guedo sicut apparet in carne. De secundo Psal. 32. Non saluatur rex per multam virtutem, & gigas non saluabitur in multitudine uirtutis suæ. Volunt enim hodie per generositatem obtinere ecclesiastica beneficia. Sed non saluabuntur isti gigantes pro singulari potentia, nisi sequatur pœnitentia. De tertio patet quando crescente ambitione abundant pluribus beneficijs, & nominati sunt in pluribus ecclesijs. Baruch. 3. Ibi fuerunt gigantes nominati illi, qui ab initio fuerunt magis scientes bellum. Non hos elegit dominus, neque viam disciplinæ inuenerunt propterea perierunt. Notatur quòd cum dicit nominati scien-

Baruch 3. tes bellum. Gigantes enim sunt, quia mensuram consuetam communem hominum excedunt, eo quòd eis singularia beneficia non sufficiunt. Nominati dicit, quia tãtum, ut habeant voçem in capitulis, & nominentur in electionibus. Hæc beneficia, retinent, & recipiunt scientes bellum: quia nihil sciunt in capitulis, aut in ecclesijs facere, nisi appellationes, lites, iurgia seminare. De quarto. Conquæritur ecclesia de crudelitate prælatorum, Iob 16. qui illud tãtum communitatis & charitatis, quòd adhuc remanet in ecclesia, per crudelitatem tollũt. Vnde ait, concidit me vulnere super vulnus, irruit in me quasi Gigas. Cum enim pro nihilo supponunt ciuitates interdictis, fulminant excommunicationes in subditos, non videntur esse successores Christi, & Apostolorum: sed Cęsaris aut Darij, & persecutores Christianorum. 1. Reg. 7. Ibat Samuel per singulos annos circũiens Bethel & Galgal, & Masphat, & iudicauit Israel. Samuel typũ gerit prælati. Bethel Ecclesiæ, interpretatur enim domus Dei. Galgal rota volubilitatis sacræ scripturæ. Masphat speculator peccati de fectus proprius. hic ergo circumit prælatus, cum pro ecclesia L sibi cõmissa sollicitus, prædicationi, sacrę scripturę intentus insistit corrigẽdo nihilominus proprios defectus. Nabuchodonosor fecit statuam aureã. Et ibi dicitur, ꝙ omnes debebant conuenire ad Dan. 3. dedicationem statuæ, quam erexerat Nabuchodonosor rex, &c. Nabuchodonosor Diabolus, vel superior prælatus: statua ab eo erecta prælatus ignorans, & insufficiẽs: institutus statua per ignorantiam, aurea per apparentiam, vel per diuitias: erecta super alios posita per violentiam: adoratur per idololatriã, vel potentiam, ut iam completum sit illud: Simulachra gẽtium argentum & aurum, Auaritia. opera manuum hominum, non opera Spiritus san Psal. 113. cti. Magna est perfidia, seruum Christi nolle ministrare Christo, vel ei militare. Quod inuenitur in eis qui habent curam animarum, & beneficia ecclesiastica, & nolunt ad sacros ordines promoueri, aut qui habent beneficia ecclesiastica, & dicunt se ad officia canonica non teneri: sed maior est perfidia recipere stipendia, & nolle militare: quod accidit eis, qui de stipendijs pauperum viuunt, & eorum peccata non diluunt, quia inter M vestibulum, & altare plorabant sacerdotes ministri domini, dicentes: parce domine, parce populo Ioel 2. tuo. Et in Apocal. 8. Stetit Angelus iuxta aram Apoc. 8. templi, &c. Sed maxima perfidia est in eis, qui si- Ecclesia. mul & semel in diuersis collegijs militare uolunt. Hebræ. 11. Sine fide impossibile est placere Deo. Hebr. 11. Sed quomodo fidem seruas, qui simul, & semel fide interposita teneris interesse, & diuersis ecclesijs deseruire? Aut si tibi parcitur nescio, quando uoluntas vltima testatoris seruetur, qui nostrum statum, quem tu minus. Sed tu hodie paterna pietas, quæ debet esse in plateis ad pauperes, degenerat in duritiam. Magna est duritia retinere superflua alijs indigentibus, qui ex eadem massa formati sunt, & fratres sunt, maior auferre paupe- Cupiditas. ribus aliena. Ambrosius: Non minus est crimi- nis habenti tollere, quam cum possis, & abunda-

G dans sis indigẽtib. denegare: esurientiũ panis est, quẽ tu detines, uiduarũ indumentũ est, qd tu recludis, miserorũ redemptio pecunia, q̃ tu in terra recondis, tot ergo bona scias te inuadere, quot posses indigentib. elargiri. Sed maxima est pro talib. congregandis se totũ euiscerare cũ nesciunt, cui illa cõgregant. Similiter in prælatis humilitas degenerat in superbiã: magna superbia de precio sanguinis Xpi, multitudinẽ histrionũ, seruorũ, equorũ phaleratorũ habere. Si. n. ab hospitio suo diuertũt p modicum spatium, portant manticas plenas griseis, & uarijs, utensilia, & supplectilia tot & tanta, quasi irent in exercitiũ, uel transituri essent desertũ, ut iam non uideantur rectores Gen. 28. ecclesiatũ, sed principes prouinciarũ. Angeli ascendentes, & descendentes in scala Iacob sunt prælati, qui debent ascendere ad Deum per contemplationem, & orationem, & descẽ

H dere ad subditos p custodiam, & eruditionẽ, ad circumspectionem, unde si subditus infirmatur, debent ei sedulam uisitationem; si dãnificatur aut penuriã patitur, debent ei suam possessionẽ: si est in crimine debent ei salutarem correctionem, & monitionem: si est in tribulatiõe, dẽt ei cõsolationẽ nota ꝙ ait Apo Ad Ro. 12 stolus: Qui pręest in sollicitudine. Ad sollicitudinem prælationis cõcurrunt quattuor, re Prælatio. ctitudo iusticiæ, fortitudo patientię, altitudo Pes. scientiæ. arctitudo pęnitẽtię. Et ista quattuor Cathedrę designantur in quattuor lapidib. preciosis, q̃ sunt topazius, ametistus, chrisolitus, berillus. Rectitudo itaq; iusticię designat in topazio Lapis est &c. Quære 105. a. Fortitudo patientiæ in ametisto. Lapis est coloris &c. Quære 95. a. Altitudo sciẽtię in chrisolito. Lapis iste habet stellulas aureas in colore purpureo. In stellulis aureis lumen scientiæ, in colore pur

I pureo ornatus uitæ, ut lumen sapientię condiat honestatem uitæ. Preciosus est iste lapis: nam in luce occultatur & in tenebris lucet: unus, & idem lapis est, tñ pro uarietate aeris ita mutabilis: sicut aliqñ uidi in magnete ꝙ per unũ sui angulũ attrahebat ferrũ per alterũ fugabat, hoc est sapientia, & discretio plati, qui nouit diuersas subditorũ facies cõsiderare, & ꝓ loco, cã, tpe, & qualitate subditorũ, se uariũ ac mutabilẽ reddere. Nã sicut eadem spẽs medicinę nõ cõuenit diuersis cõplexionibus, imo qd sanat unũ, alteri nocet: nec eadẽ medicina curat diuersas infirmitates, sed diuersis diuersæ adhibent medicinæ, sic nec ea Correctio. dẽ medendi spẽs, nec idẽ modus correctionis reprehensionis pnĩæ cõuenit diuersis infirmitatib. animarũ: unde ille qui nutriendus ẽ cõsolatione, nõ est feriendus obiurgatione. Sed uæ indiscretis platis. Prouer. 26. Sicut qui mittit lapidẽ in aceruum Mercurij ita qui tribuit insipienti honorẽ. Aceruus Mercurij in arte chimica uocat argentũ. Lapis aũt appellatur metallũ, ut argentũ, aurũ. Sicut. n. argentũ uiuum dissipat, & destruit corrodẽdo aurũ, & argentũ, cũ quib. includit: ita insipiẽtia plati totũ collegiũ dissipat. Actitudo pnĩæ designat in berillo, spes & color huius lapidis est sicut radij solares in aqua, in quo notat pnĩa, quia grãm diuinã atrahit sibi prelatus p pnĩam, & aquarum. s. lachrymarũ abundantiã, ex quo humectat, & lauat subditos. Pretiosus iste lapis est, nã manũ tangentis calefacit, ut aliqd ignis habere uideatur; sic platis seipsum mortificãs, qui prius incipit facere q̃ docere, alios inflãmat, ut similia faciãt. Si. n. aliquis me inuitasset, & mihi cibum apponeret, quem diceret ualde bonum, ipse autẽ nollet gustare, sed præciperet mihi comedere, merito cibũ illum suspectum haberẽ, & nõ gustarẽ; ita plato pcipienti & exhortãti ad pnĩam & mortificationẽ nullus credet cum uideat, ꝙ ipse non gu- L stat. Prædictis quattuor lapidib. dẽt ornari mitra plati, ut dicatur: posuisti in capite eius co- Psal. 20. ronã de lapide pcioso. Et nota de discordia plati cum subditis. Iu. 9. Misit dñs spiritum pes- Iud. 9. c. simum inter Abimelech, & uiros Sichẽ. Abimelech interpretatur pater meus rex, & ẽ sup bus platus, filius Diaboli. Sichem, qd interptatur humerus, sunt subditi laborantes in officijs suis, inter quos incitatur aliqñ spiritus malus discordię pp superbiã plati, qui nõ cõpatitur eis in laboribus suis, uel ẽt in infirmitatib. eorum. Gal. 6. Fratres & si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, uos, q̃ spirituales estis, instruite hmõi in spiritu leuitatis. Esa. 1. Principes tui infideles, socij furum, oẽs diligunt munera, sequuntur retributiones. Fures sunt, qui intrant in ecclesiastica beneficia, ut mactent & pdant; socij furum plati, qui eos intromittunt furtiuẽ, & qñq; præcio participãt, ut postmodum sint socij in pœna, qui fuerunt socij in culpa. Iam. n. tanta uiget cupiditas in clero, ꝙ se extẽdit usque ad M corpus dominicum, & misterium nostræ redẽptionis, couerti uideamus p aliquos in misterium suæ cupiditatis, quia missas, euchari- Simonia. stiã, & oĩa sacramenta precio uendunt. Infideliores Iuda proditore, & pessimo mercatore, qui pro triginta denarijs ipsum uendidit Mat. 26. adhuc passibilẽ, & isti pro minori precio uendunt Dei filium immortalẽ iã ad patris dexterã consedentẽ. Mat. 24. Quis pũtas est fidelis seruus & prudẽs, quem constituit dñs super familiam suam, ut det illis cibum in tempore? Hæc fidelitas probatur in consensu diuini Fidelitas. beneplaciti, in feruenti executione præcepti, in cognitione & commissione secreti. De primo, Sapien. 3. Qui confidunt in illum intelligent ueritatem, & fideles in dilectione acquiescent illi. De secundo, 1. Re. 2. Suscita-

G bo mihi ſacerdotē fidelē, qui iuxta cor meū, & animam meam faciat. De tertio Apoca.2. Eſto fidelis vſq; ad mortē, & dabo tibi coronam vitæ. Sicut ſi vnum animal eſſet compoſitum ex multis aīalibus genere, & ſpecie, & proprietate differētibus, magna induſtria, & ſapiētia eſſet neceſſaria homini, qui illud animal haberet regere, quia in illo eſſent cōtrarij appetitus, & oppoſitæ inclinationes. Nam cum vnus & idem eſſet, oporteret ipſum eſſe in tam diuerſa mutabilem, quantū expoſceret beſtiarū diuerſitas, vt poſſet corpus illud in vna tranquillitate perſiſtere. Sic certè neceſſe eſt, vt ille, qui curā ſuſcepit aīarum ſingulorū moribus, & inſtitutionibus ſe coaptet & ſermonē ſuū, & loquēdi modum aptet, ſm q̄ fuerit ſingulis oportunum. Nā vnde vnus corrigit, alius obfirmatur, & induratur, dūq; vni placet, alteri diſplicet: Sicut in cithara dū plectrū mouetur chordis, auditus vnius inde offenditur, vnde alterius recreatur. Qūo ergo poterit infirmitatē curare, qui modos morbo H rum neſcit, & ſpecies? Qui non nouit ſpiritum affectiones? ſicut imperitus medicus, q̄ non nouit cōplexiones? Et nota quantus defectus iuſticiē, & correctionis eſt hodie in prē latis; nulla.n. cura eſt hodie de peccatis purgandis, de moribus informandis, ſed tota ſoli citudo eſt in pecunijs cōgregandis, nec quæritur familia. Quæ ſciat vitia obiurgare, & curare, ſed quæ ſciat exactiones facere. Nam Hely palpat filios ſuos, & cum eis damnatur. Non ſic Moyſes, qui occidit Aegyptium, qui in domo fideliſſimus erat. Nō ſic Samuel, qui Saulem viriliter arguit, vnde cognouerunt oēs a Dan vſque Berſabeē, q̄ fidelis Samuel Propheta eſſet dñi: & ideo timere debemus, ne cū eis dānemur, quos corripuiſſe debueramus, ſicut dicit Auguſtinus in primo de ciuitate Dei: Sicut.n. plurimi cadunt in deſperationem ſalutis, quia nequeunt ferre auſteritatem medicationis, ita plurimi ex negligentia in grauiora peccata prēcipitantur: quia eorū peccata non corripiuntur. Iud.9. Nolebat ficus deſerere dulcedinem ſuā, fructusq; ſuauiſſimos, vt inter cētera ligna promoueretur. quia vir religioſus, & deuotus nō vult dimittere dulcedinem orationis, & contemplationis, vt ſe exponat turbulentijs, actionis, & prē lationis, ſicut arbores ventis. 1.Eſdr.3. fundato templo domini a cemētarijs, ſteterūt ſacerdotes cum tubis. Tubæ ſunt anguſtæ ex parte oris, & ex parte inferiori amplæ: quia ſanctī qui fundaueruut eccleſiam tribulationes ſuſtinebant in carne, iocunditatem in mēte. in quibus fundatur, &c. Quære 83.b.84.a.b. Io.vlt. Paſce oues meas. Hic nota q̄ in paſtoribus tria debēt eſſe, authoritas, veritas, sāctitas: nam ſine authoritate non puniretur in

Sapiētia. Correctio.

1. Reg. 2. Exo.2.

1.Re.28.b 1.Reg.3.d

I Correctio.

1.Eſd.3.a.

Ioā.21.d.

obedientia, ſine veritate non informaretur K ignorantia, ſine ſanctitate non coerceretur malitia, ne offenderetur viuendi norma, & propter iſta tria dictum eſt Petro in perſona prēlatorum: paſce, paſce, paſce oues meas. De primo Miche.5. Stabit, & paſcet in fortitudine domini. Et nota quōd hēc authoritas debet eſſe humana, non leonina. Hier.49. Quis eſt iſte paſtor, qui reſiſtit vultui meo? Eze.19. Eze. 19.a. Factus eſt, & didicit capere prædā hominesq; comedere; tunc autem eſt authoritas humana, qñ eſt iuſtus titulus, iuſtus animus, iuſtus ordo. Iuſtus titulus quantum ad curæ paſtoralis ſuſceptionem. Io. 10. Qui intrat per oſtiū in ouile ouium, paſtor eſt ouium, qui nō intrat per oſtium in ouile ouium, fur eſt, & latro. ſ. in eccleſia, vel parrochia. Gloſſa. Qui aliud quærit, quàm Chriſtum. Oſtiarius eſt Chriſtus tenens flagellum, vt eijciat de tēplo eos, qui non ingrediuntur per oſtium, ſed per oſtiariam. ſ. carnem, & per carnalem affectio L nem, ideo negant dñm cum Petro in neceſſitate. Iuſtus animus, quo ad piā intentionem. Gen.47. Dicit Ioſeph: fratres mei venerunt ad me. Ecce bonus ingreſſus, quos introducit vir iuſtus: & ſunt viri, non pueri, non efrēnati, nec effēminati, paſtores ouium, non interfectores per malum exemplum: curam habent alendorum gregum, non tondendorū. Iuſtus ordo quo ad debitam executionem, vt nihil agat ſine deliberatione. Eze.34. Paſcam illas in iudicio ait dñs. Nihil corripiat ſine miſericordiæ adiunctione. Suſcitabo paſto- Eze.34.f. rem qui paſcat eas, ſeruum meum Dauid qui ſcilicet fuit crudeliſſimus in hoſtes, & mitiſſimus in ciues. Omnibus ſe æqualem exhibebat: ſine perſonarum acceptione. Gen.1. Ego paſcā vos, & paruulos veſtros. Secundo oportet, quòd ſit in prælato veritas, alioquin eſſet idolum apparens, & non exiſtens. Zacha.11. M O paſtor, & idolum. Habeat veritatem in re, in ſeipſo, vt reddat populū ſibi conformem. 1.Pet.5. Paſcite qui in vobis eſt gregem, non quaſi dominantes in clero, ſed facti forma gregis ex animo. Doctrinē in altero, vt doceat ſubditos ea, quæ pertinent ad ſalutem. Eccle.18. Qui miſericordiam habet, docet, & erudit quaſi paſtor gregem ſuum. Iuſticiæ, vt reſiſtat malo contra violentorum tirannidē. 1. Reg.17. Paſcebat ſeruus tuus gregem patris ſui, & veniebat vrſus, &c. Tertio oportet, quòd ſit in eo ſanctitas, vt conformetur illi paſtori. De quo Iohan.10. Ego ſum paſtor bonus. Hæc autem ſanctitas in oratione attenditur cordis, vt oues eripiant a luporum, id eſt Dēmonum inſidijs. Lucē.2. Paſtores erant vigilantes ſuper gregem ſuum. In conſolatione oris, vt eos reficiant ſpiritualium verborum delitijs. Sic enim Moyſes paſcebat Exo.3.

oues,

A oues, & ducebat eas ad interiora deſerti. Eze. 34. In paſcuis vberrimis paſcam eos. In ſubuerſione ex parte operis ne deficiant in rerū temporaliū neceſſarijs. Ezec.34. Vē paſtorib. Iſrael, qui paſcebant ſemetipſos. Nonne greges paſcuntur a paſtorib. i. debent paſci: lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod craſſum erat occidiſtis, gregem aūt meū non paſcebatis. Can.2. Ego flos campi, & liliū cōualliū. Flos cāpi omnibus eſt acceſſibilis, & deſignat iuſticiam, quæ eſt virtus cōis, vt poſſint pauperes accedere ad ſuperiores: non sūt flores campi quidā prælati, ſed potius reges, vel Principes, tot circa ſe habentes ſatellites cum gladijs, & fuſtibus, vt non videantur flo res campi, ſed horti diligentiſſimè cuſtoditi ſunt, aliquod grāde flagitium perpetraſſe putandi ſunt, qui ita diligēter cuſtoditi ſunt: ſicut refert hiſtoria gentium Platonem Dioniſio tiranno Siciliē reſpondiſſe. Non ſunt etiā B aliqui prælati lilia cōuallium, ſed vepres mōtiū, ad pauperes impugnādos. Sed vtinā quot quot pauperes impugnant recolant illud Gellij noctium Atticarum: cū Alexāder magnus vltimū littus Oceani perluſtraſſet debellare volebat inſulam Braginanorum, qui miſerunt ei epiſtolam in hæc verba: Diuitias non habemus, quarū cupiditate nos debeas expugnare: eſca nobis eſt pro diuitijs, pro cultibus, & auro: vilis, & rara veſtis, antra nobis duplicem vſum præſtant, tegumentū in vita, ſepulturam in morte, quē locum habet vindicta, vbi nulla ſit iuſtitia: his motus Alexāder nullā ſperās victoriā ſi eorū turbaret quietē, eos in pace dimiſit, vt exemplo Plinij ſecūdi vtar. Si cithariſtē, & tibicines, multa diligentia procurant, vt chordis nō ruptis, ſed tenſis proportinaliter, vel remiſſis reuocent cor- C de oberrantis concordiam. Et qūo prælatos oportet moderari, nunc rigore iuſticiæ, nunc cōpaſſione miſericordiē reddāt ſubditos quaſi vnanimes ī domo, & ex oībus ſubditis vnā faciant harmoniā: certum tñ eſt, q̄ cordas remitti tutius eſt quàm intendi: quia remiſſē tēperari poſſunt: ſed protēſē ſi rumpantur, nequeunt temperari. Eze.1. & Apo.4. Quattuor aīalia trahebant quadrigam dñi: per quā eccleſia, vel religio figuratur. Homo, leo, bos, aquila. Homo eſt nātura aīal māſuetiſſimū, leo liberaliſſimum, quia cōicatiuum prædē, bos fortiſſimum, aquila perſpicaciſſimum. Quia prēlatus eccleſiaſticus debet eſſe homo manſuetus bonis, & humilibus: leo ut ſua liberaliter cōicet pauperibus, & indigentibus: bos ut in operibus laborioſis, & ieiunijs ſe uiriliter exerceat: aquila ut circa diuina, & ſpiritualia ſubtiliter uideat, & auertat. Exo.1. Prēpoſuit Pharao Iſraeli magiſtros operis, ut affligerent eos oneribus, ſic ſunt aliqui prælati

Cōcordia Pax. Religioſi

crudeles, qui uolunt habere baiulos, & mini- D ſtros crudeles. & exactores. Tu uero uigila in 2. Tim.4. oībus, labora, miniſteriū tuum imple. Hoc dē cuilibet prælato: ſuum aūt miniſterium utili- Miniſterium. ter pōt implere, ſi ſit prudens in dubijs diſcernendis. Prouer.14. Acceptus eſt regi miniſter intelligens: ſi ſit forris in prælijs ſuſtinendis. 2.Corum.6. In omnibus exhibeamus nos, ſicut Dei miniſtros in multa patiētia, &c. Si ſit abſtinens in deſiderijs reprimendis Neemię. 13. Conſtitui ſacerdotum ordines, & Leuitarum, unumquemq; in miniſterio ſuo. Si ſit iuſtus in ſentētijs exequēdis, & exercendis. Ro. 13. Non ſine cauſa gladiū portat, Dei.n. miniſter eſt, uindex in irā ei, qui malè facit. Ex prudentia ſciat præcauere errorem. 1.Thimo.4. Hæc præponēs fratribus bonus eris miniſter Chriſti. Ex fortitudine incitet ad feruorem. Hebr.1. Facit angelos ſuos ſpūs, & miniſtros ſuos flammam ignis. Ex abſtinentia, uel tem- E perantia ut exhibeat ei, cuius eſt miniſter honorem. 1.Pet.4. Si quis miniſtrat tanquàm ex uirtute, quàm adminiſtrat Deus ex iuſticia, ut incutiat malis timorem. Ro.13. Vis non ti- Ad Rom. 13.a. mere poteſtatem, benefac, & habebis laudē ex ea, Dei.n. miniſter eſt tibi in bonum. Et nota q̄ ait Chriſo, ſuper Mat. Quemadmodū cū uideritis arborem folijs pollentibus marcidā intelligitis, quia aliquam culpā habet in radice, ita cū uideritis populum indiſciplinatū, cognoſcite, quia ſacerdotium eius nō eſt ſanum. Luc.19. Vidēs Ieſus ciuitatem fleuit ſuper illam: & ſequitur cauſa, quia circūdabūt te inimici tui uallo, & ad terrā proſternēt te. Quia quæ cęleſtis erat originis. ſ. Ieruſalē, fa- Eccle. cta eſt terrenæ cōuerſationis, dū tota initiatur terrenis. Et ex hac auaricia ſequit diſcordia. F Hiere.6. Fili hoīs perfode parietem circa Ieruſalem ſcrutare eam in lucernis, & uidebis in ea abominationes, &c. Et nota de ſimonia prælatorum Luc.19. Ingreſſus Ieſus in Ieruſalem cępit eijcere de templo uendentes, & ementes, dicēs, domus mea, domus orationis uocabitur: uos aūt feciſtis eam ſpeluncam latronum. Cępit.n. eijcere, quia nōdum oēs eiecit, immo qui expulſi fuerāt ſunt reuerſi, ſed qui cępit ipſe perficiet, qñ ſcrutabitur Ieruſa- Sopho. 1. lem in lucernis, qñ. ſ. ſubtiliſſimus oculus, q̄ uidet omnia oculta illas paſſiones, non gratuitas, uelut appoſitis lucernis manifeſtabit, & deducet ad lucem de abditis tenebrarum. In Dei.n. contumeliam hodie committitur cura animarum hominibus, qui ſpolia diripiunt. Pſal.78. Deus uenerunt gentes in hæ- Pſal.78. reditatem tuam, polluerunt templum ſanctū tuum, poſuerunt Ieruſalem in pomorum cuſtodiam; collectis fructibus cuſtodia deſeritur: quia collectis ſpolijs, & redditibus de animabus non curatur. Officium prælati eſt in

tribus,

G tribus,quæ ſunt inſticia correctionis, miſeri-
cordia compaſſionis,inſtantia orationis. Sed
hodie iuſticiam correctionis impedit puſilla
nimitas, miſericordiã cõpaſſionis crudelitas,
& auſteritas, inſtantiã orationis carnalitas:
Correctio. quidã.n. ex puſillanimitate non audent mit-
tere ſagittas increpationis,quia ſagittę retro-
cedunt,& repercutiunt eos, eo ꝙ volentes eij
cere feſtucã de oculo ſubditi, trabẽ in oculo
ſuo portant: quoſdam ẽt impedit auſteritas,
& crudelitas: iſti nõ ſunt ſimiles Chriſto qui
congregat filios Ieruſalem, ſicut gallina pul
Luc.13. los ſuos ſub alas. Cantus.n.eſt affectus galli
nę ad filios, ꝙ in nutriendo pullos ſuos adeo
infirmatur,vt plumis hiſpida,voce rauca,alis
demiſſa, ẽt ſi pullos non videas, matrem eſſe
cognoſces. Quidã ẽt impediuntur per carna-
litatẽ,ſimiles filijs Hely, qui neſciebant offm
ſacerdotum ad populũ magis curantes de ci-
bis lautè præparandis, q̃ de adipibus ſm con
ſuetudinem adolẽdis.Dan.14.Sacerdotes in-
H greſſi nocte iuxta conſuetudinẽ ſuam, & vxo
res,& filij eorum, comedebãt oĩa,& bibebãt:
vnde propter tales filios Rachel hodie plo-
Hiere.31. rat. Vox in excelſo audita eſt lamentationis,
fletus, & luctus, Rachel plorans filios ſuos,
noluit cõſolari,quia non ſunt.Certè nõ ſunt
viriles, ſed puſillanimes, non miſericordes,
ſed crudeles,non orantes,ſed ociantes,nõ di-
ligentes,ſed negligentes.Hiere.1.In perſona
multorum ait. Neſcio loqui, quia puer ego
ſum.Puer ſum ex defectu ſapientiæ:neſcio lo
qui ex defectu doctrinæ: quia in naturali ſa-
pientia, nec in acquiſita ſcientia abundant.
Cõmittitur hodie pretiũ ſanguinis Chriſti,
cura. ſ.aĩarũ, talib. quibus non cõmitterẽtur
pira cuſtodienda.Iſidorus:Tam vita,q̃ doctri
na clarere debet eccleſiaſticus paſtor: nã do-
ctrina ſine vita arrogantem reddit, vita ſine
doctrina,inutilem facit. Baruch 3. Ibi fuerũt
I gigantes noĩati, illi,qui ab initio fuerunt ſta
tura magni, ſciẽtes bellũ,non hos elegit dñs.
Gigantes dñr a ge,quod eſt terra,qui excedũt
conſuetam hoĩum ſtaturam.Iſti ſunt prælati
auari ex cupiditate inexplebili non ſufficiũt
aliquibus clericis ſingularia beneficia. Et cã
ſubditur nominati:retinent.n.multa benefi-
cia, vt nominentur multum præbendati in-
ter alios. Et vt in multis electionibus nomi-
Litigia. nentur. Et bene dñr ſciẽtes bellum: bellum.n.
hactenus extitit ex cõtrouerſia magiſtrorum
circa qõnem de pluribus beneficijs.Non hos
ait elegit dñs, neq; viam diſciplinæ inuene-
runt,ppea perierunt.Via diſciplinæ eſt via ſa
cræ ſcripturæ, quæ iſtam vr determinare qõ-
nem.Ex lege.n.habetur qm nõ debentur Le-
uiticis ſtipendia,niſi pro miniſterio, quo ſer-
uiunt in tabernaculo: nam ꝓm Apoſtolum:
1.Cor.9. Qui altario ſeruit,de altario debet viuere. Et
alibi.Qui non laborat,non mãducet: ſimili-
K ter,neq; ius percipiendi decimas.Ex euange-
lio patet hoc idẽ.Nemo põt duobus dñis ſeru-
ire,quia nec ſimul duabus eccleſijs deſeruí-
re,niſi per vicarũ. Sed ille aut eſt dignus, aut
indignus,ſi indignus,tolerari non debet, qui
emolumentum recipit, onus aũt contemnit,
dicit lex ciuilis.Si dignus,dicit alia lex: quia
non refert vtrum tutor nullo modo diſpen-
ſet res pupilli,an perperã diſpẽſet.Hoc itẽ pa
tet ex Apoſtolica doctrina. 1.Corin.9. Qui ſa
crario operantur de ſacrario edunt. Dicũt ẽt
iura Canonica.In duab. eccleſijs aliquẽ ĩtitu
lari non licet,ſed in ea, in qua intitulatus eſt
canonicus habeatur. Clamant iura extrauagãtia. Mirabile,inquit Alexãder,gerimus,&
indignũ, ſi vni pſonæ locũ in pluribus eccle-
ſijs velis cõcedere, & epiſcopatui tuo induce-
re conſuetudinem eccleſiæ Gallicanæ,qui cũ
vnũ habeãt beneficiũ, & plurima recipiunt,
ꝙ nõ approbatur a nobis, licet hoc nequeat
præ multitudine delinquentiũ emendari, nõ
L obloquor diſpenſationi, non neceſſitati, vel
vtilitati,ſed cupiditati,ſed ambitioni, ſed in-
cõpaſſioni,ſed peſſimè negligentiæ prælato-
rũ malorũ:nã ſi non eſſent collatores,non eſ-
ſent receptores. Hæc auaricia adeo creuit in Auaricia.
eccleſia, vt de bonis eccleſiæ fiãt tãta palatia
luxurietur in phaleris, vanitetur in auibus,
dentur filiæ nuptui,parentes veſtiantur,pau-
peribus nihil egentibus tribuatur, licet cla-
met Apoſt.Induite vos ſicut electi Dei viſce- Ad Col.3
ra miſericordiæ.Io.15.Ego vos elegi vt eatis,
& fructum afferatis,& fructus veſter maneat.
Si.n.hoc habent perſonæ eccleſiaſticæ ex cu-
ra ſuſcepta infidelitatis,viciũ eſt non exequi
illud,ad quod tenentur, quia fructum nõ af-
ferunt, ſed fructum auferunt, rapiunt, & fu-
rantur. Et ideo non eligũtur a dño. Non hos 1.Reg.16
elegit dñs dr de fratribus Dauid,& illi impe- M
diebant eum,ꝙ nõ iret ad ſingulare certamẽ.
Iſti ſunt peſſimi collaterales prælatorũ, qui-
bus non eſt ſatis ad perniciem eſſe ſpadones
in eccleſia,niſi ẽt alijs diuitijs abundent, vel
partus procurent informes.Et nota quomo- Mar.6.c.
do prælati nullum debent timere in corrigẽ- Correctio.
do.Dicebat Io.Non licet tibi habere vxorem
fratris tui:non enim metuebat o. Herodem,
ſed Herodes metuebat Iohannem, ſciebat.n.
ipſum eſſe virum iuſtum, & ſanctum: vnde
quia ſanctus erat,audacter eum arguebat; nõ
ſic prælati noſtri temporis arguunt ex autho
ritate ſanctitatis vitæ.Bernardus,Tales eligẽ-
di ſunt,qui poſt aurum non eant,ſed Chriſtũ
ſequantur,qui quęſtũ legationum nõ ęſtuãt,
non requirant aurum,ſed fructum,qui regi-
bus Iohannem ſe exhibeant, Aegyptijs Moy
ſen, fornicantibus Phinees,Helyam idololatris, Eliſęum auaris, Petrum mentientibus,

Paulum

A Paulum blaſphemãtibus, negociantibus Chriſtũ,
qui vulgus non ſpernant, ſed doceant,diuites non
palpent, ſed terreant, pauperes non grauent, ſed
foueant, minas principum non paueant ſed con-
temnant.

Mala. 2. Prælatus per Angelũ figuratur. Labia ſacerdo
tis cuſtodiunt ſcientiam, & legem ex ore eius
requirent, quia Angelus domini exercituum eſt.
Ideo ad modum Angeli debent eſſe potentes in
corrigendo, ſapientes in informando, diligentes
in gubernando. Quære in tabula de Angelis Eze.
10.Dicitur facies quattuor habebat Cherubin.
vnde facies vna facies Cherubin. Glo.ideſt vituli,
& facies ſecunda facies leonis, & in tertio facies
hominis,& in quarto facies aquilæ.

Habeat ergo prælatus faciem bouis viriliter
operando,leonis terribiliter corripiendo,hominis
dulciter conſolando,aquilæ ſubtiliter præuiden-
do:vnde & ſi vnum animal eſſet compoſitum ex
Facies. multis animalibus non eſſet vniformc.Ita præla-
B tum vnum exiſtentem in tot & tam diuerſa opor-
tet eſſe mutabilem, quantum expoſcit ſubditorũ
diuerſitas.

Nota quod ait Bernardus Si interdum ſeue-
ritate opuſeſt, paterna ſit,non tyrannica, matres
fouendo, patres corripiendo vos exhibentes: ſu-
ſpendite verbera, producite vbera, pectora lacte
pinguęſcant,non tipo turgeant.Greg. Sic manſue
tudo zelum temperet quatenus iuſticiam non ener
uet. Inde eſt quòd hodie morſus a ſerpente par-
uulus refugit conſcientiam proprij ſacerdotis, ad
quem recurrere debuit, ſicut ad ſinum matris, &
ille in peccato ſuo morietur, & ego ſanguinem
eius de manu tua requiram,dicit dominus. Pro-
Exec. 3. uer.30.Tria ſunt mihi difficilia, & quartum pœ-
nitus ignoro, viam aquilæ in cœlo, viam colubri
ſuper petram, viam nauis in medio mari, hoc eſt
cum magna difficultate videtur dominus ſuſtine-
C re,& non punire. In aquila plumarum varietate or
nata duplicitas, in colubro ſuper petram ariditas,
Pſal. 103. in naui expoſita fluctibus aeris,& aquę crudelitas,
& auſteritas.Pſal.203.Ortus eſt ſol & congregati
Conſanguinei. ſunt. Prælatus creatus eſt, & congregati ſunt ne-
potes,& conſanguinei, ita vt in vno epiſcopo to-
ta progenies videatur epiſcopata.Creatur alius pre
Num. 3. latus,& ſtatim ſuſcitatur alia familia priori, ac ſi
non fuerit diſparens. Num.3. Cuſtodes tui quaſi
locuſtæ,& paruuli tui locuſtæ locuſtarum, quæ cõ
Ecc. 50. fidunt in ſepibus in die frigoris. Eccl. 50. Quaſi
Sol. ſol effulgens ſic iſte effulſit in templo Dei. Quia
prælatus ad modum ſolis debet ſubditos illumina
re per cognitionem, & eruditionem inflammare,
& nutrire per dilectionem, viuificare, & mortua
renouare per ædificationem,& oſtenſionem. Sed
iſte ſol ꝓ carnalitatẽ obtegitur, vt non habeat de-
corem,ſolem nube tegam, per cupiditatẽ eclipſa-
tur, vt non habeat ſplendorem,per ocioſitatem &
voluptatem extinguitur,vt non habeat feruorem, D
per hipocriſim,& vanitatẽ hebetatur, & obtundi-
tur,vt non habeat vigorem.Vnde ſunt ſicut quer-
cus putrida,& ſquamæ piſcium, quæ de nocte lu-
cent,non luce viua vel propria, ſed mortua,vana,
& aliena,& licet aliquando videatur lux in operi-
bus exterioribus eorum, non tamen eſt lux, quia
non procedit de bona conſcientia, ideo eis dici-
tur.Incenſum abominatio eſt mihi,&c.

Bona tranſitoria tanto reddunt hominem ſæ- Iſai.1.
pe deteriorem, quanto ſuperiorem accedunt
enim quidam ad Deum per dignitatis gradum,
& recedunt ab eo per vitæ demeritum, ſicut luna
quanto magis ſoli coniungitur, tanto magis pro
pria luce priuatur. Exo. 27. Præcipe filijs Iſrael,
vt afferant tibi oleum de oliuę arboribus oliuarum
puriſſimum, piloque contuſum,lucerna, vt ardeat
ſemper in tabernaculo teſtimonij extra velum. E
Oleum a filijs Iſrael affertur cum prælatus eligitur
pius,puriſſimum,& pilo contuſum,vt habeat pu-
ritatẽ vitæ, & in tribulationibus exercitium pa-
tientiæ, vt ardeat ſemper lucerna extra velum, vt
ſcilicet videantur eius bona opera,& ſint alijs in
exemplum: quia lucernas in manibus portamus,
cum per bona opera proximis lucis exempla mon
ſtramus. De arboribus oliuarum affertur hoc
oleum,quia de oliueto,non de ſpineto ſumendus
eſſet prælatus, hoc eſt de illorum numero,qui ha-
bent cor plenum pietate, non crudelitate. Huius
arboris fructus illuminat,exhilarat, cibat, ſanat:
quia prælatus bonus illuminat ignorantes per
prædicationem, cibat egentes per beneficij im-
penſionem,& temporalem ſuſtentationem, exhi-
larat videntes per boni exempli oſtenſionem, &
manifeſtationem, ſanat tentationes patientes per
conſolationem.De 1.Ioh. 15. Poſui vos vt eatis,
& fructũ afferatis,& fructus veſter maneat: Vult
dñs prælatum eſſe arborẽ fructiferam: ſunt enim
aliquæ arbores fructum non ferentes, vt ſalices, F
vlmi, & arbores ſilueſtres, quas nullus ſapiens
plantat in horto ſuo, quia fructum non faciunt,
aut ſi faciunt, non humanum, ſed porcinum fa-
ciunt. Hi ſunt filij huius ſæculi vitam ducentes
in commeſſationibus,& ebrietatibus,in cubilibus,
voluptatibus, & impudicijs, quas dominus non
vult plantari in horto ſuæ eccleſiæ, ſed eradicari,
& in ignem poni. Exemplum de ficulnea in qua
fructum non inuenit. Luc. 13. De ſecundo patet
in Iob.31.Si comedi fructus terræ, &c. De ter-
tio Ephe.5.Fructus lucis eſt in omni bonitate,iu-
ſticia,& veritate. Lux eſt prælatus, cuius fructus
eſt in bonitate, vt bonus ſit prælatus in ſe,in iu-
ſticia,vt iuſtus ſit ad proximum in veritate,vt am-
bulet in puritate, & ſimplicitate,non in duplicita-
te,quo ad Deum. De quarto Ezec. penul. Erunt
fructus eius in cibum,& folia in medicinam.Ver-
ba enim prælati debẽt eſſe medicina ſubditi deſo-

lati,

lati, vel tentati vel exemplis, & operibus quasi fructibus subditos cibat, & verbis quasi folijs, & herbis medicinalibus eorum spirituales infirmitates curat.

Aliqui sunt prælati, qui nec prædicare sciunt, nec scientes prædicare permittunt. Esai. 56. Speculatores eius cęci omnes, canes muti, non valentes latrare. Speculatores domini qui sunt in officio prælationis, cęci ex defectu cognitionis, canes insaciabiles propter excessum gulositatis, & cupiditatis, ac ambitionis, canes muti ex defectu prædicationis, non valentes latrare ex defectu bonæ operationis, gubernationis, & defensionis.

Prælati sunt oculi ecclesiæ, vel doctores, & Doctor. prædicatores. Hos diabolus nititur eruere, vt reddat cæcum totum corpus ecclesiæ. Quia si cæcus cæco ducatum præstet, ambo in foueam cadunt. Oculus. Si enim coruus primo impetit oculos in cadauer, quod figuratur 1. Regum. 11. Vbi Naas Amonites, qui figurat Diabolum, volebat Israelitis eruere oculos dextros, volebat enim seruos Dei monoculos facere. B Sciebat enim, quod si essent monoculi non possent domino seruire in ministerio tabernaculi, siue in officio sacerdotali. Leuit. 20. Si albuginem habens in oculo non, accedat ad altare, aut forte sciebat, quod erutus oculus dexter sinistrũ tegi clipeo necessarium foret, & sic populus non posset pugnare, vel quod totum studium eorum sit ad temporalia, quæ sinistro aspicimus oculo nihil curantes de spiritualibus, & de salute animarum, quæ aspicimus oculo dextero.

Prælati positi sunt sicut sicut pastores in cau- Esa. 46. b. lis, speculatores in periculis, propugnatores in bellis, De hoc Esa. 46. Vocans ab oriente auem, & de terra longinqua virum voluntatis meæ: quia prælatus debet esse auis per contemplationem, Auis. Volare. vir contra tentationem voluntatis, Dei per bonã operationem. C Sicut enim auis modo volat superius modo inferius, modo dextrorsum, modo sinistrorsum, modo in medio se suspendit, & tremulis alis atque stupidis ad lumen solis se quasi immobiliter figit: sic anima meditans modo sursum gaudia, modo deorsum supplicia, modo a dexteris sanctorum exempla, modo a sinistris hominũ peccata prospicit, modo in se rediens, & in medio conscientiæ suæ immobiliter existens cum timore, Dei maiestatem cõtemplatur, & eius patiẽtiam admiratur, vocatur autem hæc auis ab oriente, 1. Re. 16. quia non curat cum Caim de delicijs, & voluptate. Non eliguntur fratres Dauid qui impediebant eum, ne procederet ad bellum, vnde ait: Non elegit dominus ex istis. Hi sunt pastores ignaui, & propter ignauiam reprobati. Nam fructum non faciunt, & volentes facere impediunt: sed solus Pſal. 77. Dauid eligitur, qui manu fortis interprætatur. Ele- Electio. git Dauid seruum suum, & superius ostensum est secundum Bernardum, quales eligendi sunt ad prælationem. De prælati, ait beatus Petrus. Vos K estis genus electum, regale sacedotum, &c. Prælatus enim est rex spiritualis, statum autem regis 1. Pet. 2. b Rex. tria decent: Humanitas in alienis miserijs. Prouerb. 20. Misericordia, & veritas custodiunt regẽ, & roboratur clementia thronus eius: Scientia in Princeps. erudiendis subditis. Psal. 2. Nunc reges intelligite, erudimini, qui iudicatis terram. Prouer. 39. Rex qui iudicat in veritate pauperem Thronus eius in æternũ firmabitur: Strenuitas in prælia. 1. Reg. 9. Iudicabit nos rex noster, & egredietur ante nos, & pugnabit prelia nostra.

Hæc tria debent esse in rege spirituali, scilicet Prælatus. affectuosa compassio, fructuosa eruditio, virtuosa operatio. De 1. Esa. 49. Erunt reges nutricij tui, & reginę nutrices tuæ: affectum enim quem habet nutrix ad paruulum, debet habere prælatus ad subditũ, vt ex mammillis talium regum sugat subditus lac passionis, & compassionis. Can. 2. a. De 1. Can. 2. L Introduxit me rex in cellaria sua, ordinauit in me charitatem, quod fit, cum prælatus erudit subditũ ex compassione cordis, & confortat eum secundum ordinem charitatis, quasi Ierarchiæ, purgando, perficiendo, & illuminando. Et beatus rex iste, qui sic introducit subditos in cellaria sua, & pascit eos vino, & oleo, & ordinat charitatem, cũ docet præferre inuisibilia visibilibus, sempiterna temporalibus, & illud vnum Mariæ, plurimis illis in quibus Martha turbabatur.

Sed quidam eorum sunt immisericordes sine Luc. 10. g compassione, ignorantes sine eruditione, desidiosi sine operatione. 3. Esdræ 4. Iniquus rex, &c. 3. Esdræ. 4. d. Iob. 34. Qui dicit regi apostata, qui vocat duces Iob. 34. b. impios, tocies enim apostatant, quoties in eo quod præsunt exultant, & vocant duces impios, ecce crudelitas, vt enim dicit Greg. Non docet hominem ducatum suscipere, qui nescit homines bene viuendo præcedere. Esa. 30. In terra tribulatio Esa. 30. b. nis, & angustię leena, & leo & ex eis vipera, & re- M Leena. gulus volãs. Leena est animal calidissimum: vnde fertur semper gestire in coitum, in quo luxuria. Leo est animal superbissimum: vnde indignatur cum aspicitur. Vipera est animal astutissimum, vnde & per astuciam Murenam inuocat seu euocat de profundo maris, vt ei commisceatur, cuius natura est, corrumpere viscera matris. Regulus volans animal crudelissimum. Ergo terra ecclesia, ter- Ecclesia. ra tribulationis, & angustiæ, quando prælatus est leena, per concupiscentiam, leo, per mentis superbiam, vipera, per astuciam, & discordiam, astuti enim contra subditos mouent calumniam, & rũpunt viscera matris ecclesiæ per discordiam, lacerantes morsu, & intoxicantes detractionis fla- Leu. 21. d tu, vt Regulus. Leuitici 21. Homo qui habuerit maculam non ingredietur iuxta velum, nec acce- Macula. det ad altare, quia maculam habet, & contaminare non debet sanctuarium Dei, quantum in se est

A est contaminant, qui indigne coommunicant, & irreuerenter sacramenta contrectant. Sit ergo sine macula in subiecto, quod non intelligitur de Nec. 13. macula velleris, sed corporis, quæ est culpa mortalis, non venialis, in cuius figura Nec. 13. Inuentum est quod non debebant introire ecclesiam Dei. Amonites, & Moabites vsque in æter- Exod. 17. num. Exod. 18. Prouide de omni plebe viros potentes, qui iudicent populum omni tempore, &c.

Et Nota qũo prælati debent in formari de veri- Ezec. 8. tate, & ipsa inuenta, iustè exequi. Quære. 151. a. Ezec. 8. Ingredere & vide abominationes pessimas, quas isti faciunt hic. Et ingressus vidi. Et ecce omnis similitudo reptilium, & animalium abominatio, & vniuersa idola domus Israel depicta erant in pariete in circuitu per totum & septuaginta viri de senioribus domus Israel, & Ieconias B filius Sathan stabat in medio eorum: stantium autem picturas, &c.

Ad litteram omnes templi parietes diuersis bestiarum imaginibus pingebantur, quia viri bestiales, & diuersis irretiti peccatis ad ecclesiastica beneficia assumi possunt. Cauear ergo sibi Ieconias summus pontifex & princeps sacerdotum, sicut dicit glo. cum suis septuaginta viris, cum cardinalibus siue prælatis ecclesiæ, ne per eos fiat in templo hæc abominatio desolationis. Dan. 11. Pollunt sanctuarium fortitudinis, & auferunt iuge sacrificium, & dabunt abominationem, & desolationem, & impij in testamentum simulabunt Antichristi fraudulenter. Sanctuarium fortitudinis polluunt Exẽplũ. prælati mali, qui destruunt firmamentum rationę fidei. Mali enim pastores antichristi auferunt etiam iuge sacrificium, quia euacuant in cordibus laicorum fidem sacramentorum per malum exemplum. Ecclesia.

Vita enim clericorum libri sunt laicorum, vnde sacramenta despiciunt cum ea vident pertractari ab eis, qui scelerate viuunt, & dant abominatio C nem in desolationem, quia ecclesiam factam abominabilem propter eos desolatam faciunt, & coarctãtur: cum enim Apostoli modico tempore ecclesiam dilatauerint, & multos prouocauerint ad fidem trinitatis, non est dubium cum sub eis multi exorbitent a fide, prælatos causam esse infidelitatis eorum, & impij testamentum simulant, quia impios, & male meritos, promouent in ecclesia fraudulenter, vt enim prouideant vitæ temporali alicuius amicorum, tradunt eis curam infinitarum animarum, & vt lac, & lanam tollant sibi, exponunt oues morsibus luporum, & vsrorum. Si enim gregis materialis curam nullus committeret nisi potenti, scienti, & volenti curam eius peragere ad salutem ipsius, qui committit curam gregis spiritualis impotenti, ignoranti, insolenti, negligenti. Plus videtur bestias quam animas diligere, & sanguinem testamenti immo Christi, quam pro animabus effudit conculcare. Deut. 23. Non abo- D minaberis Idumæum, quia frater tuus est. Idu- Cõpassio Misericordia. mæum abominatur, qui peccatori non compatitur, sanguineus enim interpretatur. Quod impletur in malis prælatis, qui non compatiuntur peccatoribus, & tentatis: Non sic beatus Franciscus, cui cum frater dicere: Ora pro me benigne pater: credo quod de meis tentationibus continuo liberabor, si pro me dignatus fueris orare: nam super vires affligor. Cui sanctus respondit, quo, magis tentaris, magis dilectum te noueris: Nullus se seruum Dei reputare debet, quousque per tentatio- Tentatio. nes & tribulationes trãsierit, annulus enim est ten 1. Co. 10. tatio: quo desponsat dominus animam serui sui. Vix enim abijciuntur certamina fortia, nisi vbi fuerit virtus perfecta. Sic enim ait fidelis Deus Iac. 1. qui non permittet vos tentari supra id, quod pote- Ecclesia. stis, & idem. Omne gaudium existimate fratres, E cum in tentationes varias incideritis. 2. Mach. 6. Templum luxuria, & commessationibus erat plenum, & scortantium cum meretricibus, sacratisque edibus mulieres se vltro ingerebant, quia ex illicitis communicationibus, cũ consortijs mulierũ Societas. turpes cogitationes, & imaginationes menti se ingerunt, vt licet velimus nolimus vltro se ingerunt, quod enim hausimus vigilantes, patimur dormiẽtes, & talibus formis pascitur anima dormiendo, quales hausit vigilando: sed licet secundum ꝙ dicit Gre. in moralibus. Sancti viri inquantum agere possunt, exterius labantur in opere tantum, interius agere non possunt, vt nunquam labantur Cogitatio. in cogitatione, cum sicut dicit Isidorus in lib. de Gradus. summo bono: Cogitatio praua delectationem parit, delectatio consensum, consensus actionem actio, consuetudinem, consuetudo necessitatem. Sicque in his vinculis homo implicatus quasi quadam viciorum cathena tenetur affectus, ita vt ab F ea euelli nequaquam valeat, nisi diuina gratia manum iacentis apprehendat. Ideo cautela summa in hoc esset adhibenda, vt præscindantur occasiones vnde oriuntur cogitationes, & imagina- Exo. 20. tiones. Exod. 10. Deuorata est herba terræ a locustis, & quicquid pomorum idest fructuum in arboribus fuit: quia prelati qui debent vacare sacræ scripturæ, vacant ambitioni & superbiæ, & deuo- Ecclesia. rant in gulositate, & vanitate omnes fructus terre, & ideo non potest ecclesia fructificare. Locusta salit, & cadit, & ipsi saliunt in altum dignitatis, Ind. 2. vt lapsu grauiore ruant in imum calamitatis. Hi sunt imbres sine aqua, quia super alios positi absque humore deuotionis arbores autũnales infructuosæ: in autumno non debent flores oriri, sed Arbor. fructus colligi, quia tales habent floris apparentiam, non fructus existentiam; his mortue, scilicet sibi, & proximis. Ego sum pastor bonus. Pa- Iob. 10. stor bonus prelatus bonus, mercenarius venalis, capel-

G capellanus,fur,hereticus,lupus,diabolus,qui ex defectu veri pastoris dum alium ad luxuriam pertrahit, alium ad auariciam accēdit, alium in superbiam erigit,alium per iracundiam impellit,aliū per
Ioan.vlti. Tondere. inuidiam stimulat, alium per gulam strangulat,& sic ouis perit, quia ouem pastor non custodit, sed magis totondit, quam pauit,cum tamen dicatur: Pasce oues meas, & nunquam tonde oues meas: immo multa mala de tonsoribus ouium legimus
Gen. 31. in scripturis, Labā enim,cum iret ad tondendas
Gen.33. oues generum suum Iacob amisit. Iudas,cum iret
2. Re.13. ad tondendas oues,cum Thamar fornicationem commisit. Absalon in tonsione ouium fratrem
1.Re. 25. suum interfecit.Nabal vir stultus,in tōsione ouiū inebriatus,seruis Dauid conuitia dixit. Immo vt generaliter dicam secundum Bernardum, quem dabis mihi de numero sacerdotum, qui non plus intuigilet subditorum euacuandis marsupijs, quam extirpandus vitijs, & ideo totum vertitur eorum
H vitium in periculum ouium, quia vsurpant officium speculatorum, cum sint cęci: præconū,cum sint muti: pugilum,cum sint manci: Medicorum, cum sint medicinæ ignari, & leprosi:architectorum,cum exempla in monte nō viderint cū Moyse: agricolarum,cum non habeant aratrum,vel se-
Sene. Electio. mentem. Quis sit in prælatum eligendus benè ostendit Seneca: Optimum, ait, est maiorum vestigia sequi, si rectè præcedant. Et idem in secundis epistolis: Non præcedit armenta degener taurus, elephantorum greges excellentissimus ducit:Inter homines optimus animarū rector eligebatur, ideoque summa fælicitas gentiū erat, in quibus non poterat potentior esse, nisi melior. Ideo Possidonius Philosophus dicebat,q̄ in aureo sæculo regnum erat apud sapientes: sic & nos ponimus in primitiua ecclesia omnia fuisse ordinata: vnde aureum sæculum referre possumus ad statum primitiuæ ecclesiæ,vel ad statum innocētiæ. Act. 12.Petrus erat dormiens in carcere,vinctus cathenis duabus. Iste est prælatus,qui in carcere peccati
I dormit,nihil sentiens de aculeis diuini timoris vinctus duabus cathenis, timore malè humiliante, & amore malè inflammante. Exodi 3. Moyses pascebat oues Ietro soceri sui:cunque minasset greg̃ ad interiora deserti, venit ad montē Dei Oreb. Moyses vir mitissimus immunis a muneribus est
Desertū. Ortus. pastor.Ductio gregis ad interiora deserti excitatio subditorum ad contēplanda gaudia paradisi, quod
Paradisus appelatur desertum propter amenitatem florum, loci secessum, auium concentum, viriditatē herbarum, abundantiam fructuum,quæ omnia sunt
Religio- sus. spiritualiter in paradiso.Vel dicit ad interiora deserti,quando eos retrahit a tumultu sæculi,ad quietē,
Pasce. & secretum claustri.Io.21. Pasceipasce, pasce, &c.
Verbum. Quia prælati debent pascere oues suas tripliciter, verbo,exemplo,& tēporali subsidio:verbo triplici, correctionis, de sententia timenda:exhortationis, de pœnitentia facienda: consolationis, de gloria consequenda.Micheæ 7. Pasce populum,&c.Exēplo triplici,pœnitentiæ exterioris, patientiæ interioris sollicitudinis,& dilationis. 1. Pet.5. Pascite. gregem, &c. Subsidio ēt triplici temporali, corporali, spirituali.Ioan. 10.Bonus pastor,&c.

K Sed prodolor,hodie non pascunt gregem.Nam ignorantes,non pascunt verbo, carnales,non pascunt exemplo,cupidi,non pascunt subsidio. Esa. 56. Ipsi pastores ignorauerunt intelligentiam. Ioel primo. Rex perditus, &c. non pascuut verbo, quia verbum correctionis conuersum est
Verbum. in remissionem:exercitationis,in taciturnitatem: consolationis, in obiurgationem. Carnales non pascunt exemplo, quia exemplum pęnitentiæ cōuersum est in voluptatem, patientiæ in crudelitatem,sollicitudinis, & diligentiæ in negligentiam, & torporem.Zacha. 10.Super pastores iratus,&c. Cupidi etiam non pascunt subsidio, non tempo-
L rali, quia fures sunt, & latrones, non corporali, quia sunt occisores,non spirituali, quia sunt seductores. Eze. 34. Lac comedebatis, &c. Gen. 42. Dixit Ioseph ministris, vt implerent saccos fratrum suorum tritico. Ioseph Christus,nam inter-
Christus. Eleemo- syna. prætatur Saluator:ministri prælati,fratres eius pauperes,quibus prælati dare debent temporalia abūdanter, id hoc enim positi sunt ministri,& dispēsatores bonorū:ecclesiæ vnde Gen.31. in persona boni prælati,p̄ uiginti annos seruiui tibi in domō tua:Oues tuæ capræ steriles non fuerunt,& omne damnum reddebam tibi;& quicquid furto perierat exigebis a me, die noctuque æstu vrebar & gelu,fugiebat somnus ab oculis meis.Exo.28. a. Facies vestimenta sancta Aaron, & filijs eius, vt sacerdotio fungantur mihi. Ista vestimēta sunt conuersatio sancta, qua indui debet mi-
Conuersa- nister Christi. Eccle.9. Oī tpe sint vestimenta tio. tua candida,& oleum de capite tuo non deficiat.

Prælato dicitur in persona Dauid. Fratres tuos visitabis, & cum quibus ordinati sunt di-
1.Re. 17. sce,quære.3 Reg.25.vbi dī custodi virum istū, qui si lapsus fuerit erit anima tua pro anima il-
M Custodia. lius.Apoc.1. Vidi in medio septē cāde labrorū aureorum idest ecclesiarum, quæ sunt candelabra aurea propter charitatem in fide Trinitatis, quasi in triplici firmo pede fundata lumine fidei accensa.Prælatus similis filio hominis idest Christi,dēt esse in medio p̄p cōitatē,ne respiciat ad nepotulos,vel parentes,& vt omnibus influat sensum cognitionis per prædicationem, & motum operationis per exempli ostensionē, vestitus podere idest sacerdotali veste per honestā cō uersationē:præcinctus Zona aurea circa cor,p̄p ignitā dilectionē,cuius capilli.i.cogitationes, &
Cogna- tio. caput idest oēs sensus, & actus candidi, vt lana, propter mundiciam, & incorruptionem. Oculi eius velut flāma ignis, p̄p subditorum circumspe-

A spectionem, dispositionem, prouisionem,gubernationem. Vox eius tanquam aquarum multarū propter prędicationem. Pedes eius, id est opera similes auricalco in camino ignis: quia opera prælati debent esse ignitissima dilectione,scintillantia ædificatione, fortia,probata, & examinata in tri-
Apoc.8. bulatione. Stetit Angelus iuxta aram templi,habens thuribulum aureum, &c. Istud est officium sacerdotum, quia inter vestibulum, & altare plorabant sacerdotes, &c. Quære.30.b.

Et nota quare hodie Deus non exaudit preces
Oratio. Correctio. sacerdotū Esa. 1. Incensum abominatio est mihi, &c. Et nota de defectu correctionis prælatorum,
1. Reg.2. quia Hely quamuis esset in se bonus, quia tamen
2. Reg.4. malos filios non correxit,sacerdotio priuatus fuit, & cadens de sella fractis ceruicibus expirauit. Nota historiam Prouer. 24. Per agrum hominis pigri transiui. Ecce negligentia prælati, & per uineam viri stulti, qui totum studium ponit in
Ecclesia. B Ager. congregandis temporalibus, & non curat de spiritualibus, nec de animabus. Transiui ergo per agrum, & uineam per ecclesiam parrochiani pigri ex negligentia,stulti ex concupiscentia. Qualis autem sit status ecclesiæ,& parrochiæ ex negligentia, & cupiditate prælatorum subdit. Totum repleuerant vrticæ,operuerant superficiem eius spi-
Ecclesia. naę, & maceria lapidum destructa erat. Creuit enim in tota ecclesia propter defectum agricolæ, & vinitoris vrtica propter pruritum carnalis fęditatis: quia sicut populus,sic sacerdos ascendit spina auaritię, & cupiditatis,destructa est lapidum maceria, quia quasi perijt ecclesiæ obedientia,cōtemnuntur sententiæ obedientiæ,& iura ecclesiæ, propter malam vitam prælatorum, quod plangit propheta,dicēs: Vineam,scilicet ecclesiam de Aegypto, id est de gentilitate eduxisti. Sequitur:
Psal.79. Ecclesia. Vinea. Vt quid destruxisti maceriam eius, &c. Certe de talibus malis ait sententia Euangelica, postquam
Matt. 21. locutus est de malis cultoribus vineæ: Cum ergo
C venerit dominus vineæ,quid faciet agricolis illis? malos malè perdet, &c. Mali prælati significati sunt per sacerdotes Belis, qui ea quæ oblata sunt
Deut.32. Deo, deuorant. De quibus conquæritur dominus:Incrassatus est dilectus,& recalcitrauit,incrassatus,impinguatus, dilatatus,dereliquit Deum factorem suum,Iud.17. Dicitur sacerdoti Micheę. Quis te huc adduxit,quid hic agis? quam ob causam huc venire voluisti? quis te huc adduxit,quia iniustè obtines dignitatis gradum? Quid hic agis, quia nec verbo,nec exemplo, nec temporali subsidio pascis populum, sed sicut fur rapis, quod tibi non est debitum. Quam ob causam huc venire voluisti? quia incurris æternæ damnationis supplicium.

Apoc.8.Stetit Angelus,sacerdos deuotus, ste-
Angelus. Sacerdos. tit,non discurrit per carrerias, Angelus, quia admodum Angeli debet esse ignitus dilectione,mū-

D dus, & purus cogitatione, & operatione, altus contemplatione, doctus eruditione,prouidus circumspectione,promptus executione. Mala.2.An-
Scientia. gelus domini exercituum est: ad sacerdotes enim spectat scire, quæ sunt peccata principalia, quot sunt articuli fidei, quot præcepta,quot sacramenta,& de illis ad minus debent populum informare,nec credant,quod propter ignorantiam excusentur, quia ut dicit Chrisostomus: non potest esse excusatio damnationis, ignorantia veritatis.

Vnde sacerdoti legem domini ignoranti comminatur dominus per Oseam prophetam: Quia
Oseæ 4. tu scientiam repulisti, & ego repellam te,ne sacerdotio fungaris mihi. Propter quod ait Hieronymus: Officium sacerdotis est, interrogatū,respondere de lege.Talis ergo Angelus,mundus,doctus, prouidus, debet esse prelatus, & quilibet curatus. Malac.2. Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem ex ore eius requirent, quia Angelus domini exercituum est. Vos autem ressistis de
E via, & scandalizastis plurimos in lege: Propter quod ego dedi vos contemptibiles omnibus populis: quia ad litteram hodie vita clericorum,& prælatorum a laicis contemnitur.

Stat autem Angelus iuxta aram templi, non in
Apoc.8. foro,non in ludo,non in mulierum aut peruersorum consortio, habens thuribulum aureum in manu sua: hoc thuribulum est conscientia, quæ est in manu per opera bona,& exempla.Hoc thu-
Conscien tia. Cor. Thuribū- lum. ribulum est aureum,purum,mundum, absq ue rubigine carnalitatis, & fęditatis, rotundum exterius per subiectionem obedientiæ, clausum inferius per extinctionem carnalis concupiscentiæ; apertum superius per contemplatiouem ueritatis: accensum & ignitum exterius,per feruorem charitatis, cuius carbones igniti,sunt beneficia Dei, ex quorum consideratione accendimur ad Dei dilectionem. Data sunt tali Angelo tali sacerdoti,curato, & prælato, sancto,mundo,puro,incen-
F sa multa, sanctarum cogitationum, deuotarum affectionum, perfectarum operationum. De manu talis Angeli ascendit ad conspectum omnipotentis Dei, fumus aromaticus deuotę orationis.
Fumus. Oratio. Psal. 140. Dirigatur oratio mea sicut incēsum,&c. Iste est fumus aromaticus,placatiuus offensæ, deletiuus culpæ, remissiuus pœnæ, procuratiuus gratiæ.

Sed timendum est quod multi sacerdotes non
Thuribu- lum. habent thuribula aurea,sed plumbea,& lutea. Sicut legitur de illis duobus malis sacerdotibus Nadab,& Abiu,qui posuerunt in thuribulis suis ignē
Leui. 10. alienum,cuius flamma est tumor superbiæ,fætor luxuriæ, ardor auaritiæ,liuor inuidiæ,fumus talis thuribuli est prouocatiuus iræ, irritatiuus diuinę vindictę,impeditiuus diuinæ gratiæ: nam antiquitus ad orationes, & processiones sacerdotum,fugabantur dęmonia, fiebant miracula,dabatur serenitas,

G renitas, & pluuia sed non sic modo, nec est causa, quia manus domini sit abbreuiata, sed quia nostra oratio non est Deo grata. Esai. 1. Incensum abominatio est mihi.

Prælati sacerdotes, & curati sunt subiecti populi prompti intercessores, prompti propugnatores, prouidi speculatores, præuij exemplatores: vnde Esa. 55. Vos sacerdotes domini ministri domini Dei vestri, dicetur vobis: Vos ait sacerdotes domini, non sacerdotes Dagon, per auaritiam, non sacerdotes Belfegor per immunditiam: nõ sacerdotes Naneæ vel Dyanæ per ignorantiam, non sacerdotes Baal per superbiam, & gulam. Matt. 24. Quis putas est fidelis seruus, & prudens, quẽ constituit dominus super familiam suam, vt det illis cibum in tempore? Si hoc verbum cum diligentia exponatur in sunt quatuor conditiones quæ requiruntur ad gradum prælationis, & sunt quasi quattuor pedes, quibus nititur cathedra pastoralis. Primus pes est eminentia sanctitatis, quam insinuat promptitudo operationis: Fidelis, ait, seruus. Secundus pes est refulgentia veritatis, quem demonstrat limpitudo cognitonis, quia prudens. Tertius pes est excellentia dignitatis, quem insinuat altitudo institutionis quem constituit dominus super familiam suam. Quartus pes est euidentia æquitatis, quem declarat rectitudo dispensationis, vt det illis cibum in tempore. In his autem quattuor pedibus cathedræ pastoralis est sanctitas imitanda, veritas audienda, dignitas honoranda, æquitas comendanda vnde 1. ad Thimo. 4. Loquens Timothæo in persona omnium prælatorum ait Exemplum esto fidelis in verbo, in conuersatione, in charitate, in fide, in castitate. 2. Reg. 10. Dauid misit nuncios suos ad Amon regem, qui fecit eis medium barbam radi, & vestes vsque ad nates præscindi, & sic confusos eos remisit. Dauid manu fortis, & vultu desiderabilis significat Christum. Amon interprætatur populus dolens, populus iniquus, populus inutilis, quod de dæmonibus propriè potest dici. Serui missi a Dauid sunt prælati, & clerici. Barba autem, quæ debetur homini in virili ætate, designat virtutem, & discretionem. Mediam ergo barbam Diabolus istis rasit: quia tota virtus, tota discretio, totum studium istorum seruorum est in temporalibus congregandis, multiplicandis, & aggregandis, quia cura spiritualium, quæ est principalis pars barbæ siue virilitatis, penitus est abrasa vestesque eorum in magnum opprobrium, truncatæ sunt vsque ad nates, quę deberent esse talares, quia in multis iam apparet mundo publica eorũ turpitudo, quia honestas, & sãctitas vitæ, quæ deberet eos vndiq; tegere Amõ diabolo procurãte, toti mũdo incipit apparere.

Sacerdos.

Cathedra Pes.

H

Prælatus.

1. Thi. 10.

2. Re. 10.

C

Diabolus.

Dani.

Nota quomodo Christus improperat hodie prælatis, væ vobis, ait, qui similes estis sepulchris dealbatis, q̃ decimatis mẽtã, & cyminũ, &c. K

Matt. 21.

Rex Israel qui gerit typum prelati, quia dicunt: Fecisti nos Deo nostro regnum, & sacerdotes, vulneratus fuit in bello cum sagitta inter stomachum, & pulmonem, & lingebant canes sanguinem, qui ex vulneribus defluebat. Pulmo enim, vt dicit Constantinus ex molli carne, & aerea substantia cõstans spumæ coagulatæ similis est.

Vulnerat ergo diabolus viros ecclesiasticos percutiens eos sua sagitta inter stomachum gulositatis, & pulmonem delectationis, & fæditatis. Propinqua enim sunt ventri genitalia: Ideo gula nimis deseruit luxuriæ. Ezec. 16. Hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ, superbia, saturitas panis, abundantia, & ocium. Lingunt canes, sugunt, & bibunt dæmones sanguinem talium immundorum, dum effusis virtutibus, quibus viuimus, gratiam subtrahunt, animam interficiunt, & finaliter in corpore, & anima pręcipitantur in infernum. Aduersarius vester Diabolus tanquam leo rugiens, circuit quærens quem deuoret.

Luxuriæ. Gula.

L

1. Pet. 5.

Hodie in ecclesia peruertitur omnis ordo quantum ad omnem differentiam positionis. Quia inferius fit superius, & sic de alijs. Quære. 118. a. a. Apoc. 2. Scio vbi habitas vbi sedes est Sathanæ. Et Psal. 1. In cathedra pestilentiæ non sedit. Vbi aduerte, quod sedes pastoris debet esse munda, pudicitia virginali, alta iustitia speciali, firma constantia virtuali, vt sit munda sinceritate conscientiæ, alta circumspectione prouidentiæ, fixa soliditate constantiæ. De primo Oculi mei ad fideles terræ, vt sedeant mecum ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat. Duo tapetia hanc sedem ornantia sunt fides, purgans errores, castitas, componens mores: quia secundum Greg. Nec castitas magna est sine bono opere, nec opus bonum est aliquod sine castitate. Talis ministrat Christo, non carni, mundo, vel Diabolo. Ezec. 23. Sedisti in loco pulcherrimo, & mensa ornata est ante te. Pedes huius sedis sunt casti conceptus, puri affectus, modesti sensus, discreti actus. Vnde ait anima deuota, sub vmbra illius, quem desiderabam sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Sed hodie pro sede mundiciæ, multi sedent in cathedra pestilentiæ: sedent enim gulosi super ollas carnium cum Aegyptijs, sedent immundi, & fætidi super sedes pelliceas cum Getheis, sedent auari in occultis. Psalmo decimo. Sedent in insidijs cum occultis, vt interficiãt innocentem, oculi eius in pauperem, &c. Sedent superbi cum Lucifero in latere Aquilonis Esai. 14. Isti omnes habitant, vbi sedes est Satanæ. Apoc. 2. Cuius quattuor pedes sunt delectatio, consensus, perpetratio, actus. Itera

Psal. 1.

Psal. 100.

Greg. ho. 13.

M

Cathedræ Sedes. Pedes.

Can. 5.

Sedere. Exod. 16. 1. Reg. 5.

Cathedr.

A tio vsus. Obfirmatio, uel obstinatio status. In hoc.n. gradu vltimo, proprie dr̃ peccator sedere, & residere, cui clamat Apostolus. Ephes. 5. Surge qui dormis &c. Psal. 126. Surgite post quàm sederitis, q̃ manducatis &c. Quare ergo nõ surgis? nũquid quia adhæret tibi sedes iniquitatis? Hinc ait Angelus, Petro incarcerato, & catenato. Surge uelociter. In consuetudine .n. fit ista catenatio: & tunc adhæret peccatori sedes iniquitatis. Bern. loquens de consuetudine peccãdi. Postq̃ terribili Dei iudicio, post flagitia, impunitas sequitur, experta uoluptas libenter repetitur, repetita blanditur, concupiscentia reuertitur, sopitur ratio, ligat consuetudo, trahitur miser in profundũ malorũ, tradit̃ captiuus tyrãnidi uitiorũ, ita ut carnalium uoragine desideriorũ absorpt°, diuiniq; timoris oblitus, dicat insipiẽs in corde suo, nõ est De°.

Sedes 1.

Act. 12. b.

Consuetudo.

Psal. 13.

Sedes 2.

Secunda sedes est alta circũspectio prouidẽtię. Tren. 3. Sedebit solitarius, & tacebit, qa leuabit se supra se. Mẽs .n. spiritualis leuatur supra se, dũ homo despicit mundũ, contemnit se ipsum, trãscendit oẽ creatum, & solum desiderat Deum. Sic sedebat Maria secus pedes Dñi, & audiebat verbũ illius. Luc. 10. Tangũtur aũt hic quattuor pedes hui° sedis, uidelicet: Quietudo cessionis: Solitudo uocationis; Taciturnitas meditationis: Eleuatio cõtemplationis, seu speculationis. Tunc cõsideratio: super spiritualem speculam sedens, prouidè circũspicit, denuncians intra se defectus proprios, extra se persequentes aduersarios, supra se Deũ pręsẽtem, infra se, infernum patẽtẽ. Optima speculatrix est consideratio. Bern. li. 2. de consideratione. Consideratio ipsam de qua oritur mentem purificat: deinde regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, Componit mores uitam honestat & ordinat. Eccl. 37. Anima uiri sancti ante sciat aliqñ uera q̃ septem circũspectores sedentes in excelso, ad speculandũ. ubi glo. quem philosophi septẽ liberalium artiũ scientia præditi sedẽtes in excelso ad speculãdum, qui debent annunciare uera: sed sæpe annunciant aliter. Sedent. n. religiosi in excelso pœnitentię, & dẽt annunciare ueritatẽ perfectionis, sed frequenter annunciãt duplicitatẽ simulationis. Vbi habitus religionis apertè cõtradicit, actibus, & moribus cõuersationis. Sedẽt magistri in excelso doctrinę, qui deberẽt annunciare ueritatẽ fructuosam sinceriter recta intẽtione: cõiter; sine adulatione, fideliter sine corruptione, utiliter cũ ædificatione. Sed deficientibus dictis conditionibus: aliqñ annunciant falsitatem superstitiosã & damnosã: aut ueritatẽ curiosam, & infructuosam. Sedẽt prælati in excelso curæ. Vbi debent annuncia re ueritatẽ uitæ, iusticiæ, doctrinæ. Sed frequẽter conuertunt ueritatem in uoluptatem, deficientes in uita, offendentes in iustitia, obmutescentes in doctrina. Sedent nobiles in excelso prosapiæ. Et non annunciant ueritatem originis, sed uanitatem, non attendentes idẽ principium primæ productionis, eundem ortũ generationis, eundem exitum incinerationis, quasi duo Adam, unum de limo, alium de auro, falsa estimatione fingentes. Sedent principes in excelso potentiæ, nec annunciant ueritatem, sed uoluntatem, habentes uoluntatem pro ratione, complacitum pro cõsilio, iussionem pro iudicio, tyrannidem, pro regno. Sedent iudices in excelso iustitiæ, nec annunciant ueritatẽ, sed iniquitatẽ, usurpantes autoritatem, suppeditantes ueritatem, præcipitãtes æquitatẽ, sententiantes iniquitatem. Sedẽt diuites in excelso pecuniæ, nec annũciant ueritatem, sed cupiditatem, non attendentes q̃ penaliter pecunia afficit acquirentem, q̃ tenaciter inficit amantem, q̃ celeriter dimittit possidentem, q̃ damnabiliter interficit abutentẽ. Isti septem uidẽtur sedere in excelso. licet ſm ueritatẽ sedeãt in profundo. De quibus ait Sapiens. Sex sunt quæ odit Dñs, & septimum detestatur anima eius. Psal. 106. Sedentes in tenebris, & in umbra mortis, uinctos in mendicitate, & in ferro. Vbi tanguntur quattuor pedes huius sedis. Videlicet ignorantia iudicij ad cognoscendum, iniustitia imperij ad eligẽdũ, impotentia exercitij ad merendũ, indigentia adiutorij ad surgendũ. Isti sedent super cathedram Moysi, cũ Phariseis, qui de oĩbus prędictis criminibus, in euãgelio à Dño arguuntur. Tertia sedes est fixa, stabilitate pseuerãtię.

B

Pes.

Consideratio.

Consideratio disciplina.

Scientia.

C

Doctor.

Veritas.

D

Nobilitas Genus.

Principes.

Iudex

Diues.

E

Prou. 6. c.

Sedere.

Sedes cathedra.

Matt. 25. a.

Equus.

F

Homo Ratio. Prelatus. Arcus.

Belli uictoria.

In qua sedẽt uiriliter præliantes, tribulationes constanter tolerãtes. Apoc. 3. Qui uicerit, dabo ei sedere in throno, sicut & ego uici, & sedeo in throno patris mei. Pugna aũt cum perseuerantia parit uictoriam. Apo. 6. Vidi & ecce equus albus, &c. Equus homo exterior, qui frenatur per abstinentiam, domatur per disciplinam, exercitatur per operationem bonam, animatur ad spiritualem pugnã. Sessor homo interior præuidens iudicio, prouidens cõsilio, præsidens imperio. Arcus crucis uexillum: & passionis exemplum. Ibi clipeus, tolerans persecutiones, gladius, iugulans delectationes, funda reuerberans delectationes, corona repromissio gloriæ. Talis igitur exiuit ad bellum cum armis uirtutum & gratiæ, vincens uictoriosa pugna, ut uinceret uictoriosa perseuerantia. Sicut sedit Ioseph patriarcha, de qua dicitur Genes. 49. Sedit in forti arcus eius &c. Et recte quidem sedit in forti: quem nec fęminæ peruertit iniquitas, nec fortunæ confregit aduersitas, nec adulatione decepit dolositas. Benè dicitur de discordia clericorum, quæ turbat ecclesiam. Si sic futurum erat: quid necesse fuit concipere? Quere fol. 29. a. Prælati antequàm puniant

X uel

G uel ſententient, debent diligenter, inquirere
Correctio Gen.18.c. ueritatem. Vnde ait Dñs. Deſcendam & uide-
bo utrum clamoré, qui uenit ad me, opere cõ-
pleuerint, an non ſit ita, ut ſciam. 3. Reg. 18. di
citur prelatis. Vſquequo claudicatis in duas
partes. Si Dñs eſt Deus: ſequimini eum. Si au-
Hipocriſis. tem Baal, ſequimini eum. Iſtud dicitur malis
Similatio clericis & prælatis, qui ſolo nomine, & benefi
cijs ſequuntur Chriſtum; ſed moribus & obſe
quijs ſequuntur mũdum. Luce. 16. Quid hoc
audio de te: Redde rationem uillicationis tuę.
Audit. n. Dñs de prelatis, ꝙ ſunt ignorantes
ad erudiendum, negligentes ad cuſtodiendũ,
nullius uitæ ad informandum. & ad extrahen
dum diligentes: ad rapiendum, & emungen-
Prælati. dum. Et no. quales ſunt prælati non miniſtri
Chriſti: ſed Nabuchodonoſor. i. diaboli. Da-
niel. 3. *Fornax ſuccenſa erat, & conſumpſit mini-
ſtros regis.* Exemplum de Nadab & Abiu. Le-
uit. 10. Apo. 3. Vtinam calidus eſſes, aut frigi-
H dus; ſed quia tepidus es: incipiam te euomere
ex ore meo. Calidus, per charitatem uerã: aut
frigidus, per apertam maliciam: in tepido, eſt
aliquid de frigido & prouocat nauſeam. Iſti
ſunt prælati hypocritæ habentes apparẽtiam
ſãctitatis: & realiter ſunt mali, crudeles, & per
uerſi. Leui. 6. Ignis in altari meo ſemper ar-
debit, quem nutriet ſacerdos ſupponẽs ligna
per ſingulos dies. Quia non ſolũ in altari ſuę
conſcientiæ: ſed in altari eccleſiæ, ſacerdos de
bet nutrire ignem diuini amoris: ad quem nu
triendum tot ligna apponit, quot bonorũ ope
rum exempla oſtendit. Sed dicitur 2. Macha.
1. ꝙ cum ſacerdotes irent ad requirendum i-
gnem, nõ inuenerunt ignem: ſed aquam craſ
ſam. *Quia ignis charitatis conuerſus eſt in pingue-
dinẽ carnalitatis.* Iudic. 14. Nota hiſto. de Sam-
ſone, qui interpretatur ſol eorum, & ſignifi-
cat prælatum, quia eſt ſol ſubditorum. Vt oſté
I ſum eſt ſupra in iſta tabula. Quere hiſtoriam
Samſonis. 49. b. 49. a. b. 50. a. 50. b. 57. a. Apoc.
3. Alloquitur prelatum in perſona Angeli il-
Diues. lius eccleſiæ: Tu dicis: Quia dives ſum, & locu
pletatus, & nullius egeo: quia ex abundantia
diuitiarum, ita dicunt in corde ſuo. Et neſcis,
quia tu es miſer propter diuinæ gratiæ amiſ-
ſionem, miſerabilis propter pecatorum mul-
tiplicatione, pauper quantum ad meritorũ ag
gregationem, cæcus quo ad diuinorum co-
gnitionem, & nudus, propter uirtutum priua-
Apo. 3. d charitas. tionem. Suadeo tibi emere aurum ignitum,
id eſt feruidam charitatem, ut locuples fias,
& indumentis albis induatis. Vt non appa-
reat confuſio ignominiæ tuæ. Ioſue. 6. Sacer-
Mundus Prędicator Tuba. dotes ſeptem diebus circumierunt Hierico
clangentes tubis, & muri Hierico corruerunt.
Hierico lunã ſignificat, mundum tuba præ-
dicationis, & monitionis. Debent prelati quo
tidie clangere, ut ſuperbia, auaritia, delitiæ,
& alia uitia quibus mundus ſe defendit, ca-
K dant. Sed quia ſacerdotes aut neſciunt aut
nolunt tubis clangere. Ideo muri non cadũt,
ſed fortificantur, ut iam aperte ædificetur tur-
ris Babel. Ioel. 2. Sol conuertetur in tenebras,
Sol. Luna. Princeps. & luna in ſanguinem. Sol, & luna deſignant
prælatos eccleſiaſticos, & principes ſeculares,
propter lumen cognitionis, & efficaciam uir-
tutis, & communitatem actionis, quæ debent
eſſe in eis, ut prælatus ſit ſol, princeps ſæcula-
ris luna. Qui debent à prælatis exemplum
iuſtitię, & bene agẽdi recipere. Sol preeſt diei,
id eſt ſpiritualibus. Luna nocti, id eſt tempo-
ralibus. Geneſ. 1. Fecit Deus duo magna lu-
minaria. Sol conuertitur in tenebras, quia
prælati, qui deberent eſſe exemplum, & lux
ſubditorum, ſunt cauſa tenebræ, & ruina a-
liorum. Luna, id eſt principes conuertuntur in
ſanguinem. Iuſtos damnando, iniuſtos non
puniendo, pauperes excoriando, de rapina ui
L uendo. Hiere. 2. in altari eorũ inuentus eſt sã-
guis animarum pauperum, & innocentum.
Vel forte utriq; in ſanguinem ſunt conuerſi.
Rei enim ſũt prælati ſanguinis: qui bona pau
perum fame pereuntium in illicitos uſus ex-
pendunt. Exod. 39. De cingulo ſacerdotali,
Cingulũ. Color quattuor virtutes. quod erat ex quattuor coloribus. In Iacincto,
qui eſt aerei coloris, & naturæ peruiæ: deſi-
gnatur prudentia. In purpura quæ eſt ſangui
nei coloris, ſiue tingitur ſanguine: ſignifica-
tur fortitudo. In cocco, qui eſt rubei coloris, ſi-
gnificatur zelus iuſtitiæ. In biſſo qui eſt candi
di coloris, ſignificatur mundicia. Intelle-
Cingere. ctus debet cingi prudentia, ne defluat in er-
rorem. Affectus debet cingi prudentia: ne
defluat ad iniquitatem. Eſa. 11. Erit iuſti-
tia cingulum lumborum eius. Concupiſcen-
tia carnalis debet cingi temperantia. In fi-
gura huiuſmodi, Ioan. ueſtitus eſt de pillis ca
M melorum, & zona pellicea &c. Et Exec. 9. &
Apoc. 1. Debet etiam cingi fortitudine. Pſal.
44. Accingere gladio tuo ſuper femur tuum.
Zach. 1. Vide ibi. Sic debet cingi prælatus.
Zach. 1. b. Electio. Circa electionem prelati ſeptem conditiones
ſunt in electione attendendę, propter quas nõ
eligitur quis à Deo. Prima eſt cõſanguinitas.
Secunda nobilitas. Tertia fragilitas. Quar-
ta puſillanimitas. Quinta ſuperbia. Sexta
falſitas. Septima cupiditas. In figura iſtius
dixit, Samuel Iſai patri Dauid, qui ſeptem fi-
lios ſibi aduxit. Non elegit Dominus ex iſtis.
1. Regum. 16. Prædicta ſeptem excluduntur
per illam regulam datam. Exod. 18. Dicebat,
Ietro Moyſi. Prouide tibi uiros. Conſangui-
nitas excluditur, cum dicit de omni plebe, qua
ſi dicat, de omni gẽte utiliorẽ quere, nõ de cõ-
ſanguineis. Nobilitas excluditur cũ addit ple-
be, quaſi dicat, nõ tm̃ de nobilibus; ſed de infir
mis, qa sũt aliqñ utiliores. Fragilitas excludit

quia

A quia uiros. i. homines uiriles, non muliebres,
uel pueriles. Puſillanimitas excluditur. Quia
potentes, fortes, & conſtantes, qui non ſint ut
arundo uento timoris agitandi. Superbia ex-
cluditur, cum addit timentes Deum, id eſt hu-
miles, non elati. Falſitas excluditur, cum ad-
dit, in quibus ſit ueritas. Cupiditas excluditur
1. Re. 26. b. cum addit; qui oderunt auariciam. Propter
iſta 7. d. 7. filijs dicitur. Nõ elegit Dominus ex
iſtis. Amos 6. Veh qui &c. De his habemus exẽ
plum Iud. 9. Abimelech. Ibi ponuntur tria
quæ renuunt promoueri. Oliua, ficus, uitis. O-
liua habet radicem amaram, fructuum dul-
cem & medicinalem, ſignificat animã pœni-
tentem. Si ergo uocetur oliua ut ſublimetur
in delitijs, reſpondet, quomodo poſſum, &c.
Pinguedo quam non uult deſerere, eſt conſo-
latio Spiritus ſancti. Ficus eſt pauper ſpiritu,
qui mundum dimiſit, qui ſi uocetur ut pro-
moueatur ad diuitias, reſpondebit quomodo,
B &c. Quomodo poſſum deſerere dulcedinẽ ue-
ræ paupertatis. Cant. 2. Fructus eius dulcis
gut. Vitis flectit ramos, deſignans humiles, qui
affectiones, & operationes flectunt per ſui, &
nullius alterius contemptum, quæ ſi uocetur
Promotio. ut promoueatur ad honores, reſpondet, quo-
modo poſſum, &c. Vinũ illud eſt ſpũalis deuo
tio. Pſal. 103. Vinum lętificat cor hoīs. Renuit
ergo promoueri oliua, ficus, uitis, pœnitentes
in delitijs, pauperes in diuitijs, humiles in ho
noribus. Sed uenit rampnus. Rampnus eſt ro-
ta aculeata & ex agitatione uentorum ignem
emittit, unde ſe, & alias arbores incendit: ta-
les ſunt, qui ratione ſanguinis promouentur,
quorum ſi uideres animas aculeos emittẽtes
cõcupiſcentiarum, gulæ, luxuriæ, & omnia li-
bidinis incẽtiua, unde ex hoc agitati, ignẽ ma-
li exẽpli incendunt, quo ſe, & alios conſumũt.
Et nota contra illos qui pueris dant prẽben
C das & beneficia. Num. 8. Hæc eſt lex Leuita-
rum, a 25. annis & ſupra. Hic patet quòd non
admittit lex diuina ad miniſterium taberna-
culi niſi a 25. annis & ſupra. Paret aũt, quòd
non admittit ad cuſtodiam uaſorum niſi im-
Paruuli. Iuuenes. pleto. ſ. anno. Quomodo ergo dãtur pueris be-
neficia, & cõmittitur cura animarũ. Super hoc
dicit Glo. Qui impugnantium uitiorum certa
mina per conſenſum delectationis tolerant:
aliorũ curã ſuſcipere non prẽſumant, ſed cum
intima tranquillitate ſecuri ſunt, aĩarum cu-
Leo. ram ſortiantur. Ezech. 19. Leo factus eſt, & di-
dicit capere prẽdam. Leo ſm Iſido. manſuetus
eſt hominibus, nec hominẽ impetit niſi offen-
ſus, & offenſus proſtrato parcit homini: terribi
Correctio. lis eſt animalibus, unde eo rugiẽte omnia ani
malia figunt greſſum. Sic prẽlatus manſue-
tus debet eſſe ad homines. i. bene & ſecũdum
Cathedra. rationem uiuentes: terribilis animalibus id
eſt beſtialiter & deordinatè uiuentibus. Iſte
ſunt duæ manus, tenentes ſedile, & ſolium Sa-
D lomonis hincinde. 3. Reg. 10. Proſtrato id eſt re
cognoſcenti culpam ſuam, debet parcere quã
tuncunq; offenſus. Sic etiam quilibet debet
eſſe manſuetus proximo, & nullũ iniurijs im-
petere, ſed potius parcere. Terribilis anima-
libus id eſt deordinatis mentis motibus. Leo
etiã ſecundum Iſidorũ, tempore pacis dormit
apertis oculis, tempore pugnæ, cum impetitur
a uenatoribus, ſi fugit, delet ueſtigia cum cau
da ne poſſit inueniri; ſi ab ipſis circundatur,
terrã aſpicit, ut minus timeat uenatores. Hanc
Tentatio diaboli. fagacitatem leonis debemus habere cõtra dia
bolum & tentationes. Cum enim nullam cor-
poris, uel mentis tentationem pateris, quaſi
dormiens requieſcis. Tunc tamen oculis con-
ſiderationis uigila, ne ex improuiſo ueniens
antiquus hoſtis, qui tanquàm leo rugiens, cir-
1. Petr. 5. c. cuit querens quem deuoret, ſtrangulare te poſ
Can. 1. d. ſit. Canti. 5. Ego dormio. Et iterum, Oculi tui
E columbarum. Columba ſuper aquam reſidet
Leo. ut accipitrem uideat. Et hoc eſt, quòd leo dor
miens, uigilat oculis. Gen. 49. De Iuda. Et com
petit uiro iuſto accubans &c. quaſi dicat Nul-
lus malignus ſpiritus auſus eſt appropinqua-
re ſic quieſcenti. Cum verò tempore tentatio-
nis uenator diabolus te peccatorum telis im-
petit, veſtigia cauda tegas: ueſtigia opera, cau
da id eſt humilitate, nihil reputando opera
Luc. 17. c. quę facimus ſecundùm doctrinam Chriſti. Cũ
omnia bene feceritis dicite, ſerui inutiles ſu-
mus. Tunc ab inſidijs diaboli ſecurus eris.
Tunc uero undique circundat, cum malorum
cogitationum undique tela iactat. Ioã. 16. Cir
cundedit tabernaculum &c. Hic deſcribitur
Tentatio. ordo tentationis, circundat lanceis in ſugge-
ſtione prauarum cogitationum. Ex omni par-
te, cum uulnerat lumbos in delectatione. Nam
percutit in conſenſu effundit uiſcera, in pec-
cati perpetratione concidit uulnere ſuper uul
nus, in conſuetudinis iteratione. Sic ergo ſi es
F obſeſſus a diabolo, in terram aſpice, mortem
cogita, & diabolum non timebis. Gene. 3. Me-
mento quia puluis es. Eccl. 7. Memorare no-
uiſſima tua, & in æternum non peccabis. Sic
igitur in leone, in uigilia oculorum, in dele-
tione ueſtigiorum, in reſpectione terræ: habes
formam contra tentationes & contra diaboli
inſidias. Leuit. 21. Homo de ſemine tuo. Ibi
ponuntur 13. maculæ, & propter quamlibet il
larum repellitur homo ne miniſtraret domi-
no, qa deſignãt defectꝰ ſpirituales. Quere 23. a.
Et nota contra illos, qui modis illicitis
acquirunt beneficia, aliqui precio, ut Iaſon,
ſecundi Machab. 4. Ambiebat Iaſon ſum-
mum ſacerdotium. Quidam per ſanguinem,
ut Abimelech. Iudicum 9. Nota hiſto. Qui-
dam per potentiam, ut Ozias. Secundi Paral.
26. Eleuatũ eſt cor eius. Sequitur: Percuſſus eſt

G lepra. Quidam per contentionem, ut Chore cum complicibus suis nu.15.

Et nota quòd prælatus dēt esse talis ut possit dicere illud ꝙ dixit Iacob ad Laban. Gene.

Gen.31.c. 31. Oues tuæ & capræ tuæ, steriles non fuerunt, &c. Iacob prælatus, Laban Christus. Oues subditi, qui & caprę dicuntur, propter quā dam stoliditatē annexam vt possit dicere. Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, &c.

Iob.10.c. Et nota de prælatis ecclesiasticis, & clericis. Sol factus est niger, luna sicut sanguis, & stellę ceciderunt de cœlo. Quære 41.b. 84.b. 85.a. Et de prælato dicitur Apoc.1. Facies eius sicut sol in uirtute sua lucet, &c. Quære 46.a. Et illud iris in circuitu sedis &c. Quære 48.a. Apo. 3. Esto uigilans & confirma cætera, quæ mori tura erāt. Circa statum prælati describitur per fectio personalis. Esto uigilans, prælatio pasto ralis, Confirma cætera, quæ moritura erāt, uel potest dici, ꝙ tria quæ in prælato requiruntur,

H per ordinem describuntur. Exequentis habili tas esto. Exequendi uitilitas uigilans executio nis utilitas. Cōfirma cætera q̄ moritura erant. Can.5. Percusserūt me, vulnerauerunt me, tulerunt pallium meum custodes murorum. Custodes muri prælati in ecclesiijs. Esai. 62. Super muros tuos Hierusalem consti. custo. Isti Christum percutiunt dum honores ecclesiasticos muneribus illicitis, precibus indignis, obsequijs inhonestis, impetrationib. iniquis vsurpant & rapiunt. Sed percussum uulnerāt, dū vel non seruiunt, uel indigne administrāt. Sed tunc pallium auferūt, dum indebite à subditis sua emungunt, uel dum in illicitos usus patrimonium Christi expendunt. Pallium em̄ breue est, utrumque operire non potest. Quia non sufficit pauperibus sustentandis, & parentibus ditandis. Esa.28. Patienter tamen Christus expectat istos, sicut tolerauit tunc Iudæos. Esa. 50. Faciem meam non auerti ab inerepantibus, & conspuentibus in me.

I In electione, uel confirmatione prelati, 1. Mach.9. Suscepit Ionatas ptincipatū, & surrexit loco Iudę fratris sui, ubi ostēditur, eligibilis persona. Ionatas electionis forma suscepit executionis cura principatum. Ionatas prælatus dēt esse, nam interpretatur columba. Quia colūba inter multas bonas proprietates quas

Can. 1. d. exprimit glo. super illo uerbo. Oculi tui colūbarū, habet fortitudinem uolatus, unde alarū sono stridet, sollicitudinem motus, unde continue caput mouet, simplicitatem affectus, vnde aliena oua fouet, sagacitatem aspectus,

In can. nihil, extra de elect. vnde accipitrem cauet. Cum ergo ecclesię Dei nihil magis noceat, q̄ ꝙ indigni assumuntur pastores ad regimē animarū, tales debent assumi, constantes iustitia, mites reuerentia, clementes misericordia, fulgentes sapientia. In horum figura dictum est Moys. Exo.18. Proui de tibi de omni plebe uiros potentes, ad exercendum iustitiā timentes Deum, ad formidandam diuinam sententiam, in quibus sit ueritas, ad prędicandum sapientiam, & diuinā scię tiam, & qui oderunt auaritiam, ad faciendum misericordiā, qui iudicent plebē. Signāter autem istis quattuor reddit unicū substantiuū. s. uiros, prouide ait, tibi, uiros, ab ætate, non pueros, uiros virtuositate, non effęminatos, uiros uirtute, nō dissolutos, uiros ueritate, nō superstitiosos. Eccl. 10. Veh terræ cuius rex puer est, &c. Quia sm Greg. in Dialogo. usus rectè conuersationis exigit, ut prędesse non audeat, qui subesse nō nouit. Quia male sedet doctor in cathedra, qui nunq̄ sedit discipulus in scabello. Hic igitur columbæ. Heb.4. Pennę deargentatę, quia quattuor pennæ uni, cuius posteriora auro pallescunt, cum hæc omnia decore charitatis ornantur. Istæ sunt quattuor pēnę gratiæ reformantes quattuor naturæ, cōsequē tes quattuor defectus culpę. Nā cōstātia iuuat impotentiā, reuerētia refrēnat malitiam, mīa tēperat cōcupiscentiā, sapientia illustrat ignorantiam, & sic natura reformata erigi pōt ad pręsidentiam. Talē constituit Dominus super gregem suum, ut uigilem, ad excitandum per orationis suffragium, ut pugilem, ad expugnādum per actionis exercitium, ut prędonem, ad exhortandum per prædicationis officium, ut principem, ad triumphādum per defensionis subsidium. Hinc Apostolus Thimo. 4. præficiēs ipsum in Episcopum, tu uero uigila, quo ad primum, in omnibus labora, quo ad secundum, opus fac Euangelistæ, quo ad tertium. Istæ ergo est, & dicitur Ionatas, quo ad exemplar personæ eligibilis.

K

L Virtutes.

Prælatus custos.

Secundo ostenditur exemplar formæ electionis. Quia suscepit, non se iniecit aspirans

Electio. Ambitio. 3.Re.1.a. Promotio. præsumptuosè, ut Adonias procurans ambitiose, vt Simon magus, conspirans proditiose,

M ut Absalon, unde primus interfectus, secundus pręcipitatus, tertius lanceatus, tales sic as-

2.Re.17.a. sumpti regnant Deo permittente non approbante. Oseę 8. Ipsi regnauerunt & non ex me; Principes extiterunt & nō cognoui. Quod pertractans Grego. in Pastorali ait. Ex se, & non ex arbitrio summi rectoris regnant, qui nullis fulgent uirtutibus, non uocati diuinitus, sua turpitudine potius assensum regiminis rapiunt, quàm suscipiunt. Istæ autem Ionatas noster electus suscepit principatum humiliter, non aspirans; finceriter, non procurans,

Electus. concorditer, non conspirans, attendēs illud. Hebr.5. Nemo assumit sibi honorem, sed qui uocatur à Deo tanquàm Aaron. Vbi non interuenit pecunia, non persuadet perfidia, non inducit prosapia.

Visis cōdōnib⁹ psonæ eligibilis, & formę ele

Electiones causæ ctionis, attendamus exēplar causæ electionis.

Quia

A Quia suscepit principatum, ad triplex officiū, ad erigendū, per ueritatē uitę exēplantis, ad dirigendū, per ueritatem doctrinæ informantis, ad corrigendū per ueritatē iusticię iudicantis. Ezec.34. Dauid seruus meus erit princeps in

Dauid. Electus. medio eorū. Dauid manu fortis, uultu desiderabilis. Quia electus debet esse Dauid, ut habeat strenuitatem in operando, honestatem in con

Seruus. uersando. Sic seruus habens humilitatem in ministrando, in medio habens cōmunitatē in cōmunicando. Hæc debet esse uita clericorū. Quia secundū Gre. in Moralib. Dum superiores de se exēpla præbent, astrorum more desuper fulgent. Quod enim a prælatis agitur, facile trahitur a subditis in exemplū. Sed qui facit regnare hipocritam propter peccata populi,

Pueri. iā sustinet ꝙ impleatur illud Esa.3. Dabo pueros prīcipes eorū, effęminati dominabūtur eis. 2.Para.17. Misit Iosaphat de principibus suis, ut docerent in ciuitatibus Iuda, Habentes libru legis Dñi, uel Iustiniani. O filij Agar. i. ad

B Sapientia uenæ extranei, & alieni a lege Dñi. exquirentes sapientiā, & prudentiam, q̄ de terra est. Si Dñs Christus misit uos, ostendatis mihi librū legis

Lex. Liber. Legere. Dñi. Sed hæc lex diuina facta est nobis, quasi uisio libri signati, quo tradito ignoranti legē, rñdebit, nescio litteras, non possum legere. Si tradatur sciēti literas philosophicas & ciuiles, rñdebit; non possum legere signata est enim. Esa.29. Cū enim theologia sit ad custodiā animæ, medicina ad custodiam corporis, iura ad custodiā rei tēporalis. Primā sequuntur pauci, secundā multi, tertiā infiniti. Quamuis Dauid sedens in cathedra sapientior sit inter hos tres principes. Eccl.14. Vas admirabile, opus ex

Sol. celsi in meridiano exurit terrā &c. Sol prælatus, qui est uas, propter uirtutū fæcūditatē, admirabilis ꝓpter charitatē, & raritatē: quia ut dicit Bern. Si rebus raritas preciū facit, nihil preciosius bono, utilique pastore. Opus excel-

C si, propter Christi conformitatē in meri. exiuit

Lux meridiana. ter. Quia clarus, & calidus, ut lux meridiana illumiat, & inflāmat totā ecclesiā. Est enim lux

Prælatus. prælati meridiana, qñ non declinat ad oriens superbiæ, nec ad oriens auariciæ, uel ad oriens præsumptionis, nec ad occidens remissionis, uel ad oriens carnis, & sanguinis, nec ad occidens retributionis. Sicut enim sol illuminat superius intersticium aeris pp propinquitatē originis, inferius aūt rōne radiosæ reflexionis, Medium aūt intersticiū manet obscurū, ex oppositis causis. Sic prælati hodie nō extendūt radios suos nisi ad ꝓpinquos rōne originis, uel ad alios a quibus speratur reflexio retributrionis. Iob.29. Arcus meus in manu mea sēper in

Arcus. Prælatus. staurabitur. Quadruplicē enim arcū prælatus debet habere, sinceræ conuersationis, respectu sui, deuotæ intercessionis, respectu Dei, feruide prædicationis, respectu proximi, seueræ di-

D strictionis, respectu iudicij. Primus est acquirē dus, & custodiendus, secds ostendendus, & exercendus, tertius est intendendus, & remittendus, quartus intuendus, & metuendus, De.1. Gene.9. Arcū meum ponam in nubibus, Quære expositionē, & applica quattuor colores, & quattuor uirtutes. Quære in paruo.71.a.b.76. a.b. Gen.27. Sume arma tua, pharetrā, & arcū,

Prædicatio. & egredere foras, cūq; uenatu aliquid attuleris, fac mihi inde pulmentum sicut uelle menosti. Sume arma pha. & arc. per exercitiū lectionis, & studium sacrę meditationis. Egre. foras de ocio contēplationis ad officiū prædicationis, uel ad solicitudinem curæ temporalis, ad culturam uineæ spiritualis; Cumq; uenatu aliquid attuleris conuertendo peccatorē per

Christus. prędicationē, fac mihi, &c. Ad me ordinās per rectam intētionē, & in me referens per gratiarum actionē. Signanter dicit arma tua. Arma

2.Cor.10.a. enim militiæ nostræ non sunt carnalia, nec curiosa, Sed ista arma sunt, sacræ scripturæ docu

Scriptura E menta, Sanctæ uitæ exēpla, honesta, & uera ac

Arma. Verba. examinata uerba. Contra illos q̄ libentius tendūt arcū artiū & philosophiæ, q̄ sacræ scripturæ. Et est signū qd̄ uerba scripturæ nesciūt, aut ꝙ eis non sapiunt. Habet aūt arcus iste lignū, & chordā, pharetrā, & sagittas. Lignū uetus testamentū, chorda nouum; Gregorius in Mora. 19. Sicut in arcu dum chorda trahitur, cornu curuatur, sic in sacro eloquio, dū testamentū nouum legitur, duricia testamēti ueteris emollitur. Vel lignū, seueritas correctionis, corda pietas consolationis. Dum scriptura corrigit cōminando, allicit promittendo. Corda flectit arcū, dū uerba consolationis dulcē reddunt limā correctionis. Hoc enim sm Greg. est magisteriū disciplinæ, ut pastor culpas, & discretè nouerit parcere, & piè resecare. Vel pharetra sacræ scripturę cōtinentia, in qua latent cōmi nationū, & diuinorū iudiciorū acutę sentētiæ.

F Pharetra utriusq; testamēti cōtinētia, ex qua emittuntur sagittę, s. cuilibet statui congruentes sententię. Tren.3. Misi in renibus filias pharetrę suæ. Quinque sagittas ad præsens, s. quid

Sagitta. credēdum. s. articuli, quid agendum, scilicet,

Prædicator. præcepta, & consilia, quid fugiendū, s. peccata, & uitia, quid timēdū, scilicet supplicia, quid

Verba loqui. desiderandum, scilicet ęterna gaudia. Ista sunt quinque uerba quibus uult loqui Apostolus sensu suo in ecclesia, 1. Cor.14. ut alios instruat q̄ decē numeri uerborū. Isti sunt quinq; lapides quibus Dauid Goliam interfecit 1.Reg. 17. Ipse etiam docuit filios Israel artem sagittādi 2. Regum 1. sm Glo. & magistrum historiarum. Quære in paruo.76.a. Psal.82. Pone principes eorum sicut Oreb, Zeb, Zebeę, & Salmana. Quære 230.b. 3.Regū 3. Apparuit Dominus per somnium Salomoni. Et sequitur, quomodo dedi ei sapiētiā. Ecce quòd uocatus

G Sapientia ad prælationem & curam debet desiderare, o-
rare,postulare,sapientiam ad conte mplandũ,
intelligentiã ad gubernandũ,diuitias merito-
rum,gloriam præmiorum.Sic rex reges,pastor
pastores,dictat,dotat,instruit,& informat,non
aurum terræ. Glo. a Deo petit,sed ut sciat po-
pulũ regere, & iudicare .Si hoc elegit,& petijt
rector corporũ,multo magis hoc petere,& eli-
gere debet rector animarum, ut ingresũ,& e-
gressum ad spem populo Dei demonstrent.
Esa.6.Duo seraphin clamabãt alter ad alterũ.
Sequitur,Sex alę uni,& sex alę alteri: Prælati,
& clerici debent esse seraphici & alati. Quære
3.b.Item.29.b.Item.45.b.Mat.22.Amice qũo
huc intrasti non habens uestem nuptialem?
Sub typo reprobi recumbentis,intrãtem eccle
siasticam dignitatem, caluniatur Dominus ip
sum introitum,locũ prohibitum,modum illi-
citum,fauorem præstitum,ineptum habitũ,as
sensum tacitũ, introitum temerarium, locus,
H sacrilegium,modus simoniacum,fauor ingra-
tum, habitus ostendit inhonestũ.Deut.1.Date
Conuersatio. ex uobis uiros sapientes, & gnaros,quorũ con
uersatio probata sit in tribubus uestris,ut po-
nã uobis eos principes:Vbi Glo. Viros ait for-
tes robore, & etate, 1. Regum 16. Vidi filium
Isai &c. Ætate nõ tantũ temporis, sed ordinis.
Nam Hieremiam, & Danielẽ pueros prophe-
tasse legimus,secundũ Greg.Bern.Mirandũ est
potius,quàm imitãdum. Sapientes in spiritua
libus, & gnaros in temporalibus,uel seculari-
bus secundùm Glo.Signanter autẽ dicit sapiẽ
tes:nõ scientes,quia scientia dicit habitũ pure
speculatiuum. Sapientia autẽ aliqualiter pra-
cticum. Prælatus autem magis indiget practi-
ca experientia,quàm speculatiua scientia:Vn
de subdit:Quorum conuersatio probata sit,nõ
probanda. Est enim usus rectæ conuersationis
secundùm Greg.ut preesse non audeat,qui sub
esse non didicit, nec obedientiam subiectis im
peret,quam prælatis exhibere non nouit. Vel
I probatus, hoc est approbatus, nõ reprobatus.
Glo.interli. Vt ex priori uita,probetur futura.
Prouer.26.Sicut qui mittit lapidem in aceruũ
Mercurij, ita qui tribuit insipienti honorem.
Mercurius Deus mercatorũ. Lapis positus in
aceruo Mercurij, est lapis in serie calculi, qui
positus pro obolo, denario, solido, libra,mar-
ca, uel uncia,semper tamen retinet eundẽ ua-
lorem.Sic uir insipiens,quantumcunque pro-
moueatur honore, nunquàm tamen mutatur
discretionis pondere,uel ualore uitæ. Gen.41.
Non inuenire poterimus talem uirum,qui spi
Electio. ritu Dei plenus sit. In electione prælati pos-
Ioseph. sunt proponi uerba ista in quibus sub tipo Io
Gen. 41.c seph,cuius prouidẽtia saluauit Ægyptũ,nobis
ostenditur quis sit ad regimem populi assumẽ
dus. In quibus uerbis ostenditur, ad quid de-
baemus attẽdere,scilicet,ad prouisionẽ pasto-
ris Num ait inuenire poterimus? Secundo in K
format quid habemus aduertere,quantum ad
conditionem rectoris.Virum inquit,qui spiri-
tu Dei plenus sit. Vbi uirilitas ostendit in na-
turalibus imperfectionẽ eminẽtię, plenitudo
autem spiritus Dei,ostendit in gratuitis perfe-
ctionem redundantiæ. Quod autem sub quæ-
stione proponitur de inuentione talis uiri, nõ
est nota impossibilitatis. Nisi enim talis uir in
ueniri posset,non diceret Dominus de Dauid. Dauid.
Actu.13. Inueni uirum secundũ cor meũ, qui
faciet omnes uoluntates meas. Sed signanter
nobis aduertendũ est quod dicit glo, Nisi in-
quit ego quærerẽ,nulli appararẽt,nisi enim so
lus Deus nos moneat, solus nos quærere do-
ceat,non apparebit.Hoc igitur,Moi.instanter
orabat, ut talem uirũ quæreret,& prouideret.
Nume 27. Prouideat Dominus spirituum om
nis carnis, hominẽ, qui sit super multitudinẽ
hanc. Vt possit intrare,& exire ante eos,ne sit
populus Domini sicut oues absque pastore. L
Vbi Glo.Origenis,audis ordinationem princi
pis populi euidenter descriptam, nulla hic po
puli acclamatio,nulla propinquitatis contem
platio,propinquis agrorũ,& prædiorũ relinq-
tur hereditas,gubernatio populi illi tradatur,
quẽ elegit Dñs,id est ad quem eligendũ, solus Electus.
Dei mouet intuitus.Non est igitur nota impos
sibilitatis,sed difficultatis, & raritatis. Bern.in
quadam epistola. Si rebus raritas precium fa-
cit, nihil acceptibilius bono,utilique pastore.

Talis igitur uir est considerandus,quæren-
dus,& inueniendus,qui uere dici possit,uir ui-
rilitate constantiæ, ueritate sapientiæ, uirtute
iusticiæ, sic enim consultum est Moi. Exo.18.
Prouide tibi uiros, &c. quære supra expositio-
nem Sap.6.Diligite lumen sapientiæ qui prę
estis populis.Ætern° Dei filius ab ecclesia cor
poraliter recedens,corporaliter prælatis eccle
się duas claues tradidit,quibus indignis regnũ
cæli clauderẽt,& dignis aperirent.Istę sunt po M
tentia iudicandi,& scientia discernendi.Pręui Claues.
dens aũt spiritus, s.prelatos,alterã clauiũ, s.iu
risdictionẽ abundãte iniquitate concupiscere,
Alterã uerò, s.discretionẽ frigescente charita-
te negligere,quos Bern.sup Cant.reprehendit, Bernard.
dicens: O utinã omnes prælati tam uigiles es-
sent ad curam,q̃ alacres currunt ad cathedrã.
Idcirco preponit sapiens iurisdictionẽ præsidẽ
tiæ, cum dicit: Qui præestis populis,hortatur
ad discretionẽ scientię, cũ dicit:Diligite lumẽ
sapientiæ,ut claues cum Petro,non clauem re
cipiant, ne sentẽtiã Chisti incurrant dicentis,
Veh uobis, qui tulistis.i.abiecistis clauẽ sciæ. Scientia.

Et est sciẽdum, quòd clauem iurisdictionis Sapientia
consequitur honoris autoritas, oneris difficul Clauis.
tas, operis exemplaritas, honor non abij-
cit onus, & utrumque inducit opus primo
ad Timoth. 5. Qui bene præsunt presbyteri,
dupli-

A duplici honore digni sunt.Bene præesse,est p
desse verbo doctrinę,& exẽplo vitę,Et ecõtra-
rio.Mali digni sunt duplici confusione. s. spi-
Honor. rituali miseria, tpali inopia. Boni digni sunt
Timot. duplici honore.s.spirituali obedientia,& tpa-
2. Tim.4. li sufficientia,vnde præcipit Apostolus Timo.
a. Argue negligentes,obsecra volentes,increpa
psistentes, Bona.n.opera Prælati aĩam iustifi-
Exercita. cant, pximum edificant, Deũ glorificant.Tri
plex est.n.vsus in quo se debent exercere Prę-
lati. Debent.n.sibi necessitatis sumptus, ora-
Vaccæ. tionem petentib. Exẽplũ de vaccis feris,q̃ mu
gientes ibant versus Betsames,neq; ad dexte-
rã,neq; ad sinistrã: vaccę portantes arcã, sunt
Prelati regentes Ecclesiam, Fętus parẽtes,mu
gitus rõnes,betsames domus solis, patria cęle
stis 1.Re.6. Sed hodie ortus est sol, creatus est
Prelatus, & congregati sunt Prælati & in cu-
bilib.suis.i.in dignitatib.& pbẽdis collocabũ-
Elia. tur.Debent ẽt Prelati subuentionẽ pauperib.
B contra quod hodie faciunt,vt Sacerdotes Bee
lis consumentes bona pauperũ in superfluis,
& illicitis,de quib.Sap.6.Audite Reges,& in-
Iudiciũ. telligite Iudices finium terræ : Sequitur. Q̃m
iudicium durissimum bis qui præsunt fiet.Du
rũ quia indebite intrauerunt,durius, quia illi-
cite vixerunt, durissimum quia iniuste rexe-
runt.Iudicum 18. Figurata sunt ista tria in Sa
cerdote Michee cui dictũ est. Quis te huc ad-
duxit, quid hic agis? quare huc venire nequi-
uisti? Hæc est ergo clauis, potentia iudican-
Absolutio. di,qua abutitur, qui formã absolutionis non
custodit,qui non suos casus sibi attribuit, qui
claues habens ligatas, confessiones audit, &
Clauis. se, & aĩas deludit. Secunda clauis est scientia
discernendi, ad quẽ est necesse sciẽtia scriptu-
rarum, quod docet duodenarium articulorũ,
Duodenarius. denarium preceptorum, ternariũ consiliorũ,
Septenarius. septenarũ,vitiorũ,petitionũ,sacramentorum,
virtutum,donorũ,beatitudinum, pietatis ope
C rũ.Vitiorum, ad detestandum, petitionum ad
Sacerdos impetrandũ,sacramentorũ ad curandum, vir-
tutum ad ornandũ, donorum ad expediendũ,
beatitudinũ ad pficiendũ, operum pietatis ad
exhibendum.Hæc dẽt scire curatus explicite,
& subditis cum diligentia explicare,Malach.
2.Labia Sacerdotis custodiunt scientiam,& le
gẽ ex ore eius requirũt,quia Angelus dñi exer
cituum est. Hie. Ad Sacerdotis pertinet disci-
plinam interrogãti respondere de lege, qui si
in cæteris diligentẽ, in sapientia scripturæ ne
gligentem se ostendat, frustra iactat dignita-
tem, cuius opera non exhibet. Tali.n.dicitur
Oseæ 4. Quia tu scientiã repulisti, & ego repellam te,
Sapientia ne sacerdotio fungaris mihi. Sed hodie filij
Bar.3.c. Agar exquirunt sapientiã quę de terra est,&c.
Can.5. Inuenerũt me cũstodes, q custo.ciuit.
percus.me vulner.me,tulerunt palliũ,&c. Cir
cuerunt hodie non habentes præbendas, vel
volentes multiplicare eas,ciuitatem Ecclesiæ D
muneribus illicitis, precibus indignis, obse-
quiis inhonestis, impetrationibus iniquis, si-
gillis falsis,donec Ecclesiam inueniunt,inuen Ecclesia.
tam percutiunt,dum tali titulo rapiunt,raptæ
non deseruiunt, sed percussam vulnerant, dũ
indigne ministrãt,pallium auferunt, dũ Chri Ministrare.
sti patrimonium violenter emungunt, & in
vsus illicitos expendunt. Tales erant filij He- Prælatus.
ly,filij Belial,qui habebant fiscinulam triden 1.Reg.2.c
tem,& mittebant in lebetẽ,vel cacabũ,vel ol-
lã,& oẽ quod leuabat fiscinula tollebant sibi,
nihil dantes pauperibus.Habent.n.hodie Epi Exactiones.
scopi fiscinulam tridentem,s.exactionem,pro
curationem, fulminationem excõicationum,
inuentionem occasionum, cum quibus eua-
cuant lebetem prebendarum, caldariam prio
ratuum,ollam Ecclesiarũ Parrochialium, ca-
cabum curarum simplicium. Habent ẽt sacer
dotes fiscinulam tridentem, s. gulositatem ci-
borum,superfluitatem indumentorum, curio E
sitatem lectorum,equorum,cum qua euacuãt
lebetem decimarum,caldariam primitiarum,
ollam oblationum,cacabum aliarũ obuentio
num.De Prælatis dicitur in Ps.103. Facit An- Angeli.
gelos suos spiritus, & ministros suos flammã
ignis, Angeli.n.sunt simplices in essendo,sub
tiles contemplando, viriles ministrando: Per
quem modum in Prælatis, & religiosis debet Religiosus.
esse sinceritas constantiæ,quantum ad vitam,
perspicacitas intelligentię, quantum ad do-
ctrinam, agilitas obedientiæ, quantum ad cu
ram.Sed pro dolor, isti Angeli mittunt hodie
in terram sanguinem concupiscentię inficien
tem,grandinem superbię concutientem,ignẽ
auaritiæ consumentem. Apo. 8.

Debet etiam Prælatus ad modum Angeli,
contemplari primam veritatem, vt doceatur
scire propriam infirmitatem, vt corrigatur,
speculari gregis imbecillitatem, vt compa-
tiatur.Psal.90. Angelis suis Deus mandauit F
de te, vt custo. te in omnibus viis tuis, vt sint Angeli.
vigiles super hominum custodiam. Exemplũ
de Daniele, viriles contra Dęmonum perfi-
diam, exemplum in Thobi. subtiles quan-
tum ad mundi pręsidentiam, exemplum in
miraculis. Sic Prelatis committitur sacramen
torum dispensatio, regiminis iurisdictio,tem-
poralium dispensatio.Matth.4.Angeli acces-
serunt, & ministrabant ei Iob.4. In Ange-
lis suis reperit prauitatem.Et nota quòd frons Frons.
inter alias partes est cultu formosior, aspe- Facies.
ctu gratiosior, situ anterior, gradu superior:
primum in Prælato significat excellentiam
perfectionis, secundum euidentiam ædifica-
tionis, tertium prouidentiam discretionis,
quartum eminentiam contemplationis.
Hæc autem quattuor congrue figurantur in
lamina supereminente in fronte Pontificis.

G Exo. 28. Facies laminam de auro purissimo, in qua sculpes opere celatoris sanctum domini ligabis eam vitta Iacinctina, & erit super thiaram imminens fronti pontificis. Ista lamina quia aurea, pertinet ad sanctitatē perfectionis, quia splendida, ad pulchritudinem conuersationis, quia sculpta, ad sollicitudinē discretionis, quia excelsa, ad celsitudinem contēplationis, Hæc est plena perfectio pontificis, vt possit placare Deū pro se, & subditis.

Lamina. Exod. 28. Est autem semper lamina in fronte Pontificis, quia prælatus semper debēt fulgere prædictis spiritualibus ornamentis, vt placatus sit ei dominus.

Gradus prælationis includit excellentiam dignitatis, influentiam potestatis, eminentiā sanctitatis, euidentiam equitatis. Dignitas honoranda, potestas formidanda, sanctitas imitanda, æquitas comendanda. Isti sunt quattuor pedes quibus innititur cathedra Pastoralis. Et nota, cum indignus ad dignitatem vocatur, frequenter accidit, ꝙ ab accidente suo nō denominatur, sed indignum potius dignitas dedignatur, in hoc.n. fallit regula, qua omne accidens subiectum denominat, quia non omnis habens dignitatem est dignus. Isti figurantur per sacerdotes tēpli reprobos, 1. Reg. 2. Dicentes, dimitte nos ad vnā partē Sacerdotalē, vt comedamus bucellā panis. Pars.n. eorū quē eligūt, est diuitias congregare, & aīas nō curare. Et nota de mala societate prelatorum Esa. Replebuntur domus eorum draconibus, Quære 230.b. Et nota de pœna debita malis Prælatis, quia dictum est Angelo exterminanti. Eze. 9. A sanctuario meo incipies, quia sanctuarium est pollutum immundicia, conculcatum ignominia, incensum concupiscentia, destructum irreuerentia. vnde Ps. 78. Deus venerunt gentes in hæreditatem tuam. 2. ad Thi. 4. Dicitur prælato: Tu vero vigila, in oīb. labora, opus fac Euangelistæ, ministeriū tuū imple. Quia debes esse vigil, ad speculandum, vigila, pugil, ad debellandum, in omnibus labora sicut bonus miles Christi, præcursor, ad exemplandum, ministerium tuū imple, preco, ad denūciandū, opus fac Euangelistæ. Et no. ꝙ prælati debent cauere a receptione munerum: Quære in tabula de muneribus. Luc. 22. Petrus qui gerit typum prælati, amputauit auriculam serui: Per aurem significatur obediētia. In quo no. ꝙ inobedientia contumax gladio excommunicationis feriri debet, contra illos qui ex leui causa excommunicant. 4. Reg. 5. Quia Giezi accepit vestes, & pecuniam a Naaman curato, ideo percussus est lepra, in quo symonia condemnatur. Et nota ꝙ prælatus implet suum officium, si fuerit in corripiēdo iustus, in compatiendo pius, in orando assiduus, in laudando purus, & deuotus.

Dignitas. H Dignitas

Familia.

Sanctuarium. Ecclesia. Templū.

I

Excōmunicatio.

De peccato in generali. K

DRIA genera peccatorum significantur per tria maledicta a domino: Quæ sunt, serpens, terra, Caym. Quære 26. b. In genere. Quod peccatum est murus diuidens hominē à Deo. Quære 47. b. In Psal. Quod diuersa genera peccatorum designantur in diuersis metallis illius statuæ Danielis, cuius caput erat aureum, &c. Quære 53. b. Item 109. a. Quod peccatum tollit Christum, & ducit hominem ad omne periculum. Quære 56. b. In Gen. De peccato originali. Et quod peccator significatur per pincernam Pharaonis, & per eius somnia. Quære 58. b. De gradibus peccati in cogitatione, consensu, operatione, 58. b. In Esa. Et in Sopho. Quod peccatum generaliter excęcat rationem, vnde significatur per stercora calida, quibus Thobias fuit excęcatus. Quod peccatum significatur per puerum mortuum, quem non potuit suscitare baculus Helysei, in quo non est vox laudis, vel cōfessionis, nec sensus bonæ operationis. Quære 61. a. In 4. Reg. Quod peccatum infinita mala facit homini, vnde significatur in Luca, Cum eiecisset Dęmoniū, locutus est mutus. Quære 64. a. b. Quod peccator significatur per Lazarū sepultū, fętidū, ligatū, cui lapis erat suppositus, sup quē flet dns. Quære 65. b. In Io. quod peccator, significatur p filiū Reguli, qui infirmabatur in Capharnaū, & qūo sunt 7. horę, & in 7. reliquit eū febris. Quære 67. b. In Io. Quod peccator significatur per Petrum, quem Hærodes. i. Diabolus posuit in carcerem, Et peccatū significatur per carcerē, & per cathenas, & qūo per Angelum liberatur, Quære 68. b. in actibus. Quod diuersa genera peccatorum designantur per locustam, erucam, brucum, Quęre 71. b. in Ioel. Quod diuersa genera peccatorū significantur per quattuor bestias, Daniel. 7. Et per quattuor ventos, qui pugnāt in medio mari. Et per naptā, stupā, picē, malleolos. Quære 82. b. Item 98. a. b. b. Item 54. a. b. Et istas historias quære in diuersis locis in tabula super librum Daniel. Quod diuersa peccata significantur per zizaniam, quam Diabolus superseminat in agro conscientiæ, ex quo malæ affectiones pululant in diuersa genera peccatorum, Quære 26. a. b. in margine.

Peccatū. Vitium.

L

M

Peccatum abscondit faciem Christi a peccatore. Exemplū de Iudęis qui velabāt faciē Christi. Et de Caym Quære 98. b. In Genes. Et ibidem gratiarū. Ibi est ꝙ peccatū faciem aīę, reddit maculosam, & menstruosam, p qd tria gna peccatorū designātur. p illud Esa. vulnus, liuor, plaga tumēs, Quære 98. b. De vitiis capitalib. designatis in 7. viris Sarrę, & in 7. Dęmonib. Magdalenę. quęre 102. a. b. De pęna pctī, & qūo oīa pctā manifestabunt 112. a. b. p totū

Quod

A Quod varia peccata destruxerūt statū ecclesiæ & religionis. Quære in Naū. 116. b. Quod pōdus peccati designatur in submersione Aegyptiorū. Quære in Exo. 116. a. Quod peccata designantur per varias infirmitates corporales. Quære 121. b. Quod per quattuor gna latronū, qui faciunt speluncam in domo conscientiæ, designantur varia peccata. Quære 124. b. Quod oē peccatum specialiter luxuria, infert aīæ multa damna. Quære 125. b. Et nota &c. De gradibus peccati in cogitatione, delectatione, operatione, & de damnis quæ peccatū infert ī Thob. & in libro Iudicū. Quære 26. a & ibidem a. b. per totū. Quod per tria gna serpentū, serpens flatu adurens, scorpio, dipsas, signantur tria gna peccatorum Quære 126. In Deuter. qūo oīa peccata refrēnantur ex cōsideratione mortis. Quære 130. In Exod. & ibi per totum. De periculis variorum peccatorū, quæ opprimunt nos in mundo, in Matth. 7. c. figurantur per ventum, per pluuiā, per flumina, quæ subuertunt domum, & per ventū qui subuertit domum, & occidit filios Iob. Quære istas historias, & de hoc quære 131. a. Caro enim, &c. & hoc significatur in quattuor ventis, qui pugnant in medio mari. Quære 135. b. in Dani. Quod anima peccatrix figuratur per Niniue ciuitatem, cōtra Deū munitam. Quære 135. b. Quod peccator debet clamare multipliciter ad dominum cum ęco, quem Deus illuminauit. Quære 140. a. in Luca. Quod peccatum reddit hominem timidum, & pusillanimem, & vagum, exemplo Caym, Quære 142. a. Quod via huius mundi est periculosa pp diuersa peccata 225. a. Quia via &c. De periculo quod peccator prēueniatur morte, quod significatum est per Absalon, qui remansit suspensus p crines in quercu. Quęre 150. b. in 2. Reg. Quod peccata figurantur per tria canistra farinę pistoris Pharaonis, qui fuit suspensus, Quære 152. b. In Gen. Quod varia peccata designātur per diuersas arbores, quæ cōburuntur in die iudicij, Quære 153. a. in Gen. de diuersis gradibus peccati, in cogitatione, delectatione, consensu, opere, consuetudine, quęre Greg. &c. Quod aliqui scienter, & deliberatè prēcipitant se in peccatum. Numerorū 24. Cadēs apertos hēt oculos, vel pōt dici, ꝙ multi non præsumunt, & aliquid magnum se estimant, quibus expedit fm Aug. vt cadant, quia post casum aperiūtur eorum oculi vt seipsos, & suam fragilitatem cognoscant, quod peccatum elongat hoīem a Deo, & ducit ad magnam miseriam. Exemplum de filio prodigo. Luc. 15. Quære 41. a. Et in plurib. locis, Quære in tabula super Lucam Ionæ 3. Surrexit rex Niniue de solio suo, & abiecit vestimentum suum a se, & indutus est sacco, quod est vestimentū vilissimū, paupertrimum, & asperū, cōtra honores, diuitias, delitias, & sedit in cinere, per recordationem mortis, quia sic pęniten ti indulget Deus culpā, & mutat snīam. Exemplum de Dauid, quia dixit, Peccaui, Transtulit ait, dns peccatum tuum. Exemplum de Petro lachrymante, quē statim respexit dns. Exemplum de Magdalena flente, cui dictum est: Remittuntur ei peccata multa, Exemplū, de Achab humiliato, & dns reuocauit snīam. Exēplū de Ezechia. Esa. 38. Quia fleuit, Deus reuocauit snīam. Ista est virtus veræ pęnitentiæ, quia pōt diuinam snīam reuocare. Et nota ꝙ peccatores dormiunt cum Petro in carcere cęcitatis, dormiunt cum Iob in puluere vanitatis, curuantur ad terram cum illa muliere Euangelica pondere cupiditatis, iacent cum Paralitico ī grabato voluptatis. De 1. Act. 12. Petrus seruabatur in carcere. Sequitur, Ecce Angelus dni astitit. Quære 6. b. 62. a. a. cj. b. Mar. 2. Surge tolle grabatum tuum, & vade in domum tuam, Sic.n. mortificare debemus corpus nostrū, vt nō impediatur spiritus ab exercitio spiritualium, siue cōtēplatione cęlestiū, quod est ire in propriam domū. Baruch 6. Sacerdotes habētes tunicas scissas, capita, & barbam rasam, quorū capita munda sunt, rugiūt clamantes contra Deū suū, sicut in cęna mortui. Sacerdotes peccatores se per peccata dæmonibus immolantes, habentes capita nuda, quia perdiderunt virtutū ornamenta, & barbā rasam, non habentes opera virilia, sed scissas tunicas per diuisionē appetituū, dum caro cōcupiscit aduersus spiritū, rugiunt sicut in cęna mortali, Vbi simul sunt cęna quæ reficit, & mortis memoria, quæ cęnantem afficit: quia & delectatio recreat carnē, sed in ipsa delectatione iusto Dei iudicio, reatus cruciat mentem, & pungit conscientiam.

Peccata refrēnantur ex cōsideratione mortis.

B

C

Ionæ 3. b.

D

2. Regū. 12. d.

Luc. 22. g.

Luc. 7. g.

3. Regū. 21. g.

E

Et nota de pęna pctī, de illis quæ debēt esse in confessione, & de alijs circunstātiis, qūo in diluuio submersa sunt omnia, & de expulsione Angelorū de cęlo, primorū parentū de Paradiso, humani generis in diluuio, Sodomorū in incendio. Et in tabula de iudicio, quære de istis. quære 26. b. 27. a. 1. Reg. 7. Intonuit dns fragore magno in die illa, & exterruit Philisteos, & cęsi sunt a filijs Israel. Philistei potione cadētes interpretanrur, designant pctōres, quæ sunt inebriati peccādi cōsuetudine, quos dns excitat a lecto fętoris, in quo diutius iacuerunt, cum reducit eis ad memoriam illud tonitruum diuinæ snīæ, ite maledicti in ignē æternum, & illucessit eis dies, cum agnoscunt in se copiam mali, & inopiam boni, timent separationem ab electis damnationem cum reprobis. Quod quandiu sumus in hac vita mortali quantumcunque proficiamus in bono,

F

Exo. 7.

Apo. 12. b

Gen. 3. d.

G no, non sunt in nobis mortua vicia, sed compressa: Velimus, nolimus, nobiscum habitat Iebusęus, subiugari potest, exterminari non potest. Hoc aũt unũ est consilium, Vt si capita renascentiũ motuũ apparuerint, iterum succidãtur, ne iterũ crescãt. Psal. 43. Propter te mortificamur tota die. Sunt.n. isti motus quasi canum latratus, qui uiatoribus molesti sũt suo latratu, & tñ dum latrãt prẽcauẽtur; sed incautos occidunt morsu, dũ non prẽcauẽtur. Luc.
Luc.15.b. 15. Mulier quæ perdidit dragmã unã, quærit diligenter donec inueniat, & cũ inuenerit conuocat amicos dicens, cõgratulamini mihi, q̃a inueni dragmam, q̃ perdideram. Vere dragma decimarum Dei perdita, peccator est, qui ceciderit à consortio angelorum quibus connumeratus erat, & per ueram cõfessionẽ, & ministerium Angelorum, reducitur ad eũdem nume-
Luc.15.c. rum. Exemplum de filio prodigo. Gaudium est Angelis Dei super uno peccatore pẽnitentiam agente. Dan. 4. Leuaui oculos meos ad
H Dan.4.3. cœlum &c.

Nota ad quę mala ducit peccatũ, maxime superbia, regnum cœli perditur, Cum dæmonibus ferocibus habitatio datur. Figura, & sẽsus perditur; sed per ueram confessionem, quę significatur in eleuatione oculorum, totum re
Nu.21.c. cuperatur. Illi qui intoxicati erant morsibus serpentum ignitorum, aspicientes ad serpentẽ æneum curabantur. Et nos peccatis intoxicati, ad Christum in cruce eleuatum aspicientes oculo, fidei, & compassionis, curamur. Respice in faciem Christi tui. Matthæ. 27. Myrrha, fel, acetum, oblata sunt ori Christi. Ipse autẽ cũ gustasset, respuit, & bibere noluit. Myrrha ex terra, Fel ex carne, Acetum ex uino corrupto oriuntur. Et nos q̃uis cogitationi nostræ offeratur, Myrrha auaritiæ, Fel immũdiciæ, acetum rãcoris, & malitiæ, respuere debemus, nõ bibere. Gene. 3. Eiecit Dominus Adam, & collocauit Cherubin, & flammeum gladium, atq; uersatilem ante Paradisum uoluptatis, ad cu-
I stodiendum uiam ligni uitæ, ut igitur hoc exponamus secundum Grẽcos, qui magis hoc dicunt pertinere ad misericordiam, q̃ ad vindictã, per Cherubin significari filiũ Dei, in quo
Ad Colo. 2.a. sũt oẽs thesauri sapiẽtiæ, & scientiæ Dei abscõditi. Gladius ad exercitandum, flammeus ad il
Gladius. luminandum, uersatilis facilis ad mouẽdum, Nam & si sic immutabilis de uera scientia sua natura mouetur, tamen de facili miseratione nostra. Cum igitur peccator perdidit innocentiam, abiectus a iucunditate suæ conscientiæ per culpam, presto est filius Dei sicut gladius pungens memoriam ad recordandum quod perdidit. Flammeus illuminans intelligentiã ad sequendam uiam ligni uitę, quòd quẽrit, uersatilis commutans uolũtatem, & facile cõdonans quod peccator perpetrauit. Hie. 52. Sedechias positus est in carcere usque ad diem mortis suę, id est, spiritus in carne exceçatus, & ligatus, quæ plena est concupiscentia, quàm diu sumus in uia; sic Petrus est in carcere, donec per Angelum, per Christum liberetur; sic Ioseph in carcere detinetur, do- Carcer.
nec iussu regis educatur. Quęre supra histo- Act.12.a.
ri. de liberatione Petri. Psalm. 50. Qui glo- Psal.50.a.
riaris in malitia, qui potens es in iniquitate. Hoc dicitur de uilibus peccatoribus qui iactant se de suis fœditatibus, & peccatis, quasi ebrij habentes adhuc fœtorem uini in naribus post potationem. August. libr. secundo August.
confessionum: Prẽceps ibam tanta cẽcitate ut inter coetaneos puderet me, minoris dedecoris esse, quando audiebam eos iactantes flagitia sua, & tanto magis gloriantes, quanto magis turpes essent, & libebat facere non solum libidine facti, sed etiam laudis. Genes. 4.
Ero uagus, & profugus in terra, omnis qui in- L
uenerit me occidet me. Peccator uagus, efficitur per inordinatam concupiscentiam, timidus mortis, quia non habet auxilium per gratiam. Mentem enim à diuino auersam auxilio, quæcunque tentatio impetierit subuertit. Ideo dicit. Omnis qui inuenerit me occi- Viæ.
det me. Hierem. 2. Vide uias tuas in conuallе, scito quid feceris, uide per iugem meditationem, & memoriam uias tuas, quàm fragilis per naturam, quàm uilis per culpam, quàm ingratus ad gratiam, quàm dignus ad pœnam; in conualle humilitatis, ut humilieris non erigaris in superbiam. Multa etiam Opera.
sunt in operibus nostris, quæ nobis uidentur recta cum tamen districtissimus iudex uenerit iudicabit errata.

Lucæ 19. Videns Iesus ciuitatem fleuit super illam, super animam peccatricem, quam suo sanguine redemit. Augustinus: Plangis mortuum, & non plangis impium: Plan- Iob 11.c.
gis cadauer, à quo recessit anima. Non plangis animam, à qua recessit Deus, qui est uia, M
ueritas, uita. Sic fleuit Ruben non inuento Ioseph saluatore in puteo conscientiæ. Sic fleuit Christus super Lazaro fœtente. Lucæ Christus.
10. Samaritanus uidens uulneratum &c. Luc.10.f.
Samaritanus custos dicitur, custos noster est Christus. Miser spoliatus, & uulneratus, spoliatus gratia, uulneratus concupiscentia, quæ diuidit appetitum actionis, & sensualitatis, sicut uulnus soliditatem continuitatis motus Samaritani &c. Quęre 133.a.

Matt.20. Cæcus sedebat secus uiam mendicans, ut lumen reciperet. Cæcus peccator lumen mentis suæ non habens, dicens, Lumen oculorum meorum, & ipsum non Psal.37.
est mecum. Quale gaudium mihi est, qui in Thob.5.b
tene-

K Concupiscentia.

A tenebris sedeo, & lumen cœli non uideo, unde nec Deum, nec se uidet, clamans per orationem exteriorem, & contritionem interiorem, uolens lumen recipere per gratię infusionem, non attendẽs, nec à clamore desistens propter turbam hoc est propter tumultum cogitationum, imaginationum, fantasmatum, & tentationum, quæ omnia clamant, & infestant peccatorem uolentem reuerti ad Christum.
Lepra. Leui. 13. Plaga lepręsi fuerit in homine, adducetur ad sacerdotem, cumque color albus in cute fuerit, & capillorum mutauerit aspectũ, ipsa quoq; caro uiua apparuerit, lepra vetustissima iudicabitur, atque insita cuti, &c. Capilli sunt prolixiores pili, unde progressus iniquitatis uidetur describi. In capillis enim, quia naturali colore deficiunt mentis deprauatio, quæ longa consuetudine circa iniquitatis affectum indurauit, vnde quia eorum lepra euidens est, & in affectu eorum iniquitas uehe-
B mentius radicata per consuetudinem manifestam, ideo non exigit sacerdotis discussionem, sed meretur separationem. Aliqui faciunt sicut improbi, qui expendunt in taberna in die Dominica, quicquid lucrati sunt in tota septimana, sic aliqui per reditum ad peccatum, omnia bona, quæ tempore pœnitentię fecerant amittũt. Exemplum de formica, quæ omnia grana, quæ longo tempore, & magno labore congregauit dum ea ad solem ponit modico uento totum dispargitur & amitti-
Gloria uana. tur. Apoc. 3. Tu dicis quia diues sum, & locupletatus, & nullius egeo, & nescis, quia miser es, & miserabilis, & cæcus, & nudus; & pauper. Miser per impotentiam, esuriret enim puer natus recenter iuxta mammillas, nisi lactaretur, arderet iuxta ignem, nisi amouerẽtur, & miserabiles, faciunt omnia suam eleemosynam, & ostendunt suam misericordiam. Pauper per cõcupiscentiam, quæ quodammodo habet uirtutem interminabilem, insatiabi-
C lem, & infinitã, cui nihil sufficit, & cæcus per ignorantiam, & nudus per malitiam, & uirtutum carentiam, non habens uestimentũ gratiæ, tunicam, & uestem nuptialem, qua possit decenter coram rege, ad nuptias intrare. Ideo ligatis manibus, & pedibus proijcitur in tenebras exteriores.

Taxus dentibus, & unguibus in rupe domum facit, & est mũdissimũ animal, quod fętorem sustinere non põt, vulpes aũt dolosa coinquinat suis fecibus eius fossam, & ita taxus dimittit eam, quã vulpes inhabitat. Sic Deus animam Diabolo relinquit, pro qua tãtum laborauit, ex quo illa per fętorẽ peccati, uel per
Eccl.42.c suggestionem Diaboli se maculauit. De uesti mẽto procedit tinea, & a muliere iniquitas uiri; quia sicut uestimentum sua interiori corruptione, gignit tineam, a qua totaliter consumi tur, sic a muliere, idest, à carne surgit iniquitas uiri. i. spiritus nostri. Ione 2. Orauit Ionas, ad Dominum de utero piscis, & dixit. Clamaui ad dominum de tribulatione mea, & exauduit me de uentre inferi. Peccator est in profunditate peccati, qui exauditur frequenter à Domino quando iusti orant pro eo. Matt. 14. Petrus cum cępisset mergi, clamauit, dicens: Domine saluum me fac. Psal. 129. De profundis clamaui ad te Domine 3. Reg. 20. Abstulit puluerem a facie sua, & cognouit eum rex Israel, quod esset de prophetis. prius.n. operta facie non cognoscebatur, quia cum uelamẽ peccati est super cor nostrũ, ita q̃ confiteri nolum°, nec uelamẽ illud deponere, nõ cognoscit.

Peccatũ mortale perpetratur interius per Delectamorosam delectationem, qñ aĩa de illicitis co- tio.
gitando delectatur, & placet ei talis delectatio, & in ipsa libenter cõmoratur consentiens delectationi, licet non consentiat operi, & lo-
E quor de delectatione, nõ quacumq; sed facta cum deliberatione, & respectu talis obiecti, cuius actus est peccatum mortale, unde in Prou. 24. Cogitatio stulti peccatum est, quia aliqñ ita subtiliter, & latenter irrepunt, ut nõ solum eas expellere, sed ẽt eas uix possimus intellige re; sed sicut dicit Hugo de Sancto Victore. Nihil interest quale sit illud, quod cogitatur; sed qualis ex ipsa cogitatione affectus consequat. quia cogitatio mentẽ non polluit, ubi delecta tio conscientiam non corrumpit. Secũdo mo- Gradus
do procedit peccatum ad affectum, quãdo cõ- peccati.
sentimus nefario operi, & habemus uoluntatẽ actualẽ illud faciendi. Et quia Ioseph. Gen. 39. Nolebat hoc modo peccato consentire dicens; quomodo possum malum hoc facere, & peccare in Dominum meum? Ideo fugit, Eccl. 21. Quasi a facie colubri fuge peccatum. Si enim bruta animalia, quę carẽt ratione fugiũt mortem, quãto magis aĩa rationalis debet fu-
F gere culpã mortalẽ? Agnus fugit lupum, colũba accipitrẽ, pullus milluum, lepus canẽ, auis laqueum, quæ si semel laqueo teneatur, & ualeat euadere de facili ad laqueum non reuertitur, homo fugit serpentem non audet dormire cũ colubro, multo minus ergo cum mortali peccato, uel cũ occasione mortalis peccati. Tertio modo procedit peccatũ exterius qñ uolũtas mala perducitur ad effectũ per uerbũ illicitũ. vñ. Iob. 1. In oĩbus his nõ peccauit Iob labijs suis, mors.n. & uita in manibus linguę. Quartò cõsummatur peccatum exterius per malã operationẽ. Iaco. 1. Peccatũ cũ consummatũ fuerit generat mortẽ. s. æternã, siue fiat primo mõ per dilectionẽ, siue secdo modo p cõsensũ, uel malã affectione, siue tertio per praua locutionẽ, siue quarto per illicitam operationẽ; sed tunc maxime generat mortẽ, qñ cõsummatur finaliter per desperationẽ; illicitè

enim

G enim operationi additur pctī defensio defensioni assuefactio, assuefactioni contēptus & desperō. Esa.5. Veh q trahitis iniquitatē in funiculis vanitatis, & quasi vitulū plaustri peccatū iniquitatem trahit, qui peccatum suū pertrahit. Et quia pctm, quod statim p pēnitentiā nō diluitur, suo pondere ad aliud trahit, funiculus vanitatis contexitur, quo aīa constringitur illaqueatur, & suspēditur, & peccatū pctō additur, & ita misera aīa tanquam plaustrum oneratum funibus illis ad mortem trahitur.

Peccatū mortale aufert corporalē sūbam, spūalem noticiā, præsentē gratiā, futuram, & æternā gloriā. De primo patet, pctm. n. mortale debilitat naturā corpoream, & corrodit conscientiā, & aufert pecuniā, & infert infamiam.

Eccl.37.d Nam pp pctm gulæ multi mortui sunt ex superfluitate: nā plures interficit cęna q̄ gladius, & corpora redduntur passibilia abundāte infirmitate. Et de pctō luxuriæ patet, qa qui fornicatur in corpus suum peccat, 1. Cor. 6. Quia

H ad litterā corpus suū debilitat. Corrodit ēt cōscientiā, nemo. n. reus se iudice absoluitur, & panis delectationis trāsitoriæ in vtero intrinsecus in fel aspidum vertitur, qñ conscientia amaricatur, vñ peccatum semper hēt pēnam sibi annexā. Aufert pecuniam scdm illud Hiere. 13. Reuelata sunt verecundiora tua, pollutæ sunt plāteæ tuæ. i. gressus tui sunt immūdi, & infames, magna. n. infamia est cū hō liberatus, & libertus reducitur in seruitutē, qd fit p pctm, Qui facit pctm seruus est peccati. Io. 8.

Sap.1.a. De secundo patet Sap. 1. In maleuolam animam non introibit sapiētia, nec habitabit in corpore subdito peccatis: aufert. n. peccatum mortale oēs sensus spirituales, sicut lepra corrodit oīa membra: visum. n. excęcat, ne Deum cognoscat, 1. Ioan. 3. Oīs qui peccat non videt Deum, nec nouit eum auditum, ne obediat. Esa. 6. Excęca cor populi huius, & aures eius

I aggraua. Odoratum discretionis reddit fætidum, & corruptum, quia non sentiunt fętorē peccatorum suorum, sed delectantur in eis & volutātur sicut porci in luto. Vñ Lazarus quatriduanus fętebat. Tollit gustum, vt non possit delectari in esca spiritualium gaudiorum Ps. 106. Oēm escam abominata est anima eorum, &c. Aufert tactum, quia ita putridi sunt, q̄ qñ tanguntur, & corripiuntur, non sentiūt. Ioel. 1. Cōputruerunt iumēta in stercore suo.

Luxuria. Facies. De tertio. s. de gratia. Esa. 59. Iniquitates vestrę diuiserunt inter vos, & Deum vestrum, & pctā nostra abscōderunt faciē eius a nobis, ne

Gratia. exaudiret: hoc est facies gratiæ, quā dñs abscōdit a pctōre, vnde petit Propheta, Ne auertas faciem tuam a me, & Caym post pctm proiectus est a facie dñi, amota aūt gratia ab aīa ipsa efficitur inflata per superbiam, toxicata, & liuida per inuidiam, turbulenta per iracundiam, tristis, & pigra per accidiam, dilaniata per auaritiam, fętida per luxuriam, immunda per gulam.

Gene.4.c. Facies.

K

De quarto. s. de gloria. Eccle. 26. Qui transgreditur a iusticia in pctm, dñs parauit eū ad romphęā & Eccle. 21. Stupa collecta synagoga peccantium, & consummatio eorum flamma ignis, Anima. n. quæ peccauerit ipsa morietur morte æterna. Nam sicut videmus q̄ hō prius infirmatur, & postea moritur, ita infirmantur hoīes peccatis, & morientur cum cruciabuntur in pœnis æternis: peccata. n. mortalia sunt infirmitates, quædam. n. sunt sicut scabies, in qua feruor viscerum ad cutem trahitur, & corpus fętidum redditur, per quod feruor libidinis intelligitur. Amos 4. Ascendere feci putredinem castrorum vestrorum in nares vestras, & est peccatū luxurię febris, quandoq; calida, vt in appetitus anxietate, qñque frigida, vt in operis consummatione. Gula generat vulismum. i. appetitum caninum, qñ cū

L nimia auiditate cib. sumitur, & cū magna anxietate desideratur. Auaricia facit hydropisim, quia quanto amplius bibit, tanto amplius sitit, & ita de alijs. Luc. 19. Zacheus non poterat videre Iesum prę turba, quia statura pusillus erat: peccata. n. multa, quæ fecimus, & pœnæ multæ, in quas per peccata incidimus, occupationes multæ, quas agimus. Fantasmata multa, quæ ex sensibus contrahimus, turba multa sunt, quæ oculum mentis impediunt ne Iesum videamus. Statura idest gratia pusilli sumus; 3. Re. 19. Dixit dominus Helię, Egre dere, & sta in monte coram domino, & ecce dominus transit, & spiritus grandis, & fortis subuertens montes, & conterens petras ante dominum, non in spiritu dominus, & post spiritum commotio, non in commotione dominus, & post commotionē ignis, nō in igne dominus, & post ignē sibilus auræ tenuis, ibi dñs. Spiritus grandis & fortis, spiritus est su-

M perbiæ, qui montes subuertit, superbos. s. & potentes huius seculi, & petras conterit, duros s. & obstinatos deprimit, dum. n. eleuantur, deprimuntur, quia tolluntur in altum, vt lapsu grauiore ruant. Post spiritum commotio. i. auaritiæ sollicitudo, post commotionem ignis ardor libidinis, sed nō est Deus. i. Spiritus sanctus superbiæ, nec in cōmotione auaritiæ, nec in igne luxurię, sed in sibilo tenuis aurę. hoc est in illo ineffabili gaudio, & quodā iubilo & pacificę, & trāquillę cōscientiæ. De hoc in Ps. 142. Spūs tuus deducet me in terram rectam.

Luxuria. Amos 4. Febris. Infirmitas. Hydropicus. Luc. 19. b 3. Re. 19. b Spiritus. Superbia. Auaritia. Psal. 142.

Peccatores sunt insensibiles, quia non habent sensum visus, propter cęcitatem inconsiderationis, & incompassionis, nec olfactum, propter reuma corporalis delectationis, nec auditum, propter surditatem obdurationis, nec gustum, propter febricitationem ambitionis,

A nis, nec tantum propter paralisim dissolutę actionis. Ideo mittitur ad puerum mortuum baculus Elisæi crux scilicet Christi. Nec surgit puer mortuus, quia non erat ei uox nec sensus, sed utinam oscitet septies Elisæus super mortuum, & non erit mortuus, qui non resurgat, quia si uerba illa, septē quę Christus ore suo in cruce protulit, attenderemus, non esset aliquis, qui non esset cum Christo mori paratus exemplo Petri dicentis: Domine paratus sum tecum, & in mortem, & in carcerem ire. Septem modis recedit anima a Deo. Primo, per gulam, sicut primi parentes & eorū filij. Secūdo per luxuriam, sicut filius prodigus, qui post quàm omnia cōsumpsit luxuriose uiuendo, recessit a patre & adhæsit uni ciuiū, & pauit porcos, sic luxuriosi bona expēdunt, quia corpus, & animā, opes, oculos, & famā perdunt, patriā suam cælestem fugiūt, & cōmessatores pascūt, uel uerius carnem suam porcinam luxuriosā in feditatibus nutriunt. Tertio recedit per auariciam, sicut Esau a Iacob. Gen. 36. Abijt Esau in alteram regionem & recessit a fratre suo Iacob, diuites enim erant ualde. Quarto per irā, sicut Caim recessit a Domino. Quinto per inuidiam, sicut Saul a Domino, 1. Reg. 16. Spiritus Domini recessit a Saule, & exagitabat eū spiritus nequam. Sexto per accidiā, quòd est tediū ex anxietate cordis cum animus remittitur a feruore spirituali, credens se nihil proficere in pœnitentia, dolet se destitutum gratia, incertus est de statu suo, incertus de perseuerantia, sic recesserunt a Domino filij Israel in deserto. Luc. 8. Qui autē seminati sunt super petrosam, per quod accidiosi designantur. Septimo receditur a Domino per superbiā, sicut Dathā & Abiron recesserunt a Moyse. Prou. 30. Tria

4. Reg. 4. c Christus. Verba. Luc. 22. d Septem. Gen. 3. b Nu. 16. b Tria.

C sunt mihi difficilia, & quartum quod penitus ignoro, uiam Aquilæ in cœlo, uiam colubri super terram, uiam nauis in medio maris, hoc est cum magna difficultate uidetur Dominus sustinere, & non punire. In Aquila plumarum uarietate ornata, duplicitas, in colubro super petram ariditas, in naui exposita flatibus aeris, & fluctibus, aquę crudelitas & austeritas. Dan. 2. Tu rex uidebas, & ecce quasi statua una grādis. Huius statuæ caput ex auro purissimo erat, pectus, & brachia de argento, uenter, & femora ex ære, pars pedum fictilis, uidebas ista donec abcisus est de monte lapis sine manibus, & percussit statuam in pedibus æris, & fictilibus, & comminuit eos &c. Quære 109. a.

Septem. Sunt septem conditiones leprosi, in quibus signantur 7. lepræ infectiuæ peccati mortalis. Leui. 13. Quicūq; maculatus fuerit lepra &c. Quęre autoritatem in tabula super Leuiticū. Primo leprosus eijciebatur ab alijs, in quo designatur peccatum iræ, per quod anima spiritualiter efficitur leprosa. Quære in tabula de ira. Secundo habebat in lege leprosus uestimenta dissuta, hæc est lepra inuidiæ. Quære istud in tabula de inuidia, hæc est lepra Simonis, &c. Tertio habebat caput nudum, in quo designatur lepra superbiæ, Caput enim nudat, qui opera alicuius eminentiæ, uel sanctitatis per præsumptionem superbię ostentat. Hęc

D Lepra. est lepra Ozię qui ex præsumptione cordis usurpabat sibi officium sanctitatis. Ideo lepra apparuit ei in fronte ubi signū est superbiæ. 2. Parali. 26. Dicitur ibi, quòd leprosus fuit usque ad diem mortis suæ. Quia peccatum præsumptionis, & superbiæ, eo q̄ correctionē non sustinet, ut frequētius perseuerat usq; in finē.

Quarto habebat os ueste cōtectum, in quo lepra accidiæ: Os enim ueste contegitur, cum accidiosus dominante uerecundia non confitetur. Eccle. 4. Non confundaris peccata tua cōfiteri. Hęc est lepra Moisi. Exo. 4. Misit Moisi manum suam in sinum, & leprosa extrahitur, quia qui mala opera sua in secreto cordis abscōdit, lepra accidiæ pcutitur si manus Moysi

E in sinu retrahitur, & lepra curatur, & sanata ostenditur, quia cum ad secretum conscientiæ recurritur, ubi male acta retractantur, ad publicum confessionis exitur. Quinto contaminatum se clamabat, in quo significatur lepra luxuriæ, per quam maximè contaminatur anima. Hiere. 3. Si dimiserit uir uxorē suam, & recedens ab eo duxerit uirum alterum, &c. Nunquid non contaminata, & polluta erit mulier illa. Contaminatum igitur se clamat qui publicè per luxuriam peccat, & hæc est lepra Ioab. 2. Reg. 3. Non deficiat de domo Ioab fluxū seminis sustinens, & leprosus tenens fusum, & cadens gladio, & indignus panē. Ioab interprętatur pater, quia fornicator &c. Quære in tabula de luxuria. Sexto se sordidum clamabat, hæc est lepra gulæ, quæ est lepra Naamā.

4. reg. 5. a Naaman erat princeps militiæ regis Siriæ uir

Dives. F diues sed leprosus, nobiles enim, & diuites maxime infecti sunt lepra gulæ. Luc. 16. De

Luc. 16. e diutie epulone, hi enim sunt in epulis suis maculæ conuiuantes, ut dicit Iudas. Septimo solus habitabat extra castra, hæc est lepra auaricię. Auarus per interminabilitatem appetitus infiniti, uellet solus totum mundum occupare. Esa. 5. Veh qui coniungitis domum ad

Esa. 5. c domum, & agrum agro copulatis. Quære in tabula de auaricia. Iob 14. Homo cum mortuus

Iob. 14. b. fuerit, & nudatus, atque consumptus, ubi quęso erit? Superbus habet suum ubi, & quietem

Vbi. suam in quadam sui excellentia. Iob 20. Si a-

Iob. 20. a scenderit usque in cœlum superbia eius, & caput eius nubes tetigerit, quasi sterquiliniū in fine perdetur: & qui eum uiderunt, dicent, ubi est? Velut somnium euolans non inuenietur, transiet sicut uisio nocturna. Excellētia. n. tpalis honoris est q̄dā uisio phātasmatis: quia hoc ostendit

G ostendit in imagine, quod non habet in ueritate. Baruch.3. Vbi sunt principes gentiũ &c.

Exterminati sunt, & apud inferos descenderunt. Iracundi habent suum locum in rixa & contumelia prout habet exponi illud. Iob. 39. De equo ubi audierit buccinam, dicit: Vah, procul odoratur bellum, quia uir iracundus non loquitur sicut homo uoce rationabili sed affectum mentis exprimit irrationabiliter uoce bruti, & hoc est Vah, sẽper est paratus suscitare pugnam, semper inuenit litis materiam. Iaco.3. Vbi zelus & contẽtio ibi inconstantia, & omne opus prauum. Inuidus habet suũ locum in quadam mentis duricia. Matthe. 13. Alia ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram multam, & continuo exorta sunt, sole autem orto æstuauerunt, & quia non habebant radicem, aruerunt. Isti sunt inuidi corda habentes petrosa per mentis duriciem, & quia non fructificant, non habent terram altam, quæ de cælo expectat pluuiam, sed æstuant orto sole, quia irascuntur de apparenti proximi prosperitate, & quia sunt sine radice, arescũt, hoc est quia sunt sine charitate in seipsis, contabescunt, hoc enim est diabolicum. Apoc.2. Scio ubi habitas ubi sedes est Sathanæ. Accidiosus habet suum locum in tristicia. Iob.38. Vbi eras cum me laudarent simul astra matutina, & iubilarent omnes filij? quia accidiosus laudibus Dei cum electis hominibus non uacat, nec in lætitia cordis iubilant. Iubilatio dicitur cum cordis lætitia ore exprimitur, sed penitus non explicatur. Hoc est lingagium paradisi quod frequenter experiuntur non accidiosi, sed alacriter se habentes in exercitio diuini officij, ubi assistunt diuinæ contemplationi. Auarus habet suum locum in arca, Iob.14. Homo cũ mortuus fuerit &c. Auarus mortuus per insensibilitatem, quia ad proximum non afficitur, nudatus per ægestatem, quam semper patitur, uel nudatus a gratia, qua destituitur, & consumptus per sollicitudinem, quia continuè exinanitur. Vbi queso est in pecunia uel in arca? Matth.6. Nolite thesaurizare uobis thesauros in terra ubi tinea demolitur, & ubi fures effodiunt & furantur. Sequitur. Vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.

Ira. Superbia. Inuidi. Ira. Inuidia. Accidia. Iubilatio Gaudiũ. I Vbi.

Gulosus habet suum locum in lasciuia, uel in olla. Iob.ulti. Cum esses iunior ambulabas quò uolebas. Passio iuuenum est gula, ambulare ad libitum est lasciuia. Baruch.3. Vbi sũt qui in auibus cæli ludunt? exterminati sunt.

Baruch. 3.b.

Luxuriosus habet suũ locũ in immũdicia. Hiere.3. Fornicata es cum amatoribus multis. Leua oculos tuos, & uide ubi nunc prostrata sis, anima continens, & pura in directum erigitur, sed luxuriosa in lutum demergitur, & uiliter prosternitur, quæ de substantia rationali brutum efficitur, non cælum aspiciens sed ad uentrem oculos, & posteriora reflectens.

Hie. 3. a.

Et nota de effectu peccati siue interioris affectionis: ex defectu enim regiminis in superioribus, causatur infirmitas culpæ in inferioribus, quia enim superiores deficiunt in compassione, eruditione, operatione, ideo filij eorum infirmantur consimiliter, infirmitate cordis, oris, operis. Ezech.21. Tabescet omne cor, & dissoluentur omnes manus, & infirmabitur omnis spiritus. Infirmitas autem cordis quadruplex est, primo per errorem, secundo per rancorem, tertio per terrenum amorem, quarto per alieni boni dolorem. Hic enim sunt quatuor affectiones cordis inordinatæ, & inæquales, quæ causant infirmitatem in anima, sicut inæqualitas quattuor humorum in corpore. Prima infirmitas comparatur claudicationi. Actu.14. Quidam uir infirmus pedibus, sedebat claudus ex utero matris suæ, quod exponit Apostolus. Hebr. 12. Ne claudicans quis oret, magis autem sanetur. & 3.reg.18. Vsquequo claudicatis in duas partes si Dominus est Deus, sequimini eum. Secunda cõparatur podagrationi. 2. Parali.16. Egrotauit Oza dolore pedum uehemẽtissimè, nec in infirmitate sua quęsiuit Dominum; sed magis in medicorum arte confisus est. Podagricus perdit gressum, & habentes infirmitatem rancoris in corde spiritualem affectum. Tertio comparatur febri, quia auaricia siue amor terrenorum facit hominem ardere, & siti perire, sicut febris. Deute.28. Percutiat te Dominus ægestate, febre, & frigore, ardore, & ęstu, augebit Dominus plagas tuas, & perseuerantes infirmitates pessimas. Deute.29. Discet sequens generatio uidens plagas terręillius & infirmitates, quibus eam affixerit Dominus sulphure, & solis ardore comburens; ita ut ultra nõ seratur. Sulphur habet summum fætorem, sol summum ardorem, terra nihil germinans summam ariditatem, quia febris auariciæ reddit hominem fætidum extra, & calidum intra, & aridum iuxta sine compassione aliqua.

K Regimen Infirmitas cor. Affectio. L Infirmitas. Plagæ. M

Quarta infirmitas est inuidia, quæ comparatur saniei effluenti. Prouerb.14. Putredo ossium de qua infirmitate. Eccle. 37. In multis escis erit infirmitas, & auiditas appropinquabit usquè ad coleram. Quia infirmantur inuidi, cum uident multa bona in proximis, in quibus deberent delectari, & quia sunt auidi laudis suæ, ideo sunt ipsi fex, & sanies aliorum, sicut colera fex humorum. Iste sunt quattuor infirmitates cordis, perfidia, iracundia, auaricia, inuidia.

Infirmitas.

Secunda est infirmitas oris, & est quadruplex blasphemiæ, castrimargiæ, iactantiæ, uerborum effrenata lætitia. Prima est infirmitas linguę. Psal.63. Infirmatę sunt contra eos linguæ

Os. Lingua. Locutio.

A gue eorum. Secunda infirmitas comparatur lupo, qui est morbus regius, volens habere bona fercula. Hac infirmitate infirmatus est Ezechias, 4. Reg. 20. Sicut exponunt Aquila & Symacus, hoc maxime in diuitibus & nobilibus. Tertia infirmitas comparatur desenterię, quæ vitalia, quæ debent occultari intra, cogit exire extra. 2. Para. 21. Dictum est Ioram: Tu egrotabis pessimo languore uteri donec egrediantur vitalia tua paulatim per singulos dies, & mortuus est infirmitate pessima. Et nota de Anthioco in libro Machabeorum. Quarto comparatur scabiei, quæ & si corpori non ingerat mortem, tamen fædat cutem, sic uerba superflua, vana, & ociosa, & si non inducant mortem ęternam, reddunt tamen totam conuersationem inhonestam, & fędam. Hæc est infirmitas puerorum, & iuuenum loquacitas. Esa. 11. Deficient pueri & laborabunt, & iuuenes in infirmitatem cadent.

2.Mac. 9. Verba.

B Opus.

Tertia infirmitas est operis, & hæc est quadruplex: primo per luxuriam, & hæc est spasmus, quæ est curuitas corporis. Luc.13. Mulier habebat spiritũ infirmitatis, decẽ & octo annis, & erat inclinata, nec poterat sursum aspicere: Nihil enim ita icuruat animam sicut peccatum luxuriæ, quòd facit eam reiecta rectitudine sua naturali esse sicut equum, & mulum, quibus non est intellectus. Secundò per rapinam, hæc est frænesis, quæ nemini parcit. Infirmitas nobilium, & fortium. 1. Reg.2. Arcus fortium superatus est, & infirmi accincti sunt robore. Tertiò per accidiam, & hæc est infirmitas manus. Deutero.32. Videbit quòd infirmata sit manus. Quartò per mentis incõstantiam, iste est morbus cãcrosus ad modum cancri animalis retrogrediens, ut dicit Isidorus in libro Ethim. Quia qui hanc infirmitatem spirituaiiter patitur, nunc ad bonũ opus procedit, nunc retrogreditur. In conuertendo inimicum meum retrorsum, infirmabuntur, & peribunt a facie tua.

Luxuria. Infirmitas. C Psal. 9.

Lepra peccatum significat: Lepra enim est morbus cõtagiosus est per superbiã, quia qui communicauerit superbo, induet superbiam. Prouerb.13. Ardens per luxuriam, faciens sitire per auariciam, deformans faciem per irã, quæ dissipat Dei imaginem, reddens hominem abominabilem, per inuidiam. Prouerb. 24. Abominatio hominum detractor immundus per gulam. Vnde Daniel primo. Proposuit ne contaminaretur de mensa regis &c. Ponderosum reddit hominem per accidiam. Prouerb. 15. In mœrore animi deijcietur spiritus. De quibus 7. Leuit. 13. Quicunque maculatus fuerit lepra, & separatus &c. Quære supra in ista tabula. Et quia lepra est uniuersalis corruptio in corpore a uenis procedens, & incipiens, & in frontibus terminata, uim naturalẽ inficiens, quę operatur in hepate, ita lepra spiritualis est quædam animæ corruptio uniuersalis in uiribus suis, quæ sunt affectiua, & intellectiua, & operatiua. In operatiua triplex est lepra, una in transgressione operis boni in inchoatione, secunda in augmentatione, tertia in intentione. Prima est lepra cutis, secũda est lepra carnis uiuæ, & efflorentis, tertia est lepra cicatricis. Intellectiua est lepra scilicet defectus fidei, siue sit in singularis personæ corruptione, siue in plurium aggregatione, hæc est duplex. Prima capitis & barbæ, secunda domus, in affectiua uero est lepra elationis, siue sit ex operibus misericordiæ, siue ex operibus iustitiæ. Prima est lepra caluicij, secunda uestis, & pellis. Istæ sunt septem lepræ. De quibus Leuitic. decimotertio, & decimoquarto. Prima est ergo lepra cutis in inchoatione boni operis, & exterioris conuersationis. Leuitic. decimotertio. Homo in cuius carne, & cute ortus fuerit diuersus color, siue pustula, aut quasi lucens quippiam, id est plaga lepræ, adducetur ad sacerdotem, qui cum uiderit lepram in cute, & pilos in album mutatos colorem, & speciem lepræ humiliorem cute, & carne reliqua, plaga lepræ est.

Lepra. D Opus. E

Color diuersus alterat cutem, pustula corrumpit carnem interiorem. Per cutem, & eius colorem nostra conuersatio, per quam boni, aut mali existimamur ab alijs. Per carnẽ, quæ intra cutem clauditur conscientia nostra, quę nobis solis, & Deo patet, ubi uerò color sanctitatis deficit in actione, uel in conuersatione apparet corruptio conscientiæ, aut lucet reatus aliquis euidentibus signis, lepra est, & debet iudicari secundum arbitrium sacerdotis. Vnde pili autem qui insensibiliter de corpore profluunt, sunt cogitationes, quæ uoluntariè de corde procedunt: albedo pilorum, quæ de infirmitate procedit, naturalem colorem expellit. Sacerdos ergo cum uiderit lepram in cute, hoc est manifestè perpẽderit bonum opus deprauatum in homine, & pilos mutatos in album colorem, hoc est in uerbis manifestis prauam deprehenderit cogitationẽ, hoc est pilos cogitationum perdidisse colorem naturalem, & speciem lepræ humiliorem carne, & cute reliqua, hoc est ex reatu, qui homini obijcitur, intellexerit mentem, & propositum eius ab eo, quòd fuit iã defecisse, separabit eum a congregatione fidelium, ne ex familiaritate infundat corporis uenenum. Matthæ.8. Domine salua nos, perimus. Sic nos naui gantes in hoc mari magno, in quo sunt pericula, quorum non est numerus, debemus ad Dominum clamare. Psal. Hoc mare magnũ & spaciosum manibus, illic reptilia quorũ non est numerus: quia mũdus multa in se habet vitia,

Cogitationes. F Matt.8.c. Clamor. Oratio. Psalmus.

G Mare. tia, ſicut mare reptilia: & ita hoc mare ſpacio ſum eſt, ꝙ manibus tranſiri non poteſt, ſicut manibus natando tranſitur dulcis aqua, niſi habeatur nauis pœnitẽtię cum anchora ſpei, & malo fidei, & velo charitatis, flante vento gratię Spiritus ſancti. Sap. 14. Trãſeuntes mare per ratem liberati ſunt. Qui aũt hoc mare tranſierũt nobis enarrent pericula eius. Eccli. 43. Qui nauigant mare enarrẽt pericula eius. Pericula maris. Sunt aũt ſeptem maris pericula, per quæ perit ſpiritualiter anima in hoc mari.

Mare. Primum periculum eſt ſabulum, quando ſecundũ. ſ. nauis adhęret ſabulo, hoc eſt ſterilitas gulę. Iob. 24. Pauit ſterilem, ideſt carnem ſuam: de iſto periculo Ioel. 1. Expergiſcimini ebrij, & flete omnes qui bibitis vinum in dulcedine, quoniã perijt ab ore veſtro: quia inde tẽtatis Deum, ſcandalizatis proximũ, & in uobis recipitis breue gaudiũ, & tranſitoriũ.

H Luxuria. Secundum periculum eſt qñ ſubintrat nauim aqua, hoc eſt qñ vſq; ac conſenſum peruenit cogitatio luxurioſa. Saluũ me fac Deus qm̃ intrauerunt aquę vſq; ad animam meam. Psal. 68. Eccli. 9. Auerte faciem tuã a muliere cõpta, & non circũſpicias ſpeciẽ alienam: pp ſpeciem mulieris multi perierũt. Et ex hoc cõcupiſcentia: quaſi ignis exardeſcit oĩs mulier fornicaria, quaſi ſtercus in via. Mulier In quo triplex periculũ notatur. Auerte faciẽ tuam, ne eius ſpecies, quæ eſt ſcintilla accenſa, in corde remaneat: in corde tũc mechatur: vnde propter ſpeciem Iudit. 13. b. & 12. d. mulieris multi perierunt: in actu exterius, ex hac concupiſcentia: exemplum de Holoferne.

Auaritię cogitatio. Tertium periculum eſt uertigo auaritię, ſicut enim in vertigine rotatur aqua, ita p diuerſas ſollicitudines voluit cor hominis auaricia, iſte eſt ſpiritus vertiginis, quem miſcuit Dominus in medio Ægypti. Eſa. 9. De hoc periculo. Eccle. 5. Eſt & alia infirmitas peſſima,

I quàm vidi ſub ſole: Diuitię conſeruatę in ma Eccl. 5. c. lum Domini ſui, pereunt enim in afflictione Diuitie. peſſima, mala afflictio, quia apperuntur cum anxietate, & acquiruntur cum labore, peior, quia poſſidentur cum timore, peſſima, quia amittuntur cum dolore, tunc enim homines maxime affliguntur, prout dicit Caſſiodorus: Quod cum magno amore poſſidetur non ſine graui dolore amittitur, & in quolibet iſtorum trium eſt periculum. Veh illis, qui in viam Caim abierunt, & errore Balaam mercede conducti ſunt, & in contradictione Chore perierunt. Iudæ. 8. d. Caim fuit agricola, in quo deſignatur labor in acquirendo. Balaam mercede conductus, auaricia conductus, territus eſt a Domino, in quo ſignificatur timor in poſſidẽdo. Chore, qui interpretatur clamans, aut calueicium, dolorem ſignificat, qñ decaluatur auarus in amittendo, nam capilli, qui ſunt de ſuperfluitate corporis, fluunt, & refluunt deſignantq̃ue temporalia.

Quartum periculum eſt tempeſtas, quando turbatur aer a ſuperiori, & mare ſubuertitur ab interiori, & piratæ veniunt ab exteriori, hæc eſt tempeſtas iracundiæ, per quam pereunt homines, vnde propheta, iram Domini vocat tempeſtatem: Perſequeris illos in tem- Pſal. 82. peſtate tua, turbabis illos in ira tua: ĩ ira .n. eſt magnę tempeſtatis periculũ, quia obſcuratur ſerenitas a ſuperiori, voluitur iniquitas in interiori, occurrit malignitas inflammans animam ab exteriori.

Quintum periculum eſt colliſio ſaxorum, Inuidia. quod fit per inuidiam: inuidus enim de quolibet bono alterius facit ſibi lapidem, quo offenditur. Eccle. 21. Via inuidorum, hoc eſt imperiorum complantata lapidibus.

Sextum periculum eſt iactatio fluctus. Mat Accidia. the. 14. Nauicula in medio mari iactabatur L fluctibus. Iſti ſunt fluctus accidiæ, qui abſorbent hominem in deſperationis baratrum, hoc eſt periculum magnum, quod reddit hominem quantũ ad ſe ocioſum, quantũ ad proximum curioſum, quantum ad Deum querulo- ſum. Leui. 23. Omnis anima quæ non fuerit afflicta, peribit de populo ſuo: Quia enim nõ exercemur in operibus corporis diſciplinæ, ideo obrepit in ocio ſpiritus accidię, ideo Apo- 1. Cor. 4. c. ſtolus operabatur manibus ſuis, ne eſſet ocioſus, medicinam oſtendens accidioſis.

Septimum periculum eſt nimietas vento- Superbia. Matthæ. 8. c. rum, vnde Chriſtus reſurgens imperauit ventis, & mari, & facta eſt tranquillitas in mari, hoc periculum incurrimus per ſuperbiã, per quam cor eleuatur, & fluctuat ſicut nauis in mari uento iactatur. Mirabiles elationes ma- Pſal. 92. ris. Tunc ait eleuatum eſt cor Nabuchodono- Marci. for &c. Mar. 9. Diabolus dæmoniacum, ante Iudith 1. c. eius curationem multum diſcerpens ab eo M exijt. Diabolus eum allidebat, ſpumabat, ſtridebat dentibus, areſcebat, frequenter eum in aquam, & in ignem mittebat. Allidit Diabolus cor peccatoris per auaritiam, ſpumare facit per luxuriã, ſtridere dentibus per iram, areſcere per accidiam, dum nunc aduerſis cõfundit nunc proſperis blanditur, & ad peccandum allicit. Luc. 11. b. Cum eieciſſet Demonium locutus eſt mutus, quam diu peccatum eſt in homine, dominatur Diabolus in corde, p ſuperbiã, in lingua, per iracũdiam, in reliquo corpore, per luxuriam. Dominatur ergo ſuperbis. Matth. 12. In Beelzebub principe dęmoniorũ eijcit dæmonia. Sicut enim ſuperbia eſt regina vitiorum, ita Beelzebub princeps dæmoniorum, ſuperbi enim muſcæ ſunt, inquieti in cordibus ſuis, tonantes iurgijs, corrupti inuidijs, volantes ala oſtentationis in factis, & ala iactantiæ in verbis: Muſca enim animal eſt inquie-

A inquietum. Faciens volando tinnitũ, & tumultũ, carnẽ, vel piſces, in quib. ſederit corrũpẽs, & in eis vermes derelinquẽs, alatũ duab. alis: Vñ ſuperbi deſignãtur per illã leenã. Dan. 7. de qua ſubditur: Aſpiciebã donec auulſę ſunt alæ eius. Dñatur ẽt in iracundis, ideo dicitur Mat. 12. Quod dęmoniacus iſte erat cæcus, & mutus: iracundi .n. non hñt oculos mentis, ad diſcernendũ, nõ linguas ad rõnabiliter, & humanè loquendũ: non .n. loquuntur vt hoĩes, ſed rixantur vt canes. Poſſidentur a dęmone, quia ſicut furioſi qui ligãdi eſſent, ſe habẽt in oĩbus geſtib. inordinate: & quod eis ſuggerit diabolus, ſtatim cũ impetu volunt implere. Eph. 4. Nolite locum dare diabolo. Glo. In ira Apo. 12. c perſeuerãdo. Apo. 12. Veh terrę, & mari, quia Diabolus deſcendit ad vos hñs irã magnam. Iracundi .n. ſunt ſicut terra per ariditatem deuotionis, ſicut mare per tempeſtatẽ turbationis & inflammationis, ad quos deſcendit Dia

B bolus in ira magna, quia repletur amaritudine, & appetitu vindictę eorũ conſcientia. Dñatur ẽt auaris. Mat. 17. Matt. 17. c. Exiuit Dæmoniũ a puero lunatico, & curatus eſt. Lunatici ſunt auari, qui mutantur ſm mutationem ſuorum tẽporalium &c. quære 8. b. Dñatur ẽt immundis, quos ſuffocat in ore tenendo per gulam, & ſtringit in renib. tenendo per luxuriam, pp Matt. 8. d. guloſos .n. dſ. Mat. 8. Mitte nos in porcos &c.

Dan. 7. a. Dan. 7. Quattuor beſtię, & quattuor venti, qui pugnant in mari huius mundi deſignant quattuor vicia, quæ deuorant, & turbant totũ mundum. Peccatum ſuperbię in prę ſumptuoſis ſignificatur, in prima beſtia. ſ. leena, de qua ibidem dicitur, Prima beſtia quaſi leena, & alas habebat aquilæ. Dicitur ꝙ leo eſt tantę faſtuoſitatis, vt prouocatus mortem nõ timeat, nec pp periculum mortis a furoris ſui impetu ceſſat, Vñ leoninę videtur eſſe audacię ad faciendũ ſibi nomen ambulare in magnis, & in Leo. Superbia. Elatio. mirabilib. ſuper ſe, omnia vltra alios prę ſumere, & ſuperiorem aliis ſe ęſtimare. Aquila cele C Præſumptio. rius, & celſius aliis auibus volat, quia præſumptuoſus, & ſuperb. volare nititur ſuper alios alis præſumptionis, nunc conſiderando generis nobilitatem, nunc ſcientiæ claritatem, nũc perſonæ elegantiam, nunc diuitiarum, & dignitatum abundantiã: quid .n. eſt ſuperbię ſingularitas, niſi præceps, & prę ſumptuoſa temeritas? Cui ait Apoſtolus quid habes ꝙ non ac- 1. Cor. 4. b cepiſti? Si autẽ accepiſti, quid gloriaris quaſi non acceperis? Dicitur aquila rex auium, Leo Beſtia. rex beſtiarum. Beſtia ergo iſta aliquid habet aquilæ, aliquid leenæ, quia ſingularitas ſuperbiæ nititur tã in actiua, q̃ in contemplatiua, ſummum locum tenere, & maior vult in qualibet apparere. Vnde in terra eſt leena, in cœlo aquila, quæ præſumit ſe cæteris omnib. incedere fortius, & virtuoſius volare, ſublimius incedere per actionem, volare per contemplationem. De iſta beſtia. Eccle. 10. Initium omnis peccati ſuperbia. Secunda beſtia eſt vrſus, Vrſus. & deſignat luxuriam. Quære in tabula de luxuria. Vel deſignat inuidiam. Iſta eſt fera peſſima, quę deuorat Ioſeph. Gen. 42. Merito hoc patimur. Quære 116. a. b. b. Tertia beſtia eſt pardus. Iſta eſt fraudulentia, doloſitas, ſimulatio ſeu hypocriſis. Quære 117. a. a. Quarta beſtia nullum habet nomen, & deſignat crudelitatem, & impietatem. Eccl. 17. Quid nequius quã quòd excogitauit caro, & ſanguis? Bene dicit: quid nequius, quia homo crudelis Crudelitas. ſemper corruit de malo in peius, donec veniat in deſperationem, & contemptum. Prouerb. 18. Impius cum in profundum venerit peccatorum, contemnet, vnde in hoc peccato animus induratur. Hæc eſt quarta beſtia. quęre 157. a. Apo. 12. Draco magnꝰ, & rufus. Draco per aſtutiam, quia draco occulte inſi- Diabolus diatur, magnus per potentiã, quia non eſt po- E teſtas ſuper terrã, quæ ei poſſit comparari, rufus ꝑ maliciam, quia tanq̃ leo rugiens, circuit quærens quẽ deuoret, hñs capita ſeptem, quæ Capita. ſunt ſeptem vicia principalia, in quib. dñatur, & eſt caput malorum, cauda eius trahebat tertiam partem cœli 1. Regum. 11.

Naas Amonites pugnare cępit aduerſus vi ros Iabes Galaad. Dixerũtq; oẽs viri Iabes ad Naas: Habeto nos fęderatos, & ſeruiemus tibi. Reſponditq; Naas Amonites: In hoc feriam Oculus. vobiſcũ fędus, vt eruã oĩm veſtrũ oculos dex- Cecus. tros, ponamq; vos opprobriũ in vniuerſo Iſrael. Naas interpretatur ſerpens, Iabes interpretatur calidus, Naas ergo antiquus ſerpens Diabolus cũ Iabes Galaad, cũ multis calidis, ignitis auaricia, calidis, & accẽſis concupiſcẽtia, elatis ſuperbia, quales ſunt amatores huius mundi, pactum videtur feciſſe, vt eorum oculos dextros eruat. Dextro quidem oculo contemplamur vitæ breuitatem, mortis incertitudinem, & propinquitatem, pęnæ æternitatẽ, gloriæ fęlicitatem. Hęc .n. debemus iugiter, F & principaliter videre, & contẽplari. Oculo ſi niſtro, oculo obliquo vident filij huius mun- Mundus. di vanitatẽ defectiuam, voluptatẽ infectiuam, Vita. ſuperbiã pomparum, faſtum diuitiarũ & honorum. Naas ergo ſerpens antiquus qui tanq̃ Diabolus leo rugiens circuit quærens quẽ deuoret, dextrum oculum pluribus eruit, vt nec peccare timeant, nec infernum paueant, nec Chriſtum aſpiciant, nec æternam gloriam diligant, cum quotidie iniquitatem ſuper iniquitatem apponant. Matth. 7. Omnis qui audit verba mea, & non facit ea, ſimilis eſt viro ſtulto, qui ędificauit domum ſuam ſupra arenam, & deſcendit pluuia carnalis fęditatis, & venerunt flumina auariciæ, & cupiditatis, & Cor. Domus. flauerunt venti ſuperbiæ, & vanitatis, & ir- Eccleſia.

Y rueruut

G ruerunt in domum illam, in hominem fœtidum, auarum, superbum, & cęcidit in culpā, infamiam, gehennam, & fuit ruina illius magna, quia dānatur in corpore, & anima. Deus punit peccatores in expulsione Angelorū de cœlo, parentum de Paradiso, vniuersaliter in diluuio, immundę gentis, sulphure, incendio, & de multis aliis, quære in tabula de iudiciis.

Peccatū reddit mentem instabilem & incō-
Gen. 4. c. stantē, peccātē vagum & profugū: exemplum de Cain qui habebat caput tremulum, quære histo. in tabula Gene. Luc. 14. Homo quidam fecit cęnam magnā, & vocauit multos, tria genera hominum excusauerūt se, villam emi, iuga boum emi, Vxorem duxi, &c. Villa empta, fastus superbiæ, iuga boum terram arantium, æstus auariciæ, vxor ducta, fluxus immundiciæ. Iurat paterfamilias, iurat dominus Iesus Christus, ꝙ nemo illorum, qui vo-
H cati sunt, qui nolunt dimittere villam superbiæ, nolunt contemnere boues auariciæ, nolunt deserere vxorem immūdiciæ, nullus istorum gustabit cęnam æternæ gloriæ. Deut. 8. Ductor tuus fui in solitudine, in qua erat Serpens flatu adurens, Scorpio, & Dipsas. Solitudo mundus est, in quo sunt tria vicia principalia in istis serpentibus figurata, Quære 5.a. Item 9.b. Lucæ 19. Non poterat Zachęus præ turba Christum videre, quia statura pusillus erat, sed ascendens in arborem ficomorum vidit, quia turba peccatorum, & malarum cogitationum excæcat mentis oculum, ne videat Deum. Sed ascendens super ficomorū id est ficum fatuam, quæ est caro nostra fatua, asinina, ipsam domando, tūc clarificatur oculus mentis, vt videri, Deus possit a nobis. Et nota quot mala facit peccatum. Luc. 15. de filio prodigo, quęre de isto in tabula super Lucam.

Luc. 10. c. Et illud, Homo quidam descendebat ab Ierusalem in Hierico, & incidit in latrones: quia
I per peccatum spoliatur homo gratuitis, & in naturalibus vulneratur, quære in tabula super Lucam. Peccatum est illud pondus, quo Aegyptij id est peccatores submerguntur cum curribus, & equitibus in profundum inferni.

Vide in tabu. Exod. cap. 14. Peccator designatur per Nabuchodonosor, qui eiectus fuit a regno, cū feris id est Dęmonibus fuit habitatio sua, sensum & figuram perdidit, sed leuans oculos ad cœlum per confessionem, omnia recuperauit: vide tabulā
Dan. 3. c. super Dani. Mundus est fornax Babylonica, accensa stupa superbiæ, pice immundiciæ, malleolis auaritiæ, napta inuidiæ, & vanæ
Gen. 40. c. gloriæ. Quære 58.a. 55.b. Gen. 40. Adhuc tres
Tres dies dies sunt, post quos auferet Pharao id est Diabolus caput tuum id est gratiam, & Christum, ac suspendet te in Cruce: tres dies, triduum suggestionis, delectationis, consensus. Post quos caput pistoris abscinditur idest ratio pec- K
catoris auertitur, Post crucifigitur, quia funi- Gradus.
culis peccatorum suorum quisque constringi Crux.
tur, Prouerb. 6. Vel configitur tribus clauis, scilicet consensu voluntatis, effectu operis, cō-
temptu consuetudinis. Hæc Crux habet, sur- Ambitio.
sum auersionis, deorsum coniunctionis, dextrum confusionis, sinistrum damnationis, hęc Crux eorum, qui fures sunt, & homicidæ animarum suarum, in hac Cruce Iudas suspenditur laqueo auariciæ, Aman laqueo superbiæ, Absalon laqueo luxuriæ, Achitofel laqueo inuidiæ, hæc Crux cruciat totum mundum. Bern. de consideratione, O Crux ambientium ambitio, quomodo omnes torquēs omnibus places? Matth. 15. Mulier Cananęa a finibus Tyri egressa clamabat: Filia mea id est voluntas, filia animæ meæ à Dęmonio male vexatur, quia omnes vires animæ per diuer- L
sos abusus vexantur. Petrus incarceratus, vin- Act. 12.
ctus cathenis duabus, designat peccatorem, quære historiam in tabula libri Actuum. Differentię peccatorum designantur per differen-
tias aquarum, Quære 2. a. Duplex translatio, & exitus a peccato, Prima est a culpa, secunda a circunstantiis peccati. Prima figurata fuit in translatione Abraę de Hur Caldęorū. Gen. 9. d.
Gen. 12. Egredere, &c. Secunda in transla-
tione Loth de finibus Sodomorum, cui dicitur, ne stes in omni circa, quia non solum recedendum est a peccatis, sed etiam ab omnibus eorum circunstantiis. Translatio secunda duplex, vna ex qua transfertur anima, ad audiendum Ecclesiæ militantis secreta myste-
ria, alia quæ transfertur ad secreta Ecclesiæ triumphantis videnda. Prima significatur in M
translatione Pauli 2. Corin. 12. Raptus est vsque ad tertium cœlum, secunda in translatione Ioannis Apostoli. Apoc. 4. Ascende huc.

Ad tria mala perducit Diabolus hominem per peccatum, ad torporem affectus, ad excę-
cationem intellectus, ad consuetudinem, pronitatem, & quasi necessitatem prauorum operum. Quod figuratum est Iudic. 16. Vbi Oculi.
dicitur quod Philistiim apprehenderunt Sam Consuetudo.
sonem, & eruerunt oculos eius, quo ad excæcationem intellectus, & duxerunt in Gazam vinctum cathenis, quo ad torporem affectus: & clausum in carcere molere fecerunt, quantum ad consuetudinem prauorum operum. Sicut motus mole fit frequenter ab eodem in idem, sic est consuetudo. Per primum auertitur affectus, & perit charitas, per secundum subuertitur ratio, & perit veritas, per tertium perit sanctitas, & perditur fęlicitas. Saluum me fac domine quoniam defecit san- Psal. 11.
ctus. Saluū me fac dñe qm̄ intrauerunt aquæ Psal. 68.
&c. Legimus ī scriptura sex a dño maledicta;

Serpens

A Serpens per quem designātur inuidi. Sapiē.
Maledic. 2. Inuidia Diaboli Terra per quam designan
Gene. 3. c tur accidiosi, qui sunt frigidi ponderosi, & im
Sap. 2. d. mobiles ad bonum opus. Genes. 4. Cain per
Gen. 4. a. quem designantur iracundi, nam per iram homicidiū perpetratur. Ædificator Iericho. Iosue 6. In quo superbi & mundani, nā Iericho luna interpretatur, Ficus. Matt. 21. Per quòd luxuriosi folium ficus attestatur, pruritui carnis cōsuerunt folia ficus, & fecerunt sibi perizomata. Iudas, Induit maledictio-
Psal. 108. nem sicut uestimētum, & sicut aqua. Iste sex Maledictiones figurantur Deut. 28. Cum di-
Maledictio. citur maledictus eris &c. Prima maledictio pertinet ad superbos, quæ est de ciuitate: Secunda de agro, pertinet ad immundos, quæ maculat corpus. 1. Corint. 6. Tertia, scilicet,
Psal. 7. horrei, ad auaros; Quarta, scilicet, reliquiæ, sive prolis, pertinet ad inuidos, qui cōcipiunt dolorem, & pariunt iniquitatem: Quinta, sci-
B licet, ingratitudo, ad accidiosos, quæ est reseratio ad animam intra se, Sexta egrediendo figurat maledictionem iræ, qui est motus ab anima extra se. Istis omnibus dicitur Ite maledicti.

Genes. 2. Ante peccatum erant ambo nudi, & non erubescebant, post peccatum erubescebant. Quia peccatum habet annexam confusionem, & timorem, & dolorem. Peccatum denudat animam omni bono. 1. Para. 10. Philistei spoliauerunt Saul &c. Philistei dęmones, qui amputant caput, dum auferūt gratiam, & tollunt bonum propositum nudant armis uirtutum, quelibet enim uirtus armat contra uitium sibi contrarium, ut castitas contra luxuriam, & sic de alijs. Leuit. 12. Vide de purificatione puerpere. 40. dierum propter fæditatem originalis partus, si-
Cōfessio. militer anima propter fęditatem originalis
Opera. peccati quodcunq; opus pariat, indiget pur-
C gari, ex infectione enim primi peccati uix aliquid facimus, quin uel negligenter, uel non ita feruenter sicut deberemus facimus, distinctio tamen est, quia si parit masculum, purificatur una quadragena, si fęminam, duplici quadragena. Tunc anima parit masculum, cum producit utile opus, hoc est perfectam uitam, parit fęminā, cum producit uitam negligentem, & remissam, ad primam sufficit purificatio per pœnitentiam in pręsenti, & hoc est misterium unicæ quadragenę: ad secundam exigitur non solum purificatio præsentis tēporis, immo sequētis in purgatorio, quod repręsentat misteriū quadragenę geminatę. In oī statu, & in omni ętate īpugnamur a peccatis, Ioel 1. Residuum Erucę comedit
3. Re. 17. f erugo &c. Quære 71. b. 92. a. Et nota de 7.
4. Re. 9. g. peccatis mortalibus. Primo de ambitiosis, 2. Reg. 17. Achitofel se suspendit, secundo de superbis, 4. Reg. 9. Præcipitauit Iezabel, & de D
Nabuchodonosor eiecto a regno &c. Iezabel Dan. 4. f.
interpretatur fluxus uanus, uel fluxus sterquilinij, quia elatus, & superbus quanto coram hominibus uult esse gloriosior, tanto coram Deo est uilior, & hoc pręcipiciū facit eis Diabolus, qui deijcit eos dum alleuarentur. Iob. 20. Si ascenderit in cælum &c. Tertio de uanè gloriosis qui decapitantur, 4. Reg. 10. tulerūt filios regis & occiderunt 70. Capita eorum in cophinis filij regis filij Diaboli uanè gloriosi, caput intentio. Nota de Nisiboseth, quia intentio caput imponit operi, unde sicut per caput habet homo cognosci, sic opus per intentionem. Rex est Diabolus, qui est rex super omnes filios superbiæ. Hi sunt filij Iorā, qui interpretatur excelsus uir, qui sunt ex parte Diaboli, qui dixit: Ascēdam in cœlum. Esa. 14. Cuius capita in cophinis ponere est in congregatione temporalium intentionem habere. Manus eius in cophino E
seruierunt. O quàm timendum est hodie, ꝙ Psal. 80.
Ioannes decapitetur, id est gratia amittatur ad instantiam saltatricis. i. uanę gloriæ, quæ breuis est ad instar puncti. Quarto de inuidia, exemplum de Cain contra Abel, de Saule contra Dauid, de Iudęis contra Christum, Iob. 5. Paruulum occidit inuidia. isti moriuntur percussi estu. Iudith 7. Instabat Manasses. 4. Reg. Egressus cum isset ad messores, dixit, caput meum doleo &c. Nume. 21. Misit Dominus in populum ignitos serpentes, est enim inuidia ille uermiculus corrodēs: hederа super caput Ionæ idest prosperitatem proximi impediens, Ionę 4. Quinto de detracto-
ribus, 4. Reg. 2. Cum ascendisset Elisæus per 4. Re. 2. d.
uiam, pueri egressi de ciuitate clamabant: Ascende calue. Elisæus interprætatur Dei mei saluator, & significat uirum iustum, cui dicunt ministratores, ascende calue, id est nō habens uirtutem. Duo ursi, qui deuorāt istos F
pueros fatuos, dolor de fęlicitate aliena, & dolor de paruitate propria. Prouer. 14. Putredo ossium. Sexto de ira, isti moriuntur grandine. Exo. 9. Percussit grando, &c. Iob. 38. Thesauros grandinis: Ira enim est quædam tempestas mentem quadam grandine destruens, & dicitur ibi quòd ignis, & grando mixta pariter ferebantur, hoc fit quando ira, & impatiētia prorūpit ad cōtumelias exteriores. Apoc. 16. Grando magna descēdit &c. Septimo de cupiditate. Eccl. 14. Testamentum huius mūdi, &c. Prouer. 21. Thesauros lingua mendacij. Isti pereunt submersi desiderio possidendi, Exod. 15. Submersi sunt quasi plumbum absorpti auiditate retinendi. Numer. 16. Deuorabit eos cum tabernaculis. Lapidati timore amittendi. 3. Regum 12. Lapidauit omnis populus Aduram. Aduram est auarus,

G quem lapidat omnis populus, credit enim ꝙ
Auarus. ꝗlibet uelit ei aliquid auferre. Seneca : Videt
pauperem, suspicatur furem, uidet diuitē ęsti
mat prædonem, sicut zelotipus timet, ꝙ oēs
uelint habere uxorē suā. Interpretatur Adu-
rā, ruina exaltata, alta est eius ruina, in deside
rio habendi, altior in auiditate recipiendi, ex
altata est ruina in timore amittendi. Psal. 13.
Trepidauerūt timore ubi nō erat timor. Octa
uo de Accidia. Eccle. 30. Multos occidit tristi
tia. 2. Macha. 9. Insanabili plaga, dicit de An
tiocho, apprehēdit eum dolor, &c. Dirus do
lor in spoliādo gratuitis, quia spiritus tristis
desiccat ossa. Tormenta sunt pessimę congi-
tationes, quæ talibus occurrunt. Eccl. 30. Tri
stitiā non des. Nono de Gulosis. Da. 14. Deus
Bel, qui totum deuorat. Iob. Filijs & filiabus
tuis, &c. Iud. 4. Iael interfecit Sisarā potatū
lacte figendo clauum in tempore. Iael inter-
pretatur carnale coniugiū, & significat ebrie
H tatē, quia uenter plenus de facili spumat lu-
Luxuria. xuriā: Sisara interpretatur exclusio gaudij, &
significat gulosū: defixio clauī in cerebro suf
focatio rōnis, quia uis cōgnitia uiget in cere
bro, & hoc fit specialiter p peccatū gulæ. De-
cimo de Luxuria. Ge. 19. Pluit Dns sup Sodo
mam, &c. In sulphure fętor, in igne ardor. Iu
dicū 20. Homines de Galaad, & Beniamin in
credibili furore &c.

Apocal. 16. Septē angeli habebant septē
phialas plenas ira Dei. Per terram sup quam
primus effudit phialā designantur accidiosi,
quia sicut terra arida sterilis, sic accidiosi, &
pigri absque deuotione steriles sūt ad oē bo-
num. Per mare significatur luxuria, mare. n.
spumat, uomitū prouocat, & caput dolere fa
cit, sic luxuria spumat per immunditiā, facit
quòd Deus euomit aīam, turbat rōnem, quæ
est caput aīæ. Per flumina & fontes, quę tran
seunt, significatur auaritia rerū temporaliū,
Superbia. ꝑ solē, ꝙ quasi solus lucens dicitur, designan-
tur superbi, qui sibi soli lucere uidentur, ꝑ se
I dē bestię intelligitur inuidia, quia inuidus so
lus dēt sedere, solus pacē & qetē habere. i. pro
speritates habere. De hac bestia dicitur Dan.
7. Per flumē Eufratē, qui interptatur frugifer,
intelligūtur gulosi, & delitiosi, per aerē q uētis
& turbinibus agitatur, intelligūtur iracūdi,
& ira, quæ diuersis causis turbatur. Status
peccati dormitioni cōparatur, quia sicut in
somno nihil homo operatur, sic peccator ni
hil facit Deo gratū, quia prius respexit Deus
ad Abel q̄ ad munera eius. In tali dormitio-
ne sunt multa pericula, nam legimus Ionā
dormientē in mari periclitatū, Thobiā iacen
tem exceçatū, Isboseth dormientē iugulatū:
per istos significātur dormientes in peccatis.

Et nota de 7. peccatis mortalibus, eiectus
fuit, Nabuchodonosor de regno pp supbiā.

Dan. 4. Bestię sunt dęmones Ne tradas bestijs K
aīas cōfitentiū tibi. Et lucifer de cęlo pp sup Psal. 78.
biam. Esaiæ 14. Quomodo cecidisti. Ezechi.
28. Eieci te de monte. i. de paradiso. Eijcitur
de cęlo pp inuidiā; ut Cain Genes. 4. Ecce eij-
cis me. Bene dicit abscondā. Quia tolletur im
pius, ne uideat gloriam Dei. Cain autem est
quicunq; psequitur fratrem suū. 1. Io. 3. Om-
nis qui odit fratrē suum. Eijcitur propter ira-
cundiam. Genes. 21. Eijce ancillā & filiū eius.
Ismael significat iracundiam: Nam de eo di-
citur Genes. 16. Hic erit ferus homo manus
eius contra omnes &c. Eijcitur propter auā-
ritiam. Mat. 21. Eiecit de templo uendentes,
& ementes. Mat. 19. Si uis esse perfectus, ua-
de, uēde, &c. unde ait Petrus: Ecce nos reliq-
mus omnia. Eijcitur propter accidiam, cum
eiecta esset turba, turba plangens mortuum
accidiosos significat, qui lugubres, & tristes
incedunt, quibus omne bonum uertitur in te
diū, de quibus Ezec. 8. Ecce ibi mulieres plan L
gentes Adonidē. Eijcitur propter gulā. Gen.
3. Eijcit Adam. Eijcitur propter luxuriam.
Num. 5. Prędpe filijs Israel, ut eijciant de ca-
stris. i. de consortio Angelorum. Gen. 32. Ca-
stra Dei sunt hæc. Aug. 3. De doctrina Chri-
stiana peccata illorum, scilicet, Dauid, Salo-
monis, & aliorum, a Deo scripta sunt, ut qui
ea legerit, se nequaqam suis factis iactare au
deat, & prę sua iusticia cæteros tanq̄ peccato Exempla.
res contemnat, cum uideat tantorum uirorū, Scriptura
& cauēdas tempestates, & flenda naufragia, Timor.
ut Apostolica illa sententia deniq; timenda Cadere.
sit, qui se existimat stare, uideat ne cadat.

Et nota de malis quæ facit peccatum, qūo
rex Babilonis Diabolus Sedechiam ligauit,
excęcauit, in Babilonem duxit, &c. Quod per
euidens peccatū aliqui suā fragilitatē cogno
scunt, qui prius de suis meritis præsumebant
Num. 24. Qui cadit, & sic aperiuntur eius o-
culi. Achitofel fuit suspēsus propter defectū
doctrinę, Aman propter abusum lasciuiæ, Iu
das pp contemptū pœnitentiæ, Absolon pp M
defectū perseuerātiæ: Quorū primus interijt
suspendio, quia in consilio indiscretus fuit:
Aman quia lasciuia, & superbia inordinatus
fuit. Iudas crepuit, quia nō pęnituit: Absalon Ambitio.
suspensus confossus fuit, quia post recōcilia-
tionem patris in pace nō perseuerauit. Gen.
19. Percusserunt cęcitate omnes a minimo us Oculi.
que ad maximum, quia peccatum excęcat, ut
patet in Samsone. Dan. 7. Quattuor uenti Mundus.
pugnabant in medio mari huius mundi. Su- Mare.
perbia orientalis, auaritia occidentalis, inui- Bestiæ.
dia aquilonaris, luxuria meridionalis.

Pardus, ursus, leo, designant tria peccata,
Pardus, uarietas duplicitatis in conuersa-
tione. Hierem. 13. Si potest Aethiops mu-
tare pellem. Vrsus, diuersitas uoluptatis in
affectio-

A affectione. Dan. 7. Bestia alia Leo, diuersitas
crudelitatis in persecutione. Leo enim habet
dentes fętentes, & significat corruptionem
doctrinarum. Vel per pardū duplicitas clau
stralium, per ursum, uoluptas sæcularium,
per leonem crudelitas principum. Apoc. 16.
Rana. De ore bestiæ exibant tres spiritus in modū
ranarum. Quia tres sunt radices peccatorum
à Diabolo procedentes, concupiscentia car-
nis, concupiscentia oculorum, superbia uitę.
Rana in luto moratur, quod pertinet ad pec
catum luxurię, inquietat alios, quòd pertinet
ad superbiā. Quælibet istarum radicium, ha-
ber tres spiritus immundos. Nā concupiscen
tia habet peruersam acquisitionem, Iniustā
retentionem, iniquam dispensationem. Io-
nę 3. Niniue erat ciuitas magna itinere triū
dierum. Niniue interpretatur germem pul-
chritudinis. Prima dies pertinet ad primū.
secunda ad secundum, tertia ad tertiū. Super
B bia habet irreuerentiam, quo ad Dominos,
indignationem, quo ad socios, violentiam,
quo ad infimos. Istę sunt tres lanceæ, seu
tres sagittæ infixæ in corde Absalon. Secun-
di Reg. 18. Luxuria habet superfluitatem ci-
borum, molliciem uestimentorum, executio
nem actuum immundorum. Ista tria intet-
liguntur per illa tria insatiabilia, de quibus
Prouer. 30. Intelliguntur etiam per illa tria
canistra, Genes. 40. De quibus aues, & Diabo
li comedebāt, nā talibus Diabolus reficitur.

Peccantes mortaliter sanguinem Christi
effundunt, & ipsum crucifigunt secundum
Ad Hebr. Apostolū. Rursum ait crucifigentes sibimet
6. b. filium Dei, & si sanguis Abel clamauit uin-
dictam, quantus clamor erit sanguinis Chri
sti contra peccatores? Sicut senectus corpora
lis corporaliter eneruat naturā, incuruat sta-
turam, deturpat figuram, accelerat sepultu-
ram, sic uetustas culpę mortalis, spiritualiter
C animam eneruat, ad operabilia, incuruat ad
concupiscibilia, deturpat per immunda desi
deria, accelerat ad supplicia. Baruch, quid est
Israel, quòd in terra inimicorum es, inuetera
sti in terra aliena? Quod peccatum aufert
Christum. Gene. 37. Puer, scilicet Ioseph in-
terpretatur saluator, non comparet in puteo
conscientiæ, & ego peccator quo ibo? Cum
enim Christus sit uia, veritas, uita, uia sine de
uio, veritas siue dubio, uita sine termino,
Quo ibis sine uia, nisi in pręcipitium, sine ue
ritate, nisi in errorem, & dubium, sine uita, ni
si ad mortem, & supplicium?

Status peccati est lacus contagij, lapsus pe
riculi, lectus ocij, laqueus Diaboli, unde est
aduertendum, quid peccatum afferat, quid
inferat, quid auferat, affert enim peccatum,
sordem conscientiæ, obicem gratiæ, pestem
infamiæ, ecce quid peccatum affert. Infert

peccatum dispendium naturæ, dum corrum D
pit modum, speciem, & ordinem, infert odiū
creaturæ, quia offenso creatore, offenditur
omnis creatura. Sapientiæ 5. Pugnauit pro Sap. 5. d.
eo orbis terrarū contra insensatos, infert sup
pliciū gehennæ, peccans. n. Dei sententia cō
demnatur, sed ex diuina misericordia execu-
tio suspēditur, quia ſm Aug. in sentētijs pro-
speri, peccator tot Dominorū seruus est, quot
peccatorū. Aufert ēt peccatum homini Deū,
regnū, seipsum, nec mirū si peccator per pec
catum priuetur seipso, quia per peccatū in es
se morali sumus in nihilo. Peccatū priuat ho
minē seipso, quia per peccatum homo fit nō
homo, si. n. actus hoīs in quantum homo sūt
ſm rationē, cū homo ſm rōnem fit homo. Er
go cū peccatū fit contra, vel prēter rationem,
patet ꝙ per peccatū homo fit nō homo, in es
se morali priuatus seipso. Ideo peccatū dr̄ a-
bominatio. i, a ratione humanitatis, abiectio.
Ezec. 8. Fili hoīs ingredere, & uide abomina- E
tiones pessimas, quas isti faciūt hic. Matt. 22.
Ecce prandiū meum paraui. Ingressum enim
ad cęnam gloriæ impedit, uxor concupiscen
tiæ, & immundicię, iuga bouum auaritiæ, vil
la extollentiæ, & superbiæ.

Peccatum tollit ueritatē, ad iudicandū, po
testatē ad operandum, libertatē ad ambulan
dum. De his tribus. Iudi. 16. Cum appræhen
disset, Samson Philistijm, statim eruerūt o-
culos eius, & duxerūt Gazam, quo ad primū,
vinctum cathenis, quo ad ſm, & clausum car
cere molere fecerūt, quo ad tertium. Vidi & Apoc. 6. b
ecce equus pallidus, qui sedebat super eū, no
men illi mors, & infernus sequebatur eū, &
data est illi potestas super quattuor partes
mundi, interficere gladio fame, & morte, &
bestijs terræ. Equus iste est spiritus peccato-
ris, qui dr̄ equus propter prauitatem lasciuię.
pallidus propter deformitatē culpę, sessor est
Diabolus, qui dicitur mors, quia occasionali F
ter procurauit mortem culpæ, & per conse-
quēs naturæ, pariter, & gehennæ, Infernus
sequitur eum, quia licet contra peccatores la
ta sit sententia damnationis, suspenditur ta-
men executio propter misericordiam, & pœ-
nitentiā, & data est illi potestas super quat-
tuor partes mūdi, uidelicet super oriēs super
bię, super occidēs auaritię, super aquilonē in
uidę, super austrū luxurię, ut interficiat super
bos gladio uanitatis, auaros fame cupiditā-
tis, inuidos mōrte iniquitatis, luxuriosos be-
stialibus motibus uoluptatis. Sic istæ sessor
præcipitat equum suum de peccato in pecca
tum, quia ſm Greg. Peccatum, qd̄ per pnīam
nō deletur, mox suo pondere ad aliud trahit.
Cū igit̄ in quolibet pūcto mori sit possibile,
in nullo certū, in aliquo necesse, dū adhuc su
spēditur executio sentētiæ, debemus currere

G ad lauacrum pęnitentiæ; quæ est illa piscina
Ioan. 5. c. infirmitatis cuiuslibet curatiua. Quod peccatum excęcat hominem. Hinc ait Tho. Quale gaudium mihi est qui in tenebris sedeo & lumen cœli non video.

Diabolus semper persequitur nos, quod figurat persecutio Pharaonis contra filios Israel, Pharao Diabolus. Tres currus ad persequendum populum Israeliticum, primus est currus maliciæ, in quo sunt quattuor rotæ, sęuicia, quæ non sistitur, innocentia, impatientia, quæ non retractatur patientia, audacia, quæ non refrenatur timore, impudentia, quę non cohibetur pudore. Trahitur duob. equis .s. terrena potētia, & seculari pompa, eius auriga est superbia. De isto curru maliciæ, Hiere. 4. Quasi tempestas currus eius. Secundus currus est luxuriæ, qui voluitur quattuor rotis, ingluuie, libidine, mollicie, ocij resolutione, trahitur duobus equis, corruptione na
H turæ, prosperitate fortunæ. Auriga infida securitas. Esa. 22. Ibi erit currus &c. Tertius currus est auaricię & portatur quattuor rotis, prima est pusillanimitas, secunda inhumanitas, tertia obliuio mortis, quarta contemptus Dei. Trahitur duobus equis, tenacitate, & rapacitate, auriga est, habendi ardor. Hieremię 50. Gladius ad equos eius, & ad currus eius.

Si aliquis esset in mari valde turbato, fluctuanti, & inundanti, & timeret submergi, & esset in naui fragili, tunc carnalis tentatio cessaret, filios, & filias obliuioni traderet, & si ex hoc sciret euadere merces in mari proijceret, vel pedem sibi ne submergeretur, amputaret. Nunc autem mare huius mundi turbatum est, & fluctuat flantibus quattuor ventis, de quibus Dan. 7. Cum autem periclitantur, frequenter ponunt desuper vnum lignum vt euadant, ergo considera fragilitatem
I nauis corporis proprij. Quot modis moritur hō per fluctuationem huius mundi procellosi, & submersionem inferni, & tunc cessabit motus luxuriæ, proijcies a te merces temporalium, quorum pondere nauis submergitur, & erues oculum concupiscentiæ, amputabis pedem lasciuię, & sine mora, ibis ad confessionem, sicut facit homo dum ti-
Ionæ 1. b. met submergi. Sed quia fumo vel excæcati, aut dormientes cum Iona, periculum nō aduertimus, vnde cum, Petro qui clamauit dum cępisset mergi, domine saluum me fac, cum Apostolis in periculo maris, debemus clamare, domine salua nos perimus.

Peccatum excęcat, figuratum est Iudi. 16. De Samsone, qui deceptus a Dalida, quæ designat carnalem concupiscentiam, fuit excæcatus, sic rex Sedechias, per quem significatur superbia 4. Reg. 25. Quia regia dignitate elatus alteri subesse noluit. Tho- K
bias, in quo auariciæ velocitas designatur, nam temporalia comparat Apostolus stercoribus. Philippen. 3. Omnia arbitratus sum, vt stercora; vel per quietem in lecto designatur accidia & ociositas, sicut Elimas magus per quem significatur infidelitas, quia resistebat paulo prædicanti fidem. Actuum 13. Sic Sodomitæ a maiore vsque ad minorem percussi sunt cæcitate.

Nullo timore, nulla verecundia debet homo peccare, exemplum de Susanna. Daniel 13. & de Machabęis, & de martyribus.

De malis quæ infert peccatum. Apoc. 3. Apoc. 3. c.
Tues miser, miserabilis, cæcus, nudus, pauper, quære expositionem in tabula Apocalypsis. Amos 2. Super tribus sceleribus Mo- Amos 2. a
ab &c. Primum scelus est, malus consensus, secundū actus, tertium consuetudo, quartum est impœnitentia, super qua peccator non
L coniuertitur. Rex est spiritus qui regere debet corpus, ossa sunt virtutes, quibus anima sustentatur, vt ossibus, ossa ergo regis incenduntur, dum vires animæ inflammantur flāma viciorum. Incēderunt igni sanctuarium Psal. 73.
tuum. Dum confringuntur ossa mea &c. Psal. 41.

Quattuor sunt radices peccatorum infectę & corruptę, quæ sic in ramos excreuerūt, quòd quasi totum mundum repleuerunt, vnde si radices non possunt omnino extirpari, saltem rami sunt præscindendi. Istę sunt, inconstantia vanitatis, immoderantia cupiditatis, intemperantia voluptatis, fraudulentia dolositatis. Isti sunt quattuor fabri mundum malleantes tempestate tentationum. Danielis 7. Istæ sunt quattuor bestiæ, mundo ingerentes brutalitatem affectionum. Da- Dan. 7.
nielis 7. Radix est inconstantia vanitatis, & prima bestia habens faciem leenæ, & alas
M aquilæ, quia sicut leo rex animalium, aquila auium, sic vanitas, & superbia ambit dominium, huius radicis rami sunt, præsumptio, respectu sui, ambitio respectu proximi, obliuio respectu Dei, præsumptio enim semper sinistro oculo, & peruerso iudicio respicit celsitudinem generis, pulchritudinē corporis, valitudinem roboris, delitias, diuitias, litteras, præbendas, dignitates, non considerat hominem terram, vermem, cui dicitur, quid superbis terra & cinis? cuius conceptus Eccl. 10. b
culpa, nasci miseria, viuere pœna, mori angustia. Superbus enim non considerat homi Dan. 2. c.
nem, sed statuam Nabuchodonosor, cuius caput aureum, pectus argenteum, venter ęreus, tibiæ ferreæ, plantæ testeæ. Qui ergo cō siderat in capite cęlsitudinem, in pectore pulchritudinē, in ventre valitudinē, in tibiis fortitudinē, vel qui considerat in auro sapiētiā, in argento eloquentiā, in ære opulentiam, in

ferro

A ferro potentiam, pręsumit. Inflatur) nec sapiētiam cognoscit, donec plātas testeas respicit, id est, naturam fragilem, uitam breuem, culpam odibilem, mortem horribilem, attendit. Subito enim lapis sine manibus de monte abscisus, id est, casus mortis improuisus conterit statuam, & redigit in fauillam. Ambitio succedit præsumptioni, quæ nullo gradu contenta, ac per hoc in nullo statu quieta, ut semper excellat proximum, semper anhelat ad summum. Est enim ambitiosus infra omnes nequiter se humilians, extra omnes singulariter conuersans, intra omnes fraudulenter explorans, supra omnes indecenter præesse procurans.

Secunda radix est, intemperantia uoluptatis, quæ est secunda bestia similis Vrso, qui est animal inquietum, gulosum, immūdum. In cuius ore erant tres ordines den-
B tium, quia ex uoluptatis immoderantia surgit infrenabilis lasciuia, implacabilis gula, insatiabilis luxuria. Isti sunt tres dentes concernentes totaliter gratiam, naturam, uitam, famam. Lasciuia pullulans in tātūm excreuit, quòd nec domos ad habitandum, nec equos ad equitandum, nec pannos ad induendum inuenire potest: Inde surgit euagatio sensuum, effrænatio mentium, inconsideratio actuum, indisciplinatio gustuum, quare habet cor instabile, ad omnem flatum tentationis, labile ad omnem casum transgressionis. Bernardus, In meditationibus. Cor instabile sibi non concordat, a se dissoluit, a se resilit, uoluntates alternat, consilia mutat, noua ædificat, uetera destruit, destructa reædificat, eadem alio, atque alio modo mutat, & ordinat, & nunquàm in eodem statu permanet. Sequitur gula porta sterquilinij, spelunca sepulchri, cuius uolu-
C ptas tanto hodie æstimatur, & tantam parit sollicitudinem, uix duorum obtinet latitudinem digitorum. O si refectio animę sic studiosè, sic curiosè, sic copiosè, sic laboriosè quæreretur, quanta affluentia, & pinguedine gratiæ nos prouisor omnium recrearet. Hanc foueam gulæ sequitur fornax luxuriæ, quia illa isti fomentum administrat, cuius scilicet luxuriæ flamma, & ardor exsiccat gratiam, excæcat intelligentiam, suffocat uitam, denigrat famam. O quàm accēsa est hodie fornax ista, etsi enim tres pueri Hebræi Deum timentes liberentur. Caldæi tamen ministri regis incenduntur.

Tertia radix est immoderantia cupiditatis. Hęc est tertia bestia similis pardo propter uarietatem negociationum, uelocitatem, circumuentionum, rapacitatem illicitarum extorsionum. Huius bestiæ pestis, & morsus uniuersaliter, quia a maiore usque ad minorem omnes auaritiæ student. Hiere. 6. Pe- D
stis diuturnior, quia semper in senibus iuuenescit, pestis periculosior, quia incorrigibilior, & capita populorum principaliter inficit, ideo dicitur radix omnium malorū, 1. Thimo. 6. Huius rami sunt libido acquirendi, cupido retinendi, formido amittendi. Libido facit hydropicos, cupido paraliticos, formido freneticos, Libido itaque facit hydropicos, quia sicut hydropicus bibendo sitim non sedat, sed excitat, sic auarus quanto plus acquirit, tanto plus cupit. Eccle. 5. Auarus nunquàm implebitur pecunia. Postquàm libido fecit hydropicum, cupido retinendi facit paraliticum. Sic enim reddit manus aridas, curuas, paraliticas, clausas, quòd nec reuerentia Dei, nec uerecundia mundi, nec clamore pauperum, nec terrore diuinorum iudiciorum aperire po-
test, ad misericordiam, & sustētationem pro- E
ximorum, immo nec sufficientiam suam. Isti pessimi rami, huius pessimæ radices sūt præscindendi paupertate, pietate, largitate. Paupertas purgat hydropisim, pietas curat paralisim, largitas curat frenesim.

Quarta radix est insolentia dolositatis, & hæc est quarta bestia, cui scriptura nullum nomen assignat, quia duplex & dolosus in omnem speciem se transformat, nec facies exprimitur, quia dolosus non cognoscitur. Describitur autem hæc bestia conterens dentibus, discerpens unguibus, conculcans pedibus, uentilans cornibus. Inchoatur, autem seuitia huius bestiæ in dentibus inuidiæ, dolosus enim inuidens proximi prosperitati, in ipsum dentes exacuit præscisores ad obloquendum, caninos ad derogandum, molares ad detrahēdum. Sed quoniam dolosus non tantum mordet uerbis, sed etiam nocet factis, ideo dentibus F
addit ungues, dum proximo conatur malum insidiando attrahere, uel bonum machinando retrahere, uel habitum calumniando subtrahere, ideo dentibus, & unguibus addit pedes, quibus quòd non potest lacerare patenter extinguendo, conculcat fraudulenter atterendo, unde dissimulat nequitiam, simulat amicitiam, exhibet colloquium, spondet auxilium, & seruitium, ut securius exquirat, & profundius noceat, & sic cauda falsitatis operit uestigia iniquitatis. Sed quia deprehenditur fraudulentia, quia ex uerbis perpendi potest nequitia, ideo pedibus fraudulentiæ addit cornua nequitiæ, ut quos non potest conculcare fraudulenter, impetat impudenter. Et sic est uir insolens, & effrænatus, quem nec conscientia ligat, nec reuerentia situat,

G nec uerecundia retardat. In surgit in Deum cornu despectionis, impetit proximum cornu persecutionis, perfodit seipsum cornu desperationis. Deuteronom. octauo. Ductor tuus fui in solitudine, in qua erat serpens flatu adurens, scorpio, & dypsas. Istæ tres species serpentum, quibus uulnerantur filij Israel in deserto sunt tria genera uitiorum, quibus uulneramur in hoc mũdo, per quem transitur ad terram promissionis, Serpens flatu adurens est mulier, & peccatum luxuriæ. Quære 58. a. Scorpio facie blandiens cauda pungens est adulator, dypsas est ambitio. Quære de istis duobus, in tabula de adulatione, & de ambitione.

De pœnitentia, & mortificatione corporis.

H De hac materia uide titu. de abstinentia 1. 6. de ieiunio. & 128. 169. 145. 152. 156. 33. 165. 167. 169.

PŒNITENTIA totum hominem renouat, exemplum de renouatione Aquilæ, accipitris, serpentis in arcto foramine, per quod austeritas, pœnitentia, & mortificatio designatur, exemplum de fenice, quære 10. Duæ alæ eius sunt, intellectus affectus. Intellectus, quo ad recordationem delictorum, affectus, quo ad delectationem æternorum, radius solis diuina gratia, plausus alarum frequens recordatio prædictorum. Ex quibus accenditur ignis diuini amoris, quo mens renouatur &, nouus homo resurgit. Pœnitentia figuratur, per panem subcinericiũ, quo fortificatus Elias dormiens sub iunipero, quæ est arbor aculeata, & designant pœnitentiam, uenit ad montem Dei Oreb. idest, ad mensam gloriæ. Quære 23. b. & 65. b. Pœnitentia, & austeritas debet fieri sobriè non fatuè, quia in omni sacrificio ponendum est sal discretionis. de hoc 59, a. in Matt. Et idem in libro Nume. Pœnitentia est medicina spiritualis, & corporalis qua purgantur tam humores corporales, quàm spirituales superflui, & corrupti, de hoc 60. a. in Leuitico. Pœnitentia, & mortificatio designatur per illud uolumen. Ezec. 3. quòd facit amaricare uentrem, idest, sensualitatem; sed in ore efficitur tanquàm mel dulce, sic enim ore iudicamus de saporibus, sic ratione iudicamus de eligibilibus, & salubribus, unde ratio iudicat pœnitentiam dulcem, & salutarem. Et nota Ionæ. 3. Quomodo rex Niniue, & populus sedendo in cinere, & cilicio non gustando aquam, nec comedendo panem reuocauerunt sententiam, & liberauerunt seipsos, & ciuitatem. Exemplum de Achab, de quo ait Dominus. Nonne uidisti Achab coram me humiliatum. Sic sancta Iudith uestita cilicio, semper ieiunans uictoriam obtinuit de Holoferne, & nos de carne, mundo, Diabolo. Pœnitentia significatur per fel piscis Thobiæ, & per fumum cordis illius piscis, qui extricat omne genus Dæmoniorum. Quære sexagesimosexto b. a. Dauid expulsus à regno, qui designat peccatorem ascendebat per cliuum oliuarum flens nudis pedibus, in quo designatur pœnitentia, & mortificatio. Quære 102. b. Quomodo caro est domanda & spiritui subdenda. Quia dictum est Sarrai ancillæ. Reuertere, & humiliare sub manu Dominæ tuæ. Quære 70. b. in Genes. Caro.

Et nota de illis, qui tempore iuuentutis recusant pœnitentiam agere, nec in senectute possunt quos designauit nolens bibere acetum. Quære 28. in Ioan.

Omnis austeritas est facilis, & dulcis, si condiatur consideratione passionis Christi, & memoria mortis. Nam quodlibet istorum passio, & mors designatur per illud acetum, in quo Ruth intingebat panem durum, quem comedere non poterat fatigata in agro, nisi buccellam intingeret in aceto.

Pœnitentia est illud emunctorium, quod præcepit Dominus in Exodo fieri ad purgãdum lampades, ne lumen gratiæ, quod ardet in anima extinguatur, & ualet ne uitia per pœnitentiam deleta pullulent in anima. Quære 127. a. Iebusæus.

Toto tempore uitæ nostræ debemus pœnitentiam facere, & corpus mortificare, quòd figuratum est in sex annis, quibus uinea est excolenda. Quære 146. a.

Omnis pœnitentia fit dulcis, & portabilis, si apponatur condimentum passionis Christi. A quæ enim Marath erãt amaræ, nõ poterant bibi, sed a ligno crucis indulcoratæ sunt. Et coloquintida fecit olera amara, sed apposita farina deuotionis, & gratiæ, facta sunt olera esibilia. Quere 166. a. in 4. Regum. Quod per Absalon suspẽsum in quercu, transfixum lanceis, significantur illi qui deserunt pœnitẽtiam. Quære 152. b. In 2. Regum. Et nota quòd pœnitentia figuratur per tubam, quam prædicatores debent tenere in manu. Quere 156. in Esdra. Quòd pœnitẽtia reuocat diuinam sentẽtiam & impetrat gratiam. Quere 33. b. in Iona. Quòd pœnitentia dẽt esse sobria. Quære 165. a. in Marco. Qd̃ sine mortificatione non possumus saluari. Omnis anima quæ nõ fuerit afflicta, peribit de populo suo. Non curatur grauis infirmitas, nisi per amarã potionẽ. Iaco. Per amarũ poculũ cõfectionis peruenitur ad gaudia salutis. Quære 257. a. in Leuit. Non poteris uidere

A dere faciem meam non enim uidebit me homo & uiuet, quia Deus ab homine non uidetur nisi per pœnitentiam, & mortificationem, quantum ad uitam carnalem moriatur: nisi homo moriatur per carnis mortificationem, non uidebit Deum per contemplationẽ, quia nubes tenebrosa, & spissa surgens de carne crassa, & lasciua interponit se inter Deum, & mentem, ne recipiat diuinã ilustrationem, humanæ enim mentis acies inualida in tam excellenti luce, non figitur nisi collirio pœnitentiæ emundetur. Hinc ait Ioan. Apoc. 3. d Collirio inunge oculos tuos ut uideas. Marc. 2. Ait Iesus. Surge tolle grabatum tuum, & uade in domum tuam. Sic enim mortificare debemus corpus nostrũ, ut non impediatur spiritus ab exercitio spiritualium sine contẽplatione cęlestium, quod est ire in propriam domum, nota de tribus pueris qui solis legu

B minibus uescebantur, & noluerunt uesci cibo regio, & inuenti sunt corpulentiores, & pleni sapientia. de Ioan. baptista, qui erat indutus pilis camelorũ, mel, locustæ, aqua, cib̃, & potus eius. Nu. 31. Omne quod potest trãre per flammas igne purgabitur, quicquid aũt ignem non potest sustinere aqua expiationis sanctificabit, sicut enim duo elementa, Secũdum philosophum 8. physic. & c. 17. sunt purgatiua maioris mundi, scilicet, aqua diluuij, & ignis iudicij, sic duo sunt purgatiua minoris mundi, scilicet hominis, aqua baptismatis, & ignis pœnitentialis, uel in igne, & aqua corporis mortificatio; sicut ignis sume est afflictiuus in aqua lachrymarum effusio, & dolorosa contritio. Vnde q̃ uult a peccato purgari, & non potest sustinere ignem corporalis afflictionis, debet purgari per aquam expiationis lachrymosæ contritionis, quòd pœnitentia & mortificatio corporis multum ualet ad uincendas tentationes, quod figu-

C ratum fuit in 1. Reg. 16. Vbi Dauid tangendo citharam expellebat malum spiritũ, qui est spiritus tentationis a Saule, qui interpretatur abutens, & significat peccatorem: ubi patet, quòd uera pœnitentia debet habere rectitudinem in intentione. Nam Dauid interpretatur uultu desiderabilis p perseuerantiã in continuatione. Nam Dauid interpretatur manu fortis. In animo humiliationem quod Sensus. significat lignum concauum citharæ. In omnibus sensibus mortificationẽ, qd̃ significãt chorde de pellibus animalium mortuorum. Matt. 6. c. Contra primum faciunt hypocritę, qui exterminant facies suas, ut appareant hominibus ieiunantes. Contra secundum illi qui pœnitentiam incipiunt, sed postea reuertuntur ad carnalitates. Qui designantur per Thobiam qui post laborem & fatigationem sepulturæ redijt ad quietẽ lecti, vbi fuit stercoribus hirũdinum, quæ designant tentationes excæcatus. Contra tertium faciunt illi, qui seipsos D mortificãt, & ex hoc ipso se sanctos reputãt, alios iudicant, & cõdemnãt, quibus ait Apostolus, Qui non manducat manducantẽ non iudicet. Contra quartum faciunt illi, qui habitum religionis portant, & tamen delitijs, & cõmessationibus uacant. quidam magna prædicant, & iniungunt alijs pœnitentiã sed ipsi nihil faciunt, dicunt enim, & nõ faciunt, alligãt onera grauia, & importabilia, digito aũt suo nolunt ea mouere. Isti nõ citharizãt in citharis suis, sed alienis. Quo contra in Apo. Sicut citharedorum citharizantium in citharis suis 1. Reg. 14. Ascendit Ionatas reptans pedibus, & manibus, & armiger eius post eum, quia Christus dura sustinendo flagella ascẽdit in cęlũ: Sic oportebat pati Christum, & resurgere a mortuis, & ita intrare in gloriã suã. Armiger fidelis quilibet reptãdo manibus, & pedibus se affligendo duris macerationibus, dẽt post eũ ascendere, Christus E enim passus est pro nobis, uobis relinquens exemplum ut sequamini uestigia eius. Ezec. 9. Signa Thau super frontes uirorũ dolentiũ, & gementium. Thau interprætatur signum, & habet formam crucis. Frons habet omnes sensus, in quo designatur, quòd qui uere sũt dolentes, & contriti, mortificationem crucis Christi debent in sensibus, & in corpore suo portare, gladium damnationis, ut ibidem dicitur. Vnde Apostolus: Obsecro uos per misericordiã Dei, ut exhibeatis corpora uestra hostiam niuentem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium uestrum. Mat. 21. Ite in castellum, quòd contra uos est, & statim inuenietis asinã, & pullum cum ea. Castellũ quod contra uos est, caro nostra est, vbi inuenitur asina carnalis concupiscentia, & pullus asnæ, asinina ignorantia; quæ soluitur per gratiam, & adducitur ad Iesum, dum mortificata carne, peccator adducitur ad imitandam F Christi uitam. Genes. 22. Præcepit Dominus Abraæ ut immolaret filium suum Isaac, & Deo præcipienti debemus obedire ut fecit Abraam. Isaac risus uel gaudiũ interprætatur, quia omnis lætitia, & delectatio carnalis debet Deo gladio pœnitentię immolari, quia non morietur, nec uult Deus, quòd moriatur Isaac sed aries, quia non morietur uita, sed dominabitur carnis contumacię. Super lignum leuabitur, quia spiritus in cruce Domini mortificata carne gloriabitur. Nos ergo ut dicitur Iudicum 8. memores esse debemus quomodo Abraam pater noster tentatus est, & per multas tribulationes probatus, amicus Dei effectus est: sic Isaac, sic Iacob, sic Moyses, & omnes qui placuerunt Deo per multas tribulationes salui facti sunt. Tẽtatio. Sancti.

Genes. 28. Tulit Iacob lapidem, quem sup-

posuit

G posuit capiti suo,& obdormiuit, & uidit dominum innixum scale,& angelos ascendentes,& descendentes, & cum euigilasset,fudit oleum super lapidem,dicens:Verè Dominus est in loco isto. Iacob qui scilicet uult supplantare diabolum, & fugere tentationis ictum in lapide duro, in duro lecto, & aspero uestimento requiem inuenit,& cęlestes uisiones uidit, quem nõ inuenit, nec uidet, qui in mollibus iacet,& mollibus induitur. Qui enim sic iacent, non uident Dominum innixum scale,quia Christum crucifixum nõ cõtemplantur, nec uident uisiones Angelorũ, sed uilium,& turpium fantasmatum,& dum sensibilium, & carnalium obliuiscitur quasi consopitur. Post euigilans oleum super lapidem fundit, quia ad se reuersus totã asperitatem pęnitentiæ oleo deuotionis lenit,mollẽ, & facilẽ inuenit.Gene.28.Erexit Iacob lapidem in signum.Iacob prælatus,lapis dura

Somnia. Fantasma ta.

H pœnitentia, lapis erectio pœnitentiæ exemplum in prælato. Sicut homines dispersi colligunt se ad signum suum, & ibi cordis animositatem recipiunt,ita subditi animãtur ad opera pœnitentiæ cum ea uident in prælatis abundare. Io.19. Cum obtulissent ei uinum mirrhatum, noluit bibere, significans iuuenes qui deberẽt Christo crucifigi, reiecturos opera pnïæ expectantes senecturẽ offerẽtes Diabolo,carni, mundo,florem suæ iuuentutis,& Deo furfur: nescis quoniã meliora præteruolant, & deteriora succedũt,quemadmodum, quòd egredietur primum de amphora purissimum effluit, quod uero turbidissimũ & grauissimũ in fundo subsidet. Ergo quod melius est uanitati consecrabis,& fæces Domino seruabis. Luc.24. Post resurrectionem obtulerunt discipuli Domino partem piscis assi,& fauum mellis.& Apoc.10.Liber deuoratus efficiebat in uentre amaritudinem, &

I in ore dulcedinem tanquàm mel,quia austeritas pœnitentiæ reliquit amaritudinem in sensualitate, quæ per uentrem designatur,& magnam dulcedinem, tanquàm mel in ore rõnis. Et hæc duo figurabant illa duo post resurrectionẽ,mel,& piscis.Piscis assus in prunis amaritudinem corporalis mortificationis,mel dulcedinem deuotionis & spiritualis delectationis.Ge.28.Dixit Rebecca filio suo: Aquiesce consilijs meis,& pergens ad gregẽ, affer mihi duos hedos &c. Rebecca gratia: Duo hedi corpus,& anima, quibus libenter Isaac id est Christus, uescitur,quando Christus per mortificationem & abstinentiã, anima per deuotionem, & munditiam Deo offeruntur. Nec unus hedus sufficit Isaac sine al

3.Esd.5.f. Templũ. Ecclesia.

tero quo quibus benedictionem cælestem a Deo patre consequimur. Fundato tẽplo Domini a cementarijs,steterunt sacerdotes cum tubis. Tubę angustę ex parte oris inferioris,& amplę ex parte superioris. Cementarij martyres qui suo sanguine usi sunt pro aqua. Confessores reiectione temporaliũ pro sabulo, uel arena, uirgines nitore castitatis pro calce uiua intentę, & feruentes, & sic superedificati super fundamẽtum Apostolorũ & prophetarum ipso summo angulari lapide Christo Iesu,in quo omnis ædificatio con

K

Prædicator. Tuba.

structa crescit in templum sanctum in Domino:sacerdotes sunt prælati religiosi,& prędicatores, qui tubam monitionis ad pęnitentiam debent tenere per partem arctiorem ex parte sua,& partem laxiorem uertere ad populum, quia maiorem pęnitentiam debent in se ostendere quàm alijs prædicare. Exemplo Apostoli: Nihil,ait,audeo alijs dicere eorum, quæ per me non efficit Christus. Nam de malis dicitur. Dicunt & non faciunt &c. Ezech. 46. Cum fecerit princeps spontaneũ holocaustum, aperietur ei porta, quæ respicit ad orientem.Holocausta erant sacrificia, quæ tota cremabantur in altari. Holocausta ergo in hoc templo offerimus, quãdo carnis uoluptatibus emancipatis per corporis mortificationem omnes affectus nostros in Dei dilectionem conuertimus, & aperitur nobis porta ad orientem, quia dum carnem mortificamus, cælestis sapientiæ radius illustrat mentem. Thobiæ 6. Fel piscis ualet ad ungendum oculos, in quibus fuerit albugo, & sanabuntur. Fel amaritudo pœnitentiæ quæ linit oculos, & membra corporis. Albugo carnalitatis, quæ non sinit nos uidere Deum purgatur, hoc est collirium, de quo Apocal.3.Collirio inunge oculos tuos,ut uideas. 2. Regum 15. Dauid ascendebat clinum oliuarũ, discoperto capite, & nudis pedibus incedens. Quia peccator ascendit ad Deum per pietatis eius considerationem, flet per interiorẽ contritionẽ, discoperto capite per exteriorem confusionem:Nudat pedes affectionum per cõfessionem: uel in his omnibus austeritas pęnitentiæ designatur, per quam peccator Deo reconciliatur.Exemplũ de rege Niniue. Sicut de eodem serpente sumitur uenenum quod necat, & medicina, quæ uenenum sanat,sic de eadẽ carne nostra

L

M

Caro.

serpẽtina ueneno peccati plena egreditur uenenum cõcupiscentiæ,quo morimur,& theriaca, siue medicina carnalitatis, qua curamur,id est pęnitentia carnis afflictiua, & peccati curatiua.Pœnitentia non solũ est prædicanda, sed in se experienda. Vnde ait: Hoc sentite in uobis, quod & in Christo Iesu. Inter quattuor ligna quæ fuerunt in cruce. Primum fuit Cipressus, cuius odor fugat serpentes, est medicinalis fluxum sanguinis restringit, per quod designatur austeritas

Phil. 2.a. Crux. Ligna.

pœniten-

A pœnitentiæ, & mortificationis quæ fugat tẽtationes, curat uulnera peccatorum,restringit notabiliter fluxum carnalis delectationis. Pœnitentia enim est medicina curatiua morbi, restauratiua status perditi, conseruatiua sanitatis corporalis, & spiritualis. Tre. 2. Asperserunt cinere capita sua uirgines, Ie

Ciuis.

rusalem. Cinis secundum Constantinũ mũdificat,mortificat,exsiccat, sic pœnitentia, & mortificatio, qua corpus incineratur mundificat,terreum contagium mortificat cõcupiscentiæ incendium,desiccat voluptatis carnalis fluxum. Iosue.3. Quando videritis Arcam dñi, & sacerdotes stirpis Leuiticæ portantes arcam,uos quoq; consurgite,& sequimini præcedentes: arca dñi erat sanctuariũ, in quo continebantur uerba Moysi, & manna,& tabulę testamenti, & significat pœnitẽtiam,quæ continet disciplinam, siue uirgam disciplinæ,manna cõsolationis internæ,certitudinem promissionis diuinæ. Sacerdotes

B stirpis Leuiticæ sunt sancti, q̃ corpora sua p pœnitentiam mortificauerunt, aut per martyrium Deo consecrauerunt ad conformitatem Christi, quos quia præcedere non possumus,studeamus saltem a remotis sequi.Modica.n.& quasi nulla est pęnitentia moderno rum respectu pœnitentiæ antiquorum:nihil sic reddit animam peruiam, & cristallinam ad recipiendas diuinas illuminationes, sicut

Gula.

mortificatio carnis,& sobrietas.Venter enim pinguis non generat sensum tenuem.Exemplum in tribus pueris. Daniel primo. Exod. 25. Præcepit dominus fieri emunctoria ad purgandas lucernas,quia qui lucernam non emungit,uel qui nimis emungit, elicit ignẽ, sic qui corpus non affligit, uel qui nimis affligit extinguit charitatem. Gene. 3. Spinas, & tribulos germinabit tibi, quia ex prima maledictione non solum terra, quam terimus, sed etiam terra, quam gerimus continue nobis germinat spinas malarum cogita-

C

Caro. Terra. Cogitationes. Lucę.

tionum, & tribulos carnalium motuum, & punctionum.Et ideo sarculo duræ pœnitentiæ ista terra est continue sarculanda, & putanda,& talia extirpanda,vt in sudore, & labore uescamur pane spiritualis consolationis.Grata est Deo pœnitentia. Luc. 15. Gaudium est Angelis Dei super uno peccatore pœnitentiã agente. In quo patet quàm gratanter recipit dominus peccatorem ad se reuertentem. Exemplum de filio prodigo, cui occurrens pater osculatus est eum, ponens anulum in manu eius,& calciamenta in pedibus eius,quia pęnitens ait, Surgam, & ibo ad patrem &c. Hic adolescens in se reuersus, per sui considerationem dixit, firmando propositum,& intentionem: Surgam per peccati detestationem, ibo ad patrẽ meum, quod fit per contritionem,& dicam ei,Pater peccaui in te,& coram te,quod fit per omnium peccatorum cõfessionem, Fac me sicut unũ, &c. per satisfactionem,& sic fit peccatoris reconciliatio,cui datur stola prima amissa, scilicet gratia in baptismo data.Annulus scilicet qui est circularis carens principio,& fine,hæc est gloria æterna, quæ in manu pęnitentis ponitur cum spes de ea habenda ei infunditur, calciamenta in pedibus eius ponuntur, cum ei uirtutes, quibus calcantur spinę uitiorum infunduntur, seu cum affectus carnales per mortificationem restringuntur.

D

Ad uulnera peccatorum sananda non sufficit infundere oleum deuotionis, nisi sit ibi uinum pungitiuum acrę pœnitentiæ,& mortificationis. Luc. 10. Infundens uinum, & oleum uulneribus fauciati. Ioan. 6. Colligite fragmenta ne pereant. Panis iste est pœ-

Panis.

nitentia, quia sicut Apostoli, & Apostolici uiri comederunt panem, quem fregit eis do-

E

minus, sed superfuerunt fragmentorum reliquiæ: sic pręcedentes sancti panem pœnitentiæ manducauerunt,& nobis quædam pęnitentiæ fragmenta reliquerunt. Vnde pœnitentia est panis hordeaceus,quia in crusta habet asperitatẽ in medulla albedinem. In huius panis fortitudine ambulauit Elias usque ad montem Dei Oreb. Et debet comedi cum aqua lachrymarum. Psal.79.Cibabis nos pane lachrymarum. Luc. 13. Acceptum granum sinapis misit in hortum suũ, & creuit, & factum est in arborem magnam, & uolucres cœli requieuerunt in ramis eius. Vir enim pœnitens minimum quid est in sui reputatione,crescit proficiendo bona operatione,fit arbor magna perfectione, ramos extẽdit sancta affectione, uolucres cœli habitant in ea, quia dignus est Angelica uisitatione. Hest. 6. Homo quem rex honorare uoluerit

F

debet indui uestibus regiis, & imponi super equũ,qui de cella regis est. Induimur uestib.

Vestis.

regiis sanguine coloratis, q̃ est scarlatũ, quãdo carnem crucifigimus cum uitiis,& concupiscentiis, & imponitur super equũ de sella regis, quando carne subiecta spiritui repręsentatur in ea conformitas passionis Christi. Vel equus iste de sella regis Crux est, in quo imponimur,quando Crucẽ Christi per mortificationem in corpore portamus, vt dicamus. Ego stigmata domini Iesu in corpore meo porto.Exod.17.Dicitur q̃ filij Israel castrametati in Raphidin, ubi nõ erat aqua ad bibendum populo, qui iurgati sunt contra Moysen dicẽtes: Da nobis aquã,vt bibamus. Quibus Moyses: Cur iurgamini contra me? Cur tentatis dominũ? Sitiuit ergo pro aquę penuria,& murmurauit cõtra Moysen.Murmurauit populus ad aquas marinas, nec

redar-

G redarguit eũ dñs, quia nouiter conuersi erãt, sed iam cum experti fuissent Dei beneficia redarguuntur, quia in tribulationibus superantur, eos significantes, qui à pœnitentiis resiliunt, & inchoatas non perficiunt.

Religiosus. Leuit. 6. Sacerdos qui offert hostiam pro peccato, comedet in loco sancto in atrio tabernaculi. Sacerdos offert hostiam quando religiosus mortificat carnem suam, & de carne sua vescitur, quãdo de mortificatione sua delectatur; & in atrio tabernaculi, quando non intuitu vanæ laudis hoc facit, sed pro ingressu Paradisi. Sequitur: Quicquid tetigerit carnes eius, sanctificabitur. Quia qui mortificationem uiri religiosi imitatur, a peccato mundatur Iosue 3. Deficiebant aquæ inferiores, & intumescebant superiores: mirum spectaculum, aquæ inferiores, & decurrere, & deficere, & superiores ad similitudinẽ mõtis intumescere, & immobiles stare. Sed cum

H aquæ quælibet dulces in mare descendunt, dulcedinem amittunt. Tunc aquæ inferiores decurrunt in mare, & deficiunt, quando temporales delectationes terminantur in pœnitentiæ luctum. Qui enim temporalium delectatione gemunt, dulcem aquam in amarã conuertunt, & tunc superiores ad similitudinem montis intumescunt, qñ deficientibus uoluptatibus terrenis, vel delectationib. voluntariis affectiones in eminentiam charitatis surgunt Apoc. 3. In mente habe qualiter acceperis, & audieris, & serua, & age pœnitentiam, si ergo non vigilaueris ueniam ad te, quasi fur, & nescies quãdo ueniã ad te, in mente habe de præsenti, siue de futuro, age pœnitentiam de præterito, si non vigilaueris, &c. Lu. 12. Si sciret paterfamilias, qua hora fur veniret, vigilaret, & nõ sineret perfodi domum suam. Mira charitas Saluatoris, qui pro eruditione nostra, rebus se comparat

I indignis, veniet ut fur ad negligentem, non sicut fur ad uigilantem. Improuisus ergo nũquam ueniet ad eum: quia nunquã improuisum eum inueniet. Vnde qui semper prouidus, semper timet. Exo. 5. Dimitte populum meum vt sacrificet mihi in deserto. Quot.n. exercentur pœnitentiæ opera, tot immolantur Deo grata sacrificia. Debent aũt pœnitentiæ esse asperæ, sicut desertum est spinosum, vnde de Baptista qui fuit maximæ pœnitentiæ, Mat. 11. Quid existis uidere in desertum? 3. Reg. 19. Perrexit Elias in desertum, & sedit subter iuniperum, quę est arbor aculeata, cuius fumus fugat uenena, pœnitentiam designans, quæ est aspera, & quasi quædã theriaca contra uenenum carnalis delectatio-

Exod. 3. f. nis. Vnde filij Israel dicebant, se ituros in desertum per viam trium dierum, pp tres partes pœnitentiæ, quæ sunt contritio cordis, cõfessio oris, satisfactio operis 3. Reg. 20. Ponamus saccos in lumbis nostris fumiculos in capitibus nostris, & egrediamur ad regem Israel, forsitã saluabit animas nostras. Sic peccatores cum pęnitentia ad Christum venientes saluantur. Exemplũ de rege Niniue. Quarti regum quarto. Egressus est vnus de filiis prophetarum in agrum vt colligeret herbas agrestes, inuenitq; quasi vitẽ siluestrẽ, & collegit ex ea coloquintidas agri, hoc est cucurbitas agrestes, & amarissimas. Sequitur, apposita farina facta sunt olera esibilia. Quia pœ- Gratia.

K nitentia, & mortificatio carnis est acerba, & insipida, nisi fuerit condita deuotionis gratia. Sic Ruth anima, s. pœnitens, colligens spicas in agro, bucellam duram quam per se comedere non poterat, intingebat in aceto per memoriam dominicæ passionis, & sic faciliter, & sapide buccellam duram comedebat, & spicas per totam diẽ colligebat. Exod.

L 15. Egressi filij Israel de mari rubro uenerũt in desertum Sur, & ambulauerunt tribus diebus per solitudinem, & non inueniebant aquam, & venerunt in Marath, & nõ poterãt aquas bibere propter amaritudinem, donec immisso ligno, uersæ sunt in dulcedinem. Sur angustia, uel acerbitas iuterpretatur. Egressis.n. de periculosa conuersatione sęculi, & incedentibus in desertum pœnitentiæ per triduum contritionis, & cõfessionis, & satisfactionis, occurrunt angustiæ. Ps. 59. Ostendisti populo tuo dura, nec põt bibere aquas maris, eo ꝙ impotabilis, & amara videtur pœni tentia, sed cũ ad memoriam reducit lignum Crux. Passio. Crucis, & illa, quę Christus passus est pro nobis, dulcescit oĩs amaritudo pœnitentiæ, & tribulationis, ideo cãtamus, Dulce lignũ. Sic plumbum liquatũ in ore martyrum fusum, & aliæ pęnæ eis in dulcedinem vertebantur.

Multum confidit Diabolus, ut nos ad se

M trahat per adiutorium carnis, quia caro plus nocet sicut domesticus hostis immo proprio baculo nos cædit, & proprio cingulo nos stringit, quia caro, quæ nobis data est in adiutorium, suscitatur contra nos in scandalum, & laqueum: ideo affamanda est, sicut castrum capiendum, & sicuti igni quando debet extingui ligna subtrahũtur, sed qui vult concupiscentiam extinguere, alimenta, & delectationes debet carni subtrahere. Et tunc Diabolus, & eius tentatio a carne expellitur, sicut lupus famelicus nemus egredi tur. Vnde Iudith decimotertio, Post ieiunium, & pęnitẽtiam amputauit caput Holofernis id est suggestionem Diabolicæ tentationis. Sicut enim Nabuzardam princeps Gula. cocorum, scilicet venter, destruxit muros Ierusalem, id est animæ uirtutes: ita ieiunium, & mortificatio carnis destruit Babilonis. i.

animæ

A animæ peccatricis muros. i. uitia, sicut Iosue

Iosue 11. eueruauit equos 11. ne ascensores in lutũ pro ijciant, uel inter hostes exponant: sic fracta la guncula corporis per ieiuniũ, & mortificationem Madianitæ. i. Dęmones superantur, sic a peritate confricationis rubigo ab olla tollitur: sic cithara Dauid, hoc est desiccato humore carnalis concupiscentiæ, quasi aridis chordis citharę Diabolus effugatur, 1. Reg. 16. Pinguis terra facile germinat superflua, & super

Luxuria. Gula. filiam. i. carnem luxuriosam confirmanda est custodia, & assiduãda sunt ei ieiunia, & flagella, quia difficile inter epulas seruatur continẽtia, quia sicut flammã ignis currentem in paleas impossibile est retinere, sic libidinis impetum ardentem saciato uentre impossibile est repellere, ut dicitur in uitis patrum, sedeat ergo Axa filia Caleph super asinam. Iud. 1. Quia ratio debet reprimere brutales, & asininos motus carnis.

B Est puer unus hic, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisces. Istę designat uirũ pęnitẽtẽ, qui debet esse puer per cordis mũdiciam, & rectitudinem intentionis, unde dicitur puer, quia debet esse in eo puritas sine uicio, & strenuitas in feruentis pnĩæ desiderio,

Panis. quæ designatur in istis panibus, & piscibus, qbus Dominus saciauit sequentes se in loco deserto in figura pęnitentium. Gen. 18. Afferam pauxillum aquæ, ut lauentur pedes uestri, requiescite sub arbore, ponamque bucellam panis, & cõfortetur cor uestrum, postea transibitis. Affertur pauxillũ aquæ, cum primo pœnitenti infunditur gratia contritionis. Lauantur pedes in sacramẽto confessionis, requiescitur sub arbore in meditatione Dominicæ passionis, ponitur bucella panis, & confortatur cor ex prælibatione supernę dulcedinis, & spe resurrectionis postea transitur, quando per uiã pœnitentiæ sine difficultate, & obstaculo itur.

C Et quia ad feruentis pœnitentiæ desiderium, quinque requiruntur, quibus pęnitẽs in uia saciatur, ideo isti quinque panes possũt dici splẽdor cognitionis, timor punitionis, dolor cõtritionis, pudor cõfessionis, labor satisfactionis. Qui dicuntur hordeacei, quia ad modum hordei hũt exterius asperitatẽ, & interius suauitatẽ. Psal. 41. Fuerũt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte. Gen. 3. In sudore uultus tui vescęris pane tuo, donec reuertaris in terrã, de qua sumptus es. Quamdiu.n. viuimus per pnĩam satisfacere, & nos exercitare debemus. 2. Reg. 1. Dauid scidit uestimenta sua, & cecidit super terrã, quia debemus mortificare carnẽ, & humiliare mentẽ. Quotidie.n. debemus illud pelliceũ dissuere, quia quidã nitunt dentibus consuere, & ieiunijs corpus extenuare. 3. Reg. 19. Helias pastus pane subcinericio ambulauit in fortitudine cibi illius, quadraginta diebus, & quadraginta noctibus usque ad mõtẽ Dei D Oreb, quia quando Dominus cõuertit aliquẽ, ut consideret suam vilitatem, & fragilitate, videt seipsum esse cinerem, eo ꝙ anima separata a corpore, corpus in cinerem resoluitur, & in putredinem, & in uermem. Tunc sic cõside- Considerando suam conditionem, & suã ultimam re- ratio. solutionẽ, comedit subcinericium panẽ, quãdo in prosperitate, & aduersitate ex hac consideratione perseuerat in pœnitentia, tũc ambulat in fortitudine cibi illius vsque ad mensam æternæ cõsolationis. Gen. 22. Dixit Dominus ad Abraham. Nunc cognoui ꝙ timeas Dominum, & non pepercisti filio tuo unigenito propter me. Caro enim quam ex cibarijs nutriui- Caro. mus, immo quam genuimus, quam uelut unigenitum amamus, propter Dei amorẽ, & obedientiam mortificanda est. Si enim propter uitam temporalem sustinendam homines, & animalia tantum laborant, quid mirum si uiri

E sancti propter uitam æternam acquirendam carnem suam mortificant? Formica enim paruum animal magnum onus portat, continue laborat, & aggregat, & arcto calle incedit, ut sibi prouideat, grana detruncat, ne putrescãt, & nos carnem, & carnis uitia, ne semina bonorum operum fruges depereant. Prouer. 6. Vade ad formicam, o piger &c.

Apoc. 14. Hi sunt, qui uenerunt ex magna tribulatione, & lauerunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine agni. Ideo sunt ante thronum Dei, & seruiunt ei die ac nocte. Sequitur: Agnus, qui in medio throni est, ducet eos ad uitæ fontes aquarum. Hoc dicitur de pęnitentibus, qui per multas tribulationes, & mortificationes lauant, & mundant suas conscientias, & sic mundi ueniunt ad contemplãdam faciem Dei, quàm mundi cordis soli cernere possunt oculi. Ioã. 12. Domus repleta est Io. 12. a. ex odore unguenti. Vnguentum istud, quo caput, & pedes Iesu uncti fuerunt, est pœnitẽtia,

F austeritas, & mortificatio. Hoc unguẽto, & unctione usi sunt omnes sãcti, & ipse totus Christus, cuius odor implet totam domum ecclesię militantis, quia omnes sancti ratione suæ pœnitentię a cunctis fidelibus honorantur. Apo. 7. Audiui numerum signatorum, centum quadraginta quattuor millia. Iste est numerus uerè pœnitentium. Quære 23. a. 42. a. Ioan. 4. Venit Iesus in ciuitatem, quæ dicitur Sychar &c. Sychar interpretatur pœnitens, uel pœnitentiam. Samaritana custodiens, quia Christus uenit ad animam pęnitentem, & qui custodit animam suam, agit pœnitentiam. Iud. 7. Gedeon uolens impugnare Madianitas Iud. 7. c. confregit hidrias, & tenuit lampades in sinistra manu, & tunc cœperunt buccinis clangere: Madianitę interpretãtur contradicentes, & significant Dæmones. Qui ergo uult eos uincere,

G cere, debet lagenam sui corporis per pœniten
tiam frangere lampades honorum operum
in manu sinistra per rectam intentionem ha
bere, & tunc potest buccina prędicationis prę
dicator clangere. Matth. 3. Erat Ioannes indu
tus. Ioannes interpretatur, in quo gratia, desi
gnans virum religiosum, & pœnitentem. Ve
Vestis. stimentum conuersatio pœnitentis, in pilis a
speritas. In camelo quod est animal humile,
humilitas, quæ debet esse in pelle. Zona strin
gens uentrem abstinentia, continentia enim
sine asperitate, abstinentia, & humilitate non
Arundo. potest seruari. Sed aliqui sunt sicut arundo ap
parent pleni pœnitentia, & uirtute, & sunt ua
cui, apparent fortes, & constantes contra ten
tationes, & sunt fragiles, & molles. Sicut ser
pens exponit corpus, ut caput conseruet sic
quilibet debet exponere corpus pœnitentiæ,
& mortificationi, ut mentem, quæ est caput a
nimæ, uel ipsum Christũ custodiat, quod ma
H le fecit Abimelech. Iud. 9. Quia mulier illisit
capiti eius fragmem molæ; Abimelech inter
Religio- pretatur rex, & significat religiosum, uel quę
sus. libet Christianum. Quia seruire Deo regnare
est opidum mũdus. Matt. 21. Ite in castellum,
quod contra uos est. Chobes interpretatur fa
cta mea, debet enim homo esse munitus con
tra facta mundi, ignis amor diuinus, quem de
bet homo apponere mundo, mulier concupi
scentia carnalis, mola uolubilis prosperitas
mundana, fragmem molæ aliqua particula
Prosperi- ris prosperitas, ut diuitiæ uel honores. Tunc
tas. igitur mulier fragmem molæ capiti illisit cũ
per aliquam prosperitatem mundanam men
tem percutit.

Male accidit illis, qui fatigantur ex pœni
Tho. 2. b. tentia, & reuertũtur ad carnalitates. Thobias,
post bona opera posuit se in lecto, & excæca
tus est calidis stercoribus &c. quære 7. a. 9. a.
48. b. 61. a. 66. a. 101. b. Exod. 16. Vespere come
I detis carnes &c. Audiui murmurationes &c.
Religio- Hic tangitur status aliquorum religiosorum,
sus. & pœnitentium in deserto in quibus propter
diuturnos, & continuos labores caro incipit
murmurare contra spiritum, & carnalia desi
deria contra mentem surgere istis per alterũ
Moysen, promittit Dominus consolationem
Eucha. in carne, & pane, quod est mane. In carne assũ
ptæ humanitatis, & pane dulcedinis diuinita
tis. Dicitur uespere comestio carnium, quia de
clinanti ad noctem peccati, siue tedij pœniten
tiæ suffragium est consideratio humanitatis
Dominicæ. Mane uerò saturitas panis, quia
accedenti ad lucem diuinæ misericordiæ per
contemplationem solatium, & sustentatio
est consideratio dulcedinis diuinitatis. Hoc
idem figuratur. Ruth. 2. Intinge bucellam.
Ruth interpretatur uidens, uel festinans, si
gnificat religiosum, uel pęnitentem. Booz in-

terpretatur in quo robur, & significat Chri K
stum, ager religio, uel status pœnitentiæ, a
cetum cõsideratio passionis Dominicę, in qua
si panis tinctus fuerit, durus non erit. Et nota,
quòd pœnitentia significatur per mare rubrũ
amarum. Hebræi sunt pœnitentes, quos præce
dit Moy. i. Christus habens uirgam. i. crucem, Exo. 14. d
& pęnitentiam in manu, & intrãtes per deser
tum pęnitentię per triduum contra confessio
nem, & satisfactionẽ, seipsos sacrificãt dño, &
sic intrãt ad terrã promissionis. Ægyptij uero
idest, carnales submerguntur. Apoc. 18. Hoc
impetu mittetur Babilon &c. Sicut serpens re
nouatur, & dimittit pellem antiquam in ar
cto foramine accipiter comedendo carnes ue
nenosas, & extendendo alas ad austrum reno Renouati
uatur, & aquila balneando se in fonte frigi
do, sic totus homo spiritualiter per pœniten
tiam renouatur. 1. Reg. 14. Ionathas, idest ue
re pœnitens reptans per ieiunij maceratione, L
pedibus propter peregrinationem uel pro
pter affectionem, & orationem, manibus pro
ter elemosynarum largitionem ascẽdit. Iosue Caro.
Sola Raab meretrix iuuat. Ista meretrix, quæ
diligit carnalia, & immunda cui conceditur,
quòd de temporalibus accipiat, quantum ne
cesse est ad uitæ conseruationem, & sustenta
tionem non ad delicias, uel superfluitatem.
Sicut sal arcet uermes à carnibus, hiems her
bas a segetibus, myrrha putredinẽ a mortuo
rum corporibus, sic pœnitentia corpus mace
rando animam conseruat, ne in peccatum de
fluat. Exemplum de Dauid, qui donec in deli
tijs fuit, adulterium cõmisit. De Thobia, qui
in lecto iacens fuit excæcatus, Isidorus. li. 17.
Ethi. Myrrha est arbor Arabiæ, altitudinis Myrrha.
quinque cubitorũ, similis spinę cuius gutta ui
ridis, atq; amara. Myrrha ergo figurat pęnitẽ
tiam, quæ debet habere humilitatem ex uere
cundia, quod notatur in Arabia. Nam Arabs M
humilis interpretatur sublimitatẽ ex confidẽ
tia, quod notatur, in altitudine quinque cubi
torum, quæ designat, quinque plagas Christi
asperitatem ex offensa, quod no. in hoc, quod
dicitur similis spinæ, uiuacitatem ex Dei gra Iud. 10. a.
tia, quod no. cum dicitur gutta uiridis, austeri
tatem in apparentia, quod no. cum dicitur a
mara. Iudith exuit se uestimentum uiduitatis
suæ, & lauit corpus, & unxit se myrrha opti
ma, quia anima peccatoris in cõfessione exui
tur a culpa, lauatur gratia, ungitur myrrha o
ptima, idest, austera pœnitentia.

De præsumptione.

DE præsumptione, & elatione, quære in
tabula de superbia.

De paupertate.

MAtth. 5. Beati pauperes spiritu quo
niam ipsorum est regnum cęlorum.

Falsa

A Falsa enim huius mundi sapientia, quæ est
vera, & magna stulticia, propter illum, cuius
dextera iniquitatis, & promptuaria eorum
plena eructantia ex hoc in illud, beatum di
xerunt populum, cui hæc sunt, & non bea
tum, cuius Dominus Deus eius, unde philo
sophi beatitudinem eorum fallacem pone
bant in diuitijs, in delitijs, in honoribus. Sed
non sic ipse beatus & solus potens: nam pau
per natus, & de paupere matre natus, pau
per uixit, pauper obijt, nudus paupertatem
consulit: Si uis perfectus esse, uade, & uen
de omnia, quæ habes &c. Item vulpes fo
ueas habent, & uolucres cęli nidos, filius ho
minis non habet ubi caput suum reclinet.
Et Apostoli, Ecce nos reliquimus oĩa &c.
Vnde Christus primam beatitudinem po
suit in paupertate. Matthe. 5. Beati pauperes
spiritu, id est pauperes non qui habent, & uo
lunt habere, sed qui non habent, nec uolunt
B habere, uel id est pauperes, & humiles: nam
spiritus sonat hic in elationem. Eccle. 31.
Diues, qui inuentus est sine macula, qui post
aurũ non abiit, &c. Fecit enim mirabilia, &c.
Beatus ait diues, illis scilicet diuitiis, de qui
Prouerb. bus dicitur Prouer. 8. Mecum sunt diuitiæ,
8. c. & gloria. Diuites enim huius mundi, nihil
habent tam preciosum, quod paupertati pos
sit comparari sanctorum. Omnino ergo di
ues es, si in paupertate gloriaris. Sequitur:
Fecit enim mirabilia in uita sua. Quæ enim
maiora mirabilia, quàm diuitias respuere,
quas offert, & sequitur totus mundus, pro
curat Diabolus, sitit appetitus, ut hydropi
cus, ideo pauperum spiritu est regnum cœ
lorum. Nam Dominus militibus dedit ca
stra, & tributa, clericis decimas, & præben
das, Burgensibus uineas, agros, pecunias, ho
minibus plebeis, siue rusticis, terras, & agri
culturas. Quin filiis concubinarum Largi
C tur munera: non enim erit hæres filius an
cillæ cum filio liberæ. Sed pauperibus dedit
regnum cœlorum. Vnde dicit diues, Quid
enim mihi est in cœlo? q. d. nihil. Et pauper
ait. & a te quid uolui super terram? q. d. ni
hil. Iac. 2. Nonne Deus elegit pauperes, diui
tes in fide, & hæredes regni. Nihil ergo ue
tus pauper habet in terra, & diues nihil in cę
lo, ut patet in dicto uersiculo. Exemplum Lu
cæ 16. Quia diues epulo sepultus est in infer
no, Lazarus pauper locatus in sinu Abraæ.
Quære de paupertate in tabula de diuitiis.
Quia tota illa est de paupertate, & in tabu
la de religione.

De prædicatoribus.

QVod prædicator qcquid dicit ore,
debet ostendere opere, Quære 77.
a. in Matth. Quomodo auditores
debent auide, & deuote audire prædicatio-

nem, Quęre 78. b. in Numer. Ibidem in tren. D
Quod prædicatores debent ex scripturis col
ligere id quod aliis prædicant. 78. b. in Can.
Quod doctrina prædicationis est aqua uiua
recreans populum, Quære 79. b. in Ioan.
Quod prędicatio est panis uitæ, & quomodo
est frangendus, Quære 79. a. Eccl. Quod præ
dicator de utroque testamento debet accipe
re materiam suæ prædicationis. Quære 81. b.
in Canti. Quod prædicator omnibus debet
dicere ueritatem, Quære 81. b. in Esa. Quæ &
qualia sunt prædicanda, Quære 84. in Can
ti. Quod prædicator debet ex scripturis acci
pere materiam suæ prædicationis, & ibidem
de conditionibus prædicatoris 187. a. a. in
Gen. Quod prædicator nihil debet austeritā
tis aliis prædicare, quod non ostendat opere,
Quære 92. b. in 1. Esdrę. Quod maledictus
est prædicator, qui bonum dicit, & mala fa
cit 77. a. in Leuiti. Item eadem 118. a. in Le
uiti. Item 129. a. Timeat, &c. Quod prædica
tor non potest fructum facere sine auxilio di E
uinæ gratiæ, Quęre 96. a. b. in tabula de Grã.
Quod prædicator debet habere rectam in
tentionem, Quære 121. b. in lib. Iudicum.
Quod deuota prædicatio mouet ad contri
tionem 21. b. in Psal. Et ibidem in Ecclesia
stico. De utilitate prædicationis 122. a. in
Esa. Quæ debent auditoribus proponi 148.
a. A quæstione incipit, de Prælatis qui re
sciunt prędicare 158. b. Et nota de modo prę
dicandi 161. a. Quidam prædicatores contra
legem Dei in Leuitico serunt agrum diuer
so semine, uerbo, uirtute, exemplo zizanias
spargunt, quod uerbis prædicant; factis ne
gant, uestem habentes contra legem ex li
no, & lana contextam dum lini candor offi
cium spirituale demonstrat, & lane mollī
cies, opera carnalia repræsentat; dissidet sta
men a subtegmine, & ideo tales terram non
illuminant. Et nota quòd de prædicatore di F
citur Matth. 28. Erat aspectus Angeli, id est
Angelici uiri sicut fulgur, peccatores terren
do, uitia obiurgando, uestimenta eius sicut
exemplũ sanctitatis in conuersatione osten
dendo. Deut. 11. Ponite uerba mea in cordi
bus & animis uestris, & suspendite ea pro si
gno in manibus, & inter oculos uestros col
locate. Docete filios uestros ut meditentur.
Quia non sufficit habere uerba Domini in
codice per lectionem, nec in ore per prædi
cationem, sed debent esse in cordib. per mẽ
ditationem, in animis per affectionem, in
manibus per operationem, & inter oculos,
ut postea dirigamus nostram intentionem,
& docere debemus alios per instructionem.
Illi ergo qui retrahunt peccatores a prædica
tione audienda, sunt quasi q interficiunt par
uulos suspensos ad matrum ubera. Apo. 14.

Vidi

G Vidi alterum angelum uolantem per mediũ
cęli, habentem euangelium æternũ, ut euan
gelizaret ſedentibus ſuper terram, dicens, id
eſt diligentibus terrena: Timete Dominum,
& date illi honorem, timete, peccata dimit-
tendo, eius ſententiam formidando: date ho
norem uos in uirtutibus exercendo. Ionę 3.
Clamabat Ionas Niniue ſubuertetur, & cre-
diderunt uiri Niniuitæ in Dño, & prædicaue
Clamor. runt ieiunium, & ueſtiti ſunt ſaccis. Clama-
re debẽt prædicatores ex ore Dñi, & ſcriptu-
rarum. Iudicium futurũ, mundum ſuccendẽ
dum, quia qui modo ſunt hic ſuperiores per
ſuperbiam, ibi erunt inferiores per pœnam.
Et qui hic inferiores pp Chriſtum, ibi ſupe-
riores ad gaudiũ. Et ad iſtum clamorem de
berẽt homines pęnitere, ſicut Niniuitę. Mat.
15. Non eſt bonũ ſumere panẽ filiorũ, & da-
re canibus, difficile .n. eſt &c. Quære 118. a.
in Mat. Gene. 32. Apud Laban peregrinatus
H ſum, & fui uſque in hodiernũ diẽ: habeo bo-
ues, & oues, & ſeruos, &c. Iſti ſunt prædicato
res uerbi, qui dimiſſa patria ſua cõuerſantur
inter peccatores, ut acquirant Deo aĩas. Si-
cut olim Apoſtoli, & Apoſtolici uiri modico
tpe repleuerunt mundũ fide Chriſti. Sed uti-
nam nunq̃ quidã non deſtruerent eã, querẽ
tes occidere paruulũ Ieſum cũ Herode. Ber-
Religio. nardus in ſermone de Epiphania: Hodierna
Perſecu- malicia eſt, naſcentem uelle extinguere reli
tio. gionẽ. Si quid ergo ad hoc pertinens, ſi quid
religionis exoritur, q̃ ſquis reſiſtit, naſcentẽ p
ſequitur Saluatorẽ, immo plus, ut mihi uide
tur: Si.n. pro ſalute aĩarũ Chriſtus dedit ſan-
guinẽ ſuum, tanto magis peccant, qui ſalutẽ
aĩarum impediunt, q̃ illi etiam, qui Chriſtũ
crucifixerunt. Quanto plus Chriſtus dilexit
aĩas, quàm ſanguinem ſuum. Prędicator qui
ꝓ dicit ore, deſtruit opere, eſt ſimilis Vriæ,
qui literas ſuę dãnationis portat ad tartara.
I Matt. 21. Maledicta fuit ficus, quæ folia ha-
buit, ſed non fructũ, deſignans prędicatores,
qui habent uerba, non facta, de quibus dici-
tur: Dicunt, & non faciunt.

Prædicator, debet eligere ex ſcripturis ſẽ-
tentias magis competentes auditoribus, ſi-
cut apes &c. Quęre 77. a. Et in tota tabula de
doctoribus. Cãt. 8. Aſſimilare capreę, hinnu-
loque ceruorum. Hoc intelligitur de prædi-
catore, qui debet aſſimilari capreę per ſaga-
citatem, hinnulo ceruorũ per uelocitatem,
& promptitudinẽ. Eſt enim capra animal ſa-
gaciſſime diſcernes, acutiſſime uidens, altiſ
ſime paſcẽs, ſecuriſſime cadens. Primum pa
ret, bonas .n. herbas a nociuis eligit, & ocu-
lorum acumine diſcernit. Huic ergo aſſimi-
lare per diſcretionem, ut ſicut capra diſcer-
nit herbas, quibus ueſci expedit, ab illis, qui
bus non expedit, ſic de multis ſententijs il-
las debemus diſcernere, quæ ſunt ad ſalutẽ K
neceſſariẽ, & alias reſpuere, q̃ ſunt curioſę, &
noxię, & inter neceſſarias utiliores quærere,
& maximè illas, quę faciunt ad honorẽ Dei,
& timorẽ ſupplicij. Capręę ergo prædicator
debet aſſimilari per diſcretionẽ, ſcdo per cõ
templationẽ ſcripturarũ, & diuinorũ medita
tionem, tertio per paſſionis Chriſti iugẽ me
ditationẽ, quarto per cautelã, & circũſpectio
nẽ, ac meditationẽ. Leui. 15. Vir de quo ęgre
ditur ſemen coitus lauabit omne corpus ſuũ
aqua, quia doctor, a quo egreditur ſemẽ uer-
bi Dei ad fęcundãdas aĩas iuxta poſſibilitatẽ
fragilitatis ſuæ, ſe debet purgatũ, & irrepræ-
henſibilem coram Deo, & hominibus exhi-
bere. Actu. 9. Dixit Ananias Paulo: Saule fra
ter, Dñs Ieſus miſit me ad te, qui apparuit ti
bi in uia, ut uideas, & implearis Spiritu ſan-
cto, & impoſuit ei manus. Attẽde quomodo
docuit eum affabiliter: Saule dulciter, frater
fideliter, Dominus Ieſus miſit me ad te uera E
citer, qui apparuit tibi, utiliter, ut uideas, &
implearis Spiritu ſancto efficaciter, imponit
ei manus. Actu. 2. Loquebãtur uarijs linguis
Apoſtoli magnalia Dei, prout Spiritus ſan-
ctus dabat eloqui illis. Varijs linguis, quia
lingua oris, & operis. Bernardus: Validior o-
peris q̃ oris uox, uel uarijs linguis, ut ſm ca-
pacitatẽ, & uarietatem audientiũ formentur
uerba prædicantium, quia de prędicatore di
citur: Mittit criſtallũ ſuum, ſicut buccellas. Pſal. 147.
Sicut enim dum criſtallus radiolis tangitur
ignis in corpore propinquo, & diſpoſito ac
cenditur, ſic dũ radius diuinæ gratiæ irradiat
ſuper uerbũ prędicantis, mẽs auditoris inflã
matur. Sed ad hoc oportet ꝓ criſtallus prędi
cationis ſit pura, ſine terreſtritate obliquę in
tẽtionis. Actu. 10. Loquẽte Petro cecidit Spi-
ritus ſanctus ſuper oẽs, qui audiebãt uerbũ,
talẽ criſtallũ prędicator ſicut bucellas mit-
tit, quia ſicut cibus corporalis, qui hic bucel M
lę nomine intelligitur debet diſtribui ſecun
dum conditionem perſonarũ. Nam alius ci-
bus datur ſanis, alius ĩfirmis, alius paruulis,
alius adultis: ſic uario modo debet diſtribui
criſtallus prędicationis. Docet aũt Spiritus
ſanctus eos loqui magnalia Dei, nõ magna- Magna-
lia ſui, uel magnalia philoſophi. Iob. 16 Spi lia.
ritus eius ornauit cęlos. Greg. Ornamẽta cæ Iob 26.
lorũ ſunt uirtutes prędicantium, hic .n. ſpiri Spiritus
tus docet nos omnem ueritatẽ. 3. Reg. Nõ ui ſanctus.
debis uentũ nec pluuiam, & alueus replebi- Docere.
tur aqs &c. Quære 77. b. in 3. Reg. Mar. ulti. Greg. ho-
In nomine meo dęmonia eijcient, linguis lo milia 30.
quentur nouis, ſerpentes tollent, & ſi morti- Mar. 16. d
ferũ quid biberint, nõ eis nocebit, &c. Tunc
iſta fiebãt corporaliter, & modo fiũt ſpiritua
liter, quia uirtute ꝑdicationis dęmonia eijciũ
tur in contritione. Linguæ nouę loquũtur in
confeſ-

A confeſſione, ſerpentes tolluntur in ſatisfactio
ne, mortiferum uenenum cogitationis, non
nocet eis in tentatione, ſuper ægros ſpiritualiter
manus imponunt, & bene habent in ora-
tione 2. Thim. 1. Formam habet ſanorum ver-
borum, quæ a me audiſti in fide, & dilectione
in Chriſto Ieſu. Formam manſuetudinis do-
cet ſeruare in prædicando, contra quoſdã, qui
arguunt nimis ſeuere, & acute, infundentes
ninum ſine oleo, uulneribus ſauciati, ſimiles
apibus malis, quæ dimittunt aculeum in uul-
nere. Eccl. 6. Verbum dulce multiplicat ami-
cos, & mitigat inimicos. Lingua mea calamus
ſcribe uelociter ſcribentis, quia quicquid ſcri-
bit calamo linguę, & incauſto ſaliuę exemplo
Opus. boni operis debet ſigillare alias tinnitũ facies
in auribus, ſed non fructum in cordibus, ut ſi-
cut ſeruus fidelis, & prudens, debet illis cibũ
in tempore, id eſt, cibũ, qui generat bonos hu-
mores, ſcientiam ſ. quę generat bonos mores,
B non lolium uel zizaniam, quæ grauant ſtoma
chum, & faciunt inflationes, & torſiones, nõ
Scientia. autem nutriunt. Sciẽtiam ſ. curioſam, & ſuper
ſtitioſam, quæ cũ labore acquiritur, & non nu
trit. Eſa. 55. Quare appenditis argentũ non in
panibus, & laborem ueſtrum non in ſaturita-
te. Sed ſicut diſcipuli exeuntes ad ſata ſ. ad li-
bros ſcripturæ, uellebant ſpicas. i. colligebant
utiles ſententias, Mat. 12.

Prædicator debet præcedere auditorem, in
uia morum. Non .n. creditur litteris, niſi uidea
tur ſigillũ, nec erudimur uerbis, niſi uideamus
ſigillum, uerba .n. factis ſigillantur, & credibi-
lia redduntur. Cõſtituit eum Dñs domus ſuę
Gene. 40. & principem omnis poſſeſſionis ſuæ, ut erudi
3. g. ret &c. Hoc dr̃ de Ioſeph, qui inuitans fratres
ſuos ad comedendum inebriatus eſt cum eis.
Significãs haberi ſuſpectum cibum doctrinæ,
niſi opere iuuetur a proferẽte. Si .n. me hoſpes
ad comedendũ inuitaret, ſuſpectum haberẽ ci
C bum, quẽ ipſe repelleret. Ideo ait Iſidorus. Tã
uita, q̃ doctrina clarere debet eccleſiaſticus do
ctor, quia doctrina ſine uita arrogantẽ reddit,
uita ſine doctrina inutilem facit. Matt. 4. Reli
ctis retibus ſuis ſecuti ſunt Dñm, quia con-
uertendum eſſet officium philoſophicę ſubti-
litatis, & aſtutæ malignitatis, quibus capiũtur
muſcæ rerum temporalium ad officium pieta
tis, quo capiuntur animæ peccatorũ, ut Chri-
ſto incorporentur. Faciam uos fieri piſcatores
hominũ. Veh igitur litteratis inter quorũ ma-
nus coarctatur eccleſia, pereũt fides, & mores
cum ſolus Paulus orbem terrarum tam breui
tempore ſubiugauerit. Sicut .n. dicit Chryſoſt.
Homo ignobilis abiectus, qui artẽ exercebat
in pellibus, in tanta uirtute progreſſus eſt, ut
vix triginta annorũ ſpacio Romanos, Perſas,
Parthos, Medos, Indos, Scitas, Æthiopes, Sau-
romatas, Sarracenos, & omne hominum D
genus ſub iugũ mitteret ueritatis. Imperitus
ſermone, nec pecunias poſſidens. Can. 5. Per-
cuſſerunt me, uulnerauerunt me, tulerunt pal
lium meũ cuſtodes murorum, quia ſancti præ
dicatores peccatorẽ increpationibus arguũt,
& a mundi delectationibus auellunt, & omnẽ
imperfectionem, & pallium peccãdi tollunt.
Hoc eſt percutere, vulnerare, pallium tollere.
Hiere. 23. Nonne uerba mea ſunt quaſi ignis,
dicit Dominus, & quaſi malleus conterens pe
tras. Quia uerba prædicationis debent ignire
deuotos, & frangere obſtinatos, & duros. Eccl.
48. Surrexit Elias, quaſi ignis, & uerbum eius
quaſi facula ardebat. Pſal. Sagittas ſuas arden Pſal. 7.
tibus effecit. Sagittæ ſũt, uerba prædicationis,
quas efficit Dominus, ut effectũ ſuum habeãt
in cordibus, & hoc eſt ardentibus, ſiue audito
ribus, ſiue prædicatoribus charitate ignitis.
Greg. In eo quòd uitia feriunt male niuẽtium
corda transfigunt. Sicut .n. de camino ardenti E
euolant ſcintillæ, per quas cõburũtur domus
uicinæ, ita de ignitis ſanctorum prædicatorũ
cordibus emittuntur uerba charitatis, ad in-
flammandum corda auditorum. Apo. 1. Pedes Apoc. 1. c.
Domini ſunt illi, qui portant eũ ad corda pro
ximorum, qui ſunt ſicut auricalcum, Hoc eſt
uile metallum, uel aurum calcatũ per ſui con
temptum, & cum ſint in camino ardenti, hoc
eſt in feruore charitatis, emittentes de cami-
no cordis, & oris, ſcintillas amoris, dum ſcin-
tillant uerbis, rutilant exemplis, fulgent ſi-
gnis. Prius ardet ignis in camino, & poſtea
ſcintillat exterius, ſic prædicator primo debet
ardere interiũs, ut eius uerba ſint inflammãtia
exterius. De prædicatoribus, qui dicunt, & nõ
faciunt, exponitur illud, uox quidem uox Ia-
cob eſt; ſed manus ſunt Eſau.

Non in ſolo pane uiuit homo, ſed in omni F
uerbo, quod procedit de ore Dei, uerbum præ Matth. 4.
dicationis dicitur panis propter ſaporem refe
ctionis, niſi forte ſint inter nos aliqui falſi Iſ-
raelitę, Dormiẽtes prę tedio, oſcitantes ad uer
bum, murmurantes in ſolitudine. Tedere ait
cœpit populum, dicentes, deeſſe panem, non
ſũt aquæ, anima noſtra nauſeat ſuper cibo iſto
leuiſſimo. Mãna enim eſt panis, quia cęleſtis,
uerbum Dei ex copia legendi, uel audiendi, ex
deſiderio ciborum, Ægypti faſtidioſis in nau-
ſeam conuertitur, nec ſapit, nec ſufficit eis pa-
nis uitæ, & intellectus, & aqua ſapientiæ ſalu-
taris, quin panẽ furfureum, & aquam turbidã
Ægypti, id eſt mundanã ſapientiam deſiderẽt.
Qui .n. ex Deo eſt, uerba Dei audit, & ſitit, pro
pterea dicitur ſapientibus mundi, uos non au
ditis, quia ex Deo non eſtis. Et de iſtis. Pſa. Om
nem eſcã abominata eſt anima eorũ, & appro
pinquauerunt uſque ad portas mortis. Si-

G cut enim infirmus, quia habet palatũ humore corrupto infectum, reijcit cibum, quem iudicat amarum, cum tamen amaritudo non sit in cibo; sed in eius palato, sic est de mundanis, & peccatoribus respectu uerbi Dei. De isto pa
Gladius. ne. Heb. 4. Viuus est sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti. Viuus in preteritis, & pro omnibus efficax in promissis, & cominationibus, penetrabilis in iudicijs, & cõdẽnationibus penetrabilior omni gladio anciptiti, quia sicut gladius anceps, ex utraque parte scindit carnem, sic uerbum Dei eos, qui ipsum contemnunt, occidit in corpore, & anima. Nume. 11. Circuibat populus, & colligẽs
Manna. manna frangebat mola, siue terebat in mortario coquens in olla, & faciẽs ex ea tortulas, quasi panis oleaci. Circuit populus quærens prędicationem, & colligit manna per deuotionem, frangit mola, per dilectionem, medici-
H nam terit in mortario, per cordis contritionem, Coquit in olla per confessionem. Gene. 46. Venit Iacob ad puteum iuramenti, & mactatis ibi uictimis Deo, audiuit eum per uisionem uocantem se, Iacob, &c. Venimus ad puteum iuramenti, cum audimus uerbum prædicationis, ubi est aqua sapientiæ dulcis, ubi habetur conformatio cœlestis promissionis. Ecce puteus, ecce iuramentum. Mactantur. n. uictimę Deo, cum spiritus offert sacrificiũ contritionis, & caro mortificationis. Tunc per uisionem Deum uocantem nos audimus, cũ electionem nostram, qua uocamur, ad gloriã intelligimus. Bis nomen Iacob uocatur, quia ad luctandum contra aduersa, & prospera inuitamur. Omnis surdus naturaliter de necessitate est mutus. Sicut probat Lactantius in libro de opificio corporis humani. Quia qui non fuerit attentus auditor, non fit præsũptuosus prędicator, uel doctor. Esa. 56. Speculatores eius cœci, omnes canes muti, non ualentes latrare.
I Speculatores dicuntur, qui sunt in officio prælationis cæci, ex defectu cognitionis, canes rabidi, ex morsu exactionis; sed canes muti, ex defectu prædicationis, nõ ualentes latrare, ex defectu bonæ operationis.

4. Re. 4. b. Vende oleum, & redde creditori tuo, tu autem, & filij uiuite de reliquo. Oleum est uerbum prædicationis, quod illuminat intellectum, ad cognitionem, inflammat affectum ad dilectionem, sanat affectum ad operationem. Est enim oleum illuminatiuum, inflammatiuum, medicatiuum, uenditur, & proximo redditur, cum proximo prędicator per prędicationem, ad fœlicitatem æternam mere-
Matt. 16. b tur, & proximum lucratur; Sed quia parum prodest homini si uniuersum mundum lucretur, animæ uero suæ detrimentum patiatur, ideo sequitur. tu autem, & filij tui uiuite de reliquo Bernardus. Quod enim tuum est spar- K
gis, & perdis, si priusquàm infundaris totus, Bernard.
semiplenus effundas contra legem arans, in primogenito ouis, & bouis: primogenita tondens. Si igitur non habes nisi parum olei, quo ungaris, non debes totum effundere, & remanere inanis. De cumulo si uales adiuua me, si non uales, parcito tibi, parcito mihi, unde Bernardus super Can. sermone 18. En quanta prius infundenda sunt, ut effundere audea- Bernard.
mus, de plenitudine, non de penuria largientes, primo compunctio, deinde deuotio, tertio pœnitentiæ labor, quarto pietatis opus, quinto orationis studium, sexto contemplationis ocium, septimo plenitudo dilectionis. Rom. 2. Qui ergo alium doces, teipsum non doces, qui prædicas non furandum, furaris, qui dicis non męchandum, mœcharis? Turpe enim est doctori, cum culpa redarguit ipsum. Si enim rectum est iudex sui, & obliqui,
L honestatem efficaciter suadere non poterit, qui honestatem in moribus non habebit. Matt. 23. Væ uobis Scribæ, & Pharisæi, qui clauditis regnum cœlorum ante homines ipsi nõ intratis, nec introeuntes finitis intrare. Io. Omnis magister qui scandalizat malis operibus discipulos claudit ante illos regnum cœlorum, id est, intelligentiam scripturarum. Leui. 15. Vir, qui patitur fluxum sanguinis, immundus erit, & tũc iudicabitur huic uicio subiacere, cum per momenta singula adhæserit carni illius, atque creuerit fœdus humor. Semen est uerbum Dei ut dicitur in Matt. unde egregium prædicatorem uocabant in actibus uerborum seminatorem. Nimius ergo fluxus seminis est nimia impudentia, & effrænata Semen.
licentia præsumptionis, quæ manifestatur in verbis, unde fœdum humorem lex appellat, cum homo impudenter, & præsumptuose suam scientiam iactat, dum importunitate sua audientes fatigat. Et sequitur. Omnes stratum, in quo dormierit, immundum e- M
rit, & ubicunque sederit. In strato quiescimus, sedes mutamus, siue ergo in se sibi complaceant, siue a diuersis gloriam quęrant, stratum, & sedilia maculant. Lucæ. 8. Exijt, qui seminat seminare semen suum. Hic describitur prædicator, & auditor. Quia seminator debet respicere temporis oportunitatem, sic & prædicator. Auditores sunt ni quadruplici differentia, sicut exponit ipsemet saluator ibidem, & Gregorius in homelia. Genesis. Clama Greg. homelia 15.
uit populus ad Pharaonem, alimenta petens, Gen. 41. g
alimenta, quæ nutriunt mentem, non porcorum siliquas, quæ inflant mentem. In cuius figura. Actuum 3. Quidam uir erat claudus ex utero matris suę, qui baiulabatur, quem ponebant quotidie ad portã templi, quę dicitur speciosa

A ciosa, ut peteret eleemosynam ab introeun-
Vide cap. 79. b. tibus in templum. Quia qui suam cognoscit insufficientiam quotidie scrutatur sacram scripturam. Fideles doctores precibus solicitat, ut accipiat ueritatem, quasi contra sua uitia medicinam. Quicquid legit, quicquid audit, in sensum spiritualem conuertit, unde se reficit. Esa. 55. Quomodo descendit imber, & nix de cœlo, & illuc ultra non reuertitur, sed inebriat terram, & infundit eam, & germinare eam facit, & dat semen serenti, &
Verbum. panem comedẽti: Sic erit uerbum, quod egredietur de ore meo. Verbum quod egredietur de ore Domini, uerbum est dilectionis internæ, quod imprimitur menti, quod non reuertitur uacuum, quia infundit amoris affectum, quod ad similitudinem imbris fluit, & sicut nix de cœlo descendit, quia animam imbre lachrymarum irrigat, & puritate candidat, & ab omni æstu illicito refrigerat. Luc.
Semen. 8. Semen est uerbum Dei. Quia sicut semen,
B iactatum in terrã bonã radicat latenter, germinat patenter, fructificat utiliter, & perseueranter: sic uerbum Dei positũ in terra cordis deuoti, radicat latenter per dilectionem, germinat patẽter per honestam cõuersationem, fructificat utiliter, & perseueranter per meritorum congregationem.

De prædicatoribus dicitur in Zacha. 6. Hi sunt, quos misit Dominus, ut perambularent terram. Cum enim secundum August. 4. De doctrina Christiana, prædicator uerbi, Dei ad hoc conari debeat, ut ueritas pateat, ueritas placeat, ueritas moueat, idcirco debet esse fulgens sanctitate, hi sunt fungentes autoritate, quos misit Dominus, feruentes utilitate, ut perambularent terram. Contra malos
Prou. 1. c. ait Dominus. Vocaui per prædicationem, & re-
C nuistis, extendi manus meas, per beneficiorum collationem, & non fuit qui aspiceret, quia de talibus in Psal. 57. dicitur: Furor illis secundum similitudinem serpentis, sicut aspidis surdæ obturantis aures suas, quæ non exaudiet uocem incantantium. Aspis, ut dicit Isidorus, unam aurem in terram imprimit, aliam cum cauda claudit, ne uocem audiat incantantis, sic multi sunt ad modum aspidis furiosi, nolentes uocem uocantis Christi, & prædicatoris audire, figentes unam aurem, scilicet affectum in terra, diuitias, delitias, & mundana diligendo. Aliam, intellectum, scilicet cauda claudendo, de diuturnitatę uitæ incertæ, & labilis temerariè confidendo. Gen. 27. Dicitur prædicatori. Sume arma tua, pharetram, & arcum. Arma enim prædicatoris
Arma. non sunt carnalia secundum Apostolum; sed
Arcus. spiritualia. s. Arcus sacræ scripturæ, Cuius lignũ est uetus testamẽtũ, chorda nouũ: quia sicut lignũ chorda flectitur, sic nouo testamẽto duritia testamẑti veteris emollitur. De isto arcu tot procedunt sagittæ, quot contra peccatores proponuntur acutæ sententiæ, quibus bestiæ, id est peccatores uulnerantur, & interficiuntur. Duo hædi Christo portantur, quia tã in corpore, quàm in anima prædicator peccatorem lucratur. Sicut calor naturalis uirtute superiori, scilicet ut est instrumentum animæ uegetatiuę potest cibum, & potum in carnem & sanguinẽ, & alios humores cõuertere, quod de se nullo modo posset, sic uerbum humanum, quod est corporeum debile, & infirmum non posset gignere spiritualem affectum in cordibus auditorũ, nisi in uirtute diuinæ gratiæ. D

Iacob uirgas partim decorticatas seu diuersi coloris ponebat in canalibus, ut ad earum aspectum oues conciperent fœtus uarij coloris, & hoc significat, quòd Iacob, id est, prædicator, uirgas diuersi coloris, populeas, amigda Virgæ.
linas, & ex platanis, id est, uaria perfectionis E
exempla Patriarcharum, & Prophetarum, & sanctorum noui testamenti ponit ante oculos omnium deuotorum, scilicet audientium, tunc concipiunt agnos uarios, quia dum feruenti corde sanctorum exempla audiunt, similia facere concipiunt, & proponunt. Exod. 16. Cumq; incaluisset sol, liquefiebat. Mãna. Mãna quippe cœleste, est uerbum prædicationis sanctæ. Sicut dicit Greg. lib. 27. Moral. c. 8. Exponens illud Exo. 16. Quod dixerunt Iudęi de Manna, Manhu. Quod interpretatur, qd est hoc. Supernum ait Mãna, anima percipit, cum per uocem compunctionis eleuata, nouam speciem internę reflectionis obstupescit, ut diuina dulcedine repleta, iure respondeat, Quid est hoc? Quia dũ a terrena delectatione suspenditur, ea quæ de super gustat, insolitè miratur. Itaq; cũ sol incalescit, Manhu liquescit, quia dum uerbum prædicationis calore diuinæ gratiæ tangitur, mens audientis sapore spirituali, & insolito recreatur. F

Ezech. 1. Similitudo animaliũ, & aspectus eorum, quasi carbonũ ignis ardentiũ, & quasi aspectus lampadarũ, ubi prædicatores sub similitudine animalium euntiũ, redeũtium, carbonum ardentium, lampadarum lucẽtium, describũtur. Ipsi quidem sunt animalia, quia potentes, & feruentes, ad laborem, & exercitiũ prędicationis. Carbones ardentes toti seraphici propter incẽdium dilectionis, lampades lucentes propter exemplum ædificationis: quæ maxime patuerunt in primis prædicatoribus. s. in Apostolis. 3. Reg. 17. Hydria farinæ nõ deficiet, & lecitus olei non minuetur, usque in diem quo daturus est Dns pluuiam super terram, ubi doctrina sanctæ prædicationis describitur, ut nutritiua deuotorum, quia est simila, & farina absq; furfure falsitatis, uanitatis,

G curiositatis, unde fit ille panis. Psal. 103. Panis cor hominis confirmet, ut curatiua peccatorũ, quia lecitus olei, hoc est oleũ medicinale, quod ille Samaritanus, qui gerit typum prædicationis iufudit uulneribus sauciati. Luc. 10. Psalm. 106. Misit uerbum suum, & sanauit eos. Quia neque herba, neq; malagma curauit eos, sed sermo tuus, qui sanat omnia. Sap. 6. Vt roboratiua languidorum, quia tam diu prædicatio in mundo durabit, donec pluuiã benedictionis gloriæ Deus super nos mittet. Nume. 10. Fac tibi duas tubas argenteas ductiles, quibus conuocare possis multitudinem. Prædicatores dicuntur duo, quia connexi charitate. Luc. 10. Misit illos binos ante faciem suam. Ibi Grego. homil. 17. Binos Dominus prædicatores mittit, quia qui charitatem ad proximum non habet, prædicationis officium suscipere nullatenus debet. Sunt tubæ, quia resonantes charitate. Dum. n. sacerdotes
H tubis clamãt, muri Hierico. i. mundi cadũt. Et
Tubæ. debent partem strictiorem tubæ ori suo applicare, laxiorẽ ad populũ dirigere, quia maiorẽ austeritatem debent in se seruare, quam alijs prædicare. Sunt argenteæ propter luminosam conuersationem, quia argentum electum lingua iusti, quia conuocant populũ per sui officij seruidam executionem. Num. 20. Percutiẽs uirga bis silicem, egressę sunt aquę largissimè, ita ut biberet populus, & iuméta. Hic Moy. ge
Oratio. rit typũ prædicantis, virga oratio deuota, silex Christus, Quia petra erat Christus, bina percussio cordis, & oris frequens oratio, aquarum egressio gratię collatio, sine qua nõ potest verbum Dei fructũ facere in cordibus auditorũ. Quia aĩa mea sicut terra sine aqua tibi. Gene. 24. Effundens hidriam in canalibus recurrit ad puteũ. Canales, auditores, hidria, cor deuotum prædicãtis quo haurit aquas sapientię saluatoris de puteo scripturarum, qui est fons
I hortorum, & puteus aquarum uiuentium, ad quẽ debet prædicator semper recurrere, ut sic effundat. Cor ad orationẽ, animã ad lectionẽ, manum ad operationem, linguã ad informationem, pedes ad executionem. Ionę. Surge exclude ocium, uade exequendo officium. In Niniue, non reuertendo, nec timendo cuiuscũq; peccatoris vultũ. Prædica prædicationem, quã ego loquor ad tẽ, nõ ꝓm sensum tuum, sed ꝓm spiritum meum. Exod. 4. Dixit Moy. ad Dominum. Nõ credent &c. Ibi ponit tria signa, quibus populus credit prædicatori, uirga in colubrũ uersa, manus leprosa, aqua in sanguinem
Psal. 109. mutata uirga Dei filius, uirgam uirtutis tuæ emittet Dñs ex Syon. In colubrũ est uersa, qũ
Nu. 21. b. carni nostrę est unita, quod significabat serpens æneus: hanc prædicator portat, quando in conuersatione sua uitam Christi repræsentat, manus leprosa Christi humilitas. Psalm. 143. Emitte manum tuam de alto. Ista facta K est leprosa per assumptionem pœnalitatum. Esa. 53. Reputauimus eum quasi leprosum, uel manus, opera, lepra, uilitas, quia opera no
Opera. stra debemus uilia reputare. Aqua in sanguinem vertitur, quando omnis carnalitas, & uoluptas in pœnitentiam, & mortificationem mutatur. In his tribus signis, idest, in uitæ
Signa. Christi conformitate, in profunda humilitate, in pœnitentiæ austeritate, fit populo credibilis prædicatio nostra; sed ex contrarijs reputamur deceptores, & contemnitur prędicatio,
Gregor. quia cuius uita despicitur, restat ut eius prædicatio contemnatur. Prædicator debet omnibus dicere ueritatem. Esa. 32. Beati qui semina tis super aquas innocentes pedem bouis, & asini. Aquæ multæ populi multi. Apoc. 17. Super aquas multas seminant, qui sine acceptione personarum ueritatem prædicant. Bos literatus. Esa. 1. Cognouit Bos possessorem
L suum, asinus quilibet simplex. Iob. 1. Boues arabant, & asinæ pascebantur iuxta eos. Pedes, boues, & asini affectus litterati, & simplicis, quos prædicator ligat, & innectit timore iudicij, ne moueantur ad consensum peccati. De illis qui magis uolunt audire in prædicatione curiosa, uana, & magis philosophica,
Vide c. 12 quàm utilia. 4. Reg. Loquere nobis Syriacè, 54. 81. & audiemus. Quattuor uenti designant quattuor, quæ principaliter debet prædicator prædicare, vitia, uirtutes, pœnam, gloriam. Dan. 7. Quattuor uenti. Isti quattuor uenti producũtur de scriptura. Qui producit uen-
Psal. 134. tos de thesauris suis. Apo. 8. Audiui uocem unius aquilæ uolantis per medium cœlum clamantis uoce magna, væ, væ, væ, habitantibus in terra. Describit Ioannes prædicantis personam, quia aquila prædicationis materiam, & sententiam. Aquila est acuta uisu,
Aquila. alta uolatu, astuta pastu, sic prædicator debet
M esse acutus uisu, contemplatione, altus uolatu, conuersatione, astutus pastu sententiarum prælatione, & elatione. Iob. 39. Ad præceptum tuum eleuabitur aquila, & in arduis ponet nidum suum. Quantum ad secundũ de-
Volare. bet uolare fortiter, ut columba. Psal. 54. Quis
Psal. 54. dabit mihi pennas, ut columbæ? Esa. 6. quòd Seraphin habebant sex alas, uolabant, uelabant, clamabant. Quære in tabula Esai. Celeriter ut aquila. Deuteron. 32. Sicut aquila prouocans ad uolandum pullos suos. Dulciter, ut nubecula. Esa. 60. Qui sunt isti, qui ut nubes uolant &c. Per medium cœlum. Intelligitur ecclesia, in qua debet prædicator uolare, ne sit acceptor personarum, per uersor scripturarum, offensor animarum. Eccles. 15. In medio ecclesię aperuit os eius, &c. Quantum ad quartum debet clamare de magnis, id est, de æternis gaudiis, & supplicijs.

A pliciis. Ad magnos, & paruos per magna, scilicet uerba, alta, & clara exempla. Prouer. 8. Audite, quia de magna locutura sum. Debet aũt clamare cõtra habitantes in terra. Hiero. dicit, ꝙ nunq̃ inuenit in bona significa
Terra. tione habitare in terra. Contra istos triplicat, & imprecatur, væ. Primo ꝑp ternarium culpę, Cominatur. n. auaris ignem, immundis sulphur, elatis spiritum procellarum. Esa. 24. Formido, & laqueus super te, qui habitator es ter-
Psal. 148. ræ. Psal. Ignis, grãdo, nix, glacies, &c. Propter ternarium pœnę. i. ꝑp pœnarum acerbitatem. Apoc. 19. Missi sunt in stagnum ignis, & sulphuris ꝑp pœnarum diuersitatem. Iob. 24. Trãsibunt ab aquis niuium ad calorem nimium, propter pœnarum æternitatem. Esa. vlt. Ignis eorum non extinguetur.

Quantum ad tres status. Imprecatur. n. væ Coniugatis: transgressoribus thori, vę viduis violatorib. fidei, vę virginibus carentib. oleo
B fidei. Apo. Vade, & accipe librũ de manu Angeli. Hoc dicit Spiritus sanctus cuilibet volenti proponere verbum Dei, vbi ostendit quid sit ab eo deponẽdum, quia vetustas deformãs, quid assumendum, q̃ ia veritas informans, cui sit innitendum, quia est auctoritas confirmans. Primo ostẽdit quid sit deponendũ, quia vetustas deformans. Vade, vade, ait, exterge lutum impudicitiæ, expelle odium maliciæ, excute iugum concupiscentiæ. Propter primum dicit Hugo: Illaudabilis est doctrina, quam vita maculat impudica. in 4. Reg. Vade lauare septies in Iordanę. Deu. 2. Mat. 5. va de prius reconciliari fratri tuo: nihil. n. prodest annunciatio veritatis, vbi deficit beneuolentia caritatis. De tertio ait Saluator futuro prædicatori. Vade, & uende omnia, quæ habes, & da pauperibus, quia illę, qui est irretitus concupiscentia temporalium, non potest intendere prædicationi cęlestium. Deu. 4. Pro uerb. 6. Vade ad formicam o piger, Vade, & tu fac similiter. Secũdo ostendit prædicatio quid assumendum, quia veritas informans. Accipe librum. Iste liber potest dici Christus, quem dẽt prædicator accipere per conformitatem, & imitationem, quia cępit Iesus facere, & docere. Exemplum, ait, dedi vobis &c. Iste liber est Sacra scriptura, signatus, quem nemo põt aperire, nisi illę aperiat, qui hẽt clauem Dauid qui Apostolis aperuit sensum, vt intelligerent scripturas, vnde ait Grego. Qui ad verè prædicationis uerba se præparat, necesse est, causarum origines a sacris paginis sumat &c. Tertio oñditur auctoritas cõfirmans, quia de manu Angeli. i. Christi, qui est magni consilij Angelus, & ipsi debent esse Angeli, mundi affectione, alti contemplatione, igniti dilectione, prõpti executione. Ps. Qui facit Angelos suos spiritus. Apo. 14. Vidi Angelum volantem per medium cęlum, clamantem, & dicentem, &c. D Persona prædicãtis hic describitur. Primo ab auctoritate, Angelus. n. dicitur nũcius. De istis Angelis dicitur Esa. 18. Ite Angeli veloces ad gentem conuulsam, &c. Conuulsa dicitur peccatis carnalib. dilacerata peccatis spiritualibus. Secundo ab agilitate, volantem, non totpentem, non iacentem. Esa. 60. Qui sunt isti, qui vt nubes volant. Ezec. 1. Legitur ꝙ aĩalia habebant quattuor facies, & quattuor pẽnas: prima facies hominis, significat innocentiæ mansuetudinem, facies leonis, audaciæ magnitudinem, facies bouis, patientiæ fortitudinem, facies aquilæ, scientiæ plenitudinem. Quattuor pennę, quattuor affectiones. Vel prima ala, contẽptus terrenorum: secunda, appetitus æternorũ: tertia, intuitus veritatis: quarta, amplexus bonitatis. Tertio describitur ab humilitate, per medium cœlum, ratione influentiæ, cum. n. virtutes consistant, in medio, hñt influere ad extrema ratione continentiæ, E non. n. prædicator debet exire metas suæ materiæ, ratione æquidistantiæ, & ideo debet influere ęqualiter, sine personarum acceptione. Psal. De medio petrarum dabunt voces. Habent isti volare sex alis, quia debent esse seraphici. Esa. 6. Istę sunt lectio, & meditatio respectu sui: verbum, & exemplum respectu proximi: vox orationis, & motus deuotionis respectu Dei, & sic alati, optime volant. Quarto a
Aeternũ veritate habentẽ euangelium æternum: Euan
Euangelium. gelium dicitur ęternum, quia isti non succedit aliud, sicut euangelium succedit legi, vel ratione æterni promissi, cẽtuplum accipietis, & vitam ęternam possidebitis. Lex autem promittebat temporalia, Dabo ait, vobis terram fluentem lacte, & melle. Esa. 1. Si audietis me, bona terræ comedetis.

Et ꝙ ad prædicatorẽ quattuor requiruntur, sublimitas perfectionis, Esa. 40. Super montẽ excelsum ascẽde, autoritas legationis: Eũtes in
Mar. 16. mundũ vniuersũ prędicate, &c. perspicacitas
F cognitionis, Mihi pro minimo &c. strenuitas
Ephe. 3. b. operationis, Tu uero vigila in omnib. labora,
2. Tim. 4. a. opus fac Euangelistæ. Requirit ẽt, vt verbum dñi ꝓponat gratiosè, cũ liberalitate. j. ad Cor. 9. Gratis accepistis, gratis date: uirtuosè, cũ autoritate, Ro. 1. Non erubesco. Ps. 67. Dominus dabit uerbum euangelizantibus uirtute multa: studiosè, & præuia ueritate, Gal. 2. Contuli cum eis fructuosè cum vtilitate. Apoc. 14. Euangelium æternum. Fructus lucis est in omni bonitate, &c. Aliqui Prædicatores sunt similes arbori nimis iuueni, vel nimis antiqui. Nam in vtroq; statu facit folia magis lata, sed non fructum, quia propter defectum caloris naturalis, non potest sufficienter humorem digerere, vt faciat fructum, ideo totus conatus eius est, ut faciat lata folia, sic aliqui

G ex defectu dilectionis, & deuotionis non faciunt bona opera, sed totus conatus eorum est, vt faciant lata, & apparentia folia verborum, de quib. dicitur: Dicunt, & non faciunt. Isti designantur per illam ficulneam cui dominus maledixit, quia in ea non fructus, sed tantum folia inuenit.

Genes. 44. In sacco Beniamin, qui designat Paulum, & quemlibet bonum prædicatorem, inuentus est scyphus aureus propinans quadruplex poculum, s. Angelicæ conuersationis, Euangelicæ perfectionis, Apostolicæ professionis, Diuinæ cõtemplationis. (Potus.) Gen. 2. Fons ascendebat a terra, irrigans vniuersam superficiem terræ. Prædicator est terra infima, humilitate, frigida, castitate, firma, constantia, fructifera, operis efficacia, fons, aquarum viuentium, doctrina, prædicationis p quam hoĩes terrenos debet irrigare, & fecundare. (Terra.) Ezec. 2. Ecce manus missa ad me, in qua

H erat liber inuolutus, & scripta erant in eo lamentationes, carmen, & veh. Prædicator debet mittere manum, per operis ostẽsioné, quia validior effectus operis q̃ oris. In ista manu debet esse liber sacræ scripturæ, qui est inuolutus, sed Christi prædicatione, & operatione, expansus. Apo. 5. In isto libro sunt scripta illa, quę sunt prædicanda, s. lamentationes pœnitentiæ, carmen gloriæ, veh damnationis æternæ. Multi sunt hodie qui vere non euangelizãt, sed prædicationem carnali mercede maculant, quibus dicitur. (Hier. 31. a) Erit dies, in qua clamabunt custodes Samariæ, quærentes mollitiem vestimentorum. Samaria interpretatur lana, & in monte Effraym quærentes ingluuiem ciborum. Effraym interpretatur sterilitas, qui timore, vel amore vitia palpant, fabulas prædicant, vulgarem famam sibi mendicant, unde stupor, & mirabilia hodie facta sunt in terra, prophetę prophetabant menda

I cium, & sacerdotes applaudebant manibus, & populus meus dilexit talia. Hier. 5. Esa. 18. Ite Angeli ueloces ad gentem conuulsam, & dilaceratam. Verbũ est Spiritus sancti, ad prædicatores verbi Dei, excitantis eos ad zelum animarum, pro quibus dignatus est Christus mortem pati. Triplex est officium, ꝙ nullus debet præsumere nisi missus, s. officium præsidendi, per iudiciariam correctionem, prædicandi per plenariam satisfactionem, præessendi, per ordinariam sacramentorum dispensationem. Nemo.n. sibi assumit honorem, sed qui uocatur a Deo tanquam Aaron. Ioan. 15. Posui nos, ut eatis, & fructum afferatis. Nullus .n. dẽt in iudiciis usurpare auctoritatem, nec in sententiis præcipitare ueritatem, quod figuratum est Matt. 13. ubi dixerunt serui domino de zizania, vis imus, & colligimus ea? Quomodo prędicabunt nisi mittantur? Nec est con

tra illud quod Moyses prophetãtes in castris (K) non prohibuit, quia teste scriptura, iussionem habebãt spiritus sancti: ad hoc Dauid mouet inuidia, sicut nec ad primum. Isti ergo prædicatores Angelici, debent ire non ad loca pascuę, sed ad peccatores conuulsos peccatis carnalib. dilaceratos peccatis spiritualib. Esa. 41. Ierusalem Euangelistam dabo, vbi attende, ꝙ Prædicatorem euangelicũ decent quattuor, s. Obedientia prõptior. Et hic nota de seruo pigro a dño condemnato, quia ascondit talentum dñi sui: Gratia copiosior, Vita virtuosior, Cura operosior. Luc. 4. Spiritus dñi sup me, pp quod vnxit me euangelizare, &c. Eccl. 48. Surrexit Elias & verbum eius quasi facula ardebat, sic si veritas arderet in modernis Prædicatoribus desiderio, igniret eloquio, luceret exemplo, sed hodie dici põt illud 4. Reg. 2. secundum aliam litteram. Vbi est verbum Heliæ etiam nunc veniat 1. Esdrę 7. In persona prædicatoris, Esdras parauit cor suum per (L) discretionem, vt inuestigaret per lectionem, & meditationem, & faceret per operationem, & doceret legẽ dñi per prędicationem. 4. Reg. 13. Aperi fenestram oriẽtalem, iace sagittam. Fenestra orientalis, Virgo Maria, per quam in mundum intrauit radius verę lucis diuinitatis, qua aperta per deuotam orationem, & salutationem, & non ante, debet contra peccatores bestiales emitti sagitta prędicationis, quod ad modum sagittæ habet tria. In sagitta est cuspis penetrans, hasta regulans, pęnna leuigãs, sic verbum prædicationis debet esse acutum, veritatis annunciatione, vt veritatis iaculis, ęquè feriat auditores, in pęnnata deuotione, hastata recta intentione. 2. Reg. 1. Sagitta Ionathæ non est reuersa vacua. Esa. 49. Posuit me sicut sagittam electam. Apo. Vidi alterum Angelum habentem euangelium æternum, volantem per medium cęlum, vidi alterũ Angelum. i. virum Euangelicum hñtem non in (M) arca, non in carta, sed in manu per bonam operationem Euangelium, non Philosophũ, non Iustinianum. Istud Euangelium necessarium est viris Euangelicis ad prædicandum. Vnde dicit in 3. Reg. ꝙ Iosaphat mittebat iudices ad erudiendum populum. Euangelium est ęternum, quia de ęternis locis, quia æterna promittit, quia ei aliud non succedit, volat autem a terrenis eleuatus, sed per medium cęlũ, volat.n. dulciter, vt nubecula, per aliorum cõpassionem, fortiter, vt columba, per bonorum operum exercitationem, sublimiter per contẽptum terrenorum, dulciter per condescensioné, proximorũ, sed volat per mediũ cęlũ, ne extollat. Sursum p superbiã, ne deijciat, deorsum p auariciã, ne expellat, dextrorsum p prosperitaté, ne deiiciat sinistrorsum, p aduersitaté. Vel volat p mediũ, ne impellat, antrorsum

A per impetum concupiscentiæ; aut supponatur retrosum per rectitudincm culpę, sicut dicit Apostolus: Quę retro sunt obliuiscens, ad anteriora me extendo unde in Esdra docet modum prædicandi, vbi dicitur, quòd Esdra cor suum pręparauit, ut inuestigaret & faceret, & doceret. Dicit, præparauit cor suum ad recipiendum, ut inuestigaret ad audiendum, & faceret ad exequendum, doceret ad attendẽdum. (Psal. 67.) Psal. 67. Dominus dabit uerbum euangelizãtibus uirtute multa: in hoc uerbo consolatur Dominus prædicatorem, quia promittit ei diuinum adiutorium ad proponendum Dei uerbum, quia uerbum, quod ei promittit, est lumen contemplationis, semen bonæ operationis, rete prædicationis, & saluationis: Cõtemplatio pręcedit tanquàm directiua ipsius uerbi, operatio sequitur, ut promotiua, prædicatio aduenit, ut pefectiua. Est itaque istud uerbum lumen cõ

B templationis. Psa. 118. Lucerna pedib⁹ meis uerbum tuum &c. Est semen operis faciens fructum cẽtuplum, quia semen est uerbum Dei: Est rete piscationis, quo animæ capiuntur, quo adducuntur, reducuntur ad unum ouile; unde dictum est Petro: Faciam uos fieri piscatores hominũ. Inde est quòd Petrus per noctem laborans, fatigatus quia nihil cæperat, dixit, in uerbo tuo, non in nomine proprio, laxabo rete.

De duodecim portis.

QVid significant 12. portæ. Apoc. 21. Ab oriẽte portę tres &c. Porta Orientalis potest dici hominis natiuitas, Porta Australis psperitas, porta Aqlonaris aduersitas, Porta Occidẽtalis mors seu mortalitas. Oriens natiuitatis, habet tres portas, paupertatem, nuditaté, fęditatem. Austrum prosperitatis, habet tres portas, uanitatem, uilitatem, breuita

C tem. Aquilo aduersitatis, habet tres portas, nam examinat aurum, probat fornax, &c. illuminat, quia oculos, quos culpa claudit, pœna aperit, Exhilarat, nam uir iustus cum infirmatur, tunc fortior fit. Exemplũ de Paulo. Occasus mortalitatis, habet tres portas, quia incertum tempus, incertũ locũ, incertũ modũ. (Mors.) Vel potest dici, quòd ista quattuor, Oriẽs, Austrũ, Aquilo, Occidẽs significãt quattuor ætates. s. Puerilem, Iuuenilem, Virilem, Senilẽ. (Aetas.) Et quęlibet istarum ętatũ habet tres portas ad intrandum in ęternam ciuitatem, Ætas puerilis habet tres portas, innocentiã, obediẽtiam, disciplinam. Ætas iuuenilis tres portas, pęnitentiam, abstinentiam, continẽtiã. Ætas uirilis, in qua est tẽpus exercitij habet tres portas, obseruantiã præceptorum, efficaciam meritorum, tolerantiam aduersorium. (Religio.) Ætas senilis habet tres portas. s. Reme (Senectus.)

moratione offensarum, effusionem lachri (D) marũ, largitionem eleemosinarum. Vel potest dici, ꝙ per ista quattuor potest dici prædicatio, quæ habet oriens admonitionis, austrum consolationis, aquilonem comminationis, occasum reprehẽsionis, oriens admonitionis habet portas tres: nam hortatur ad (Quaternarius. Oriens. Auster. Aquilo.) aggrediẽdum incipientes, ad congrediendũ proficientes, ad perficiendum perseuerãtes. Austrum consolationis habet promissiones ueniæ, gratiæ, gloriæ. Aquilo cõminationis est prædictiuus sententiæ Dei, carẽtię regni, gehennę inferni. Occasus reprehensionis est de peccato in Deum, in seipsum, in proximum. Quarto, modo potest dici, ꝙ ista quattuor, Austrũ, Oriens, Aquilo, Occidens significant cognitionem, dilectionem, congregationem, cõpassionem, & quęlibet istarũ tres hẽt portas. Oriẽs cognitionis habet tres portas: Nam cognoscit mundũ ad contẽnendũ, (Cognitio) (E) cœlum ad acquirẽdum, infernum ad fugiendum. Austrum dilectionis habet tres portas, scilicet, discretionem præceptorum, meritorum, exemplorũ. Aquilo cognitionis habet portas tres, contra hostis illusionem, contra mundi dilectionem, contra carnis tentationé. Occasus habet portas tres, scilicet couellendo dubios, corrigendo deuios, consolando depressos. (Portæ.) Quinto modo per ista potest intelligi, innocentia, pœnitentia, iusticia, perseuerantia. Innocentia habet portas tres, pręcepta, consilia, exempla. Perseuerãtia habet portas tres: (Portæ.) Nam consistit in fide dirigente, in gratia cooperante, in opere promerente. Beata uirgo Maria est porta mira artificio. Ædificauit Ioatham portam domus Domini excelsam. (Maria.) Ioatham ipse Deus, interpretatur enim perfectus aut consummatus, porta clausa puerperio. Ezec. 44. Porta hæc non aperietur, sed clausa erit. Hæc porta clausa, ut dicit Aug. est uirgo Maria, semper incor (F) rupta, sẽper intacta, prompta beneficio. Hæc est porta tẽpli speciosa, ad quã genus humanũ, originali trãsgressiõe claudicãs anhelat. Act. 3. Et qdã uir claudus ex utero &c. O igit mirabilie artificiũ, o laudabile puerperiũ, o amabile beneficiũ. Neęmias, q interpretatur cõsolatus a Dño, uel cõsolatio Dñi, reuersus (Neem. 3.) Hierusalẽ, portas Hierusalẽ q̃ succensæ fuerãt igni reædificauit, p qđ intelliguntur illi qui de captiuitaté peccati exierũt, ꝙ sex portas debẽt ędificare, per quas habẽt in cęlestẽ patriã intrare. Prima porta uocatur gregis: Grex aũt, ut dicit lex ad min⁹ debet habere decẽ oues. (Porta. Grex.) Per hãc itaq; portã, ĩnocẽtia designatur, quæ debet esse uallata obseruantia decem præceptorum. (Beatitu.) Psal. 14. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? innocens manibus &c. Et in Apoc. 14. dr de innocẽtib⁹ ꝙ se (Apoc. 14.)

G quuntur agnũ quocunque ierit. Dicitur aũt
ibi, quòd hanc portam ædificauit,& ſanctifi
cauit ſacerdos magnus, & ſacerdotes mino-
res fratres eius. Magnus ſacerdos eſt ratio,
uel uoluntas. Leui.6. Ignis in altari ſemper
ardebit,quem nutrit ſacerdos:minores ſacer
Senſus. dotes fratres eius, ſunt ſenſus particulares,
omnesq; uires animæ ſunt ſacerdotes, quia
nullus debet aliquid animę dare, uel offerre
niſi ſanctum, & mundum, & omnes debent
eſſe maturæ,doctæ, morigeratæ ut ſacerdos.
Maior ſacerdos, ſ.ratio, debet errata corrige
re,& minores regulare, q̃ eius debét regimi-
ni ſubeſſe,nihil contra eius iudicium facere.
Sunt autem fratres maioris ſacerdotis, quia
ſunt potentiæ eiuſdem animæ. Secunda por
ta eſt porta piſcis, per quam pœnitentia deſi
gnatur, ut qui per primam portam innocen
tiæ non ualent intrare, ueniant ad iſtam ſe-
cundam, ſicut enim piſcis non poteſt uiuere
H extra aquam, ſic nec anima uita gratiæ, niſi
ſit in pœnitentia,unde non ſolũ corpus mor
tificandum eſt,ut puniantur peccata pręteri
ta,ſed etiam,ut caueantur futura.Et ſicut pi-
ſces, qui nutriuntur in aqua ſalſa, & amara
maris,ſunt alijs ſapidiores, & maiores, ſic
anima,& eius opera quanto magis nutritur
in amaritudine lachrymarum, & auſterita-
tum, tanto magis eſt Deo accepta. Abacuc:
Recogitabo tibi omnes annos meos in ama
ritudine animæ meę. Exemplum de Namã,
q lauit ſe ſepties in Iordane, qui interpreta-
tur riuus iudicij,& facta eſt caro eius ſicut ca
Eſa.38. ro pueri, de Ezechia, qui fleuit,Eſa.38. Hæc
4.Reg.5. porta Domini,iuſti intrabunt in eam.Ita cõ
tendite intrare per anguſtam portam De.1.
membro Pſal.117.Aperite mihi portas iuſti
cię, & ingreſſus in eas, confitebor Domino.
Tertia erat porta uetus, per quam intelligi-
tur fortitudo, & patiẽtia in tribulationibus.
I Per hanc portam intrauerunt ſancti omnes
ueteris teſtamenti,& ipſe Chriſtus. Oporte-
Gen.22.a. bat ait pati Chriſtum,ſic Abraã,Iſaac,& Ia-
cob, & omnes, qui Deo placuerũt p multas
tribulationes probati sũt, ut dicitur Iudith.
Iud.8. 8.Ioas factus rex iuit ad thronum, tranſiens
4.Re.11.d per portam ſcutariorum. Iſti ſcutarij ſunt te
nentes ſcutũ patientiæ contra ictus tentatio
nũ & tribulationũ, ut patuit in Apoſtolis,&
Scutum. martiribus, quia Salomon fecit ſcuta aurea
in domo Domini, refulſit ſol in clipeos au-
Porta. reos. Quarta porta Hieruſalem uocabatur
Prouerb. porta uallis, hæc eſt humilitas,quia humilẽ
29.d. ſpiritu ſuſcipiet gloria.In terris,portę Hieru
ſalem defixę ſunt in terra, & in humilitate.
Iud.3.b. Et Iudith.Girãtes per uallẽ venerunt ad por
tam ciuitatis. Quinta porta uocabatur ſter-
quilinij, quia per illam fœces uillæ purga-
bantur,per quòd intelligitur contemptus tẽ
poralium, Vnde dicitur Neę.3. quòd hanc K
ędificauit Melchias. Melchias interpretatur
rex Dominus, uel regnum Domini. Geneſ.
28.Non eſt hic aliud niſi domus Dei,& por-
ta cęli.Sexta porta uocabatur fontis,per quã Fons.
intelligitur charitas, qua irrigantur,& uiui-
ficantur omnia opera, a qua procedunt om-
nes uirtutes ſicut riuuli a fonte;unde dicitur
extra, de regularibus,& tranſeuntibus ad re
ligionem.licet quibuſdam monachis.Chari
tas ait eſt fons uiuus, cui non communicat
alienus.Secundi Parali.27.Ioatham ædifica
uit portam domus Domini excelſam. Gene.
2.Fons aſcendebat de terra irrigans &c. Iſte
ſunt portæ, per quas oportet in cœleſtem
Hieruſalem intrare.

De pluuia petenda.

QVære in tota tabula de oratione.
Item Ioã.4. de muliere Samari
tana, quæ venerat, ut hauriret
aquã &c.Itẽ Iudith 7.& 8.Quo L
modo in eccleſia erant fontes quorum con-
ductus Holofernes pręcepit incidi. Item de
Rebecca quæ uenerat, ut hauriret aquam.
Gen.24.Haurietis aquas in gaudio de fonti-
bus ſaluatoris.Item fons aſcendebat de ter-
ra irrigans uniuerſam ſuperficiẽ terrę. Exo.
9.Moiſ.orante & manus ad cælum leuante,
ceſſauit grando, nec ultra ſtillauit pluuia.
Nota hiſto. Iacob.Helias orauit & nõ pluit,
& rurſus orauit,& pluit. In Trenis,inunda-
uit aqua &c.

De reſurrectione Chriſti.

CHriſtus decepit Diabolum, ſicut
hidrus Cocodrillum.Hidrus .n.
limo ſe inuoluit, deglutire a Co
codirllo, ſed illęſus cuſtoditur
in uentre eius, & reſoluto luto diſſipat uora
torẽ, & eo mortuo exit uiuus,ſic limo carnis
ueſtitus Dei filius,uentrem diaboli.ſ. infer-
num intrauit,infernum momordit,quia fo- M
ramen fecit dum liberauit electos, & diabo-
lo ligato quaſi eo mortuo,uiu⁹ exiuit,& glo-
rioſè triumphauit;claritatem corporis Chri
ſti glorioſi, & iuſtorum in reſurrectione oſtẽ
dit. Marcus.16. Dicens ualde mane uenerũt
ad monumẽtũ,orto iã ſole.Sequitur, uiderũt
iuuenem ſedẽtem in dextris coopertum ſto
la cãdida,& obſtupuerunt.Iuuenẽ uiderunt,
quia neſcit reſurrectio ſenectutẽ;Sedentem,
qa ceſſat oĩs labor in eis,nec languor,nec la
bor,nec ſeniũ. A dextris,qa reſurrectio nil ſi Sap.3.b.
niſtrũ recipit. Coopertũ ſtola candida ſigni- Mar.13.f.
ficans dotẽ claritatis,qa fulgebunt iuſti ſicut
ſol in regno patris eorũ hi qui amicti sũt ſtol
lis albis,qui ſunt,& unde uenerũt. Sed quid
eſt, qđ pręmittitur ualde mane orto iã ſole. Mar.17.f.
Si ualde mane, qũo orto iam ſole? Reſpõdet
Petrus Rauen. Non eſt ait erroris relatio,
ſed

A ſed rei geſtæ cælitus aperit ueritatem. Dixe-
rat ab hora 6.uſque ad horam nonam tene-
brę factæ ſunt.Ergo ſol qui propter q̃ Dño cõ
pateretur,abſceſſerat claritate,ut conſurgeret
Domino ante corpus occurrit,& qui vt ſuo cõ
pateretur auctori, ipſam meridianam mortifi
cauerat claritatẽ, ut cõſurgeret auctori ſuo re
ſurgenti,cunctis tenebris antelucanus occur-
rit ualde mane,quia tũc ſol, ut mane faceret,
manifeſtauit.Et qui ante fugerat, nũc ipſe no
ctem præuenit fugaturus, vt reddat luci nox
horas, quas terror Dominicæ paſſionis ſuaſe-
rat.Et Gaufridus in expoſitione huius lectio-
nis ſuper Marcum ſic ait, in ipſum uiſibilem
ſolem credimus, ſicut obſcuratũ ad exequias
morientis,ſic celeris ortum ad gloriam reſur-
gentis. Subtilitas corporis glorioſi oſtenditur
in eo, quòd ianuis clauſis intrauit ad diſcipu-
los,poſt reſurrectionem.Ioan.20. Cum de ter
ra obſcura per actionem ſolis generetur aurũ
B lucidum,& carbunculus,qui eſt lapis lucidiſ-
ſimus, non eſt mirũ,ſi de crinibus corporum
noſtrorum igne conflagrationis depuratis vir
tute diuina reformentur corpora noſtra luci-
da,clara,& peruia,cum de cineribus, & ſilice
ac lapide per actionem ignis uitrum clarum,
& perſpicuum generetur.Et ſicut terræ naſcẽ-
tia moriuntur in hyeme, & reuertente ſolis tẽ
perie renouãtur,ſic corpora noſtra,quantum-
cumque in puluerẽ ceciderint,in tãtũ renoua
buntur,& germinabunt.Quia iuſtus germina
bit ſicut lilium,& florebit in æternum &c. In
cuius figura.Num.17. Legitur uirgam in ta-
bernaculo germinaſſe. Apo.5. Ecce uicit leo
de tribu Iuda, aperire librum,& ſoluere ſeptẽ
ſignacu.eius &c.Quære expoſitionem in tabu
la Apocalipſis.Item dignus eſt Agnus qui oc-
ciſus eſt,accipere uirtutem, fortitudinẽ, & di-
uinitatem,gloriam,& honorem.Quære expo-
ſitionem Apo.Vidi,& ecce equus albus,& qui
C ſedebat ſuper eum &c.Expone totum de reſur
rectione Chriſti.Gen.28.Surges mane Iacob,
tulit lapidem,quem ſuppoſuerat capiti ſuo,&
erexit in titulũ. Iacob ſupplãtator,Chriſtus,
qui uicit Eſau.i.diabolũ uanũ,& rubeũ.Lapis
humanitatis.Caput deitatis. Lapidis erectio
humanæ naturæ exaltatio &c.Iud.16. Dormi
uit Samſon uſq; ad mediũ noctis, & cõſurgẽs
ſportauit ambas portę fores cũ poſtibus ſuis,
& ſera. Samſon interpretatur ſol eorũ,Chri-
ſtus ſomnus,ſõnus quies in ſepulchro. Porta
humanitatis.Ambæ fores portæ corpus & ani
ma. Poſtes utriuſq; incognitas partes corpo-
ris,& potentiarũ animæ.Sera ulterior unionis
indiſſolubilitas.De tẽpore,quia ſicut fuit Io-
nas in uentre cæti tribus diebus, & tribus no-
ctib⁹,ſic erit filius hominis in corde terræ &c.
Vnde dixerat,ſoluite templum hoc,& in tri-
bus diebus excitabo illud. Chriſtus probat de
corpore ſuo contra quattuor errores. Probat D
ipſum eſſe uerum,palpatione. Palpate ait, &
videte.Viuum,comeſtione.Obtulerunt ei par
tem piſcis aſſi,& fauum mellis. Glorioſum,cę
naculi ſubintratione,quia ianuis clauſis intra
uit ad diſcipulos. Vnde & idem cicatricum o-
ſtenſione. Videte manus meas,& pedes meos.
Illa reſurrectio Chriſti fuit cauſatiua,& exem
plaris noſtræ finalis reſurrectionis. Quia ſi
Chriſtus reſurrexit,& nos reſurgemus, & fuit
exemplaris noſtræ ſpiritualis reſurrectionis,
quòd poſt triduum contritionis,confeſſionis,
& ſatisfactionis, reſurgimus à peccato. Leo Leo.
ſuo rugitu ſuſcitat catulos mortuos, ſic Chri-
ſtus ſurrexit uirtute diuinitatis.Apoc. 1. Ego
ſum primus, & nouiſſimus, ſum uiuus, & fui
mortuus,& ecce ſum uiuens in ſæcula ſæculo
rum,& habeo claues mortis,& inferni.4.Reg.
7. Hæc dies boni nuncij eſt,uenite annuncie-
mus in aula regia:Si tacuerim⁹ ſceleris argue-
mur.Exo.9. Iã aduenerat dies tertius,& mane E
inclaruerat, & ecce cœperunt audiri tonitrua,
micare fulgura,nubes denſiſſima operire mõ-
tem,clangorque buccinę uehemẽtius perſtre
pebat. Iſta omnia completa ſunt myſticè in
Chriſti reſurrectione.

De Religione.

GEn.49. Iſſachar aſinus fortis uidit
terram,& ſuppoſuit humerũ &c.
quære 232.a.b. Item homo colli
gens ligna in Sabbato debet la-
pidari.quære 8. in lib.Num. 15. Et nota quo-
modo Chriſtus habitat in religione, quæ deſi
gnatur per cænaculum paruum, in quo erat
lectus,menſa,candelabrum, &cathedra,quã
illa Sunamitis præparauit, Eliſæo 4. Regũ. 4.
quære 56. De abundantia virtutũ,& honeſta-
te ſenſuum,& fuga malarum ſocietatum,quę
debet eſſe in religioſis, quod figuratum eſt in
crinibus Samſonis,Iudicum 16.Et in ſocieta-
te Dalilę.Quære 13. a. b. in libr.Iudic.Quod F
religio eſt hortus clauſus,cultus,amenus, fœ Religio.
cundus, floridus, Quære 11. a. quòd religio
comparatur deſerto,& ſolitudini propter mul
ta.Quære 23.a.a. in Luc.in libr. Numer. De
conſolationibus ſpiritualibus, quibus boni
religioſi recreantur. Quære 28.in Exod.& in
primo Regum. Quomodo religioſi ſunt ebrij
deuotione,ſicut Apoſtoli recepto Spiritu ſan- Ebrius.
cto.Quære 29.in Matt. Item nota de conuer-
ſatione, deuotione, oratione religioſi, illud
Apoca. 8. Stetit Angelus iuxta aram tem-
pli habens thuribulum, quære 29. b. 33. b.
De deuotione & contemplatione religioſi.
Surgam, & circuibo ciuitatem, per uicos,
& plateas, quære 30. b. Et de hoc, quære
in tota tabula de deuotione. Et de contempla
tione, & de anima deuota. Quomodo reli-
gioſi debent contemnere mundana, figuratũ
eſt

est in Paulo, qui apertis oculis nihil uidebat, & tribus diebus nō manducauit, neque bibit. Quære 30.in Actibus. Item quòd religiosus mente,& corpore debet de mundo exire,quia uxor Loth,quia respexit retro conuersa est in statuam salis.Et filij Israel,quia Mãna deserti fastidierunt,& cibos Ægypti,quos dimiserãt, appetierunt mortui sunt in sepulchris cōcupiscentię,nec intrauerunt terram promissionis. Quære 1.b.Item.50.a.a.In Gen.Et nota de austeritate uestium,& contemplatione religiosorum.Quære 32.in Exod.in Gen. Et nota, quomodo bonus religiosus meret beneficia Christi. Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni,&c.Quære 36.b.in Gen.Item 72.a.Quomodo religiosus mundum fugiēs videt scalam Iacob,& Angelos ascendentes,& Dominum innixum scalæ.quære 36. b.in Gen.Religiosi seruantes tria uota figurantur per Petrum, Iacobum,Ioannem,hi in monte perfectionis cum Christo ascendētes, gloriam Domini uident, leuantes oculos solum Iesum uident. quære 37.a.in Mat.Et de eodem, 56.a.in Exod.Et nota contra religiosos, qui appetunt dignitates, quia ficus, uitis,oliua,nóluerunt deserere dulcedinem suam, ut inter ligna promouerentur. Quære 38..a. b. Quod religiosi debent portare Thau in fronte crucem Christi in operibus ostendere, alias maiorem pœnam merentur, quàm alij. Quære 43. b..in Ezech. Quod religio est domus uiri sapientis fundata supra petram, nec cadit impulsu pluuiæ, uentorum, aut fluminum. quære 45. b. in Matt. Item 113. a. Quod religiosi de temporalibus non debent accipere, nisi solam sustentationem naturæ, unde non genuflexo, sed sola manu lambunt aquas.quære 46.b. in margine. Quod Deus prouidet de necessarijs, sicut fecit filijs Israel in deserto, bonis religiosis, quære 47. a. in Cant. De conditionibus,& delitijs spiritualibus religionis, qui figurantur Num.24.Quam pulchra tabernacula tua,o Iacob,ut ualles nemorosę, ut horti irrigui,quære 59. a. Quomodo religiosi,& maximè nouicij debent sibi cauere a tentationibus,& uarijs periculis conscientiæ, quære 49. b. in Deuter. Quod illi, qui in religione bene incipiunt, & postmodum efficiuntur indeuoti,& carnales,& male finiunt, designantur per illam statuam Dan.2. cuius caput aureum,&c.quære 52.b. b. Et nota,quòd de religiosis male ordinatis,& de prælato non corrigente intelligitur illud Prouerb. 24. Per agrum hominis pigri transiui, & per uineam uiri stulti, &c. Quære 55. a. Quomodo, & quare religio comparetur arbori, & quæ sunt illa, quibus proficit religio, & quibus destruitur,quære 56.a.per totum. Religio figuratur per hortum regis Assueri, in hoc iussit conuiuium præparari, quod regio cultu insitum erat. quære 56. a. Et nota,quomodo aliqui intrant religionem, postea cum uxore Loth, conuertuntur retro,mittentes manum ad aratrum,& aspicientes retro,&c.quære 61. b.in Ezech.Et nota modum quo debet uiuere religiosus,peccata plangere, & se in bonis operibus exercere, quære 69. in b. 2. Regum, ubi dicitur, quòd Dauid ascendebat per cliuum oliuarum flens,&c. Nota quomodo religiosus tarde,circumspecte,honeste,debet loqui,q̄re 71.p totū. Religiosus dēt nutriri. Mãna cęlesti in deserto religionis.Quære 75.a. in Num. De charitate,& unitate, quam religiosi debent inter se habere, quære 84. in Actu. Sicut differt aurū ab auricalco,sic status priorum religiosorum a modernis, quære 84. a. in Naum. De statu modernæ religionis,quia erunt signa in sole,& luna, & stellis. Quære 84.b.in Luca, quia religiosi figurantur per lignum uitę in medio paradisi,& quomodo uia ligni uitę debeat custodiri,Quære 91.a.Vel lignum,&c.De seruanda sobrietate,uitanda superfluitate cibi, & potus, & uestitus in religione, quære 102. b. in Leuiti. Ibidem in Deuter. & per totum.Idem 104.a. & nota &c. quia religio est ciuitas uallata, munita, secura, & quomodo debet regi, & quomodo est destructa.Quære 115.b.in Actibus, & 174. a. in Lucam, quia religiosi debent fugere mundum,& eius delicias, & in austeritate uiuere, quod designat fuga Eliæ à facie Iesabelis, quando obdormiuit sub Iunipero, quæ est arbor aculeata, & comedit panem subcinericium cum aqua, quære 122. b. in 3. Reg. Quia religiosus figuratur per Samsonem, & eius crines, & quomodo debet fugere Dalilam. Quære 127. a. in libro Iudicum. Samson, qui interpretatur sol eorum, est religiosus datus alijs in exemplum, qui deceptus a Dalila carnali,aut mundana concupiscentia, uel alicuius mulieris familiaritate mala, amittit septem crines uirtutum cardinalium, & theologicarum, quo facto, spiritus Domini recedit ab eo, capitur a Philisteis, id est dæmonibus, excæcatur, & molam ex peccati consuetudine trahit.De illis,qui iuuentutem dant mundo, & similam senectutem, & furfur Deo. Quære 129.a. in Ioan. De uarietate diuersorum officiorum in religione,quia sicut in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, sic in religione, & in quadriga Domini erant quattuor animalia. Aquila lectores,& contemplatiuos, Leo prælatos, Bos officiales, Homo procurantes negocia,quære 139.b. & sicut in cythara &c. Religiosi designantur per crines Nazareorum, & per crines Samsonis, quære 111. in Cantic.

Item

Item de illis,qui indeuote orant,& dicunt diuinum officium,qui non habent thuribulum aureum,Quære 140.b. Sed timendum. Quia unitas, & ordinatio religiosorum designatur in malo grauato,Quære 140.a.Quòd sicut dominus in deserto filios Israel pauit,direxit,protexit, sic facit religiosis, Quære 45. in Exod. 16. Quomodo Diabolus insidiatur & tentat religiosos 146. a. Lepusculus, Quomodo religiosus debet ad nutū obedire 146.a. Quid debet religiosus meditari 148. a. De religiosis, qui appetunt promotiones ad dignitates.Noluit ficus, & uitis,deserere dulcedinem suam, ut inter ligna promouerentur. Quære 156.b. in lib. Iudi. Quod Ioannes Baptista in statu cibi, uestitus, ueritatis, & fame designat religiosum,Quære 175.a. in marg. De murmure religiosorum ex austeritate pœnitentiæ, & quomodo Deus promittit eis consolationem 175.b.in Exod.Quod religiosi sunt in religione, & mundo, ut stellæ in cœlo: & quomodo habent conditiones stellę, Quære 154.b. 73. a. 3. b. Quod religiosi designantur per illa quattuor animalia, Ezech. 1. Quia ut habeat faciem Leonis, pro peccatis terribiliter rugiendo, Hominis benigne, & humane ac rationabiliter cum aliis conuersando, Bouis in officiis fortiter laborando, Aquilæ subtiliter cœlestia contemplando. Act.9. Surgens Paulus de terra apertis oculis nihil videbat. De terra surgit, qui mentis affectibus contemnit terrena. Apertos habet oculos, quia tota mentis intentione iugiter cœlestia contemplatur: nihil videt,quia nihil habet, nec habere vult, uel in proprio,uel in communi. Gen. 28. Vidit Iacob scalam &c. Iacob, qui de terra sua exiuerat,& dormiens usum sensuum non habebat,est religiosus. Scala religio,cuius sumitas tangit cœlum per desiderium, & conuersationem, quia dicunt nostra conuersatio in cœlis est, cui est dominus innixus per specialē protectionem, prouisionem, directionem, in qua descendunt Angeli ad eorum consolationem, & ministrationem, & ascendunt ad orationem, oblationem, & exauditionem. Gen. 35. Surge Iacob, & ascende in Bethel, & habita ibi. Iacob supplantator, Bethel domus Dei,quasi dicat, si tu perdidisti pœnitentiam, & adolescentiam in sęculo,non perdas saltem iuuentutem aut senectutem, immo si Diabolus decepit te a parte superiori, supplanta eū a parte posteriori. Religio autem domus Dei est, quia solum habet Deum prouisorem. Non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cœli 3.Reg.17. Dixit dominus ad Eliam Coruis præcepi, ut pascant te, quia enim obediebat superiori suo: ideo inferiora animalia siluestria obediebant ei. Abstinentia religionis figurata est in Elia 3.Reg. 19. Quia sub Iunipero arbore aculeata, per quam designatur pœnitentia, & disciplina religionis,dormiebat. Panem subcinericium comedebat, aquam bibebat, & quadraginta diebus, & noctibus,id est toto tempore ambulabat, & proficiebat usque ad montem Dei Oreb id est ad mensam cœlestis patriæ. Vbi pro pane subcinericio, datur visio humanitatis: pro potu aquæ, gustus diuinitatis. Item abstinentia religiosorum, & obseruantia trium votorum, designatur in tribus pueris, Daniel. 1. Quos Deus repleuit sapientia, & liberauit de camino ignis, sic abstinentes religiosos de camino omnis tentationis. Mali religiosi cum sint Angeli Sathanæ, transfigurant se in Angelum lucis, nam sunt sues immundicia, canes malicia,vulpes astutia,volucres inani gloria simulantes sanctitatem. Apoca. 2. Angelus Smirnæ Ecclesiæ scribe: Scio tribulationem tuam & patientiam tuam:quia blasphemaris ab his qui dicunt se esse Iudæos,& non sunt, sed sunt ministri, & serui Sathanæ nihil horum timeas quæ passurus es. Smirna interprætatur canticum eorum, pauperes designat religiosos, qui per detractionem ueruntur in quorundam prouerbium, & canticum, secundum illud Hiere. 20. Factus sum in desiderium omni populo canticum eorum tota die, quos confortat Spiritus sanctus, ut patienter se habeant in tribulatione,& persecutione. Flagellat enim aliquando dominus bonos per malos, ut boni purgentur, & probentur temporaliter, & mali puniantur æternaliter. Exemplum de tribus pueris in camino ignis, sic enim pius pater verberat filium, ut corrigatur, & post verbera,filium sibi dulciter reconciliat, & virgam in ignem proiicit. Sic filij Israel peccatis suis exigentibus per iniquos Principes olim flagellati sunt, quibus tandem interfectis, filij Israel domino reconciliati sunt. Religio designatur per arcam Noe, in qua pauci saluantur, ne pereant in diluuio peccatorum, quòd iam inundat super omnes montes, super omnes status,Principes, & Prælatos. Et est de lignis complanatis, de fratribus bene morigeratis, linita interius, & exterius bitumine charitatis. Et figurantur per Arcam domini, in qua erant Vrna cum Manna, Virga, & Tabulę testamenti, quia in religione est Manna cęlestis contemplationis, & consolationis, quo reficiuntur, Virga correctionis, & disciplinę, duæ Tabulæ noticię scripturarum.Ioan.2.Nupriæ factæ sunt in Cana Galileæ &c.Istę nuptię fiunt in ingressu religionis inter fratrem,& religionem. Ibi est Iesus,mater eius,& discipuli eius, quia eorum vitam religiosi imitantur, ibi conuertit dominus aquam in vinum,quia oīs austeritas cōuertitur in consolationē spiritualē.

Iud. 9. b.

Religiosus.

Hipocrita.

Apoc. 2.b

Videre.

Phil. 3. d.

Aetas.

Abstinentia.

Aliqui

G Aliqui designantur per Zacheum quia nolunt videre Deum, & ei seruire, sed quia sunt pusilli caritate, & quia turbantur solicitudine temporalium, non possunt videre Iesum, nisi ascendant in arborem Sycomorum, quæ designat religionem, Quære 32.a. 53.a.56.b. Luc. 19. Ascendit Zacheus in arborem Sycomorum, vt videret Iesum Zacheus statura, & merito pusillus est, vit temporalibus deditus, quia vt dicit Ambrosius super isto verbo, & legitur in dedicatione Ecclesiæ. Nemo in terra constitutus potest Iesum videre. Arbor, quam debet ascendere, qui Iesum vult videre, est religio, quæ dicitur Sycomorus, id est siccans amorem carnalem, & temporalem. Et dicitur ficus fatua, id est dulces fructus proferens meritorum, quæ tamen fatua a mundanis hominibus reputatur. Quære de religione in tota tabula de pœnitentia. Et nota de religiosis 172.b. in margine. Apo. de pœnitentia religio

H sorum, Quære 59.b. in margine. Ezec. 9. Nume. 11. cum descendisset ros, descendebat pariter Mãna. Castra filiorũ Israel religio, in qua ordinata sunt oia, in quib. est Angelorum custodia. Ros aũt nunq̃ dscendit, nisi qñ tempus est serenum, nõ nimis calidum, nec nimis frigidum, & ita de aliis: quia diuina cõsolatio ad religiosos non descendit, si sunt calidi per auariciam, frigidi per accidiã, humidi per carnalitatem, sicci per indeuotionem, & vanitatem. Nume. 24. Quam pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Israel, vt valles nemorosę &c. Quere 49.a. 74.a. Gen. 43. Attollens oculos Ioseph, vidit Beniamin fratrem suum: talis compassio, & misericordia, & remissio iniuriarum dẽt esse inter clericos. Exo. 27. Præcipe filiis Israel, vt afferant tibi oleum de oliuis, purissimum, ac lucidum. Religiosi, qui sunt filij Israel oleum purissimum, & lucidissimũ Christo afferunt, qñ nõ est in corde vanitas, nec in

I ore temeritas, nec in ope iniquitas, nec in habitu duplicitas, sed signato signũ proportionaliter concordat: dẽt assimilari colũbę portãti ramũ oliuę ad arcã, non assimilari coruo insidiãti cadaueri carnali. Vel fm aliã litterã intercepto aqs cupiditatis. Ge. 37. Vide si tunica filij tui sit, an non habitus religionis tunica, vita est Christi; & cõtẽptũ mundi repręsentans, sed tunica talaris Ioseph, in qua filius cognoscitur, est cõuersatio finalis, quasi intincta fuerit sanguine mortificationis, cognoscitur, q̃ est verus filius Iacob. s. Christi, & Beati Francisci. De illis qui turbant religionem, & pacem, Gen. 49. Symeon, & Leui, fratres, vasa iniquitatis bellãtia, in consilium eorũ non veniat aĩa mea. In voluntate sua suffoderunt. Sequitur; Maledictus furor eorum, quia pertinax, & indignatio, quia grauis, quia tales mali fratres ex indignatione, & pertinacia facientes occulta consilia, rumpunt murum vnitatis per scis-

K suram diuisionis. Mat. 2. Obtulerũt ei aurum, Oblatio.
thus, & myrrhã. Aurum hẽt naturam incorruptionis, Thus inflammationis, Myrrha cõseruationis. In auro caritas ignita, & perpetua, in thure oratio deuota, & assidua, in myrrha cõpassio mutua, quæ est vnitatis conseruatiua designatur: hæc tria debẽt religiosi Christo offerre. Quære de religiosis in tota tabula de oratione, & in tabula de deuotione. Mat. 19. Ne- Temporalia.
mo est, qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut agros ꝓpter me, qui non accipiat centies, & in futuro sęculo vitam æternam, quia ad litteram pro vna matre dimissa in sęculo, decem pauperes multas matres inueniunt spirituales ꝓ Christo, q̃ eis affectuosius se exhibent, quã si essent matres carnales, & in vnũ reficiuntur iocunditate cõscientiæ, deliciis gratiæ, primiciis Spiritus sancti, donec exuberet torrens voluptãtis, flumen leticiæ, gaudium plenum æternæ L
glorię, quia filiis Israel nõ defecit Manna dulcedinis, donec venirent ad terram promissionis 3. Reg. 18. Abdias abscondit Prophetas in speluncis & pauit eos aqua, & pane. Abdias Christus, Prophetę religiosi, Spelunca, in qua absconduntur a sagitta volante in tenebris &c. est religio: panis, & aqua, religiosorum abstinentia. Exemplum de Elia qui pane subcinericio, & vasę aquæ fuit confortatus vsque ad montem Dei Oreb. Sed quando Prophetæ exeunt de spelunca, & intrant mundum, exponunt se morti, & 1. Re. 20. Dixit Dauid fugiẽs 1. Re. 20. a
Saul, dimitte me, vt abscondar in agro. Dauid religiosus, Saul ipsum persequens Diabolus, ager religio, qui foditur per peccatorum contritionem, aratur per corporis mortificationẽ, seminatur per boni propositi conceptionem, fructificat per meritorum, & bonorum operum accumulationem. Et Ruth 3. Lauare, id Ager. Ruth 3. a.
est lauare, & vngere, & induere cultioribus M
uestimentis, & abscondere in area. Area est religio, in qua purgatur triticum: Lotio pertinet ad uitæ uetteris depositionem, Vnctio ad deuotionem, Vestium indutio ad uirtutum acquisitionem, Absconsio ad secularium negociorum euitationem.

Genes. 29. Profectus Iacob uenit in terram orientalem, uiditque puteum in agro, & tres greges ouium accubantes. Iacob supplantator, derelinquens mundum, habitans in tabernaculis, non curans de uenatione mundi, religiosus est. Terra orientalis religio, in qua oritur lux gratiæ, quia ubicunque habitant filij Israel lux est, uel terra oriẽtalis Ecclesię. Ager religio puteus deuotio. Tres greges accubantes præsidentes, legentes, ministrantes. Iste est ager, ad quem ua- Exo. 13. d
dit Ruth, in quo colligit spicas, quæ cadunt de

A de manibus metẽtium. i. exempla perfectorũ uirorum. Item cũ Axa, scilicet pœnitente anima obtineamus a Caleph. i. Christo irriguũ superius. i. abundantiam lachrymarum pro desiderio cœlestis patrię, & irriguũ inferius, pro peccatorum remissione. Hinc est quòd in diluuio, quo mundus purgatus est, aquæ fluebant a parte inferiori, & superiori. in qui
Timor. busdam est timor seruilis, qui timent sibi necessitatem futuram, si intrent religionẽ, contra quos Eccle. 39. Confirma uerbum, & fide liter age, & omni tempore inuenies, quod tibi necessarium est. Cõfirma uerbum. i. quòd pręponis in corde, scilicet religionem intrare, exequere opere, & inuenies, quod tibi necessarium est. Vnde Petrus Rauen: Quis rex deuotis militibus non procurat debitam annonã? Quis Dominus, fidelibus suis iusta cibaria non ministrat? Quis pater non dat filijs suis exemplũ, quia Deus pauit filios Israel Manna in deserto, & Abacuch portauit
B prandium Danieli in lacu leonum, & corui ministrabant carnes mane, & sero Helię, nec est manus Dñi facta inualida, ut istis, uel alijs modis suos fideles seruos non possit pascere. Si ergo nobis Deus rex est, & Dominus, & pater, quid negabit stipendijs suis militãs? Derogat miles regi, si suis uiuit sumptibus. Dominũ seruus accusat pro se sollicitus filius culpat superstitem patrem. Noli ergo o homo exacerbare Deum pro te taliter cogitando, quia & iustitia regnantis, & studio dominantis, & affectu generantis in se totã recipit tui similitudinẽ. Et nota de carnalitate, & amore parẽtũ aliquorũ religiosorũ qui assimilãtur filio Sunamitis. 4. Reg. 4. Moriũtur inter genua matris plus affecti circa carnalem cognationem, q̃ ad patrẽ spiritualẽ, uel ad suam religionem: quia generatio peruersa est, & infideles filij. Non enim propter hoc deberent intrare religionem. Dicitur e-
C nim 1. Reg. 6. Ibant uaccę in directũ pergentes, & mugientes, nec declinabant, neque ad dexteram, neque ad sinistram. Hugo de sancto Victore, uaccę pergẽtes, & mugientes recto itinere uadunt, quando fideles ad cælestem patriam tendunt, & pro his quos carnalis affectus in hoc mũdo obligat, mugitum compassionis edunt, qui nec propter passionem a recto itinere declinant. Nec propter itineris propositum a mugitu compassionis cessant. Pri. Esdrę. 3. Filij Iuda. quasi uir unus instabant super eos, qui faciebant opus in
Opus templo Dei. Opus in tẽplo Dei faciunt, qui in religione seruiũt qui bene, quasi uir unus
Charitas. Act. 4. g. seruiunt. Quia multitudinis credentiũ erat cor unum, & anima una, habentes unitatem conformitatis ad Deum. Qui adhæret Deo unus spiritus est integritatis ad seipsum, ut caro obediat spiritui, & sensualitas rationi, D
quia unus accipit brauium charitatis ad proximum uocati in uno corpore grati estote. Ecce quã bonũ, & quàm iucundum, habitare fratres in unum. Nota illa contra Deum, & religionem, de qua Psal. 2. Principes conuenerũt in unum aduersus Dominum, & aduersus Christum eius. Sed illã, de qua Cant. 4. Vulnerasti cor meum soror mea spõsa, in uno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui: unitas oculorũ est uanitas rectorum, & prelatorum, qui regũt, & prẽuident pericula Prælati.
religionis, unitas crinium est unitas subditorum, qui stãt simul in quadam honesta, & distincta multitudine, qui cor Iesu uulnerant, quando honestè, & pacificè, & cõcorditer in bono uiuentes, Domino famulantur, & sic ad cor Iesu intrãt. Prim. Esdrę. 1. Vasa aurea, & argẽtea protulit Cirus in templum ad ornamentum templi. Vasa, in quibus bibitur, sunt religiosi, quibus populus instruitur, & cum quibus haurit aquas sapientiæ salutaris. Aurea per precium sapientiæ, argentea E
per sonitum bonæ famæ. 1. Macha. 4. Fece- 1. Macha. 4. f.
runt uasa noua sancta, & intulerunt candelabrum, & altare, & mensam in tẽplum, & ornauerunt faciem templi coronis aureis. Lumen candelabri, doctrina uerbi. Altare incẽsorum, deuotio orationum. Mensa scripturæ memoria, quę omnia debent esse in religiosis. 1. Esdrę. 3. Seniores qui uiderant templũ, quod erat in oculis eorum flebant uoce magna, quia seniores, qui uiderunt antiquum statum religionis, quando fratres erant igni Religio.
ti chraritate, lucidi honestate, feruentes oratione, & deuotione, pallẽtes mortificatione, & modo uideãt cõtraria, illi gemũt, & dolẽt.

Nota quomodo religio dicitur hortus deliciarum, de quo in Can. Descendi in hortum meum, ut uiderem poma conuallium, id est humilitatem religiosorum Ecclesi. 2. Feci hortos, & pomeria, & conseui ea omni F
genere arborum, id est diuersis uirtutibus. Hortus.
Quia inueniuntur isti horti clausi regularibus disciplinis, plani sine offendiculis, & scãdalis, culti asperitate, spaciosi charitate, fæ- Hortus.
cundi bona operatione, irrigui deuotione, Ager.
ameni contemplatione. Et ideo non est mi- Vinea.
rum si boni fratres delectentur in religione, sicut mali exeunt de religione non potentes tolerare odorem uirtutum, sicut bufones, & animalia uenenosa exeunt uineam quando incipit florere, quia nõ possunt odorem tolerare. Ezec. 36. Terra illa inculta facta est uelut hortus uoluptatis, qa qui prius in sęculo erant sine cultura disciplinę, & morum dum sunt in religione abiectis uepribus uiciorum, & urticis tentationum incipiunt germinare flores uirtutum. Esa. 51.

Ponunt

G Ponunt desertũ eius, quasi hortum Domini. Comparatur autẽ Regio quadruplici horto, horto olerum cõparatur propter misericordię dispensationem, quæ habenda est ad infirmos. 3. Reg. 21. Da mihi uineam tuam, ut faciam hortum olerum. Iste autem hortus nõ est multum dilatandus, ne extirpetur uinea, & multiplicentur olera, alioquin timẽdum est ne morientem in agro comedãt
Ager. aues, & morientẽ in ciuitate comedãt canes; ager mundus; ciuitas, religiosorũ unitas, ex-
Vinea. tirpatur ergo vinea, & multiplicãtur olera, quãdo superbia dicitur uirilitas, & multiplicatur carnalitas, qñ gulositas dicitur esse ĩfirmitas. Sed qui hoc facit in mundo, uolucres, id est Angeli puniunt eos, qui uero in religione, canes, id est prelati: Canes custodes debent latrare, & mordere; & si in religione nõ cõueniat extirpare penitus olera propter in
H firmos, non tamen extirpetur uinea pro oleribus pp sanos, ne religio fiat ille hortus, in quo a falsis Iudeis crucifixus est Dominus.

Comparatur etiam religio hortu nucum, propter amaritudinẽ pœnitentię, & obseruãtiam regularis disciplinæ. Can. 6. Descendi in hortũ meum, ut uiderem poma cõualliũ, & inspicerem si floruerũt mala Punica, &c. In amaritudine nucis disciplina in presenti, q̃ nõ est gaudij, sed meroris. Vnde anima religiosa debet habere amaritudinẽ corticis, in pœnitentia, soliditatẽ testæ, in actione firma, saporem nuclei, in meditatione deuota.
Nux. Hæc enim tria sunt in nuce una, & hæc tria sicut Lazarus Martha Maria in domo una. Poma cõuallium fructus humilitatis uineę, affectiones charitate fragrantes, flores earũ, quos inspicit, qui intuetur cor interna gaudia primitiæ, & presagia futurorũ. Germinãt mala Punica cum ex feruore, non uicio, pro
I deunt uirtutum quædam germina, quę tunc germinauerunt cum fructum fecerũt. Eccle. 24. Rigabo hortum plantationum meatũ, & inebriabo partus mei fructum. Comparatur etiam religio horto pomorũ, propter ordinẽ
Cant. 4. d. obedientię. Canti. 4. Hortus conclusus soror
Hortus. mea sponsa, hortus conclusus, fons signatus, emissiones tuæ paradisus malorum Punicorum, cum pomorum fructibus. Hortus conclusus in claustro inclusus, fons signatus arra Sancti spiritus in signum gloriæ futuræ præuentus, uel hortus conclusus bis dicitur, contra lasciuiam carnis, & auariciã mũdi, fons signatus contra nequitiam Diaboli. Vel bis dicitur hortus clausus, quia corde
Sensus. debet esse clausus, ne uadat uagãdo, & intret
Clausio. mors per fenestras sensuum si inuenerit apertas, & mentẽ, ne tentationibus pulsantibus
Io. 20. c. aperiat. Sic clausi erant Apostoli propter metum Iudęorũ, sic sancta Iudith cum puellis suis. i. cum sensibus clausa, in superiori cœnaculo morabatur. Ideo uicit Holofernem: sic clausi Apostoli Spiritum sanctũ receperunt. K De tali horto clauso procedunt emissiones malorũ Punicorum, cũ pomorũ fructibus, malum unum ex multis granis iucunditatẽ designat, quæ est in amore fraternitatis, quæ procedit ex diuina dilectione. Et additur cũ pomorum fructibus. Poma sapida & odorifera quantum ad spiritualem refectionẽ sũt bona exempla. Vnde Can. 1. Omnia poma noua, & uetera. i. sanctorũ noui, & ueteris testamenti exempla, dedisti mihi in scriptura.

Comparatur etiã religio horto aromatũ Hortus.
propter dulcedinem sapientiæ: Can. 6. Dilectus meus descendit in hortũ suum ad areolã aromatũ, ut pascat in horto, & lilia colligat: areola aromatũ, quæ est in horto religionis, appellatur diminutiuè ab area, propter professionem humilitatis. Ibi. n. est reperire
L presentiam dilecti, infanciam eius in obseruantia silentij, pannos eius in habitu humili, cuius presepium in lecto duro, & uili, Fœnum in grossioribus cibarijs, & bestiarijs potius, quàm humanis. Areola aromatũ cuius odor redolet in cœlo, & in terra est humilitas orationis, ibi pascitur inter lilia, pp splendorem intellectus, & abundantiam spiritualis cognitionis, unde in eodẽ Genę illius sicut areolę aromatum cõsitę a pigmentarijs: Genę enim sunt congregationes eorum, quã oĩa pp Christum reliquerunt, & uarijs uirtutibus fragrant, hæc dicuntur sicut areolę aromatum pp abundãtiã spiritualium carismatum consita pig. i. magna diligentia, & cautela elaboratę a prælatis, qui norũt fodere, glebas, confringere, purgare, rigare, quæ sunt actus sapientiæ. Et ideo non inueniuntur in tali horto urticæ pungentes, non cicutæ uacuæ, & uenenatæ, non fętida quædam germina malorum morũ, non uepres pungẽtis di-
M scordiæ, uel detractionis, uel litigij, non grana uacua, uel sola palea cum benè cõsitus est hortus, & euentilatę areolę, quo cõtra Prou.
Hortus. 24. Per agrum hominis pigri trãsiui &c. Nota ergo quòd in horto olerum necessaria est temperantia, ne medela excedat modũ, & in discretio dispensationis fiat occasio dissolutionis, & carnalitatis: In horto nucum necessaria fortitudo, in horto pomorum iusticia, in horto aromatũ prudentia. Quomodo religiosus debeat deuotè dicere diuinũ officiũ, quære in tabula de diuino officio; uel dic q̃ debet officium deuotè dicere propter Ange
Psal. 67. f. lorum presentiã, & Dei reuerentiã, quia præ
Officium diuinum. uenerunt principes. i. Angeli coniuncti psallentibus deuotis animabus, in medio iuuẽcularũ tmypanistriarum, quę tympanum oris, & cordis concorditer psallant coram Deo:

Ideo

A Ideo cum psallimus, & oramus, Deum prę oculis habeamus, & Angelorũ præsentiã consideremus, amplectamur reuerẽtiam, uereamur offensã, emulemur gratiam. Neę. 1. Di-
Oratio. xit Neęmias. Domine fiant aures tuæ auscultantes & oculi tui aperti, ut audias orationẽ serui tui, quam oro ego hodie coram te die ac nocte pro filijs Israel seruis tuis, alioquin cum tu in conspectu Angelorũ debeas psallere, si taces, si non aduertis, quod dicis, si uerba dimidias, aut corrumpis, aut interrumpis timere debes, ne proferat Dominus cõtra te
Hier. 8. c. illud: Attendi & ascultaui, nemo quod bonũ est loquitur. Deut. 33. In persona religiosi. Dixit Leui patri suo, & matri suæ, nescio uos, & fratribus suis, ignoraui illos, hi custodierunt eloquim tuum, & pactum tuum seruauerunt, benedic Domine fortitudinem, & opera manuum illius suscipe.

Et nota quòd de pueris uolentibus intra-
B re religionẽ ait Dominus parẽtibus, & ami-
Io. 14. d. cis ipsos retrahentibus. Sinite paruulos uenire ad me, talium enim est regnum cœlorum, & ipsi debent parentibus dicere illud: Si dilig eretis me, gauderetis utique, quia uado ad patrem. Eccle. 50. Quasi hortus refulgens in ter nebulas glorię. i. quasi flos rosarum in diebus uernis, & quasi lilij aquæ sunt in trãsitu aquarũ. Quęre 84. Flumen inquietatur ex motu continuo & pluuia & uentorũ impetu. Matt. 7. Descendit pluuia, uenerunt flumina, flauerunt uenti, & irruerunt in domũ
Cor. fundatam supra arenã, & cęcidit. Cor enim habens intentionem ad infructuositatem tẽporaliũ, modo inquietat, &c. Quære 52. a. in Mat. Iacob. 5. Glorietur frater humilis &c. Hoc dicit ad consolationẽ religiosorum, qui gloriantur in cõscientijs, eo quòd omnia dimiserunt propter Deũ, & assecuti sunt perfectionis statũ sequẽdo perfectiori modo Chri
C stum unde Augustinus de bono coniugali: Bene fecerunt mulieres, q̃ sequẽtes Christũ eidẽ de suis facultatibus ministrabãt, sed melius, Apostoli, qui oĩa reliquerũt, ut Christũ
Misericordia. expedientius sequerẽtur. Per duplicẽ mĩam temporalem, & spiritualẽ frater debet subuenire, exemplum de gruibus, qui alternatim uigilant, pro se inuicem habentes sollicitudinẽ, disponunt uigiles, de nocte explorãt alię, ex qua parte tententur insidię, præcedit una alias, & per uices suscipiunt uigilias. Gene. 19. Est ciuitas hic parua, ad quã posũ fugere, & saluabor in ea. Ignis enim carnalis, & æternæ concupiscentiæ totum fęre depopulauit, ideo de hoc igne inquit Bernardus; Mira abusio, domus ardet, ignis instat a tergo, fugienti prohibetur egredi, euadẽti sua detur regredi, & hoc ab alijs, q̃ in medio positi sunt, immo, qui obstinatissima quadã dementia inde exire nolũt. Quęre in tabula de D diuitijs, paupertate, qũo religiosi se debeat habere ad ista. Lucę. 19. Videns Iesus ciuitatem Hierusalẽ, fleuit super illã: Sequitur cau Ecclesia.
sa, quia circundabũt te inimici tui uallo, & Ciuitas.
ad terrã prosternẽt te, hoc dr̃ de moderna ecclesia, uel de religione: quia q̃ cælestis erat origine, facta est terrenę cõuersationis Dñi, tota innititur terrenis. Ex hac auaritia sequitur discordia: Hiere. 6. Effundite circa Hierusalẽ aggerẽ, oĩs calumnia in medio eius. Filioĩs fode parietẽ circa Hierusalẽ, scrutare eã in lucernie, & uidebis in ea abſominationes maiores, qm̃ hinc suscitãtur friuolę quęstiones, uexationes, sequuntur appellationes, exceptiones, dilactiones, ut hodie pateat, quòd omnis calumnia est in medio eius. Qũo religio est ciuitas, Quære 84. b. in Luca. Et de religione quęre in tota tabula de ecclesia.

Ezec. 1. Vbi erat impetus spũs illic gradie
E bantur, nec reuertebantur cũ ambularent: Quidã enim ad impetum Sancti spiritus cõuertũtur, sed postmodũ negligẽtia & desidia resoluti, cum parum profecerint, in culpam pristinã ad secularẽ statum, & ad uomitũ reuertũtur cũ uxore Loth, quę respiciẽs retro, in statuã salis cõuersa est, nesciẽtes q̃ nemo mittens manũ ad aratrũ, & aspiciens retro, aptus est regno Dei. Non sic sancta animalia, quia ibant ubi ea ducebat spiritus, nec reuertebantur cũ ambularent. Matthæi 10. Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut colũbę: Serpens in arctã cauernã intrãs in centralẽ se redigit paruitatẽ, & in puluere uiliter pascitur. Colũba ad lacũ exiens, se Columba
uolando dilatat, & grano puro uescitur: Sic religiosus cũ intrat intimum cõscientię suę, humiliatur, & fragilitatem suam meditatur, cum autem ad alios uidendo exit, charitate dilatatur ad eos, non assumens, uel incorporans sibi aliorum defectus, sed semper ali-
F quod bonum inuenit in proximo, quo reficitur, & quod imitatur. Noli ergo temere alterum iudicare, sed diligere, & bona eius eligere, & te intra te prudenter circumspicere. Gene. 8. Cum nõ inuenisset colũba, vbi requiesceret pes eius, reuersa est ad arcam: Colũba, aĩa deuota, quæ in mũdo fluctuanti nõ inuenit, vbi requiescat, pes, sui affectus, ideo reuertitur ad arcam religionis, in qua est securitas & qes. Luc. 5. Relictis oĩbus secuti sũt Ie Relinque
sũ: Sic religiosi debẽt oĩa dimittere, s. parẽta- re.
les affectus, mũdiales strepit°, curiales tumultus, uolũtarios motus debẽt relinquere, exercicia corporalia ĩ sui cõuersiõe, bona tpalia ĩ sui cõuersatione, corpa ĩ sui mortificatione, & obediẽtiæ executione. Prou. 27. Sicut auis trãsmigrans de domo sua, sic uir, q̃ relinquit domũ suã, auis aũt, quę derelinquit nidũ suũ

& expo-

G & exposuit bestijs. Oua quę posuit, & homo, qui relinquit religionē, & claustrū, ubi est locus quietus animā perdit, merita, quæ cōgregauit. Moiſ. postq̃ vidit rubū ardentē dimissa Ethiopissa, quia nigra erat, soluit calciamentum de pedibus, & accessit, ut uideret rubū ardentē, quia dimissa caligine tēporaliū, quę reddunt hebetē intellectū circa spiritualia, cor illuminatur, & accenditur ad sapientiā, & peruenitur usque ad familiaria, & secreta Dei colloquia. Mat. 19. Omnis, qui reliquerit domū, uel fratres, uel sorores, aut patrem, aut matrē, aut uxorē, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplū accipiet, & uitam ęternā possidebit. Considera ergo quot, & quantos hodie mūdi sapientia supplātat. Ait enim mundus, & mundani: Noli prēcipitanter agere, diu considera, magnū est quod proponis, experire qd possis. Amicos cōsule, ne post factū pœniteas, & ad uomitum reuertaris, sed quid opus est deliberatione? non a Deo est, qd inspiratur, quē consulis post Dei cōsiliū tibi datū, quod opus cōsilio, ubi Christus uocat ad regnū amicos? cōsulat ait. Bernardus qui nō legit, inimici hominis domestici eius. Postq̃ aūt dimisimus tēporalia uitia, desideria carnalia, debemus sequi Iesum cū Apostolis per pœnitētiæ asperitatē cōtra uitia, per uolūtariā paupertatē contra tēporalia, abrenunciādo ꝓpriā uoluntatē cōtra carnalia desideria. Per pœnitentiā Christū debemus sequi, ꝙ sicut peccatū aufert cognitionem Dei in prēsenti, mortificat bonū meriti de prēterito, euacuat promissionē prēmij de futuro, sic ecōtrario per pnīam recipimus diuinā cognitionē, meriti mortificati uiuificationē, ęterni prēmij retributionē, & assecurationē. Iosu. 14. Dixit Caleph fratres mei dissoluunt cor populi, & ego nihilominus secutus sum Dñm, iurauitque Moiſ. in die illo dicens. Terra, quā calcauerit pes tuus erit possessio tua, quia secutus es Dñm Deum tuū. Fratres nostri sunt seculares, & litterati, ꝙ dissoluunt cor populi, qñ aliquē simplicē uolētem intrare religionē impediūt ab executione diuini propositi, sed uerus Caleph sequitur Dñm, & Dñs dat ei terrā, quā calcat, quia si perfectus fuerit contēptor, uerus erit possessor. Vnde Mat. 19. dr̄ de illis, qui reliquerūt oīa pp euangeliū, & sequūtur Christū, cēties tantūm recipiunt etiam in hoc seculo, quia pro uno patre, quem in seculo relinquunt centum inuenient, qui eos uerius diligunt, quàm patres, & pro uno fratre cētū fratres.

H Exod. 14. Dñs prēcedebat filios Israel ad ostendendā uiā per diē in colūna nubis, per noctē in colūna ignis. Quia ueris filijs Israel religiosis ostēdit Dñs uiā salutis ad terrā promissionis. In colūna nubis per rectitudinem obediētię, in nube per refrigeriū castitatis, in igne per purgationē paupertatis. Dñs aūt in persona Angeli eos prēcedebat, dirigebat, quia in talibus impletur manifeste illud: Angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in oībus uijs tuis. Et illud. Sap. 10. Deducit eos in uia mirabili, & fuit illis in uelamēto diei, & in luce stellarum nocte. Et adhuc ad litteram Dñs facit mirabilia in religiosis, cū supra humanā æstimationē sine sollicitudine dat eis suam necessitatē. Mirabile, quòd columna illa erat tenebrosa, & illuminans noctē, & sm ꝙ exponit Andreas non Hebręis, sed Ægyptijs erat tenebrosa, Hebręis luminosa, quia carnales, & mūdani nō credūt dulcedinem, quā tñ religiosi quotidie experiuntur, & sentiunt spiritales, sicut de Apostolis uidentibus gloriā Dñi transfigurari, legitur quòd nubes lucida obumbrauit eos. Aliqui sunt ministri diaboli & eius aduocati: Qui p argumenta sua retrahunt homīes a religione, dicentes alicui iuueni feruenti in desiderio, & proposito bono, charissime si tu intrares in asperā religionē, tu destrueres carnē tuā, sed nemo carnē suam odio habuit, uel debet habere, uel destruere: ergo nec tu debes religionem illam intrare. Actuū 14. O plene oī fallacia, & dolo fili diaboli, inimici omnis iusticiæ, nec desinis subuertere uias Domini rectas. Omni ait fallacia, quia in argumento tuo: īmo, tuo & diaboli patris tui, & fallacia accidentis, fallacia q̃ decipit sapientes, ut dicit Philosophus, qñ aliquid inest alicui per accidens &c. Dicitur quòd cū sit ei per se, uel econuerso carnē aūt odiri, uel destrui nō cōuenit carni sm se, sed sm carnales cōcupiscētias, q̃ odiēdę sunt, & ideo destruēdę, ne insurgāt cōtra spm̄. Sicut ancilla superba, & delicatē nutrita cōtra dñā. Vnde ait Angelus ad Agar ancillā, quo uadis, reuertere ad dñam tuā, & humiliare sub manu illius. Exo. 3. Cū minasset gregē ad interiora deserti apparuit ei Dñs. Quia donec sensus ducti sūt ad desertū mortificationis, nō apparet Dñs intellectui nro. Genes. 19. Est hic ciuitas parua, ad quā possū fugere, & saluabitur in ea Loth. Qūo religio dicatur ciuitas, quęre supra in tabula. Loth. n. qui nō uult ascendere montē, sed latere in humilitate, significat nō appetēdam esse eminentiā dignitatis, aut apparentiam sanctitatis, sed uallem, & perfectionem humilitatis. De Religione dicitur illud Cāt. 1. Equitatui Pharaonis assimilaui te amica mea. Religio enim quadruplicem habet exercitum, scilicet pedestrem quattuor uirtutum &c. quære 35. b. in Cant. 4. Regum 2. Afferte mihi uas nouum, & mittite in illud sal. Verbum est Christi de pueris uolentibus uenire ad statum religionis, quòd est

K Custodia

L

M

Nouicij.

uas

A uas electionis nouum absq; peccato, & macula actualis infectionis, in quo ponit Deus salu discretionis. Et sic sanantur aquę originalis infectionis. 2. Thimo. 2. In magna domo non solum sunt uasa aurea, & argentea, sed & lignea, & fictilia, & quædam in honorem, quædam in contumeliā. Lignea sunt apta combustioni, fictilia sunt apta fractioni. Sequitur, Si quis emūdauerit se ab istis, erit uas in honorē sanctificatū, & utile Dño ad omne opus bonum paratus. Emūdauerit ab istis uasis cōtumeliosis, non imitando mores eorum. Isti status sunt in religione. Quidam sunt, ut uasa aurea per caritatem, & feruorem orationis, quidam ardent per claritatem, & splēdorē prædicationis, &c. Iudicum 9. Quæcunque me uideritis facere hæc facite. Ideo prēcidentes ramos de arboribus sequebantur ducē. Christus enim hoc docuit, ut contēnerentur parētes propter Deum. Matt. 19. ergo p̄cindēdi sunt certatim rami ab arboribus. i. paruuli a parentibus, qui adhērēt eis carnalibus affectibus, & sic Christus sequēdus. Deuter. 22. Cum ædificaueris domum nouam, facies murum tecti per circuitum, ne effundatur sanguis innoxius in domo tua, & sis reus alio labente, & in præceps ruente, quia cum ædificatur domus nouę conuersationis in nouicijs, faciendus est murus debitæ circūspectionis, ut nouicius nō moriatur cætu tentationis, & ut proximus non ruat in religione per scandalū. Marci 14. Adolescens relicta Syndone, nudus profugit ab eis. Iste adolescens est iuuenis, qui uult intrare religionem, sindo, uestis tenuis est prosperitas temporalis, qua relicta debemus exire de consortio malorum, & nudi Christum nudū sequi. Can. 1. Adolescentulę nimis. Iste adolescentulę sunt feruentes nouiciorū animæ nouiter ad Christū conuersę habentes affectiones, sicut sint illę æris candentis, & innumerabiles. Can. 6. Adolescentulorū nō est numerus. Hic diligunt nimis Christū plus quàm suos, plus q̃ sua, plusq̃ se, adeo ut aliqñ refrænare oporteat feruorē nouicij toto corde dulciter, tota anima prudenter, tota uirtute fortiter, & perseueranter amātium. Et tamen dum nimis diligunt parum merentur, ne forte debeant nimis super nimietate culparum. Quia si mandata Dei custodienda sunt nimis, illud maxime, quod maximum est mandatum. Et forte istæ sunt adolescentulæ, quæ figurantur 3. Reg. 1. Per illam Abysac Sunamitem adulescentulam speciosam puellā, pulchrā nimis, q̃ dormiebat cū rege, & ministrabat ei: Abisac interprętatur patris mei holocaustū, designans cor incensum per feruorē dilectionis, pulchra p̄ integritatē mentis, puella per incorruptionē meditationis, ministrās Deo per assiduitatē orationis, dormiens cum eo p̄ excessum contemplationis. Sap. 3. Qui cō fidunt in illum intelligent veritatem, & fideles in dilectione acquiescent illi, quod fit cū inspirationi diuinæ consentimus sine contradictione, ponentes in Deo ancoram nostræ cōfidentiæ. Contra quosdā, qui ꝓpter carnaliū parentum affectionem omittunt facere pœnitentiam, & intrare religionem. Introducit iuuenem parentibus sic dicentem, non sufficit uobis parentibus meis, quòd me miserum in hanc miseriam induxistis, quòd in peccato uestro me peccatorem genuistis, ꝙ me de peccato nutristis. Vbi aūt in viuendo misericordiam, quā consecutus sum ab eo, qui non vult mortem peccatoris gehennæ filium faciatis. Contra illos qui se iactāt, & gloriantur, quia sunt de alta religione, & professione, qui magis confidunt in habitu, q̃ in actu, in exteriori religione, quàm in interiori deuotione, in nomine, quàm in re. De quibus Apoc. 3. Nomen habes, quo viuas, & mortuus es. Quia nomen sine re, species est dicta Chymeræ. Vnde Aug. Si uis habere nomen, tene rem. Isti sunt Herodiani. i. gloriantes in pellibus. Isti Iudaizant. Dicebant. n. pater noster Abraam est, quibus Christus. Si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Et iterum: Vos ex patre Diabolo estis 2. Mach. 5. Non propter locum gentem, sed propter gentem locum Deus elegit. Locus. n. sanctus in veritate est religio, & vbi Deus habitat. Ps. 17. Deus in loco sancto suo, Deus qui inhabitare facit vnius moris in domo. Gene. 28. Non est hic aliud nisi domus Dei, & porta cœli. Psal. 117. Hæc porta domini iusti intrabunt in eam. Vnde dicunt. Bonum est nos hic esse, faciamus hic tria tabernacula. In mansionibus trium votorum, sed quia locus non sanctificat, nam de cœlo lucifer cæcidit, & homo de Paradiso eiectus fuit, ideo non eliguntur, nec laudantur religiosi propter religiosorum deuotionem. Iosue 5. capi. Exod. 3. Solue calciamentum de pedibus tuis, locus. n. in quo stas, sanctus est. Calciamentum soluit, qui carnalibus concupiscentiis abrenuncians, mundum dimittit, & nudus post Christum nudum vadit. Leui. 10. Tollite sacrificium, quod remansit de oblatione domini, & comedite illud absque fermento iuxta altare, comedetis aut in loco sancto. Locus iste sanctus religio est, vbi sacrificium corporis comeditur, quia ibi frequenter communicatur. Et absq; fermēto peccati, qa sunt reuerentes oratione, & deuoti, quia non grauantur accessu volucrū volātiū imaginationū, vel importunitate muscarū Aegyptiarū, hoc est curiositate, vanitate, & voluptate, musca. n. vanitatis maculat sacrificiū humiliati cordis: vñ dicit in Gen. 15. Quia Abraā offerēs sacrificiū, abigebat muscas. Musca curiositatis, sacrificium orationis, Musca voluptatis, sacrificium mortificationis. Sunt

Vas.

Vestis.

Nouicij.

Adolescētulæ.

B

C Dilectio.

D

E

F

Gloriauana.

Musca.

Aa ergo

G ergo uiri religiosi in hoc loco sacro ordinati per cordis trãquillitatem, per oris sobrietatẽ, per corporis asperitatem. Act. 21. Imponebãt Paulo ꝙ ipse gentiles induxit in templum, & uiolauit locum sanctum istum. Gentiles sunt gulosi, quorum Deus uenter est, solent. n. a gẽtibus dijs suis templa constitui, altaria erigi, ministri ad seruiendum ordinari, immolari pecudes, thura cremari, similiter fit uentri: tẽplum est coquina, altare mensa, ministri coci, bestiæ ferculorum uarietas. Inclinant aurẽ rumoribus, excitatur saporũ generibus, demulcetur confabulatione, non oratione, ocio delectatur, somnolentia gratulatur. O quàm distant religiosi nostri tẽporis ab illis antiquis patribus, qui se adinuicem reuisentes ex charitate, delectati collationibus sanctis, totũ diẽ transigebant ieiuno uentre, sed refecta mẽte, quibus aliquid coctum comedere luxuria erat, & aquam bibere ad necessitatem, reputabant etiam ad superfluitatem, nunc autem fercula ferculis apponũtur, non abstinetur a carnibus, luxuriatur in piscibus, oculi coloribus alliciuntur, pallatum saporibus, fauces implẽtur dapibus, & aures implentur rumoribus. Proferuntur uina diuersa, speciebus, & generibus respergũtur pulmenta, pulueribus graua tur miser stomachus, his omnibus miserũ corpus uarijs ęgritudinibus. Isti sunt gentiles subditi Dei uentris. Qui non quærunt secretas orationes, sed fabulosas ociorum collocutiones, inter quos non audiuntur singultus, & suspiria compunctionis mentis, sed risus, & cachinationes, & ructus ingurgitati uentris. Et quòd dicere pudet, delicatius quidam uiuunt in religione, quàm facerent in propria mansione.

Cultus diuinus. Deus. Venter. Gula.

Gen. 28. Cum euigilasset Iacob de somno, ait: Verè Dñs est in loco isto, & ego nesciebã. Pauensq; q̃ terribilis ait, est locus istæ, non est hic aliud, nisi domus Dei & porta cœli. Dormit Iacob, cũ intellectus sopitur curiositatis fantasmate; sed euigilat cum illustratur uerita te. Et tunc clamat in loco isto esse Dñm, quod ante nesciebat, cum in omnibus creaturis cernit Dei uestigium, quod ante non auertebat. Et quia Deũ nesciebat in omni creatura, quæ repræsentat gloriã sui saluatoris. Ideo pauens dicit, ꝙ locus istæ sanctus est, terribilis. i. uenerabilis, non est aliud, nisi domus Dei, & porta cęli, quia debita consideratio creaturarum ducit ad portam. i. ad contemplationem supercęlestium. Vnde hæc est porta per quã intratur in illud secretissimum, & serenissimum cœlũ, quia cum mens incipit Dei uestigium in creaturis agnoscere, & per eas mordens ad se accedere, & per puram intelligentiam seipsam excedere, & in illam incorpoream lucem tota intrare, & in his, quę in intimis uidet quẽdam intimæ suauitatis saporem rapere, & ex eo intelligentiam suam condire, & in sapientiam uertere, in excessu pax inuenitur, & in Deo in cœlo. Vbi est secretum silentium, nulla alternatione cogitationum tumultuãtium inquietatum esse dicitur. Mira enim serenitas, vbi nil inuenitur ꝙ petatur per desiderium, ꝙ arguatur per fastidium, ꝙ accusetur per odium, ubi pax sentitur, quæ exsuperat omnem sensum. De illis, qui nolunt cõuersari inter sæculares. Deut. 18. Quãdo ingressus fueris terrã quàm Dominus Deus tuus dabit tibi, caue ne imitari uelis abominationes illarum gentium, &c. Quære 35. b. In Deutero. De cupiditate religiosorũ, in Leuiti. Omne de uolucribus, quod graditur super quattuor pedes &c. Quære fol. 47. b. in Leuit. Exod. 15. Egressi de mari rubro ambulauerunt tribus diebus in deserto Sur, & uenerũt in Marath, nec poterant bibere aquam propter amaritudinem, quæ immisso ligno uersa fuit in dulcedinem. Quia licet quidam homines inconstantes, & arũdinei, frangantur per patiẽtiam, cum prauis filijs Israel murmurantibus contra bonorum temporaliũ penuriam, si tamen in tali penuria ponerent per considerationem lignum Dominicæ passionis, haberent bonam patientiam, & totum in dulcedinẽ uerteretur. Quia debet cogitare, & quomodo sensus suos debet regere religiosus. Exod. 3. Cum minasset Moy. gregem ad interiora deserti, &c. quære 37. b. Iuuenes, qui sunt in religione debent a Christo puero exẽplum accipere. Lucæ 2. f. Nõ inuenerunt eũ inter cognatos, & notos; sed inter doctores disputantem in templo, unde Can. 3. Non inuenit eum sponsa in sæculo, uel in plateis, uel in uico ciuitatis: Quia uir religiosus, & maximè iuuenis non debet Deum quærere in foro, nec inter cognatos, & notos, sed in tẽplo, ubi auditur sermo de Deo. Vnde Christus dedit exemplum, ut illi, qui sunt ætate iuuenes in religione, scilicet, sint uiri in moribus, & euacuẽt quę sunt paruuli. Ideo cum esset annorum duodecim remansit in templo, ut illis intẽderet, quę sunt patris sui cœlestis. Sic Ioannes Baptista puer intrauit heremum, sic Martinus 12. annorum heremum cõcupiui, sic Antonius Abbas, puer ad heremum fugit, sic Agnes 13. annorum martyrium sustinuit, & Daniel puer pręsbyteros iudicauit. Dan. 13. Sed quidã sunt pueri quasi filij Heli, filij Belial, qui nũquàm quæ Dei sunt sapiũt, nec ad maturitatem peruenniunt. Sicut quædam ficus, & quædam uuæ acerbæ, quæ nunquàm fiunt maturæ, & quædam praua legumina, quæ quanto magis bulliunt, magis sunt dura: sic aliqui iuuenes, quãto magis monentur, & corriguntur, tanto deteriores fiunt, & quidam senes infatuati, qui uelut trunci ueteres, & putridi aliquo flatu nequeunt

K

Beatitudo.

L

Murmuratio. Crux. Penuria.

Iuuenis.

M

Christus.

Puer.

Correctio.

A nequeunt succendi, nunquã flamma faciũt, sed semper fumum, & fumigando inutiliter consumuntur. Non tardet ergo iuuenis conuerti, nec promittat furfur senectutis Deo, & similam iuuẽtutis det Diabolo, mustum feruidum adolescentię det Diabolo, & fęces senectutis reseruet Deo. Eccl. 25. Quæ in iuuẽtute tua non congregasti, quomodo inuenies in senectute tua?

Aetates.

Nouitij. De conuersatione nouitiorum in religione. Deut. 21. Si uideris in medio captiuorum mulierem pulchram, & adamaueris eam, uoluerisque habere uxorem, introduces eam in domum tuam, quæ radet cęsariem. i. deponet peccata cogitationum, & circũcidet ungues. i. peccata operum, & deponet uestem, in qua capta est. i. ueteres consuetudinẽ, & conuersationẽ secularẽ, & erit uxor tua per charitatis unionẽ, & religionis professionẽ. Crisosto. super epistolã ad Hebręos in fine: Sicut nauis, quę prospero flatu fertur in pelagus non potest impediri, neque demergi usquequo prospero, atq; pseuerãti vẽto fruit, sed etiã post nauigationem gloria eis magna siue nautis siue epibatis illis requiẽ tribuens, qui labore remigationis nõ fuerunt fatigati, illis autẽ, quos maris molestia liberauit, & nauigationẽ hilarẽ fecit, sic aĩa diuino adiuta spũ omnibus rebus superior existit, & oĩbus fluctuãtibus rebus superior existit, & oĩbus fluctuãtibꝰ uitę huiꝰ eminet, & uiã in cęlũ ducẽtẽ, uehemẽtiꝰ, q̃ illa nauis incedit, utpote impellitur sedata paraclito, fertur munda uela possidens, & pęna prosperis flatibus omnem remissionem, & dissolutionem a sua mente discutiens. Sic enim uelis laxatis uentus incidens nihil operatur, sic Spũs sctũs in anima remissa, & segni non patitur permanere, sed opus est nobis omni districtione, & uehemẽtia, ut mens nostra ardens in nobis existat, & omnia in nobis opera intenta sint.

Chrisost.

B

Nauis.

Mare. Anima.

C De religiosis, accidiosis, & ociosis. Num. 11. Ortũ est murmur populi quasi dolentiũ pręlabore cõtra Deũ. Sequitur in mentẽ ueniunt porri &. Quære 9. b. in 51. Num. Leui. 25. Sex annis seres agrum tuum, & sex annis putabis uineam &c. Ibi ostenditur qũo religiosus debet toto tẽpore uitę suæ merita aggregare. Quære 156. a. in Leuitico Proue. 24. Per agrum hominis pigri transiui, & per uineã uiri stulti, & ecce totũ impleuerant urticę, operuerunt superficiẽ eius spinę, & maceria lapidũ destructa erat. Intelligimus per agrum corpus, per uineã animã, quia pretiosior est sicut uinea, quàm ager, qũ aũt ista nõ excoluntur per disciplinã, & sanctum exercitium, implentur spinis. i. punctionibus uitiorum, & uirtutis prurientium desideriorũ; maceria lapidum destruitur, qũ pręcepta uirtutum minuta deseruntur, per urticas, quæ generant uesicas tumentes superbia speciali ter designatur, unde sunt tãtæ calliditatis ut calore suo omnes humores deficcẽt, quia superbia est tam ardentis ambitionis, quòd omnes uirtutes exterminat, & omnem humorem gratiæ exsiccat, unde tantæ uredinis est urtica, quòd manus tangentis urit, sed dolor cum malua confricatus recedit, quia superbia crescit ambitione, sed curatur malua, q̃ est hęrba quæ mollit uentrẽ, & purgat. s. paupertate, & disciplina. Quære residuum. 81. a Itẽ. 172. b. Ad humilitatẽ religiosorum spectat, incultus habitus, uilibus enim uestibus induitur, qui fragilitatẽ intuens propriã humiliatur, hanc humilitatẽ docent uiles panni, quibus indutus est Iesus in principio ortus sui. Ioan. bapti. qui erat indutus pilis camelorum Et fecit pelliceas tunicas primis parentibus. Et altare quod iubetur fieri de lapidibus impolitis. Exod. 20. Et de hoc Mar. 4. In figura grani synapis, quòd accipiens homo seminauit in agro suo, quòd minimũ est omnibus oleribus. Humilitas enim facit hominem uiliorem, & minorem omnibus reputari, & præ omnibus exaltari. Sicut quãto humillius est fundamentum tanto altius super eo erigitur ædificium, quia qui se humiliat exaltabitur.

D

Vrtica. Superbia.

Malua.

Habitus Vestis.

E

Humilitas.

Religiosus debet exire extra claustrum per charitatem, non sicut coruus qui egressus de arca illectus est cadauere per carnalitatem, & cupiditatem. & Genes. 34. Non sicut Dina exijt, ut uideret mulieres regionis illius per curiositatem, sicut fatui religiosi, qui intrant uillam ad uidendum spectacula, & ludos, ac uanitates. Et applicatur illud. Luc. 15. Non sicut filius prodigus de domo patris, qui substantiam uiuendo consumpsit per carnis uoluptatem, non sicut Semei contra pręceptum Dauid exijt de Hierusalem per propriam uoluntatem, non sicut fatuę uirgiues, quæ exierunt obuiam sponso, & sponsæ, non intrauerunt, quia olei charitatem non habuerunt, sed lucis apparentis uanitatem. Matthe. 25. Non sicut eijcitur, & exijt cum eo iurgium. Prouer. per discordiæ diuersitatem. Hi sunt qui seminant inter fratres discordias. Prouer. 6. Per uerba uacuitatis falsitatis, dolositatis, duplicitatis, deceptionis, nequitiæ detractionis, iniquitatis, adulationis, contumeliæ scandali lasciuiæ, ocij garulitatis blasphemiæ maledictionis. Sed religiosus debet exire sicut exierunt filij Israel de Ægypto uitiorũ & malorum sociorũ, ut iã nõ seruiant Pharaoni, i. Diabolo in luto luxuriæ, in latere auariciæ in palea supbiæ. Et nota quomodo religiosi debent confidere in Deo, ut eis prouideat in

F

3. Reg. 2.

Gloria uana.

Exire. Seruire. Exo. 1. c.

G suis necessitatibus. Quia in Psal.9.Tibi dere
lictus est pauper. Et iterum:Iacta cogitatum
tuum in Dño,& ipse te enutriet. Sicut.n.ter-
ra ualde bona est, q̃ ad solã cęlestẽ pluuiam
fructum profert pręter humanã industriã,&
laborẽ, sic uidemus in quibusdã religiosis,
ꝙ Dñs eos fouet, & nutrit, quia non habent
redditus,nec pecuniã congregatam.Hoc fa-
Pascet. cit Dñs ad laudẽ ipsius, ut eis pręter laborẽ
suum prouideat uictũ, & vestitum, qui totã
fiduciã ponunt in eum. Luc.12.Considerate
coruos, qui non seminant,neq; metunt,qui
bus non est cellariũ,neq; horreũ,& tñ Deus
pascit illos, quanto magis uos plures estis il
Pascit. lis.Exẽplũ de filijs Israel in deserto,qui qua-
draginta annis nutriti sunt Manna, immo
qui eos pascit,q̃ eum impugnãt,ut infideles,
& peccatores multo magis eos pascet, q̃ eũ
iugiter laudãt. Religio est desertũ per qđ fi-
lij Israel trãseunt ad terrã promissionis du-
H catu Dei.In deserto.n.est hoĩm solitudo,flo-
Desertũ. rum pulchritudo, uolucrũ dulcedo,q̃a in re
Ortus. ligione sunt ocia contẽplationis,exẽpla ædi
Ager. ficationis cõcordia unanimis cõuersationis.
de 1. Exo.3. Cũ minasset Mois. gregẽ ad in-
teriora deserti. apparuit ei Dñs Gregorius.
Gregor. Quamdiu Mois. fuit admixtus Ægyptijs,nõ
apparuit ei Dñs,q̃a curies sęcularibus impe
ditus non est ad contẽplandum aptus,sed cũ
homo ad secretum mentis intimè redit, &
strepitib⁹ mũdi aures claudit,tũc in ocio cõ-
tẽplationis Deũ cernit. Dan.4. Visio capitis
mei in cubili meo, uisio capitis intelligentia
mentis,cubile tranquillitas cordis,& ocium
studiosę qetis,uisio ergo capitis in cubili per
cipitur,qñ inter studij sui secreta ocia ad mẽ
tis cõtẽplationẽ mens humana diuina aspi-
ratione subleuatur. De religioso.n. diligẽte
solitudinem dr̃ Iob.39. In figura asini silue-
stris,qui dicitur onager,cui dedi in solitudi-
I ne domum, q̃a inhabitat mẽtis secretum, &
in tabernacula eius in terra salsuginis.Salsu
go sitim accẽdit,& hi ex desiderio cęlestis pa
triæ accenduntur,ut sitiunt, sitiunt ut satien
tur, immo habent uehemens desiderium, ut
ibi sint corpore, ubi sunt corde,contemnunt
multitudinẽ ciuitatis,attendentes illud Sene
cę, Quotiẽs inter homines fui,minus homo
redij. Exactores nõ audit, Quia etsi sumãt,ꝙ
necessario sufficiat, restringũt tñ quod uolu
ptas exigit,circumspicit montes pascuę suę,
& uirentia queq; perquirit, quia eleuatur in
tellectus eorũ in pręuiam ueritatẽ, & rõnes
supernas: reficitur, & pascitur affectus circa
summã bonitatẽ, & consolationes internas,
meditatur frequẽtius circa æternitatẽ,& mã
siones ęternas.Hęc.n.sunt uiridaria nunq̃ ui
rorẽ suum perdentia. de 2. Pinguescent spe
ciosa deserti. Sicut.n.animal ex diuersis fer-
culis pinguescit, ita religionis ędificatio est K
ex diuersis sanctorum exemplis,quasi ex flo- Virtutes.
ribus diuersis,ubi florent lilium castitatis,ro
sa charitatis,uiola humilitatis,& ita de alijs
floribus uirtutũ.de tertio,Esa.51. Consolabi
tur Dñs Syon,& consolabitur eius quasi de-
litias, & solitudinẽ eius quasi hortum Dñi.
Consolatur Dñs religiosos per multiplicem
consolationem& si qñ cadant in defectũ, re
sipiscentibus facilis est ad remissionẽ, & po-
nit religionem delitias cęlestes, & hortum
Dñi.i. paradisum uoluptatis propter unani-
mitatẽ eorũ,& pacem,& sicut in horto cõue-
niunt aues ad cãtandum, sic in religione ad
Deum corde,ore,opere,laudãdũ. Religio.n.
suauis est in cohibitione, mitis in sermone,
quieta in corde, secura in opere. In hoc de- Desertũ.
serto religionis sanctæ non timetur inopia
poculorum, non penuria ferculorũ,non uio
lentia inimicorum. Habent enim habitãtes
ibi suum cęlarium pigmentarium,s.abundã L
tiã diuinæ suauitatis, refectionẽ pacificæ so
cietatis, dormitoriũ internę tranquillitatis:
Abundantia non timet paupertatẽ, sacietas
non timet famen, pax non timet rapacitatẽ.
De.1.Esa.43.Dedi in deserto aquas,in inuio Aqua.
flumina, ut darem potũ populo meo electo.
Ista est aqua diuinę consolationis, quæ fluit
impetu de Lybano. Et de illo flumine cuius
impetus lętificat ciuitatẽ Dei,id est religio-
nem. De secundo Nume. 24. Dirigens Ba-
laam &c.Quære 23.a.b.Item 38.b.De tertio
Cant.8.Quæ est ista,quæ ascendit per deser-
tum &c.Diabolus magis impugnat religio-
sos Christo adhærentes,quàm alios.Sic La-
ban,persequitur Iacob recedẽtem. Gen. 31.
Pharao filios Israel recedentes de Aegypto.
Exod.14.Gabaonitæ confęderati filijs Israel
statim impugnantur a quinque regibus.i.a
quinque sensibus, Iosue.10.Sic Salomon ac Iosu.10.a
cepta sapientia statim impetitur a meretrici M
bus 3.Reg.11. A lubricis cogitationibus; & 3.Re.11.a
Sodomitę id est cogitationes immundę pul- Gen.19.b
sant ad ostium Loth postquàm in hospitio
suo Angelos recępit.Gene.19.Et Mat.9.Dia
bolus dęmoniacum, quando eius curatio- Matt.9.d.
nem multum discerpens ab eo exijt Diabo-
lus enim allidebat eum, spumabat, stride-
bat dentibus, arescebat, frequenter eum in
ignem, & aquam mittebat,quia allidit Dia-
bolus cor peccatoris per auaritiam, spuma-
re facit per luxuriam, stridere dentibus per
iram, arescere per accidiam, dum nunc ad-
uersis confundit, nunc prosperis blanditur,
& ad peccandum allicit, quòd significat ista
tẽtatio. Sic Thobias post opus pietatis excæ
catur calidis stercoribus hyrundinum mala
rum cogitationum uolitantium.

Circa formã tẽtationis diabolicę tria sũt
consi-

A considerãda, causa, cautela,forma.Forma est
modus tentãdi, qđ placuit in tentatione Chri
sti quem diabolus tentauit de tribus.Et super
additur quartum Christiano.Nam,& si tribus
modis tentauit Diabolus Christum, quattuor
modis tentat genus humanum, tentauit
Gula. Christum de gula, contra molestiã famis, in
deserto,de uana gloria,in tẽpli pinnaculo, de
auaricia,in mõte excelso. Prima ergo tenta-
tio est de gula, quia nisi prius gula refrænet,
frustra contra alia uicia laboratur. Sic tenta-
ti sunt filij Israel in deserto de cibis Ægypti,
quando in mentem ueniebant eis allia, & nõ
Ps.150. erat eis aquę copia.Concupierunt concupiscẽ
tiam in deserto, & tentauerunt Deum in ina-
quoso. Non.n.solum cibis delicatis tẽtamur,
per gulam, sed etiam grossis,per auiditatẽ ni-
miam, unde Esau non carnibus,aut piscibus,
sed lenticulæ immoderato appetitu primoge-
nita amisit,unde non dixit diabolus.Dic ut la
B pides carnes,uel pisces fiãt, sed panes, quia in
pane,& aqua excedendo modũ,uel pręuenien
do tempus debitum, uel habẽdo nimis auidũ
appetitũ,incurritur gulæ uicium.Nisi gula re
stringatur per chamũ,& frænũ:Exemplum de
primis parentibus,& filia Iepte,quæ primo oc
currit. Caro s.nostra tota fęminea immoletur
Iudi.11.f. per secretum Spiritus sancti consiliũ.Secunda
tentatio est de uana gloria, & iactantia,unde
Chryso.quærit quando potest innotescere, ꝙ
esset filius Dei. Respondet uolare per aerẽ,nõ
est proprie opus Dei,quia nec hoc utile est ali
cui,nec ad animam nec ad corpus.Si ergo nul
li necessariũ est nec proficit ad salutem,uola-
uerit autem quis, prouocatus propter ostenta
tionem,hic solam facit &c.Potius ex diabolo,
quàm ex Deo.Luc.22.Surgite,& orate ne in-
tretis in tentatioem,quia oratio maxime repri
mit elationis tentationem. Et notabile est,ꝙ
super pinnaculũ, de superbia tentauit Iesum,
C unde Chrys.Quia fere omnes doctores,& præ
Elatio. latos subuertit elatio, ideo magister ueritatis
permittit se assumi super pinnaculũ.i. recti fa
Doctor stigium,ubi sedes est doctorũ,ut doceat eos tẽ
Prædica- tari de uana gloria. Tertia tẽtatio de auaritia.
tor. Sic Amalech,qui interpretatur lingens sãgui
nem,impugnauit Israel,& tentauit. Exod.17.
Quarta tentatio est de ignorantia,cum Ange-
lus Sathan transfigurat se in Angelũ lucis .2.
Cor.11. Hoc est quando prætendit nobis ma-
lum sub specie boni palliatum, ꝙ non fuit in
Christo,quia non assumpsit ignorantiam,un-
de sub specie boni,a malo decipi non potuit,
qui plenus sapientia semper fuit,unde de hoc
Deut.6.c. potuit uerè dici illud. Non tentabis Dominũ
Psal.90.b. Deum tuum.Hæc quadruplex tentatio figura
Tentatio. tur in Psal.cũ dicitur.A sagitta uolante in die,
a negotio perambulante in tenebris, ab incur
su,& demonio meridiano,& præmittitur,non D
timebis a timore nocturno.Per timorem.n.no Timor.
cturnum intelligi possunt molestiæ corpora-
lium tribulationum cuiusmodi solent fieri in
his,qui assueti delicijs,& uoluptatibus,quãdo
conuertuntur ad Deũ,quibus caro a principio
contradicit,quia tribulationes,quę designan-
tur per noctes, quas experta,est metuit. Ideo
1.Cor.10.Fidelis Deus,qui non patitur,uos tẽ
tari ultra id,ꝙ potestis, sed facit cum tentatio
ne prouentum,ut possitis sustinere. Secunda Tentatio
tentatio est sagitta uolans superbia leuiter trã Sagitta.
siens; sed non leuiter uulnerans, immo acutè
penetrans.Sagitta.n.uolans leuiter transit, &
graue uulnus infligit.Hoc est superbia,quæ ci
to interficit, & quia nobis quodãmodo ingeni
ta est,ex inobediẽtia primorum parentum, de
bemus humiliari,& non efferri. Et quia super
bia maxime tẽtat in prosperitate, ideo dicitur
sagitta uolans in die.Tertia tentatio est.Nego E
cium perambulans in tenebris, hoc est auari- Negociũ.
cia in cordibus excæcatis. Hac.n.tentatione
tẽtatus est Ananias,Act.5. Cur tentauit Satha
nas cor tuum mẽtiri Spiritui sancto,& defrau
dare de precio agri? Auari.n.negocijs sæculari
bus inuoluti excęcantur feruenti cupiditate,
sicut Tobias calidis stercoribus hirundinum,
& ambulat in tenebris, hoc est in occultis fla-
gellis.Bern.Auaritia est radix omnium malo- Auaricia.
rum,secretum uirus,pestis occulta,mater hy-
pocrisis,liuoris parẽs,criminum fomes,uirtu-
tum erugo,tinea sanctitatis.Quarta est dæmo Dęmoniũ
nium meridianum. Cum.n.homo ad bonum
currit,& quasi ad lucem errat,& in feruore spi
ritus quasi in calore meridiei est: Diabolus.n.
malum sub specie boni palliat, & Angelus Sa
thanæ se in Angelum lucis trãsfigurat. Et ista
est tẽtatio communis,quia non potest inueni Tentatio.
ri in tribus prædictis. Aliqñ.n.transfigurat se,
occultando malũ sub specie boni tẽporalis,vt
qñ dicit.Tu es bonus episcopus,uel huiusmo F
di.Mat.4.Offert.n.omnia regna mundi, & di-
cit.Hęc omnia tibi dabo &c.Aliqñ sub specie
boni naturalis, ut qñ suggerit molliciem sub
spẽ sustentationis naturę.Matt.4.Dic ut lapi-
des isti panes fiant.Aliqñ sub specie boni gra
tuiti, ut qñ sugerrit arctiorẽ pñiam, ut subito
subuertat.Mat.4.Mitte te deorsum,idest,incli
na te ad arctiorem statum. Quia Angelis suis Psal.90.
mandauit de te.i.Deus proteget te.Sic tentaue
tunt Iudęi Iesum,quasi sub specie boni,Matt.
22.Cognita Iesu nequicia eorum ait.Quid me
tentatis hypocritæ?Secundo patet tentationis Tentatio
finis,& causa.Tẽtauit.n.Diabolus quadrupli- Diabolus
ci ex causa,minatur ut terreat,blanditur ut de Deceptio
cipiat,promittit ut peruertat,insidiatur ut ra-
piat.Minatur itaq; ut terreat, q̃a oñdit uolẽti
migrare ad religionẽ, uel ad melioris uitę fru

gem,

G gem,fugere propositi difficultatem, complexionis fragilitatem, uestium asperitatē, ciborum uilitatem, laborū assiduitatem, cōtrario rum prælatorum crudelitatem,animorum in fratribus diuersitatem,ieiuniorum diuturnitatem, & si retrocesserit apostasiam, & infidelitatem,uigiliarum spacia,clausari tedia,cibi ieiunia,& omnia imbecilitati carnis contraria: & ex his nasci ęgritudines insanabiles,nec esse bonum turbare naturæ complexiones, ex subtractione.n. cibariorum mutatur complexio,sequitur naturæ turbatio,ex conturbatione naturæ ægritudo,ex ægritudine mors,& sic diabolus factus est phisicus,disputans de complexionibus.Et si teneatur religio,uel propositum bonum,minatur de morte, & infirmitatibus.Videt enim ex subtractione cibariorū, minui libidinem,ideo minatur ægritudinem, videt paupertate nutriri humilitatem, & ideo quærit occasionem,ut impediat eam.Et ex his sequitur in eis,qui sunt pusillamines,& effœminati id,quod dicitur Lucę 8.Ad tempus credunt,& in tēpore tentationis recedunt. Secundo blanditur,ut decipiat.Sic.n.quasi blandiendo, ostēdit rerū temporalium pulchritudinē, ut decipiat per illicitam delectationem.Sic.n. Loth recedens a patruo suo,deceptus est.Gen. 13.Cum leuasset oculos suos Loth,uidit regionem Iordanis pulcherrimam, ac si esset paradisi portio.Sed sicut auis,quæ uolat superat laqueos,quæ uero se tenet in infimis capitur,sic aīa eleuata ab his creaturis,tanq̄ a laqueis, & transiens in sinū creatoris,euadit auaricię tempestatem.Psal.17.In te eripiar a tentatione,& in Deo meo transgrediar murum. Murus enim peccatum dicitur,quia inter Deū, & hominem diuidit, & hominem defendit, & abscondit,ne mens currat ad Deum, defendit ut excuset peccatum, abscondit quasi possit effugere,& latere Deum;sed in Deo murum transgredimur, dum per abundantiam lachrymarum, quasi per alluuionem murus destruitur, uel per confessionis scrutinium, quasi subfodiendo labitur, nisi forte sit murus Sarracenicus, de quo nihil,aut parum tollitur,quando cor peccatoris induratur, ita quòd de peccato non erubescit, & tunc necessaria esset uox prædicationis cōminatoria, uel ignis combustio,scilicet affluentissima cōpunctio. Tertio, promittit,ut peruertat, ut qui non terretur minis, nec fallitur blandicijs, peruertatur promissis. Promittit enim manenti in sæculo diuitias, & honores, quasi gratis daturus,quòd tanto periculo eruunt homines. Non enim habet homo diuitias gratis, cum efficiatur seruus peccati pro eis, non honores sine præcio,non sine inuidia,non sine periculo. Et sic unusquisque tentatur a concupiscentia sua,

Austeritas.

Abstinentia.

Diabolus

H

Ps.17.d. Murus.

I

Abstractus a Deo, & illectus.Quarto insidiatur, ut rapiat à Diabolo. Insidiatur sæcularibus, ut eos in prauo comprehendat operæ, religiosis,per hypocrisim, & laudis humanæ gloriam. Vnde, Eleazarus cæcidit sub elephātem,& occisus est ab elephante.Ossa elephantis iuncturas nō habent, ideo mēbra sua sunt inflexibilia, & si quando uult quiescere inclinat se ad arborem, & sic utitur quiete;sed homines regionis illius arborem penè succidūt de die,& illic ueniens,& inclinans bestia,corruit de nocte,quod cōpetit superbo. Cuius mēbra sunt inflexibilia,quia non acquiescit,si arguitur per verba.Stat superbus erectus ad propriam uoluntatem,quasi arborem inclinatus; sed succiditur arbor propriæ uoluntatis,& cadit uicium elationis; sed cadens bestia opprimit, Eleazarum, quando insidians superbus opprimit iustum, uel æstimando se solum iustum, uel æstimando se solum esse,uel nimiū confidendo de suo opere, uel cessando a bono opere.Gala.6. Considerans ait Apostolus, ne & tu tenteris.Has quattuor tentationes facile est adaptare, quattuor animalibus secundum uerbum Psalmistæ. Super aspidem,& basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem, & draconem.

K

Elephas.

Superbus

L

Psal.90.c

Tertio uidēdum est de huius quadruplicis tentationis cautela,siue uictoria,non enim debemus appetere non tentari, sed de tentatione triumphare, quòd est in tentationem non induci,vnde Isidorus. Vtile est Dei seruo post conuersionem tentari, quatenus a torpore negligentiæ solicitantibus uicijs ad uirtutes animam per exercitium, præparet uiciorum.Vnde de illis,quos Dominus permittit tentari ad eorum utilitatem,dicitur Sap.3.In paucis uexati, in multis bene disponantur, quoniam Deus tentauit illos, & inuenit eos dignos se. Exemplum de tribus pueris, Daniel.1. Tentanos obsecro diebus decem &c.Sic tentatus,& probatus est Abraam, vt occideret filium. Sic Thobias excœcatus, Iob flagellatus, Iudith, Susanna,Sara,martyres lapidati sunt, tentati sunt.Sic ad exemplum nostrum Dominus Iesus Christus. Sunt enim tentationes breues, præsentes, & transitoriæ, unde dicit: In paucis uexati;nam & dierum est paucitas,& temporis breuitas.Sunt etiam utiles,& fructuosæ, unde subditur. In multis bene disponuntur, faciunt enim opus dignum suo creatori, unde sequitur: Deus tentauit illos, & inuenit eos dignos se. Ad hoc enim innituntur, ut per tentationes homo probetur, & probatus Deo acceptus redditur, sicut dixit Angelus Thobiæ. Non enim ponitur granum in horreo, nisi excussa palea, nec uinum in dolio, nisi separata uindemia, nec oleum in

Probatio.

Tentatio

M

Probatus.

Tho.12.c

Purgatū.

A in lecito nisi amurca, nec aurum in thesauro summi regis,nisi fuerit purissimū, & in fornace probatū. Docet aūt dns̄ uincere tētationē de gula, exercendo se ad spiritualē refectionem,iō dicebat:Nō in solo pane uiuit homo, Quia cum hō sit cōpositus ex duplici substantia, sicut corpus hēt suam refectionem in cibis corporalib.ita aīa in spiritualib. vt sūt scriptura sacra,& uerba diuina. Quā refectionem impedit carnalis esca, unde Salomon cogitauit carnē suā abstrahere a uino,vt aīum suum trāsferret ad sapientiā. Eccl.2. Et Dan.1.Tres pueri abstinebāt ab esca regia, & impleti sunt sapientia:Tēta nos obsecro,ait Daniel,& dentur nobis legumina ad uescendum,& aqua ad bibendum.Sequitur, Tentauit illos,& dedit illis legumina: pueris aūt dedit Deus sapientiā, & scientiam.Tunc ergo homo hanc tentationem uincit,qñ per abstinētiam puritati mētis uacans illuminari ad Dei sapientiam incipit.

B Docet ēt uincere tentationem de superbia, & uanagloria,uitando oēm ostentationem, ideo cum dixisset Diabolus, mitte te deorsum, ait, Non tentabis Dominum Deum tuum.i.experientiam non sumes de me per ostentationis signa.Inde est q̄ sancti tentati humiliantur,& uincunt:impij aūt uincuntur, & ex tentatione superbiunt.Sap.11.Cum tentati.n.sunt,& quidam cum misericordia disciplinam accipiētes. Scierunt quemadmodum cum ira iudicati impij tormenta paterentur. Tentatio.n.ista humiliat animam abiecta omni præsumptione,sicut honorati, & paupertatē suam cognoscentes,& eam uerecundantes supplicant submissa uoce, unde qui uult uincere hanc tentationem, præparet cor suum ad patientiam, & sic accedat ad orationem, quæ maxime uincit elocutionem.Eccl.16.Ante orationem præpara animam tuam,& noli esse quasi homo, qui tentat Deum. Docet ēt dominus uincere tentationem de auaritia, per omnium temporalium abdicationem, unde Diabolo tētāti eum de auaritia dixit:Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies. Auarus.n.est idolatra magis seruiens nummo, quàm Deo: Sed qui propter Deum omnia contemnit, ille spiritualiter Deo seruit,unde Matt.12. In persona eorum, qui oīa propter Christum contemnunt, ēt patres,& matres dicitur. Deut.30. Perfectio tua,& doctrina tua a uiro sancto tuo,quē probasti in tentatione, qui dixit patri suo, & matri suę nescio uos,& fratribus suis,ignoro uos, hi custodierunt eloquium meum, & pactum meum seruauerunt, quod.n.dices perfectio tua, quàm tu das homini, quantum ad uitam, & doctrina tua, de qua doces hominem quo ad scientiam,est a uiro sancto suo.i. in manu sancti uiri data ad docendum alios, quem probauit in tentatione: quia multipliciter tentatur homo ante quàm renunciet perfectè. Quis aūt sit talis,subdit ille, qui dixit patri suo &c.i.qui dilectionem carnalem,& substantiam tpalem postponit,oīa delectationi Dei,& seruitio eius quales fuerunt Leuitæ,qui non pepercerūt parentib.suis.Exo.32. Immo custodierunt præcepta domini de interficiendis idolatris,quia isti sunt, qui triumphant de auaritia, & de auaris: non.n.debent retrahi hoīes a seruitute Dei ꝓpter affectionem parentum, uel amorem tpalium, quia Christus non deseruit Crucem ꝓp matrem dolentē,& assistentē,unde 1.Re.6.Dr̄ de uaccis trahentibus arcam, q̄ ibant in directū per uiā, qui ducit Betsames, & itinere uno gradiebant pergentes, & mugientes,& nō declinabant ad dexteram, uel ad sinistrā, uaccæ arcā dñi portantes sunt religiosi, iugum domini ferentes: arca fœderis sinceritas est religionis,uituli carnales amici, qui domi recluduntur,quando cum mundo relinquuntur, ut liberius arca portetur,in directū uadunt, quia semper in anteriora se extendunt, per uiā quæ ducit Bethsames.i.ad domum solis æterni,uno itinere, quia non declinant ab unitatis rectitudine, mugiunt uoce pro uitulis, & non redeūt ad uitulos, quia orare debēt pro carnalib. amicis,sed non redire ad illos.Docet ēt nos uincere tentationem de ignorantia per timoris continuationē.Eccl.2.Fili accedens ad seruitutem Dei sta in iusticia,& timore,& præpara animā tuā ad tentationē,qui.n.iugiter timet,nihil negligit, & sic in eo Diabolus tentationis occasionem,uel efficaciam non inuenit. Genes.12. Egredere de terra, & de cognatione tua, & de domo patris tui. Ad litteram.n.domestici hominis inimici eius sunt,sed debemus omni affectioni parentum renunciare, quando uolūt nos a meliori proposito impedire, unde Hieronymus.Multi monachorum dum parētib.miserentur aīas perdiderunt,uñ Leui. 21. prohibebatur sacerdotibus interesse funeribus mortuorum,ēt parentum,& ibidem,licet paruulus ex collo pendeat nepos, licet sparso crine, & scissis uestib.vbera,quibus te nutrierat, oñdat mater, licet in limine iaceat pater, per calcatū perge patrem clausis oculis ad exitium Crucis euola,solū pietatis genus est in hac re esse crudelem.Gladium tenet hostis,vt me perimat,& ego de matris lachrymis cogitabo? Si credunt in Christum parentes mei, faueant mihi pro eius nomine pugnaturo,si non credunt, mortui sepeliant mortuos suos, sic egressus est Iacob ignorante Laban,Gen.31. Qui persecutus Laban ait: Cur ignorante me fugere uoluisti, ut indicares mihi, vt ꝓsequerer te cū gaudio, & cāticis,& tympanis. In quo docemur ægredi de mūdo,& relinquere affect' carnaliū parē tū,ut nō indicemus eis nr̄m sctm̄ ꝓpositū.Qui multos egredi uolētes ꝓsequunt,& retrahunt,

D

E

F

Oratio.

C

Auaritia.

Deut. 30. a.

G & adulando decipiunt: unde Bernardus: Mira abusio domus ardet, ignis instat a tergo, fugiẽ ti prohibetur egredi, euadenti suadetur ingredi, & hoc ab his, qui in medio positi sunt, immo obstinata quadam dementia exire nolũt. Si ergo doleant amici carnales, quia de mundo egrederis, ad religionẽ vadis, dicas illud Ioan. 14. Si diligeretis me, gauderetis vtiq;, quia uado ad patrem, & comenda eos gratiæ Dei: sicut fecit Christus in Cruce matrem Ioanni. Quia tibi dicit, Obliuiscere populũ tuũ, & domum patris tui, & cõcupiscet rex decorẽ tuũ.

De vnitate q̃ dẽt esse inter religiosos. Eph. 4. Solliciti seruare vnitatẽ spũs in vinculo pacis, hoc est unitatem, quam facit Spũs sanctus pacẽ infundens, & dilectionẽ, vt per pacẽ oẽs in vnũ uniantur interius, & sic uniti in Deum ferãtur superius, vt sit multitudinis credentiũ cor vnũ, & aĩa vna. Act. 4. & Rom. 12. Sicut in uno corpore multa mẽbra habemus, oĩa aũt

H mẽbra non eundẽm actum hũt, ita multi vnũ corpus sumus in Christo, singuli aũt alter alterius mẽbra, per mutuũ. s. seruitiũ 1. Cor. 12. Oẽs vos unum estis in Christo Iesu, unus spũs totũ corpus nostrũ per membra iuncturas, & cõpages eorũ viuificat, & pacẽ in mutuis obsequiis conciliat. Nã oculus nõ tm̃ sibi videt, sed pedes dirigit in gressib. suis, & manus in operibus suis, os nõ tm̃ sibi comedit, nec stomachus tm̃ sibi digerit, sed cõe negociũ geritur, q̃ toti corpori nutriendo proficiat, & sufficiat, ore sumitur, stomacho digeritur. Lingua si qua pars corporis lędit, quasi affectum cõpatientis, & uocem patientis assumens, contra lędentẽ clamat, quid me ledis? Cor cõi vtilitate sollicitũ, consilia disponit apud se pro aliis ita sicut pro se, manus ad obsequium pedum se humiliãt, si uero casu altera vulneratur, nõ percussa repercutit illam, quę se vulnerauit, nec zelo uindictæ armatur, sed illa q̃ lęsit, quasi reatus sui

I conscia, & quasi dolore pęnitentiæ compũcta, uelut satisfactione noĩe sorori læsæ medelam curationis q̃to meliorem põt adhibere festinat, & humilitate obsequij, vt portẽtur implorat. Si præsensit oculus imminẽtẽ gladiũ in caput uibrans mox se manus inter caput & gladium interponit, & periculo se interponit, & vt parcatur capiti nõ parcit sibi. Quo nos hęc exempla pertrahunt, nisi ad caritatem? Sic. n. legem amoris scripsit Deus in nobis, ut sciamus quid agere debeamus in ꝓximis. Ge. 35. Mutate uestimenta uestra, surgite, & ascendamus ĩ Bethel, quod interpretatur domus Dei. Et hoc facimus, q̃ dimissis curis temporalib. & affectib. & secularibus uestibus, intramus domum religionis, quæ est domus Dei, & porta cęli. Ge. 28. Aestimati sumus sicut oues occisionis. Habet. n. ouis lac ad bibendum, lanam ad uestiendum, pellem ad scribendum, carnẽ ad edendum, quia ista dẽt offerre religiosus, in

K lacte dulcis eruditio, uel pia locutio, in uellere honesta conuersatio, in pelle pura, & uera cognitio, in carne sancta affectio. Qui. n. dulci ter loquitur, honestè conuersatur, purè intelligit, sincerè diligit, est ouis Christi, fęcunda per dilectionem bonæ operationis. De qua fęcunditate, Gen. 30. Ponuntur uirgæ in canalibus, & ad eorum aspectus oues concipiunt, virgas in canalibus positas contemplamur, & cõtemplando concipimus, q̃ rectitudinẽ uitæ sanctorum, qui cursum huius uitę transierunt consideramus, & inde in bono opere proficimus, vũ uirgæ illæ fuerunt populeæ. Qd fit ex arbore populo, & ex platanis, ex quibus fit solidum, & leuigatum ædificium, exemplum solidæ, & irreprehensibilis est iusticiæ. Ex amigdalis, ex quibus fit tẽperatissimus cibus, exemplum temperantiæ. In his tribus si sanctos sequimur, sicut oues fęcundabimur.

Qũo religiosus dẽat esse sobri⁹ uerbis, Quę

L re in tabula de locutione, Ephe. 4. Vnus Deus, una fides, unum baptisma, unus Deus, & pater oĩum, qui super oẽs est in omnibus nobis, & sicut in cythara ex diuersitate chordarũ fit uniformis modulatio ad concentum, & in ouili Iacob albi, & nigri agni, & uarij, & diuersi ordines, & status in Ecclesia, diuersæ stellæ in cęlo, diuersa membra in corpore, ad manifestandum decorem eius, & isti pauperes illi diuites, isti laborãt cum Martha, illi uacant cum Maria. Nam qui dixit laborauimus manibus nostris, ne grauaret nouiter conuersos ipse dixit, Exerce te ad pietatem. Et alibi: Qui altari seruit, de altari uiuere debet. Cur de hoc agitur coram laycis apud eum, cui credita est Ecclesiæ dispensatio, cui regulas Canonicas referẽdum esset. De quo Mala. 2. Nunquid non pater unus omnium uestrum? Ipse etiam pater est, cui attribuitur autoritas, ut per quem fiat

M hæreditatis cœlestis distributio. Cant. 4. Vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui. Oculi Ecclesiæ, & mũdi, qui toti corpori eius prouidere debent sunt clerici. Crines sunt religiosi subtiles per contẽplationem, tenues per tẽporalium abdicationem, mundi, ac loiti per honestatis conseruationem, unde religio Nazareorum & fortitudo Samsonis in capillis est. Oẽs aũt crines spõsæ unius crinis sunt, cum discriminati in uertice in uno nodo ad collũ collecti sunt. Quod religiosi discretè, & distinctè in suis officiis cõstituti sub uno obedientię iugo, cõstituti sunt. Quando ergo unitas est in Ecclesia inter religiosos, & Clericos seculares, tunc cor domini ex hac unitate uehemẽter delectatur, & tunc duo consentiunt, & impetrant, quòd uolunt tunc. n. congregati in nomine domini: qui in se inuicem inuehuntur, & inuicem mordent,

Ouis.

Vnitas. Cõcordia Ecclesia. Collegiũ Status ecclesiæ.

Communitas. Vindicta. Remissio. Vnitas. Corpus. Membrũ. Oculi. Ecclesia. Prælati. Clerici. Prædicatores. Religiosi Capilli. Crines.

illi

A illi ab inuicẽ consumentur. Non congregantur, ut cõsentiant in fraudulentiã, in propriis iniuriis ulciscendis, & uindictis appetendis. Sicut illa saltatrix, quæ petiuit dicens uolo, ut des mihi in disco caput Ioannis Baptistæ. Ioãnis incurrerat odium, quia arguebat uitium, decollatus est, quia fregit silentium, uox deseruit, nõ tm̃ actum est, quod uoluit Herodes, quia

Vox. uox intercipi potuit, non occidi. Magis. n. & liberi⁹ clamat uox angustiis corporis absoluta, alioquin uox sanguinis Abel occisi nõ clamaret de terra. Gen. 4. Vñ uox Ioan. per totũ mundum facinus proclamat, & oñdit nequitiã Herodis, & iusticiam Ioann. unde & dies Natalis Herodis fact⁹ est dies mortis eius, & dies mortis, Ioannis factus est dies Natalis sui in gloria æterna. Sic aliq̃ Christi Prædicatores decollantur, cum p̃dicationis cursus impedit, ut inde ad tp̃s ueritas simulata subinde amplius elucescat. Q̃ fit idolum, uel campana, metalli

B species circũpositis follib. ponitur in igne, fit tumultus folliũ, attracto, & emisso aere, cõmouẽtur cineres, crescit flãma, uolant scintillæ, formatur idolum, & adoratur, sic q̃ cõueniunt fratres uani, & ociosi, ponunt in medio

Lingua. Locutio. metallum. i. materiam rumorũ, folles aerẽ attrahunt, & emittunt, qui rumores audiunt, & dicunt. Auditur ibi tumultus follium. i. distinctio impatientium, cõmouentur cineres, quia cito turbant leuiores, crescit flãma, dũ succenditur ira, uolãt scintillæ uerba discordiæ, & iniuriæ, formatur idolum per propriæ uoluntatis ꝓpositum, adoratur, q̃ in actum educitur, uel cũ ei consentitur. Gene. 28. Vidit Iacob in somnis scalã stantem super terrã, & Angelos

Can. 6. d. Hortus. ascendentes, &c. Quære 38. b. in Gen. Cant. 6. Descendi in hortum meum ut uiderem poma conuallium. Hortus iste est religiosorum collegium: sicut. n. in horto sunt arbores diuersę,

G quæ non eundem faciunt fructum, sed alterũ, & alternatim diuersi coloris, & saporis, ꝓm uarietatem plantarũ, sic in religione q̃m ibi sunt personæ uariis officiis deditę, hic legit, illę regit, hic cantat, illæ procurat, istæ prouidet sacristiæ, illæ coquinæ, & sic de aliis, sic ordinauit summus hortolanus. Eccle. 2. Feci mihi hortos, & pomeria, conseui cuncti generis arborib. hoc est personis differẽtibus. Hunc aũt hortum reddunt delectabilem, & commendabilem duo, s. fertilitas fructuum, hoc est bonorum operũ in religiosis, quia in horto religionis nulla debet esse arbor sterilis, quæ fructũ non faciat boni operis, ne maledicatur a Deo sicut ficus, in qua quæsiuit dñs fructum, & nõ inuenit, sed solũ folia, maledicta statim aruit, & nunquam postea fructificauit. Mar. 11. Videns Iesus fici arborem unam secus uiam, uenit ad eam, & non inuenit in ea nisi folia tantum, & ait, nunquam ex tę nascatur fructus in sempiternum, & arefacta est statim. Dicitur

D .n. vulgariter, & bene, qui non facit quando Operari. potest, non faciet q̃n vult: quia illi, qui modo possunt bona facere, & non faciunt, aliquando uellent facere, sed non poterunt: quia forte subito, de terra tollentur, arescent vt illa ficulnea, & in ignem mittentur ꝓm sententiam Saluator is in Ioã. Palmitem non facientem Ioã. 15. a. fructum tollent, & in ignem mittent, & ardet, Operari. exemplo boni hortulani, qui arborem sterilẽ euellit, & in ignem ponit. Luc. 3. Facite dignos fructus pœnitentiæ, sequitur, iam securis ad radicẽ arboris posita est, & omnis arbor quæ non facit fructum, excidetur, & in ignem mittetur. In hoc ergo horto debet esse copia fructuum, ne maledicatur a Domino, sed reficiatur fructu suo. Tunc. n. religiosus suis fructib. pascitur, quando in bonis operib. delectatur. Amos 9. Facient hortos, & comedent fructus Hortus. eorum. Sed dolendum est hodie, q̃m aliq̃n valebat religio sicut hortus amenus propter va-

E rietatem bonorum operum, sed modo vt pa- Hortus. tet, facta est desertũ. Transiuit homo inimicus .i. Diabolus & superseminauit zizaniam. Ioel 2. Ante faciem eius ignis vorans quasi hortus voluptatis terram corã eo, & post eũ solitudo deserti. Quia ignis auariciæ, & superbiæ, vẽtus lasciuiæ, totũ fructũ huius horti, vel cõbussit, vel deiecit. Amos 4. Percussi vos vento vrẽte, hoc est aeris corruptione, multitudinẽ hortorum uestrorum. Multitudo fontium: hoc est abundantia lachrymarum. Ibi. n. debet effluere Fons. Lachrymæ. riuulus cõpunctionis ꝓ peccatis propriis, nũc riuulus cõpassionis pro miseriis alienis, nunc riuulus deuotionis pro dilectione patriæ cœlestis. Nã solebat in claustris esse diluuiũ lachrymarum, quarũ meritis totus mũdus irrigabat. Esa. 58. Eris quasi hortus irrigiuus, & sicut fõs, cuius non deficiunt aquæ. Sed quia hodie Holofernes. i. Diabolus præcidit conductus fontiũ, & aquarum, vt dr̃ Iudith 7. Ideo exsiccauit

F fontes deuotionis, & ideo perditus est fructus Fons. Arbor. Fructus. bonę operationis, vñ aut nullum facimus fructum, aut putridum, & vermiculosum, quia arbor mala, & sine humore non põt fructus bonos facere. Quære expositionem Ioel 1. Exsiccati sunt fontes aquarum, & ignis deuorauit speciosa deserti. Aestimo q̃ si fontes adhuc defluerent, adhuc arbores nostræ fructificarent, sed impletum est illud Esa. 1. Erubescetis super hortos vestros cum fueritis velut quærcus defluentibus foliis: & velut hortus sine aqua. Et aduerte q̃ quærcus non facit fructum vsui Quercus humano aptum, sed est cibus porcorum. i. Dęmoniorum: sic faciunt tales fructus dissoluti, vagi, discordes, carnales, quia Diabolus talib. fructib. delectatur. Sequit: Vt viderem poma cõualliũ, ĩ quo tãgit finis visitationis, & agregationis, & vtilitas, q̃ est videre in statu religio Visitatio.

nis

G nis prouinciæ vel cõuentus. Vtrũ. ſ. & in quo de ficiat, vel proficiat, ſm illud 1. Reg. 17. Fratres tuos viſitabis. Deſcendat itaq; Prælatus ſicut bonus colonus in hortũ ſuũ, & videat poma. i. ſubiectos, ſi ſit ſedulitas in diuino officio, ſi bona fama in populo, ſi obedientia ad Prelatum,
Hortus. & ſic de aliis, quia in horto, & agro religionis non debent eſſe ſpinę, hoc eſt morſus, vel aculei ſollicitudinis temporalis, nec vrticæ pruritus concupiſcentiæ carnalis, nec ruptura muri cuſtodię regularis. Sicut de agro pigri hoīs dr. Prou. 24. Per agrũ pigri hoīs tranſiui &c. De-
Officium uotè fiat diuinum officiũ, & attentè. Voces. n. conſonæ garritus ſunt auium, ſeu uolucrũ ſpiritualiũ in aurib. maieſtatis diuinæ, q̃ reſonare debẽt in horto religionis perfectæ, ſm ꝓ petit dñs a deuota aīa. Can. 8. Quæ habitas in hortis, fac me audire vocẽ tuã, amici, hoc eſt Ange li aſcultãt te: Sed veh nobis, quia hodie reſpui
H tur officium diuinũ, & quaſi oẽs ad altare Dei vertunt tergum, & vultũ ſeu faciẽ ad mundũ: Vñ plangit Propheta: Viæ Syon lugent, eo ꝓ non ſit, qui veniat ad ſolennitatẽ. Eze. 8. Certè vidiſti fili hoīs, & adhuc cõuerſus videbis abominationes maiores, & introduxit me in atriũ domus dñi. Et ecce 25. viri dorſa habentes cõtra tẽplum, & facies eorũ ad orientẽ. Certe vidi
Eccleſia. ſti fili hoīs. Nunquid eſt hoc domui Iuda, non
Hortus. parcet oculus meus, & non miſerebitur. Hortus religionis dẽt eſſe locus amęnus, ut ſit deſiderabilis ad uidendum tranſeuntib. delectabilis ad manẽdũ cõmorantibus, & hæc amęnitas horti religionis deſcribitur Num. 24. Quã pulchra tabernacula tua o Iacob, & tẽtoria tua Iſrael, ut ualles nemoroſæ, ut horti iuxta fluuios
Tabernacula. irrigui. Tabernacula Iacob, & tentoria Iſrael ſignificãt habitacula religioſorum quantum ad actiuos ſiue laicos, qui deſignantur per Iacob, interpretatur. n. ſupplantator. Tales. n. carnem macerare debent, & ſupplantare ſeu ſub
I planta, & ſub iugo rationis ponere. Significantur ẽt per Iſrael q̃tum ad contemplatiuos ſiue clericos, interprætatur. n. Iſrael uidens Deum, quia tales clarius, & manifeſtius ſecreta Dei contemplantur. Iſtorum habitacula debent eſ-
Domus. ſe ualde pulchra, quia ſunt demiſſa, ideo nõ timent uentum, ſunt umbroſa, ideo non ſentiũt æſtum, irrigua, ideo non timent lutum, quia fluuius raptim currens non tenet lutum, & ita locus religionis non timet ventum ſuperbiæ, quia eſt in ualle humilitatis, æſtum immundiciæ, quia eſt in vmbra caſtitatis, lutum auariciæ, qa illic eſt riuus largitatis, vel fluuius pau pertatis, qui lutum auariciæ abiicit: iſta reddũt hortum religionis delectabilem, & decorum.
Hortus. Quia in hoc ꝓ eſt demiſſus irriguus, & vmbroſus: eſt ibi uarietas arborum, quarum nulla ſterilis ſed oẽs fructuoſę. i. bonis operib. abundan-
Opera. tes, hic regit, hic legit, hic orat, hic cantat, hic

ꝑcipit, hic obedit. Eccl. 2. Feci mihi hortos, & K
pomeria. i. collegia religioſa: Pomeria q̃ ſunt Arbor.
arborib. fructiferis plena, & cõſeui ea cunctis generib. arborum, hoc eſt uariis perſonis diuerſis officiis deſeruientib. locus cultus, & ſollicite paratus, & purgatus, vt non remaneat ibi germen malę uoluntatis in corde, nec folium inordinatę locutionis in ore, nec ramuſculus alicuius inhoneſtatis in ſigno conuicij, vel opere. Et hoc eſt ꝓ dicitur Eſa. 58. Cum abſtuleris de medio tui cathenam, & deſieris digitum extendere, & loqui ꝓ nõ oportet, eris ſicut hortus irriguus, & ſicut fons cuius non deficiunt aquæ. Hæc cathena ſignificat colligantiã peccatorum & turbatorũ, qui in diuiſione uel turbatione fratris, conuentus, uel cuſtodiæ, cathenam faciunt, unde Prælato dicitur, Diſſolue Colliga-
colligationes impietatis &c. Vel cathena, quia tio.
ſatis ſibi cohærent mala cogitatio, mala dele- Diuiſio.
ctatio, malus conſenſus, malus actus, & malus Cathena.
uſus, hæc cathena tollẽda eſt, & quaſi per uio- L
lentiã rumpenda. ſ. de medio cordis, aut de medio conuentus, cuſtodię, prouinciæ, & religionis, ne digitus extendatur ad operationem, & os aperiatur ad detractionem. Et talis religioſus, talis conuentus, talis cuſtodia, talis prouin
cia, eſt ſicut hortus irriguus, fertilis, & amęnus, Hortus.
purgatus per diſciplinam, & correctionem, ſicut fons, cuius non deficiunt aquæ per abundantem Lachrymarum effuſionem, locus fertilis, & fructuoſus, quia in tali horto nulla dẽt eſſe arbor infructuoſa, qa nullus dẽt eſſe ocioſus, ne incurrat domini maledictionem, ſicut ficulnea, de qua Lu. 13. Ecce anni tres erãt &c. Ideo dẽt dicere aīa religioſa. Veniat dilectus meus in hortum ſuum, ut comedat fructũ pomorum ſuorum. Quot. n. bona facimus opera, tot domino apponim⁹ fercula. Can. 4. Hortus concluſus, fons ſignatus, ſoror mea ſponſa, emiſſiones tuę Paradiſus. Eſt etiã hortus locus
umbroſus, & ad colloquendum aptus, & hoc M
colloquium fit in oratione, eſt. n. hortus locus ſecretus, a tumultu ſęculi ſegregatus, ideo multum orationi aptus, & congruus, in locis enim ſolitariis decet loqui ſponſum ſponſæ, Chriſtum animæ. Oſeæ 2. Ducam eam in ſolitudinem, & ibi loquar ad cor eius, & tale colloquium ſequitur aliquoties fletus, quando anima deuota poſt ſingultoſam, & gemebundã orationem recordatur abſynthij dominicę paſſionis, quia mortem dilecti dilecta ſine compaſſione recordari non poſſet: in ſignum huius dum Maria fleret ad monumentum, quòd erat in horto, audit dominum dicentem, Mulier quid ploras? At illa putans illum hortulanum eſſe, dixit, tulerunt dominum meum, & neſcio vbi poſuerunt eum, &c. Aliquoties prorumpit in gaudium quoddam ſpirituale, ex quodam guſtu ſpiritualis conſolatio-
nis.

A nis. Eſa. 51. Ponet deſertum eius quaſi delicias, & ſolitudinẽ eius quaſi hortum Dñi, gaudiũ, & lęticia inuenietur in ea, gratiarũ actio, & uox laudis per ſolitudinẽ. Syon, quę interpretatur ſpecula, intelligitur ſtatus religionis, ne digitus extendatur ad operationẽ, in quo multę fiũt reuelationes perfectis aīabus, illic Deus, tãq̃ in horto colloquitur aīę ꝓ nõ põt eſſe ſine magna cordis iucũditate. Hiere. 31. Veniẽt, & laudabũt in mõte Syon ibi laudabũt Dñm ſuper uino cõpũctionis, oleo deuotionis frumento internæ refectionis. Sequitur: Et erit aīa eorũ, quaſi hortus irriguus pp pulchritudinẽ abundãtię ſpiritualis. Hic eſt hortus, in quo facit Aſſuerus conuiuiũ de cõiunctione. Heſter 1. In ueſtibulo horti, & nemoris, ꝓ regio cultu, & manu cõſitũ erat. Eſt ergo hortus religionis amęnus, cultus, irriguus, floridus, ſecretus, fertilis, & ſecurus. 3. Reg. 18. Vſquequo claudicatis in
B duas partes? Si Deus eſt Dñs, ſequimini eũ, ſi aũt Baal, ſequimini eũ. Hoc dixit Elias puerſis Iudæis, quod fuit figura quorũdã malorũ religioſorũ, qui habent nomẽ, & habitũ religionis, & opera faciunt ſeculariũ. Vſquequo claudicatis in uia, donec recte ambuletis, nomen, & habitũ religionis habentes, cõtraria nomini, & habitui opera faciẽtes, de quibus
Hipocrita. Apoc. 3. Nomẽ habes, qũo uiuas, & mortuus es. Et Aug. Si uis habere nomẽ tene rẽ, qa nomen ſine re ſpẽs eſt dicta Chymerę. Talibus loquitur Dñs, Vos ex patre diabolo eſtis, & opera patris ueſtri uultis perficere: ubi Am-
Filius. broſius: Eius eſt quiſque filius, cuius facit o-
Mendacium. pera. Sequitur: Mendaciũ eſt, ſe ſacerdotẽ uel clericũ confiteri, uel religioſum, & cõtraria huic ordini operari. Ideo poſſumus dicere: Oīs homo mẽdax. Claudicauerũt ait a ſemitis ſuis, quia clauſi. i. religioſi defecerunt reſiduique cõſumpti ſunt. Ergo ſi Deus eſt Dñs
C ſequimini eũ, ut ſerui Dñm per cõpẽdiũ hu-
Sequimini. militatis, ut diſcipuli magiſtrum per deſertũ paupertatis, ut pueri agnũ per uirgultũ caſtitatis. Hi. n. ſequũt agnũ quocũq; ierit. Talib⁹ claudicãtib. ſignũ, & nomẽ hñtib⁹ ſctitatis, re ueritate tñ illis carentib. ait Dñs: utinã calidus eſſes ꝑ uerã charitatẽ, & gratiã, aut frigidus per apertã & manifeſtã maliciã, ſed tepidus es, ad modũ tepidi aliqd habens de calido ex apparentia gratiæ, & aliquid de frigido ex realitate culpę, incipiã te euomere ex ore meo, quia ad litterã tepidũ prouocat uomitũ. Tales. n. hipocritas fictos magis deteſtatur Dñs, q̃ aperte malos qa Deũ offendũt, & populũ decipiunt, & falsũ nomẽ ſibi attribuũt. Gen. 19. Vxor Loth reſpexit retro, & cõuerſa eſt in ſtatuã ſalis: uxor Loth religioſa aīa Chriſto deſponſata, q̃ monitu Angelorũ ſanctorũ uirorũ egreſſa eſt de Sodomis im-

mũdicię mũdi, cui dictũ eſt, ꝓ non reſpiciat D
retro per appetitũ tẽporaliũ, aut delectationum carnaliũ, quas dimiſit, qa nemo mittẽs manũ ad aratrũ, & reſpiciẽs retro, aptus eſt regno Dei. Sed dũ talis uxor retro reſpicit, cõſiderãdo, & appetẽdo tẽporalia, & carnalia, quę dimiſit in ſtatuam ſalis cõuertitur. Quia etſi figuram exteriorem retinent religioſi, ſicut ſtatua hominis, uitã tamẽ perdit gratię, & ſterilis efficitur ab omni opere meritorio, quia in ſale ariditas deſignatur.

Exo. 3. Viam trium dierum ibimus in ſolitudinem &c. Iſti figurant religioſos, quia in Ægypto id eſt in mũdo, Deo nõ ſacrificant, ſed ſeruiunt Pharaoni. i. Diabolo in luto fęditatis, & latere auaricię, & cupiditatis. Inde egreſſi, iã ſubmerſis Ægyptijs ipſos ꝑſequentibus, omnib. ſ. peccatis, & carnalibus affectibus, intrãt deſertũ religionis, & incedẽtes uiã trium dierum, paupertatis, caſtitatis, & obedientię ſacrificia, opera meritoria offerunt E
Saluatori. In hoc aũt deſerto merentur acci- Deſertũ.
pere cibum refectionis, ſignum directionis, manum porrectionis, librũ informationis. Quadraginta quippe annis. i. toto tẽpore uitę noſtrę, qa figurat tps pęnitentię, debemus uti cœleſti Manna. i. diuinis cõſolationibus, & cęleſtib. īmiſſionib. ſaciari, dimiſſis ollis carniũ. ſ. mũdanarũ cogitationũ, & tpaliũ ne Caro.
gociationũ, ī Ægypto ꝓ ẽ ī mũdo, hoc cibo aliti ſũt filij Iſrael in deſerto. Sed ueh illis, q nauſeãtes, q ſaporẽ Mãnę cũ perfidis Iudęis ſpernẽtes, ſup huius cibi dulcedine nauſean Gula.
tes, carnes, & fęditates adhuc deſiderãt, quas dimiſerãt in Ægypto. Sicut uxor Loth cõuerſa retro deſiderauit delicias Sodomorũ. Nume. 11. Flagrauit popul⁹ deſiderio carniũ, iũctis ſibi pariter filijs Iſrael, & dixerunt: Quis dabit nobis carnes ad ueſcẽdũ? Recordamur piſciũ. i. deliciarũ fluẽtũ, quos comedebam⁹ ī
Ægypto, in mentẽ ueniũt nobis cucumeres, F
& pepones, porri, cepe, & allia, aīa nr̃a arida eſt, nihil aliud reſpiciũt oculi nr̃i niſi Mãna. Seqũ, qd̃ ſuũ deſideriũ adimpleuerũt, & carnes comederũt. Seqũtur: Adhuc carnes erãt ī dẽtib. eorũ, nec defecerat cib. hmõi, & ecce furor Dñi cõcitat⁹ ẽ cõtra populũ, & pcuſſit populũ plaga nimis magna, uocatuſq; eſt locus ille ſepulchrũ cõcupiſcẽtię, & nullus eorũ intrauit terrã ꝓmiſſionis. Pſal. 77. Adhuc eſcę eorũ erãt in ore ipſorũ, & ira Dei deſcendit ſuper eos. Quid cucumeres, & pepones, q de terra naſcũtur, & multũ inflãtur, cito areſcunt, niſi ſuperbia, arrogantia, faſtuoſitas, aut rõne generis, aut rõne ſcientiæ, aut rationę diuitiarũ? qd porri, & cepæ, q̃ cum lachrymis comedũtur, & allia, quorũ comeſtione corpus noſtrum inflãmatur, niſi tẽporales diuicię, q̃ cũ multis laboribus acquiruntur q-

bus

G bus quasi forti alliata mentes religiosorum
uehemēter inflāmatur in solitudine religio
nis. Isti ergo, qui desiderāt delicias Ægypti. i.
diuitias, & delicias mūdi, nunq̄ intrabunt ter
rā promissionis, qa oēm escā abominata est
aīa eorū, & appropinquauerunt usq; ad por
Deuotio. tas mortis. Nauseant sup cœlesti Manna, qa
nec sapit eis orare, nec legere, nec diuino of
ficio interesse, sed sup ollas carnium semper
Vineæ. desiderāt sedere. Et nota de uinea. Esa. 5. Fe
cit aūt labruscas &c. Quia quidā religiosi fa
Opera. ciunt opera, q̄ uidentur bona, sed sūt ficta &
Deo insipida. Quære 85. b. a. Matt. 7. Qui au
dit uerba mea, & facit ea, similis est uiro sa
pienti, qui ædificauit domū suā supra petrā.
Concupi- Descendit pluuia carnalis fęditatis, qa plu
scentia. uia de carne oritur, & in terra resoluitur, qa
qui in carne seminat, de carne metet corru
ptionē. Nam tinea de corruptione uestis ori
tur, & carnalis cōcupiscentia de carne corru
H pta: uenerunt flumina cōcupiscētię mundia
lis, honorū, promotionū, dignitatū, q̄ cū ma
gno impetu tētationis ueniūt, sicut flumina
cum impetu currunt. Flauerunt uenti tenta-
Ventus. tionis diaboli. Isti sunt quattuor uenti, q̄ pu
gnant in mari huius mundi. Quære Dan. 7.
Iste est uentus qui irruit a regione deserti, qa
de inferno oritur, & cōcutit quattuor angu
los domus religionis, q̄ fundata est in quat
tuor uirtutibus cardinalibus, & moriūtur fi
lij Iob edētes, & bibētes, qa datos religiosos
carnalitatibus fortius tentat, & interficit dia
Gula. bolus, quia pp gulā amiserunt primi parētes
Gen. 3. b. paradisū, & uitę perpetuitatē, Esau primoge
nita, filij Israel terrā promissionis: qa deside
rauerūt carnes filij Iob incurrerūt mortē. Si
domus est fundata supra petrā, q̄ est Christ⁹,
nō cadit, si supra arenā, q̄ est sterilis & disper
gibilis, innumerabilis, & significat uanitatē
Mundus. mundi, cadit domus illa, & est eius ruina ma
I gna, quia damnatur in corpore, & aīa. Gene.
6. Fac tibi arcam lignis leuigatis &c. Noe.
Frāciscus Beatus Franciscus te ait inueni iustū coram
me, &c. Arca, quā Noe fabricat religio sua,
de lignis leuigatis. i. complanatis amotis tu-
Religio. moribus, & gibbositatibus, & curuitatibus
uiciorū, & solicitudibus mūdialibus, linita ī
terius in mēte & exterius in opere, bitumine
charitatis fraternę, in qua ponūtur de oībus
aīantibus mundis, & immundis, i. de oī con-
ditione hoīū, clericis, laicis, sēnibus, iuueni
bus, diuitibus, pauperibus. Nā de ista religio
ne dr Mat. 13. Simile est regnū cœlorū sage-
nę missę in mari, & ex oī genere piscīū cōgre
gāti &c. In hac Arca sunt diuersæ mansio-
nes diuersorū officiorū, & fenestra cōtempla
tionis, & colūba deuotæ oronis, portat ramū
diuinæ gratię, & consolationis, in qua salua
mur a diluuio peccatorū inundantiū, & a di

luuio suppliciorum cruciantiū. De falsis reli K
giosis q̄ simulāt sanctitatē dr 3. Reg. 13. Alta
re scindetur, & effundetur cinis, qui in eo est:
quia eorum uilitas, quę noīe cinis figuratur,
qndoq; aperietur, vn de talib. dr illud Matt.
23. Veh uobis, qui similes estis sepulchris de
albatis, q̄ apparent hoībus speciosa pp appa
rentem sanctitatem, & simulatam honesta-
tem, intus autē plena sunt ossibus mortuo-
rum. i. diuersis uilitatibus peccatorum, ideo
iratus Dominus contra tales ait: A sanctua- Ezec. 9. c.
rio meo incipies interficere. Apo. 14. Vidi su
pra mōtē Syon agnū stantē, & cum eo cētū-
quadragīta quatuor millia &c. Agn⁹ Christ⁹,
Mons religio, superius luminosa cōtēplatio Mons.
ne, inferius spaciosa dilectione, interius hu-
morosa deuotione, exterius pascuosa ædifi-
catione, firma, & stabilis in tentatione, ut tā-
quàm mons nullo uento tētationis moueatur.
Est aūt mons Syon q̄ interpretatur spe- Mons.
cula, quia ibi speculamur quæ agenda, quæ L
fugienda, quæ meditanda, quæ desideranda.
Psal. 77. Montē Syon, quē dilexit. Sunt autē
cū agno eius uestigia imitātes, ei⁹ p̄cepta im Agnus.
plētes, eius passionē cōtēplātes, eius pręmia Christus.
expectātes. Sunt aūt isti signati, qa cētūqua-
dragintaquatuor millia &c. q̄re 23. a. b. 42. a.

Exo. 3. Vocauit nos Deus Hebręorū, ut ea
mus uiā triū dierū in solitudine. Sicut enim
Diabolus triplici uia ducit suos sequaces ad Ternari⁹.
infernū, quia omne qd̄ est in mundo, aut est Via.
concupiscentia carnis, aut concupiscētia o-
culorum, aut supbia uitę, sic Christus tripli-
ci uia cōtraria ducit ad terrā promissionis, il Via.
lę sunt uię ad descendēdum, istę ad ascēden-
dum. Prima uia castitas, quā inchoauit in in
carnatione, secunda paupertas, quā ambula
uit in conuersatione, quia ab angustia prese
pis, usq; ad patibulū crucis non inuenies ni
si stigmata paupertatis. Tertia uia humilita-
tis, & obedientię, quā cōsummauit in passio- M
ne, quia factus est obediēs usq; ad mortē. Per
primas tres uias cadimus, sed p istas tres uias
in regionē nostrā reuertimur. Per uiā chari-
tatis uadimus, dum carnem abstinentia ma-
ceramus, dum sensus ab illicitis refrēnamus
dum malas societates uitamus, dum oratio-
ni, & deuotioni uacamus. Quia non uocauit
nos Deus in immundiciā, sed in sacrificatio
nem, ut sciat unusquisque vas suum posside
re in sanctificatione, & honore, quia habe- Via.
mus thesaurū in uasis fictilibus. De uia pau-
pertatis quære in tabula de diuitijs, & pau-
pertate, de uia humilitatis, quære in tabula
de humilitate, & de obedientia, Sed huic uo-
cationi multi contradicunt. Luc. 14. Homo
quidam fecit cænam magnam, & uocauit
multos, & cęperunt se excusare. Vnus dixit
uillā emi, per fastum superbię, & pompę mū

danæ

A danę: alius, iuga boum emi qnq; terrā arantiū
per estum auariciæ: & alius, vxorem duxi per
fluxum immundiciæ: qui enim ista diligunt,
cœnam religionis respuunt, & de illis conclu-
ditur, nemo illorum, qui uocati sunt, gusta-
bunt cœnam meam. Esa. 5. Vinea facta est di-
Ecclesia. lecto &c. Istud exponitur de Ecclesia, & potest
exponi de religione, Quære 128. a. & de reli-
gione. Genes. Ecce odor filij mei sicut odor a-
gri pleni cui benedixit dominus: Gen. 27. Com
mendat dominus religionis institutorem, & re
ligionis obseruatorem. Institutorem uocat fi-
lium, propter perfectam imitationem, obser-
uatorem uel ipsam religionem cōparat agro
pleno a domino benedicto. Quære de condi-
tionibus agri, vel horti, quia idem potest de
Ager. vtroque dici, in ista tabula. In agro itaque re-
Hortus. ligionis beatę seminauit sumus agricola Chri
Seminare stus sancta consilia, statuta salubria, virtuosa
exempla, miranda prodigia, præclara priui-
B legia, proponens sanctorum patrum opera
exemplaria, tanquam signa directionis, & ve-
xilla excitationis, his, qui vocati sunt ad a-
grum religionis. De isto itaque agro loquen-
do, tangitur in verbo proposito huius sanctæ
religionis. Matth. 13. Domine nonne bonum
semen seminasti in agro tuo? vnde ergo ha-
bet zizaniam? Tangitur in hoc verbo huius
religionis actor, ductor, cultor. Actor Chri-
stus sub nomine domini. Domine, ductor san
ctus Franciscus sub conditione seminis, bo-
ni. Cultor frater deuotus sub ratione agri, ita
ut possit dicere domino, Nonne domine Iesu
Christe actor huius religionis bonum semen
seminasti dans ductorem & præsentium perfe
ctionis in agro huius religionis. Ager huius
Ager. religionis est uehementer desiderandus, dili-
Hortus. genter obseruandus, quantum ad votum, pro
uidenter exercendus quantum ad cultum, pa-
tienter expectandus quantum ad fructum, &
C est uehementer desiderandus, & summo pre-
cio comparandus. Considerans enim statum
religionis, statum sincerum, statum secretum,
statum perfectum, statum securum. Libenter
homo sapiens abnegans semetipsum tollens
Crucem suam, sequitur Christum, & renun-
cians omnibus emit religionis agrum. Prouer.
vlti. Considerauit agrum, & emit illum. Istę
enim ager habet incomparabilis thesauri fra
grantiam huius thesauri, frater bonus sentit
fragrantiam, & odorem, & gustat saporem.
Hiere. 41. Habemus thesaurum in agro fru-
mēti, uini, hordei, & mellis, in frumento cibus
doctrinæ, in hordeo fructus pœnitētiæ, in oleo
nitor conscientię, in melle dulcor consolatio-
nis, contemplationis, spiritualis lęticiæ. Ecce
quadruplex thesaurus in isto agro absconditus
homini mundano, sed notus fratri deuoto,
inter quos præmittitur sanctitas innocentiæ,

quæ designatur in frumenti simila propter D
puritatem, ad hanc sequitur securitas confi-
dētiæ, quæ signatur in hordei testa, quæ medul
lam securè custodit, ad hanc sequitur serenitas
lęticiæ quæ in oleo designatur: huic succe-
dit suauitas diuinæ præsentiæ & degustationis
supernę quę significatur in melle. Quid enim
frumenti simila purius? Quid medula hordei
latente sub testa securius? Quid olei nitore io-
cundius? Quid mellis dulcore suauius? Sed pro
dolor, homo religionis inimic⁹, frater solo no
mine, fictus, falsus, indeuotus, & pictus, solo no
mine iniuste sibi vendicat istum agrum, por-
tans habitum, præuaricans statum, quod figu-
ratū est, Ruth 4. Quando ait emeris agrum, Ruth 4. b.
Ruth Moabitidem debes accipere. Ruth defi-
ciens vel defectio interprętatur, & significat
paupertatem. Moabitis ex patre interprętatur:
Ruth Moabitis paupertas nostra a patre no-
stro Francisco nobis pro hæreditate, & posses- E
sione dimissa, sicut ait, hæc sit portio nostra q̄
perducit in terram viuentium, cui dilecti fra-
tres totaliter inhærentes, nihil aliud &c. Super Seminare
seminant ergo zizaniam qui superficialiter
portantes habitum, præuaricantur uotum, &
Ruth nolentes accipere, nolunt agrum istum
possidere. Secundo ager istæ est vigilanter ob- Ager.
seruandus quantū ad uotum. Can. 7. Veni, egre Caut. 7. d.
diamur in agrum, commoremur in uillis.
Mane surgamus ad uineas: egrediamur dicit
per cautelam circumspectionis, ad agrum cu-
stodiendum: commoremur in villis muratis,
& clausis per clausurā religionis, ne effluamus
in incuriam dissolutionis & euagationis. Ma-
ne sur. ad vine. per culturam sanctæ actionis,
ut mereamur accipere denarium diuinæ retri-
butionis, ne torpeamus per ocium euagatio-
nis. Hæc enim tria custodiunt agrum, quia ob-
seruant religionis uotum. Sic Isaac egredieba F
tur ad meditandum in agro. Gene. 24. Sed ho- Gen. 24. g
die custodia religionis dissipatur pigritia cor- Prouerb.
poris. Prouer. 24. Per agrum hominis pigri trā 24. d.
siui, & per vineam viri stulti, & ecce totum im Ager.
pleuerāt vrticæ, operuerant superficiem eius
spinæ, & maceria lapidum destructa erat: vrti-
cę pruritus voluptatis, spinæ pūcturæ ambitio-
nis, & cupiditatis, ruina maceriæ contuma-
ciæ, & anfractus voluntatis propriæ, & ino-
bedientiæ: Hæc tria triplicem religionis se-
pem diruūt triplicem murum suffodiunt, quia
voti triplicis vinculum rumpunt. Vrit vrtica
castitatem, pungit spina paupertatem, ruit ma
ceria, dum perit obedientia. Noli ergo exem-
plo Ruth dimittere agrum tuum. De mane
itaque vsque nunc sta in agro, ne vadas ad col
ligendum in agrum alterum: sed diligenter
custodi agrum tuum, vt perseueranter colli-
gas fructum. Tertio ager iste est prouidenter Ager.
exercendus quantum ad cultum, ne ager per Hortus.

agricul-

G agriculturam virtutum fertilis, fiat per incuriam sterilis. Prouerb. 24. Diligenter exercere agrum tuum. Cultura huius agri cõsistit in tribus, quia rigatur, aratur, purgatur. Rigatur per deuotionem, & contritionem Iud. 1. Dedit Caleph, Axe filiæ suæ agrum, in quo erat irriguum superius, & irriguum inferius, inferius pro commissis, superius pro promissis, quia in diluuio aquæ purgantes mundum effluebant à superiori, & inferiori, inferius propter suspiria peccatorum, superius propter desideria æternorum. Purgatur autem per frequentem confessionem, per disciplinam, per correctionem, & visitationem. Prou. 24. Per agrum hominis pigri, &c. Aratur per satisfactionem. Hierem. 26. Syon quasi ager arabitur seminatur per bonorum operum exercitationem. Quarto ager iste est patienter expectandus quantum ad fructum. Iaco. vltim. Ecce agricola expectat preciosum fructum ter

H ræ, patienter ferens, donec accipiat temporaneum, & serotinum. Fructus religionis temporaneus est præsens consolatio, serotinus vero æterna fruitio. Ruth 2. Vadam in agrum, & colligam spicas, quæ metentium fugiunt manus, metunt beati manipulos frui tionis, nos hic spicas colligimus spiritualis consolationis: nunc quidem miseria affligimur: sed suo tempore lætabimur, quia bonorum laborum gloriosus est fructus. Hebre. 12. Omnis disciplina in præsenti non videtur esse gaudij, sed meroris. Postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iusticiæ iustus iudex, si enim in hac vita tantum sperantes essemus, miserabiliores essemus cunctis gentibus 1. Corin. 15. Interim ergo cõsolemur in terra peregrinantium, donec cum Christo epulemur in terra viuentium sicut scriptum est in Can. Deut. Constituit eum super excelsam terram, vt comederet fructus agrorum vt suggeret mel &c. Religiosus deuotus describitur. Apoc. 8. Cum dicitur, stetit Angelus iuxta aram templi habens thuribulum aureum &c. Quære 29. b. Ideo modo Deus non exaudit orationes religiosorum, quia eis dicitur illud Esa. 1. Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum incensum abominatio est mihi, Kalendas vestras, & solennitates vestras odiuit anima mea &c. Quære 45. a. & 14. a. Matth. 25. Prudentes virgines acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. Iste virgines a mundi carnis, & Diaboli concupiscentiis abstinentes, sunt animæ religiosæ, & quæ debent se recipere sicut istæ virgines Euangelicæ ad recipiendum Christum. Quære 56. b. 57. b. 21. b. Deuter. 8. Ductor tuus fui in solitudine, vbi erat serpens flatu adurens, scorpio, & dipsas &c. Solitudo ista est religio a tumultu mundialium strepituum separata: Quæ

I re supra in hac tabula: religio dicitur desertum, vel solitudo. In hac solitudine occurrunt nobis tria, vicia, mundus, caro, Diabolus, inficientia, & illaqueantia, quæ per ista tria genera serpentum designantur Quere 4. a. 7. b. Vulnerati a prædictis serpentibus aspiciendo serpentem æneum, quem Moyses erexit in ligno, qui figurabat Christum dominum suspensum pro nobis in ligno morsus cuiuscunque tentationis sanatur. Nume. 21. Nadab & Abiu Sacerdotes posuerunt ignem alienum in thuribulis suis, & consumpti sunt a flamma, quæ inde erupit. Quære 29. b. 29. a. Matth. 25. Homo quidam peregre proficiscens, vocauit seruos suos, & vni dedit quinque talenta, alij duo, alij vnum. Hic describuntur boni, & mali religiosi. Quære 19. a. b. Lucę 1. Seruiamus illi in sanctitate, & iusticia coram ipso omnibus diebus nostris. In persona religiosorum, qui electi sunt ad Christi seruicium. Dicitur illud verbum, vbi patet quòd in religioso deuoto Christi seruo debet esse affectio pura in sanctitate. Quia prius respexit dominus ad Abel, quàm ad munera eius: non enim acceptat Deus alicuius seruitium, nisi prius acceptet eius animum, ideo ad gratum Deo seruitium requiritur affectio munda, & conscientia pura. Secundo requiritur discretio plena, quia in omni sacrificio debet poni sal sapientiæ, ideo additur, & iusticia. Tertio requiritur intentio recta coram ipso. Seruiamus, ait, coram, ipso. Tunc enim seruimus coram ipso, quando in omnibus sic seruimus, quasi Deo facie ad faciem præsente, Angelo assistente, Diabolo insidiante, mundo iudicante, Quarto requiritur continuatio perfecta, quia finis non pugna coronat, in omni sacrificio præcipitur cauda offerri. Sed timendum est, quòd de seruitoribus Christi, qui specialiter

M sunt religiosi, dicatur illud verbum Iob 4. Ecce quia notorium est toti mundo, qui seruiunt ei, nõ sunt stabiles, & in Angelis suis repit prauitatem. Isti qui deberent esse Angeli mundi affectione, clari conuersatione, alti contemplatione, prouidi circunspectione, prompti obedientia, & subiectione, non sunt stabiles in claustro, ad orandum in choro, ad cantandum in præceptis, ad obseruandum in promissis, & votis, ad non transgrediendum, immo in istis reperit prauitatem cordis, oris, operis. Religio figuratur p Paradisum voluptatis, in quo sunt oĩa gña arborum, oĕ lignum pulchrum visu, & ad vescendum suaue. i. oĩa gña virtutum carismatum, & donorum, ex quib. vescuntur deuoti lignum vitæ in medio Christus ideo designatur per vineam dñi Sabaoth Esa. 5. In cuius medio est turris, quia turris fortissima nomẽ dñi: postea Cherubin, in quo notatur, prudentia

K

Tentatio.

L

Seruire conscientia.

Gen. 4. a.

Angeli.

Stabiles.

Paradisus

A dentia prælati, & gladius flammeus atq; uersatilis, idest, dura executio disciplinæ ad custodiendam uiam ligni uitæ. Istæ paradisus est sincerissimus pulchritudine, propter mundiciam, & castitatem, securissimus quietitudine, propter uoluntariã paupertatem, fertilissimus plenitudine, propter plenitudinẽ operationis, sublimissimus celsitudine, ppter eminentiam perfectionis, inde egreditur fluuius orationum ad irrigandum uniuersam terram

Paradisus

Gene. 3. a. sæcularium. Gen. 3. Collocauit Dominus an-

Gen. 2. b. te paradisum gladiũ, &c. Gen. 2. Producit Dominus de humo terræ omne lignum pulchrũ

Apoc. 2. b uisu, lignum etiam uitæ. Apoc. 2. Vincenti dabo edere de ligno uitæ quod est in paradiso.

Eccl 24. d Eccles. 24. Ego quasi fluuius Dorix, & quasi a-

Can. 4. d. quæ ductus exiui de paradiso. Falsi, & ficti religiosi figurantur per nuncios Dauid, quibus Amon, idest, Diabolus rasit mediam barbam,

2. Re. 10. b ut dicitur 2. Reg. 10. Isti sunt ficti hipocritæ,

B quere 48. b. Matt. 17. Assumpsit Iesus Petrum,

Mat. 17. a Iacobum, & Ioannem, & duxit illos in montẽ excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. In Petro obedientia, in Iacobo paupertas uoluntaria, in Ioanne castitas munda designa

Ternari. tur. Ista tria uota sequentes, & seruantes, assumuntur cum Iesu in montem religionis. Quare dicatur mons, quære 125. a. b. Ibi transfiguratur ante eos, & ostendit eis figuram gloriæ, quam eis promittit, sed Petrus non potest ascendere, quia iacet in carcere uinctus cathenis duabus, nec est Iacobus, nec Ioannes, remanet Christus solus in monte: quære prædictam autoritatem Mat. supra 23. a. 25. a. Et nota, de nũcijs dñ. Eccle. 39. Florete flores, quasi lilium, date florem, & frondete in gratia. quære 28. b. 26. b. Eccles. 43. Vide arcum & benedic, qui fecit illũ, &c. Quia in religioso debent quattuor colores, i. quattuor uirtutes cardinales cõsiderari, uidelicet, charitas ex igne, castitas ex aere, deuotio ex aqua, humilitas ex terra. Quære 34. a. 16. a. b. 17. a. a. Vos aũt sedete ĩ

C ciuitate, quoad usq; ĩduamini uirtute ex alto: Apostolis fuit dictũ, quorũ religiosi uitam imitantur. Qui sedendo, & quiescendo in hac ciuitate Spiritum sanctum recipere meruerunt.

Ciuitas. Haber autem ista ciuitas situs firmitudinem

Domus. ab inferiori, quod respicit laborem actionis; statum solitudinis ab exteriori, quod respicit securitatem conuersationis, gradus celsitudinem, a superiori, quod respicit claritatem contemplationis; sed hodie impletum est: uidens Iesus ciuitatem, fleuit super illã, in Luca, quære 83. b. Ait Rebecca, quæ figurat religionem de filijs litigiosis, quæ ducunt matrem ad mortem, si sic futurum erat, quid necesse fuit concipere. Gen. 22. Expectate hic cum asino. Loquitur ad seruos suos. Ego, & puer illuc usque properantes, postquàm adorauerimus, reuertemur ad uos. Abraham uir religiosus, & contemplatiuus, serui sunt sensus, asinus corpus, quæ omnia tanquàm impedientia debet a se sequestrare ad tempus, donec cũ puero Iesu uacet dilectionis, & amoris amplexibus, tandem ad laborem sanctæ actionis oportuno tempore reuersurus. Exod. 10. Tenebræ factę sunt in tota Aegypto palpabiles, id est in mundo, ubi erant filij Israel, id est, religiosi, lux erat diuinæ gratiæ, eos dirigens in cognoscendis, & regulans in agendis, quia eos præcedit Dominus in deserto huius mundi in columna nubis refrigerantis per diem prosperitatis, & in columna ignis illustrantis consolantis, inflammantis, in nocte aduersita-

Gen. 19. d tis. Gen. 19. In mõtem saluum te fac. Exeunti de Sodoma mundi, salus promittitur in monte religionis, quæ est mons, quære 190. a. b. In istum montem noui luminis assumpsit Iesus Petrum, qui interpretatur agnoscens obedien

E tia, Iacobus interpretatur supplantator, & designat paupertatem uoluntariam, Ioannes interpretatur, in quo est gratia, castitatem mundam. Vnde in mõte fiunt tria tabernacula, castitatis, paupertatis, obedientiæ, in quibus saluamur a tribus exercitibus Diaboli, a concu-

Concupiscentia. piscentia carnis, a concupiscentia oculorũ, a superbia uitæ. Multi portant crucem non suã sed alienam, quia non dicunt, nec faciunt, nec cytharizãt cum Angelis, in Apo. 14. Cum cytharis suis sed alienis. Grauia imponentes, digito suo nolentes ea tangere.

Religiosus plus meretur in consimili opere, quàm sęcularis, qa ut dicit Anselmus in libro de similitudinibus, Religiosus dat Domino suo arborem, & fructum, id est, volũtatem, & opus bonum, sęcularis, dat fructum, sed nõ arborem, quia retinet propriam uoluntatem. Matt. 19. Ecce ait Petrus in persona religiosorum, nos reliquimus omnia, & secuti sumus

F te, quid ergo erit nobis? Iesus autem dixit illis. Amen dico uobis, quòd uos, qui secuti estis me, in regenetatione, cum sederit filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & uos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. In quo uerbo ostendit nobis, quid

Mereri. deponendum, quia pondus impediens. Reliquimus omnia. Quid assumendum, modus expediens, secuti sumus te. Quid expectandũ, fructus proueniens, sufficiens, reficiens. Sedebitis, &c. Ostendit ergo quid deponendum.

Temporalia. Quia pondus impediens, & deprimens, & retrahens, Vos ait, qui reliquistis omnia, omnes proprias uoluntates, omnes mundanas uanitates, omnes carnales uoluptates, exemplo Christi dicentis, Relinquo mundum, & uado ad patrem. Relinquenda quidem sunt præ-

dicta

G dicta ab his, qui uolunt Christum nudum sequi, quia habent casum defectiuum, statum afflictiuum, tactum infectiuum, fructum damnatiuum. Mundus ait Ioã. in maligno positus est. Sic ergo patet quid deponendum, quia pondus, quod impedit, & deprimit. Relinquimus omnia utique professione, & affectione, non sicut uxor Loth, quæ conuersa est retrorsum, recordata de delitijs Sodomorum, quas dimiserat, non sicut fili Israel, qui cibaria Ægypti, quæ dimiserant desiderabant, quære supra in ista tabula. Secundo ostenditur. Quid assumendum, quia modus conueniens, modus, qui expedit, & conuenit, secuti sumus te. Te enim Domine Iesu sequi per desertum pauperis, per uirgultum castitatis, per compendiũ charitatis est facile, delectabile, utile. Quia talis uia, & talis peregrinatio habet uestigium indeuiabile, scilicet Christi conuersationem.

1.Pet. 2. H Christus passus est pro nobis, uobis relinques exemplum ut sequamini uestigia eius, solacium infatigabile, Christi cõsolationem, quia præcedit nos in hoc deserto, donec ueniamus ad terram promissionis, in colũna ignis ad consolandum tempore aduersitatis, & in columna nubis ad temperandum in die pro-

Apoc. 14. speritatis, unde ait. Magister sequar te quocumque ieris. Hi sequuntur agnum quocumque ierit. Qui sequitur me, non ambulat in te

Iob 23. nebris. Iob, uestigia eius secutus est pes meus. Qui sequitur ait me, quia ego sum cibus consolationis, potus oblectationis, baculus sustentationis, uirga consolationis, & directionis, uenite ergo ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam uos. Habet tertio hæc peregrinatio desiderium inextinguibile, regni consideratione m. Habet quarto præmium im

Mat.19.c. preciabile, regni retributionẽ. Matt. 19. Si uis

Matt.9. c. perfectus. Matt. 9. uinum nouum in utres no-

Nouitij. uos, utres noui sunt nouitij, quære 28. b. In

I Matthę. Mat. 12. Si uis perfectus esse, uade, & uende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & ueni, & sequere me, & habebis thesaurum in cœlo. Quia sicut diues nihil habet in cęlo, sed totum in terra, sic pauper Euangelicus nihil habet in terra, sed totum in cœlo, unde diuidunt illum uersiculum. Dicit diues. Quid enim mihi est in cœlo. Dicit pauper, & a te quid uolui super terram? Tertio ostendit.

Mat.19.d Quid expectandum fructus, qui reficit, sufficit, nunquàm deficit. Quia sedebitis super se-

Mat. 5. des &c. Sequitur. Centuplum accipietis, & uitam æternam possidebitis. Matt. 5. Dicitur de

Lux. religiosis, uos estis lux mundi per claram conuersationem, & ædificationem, uos estis sal terræ per plenam deuotionem, uos ciuitas in monte posita per singularem perfectionem, uos amici, per ignitam dilectionem, uos genus electum, regale sacerdotium, gens sancta K per singularem electionem, & ædificationem. Vos.

1. Ioan. 5. Tres sunt qui testimonium dant in cœlo, pater, uerbum, & spiritus, & tres sunt qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis. Si statum religionis consideremus pro statu præterito cœlum, pro statu uero præsenti terra merito potest dici. Cælestis quædam religio ornata sanctorum fratrum numero, ualdè stellis micantibus radijs exemplorum, cœlum, idest, tota cœlestis merito apparebit. Tunc enim poterant religiosi Phil.3. d. Ecclesia. dicere nostra conuersatio in cœlis est. Tunc in Tres testi cœlo religionis testimonium perhibebat pa- mo. ter. In exemplari uita præsidentium uerbum, in salutari doctrina legentium & prædicantium, spiritus scilicet in feruenti deuotione, oratione, affectione fratrum simplicium. Sed ueh uobis, quia uidetur impletum illud Apoca. 6. Stellæ ceciderunt de cę- Apoc.6.a. L lo super terram sicut ficus emittit botros suos, Stellæ. cum a uento magno mouetur, quia flante, Caat.2.c. impellente, & conquassante istas stellas uento tentationis, ambitionis, beginationis, diuisionis, suspicionis, carnalis delectationis cecidimus euidenter de statu perfectionis ad terram infimam deordinationis, & dissolutionis, iuxta illud. Matthę. 7. De domo ædificata super arenam, quæ cęcidit, & fuit ruina illius magna uiro stulto, quia certe in- Stultus. ter nos stultorum infinitus est numerus. Hi ę- Eccl. 1. d. dificant domum suam supra petram arenam Arena. lapidem, sterilem, instabilem, quę designat ua Mundus. nitatẽ, uoluptatem, ociositatem, carnalitatẽ, ambitionem, præsumptionem, dissolutionẽ, euagationem, indiuisionem, indeuotionem, quæ subruunt, & subuertunt nostram religionem, quia descendit pluuia carnalis delectationis, ueniunt flumina ambitionis cum mirabili impetu, flant uenti Diabolicæ tentationis, & suggestionis, & iruunt in domum M. illam conscientiam immundam, uanam, dis- Domus. Conscientia. solutam, indeuotam, ambitiosam, & cadit, Ecclesia. & est ruina illius domus magna, quia talis damnatur in corpore, & anima. Exemplum de domo in qua comedebant carnales filij Iob quæ concussa a uento corruit, & omnes mortui sunt. Ideo tres sunt, qui testimonium dant modo in terra, in religione tota Terra. terrena ad modum terræ depressa pondere Ecclesia. ambitionis, compressa frigore indeuotionis, respersa puluere carnalis delectationis. Spiri- Testimo- tus ignitę ambitionis superbiæ, & diuisionis nij. aqua frigidę indeuotionis. Sanguis corruptæ affectionis, carnalis delectationis, & detractionis cum scriptum sit. Carnem cum sanguine non comedetis, quod faciunt detractores. Quia intingunt tunicam innocentis Ioseph in

A in sanguine. Religiosos plãgit. Hier. Tren. 4. Quomodo obscuratũ est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum, quia

Vis. facti sunt cursores, negociatores. Filij Syon incylti amicti auro primo, prima, & præcipua honestate, quomodo reputati sunt in uasa testea, lutea sordida, fragilia, opus manuum figuli, sicut sæculares alij. Quæris quomodo facti sunt. Psal. 105. Commixti sunt inter gentes dimisso claustro per mundum euagando, & didicerunt opera eorum, negotiari, mentiri, & seruierunt sculptilibus eorum, & factum est illis scandalum. De religiosis illud Deuter. Domum ædificans, uineam plantans, uxorem ducens excluduntur à bello Domini. Sicut à cena excluduntur dicentes, uillam emi, uxorem duxi, iuga boum emi. Domum ædificans in quo superbia, uineam plantãs auaritia, uxorem desponsans, immundicia. Lucæ 14. Homo

B quidam fecit cœnam magnam, & uocauit multos. Homo istæ ad imaginem Dei factus, de imagine corporaliter consignatus fuit Beatus Franciscus, qui ad cœnam agni prouidi uocauit multos uiros, & mulieres, clericos, laicos, iuuenes, senes, diuites, pauperes. Quia ordo suus est illa magna sagena missa in mari mundi, quæ congregat omne genus piscium. Ista cœna propinabatur in principio ordinis, uinum internæ, & lachrymosæ compunctionis. Psal. 59. Potasti nos uino compunctionis. Tunc enim poculum meum cum fletu miscebam. Potum ait da nobis in lachrimis in mensura. Ad hanc cœnam inuitati comedebant tunc piscem assum, uitulum saginatum, mellis fauum, Manna cęlicũ utique comedebant fratres ĩ principio ordinis. De cibo Christi post resurrectionem propter corporis proprij pęnalem afflictionem, uitulum saginatum propter passionis Christi, instrumentalem

C compassionem meditationem, & considerationem, mellis fauum propter internam deuotionem, Manna cęllicum propter supernam contemplationem. Ista erant fercula, ista erant cibaria, quibus fratres in principio ordinis, sicut boni filij Israel egressi corpore, & affectione de Ægypto uescebantur; sed modo sicut illi perfidi Iudæi desiderant cibaria Ægypti, & carnes quas dimiserant in mundo, uanitates, uoluptates carnalitates, honores, & anima eorum nauseat super Manna cœlesti, ideo non intrabunt terram promissionis; sed in sepulchris concupiscentiæ remanebunt. Dictum est Ruth, quòd intingeret bucellam panis duri in aceto, quia quando religiosus sentit se austeritate pœnitentiæ debet recordari aceti, fellis, & passionis Christi. D

Matth. 6. Considerate lilia agri quomodo crescunt. In uerbis istis. Matt. 6. Viros religiosos saluator monet, instruit, & informat. In quibus nobis proponitur, origo perfectionis, ex animi consideratione, secundo additur pulchritudo conuersationis, ex lilij consideratione, lilia agri, tertio subditur altitudo professionis ex sui conditione, quarto concluditur, promptitudo executionis, & plenitudo operationis, ex uirtuali augmentatione. Circa primum est sciẽ Considerdum, quòd consideratio radix est omnium ratio. malorum extirpandorum, bonorum, & uirtutum inferendorum, quia nullus de peccato conteritur, nisi ex offensæ, & supplicij consideratione, nullus in bono exercetur, nisi ex præmij consideratione, unde Bern. Consideratio tua a teipso incipiat, &c. quia E ex tali consideratione surgit in nobis, timor supplicij, amor Dei, & præmij, odium peccati, præsentia mala, & pericula ad declinandum, quia foris pugnæ, intus rumores. Aduersarius uester Diabolus tanquàm leo rugiens circuit, quærens quem deuoret, unde Leo Papa, non desinit hostis antiquus ubique deceptionis laqueos protendere, &c. Futura pericula ad præca- Diabolus uendum. Hieronymus. Facile contemnit omnia, qui se semper cogitat moriturum. Promissa præmia ad acquirendum. Proue. vltimo. Considerauit semitas domus suæ, & panem ociosa non comedit. Item considerauit agrum, & emit illum, de fructu operum suorum plantauit uineam. Iosue 2. Exploratores terram considerare uenerunt. Iob 23. Cõsiderans uultum eius timore, &c. De secundo attende, quòd lilia pallent in- Lilia. radice, uirent in folijs, albent in floribus F rubent in granis. Pallor quem timor inducit significat humilitatem, uiror, qui uisum pascit, mentis iucunditatem, candor, qui nigrum repellit, castitatem, rubor, qui calorem prætendit, charitatem. Et isti sunt quattuor colores, qui in iride mysticè designantur, quia in statu religionis, in præsidentibus debet inueniri humilitas, in simplicibus castitas, in officialibus, & inferioribus mentis alacritas, in omnibus charitas. Eccl. 39. Florete flores, quasi lilium date florem, & Psal. Iustus germinabit, sicut lilium, & florebit, &c. Circa tertium de agro, quomodo religio est ager. Quære 190. b. in Gen. Ibidem in Matt. Circa quartum attende, quod crescit lilium terræ adhærendo immobiliter, humorem attrahendo in-

G uisibiliter, nutrimentum distri buendo proportionabiliter, erumpendo inopinabiliter, & insensibiliter. De primo 2. Reg. 10. Manete in Hierico, donec crescat barba vestra. De secundo 1. Petri 2. quasi modo infantes ut crescatis in salutem. De tertio 1. Esdræ 5. Domus Dei exstruitur, & crescit in manibus Iudæorum. Ad Ephes. 2. In quo omnis ædificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino. De quarto. Exod. 1. Quanto magis oprimebantur filij Israel, tanto magis crescebant, & multiplicabantur. Gen. 41. Crescere me fecit Deus in terra paupertatis meæ. Matt. 3. Erat Ioannes in deserto, &c. Vbi aduerte, ꝙ status religionis deserto comparatur, & solitudini, quia in deserto inuenitur hominum habitantium solitudo, florum redolentium pulchritudo, auium cantantium multitudo, & dulcedo, sic in religione sunt ocia contemplationis,

Lilium. Crescere.

H exempla ædificationis, concordia conuersationis, & cohabitationis. Fugientes itaque de mundo cum illa muliere, de qua Apoc. dicitur. Mulier fugit in solitudinem, &c. intremus desertum, & solitudinem religionis, ubi sunt ocia contemplationis, suspiria contritionis, irrigua deuotionis, pascua sanctæ operationis. Exod. 3. Cum minasset Moy. gregem ad interiora deserti, apparuit ei Dominus. Ibi dicit Grego. Quamdiu Moy. fuit coniunctus Ægyptijs, non apparuit ei Dominus, quia curis sæcularibus impeditus, non est ad contemplandum aptus; sed cum homo ad secretum mentis redit, & strepitibus mundi aures claudit, tunc in ocio contemplationis, Deum cernit, quia scriptum est, sedebit solitarius, & tacebit, quia eleuabit se supra se. Vnde de religioso diligente solitudinem, & desertum claustri, fugiente strepitum mundi dicitur Iob. 39. In figura asini siluestris, cui

I dedi in solitudine domum, quia religiosus debet habitare intra claustrum, nõ intra forum, & cum toto grege sensuum intrare mẽtis secretum, quia intrat mors per fenestras nostras, unde Sen. Quoties inter homines fui, minus homo redij. Sequitur. Tabernacula eius in terra salsuginis, salsugo sitim accendit, quia boni religiosi ex desiderio cœlestis patriæ, quanto diligentius cõsiderant, tanto magis accenduntur, ut sitiãt, & quanto feruentius sitiunt, tanto ardentius quærunt. Sequitur. Contemnit multitudinẽ ciuitatis, quia ad litteram boni religiosi nolunt cum sæcularibus conuersari, sicut patet de beato Antonio Abbate, de quo sic legitur. Beatus Antonius Abbas cum esset in ciuitate Patras in monasterio, non ualebat

Salsugo.

Dei seruitium facere, quomodo ipse cupiebat, quia quotidie uidebat ad se uenire multas gentes sæculares, & dicebat. Quid faciemus fratres, quia nõ est hic locus quietus, ut saluare possimus animas nostras. Quære in eius legenda. Sequitur. Clamorem exactoris, idest, uentris, non audit, quia religiosus, etsi sumat quod necessitati sufficit, restringit tamen, quòd uoluptas periculose, & gulose exigit, ut enim Gregorius ibidem exponit. Exactor iste pessimus, qui quotidie clamat, quotidie ultra debitum exigit, uenter noster insatiabilis appellatur. Sequitur. Circumspicit montes pascuæ suæ, & uirentia quæque perquirit, quia dum religiosus a tumultu mundi sequestratus fuerit, dum uoluptates arctauerit, dum gulam restrinxerit, dum sensus, & motus sensuales domauerit, tunc montes pascuæ suæ respicit. Quia tunc affectus uberius pascitur, superna bonitate, & consolatione, tunc uirentia quæque

L respicit, quia tunc intellectus clarius illustratur prima ueritate, & cognitione. Hæc est bonitas semper redolens, hęc veritas semper uirens, nunquàm marcescens. Secundo dico, quòd in deserto religionis inuenitur florum redolentium pulchritudo. Exemplũ sanctę ædificationis, Pinguescent speciosa deserti. Sicut enim animal dum cibatur diuersis ferculis, impinguatur, ita religionis honestas, ex diuersis exemplis, quasi ex diuersis floribus decoratur, quia in religione candet lilium castitatis, rubet rosa charitatis, uiret viola humilitatis. Eccl. 39. Florete flores, quasi lilium, &c. Tertio in deserto inuenitur auium cantantium, congratulantium multitudo. Quia in religione est concordia conuersationis, Esa. 51. Ponunt desertum eius, quando delitias, & solitudinem eius quasi hortum Domini. Desertum quippe religionis quasi delitias Dominus ponit, quia propter mutuam dilectionem, & charitatem omnia penalia dulcia, & delectabilia facit. Et sicut in horto clauso ameno irriguo florido aues conueniunt ad cantandum, sic in religione clausa, per sequestrationem, florida per honestam conuersationem, irrigua per internam deuotionem, Amena, & delectabilis, quasi paradisus uoluptatis per mutuam dilectionem conueniunt deuoti ad Dei laudem, & iubilationem, ut sic sit religio hortus clausus, per sen Hortus.
suum custoditionem, cultus per defectuum correctionem, & uiciorum extirpationem, fœcundus per meritorum aggregationem, irriguus per uberem deuotionem, floridus per honestam conuersationem. Can. 6.
Flos uineæ, feruor deuotionis, quæ fugat omnia

K Mundus cõsanguinei.

M

A omnia venenosa sicut flos vineæ, Germen mali punici vigor operationis. Tunc enim germinant mala punica, cum ex flore caritatis multiplicantur opera pietatis, & sanctitatis. Sicut ergo dominus filios Israel in deserto rexit ne in victualibus deficerent, protexit ne coram hostibus caderent, direxit ne in solitudine viam perderent, ne ab itinere terræ promissionis in aliquo deuiarent, sic illos qui de Aegypto mundi exeũt, & ad desertum religionis fugiunt, rexit per sufficientiam necessariorum, protexit contra malitiam aduersorum, dirigit per semitas consiliorum, vt tandem perueniant ad terram promissionis ciuium supernorum. Qui ergo volunt Aegyptum fugere, & submersionem Aegyptiorum euadere, debent mundum fugere. Verus religiosus figuratur per Eliam, qui fugiens a facie Hiezabelis, quę interprætatur fluxus sterquilinij,

B & significat mundum, obdormiuit sub iunipero, quæ est arbor aculeata designans religionem &c. Quære 1. b. 2. b. 22. b. 45. b. 65. b. Tres pueri in camino ignis designant religiosos tria vouentes. Quod in fornace tentationis positi succensa stupa superbiæ, malleolis auaritiæ, pice immundiciæ, napta mundialis, & vanæ gloriæ, Christi consolatione, & præsentia liberantur 4. Reg. 2. Habitatio ciuitatis huius optima est, sed aquæ pessimæ sunt &c. Elisæus Christus quia ipse Christus est verus Saluator, ciuitas optima religio, quia optimi ciues, optimę leges, optimi ministri, optimus dux, optimum territorium, optimi fontes, optime mansiones, optimi viri: sed aquæ pessimæ sunt, per aquas intelligimus tentationes, quæ licet sint molles: tamen guttatim cauant lapides fortes. i. carnalium mentes, & fluendo corrodunt ripas sensuum, & subuertunt turres & ædificia: sic tentationes dum admittuntur cauant, & mollificant mentes, & submergunt totum ædificium spirituale. Iob. 14. Lapides excauant aquę, & alluuione paulatim terra consumitur. Treno. 3. Inundauerunt aquæ super caput meum, dixi perij, inuocabo nomen tuum domine. Psal. 68. Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsque ad animam meam. In istis aquis positus Petrus cum cępisset mergi, clamauit dicens, domine saluum me fac. Matth. 8. Descendit pluuia, & venerunt flumina. Sic ergo istæ aquæ sunt pessimæ, quia ad pessimum de se ducunt, ad peccatum & infernum, terra autem, id est corpus nostrum, sterilis est, quia subiacet maledictioni primi peccati, ex qua spinas, & tribulos nobis germinat. Sed ecce consilium Elisæi. i. Christi afferre mihi vas no-

Ciuitas. Regimẽ. Regnum. Habitatio. Tẽtatio. Aquæ.

C uum. i. cor mundum, & nouum. Eze. 36. Dabo vobis cor nouum &c. Psal. 50. Cor mundum crea in me Deus: & mittite in illud sal .i. diuinam sapientiam, vel Dei gratiam, quo facto ait dominus, Sanaui aquas has. Quia per donum diuinæ sapientiæ, & gratiæ sanatur homo ab oĩ tentatione, & non erit in eis vltra mors, neq; sterilitas, quia & si tentamur protecti tamen auxilio diuinæ gratiæ non inducimur in tentationem: neque sterilitas, quia auxilium diuinæ gratiæ fœcundat animam ad fructum operationis meritoriæ. Genes. 13. Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram, quam monstrauero tibi, quia religiosus corpore, & affectione debet Mundus.
mundum dimitrere, & venire ad terram securã religionis, quæ fluit lacte sanctę actionis, & melle contemplationis. Ps. 54. Obliuiscere populum tuum, & domum patris tui.

D

E

Diabolus nititur hominem impedire ab ingressu religionis, Samson tripliciter ostendit fortitudinem suam antequàm esset deceptus a Dalila, in laceratione leonis. Iud. 14. Volenti. n. ducere vxorem primo occurrit leo, quo dilacerato, occurrit examen apum. Samson interprætatur sol eorum, & significat religiosum, vel volentem intrare religionem, siue facere pœnitentiam: vxor quàm vult ducere, religio, vel pœnitentia, statim occurrit leo rugiens, scilicet Diabo- Leo.
lus tentans, & trahens 1. Pet. 5. Aduersarius vester Diabolus tanquam leo rugiens &c. Rugit autẽ per suggestionem terribilium, inducendo ad pusillanimitatem, dicẽs quomodo poteris facere tantam pœnitentiam? Sed irruit spiritus domini in Samsonem, & Tẽtatio.
dilacerat leonem. In uerbo irruendi notatur repentinus motus, & subditus aduentus gratiæ Dei ad adiuuandum, quia nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia. Exem- F
plum de Angelo descendente cum trib. pueris in camino ignis, non quærit moras, non quærit inducias. Act. 2. Factus est repente de cęlo sonus &c. contra illos, qui multum volunt deliberare de ingressu religionis, vel statu pœnitentiæ. Tunc ergo leonem dilacerat cum virtute Spiritus sancti tentationem superat. Sed de ore leonis mortui Samson mel habuit, quia illa pœnitentia, quæ nos deuoratura erat in magnam cõuertitur dulcedinem. Secundo fuit fortior in expugnatione Philistinorum, a quibus ligatus fuerat duobus funibus. Iud. 15. Philistiim interprætatur potione cadens. Sitit homo mũ Sitit.
danus potiones mundanas, auarus diuitias, carnalis voluptates, ambitiosus honores. Sitire est appetere, potare desiderium adimplere. Thi. 2. Omnes diuites hos percutere

Fortis.

G est vincere istos appetitus. Duos funes timor aduersitatis, siue penalitatis religionis, & amor, psperitatis siue dilectionis carnis, qui per amorem ignis diuini amoris rumpuntur. Cum mandibula asini. i. cũ consideratione vilitatis, & proprij corporis eos interficit, & aquam lachrymarum, & deuotionis inde haurit. Fortior fuit asportatione portarum Gazæ, quæ interprætatur fortitudo eius, hoc est præsens uita, in qua est fortitudo, & confidentia mundanorũ. Duæ portæ huius ciuitatis sunt humilitas, & uilitas natiuitatis, & uilitas mortis. Per unam intratur ad ciuitatẽ huius mundi, per aliã eximus, ambæ sunt viles. Meretrix carnalis corruptio. Prou. 5. Fauus distillans labia meretricis. Labia meretricis sunt imaginatio, & sensualitas, quib. intendit se copulare spiritus & osculari, ac effeminare labia spiritus sunt intellectus, & affectus, labium imaginationis uoluptuosorum vult se copulare intellectui ad cognitionẽ labiorum, labiũ sensualitatis affectui ad delectationẽ & sic fauum carnalis libidinis distillare. Domus est cor nostrum, in quo carnalis corruptio inhabitat. Ro. 7. Infęlix homo quis liberabit me de corpore mortis huius. Iosue 6. Maledictus q reędificabit Hierico ꝙ interpręta tur luna, & significat mutabilitatem tpaliũ, quam religiosi destruunt, qñ mundo & tpalibus renunciant. Hanc religiosus reædificat, & maledictionem incurrit, qñ affectu, uel effectu repetit temporalia, quæ dimisit. Gala. 6. Mihi absit gloriari nisi in Cruce domini nostri Iesu Christi. In cruce religionis clauis obedientiæ configitur anima, in pedibus, & manib. Manus animæ dextera, potestas faciendi, quod placet, pes dexter proprius sensus, sinister propria uoluntas, clauis ergo obedientiæ configitur aĩa in manibus, ut non habeat potestatem faciendi qd placet, nec dimittendi, quod displicet, ut dicat prælato, quòd Christus patri: non mea uoluntas, sed tua fiat, & in pedibus, ut non moueatur proprio sensu, uel proprio affectu, unde dictum est. Quid ad te.

Consideratio. Luxuria. Crux. Obedientia. Subditus.

De uestib. & pęnitentia religionis, Matt. 3. Erat Ioã. indutus &c. Ioã. interprætatur in quo est gratia, & sigñat religiosum uestimentũ ad literã, uile dẽt esse, uel uestimentũ conuersatio pęnitentis, in pilis asperitas, in camelo, qd est animal humile, humilitas, q̃ dẽt in pelle conuersationis abundare. Zona stringens uentrem, abstinentia. Esa. 58. Ad lites continentia. n. sine asperitate humilitate, & abstinentia non põt seruari. Sed aliqui sunt sicut arundo, apparent pleni, & sunt uacui, apparent fortes, & sunt debiles, apparent stabiles, & constantes, & sunt ad omnem uentum mobiles, quod negat dominus de Ioan. Sicut serpens exponit corpus ut custodiat caput, sic religiosus dẽt exponere corpus pęnitentiæ, & mortificationi, ut custodiat mentem, & per arctum foramen pœnitentiæ transire, & antiquam pellem, quã in seculo nutriuerat deponere, qd male fecit Abimelech. Iud. 9. Cui mulier illisit fragmen molæ super caput. Nota historiã Abimelech interprætatur rex, & sigñat religiosum, qa seruire Deo regrare est, oppidũ mundus, mulier carnalis concupiscentia, q̃ fragmen molæ graui. s. lapide caput Abimelech frãgit, qñ ictu mũdanæ tẽtationis, religiosum interficit. Filij Israel. i. deuoti Aegyptum mundi fugientes, Manna cęlesti consolatione aliti sunt, non in Aegypto. i. mundo, sed in deserto religionis. Turba, quæ sequitur Christum quinque panibus & piscibus diuinitus multiplicatis in deserto est refecta. Ioã. in deserto melle, locustis, & aqua nutritur. Ezec. 1. Facies hominis. Quattuor genera hominum sunt in religione. Facies hoīs dẽt apparere in nouiciis, nã homo est aĩal rationale, mortale, disciplinabile, mãsuetum natura, primo debet esse rationalis per discretam uoti considerationẽ, ideo conceditur annus probationis, secundo debet considerare ꝙ est mortalis, ideo non dẽt formidare carnis mortificationẽ, nec pęnalitates religionis, sed sub iunipero arbore aculeata obdormire cum Elia, panem, & aquã comedere, tertio dẽt esse susceptibile disciplinæ Christi per tpalium abrenunciatione, & audire illud uerbum: Si quis vult post me uenire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Et iterum: Si uis perfectus esse, uade, & uende oĩa quæ habes, & da pauperib. Hæc est. n. prima lectio scholę Christi, Lu. 14. Nisi quis renunciauerit oĩa, quæ possidet, non põt esse meus discipulus. Quarto dẽt esse mansuetum natura per oĩmodam obedientiam. Matt. 11. Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde. Facies leonis dẽt apparere in prælato p magnanimitatẽ, quia leo pstrato parcit homini, sic prælato culpam recognoscenti nullum formidare, contra malos rugire, Leo rugiet quis non timebit. Facies bouis dẽt apparere in officialibus, bos. n. non laborat solum sibi, sed familię domus, sic officiales nõ sibi sed familię conuentus debent laborare, & congregare. Iob 1. Boues arabant. Facies aquilę debet apparere in statu claustraliũ, & clericorum, lectorum, prædicatorum, qui debẽt esse contemplatiui. Aquila super oẽs volat, sic anima contemplatiua desideriis, & suspiriis, quæ sunt duo alę, uolat ad meditandum ęterna: aquila irrenerberatis oculis

Hypocrita.

K

E

Homo. Status. Animalia. Religio.

Luc. 9. c.

M

solem

A solem aspicit, sic contẽplatiuus oculis meditationis, & amoris solem diuinitatis, nec deflectit ad terrena. Eccle. 11. Dulce lumen, & delectabile est oculis uidere solem. Videat ergo religiosus an oculũ aquilæ, uel noctuæ habeat. Leui. 19. Non seres agrum diuerso semine, semen bonum est bonum uerbum, & sacramenta Dei, Luc. 8. zizania sunt uerba curiosa, & uana, siue sapientia mundana. Agrũ diuerso semine seminat, qui signa sanctitatis prętendit in habitu, & conuersatione exteriori, & male agit in conscientia interiori, ideo Leui. 19. Vestemque, quæ de lino, & lana contexta est, &c. Per linum quod interius latet in tali ueste, intelligitur conscientia, per lanam quæ exterius patet in tali ueste, intelligũtur exteriora signa, religiosus hypocrita ex ueste lana ac lino contexta induitur, quãdo habet exteriora signa sãctitatis, & res signis talibus non correspondet.

B Et no. de hypocritis religiosis. Quia duplex est imago, quędã picta, quæ nihil habet de re, nisi superficiẽ exteriorẽ deforis, nõ intus, quia nec cor, nec alia membra interiora pingũtur in ea, hæc est hypocrisis aliquorum religiosorum. Mat. 23. Veh uobis, qui similes estis sepulcris dealbatis. Est etiam imago impressa, quæ profundatur intra rei substantiã, & hæc debet esse in religiosis, in quibus debet signatum signo correspõdere, ne sint sicut falsæ tabernæ, in qua pendet signum ad uendendũ uinũ, & nihil est de uino, aut si est, corruptum est. Eze. 41. Per omnẽ domum in circuitu, &c. Expressa domus est conscientia animę contẽplatiuę: Cherub amor est, amor enim est plenitudo legis palma, est regnum ęternum. Apo. 7. In conspectu agni amicti sto. albis, & palmę in manibus eorũ. Exprimi ergo debet figura palmę in cõscientia, siue in pariete conscientiæ: Quia sẽper beatitudo æterna debet esse in consideratione, exprimi, ergo debet figura Cherub, qa semper debet esse amor in affectione: duplicẽ autẽ faciẽ debet habere Cherub hominis, & leonis quantum ad duplicem statum tentationis, est enim status aduersitatis, in quo tẽtatur pusillanimitas cõtra quã necessaria est facies leonis. i. magnanimitas, conuersa ad palmã ut amore ęternæ beatitudinis nihil aduersi, nihil terribile timeatur. Est etiam status prosperitatis, in quo tentat elatio, contra quã necessaria est facies hominis, quod est animal mãsuetũ, in quo notatur humilitas Gene. 32. In baculo meo transiui Iordanẽ istum, &c. Iacob ditatus significat animam religiosam, quę diu fuit in pœnitentia, quæ proficiendo de uirtute in uirtutẽ bonis operibus, & meritis est ditata. Qui se in actiua uita per Liam, & in contẽplatiua per Rachelẽ designata exercuit, talis transit uadũ Iaboth, qui interpretatur puluis, & significat nostrę mortalitatis fragilitatem. Gene. 3. Puluis es, & in puluerẽ reuerteris. Transit, autem in baculo, id est in diuini auxilij uel crucis Christi subsidio, in quo confidendum est non in baculo arundineo. i. in mundo, uel diuitijs, cui si innixus fuerit homo pforabit manum eius. 4. Regũ 18. Mat. 1. Ioseph fili Dauid noli timere accipere Mariam coniugem tuã. Ioseph interpretatur apponens, & significat religiosum, qui continue debet apponere ante oculos suos statum, quem assumpsit, beneficia, Dei, & peccata. Abacuch. 2. Super custodiam meã stabo, debet esse filius Dauid id est manu fortis, contra tentationes. Pulcher aspectu per conuersationem, debet accipere Mariã coniugem suam. i. religionem, quæ desponsatur tempore probationis. Interpretatur enim Maria amaritudo, illuminatrix, domina, quæ omnia conueniunt religioni. Exod. 16. Promittitur filijs Israel per Moys. Vespere comedetis carnes, &c. Audiui murmurationes, &c. Tangitur status Deo seruientium, & pœnitẽtiam agentium, in quibus propter diutinos labores incipit murmurare caro contra spiritũ, & carnalia desideria contra mentẽ surgere. His promittitur duplex consolatio per Moys. In carne & pane, ꝙ est in carne assumptæ humanitatis, in Manna dulcedinis diuinitatis. Datur in vespere comestio carnalium, quia declinanti ad noctem peccati, siue suffragij pęnitentię remedium est consideratio humanitatis dominicæ. Mane uero saturitas panis, quia accedenti ad lucem diuinę misericordiæ per cõtemplationẽ, solacium, & sustẽtatio est, consideratio dulcedinis diuinitatis. Hoc idem figuratũ est. Ruth 2. Intinge buccellã, &c. Ruth interpretatur uidens, uel festinans significat religiosũ, uel pœnitentẽ. Boodet, in quo Robur, significat Christũ. Ager religio, uel pœnitẽtiæ status. Panis durus austeritas pœnitentiæ, accetũ consideratio passionis dominicæ, in quo si panis intinctus fuerit, durus non erit. Malogranatũ designat religiosos, qui sunt uelut multa grana sub uno cortice collata, rubea, per charitatem, infirmis proficientia per bonum exemplum, prædicationem, orationem, in diuersis cellulis manẽtia per officiorum distinctionẽ. Cant. 4. Emissionis tuę paradisus malorũ Punicorum. Iudic. 1. Petit Axa irriguum superius, & inferius. Axa sedens super asinum, religiosa & pœnitens anima, domans corpus proprium, petit a patre Christo irriguum inferius copiam lachrymarum propter incolatum prę sentis miseriæ, irriguum superius pro dilectione beatitudinis, & gloriæ. 3. Reg. 19. Fugit Helias a facie Iezabelis, & obdormiuit sub iunipero, &c. Iezabel interpretatur fluxus sterquilinij, & significat mundum, progressus Heliæ fuga mundi, & impletio consiliorum. Philippens. 3. Omnia arbitratus sum ut stercora, ut

Facies.

Diuitiæ.

D

Crux.

E

Murmuratio. Gula.

Ruth 2. c.

F

Pœnitentia. Malo granatum.

Lachrymæ. Deuotio.

G Christũ lucrifacerem. Aduentus in desertũ in
greſſus religionis. Iuniperus arbor aculeata,
religionis auſteritas, & diſciplina, quę tot ha-
bet aculeos pungentes, quot habet pœnalita-
tes ſub iſta obdormiuit Elias. Quia oportet re-
ligioſum quaſi inſenſibilẽ eſſe, & in pœnalita
tibus obdormire. Non diſcurrere quot, & quã
tæ ſunt, uel quare fiunt, uel ad quid impoſitæ
ſunt. Affert Angelus panem ſubcinericium,
quia Chriſtus homini laboranti in religione
immittit conſolationem ex mortis conſidera-
tione. Et hoc ſignificat cinis: Memento homo
quia cinis es, & in cinerẽ reuerteris. Quare er-
go contriſtabitur quis dimittendo ſeculum, di
uitias, parentes, amicos? 1. Thimo. 6. Nihil in-
tulimus in hunc mũdum. Iob. 1. Nudus egreſ-
ſus ſum &c. Hiero. Facile cõtemnit omnia, qui
ſe ſemper cogitat moriturum. Quomodo etiã
non conſolabitur, cui regnũ cœlorũ promitti
H tur. Matth. 5. Beati pauperes ſpiritu, quoniam
ipſorum eſt regnũ cœlorũ additur pani pœni-
tentiq aqua lachrymarũ, quę in modum potus
defert cibũ conſolationis ad interiora uiriũ a-
nimæ. Pſal. 79. Cibabit nos pane lachrymarũ.
Pſalm. Potum dabis nobis in lachrymis in mẽ
ſura. Bis comedit ad ambulandum per dies &
noctes, dies tẽpus proſperitatis, nox tẽpus ad-
uerſitatis, ideo duplici conſolatione indiget a-
nima, ut nec proſperitate poſſit deficere, nec
aduerſitate deijci, uel frangi: Sic in fortitudine
cibi illius ambulauit quadraginta diebus &
quadraginta noctibus uſq; ad mõtẽ Dei Oreb.
i. uſq; ad refectionẽ ęternã. Oreb. interpreta-
tur menſa. Lucę 19. ut edatis & bibatis ſup mẽ
ſam meam in regno patris mei. Mat. 17. Aſſum
pſit Ieſus Petrum, Iacobũ, & Ioannẽ, & duxit
illos in montẽ excelſum ſeorſum, &c. in Petro
ſignificatur obedientia, habuit enim unũ no-
men, & triplex cognomẽ, proprio nomine uo
I catus eſt Symon, qui interpretatur obediens,
primũ cognomẽ Cephas. i. caput omniũ, quia
nihil debet facere religioſus ſine obediẽtia ca
pitis: Bariona. i. filius colũbę per ſimplicitatẽ.
Petrus. i. agnoſcens per diſcretionem, debet. n.
obedientia eſſe ſimplex non interrogãdo qua-
Ioan. 21. f re hoc ſibi præcipiatur, & non alij. Ioã. 21. Se-
quęre me. Ecce, præceptũ obediẽtiæ. Ille dixit:
Hic aũt quid, quaſi dicat, quare mihi hoc præ
cipis, & non illi? Sed ꝑlatus debet dicere: Quid
ad te? quaſi dicat. Tu non habes de mea inten-
tione, uel uolũtate rationẽ quærere, ſed debes
ſimpliciter obedire. Item debet eſſe diſcreta, ut
nihil ꝙ ſit contra animã, uel regulã fiat. In Ia-
cobo ſignificatur paupertas, ĩterpretatur enim
luctator, qui. n. vult ſapienter luctari cum Dia
bolo, debet ueſtimenta temporaliũ deponere
per uoluntariã paupertatem. Gregorius Quid
ſunt terrena omnia niſi quædã corporis indu-
mẽta, nihil maligni ſpiritus in hoc mũdo pro-

K priũ poſſident, nudi ergo cũ nudo luctari debe
mus, nam ſi ueſtitus quiſq; cũ nudo luctetur,
citius ad terrã deijcitur, ꝙ habet unde tenea-
tur. In Ioanne ſignificatur caſtitas ſiue uirgini
tas: hic eſt. n. electus a Dño, quia hi ſequũtur
agnũ quocunq; ierit ꝑ uiã cõtẽplationis. Scdo
duxit eos in mõtẽ excelſum ꝑ ſcripturæ lectio Mons.
nem. Eſt. n. ductio ad montẽ contemplationis
ꝑ ſcripturę lectionẽ. Eſa. 2. Venite aſcẽdam⁹ ad
montẽ Dñi, & ad domũ Dei Iacob ꝑ ęternorũ
meditationẽ. Eſa. 40. Sup mõtẽ excelſũ aſcẽde
tu. Deu. 32. Dictũ eſt Moiſi: Aſcende in montẽ Eſa. 40. b.
iſtũ Abarim, & cõtẽplare terrã ꝑ æternorũ de
guſtationẽ. Treno. 3. Sedebit ſolitarius, & tace
bit, ꝙ eleuabit ſe ſupra ſe. Iſta ſunt anteceden
tia ad contẽplationẽ. Alia cõcomitantur cõtẽ-
plationẽ, ſ. factũ, & facti teſtimoniũ, factũ quia
reſplẽduit facies eius ſicut ſol, in facie ſplendi
da ſicut ſol, contẽplatio diuinitatis. Exo. 33. Fa
ciẽ meã. In ueſtimẽtis albis quaſi nix, not. cõtẽ
platio humanitatis. Apo. 19. Habebat in ueſti
mẽto ſuo ſcriptũ, rex regũ, & Dñs dominãtiũ. L
Conſtãtia ponitur teſtimoniũ facti. Si. n. uera
eſt transfiguratio, & cõtẽplatio, neceſſe eſt, ut
adſit Moiſi. In Moiſe, ꝙ tantũ dilexit populũ ut
diceret aut dimitte eis hãc noxã, aut dele me
de lib. in quo me ſcripſiſti. Exo. 32. Nota dile-
ctionẽ ꝓximi in Eelia ꝙ tm̃ habuit zelũ 3. Re-
gum 19. zelo zelatus ſum pro Dño exercituũ,
ſignificatur dilectio Dei. Vel aliter poſsũt iſta
duo moralizari, iuxta interpretationẽ uocabu
lorum. Poſtea ponuntur contraria ad cõtẽpla-
tionẽ, Quę ſunt duo: Summa iucũditas, q̃ nota
tur cũ Petrus dixit Dñe, bonũ eſt nos hic eſſe,
quia dulce lumen & delectabile eſt oculis ui-
dere ſolem. Scdm eſt humilitas, quia q̃to aliq̃s
illud lumẽ intẽtius contẽplatur, tanto clarius
uidet ꝙ nihil oĩo eſt, uel boni a ſe habet. Hoc
notatur cũ dicit ceciderunt &c. Et iſta de cauſa
in Apo. 24. Seniores ceciderunt ante thronum M
deponentes coronas ſuas. Eze. 2. Hęc uiſio ſimi Contem-
lis glorię Domini. Pſal. 33. Accedite ad eum, platio.
& illuminamini: Num. 15. Homo colligens li Humili-
gna in ſabbato debet lapidari. Sabbatũ inter- tas.
pretatur requies, eſt religio, in qua debet eſſe
quies a tumultu negociorum temporalium, li
gna, quibus augetur ignis, ſunt temporalia,
quibus augetur cupiditas, & auaricia unde for
nax Babylonis, id eſt cupiditatis malleolis, id
eſt ſarmentis uinearum legitur ſuccenſa. Col-
ligere ligna eſt congregare diuitias, & tracta-
re negocia temporalia. Si ergo uideris religio-
ſum negociãtem circa temporalia, lapidibus
debet obrui, i. duris increpationib. obiurgari,
talis ſignificatur per Achã, qui de anathemate
Hierico accepit. Ioſue. 7. capi. & lapidatus eſt.
Tribus cognoſcimus, ꝙ aliq̃s ꝑfecte mortu⁹
eſt, priuatione coloris, priuatione motus, pri-
uatione ſpũs, Similiter, religioſum mortuum
mundo

A mundo perfectè dicimus, in quo nullus calor
amoris naturalis, nullus motus propriè uo-
luntatis, nulls ſpiritus impatientiæ murmu-
rationis. Si autem aliquid illorum trium in
illo videas, ille non eſt perfectè mundo mor-
tuus. Nec eſt de illis, quibus dicitur Colo. 3.
Mortui eſtis, & uita ueſtra, &c. Mar. 6. Quis re
uoluet nobis lapidem ab hoſtio monumenti?
Puſillani- Huc pertinet ad contemplationem puſillani-
mitas. mitatis, quæ occurrit volentibus intrare re-
Timor. ligionem. Lapis ſignificat apertam duriciam
religionis, quem lapidem ſupponit Iacob ca-
piti ſuo cum videt illam beatã viſionem ſca-
læ. Gene. 28. quia aliter non poteſt cœleſtia
contemplari, & hæc eſt petra, quæ fundebat
riuos olei. Iob 29. Nam duritia apparentis
religionis effundit riuos æternæ conſolatio-
nis venit ergo in quæſtione cordi muliebri vo
lenti intrare religionem: quis reuoluet nobis
lapidem &c. Monumentum, in quo Chriſtus
quieſcit, eſt anima, ſed carnalis, & muliebris
B anima formidat, Angelus autem domini de-
ſcendit de cœlo, & accedens reuoluit lapi-
dem, quod figuratum eſt Gen. 29. Amouit la-
pidem, quo os putei claudebatur ad adaquan
dum greges &c. Puteus aquarum uiuentium
affluentia diuinæ conſolationis, ad quam ſi-
tit deuota anima. Pſal. 41. Sitiuit anima mea
ad Deum fontem viuum. Pſal. 41. Quemad-
modum deſiderat ceruus ad fontes aquarum
ita deſiderat anima mea &c. Quæ ẽt in præ-
ſenti nominatur Rachel, cuius greges ſunt in
nocentes affectiones, quibus acquiritur af-
fluentia diuinę conſolationis, non ergo ſolli-
citeris de ammotione lapidis, quo os putei
clauditur. Clauditur autem illa profunda, &
intima conſolatio lapide, id eſt duritia appa-
renti, ſed ne timeas, adeſt verus Iacob Chri-
ſtus ipſe, qui amouebit lapidem, quo puteus
clauditur, vt haurias abunde aquas conſola-
tionis diuinæ. Can. 3. In lectulo meo quæſui
per noctes: Inueni quẽ diligit anima mea, hic
C loquitur anima contemplatiua, & religioſa.
Quære 36. b.
Ezech. 27. Fili hominis aſſume lamentum
& dices o Tyre &c. Tyrus interprætatur angu
ſtia, & ſignificat ſtatum religionis propter a-
maritudinem diſciplinæ, & obſeruantiæ re-
gularis: perfectio decoris eſt honeſtas conuer-
ſationis, & dicitur ſita in corde maris propter
amaritudinem auſteritatis diſciplinæ. Hinc
eſt quod admiratur populus, de caſu Tyri cũ
ſit ciuitas poſita in corde maris, quæ non po-
teſt oppugnari, vnde Ezech. 4. Comportabit
aggerem &c. Comportantur aggeres ad im-
plendum foſſata, diſponuntur acies, id eſt ma
chinæ ad frangendum lapides murorum,
poſtmodum caſtra dant inſultus ad capien-
dum ciuitatem. In comportatione aggeris

D tentatio cupiditatis: nam agger idem eſt ꝙ
terræ cumulus, in diſpoſitione arietum ten-
tatio ſuperbiæ, & elationis, in admotione ca-
ſtrorum tẽtatio carnalium deſideriorum, quæ
militant aduerſus animam 1. Pet. 2. De his tri
bus religio videtur eſſe ſecura, mari ex omni
parte circundata, per votum paupertatis, con
tra impugnationem cupiditatis, per uotum
obedientiæ, contra ictum elationis, & ſuper-
biæ, per votum caſtitatis, contra impugnatio
nem deſiderij carnalis, ideo mirandum, & do-
lendum eſt, quomodo cecidit religio a ſtatu
perfectionis, vnde Ezech. 26. Dicitur de Ty-
ro in figura religionis. In terra ſedebunt atto-
niti. Si quæris quomodo capta eſt ab aduerſa-
riis ciuitas ſic fortis, ſita in corde maris, dico
quòd hoc eſt, quia malæ fuerunt portæ, id
eſt ſenſus cuſtoditæ, quia intrauit mors per
feneſtras noſtras. Scitis quòd ad portas ob-
ſidetur ciuitas, congregantur hoſtes, com-
portantur aggeres, eriguntur machinæ, & E
tunc perfecta eſt obſidio, ita ad portas ſen-
ſuum obſiderur anima per hoſtes, id eſt dæ-
mones, comportantur aggeres tempora-
lium, eriguntur machinæ tentationis, &
tunc perfecta eſt obſidio, unde dicitur in li-
bro 4. Reg. 3. Circundata eſt ciuitas a fundi-
bulariis. Diabolus erigit machinam ſuper-
biæ, & fundibulatur honores, inuidiam, iram,
ſuperbiam, & ſimilia.
Dicitur in lib. 1. Re. 11. quòd Naas Ammo
nites obſedit quandam ciuitatem filiorum Iſ
rael, ſcilicet viros Iabes Galaad, & multum
arctauit eos. Tunc dixerunt filij Iſrael ad ip-
ſum, Habe nos fœderatos, & ſeruiemus tibi.
Reſpondit Naas. In hoc feriam &c. Quære
46. a. 51. a. Sic ergo Diabolus erigit machi-
nam ſuperbiæ, Mundus erigit machinam aua Auarus
riciæ, & fundibulatur aurum, argentum, poſ- mundus.
ſeſſiones, agros, uineas, terras, & ſimilia, ex
quibus oriuntur lites, contentiones, iurgia,
bella, & contentiones regum, & principum. F
Percutit etiam tactu manuum, id eſt mune-
rum, quæ diſſipant conſilia, ſubuertunt iudi-
cia, impediunt, & protrahunt negocia, & for-
te conferunt aliquando beneficia. Item adeſt Caro
caro, quæ obſidet, & erigit machinam luxu- Luxuria.
riæ, quæ obſidet portam oris ideſt portam ſter
coraria, & iſta obſidio eſt periculoſiſſima,
quia caro eſt intimior, propinquior, & cuſtos
infidelior, quia lingua congruit in duo ope-
ra naturæ ſcilicet in guſtu, & loquela, & vtro-
que omnino impugnatur anima, ideo contra
linguam poſuit Deus murum dentium, & an
temurale labiorum contra loquelam, ſed om
nino murus & antemurale pariter diſſipatus
eſt. Vel dicendum quòd murus eſt continen-
tia, antemurale abſtinentia, continentia eſt
contra luxuriam, abſtinentia contra gulam,

G & quando perit antemurale abſtinentiæ, ne-
Ciuitas. ceſſe eſt, ꝓ pereat murus continentiæ, vel di-
Portæ. cendum, ꝓ tres portę ciuitatis animæ, ſunt in
tellectus, voluntates, ſenſus, prima obſidetur
a Diabolo, ſecunda a mundo, tertia a carne, &
vix eſt aliquis ſtatus, vix aliqua ciuitas, quę p
malã cuſtodiã alicuius portę nõ capiat. Deu.
13. Si tibi voluerit perſuadere frater tuus, &c.
Nota hiſto. Hæc lex religioſi in clauſtro ſerui
re volentes, qui multoties amicorum ſugge-
ſtione recurrunt & ſeruiunt diis alienis. i. vi-
Phil. 3. d. tiis eorum 1. Cor. 2. Tot. n. ſunt dij peccatorũ,
quot vitia, vnde de guloſis dicitur, Quorum
Deus vẽter eſt, nulli ergo talia ſuggerenti por
tas aperi acquieſcendo, ſed ſtatim interfice in
crepando, nec pp coniunctionem carnis, vt pa
tri, vel matri, nec pp aliquam dilectionem, vt
amico, vel familiari. Non. n. uenit Deus mit-
tere pacẽ inter tales, ſed gladiũ. Sicut ait ſalua
tor, Si oculus tuꝰ ſcãdalizat te, erue eũ, & proii
H ce abs te, ſic de manu, de pede: vnde ſequitur. Sit
primũ manus tua &c. cõtrariũ eius, qd ſuggeſ
ſit faciendo, & non miſerearis pietatẽ habẽdo.

Prouer. 30. Lepuſculus plebs inualida, qui
collocat in petra cubile ſibi. Lepuſculus. i. cu-
niculus, paruus lepus, qui in petra religionis
cauat, & parat ſibi domum, ne vulpis. i. Diabo
lus poſſit ibi cauare, ſed ſit aſtutus, vt vulpis,
qñ non põt cauęam per ſe intrare per apertũ
peccatum, ponit intus furetũ malarũ cogita-
tionum, parat rete oportunitatum. Gen. 1. Ger
minet terra herbã virẽtem. Terra iſta non ari-
da, ſed irrigua deuotione, florida conuerſatio-
ne, fructifera meritorũ aggregatione, eſt reli-
gio, q̃ herbam virentẽ ad paſtum aĩalium ge-
nerat, & germinat, qñ bonorum operum exẽ-
pla verbo, & facto demõſtrat. Gen. 24. Seruus
Abrahæ ſuſpendit inaures ad ornandum fa-
ciem Rebeccæ. Seruus Abrahæ Chriſtus for-
mã ſerui accipiẽs: Rebecca deuota aĩa, in cuiꝰ
I aures Chriſtus inaures ad ornandum ſuſpen-
dit, qñ ornamẽta virtutum, & morũ ei tribuit.
Exod. 25. Facies candelabrum ductile de auro
mundiſſimo &c. Quære 83. a. Gen. 27. Dixit
Rebecca Iacob filio ſuo, affer mihi duo hędos
optimos, &c. Rebecca gratia, duo hędi corpus
& anima, quibus libenter Iſaac Deus pater ve
ſcitur, dum corpus per abſtinentiam anima
per mundiciam ſibi offertur. Pro quib. Iacob
. i. ſupplantator religioſus conſequitur bẽdi-
ctionẽ æternam in pinguedine viſionis huma
nitatis, & rore cœli fruitionis diuinitatis. Iud.
9. Ficus & vitis noluerunt deſerere dulcedinẽ
ſuã, vt inter ligna promouerentur. Quære 35.
a. 38. a. 74. b. Apo. 6. Stellæ cadent de cęlo. Circ
ca religionem oſtenditur ſtatus perfectionis
in ſitu de cœlo, noſtra conuerſatio in cęlis eſt,
lapſus tranſgreſſionis in cauerna cadent, gra
dus profeſſionis in ſtellis. Apo. 12. Mulier fu-

K git in ſolitudinem, vbi habet locum paratum
a Deo, vt ibi paſcat illam, & nota ꝓ ſolitudo
religionis eſt fuga mundi. Pſ. 54. Ecce elonga
ui fugiens, & manſi in ſolitudine, caula Dei.
Iob 21. Cui dedi in ſolitudine, vita cœli. Eſa.
51. Ponet ſolitudinem eius quaſi hortum do-
mini, & delitias. Adducam eam in ſolitudinẽ,
& ibi loquar ad cor eius. Sed econtra in ſolitu
dine mundi deuiat error. Pſ. 106. Errauerunt
in ſolitudine in inaquoſo &c. Heb. 11. In ſoli-
tudinibus errantes obuiat horror. Hiere. 25.
Erit vniuerſa &c. Aeſtuat ardor. Ge. 21. in figu
ra Agar errabat in ſolitudine propter iſta tria
dicitur ad Heb. 11. In ſolitudinibus errantes.
Eſt etiam ſolitudo mentis, Quę eſt apta ad me
ditandum. Hie. 9. Quis dabit in ſolitudine al-
ta ad contemplandum? Eſa. 43. Ponam eam
&c. loca ad exultandum. Eſa. 35. Exultabit ſo-
litudo &c. Apoc. 12. Date ſunt mulieri duæ a-
læ aquilæ magnæ, ut volaret in deſertum, in
locum ſuum, vbi alitur per tempus, & tempo
L ra, & dimidium temporis: hic tangitur opor-
tunitas fugiendi cum dicitur, datę ſunt: ſecu-
ritas refugij cum dicitur, ut volaret in deſer-
tum, vbertas beneficij, vbi alitur per tẽpus &c.
Mulier iſta eſt Eccleſia, vel religio, vel anima
deuota fœcunda meritis. Prouerb. 31. Mulie- Mulier.
rem fortem quis inueniet, ſpecioſa donis, a- Eccleſia.
micta ſole varietatibus. Pſal. 44. Omnis glo- Religio.
ria eius abintus in fimbriis aureis, circumami
cta varietatibus, clara exemplis. ſole Eccle.
44. Sol illuminans per omnia reſpexit. Apo-
calip. 12. Mulier amicta ſole. Duæ alæ duæ
vitæ, actiua, & contemplatiua, quæ intelli-
gitur per Martham, & Mariam, per Rachele
lem, & Lyam, & per Petrum, & Ioannem,
Vel duæ alæ contemptus terrenorum, appe-
titus æternorum. Vel duæ alæ ſapientia, &
patientia, ſapientia in prouidendo proſpe- Alæ.
ra, patientia in tolerando aduerſa. Vel duæ
alæ duo præcepta caritatis, diliges dominum
M Deum tuum ex toto corde tuo, & proximum
tuum ſicut teipſum, vel duæ alæ timor ſup-
pliciorum amor æternorum. Vel duæ alæ duę
potentiæ animæ, intellectus cognoſcendo,
affectus, vel voluntas diligendo. Vel duæ a-
læ iuſticia, & miſericordia. Nam per iſtas exa-
minantur cogitationes, & ponderantur actio
nes. Per iſtam aquilam poſſumus intelligere
deuotam animam. Cui datæ ſunt duæ alæ. ſ.
conſideratio ſui, & Dei. Quære 31. b. in 3. Re-
gum. Pſal. 45. Fluminis impetus lętificat ciui-
tatem Dei, hoc de religione intelligitur, quæ
diuinis conſolationibus lætificatur, Quæ di-
citur ciuitas: quia in ipſa eſt vniuerſitas ci-
uium in ſubditis Prælatis officialibus, vna- Ciuitas.
nimitas cordium. Eſa. 19. Ciuitas ſolis vo- Eccleſia.
cabitur vna. Pſal. 54. Vidi contradictionem,
in ciuitate uniformitas actuũ. Ecce quàm bo-
num,

A num, & q̃ iucundum habitare fratres in unũ.

Et nota quòd mater Ieſu quęrit eum inter
cognatos, & notos, ſed ibi Ieſus non inueni-
tur, immo frequenter perditur. Luc. 9. Permit
te me ſepelire &c. Glo. Si diſcipulus ſecutu-
rus Dominum, renũciaturus Dñm arguitur,
quid fiet illis, qui nulla neceſſitate uiſitant; ſę
pe domos eorũ, quos reliquerũt? Mat. 27. Ve-
lum templi ſciſſum eſt &c. Quia ubi diſcor-
dia oritur, ibi Ieſus expirat, & moritur. Multi
tudinis enim credentium erat cor unũ, & ani
ma una. 1. Macha. 4. Fecerunt uaſa noua ſan
cta. Nouicij debent eſſe uaſa ſolida contra tẽ
tationẽ, uaſa munda, & caſta contra infectio
nem, uaſa ornata per uirtutum aggregatio-
nem, uaſa operta per ſenſum circunſpectio-
nem, & cuſtoditionem, quia uas quod nõ ha
bet operculum immundum erit. Eccl. 5. Qua
ſi uas auri ſolidum ornatũ omni lapide pre-
cioſo. Eccl. 50. Vas admirabile opus excel. in
B 4. Reg. 2. Afferte mihi uas nouũ, & mittite in
illud ſal. Naum 2. Portæ apertę ſunt p concu
piſcentiã, templũ ad ſolũ dirutum eſt per di-
ſcordiam, miles captus ductus eſt per ignorã
tiam, ancillæ gementes, & murmurantes per
ambitionẽ, & inuidiam, unde qui uiderũt ſta
tum in principio religionis, & modo, flẽt, &
dolent. 1. Eſdrę. 10. Seniores, qui uiderãt priꝰ
quòd erat in oculis eorũ, flebãt uoce magna.
Eccl. 43. Vide arcum, & benedic qui fecit il-
lum, ualde ſpecioſus eſt in decore ſuo. Iſta cæ
leſtis impreſſio, q̃ fit ex ſolo ſolis radio in nu
be aquoſa, ſignificat nouicios deuotos. Quo-
rum anima eſt quaſi nubes de terra eleuata
per omnium temporalium abdicationem,
aquis plena per deuotionem, radio ſolis pe-
netrata per gratiæ infuſionem, ex quo radio
in anima eius quattuor colores ſicut in iride
generantur color rubeus charitatis, quaſi de
cœlo caſtitatis, & puritatis quaſi ex aere, pie-
tatis ex aqua, humilitatis ex terra, & tunc ual
de ſpecioſus eſt in decore ſuo. Quia religioſi
figurantur per tres pueros in fornace Babilo
nica poſitos, inter quos eſt Chriſtus liberans,
& ſaluans. Gen. 44. In ſacco Beniamin inuen
tus eſt ſciphus aureus. Beniamin adoleſcentu
lus in mẽtis exceſſu, deuotus nouicius, In ſac
co ſuę conſcientię inuenitur ſciphus propi-
Nouicius nans Ioſeph id eſt Chriſto quadruplex pocu
Potus. lum angelicæ conuerſationis euangelicæ
perfectionis Apoſtolicę profeſſionis, & taci-
tè contemplationis, Exod. 3. Solue calcimen
ta de pedibus tuis, locus enim in quo ſtas ter
ra ſancta eſt. Qui vult ad contemplationẽ di
uinorum accedere, debet calciamenta om-
nium temporaliũ, & mundanarũ curarũ de
ponere, quia locus religionis, in quo ſtat ſan
ctus eſt. Io. 2. Nuptię factę ſunt in Cana Gali
leę &c. Iſtæ nuptię ſpirituales fiunt inter ani-

D mam, & religionem, quia fiunt in Cana Gali
leę, quia Galilea trãſmigratio interpretatur,
quia mẽte, & corpore, & affectione debet trã
ſmigrare, & tranſire de mundo ad religionẽ.
Pſal. 10. Tranſmigra in montem ſicut paſſer
ut dicat: Relinquo mundũ, & uado ad patrẽ,
ibi eſt Ieſus, & mater eius, & diſcipuli, ibi a-
qua inſipidę dilectionis carnalis, uel afflictio
nis pœnalis cõuertitur in uinum internæ cõ-
ſolationis, quod letificat cor hominis. Gene.
Erant nudi & non erubeſcebant, quia paupe
res, & nudi pp Chriſtũ non debent erubeſce
re, ſed gloriari, unde ait ſanctus Franciſcus,
nec oportet nos uerecundari, quia Dñs pro
nobis ſe fecit pauperem in hoc mũdo. 1. Ma-
cha. 2. Nũc ergo filij ęmulatores eſtote legis,
& date animas ueſtras pro teſtamento patrũ,
& memores eſtote operũ patrũ, quę fecerunt
in generationibus ſuis, & accipietis gloriam
magnam, & nomen ęternũ. Iſta loquitur Ma
tatias in perſona beati Franciſci filijs ſuis in
E his tẽporibus malis, quia Matatias interpręta-
Filij. tur donatus, per quem ſignificatur beatus
Pugna. Franciſcus. Ad uos ergo fratres ſermo dirigi
Clerici. tur, cum dicitur Nunc ergo filij. Nunc ait, cũ
conculcatur ueritas, nunc cum precipitatur
equitas, nunc dum refrigeſcit charitas, nunc
dum inualeſcit iniquitas; Et nunc quę eſt ex-
pectatio mea nonne Dñs? Nunc ęmulatores
legis eſtote. Lex idem utiq; lex, quã legiſtis,
quam elegiſtis, qua ligati eſtis. Lex Dñi im-
maculata, conuertens animas, quia mãdatũ
lucerna eſt, & lex lux. In lege Dñi uoluntas
eius, & ĩ lege eius meditabit die ac nocte ple
nitudo legis eſt dilectio: Quicũq; igitur hãc
regulã ſecuti fuerint, pax ſuper illos. Gala. 6.
Videte igitur qualibus literis ſcripſerim uo-
bis manu mea, legem hanc legite, regulam
perlegite. Scripſi, ait, uobis litteris indelebili
bus propter religionis catholicę fundamen-
tum, literis inęquiparabilibus pp pfectionis
euãgelicæ cõplemẽtũ, lr̃is irrepręhenſibilibꝰ
pp pfeſſionis Apl̃icę fulcimẽtũ. Quis eſt igit
q̃ uobis noceat, ſi boni ęmulatores fueritis. i.
Petri. 3. Date ait animas ueſtras, teſtamẽtum
patrum, ordinatio ſtatutorum, pro quorũ ob
ſeruatione debemus animas noſtras dare, cõ
cupiſcibilem per deſiderium executionis, ra-
tionalem per ſtudium informationis, iraſcibi
lem per zelum correctionis. Sequitur: Memo
res eſtote &c. Opera enim patrum proponũ- Opera.
tur uobis in ſpeculũ contemplabilis uerita- Exempla.
tis, in ueſtigium ſeu exẽplum imitabilis ſan-
ctitatis, in gaudium admirabilis dignitatis,
in premium deſiderabilis fælicitatis, ne ſi-
tis degeneres filij. Sequitur. Accipiet? &c.
Magna gloria generalis æternæ fælicitatis,
magna gloria ſpiritualis ĩternę ſacietatis, ma
gna gloria ſingularis iudiciarię poteſtatis, &
F autori-

G autoritatis,quę debetur singulariter uiris A-
postolicis. Mat.19.Quòd uos,q reliqstis &c.
Isti sunt minimi, qui omnia dimiserunt pro
Christo, & ideo iudices erunt cum ipso,ut di
cit glo. super Mat. Quia iudiciũ pauperibus
Nomen tribuit.Sequitur nomen ęternum. Est autem
triplex nomen ęternitatis, quod scribitur, in
electis,uidelicet nomẽ pręcelsę deitatis,quia
filij Dei uocabuntur. Mat.5.Supernę ciuita-
tis caracteristicæ Christianitatis.Apo.3. Qui
uicerit,scribam super eum nomen meum,&
nomen ciuitatis nouę Hierusalem,& nomen
meum nouum.1. Esdræ 10. Seniores populi
dixerunt Esdræ sacerdoti.Surge tuum est de-
cernere,nosque erimus tecum,confortare &
Papa fac.Ita debent dicere subditi prælato.Genes.
Prælatus 24. Ingredere benedicte Domini, cur foris
stas? historicè Labã loquitur ad Eliezer. My
sticè Episcopus ad iuuenem, quẽ inuitat ad
H religionem. Laban enim interpretatur can-
didus, per quem designatur Christus, ad iu-
uenem,qui est candor lucis æternæ. Sapie.7.
Quia dilectus meus cãdidus, & rubicundus.
Cant.5.Eliezer interpretatur Deo separatus,
per quẽ significatur nouicius, & religiosus,
qui præcisus a mundo per habitũ religionis,
separatus est Deo.Psal.54. Ecce elongaui fu
giens,& mansi in solitudine.Vnde hic intro-
ducitur iuuenis, qui ad ingressum religionis
inuitatur, ut clementer interpellatus: Cur
foris stas, ut potenter, & patenter, inuita-
tus: Ingredere, ut affluenter dotatus: Bene-
dicte Domini. Increpatio respicit statum se-
culare, inuitatio statum regularem, dotatio
fructũ salutarẽ. Sic dictũ est Noe.Ingredere
in arcã tu,& filij &c.Moraliter itaq; circa sta
tũ religiosi, hic tangit Spiritus sanctus donũ
uocationis,fructum cõuersionis,damnum di
I lationis. Primũ probat ingressus religionis,
cũ dicitur:Ingredere.Esa.2. Ingredere in pe-
tram,& ascõdere in fossa humo a facie timo-
ris Domini:Sic Loth ĩgressus est,Segor.Gen.
19. Secundum probat donum beneditionis,
Gen. 12.a cũ additur benedicte Dñi, Gen.12.Benedicã
tibi, & eris benedictus,qa in rore cœli,& pin
guedine terrę erit benedicto tua.Psal.20.Prę
uenisti eũ in benedictionibus dulcedinis.Pro
uer.10. Benedictio Dñi super caput iusti. Ps.
83.Etenim benedictionem dabit legis lator,
sic ergo talis benedictionibus pręuenitur, be
nedictionibus inuestitur,benedictionibus in
signitur. Hoc igitur donũ benedictionis præ
uenit in principio,inuestit in medio,insignit
in termino.Tertium probat periculũ euaga-
tionis cũ subditur:Cur foris stas.Apo.11.Sur
ge metire templũ, & altare, & adorantes in
eo, atrium aũt quòd est foris templũ eijce fo
ras, & ne metiaris illud. Apocal.vlt.foris ca-
nes &c. Circa primum notandum,quòd uo-
catis ad statum religionis debetur ingressus K
uirtuosus, congressus bellicosus, progressus Ingredere
operosus, egressus gloriosus.de 1. Prouer.4.
Viam sapientię monstrabo tibi, & ducam te
per semitas æquitatis,quas cũ ingressus fue-
ris non arctabuntur gressus tui, & currens
non habebis offendiculũ,Deut.2.3.Reg.ult.
Sume arma, & ingredere pręlium, & indue-
re uestimentis:porro rex Israel mutauit habi
tum,& ingressus est bellum. Eccle.2.Fili ac-
cedens ad seruitutem Dei, sta in iusticia, &
timore, & præpara animã tuam ad tentatio-
nem.De tertio:Domine quis habitabit in ta-
bernaculo tuo &c. Sequitur. Qui ingreditur
sine macula &c. De quarto: Io.10. Ego sum
ostium, per me si quis introierit, saluabitur,
& ingredietur, & egredietur,& pascua inue-
niet.Mat.17.Bonum est nos hic esse.Religio
si uocationis suæ gratiã recognoscentis uer-
ba sunt ista, in quibus primo tãgitur fructus L
utilitatis, quem probat affluentia boni,cum
dicitur bonum est. Secũdo uirtus securitatis,
quem probat circumstantia loci,cum dicitur
hic. Tertio status perennitatis,quem probat
permanentia uerbi,cum subditur esse,ut au-
tem opposita iuxta se posita plenius eluce-
scant,secundum Philosophum,primo Elen.
ultimo uidendum, quæ sit differentia sta-
tus secularis,& terrestris. Status namq; secu- Mundus
laris est locus exilij, locus contagij,lapsus pe Status
riculi,lectus ocij,laquęus diaboli. Ecõtrario
status terrestris est status stabilitatis cõtra e-
xilium, sinceritatis contra contagium, secu-
ritatis contra periculũ, strenuitatis cõtra o-
cium, sanctitatis contra Diabolũ.de.1.Mich.
2.Surgite,ite,quia nõ habetis hic requiẽ. De
contrario.Psal.131.Hæc requies mea in sęcu
lũ sęculi,hic habitabo,&c.de2.Eze.8.Fili ho M
minis ingredere, & uide abominatiões,quas
isti faciunt hic.De contrario, Ge.28.Non est
hic aliud,nisi domus Dei & porta cœli.De.3.
Gene.19.Surgite egredimini de loco isto.De
cõtrario.Ge.19. Est hic ciuitas parua,ad quã
possũ fugere,& saluabor in ea.De4.Mat.20.
Quid hic statis tota die ociosi? De contrario
Heb.13.Nõ habemꝰ hic manetẽ ciuitatẽ.sed
futuram inquirimus.Luc.19.Quærebat Za-
chęus uidere Iesum,& nõ poterat præ turba,
& ascendens in arborem Sicomorũ, &c. Iste
designat illos, qui nolunt pœnitere,& uolũt
ad Iesum accedere,sed turba parẽtũ,& nego
ciorum impedit ipsos. Ideo debet ascendere
arborẽ Sicomorũ, quę designat religionem,
& statim uidit Iesum.Quęre 52.b.48.a.61.a.
Esa. 2. Venite ascendamus ad montem Dei,
& ad domum Dei Iacob, & docebit nos uias
suas, & ambulabimus in semitis eius. Re-
ligio est mons, Quære supra,est domus Dei,
& porta cœli. Viæ sunt præcepta. Semitæ
sunt

A sunt cõsilia,quæ sunt magis arcta,& stricta in
quibus est difficultas in obseruantia, quod fi-
guratum est in 1.Reg.14. Vbi dicitur,ꝙ Iona
tas ascendit reptans pedibus,& manibus. Di-
cit reptans propter ieiunij macerationem,pe-
dibus propter peregrinationem, uel affectio-
nem, manibus propter eleemosynarum largi
tionem.Hiere.49.Quasi aquila ascẽdet,& uo-
Ps.43.d. labit & expandet alas suas. Religiosi dicunt
illud.Propter te mortificamur tota die,ęstima
ti sumus sicut oues occisionis.Comparatur au
tem ouibus propter obedientiam.Ioan.10.O-
Ouis. ues meæ uocem meam audient propter patiẽ
tiam.Esa.53. Sicut ouis ad occisionem ductus
est propter innocentiam. 2.Reg.24. Isti qui
oues sunt, quid fecerunt? propter fęcunditatẽ,
& bonorum operum abundantiam.Psal.143.
Oues eorum fętosæ abundantes. Si ergo sit in
facto tuo contumacia, in uerbo impatientia,
in animo malitia,in opere accidia,& negligẽ
B tia, reputaberis cum ouibus Laban maculo-
sis errantibus intellectu.Psal.118.Erraui sicut
ouis,quę periit tumẽtibus affectu.Gen.33.Ha
beo oues fętas quas si ambulando laborare fe
cero morientur una die cuncti greges dolenti
bus in effectu. Psal.48. Sicut oues in inferno
positi sunt,mors depascet eos.Deuter.7.Te Is-
rael elegit Dominus Deus tuus, ut sis ei popu
lus pecularis,de cũctis populis qui sunt super
terram. Status autẽ religionis specialiter uo-
Israel. catur Israel,& per Israel designat̃, quadrupli
ci ratione,uidelicet pp propositum electionis,
signum interpretationis,donũ benedictionis,
pactum repromissionis.De primo.Esa.44.Au
di Iacob serue meus Israel,quẽ elegi. Ps.134.
Iacob elegit sibi domus Israel in possessionẽ
sibi.Ro.11. Reliquię Israel sm̃ electionẽ gra-
tiæ Dei salue factæ sunt.De.2.Baruch.4.Beati
sumus Israel,qm̃ quæ Deo placent, nobis ma
nifesta sunt.Animæ est populus Dñi memora
C bilis, Israel interpretatur uidens Deũ per fidẽ
.s.uel contemplationẽ.De tertio.Gen.32.Ne-
quaquàm Iacob appellabitur nomen tuũ sed
Israel.Sequitur. Vidi Dñm facie ad faciem,&
salua facta est aĩa mea.De quarto.Ro.9. Non
omnes, qui sunt ex Israel,hi Israelitæ, neque
qui semẽ sunt Abrahæ,filij sunt omnes,sed in
Isaac uocabitur tibi semen. i. non filij carnis,
sed qui filij sunt promissionis.Isti ęstimãtur in
semine uiri ergo Israelitę sũt spiritualiter quo
rũ est adoptio filiorũ,& gloria,& testamentũ,
& legis latio,& obsequiũ, & promissa.Gẽ.41.
Eductũ de carcere Ioseph totonderũt,ac ueste
mutata obtulerunt regi, ad litterã agitur de le
beratione Ioseph de carcere Pharaonis.Mysti
cè aũt est uocatio ad statum religionis,ostẽdi-
tur aũt nouitio,quid fugiendum,quid offeren
dum,quia fugienda est conuersatio sæcularis,
quia euasio periculorũ,relinquenda possessio
temporalis, quia exclusio superfluorum eligẽ D
da professio regularis,quia electio,uel imple-
tio consiliorũ.Offerẽda oblatio salutaris,quia
exercitio meritorum, recte autem per Ioseph
nouicij designãtur,cuius innocentiã fraterna
emulatio non peruertit,cuius pudicitiam fœ-
minea persuasio non infecit, cuius patiẽtiam
fortunę aduersitas non turbauit,cuius clemẽ-
tiam sceptri autoritas nõ inflauit, fuit autem
Ioseph altissimus in contẽplando, ut patet in
somniorũ interpretatione,æquissimus in pro-
uidendo, ut patet in alimẽtorũ distributione,
Prudentissimus in gubernando, ut patet in re
gni Ægypti dilatatione,pijssimus in cõpatien
do,ut patet in fratrum suorum dilectione, &
iniuriæ remissione.Circa secundũ nota ꝙ tres
sunt tonsores.Quia tõdet Diabolus opera me
ritorum.2.Reg.10.Tulit itaque Amon,i. Dia
bolus gratis iniquus.Rex filiorum Amon.i.po
puli dolorũ nuncios Dauid, rasitque dimidiã
partem barbę eorum,& pręcidit uestes eorum E
usque ad nates, & dimisit eos. Tondit caro, Caro.
& mundus carismata donorum.Iud.16.Voca
uit Dalila,id est ficula insaciabilis carnis, uel
mundi concupiscentia tonsorem, & rasit sep-
tẽ crines Sampsonis.i.uniuersa dona, & uirtu
tes,& cępit abijcere eum.Tondet Deus super-
flua peccatorum.Hiere.7. Tonde capillũ tuũ,
idest omne uiciũ,& superfluum;& proijce per
verum contemptum,& sume, & induere plan
tum, idest religionis plangentis habitum exẽ
plo;Iob.1. Surrexit Iob scidit uestimenta sua,
tonsoque capite corruit in terra.

Circa tertiũ nota ꝙ intrãs religionẽ debet Mutare.
primo mutare uestem uanitatis in uestem hu Vestis.
militatis exemplo Eliæ,& Io.Hester.14.Cum- Habitus.
que deposuisset Hester uestes regias fletibus,
& luctui apta indumenta sucepit.Secundo de
bet mutare uestem uoluptatis in uestem casti
tatis.Eccl.42.A uestimentis procedit tinea, &
a muliere iniquitas uiri. Talis uestis mutan- F
da est in cãdidam.Eccl.4. Omni tempore sint Ps.130.a.
uestimenta tua cãdida. Amictus lumine sicut
uestimento, quia uestimenta Christi facta sũt
candida in transfiguratione. Tertio mutanda
est uestis cupiditatis in uestem charitatis, libe
ralitatis,& pietatis.Esa.9. Vestimentum mix-
tum sanguine, erit in combustione, & cibus
ignis. Muta igitur ueterem uestem in uestem
auream charitatis.Psa.44. Astitit regina a dex
tris tuis in uestitu deaurato,&c.Hæc uestis im
preciabilis ĩtroducit,ad nuptias agni.Quomo Matt. 22.
do huc intrasti non habens uestem nuptialẽ? Oblatio.

Circa quartum attende ꝙ religiosus debet Offerre.
offerre corpus in hostiã per carnis mortifica-
tionem.Ro.12. Obsecro uos per misericordiã Rom. 12.
Dei,ut exhibeatis corpora uestra,hostiã uiuẽ-
tẽ,sanctam Deo placentẽ, rõnabile obsequiũ
uestrũ.Secũdo aĩam in sacrificiũ per contritio
nem.

G nem.Pſal.50.Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus,cor contritum,hu.&c. Iud.5. Qui obtuliſtis aĩas ueſtras ſpõte aperite benedictionem Dño. Tertio totũ ſeipſum in holocauſtũ deuotionis. Pſa.50.Tunc acceptabis ſacrificiũ iuſtitię oblationes & holocauſta. Tonſura eſt abdicatio ſuperfluorũ, corona, uictoria uiciorum.Raſura reuelatio ſecretorum. Matth.10.
Serpens. Eſtote prudentes ſicut ſerpẽtes, & ſimplices ſicut colunbę. Quia ſerpens incantatori aurem claudit,corpus exponit,caput cuſtodit,oculos ſoli aperit,& opponit,ut renouetur,arcto foramine ſe conſtringit. ſic uir prudens religioſus aurem claudit adulatori, & tentatori, corpus exponit mortificationi,caput cuſtodit rationis oculos dirigit ad gratiam, ut renouetur per arctam pœnitentiam, & circumſpiciens ſe recolligit, & inuoluit ſicut ſerpens per humilitatẽ, & ſicut columba uolans dilatatur per charitatem. Exemplum de Dauid. Prouer.3. Vir pru-
H dens dirigit greſſus ſuos. Prouer. 17. In facie prudentis lucet ſapientia. Quis putas eſt fidelis ſeruus & prudens?&c.Matth.25.Prudentes uirgines acceperunt oleum in uaſis ſuis cum lampad.contra Deut. 32. Gẽs abſque conſilio eſt, & ſine prudentia,utinam ſaperent cum diſcretione diſponendo præſentia, & intelligerent cum amaritudine recogitando præterita, ac nouiſſima prouiderent cũ ſolicitudine præcauendo futura. Roma.12.Nolite eſſe prudentes apud uoſmetipſos, quia prudentia carnis mors eſt: Eſtote prudentes,& uigilate in orationibus, quia aduerſarius ueſter diabolus tanquàm leo rugiens circuit, quærens quem de-
Leo. Diabolus Tentatio Inſidiæ. uoret,quia ut dicit Leo in ſermone de circumciſione:Non deſinit hoſtis antiquus ubiq; deceptionis laqueos protendere, nouit cui adhibeat ęſtus cupiditatis,&c. Idcirco paſtor Eccleſiæ, Petrus ad circumſpectionis uigilantiam nos informat.Eſtote ait,prudentes,&c. Iam e-
I nim flatu, & morſu illius beſtiæ terribilis, in
Beſtia. Diabolus Concupiſcentia. Peccata. cuius ore ſunt tres ordines dẽtium, ut dicitur. Dan.7.Concupiſcentia.ſ.carnis,oculorũ,& ſuperbia uitæ, totum mundum,omnem ſtatũ infecit, & momordit, quia igitur iam eius flatu aſpectus obfuſcatur, effectus obliquatur,affectus recuruatur, hinc eſt ꝙ nobis eſt neceſſaria, lucens prudentia,dirigens aſpectum, frequẽs uigilia, promouens effectum, feruens inſtantia,erigens affectum,proponit itaque nobis princeps eccleſiæ hoc uerbũ informatiuũ, exhortatiuũ,excitatiuũ. Eſt itaq; uerbũ informantis, ad circumſpectionem,exhortantis ad operationem,excitantis ad deuotionẽ. aſpectũ circumſpectionis informat prudentia,diligẽs eſto.Prouer.17. In facie prudentis lucet ſapiẽtia,effectũ probationis,& operationis inſinuat uigilantia diligens uigilia.1.Pet.5.Sobrij eſtote,& uigilate,quia aduerſarius ueſter diabolus tanq̃ leo rugiens,&c.Affectum deuotionis ex-
K citat oratio feruẽs: Vigilate,ait,in orationib⁹. Luc. 18. Oportet sẽper orare,& non deficere.

Circa primũ ubi informamur ad ſtadiũ circumſpectionis cũ præmittitur, Eſtote pru. eſt
Oculus. Prudẽtia. Sapientia Conſideratio. Tẽpora. ſciendũ ꝙ cũ prudentia ſit oculus aĩę directiuus, docet, aduertere flebilẽ culpam, labilem uitã,difficilẽ pugnam, ut ſic aĩa directa prudẽtia diligenter auertat reſpectu præteriti.culpã flebilẽ diſponendã,reſpectu præsẽtis,uitã labilem diſponendam,reſpectu futuri,pugnã difficilẽ,& pęnã formidabilẽ,& interminabilẽ pręcauendã.Docet ergo prudentia reſpectu pręteriti aduertere culpã, fletum, deteſtationẽ. Pro. 2.Si inclinaueris cor tuum prudentiæ,& quæſieris eam quaſi pecuniã,tũc intelliges timorẽ Dñi.Sequitur: Conſilium cuſtodit te,& prudẽtia ſeruabit,te ut eruaris a uia mala. Scdo docet reſpectu præſentis aduerte uitã labi diſpo. Sic enim ille prudentes uirgines.Matt.25.Di-
L ſpoſuerunt ſe accipietes oleũ gratiæ in lampadibus cordis, ne a ſponſo præuenirentur, & a nuptijs excluderẽtur. Prudentes,ait,acceperũt oleũ in uaſis ſuis cum lampadibus. Docet tertio reſpectu futuri aduertere pugnam difficilem præcauendã: De quo poteſt exponi illud Iob.26. Prudẽtia eius percuſſit ſuperbũ,uidẽs itaq; Moiſ.hodie quoſdã inter religioſos, qui
Prudẽtia. quaſi alij filij Agar exquirũt prudẽtiã,q̃ de terra negociatores terræ, & thinã illã,quæ de terra eſt diabolicã prudentiã exquirentes per uiã prudentiæ,quã ingreſſi ſunt incedere negligẽtes ait:Gens abſq; conſilio eſt,& ſine prudẽtia, utinã ſaperent cũ amaritudine præterita recogitando,& intelligerent cũ diſcretione pręſentia diſponẽdo, ac nouiſſima prouiderent futura cũ ſolitudine præcauẽdo.Sic patet primum ubi informamur ad ſtadiũ circumſpectionis.
Vigilare. Operari. Eſtote. pru. Sequitur uigilate, ubi excitamur ad exercitium operationis,ad quod q̃dẽ exerci-
M tium,ut ſit meritoriũ,requiritur indefectibilis plenitudo,infatigabilis promptitudo, inobliquabilis rectitudo. Plenitudo in operatione, ne ſit defectus, promptitudo in executione,ne ſit contẽptus,rectitudo in intentione ne ſit abuſus. Obmiſſio q̃ppe operationis debitæ,cauſat defectũ,rebellio uolũtatis cõtrarię mõſtrat contẽptũ,ꝑuerſio intẽtionis rectæ, facit abusũ uigilare itaq; debent uiri ꝑfecti,ut habeant in ſuo exercitio,plenitudinẽ indefectibilẽ,culpã flebilẽ expiantẽ ꝑ ſatisfactionẽ, promptitudinẽ uitã labilẽ diſponentẽ, rectitudinẽ inobliquã,hoſtẽ pugilẽ ſuperãtem. Debet itaq; eſſe in noſtro exercitio indefectibilis plenitudo.2. ad Thimo.4. Tu uero uigila, in oĩbus labora. Infatigabilis promptitudo.Lucæ.21.Vigilate omni tẽpore orantes, ut digni habeamini fugere a uentura ira, & ſtate ante filiũ hominis. Inobliquabilis rectitudo, Eccle.39.Iuſtus cor ſuum

A ſuum tradidit ad uigilãdum diluculo,&c. Ne itaq; cum fatuis uirginibus dormientibus, & dormitantibus priuemur oleo,pręueniamur a ſponſo,excludamur a regno,circa exercitium bonorum operũ quotidie uigilemus. Luc.12. Beatus ille ſeruus, quem cũ uenerit Dominus eius inuenerit uigilantem. Vigilate,& orate, ut non intretis in tentationem.

Tertio excitamur ad deſiderium,& ample-
Oratio. Deuotio. xum orationis.Vigilate ait in orationibus.Vigilandum,quidem nobis eſt in oratione,fonte irrigante, face inflãmante,pace reformãte, & quietante. Eſt enim oratio irriguũ copiosũ, indefectibilis plenitudinis,culpæ flebilis mũdatiuum,incendium amoroſum infatigabilis promptitudinis,uitæ labilis directiuum, ſubſidium uirtuoſum inobliquabilis rectitudinis, hoſtis pugilis deiectiuum, & proſtratiuũ. Eſt dico oratio irriguum copioſum,Eſa.38. Audi ui orationem tuã, & uidi lachrymam tuã,&c.
B Gen.2.Fons aſcendebat de terra.i.de corde humili. Quia oratio humiliantis ſe,nũbes penetrat.Eſt etiam incendiũ amoroſum,&c.Apoc. 8. Stetit Angelus iuxta aram templi. Eſt etiã oratio ſubſidium uirtuoſum,&c. Orans nempe Iudith Holofernem interfecit.Iud.13.Stetit Iudith ante lectum orans cum lachrymis, & dicens conforta me Deus Iſrael,&c. Orans Moy.tenens uirgam Dei in manu,vicit Amalech: orando Ezechias uicit Senacherib. Eſa. 37.Aſcendit Ezechias in domum Domini, & orauit ad Dominum dicens, Domine Deus Iſrael,&c. Hæc eſt illa cithara,cuius dulci ſono ſpiritus malignus a Saule effugatur. Hoc enim genus dæmoniorum non eijcitur niſi in oratione,& ieiunio.Thob.12. Bona eſt oratio cũ ieiunio.Treno.4. Candidi facti ſunt Nazarei eius,cãdidiores niue,nitidiores lacte,rubicũdiores ebore antiquo, ſaphiro pulchriores.
Nazaræi. Nouicij quidem Nazarei dicuntur electio-
C nis ſorte Domino conſecrati. Si autem Nazarei,ergo mundi,uncti,ſancti,floridi. Deſignat quippe candor niuis mundiciam pudicitiæ, nitor lactis unctionem ſapientiæ, rubor eboris ſanctitatem patiẽtiæ,& feruorem dilectionis internæ, decor ſaphiri ſplendorem cõuerſationis honeſtæ, quia eſt coloris cœleſtis, ut dicant,noſtra conuerſatio in cęlis eſt. Leuitic. 23. Sumetis uobis die primo fructus arboris pulcherrimę ſpatulaſq; palmarũ ramos ligni diuerſarum frondium,& ſalices,de torrẽte, &
Nouitij. lætabimur corã Domino Deo noſtro.Hoc dicitur nouicijs.Vt ergo a poſtremo incipiamus
Dies. præcepit Moyſes prima die. i. tempore nouiciatus,ſiue in iuuentute ſumi ſalices de torrente,i.continentiam carne,& mente.Salicis ſterilitas,ſcḋm gloſſam, eſt continentiæ integritas. Ramos ligni diuerſarum frondium, i. lętum in omnibus operibus humilitatis obſequiũ, ſpatulaſq; palmarũ. i.perſeuerantium operũ
D bonorum cum uictoria uiciorum,& tentationum, denique fructus arboris pulcherrimę.i. exempla crucis paſſionis Dominicę,quę eſt arbor in medio terræ, cuius ſummitas tangit cęlum.Dan.4. Hebræi dicunt,ꝙ arbor iſta pulcherrima,cuius fructus sũt mala punica,quæ ſimul omni tẽpore habet botros, flores,& folia,& fructus in omni differentia teneres,uirides,& maturos.Sic anima ſancta maxime nouitij, & religioſi,ſemper debet habere botros
Conuerſatio creſcit. ſãctæ meditationis,flores modeſtæ locutionis, folia honeſtę cõuerſationis fructus meritorię actionis teneres,de die in die creſcẽdo per uitę innouationẽ,iuxta illud,quaſi lux ſplẽdens procedit,& creſcit uſque ad perfectã diẽ.Et illud:fons paruus creuit in fluuium magnum, & in lucem ſolemq; conuerſa eſt, & in aquas
Fructus. plurimas redundabit:Virides,per continuam, & feruentem exercitationem: Maturos,per finalem perſeuerantiam,& conſummationem.
E Geneſ.28.Vidit Iacob in ſomnis ſcalam,& Angelos aſcendẽtes, &c. Iacob ſupplantator, religioſus,ſomnus obliuio temporalium: Lapis ſuppoſitus capiti paſſionis Chriſti memo-
Mundus. ria.Fuga Iacob exitus de mundo.Scala quæ attinxit ad cœlum,eſt religio,uidemus Angelos aſcendentes, & deſcendentes, quando exẽpla ſanctorum patrum præcedentium, tã quo ad contemplationem,& quo ad actionem contẽplatur.Exod.15. Egreſſi filij Iſrael de Aegypto uenerunt in Helym,& ibi caſtrametati in uenerũt duodecim fontes, & ſeptuaginta pal-
Mundus. Fons. Deuotio. mas:Aegyptus,mũdus:deſertũ,religio: filij Iſrael,religioſi:duodecim fontes, abundãtia deuotionis:ſeptuaginta palmę,uictoria uiciorũ. Helym interpretatur robuſti, & cadẽtes, quia debẽt eſſe robuſti in Xp̃i ſeruicio,cadere mundo,& quieſcere ſub palma humilitatis, & potari doctrina, deuotione,& exẽplis duodecim
F Apoſtolorũ.3.Reg. Dr̃ de nouicio: Nubecula
Nouicij. parua, quaſi ueſtigium hoĩs aſcẽdebat de ma-
Pſ.130. c. ri.Mare eſt mũdus.Hoc mare magnũ,&c. Nu-
Nubes. becula,aĩa deuota nouicij,utique Nubecula a terra eleuata per tpalium abdicationẽ, a ſole illuſtrata per contẽplationẽ, aquis repleta per deuotionẽ,a uẽto agitata, & circumducta per obediẽtiæ impletionẽ, aſcendit per uirtutũ aggregationẽ,quaſi ueſtigiũ hoĩs per Chriſti immitationem.Gen.40. Videbam uitem,in qua erãt tres propagines paulatim in gemmas cre-
Vitis. Vinea. ſcere,&c. Vitis iſta infimæ ſtaturę per humilitatem, integeræ clauſuræ per cuſtodiã ſenſuũ diligentẽ,perfectæ culturæ per diſciplinã fructiferã, per bonorum operum abundantiam. Tres propagines, linguæ ſobrietas, inceſſus maturitas, ſenſuum honeſtas, &c. 2.Corint.
Miniſtrare. Seruire. 6. In omnibus exhibeamus noſmetipſos, ſicut Dei miniſtros, dignum debitæ ſeruitutis obſe-

G obſequium ex tribus frequenter incurrit impedimentum, aut ex contemptu obmiſſionis, aut ex diſſenſu coactionis, aut ex abuſu intentionis. Propter primum condemnat ſententia
Matt. 25. Euangelica ſeruum ociantem, operari nolentem, talentum abſcondentem, propter ſecundum ſeruum malignantem, ingratum exiſtentem, conſeruum flagellantem, & affligentem,
Matt. 18. propter tertium ſeruum diſſipantem, lautius
Luc. 12. epulantem, conſeruos uerberantem. Luc. 12. Contra tria prædicta informat Apoſtolus religioſos ad Chriſti ſeruitium ſpecialiter uocatos, ad plenitudinem indefectibilis operatio-
Omnibus Seruire. nis &c. Plenitudinem indefectibilem probat ſignum diſtributionis in omnibus peccatis extirpandis, præceptis obſeruandis, meritis acquirendis, proſperis temperandis aduerſis tolerandis, officijs faciendis, horis pſallendis. Coloſen. 1. Ambuletis digne, Deo per omnia placentes. Glo. per omnia opera uitæ actiuæ,
H & cõtemplatiuę. Iaco. 2. Qui totam legem ſeruauerit, offenderit autẽ in uno, factus eſt omnium reus, cuius ratio eſt, quia cuiuslibet præcepti tranſgreſſione contemnitur legislator, ac per hoc lex tota offenditur. Secundo informat ad operandi liberalitatem. Exhibeamus
2. Cor. 6. a ait nos. Glo. Offeramus Deo ut ſacrificium nõ
Exhibere Offerre. extorqueatur; ſed exhibeatur. Exhibeamus ergo noſmetipſos uoluntariè Deo ad obedien dum, nobis ad proficiendum, infirmis ad com patiendum, ſanis ad ædificandum. Sic Paulus informabat ſuum diſcipulum. 2. ad Thimo. 2. Sollicitè cura te ipſum exhibere operariũ &c.
Operari. Operamini ſanctam excitatione probabilem, clara ędificatione, inconfuſibilem honeſta cõ uerſatione, rectè tractãtem uerba ueritatis di-
Verbum. Prædicatio. ſcreta locutione. Verbum autem ueritatis rectè tractatur, & prædicatur, quando non uſurpatur ambitione, nec ampullatur pręſumptione, nec fœcundatur adulatione, nec obliqua-
I tur intentione. Tertio informat nos ad operis utilitatem, ſicut Dei miniſtri. Glo. Non hominibus adulãtes. 1. Cor. 4. Sic nos exiſtimet ho-
Miniſtri. mo, ut miniſtros Chriſti. Glo. Miniſtros, non Dominos, Chriſti non Diaboli, crepitantes, per ſuperbiam, nõ carnis diſpumantes per luxuriam, non mundi æſtuantes per auariciam, ſed Chriſti famulantes per obedientiam.

Eſt itaque ſciendum, ꝙ religioſi ſpecialiter dicũtur miniſtri Chriſti Dei gratia ſpecia-
Dextera. liter electi Dei dextera ſingulariter directi, Dei regula ſpecialiter perfecti, Dei cura ſpe-
Miniſteri um. cialiter refecti. Ad hoc itaq; miniſteriũ requiritur circumſpectio prouidens, conuerſatio in-
Seruiciũ. nocens, exhortatio inſtruẽs, executio ſeruiẽs, ut ſit diſcretus ne decipiatur, acceptus ne deſpiciatur, attẽtus, ne reprehendatur, perfectus ne deijciatur. Circa primum attendendũ eſt, ꝙ miniſtro Chriſti neceſſaria eſt prouidentia circumſpecta, qua oblata diſcernat, diſcreta decernat, decreta eligat, electa perficiat, non
K Prouidere. quærens, ꝙ ſibi libeat, ſed quod Deus, & prę la
Prudẽtia. tus iubeat. Aug. 10. confeſ. c. 16. Optimus miniſter tuus eſt Dñe, qui non intuetur hoc a te audire, quod ipſe uoluerit, ſed hoc potius uelle, quod a te audierit. Prouer. 14. Acceptus eſt regi miniſter intelligens. Sic Ioſue miniſtra-
Prælatus. bat Moyſi. Exo. 33. Nunc aſcendens in montẽ per contemplationem, nũc in tabernaculo reſidens per deuotam orationem, nunc ad popu lum exiens per prouidam conſideratione, nũc poſſeſſiones diſtribuens per iuſtam diſpenſationem. Iſta eſt ergo prouidentia, quia ſm Ber
Bernard. nardum clamat mundus, deficiã, caro, inficiã, Diabol⁹, decipiã, Chriſtus, reficiam, quẽ ergo ſequeris. Sed hodie plures ſunt miniſtri nõ ac cepti regi, quia noluerunt intelligere, ut bene agerẽt, immo facti ſunt ſicut equus, & mulus, quibus non eſt intellectus. De quibus Deute.
Deu 32. d 32. Gens abſque conſilio ad uitandum mala, L & ſine prudentia ad faciendum bona, quia ſapientes ſunt, ut faciant mala, bona autem facere neſcierũt, ſine conſilio deliberationis, ſi-
Conſideratio. ne prudentia diſcretionis, utinam ſaperent re cogitando præterita. ſ. opera, quę obmiſerunt, peccata, quæ commiſerunt, tempora, quæ ami
Intelligent. ſerunt, & intelligerent intuendo præſentia ſe uidelicet ſpoliatos gratia, maculatos culpa, condẽnatos ſententia, & nouiſſima prouidẽt
Mors. pręcogitãdo futura, ſcilicet exitum ineuitabilẽ, reditum impoſſibilem, luctum interminabilem.
Conſideratio. Intelligere. Intelligite ergo inſipientes in populo, & ſtulti aliquando ſapite. Et ſi non ſemper ſaltem aliqñ, poſt innumera, poſt enormia, poſt diuturna peccata, poſt tantam Dei patientiã, poſt tam lõgam, & malã uitam. Exemplo Nabuchodonoſor, qui in fine dierum leuauit oculos ad cęlũ, ſenſus, figura, regnum, ſunt ſibi pariter reſtituta, audiunt itaque, & paueãt, qd
M dicitur Sap. 6. Cũ eſſetis miniſtri regis illius,
Prælatus. nec rectè iudicaſtis, ſed contra legem iuſtitiæ,
Iudicium neque ſm uoluntatem Dei ambulaſtis, horrẽdæ, & cito apparebit nobis qñ iudiciũ duriſſimũ his, qui pręſũt, fiet durũ, quia iniuſtè intra uerunt, durius, quia male, & impudicè uixerunt, duriſſimum, quia malè rexerunt.

Circa ſm eſt ſciẽdum ꝙ miniſterio Dei neceſſaria eſt innocentia conuerſationis reſpectu Dei, ſui proximi, ut nemini noceant nemi
Conuerſatio. nẽ lædãt, nemine offendant. 2. Cor. 6. Nemini dãtes ullã offenſionẽ, ut nõ uituperetur mini-
Miniſterium. ſteriũ noſtrum. Nemini ait dãtes ullam offenſionẽ. Glo. uerbo, uel exemplo, ut non uituperetur miniſterium noſtrũ. Glo. ꝙ utiq; fieret, ſi
Miniſterium. qd uerbo docemus opere nõ implemus. Vituperatur aũt miniſteriũ, cũ in miniſtro apparet exẽplũ inſolẽtię uerbũ contumelię, ſignũ malitię factũ iniuriæ, qa ecõtrario in ipſo dẽt relu

cere

A cere exemplum perfectionis, uerbum ædificationis, ſignum fraternæ dilectionis, factum mutuæ ſubuentionis. De talibus miniſtris dicitur Eſa. 41. Vos ſacerdotes domini miniſtri Dei dicetur uobis. Si puer Samuel innocens miniſtrabat coram domino 1. Reg. 2. Quem legimus conuerſantem in ſanctitate, prophetizantem in ueritate, arguentem in poteſtate, iudicantem in ęquitate. Qui propter innocen
Miniſter Dan. 3. c. tiam ſuam placebat Deo, & hominibus. Vt di
Iudices. citur ibidem. Sed hodie multi qui uocantur,
Prælati. & ſe dicunt miniſtros Chriſti, clarè apparent miniſtri Nabuchodonoſor regis Caldęi, fornacem inceudentes concupiſcentiæ, & exſuffLantes gratiam innocentiæ. Nabuchodonoſor interprætatur ſedens in anguſtia gehennæ, ferox ad perſecutionem Eccleſiæ, ſignifica
Fornax. Concupiſcentia. tur fornax concupiſcentiæ, quæ per rorem gratiæ minui poteſt, tolli autem non poteſt. Ligna fornacem incendentia, ſtupa uanæ cogitationis, napta fędę delectationis, pice impudicæ actionis, malleolis prauæ aſſuefactionis. Miniſtri ſufflatores fornacis ſunt, immun
B di, elati, inuidi, iracundi. Quattuor fornacis
Fornax. ſpiracula, per quæ euomitur quadruplex flãma, ſunt uanitas, per quam erumpit tumor ſuperbiæ, uoluptas, per quam erumpit fętor luxuriæ, nequitia per quam erumpit liuor inuidiæ, maliguitas, per quam erumpit furor iracundiæ. Iſti ſunt miniſtri Ieſum alapis cędentes. Matth. 26. Rurſum ipſum crucifigentes ſibimetipſis. Hebr. 6. Huius autem fornacis principalis ſufflator eſt Diabolus.

Circa tertium eſt ſciendum, quòd miniſtro Chriſti neceſſaria eſt gratia exhortationis. Deus enim idoneos nos facit miniſtros noui teſtamenti, non littera, ſed ſpiritu 2. Cor. 3. Sic Paulus inungebat miniſterium. Thim. 2.
Sobrietas Abſtinenzia. Thimo. 4. Tu uero uigila. Glo. in diſciplinæ
C exercitatione, & ſcripturę expletione, In omnibus labora. Glo. docendis. Opus fac euan. Glo. Quod prędicas ore, teſtare opere, miniſterium imple. Glo. ſcientia, uita, & doctrina. Sobrius eſto. Glo. quia hęc uirtus omnes alias temperat. Sic Paulus fideliter miniſtrabat, nunc humiliter obſecrando, nunc fideliter exhortando, nunc uiriliter increpando, nunc ſubtiliter diſputando. Ephe. 3. Factus ſum miniſter Euangelij ſecundum gratiam, quę data eſt mihi. Nec ſolum indigent gratia exhortationis ad proximum, ſed etiam interceſſionis ad Deum. Ioel 2. Inter ueſtibulum, & altare plorabant Sacerdotes mini-
Prælati. ſtri, &c. Sed hodie dimiſſo Apoſtolorum exemplo, explendarum ſcripturarum, & docendarum animarum, uacant miniſterio protelandarum menſarum, & multiplicandarum epularum. Actu. 6. Non eſt æquum, &c. nos uero orationi, & miniſterio, &c.

Circa quartum attẽdendum, ꝙ miniſterio D
Chriſti neceſſaria eſt efficacia exhortationis per exercitium ſanctæ actionis. In hoc miniſterio docet Petrus octo fercula apponi, quaſi in ſpirituali menſa. 2. Pe. 1. Vos autem fratres miniſtrate in fide iuſtificationis, in uirtute operationis: in uirtute operationis, ſcientiam diſcretionis, in ſcientia diſcretionis abſtinentiam macerationis, in abſtinentia macerationis pacientiam tolerationis, in patientia tolerationis pietatem compaſſionis, in pietate compaſſionis fraternitatem dilectionis, in fraternitate dilectionis charitatem conſumationis, quę eſt uinculum perfectionis. Sic Martha ſatagebat circa frequens miniſterium, Martha inquam affectualiter diligens, hilariter recipiens, corporaliter deſeruiens, liberaliter diſtribuens. Luc. 10. Ad ſic miniſtrandum Chriſtus nos inuitauit. Ioann. 12. Qui mihi miniſtrat me ſequatur. Aug. quid eſt me ſequa tur, niſi me imitetur, ſed qua forma relinquẽ- E
do mundum, abnegando ſeipſum, portando Crucis uexillum, aſſumẽdo religionis iugum, exemplo Apoſtolorum. Augu. de bono coniugali, bene ſequebantur qui de ſubſtantia ſua Chriſto, ac diſcipulis eius neceſſaria miniſtrabant, ſed melius qui omnem ſubſtantiam dimiſerant, ut expeditius eundem dominum ſe querẽtur. Hieronymus ad Demetriadem Apoſtolici faſtigij perfectionem virtutis eſt omnia uendere, & pauperibus diſtribuere, & ſic leuem & expeditum cum Chriſto ad cœleſtia conuolare. Ecce ait Petrus nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te. Bene, ait, Bernardus Petre reliquiſti omnia, & non ad inſipiẽtiam tibi, non enim ſequi poteras dominum onerãtus. Et Hieronimus ad Iulianum. epiſtola 25. Extruis monaſteria, multus per te ſanctorum numerus ſuſtentatur, ſed melius faceres, ſi ipſe ſanctus inter ſanctos viueres. Si quis ergo ſequens Chriſtum ſic Chriſto miniſtrauerit, F
honorificabit eum pater Chriſti, qui eſt in cœlis. Iob 12. Super quo Auguſtinus. Quem honorem maiorem accipere poterit adoptatus, quàm ſit ibi, vbi eſt vnicus, non ęqualis factus diuinitati, ſed ſociatus æternitati? Et nota de nouiciis in illis tribus pueris, qui abſtinendo, Dan. 1. c.
orando, delitias ſpernendo, meruerunt accipere ſcientiam, ſapientiam, & intelligentiam, & de fornace. ſ. cuiuſlibet tentationis liberari.

Et nota de religioſis ocioſis. Luc. 13. Arborem habebat quidam &c. Vinea religio, Ficus Opera.
quæ facit fructus dulces religioſus. Nos autẽ Ocium.
non ſolum tribus annis, ſed etiam multis ſumus in religione ſine fructu, ideo timere debemus illud, Succide illam ut quid etiam terram, &c. Gen. 12. Aegredere de terra tua, & domo tua, & de cognatione tua, quia religioſi iſta debent tam affectione, quàm poſſeſſione

dimittere.

G dimittere. Non sic uxor Loth egressa est de Sodomis, quæ retro respexit, non sic filij Israel de Aegypto, qui desiderauerunt carnes, & cibaria Aegypti. Act. 9. Surge ingredere ciuitatem, & dicetur tibi, quid te oporteat facere. Inuitatur quilibet ad ingressum religionis a Christo. Surge ait, & est uerbum Christi exprobrantis mundanam uanitatem, inuitantis ad Angelicam puritatem, & securitatem, informantis ad apostolicam sanctitatem. In his itaque uerbis exhortamur ad detestandum lectum in laqueum infectionis. Surge qui dormis, & exurge a mortuis, & illuminabit te
Psal. 126. Christus. Surgite postquam sederitis qui manducatis panem doloris, ad sumendum statum
Gen. 19. d religionis. Ingredere ciuitatem. Gene. 19. Est hic ciuitas parua, ad quam possum fugere, ut saluet in ea, quære supra quomodo regio dicitur ciuitas ad audiendum, & perficiendum documentum perfectionis dicetur tibi quid
H te oporteat facere. Quodcunque dixerim uo-
Matt. 3. b. bis seruate, & facite. Facite dignos fructus
Ezec. 1. b. pœnitentiæ. Eze. 1. In quadriga erant quattuor animalia, quæ designant quattuor genera hominum, quæ sunt in religione, quæ est quadriga, & currus, quo ad cœlum uenimus
4 Re. 2. b. cum Elia. Vnde de Beato Francisco in solari specie uexit te quadriga in leone status præsidentium; quia leo rugiendo terret animalia, sic prælatus suo rugitu bestialiter uiuentes.
Amos 3. b Leo rugit, quis non timebit? in aquila status
Deut. 8. c. contemplatiuorum legentium, prædicantiũ: in homine status simplicium, orantium, psallentium, in boue fructus laborantium, & officialium. Deut. 8. Ductor tuus fui in solitudine, in qua erat serpens flatu adurens, scorpio, & dipsas. Religio est solitudo, & desertum. Quære de hoc supra 4. a. 8. b. 58. a. 73. b.

De Rapina.

I De rapina, & vsura 3. Regum 21. Achab fecit sibi hortum olerum de uinea. Naboth quare in tabula de diuitiis, & cupiditate 38.

De Resurrectione.

Nu. 17. c. Virga Aaron sicca floruit, & in amigdala, &c. Virga sicca in tabernaculo & caro Christi, uel nostra mortua iacẽtes in sepulchro, quæ tunc erumpit in flores, cum assumit im-
Iud. 16. a. mortalitatis, & gloriæ dotes. Et nota de Samsone, qui surgens media nocte portauit ambas portas, corpus scilicet & anima, cum postibus suis, cum omnibus animæ uiribus. Et nota totum illud Ezec. 37. a quattuor uentis spiritus super interfectos istos, & reuiuificant. Et nota de catulo leonis, qui ad rugitum excitatur a morte.

De Spiritu Sancto. K

Dixit Dominus ad Moysen congrega mihi septuaginta uiros, descendam, & loquar tibi, & auferam de spiritu tuo, & eis tradã ut sustentẽt tecum onus populi. Vbi nota ꝓm Petrũ Damian. ꝙ ex hoc nullum sui spiritus Scientia. Moyses patebatur dispendiũ, sicut nec candela ardens cũ aliam accendit. Idem, ait, fuit spiritus Moyse & aliorũ, sic Christi, & Apostolorũ, & oĩum fidelium, uno. n. spiritu unitatis, & cõcordię membra cũ capite uegetantur, & uiuunt. Quòd sicut spũs Phisicus in corpore aĩa lis, qui est substãtia quędã subtilis, & aerea uirtutes corporis excitat ad peragendas, uel operãdas suas actiones, sic Spũs sanctus in aĩa intimè inuisibiliter operãs ipsam reuocat a malo, & promouet ad bonũ, quia amor Dei nunq̃ Opera. Amor. est ociosus, operatur. n. magna si est: si aũt operari renuit, amor nõ est, sed de dilectione, Dei mens lingua, & manus requirãtur, Quia tres L' sunt, qui testimoniũ dant in terra, spiritus, aqua sanguis. Quære 121. a. In prima Can. Io. Reuocando a malo tria operatur, s. pnĩam fi- 1. Io. 5. b. duciã ueniã. Promouẽdo ad bonũ tria operat̃, claritatẽ in intellectu, charitatẽ in affectu, facilitatem in effectu, operatur pnĩam, quia arguit conscientiã, culpam ꝓponendo, ad memoriam reuocando pęnã, quã incurrimus cõcludendo, gloriã, quã perdidimus, oñendo. Ioã. 17. Cum uenerit spiritus ueritatis, illę arguet mundũ de pcto, qd cõmisit, de iudicio, in quo se immisit. Hoc aũt argumentum facit in aĩa, nõ ut eã confundat, sed ut ad pnĩam adducat. Ad pnĩam tria suggerit, contritionẽ, confessionẽ, satisfactionẽ, Ro. 2. Ignoras ꝙ benignitatis Dei, spũs. s. sanctus ad pnĩam te adducit? Sicut, n. auster, qui est uentus calidus gelu Austen. dissoluit, & humorẽ crescere facit, sic Spiritus sanctus cor humanũ quodã obstinationis gelicidio constrictum in lachrymis contritionis facit. Flauit spiritus eius, & fluent aquæ. Iud. M 14. Irruit spiritus domini in Samsonem, & la Ps. 147. b. cerauit leonem, ut quasi hędum in frustra decerperet, Sic funes rupit, sic Philisteos uicit, Fortitudo. quia si sæuiat tentatio leonis superbiæ, siue fu Tentatio. nes luxuriæ, siue Philistei auaticiæ irruẽte Spiritusancto in anima omnis tentatio uincitur, vnde Spiritus sanctus est ille Angelus, qui liberat tres pueros. i. cunctos fideles, de fornace tentationis Babilonicæ. Secundo operatur in nobis fiduciam per tria, s. per peccati derelictionem, derelicti detestationem, pietatis confideratione. Eze. 1. Vbi erat impetus spiritus, Ezech. 1. illic gradiebantur, nec reuertebantur animalia, cum ambularent. Quidam enim ad impetum Sanctispiritus conuertuntur, sed postmodum negligentia, & desidia resoluti, cum parum profecerint, ad modicam tentationem in

A in culpam pristinã relabuntur, non sic sancta animalia quia ubicunque eos ducit impetus Spiritus sancti, &c. Gal. 3. Sic stulti facti estis, ut cum spiritu ceperitis carne cõsummamini Sap. 1. In maleuolã animã non introibit sapiẽtia Spiritus sanctus disciplinæ effugiet fictũ, & auferet se a cogitationibus, quæ sunt sine intellectu, & corripietur a superueniente iniquitate. Impossibile enim est animam immundã quantũcunq; studeat aliquid spiritualis liquoris effundere, sicut liquor suauissimus in uase corrupto facilius corrumpitur, quàm uas ipsũ aliqua participatione suauitatis immutet. Ge. 6. Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est. Et sicut liquor subtilis non remanet in uase diuiso, & fracto, nec anima uiuificat corpus diuisum: sic gratia sãcti spiritus non manet in corde diuiso, nec uitã præstat a-
Odium. nimæ diuisæ per odium, & rancorem, a proximo, quia caritas est uis unitiua. Sed econtrario
B spiritus malignus habitat in corde immundo,
Inuidia. & diuiso, ut patet in Saule, qui Dauid odio habebat. Spiritus sanctus illustrat intellectũ ad cognitionẽ, inflammat affectum ad dilectionem, roborat affectum ad oppositionem, regulat sensum ad rectam intentionẽ, quæ omnia patent in Apostolis, Actuum. 2. Loquebantur uarijs linguis prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis, qui reuelauit eis occulta scripturarũ, docuit omnia genera linguarum, qui facit loqui lingua oris, & operis, mox enim, ut mentem tetigerit, docet, solumque tetigisse docuisse est. Spiritus sanctus origo, & radix est omniũ uirtutum, & omnium donorum spiritualium, quia sicut multi arboris rami in una radice prodeũt, sic, multæ uirtutes ex charitate generantur, nec aliquod opus est Deo acceptũ, si non sit a Spiritu sancto elicitum, quia non habet aliquid uiriditatis ramus boni operis, si nõ manet in radice dilectionis. Et sicut idẽ radius solis in diuersis partibus nubis diuersos cau-
C sat colores, ut patet in iride, sic Spiritus sãctus in diuersis uiribus animæ diuersas causat uirtutes, ueritatem in intellectu, charitatem in affectu, ueritatem in lingua, honestatem in uisu, sobrietatem in gustu, castitatem in tactu.

Et sicut idem radius solis secundum diuersitatem arborum, & herbarum causat diuersitatem fructuũ, saporum, odorũ, colorum, sic idẽ Spiritus sanctus causat in anima omnes odores, & sensationes spirituales, omnes harmonias cælestes, omnes fructus bonorum operũ, omnes colores uirtutum. Ipse enim ad modũ lilij, albet in uirginibus, pallet ad modum uiolæ in confessoribus, rubet ad modum rosæ in martyribus, uiret ut smaragdus in orantibus, deuotis, & contemplantibus, colorem aureum facit in Apostolis mundum comtemnentibus.
1. Cor. 12. b Hæc enim omnia operatur unus atque idem spiritus diuidens singulis prout vult. Matt. 9. D Vinum nouum in utres nouos; quære de Spiritu sancto in tota tabula de gratia, de charitate, de amore Dei. Eze. 36. Effundam super uos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis uestris, & dabo uobis cor nouum & spiritum meum pona in medio uestri. Spiritus nouus est gratia Spiritus sancti, quæ reddit hominem nouũ, eo quòd facit deponere uetustam uitam, & reddit hominem nouum semper, & infatigabilem ad opus bonum, nam qui amat non laborat, & ita hominem renouat, quod etiam malum perpetratũ ante infusionem gratiæ post modũ non iterat.

Spiritus sanctus dicitur paraclytus. i. consolator, consolatur enim totam animam illuminando intellectum, infundens splendorem, in flammando affectum, dans feruorem, sanãdo effectum, mitigans dolorem, delectando spiritualem gustum per suauitatis dulcorem, splendorem cognitionis, feruorem dilectionis, dolo E rem tentationis, dulcorem deuotionis. Inde Spiritus. est ꝙ sub quadruplici metaphora uelit Spiritus sanctus. Splẽdor, ignis, unguenti, seu olei, fluuij, uel mellis. De primo dicitur, Venit lumen cordium aduenientе enim Spiritu sancto discipuli diuinitatis gloriam amplius cognouerunt, & cognitam prædicauerunt, & in illa illuminatione multum consolati sunt. unde Lucæ. 2. Simeon iustus, & timoratus expectans consolationem Israel cõsolatus est in uisione Iesu dicens: Nunc dimittis, &c. Quia uiderunt oculi, &c. Lumen ad reuelationem gentiũ. De secundo In igne descendit Spiritus sanctus, ut inflãmaret corda discipulorũ dilectionẽ, hoc est ut uerbis essent proflui, & charitate feruidi, oẽs. n. quos Spiritus sanctus replet, ardentes, & loquentes facit, ut sicut ignis facit ferrum candens, & rubicundũ, ut patet in carbone, uel ferro ignito, ita gratia Spiritus sãcti infusa cordi facit ipsum cor feruescere, ut nullam tribulationem timeat, immo ut in omni tribulatione F letetur quia ibant Apostoli gaudentes a con-
Patiẽtia. spectu cõcilij, quoniã digni habiti sunt pro nomine Iesu cõtumeliã pati. Ipse est enim pater misericordiarũ, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Immo ignis uehementer accensus uento turbinis, & tẽpestate crescit, & augetur, & charitas radicata in tribulatione augmentatur & dilatatur. In tribulatione dilatasti mihi. Sicut etiam ignis purgat omnem rubiginem peccatorum, quia hæc rubigo non nisi isto igne purgari potest, eleuat ad contemplationem superiorum, subtiliat per contemptum terrenorum, probat & purificat per tolerantiam, & patientiam aduersorum, & tormentorum.

De tertio patet, quia Spiritus sanctus unguentum est. Cant. 1. Fragrantia unguentis

G optimis. i. Spiritus ſancti donis, quibus fragrauit ubera ſponſę. Vnguentum hoc ex pluribus ſpeciebus conficitur, quia in Spiritū ſancto plura dona gratiæ cōprehenduntur. Virtus huius ungueti, ſeu unctionis ſpiritualis tumores ſedat, dura mollit, aſpera lenit, uulnera ſanat, carnē putridā tollit, & cōſumit, calores, & rigores lenit, cęcis uiſum, claudis greſſum, mutis uerbū, timidis conſtantiā, deſolatis triſtitiā, pſtat errantes ad uiā deducit rectā. Quia Spiritus ſanctus tollit omnem tentationē, & tumorem ſuperbię, mollit corda indurata per obſtinationem, & accidiam, & mollia reddit ad recipiendum ſpirituales impreſſiones, ſicut fit de metallo in igne: aſperitatē iræ inuidiæq; in manſuetudinē uertit, vulnera. i. hyatum auariciæ ſanat, & claudit, carnem putridam gaſtrimargiæ & luxuriæ deſiccat, & conſumit. Eſa. 61. Spiritus Domini ſuper me, &c. De quarto patet Gen. 2. Fluuius egrediebatur de loco uo-
H luptatis ad irrigandum paradiſum, qui inde diuiditur in quattuor capita. Spiritus ſanctus q̄ de loco uoluptatis egreditur, quia a patre, & filio procedit. Sicut odor ſuauitatis ex arbore aromatica ſpiratur. Eccle. 24. Ego quaſi aque ductus exiui de paradiſo. Fluuius ille dicitur procedere de ſede Dei, & agni. Quia a patre, & filio procedit. De melle Eccl. 24. Spiritus meus ſuper mel dulcis, ſic enim conſolatur in deuotione, primo eliciens rorantes lachrymas plenas quadam ſuaui, & inexpreſſibili dulcedine, quibus ſuccedit quædam dulcedo mellita meriti experimentalis, ſed ori humano inexpręſſibilis, ſicut nec dulcedo mellis poteſt exprimi, ſed magis ſentiri, ut qui talia experitur dicat quòd digerunt uideri, guſtato Manna, quòd aliàs experti non fuerant. Manhu interpretatur: Quid eſt hoc, unde Gregorius: Guſtato ſpiritu deſipit omnis caro. Bernardus Delicata eſt conſolatio diuina, & non datur admittentibus alienam.

I Quære in tabula de deuotione, de anima deuota. Iſtam conſolationem non recipiunt cęci per errorem, & ignorantiam, aridi per auariciam, & concupiſcentiam, tumidi per ſuperbiā, lāguidi per accidiā, fętidi per immūdiciā.

Spiritus ſanctus eſt ignis, qui nunquàm dicit ſufficit, nulla aqua tribulationis extinguitur, quia aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatē, &c. quære. 30. a. Et nota quòd charitas, &c. Apoc. 22. Oſtendit mihi fluuium aquę uiuæ procedentem de ſede Dei, & agni. Per modum enim fluminis orientis, & procedentis a fonte, & riuo procedit Spiritus ſanctus æterna proceſſione a patre, & filio, nec cū fons eſt riuus, uel flumen, nec flumen fons, uel riuus, & ſic de alijs, ita eadem eſt natura, & ſubſtantia patris filij, & Spiritus ſancti, nec tamen Pater eſt Filius, uel Spiritus ſanctus, & ſic de alijs. Similiter eadem eſt ſubſtantia, & na- K
tura animæ in memoria, intelligentia, & uolū tate. Nec tamen memoria eſt intelligentia, uel uoluntas, nec econuerſo. Procedit ergō iſtud flumen de ſede Dei, & agni, quia Spiritus ſanctus procedit de ſubſtantia patris, & filij. Et ſicut flumen habens in ſummis collibus principium ſuæ emanationis, deſcendit ad ualles, nec relinquit fontem, ſiue originem, ita Spiritus ſanctus deſcendit ad mentes noſtras, nec relinquit Patrem, aut Filium. Iſta proceſſio æ- Proceſſio
terna manifeſtat in diuinis perfectionem naturæ, diffuſionem gratię, plenitudinem glorię, actualitatem influentiæ. Primum patet ſecundum Damaſce. quia uerbum diuinum non eſt deficientius quàm noſtrum, &c. Matth. 3. Baptizato Ieſu, & orante, apertum eſt cælum, & deſcendit Spiritus ſanctus corporali ſpecie, ſicut columba in ipſum, & uox patris audita eſt; Hic eſt filius meus dilectus. Spiritus enim ſan
ctus reſoluens animam, & quaſi baptizans, in L
lachrymis compunctionis lauat eam in affectum, & deuotionem orationis, & reuelat ei ſecretum ſuum, quando illuminat eam claritate contemplationis, & toto lumine circumfulgetur, ut & cœli perforati, & aperti uideantur. Et hoc eſt baptizato Ieſu, & orante, aperti ſunt cœli, unde quando multus eſt impetus pluuiarum dicitur quòd uidetur cœlum perforatum. Pſa. 147. Flauit ſpiritus eius & fluent aquę, iuxta illud. Catharactæ cœli apertæ ſunt, & tunc deſcendit Spiritus ſanctus ſicut columba quæ uolat, & gemit, quia dum in ſpecie erigitur quaſi uolare uidetur, ſed gemit dum Spiritus ſanctus gemitibus inenarrabilibus eam poſtulare facit, quia uidet illam immenſitatem gaudij, ad quòd raptim uehitur, ſed molę carnis retardata neceſſitate propria ad carnis fragilitatem reuertitur, & tunc gemit, quia illico ibi aſcendere nequit. Et dicitur Spiritus ſanctus deſcēdere corporali ſpecie, quia ibi in ue
ritate Spiritus ſancti eſt ſicut in ſuſpirijs, & ge M
ſticulationibus apparet, quia anima trahitur, & agitur plus q̄ agat inducētis impetū, ſequi uelit, nolit, & interius quędā uox auditur, quia Spiritus ſanctus teſtimoniū reddit ſpiritui noſtro, quia filij Dei ſumus, ideo ait: Hic eſt filius meus dilectus. 3. Reg. 19. Dixit Dñs Eliæ. Egredere, & ſta in montem corā Dño, & ecce Dñs tranſit, & ſpiritus grandis, & fortis ſubuertens montes, & conterens petras ante Dñm, non in ſpiritu Dominus, poſt ſpiritum commotio, nō in commotione Dominus, poſt commotionē ignis, non in igne Dominus, poſt ignem ſibilus auræ tenuis, ibi Dominus. Spiritus grandis Superbia.
fortis eſt ſpiritus ſuperbiæ, qui montes ſubuertit, ſuperbos ſcilicet, & potentes huius ſęculi, & petras conterit, duros ſcilicet, & obſtinatos deprimit, dū enim eleuantur, deprimūtur,

quia

A Quia tolluntur in altū, vt lapſu altiore ruāt. Et poſt ſpiritum cōmotio. i. auariciæ ſollicitudo; poſt cōmotionem ignis. i. ardor libidinis, ſed non eſt Deus. i. Spiritus ſanctus in ſpiritu ſuperbiæ, nec commotione auariciæ, nec in igne luxuriæ, ſed in ſibilo tenuis aurę, hoc eſt in illo ineffabili gaudio, & quodam iubilo pacificæ & tranquillæ conſcientiæ. Spiritus tuus deducet me in terram rectam, hoc eſt delectabiliter ducet, & rectè ad patriam meam. Sed hodie completum eſt illud Ioel 2. Dabo ſigna in terra deorſum. Sanguinem luxuriæ, ignem auariciæ, vaporem fumi, quæ in alto erigitur, & ſtatim anihilatur quantum ad faſtum ſuperbiæ, quia tres ſunt, qui teſtimoniū dant in terra, Spiritus ſuperbiæ, aqua tranſeuntis cōcupiſcentiæ, ſanguis maculantis immunditiæ. Quia omne, quod eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia carnis, aut concupiſcentia oculorū, aut ſuperbia vitæ. Iſti ſunt tres ſpiritus immū
B di in modum ranarum, qui exeunt de ore draconis, & de ore beſtiæ. Quære 11. a. Ioan. 16. Cum venerit ſpiritus veritatis, &c. Spiritus. n. ſanctus eſt ſpiritus veritatis, non vanitatis, & fraudulentiæ, non vilitatis, & auaritiæ, non voluptatis, & carnalis concupiſcentiæ, non uoluntatis propriæ, & tumentis ſuperbiæ, & diſcordiæ. Primus ſpiritus eſt in hypocritis, ſecundus in cupidis, tertius in luxurioſis, quartus in ſuperbis. De 1. Sap. 1. Spiritus ſanctus diſciplinæ effugiet fictum. De 2. Luc. 13. Mulier habebat ſpiritum infirmitatis, & erat inclinata, nec poterat ſurſum reſpicere. Quære 77. a. De 3. Apo. 18. Facta eſt Babilon habitatio Dęmoniorum, & cuſtodia omnis ſpiritus immundi, quia luxurioſus, &c. Quære 80. a. in Apoc. De 4. Act. 7. Dura ceruice, & incircunciſis cordibus, ſpiritui ſācto ſēper reſtitiſtis. Iſte eſt ſpiritus peſſimus, quē miſit dominus inter Abimelech, & viros Sichen. Iud. 9. Quia inter
C ſuperbos ſemper ſunt rixæ, & iurgia, hoc autem non docet ſpiritus veritatis, quia eſt ſpiritus humilitatis, ut dicamus cor mundum crea in me Deus, &c. In ſpiritu humilitatis, & in animo contrito ſuſcipiamur a te domine, &c. Docet itaque ſpiritus ſanctus oēm veritatem uitæ contra hypocriſim, & fraudulentiā iuſticiæ contra auaritiam, veritatem famæ contra luxuriam, noticiæ contra ſuperbiam, quæ nō permittit hominem habere ſui noticiam. Ezec. 37. Hæc dicit dominus oſſibus, ecce intromittam in uos ſpiritum, & viuetis. Sicut. n. ſine ſpiritu non viuit anima naturali uita, ita ſine Spū ſancto non viuit vita gratuita. Apoc. 11. Spiritus vitæ a Deo intrauit in eos, & ſteterunt ſuper pedes ſuos. Ezec. 1. Spiritus uitæ erat in rotis. Cum. n. anima Spiritum ſanctum non habet quaſi in infimis iacet, ſed cum in ea infunditur tunc affectiones eius in ipſam erigūtur. Eſa. 44. Et fundam ſpiritum meum D
ſuper ſemen tuum, & benedictionem meam ſuper ſtirpem tuam, & germinabunt inter herbas. Quaſi ſalices iuxta præterfluentes aquas. Iſtæ dicet Deo, ego ſum. Spiritus ſanctus effunditur ſuper ſemen veſtrum, qñ conſolat, & reſpirare facit ſpiritum afflictum. Benedictionem ſuam mittit ſuper ſtirpem veſtram, qñ multiplicat vobis gratiam ad bonorū operum abundātiam. Germinamus inter herbas quaſi ſalices iuxta præterfluentes aquas, qñ germen boni propoſiti erumpit in herbā virētem, & in flores ſermones ædificatorij. Et inde ſequit effectus velox boni opis ſicut ſalix iuxta aquā creſcit cito. Et quia talis aīa ſentit in ſe gratiā Dei declaratam per opa, iō dicit iſte, ego ſum dñi, qa ex ſpe venię cōfidenter vocat ſe filium adoptiuum Dei. Calor Spiritus ſancti cor peccatoris cōgelatū, & obſtinatū reſoluit in lachrymas. Gen. 1. Spiritus dñi ferebat E
ſup aquas, hoc eſt pęnitentium lachrymas. Pſ. 147. Flauit ſpūs eius, & fluēt aquæ. Nume. 31. Armauit Moyſi. Xps duodecim millia virorū. i. collegiū duodecim Apoſtolorū, q & duodecim fuerūt, & mille dñr pp ſupremū, & vltimū gradū pfectionis, ſicut millenarius eſt vltimus limes numerorū. Iſti iuerūt ad impugnādū in fideles, qa Madianitę iterptant cōtradicētes. Hos Xps armauit ſeptē donis Spūs ſcti, quib. armati, nec ferro, nec igne, nec fame, nec carcere, nec aliquo mortis gñe ſupari potuerunt, qa dū ſpiritū eis miſit, tūc ſol clarius, & abūdātius ſolito refulſit in clipeos aureos. ſ. in Apoſtolos, & fortitudo gētiū. i. fideliū diſſipata eſt. Act. 9. Circūfulſit eū lux de cœlo, &c. Iſta lux eſt Spūs ſctūs prius excęcās, ne videat terrena ad cōcupiſcendū, poſt illuminans ad cęleſtia cōtemplādū, cōuertēs aīas ad obediēdū. Dñe, ait, quid me vis facere? Informans ad prædicādū, quia continuo intrās in Synagogas prædicabat Ieſum, pſtans cōſtantiā ad tollerādum F
in laborib. plurimis, ī carcerib. abūdātius, &c. Pſ. 17. Ignis a facie eius exarſit, carbones ſuccenſi ſunt ab eo. Hic deſcribitur per Prophetā doni Spiritus ſancti eminentia dignitatis, euidentia veritatis, efficacia poteſtatis, ut ſic oſtēdat huius doni excellentiā cōditionis in eſſendo, euidentiam emanationis in procedendo, efficaciam actionis in operando, eminentem dignitatē in eſſendo; Inſinuat quiditas exceſſiua ignis nomine deſignata. Ignis euidentem veritatem in procedendo demonſtrat proprietas diſtinctiua, faciei nomine demonſtrata. Per faciem enim ſecundum Gregorium noticia deſignatur, vnde notanter ignis a facie dñ procedere, quia non ſolum a patre, ſed etiam a filio, qui eſt patris verbum, & noticia procedit. Efficacem poteſtatem in operando declarat qualitas ignitiua, & actiua carbonum

G accensorum,& incendij nomine figurata.Carbones.i.Apostoli,& fideles succensi sunt ab eo Da.7. Fluuius igneus, rapidusq; egrediebatur a facie eius, vbi oñditur hoc donũ sancti spiritus natura gñosum, quia a facie egrediebat a filio.s.spirabat,mensura copiosum, quia fluuius.Hic est ille fluuius,qui egreditur de loco uoluptatis, eo ꝙ procedit de throno diuinitatis ad irrigandũ Paradisum totã.s. Ecclesiã militantem,& fidelẽ aĩam,ut fructus vberes afferat meritorũ.Et diuidit in quattuor capita qa per quattuor mundi climata eius virtus, & efficacia, per Apostolorum alueum deriuatur. Nomen itaq; fluuij redũdantiã designat Spũs sancti, cuius humor lauat sordes pctorũ, fœcundat ad fructus meritorum, refrigerat ardorem pctorum,recreat,& sustentat labores uiatorũ.Ioã.4.Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei,fiet in eo fons aquæ salientis in vitã ęternam. Hoc aũt dicebat de spiritu, quem accepturi erant credentes in eũ,vt de Samaria. Effundam super uos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis uestris.

Ecclesia.

Fluuius.

H Inundantia huius fluminis impleuit corda Apostolorũ,qa repleti sunt oes spũ sctõ : huiꝰ pulchritudinis fuerunt quattuor signa continuo subsecuta,intelligentia scripturarum,noticia linguarum, claritas miraculorum, magnanimitas tormentorũ.Iste est fluuius,emundans,refrigerans, fęcundans. Vtiq; emundãs conscientiã,refrigerans concupiscentiã,fęcũdans animam, ut fructus afferat meritorum. Oñditur secundo viuacitas in figura, quia fluuius igneus,& rapidus, utiq; fluuius ad sordidos emundandum, igneus ad frigidos inflammandum, rapidus ad tepidos excitandum, & subito immutandum. Nescit.n.tarda molimina Spiritus sancti gratia, quia mox ut mentẽ tetigerit,docet; solumq; tetigisse docuisse est. Oñdit ergo mihi fluuium, ecce donum in mẽsura,copiosum aquæ uiuæ, ecce donũ ex figura,& similitudine virtuosum. Procedens de se

I de Dei, & agni. Patris.s.& filij veri agni. Ecce donũ ex natura, & origine generosum. Quia .n.a patre,& filio consubstantialiter,& ęterna liter procedit Deus est:Quia spiritus est Deus.

Ioan.4.d. Huius ẽt doni excellentem potestatem declarat qualitas ignitiua, Carbones succensi sunt ab eo. Isti sunt carbones seraphici ardentes,& incẽdentes, ardentes interius incendio charitatis,incendẽtes exterius exẽplo sanctitatis tales fuerũt Apostoli,de quib. Eze.1.Similitudo animalium est aspectus eorũ, quasi carbonum ignis ardentium, & quasi aspectus lãpadarum. Ipsi fuerunt animalia onera Christi portantia ad laborandum, infatigabilia p exercitium prædicationis. Carbones ardentes pp incendium dilectionis, lampades lucẽtes, & alios illustrantes propter exemplum ædificationis Naum.2. Aspectus eorũ quasi lampades,& quasi fulgura discurrentia,plena oculis propter claritatẽ cognitionis. Ante præterita flagitia obiurgando, diuina contra peccatorẽ data iudicia prædicando,retro futura iudicia, & periculosa nunciando.Hæc animalia ibant vbicunq; erat impetus sancti spiritus, ibant ad proximi ædificationem, reuertebantur ad suam circunspectionem, ibant per altam contemplationem, reuertebantur per strenuam actionem.In similitudine fulguris choruscantis per acutam prædicationẽ,& diuinam peccatorum comminationem.Tren.1. De excelo misit ignẽ in ossibus meis,& erudiuit me. Verbum est sanctæ Ecclesiæ loquens de dono sancti spiritus, quod datum fuit a Christo in suis filiis,& Apostolis. Qui sunt ossa fortia totam fabricam corporis Ecclesiæ portantia, & sustẽtantia medulis deuotionis plena, in quibus Christus, & Ecclesiæ sponsus ignem de excelso misit,qũ de cœlo Spiritum sanctum in linguis igneis eorum cordibus infudit.Isto igne p ora Apostolorũ erudita est Ecclesia, ut sciat quæ credenda,quæ agenda,quæ timenda,quę speranda.Et aduerte in igne naturali splendorem directiuum, calorem attractiuum, uigorem vnitiuum, vt sic aduertamus ꝙ hic ignis diuini amoris, quem quotidie accendit Christus in cordibus deuotis suo splẽdore illustrat ad cognitionem, suo calore inflammat per dilectionem, suo vigore trãsformat, & vnit per fruitionem. Itaque ab hoc igne, quo succenduntur mentes deuotæ, procedit splendor inobfuscabilis doctrinæ veritatis, calor inextinguibilis,dattrix charitatis, vigor insuperabilis transformat per fruitionem inexplicabilis bonitatis,& felicitatis.De isto igne,cuius splendor illustrat ad generalem noticiam ueritatis, quia spiritus ueritatis docebit uos omnem veritatem.Psal.103.Facit Angelos suos spiritus, & ministros suos flammam ignis.Ab isto etiam igne procedit calor inextinguibilis charitatis.Leui.6.Ignis in altari meo semper ardebit, quem nutriet sacerdos, supponens ligna per singulos dies imposito desuper holocausto.Quære 10.b.28.a.75.b.Ab isto etiam igne procedit vigor insuperabilis unitatis.Exo.24. Erat spiritus gloriæ domini quasi ignis ardẽs in conspectu filiorum Israel. Quære 24.a. dono, & bonitate Spiritus sancti omnes nostræ orationes exaudiuntur,& munera,seu seruitia attentantur.Iud.14. Cum ascenderet flamma holocausti in cœlum, &c. Quære 11.a. 17.a. 28.a.28.b.29.b.Tertij.Regum.17.Elias ædificauit altare in nomine domini, & composuit ligna,& diuisit bouem per membra, & posuit sup ligna,& cęcidit ignis de cęlo,& deuorauit holocaustũ, & ligna, Elias uir deuotus,altare cõscia,altare de terra facietis mihi, ligna Dei bene-

Prædicator.

K

L

Ignis. Sol.

M

Oratio.

A beneficia nobis collata, Bos caro nostra, & omnis oblatio Deo facta, Bos in parte scinditur, quando quælibet pars corporis mortificatur. Exhibeatis corpora uestra hostiãm uiuentem,sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium uestrum. Ignis de cœlo descendit, & holocaustum uorat,quia Spiritussanctus, donum & seruitium nostrum gratificat, & acceptat. Et nota quòd Spiritussanctus est illę Angelus, qui fornacem cuiuscumque tentationis,& tribulationis refrigerat tribus pueris, id est cunctis fidelibus. Quære 48.a. 51.b. 97.b. 98.a. Est etiam Spiritussanctus illę Angelus, qui Petrum de carcere liberauit,id est peccatorem a peccato liberat. Actu.2. Factus est repente de cœlo sonus, tanquam aduenientis spiritus, &c. Spiritussanctus sub similitudine venti ualidi uenit,quia uentus dat aquæ fluxum, terræ fructum, naui cursum, aeri refrigerium. Sic Spiritussanctus dat aquæ fluxum, per lamentum internæ contritionis,

Ro. 12.a.

Ventus.

B & deuotionis. Flauit spiritus eius, & fluent aquæ, terræ fructum per augmentum sanctæ operationis, naui cursum per instinctum directionis, aeri refrigerium per refrigerium tentationis. Ipsę procurat diluuium lachrymarum, rumpit fontes abyssi, & aperit catharactas cœli ad peccatorum purgationem. Ipse est columba, quæ portat ramum oliuæ Noe, quia procurat pacem inter nos & Deum, ideo in columbæ specie Spiritussanctus uisus est. Ipse est fluuius Iordanis, qui interpretatur riuus iudicij, quia diuinum iudicium ad memoriam reducit. Et in eo lauatur Naaman leprosus peccator, & restituitur caro eius, ut caro pueri paruuli. Irruente spiritu domini in Samson leonem lacerauit, funes rupit, Philisteos interfecit, quia uirtute Spiritus sancti omnis tentatio uincitur. Quære 98.

Ps.147.b.

Iud. 14.b.

C a. 303.a.

De Spe.

SICVT sol suo motu in quattuor quadris cœli distinguit quattuor tempora anni, sic Dei gratia irradians in anima deuota, distinguit quattuor affectiones. Quære 26.b. in lilio significantur quattuor uirtutes, quia lilium habet in radice pallorem, in foliis uirorem, in floribus candorem,in grano ruborem. Ista designant quattuor uirtutes charitatis, unde Augu.uocat libellum quendam de quattuor uirtutibus charitatis, significatis in lilio. Radix lilij recta,& pallida,fides est latens, quæ est de inuisibilibus bonis,pallens,& timorem indu-

Lilium.

Virtutes.

D cens, quia est de suppliciis ęternis, & gaudiis sempiternis,& quia ex hac duplici consideratione mentem humiliat fides, ut amplius in æternis gaudiis exaltetur fides,& vt timor superbiæ propter considerata supplicia reprimatur.Cant.2.Ego flos campi,& lilium conuallium,folia lilij, quæ adhærent hastili sunt uiridia hastile ambientia, & significant spem, quę est in Deum erecta. De uiridario Paradisi immarcessibilia prelibãs gaudia, & in Deo circulans affectiones, & desideria.Matth. 6. Considerate lilia agri, quomodo crescunt. Candor floris gaudium designat in sufferentia tribulationis;Can.2. Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Rubor grani interioris, feruorem designat dilectionis, scilicet charitatem, quæ non excidit, sicut rubor colorem proprium de facili non amittit. Hęc est charitatis perseuerantia, cui debetur corona. Cant.7.Venter tuus sicut aceruus lilij.Sicut aceruus tritici vallatus liliis. Venter iste bonę conceptiones, crebro parturiens semper gaudens, semper parturiens, sed nunquam uacuus sicut aceruus tritici, uerbis edificationis, uallatus liliis, dum semper protegitur, & ornatur studiis puritatis, & bene uallatus, cum in bono opere per constantiam, & perseuerantiam custoditur. Exod. 25. Hastile candelabri erat de auro purissimo, habens calamos, Scyphos, & lilia ex eo procedentia. Quia spes debet esse lõganimis,stabilis circa ęterna,nõ uolubilis decorata operibus bonis.Spes designatur in Saphyro. Est enim gemma similis sereno cœlo. Sępe enim claritatem illius patrię prelibamus, quam tenere non possumus. Esaia 54. Sternam per ordinem lapides tuos,fundabo te in Saphiris. Spes enim reddit hominem ordinatum, vt nec in aduersis cadat, nec in prosperis rideat, est enim sicut arra futuri premij, & prægustatio æternæ suauitatis, cui concessum est intrare in hortum uoluptatis Paradisi, & inde afferre flores, & aromata ad condiendum amaritudinem præsentis aduersitatis. Sicut opus primæ die scilicet lux,significat fidem, & singula opera singulorum dierum singulas designant uirtutes. Sic opus secundæ diei est illuminatio spei, quando factum est firmamentum, quod diuidit aquas superiores, & inferiores, quia spes firmat animam in medio præsumptionis a superiori, & desperationis ab inferiori. Sicut primus gradus ascendendi ad templum cœli est per fidem, sic secundus gradus est per spem. Quære in tabula de virtutibus in communi. Cantic. 3. Quæ est ista, quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi ex atomatibus myrrhæ,

Fides.

Charitas.

E

Candelabrum.

F

Fides.

Virtutes.

G myrrhæ, thuris, & uniuersi pulueris pigmentarij? Anima quæ habet spē formatam debet esse sicut uirgula fumi ex aromatibus Myrrhæ, per amaritudinem, ex consideratione culpæ, Thuris, ex consideratione misericordiæ diuinæ. Et tunc sequitur in ea infusio gratiæ, quæ comparatur uniuerso pulueri pigmentarij propter uniuersalitatem, & incompræhensibilitatem dulcedinis.

Cōfidere. Auxiliū. Sperare debemus de diuino auxilio in omni periculo in omni tribulatione, quia ipse est salus omnium sperantium in se, exemplum de tribus pueris in camino ignis ardentis, de Abraam, qui in spem contra spem credidit, de Susanna, de Sara. Leuit. 20. Si quis dederit de semine suo, idolo Moloch, morte moriatur. Moloch fuit filius Amon, & interpretatur rex, significans Diabolum, qui est rex super omnes filios superbię. Ipsi autem de semine nostro damus, quando desperando bona, quæ facimus, perdimus. Et nota quantam spem habebat in Christo, mulier Cananęa a finibus Tyri egressa, quæ clamauit dicens, Miserere mei fili Dauid, & illa, quę dixit: Si tetigero tantum fimbriam uestimenti eius, salua ero, & latro dicens, Memento mei domine, dum ueneris in regnum tuum, & cœcus, qui a turbis increpatus magis clamabat, miserere mei fili Dauid, & Iob, qui dicebat etiam si occiderit me, in ipso sperabo. Sic speraūit Iob, & duplicata sunt ei omnia, Sic Tobias, & illuminatus est, sic Dauid de manu Saulis liberatus est, In te, ait, domine spera ui, non confundar in ęternum, Sic Noe, & liberatus est a diluuio, sic sancti martyres, & liberati sunt ab omni periculo, sic ille, qui dixit: tantum dic uerbo, & sanabitur puer meus, Sic Daniel, & liberatus est de lacu leonum, quia spes exauditionis facit continuare clamorem orationis, quod patet in illa muliere Cananęa. Matth. 15. quæ clamabat post Christum. Licet enim eam exaudire dominus dissimulasset, nunquam tamen de eius misericordia desperans, semper in clamore perseuerauit, & constans fuit. Quia Marci 7. dicitur, quòd in domo rogauit dominum, ut eiiceret a filia eius Dęmonium. Et Matth. 15. dicitur. Dimitte eam quia clamat post te, ex quo patet longanimitas spei, quia in domo non exaudita clamando, currebat post Christum, & repulsa est, sed non fracta, vel fatigata. Non enim bene sperat, qui cito non exauditus desperat, unde Iudith reprehendit eos, qui posuerunt tempus miserationis diuinæ, si intra quinque dies non fruerentur diuino adiutorio. Non est ait iste sermo, qui misericordiam prouocet, sed potius, qui iram excitet, & furorem accendat. Posuistis uos tempus miserationis diuinæ, in arbitrio uestro diem constituistis ei: humiliemus illi animas nostras, & in spiritu contrito, & humiliato seruientes illi, dicamus flentes domino, vt secundum uoluntatem suam sic fiat nobis, & secundum misericordiam suam faciat nobiscum, nos alium Deum nescimus præter ipsum: expectemus humiles consolationem eius. Quære de spe in tota tabula de tribulatione, & patientia.

Dan. 3. g. Saluat. Ge. 15. a. Dan. 13. g. Gen. 21. a. Mat. 15. c. Marc. 6. b. Luc. 23. f. Luc. 18. g. Iob 13. e. Iob 42. c. Tho. 11. c. Psal. 30. a. Gen. 8. c. Matt. 8. Dan. 6. f. Iudith 8.

Sortilegium.

QVIA consuluisti Belzebu Deum Acaron, quasi esset Deus in Israel, idcirco de lectulo su per quem ascendisti non descendes. Item de Saule qui accedens ad Pitonissam, præcepit sibi suscitari Samuelem, & in crastinum mortuus est in bello cum filiis. Item nota quid dicitur in lege contra Pitonem, & Augures, & respicientes somnia.

Auguriū. 4. Reg. 1. a. 1. Reg. 28. b. Deu. 18. b.

Superbia.

SVPERBIA eiicit hominem a regno Dei, sicut humilitas illuc exaltat, & facit hominem bestialem, & aufert ei sensum, figuram, cognitionem, & facit eum socium Dęmoniorum. Exemplum de Nabuchodonosor, & de Lucifero. Esa. 14. Superbi designantur per Absalonem, qui impugnauit patrem, Quære 60. b. in 2. Regum. Designantur per illum, qui dixit uillam emi, & non possum ire. Item per illum mortuum, quem suscitauit Iesus in porta ciuitatis Naym. Quære 63. a. b. Per Naaman leprosum diuitem, quia hæc lepra superbiæ communiter sequitur diuites. Quære 60. b. 131. b. in tabula de humilitate. Superbus designatur per leenam, quæ habet alas. Dan. 7. Quære 104. a. in Danie. Item designantur per illum pistorem Pharaonis, qui fuit suspensus 162. a. 232. b. Itē designantur per latrones Syriæ. 124. b. & per imaginem bestiæ. 154. b. per Datam, & Abiron. fol. 157. b. per uentum ualidum, quo nauis submergitur, fol. 149. a. Item Diabolus specialiter dominatur superbis, quia est rex super omnes filios superbiæ. 169. a. in Mat. designatur per primam bestiam, Daniel. 7. 169. a. b. in Danie. 171. a. b. omnes superbi eiiciuntur a regno Dei, sic Lucifer, sic primi parentes, Quære 170. b. superbia designatur in vrtica. fol. 186. Vnde sunt

Dan. 4. f. Esa. 14. d. 2. Re. 15. c. Luc. 14. d. Luc. 7. c. 4. Re. 5. d. Dan. 7. a. Gen. 40. d.

tanta

A tantæ caliditatis, quod superbia est causa in obedientiæ, & diuisionis. Quære 201. b. 202. a. Quod superbia est sagitta uolans in die 187. a.

Et nota quantum est pondus superbię, quia ipsa est, quę demersit Aegyptios in profundum quasi lapis, & Luciferum de cœlo ad profundum. Esa. 14. Super altitudinem nubium exaltabo solium meum, similis ero altissimo, uerumtamen ad infernū detraheris in profundum laci. Sic quidā superbi, & ambitiosi reputant omnes alios inferiores se. Et quanto se reputant altiores, tanto secūdum ueritatem sunt alijs inferiores, & uiliores. 2. Regum 1. Montes Gelboæ nec ros, nec pluuia ueniant super uos, nec sint agri primitiarū. Montes isti alti, & tumentes sunt superbi, in quibus non descendit ros diuinæ cōsolationis, nec pluuia diuinæ gratię, nec recipiunt torē gratiæ, nec pluuiā doctri

B næ, nec sunt agri primitiarum, hoc est non faciunt fructus delectabiles, seu Deo gratos. Ge. 6. Gigantes erant super terrā, isti sunt potentes a sęculo uiri famosi: Sunt autem gigātes homines immensi corporibus, potentes uiribus, inconditi moribus, nominati in honoribus. Sic hodie clerici, & superbi sunt gigantes, sunt enim immensi corporibus per gulositatē, uel generositatem, fortes uiribus per generositatē, uel malignitatē, famosi in honoribus, uel hominibus per cupiditatē, incōditi moribus per crudelitatē, Sed Moiſ. i. Christus terrā Gigantum subiecit filijs Israel, quod fit quādo superbos mundi Israel reducit ad humilitatem Deut. 10. Circuncidite præputiū cordis uestri, & ceruicē uestra ne induretis amplius. Superbus enim ita est obduratus per obstinationē, quod flecti non potest per humilitatem unde Seneca in epistolis, prius animum nostrum formare incipimus, & corrigere, quàm indurescat prauitas eius, sed nec induratus despero. Nihil est quòd non expugnet pertinax opera, & intēta ac diligens cura roborata in rectū quęuis flexa reuocabit, curuatas trabes calor explicat, & alternate in id figuntur q̄ usus noster exigat, quāto facilius animus accipit formā flexibilem, & omni humore obsequentior. Quid. n. aliud est animus, quā quodāmodo se habens spiritus? Videns aūt spiritum tāto esse facilioré oī alia materia, quanto tenuior est, ideo lex pręcepit ut arbores circuncidantur. i. motus elati, & rigidi moriantur.

Gigas. Prælati. Clerici.

Illis, qui de uili statu eleuati statim superbiunt, & seipsos non cognoscunt Hester 16. Dicit assuerus Aman a nobis peregrinus susceptus est, & tantam in se expertus humanitatem, ut pater noster uocaretur, & adoraretur post regem secundus, qui tantum in arrogantiæ tumorem sublatus est, ut regno nos priuare niteretur in spiritu. Gene. 11. Venite ædificemus ciuitatem, & turrim, cuius cacumen pertingat ad cælum, & cælebremus nomen nostrum. Descendit autem Dominus, ut uideret ciuitatem, & turrim, quam ædificabant filij Adam. Edificabant enim turrim superbię, cuius cacumē pertingebat ad cœlum per contemptum Dei, & cælebrare uolebant nomen suum, id est cælebre facere in extollētiā sui, & oppressionē pximi.

Cuius turris tria impugnāt latera, Dei cōtemptus, & quærunt odium proximi. Contemnunt enim superbi Deum, in flagellis, in præceptis, in beneficijs, cum potius deberent eum confiteri, & reuereri in flagellis potentem, in præceptis sapientem, in beneficijs benignum. sicut camelus non potest intrare per foramen acus, sic nec superbus in regnum cœlorum, quia Christus est ostium: Ego sum ostium, ubi autem ostium humile est, oportet ꝙ altus inclinet caput alias nō intrabit Matthæi. 18. Nisi cōuersi fueritis, & efficiamini sicut parruuli, non intrabitis in regnum cœlorum, ideo cinis imponitur nostris capitibus, ut tam ex originis fæditate, quàm ex uiuendi breuitate, & ex finis uilitate intelligamus, quātum nos Deo humiliare debemus. Humiliate capita uestra Deo. Ezec. septimo: Floruit uirga germinauit superbia, iniquitas surrexit in uirga impietatis. Germē dicitur quasi generamē, & ideo superbia generare dicitur, quia omnium peccatorum caput, & initium dicitur. Arescunt riuuli, si uena præscindatur, non conualescunt rami radice succisa, sic deficiunt uitia, si superbia extirpetur aliquando, si fonti aquam infundas in riuulos deriuatur. Si stercora radici apponas pullulat, si camino ignem, incendium augmentatur, quia si origini nostræ per inobedientiæ uitium infectæ in Adam occasionem elationis adhibuerimus; adeo serpit hoc uitium, ut uix, etiam cum uelis, ualeas remedium adhibere. Iniquitas surrexit in uirgam impietatis, quia superbia semper quærit uindictam, & uirgam seueritatis exuit, mansuetudinem rationalem, & induit seuiciem, & crudelitatem bestialem. Danie. quarto. Ego Nabuchodonosor eram florens in palatio meo, qui tumens superbia dixerat, nonne hæc est Babilon, quam ego ędificaui, & cætera. Sed audi sententiam contra superbum latam, eijcient te ab hominibus, & cū feris erit habitatio tua. Superbus enim abiecto homine seu humana ratione mutatur in bestiā, agens opera nō mansuetudinis, sed tyrannidis, propter quod dicebat Traianus imperator Romanus, insanū esse hoīem, qui cū

Superbia. Humilitas.

C habue-

G habuerit oculos lippos, maluit eos effodere,
Iud.1.b. quàm curare. Aliqui gloriantur, & superbiunt de potentia Arfaxat gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui quidam de prosapia similes Iudæis, quæ gloriantur se esse filios Abrahæ. Oseæ 9. Gloria a partu, & ab utero, & a conceptu, certæ in conceptu pudor, in utero fætor in partu dolor, & ideo inde non surgit gloria, sed uerecundia: Quia superbis terra & cinis? quære de
Esa.14.c. hoc in tabula de generis nobilitate: Quidã de pulchritudine, ut Lucifer; quidã de scientia. 1. Corint. 1. Quæ stulta sunt elegit Deus, ut confundat sapientes, ut glorietur omnis
Sapiẽtia. caro in conspectu eius. Et est argumentum
Prudẽtia. Apostoli: Si Deus prædixit sapientiã mundi esse destruendam, nec placuit per illam saluos facere credentes, sed magis ostendit eam confussione dignã, ergo non est gloriãdum de ea, in nullo istorum uel similium est

H gloriandum, Qui gloriatur in Domino glorietur. De illis qui superbiunt propter amicos Hest. 16. Multi bonitate, & honore principum, qui in eos collectus est, abusi sunt
Nobilitas in superbia, &c. Nota histo. uiliter abijcitur
Potentia. superbia ut patet in illo, in primo Macha. 4.
Genus. qui paulo ante astra cœli contingere uide
Humilitas. batur, &c. Nota histo. licnt Saul electus fuit
Electus. propter humilitatem nonne cum paruulus esset in oculis suis, caput factus est in tribubus Israel? Sic propter superbiam abiectus fuit, quia mandatum Domini non impleuit humiliter, non sustinuit uiriliter, non perse
1.Re.3.c. uerauit longanimiter Eleazarus occidit ele
1.Mac.6.c. phantem, & occisus est ab elephante. Ossa elephantis iuncturas non habent, & ideo membra eius sunt inflexibilia, & quando vult quiescere, inclinat se ad arborem, & sic utitur quiete, sed homines regionis illius arborẽ scindunt de die, & illuc ueniens, &

I se inclinans bestia corruit de nocte, quod competit superbię cuius membra sunt inflexibilia, quia nõ acquiescunt si arguãtur per uerba stat superbus, & erectus, & ad propriã uoluntatem quasi ad arborem inclinatus, sed succindatur arbor propriæ uoluntatis, & corruet uitium elationis, sed cadens bestia opprimit Eleazarum, quando arrogans, & superbus opprimit iustum: spiritus super-
Gen.11.b biæ tollit intelligentiam, quod figuratũ fuit in diuisione linguarum in illis, qui ædificabant turrim, & tollit unitatem, quia illi abinuicem sunt diuisi, cuius contrarium facit spi
1.Reg.15 ritus sanctus. Et nota quòd Saul superbus erexit sibi fornicem triumphalem, quia superbi semper quęrunt sibi facere nomen. semper superbi confunduntur, exemplum
1.Mac.6.b de Senacherib, qui exprobrabat agminibus
Iud.13.b. Dei uiuentis. Exemplum de Antiocho superbissimo, de Holoferne, cui caput Iudith K amputauit, unde docet saluator humiliari: Recumbe, ait, in nouissimo loco, ut dica-
Luc.14.c. tur tibi, amice ascendę superius, & superbo
Gene.3.a. dicitur, da huic locum. Dixit superbus dæmon, eritis sicut dij, & quia superbè uoluerunt rapere diuinitatem, ideo amiserũt fœlicitatem. Superbi semper uolunt ascendere, ideo iusto Dei iudicio descendunt. Exem-
Hest.7.d. plum de Aman superbo, qui suspensus fuit
2.Re.17.c ab humili Mardorcheo, & de Achitofel, sic
2.Re.18.c Absalon superbè uoluit ascendere ad regnũ
3.Re.1.a patris, & finaliter fuit suspensus, sic Ananias, Adonias aspirans præsumptuosè, regnare uoluit, ut dicitur in 2. Macha. 4. Sic Iason superbè uoluit usurpare summum sacerdotium, sicut Abimelech uolens ascende
Iud.9.a. re, interfecit septuaginta fratres suos. Sed uide finem istorum superborum, quia legimus Abimelech excerebratum, Absalon lanceis confossum & suspensum, Ananiam L gladio interfectum, Iasonem exulatum interfectum, & remansisse inhumatum,

De Sacramentis.

EFficatia sacramẽtorum designata est in illa probatica piscina, quæ erat Hierosolimis, & non alibi, quia in sola Christi ecclesia sunt sacramenta efficacia. Item Genes. 2. Fons ascendebat de terra irrigans uniuersam superficiem terræ, quia in omnibus sacramentis datur gratia, qua irrigatur anima, & tota ecclesia. Item fluuius egrediebatur de loco uoluptatis ad irrigandum paradisum. i. totam ecclesiam, quæ fluuio sacramentalis gratiæ irrigatur. Item Apocal. 20.
Apo.20.a Ostendit mihi fluuium aquæ uiuæ splendidum tanquam cristallum procedentem de M sede Dei, & agni, quia solus Deus hoc instituit sacramentum. Trasitus maris rubri figura fuit baptissimi. In illa die erit fons patens domui Iacob, &c.

Vide de Baptis. & Eucha. & alijs sacr.

De Sanctis.

EVndamenta eius in montibus sãctis, id est ciuitas celęstis fundata est in sanctis, duodecim lapides qui in fundamento ciuitatis sunt duodecim gradus sanctorum in illa gloria, per iaspidem intelligitur Deus, qui est illud primũ, & principale fundamentum, scilicet Christus, quia fundamentũ aliud nemo potest ponere, præter illud, quod positum est quòd est Christus Iesus. Fuit. n. Christus uelut Iaspis coloris uiridis in conuersa-

Sancti. Vide de Religione, de Virtutib⁹, de Conuersione.
Apo.21.c
Ps.48.a.
Christus.

A uersatione, translucens, quia etat lux uera, quæ illuminat omnem hominem, &c. Fugauit febres, ut patet in miraculorum operatione, pellens phantasias id est Dęmonũ tentationes, & impulsiones, iuuat parturientes dando propositum bene cogitandi, & benè operãdi. Per Saphirum intelligo uirginem matrem Christi, quia inter alios lapides preciosos est in colore cœlo simillim⁹, sic mater Christi Maria, est ipsi similior, & cõformior tam natura, quàm gratia, quia etiam Saphirus dicitur gemma gemmarum, sic Maria uirgo uirginum: Item sanat oculos, caput, linguam, sic Maria reficit subditos contemplantes, quos intelligo per oculos, prælatos doctores, siue prædicatores.

Per Calcedonium intelligo Angelos lucet enim in occulto, sic Angeli multa beneficia nobis præstant, quę nos ignoramus. Itẽ ad se attrahit paleas, sic Angeli, peccatores.

B Smaragdo comparantur Patriachæ, tantæ
Gen.15.a. enim uiriditatis est, ut intingat aera, in quo notatur fides Patriarcharum, quia credidit Abraham Deo, & reputatum est ei ad iusticiam. Est formæ concauæ, in quo notatur humilitas. Genes. 18. Loquar ad Dominũ meũ cum sim puluis, & cinis, item non mutatur sole, uel vmbra, sic nec Patriarchæ prosperitate, uel aduersitate. Psal. 120. Per diem sol non uret te, neque Luna per noctem. Per Sardonichem intelliguntur Prophetæ, uenit enim de India ubi nascitur sol scilicet intelligentia Prophetarum a patre luminum, item est tricolor niger in medio, candidus in imo, rubens in summo, in quo comendatur doctrina Philosophorum, quę est nigra: in quantum comendat austeritatem pœnitentiæ alba, in quantum describit promissa gloriæ rubea inquantum minatur pœnam gehennæ. Ideo Ezech. 2. Ostensus est liber, in quo erant lamentationes, carmen, &

C Veh. Lamentationes quo ad pœnitentiam, Carmen quo ad gloriam: Veh, quo ad ge-
Sardius. hennam. Per Sardium designantur Apostoli, est sanguinei coloris, in quo notatur tribulatio Apostolorum, est lapis uilissimus, sic ipsi a mundo uiles reputati sunt. 1. Corin. 4. Tanquàm purgamenta, &c. In præsentia Sardij non nocet Onix, qui est malus lapis, facit enim somnia terribilia, & significat diabolum, qui in præsentia Apostolorum ni-
Chrisopassus. hil poterat nocere. Chrisopasso comparantur Euangelistæ, similis est mari in colore. ita doctrina eorum. Ezech. 1. Species, &c. Mare incutit timorem, ingerit capiti dolorem, prouocat nauseam, sic doctrina eorum incutit timorem gehennæ Matthęi. 11. Veh tibi increpat principes, & Imperatores, pro uocat nauseam, per confessionem peccatorum. Item scintillat sicut ignis, sic uerba D eorum erant ignita: Ignitum eloquium tuũ
Psal. 118. uehementer, tuetur a timoribus nocturnis, sic eorum doctrina a tentationibus Dæmonum. Berillo comparantur martyres, si-
Berillus. milis est enim in colore oleo, in quo notatur feruens charitas martyrum, est sex angulorum, in quo notatur eorum perfectio, habuerunt tres angulos a parte sinistra, quãtum ad patientiam flagellorum, uerborum, signorum: a parte etiam dextra habuerunt tres angulos, scilicet dilectionem Dei, sui, & proximi. Item ualet oculis infirmis, sic sanguis Christi, & martyrum in tentationibus omnibus fidelibus Christianis: unde Macha
Mach.6.e baei ostendebant elephantis sanguinẽ vuæ, & mori, ut acuerent eos in prælium, sanguis uuæ sanguis Christi, sanguis mori, sanguis martyrum. Topazio comparantur Confesso-

E res, est enim similis auro, & æri. Sic confes-
sores habent colorem auri propter actiuã, æris propter contemplatiuam, lucet actus splendore solis, sic Cõfessores tacti radio gratiæ compescit undas fluentes sic confessores fluctus uanitatum huius sæculi.

Crisopassus est decimus, cui comparan-
Chrysopassus. tur doctores propter tria, oritur enim inuidia, ubi est maximus calor propter ortum, sic intelligentia sacræ scripturæ oritur a feruore deuotionis Hierem. 5. Ecce ego do uerba mea in ore tuo ignem urentem, dicit Dominus: est in superficie uiridis, guttatus quasi aureis guttis, in uirore notatur perfectio in articulis fidei, in guttis perfectio in moribus: est uarius colore sicut purpura, sic doctor debet ornari uarietate uirtutum, quia spiritus Domini ornauit cœlos. Ornamenta
Prædicator. cœlorum sunt uirtutes prædicantium. Iacin-
Iacintus. to comparantur prælati propter tria: mutatur enim cum aere: Nam in aere sereno F
Prælatus. perspicuus est, in nubilo obscurus, sic prælatus dẽt esse durus elatis, mansuetus bonis, infirmus cũ infirmis. Et sic debet esse mutabilis per compassionẽ: Vnde ait Apostolus: Quis infirmatur, & ego non infirmor. Est durissimus, nam nulli cedit nisi Adamanti, sicut prælati pro iustitia nulli debent cedere, nisi ueritati, quæ adamanti comparatur. Ezech. 3. Vt Adamantem, & silicem dedi faciem tuam. Amatisto comparantur Virgines, habent enim colorem roseum, in quo notatur color uirginitatis, siue uerecundia uirginitatis. Item quædam species Ametisti similis est uiolæ, in quo notatur humilitas, nascitur enim parum super terram uiola, & hæc est proprietas Virginum, ut patet in uirgine uirginum: Vnde ait: Respexit humilitatem

G liratem ancillæ ſuæ. Item eſt ebrietati contraria, in quo notatur ſobrietas, ſine qua non poteſt ſeruari caſtitas.

De Timore.

Vide de iudicio diuino, & 30.b.40.b 40. a. 44. 45.51.58. 63.

Idi unum Angelum ſtantem in ſole, & clamauit uoce magna dicens omnibus auibus, quæ uolant per medium cœlum, uenite congregamini ad cænam magnam Dei, ut manducetis carnes regum,& tribunorum,& fortium,& equorum ſedentium in ipſis. Angelus in ſole Chriſtus eſt, quia clare uidet omnia, nuda & aperta ſunt omnia oculis eius, ipſe condemnabit, &c. quære 108. Apocal. 2. Memor eſto unde excideris, & age pœnitentiam, ſi non uigilaueris, ueniam ad te &c. Matth. 23. ſi

Apo. 19.c

H ſciret paterfamilias, qua hora fur ueniret, uigilaret &c. quære 108.b.b.b.Matth. Clauſa eſt ianua, a tempore enim peccati primi hominis,&c. Quære 108.b. Deutero. 11. Cauete, ne recedatis a Domino iratuſq; Deus claudat cœlum, & pluuiæ non deſcendant quære. 153.b.223.a.1. Reg.7. Intonuit Deus fragore magno in die illa, & exterruit Philiſtæos,& cæſi ſunt a filijs Iſrael, Philiſtęi potione cadentes interpretantur, & de ſignant peccatores inebriatos peccandi conſuetudine, quos Deus excitat a lecto fætoris, in quo diutius iacuerunt cum reducit eis ad memoriam illud tonitruum diuinæ ſententiæ. Ite maledicti in ignem æternum. Et illuceſcit eis dies cum agnoſcunt magnitudinem, & multitudinem peccatorum ſuorum, & carentiam meritorum, & timorem ſuppliciorum, & ſeparationem a conſortio beatorum dicit exterruit ad differentiam timoris humani, qui peccatum ad horam exterius reprimit, ſed eo ipſo interius magis imprimit, & oportunitate habita uehementius ebullit, quia incluſum fuerat nõ extinctum, ſicut uberius pullulat, quòd præciſum eſt ſuperficietenus non radicitus amputatum, cæduntur autem a filijs Iſrael Philiſtæi, quando uirtus occupat locum uitij ſibi contrarij. Et nota illud. Eſa. 5. Et nunc oſtendam uobis, quid faciam uineæ meæ, diruam maceriem eius, non putabitur, non fodietur. Quære in tabula. Eſa. Ezec. 47. Vir qui habebat funiculum, &c. Quære. 96. b. Ma. 22. Quomodo hunc intraſti non habẽs ueſtem nuptialem, ligatis pedibus, & manibus proijcite eum in tenebras exteriores ibi erit fletus, & ſtridor dentiũm. Et nota illud Mala. 3. Ecce uenit dicit Dominus exercituum, & quis poterit cogitare diem aduentus eius, & quis ſtabit ad uidendum eũ? Ipſe colabit, conflabit purgabit, mundabit. Quære 24.b.111.b. Apocal. 6. Dicent montibus cadite ſuper nos, & abſcondite nos a facie iræ agni. De timore in expulſione Angelorum de cœlo, parentum de paradiſo, ſubmerſione humani generis i diluuio, ſubuerſione ſodomorũ in incẽdio. Et nota quo modo Datan, & Abiron uiuos terra ab ſorbuit propter inobedientiam Danie. 2. De ſtatua quàm lapis abſciſſus de montem totaliter contriuit & redegit in fauillam. Quære 59.b. 109.a. De filijs Iob, qui comedentes, & bibentes oppreſſi ſunt in domo. 1. Corin. 10. Qui ſtat per gratiam, uideat per prouidentiam, ne cadat per culpam, uel qui ſtat in tempore, uideat cum timore, ne cadat ab amore, in uia enim, in qua ſunt latrones, & pericula, periculoſum eſt ſtare, & maxime nobis cum inter profectum huius uitæ, & defectum nihil reperiatur medium, quia in uia Dei non progredi eſt regredi, cuius probatio eſt, quia nunquàm homo in eodem ſtatu permanet, ſed quomodo corpus noſtrum continuè creſcit, aut decreſcit inceſſabiliter, ita neceſſe eſt ſemper ipſum, aut proficere, aut deficere. Vnde aut aſcendis, aut deſcendis. Si attentas ſtare, neceſſe habes ruere, propter quòd Iacob uidit in ſcala Angelos aſcendentes, & deſcendentes, non ſtantes, uel ſedentes, uel ociantes, ſciebant enim quòd penduli ſunt gradus interſcalares ipſius ſcalæ, & uia lubrica, ſtare autem in pendulo, & lubrico diſpoſitio eſt ad præcipiciũ. Ex quo patet quòd minimè bonus eſt, qui melior eſſe non vult. Et ſecundùm Ber. ubi incipit nolle fieri melior, ibi deſinit eſſe bonus, animalia enim ſancta ibant, & reuertebantur, quia ibunt de uirtute in uirtutem. Matth. 18. Redde quòd debes, & illud: Redde rationem uillicationis tuæ. Cuius uentilabrum in manu ſua & emundabit aream ſuam, & congregabit triticum in horreum ſuum, paleas autem comburet igni inextinguibili. Sicut enim in præſenti manus Domini ſunt apertæ ad dandum, & remittendum, ſic in futuro ad feriendum, & puniendum, quia nunc eſt tempus clementiæ, poſtmodum æquitatis. Quære 113.b. 110.b.b. timor aperit portam ad amorem, ſicut acus ad hoc quòd filum tranſeat per pannum, quia initium ſapientiæ timor Domini. Qui enim dimittit peccata, quia concutitur ex timore futurę iuſtitię, illi incipit actum uitalẽ habere. Vnde ſicut timor eſt primum donum, ita uita eſt primus motus ex quieto ſempiterno fluens.

1.Reg.7.c

Consuetudo.

Mat.25.d

I

K

L

M

Vita.

timor

A timor eſt ſarculus, quo foditur uitis animæ, ut uiuat, & fructum afferat. Timor enim rimatur uſque ad radices intentionum, & operationum, & nihil operandum negligit. Et circa radicem vineæ, ut calori ſolis appareat, & non naſcantur ibi uermiculi foſſam facit, unde de uinea neglecta dicitur. Eſa. 5. Non putabitur, & non fodietur, & aſcendent ſuper eam uepres. Sicut enim terra, quæ non colitur producit inutilia grana, & uinea, quæ non foditur ſuperflua, ſarmenta, ſic anima, quæ timore Dei non penetratur, multiplicat peccata, quando uinea non foditur, ita quòd uermes remanent circa radicem comedentes eam, & fructus perditur, & uinea ſiccatur, quia quaſi anima per diligentiæ timorem non bene purgatur, uinea deuotionis perditur, & uinea ſiccatur. Vnde Deuter. 28. Vineam plantabis, & fodies, & uinum non bibes, non colliges quippiam

Vinea.

B ex ea, uaſtabitur uermiculus. Timor enim eſt operarius agrarius, cum quo tractandum eſt de omni opere. Eccle. 37. Qui enim conſiderat uitæ breuitatem, & mortis incertitudinem, iudicis æquitatem, iudicij ſeueritatem, pœnę qualitatem interminabilitatem, & ineuaſibilitatem, mala quæ fecit, bona quæ omiſit, anxiatur de præſenti, male conſcius, de præterito, minime ſecurus, de futuro, quia conſiderat mortem certam, modum, & horam, locum, tempus incertum. Timet diuortium corporis, & animæ, quando caro reuertetur in terram, & ſpiritus ibit ad Deum, qui fecit illum, uel tranſibit ad ignem purgatorium, uel rapietur ad æternum ſupplicium, quia exibit ſpiritus eius, & reuertetur in terram ſuam, in illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Qui etiam conſiderat extremum iudicium, timet ſententiam iuſtiſſimam, diſtrictiſſimam, ubi uix vir iuſtus ſaluabitur. Et ideo non eſt mirum, ſi timor incitat nos ad operandum. Niſi in timore Domini perſtiteritis cito ſubuertetur domus tua. Beatus homo qui ſemper pauidus eſt. Sicut amor eſt panis, quo ueſcuntur filij: quia panis cor hominis confirmat, ſic timor eſt panis, quo ueſci debent peccatores, & ſerui. Eccle. 33. Cibaria, & uirga, & onus aſino, & panis, & diſciplina, & opus ſeruo. In hoc enim ſtatu adhuc timet finis ſui incertitudinem, purgatorij amaritudinem, extremi iudicij rectitudinem æterni ſupplicij longitudinem. Iſte eſt panis coctus in craticula. Leui. 2. Nam timor pœnam habet, in qua frigitur, ſicut panis in craticula, aſſatur, dum caro afflicta murmurat. Eccle. 10. Semẽ hoc honorabitur, quod timet Dominum Deũ: timet, qui hic conſiderat magnitudinem ſui ſceleris, illuc potentiam iudicantis, qui erubeſcit prauitatem ſuam, & expaueſcit diuinam potentiam, ſententiam, & iuſtitiã. Iſte honorabitur, quia timor talis facit eum in præſenti humiliari, & in futuro exaltari, unde granum ſynapis ſemen eſt minimum omnibus ſeminibus, & tamen cum creſcit maius eſt omnibus oleribus. Mat. 13. Quia timor quanto magis facit hominem reſilire per humilitatem, intra, & infra ſeipſum, tanto magis facit eum aſcendere apud Deum. Qui bene ſignificatur, & per granum ſynapis, quòd linguã mordet, lachrymas prouocat, & ſternutationẽ, & phlegma de cerebro educit, & contra paraliſim linguæ ualet. Hoc ſemen ſi maſticet, & ſub lingua ponatur, curatur tumor eius. Timor enim operatur conſcientiam remordẽtem, lachrymarum effuſionem, & gemitum. Sternutationem educit, peccatorum confeſſionẽ, & linguam ſoluit ad confeſſionem, & diuinam laudem. Apoc. 20. Iudicati ſunt mortui ex his, quæ ſcripta erant in libris ſecundum opera eorum. Quære 112. b. Et nota quantum debet timere peccator, qui poteſt dicere illud. Puer non comparet, & ego quo ibo. Scindat cum fletu ueſtimenta, ideſt, peccatorũ uelamina, quia in ſua ciſterna, ideſt, conſcientia, puer Chriſtus non comparet, & quo ibit ſine illo, qui eſt uia ſine deuio, niſi in præcipicium, qui eſt uita ſine termino, niſi in mortem, & ſupplicium, qui eſt ueritas ſine dubio, niſi in erroré, & nubilum. Et nota quantum timuit Baltaſar, qui uidit manum ſcribentem contra ſe in pariete, ꝙ oẽs cõpage corporis eius ſoluebantur, quantum debemus nos timere, qui cognoſcimus manum Dei, quæ ſcripſit contra nos ſententiã, quibus dicetur in hora mortis, quam ignoramus. Mane, Techel, Phares. quære 51. a. Geneſ. 6. Finis uniuerſę carnis uenit coram me, & ibidem nõ permanebit ſpiritus meus in homine, quia caro eſt. Nota ibi ſententiã contra totum mundũ latam. Tertij Reg. 6. Mallęus, & ſecuris non ſunt audita in domo Domini, dum ædificaretur: quia animæ noſtræ ex quibus ſuperna ciuitas ædificatur nũquàm ibi collocabuntur, donec per pœnas purgatorij omnes culpæ ſint purgatę, & omnes curuitates, & gibboſitates, quas hic contraximus ad rectitudiuem ſint redactæ. Quære 21.a.33.b.

Conſideratio.

Mors.

Synapis.

Gen.37.f.

C

Opera.

Prou. 28.

D

E

F

Nume. 22. Quomodo timor Dei nos reſtringit, ne ad illicita procedamus. Ibi dixit Angelus ad Balaam. Vade, & caue, ne aliud, quàm præcepero tibi loquaris. Aſina eſt ſenſus, ſiue intellectus. Balaam ſedens

ſuper

G ſuper aſinam uoluntas, quæ uiribus animæ præſidet. Balaac interpretatur abſorbens, deuorans, præcipitans, & ſignificat Diabolum, qui tunc Balaam contra populum Domini ire iubet, quando contra præcepta Domini nos facere admonet. Balaam interpretatur turbans gentem, aut deuorans populum, & ſignificat uoluntatem, cuius malicia omnes uires animæ perturbantur. Angelus Chriſtus, qui tenens gladium contra aſinam, quem timens aſina non audet procedere ultra. Gladius Dei ſententia, quam aduertens ratio non audet procedere ultra ad illicita perpetranda quantumcumque pungatur à uoluntate. Sed tunc Balaam Angelum tenentem gladium uidet, cum per donum diuinæ gratiæ Angelo, id eſt, rationi ac quieſcit, & a peccato ſe retrahit. Iſtum ergo timor retraxit a malo, & induxit ad bonum, quod figuratum eſt in Paulo tactu

Gladius. Conſideratio.

H lucis, quaſi timore Dei proſtrato, cui dictum eſt. Durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare: ecce retractum a malo, & ille: Domine quid me uis facere? ecce inductum ad bonum. Retractus a malo tribus diebus abſtinet, quia mundus diuitias, caro delicias, Diabolus pompas nobis miniſtrant, a quibus debemus modis omnibus abſtinere, ſicut à ueneno mortifero. Tertio timor ſubijcit cor ſuperbum hominis, quia ſecundum Aug. Sicut Sartor transfigit acum per panum, non ut acus ibi remaneat, ſed ut filum in pannum introducat, & ſicut ſutor non ponit ſetam, uel pilum in filo, niſi ut filum introducat in corio, ſic Deus ad hoc inducit timorem in corde humano, ut non timor ſeruilis ibi remaneat, ſed ut per timorem amorem Dei introducat; ſed ſicut dum filum introducitur acus extrahitur, ſic perfecta charitas foris mittit timorem ſeruilẽ,

1.Io.4.d.

I qui eſt quando homo a peccato abſtinet timore ſolum pœnæ ſicut beſtia retrahitur ex tali pœna a perſecutione obiecti, ſed non expellit timorem filialem, qui eſt quando homo abſtinet a peccato, quia timet offendere patrem ſuum, quem diligit de timore, quo cor ſuperbum ſubijcitur. Sic patet, quòd timor Dei, cor ſuperbum ſubijcit, à malo retrahit, ad bonum inducit. Et nota, quòd ſi aliquis eſſet in mari uehementer turbato, in naui fragili, tantum timeret, quòd merces, ut poſſet euadere proijceret, filios, & parentes obliuioni traderet, pedem, uel manum, ut poſſet euadere, daret: ſic nos in hoc mari periculoſo nauigantes debemus merces temporalium, quæ nos demergunt proijcere, & omnia mũdana abijcere, & clamare: Domine ſalua nos, perimus. Timor

Mundus. Temporalia.

K eſt ianitor animæ, qui ſemper debet uigilare, & caſtrum propter timorem hoſtium obſerare, & cuſtodire, quia dormiente oſtiaria ancilla, quæ purgabat triticum in feruore diei, intrauerunt duo latrones & abſciderunt caput Isboſet. Apoſtoli tenebant fores clauſas propter metum Iudæorum, qui figurant noſtros hoſtes ſpirituales. Quære 196.a.198.b.

De tribulatione, perſecutione, & patientia.

HARITAS nulla tribulatione frangitur, ſed fortificatur, quia aquæ multæ non poſſunt extinguere charitatem, & eſt ad modum ſynapis, quòd quanto plus teritur, fortius efficitur. Et ad modum unguenti, quia quanto magis commotum, magis redolet. quære 28. b. Sic tactus, & probatus eſt Iob, Thobias, Iudith, Sarra, Ioſeph, & oẽs, qui Deo placuerunt, per multas tribulationes probati ſunt. Quære de hoc in tabula de bello ſpirituali, De tentatione 47.b. in 1.Petr. palma quanto maiori onere in ſua iuuentute, & teneritudine præmitur, tanto altius creſcit, & ſemper contra pondus ſe erigit, ſic eſt de anima uirtuoſa. 94. b. 93. a.27.b.173. b. 173. De patientia quam habuerunt filij Iſrael in perſecutione Ægyptiorum, & de patientia Dauid in perſecutione Saulis, de patientia Iacob in perſecutione Eſau, de patientia Sarræ in perſecutione ancillæ, de patientia Apoſtolorum martyrum Chriſti a Iudæis. Quære 93.a.181.a. de Angelo Smirnæ. Modicus ignis à uento extinguitur, ſed magnus ignis à maximo uento magis accenditur, ſicut modica charitas modica tribulatione extinguitur; ſed magna charitas tanto magis creſcit, & inflammatur. Exemplum de Apoſtolis, & martyribus, quia tribulationes, infirmitates, & perſecutiones, ac flagella nos excitant, ut conuertamur ad Deum. Act. 12. Petrus quidem ſeruabatur in carcere, Angelus Domini aſtitit, & lumen refulſit in habitaculo carceris, percuſſoque latere Petri excitauit eum, dicens. Surge uelociter. Excitat enim Angelus, ideſt, Chriſtus exiſtentes in carcere peccati percutiendo in latere per immiſſiones infirmitatum, tribulationum, perſecutionum, in tantum, ut ſurgant uelociter. Sed ipſi quando ſunt excitati, aliquando tantum procraſtinant, quòd bonum propoſitum exequi non poſſunt, ſed ipſum perdunt, ut dicant, uulnerauerunt me, & non ſenſi, percuſſerunt me, & non ſenſi, quia furor illis ſecundum ſimilitudinem ſerpentis

L

M

A tis ſicut aſpidis ſurde, &c. Nume. 31. Omne quod poteſt tranſire per flammas igne purgabitur, quicquid autem ignem non poterit ſuſtinere, aqua expiationis sãctificabitur, quia diuina clementia fortes in charitate multipliciter tribulat, debiles & puſillanimes aqua lachrymarum purgat. Apoc. 2. Angelo Smirnæ eccleſiæ ſcribe: Scio tribulationem tuam, & patientiam tuam, quia blaſphemaris ab his, qui dicunt ſe Iudæos, & non ſunt; ſed ſunt ſynagoga Sathanæ, nil horum timeas, quæ paſſurus es. Smirna interpretatur canticum eorũ, pauperes enim religioſi, qui per detractionem uertuntur in quorundam prouerbium, & canticum ſm illud Hiere. Factus ſum in deriſum omni populo, canticum eorum tota die, quos confortat ſpiritus ſanctus, ut patienter ſe habeant in perſecutione, & tribulatione. Flagellat enim Dñs aliqñ bonos per malos, ut boni purgentur temporaliter, & mali puniantur æ-

B ternaliter, ſic. n. pius pater uirga uerberat filiũ, ut corrigatur, & poſt uerbera filiũ ſibi recõciliat, & uirga in igne proiicitur. Sicut filij Iſrael peccatis ſuis exigentibus per iniquos principes olim flagellati ſunt, quibus tandem interfectis, & filijs Iſrael purgatis, & correctis Domino reconciliati ſunt. Gen. 22. Præcepit Dñs Abraæ, ut immolaret Iſaac filium ſuum, Iſaac interpretatur gaudium, ſi ergo præcepit tibi Dominus, ut immoles ei tuum gaudium temporale, debes, prompte & fideliter obedire, quia non morietur Iſaac, ſed aries, quia nõ peribit tibi uera læticia, ſed carnis contumacia, & Iſaac ſuper ligna leuabitur, ſpiritus in cruce Dñi mortificata carne gloriabitur. Nos ergo, ut dicitur Iud. 8. memores eſſe debemus, qm̃ pater noſter Abraã tentatus eſt, & per multas tribulationes probatus amicus Dei effectus eſt, ſic Iſaac, ſic Iacob, ſic Moy. & omnes, qui placuerunt Deo per multas tribulationes

C tranſierunt, &c. Luc. 16. Diues epulo mortuus eſt, & ſepultus in inferno. Et Lazarus tribulatus, & patiens, ſepultus in ſinu Abraę, quia qui in iſta uita conſolationes carnales recipiũt, in alia tribulantur, & qui in uita iſta conſolãtur in alia conſolationes recipiunt in ęternum. Sicut mundans pluuia parietem luteũ diſſoluit, & ſubuertit, marmoreum mũdat, & abluit, ita mali in tribulationibus murmurant, & franguntur. Boni corriguntur, & nõ franguntur, & ſicut ſub eodem igne aurum mũdatur, purgatur, & probatur. Palea uero fumat, & uaſtatur, ſic ſub eadem tribulatione boni purgantur, & meliores efficiũtur. Mali uaſtantur, & blaſphemant, ac reprobantur. Nam pari modo agitatũ fętet lutum, & dulciter fragrat unguẽtum. Qui fortes ſunt in tribulationibus oſſibus cõparantur, debiles, & frãgibiles carni fluxibili. Vnde de Apoſtolis ſuſtentantibus totã fabricam eccleſiæ, ſicut oſſa ſuſtentant totã fabricã corporis. De excelſo miſit ignem, ſcilicet ſanCti ſpiritus in oſſibus meis, & erudiuit me, quia his qui fortes ſunt in tribulationibus infundi tur conſolatio ſpiritus ſancti; ſed non in mollibus de quibus Gen. 6. Nõ per manebit ſpiritus meus in homine, quia caro eſt. Vnde dñ. 3. Re. 13. Sepelite me in ſepulchro, ubi uir Dei ſepultus eſt, & iuxta oſſa eius ponite oſſa mea. Oſſa dura, & fortia ſunt sãcti tribulationes ſuſtinentes, & in eis infrangibiles. Iſti ſunt, qui non franguntur per impatientiam, immo alij debẽt ſanari ab impatiẽtia, & fortificari in tribulationibus per eorum cõtactum. 4. Reg. 13. Reuixit mortuus cum tetigiſſet oſſa Eliſæi. In talibus oſſibus infrangibilibus imittit, ut premiſi, Chriſtus ſpiritũ ſanctum. Iud. 8. Flagella Dñi, quaſi ſerui Dñi, qui corripimur, ad emendationem, & nõ ad perditionem, noſtram euenIſſe credamus. Flagella Dñi ſunt infirmitates, tribulationes, perſecutiones, quę nobis im

D Tren. 1. d.

Flagella.

E mittit ad noſtram purgationem, quia nõ ponitur granum in horreo niſi prius excuſſa palea duro flagello, ſic flagello multiplici cęſus eſt Chriſtus ad noſtram informationem, quia oportebat pati Chriſtũ, & reſurgere a mortuis, & ita intrare in gloriã ſuã. Chriſtus. n. paſſus eſt pro nobis, nobis relinquẽs exẽplũ, ut ſequamini ueſtigia eius. Danie. 3. Angelus Domini deſcendit cũ Azaria, & ſocijs eius in fornace, & excuſſit flãmã ignis de fornace, & fecit medium fornacis, quaſi uentũ roris flantẽ, & ſi tetigit eos ignis non contriſtauit, nec quicq̃ moleſtię intulit. Hęc. n. ſerenitas in tribulatione, per quam anima in pęnitẽtia delectatur, nec ſigno, nec facto, nec uerbo impatiens eſſe conuincitur. Ionę 4. Percuſſit ſol ſuper caput Ionę, & ęſtuauit, & petijt aię ſuę ut moreret: ſol vrens immanitas perſecutionis, æſtus ſequẽs, ex ſole, contriſtatio, quã non potentes ferre debiles quorũ tipum gerit Ionas deſiderant mor

F

tem. Eccl. 17. Vaſa figuli probat fornax, & homines iuſtos tentatio tribulationis. Ibi. n. ſicut in fornace purgantur, ſolidantur, dilatantur. Pſal. 4. In tribulatione dilataſti mihi. Apoc. 7. Hi qui amicti ſunt ſtolis albis, qui ſunt, & unde uenerũt? Iſti ſunt, qui uenerunt ex magna tribulatione, & lauerunt ſtolas ſuas, & dealbauerunt eas in ſanguine agni, ideo ſeruiunt ei die, ac nocte in tẽplo eius. Quęre 61. Deus permittit ſuos amicos tribulari, quos tamen hẽt chariores, quàm malos, ſicut homo ponit pedem in luto, ubi non poneret dentem, & tamẽ chariorem habet pedem, quàm dentem. Eſa. 4. Creauit Dñs ſplendorem ignis flammantis in nocte, hoc eſt in tribulatione. Flamma enim uehementer accenſa uento, & tempeſtate creſcit, & augmentatur, & charitas radicata tribulatione, ampliatur. Pſal. 4. In tribula-

Oſſa. Eccleſia.

Charitas.

G bulatione dilatasti mihi. Præcepit Dominus, quod Cherubin ductiles, idest, per malleationem facti ponerẽtur in templo Dñi, sic cande labrum ductile.i. per maleationem factũ positũ est in domo, & templo Dñi, quia nullus in tẽplo cęlestis regni ponet, nisi primo per mal leationes fuerit malleatus, quia malleus, & securis non sunt audita in domo Dñi dum ædifi caretur, ut dr̃ 3. Reg. 6. Sed extra tã ligna, q̃ lapides dolabãtur, & poliebãtur antequã in domo Dñi ædificarentur, sic est de templo cęlestis patriæ. Exo. 25. Facies candelabrum ductile de auro purissimo: candelabrum cuius materia est aurum per chariratem. Tres pedes fides Trinitatis. Hastilis erectio, spei eleuatio.

Patiẽtia. Lumen accẽsum, gratia: debet esse ductile, ductile est, quòd crebris malleorum, percussionibus non rumpitur, sed dilatatur, quia sancti uiri nullis percussionibus, aut psecutionibus, per impatientiam rumpuntur, sed dilatantur.

H In tribulatione dilatasti mihi. Hinc est, quòd

Psal. 4. a. oẽs lapides positi in tẽplo dolabantur & quadrabantur extra, quia malleus, & securis non sunt audita dũ templũ ædificaretur, quia lapides uiui, qui sunt in superna Ierusalẽ cõstruendi, primo oportet, ꝙ in pręsenti uita per multas tribulationes dolentur, quadrentur, & poliantur, antequàm in superna Ierusalẽ collo-

Iud. 7. a. Probatio. Temporalia. centur. Iud. 7. Duc populum tuum ad aquas, & ibi probabo illos, qui manu & lingua lambuerint sicut solẽt canes lambere, separa eos

Religiosi seorsũ, qui aũt curuatis genibus biberint in alteram partem erunt. Aqua tribulationũ inundãtia, ĩ manu dilectionis operatio, lingua gratiarũ actio. Probat ergo Dominus per tribulationes, ut homo eas suscipiat in uera operis dilectione, & gratiarũ actione, non ut cadamus in eis per impatientiam, & pusillanimitatem, sicut illi, qui curuabant genua ad bibendas a-

Psal. 25. a. quas, ideo reprobati sunt a Dño. Proba me

I Dñe, & tenta me, ure renes meos, & cor meũ.

Probat. Probat. n. Deus aĩam per tribulationes, & infirmitates sicut olla terrea, uel uas uitreum tactu, & percussione probatur. Si. n. percutiatur, & bene resonat tinniendo, signum est, ꝙ est sanũ, & integrum. Si aũt sonum reddat raucũ, signum est, ꝙ est fractũ, sic qui bene rñdent percussi à Dño infirmitatibus, percussionibus, & tribulationibus, signũ est dũ gratias agunt, ꝙ in charitate sunt, si uero per impatientiã fran guntur aut blasphemant, signũ est ꝙ ex Deo

2. Cor. 12. b. non sunt. Sic resonabat ille, qui dicebat libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me uirtus Christi. Probat itaque Deus charitatem in anima si est tepida, uel feruida, quia sicut feruor est signũ charitatis magnę, ita tepor est signum charitatis modicæ, ideo probat propheta hunc feruorem propter hanc charitatis probationem. Ignis enim, qui aqua non extinguitur, charitas feruẽs est, quæ K tribulatione magis augetur, quàm minuatur. Gen. 27. Dixit Isaac accede ad me, ut tangam te fili mi, & probem, utrum tu sis filius meus Esau, an non. Probat. n. Deus charitatem, per Probat. quã sumus filij Dei adoptiui tangendo, idest tribulationes immittẽdo, sicut uasa figuli probat fornax, & homines iustos tentatio tribulationis. Eccl. 27. Quia bona uasa in igne consolidantur, & consolidata dulcius sonant. Et sic charitas in tribulatioue probatur, per patientiam non crepat, sed per gratiarum actionem dulciter sonat. Sic granum synapis, q̃to magis teritur tanto fortius sapit, vnde Grego. Sicut unguenta redolere nesciunt, nisi commota, & sicut aromata fragrantiam suam, cum incenduntur expandunt, ut patet de incenso, ita sancti uiri omne, quòd uirtutibus redolet, in tribulationibus innotescunt. Quemadmodũ contra Ionam fugientem insurrexit mare, & reduxit eum ad exequendum diuinum pręcep L tum, sic Christus per egritudinem, tribulationes, & necessitates reducit ad sui cognitionem peccatorum recordationem, & diuinorũ præceptorum impletionem. Lucę 16. ꝙ Lazarus, qui patienter sustinuit infirmitates, & necessitates meruit in sinu Abraæ consolari, diues epulo, qui tribulatus non fuit, consolari non meruit. Iud. 6. Dicit Gedeon si Dominus nobiscum est, cur apprehenderunt nos hic mala, .i. oppressiones, quibus alienigenis seruiebãt? Sed ad hanc quęstionem respondet Boetius in libro de consolatione: Sic parcit ei diuina dispensatio, quem deteriorem facere possit aduersitas, boni non supplicijs inexpugnabiles exemplum cęteris protulerunt inuictum malis esse uirtutem. Et in hac autoritate redditur ratio duorum mẽbrorum. Cur & diues recepit mala, Lazarus uero bona. Sed nota, quòd multi sunt ad modum infirmorum stultorum, qui medicinam amaram respuunt, quæ tamen in- M ducit sanitatem, sic aliqui respuunt tribulationes, quæ animam sanant, & in sanitate conseruant. Iud. 8. Memores esse debetis quomodo Iud. 8. c. pater noster Abraam per multas tribulationes, &c. Omnes qui placuerunt Deo, per multas tribulationes transierunt, quia firmiter dimicauerunt, transierunt, non succubuerũt, loricam corporis dolores penetrauerunt, in anima uero nihil facere potuerant. Vnde anima patiens lilio comparatur sicut lilium in- Can. 2. a. ter spinas, sit amica mea inter filias. Lilium inter spinas crescit, & tñ pungitur, quia tribulatio per fortitudinẽ patientiã operatur: nõ hẽt quo pungat, uel quo se defendat tenellus ille flosculus innocentiam in se commendans, & patientia luctus, & redolens inter pungentes, nec se, nec alium lacerat aculeis suis, sed laceratur, & pũgitur potius alienis, & pũctus

crescit

A cresci uirtutum perfectione, & redolet miti responsione, & gratiarum actione. Exo. 17. Filij Israel castramentati sunt in raphidim ubi nõ erat aqua ad bibendum populo, qui iurgatus contra Moysem ait: Da nobis aquam, ut bibamus, quibus Moys. Cur iurgamini contra me, cur tentatis Dominum? Sitiuit ergo pro aquæ penuria, & murmurauit contra Moys. Murmurauit populus ad aquas marinas, nec redarguit eũ Dominus quia nouiter conuersi erant, sed iam cũ processissent, & experti fuissent diuina circa se beneficia, redarguuntur, quia tribulationibus, & necessitatibus franguuntur, significantes eos, qui a pœnitentijs resiliunt, & inchoatas non perficiunt.

Cum sumus fortes ad tolerantiam tribulationum, semper debemus reccurrere, & in omni necessitate maximè ubi deficit humanũ auxilium, quia cum per orationẽ mens ad Deum recurrit diuinũ auxiliũ impetramus. 2. Parali.

B 20. In nobis non est tanta fortitudo, ut possimus huic multitudini resistere: Sed cũ ignoramus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos dirigamus ad te. tribulatio charitatem non extinguit, sed fortius accendit. Sicut modica aqua in ignem proiecta carbones succẽdit, unde faber carbones, ut fer uentius ardeant, parua aqua spargit. Excellen tioris ardoris est ignis charitatis, quàm ignis infernalis, sicut spiritualis efficacius quã corporale, & quòd Deo unit, quàm quòd nos punit. Et cum tanti ardoris est ignis infernalis, quòd licet omnia maria in ipsum influerent, non tamen ipsum ad modicum refrigerarent. Ex quo patet quòd signum est defectus charitatis, q̃ non accenditur immo remittitur ad laborem tribulationis, & persecutionis. Item amori carnali uidetur labor magnus modicº, quia q̃ amat non laborat, sicut patet in Iacob, cui uidebantur seruitutis suę dies pauci, prę amoris magnitudine, ergo multo fortius hoc

C facit amor spiritualis, & charitatis, qui est efficatiæ maioris, unde modica est illa dilectio, quæ modico uento tribulationis extinguitur.

Scut ignis facit ferrum candens, & rubeum reddit, ut patet in carbone accenso, & ferro

Gratia Spiritus Sancti. ignito. Ita gratia Spiritus sancti infusa in cordibus facit ipsum cor feruescere, ut nullam tribulationem timeat, immo, ut in omni tribula

2. Cor. 1. a. tione lętetur. 2. Corin. 1. Pater misericordiarũ, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, immo ignis uehementer accensus uento, & tempestate crescit, & augetur, sic charitas & uirtus radicata in tribulatione augetur. In tribulatione dilatasti mihi, ut possit dicere illud. Iob. 6. Hæc sit consolatio mea ut affligens me dolore, non parcas. Luc. 8. Semen cæcidit in terram bonã, quod ibidem exponit Dominus de his, qui af D ferunt fructum in patientia. Spes enim patien Patiẽtia. tiam operatur, quia ex spe ueniæ & gloriæ omnia aduersa patienter tolerantur: ideo sancti martyres fortes non amittebant mentis dulcedinem in tribulatione. In tertis præmebantur, & de cœlis confortabantur, & consolabantur. Simul eodem tempore suggentes mel de petra, & oleum de saxo durissimo, ibi enim est oleum, & mel, ubi malicia, & tribulatio non minuit cordis dulcedinem, unde Eccle. 46. Dedit Dominus Caleph fortitudinem, usque in senectutem permansit illi uirtus, ut ascenderet in excelsum terræ locum, & semen ipsius obtinuit hæreditatem: Quia per patientiam possidemus animam nostram, quasi hæreditatem.

Sunt aliqui qui uidentur deuoti, & Deum timere, quàm diu sunt in prosperitate, sed modica tribulatione statim franguntur, similes pĩ sci marino, qui nescit uiuere nisi in aqua, sed E extra positus statim moritur. Isti sunt similes calculo de aquis sumpto, qui si leuiter tangatur est lenis, suauis, & frigidus si uero ferro durè percutiatur, emittit scintillas igneas, sic isti quàmdiu consolationibus tanguntur, sunt lenes & mites, sed si modica tribulatione percutiantur, emittunt scintillas impatientiæ, & basphemiæ: aqua quieta putrescit, & sordes colligit, sed quæ est in motu, pura permanet, sic dum stamus in quiete, & consolatione, sordes recipimus cogitationum, dum tribulamur purgamur. Eccle. 38. A ligno indulcata est aqua, &c. aquæ Marath, quæ propter amaritudinem non possunt bibi, sunt tribulationes, infirmitates, persecutiones, sed apposito ligno crucis, dum cogitamus quanta Christus pertulit, omnis tribulatio dulcis, & potabilis atque portabilis efficitur. Hinc dictum est Ruth. 2. quòd bucellam aridam, quæ designat tribulationem, & persecutionem intingat in aceto, ut facilius possit comedi. Genes. F 31. Die noctuque, æstu urebar, & gelu: Quia qui cupit uirtutibus cum Iacob ditari, necesse habet tribulationibus uti, & cruciari. Gene. 26. Cum dicerent Palestini Isaac recede a nobis, statim cum omni patientia recessit; similiter cum obstruxissent puteos, quos ipse foderat relictis illis statim alios fodit, dicens quòd in illatis iniurijs patientiam debemus habere, non contendere. Matthæi quinto Beati pacifici, quoniam filij Dei uocabuntur. Quære de tribulatione, & patientia in tabula de timore, & de amore Dei, & de charitate. In omni statu mali persecuti sunt bonos, primo in statu innocentiæ figuratum est in persecutione Abel a Cayn, Gene. 4. Sic hodie carnales punersequtur innocentes. Iob 5. Persequebantur Iudæi Christum. Ioan. 15. Si

me per-

G me persecuti sunt, & uos psequentur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiã. Itẽ carnales persequũtur cõtẽplatiuos, figuratum est in psecutione Esau, ac filij liberæ ab Ismaele fratre suo filio ancillæ. Gala. 4. Qũo is qui secundùm carnẽ persequebatur eum, qui secundum spiritũ. Isaac interpretatur risus & significat contẽplantes. Hiere. 15. In persona istorũ recordare mei Domine. 3. Reg. 18. Persecuti sunt prophetas. Item persequuntur actiuos qd figuratur in persecutione Iacob ab Esau. Et in persecutione filiorum Israel a Pharaone Indurabo cor Pharaonis. Item tales persequuntur, prælatos quòd figuratum est in persecutione Ioseph a fratribus suis. Nunquid rex noster eris? Per Ioseph figuratur prælatus bonus, qui præfertur toti terræ Ægypti, figuratum est etiam in persecutione Dauid a Saule. 1. Reg. 18. Persecutus est Saul, & Luc. 11. Mittam ad uos, &c. Dan. 10. Ecce manus Domini tetigit

Persecutio. Patiẽtia. Gen. 27. f. Exo. 14. Gen. 37.

H me per flagellorum immissionem, & erexit me super genua mea per gratiæ infusionem. 2. Macha. 3. Tu autem flagellatus nuncia omnibus magnalia Dei. Paulus percussus increpatus, & prostratus de cœlo, factus est de lupo pastor, de persecutore prędicator, de hoste domesticus, & qui antequàm flagellaretur Christum persequebatur, flagellatus parat se ad obediendum. Augu. Iam parat se ad obediendum, qui prius seuiebat ad persequendum, ut castigatus dicat illud Hierem. 31. Castigasti me, & eruditus sum, quasi iuuenculus indomitus. Vnde sentiens utilitatem diuini flagelli, dicit illud: Hebræ. 12. Quẽ enim diligit Deus castigat, flagellat autem omnem filium, quem recipit. tribulationes & diuina flagella probant, & approbant, probos probant, & reprobant reprobos, Vnde Augu. 1. de ciuitate Dei:

August.

Sicut sub eodem igne aurum rutilat, palea fumat, ita una eademque uis passionis irruens

I bonos probat, purificat, & eliquat, malos damnat, uastat, & exterminat, unde in eadẽ uel cõsimili tribulatione mali Deum detestantur, & blaspemant, boni deprecantur, & laudant, nec interest qualia, sed qualis quisque patitur. Qualis enim quisque apud se lateat contumelia illata probat, nã pati motu exagitatũ horribiliter exhalat, & suaui attritu fragrat unguẽtum. Qui ergo flagella uitæ præsentis diligenter auertit, euidenter cognoscit, quod tribulationes, & flagella, a Deo immissa inducunt cõsiderationem culpæ, ostendunt comendationem iusticiæ, adducunt, correctioné emendæ.

Gregor.

Iud. 8. c. Iud. 8. Nos ergo non ulciscamur nos pro his, quæ patimur. Sed imputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia quæ patimur, minora esse flagella Domini quasi serui Domini, qui corripimur ad emendationem non ad correctionem nostram euenisse credamus. Ex consideratione itaque culpæ animatur anima ad uirtutem patientiæ in omni persecutione, & tribulatione. Benè enim consideratur culpa, patienter toleratur pœna, sicque pœna non est pœna sed pœnitentia, quia non solum est satisfactoria, sed meritoria, quia ut ait Greg. Oculos quos culpa claudit, pœna aperit, considera si pateris quòd ex culpa tua pateris, quid ergo mirum si patienter pateris pro culpa tua, cum Christus patienter tam multa passus fuerit pro culpa tua? Bernardus in sermone de passione Dei, qui non seruauerit patientiam perdet animam suam, uide opus Domini, flagellis cæsus, spinis coronatus, clauis confixus, omnium tamen dolorum immemor, pater, ait, ignosce illis. Elige itaque patienter flagellari cum Christo potius quàm flagellari damnabiliter cum Pylato. Si quæris causam ecce quia patientia temperat illatam pœnam, & uitat inferendam. August. in lib. de patientia. Patientes qui mala malunt non comittendo ferre, quàm non ferendo comittere, & leuiora faciunt, quæ per patientiam patiuntur, & peiora euadunt, quibus per impatientiam mergerentur. Ex commendatione iustitiæ flagella horrantur ad uirtutem patientiæ. audi Gregorium: Si iusto Domino non nisi iusta placere scimus, pati autem nulla, nisi quæ Domino placent possumus, iusta sunt ergo cuncta quæ patimur, quid ergo frangeris per impatientiam, quid irasceris contra iustitiam? an ignoras, quòd iustè expiatur transgressio per obedientiam. Exhonoratio per reuerentiam delectatio per pœnam. Si sit itaque labor in patientia, sit amor ex iustitia. Quinque enim de causis semper tamen iustis flagella, & tribulationes contingunt secundũ Gregoriũ & Bedam, scilicet ad fastus repressionem, ut in Paulo ad meriti perfectionem, ut in Iob. 1. ad peccati correctionem: ut in Maria sorore Moysi, ad Dei glorificationem, ut in cæco nato, ad dã nationis inchoationem, ut in Herode, & hæc quinque continentur in uersiculo. Cur homo torquetur ne fastus ei dominetur, ut purior es se probetur, ut crimine purificetur, Deus ut sic glorificetur, ut perpetuo crucietur. Attẽde itaque quòd patientia in flagellis reprimit fastũ, perficit meritum, corrigit peccatũ, glorificat Deum. Impatientia hic inchoat infernum, accendit enim præsens malum, & acquirit æternum, Augustinus impatientes cum pati mala nolunt, non ut a malis eruantur efficiuntur, sed ut mala grauiora patiantur, acquirunt. Prohibet itaque Spiritus sanctus impatientiam, & commendat patientiam. Gregor. Quoties Deus peccatorem feriendo flagellat, ad hoc flagellum immittit, ut parcat, qui ergo desiderat emendari, sustineat flagellari: Quia secundum Augustinum Vis desi

K

L

M

derio-

A deriorum tolerantiam causat laborum, Actu. 9. consideratio. n. præmij minuit vim flagelli. 2. Re. 24. Attende itaque fructum patientiæ. Paulus flagellatur, & emendatur, Dauid flagellatur, & reconciliatur. Thobias flagellatur, & Tho. 2. Iob 42. c. illuminatur. Iob flagellatur, & omnis eius substantia duplicatur. O per omnia desiderabilis patientia. Nam secundum Gregorium, respectu sui patientia est radix custosq; uirtutum, respectu subiecti patientia est uirtus, quæ facit aliena mala æquanimiter pati: respectu aduersarij, patientia est uirtus, quam etiam ipse amat, quam portat. Hæc Gregorius Respectu finis patiẽtia est uirtus, quæ opus perfectum habet. Iac. 1. Patientia. n. pauperum non peribit in finem. Super quo uerbo Augu. non dabit finem fœlicitatis sempiternæ, qui dat patientiam uoluntati, qui utrunque donum conatus est donare charitati. Curramus ad propositum nobis certamẽ, dicentes cum Ber.

Heb. 12. B

super Can. Vtrunque mihi es domine Iesu, & speculum patiendi, & premium patienti, tu doces manus meas ad prælium, exemplo virtutis, tu coronas post victoriã

2. Tre. 2.

caput meum, nam non coronabitur nisi qui legitime certauerit: per præsentiam maiestatis 1. Mach. 2. Nunc ergo filij emulatores estote legis, & date animas uestras pro testamento patrum, & mementote operum patrum, quæ fecerunt in generationibus suis, & accipietis gloriam magnam, & nomen ęternum: Mathatias tempore persecutionis proposuit filiis suis ista uerba. Mathatias interprętatur donatus, & designat Dei filium Iesum Christum nobis datum, &c. Quære 288. a.

Psal. 11.

Argẽtum igne examinatum purgatum septuplum, Hoc dicitur de uiro in tribulatione probato. Egressus Sathã percussit Iob ulcere pessimo a planta pedis vsque ad verticem, qui testa saniem radebat iacens in sterquilinio, & sequitur. In omnibus his

C

Iob 1.

non peccauit Iob labiis suis, nec stultum aliquid contra Deum locutus est. Augu. quod lima ferro, quod fornax auro, quòd flagellum grano, hoc facit tribulatio uiro

Neæ. 3.

iusto: dicitur quòd Neemias ædificauit portas Ierusalem, quæ succensæ fuerant, & dicitur ibi, tertia porta erat porta uetus, per quam intelligitur patientia, & fortitudo martyrum, & sanctorum, quæ dicitur porta uetus, quia per patientiam in tribulationibus intrauerunt omnes sancti ueteris testamenti Abraam, Isaac, Iacob, & ipse

Heb. 9.

Christus, quia lapidati sunt, secti sunt, &c.

Matt. 21. Iud. 8. Can. 4.

Iudith 8. Memores esse debent, &c. Isti sunt clipei fortes, & infrangibiles, qui dependent ex turri Dauid, in Cant. 4. Quære de patientia in tribulationibus in tabula de fortitudine. Mansuetudo est scutum patientiæ. Mansuetudo est, quæ dura uerba sustinet, & dulcia respondet, quia uerbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos: Et mollis responsio frangit iram: Sicut

D

Eccle. 6. a Prou. 15. a

enim scutum, & antemurale duros ictus concipit, nec frangitur, sic mansuetudo, & patientia in castro animæ duros ictus iniuriarum, & tribulationum sustinet, nec

Murus. Patientia

frangitur, & castrum animæ custodit, & vasa uitrea, & frangibilia in re molli custodiuntur, & inuoluuntur. Sic uerbum mansuetudinis non permittit hominem labi, dum dura uerba sustinet, & mollia respondet. Isti sunt, qui possident terram intra se-

Matt. 5.

ipsos, quod non possident iracundi. Luc. 21. In patientia uestra possidebitis animas uestras, non sic iracundi, qui seipsos non possident, sed efficiuntur bestiæ. Thom. 3. Hæc enim habet pro certo: omnis qui colit te, quoniam uita eius si in probatione

E

fuerit, coronabitur. Sic probauit populum dominus, Iudic. 7. Quære 207. b. Iste modus probandi est dialecticus, inducit enim certitudinem, & fidem, vt patet in prędicta auctoritate Thobiæ, hic enim habet, &c. Iacobi 1. Beatus uir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam. Et iste modus probandi est demonstratiuus, quia procedit ex immediatis. Sicut enim obici est proxima causa, & immediata defectus, quem patitur luna, uel stella, ita probari per tribulationes in præsenti, & non deficere in eis est propositio immediata ad concludendum vitam æternam. Eccle. 31. Qui probatus est in illo, & perfectus inuentus est, & erit illi gloria æterna, Iob 23. Ipse scit uitam

Iob 23.

meam, & probauit me quasi aurum, quod per ignem transit, hoc dicit Iob exemplar patientiæ. Circa quod aduerte, quòd secundum quòd sunt quattuor genera disputationum, secũdum hoc sunt quattuor modi tentationum, siue probationum. Quædã

F

Disputatio.

disputatio est sophistica, quæ procedit ex his, quæ uidentur uera, sed habent falsitatem: quædam tẽtatiua, quę procedit ex eis, quæ uidentur respondenti fm propriam facultatem: quædam dialectica quæ procedit ex his, quæ hñt probabilitatem: quædã demonstratiua quæ procedit ex his, quæ hñt necessitatẽ. Probat aũt Diabolus modo so-

Probatio. Tẽtatio.

phistico, ut inducat in errorem, dñs aũt modo tẽtatiuo, ut incutiat ad timorem, modo dialectico, ut alliciat ad amorem, modo demonstratiuo, ut instituat in honorem. De primo dicitur 4. Regum 25. quòd Sophar probat tyrones de populo terræ, & dicitur

G Hie.52.ꝓ iste Sophar interpretat diuidens
Hierem. 52.f. vt patet in glo. ibidem. at hoc specialiter probat Diabolus, ut hominem per peccatum diuidat consortio fidelium, & a portione terræ uiuentium. De secundo Exod. 20. Vt probaret uos, uenit Deus, & vt terror illius esset in uobis, & non pereatis. Sicut enim tentator probat aliquem, vt tentatum reducat ad suam falsam opinionem, sic Deus probat hominem, ne ruat
Psal. 25.a ex elatione, quòd præsciebat dicens, Proba me domine, & tenta me, vre renes meos, & cor meum, sicut enim ignis super terram appositus comburit radices herbarum, ita quòd in illo loco non facile nascitur herba, ita ignis tentationis, & tribulationis positus super carnem. Comburit radices concupiscentiarum, ut in ea non de facili nascantur herbæ venenosæ lasciuiæ, & delectationis. De probatione dialectica, & demonstratiua quære in columna præcedente immediate. Quod au-
H tem additur in prædicta autoritate. Probauit me quasi aurum, &c. Est sciendum, quòd aurum ignitum habet puritatem in materia, claritatem in forma, ductilitatem in opere, grauitatem in pondere. In quibus quattuor designantur quæ per patientiam humanam formantur. In primo puritas cordis, ex qua Deo placeat, in secundo ueritas oris, ex qua proximum lucrifaciat, in tertio sanctitas in dilatatione boni operis ut in se proficiat. In quarto fir
Psal. 91.c. mitas in præsuris, ne deficiat. Psal. 91. Iustus vt palma florebit, &c. Hoc dicitur de uiro tribulationibus probato, quia palma insinuat patientiam in tribulationibus, & tentationibus, quia palma est arbor victoriæ, qua utebantur victores eo quòd palma non cedit ponderi, sed semper contra pondus insurgit, & in sursum nititur, si radices eius lapidib. opprimantur. Sicut dicit
I Arist. lib. 7. problematum, & Plutar. 7. lib. memorialium. Patientia autem uictoriam obtinet: unde in apocrifis Esdræ legitur de sanctis, quibus in signum victoriæ datæ sunt palmæ, sic, ego Esdras uidi in mõte Syon turbam magnam, quam numerare non potui, & omnes canticis laudabant dominum, & in medio eorum iuuenis. statura excelsus eminentior omnibus illis, & singulis eorum capitibus imponebat coronas, & magis exaltabatur. Ego autem miraculo tenebar tunc interrogabam angelum, & dixi, Qui sunt hi domine? Qui respondens dixit: Hi sunt qui mortalem tunicam deposuerunt, immortalem susceperunt, & confessi sunt nomen domini, modo coronantur, & accipiunt palmas, & ad Angelum dixi: Ille iuuenis quis est, qui K eis coronas imponit, & palmas in manus tradit? Qui respondens dixit mihi, Ipse est filius Dei, quem in seculo confessi sunt: Ego autem magnificare eos cœpi, qui fortiter pugnauerunt pro nomine domini. Et Apo. 7. Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat. Sequitur: Palmę in manibus eorum. Ecce quomodo patientiæ in tribulationibus debetur corona. Quia ut dicit Augu. Non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Cum probatus fuerit accipiet coronam uitæ.

De tentatione.

DIABOLVS designatur per serpẽtem qui callidè nobis insidiatur, & maxime calcaneo: Quia in fine uitæ magis nititur nos tentare, sed nos baculo crucis debemus conterere caput eius, Quia si quis morsus fuerit a serpente, intueatur serpentem æneum Christum in ligno pendentem, & continuo liberabitur tria uicia tentant nos, quæ designantur per tria genera serpentum. Occurrent tibi in deserto serpens flatu adurens, scorpio, & dipsas. Quæ L rae 4.a.8.b.58.a.126.b. Fornax Babilonica succensa napta, stupa, pice, malleolis, designat uniuersalem tentationem immunditiæ, auariciæ, superbiæ, uanægloriæ a quibus liberamur per Angelum, per gratiam Christi. Quære 48.a.51.b.98.a.b. per totum. Irruente spiritu domini in Samsonem leonem confregit, uincula rupit, Philisteos interfecit, in quo notatur multiplex modus tentationis, & modus uincendi, Quære 99. a. b. Oratio summæ ualet contra tentationem, Sic pugnando Moyses uicit Amalech, sic Iudith Holofernem, sic Moyses fugauit ranas, & per tentationem omnes sancti coronati sunt. Quę M re 127.a. in Exo. 127. b. in Iudith. Semper dimittit nobis Deus radices tentationum ad nostram exercitationem, sicut Iebusęus remansit cum filiis Israel, Quęre 128. a. De triplici tentatione mundi carnis Dæmonis 131.a. quattuor uenti, qui pugnant in medio mari huius mundi. Sunt quattuor genera tentationum, unde debemus clamare ad dominum, Domine salua nos perimus. Iesus eiicit Dęmonium tentationis a eorde: quia hoc genus Dęmoniorum, id est tentationum non eiicitur, nisi in oratione, & ieiunio, quod figuratum fuit, quia spiritus malus eiiciebatur a Saule, qñ Dauid tangebat citharam, quod figurat orationem deuotam. Quære 139.b. 173.a.

Vide de bello spirituali. 25 206. de peccato. 47.

Vide cap. 14.49.57. 60.71.92.

Quomodo

A Quomodo diabolus latenter nos tentat, Quære 146.a. quomodo Diabolus nos tentat per carnem, & quomodo est ei resistẽdũ. 175. b. b. Diabolus magis impugnat religiosos q̃ alios, & de diuersis modis quibus nos impugnat, & tẽtat. Quęre 187.b. Tẽtatio, qua Christus tentatus fuit a Diabolo in deserto, est exẽplum omnis tentationis, & exemplum uictorię cuiuslibet tentationis. Quære 187.b. Inundantia tentationis submergit nauẽ nisi Deus eam liberet, quęre 194.b. in Iob. de impetu tẽtationis, & de modo uincendi eam in Samsone, qui leonem confregit, uincula rupit, Philistæos interfecit, quære 187.b. 201.a. de uarijs modis tentationũ, & uictoria earũ. 195.a de utilitate tentationis, & quòd alio modo, & alio fine probat Deus alio modo, & fine Diabolus, & de multiplici modo ꝓbationis. 141. b. Iud. 5. Stellæ manẽtes ĩ ordine, & cursu suo
Oratio. aduersus Sisarã pugnauerunt. Sisara interpretatur excludẽs gaudiũ, significans, Diabolũ,
Diabolus C qui exclusus est a gaudio paradisi, & hos nititur continuè excludere. Bernardus Ecce non dormitabit neque dormiet, qui custodit Israel. Et quare? Quia non dormitat, neq; dormit
1.Pet.5.b. qui impugnat Israel: Quia aduersarius uester Diabolus tãquàm leo rugiens circuit querẽs quem deuoret. Non enim desinit hostis antiquus ubique deceptionis laqueos protendere, ut dicit Leo in sermone de Circuncisione Contra istum debent pugnare stellæ, ut habeant in natura puritatem per nitorem con-
Religio. scientiæ: in aspectu claritatem, per odorem famæ: in situ altitudinẽ, ꝑ terrenorũ abdicationẽ, in effectu uirtuositatẽ, ꝑ deuotã orationẽ: & ut uincant debent manere in ordine, & cursu suo, in ordine manent per plenam obseruantiam professionis, in cursu per exercita-
Tentatio tionem continuam actionis. Diabolus nos
Pugna. tentat, nos impugnat, quattuor modis, sicut
Diabolus aspis, basiliscus, leo, draco. Aspis nocet mor-
B su, Basiliscus uisu, Draco flatu, Leo terret tu
Psal.57.a. gitu. Pugnat ergo ut aspis, mordendo per mẽtis duriciam, unde aspis obturat aurem, ne audiat uocem incantantium, sed uincitur cũ sancti Angeli monent, & inducunt nos ad obediẽtiam. Pugnat ut basiliscus, per inuidiã, sed expugnatur per charitatẽ fraternam, unde 1. Corint. 15. se dicit Paulus pugnasse aduersus bestias ephesi. Bestia enim quasi uasta inuidia est, quę aliorum bona deuastat, & corrodit. Pugnat ut draco, per auaritiam, unde etiam draco absconditur in arena, sed expugnatur per eleemosynam: Pugnat ut leo, fortis per iracundiam, & superbiam, sed uincitur per patientiam, & orationem deuotam. Iud. 8. Memores estote Moys. serui Domini, qui Amalech confidentem in uirtute sua nõ ferro pugnando, sed precibus sanctis orando deiecit, sic prostrati erunt uniuersi hostes D Israel, si perseueraueritis in hoc opere, quod cæpistis. Quia nobile genus uincendi est pa- Pugna. tientia, uincit qui patitur, si uis uincere, disce pati. Sic enim Exod. 17. Moys. expugnauit Amalech per patientiam, & orationem. Habens virgam Dei in manu sua. Quære 10.a.27.b.43.a. De istis quattuor tẽtationib°. dicitur: Super aspidem, & basiliscum ambu- Psal.90.c. labis, & conculcabis leonem, & draconem. primi Regum 17. Golias uenit contra Dauid cum hasta, & galea, & scuto, sed præualuit Dauid, & interfecit, in funda, & lapide, in nomine Domini. Quære 39. b. 88. b. Eccle. 2. Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iusticia, & timore, & præpara animãm tuam ad tentationem. Vnde legimus de quodam, quòd quando tentabatur de muliere, semper habebat in imaginatione quòd sub corio faciei mulieris esset serpens, qui in specie E mulieris decipiebat, & sic tentationem uincebat.

Et quòd cor nostrum est quasi castrum in medio inimicorum positum, quòd ab inimicis continue machinis impugnatur: nam erigit Caro, machinam immunditiæ, & proijcit gulositates, uoluptates, &c. Mundus, machinam auaritiæ, & fundibulatur aurum, possessiones. Diabolus, machinam superbiæ, & proijcit honores dignitates: ideó miles Christi debet pugnare potenter carnem affligendo, cunctis delectationibus uiriliter resistendo, ostia sensuum diligenter claudendo, & custodiendo, potenter mundana contẽnendo, uanitates, uoluptates, uilitates, abijciendo, prudenter diabolum fugiendo, & eius tentationibus resistendo, quia non coronabitur nisi qui sic legitime certauerit.

Estote ergo fortes in bello, & pugnate con- F tra cum antiquo serpente. Baruc. 3. Quid est Israel quoniam in medio inimicorum es. Et quia sic obsidetur cor nostrum ex omni parte, & castrum est ualde debile, cum omni diligentia est seruandum. Proue. 4. Omni custodia serua cor tuum, quia ab ipso uita procedit: & portæ sensuum debent semper claudi, ne intret mors per fenestras uestras. Bernardus: Ecce non dormitabit neque dor- Hier.9.f. miet qui impugnat Israel. Quære in tabula de custodia sensuum. Itaque simus parati ad resistendum quantum aduersarij ad impugnandum, ut in isto castro positus non uaces ocio somnolentiæ, aut delitijs, sed parum bibas & comedas per sobrietatẽ: Quia Oseæ. 4. Fornicatio, & ebrietas aufert cor. Continuè uigiles per circumspectionem, Eccl. 21.

G Cor fatui quasi uas fractum omnem sapientiam non tenebit. Non ergo docet obsessum uacare delitijs, sed uigilare per solicitudi-
1. Pet. 5. b. nem: Quia aduersarius tanquàm leo circuit quærens quem deuoret, raro egrediaris de castro, quia non nisi in necessitate, & cum timore, & cito regrediaris, non te nimis exponas
Gen. 84. a ad exteriora, quia corrupta est Dina, sed reuertere ad conscientiam & ibi latita, ut lepusculus in antro. Si fuerit obsessum in angustiã, & secundũ ueritatem obsessi timeant, cantent super muros quasi non timeant hostes, & sint in læticia: Quia si caro in pœnitentia affligitur spiritus inde delectatur. Si periculũ in obsidione īminet, mittantur nuncij ad regem, a quo tenetur castrum, & ad amicos, & hoc per orationem ad sanctos, quia retineantur in castro homines defensabiles, scilicet uiriles cogitationes. Emittantur mulieres, affectiones molles, & carnales, & pueri. i. affectiones tertenorum. Nam pueri plus
H diligunt pomum, quàm domum. Et auari de narium, quàm Deum, uel cœlum. 1. Reg. 11. Naas Amonites obsedit uiros Iabes Galaad, & cum obsessi essent, & petiuissent ab eo fœdus, noluit eos habere fœderatos, nisi eruisset dextros oculos omniũ, qui miserunt nuncios ad Saul, & auditis nuncijs, fleuit omnis populus, & irruit Saul super eos, qui tenebant obsidionem illam, & interfecit eos. Reliqui uero dispersi sunt, ut non relinquerentur duo pariter. Naas qui interpretatur serpens, est Diabolus obsidens animam tentando, quæ fatigata diffidit, quòd possit resistere, & vult quasi pacem facere per cõsensum peccati, & se reddere, sed ille vult ei amorem diuinum auferre, aut forte cognitionem, quæ regit, & dirigit totum corpus, sed aduertens anima damnum peccati resumptis uiribus sollicitat orationibus Christum, & sanctos,
I qui compatientes ei, mittunt adiutorium, & liberationem. Sed aliqui disparguntur, & nõ sunt interfecti a Saul, hoc est quòd in anima post uictoriam tentationis, relinquit aliquas tentationes ad exercitium ne torpeat, & assecuretur in uia: Grauissima enim tentatio secundum Augu. est non tentari. Diabolus circ-
Castrum. Pugna. Religio. cuit castrum animæ nostræ, ut uideat ex qua parte debilius est, & per illam tentando impugnet, & ideo ex illa parte muniendum est. Si autem castrum nostrum fuerit bene fundatum, in fide bene parietibus fultum in spe, bene cementatum feruenti Dei dilectione pa-
Matt. 7. d. rum timebit machinam tentationis, Dicitur de uiro sapienti qui ædificauit domum suam supra petram, quæ est Christus: Descendit pluuia, tentatio carnis, uenerũt flumina, tentatio mundi, flauerunt uenti, suggestio Diaboli, irruerunt in illam, & non cecidit, quia K fundata erat supra petrã. Sed domus uiri stulti fundata super arenam, sic tentata decidit, ut ibidem dicitur. Exemplum de domo, quæ cecidit super filios Iob, qui uacabant epulis, & carnalitatibus. Diabolus inuidens beato Benedicto suggessit monachis, ut propinarent ei uenenum in calice uitreo, quia malitiæ eorum se opponebat. Sed ad signum cru- Crux.
cis uas fractum fuit, & uenenum effusum. Similiter Florentino presbytero mittenti ei panem uenenosum uir sanctus præsciuit, & præcepit coruo, ut panem ad talem locum defer-
ret ubi a nullo inueniri posset. Et nota pro- Gene. 3. a.
cessum tentationis Diaboli in processu serpentis, quando tentauit primos parentes: eritis, ait sicut dij: quia semper sub specie mellis propinat fel. Sic Iael dedit potum lactis Sisaræ, & postea infixit clauum mortis in eius capite. Can. 2. Capite uobis uulpes paruulas, quæ demoliuntur uineas, nam uinea nostra L floruit. Vulpes paruulæ sunt motus ueniales, Vulpis.
uel subtiles astutię Diaboli, quas preuidet anima perfecta diligenter, quia demoliuntur animas deuotas, quando florent sanctis propositis, & meditationibus: Vnde quando A-
braam offerebat sacrificium abigebat musCas cum diligentia, quæ designant peccata Gen. 15.
uenialia, & maculant sacrificium animæ deuotę. Cum tetigisset mulier Iesum, cõfestim Mar. 5.
siccatus est sanguis eius, & sentijt corpore, quia sanata est: Quia anima mollis, & effęmi Voluptas Dilecta.
nata, quæ non cessat fluere sanguinẽ per pec Caro.
cati dilectionem tangit Iesum memorando Christum crucifixum, & sentiendo in seipsã acerbitatem passionis per experimẽtum subtrahit sibi uoluntatem illicitam, & sic curatur eius peccatum, & sanguis sanguinem tangit, & curat dum sanguis Christi sanguinem peccati sistere facit, Illi qui sunt læsi ab igne solent remedium quærere accedendo M ad ignem, & fortiter calefaciendo partem læsam, ut qui grauem intulerat dolorem inferendo, grauiorem temperet ardorem, quia remediũ singulare est tentationis carnis, ignire, & exercere cor suum in meditationibus, & affectionibus charitatis. Quia introductio
unius oppositi est fuga alterius. Luc. 2. Pasto- Luc. 2.
res erant custodientes uigilias noctis super gregem suum. Quilibet enim est pastor, & gubernator sui, & debet custodire uigilias noctis huius uitæ tenebrosæ, suum gregem scilicet affectionum cogitationum, locutionum, actionum. hic habemus exemplum de uigilia passeris. Vigilaui & factus sum si- Passer.
cut passer solitarius in tecto. Passer enim Ps. 101. b.
uolatile paruum, quòd tenerrime pullos diligit, & in foraminibus petræ ne capiatur

ab

A ab accipitre nidum facit. Vigilare non cessat, quicquid deglutit, cito digerit, quia uẽter eius nullum habet diuerticulum, in quo recipiat cibum. Vnde cibus ille corpus nõ impinguat; sed sustentat, & confortat, quia uir iustus, &
1. Pet. 5. prudens uigilat, & custodit seipsum diligẽter contra insidias Diaboli. Sobrij ait estote, & uigilate, &c. se paruum, & abiectũ reputat proximos amat, Dæmonem formidat. Vigilat ut nihil superfluum, & alienum retineat; sed resti-
Vigilare. tuat. Vtitur temporalibus nõ ad uoluptatem; sed ad necessitatẽ. De tali uigilia, ad sui custo diã habemus exemplum in gruibus, qui alternatim uigilant pro se inuicem habentes sollicitudinem, disponunt uigiles de nocte explo-
Vigilare. rant aliæ ex qua parte tententur insidiæ. Præcedit una alias, & per uices suscipiunt uigilias. Estote prudentes, & uigilate in orationibus, &c. Hoc dicitur contra insidias Diaboli, quære in tabula expositionem istius autoritatis. Diabolus facit sicut vulpis, quæ fingit se
B mortuam, & ponit se in medio auium, donec Insidiæ. Diabolus capiat, quàm intendit, sic Sathanas transfigu-
2. Cor. 11. c. rans se in Angelum lucis, uiros perfectos contra quos astutius pugnat nititur decipere. Et est exemplum Polipedis, de quo dicit Basilius in Hexameron, &c. Quære 117.

Cum Petrus cępisset mergi clamauit, Dñe
Mat. 14. d saluum me fac. Sic nos clamare debemus in tẽ Auxiliũ Christi.
tationibus Esa. 2. Ingredere in petrã abscõde- Esa. 2. c.
re in fossa humo. Si tentatus es de concupiscẽ- Tentatio
tia carnis, uide passionis acerbitatem. Si de cõcupiscentia oculorum, vide Christi paupertatẽ, si de superbia uitæ, uide passionis humilitatem, & sic ingredere in fossam humi. Et sicut
Refugiũ. columba in petra a rapacitate auiũ, ita habe- Passio. Crux.
bis in Christi passione, & eius uulneribus refugium. Latus. n. suum apertum est, ut ibi habites secure, sicut sub pallio, mater abscõdit pue-
Ps. 103. c. rum, quãdo timet. Petra refugium herinacijs, C idest, Christi passio pœnitentibus, & tentatis, sicut aspicientes ad serpentem æneum cura-
Nu. 21. c. bantur a morsibus serpentis. Fugite de medio Babilonis, ut saluet unusquisq; animam suã. Quia fugere debemus carnis delicias, mundi diuitias, hostis fallacias. Tho. 1. Cum omnes irent ad uitulos aureos quos Hieroboã fecit, hic solus fugit consortia omnium, & pergebat ad Hierusalem in templum, nihil est. n. quod tantum ualet ad effugiendum Diaboli tentationem, sicut recurrere ad Dominum per orationem, in qua quædam securitas obtinendi insigitur maxime cũ procedit, uel ex inno-
Oratio. centia, uel ex condigna pęnitentia. Hoc est qñ flenda non commisit, uel commissa dignè defleuit, aut si nũquàm est contra Diabolũ uera necessitas, nunq; deesset orãdi necessitas. Ideo ait saluator. Vigilate omni tempore orantes. Sunt autem fugiendæ fallaciæ Diaboli in tribus, quæ sunt elatio cordis, detractio oris, si- D
mulatio operis. Ceruus masculus cum impin- Luc. 11. g.
guatur latet, ne propter pinguedinem homines eum uenentur. Eiectis etiam cornibus latent cerui in die, & nocte pascuntur donec in eis cornua renouantur, sic uiri sancti latent Sancti.
cum deuotionem suã occultant, & se in Christo recreant, & occulte bona, sua multiplicãt Quia depredari desiderant, qui thesaurum publice in uia portant. Iob 10. Visitatio tua custodiuit spiritum meum. Hæc uisitatio diuina Visitati
fit per immissionem infirmitatum, & tribulationum, quæ si corpus exponunt spiritum a te Custodia.
lis, & sagittis Diaboli tutè custodiunt, sicut serpens exponit totum corpus, ut caput custodiat. Vnde ait Apostolus. Libenter glori-
2. Cor. 12. b. abor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me uirtus Christi. Deus probat charitatem iuxta illud. Proba me Dñe, & tenta me. Quære
Psal. 25. a 133. b. Sicut piscator ponit escam sub hamo, E ut piscem capiat, sic Diabolus ponit delecta- Decipit.
tionem super uenenum peccati, ut animam al Delectatio.
liciat, & attrahat, scilicet diuitias, delitias, honores, pompas. Hinc est, q̃ tribus modis attra Diabolus
hit Diabolus homines in hamo carnalitatis, & delitiarum. Vbi esca delectationis extra prętẽditur, & intus latet pęnalitatis ferrum, ut in sagena cupiditatis, cui omnes student a minimo usque ad maximũ, in reti elationis, & uanitatis, q̃ ad capiendas aues in area est expansum. Can. 4. Quam pulchra es amica mea, ocu-
li tui columbarum. Columbæ. n. residentiuxta Can. 4. a.
fluenta plenissima, in quibus uident umbras obiectas accipitrum, & aliarum auium rapacium. Sic anima deuota uirtutibus pulchra in Custodia
sacris scripturis, & eius exẽplis uider, quomodo debet fugere mundi carnis, & diaboli tentationes. Nam ex scripturis patet, qũo Salomon cęcidit per diuitias, & delicias, Absalon per superbiam. Samson per mulierẽ, & sic de alijs. 1. F
Reg. 17. Tulit Dauid baculũ, quem semper habebat in manibus, & elegit sibi quinque limpidissimos lapides. Quære 88. b. Tho. Pars iecoris posita sup prunas exterminat oẽ genus dęmoniorũ. Quęre 64. a. Quomodo fel piscis Thobię illuminat oculos, quia amaritudo passionis Christi nos illuminat ad uidendũ periculũ tentationis. Hinc ait Iob. Collirio inũge oculos tuos, ut uideas. Quære 41. b. 63. b. sicut Madianitę ornauerunt filias suas. Num. 25. ut Israel deciperent, sic Diabolus rerum cõcupiscibilium, & maximè pręteritarum delectationum, imagines oculis mentis obijcit, ut mens in earum delectatione, & consensu turpiter prosternatur; sed mira pręsumptio eius, qui coram omni multitudine ad scortum Madianitis intrauit, & non minus mirabilis eius,

G qui inter desideria æternorum, & suspiria lachrymarum præteritarum. Fantasias, & delectationes per delectationē respicit, & in eis cō sentit. Ephe. 6. Nō est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinem, sed aduersus rectores tenebrarum harum. Et ideo summè sunt
Nu. 21. c. Diaboli astutiæ præcauendæ. Num. 21. Fecit Moyses serpentē æneum pro signo, quem percussi intuentes sanabātur, uulnerati enim occulta Diaboli tentatione, inspiciāt Christum in cruce pendentem per cōpassionem, & mu-
Tentatio tationem, & plenam inuenient sanitatem: Nā si tentatur de honoribus, inueniet mortem uilissimam, si de delitijs, mortem acerbissimam, si de diuitijs, nuditatem pauperrimā, & sic triū phabit de Nichanore, hoc est de Diabolo passionis uirtute, & fide. 2. Macha. 15. Suspenderūt caput Nichanoris in summa arce, ut esset
Esa. 7. b. euidens signum, & manifestū auxiliū Dei. Propter hoc dicebat Acham. Quod peteret signū
H liberationis suæ, & victoriæ ab hostibus suis. Pete tibi signum a Dño Deo tuo: tutum non est enim sine hoc signo bellare, ꝙ facit militē Christi uisibilem per patientiam, quę nullis aduersis succumbit, & inuisibilem ſm humilitatē, quæ lucē huius mundi contemnit. Diabolus sēper de uno uicio trahit ad aliud, ipse. n. leo & draco est. Leo uiolētus per audaciā, Dracho uirulentus per astutiam, & quia leo despōsat sibi malitiam, Draco hipocrisim. In cuius
1. Macha. 14. figura Nichanor rogat Iudam uxorem ducere, filios procreare, & nuptias facere, quia nititur decipere per hipocrisim, q̄ est in eis, qui confitentur se nosce Deum, factis autē negāt, cū in eis amor sit propriæ laudis, & terrenæ dignitatis, & cum hipocrisis Diabolo desponsatur, affert illa in dotem, conscientiam uacuā, ille in donationem propter nuptias, uanā glo
Gloria uana. riā. Vacua conscientia est in duobus, quæ sunt inanis expectatio, & inanis excęcatio. Vana
I gloria in duobus, quæ sunt leuis exaltatio, breuis exultatio, inanis expectatio reddit conscietiam inflatam, sine intrinseca re, inanis excæ-
Hipocrita. catio tenebrosā sine intrinseca luce. Expectāt. n. hipocritæ, ut laudentur, ut honorentur; sed inaniter. Quia sæpe hoc non consequuntur. Gē. 27. Tedet me uitę meę propter filias Heth. Si acceperit Iacob uxorem de stirpe huius terræ nolo uiuere. Heth interpretatur uita, & pauor, hipocrisim significans, qui prætendunt extrinsecus. Vnde uiuere uidentur, & habent intrinsecus, unde debēt timere, habent enim supercilia demissa tumentes, & habent palpebras turpes, faciē exterminatā, & pallore suffusam. Labia iugiter quasi sub silentio habent ruminantia, exterius induti uestimentis ouium, cum interius lateant, aut dolosæ uulpes, aut lupi rapaces. Talibus non coniungi-

K tur simplex Iacob, sed pilosus Esau: & conuiuio nuptiali, superstitiosam mensam ornant panibus Pharisęorum fermentatis. Salsa, compunctio uirium animæ, non insciphis argenteis de scoria fabrefactis, maceratio carnis coquinam instruit, ieiunium carnes macilentas apponit, sonant ibi blanda cantica adulatorum, cum quibusdam discordantijs detractorum, fictæ uigiliæ, lectum sternunt modico stramine sparso, & sacco, uel cilicio subiecto, & sic ex dracone uirulento, & hipocrisi detestabili, procreantur filij adulteri, & illegitimi, & replentur loca sanctorum filijs alienis, qui uolunt ad honores promoueri, & uocari sācti ac spirituales, eo ꝙ sunt in cucculla candida tanquā uestimentis ouiū, similes sepulchris dealbatis. Deut. 32. Fel draconum uinum eorum, & uenenum aspidum insanabile. Bern. Diabolus ingredientibus proponit mel sophisticum, progredientibus fel, & acetum, egredientibus execrabile uenenum aspi-
L dum, sitientibus absinthium, huius mundi sequi nauftragiū, Vitæ labentis pati infortuniū. Nota ergo quòd dicit uenenum aspidū, est. n. Aspis. quoddam genus aspidis, ꝙ somno necat, sicut patuit in Cleopatra, quæ aspides mammillis apponit, & sic somno morte soluta est. Sic de- Delectatio.
lectatio carnalis perimit animam dum aufert ei animæ sanctitatem, ideo Ezech. 44. Nō bibet uinum omnis sacerdos, quando ingressurus est atrium interius. Eccl. 31. Amaritudo animæ uinum multum potatum. Mat. 13. Simile factum est regnum cœlorum homini, qui seminauit bonum semen in agro suo, cū autem dormirent homines, uenit inimicus eius, & superseminauit zizaniam. Homo istæ Christus, ager ecclesia, religio, conscientia. Semen uirtutes, dona, merita. Inimicus Dia- Religio. Conscientia.
bolus, qui superseminauit uicia, quære 82. Deuter. 28. Sementem multam iacies in terram, & modicā frugē congregabis, quia locu M
stę deuorabunt omnia, hoc est Dæmones, qui Diabolus
aut uana gloria, aut negligentia, aut impœnitentia, deuorare nituntur omnia nostra bona, & merita. Iudith Post ieiunium amputauit caput Holofernis, idest suggestionem Iud. 13.
diabolicæ tentationis. Quære 106. b. Ieiunio Madianitę, id est Dæmones superantur, & cythara Dauid malignus spiritus expellitur. Quære 106. b. Exo. 9. Grando Ægypti læsit primitiua, & serotina, quia ictus diabolicæ ten- Tentatio
tationis lædit in principio boni operis, & in fine, iuuenes, & senes, nouicios, professos. In quadragesima, & in statu pœnitentiæ maxime Diabolus tentat animam, quia uidet eam a se recedere, ideo nititur eam modis omnibus retinere, sic Laban persequitur Iacob re- Gen. 31.
cedentem, Pharao filios Israel recedentes, Exo. 14.

Gabao-

A Gabaonitæ confederati filijs Israel statim impugnantur a quinque regibus scilicet, quin-
Sensus. que corporis sensibus, & Salomon accepta sa-
Iosue 10. pientia statim impetitur a meretricibus, idest,
3. Reg. 3. a lubricis, & carnalibus cogitationibus, & So-
3. Reg. 11. domitę, idest, cogitationes immundæ pulsant
Gen. 19. ad ostium Loth, postquàm in hospitio suo Angelos recepit. Et Mat. 9. Diabolus dęmonia cum ante eius curationem multum decerpēs ab eo exijt. Diabolus enim allidebat eum, spumabat, stridebat dentibus, arescebat, frequenter eum in aquam, & in ignem mittebat, quia allidit Diabolus cor peccatoris per auaritiam, spumare facit per luxuriam, stridere dentibus per iram, arescere per accidiam, dum nūc ad uersis confundit, nunc prosperis blanditur, & ad peccandum allicit, quòd significat ista ue-
Matth. 4. xatio dęmoniaci. Diabolus tentauit Chri-
Gula. stum, primo de gula, quia nisi prius gula refrenetur frustra contra alia uitia laboratur.
B Sic tentati sunt filij Israel in deserto de cibis, Ægypti, quando in mentem ueniebant eis olle carnium, cepę, & allia, & nō erat eis aquę
Num. 11. copia. Concupierunt concupiscentiam in de-
Psal. 105. serto, & tentauerunt Deum in inaquoso. Quæ
Tentatio re de hoc 102. a. a. Secunda tentatio fuit de uana gloria, & iactantia. Quære 17. a. Tertia tentatio fuit de auaritia: hęc omnia tibi dabo, &c. Sic Amalech, qui interpretatur lingens sanguinem, impugnauit Israel, & tenta-
Exod. 17. uit. Cupidi qui sanguinem pauperum bibunt.
Tentatio Quarta tentatio fuit de ignorantia, cum An-
2. Cor. 11. gelus Sathanæ transfigurauit se in Angelum lucis. Hoc est, quia prætendit, & offert animæ malum sub boni specie palliatū, fel sub mel le, quòd non fuit in Christo, qui non assumpsit ignorantiam, vnde sub specie boni decipi a malo non potuit. Hæc quadruplex tentatio
Ps. 90. figuratur in Psal. 90. A sagitta uolante in die, a negotio perambulante in tenebris, ab in-
C cursu, & dæmonio meridiano. Et præmit-
Tentatio titur non timebis a timore nocturno, per ti-
Tribulatio. morem nocturnum, intelligi possunt molestiæ corporalium tribulationum, cuiusmodi solent fieri in his, qui assueti delitijs, & uoluptatibus, quando conuertuntur ad Deum, & ad statum pœnitentiæ, & religionis, quibus caro a principio cōtradicit, quia tribulationes, quæ designantur per noctes, quas experta est me-
1. Cor. 10 tuit. Ideo 1. Cor. 10. Fidelis Deus, qui non patitur uos tentari ultra id, quòd potestis, sed facit cum tentatione prouentum, ut possitis sustinere. Secunda tentatio est, sagitta uolans, superbia leuiter transiens, sed non leuiter uulnerans. Sagitta enim uolans leuiter trāsit, & grauе uulnus infligit, hoc est superbia, quæ cito
Superbia. interficit, ut patet in lucifero, & sequacibus. Et quia nobis quodammodo ingenita est ex inobedientia parentum primorum, debemus humiliari, & non efferri. Eccl. 37. Fili in uita tua tenta animam tuam, & si fuerit nequā, D
ne des illi potestatem. Et quia superbia ten- Eccle. 37.
tat in prosperitate, ideo dicitur sagitta uolans in die, scilicet prosperitatis, & honoris. Tertia tentatio est negocium perambulans in tenebris, hoc est auaritia in cordibus excæcatis. Hac tentatione tentatus est Ananias. Cur ten Act. 5.
tauit Sathanas cor tuum mentiri spiritui sancto, & defraudare de pretio agri? Auari enim negocijs sæcularibus inuoluti excæcantur fluenti cupiditate, sicut Thobias, stercoribus calidis hirundinum, qui ambulant in tenebris, hoc est in occultis fallacijs: unde Ber- Bernard.
nardus: Auaritia est radix omnium malorum, secretum uirus, pestis occulta, mater hypocrisis, liuoris parens, criminum fomes, uirtutū erugo, tinea sanctitatis. Quarta tentatio est, Dæmonium meridianum. Cum enim homo ad bonum currit, & quasi ad lucem errat, & in
E feruore spiritus sancti quasi in calore meridiei est, Diabolus tunc malū sub specie boni palliat, & Angelus Sathanæ in Angelum lucis se transfigurat. Et ista est tentatio com- 2. Cor. 11.
munis, quia nō potest inueniri in tribus prædictis, aliquando enim transfigurat se occultando malum sub specie boni tēporalis, ut quando dicit. Tu es bonus episcopus, uel huiusmodi. Offert enim omnia regna mundi, & dicit Matt. 4.
ei. Hæc omnia tibi dabo, &c. Aliquando sub specie boni naturalis, ut quando suggerit mollitiem sub specie naturę sustentandæ. Dic ut lapides isti panes fiant. Aliquando sub specie boni gratuiti, ut quando suggerit arctiorem pœnitentiam, ut subito subuertat. Mitte te deorsum, id est inclina te ad arctiorem statum, quia Angelis suis mandauit de te, id est Deus proteget te, sic tentauerunt Iudęi Iesum quasi ignorātem sub specie boni, cognita Iesus nequicia eorū ait. Quid me tētatis hypocrite? Quære de tētatione. 185. 186. b. F

Iob. 30. Nocte os meū perforat doloribus, & qui me comedunt, non dormiunt, in multitudine eorū cōsumitur uestimētū meū, & quasi capitio tunicæ succinxerūt me. Certū est ſm historiā, ꝙ corpus eius scatebat uermibus, ex quorū multitudine impediebatur ei somnus. Sed in hoc significantur tētationes carnis, quę sp nos impetunt, & cōsumūt, & ne cōfiteamur impediūt, quia capitio tunicę collū astringūt, uel ne clamemus ad Deū per orationē, uel ne proximo faciamus affectū. Iob. 13. Quasi putredo cōsumendus sū a tinea. Glo. carnis corruptione cōterēdus, & quasi uestimētū, qd̄ comeditur a tinea, quia sicut uestimētū de ipsa exorta tinea comedit, ita homo in semetipso hēt putredinē, in quā resoluitur, & spiritualiter ēt homo hēt in se, unde tentetur. Sed hoc notabile est ꝙ tinea sine sonitu perforat, sic quādoq;

G tentationum nostrarum uulnera non cognoscimus, nisi postq̃ ab eis confessi fuerimus. Di
Matt. 14. xit Iesus Petro. Modice fidei quære dubitasti? Quia in omni tentatione per deuotam oratio
Christũ. nem debemus ad Christum recurrere ut ad Dominum confidentur.

Apoc. 12. Visum est aliud signum in cęlo. i.
Apo. 12.a in ecclesia. Et ecce draco magnus malitia, & rufus astutia, habens capita septem. Septem. scilicet peccata principalia, & cauda eius trahebat tertiam partem stellarum, quia de omni statu tẽtat de illis uitijs. Amalech, idest, diabolus uincitur, quàmdiu Moy. stat in monte habens uirgam Dei in manu. Quære 10.a.26. b. Dauid tangendo cytharam, idest, per oratio nem deuotam fugabat malignum spiritum a Saule. Quære 139.b. Lucæ 10. Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Hierico, & incidit in latrones. Quia postquàm homo descẽdit a statu innocentię ad statum pręsentis mi-
H seriæ; vix potest euadere astucias latronum scilicet Dæmonum, qui nobis ubique insidiantur. Et si homo in statu innocentiæ non fuit securus ab astucia Diabolica, quin ab eo tentaretur, & uinceretur, quis in hac miseria potest esse securus, quin ab ipso tentetur, & quin ab ipso uincatur, seducatur? Ventus uehemẽs ueniens a regione deserti, idest, a Diabolo designat diabolicam tentationem uehemẽtem, quæ interficit filios. Iob in conuiuio, quia tentatio diaboli maxime præualet illis, qui uacãt epulis, & delitijs, & carnalitatibus. 2. Reg. 4. Dicitur, quòd duo latrones abstulerunt caput Isboset quando ostiaria, quæ purgabat triticum obdormiuit in feruore diei, quia quando ratio, quæ debet purgare agrum conscientiæ obdormit in fernore tentationis, tunc duo latrones caro, & mundus furtim intrant, & inducendo uoluntatem ad consensum auferunt
Iudic. 7. gratiam, per quam anima uiuit. Gedeon uo-
I lens impugnare Madian, id est, Diabolum, qui interpretatur contradicens, confregit hidrias per abstinentiam, cecinit buccina per orationem deuotam, tenens lampades bonorum operum in manu per ædificationem claram, & sic obtinetur de tentatione diaboli uictoria.

Ps. 103. c. Dan. 7. Quattuor uenti pugnabant in medio mari, &c. Mare mundus. Hoc mare magnum, & spaciosum manibus. Fluctuat quadruplici uento agitatũ iuxta illud. 1. Ioan. 2. omne quod, &c. Nam diabolus flat uento superbiæ, quasi ab Aquilone, mundus uento auaritiæ, & concupiscentiæ, caro immunditiæ, malus homo inuidiæ, Ex quibus fluctuat totus mundus. Sed discipulis timentibus in his fluctibus, imperat Christus uentis, & ma-
Iud. 6. ri, & fit magna tranquilitas in mari, quia si ad Christum per orationem recurramus, statim cessat omnis tentatio. Delbora sedebat K sub palma quę nomine illius uocabatur, solet quæri quies sub arboribus propter umbræ refrigerium, quod est animæ tentatæ necessariũ, quæ patitur æstus tentationum, & inflammationes diuersorum desideriorum, in quo docetur anima tentationibus fatigata ad umbrã, palmæ, idest, crucis currere: pœnitentiam agat, & caput affligat ad modum passionis Dominicæ sub umbra illius franguntur æstus uitiorum, & refrigeratur incendium libidinis, & datur prandium spirituale consolationis, ut possit dicere. Sub umbra illius, quẽ Can. 2.
desiderabam, sedi, & fructus, eius dulces, gutturi meo. Esau osculatus est Iacob, &c. Quia Gen. 33.
quando Diabolus non potest nos decipere, per prospera, quod significat osculum fraudulentum decipit. Statim debemus resistere tẽtationi antequàm mordeat, quia figuratum est in Genes. 5. Dicitur de muliere, ipsa conte-
L ret caput tuum. Caput serpentis est prima sug gestio peccati, quod a muliere, idest, a ratione, uel conscientia bonis operibus fœcunda est conterendum ne dormiente ancilla ostiaria ingrediantur duo latrones, & Isboset in ingui ne percutiatur, & moriatur 2. Reg. 4. Nota hi- 2. Reg. 4.
storiã. Regna interpretatur exultatio in istis, & significat, filij sunt motus ad peccandum, qui sopita ratione, & non aduertente periculum intrant, & interficiunt Isboset, id est uirum confusionis, id est peccatorem. Quia ergo mundus, caro, Dæmonia, diuersa mouent prælia, necesse est, ut non dormiat, neque dor- Psal. 102.
mitet, qui custodit Israel, quia non dormitat, neque dormit, qui impugnat Israel. Qui ergo uult regnare cũ Dauid, necesse est, ut prius uincat ursũ, idest carnales delectationes, quia ursus diligit dulcia, & leonem, idest, mundi tentationem, & Goliam id est Diabolum siue 1. Thi. 2.
superbiam, quia non coronabitur, nisi qui le-
M gitimè certauerit. Et nota de tentatione ex gratia Dei liberante in fornace trium puerorum, quæ succensa erat stupa, pice, napta, mal leolis. Dan. 3. Rex Diabolus. Ipse est rex su- Dan. 3.
per omnes filios superbiæ. Fornax tentatio. Iob 41.
Vasa figuli probat fornax, & homines iustos Eccl 27.
tentatio tribulationis. Ista fornax accenditur, ex quattuor, ex quibus intelligitur omnis tentatio. Quia omnis tentatio uel est ab interiori, ut a fomite, & hoc intelligitur in napta, quę est fex olei, quę remanet oleo eliquato. Natura .n. nostra in statu innocentiæ fuit oleum purum eliquatum, sed post peccatum est quasi fœces impurę. Rom. 7. Scio q̃ non habitat, &c. Sed napta, id est fomes, quod est fomentum ignis concupiscentiæ remansit. Si proueniat ab exteriori, hoc est tripliciter, secundum tria, quæ nos impugnant. 1. Ioan. 2. Omne quod est in mũdo, est cõcupiscẽtia carnis, &c.

Ten-

A Tentatio de superbia uitæ, nota in stupa Esa. 1. Erit fortitudo uestra, tentatio de concupiscentia carnis designatur in pice. Eccle. 13. Qui tetigit picem. Tentatio de concupiscentia uitæ, siue de rebus temporalibus, significatur in malleolis siue sarmentis, quæ modo mirabili faciunt ignem calidum, & penetratiuũ, sed statim transeunt, & incinerantur. Sap. 5. Transierunt omnia, sic ergo multipliciter incenditur fornax tentationis. Sed dominus cõuertit incendium in refrigerium, unde Angelus dñi. i. gratia missa a domino fecit medium fornacis quasi uentum roris, &c. Ita q̃ non tetigit eos ignis in cogitatione, nec contristauit in affectione, uel non contristauit in aduersitate, nec quicquam molestię intulit in prosperitate, hoc fuit factũ Sydrac, Misac, & Abdenago. Sidrac interpretatur seruiens tacẽdo, in quo notatur humilitas. Misac interpretat gaudium, uel risus, in quo notatur paupertas
B uolũtaria, & lęta. Abdenago interpretatur decor, in quo notatur castitas munda, qui .n. ista tria diligunt, & propter Deum custodiunt se, ab incendio tentationis Diaboli, & inferni liberantur. Sed ministros regis Babilonis. i. Diaboli, & mundi incendit. Nota processum tentationis, & modum liberationis, in carceratio ne Petri, & duabus cathenis, & liberatione p Angelum in actibus. Quære 59. b. 62. a. a. 68. b. 70. 96. b. Petrus cum cepisset mergi clamauit dicens. Nota histo: Sic nos timentes consentire tentationi, debemus ad Christum cla-
Psal. 119. mare: Ad dominum cum tribularer clamaui, & exaudiuit me. Diabolus decipit multos, qui diu seruierunt Christo. Sicut .n. post ieiunium tentauit Christum, sic post multa bona opera nos tentauit: Sic Thobias post sepulturã, dum quiesceret excæcatus est. Et ideo nullus debet quasi securus quiescere, vel dormire, quia tales capit Diabolus. Figuratum est Iud. 18. Vi-
Timor. C derunt filij Dan populum in Lachis habitantem absq; ullo timore iuxta consuetudinem Sydoniorum securum, & quietum in nullo
Operari. eis pęnitus resistẽtem. Venerunt in Lachis, & percusserunt eos in ore gladij, &c. Nullus ergo quasi securus quiescat post bona opera, quia tales aliquando cadunt, uel per super-
4. Re. 19. biam, uel ostentationem: vt Ezechias qui post tantam victoriam hostium, ubi dominus centum octuaginta quinque millia de Assirijs interfecit. Et propter ipsum fecerat umbram solis reuerti decem lineis, postea cecidit per elationem, quando nunciis regis Babilonis
Vana gloria. ostendit omnes thesauros domus, &c. Sic aliqui postquam aliqua bona fecerunt uolunt
Matth. 6. uideri, & totum amittunt, Amen dico uobis receperunt mercedem suam. Contingit etiam tales tentari per concupiscentiam carnis. Si-
Ocium. cut Samson postquam interfecit vrsum, leonem, Philisteos, & tentatus, & seductus est a D
muliere: sic Salomon post tantam sapientiam Iud. 16.
periit: sic Thobias post opera pietatis, iacẽs in 3. Re. 11.
lecto excæcatus est: sic Dauid post tot victo- Tho. 2. b.
rias commisit homicidium, & adulterium: sic 2. Reg. 11.
Petrus postquam confessus fuerat, Tu es Chri Matt. 16.
stus filius Dei uiui, & postquam dominum Matt. 26.
secutus fuerat vsq; ad mortem, ad uocem mulieris Christum negauit. Nullus ergo post bona opera securus quiescat, & dormiat, sed uigilet, & se custodiat diligenter. In nullo statu Diabolus dat quietem homini, sed semper insidiatur, vt serpens in calcaneo. i. vsq; ad finem uitæ. Ioelis 1. Residuum Erucæ comedit locusta, & residuum locustæ cõmedit erugo, Peccata.
& residuum Erucæ comedit brucus. In locusta, quæ toto corpore repit nota luxuriam, in locusta, quæ salit in calore, nec in imo graditur, significatur uana gloria, in bruco, qui est animal parui corporis, & magni uentris, gula in rubigine, quę etiam consumit metalla aua E
ricia, Eruca .n. consumit multos in adolescen tia, & si ponatur q̃ in adolescentia euadant Aetas.
corruptionem luxuriæ, in iuuentute totum Tẽtatio.
consumitur per uanam gloriam, uel superbiam sicut fuit in fatuis virginibus, ideo dicitur quòd residuum erucæ comedit locusta, & Matt. 25.
si, quod raro accidit, aliquis in adolescentia: euadat luxuriam, in iuuentute vanam gloriã, tamen in uirili ætate corrumpitur per gastrimargiam, & gulam, & ita residuum locustæ comedit brucus, & esto quòd aliquis hæc tria in tribus ætatibus euadat, tamen in senectute corrumpetur per auariciam. Nam secundum Hieronymum: Cum cuncta alia vitia in homine senescente senescant, sola auaricia iuue nescit: & ita residuum bruci comedit rubigo. Contra quam rubiginem, ait saluator: The- Matt. 6.
saurizate vobis thesauros in cœlo. Deut. 8. Du Deut. 8.
ctor tuus fui in solitudine, vbi erat serpens fla F
tu adurens, scorpio, & dipsas. Ista designant tria uicia, quæ nos tentant in solitudine huius mundi, & si morsi ab eis fuerimus intueamur serpentem æneum scilicet Christum in ligno Crucis pendentem Quære 4. a. 8. b. 58. a. Ad sonitum cytharæ Dauid, id est orationis deuotæ malignus tentationis spiritus a Saule fugatur. Quære 139. a. Iud. 4. Iael, qui interpre- Iud. 4. d.
tatur uanitas, Sisarę, id est peccatori propinat lac carnalis delectationis, & infigit in caput Delectatio.
eius per consensum, & sic soporem morti sociat, dum malleo consuetudinis totum caput mentis perforat. Apoca. Stellæ cęciderunt de Religiosi
cœlo, id est religiosi, & clerici a statu suæ perfectionis cęlesti, & alto, quemadmodum ficus mittit grossos suos cum a uento magno mouetur, id est a ualida tentatione. Quære 85. a. Magnes attrahit ferrum, & adamas etiam, & fortius quam magnes, sic Christus, & Diabo-

lus

G lus attrahunt ad se animas, sed Christus rapit de manu Diaboli, sicut adamas rapit ferrum de conspectu magnetis. Exod. 14. Factum
Exo. 14.c. est in vigilia matutina, & ecce respexit dominus super castra Aegyptiorum, & subuertit currus eorũ, ferebãturq; in profundum. Vigilia matutina tempus beatæ incarnationis, vel tempus deuotæ orationis, quo Deus Aegyptios nos persequentes, & nos tentantes subuertit, & nos liberat de manibus eorum. Iudith orando, & ieiunando præcidit caput Ho
Iud. 13. lofernis, qui designat Diabolum, sic nos uincimus eius tentationem. Matt. 10. Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut co-
Serpens. lumbæ. Serpens incantatori aurem claudit, corpus exponit, caput custodit, oculos soli opponit, & ut renouetur, a toto foramine se constringit. Sic uir prudens, qui vult resistere tẽtationi Diaboli, aurem claudit suę suggestioni: corpus exponit mortificationi,
H caput custodit rationis, oculos dirigit ad lucem gratiæ, ut renouetur per arctitudinẽ transit pœnitentiæ, & circumspiciens se sicut serpens centraliter se recolligit per humilitatem, & sicut columba uolans dilatatur per caritatem. Apocalip. 6. Vidi & ecce equus pallidus, & qui sedebat super eũ, nomẽ illi mors, & infernus sequebatur eum, & data est illi potestas super quattuor partes terræ, interficere gladio, fame, morte, & bestiis terræ. Equus iste spiritus peccatoris, qui dicitur equus propter pronitatem lasciuiæ, pallidus propter deformitatem culpæ: sessor est Diabolus, qui dicitur mors, quia occasionaliter procurauit mortem culpæ, & per consequens naturæ pariter, & gehennæ. Infernus sequitur eum, quia licet contra peccatores lata sit sententia damnationis: suspenditur tamen executio propter misericordiam, & pœnitentiam, & data
Ternarius. Mundus Partes. est illi potestas super quattuor partes terræ, videlicet super oriens superbię, occidens auariciæ, aquilonem inuidiæ, austrum luxuriæ:
I quia istos potest specialiter tentare, & vincere, vt interficiat superbos gladio uanitatis, auaros famę cupiditatis, inuidos morte iniquitatis, luxuriosos bestialibus motibus uoluptatis. Diabolus in principio tentationis nititur hominem excæcare, ne aduertat ad finem, ad quem intendit per tentationem inducere. Fuit Samson excæcatus, quia per me-
Iud. 16. retricem traditus, in quo notatur carnalis cõcupiscentia, quæ excæcat hominem. Sedechias fuit excæcatus, in quo notatur super-
4. Re. 25. bia, quia regia dignitate elatus alij subesse uoluit. Tobias in quo auaricia uel ociositas de
Ad phi. 3. signatur, nam temporalia comparat Apostolus stercoribus. Omnia arbitratus sum ut stercora, &c. Elimas magus, per quem designa-
Act. 13. tur infidelitas. Nam resistebat Paulo prædicanti fidem, Sic sodomitæ percussi sunt cæ-
K citate a minimo vsque ad maximum, propter Gen. 19. immundiciam. In tentatione Christi habemus exemplum, quo instruamur, apparatum, quo agrediamur, auxilium, quo muniamur, promissum, quo alliciamur. De 1. Mat- Mat. 4.
th. 4. Ductus est Iesus in desertum, &c. Tentauit eum Diabolus in deserto de carnalitate, in templo de superbiæ vanitate, in monte de cupiditate. Hoc modo quotidie tentat nos. Significatæ sunt in leone, vrso, gigante, quos occidit Dauid. In leone superbia, in vr- 1. Re. 17.
so, qui diligit mel, gulam, in gigante, qui insuperabilis uidebatur concupiscentia. De secundo de apparatu armorum, quæ sunt virtutes. Eccle. 2. Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem. De tertio Apocalip. 3. Dilexi te, & seruaui te in hora tentationis 1. Corin. 10. Fidelis Deus, qui non patietur uos tentari ultra id quod potestis.
De 4. Iaco. 1. Beatus uir qui suffert tentatio- L
nem. Hieroboam posuit duos uitulos in duo- 3. Re. 12.
bus montibus, ut populus adorans illos, retraheretur ne ascenderet ad adorandum in Ierusalem. Hieroboam interpretatur diuisio populi, & significat Diabolum. Duo uituli, quos populus adorat voluptas, & vanitas. Vnum ponit in monte delitiarum, alium in monte diuitiarum, per quod retrahitur populus a seruitio, & adoratione Christi.

Tres status.

RES status hominum sunt, qui placent Deo, actiui, contemplatiui, prælati. Ezech. 14. Si Eze. 14.c.
steterint coram me Iob, Daniel, Noe, &c. Ad Iob pertinent actiui, ad Daniel, cui reuelantur mysteria contemplatiui, ad Noe, qui regit arcam prælati. Dicit autem: Si steterint, non si cœperint: quia M
qui perseuerauerit vsque in finem, saluus erit.

De temperantia.

DE temperantia Quære in tabula de abstinentia, Et de ieiunio, de virginitate, 223. b.

De dispensatione temporalium.

QVOMODO temporalia sunt dispensanda. Matth. 8. Vni dedit quinque talenta, alij duo, alij vnum &c. Quære 19. a. b. De auaricia, de diuitiis.

De

A Vide in tab. de custodia sensuum, de matrimonio, de cõcupiscentia, de delicijs, de luxuria, de iuuenibus. Hest. 1. a.

De Virginitate.

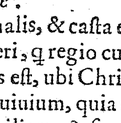

NIMA virginalis, & casta est ille hortus Assueri, q̃ regio cultu, & manu cõsitus est, ubi Christus facit suum conuiuium, quia uirgines sunt agno Christo familiares, & sequuntur agnum quocunq; ierit. Scriptura comendat q̃ anima virginalis est Christi sponsa, & dẽt habere quadruplicem decorem figuratũ per quattuor virgines comendatas de pulchritudine in scriptura. Quęre 12. b. Qui vult uirginitatem seruare debet, uisum & alios sensus claudere, & seruare: nam Dina egressa ut uideret mulieres regionis illius corrupta est. Dauid aspiciendo Bersabee se lauantem, adulterium commisit. Ioseph nisi pallium dimisisset, & fugisset castitatem perdidisset. Samson propter familiaritatem Dalilæ captus, excæcatus fuit. Salomon cũ esset prudentissim⁹ p̃ mulieres deprauat⁹ fuit. Quęre 50. a. ī Gen. Vocãs Rebeca, &c. Virginitas lilio cõparatur, & Angelos imitat, Quęre 96. Vnde legimus Ge. 39.
B Iniecit domina oculos in Ioseph, &c. No. histo. Ex quo collige, quòd qui vult castitatem custodire oportet, quòd fugiat uerba, & consortia mulierum. Quære 104. a. Et in tabula gen. Apoc. 21. Vidit Io. ciuitatem sanctam descendentem de cœlo habentem claritatem Dei, & lumen eius simile lapidi precioso tanquam lapidi iaspidis, & cristalli. Ciuitas ista bene ordinata casta anima, quæ de cœlo descendit, quia continens esse anima non potest nisi Deus dederit. Iaspis mitigat calorem febrilẽ, Cristallus habet naturam peruiam, & transparentem, quia anima casta, & continens uincit concupiscentiam, & ardorem carnalium desideriorum, & habilis est ad susceptionem cœlestium, & spiritualium illuminationum. Dicitur autem lumen illius, &c. Quia sicut lumen per fęces transiens non fedatur, sic casta anima existens in carne corrupta non maculatur Apocalip. 3. Habes pauca
C nomina, quæ non inquinauerunt uestimenta sua, ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt, quia pauci sunt castitatem seruantes, & illi sunt digni, vt nominentur, quia sunt uirtute, & apud Deum famosi. Isti ambulant cum Christo, quia uirgines sequun
Tren. 3. b. tur agnum quocunque ierit. Virgines fuerunt figurati in Nazareis, qui interprætantur sanctus mundus, floridus. Isti non bibebant uinum, quia ut dicit Hieronymus, Virgo Christi uinum fugiat pro ueneno, uel per uinum carnalis delectatio intelligitur. Vnde de istis dicitur: Candidiores Nazarei eius niue, nitidiores lacte, & rubicundiores ebore
Gen. 32. f. antiquo, saphiro pulchriores. Iacob fuit percussus ab angelo, id est neruus fęmoris eius emarcuit, quia tactu diuinæ gratiæ neruus femoris, in quo designatur uis generatiua, & D
concupiscentia carnalis extinguitur, uel tepescit tactu gratiæ. Cantic. 4. Hortus conclusus Can. 4. c.
soror mea sponsa, hortus conclusus fons signatus, emissiones tuæ Paradisus, quia anima casta uirtutum floribus, sanctis contemplationibus plena, & fructibus bonorum operum fœcunda, debet esse undique clausa per custodiam sensuum. Fons per vbertatem deuotio- Bernard.
nis & lachrymarum; signatus annulo fidei, uoti, & timoris diuini. Cuius emissiones sunt Paradisus, quando uerbis, & operibus honestis quasi assimilatur Angelis, quia ut dicit Hieronymus in sermone assumptionis Beatæ Mariæ, ad Paulam: Semper est Angelis cognata uirginitas, nam in carne præter carnem uiuere potius est vita Angelica quàm humana. Quando anima uacat soli Deo, intus secreta intentione, & in se habitat quasi sola clausa, & quieta, tũc cauet a sagitta uolante in die, & a negocio perambulante in tenebris, non egressa vaga, & uana sicut Dina, quæ sta- E
tim corrupta est. Ideo Iudith zelatrix castita- Gen. 39.
tis fecit in superioribus domus suæ secretum Iud. 8.
cubiculum, in quo cum puellis suis clausa morabatur, scilicet cogitationibus sanctis, & affectionibus mundis. Et ad litteram puellæ Sensus.
istæ possunt dici sensus, qui in virginibus sunt Clausio.
puellares, & uerecundi, & debent manere clausi. Videmus enim quòd quando rosa, viola, & alij flores manu tanguntur, statim marcescunt, sic uirginitas tactu illicito corrumpitur, & perit. Quomodo Susanna Zelatrix casti Dan. 13.
tatis prius uoluit se morti, & infamię exponere, q̃ cõtra castitatẽ facere. Melius ait est incidere in manus hominũ, quàm derelinquere legẽ Dei mei, Si hoc, ait, egero mors mihi est. &
Omnis murus circuitus Ierusalem ex lapide Thob. 13
candido, & mundo, quia humilitas est murus Humilitas.
uirtutum in anima, quæ delectatur in cando re, & mundicia propriæ conscientiæ: in cuius Altare.
figura præcepit dominus fieri altare de lapi- F
dibus, quos ferrum non tetigit, & informi- Iosue 8. f.
bus, & impolitis. Puritas carnis comparatur Smaragd⁹
Smaragdo lapidi precioso. Lapis iste in frigidis regionibus inuenitur, cuius uiriditas incomparabilis non obscurescit, lucidus similis uitro mundo. Hæc est illa incomparabilis pudicitia, quæ non vrit, nec vritur, sed animam reddit peruiam, ut radio sapientiæ penetretur, & illuminetur. Apocalip. 4. Iris e- Apo. 4. a.
rat in circuitu sedis, similis visioni Smaragdinæ, sedes munda, in qua dominus quiescit, vt in loco florido anima casta, & munda. Iris, qui causatur ex nube rorida, & radio solis, est gratia castitatis, quæ refrigerat carnem, & illuminat mentem. Preciosus iste lapis, qui Conscien
maiorem hemitriteum, id est febrem ex putre tia.
factione melãcolię in uenis ortũ repellit, quia Anima.

putre-

G putredinem luxuriosorum, qui sicut iumenta in stercore suo putrescunt etiam vsque ad interiora, ubi sunt naturæ offendicula, idest peccata contra naturam attingit. Eccle. 32. In fabricatione auri signum est smaragdi, lac est sanguis in mammillis digestus, simplicium cibus, discretiuum sexus, sequelæ conceptus, in quibus designantur quattuor, quæ pertinent ad candorem, & puritatem conscientiæ, in digestione lactis puritas confessionis, sicut enim humor prius conuertitur in sanguinem, deinde sanguis digeritur in lactis albedinem, sic primo fit confessio criminis, deinde confessio diuinæ laudis. Lac est cibus simplicium, in quo simplicitas intentionis 1. Petr. 2. Sicut modo geniti infantes lac concupiscite, Lac est discretiuum sexus, ex abunduntia enim superfluitatis solę mulieres habent lac, in quo notatur consideratio propriæ fragilitatis, quia uirgines maximæ debent timere, eo quòd portant thesaurum
H in vase fictili, quod de facili frangitur. Lac est sequela conceptus: tunc enim ubertim lac ab uberibus fluit. Hęc est ubertas diuinæ consolationis, quam maximè merentur, & recipiunt virgines.

Virginitas est flos cuius odor spirat coram
Gene. 27. Deo, & Angelis, unde ait, Ecce odor filij mei
Eccle. 24. sicut odor agri pleni cui benedixit dominus. Hic est enim quasi plãtatio rosę in Hiericho, Sint lumbi vestri præcincti Luc. 12. Vbi ait Gregorius. Lumbos præcingimus cum carnis luxuriam per continentiam coarctamus, hoc cingulum est temperantia, quæ reprimit ne caro inficiatur actu commixtionis illicitę, sicut luto, uel tactu inhonesto. Sicut cingulum restringit uestes ne maculẽtur luto. Hęc
Esa. 32. c. est zona aurea circa mammillas. Accingite lumbos uestros super ubera, idest habere castitatem in corde, & corpore. Hoc cingulum non debet esse nimis laxum per familiaritates, & aspectus impudicos, & uerba libidino-
I sa, sed arctum cum pœnitentia austera, unde religiosi iacent cincti, sed quidam non restringunt cingulum similes ribaldis, qui in æstate stant in taberna cum cingulo ad collum. Isti sunt, qui loquuntur de castitate, & non restringunt motus carnales, nec refrenant sen-
Ecc. 39. b. sus suos, nec prauas affectiones. Eccle. 39. Florete flores quasi lilium, frondete in gratiam, flores gratiosi, & redolentes sunt uirgines, quę florent quasi lilium per incortuptionem, Et sequuntur tria, quæ specialiter attribuuntur eis habent enim aureolam in capitibus, dicunt canticum, quòd alij non possunt dicere, sequuntur agnum quocunque ierit. Et hoc per appropriationem, quia non habuerunt serta lasciuiæ in capitibus, neque cantilenas, aut uerba turpitudinis in ore, nec pedibus co-

K reas duxerunt, propter hoc sequitur: Date florem, & frondete in gratiam, quo ad serta, quæ fiunt ex floribus, & frondibus. Quantum ad secundum sequitur collaudate canticum: quantum ad tertium sequitur: Benedicite Deum in operibus suis. Florete flores quasi lilium. Date odorem, & frondete in gratia collaudate canticum, & benedicite dñm in oĩbus operib. suis
Lilium. Flos lilij valet contra adustiones, & castitas cõtra concupiscentię ardorẽ. Solent remedium quęrere, qui fuerint lęsi ab igne accedentes ad ignem, ut grauior adustio quasi reddat insensibilem primam adustionem, quia remediũ singulare est tentationis carnalis ignire, & exercere cor suum in meditationib. & affectionib. castitatis. Date odorem bonæ famæ, ut dicatis
Eccl. 24. illud. Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris, & flores mei fructus honoris, & honestatis. Odorẽ vitis florentis, vt dicitur non possunt sustinere bufones, nec habitum castitatis uidere carnales, & additur, & honestatis. Est
L autem honoris status, qui pertinẽt ad præmiũ uirginum eo ꝙ virgines habebunt aureolam in capite proferent canticum nouum ore, sequuntur agnum quocunque ierit vtroque pede, ut immediate supra exposui. Sed vtinam consideret iste flos tenellus, & delicatus, quod ad tactum sæpe efficitur marcidus: quia uirginitas sæpe corrumpitur dum tactus illicitus sequitur: Iob 15. Ledetur quasi in primo flore uinea botrus eius, & quasi oliua proijciens florem suum. In palma quæ præcellit durabilitate, castitas designatur, quæ corpus, & animam custodita corruptione, quàm qui seruauerit coronam obtinebit. Passer inuenit sibi
Psal. 63. domum, & turtur nidum, ubi reponat pullos
Passer. Societas. suos, altaria tua domine uirtutum. Passer solitarius in tecto, qui se sequestrat a malarum mulierum consortio. Turtur sine compare, quæ amatrix est continentię intus, & pulli cor plenum affectionibus sanctis. Cantic. 2. Dilectus meus qui pascitur inter lilia. Pascitur. n.
M Christus in horto, ubi crescunt lilia castitatis, cuius delectatur candore, & odore pascitur ad iocunditatem in liliis, hoc est in affectionibus sanctis. Sunt autem in lilio sex fo-
Lilium. lia, quia ad puritatem perpetuam sex sunt necessaria, ut dicitur in libro de collationibus patrum. Primus pudicitiæ gradus est, ne vigilans impugnatione carnali monachus elidatur: secundus ne mens illius uoluptariis cogitationibus immoretur, tertius ne fęmineo, vel tenuiter ad concupiscentiam moueatur aspectu: quartus est ne vigilans vel simplicem perferat carnis motum, quintus ut nec uigilans amplius de muliebri recordatione concipiat, quàm si operationem laterũ, vel cuiuslibet alterius officinę mẽte tractaret: sextus ne illecebrosis fantasmatibus mulie-

rum

A rum, uel dormiens illudatur, licet enim hæc ludificatio non sit peccatum, tamen certum indicium est concupiscentiæ interius latitantis. Sed utrum hoc sit possibile in uita ista, nullus diffinire poterit, nisi qui per longam experientiam, & cordis puritatem peruenerit ad confinia carnis, & spiritus, ut sciat quid humanæ conditioni necessario sit attributũ. Quid uero ex consuetudine uitiosa, & incuria iuuentutis sic inuectum, cum iam in natura inseramus intemperantiam nostram fragilitati naturæ attribuimus, immo in autorem naturę culpam retorquemus. Insipientia uiri corrumpit uias suas, Dominus, autem causa-
Exercitiũ Conscientia. tur cor, puto enim quòd multi si se exercitarẽt in sanctis meditationibus, & orationibus, uigilijs, ieiunijs, & afflictionibus, quales inueniunt se in tẽplo tales se inuenirent in lecto, quales de die tales de nocte, & impleret quod
Somnia. Psal. 138. dicitur: Nox illuminatio mea in delitijs meis,
B quia tenebræ, &c. Item nox sicut dies illuminabitur, &c. sequtur: Quia tu possedisti renes meos. Sed possunt aliqui dicere: Nox illusio mea in delicijs meis.

Balsamum purum ut dicũt Dioscorides, & Plinius uestem nõ maculat superaspersũ, cuius tanta uis dicitur esse, ut si sol incaluerit in manu teneri non possit, & cum oleum sursum feratur in aqua positum balsamum fundum petit, & si purissimum fuerit in aqua mũda destillatũ non protinus diffunditur, sed residet, & totam aquã albidã facit, & lacti mixtum coagulat illud, & restringit, quia perfecta castitas, & mentis puritas honestatem exteriorem non maculat, & cum charitate incaluerit, & efferbuerit se manu tractari nõ tolerat, non in publicũ prodit, sed se humiliat & occultat, non sesẽ per euagationem sensuũ,
Eccl. 24. & cogitationum diffundit, ut dicat illud. Balsamum non mixtum odor meus. Non mixtũ uanitate. Vnde folia balsami arboris semper debẽnt esse uiridia, & flores non caduci. Et sicut balsamum aromatizans in uerbis, factis,
C signis odorem diffundit. Tren. 2. Asperserunt
Tren. 2. c. Cinis. capita sua cinere uirgines Hierusalẽ. Cinis secundum Constãtinũ, mundificat, mortificat, exsiccat, mundificat terrenum contagiũ, mortificat sicut cinis ardorẽ igneũ, desiccat humorem aqueum, quia castitas corruptionẽ carnis mundificat, libidinem mẽtis desiccat, humorem fluidę, & uanæ delectationis exsiccat. Gen. 39. Filius accrescens Ioseph, & decorus aspectu qui comprehensus a muliere maluit uestem in manibus relinquere, quàm uerecũdiã perdere. Hæc enim est optima comes pudicitiæ custodiendæ, quæ & si in motu, statu,
Locutio. gestu, incessu corporis habea tur, in uerbis tamen maximè necesse est, ut modum loquẽdi iuuenis non excedat, nihil indecorũ sermo

D ostendat, speculum enim mentis refulget in uerbis, & bona domus in uestibulo cognoscitur. Cũ quidã stultus, & carnalis diceret audiẽ
Soci etas. te Pithagora, malle se esse cum mulieribus, q̃ cõuersari cũ philosophis: Et sues, inquit, libẽtius in cæno, q̃ in limpida aqua morantur: carnales in fæditate nutriti non gustant, nec in aliquo sentiunt dulcedinẽ castitatis. Sicut febricitans, qui habet linguam infectã amaritudine humoris, nõ discernit dulcedinẽ, & saporẽ boni cibi, sicut si aliquis uellet dulcedinem mellis indicare illi, qui nunq̃ mel gustasset, nunq̃ dulcedinẽ illã auribus perciperet, quam gustu nõ sensisset, sed qui gustauit ille sentit, & admiratur in seipso dulcedinẽ, quia quanto quis fuerit purior, & incorruptior carne, tanto limpidius, & delectabilius uidet in suo corde. Apoca. 14. Hi sunt qui cum mulie-
Conscientia. ribus non sunt coinquinati, uirgines. n. sunt,
Scientia. hi sequũtur agnum quocunq; ierit. Quãto. n.
E mens ad subtilioręm profecerit puritatẽ, tanto
Sapientia secretius, & dulcius in seipsa sentit Dei familiaritatẽ, abstractus scilicet ab oĩbus uerbis ociosis, & mortificatis omnium passionũ desiderijs, tenuissima cõtentus dieta, aquæ etiã sacietate subtracta, triũ aut quattuor horatũ sõni quiete se recreãs, & sic in Dei miseratione confidens, assequi poterit illam Angelicę cõtinentiæ puritatem. Beseleel uestiuit arcã au-
Exod. 37. Arca. ro purissimo intus, & foris: Arca, in qua Deus ponit thesaurum gratiæ, est anima deuota, quia intus, & foris munditia, puritas, & castitas est habenda. Sicut arca Noè intus, & extra bitumine fuit linita. Numerus septenarius, quem philosophi uirgineum appellant, eo ꝙ in primo limine, qui usque ad denariũ protenditur alter numerus sociatus, nec gignit, nec gignitur, merito uirginitati attribuitur, cuius non est generare per coitum. Can. 5. La-
Can. 5. d. bia eius distillantia myrrham primã, in quo significat, ꝙ anima continens debet habere uerba honesta, desideria pura, & sancta mem-
Verba. bra: pp primum labia, pp secundum lilia, pp
Locutio. F tertium distillantia mirrham primam. Vnde in collationibus patrum, donec pulsari nos carnis commotione sentimus, necdum ad castitatis peruenisse fastigia, sed adhuc sub infirmitate cõstitutos, incontinentiæ prælijs fatigari. Hortus conscientiæ diligenter est a-
Hortus. Conscientia. randus per confessionem, purgãdus per mortificationem, rigandus per deuotionem, & lachrymarum effusionem: quia dicitur in Genesi: Spinas, & tribulos germinabit tibi. Quia quandiu in carne corrupta uiuimus, tribulationum, tentationũ, & desideriorum stimulos sentimus, & ideo inter spinas, & tribulos sumus, &c. Sed lilium castitatis sumus, diligenti custodia opus est, ne a spinis dissipemur. Virga Moys. deuorauit uirgas magorũ, quia

inuocatio

G inuocatio ſanctæ Crucis perimit omnes motus carnalium tentationũ.4.Re.13.& 24.Dicitur de latrunculis Moab,qui hominem descendentẽ ab Ierusalem in Hiericho.i.de statu puritatis ad statum carnalitatis,expoliant uirtutibus, & gratia,& uulnerant in natura. Moab qui interpretatur ex patre, significat motus carnales, quos in carne eduximus a noſtris parentibus, ſicut morbus in parente ſæpe traducitur in prolẽ: iſte latro habet ſpeluncam in domo mentis, ſpoliat eam affectu mundo, qui procedit ex ſanctitate caſtitatis. Oſeæ. 6. Galaad ciuitas operantium idolum ſupplantata ſanguine,& quaſi fauces uirorũ. Galaad q̃ interp̃tatur aceruus teſtimonij eſt carnalis anima, quæ ſibi ſufficit in teſtimonium ſuæ damnationis,quę eſt ciuitas operãtium idolum,qñ format reuocat ante oculos
Imaginatio. mentis imagines mulierum,& carnalium de
H lectationum, & ſanguine ſupplantatur,quia ſæpe mortaliter in formatione illius idoli trãſgreditur, & quaſi fauces uirorum latronũ,ut in faucibus auiditas delectationis illicitæ.In latronibus atrocitas tentationis noxiæ deſi-
Matt. 25. gnetur. Matt. 25. Simile eſt regnum cœlorũ
Nuptiæ. decem uirginibus, quę accipientes lampades ſuas exierunt obuiam, &c. Qui.n.ad nuptias
Sponſa. illas cęleſtes tendit, non eſt mirum ſi caſtitatẽ,& uirginitatẽ diligit, ubi thalamus eſt mũdicia carnis,thorus caſtitas mentis,uiſus contemplatio,colloquium,oratio contactus dilectionis internę delectatio, oſculũ cordis tranquillitas, cõceptus ordinata uoluntas,partus
Apoc. 18. bonum opus:propter quod Apo.18. Exite de Babilone popule meus,& ne participes ſimus delictorum eius. Babilon, quæ interpętatur confuſio, caro noſtra eſt, quæ ad confuſionẽ adduxit animam, de qua debet exire,& cõtra eam per caſtitatem pugnare.Deut.20.Si exie
I ris ad bellum contra hoſtes tuos, & uideris equitatus, &c.Nõ timebis eos, quia Dominus Deus tecum eſt, ſic debet homo exire ab illecebris carnis cõtra motus carnales, & contra tentationes, quia prope eſt Dominus inuocãtibus eum,omnibus inuocantibus eum in ueritate. Roma.8.Vos non eſtis in carne,ſed in
Gala.6. ſpiritu, qui enim in carne ſunt, Deo placere non poſſunt, quia qui ſeminat in carne, de carne metet corruptionem.

Amantes caſtitatẽ a Domino dirigũtur in
Gene. 39. agendis, & proteguntur in aduerſis.Vnde de Ioſeph caſtiſſimo dicitur.Dominus erat cum Ioſeph, & omnia opera eius dirigebat,& Ge. 24.Dominus, in cuius cõſpectu ambulo,mittet Angelum ſuum tecum,& diriget uiã tuã, tunc enim Angelus nobiſcum mittitur ad dirigendum uiam noſtram,quando Angelicã, & caſtam uitam ſequimur,carnis concupiſcẽtiam eneruãtes. De uirginibus dicitur Hi qui amicti ſunt ſtolis albis, qui ſunt, & unde uenerunt?Stola alba caſtitas munda.Iſti dicunt K
Apoc. 7. canticum quod alij dicere non poſſunt, quia cum ſancti laudent Deum de donis,&uirtutibus ſibi datis,qui uirgines non ſunt,in talem laudem non prorumpunt, ſed uirgines laudant Deum de omnibus, de quibus alij laudant,& non econtrario.Mat.22.Amice,quomodo huc intraſti nõ habens ueſtem nuptialem?Iſta ueſtis nuptialis in nuptijs agni Chriſti eſt caſtitas, qua ſi quis indutus non fuerit, non intrabit ad eius nuptias?Quia ut dicitur
Apo.ult.e Apoc.vlt. Foris canes,& impudici,&c. Nihil enim inquinatum intrabit in illã. Qui caſti-
Sap.7. tatem vult ſeruare, ab immundis cogitationibus debet mentem cuſtodire: quia calidis
Tho.2. ſtercoribus, per quæ deſignantur immundę cogitationes, quæ mentem inflammant & maculant legitur excęcatus Thobias.

Et ideo dicitur de illo uiro uirgineo. Ca-
Apoc.1.c L put & capilli eius candidi tanquàm lana alba,& tanquàm nix.In capite ſunt ſenſus, in
Cogitationes. capillis inſonabilibus,inceſſibilibus, inuiſi-
Capilli. bilibus,innumerabilibus,cogitationes deſignantur, in quibus candor honeſtatis,& mũdicię debet eſſe.Sed multi ſunt ſimiles ſepulchris dealbatis,quia ſunt candidi exterius in apparentia, ſed plenĩ interius immundicia, ideo habent candorem ſepulchri, non candorem niuis, uel lactis.

Caſtitas,& uirginitas per tria corrumpuntur.Per moram in carnali delectatione,& cogitatione, quæ ſtatim eſt fugienda. Ioſeph fugit a meretice,relicto pallio. Meretrix ca-
Gene.39. ro,Spiritus eſt Ioſeph, cui dicit caro, dormi mecum pallium excuſatio peccati. Sunt enim aliqui, qui quando impetit eos caro huiuſmodi motibus, qui habẽt excuſationem, dicentes,ꝙ non curant,quia non conſentiũt, cum tamen Abraham in ſuo ſacrificio legatur,cum diligẽtia abigere muſcas.Itẽ corrũpitur per curioſum aſpectum, quia ut dicit M
Aug.in principio regulæ.Impudicus oculus impudici cordis eſt nuncius. Vel per inhoneſta uerba.Gen.34. De Dina.Itẽ per ſuperfluitatem ciborum, quia propinqua ſunt uẽter, & genitalia, & uenter pinguis de facili ſpumat luxuriam,uinum.n. & mulieres faciunt hominem apoſtatare. Apoc.17. De muliere meretrice,& Eze.16.Hęc fuit iniquitas Sodomę ſororis tuæ,ſaturitas,& abũdantia panis,
& ociũ.Vnde ait Hiero.Semper aliquid boni Operari.
facito, ut ſp te Diabolus inueniat occupatũ, quia ocioſos ut plurimum tentat caro, & aqua quieta contrahit ſordes,& ferrum,quod non eſt in exercitio rubiginatur.Status uirginalis eſt excellẽtior inter oẽs ſtatus eccleſiæ, ut dicit Aug.de bono uirginali.Hic deſcribitur quantũ ad fructũ in cẽtenario,quia uirgi-

nibus

A nibus debetur fructus centeſimus quantum ad meritum in quadragenario,qui eſt numerus pœnitentialis quantum ad ſtatum firmum,& ſolidũ in quaternario propter quattuor uirtutes quantum ad gradum in mille-
Millenarius. nario.Sicut enim ultra mille non eſt computare ſic ultra iſtam uirtutem non eſt gradus
Apoc. 14. a. altior in merẽdo.Apo.14.Nemo poterat dicere canticum niſi illa centum quadraginta quattuor millia hi ſequuntur agnũ. Hi empti ſunt de terra,&c.In quibus uerbis ponũtur ſex conditiones dignitatem uirginum extollentes,cõmendantur a ſpirituali iucunditate, nemo poterat dicere canticum a ſpirituali conformitate.Hi ſequuntur agnum, a ſpirituali imitatione, hi empti ſunt a ſpeciali ueritate,in ore ipſorum non eſt inuentum mendacium, a præcipua fęlicitate ſine macula ſunt ante thronum Dei. Nota quare uirgines dicuntur empti de terra. Cauſa
B huius eſt, quàmuis omnes electi empti ſint de terra,uirgines tamen,& in ſexu maſculino ſublimius,& nobilius dicuntur empti, & ſublati de terra de contagio terreno ratione capitis Chriſti, qui eſt fons omnis puritatis, quàmuis mulieres uirgines ratione matris Dei etiam altiſſimo modo dicuntur emptæ, uel in maſculino genere.Virgines dicuntur de terra ſublati propter pronitatem, quàmuis enim mulieres ſint æquè pronæ, ut uiri, non tamen ſunt ita inuerecundæ. Ideo glorioſius eſt in uiro ſeruare uirginitatẽ, quàm in muliere. Gaudia ſiue priuilegia uirginũ ſunt duodecim, Sex a parte Dei ſex a parte ſui,priuilegia a parte Dei ſunt iſta. Quia uirgines a ſponſo ſuo Chriſto pulchrius exornantur.Hier.2.Nunquid poteſt uirgo obliuiſci ornamenti ſui?Geneſ.24. De Rebecca,& eius ornatu.Caſtius deſponſantur.2.Cor.11. Deſpondi uos uni uiro uirginem caſtam.Le
C uit.21.In figura carnis obſeruantur.Nume. 31.Moy.puellas reſeruatæ dulcius conſeruãtur.Eſa.62.Habitabit ſponſus,&c. Strictius amplexantur.Hiere.31.In charitate,&c.Felicius coronantur.Pſal.44.Adducuntur regi virgines poſt eam,&c. Priuilegia uirginũ ex parte ſua ſunt iſta, quia inter oẽs alios ſanctos Chriſto perfectius conformantur.Apo. 14.Virgines enim ſunt, & ſequuntur agnũ quocumque ierit. Decorius conuerſantur. Zach.9.Quid eſt bonum eius, &c. Pſal. 44. Omnis gloria eius ab intus, in fimbrijs aureis circumamicta uarietatibus. Acceptius, & grациoſius famulantur.3.Reg. 1. Quæramus Domino noſtro regi adoleſcentulã uirginem.Pſal,67.Præuenerunt principes coniuncti pſallentibus in medio iuuencularum tympaniſtriarum. Secretius contemplantur.1.Cor.7. Virgo cogitat,&c. Prudentius præſtolantur. Mat. 25. Prudentes uirgines D
acceperunt oleum in lampadibus,& paratæ fuerunt.Sincerius iucundãtur.Hiere.31. Lætabitur uirgo,&c.De iſtis dicitur.Sine macu
Apoc. 14. a. la ſunt ante thronum Dei.Sine macula certe carnis luxuriæ,voracitatis & gulæ, cupiditatis auaritiæ.Can.4.Tota pulchra,es amica mea, & macula non eſt in te. Dulciter a Chriſto uirgines inuitãtur. Veni de Libano
Can.4. ſponſa mea, ueni de Libano,ueni coronaberis. Libanus candidatio interpretatur, per quam munda uirginitas deſignatur. Hieronimus: Virginitas eſt regalis purpura, qua qui indutus fuerit cunctis ſupereminentior erit.Cyprianus lib.de uirginitate. Virgines ſunt flos eccleſiaſtici germinis,decor & ornamentum gratiæ ſpiritualis,ac illuſtrior portio gregis Chriſti.Dan.7.Veſtimentum eius quaſi nix candidum. Nix clara,munda,frigida,uirginitas clara per innocentiam,mun
E da per continentiam, frigida quantum ad concupiſcentiam,fluida propter deuotionis exuberantiam. O uirginitas amabilis, ſeruabilis habentibus, non habentibus autẽ irreparabilis, ac per hoc ſemper plangibilis. Sequẽtur itaque uirgines,uirginem. Auguſ. Auguſt.
de bono uirginali. Pergite pueri ac puellæ mares,ac fœminæ celibes,& innuptæ,pergite perſeueranter in finẽ,laudate dulcius quẽ cogitatis uberius,ſperate fœlicius,cui ſeruitis inſtantius, amate ardentius, cui placetis attentius,lumbis accinctis,& lucernis ardentibus expectate uenturum ad nuptias. Ezech.28.Omnis lapis pręcioſus ornamentũ tuũ. Sardus,Topazius. Iaſpis iſtæ primus Ordo.
ordo lapidum pretioſorum deſignat ſtatum Lapides.
uirgineum. Nam in uirginibus eſt rubor uerecundiæ,color excellentiæ, uiror bonæ famæ,quę tria in iſtis tribus lapidibus deſignãtur.Sardus rubeus ruborem uerecundiæ.Ber Verecundia.
nardus lampas eſt pudicitiæ mẽtis. In ſignũ F
huius Rebecca uirgo pulcherrima, & incognita uiro uiſo Iſaac cooperuit caput ſuum Gen.24.
pallio,& deſcendit de Camelo. Topazius cęteras gemmas in claritate excedẽs deſignat honorem excellentiæ, vnde licet fructus trẽteſimus quadrageſimus centeſimus, de eadẽ terra naſcatur, tñ nobilior eſt qui debetur uirginibus, unde Io,Nuptiæ implent terrã, uirginitas paradiſum.Iaſpis uiridis deſignat uirorẽ bonæ famæ. Quære reſiduum de uirginibus deſignatis in alijs lapidibus preciosis 223.Secundus ternarius,&c.2.Mach. 14. Raſias, qui continentiæ propoſitum multis annis tenuit,&c. Raſias interpretatur attractus Dño,& ſignificat continentes, & uirgines.Nicanor uolens iſtum interficere eſt caro,quingenti milites miſi, ſunt quinque ſenſus,nam per illicitos actus, quinque ſenſuũ

frequen-

G frequenter mens corrumpitur, quia intrauit
Hier. 9. f. mors per fenestras uestras. Quingenti autē quinque sensus significant. Quia sicut centū præualent faciliter contra unum, sic per illicitum actum cuiuslibet sensus faciliter corrūpitur corpus, & facilius anima: turbis autem malarum cogitationum irruentibus debet Rasias in domo abscondi, idest cauendo ne extendat sensus ad illicita, uel in domo orationis, & contemplationis. Si autem turbæ nimis irruant, & ignē gratiæ extinguere studeāt, debet se primo percutere gladio per considerationem mortis, secundo se præcipitare per cōsiderationem inferni, tertio proijcere intestina per cōsiderationem turpitudinis peccati. Virgines debent se parare, ut habeant lampades cordis mundas, & oleum
Mors. deuotionis, & lucem sanctæ operationis, ut cum sponso possint intrare ad nuptias. Quære 56. b. 84. b.

H *De uita nostra breui, & misera.*

De hac re uide 10. 21. 129. 130. 148. 199. & in tit. de more.

MNES morimur, & quasi aquę dilabimur, &c. aduerte, ꝙ fluxibilitas humanæ naturæ nomine aquæ, & fluminis in multis locis scripturæ designatur, quia flumen habet amaritudinem in ortu, uelocitatem in
2. Re. 14. motu, inquietationem in meatu, & transitu. De 1. Eccl. 1. Omnia flumina intrant mare, & a mari oriuntur: sicut enim in corpore humano hepar est locus communis totius sanguinis, & originale principium, licet totus sanguis non sit in hepate. Sic mare omnium aquarū est radicale principium, cū sit aquarum elemētum primum, licet omnes aquæ, non sint in mari. Ex illo principio cōtrahūt aquæ amaritudinem, & salsedinem, in quo designantur amaritudines culpæ, & multiplicis miseriæ, quas habemus ab origine nostræ creationis. Et amaritudo pœnæ, quam habemus in medio, & decursu nostræ breuis durationis, & amaritudo miseriæ, quam habemus in fine nostræ resolutionis, sicut dici
I tur, Ecclesiastici primo, Ad locum unde exeunt flumina, reuertuntur, ut iterum fluant.
Eccl. 1. b. Et ita est in omni delectatione carnali, cuius
Delectatio. concupiscentia suscitat cōscientiæ stimulū,
Voluptas Concupiscentia. cuius experientia dum expletur, nescit terminum, & amplius habet concupiscentia de anxietate, quàm habeat experiētia de uoluptate. De secundo patet, sicut .n. luna quā uelocissimè peragit zodiacū inter planetas, ita aqua fluminis, quæ sequitur cursum lu-
Vita. nae, moratur. Ita fragilitas humana citissi-
Breuitas. mè peruenit ad suum finem. Esa. 23. Transi
Esa. 23. b. terram tuam, quasi flumen filia maris, præteritum iam non est, futurum nōdum fuit, ipsum autem nunc, ꝙ finitur iam cum morte diuidimus, cum eius pars præterierit, & pars futura sit. Ista tn breuitas durationis causa est doloris, & timoris in malis, qui sp uellēt esse in sordibus suis, & timent de delicijs trāsire ad pœnas. Sed est maximæ consolationis sanctis, quia sciunt, ꝙ breuis est pęna, & æterna expectatur gloria. Ps. 136. Super flumina Babilonis illic sedimus, & fleuimus, dū recordaremur tui Syon. De tertio patet qūo flumē inquietatur, & motu continuo pluuiæ, & uētorum. Matth. 7. Descendit pluuia, uenerunt flumina, flauerunt uenti, & irruerunt in domum fundatam super arenā, & cecidit. Cor enim hns intentionem, & infructuositatem temporalium, modo inquietatur ex pluuia carnalitatis, mō ex flumine cupiditatis, modo ex uento elationis, & ideo cadit, quia non est fundatū supra ueram petram. s. Christū. Sicut quasi insensibiliter aquæ fluminis cauant terram, sic possessio tpalium conscientiam. Quære 67. a.

Matth. 25. Prudentes uirgines acceperūt oleum, media nocte clamor factus est, &c. Nox est uita præsens, plena aduersitate pœnę, nigredine culpæ, caligine ignoratiæ, frigore ex defectu charitatis, & gratiæ. In hac nocte surgunt prudentes uirgines, aīæ sanctæ, & incorruptæ, quæ se prepparant, & de futuro iudicio sibi prouident: sed quidā iacēdo nolunt in hac nocte cōsurgere, sed tardè surgūt, cū uiderint solē in hortu suo mundum uniuersum irradiare. Gens absq; consilio, & Deut. 32.
sine prudentia, utinā saperent cū discretione disponendo pntia, & intelligerent cū amaritudine recogitando pterita, ac nouissima ꝓuiderent, cū solicitudine prouidēdo futura. Hæc quadruplex prudētia designat in quattuor aīantibus terræ prudentibus. Prouer. In lepusculo, circūspectè se hnte, & cubile ī petra collocante, in locusta, sine rege ordinatè procedente, in stellione, reptāte, in formica, sibi prouidente. Quære 225. a. Hiere. 2. Vide uias tuas in conualle, scito quid feceris, uide per iugē meditationē, & memoriā: uias tuas, M
q̄ fragilis es per naturā, q̄ uilis per culpam, q̄ ingratus ad gratiam, q̄ dignus ad pœnam, q̄ pronus ad culpam. In conualle humilitatis, ut humilieris, non erigaris in superbiā. Multa insuper sunt in operibus nostris, q̄ nobis vnr recta, sed cū discretus iudex uenerit, iudicabit terram. Si aliquis esset in domo ruinosa, & sentiret parietes cōcuti, statim fugeret si posset, uel si non posset de pctis statim contereret, & doleret, si tn fidem haberet, nos autē quotidie experimur, ꝙ domus corporis nostri ruit: nā dolor capitis, uentris, & oīm mē- Cōfessio.
brorū corporis nobis clamant, ꝙ domus nra minatur ruinam: ideo anteq̄ irruat morbus, Mors.
corruat corpus, defluat tps, deficiat opus, debemus fugere periculum, emēdare delictū,

accumu-

A accumulare meritum, Quia opera illorum sequuntur illos. Sap. 5. Quid nobis profuit superbia aut diuitiarum iactantia, quid profuit nobis? transierunt hæc omnia tanquàm umbra, & præmittitur: uiam Domini ignorauimus. Vmbra cum nihil sit, aliquid esse uide-
Mors. Vmbra. tur. Sic temporales diuitiæ. Diues enim cum
Prou. 11. mortuus fuerit, nihil secū pręter peccata por-
Diuites Principes. tabit. Nota illud Baruc. 3. Vbi sunt principes gentium qui in auibus cœli ludunt, qui argētum thesaurizant, & aurum in quo confidūt homines? exterminati sunt, apud inferos descenderunt. quandiu hic uiuimus in carcere,
Carcer. & exilio uiuimus, qui quidē carcer est profundus, appetitu insatiabilis auariciæ tenebrosus errore ignorantiæ, horridus timore pęnę, quæ insunt animæ carni coniunctæ: & ideo sancti desiderant reduci de exilio, liberari de carcere tenebroso. Apostolus: Cupio dissolui,
Phil. 1. c. & esse cū Christo quilibet considerare debet,
B quòd cito, & nescit quādo anima dissoluetur a corpore in morte, & post mortem corpns resoluetur in putredinem, putredo in uermem, uermis in puluerem. Et tunc si hoc cōsideres, abijcies omnem elationem, quādo exibit spiritus eius, & reuertetur in terram suam in illa die peribunt omnes cogitationes eorū. Ber. su-
Bern. per Can. ser. 63. Vnde homini ista supbia? cu-
Superbia. ius erumnosa natiuitas, eius natiuitatē erum-
Homo. nosam, laboriosa demolitur pœnalitas, cuius pœnalitatem pœnatior concludit mortis necessitas. Qui se existimat stare per gratiam, ui-
1. Corint. 10. c. deat per prouidentiam, ne cadat per culpam, uel qui stat in tempore, uideat cum timore, ne cadat ab amore. In uia enim periculosum est stare uiatori, & maxime nobis cum inter profectum huius uitæ & desertum, nihil reperiatur medium, sed sicut corpus nostrum continuè, aut crescit, aut decrescit insensibiliter.
C ita necesse est semper spiritum aut deficere, aut proficere: unde necesse est aut descendas, si attentas stare, incipis ruere, propter quod ui-
Gen. 28. dit Iacob in scala Angelos ascendentes, & descendentes nō stantes, uel sedentes. Sciebant enim quòd penduli sunt gradus interscalares ipsius scalę, & uia lubrica, unde patet ꝙ minime bonus est, qui melior esse non vult. Quia secundùm Bern. Vbi incipit nolle fieri melior, ibi desinit esse bonus. Ratio predictorum est, quia secundùm Bern. In uia Dei nō progredi, est regredi. Cuius probatio est, quia ut dicitur Iob 13. Homo quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit uelut umbra, & nūquàm in eodem statu permanet. amor, & uicium sunt quædam pondera, quæ animā collocant in diuersis, ubi superbus, qui in ista uita inflatur quasi uter uento plenus, qui si parum acu pungatur statim in nihilo constringitur, sic est de uita, & superbia nostra, qui in quantacunq; sumus excellentia, puncti mo- D
dica infirmitate, statim resoluimur in nihilum. Iob. 20. Si ascenderit usque in cœlum superbia eius, & caput eius nubes tetigerit, quasi sterquilinium in fine perdetur, & qui eum uiderint dicēt. Vbi est uelut somniū euolans, non inuenietur trāsiet, quasi uisio nocturna. Excellentia enim temporalis honoris est quę dā uisio fantasmatis, quæ hoc ostendit in imagine, quod non habet in rei ueritate. Lucę. 16. Fili recordare, quia recepisti bona in uita tua, & Lazarus similiter mala, nunc autem hic cōsolatur, tu uero cruciaris: quia ut dicit Bern. Impossibile est, ut hic uentrem impleas, & de delitijs ad delitias transeas. nam ut alibi docetur in omni motu termini habēt rationem oppositionis, ideo si ista uita fuit deliciosa, alia erit erumnosa & dolorosa. Quia qui amat animam suam, perdet eam: & qui odit animā suam in hoc mundo, in uitam ęternam custo- E
dit eam. Ideo dicitur Apo. 7. Isti sunt, qui uenerunt ex magna tribulatione. Ecce terminus a quo. Sequitur. Ideo sunt ante thonum, Dei, & seruiunt ei die, ac noctæ in templo eius. Ecce terminus ad quem. Apo. 3. In mente habe qualiter acceperis, & audieris, & serua, & age pœnitentiam, si ergo non uigilaueris
Mors. ueniam ad te. In mente habe de præsenti siue de futuro; Age pœnitentiam de præterito: Si-
Luc. 12. non uigilaueris, &c. Si sciret paterfamilias,
Vigilare. qua hora fur ueniret, uigilaret, & non sineret perfodi domum suam Ergo sobrij estote, & uigilate, quia aduersarius uester Diabolus tanquàm leo, &c. nauclerus, qui regit nauem, nō in prora residet, sed in puppi, sic recte per hoc mare mundi nauigantibus, extremis nostris uacui erimus. Eccle. 7. Fili recordare nouissima tua, & in ęternum non peccabis. Bern.
Nouissima nostra sunt mors, iudicium, & F
gehenna. Morte nihil est, nec cogitari potest horribilius, nihil gehenna intolerabilius, nihil iudicio terribilius Ideo si hoc consideras in æternum non peccabis, quia horum recordatio facit hominem timoratum, timor Timor.
uero peccatum expellit, & negligentiam non admittit. 3. Reg. 19. Elias pastus est pane subcinericio, & ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, quia quando Dominus conuertit aliquem, ut consideret uilitatē suā, & fragilitatem suam, uidet seipsum esse cinerē, eo quòd anima separata a corpore in morte, corpus tabescit in putredinem, putredo resoluitur, in uermem, uermis in cinerem, & hoc considerando, comedit subcinericium panem, quando in prosperitate & aduersitate, quando ex hac consideratione perseuerat in pœnitentia, tunc ambulat in fortitudine cibi illius per dies, & noctes

Ee qua-

G quadraginta. Nam per dies prosperitas, per noctes aduersitas designatur. Si pẽsetur breuitas delectationis, & diuturnitas æternæ punitionis, totum quod est tẽporale, reputabitur quasi modicum, quod est in punitione. Eccle. 40. Modicum tanq̃ nihil in requie ab eo in somnis, tanq̃ in die respectus, conturbatus est in risu cordis sui, tanquàm qui euaserit in die belli. Et sequitur mors sanguis in rumphea, oppositiones, & contritio, & flagella, super iniquos creata sunt. Modicum enim habent peccatores, & quasi nihil delectationis, & tamen illa delectatio est quasi in somnis, & cũ præsens uita eis concedatur, ut per bonũ certamẽ peruenient ad beatitudinem, aburũtur, estimantes tempus belli esse tẽpus pacis, ideo sequitur de multiplici pœna, & diuturna eis debita. Esa. 10. Adhuc paululum modicumque, & consummabitur indignatio mea, & furor meus super scelus eorum. Paululum dicit

H propter uitam hominis, quæ breuis est: modicum addit propter breuitatem totius mundi, cuius finis est propè: breues enim dies hominis sunt. Quia homo natus de muliere breui uiuens tempore, &c. Item paucitas dierum meorum finietur breui: & in Psal. Manè sicut herba transeat, mane floreat, & transeat, uespere decidat, induret, & arescat. Mane hoc est in pœnitentia, transit de malo in peius, dũ ardore tentationum, sicut herba siccatur. Mane etiam iuuentutis floret in delicijs, & transit, quia in eodem statu non permanet: uespere, hoc est in extrema ætate decidit in mortẽ, induratur in cadauer, & arescit in puluerem,

Iaco. 4. d. Iaco. 4. Quid est uita nostra? uapor ad modicum parens. Vapor enim uidetur esse corpus, & soliditatem non habet: sic est uita nostra, quasi uesica uento inflata, & sicut uapor uento dispargitur: quia modica impulsione deficimus, sicut lanugo, quæ prouenit ex herba-

I rum flore marcido, cito euanescit. Et sicut spuma gracilis, quæ a uento dispargitur. De istis omnibus. Sap. 2. Transiet uita nostra tãquàm uestigium nubis, &c. Tanquàm flos agri sic efflorebit, quoniam spiritus pertransibit in illo, & non subsistet, & nõ cognoscet amplius

Psal. 102. locum suum: quia de talibus in Psal. 36. Transiui & ecce non erat, quæsiui eum, & non est

Isa. 10. inuentus locus eius. Cõsummabitur indignatio, & furor meus super scelus eorum, in quo notatur acerbitas iudicij, & diuturnitas supplicij: quæ tamen supplicia diuersos, & ultra uires cruciabunt, & in eis uitæ subsidium extinguendo seruabunt uitam, terminus finietur, quatenus semper sine termino cruciatus uiuat: Quia & ad finem per tormenta properabunt, & sine fine deficientes durabũt, sicut dicit Gregorius & Damascenus. Vnde Iob, hoc scio a principio, ex quo positus est homo super terram, &c. Quære in tabula de hipocrisi. Luc. 12. hac nocte rapient animam tuã a te, &c. quere in tabula de morte. Sap. 2. Vmbræ transitus est tempus nostrum, &c. Sed utinam hæc umbra sic inclinaretur, ꝙ declinaret, sic minueretur. Hæc est enim natura umbrarum, ut quanto magis inclinantur, tanto magis fiunt longiores, & quanto magis surgunt, tanto sunt minores. Vnde poeta: Vesperum describens dicebat: Maiores cadunt altis de montibus umbræ. Et propheta Hieremias sexto capitulo, Veh uobis quia declinauit dies, quia longiores factæ sunt umbræ uesperi. Vbi plangit illos, qui quanto magis ad finem accedunt, tanto magis umbram temporalium diligunt. Sic spiritualium umbrarũ, hoc est inclinari, quòd deponi, deficere, uel minui. Dicuntur autem arbores habere quatuor umbras, eo quòd bis in anno sol transit super capita eorum, quorum capitum summitas est in ter æquinoctialẽ, & tropicũ Cancri. Vnde Lucanus de Arabicis loquens uenientibus Romam in auxilium Pompeio dicebat: Ignotum uobis Arabes uenistis in orbem, umbras mirari, non ire sinistras. Et nos similiter quattuor umbras habemus in uia, scilicet ænigmata errorum, sophismata spiritum malignorum, phantasmata terrenorũ, paradigmata, & similitudinem diuinorum. Iob 9. Dies mei uelociores fuerunt cursore, fugerunt, & non uiderant bonum, transierunt uelut naues poma portantes. Existẽtes in mari, non uident celeritatem cursus sui, nisi cõparatione ad littoris stabilitatem. Sic nec nos perpendimus breuitatem uitæ, nisi comparatione ad æternitatẽ. Et sicut naues poma portantes, relinquunt in littore odorem, non autem refectionem, sic temporalia, quę fugiunt sicut umbra, solam relinquunt affectionẽ ad confusionem, non ad remunerationem. Triplex status uitæ humanæ, qui designatur per triplicem diuisionem aquarum, quæ inuenitur in scripturis, quære 3.

K Sap. 2. b. L Iob 9. c. M

De uita actiua, & contemplatiua.

DET tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ, abundantiam frumenti, uini, & olei, & seruiãt tibi populi. Quattuor tangit, in quibus est uniuersalis refectio, fruméti, uini, quantum ad refectionem est in soliditate sacræ scripturæ, uel lectionis: uini in dulcedine deuotionis, & contemplationis: olei in suauitate, & medicina orationis. Seruiant tibi populi quantum ad regimen prælationis. Tria prima ad contemplatiuam pertinent, ultimũ ad actiuam, unde ista benedictio, est prælati, qui debet esse exercitatus in sacra lectione, & deuota

Gen. 27.

A & deuota oratione, & subditorum gubernatione, & ædificatione, vt sit eius benedictio. In rore cęli per contemplationem, & pinguedine terrę per actionem. Quære de vita actiua in tab. de opere meritorio. Apo. 12. Datæ sunt mulieri duæ alæ aquilæ magnę, vt volaret in desertum. 114. a. Iaco. 5. Exemplum accipite fratres exitus mali, & longanimitatis laboris, & patientiæ Prophetas, qui locuti sunt in nomine domini, idest videte, quòd lõganimes fuerunt in expectando, laboriosi in agendo, patientes in sustinendo, alti in contemplando, viriles in agendo, fortes in moriendo. 2. ad Timo. 2. Laboro vsque ad vincula quasi male optans. Gene. 29. Tãdem Iacob potitus optatis nuptijs. s. Rachelis amorem sequentis priori prætulit: Lya laboriosa interpretatur. Quære. 21. b. 23. a. Gene. 24. Habitabat Isaac in terra australi, & ingressus fuerat

C ad meditandum inclinata iam die. Terra illa australis est cęlestis patria, a qua procedit vẽtus australis spiritus sancti, qui calefacit humorem deuotionis, augmẽtat, & fęcundat arbores, s. conscientias nostras. Iste auster dum flat; facit fluere aromata spiritualium gaudiorum in primicijs spiritus, & prælibatione cælestis dulcedinis in eis, qui habitant in terra illa. Can. 4. Veni auster, perfla hortum meũ, & fluant aromata &c. Sed tamen inclinantur ad proximos: quia si proximus damnificatur in re, ministrant ei suam possessionem, si infirmatur in corpore sedulam visitationem, si est in notorio crimine lucratur eum per charitatiuam correctionem, si languet in tentatione

Eze. 10. impetrat ei remedium per orationem. Ezec. 10. Apparuit in cherubin similitudo manus hominis subtus pennas eorum. Cum enim habemus pennas cõtemplationis, quibus ali

B quando supra nos volamus, debet etiam apparere in nobis manus hominis, similitudo id est efficatia virilis pęnitentiæ, & actionis per conformitatem ad Christum ex humanitate crucifixum, quia sicut auis cum duabus alis sursum volat, sic nos per vitam actiuam, & contemplatiuam. Leui. 25. Sex annis seres agrum tuum, & sex annis putabis vineã tuã, colligesque fructus eius, &c. Quære 146. a. sancta animalia ibant per contemplationẽ,

Eze. 1. c. & reuertebantur per actionem. Duæ manus tenentes thronum Salomonis sunt vita actiua, & cõtemplatiua, qui in humanitate Christi, qui est thronus diuinitatis exemplariter refulserunt. Et quia virgo Maria in istis duabus fuit perfectissima: ideo in eius assumptione legitur euangelium, de Maria, & Martha per quas istæ duæ vitæ figurantur. Moy. duas tabulas portauit populo quia per duas tabulas istæ duæ vitæ figurantur, quæ debent in prælatis spiritualiter relucere. Quære de istis duabus vitis in tabula de prælatis, de ocio, de deuotione. D

De virtutibus in generali.

QVattuor mulieres comendatæ in scriptura designãt quattuor virtutes. Quære 12. a. in lib. Gene. Item crines Samsonis designãt ornatum virtutum, quilibet integer fuit fortis, nec recessit ab eo spiritus domini. Quære. 12. a. In lib. Iud. Et illud Apo. 2. Caput, & capili eius candidi &c. De virtutibus cardinalibus, & theologicis figuratis in lõgitudine latitudine & altitudine arcæ. Quære 18. a. sicut ex incorporatione radij solaris in nube aquosa à terra eleuata quattuor colores iridis generantur, sic radius diuinæ gratiæ subintrans animam a terrenis separatam, per deuotionẽ roridam generat in anima quattuor virtutes: E nam color igneus, qui ex cęlo trahitur, vt dicit Beda designat charitatem iusticiam. Color qui ex aere puro trahitur charitatem temperantiam. Color qui ex aqua pietatem prudentiam. Color gramineus, qui ex terra fortitudinem humilitatem. Vel pistos quattuor colores iridis, quattuor virtutes cardinales. Color igneus de cęlo iusticia. Psal. Iusticia de cælo prospexit. Color ex aqua prudentia. Color ex aere temperantia. Color ex terra fortitudo. Quære de istis quattuor coloribus. 16. a. b. 84. b. in Gene. Quòd quattuor circuli arcæ designant quattuor virtutes cardinales. Quære. 66. a. in Exod. Quod ex quattuor affectionibus quasi ex seminibus generantur quattuor virtutes cardinales, & quomodo sunt necessariæ in omni virtute. Quære 26. a. b. per diuersas proprietates lilij designantur diuersæ virtutes. Quære. 93. a. F in Christo inueniuntur virtutes, quæ designantur per conditiones arboris. 94. b. sicut sol causat septem dies ita Christus in anima, septem virtutes. tres theologicas, & quattuor cardinales. Quære. 94. b. Quod tres virtutes theologicæ sunt tres portæ ciuitatis, 95. a. Quod per proprietates lilij designantur tres virtutes theologicæ. 96. b. De tribus virtutibus theologicis. 138. b. Quære de virtutibus in tota tabula de pulchritudine spirituali. Quot virtutes requiruntur ad perfectionem vitæ. 150. a. quattuor virtutes cardinales designantur in quattuor coloribus cinguli sacerdotalis. 162. a. Quando quattuor virtutes designantur. In quattuor pennis de quibus Ezechiel j. Quattuor pennæ vni. Quære 211. 8. a. Et per quattuor facies quibus cuiuslibet perfectio designatur, & demonstratur vt dicit Greg. per faciem vnusquisque co

Mulieres. Iris. Arcus. Beda. Affectiones. Sol. Ternari°.

G gnoſcitur, facies leonis fortitudo hominis prudentia, leonis temperantia, aquila iuſticia. Iſta ſunt quattuor animalia quadrigando ideſt animam ad portum gloriæ trahentia. Iſtæ ſunt quattuor rotæ circulares. figura quadrata eſt ſolidiſſima, vnde ſcriptura euangelica propter ſolidam veritatem eſt quadrata in quattuor euangelijs contenta, quia quattuor exeunt de paradiſo flumina. Quod virtutes deſignantur per quattuor portas ciuitatis quam vidit Io. in Apo. Quære. 180. b. Quinto modo. Quod anima ornatur virtutibus, vt ſit ſponſa Chriſti. 196. a. mulieres Chriſtum querentes parauerunt aromata, & vnguenta, per quæ virtutes deſignantur, vt ſit in corde humor deuotionis, in carne liuor mortificationis, in toto homine vigor operationis, & ſplendor conuerſationis, talibus vnguentis delectatur, & vult

H vngi Chriſtus vnde Gregor. in homelia Paſchæ: Si odore virtutum refecti cum opinione bonorum operum dominum quærimus, profecto ad monumentum illius cum aromatibus venimus diuerſæ horæ diei deſignãt diuerſas virtutes: quia mane eſt exordium perfectæ conuerſionis, meridies profectus conuerſationis, veſpere terminus perfectionis, & conſummationis. Prouer. 4. Iuſtorum ſemita quaſi lux ſplendens procedit, & creſcit vſque ad perfectam diem. Prophera diuidit diem in tres partes dicens veſpere mane meridie annunciabo laudem tuam. Dominus vero diuidit diem in duodecim partes. Ioann. 11. Nonne duodecim horæ

Dies. perfectio. diei? Vt ergo concordemus diuiſionem Prophetæ cum diuiſione domini, dicamus quòd mane conuerſionis quattuor habet horas: Meridies conuerſionis quattuor: veſper perfectionis, & conſummationis, quattuor. Et quę

I libet iſtarum horarum in ſcriptura dies appellatur, propter ſucceſſiuas illuminationes

Virtutes Mane. ſpirituales, quæ fiunt in anima. Ad mane conuerſionis pertinet timor pęnæ, dolor pęnitentiæ, odium culpæ, amor iuſticiæ. Sic enim in mane dormientes expergiſcunt, vigilantes labores incipiunt, fures diſparent, & fugiunt, aues ſuauiter, & blande garriunt: ex quibus intelliguntur quattuor prædicta. Primum ergo eſt timor pęnæ de quo 1. Reg. 7. Intonuit dominus fragore magno in die illa. Quære 38. b. Secundum eſt dolor pęnitętię. Cum enim anima illuminata eſt ad culpã cognoſcendam, & timet pęnam, cõſurgit ad pęnitentiã. 1. Reg. 7. Filij Iſrael conuenerunt in Maſphat, hauſerũtq; aquã, & effuderũt in cõſpectu dñi, & Ieiunauerunt die illa, & dixe

Pęnitętia. runt ter, peccauimus dñe. Maſphat interpretat cõtęplatio peccati, tunc.n. eſt dies pnię in aĩa, cũ in ea peccatorũ ſuorũ conſideratio, lachrymarum ſaltem cordis in conſpectu domini effuſio, & carnis afflictio, & oris confeſſio, & hoc eſt cõuenerunt, &c. Quæ ſunt quat Dies. tuor puncta illius diei. Tertius eſt odium cul pæ: cum enim vehementer conteritur, vilitas peccati ei aperitur, & tunc de pręteritis dolet, abſtinet a futuris, malorum ſocietas ei diſplicet, bonorũ ſocietas ei placet. Et hęc ſunt quatuor puncta illius diei. Heſter. 13. Tu ſcis domine, &c. Quartum eſt amor iuſticię. Cum enim anima incipit magis ac magis proficere, & meridiano feruori appropinquare, & deteſtari culpam ſine delectatione eſſe non poſſit, incipit amare iuſticiam. Hiero. 33. In diebus illis germinare faciam Dauid &c. Iuſticia enim eſt, reddere vnicuiq; ꝙ ſuum eſt. Meridies Queræ in tabula de iuſticia ad meridiem noſtræ conuerſionis quattuor pertinent, ſpes venię, deſiderium patriæ, compaſſio alienę miſeriæ, eruditio ſapientiæ. Primũ ergo eſt ſpes L veniæ videns enim anima iam ſe exijſſe tenebras per timorem, & expiaſſe peccatum per pęnitentiam, & ſe odiſſe culpam, & amare iuſticiam, concipit quandam ſecuritatem, & incipit altius conuerſari, & viuere in ſpe venię. Hier. 17. Non ſis mihi tu formidini, ſpes mea tu in die afflictionis. Nullus ergo debet deſperare de peccatorũ multitudine: quia in mul- Peccata. tis abundauit culpa, in quibus poſtmodum Confeſſio ſuperabũdauit gratia. Exemplum in Magdalena. Non pro magnitudine, quia poſt graniſſimam infirmitatem videmus reuerti perfectam ſanitatem, nõ pro temporis quo fuit in peccato longitudine, quia quanto diutius ægrotauit infirmus, tanto dulcius tractat eum pius medicus, non pro recidiuandi ingratitudine, quia ita ſe hẽt pugnæ conditio, vt ſępe labatur, & ſæpe reſurgat, nec pęnitus victus dicitur, qui cadit, ſed qui deſperans fugit, & cecidit. Secundus eſt deſiderium patriæ verè M hoc eſt pręciſe meridies, quando dies eſt ferueniſſimus, & calidiſſimus, eo quòd ſol in ſupremo quaſi in ſuo orbis centro emicans omnium nubiũ obſcuritate remota validiores radios terris immittit. Can. 1. Indica mihi quẽ diligit anima mea, vbi paſcas, vbi cubes in meridie, ne vagari incipiam poſt greges ſodalium tuorum, anima.n. illa, quæ ſingulari dilectione proximum diligit, & per exceſſum deuotionis ad patriam illam tendit, vbi vera meridies, quia cognitio pura, & clara ſine enigmate, dilectio ſincera ſine ſophiſmate, eſſe ſine mutabilitate, viuere ſine infirmitate, agere ſine anxietate, deſiderat, & expetit, ibi quieſcere cum Chriſto, nunc in ſpe, & in primicijs ſpiritus, aliquando in re, & in omnimoda plenitudine, nec vagatur beſtialiter, aut ocioſe, modo ſe eleuans ſupra ſe per elationem, & præſumptionem, modo in-

A do infra ſe per deſperationem, modo a ſiniſtris per ĩmoderatam compaſſionem, vt ſit nimis remiſſa, modo a dextris per indiſcretum rigorem, vt ſit nimis iuſta. Tertium eſt compaſſio alienæ miſeriæ; ſole enim exiſtente in medio cęli, in meridie incipit inclinari, quia ſancti in altitudine contemplationis poſiti, ſicut ſol feruens in meridie, inclinantur per compaſſionem ad eos, quos vident repere cir

Gen. 24. ca terram. Habitabat Iſaac in terra auſtrali, & egreſſus fuerat ad meditandum, inclinata iam die. Quęre 38. a. Quartum eſt eruditio ſapientiæ, quia enim non ſufficit compaſſio animi, niſi abſit inſtructio verbi: ideo amplius inclinatur dies per verbum prędicationis proximo condeſcendendo. Iudi. 19. Conſidera ꝙ dies decliuior ſit, & appropinquat ad veſperam. Conſideratur decliuitas, cõſiderando, ꝙ loquaris vtilia, neceſſaria, non falſa, non impropria, cui loquaris, vt ſecundum qualita-

B tem auditoris formetur ſermo doctoris, vt dies diei eructat verbũ, & nox nocti indicat ſcientiam. Qũo, quia mõ aſperè de ſupplicijs, modo blãdè de præmijs. Ad quid, quia ad proximi ędificationẽ, nõ ad tui oſtenſionẽ, ſicut Paulus. Act. 20. Per triennium nocte & die nõ ceſſaui cũ lachrymis monẽs vnumquemque ueſtrũ. Et forte hic quattuor ſignificantur, ꝑ quattuor, q̃ in meridie videmus. Tũc.n. naturaliter hõ lenior; & hæc eſt ſpes veniæ. Sol eleuatior, contemplatio, & deſideriũ patriæ. Aer feruentior, compaſſio fraternæ miſeriæ, radius purior, eruditio ſapientię. Ad ue Perfectio Veſper. ſper noſtræ perfectionis, quattuor pertinent. Exemplum uitæ, modus tẽperantiæ, humilitas conſcientiæ, finis perſeuerantię. Primũ ergo eſt exẽplum uitę, hora nona eſt, q̃n ſol magis inclinatur, nec tñ omnino deficit, quia vir perfectus opera ſua proponit proximis in exẽplum, nec tñ in hoc gloriam quærit propriã.

C Ro. 13. Ro. 13. d. Conuerſatio. Arma. Dies appropinquauit, abijciamus opera tenebrarum, & induamur arma lucis, ſicut in die honeſte ambulemus. Arma lucis ſunt exẽpla perfectionis, & uirtutis, ut ſit in uictu parcus, in ueſtitu abiectus, in ſermone diſcretus, in oratione aſſiduus, & deuotus, in opere ſtrenuus. Secundum eſt modus temperantiæ, quando ita modũ tenemus in omnibus, ut neque plus quàm expedit, neq; minus, q̃ neceſſe eſt agimus. Illa .n. hora q̃n dies eſt &c. quære 2. a. Tertium eſt humilitas conſcientiæ. Omnibus enim uiriliter executis, & modo debito, & alijs circunſtantijs ritè obſeruatis, ſolet uana gloria titillare mentem, & ideo neceſſaria eſt humilitas conſcientiæ, ut homo penſans ſuam infirmitatẽ, in clauſtro ſuę conſcientię ſemper lateat per humilitatem, non

3. Re. 2. f. egrediatur per uanitatẽ, ne audiat illud. Aedifica mihi domum in Hieruſalẽ, & habita ibi, quacunque.n. die egreſſus fueris, ſcito te interficiendum: unde & ad hoc pertinet, quòd D dies illa hora incipit nebulare. Hãc ergo humilitatem habes, cum de te æſtimas parua, de aliis magna, cum omnes honoras, & a nullo honorari deſideras, ut in te impleatur illud: Viri fratres, ego cum conſcientia bona Act. 23. conuerſatus ſum ante dominum, uſq; in hodiernum diem. Quartum eſt finis perſeuerantiæ: tunc enim dies clauditur, & meritum terminatur: & quia multi laudabiliter inchoãt, quæ turpiter terminant. Vnde adueſperaſcẽte iam die, in noctis tenebris, & caligine mulier ornatu meretricio occurrit uecordi inueni, & decipit eum: ideo contra ipſam diligenter inſiſtendum eſt, & orandum illud: Mane Luc. 14. c. nobiſcum domine, quoniam adueſperaſcit, & inclinata eſt iam dies. Quam perſeuerantiam aſſequimur, ſi nõ marceſcamus in ocio, ſi non interrumpamus bonũ opus faſtidioſi, ſi obliuiſcamur poſteriora, ſi extendamur ad E anteriora, & ſic impletur illud. Ordinatione Pſal. 118. tua perſeuerat dies, quoniam omnia ſeruiunt tibi. Et forte iſta quattuor ſignificantur in illis quattuor, quæ in ueſpere uidemus. Stellarum ſplendores demonſtrantur, radiorũ feruores temperãtur, flores colliguntur, labores retribuuntur. Ad perfectionem prælati tria requiruntur, fortitudo in actione, dulcedo in contemplatione, ſollicitudo in gubernatione. Ad fortitudinem actionis quattuor requiruntur, ſine quibus nulla actio eſt perfecta, uiror fidei, nitor ſpei, feruor charitatis, pauor humilitatis. Iſti ſunt quattuor lapides pretioſi in primo ordine, & deſignantur in iaſpide, Saphiro, Carbũculo, Calcedonio. Viror fidei, &c. quære de hoc & de ſeptem uirtutibus theologicis, & cardinalibus. 94. b. Dulcedo contemplationis conſiſtit in quattuor, quæ ſunt puritas incorruptionis, &c. Quære 32. a. Et ho. &c. Sollicitudo prælationis conſiſtit in F quattuor, &c. quære 150. b. Fidei ſuccedit cognitio ueritatis, ſpei tentio æternitatis, charitas perficietur per ignitam dilectionem ſummæ bonitatis, prudentiæ reſpondebit luminoſitas claritatis, fortitudini ſanitas impaſſibilitatis, iuſtitiæ leuitas agilitatis, temperantiæ puritas ſubtilitatis. De anima noſtra intelligitur illud: Hieruſalem quæ ædificatur, Pſal. 121. ut ciuitas, cuius participatio eius in idipſum. Ciuitas. In iſta enim ciuitate ſunt quattuor ædificanda. Muri, quantum ad incorruptionem fidei, Anima templum, quantum ad deuotionem ſpei, turris, quantum ad charitatis emineatiam, palatium, quantum ad iuſtitiæ formam, ſed huius Eccleſia. ciuitatis murõs, impugnat hęreſis, templũ, hipocriſis, turrim, ſuperbia, palatiũ, iniuſtitia. De iſtis. ſ. fide, ſpe, charitate, iuſtitia, quære in ꝓpriis tabu. cuiuslibet: Pulchritudo ſpũalis

G causatur ex uirtutibus, quære 147. b. & 148. Sicut per uitia receditur a Deo, sic per uirtutes anima reducitur ad Deum, & qui recesserunt per gulam, debent ad Deum conuerti, & reuerti per ieiunium, & abstinentiam, & temperantiam: qui per luxuriam, per fortitudinem in operibus castitatis, & mortificationis: qui per auaritiam reuertatur per iustitiã, ut detur unicuique quod suum est, corpori necessarium, pauperi superfluum, qui per irã reuertatur, per prudẽtiam: qui per inuidiam, per charitatem: qui per accidiam, reuertatur per spem: qui per superbiam, reuertatur per humilitatem. Et istud debet fieri in quadragesima. Gen. 40. Videbam uitem in qua erant tres propagines paulatim crescere in gemmas. Istæ tres propagines, sunt tres uirtutes, fides, spes, charitas, quæ correspondẽt tribus Semen. uiribus animæ. Sicut in germine operatur ca- H lor naturalis, uiget humor nutrimentalis, occultatur ratio seminalis. Vnde uirtus germinis sapit naturam, & proprietatem radicis, tamen paulatine insensibiliter in flores, frondes, fructus se diffundit. Et tamen flos a fluẽdo dicitur, quia faciliter fluit: ita in corde innocentis, fides operatur calorem uitalẽ, spes deuotionem, quasi humorem nutrimentalẽ charitas se abscondens in intimo, quasi rationem seminalem: & dum anima nihil sapit, nisi cœlestẽ proprietatem retinens suæ originalis gratiæ, quam in ea Deus infundit paulatine. In frondes ueræ locutionis, & frondes honestæ conuersationis, & fructus castæ, & meritoriæ actionis se diffundit. Sed leui occasione hæc castitas uiolatur, si passim exponatur. Eccl. 39. Florete flores, quasi lilium, date odorem, frondete in gratiam. Et quia pudicitia suum præmiũ habebit in patria, ubi nullatenus corrumpitur, & interim prout potest I in uia, angelos, immo angelorum dominum miramur: ideo castitatis lilium dicitur in ęternum florere ante dominum. Iustus germinabit sicut lilium, & florebit in æternum ante dominum. Ezech. 8. Per octo gradus ascendebatur ad templum, sic nos per octo uirtutes ascendimus, & sequimur Christũ, primus gra- Psal. 23. a dus per fidem. Quis ascendet in montem domini? Innocens manibus & mundo corde: fides enim purificat cor. Act. 15. Per hunc gradum non ascendunt rationem naturalem sequentes, quia cæca est in cognitione huius ueritatis, & ideo præcipitat hominem in fo- Errores. ueam erroris, non ascendunt sortilegi, non præstigiosi, non magici, de quibus: Ascendũt Psal. 106. usque ad cœlos, & descendunt usque ad abyssos animæ eorum, &c. Secundo ascendimus Can. 3. Spes. per spem: Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut uirgula fumi ex aromatib. myrrhę, & thuris, & uniuersi pulueris pigmẽtarij, quę re 230. b. Sed qui desperant, non ascendunt, K sed descendunt. Submersi sunt in mari rubro Exo. 15. abyssi operuerunt eos, descenderunt in profundum, quasi lapis: desperãtes sunt in mari per amaritudinem consciæ: Rubro per ruborẽ uerecundiæ: operiuntur abysis p subtilem excusationẽ: cooperiunt. n. se, & descendũt in æternã, & profundã damnationẽ. Tertius gradus est p charitatẽ. Quæ est ista, q̃ ascendit de Charitas. Can. 8. b. deserto, delitijs affluens, innixa super dilectũ suũ. Cum magna delectatione ascendit, qui suauiter portatur ad locũ, quem multũ desiderat: sic qui diligit, suauissimè uiuit, & delectabiliter pondus tolerat. Augu. Amor meus, pondus meũ, eo feror quocunq; feror. Nã qui amat, non laborat. Basilius, qui diligit fratrẽ suũ in tranquillitate, est cor eius. Per hũc gradum non ascendunt auari. Argentũ thesauri Baruch 3. zant: extra sunt, apud inferos descenderunt. Quartus gradus est per fortitudinẽ. Dedit do Eccl. 46. minus Caleph fortitudinẽ, & usq; in finẽ p- L mansit illi uirtus, ut ascenderet in excelsũ ter Iosue 14. ræ locũ. Econtrario descẽdunt uoluptuosi, & carnales, qui ab oĩ tẽtatione uincunt. Iob 7. Sicut consumitur nubes, & ptransit: sic qui descendunt ad inferos, quia tales dissoluuntur calore concupiscẽtiæ, sicut nubes distillat ex solis calore. Quintus gradus est per prudentiã, qđ fit in illis, qui sibi ipsis prosunt, uel orando cũ non sint fortes ad opa pnię corporalis, uel sanctorũ & orationũ suffragia a sctis petendo. Vñ Iudith 9. Ascendit, & orabat ad dñm Deũ Israel, ut dirigeret uiã eius. Et sic ad ascendendũ ualet ingeniũ, ubi robur non sufficit. Can. 7. Ascendã in palmam, & apprehẽdam fructus eius. Econtrario descendunt per stultitiã, qui nec bona agunt, nec suffragia orationũ a Deo petunt. In Aegyptũ descendit Esa. 52. populus me⁹: ut colonus esset ibi. Sextus gra- M dus est p temperantiã. Vnde de aĩa casta dr: Tẽperantia. Sicut flos de radice eius ascẽdet. Radix occul Esa. 9. ta, flos purus, & casta aĩa, continet in se, & abscondita uanitatibus mundi, & puritatẽ suã custodit: econtra descendunt luxuriosi. Prouer. 5. de talibus: Pedes eius descẽdũt in mortẽ, & ad inferos gressus illius properãt. Septimus gradus est per iustitiã. 1. Macha. 4. Dixit Descendere. Iudas, & fratris eius contriti sunt inimici nostri, ascendamus mũdare, & renouare sancta, & congregatus est omnis exercitus, & ascẽderunt in montem Syon. Ad exercentes enim iustitiam pertinet, ut repurgent sancta, & purgent corda uicijs, & loca sancta ecclesiastica, ab infamibus personis, & grauaminib. Ecõtrario descendunt per iniustitiã, cuiusmodi sunt principes, & p̃lati, qui terras suas non purgant a malis personis, & uitijs. Esa. 24. Descendent cum eis unicornes, & tauri cũ potẽtibus. Vnicornes, qui unũ cornu habent, illos signi-

A significant, qui hñt tantũ usum simplicis gladij. Tauri, qui hñt duo cornua eos significãt, qui hñt usum duplicis materialis, & spiritualis, qui descendunt in infernum cũ malis sub ditis, quos non corrigunt, sed eis fauent, & cõsentiunt. Quia consentire est non arguere, cũ possis, quod pertinet principaliter ad prælatos. In cuius figura uix pingitur infernus, q̃n semper pingantur ibi principes, epĩ, & Abbates. Octauus gradus est per mortem. Luc. 14. Mors Amice ascende superius. Et sicut in morte q̃dam ascendunt ad gloriam, sic mali descen- Iob. 21. dunt ad pęnam. Ducunt in bonis dies suos, & Exo. 30. in puncto ad inferna descendunt. Dixit dominus Moys. q̃ acciperet aromata confecta ex quattuor speciebus, ut ungeret arcam in sanctis sanctorum, quæ erat ex omni parte circũdata, uel circumtecta auro. Quod fit cum anima pro exercitio quattuor uirtutum in uia in Can. 4. B cęlesti patria circundatur gloria, & tunc sedatis turbinibus Aquilonis, spirat Auster Spiritus Sancti, & fluunt aromata, q̃n affluũt delitijs cœlestibus, ut impleatur illud: Surge Aquilo, ueni Auster, persla hortum meum, & Cherubin fluant aromata illius. Perfectio uitæ in dispositione Cherubin designatur in scripturis. Nã circa Cherubin legimus erectionem, sitũ, statum, gressum. Erectio pertinet ad temperantiam, per quam erigitur spiritus super carnis 2. Par. 3. c. corruptionem aggrauantem. 2. Paral. 3. Cherubin stabãt erectis pedibus, & facies eorum erant uersæ ad exteriorem domum. Tunc. n. uera temperantia, & castitas obtinetur, q̃n p orationem superior portio rationis erigitur in Deum: & per sollicitam circumspectionẽ inferior conuertitur ad regendũ corpus suũ, unde in collationibus patrum dr: hæc est con- Castitas. Virginitas. summatio castitatis, ut uigilãtem oblectatio libidinis nulla pertingat, ut quiescentẽ somniorum non fallat illusio, sed cum dormien- C ti tantũ per sopitæ mentis incuriam, commotio carnis obrepserit, queadmodũ sine ulla titillatione uoluptatis excitata est, & ita sine ullo prutitu corporis conquiescat. Situs siue dispositio pertinet ad prudẽtiam. Exo. 25. Cherubin unus erat in latere uno, &c. Quære 149. a. Status pertinet ad iustitiæ stabilitatẽ. Ezech. 10. Cherubin instabant a dextris domus, &c. Quęre 106. b. Gressus pertinet ad fortitudinem, per quam progredimur de uirtute in uirtutem. Ezec. 10. Cum ambularent Cherubin ibant pariter & rotæ, iuxta ea ambulabant Cherubin ante faciem uenti suam, idest in directum, & tñ reuertebãtur, & rotæ sequebãtur. Quia per actum fortitudinis debemus nos in anteriora extendere, non retrocedere, non lãguescere, piguescere, & in cordibus nostris interminabilitatem ęternitatis hr̃e: vnde sicut alę Cherubin designant contemplationem, sic rotæ designant actionis fortitudinẽ. D Ita q̃ quattuor rotæ designant quattuor uirtutes Cardinales. Super caput Cherubin legũtur quattuor, firmamentum, thronus, species saphiri, similitudo aspectus hoĩs. In firmamẽto, quod non participat proprietates naturæ corruptibilis impassibilitas, in throno potestas, in saphiro, qui refrigerat ardorẽ, interior sanctitas, in aspectu filij hominis ueritas, quę perficit aspectum creaturæ rationalis. Tunc Beatitudo. ergo erit præmium plenum nostræ naturæ, cum in corpore nostro erit impassibilitas, in irascibili potestas, in compassibili sanctitas, Materia. Cherubin in rationali ueritas. Cherubin legimus factos ex quadruplici materia, auro, ære, oliua, abiete. Aurum excellit pretiositate, æs soliditate, oliua unctuositate, abies proceritate. In auro p̃tiositas fidei. Fides nostra p̃tiosior sit auro. In ære soliditas spei. Dicitur de sanctis, solidissimi, quasi ære fusi sunt. In abiete, quæ a- Iob. 37. beundo in sursum sic dicitur, & parum habet E terreni humoris dilectio Dei, per quam anima desertis terrenis sursum tendit: in oliua, quæ unctuositate sua ignem nutrit, dilectio proximi: quia sicut illud oleum ignẽ nutrit, ut patet in lampade, sic dilectio proximi dilectionem Dei, & eius gratiam in anima nutrit. Quære de istis, scilicet, de fide, spe, dilectione, Virtutes. seu amore Dei, & proximi, in suis proprijs tabulis, & applica hic. In lilio processus, & conditio uirtutum pulchrè figuratur: quia lilium habet distinctionem partium, positionem secundum locum, pulchritudinem florum, processionem secundum incrementum. Distinctio partium est, quia habet in imo radicem, sedis trianguli similitudinem: quot enim fo- Ternari⁹. lia sunt in flore, tot sunt ternarij in radice: hastile in medio secundum rectitudinem, florẽ in summo habentem pulchritudinem. In ra- Fides. Oseæ. 6. c. dice quæ tegitur, designatur fides, quæ est de eis, quæ non uidentur, cuius ipsa fuit primice F ria. Oseæ ult. Ero quasi ros, & Israel quasi li- Ros. lium germinabit, & erumpet radix eius, ut libani. Ros est diuina gratia, qui descendit in aere sereno flante Austro: germen uegetabilium, ui caloris erumpit, & uirtutem radicis ostendit. Ideo sequitur: Erumpet radis eius, ut Libani: tanto enim fides nostra magis crescit in altum, quanto rore diuinæ gratiæ amplius fuerit fęcũdata, sicut arbores Libani tanto altius crescunt, quo radices in imo demergunt. Hæc est fides, quæ uincit mũdum, quæ nescit descensum. In rectitudine hastili, significatur directio spei. Exod. 25. Facies cãdelabrum ex auro purissimo. Quære 203. b. In pulchri- 3. Re. 7. f. tudine floris ostenditur charitas, quæ in summo uirtutum collocatur. 3. Regum 7. Fecit Salomon mare fusile. Quære expositionem in tab. 3. Reg. Habet etiam lilium positionem se-

G cundum locum, inuenimus enim lilium in
Lilium. campo, in horto, in templo: in campo genera
liter exponitur, in horto specialiter custodi
tur, in templo artificialiter pingitur. Liliũ cã
pi humilitas, quæ in omnibus se exponit. E
go flos campi, & lilium cõuallium. Lilium in
horto significat castitatem, quæ diligenter cu
stodienda est, ne per tactum alienum sicut flo
res in horto marcescat primo, & postea putre
scat. Lilium quod in tẽplo pingitur, designat
contemplationis puritatem. Quid enim est
aliud anima contemplatiua, quam quædã pi
ctura spiritualis manu sapientissimi artificis
formata, semper existens in Dei præsentia? Si
mus ergo lilium campi per humilitatẽ. Can.
7. Venter tuus sicut aceruus tritici uallatus li
Humilitas. lijs. Vallum fit ut res custodiatur, quia anima
plena uirtutibus in sola humilitate custodi
tur: unde comparatur phialę, qua fracta, om
nes uirtutes funduntur, & perdũtur, quia sola
H superbia destruit omnia si comitetur. Simus
lilium horti per castitatẽ, Can. 7. Labia eius.
Quære 222. a. Simus etiam lilium templi per
contemplationem, Eccl. 50. Quasi flos rosarũ
Eccle. 50. a. in diebus uernis, & quasi lilia, quę sunt in trã
situ aquæ, & quasi thus redolens in diebus æ
statis. Rosa habet rubores, lilium candorem,
thus pallorem. Quia cõtemplatiua modo ru
bet ex meditatione dominicæ passionis, mo
do cãdet ex illuminatione rationis, modo pal
Phil. 1. a. let ex desiderio dissolutionis. Cupio ait dissol
Can. 1. c. ui, & esse cum Christo. Can. 1. Equitatui meo
in curribus Pharaonis assimilaui te amica
Exercit. mea. Mens enim deuota quasi duplicem ha
Anima. bet exercitum. s. pedestrem quattuor uirtutũ
cardinaliũ, quibus expugnat uitia deorsum
quasi in terra, & theologicarum, quibus qua
si impugnat regnum cœli, quod uim patitur,
& uiolenti rapiunt illud. Mat. 11. Quære 35.
Iud. 16. b. Iud. 16. Si rasum fuerit caput meum, rece
I det a me fortitudo mea, quia cum superior
pars rationis, quæ per caput intelligitur uir
tutibus spoliatur, quę per crines intelligũtur,
deficit gratia per robur, & fortitudo uiget in
anima excæcatur a Philistijm, a Dęmonibus,
& peccatis, ut nec Deũ, nec seipsũ cognoscat,
Renascuntur tamen crines, & fortitudo recu
peratur, quia per pœnitentiam uirtutes perdi
Leu. 14. a. te, & gratia renouatur. Leui. 14. Ponuntur se
ptem quæ requirebantur ad mundationẽ le
prosi, qui mundatus est, & ut patet ibi ex tex
tu. Ista erant duo passeres, lignum cedrinum
uermiculum, & Isopus, & patiens radebatur,
lauabatur, ungebatur. In quibus designantur
officia septem uirtutum, per quas lepra om
nis peccati perfectè mundatur. In passeribus
designatur humilitas, quæ curat lepram su
perbiæ. Quære 104. a. Secundo addebatur li
gnum cedrinum, quod suo odore serpentes
interficit. Hęc est sobrietas & abstinentia, quę K
motus carnales reprimit, & mundat lepram
gulæ. Dicitur Naaman leproso, lauare se- 3. Reg. 5.
pties in Iorda. Quære 30. b. Tertio addeba
tur uinculum, hoc erat coctus bis tinctus,
hoc est charitas, quæ totam inflammat ani
mam per modum dilectionis in Deum, & pie
tatis in proximum, hoc mundat lepram inui
diæ. Quarto addebatur Isopus herba petrę ad
herens, & maculas faciei emundans hæc est
spes, per quam firmiter adheremus Deo, ut
nihil possit nos ab eius seruitio amouere,
quæ mundat lepram accidiæ. Leu. 16. Mense
7. affligetis, &c. Quintolauabatur leprosus,
in quo designatur castitas, quæ mundat le
pram luxuriæ. Laui te aqua, & mundaui
sanguinem tuum. Sexto radebatur, rasio
pilorum est abiectio superfluorum, hæc est
humilitas, & paupertas, quæ mundat lepram
auaritiæ. Extendens Iesus manum dixit, uo- Mat. 8.
lo, mundare, & confestim mundata est le- L
pra eius. In quo significantur misericordes,
qui manum extendunt ad pauperes, eleemo-
synas dando, a lepra peccati mundantur.
Septimo leprosus ungebatur sanguine, &
oleo, hæc est mentis tranquillitas siue pax,
& mititas, quæ mundat lepram irę. Leui. 14. Leu. 14. c
Ponet sacerdos de sanguine hostię &c. Ma
nus, pedes, aures, pollices inunguntur, quan
do ob amorem passionis, & sanguinis Chri
sti, qui cum malediceretur, non maledicebat,
cum pateretur, non cominabatur, obstruun
tur, & cohibentur ne respondeant, & ne red
dant malum pro malo, & additur oleum
compassionis proximi, & sic omnis lepra Electa.
mundatur. Can. 6. Pulchra ut luna, electa, Can. 6. c.
ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata.
Pulchra, propter puritatem cognitionis, &
affectionis, ut luna, propter ubertatem deuo
tionis, electa ut sol, propter claritatem con
uersationis, terribilis ut castrorum acies or- M
dinata propter uarietatem uirtutis multipli-
cis. Multiplex enim est uirtutum acies in Acies.
anima Dei amica scilicet ordinatio affectuũ,
disciplina morum, armatura orationum, ro
bur meriti tenor zeli, conflictuum assidui-
tas, numerositas triumphorum, quæ ex fi- Psal. 83. b.
de, & charitate originem trahit. Ascensio- Gratia.
nes in corde suo diposuit in ualle lachry-
marum. Gratia enim, quæ est radix uirtutum
reformat facultatem liberi arbitri, dans ei-
dem proficere circa actus uirtutum, & quia
uirtutes consistunt circa arduum, ideo ta- Ascẽsus.
lis profectus dicitur hic ascensus. Fides er- Fides.
go facit animam ascendere per puritatem
intentionis sub metaphora floris, spes sub
metaphora uirgulti, uel uirgæ per sancti-
tatem meditationis, charitas sub metapho-
ra flammæ per ignitionem affectionis, pru-
dentia

A dentia sub metaphora aquilę per subtilita-
tem contẽplationis, temperantia nubis per
refrigerium carnalis delectationis, fortitudo
sub metaphora leonis per patientiam tribu-
lationis, iusticia sub metaphora fontis per o-
pera pietatis. De fide Esa. 11. Flos de radice e-
ius ascendet. Radix occultatur in terra susten
tãs arborem, diffundẽs se late, obuiantia quę
cunque ante se penetrans. Fides est de inuisi-
bilibus radix, & fundamentum totius ędificij
spiritualis: diffusa per mundum tandẽ pene-
Fides. tratura duritia infidelitatẽ, quia intrabit ple-
nitudo gentium ex purissimis partibus plan-
tę pręcedens colore uisum, odore olfactum, lę
nitate tactum demulcens, puritas est intentio
nis omnes sensus spirituales reficiens, qui a-
scendunt ex fide sicut flos procedit ex radice.
De spe, quæ facit ascẽdere subiuncta &c. Esa.
53. ascẽdit sicut uirgultum coram eo, & sicut
B radix de terra sitienti non est ei species, ne-
Hortus que decor, Virgultum consitum diuersis, & a-
Cor menis arboribus, cor repletum sanctis medi-
tationibus, terra sitiens, spes afficiens, quę spe
ciem tollit, & decorem dum per languorẽ de
siderij quendã inducit in anima spiritualem
Can. 4. c pallorẽ. Quę est ista quę ascendit per desertũ
sicut uirgula fumi ex aromatibus myrrhæ,
thuris, & uniuersi pulueris pigmentarij? Ascẽ
dit per desertum sancta meditatio, quæ graua
ta nõ est crapula huius seculi, & ebrietate cu
rarũ ascendit, dum supernas mansiones men
te circuit, ascendit ubi sponsus cubat, & pasci
tur, ascendit flagrantia sancti desiderij ex affe
ctionibus spei prodeuntis. Sicut uirgula fumi
ex aromatibus myrrhæ. Desertũ illud memo
ria mortis est quod cũ mens ingreditur per sã
ctam meditationem nos inuenientes ea, quæ
hic sunt, uastã ingredimur solitudinẽ, cogita-
C re, n. debemus quòd omnia deserturi sumus:
quicquid hic apprehendit corporalis, sensus
sola mala, uel bona nobiscũ portaturi, & ibi
meritorũ premia inuenturi, quia recipiet u-
nusquisq; prout gessit in corpore suo siue bo-
Considerratio num, siue malũ. Per desertũ ascẽdit, qui ex me
ditatione mortis, & memoria ad contemptũ
transitorię uoluptatis proficit. Vtinã Domine
nobis uilescere flos temporalium, ut commu
nicaremus fructui ęternorũ. Et qa ex illa me-
ditatione procedimus per desertũ, & amaritu
dinẽ pœnitentiæ, quod significat myrrha, &
confugimus gratiose ad Deum, cuius est post
mortẽ adiutorium ferre, quod significat thus,
& ex more nihil negligimus non ex his, quæ
nobis uidẽtur, sed ex his, quæ diuinitus inspi-
rãtur. Ideo debemus cum his uniuersum pul-
uerem pigmentarij exhibere, ut pigmẽtarius
intelligatur, uel Deus, uel homo Dei uica-
rius. Alioquin sinistro sensu pigmentale riga
mus facile, dũ adhuc sũt in herba decipimur.
Pro cinamomo cicutã, pro mirto tollentes ut D
ticã. De charitate q̃ facit ascẽdere sub metafo Charitas
ra flãmę, &c. Iud. 13. Cũ ascẽderet flãma alta
ris, &c. Quere 29. a. 28. b. De prudẽtia faciẽte Prudẽtia
ascendere sub metaphora aqlę Hie. 49. Ecce Hie. 49. e
quasi aqla ascẽdet, & uolabit, & expãdet alas Aquila
suas sup Bosrã. Subtilis enim contẽplatio mo Volatus
re aqlæ agitur, qñ aliquando in girum se fle- Auis
ctit, modo subito eodem uel similes nũc pau
lo latiores, nunc paulo contractiores circui-
tus repetit, & semper in idipsum redit, modo
enim reuerberatis oculis se in imo, & eodem
loco diutius suspendit, & nobili agitatione se
quasi immobiliter figit. Sic enim anima con- Anima.
tẽplatiua modo de inferioribus ad summa a- Contem-
scendit, modo econtrario descendit, modo im platio
mobiliter fixa in Deo quiescit, &c. in hũc mo
dum Can. 8. Quæ est ista, quæ ascendit de de-
serto, delicijs affluens, innixa super dilectum
suũ? Cogitemus puellã quãdam tenerã, & de-
licatã in multa delitiarũ affluentia educatã, E
multo uino madidã, utpote, in cellam uina-
riã introductam, & torrente uoluptatis pota-
tam, & quasi præ nimia teneritudine uix pos-
se incedere, & præ nimia ebrietate uiam, quã
tenere debeat, nullo modo posse discernere,
talis est anima contẽplatiua, quæ hic describi
tur, quæ sic mũdanis deseruit, ut celestibus de
litijs affluens renuat cõsolari, nisi cælestibus
delitijs delectetur, & quasi nil in ea uidet, in
quo confidere debeat, tota innititur super eũ,
quẽ diligit, quia totũ quicquid est, quicquid
põt eidẽ ascribit. De tẽperantia, q̃ facit ascen-
dere sub metaphora nubis, per refrigeriũ car- Tempe-
nalis delectationis Hiere. 4. Ecce quasi nubes rantia
ascendet, & si hoc uerba de exercitu Diaboli
fm spm̃, uel de exercitu Babiloniorũ ad lram
intelliguntur: tñ moraliter de aĩa casta, q̃ qua
si nubes ascẽdit dũ carnis incentiuũ gra refri
gerat, & reprimit. Can. 7. Dixi, ascẽdã in pal- F
mam, & apprehendã fructus eius, q̃ crucifigit
carnẽ, & uictoriã de ipsa obtinet, & appẽhen-
dũt fructus eius, q̃ p sctificationẽ apprehẽdũt
& auide pendũt primicias spũs: qa oĩs discipli
na ĩ psẽti nõ uidet esse gaudij sed meroris, tñ
exercitatis pacatissimos fruct reddit. De for- Fortitu-
titudine, q̃ facit ascẽdere sub metaphora leo dine
nis per patientiam tribulationis. Hierem. 4.
Leo ascendet de cubili suo, & prædo gentiũ
se leuabit; quòd si exponatur ad literam de
Nabuchodonosor, tamen anima dicitur tan-
quàm leo de cubili suo ascendere, quando po
test tribulationibus, & tentationibus quibus-
libet patienter resistere, & gentes prædatur,
quando motus animales interficit in se, ut lo
cum fornicationis obtineat uirtus castitatis,
locum gulæ uirtus sobrietatis, & ita de alijs.
ut sic allidat paruulos suos ad petram. Can.
4. Dentes tui sicut greges tonsarum, quæ
ascen-

G ascenderunt de lauacro:omnes gemellis fæti
bus,& sterilis non est in eis. Dentes sunt ani-
mæ fortes, sibiipsis insensibiles, toti corpori
utiles, qui sine carne, & cute sunt nudi, &
quasi tōsi, quia per amoris fortitudinem,quæ
fortis est ut mors dilectio,inueniantur ab om
nibus superfluis alieni quasi greges dum in
pascuis æternæ uitæ pariter gradiuntur,& pa
storem bonum sicut bone oues sequuntur, &
dū proficiunt in seipsis ad præmiū, & in alijs
ad exemplū prosunt tonsę,& fæcundæ,& ge-
mellis fetibus esse describuntur. De iusticia,
quæ facit ascēdere sub metaphora fontis per
opera pietatis.Gens.2.Fons ascendebat de ter
ra irrigās uniuersam superficiem terræ, quod
fit qn̄ ex fonte intimæ affectionis: anima cōsi
derans terrā suę originalis fragilitatis,diffun
ditur ad pauperes aridos,& indigētes omnes
quantum in se est reficiens per opera pietatis.
H De isto ascēsu. Can.6.Dentes tui sicut greges
ouiū, quę ascenderunt de lauacro,omnes ge-
mellis fetibus, & sterilis non est in eis. Den-
Ascēdere. Dentes. tes sunt uiri iusti per innocentiam cādidi, &
sicut grex ordinati,& sicut greges, quæ mini
strant lac lanam, & alia erogando tēporalia;
quæ ascenderunt de lauacro, quia cū eleemo
sinæ piè distribuuntur breuiter omnia mun-
Act.11. dantur.Item date eleemosynā,& ecce omnia
Lucę. 2. munda sunt nobis. Et gemellis fetibus: quia
pietas promissionē habet uitæ, quæ nunc est,
& futuræ uel quia dantibus eleemosynā dat
Deus temporalia,& ęterna.Et sterilis non est
in eis, quia nullū opus pietatis remanet irre-
muneratū, quinetiā peccatori retribuatur in
hoc seculo,uel futuro.Ex Christi passione fi-
des nostra radicatur, spes roboratur, charitas
inflāmatur. Charitas mūdat leprā,quæ est in
I potētia operatiua; fides illa,quæ est in intelle
ctiua.Charitas in anima reliquit timorē reue
rentiæ in ingressu, amorem perseuerantiæ in
operis consummatione,& egressu. Ideo mun
dati triplicis lepræ, & infirmitatis cutis ui-
uæ carnis cicatricis. Fides autem sicut publi-
cans ueritatē. Ita uitare tenetur infectiuā fa-
miliaritatē, ideo mūdatiua est duplicis lepræ
intelligētiæ: quia per professionē publicę u e
ritatis mundatur lepra capitis, & barbæ per
uitationem corruptiuæ familiaritatis munda
tur lepra domus. Spes autem unum habet o-
culum supra in Deum, ne generetur despera
tio, & alium infra se, ne generetur præsum-
ptio.Et ideo ad spem duo pertinet, puritas in
tentionis eleuatę in Deum,& humilitatis in-
terioris hominis reflexa ad seipsum, & hæc
duo sunt, quæ mundant duplicem lepram.
In affectiua pura simplicitas lepra caluitij,
& recaluationis uera humilitas lepra uestis,
& pellis uirtutes fouent hominem innocen-
Pueri. tem ad modum pueri, erimus itaque pueri

puri,& innocentes,si fuerimus parui,& humi K
les sine superbia, deuoti, diligētes patrem,&
matrem sine accidia dulces,& benigni sine in
uidia, mites, & pacifici sine iracundia, & odij
perseuerantia, non cupidi neque nimis anxij
sine auaricia, paucis cōtēti sine gula & gastri
margia, mundi & continentes sine luxuria.
Exēplū de tribus pueris Dan.1. Spiritus san- Sap. 7.
ctus est unus. Vna spiratione procedēs,a quo
septem radij diffunduntur super terrā cordis
humani. Apoc.1. A septem spiritibus, qui in
conspectu throni eius sunt,& sic Spiritus san-
ctus non multiplicatur, cum a multis, uel in
multis donis participamus,sed magis partici
pantes unit,& in seipso recolligit,sicut multi
radij a sole procedunt, & in unitatē luminis,
quæ est in sole se recolligunt: ita tota eccle-
sia,& quælibet fidelis anima radij septem uir
tutum illustrata dicitur una. Vna est colūba Can. 6.
mea.Vnde Cyprianus:quando multi radij,& L
unum lumen multi arboris rami, sed robur
unum radice tenaci fecundant, & quando de
fonte uno riui multi defluunt,& numerositas
licet diffusa uideatur ex inundantis copiæ lar
gitate:unitas tamen seruatur ex origine:auel
le radiū corporis,solis diuisionem unitas non
patitur,ab arbore frange ramum, fructus ger
minare non poterit, a fonte præcide riuū,ab-
scissus arescit:sic ecclesia Dñi luce perfusa ra
dios suos per totum orbem diffundit:una ta-
men est, quia nec alicubi unitas corporis se-
paratur.Ab hac itaque unitate spiritus,est se-
ptenaria unitas in anima secundùm septem
uirtutum exercitia,prima est fides,quę unum
Deum credit, & in speculo, & in ęnigmate.
Vnus Deus, una fides, unum baptisma,unus Eph. 4.
Deus,& pater omnium, Vnus est Deus crea-
tor, una fides in credendo, unum baptisma
peccata abluendo, & gratiam infundendo; M
quia æquale est sacramentale munus, a quo-
cunque detur. Vel unum est baptisma, quia
non iteratur sicut nec passio Christi, quę est
causa ipsius.1.Cori.12.In uno spiritu omnes
nos, & unū corpus baptizati sumus. Dicitur Fides.
autē fides una, hęc est indiuisa quo ad unita- Ecclesia.
tem primā, cui innititur, & quo ad articulos
quos credimus,& quantū ad unitatem eiusdē
generis habitus in omnibus,sicut idem uolē-
tium dicitur una uoluntas, & duorum simi-
lium una facies. Et ex hac unitate tolluntur
in ecclesia diuersę hęreses,& diuersę sectę.Si-
cut Christus in se diuersas naturas unit,& di-
uersitates rituum eliminauit, & diuersos cul-
tus ad unitatem fidei reduxit:Ipse est pax no- Eph. 2.
stra,qui fecit utraque unum.
Secunda est unitas spei, quę se in unum
arduum erigit: Vnam petij a Domino hanc Psa. 26.
requiram, ut inhabitem in domo Domini
omnibus diebus uitę meę. Eph. 4. Voca-
ti estis

A ti estis in unam spem uocationis uestræ per
participationem glorię.Nihil enim sperat a-
nima fidelis, nisi esse ciuis illius patriæ cœle-
stis de qua dicebat,unam petij &c.Ipsa enim
domus gaudiosa propter hospitis præsentiā
quia Deus est ibi semper pręsens per spiritua
lem euidentiam,propter hospite beneuolen-
tiam.s.Mariam,propter hospitum familię cō
Psal. 132. cordiā,Ecce q̄ bonum,& q̄ iucundum habita
re fratres in unnm.In hac enim domo militā
tis ecclesiæ est diuersitas in moribus, in acti-
bus,in uoluntatibus,in habitibus. Tertia est
charitas,quæ unum diligit,& per amorem u-
nitè in unum tendit sicut flamma. Ephes.4.
Solliciti seruare unitatem spiritus in uinculo
pacis:hoc est unitatē,q̄ facit spiritus sanctus,
pacem infundens in dilectionem, ut per pa-
cem omnes uniantur interius, ut sic uniti in
Deum ferantur superius sicut flammæ multa
rum candelarum unitarum,ut sit multitudi-
B nis credētium cor unum,& anima una. Act.
4. Et Roma.12. Sicut in uno corpore multa
mēbra habemus &c.Sequitur.Singuli autem
Vnitas. alter alterius membra. Et hoc per mutuū ser
Religio. uiciū Gala.4.Omnes uos unū estis in Christo
Iesu.Vnus spiritus totū corpus unum per mē
bra,iuncturas,compages uiuificat,& pacē in
Corpus. mutuis obsequijs consiliat.Oculus enim non
Membra. tantum sibi uidet, sed etiam pedes dirigit in
gressibus suis, & manus in operibus suis: os
non tantum sibi comedit, nec stomachus si-
bi soli digerit, sed commune negocium geri-
tur,q.p toti corpori nutriendo,& proficiat,&
sufficiat:ore sumit, stomacho digerit, lingua
si qua pars corporis lęditur, quasi affectū cō-
patiētis & uocē patientis assumens contra lę
dentē clamat,quid me lædis, corde cōi utili-
tati sollicitum consilia disponit apud se pro
alijs ita, sicut pro se,manus ad obsequium pe
dum se humiliant. Si uero casu altera ab alte
C ra uulneratur,nec percussa repercutit,nec ze
lo uindictę armatur,sed illa,quæ læsit, quasi
reatus sui cōscientia,& quasi dolore pœniten
tiæ compuncta uelut satisfactionis nomine,
sorori læsæ medelam curationis,q̄ meliorem
potest adhibere festinat.Nōne humilitate ob
sequij,ut parcatur implorat?Si pręsēserit ocu
lus minantē gladiū in caput uibrans,mox se
manus inter caput,& gladiū interponit,& sic
periculo se exponit, ut dum parcatur capiti,
non parcatur sibi.Quo nos hęc exēpla pertra
hunt,nisi ad charitatē? Sic enim legē amoris
scripsit Deus in nobis,ut sciamus,quid debe-
mus proximis.
Quarta est discretionis, & prudentiæ, quæ
unū eligit.1.Mac.8. Comittunt Romani per
singulos annos magistratū suū uni homini.
Prudentia est quasi oculus inter uirtutes, &
dux & auriga earum.Vnde Sen.in libro de se

cūdis epistolis. Nō pręcedit armēta degener D
taurus, sed qui magnitudine decoris cæteros
uincit: elephantorū greges robustior ducit.
De hac unitate.Can.4.Vulnerasti cor meū so
ror mea spōsa ī uno oculorū tuorū, & in uno
crine colli tui. Aīa fidelis est soror Christi p
fidē,est sponsa quandoq; copulāda ei per spē
quando uenient nuptiæ agni, & dabitur ei,
ut operiat se bisso splendenti,& candido,quæ
sunt iustificationes sanctorum: uulnerat cor
Christi, & intima penetrat sublimi contem-
platione quasi in uno oculorū, & subtili præ
dicatione, quasi in uno crine colli spiritus in
telligentiæ,& affectu sapiētiæ.Ipsi sunt unus Septenarius.
oculus,unde qui rasi sunt in Samsone,& sep-
tē oculi,qui uisi sunt a propheta in lapide u-
no.Zach.3.De septem crinibus,in quibus exi Crines.
stit fortitudo.Iud.16.Et quēadmodū balistra Contēplatio.
rius oculos unit, qn̄ uult sagittare unū quasi
claudendo,& quasi alterum acuendo:ita qui
uult sapientiam penetrare subtili contem-
platione,claudat oculū rationis,& acuat ocu E
lum contemplationis. Quinta est fortitudi- Pugna.
nis, quæ in unū oēs uires corporis recolligit,
pugna.n.unanimiter aggressa uictoriā parit,
unde unitas fortes facit,& fortis in unū se col
ligit, quia uirtus unita fortior est,q̄ dispersa.
Iud.20. Dr̄ egessi itaq; sunt oēs filij Israel, &
pariter cōgregati, quasi uir unus,& percussit
Amon usq; dū incalesceret sol. Sic ergo in cu
neū unum contra inimicos nostros cōstringa
mur,ne Diabolus in nobis introitū inueniat.
Sed simus inimicis nostris terribiles,ut castro
rū acies ordinata:sagitta.n.non facile frangi-
tur,quæ in eadē pharetra pluribus consocia-
tur,quæ sine aliqua difficultate frangi pōt,dū
sine aliarū cōiunctione in manu tenetur. Sic Vnitas.
filij Israel, quasi uir unꝰ instabāt faciēdo opꝰ. Religiosi
Sexta est tēperātię,quæ carnē,& spiritū in
unū redigit:ut caro subijciatur spiritui nō spi
ritus carni: sed spiritus unitus Deo carnē sibi
cōformē faciat in spirituali obseqo.1. Cor.6. F
Qui adhæret Deo unus spiritus est,fugite for
nicationē. Fornicatio.n.spūalis est,qn̄ uolun
tas obedit carni, uolūtas rōnalis est īter Deū,
& sensuū carnis,sicut mulier inter uirū legiti
mū,& fornicationē,& adulteriū,sensus.n.car Nuptiæ.
nis,quasi adulter,uel fornicator est.Si.n.uolū Sponsus.
tas copuletur cum Deo, unit se cū spōso suo
legitimo,& sūt duo in uno spiritu,si uero,co-
puletur sensui carnis,adulterat,& facit filios
adulteros,& sunt duo in carne una. Filios a- Filij.
dulteros,appello uicia, quæ ex tali illicita cō
iunctione nascūtur,sicut filios legitimos uir- Iustitia.
tutū opera, quæ ex prima coniunctione pro-
ueniunt.
Septima est iustitiæ, quæ s̄m unā regulam
oīa dirigit,s̄m unam mensuram omnia corri
git,s̄m unam efficaciam oīa punit,s̄m unum
numerum

G nerum omnia numerat, ſecundum unum pō
dus omnia ponderat, non perſonam accipit,
legem tolerat,quam tulit.Pſal.110.In cōue-
Pſal. 110. niendo populos in unum,& reges, ut ſeruiāt
Religioſi. Domino.Tunc enim ſeruitur Domino per a-
ctum iuſtitię unanimiter,quando maiores,&
minores diligūtur, diriguntur, corriguntur,
promouentur æqualiter.1.Mach.4. Ornaue-
rūt faciem templi coronis aureis. i. animam,
ſeu cōuerſationem, quæ eſt facies uirtutibus
diuerſis, quę ſunt coronę circulares pp perfe-
ctionem,aureæ pp ualorē ad differentiā uirtu
tum cōſuetudinariarum. 2.Mac.4.Menelaus
quædam uaſa aurea furabatur, quod cū cer-
tisſimè cognouiſſet Orias arguebat eū. Vaſa
aurea in templo ſunt omnes uirtutes gratui-
tæ, & in tēplo animæ quas informat iuſtitia,
quæ pretioſa eſt inter alias,ſicut aurum inter
metalla.Vnde philoſophus 5.Ethico.Iuſtitia
fortior eſt cunctis uirtutibus, & eius actiones
H amplius mirantes homines, & delectabilius
conſpiciunt, q̄ ſtellam lucidam rutilantē an
te ſolis ortū, uel poſt eius occaſum. Vaſa iſta
furamur, cum uirtutibus non exercemur; &
cum iuſtitia ſit reddere unicuiq; quod ſuum
eſt,merito arguuntur, qui ſibi non reddūt in-
nocentiam,ſuperioribus reuerentiā, paribus
concordiam,inferioribus mīam. Iſtę.n. ſunt
partes,quæ reponuntur ſub prima parte iuſti
tiæ.ſ.ſub ſpē liberalitatis. Eſt ergo iuſtitiæ li-
Innocen- beralis prima ſpēs innocentia,quam dēt qui-
tia. libet ſibiipſi.Prouer.12.Iuſtitia cuſtodit inno
centis uiam,impietas aūt peccatorem ſupplā
tat. Innocentia eſt puritas aī, cuius actus eſt
ſeipſum immaculatū cuſtodire, alij iniuriam
non facere,nec propriā ultionem quærere, ri
diculum.n.eſt odio nocentis,innocentiā per-
dere,nec ſcelus benè unq̄ uindicatur ſcelere:
unde Seneca:Multos . . . dedit,qui ſuas in-
iurias noluit ulciſci acerbius.Et Ouidius: Vl
I ciſcendo nimis extitit ille nocens: Ideo ſequi
tur.Impietas peccatorem ſupplantat.i.crude
litas hominem crudelem ſuperat. Vnde in li
bro de clementia ad Neronem.Magni animi
Clemen- eſt propriū, placidum eſſe,trāquillumque ēt
tia. Patientia. iniurias, atq; offenſas ſpernere, & deſpicere.
Ira. Muliebre eſt furere in ira,ferarū quidē, & ge
neroſorum præmordere,& urgere proiectos.
Elephanti leoneſq; tranſeunt ea,quę impule
runt: ignobilis beſtiæ pertinatia eſt.Nō decet
Ira. regem ſeua, nec inexorabilis ira, nec multū
enim ſupra eum eminet,cui ſe iraſcendo exę-
Iuſtitia. Reuerentia. quat.Secunda ſpecies iuſtitiæ liberalis eſt re-
uerentia,quæ exhibenda eſt ſuperiori: unde
Chriſtus dī impleſſe omnem iuſtitiam, quia
cū eſſet ſuperior, tñ Ioāni inferiori reuerētiā
Matt.3. Reuerentia. exhibebat. Sic decet nos implere omnē iuſti-
tiam. Vnde de illis,qui nec Deo reuerētiam,
Irreuerē- tia. nec ſuperioribus obedientiam exhibent,dici
tur. Iuſtitias Dei neſcierunt,nec ambulaue- K
runt per uiam mandatorum eius.Eſt enim re Baruch 4.
uerentia uirtus, honorem exhibens perſonis
in aliqua dignitate cōſtitutis, & hoc propter
Deum,quia in illis honoratur Deus,aut con
temnitur.Tertia ſpecies eſt concordia quę de Cōcordia
betur pari.Eſa.32.Erit opus iuſtitię pax,& cō
cordia,quæ eſt uirtus cōciues,& cōpatriotas,
& pariter uiuentes in eadem dilectionis affe-
ctione coniungens.Et ſicut reuerētiæ effectus
eſt ſecundum philoſophos, maiores uenera-
ri,& imitari.Ita huius effectus eſt proximorū
utilitates ſectari.De primo dicit Seneca.Opti Exempla.
mum eſt maiorum ueſtigia ſequi,ſi recte præ Prælati.
cedant.Idem in ſecundis epiſtolis:Non pręce
dit armenta degener taurus,elephantorū gre
ges excellentiſſimus ducit.Inter homines op Electus.
timus animorū rector eligebatur,ideoq; ſum
ma fœlicitas gentiū erat, in quibus non pote
rat eſſe potentior, niſi melior. Ideo Poſſido-
nius L
philoſophus dicebat,q̄ in aureo ſeculo
regnum erat apud ſapientes, & nos ponimus
in primitiua eccleſia oīa fuiſſe ordinata unde Eccleſia.
aureū ſeculū refert Poſſidonius ad ſtatū eccle
ſię primitiuæ,uel ad ſtatum innocentię.Tul-
lius de officio concordię dicit ex uerbis Plato
nis. Nō nobis nati ſolūmodo ſumus, ceruſq;
noſter partē patria uēdicat partē amici,con-
ciues, utilitatē in mēdium afferre debemus.
Quarta ſpecies iuſtitię liberalis eſt,miſericor Liberalis
dia,quę debetur inferiori.Tho. 14. Filijs ue-
ſtris mādate,ut faciant iuſtitias, & eleemoſy Prou.21.c
nas.i.opera miſericordię.Pro.21:Qui ſequit, Miſeri-
mīam,& iuſtitiā,inuenier uitā,& gloriā. Eſt cordia.
autem miſericordia uirtus,per quam animus
mouetur ſuper calamitate afflicti,de qua Tul
lius oſtendens,quod eſt eius officiū dicit, uir
tus iſta nil a ſe alienū putat, cōmoda aliena,
uel dāna,ſua ęſtimat.Prou.10.Non proderūt
M
theſauri impietatis, iuſtitia liberabit a mor-
te,hoc eſt qñ propter Deum fit opus miſeri-
cordię,& ſi indigni ſūt illi,quibus eleemoſy- Eleemoſi
na datur, & ingrati.Vnde Sen.Si Deos imita- na. Seneca.
ris,da etiam ingratis:Nā & ſceleratis,& pyra Dare.
tis maria patent: ingratus enim fecit nō tibi Miſeri-
iniuriam,ſed ſibi: ideo imitare agros ſteriles, cordia.
q̄ merito plus afferūt,q̄ accipiunt,ſi uero quę Pietas.
ris quis eſt ingratus, Reſpondet, is eſt ingra- Exemplū
tus,qui diſſimulat,ingratiſſimus omniū,qui Ingratus.
oblitus eſt.Ex quattuor affectionibus animæ
pululant quaſi ex ſeminibus omnes uirtutes.
Quere 26.a.b. Heſter 1. Septē diebus rex Aſ- Heſt. 1. a.
ſuerus,qui interpretatur beatitudo,iuſſit con
uiuiū preparari in ueſtibulo horti, & nemo-
ris,q̄ regio cultu,& manu conſitū erat,& pē-
debant ex omni parte tentoria aerei coloris,
carbaſini, & hiacinctini, ſuſtentata funibus
biſſinis,atq; purpureis, qui eburneis circulis
inſerti erant, & columnis marmoreis fulcie-
bantur.

A bantur.Hortus quidem nemoroſus,in quo pa
Hortus. ſcitur inter lilia caſtitatis dñs Ieſus Chriſtus,
donecaſpiret dies ęternitatis,& inclinent vm
brę noſtrę mortalitatis eſt deuota aīa, vel ſan
cta eccleſia virtutum florib.adornata.Pendet
aūt per circuitum huius horti tentoriū aerei
coloris per paupertatē,ſeu temporaliū abdi-
cationem. Tentoriū carbaſini coloris per ca-
ſtitatis decorē,& carnis mortificationē.Ten-
torium iacinctini coloris per obediētię ſubie
ctionē,quibus tribus tentorijs hortus cōſciē-
Conſciē- tiæ protegitur, ne folia virtutū virentis æſtu
tia. carnis mundi,aut dęmonis adurant.Biſſus āt
genus eſt lini candidiſſimi, propter qd funes
biſſini ſignificant in ſe varia gaudia paradiſi,
quibus tria prædicta tentoria pōderoſa: quia
virtus eſt de arduo,& difficili caſti. obediētia
Virtutes. ſcilicet,& paupertas, ne corruāt ſuſtentātur,
C quia pp ſpē cęleſtis gloriæ.Prędicta tria,quæ
ſunt difficilia æquaminiter toleramus.Iſti āt
funes biſſini circulis eburneis inſerunt,quia
prædictis uiriū aīæ ſpiritualibus exercitijs ac-
quiruntur. Funes aūt atq; tentoria columnis
marmoreis ſuſtentantur, in quibus rōne lon
gitudinis intentio recta rōne firmitatis fina-
lis perſeuerantia deſignatur quibus tanquā
Charitas. colūnis innititur iſta fabrica ſpiritalis.Matt.
13.Simile eſt regnum cęlorum homini ne-
gociatori quęrenti bonas Margaritas.i.virtutes,
inuenta vna precioſa Margarita.Hęc eſt cha
ritas, quia maior omnium, & fortior omniū
Apo.1. c. virtutū eſt charitas.Apoc.j.Caput idest volū-
Capilli. tas,& capilli idest virtutes candidi, tanquam
lana alba, & tanquam nix,quattuor virtutes
cardinales deſignantur per quattuor rotas in
curru igneo quibus in cęlum rapitur Eliſeus.
Exod.25.Quattuor circulos aureos præparā-
B bis, quos pones per quattuor arcæ angu-
los, quattuor enim virtutes cardinales,
quattuor ſunt rotæ vel circuli propter perfe-
ctionem rotæ,quia his vehitur anima ad por
tum glorię. Iſtis rotis arca animę,in qua eſt
vrna cū manna.Vrna aurea voluntas abſque
peccati rubigine, vel macula, corruptionis,
plena dulcedine deuotionis,& cęleſtis cōſola
Anima. tionis.Virga recte intentionis florida exercī-
tatio ſanctæ operationis,atq; tabulæ teſtamē
ti firmæ, & lapideæ contra ſtatum cuiuslibet
tentationis ſcriptæ litteris diuinæ inſpiratio-
Ge.32.f nis in benedictione Iacob. Ecce odor filij
mei &c.Multiplex virtus deſignatur. Quære
26. a. Bene.24.Seruus Abraę ſuſpendit inau
res ad ornandum faciem Rebeccæ. Abraam
dominus pater,ſeruus Abraę Chriſtus formā
ſerui accipiens.Rebecca deuota anima,in cu
Anima. ius facie ad ornandum, vt ſit Deo accepta:
Chriſtus ponit virtutes dona, & beatitudi-
nes.Apo.11.Datus eſt ei calamus ſimilis vir-
gæ,vt metiretur templum &c.Templum cō-
ſcientia,calamus noticia, virga iuſticia,qui- D
bus Chriſtus menſurabit, quæ ſit longitudo
patientiæ,latitudo mīę,altitudo deſiderij glo Anima.
riæ profunditas humilitatis proprię. Vel poſ Eccleſia.
ſunt iſtæ quattuor menſurę referri ad quat-
tuor virtutes Cardinales.iij.Reg.6. Malleus,
& ſecuris non ſunt audita in templo, dū ędi
ficarētur.Quia prius quadrabantur,& polie-
bātur in Libano,& poſtea ponebantur in tē-
plo.Sic lapides uiui,qui ſunt in ſuperna Ieru
ſalem collocandi prius poliuntur, & qua-
drātur in Libano eccleſię militantis.Vnde tē Temperā
perātię reddit incorruptio,prudētię perfecta tiæ.
cognitio,obedientię exaltatio,perſeuerantiæ
indefeſſa gratiarum actio. Eze. 1. Quattuor Eze.1.b.
pennæ vni.Iſte ſunt quattuor pennę gratiæ
reformantes quattuor defectus naturæ,conſe
quentes defectus culpæ? Nā conſtantia iuuat
imporentiam,reuerentia refrēnat malitiam,
misericordia temperat concupiſcentiam, ſa- E
pientia illuſtrat ignorantiā: & ſic natura læ-
ſa,& deformata per culpam, ſanatur & refor
matur per virtutes,& gratiā. Vel poſſunt iſta
referri ad quattuor virtutes cardinales. Iſte
ſunt pennæ columbæ deargentatæ, quas de- Pſal. 75.
ſiderat anima deuota. Quis dabit mihi pen-
nas vt columbæ & volabo & requieſcā? Iud. Iud.10.a.
10. Surrexit Iudith de loco, in quo iacuerat
proſtrata coram domino,& abſtulit a ſe cili-
cium,& exuit ſe veſtimento viduitatis ſue, &
lauit corpus ſuū, & vnxit myrrho optimo &
diſcriminauit crines capitis ſui, & impoſuit
mitrā ſuper caput ſuū, & induit ſe veſtimēto
iocunditatis. Iudith cōfitens aīa pęnitēs, quę
tunc de loco,in quo proſtrata iacuerat ſurgit
cū peccatū deteſtando dimittit. Ciliciū,& ve-
ſtimēta dimittit,cum ſecundū gloſſam:luctū F
pęnitentiæ ſpei conſolatione perfundit:cor-
pus ſuū lauat,dū carnis opera lachrymis mū
dat,vngit ſe myrrho optimo p carnis mortifi
cationē:Diſcriminat crines capitis ſui, dū co
gitationes examinat p diſcuſſionem: Capiti
ſuo imponit mitrā,dū viciorum obtinet victo
riā:Induit ſe veſtimētis iucūditatis,dū ſe exer
cet in operibus charitatis:Induit ſandalia ob
ſeruātię præceptorū,aſſumit dexteralia,ſpē.ſ.
futurorū bonorū:Aſſumit ēt lilia caſtitatis,&
mundiciæ, inaures deuotionis, & obediētię,
annulos fidei pfectę, & ornauit ſe omnib.or-
namētis.i.omniū bonorū ſpiritualium inter-
ſignijs.Hæc ſunt inſignia,& vexilla, quib. de
uota aīa Deo deſponſatur, quibus ēt pecca-
trix aīa Deo reconciliat.Can.3.Ferculum fe- Can.3.d.
cit ſibi Rex Salomō de lignis Libani colūnas
eius fecit argēteas,reclinatoriū aureum, aſcē
ſum purpureum,media charitate conſtituit,
propter filias Ieruſalem. Per Libanum quæ
interpretatur cādidatio, intellige candorem
caſtimoniæ. Per argentum nitorem eloquē-
tiæ,

G tiæ, per reclinatoriũ aureũ ſplendorẽ ſapien
tiæ, per aſcenſum purpureũ pallorem patien
tiæ, & poſtea ponitur arbor amicitię in Tren.
4. Candidiores niue, nitidiores lacte, rubicun
diores ebore antiquo, ſaphiro pulchriores.
Candor niuis mundiciam pudicitiæ, Nitor
lactis vnctionem ſapientiæ, Rubor eboris
ſanctitatem patientiæ, Decor ſaphiri florem
redolentiæ, vel decorem contemplationis ſu
pernæ. Poſſunt autem iſta quattuor virtuti-
bus cardinalibus, vel quibuſcunque alijs co
aptari. Quære de virtutibus in tota tabula
de gratia, & charitate. Quia idem eſt effe-
ctus. Ezeciel 16. Ornata es auro, & argen-
to, veſtita es biſſo, & polimito. Secundum
Bedam quadruplex malum incurrit natura
humana per peccatum, ignorantiam, im-
potentiam, concupiſcentiam, maliciam.
Contra prædicta quattuor anima per virtu-
H tes, & gratiã reformatur, in auro fulgor ſa-
pientiæ contra ignorantiam, ſeu contra igno
rantiæ nubilum, in argento valor conſtantię
contra impotentiæ excidium, in biſſo nitor
mundiciæ contra concupiſcentiæ ſtimulum,
in polimito decor innocentiæ contra mali-
ciæ damnum. Eſt enim polimitum ſecun-
dum Papiam textura diuerſorum colorum.
Eze.16.b. Vnde Ezeciel. 16. Veſtiui te diſcoloribus, cal
ciaui te hiacintis. Prædictis quattuor virtu-
tibus, quæ etiam poſſunt quattuor virtuti-
bus cardinalibus coaptari fulcitur deuota
Colũnæ. anima, quaſi quattuor columnis, quæ erant
in tabernaculo, quaſi quattuor circulis, &
rotis aureis, quæ erant in menſe quadrangu
lo, quaſi quattuor ſchyphis in modũ nucis,
qui erant in cãdelabro quaſi quattuor rotis,
quæ erant in baſibus domus ſaltus, quam æ-
3.Reg.7.a dificauit Salomon, vt ſcribitur 3. Reg. 7. Qua
I ſi quattuor coloribus, qui erant in ſacerdo-
tali angulo. Exo. 29. Quaſi quattuor colo-
Exo.29.a. ribus, qui reſplendent in iride quaſi quat-
tuor faciebus, quibus cognoſcuntur ſancta
animalia quaſi quattuor pennis, quibus vo-
Eze.1.b. lant ad cœleſtia. Ezechiel 1. Quattuor facies
vni, & quattuor pennæ vni, quaſi quattuor
circulis aureis, quibus ferebatur domini ar-
ca. Exod. 25. Et nota quòd in ædificio nobili,
qualis eſt domus Dei eccleſia Chriſti dicen-
Proue.19 te ſapiente. Sapientia ædificauit ſibi domum,
& excidit in ea columnas ſeptem. Et Apoſto.
1. ad Thimo. 3. Domus Dei eſt eccleſia Dei
viui, columna, & firmamentum veritatis. In
tali domo debent poni columnę nobiles pro
ornamento, & ſuſtentamento, & defenſio-
nis munimento quales ſunt prælati, vt qui-
libet ſit columna alta per prudentiam, recta
per iuſticiam, firma per fortitudinem, &
conſtantiam, picta, & polita per temperãtiã,
ſenſuum cuſtodiam, morum refulgentiam.

Pſal. 98. In columna nubis loquebatur ad K
eos. Exod. 13. Pręcedebat in deſerto in colum
na ignis per noctem, & nubis per diem. Exo.
26. Columnas operuit auro. Iud. 16. Samſon
apprehendit, & concuſſit columnas quibus
domus innitebatur. Heſter 1. Columnis mar
moreis fulciebantur. Iob. 9. Columnę eius cõ
cutiuntur. Iob. 26. Columnę cœli contremiſ- Pſal. 74.
cent. Ego confirmaui columnas eius. Thro- Eccl.24.a
nus meus in columna nubis. Colũnę aureæ Eccl.26.c
ſuper baſes argenteas. Columnas eius fecit Can. 3. d.
argenteas. Dedi in te columnam ferream. Hier.1.d.
Confregerunt columnas æreas aurum excel Hie.52.d
li omnia metalla in colore, valore, & pon-
dere, in colore caſtitas, in valore charitas, Eze. 28.
in pondere humilitas deſignatur. Ezechiel.
28. Omnis lapis precioſus ornamentum
tuum, Sardius, Thopazius, Iaſpis, Criſo-
litus, Onix, Berillus, Saphirus, Carbun-
culus, Smaragdus, & aurum opus deco-
ris tui. In his verbis deſcribitur anima vir- L
tutibus inſignita, nouem angelorum ordi-
nibus conformata videmus in virginibus ru
borem verecundiæ, honorem excellentiæ,
virorem bonæ famæ, quæ in primis tribus
lapidibus deſignantur. Quære 216. b. Se-
cundus ternarius lapidum eſt Criſolitus,
Onix, Berillus, Criſolitus, aureum habens
fulgorem ſignificat ſapientiam, quæ neceſ-
ſaria eſt virginibus, & cunctis alijs, ne eis
tanquam fatuis claudatur ianua, ſi paratę
non fuerint, & oleum in lampadibus non
habuerint. Onix niger ſignificat humilita-
tem, quæ laudabilis eſt virginibus, vt patet
in flore Virginum, matre dei. Reſpexit ait
humilitatem ancillæ ſuæ, &c. Vnde Bernar.
Laudabilis virginitas, quam humilitas or-
nat. Berillus pallidus abſtinentiam debi-
tam deſignat, quæ etiam neceſſaria eſt virgi M
nibus: vnde Io. Difficile inter epulas ſer-
uatur virginitas.

Tertius ternarius lapidum, Saphirus, Car-
bunculus, Smaragdus. Saphirus fluxus ſan-
guinis repreſſiuus deſignat, quòd virgo Chri
ſti debet reprimere carnis laſciuiam, quia tri
bulationes carnis habebit huiuſmodi, Car-
bunculus ardoris emiſſiuus ſignificat, quòd
virgo Chriſti debet ardenter petere ſponſi
præſentiam, nec frangi dilatione, quia dila-
tione deſideria creſcunt alias deſideria non
ſunt, vt patet in Magdalena, quando Chri-
ſtum quærebat. Greg. Deſideria dilatione cre
ſcunt, quia ſi dilectione deficiunt, deſideria
non ſunt. Smaragdus maximi nitoris con-
tẽtiuus ſignificat immarceſſibilem virginita
tis aureolam. Iſti omnes lapides includun-
tur in auro virginitatis. Et nota quibus vir-
tutibus debeat ornari anima, vt ſit digna a
Chriſto deſponſari. Quære 12. b. Et no-
ta, quòd

A ta, q̃ quadruplex eſt quadriga Chriſti, queli-
bethet quattuor rotas & duos equos trahẽtes
& unã aurigam regentẽ. Prima quadriga eſt
4. Reg. 102. auaritiæ. Iſta figuratur per currũ igneũ Eliæ.
Ecce currus igneus, &c. Quattuor rotæ, &c.
Quære. 30. a. Secunda quadriga eſt mundicię.
Quattuor rotę sũt parcitas comeſtionis, puri-
tas affectionis, aſperitas ueſtis, ſedulitas exer-
citationis, trahitur duobus equis, ſenſuum re
frenatione, paupertatis amore, uel diligentia
examinationis, & eius contritionis frequen-
tia, confeſſionis auriga conſideratio mortis.
Act. 8. Et in iſto curru ferebatur Eunuchus. Et ecce
uir ethiops. Tertia quadriga eſt patiẽtię. Quat
tuor rotę ſunt promptitudo pęnitentiæ, dete
ſtatio culpæ cõmiſſę, memoria pauperis Chri
ſti, timor inferni. Trahitur duobus equis, ma-
gnanimitate, & hilaritate, auriga fortitudo.
In hoc curru uel quadriga hac, ferebat Iob,
B de qua Abacuc 3. Quadrigę tuæ ſaluatio. Per
Abac. 3. equũ uatiũ, & fortẽ, fortitudo patientiæ deſi-
gnatur. Quarta eſt quadriga intelligentię.
Studẽtes. Quattuor rotę, ingenium, ſtudium, contem-
Scientia. platio, reuelatio. Trahitur duobus equis, ſa-
pientia, & ſcientia, auriga fides. Hæc quadru-
Zach. 6. a plex quadriga figuratur. Zacha. 6. Ecce quat-
Scriptura. tuor quadrigę egrediebantur de medio duo-
rum montium. Duo montes deſignant altitu
dinem, & firmitatem duorum teſtamentorũ,
Qui dicuntur etiam propter reſonantiam ue-
ritatis: de quadriga amicitiæ ibidem. In qua-
driga prima equi rufi, De quadriga pœni-
tentiæ ibidem. In quadriga ſecunda equi ni-
gri, de quadriga munditiæ ibidem. In quadri
ga tertia equi albi, de quadriga intelligentiæ
ibidem. In quadriga quarta equi uarij, & for-
tes, uarietas in equis deſignat uarietatem in-
3.Reg.7.c telligentiæ, & ſenſuum in ſcripturis. In. 3.
Reg. 7. Salomon ſtatuit duas colũnas in por-
Cticu templi, id eſt Chriſtus ad decorem, & con
ſeruationem conſcientiæ, quæ templum eſt
Chriſti. Columnam unam dexteram uoca-
uit Ioachim, ſecundam uocauit Booz. Ioa-
chim interpretatur firmitas, & deſignat tem-
perantiam, quam adulatio, & ambitio non in
firmat. Booz interpretatur in quo robur, uel
fortitudo, & deſignat patiẽtiã, quam perſecu-
tio, flagella, ira, non frangit. In his duabus co
lumnis templum animæ ſuſtentatur. 4. Reg.
4.Reg.4.c 4. Dicit Sunamitis: Faciamus ei, ſ. Eliſęo cena
Conſcien- culum paruum, & ponamus, &c. Ibi ponun-
ria. tur uirtutes, quæ ſunt neceſſariæ animæ ad
Cor. hoc, quòd Deus in ea hoſpitetur. Quære 56.
Anima a. cor triplici littera ſcriptum, c. o. r. deſi-
gnat cameram omnipotentis regis, in qua
Deus non inhabitat niſi uirtutum floribus a-
dornetur, ut patet de præmiſſa hiſtoria de Su-
Eze.9.a. namite. Idem patet Eze. 9. Ecce, ſeptem uiri,
&c. ſeptem uiri, ſunt ſeptem uirtutes. Fides,

Spes, Prudentia, Tẽperantia, Fortitudo, & Iu- D
ſticia: uir indutus lineis in medio eorũ eſt cha
ritas, porta ſuperior Chriſtus, qui eſt oſtiũ, qui
& aquilonaris dicitur propter corporis morti
ficationem. Quilibet iſtorum habet vas inte-
rius in manu: quia quęlibet uirtus eſt contra
unum uiciũ. Vir in medio ſcilicet charitas.
Vas interius non portat ſpirituale quia eſt u-
niuerſaliter contra omne uicium, & contra
radicem omnium uiciorum: attramentũ ſcrip-
toris, memoria paſſionis, q̃ uiget in illo, qui
Deũ ardẽter diligit, incauſtum ſanguis Chri
ſti, ſed ad renes debet portari, quia in corde
debet teneri. Hi omnes iuxta altare ęneum iu
bentur ingredi, quia conſcientia, quæ eſt alta
re, ubi offerunt Deo gratum ſacrificium, de-
bet prædictis uirtutibus cuſtodiri, & ornari. E
Dicitur aũt uiro, qui eſt in medio: Tranſi. &c.
Quære 30. b. 40. b. 29. a. b. 44. a Geneſ. 24. An-
geli aſcendebant in ſcala Iacob, &c. Per iſtã
ſcalam deſignatur fides, uel quælibet alia uir
tus: huius ſcalę duo latera, fides de diuinitate,
& humanitate, uel munditia mentis, & corpo
ris, uel amor Dei, & proximi. Gradus duode-
cim articuli. Vel cõtinentia quinq; ſenſuum;
& ſic de alijs uirtutibus. Per iſtam ſcalam a-
ſcendunt uiri Angelici ad Deum, & deſcen-
dunt ad proximum, ubi uidetur Dominus in
nixus ſcalę, quia per iſtas uirtutes ad ipsũ cer
titudinaliter peruenerunt. Eze. p ſeptem gra- Edificat
dus aſcendebatur ad templũ. i. p. ſeptem uirtu
tes ad cœlum: uirtus eſt fundamentum totius Mat. 7.
ędificij ſpiritualis, quod non ſubuertitur. Edi
ficauit domũ ſuam, &c. Quære. 45. a. 114. a. ſe
ptẽ ſunt gradus beatorũ, ad quos aſcendimus
per ſeptẽ uirtutes quaſi per ſeptẽ gradus illis
coreſpõdentibus. Ad gradũ Angelorũ, aſcen-
dimus per charitatem, & obedientiã. Ad gra- F
dum patriarcharum, per ſpem, longanimita-
tẽ, & hoſpitalitatẽ, ſiue miſericordiã. Ad gra-
dum prophetarũ, per fidẽ firmã, & plenã. Ad
gradũ Apoſtolorũ, per iuſticiam. Ad gradum
martyrum, per fortitudinem, & conſtantiam.
Ad gradum confeſſorum, per prudentiam, &
abſtinentiam. Ad graduũ uirginum per tem-
perantiam, caſtitatem, & mundiciam.

De uiribus animæ & ſenſibus.

DEus creauit hominẽ rectũ, ut dici Vide cap.
tur in Eccleſiaſticæ, cui alludit 49.
uerbũ Ariſtotelis primo de aĩa, Eccl. 7.
& acceptum eſt de Platone; ait
enim ſic: Aſpectum rectum, & circulum re-
flexum, & diuidens ex uno in duos circulos
dupliciter coadunatos. Item unum in ſe-
ptem diuiſit circulos quaſi eſſent cœli motus
animę motus, hoc timemus, quia rationalis
anima aſpectum habet rectum quaſi proten-
ſa a puncto ad punctũ extenſione ſuarũ uiriũ
ad obie-

G ad obiectum,& maxime,inquantum est ratio
nalis, quia sicut linea recta est inter duo pun
cta,inter quæ non potest protrahi,nisi una re
cta linea, sic anima rationalis, uel intellecti
ua ad solum unum uerum infinitum termina
tur inquantum affectiua ad solum unum bo
num infinitum,& quia idem est uerum,& bo
num infinitũ,ideo tota tendentia,animę,quę
a Deo,ut eius imago quasi recta linea egredi
tur, & ad ipsum sub ratione unius finis reflex
a terminatur unus circulus appellatur. Iste
autem circulus in duos diuiditur scilicet co-
gnitionis, & affectionis seu dilectionis, quia
per istas duas lineas reflexas creatura ratio-
nalis illi principio,a quo originaliter egredi-
tur circulariter, & feliciter terminatur adunã
tur aũt,& se mutuo intersecant.Isti duo circu
li in duobus punctis spheræ mẽtis sunt, eo ꝙ
H uis affectiua uim intellectiuã in creatura sen
sibili quasi in uno puncto, in alio uero circa
intelligibilia, quasi in alio puncto ipsam in-
tersecat, uel in creatura quasi in uno puncto:
in creatore quasi in alio puncto se intersecãt.
Et sunt ęqualis ambitus isti circuli,quia om-
ne cognoscibile est diligibile,& econtra. Vel
potest dici, & melius,ꝙ unus circulus animæ
comprehendit totam partẽ intellectiuam, ui
delicet intellectum, & uoluntatem, alter ue-
ro totam sensitiuam.Et isti duo circuli dupli-
citer coadunantur, siue in duobus punctis se
intersecant, in essentia animæ, quasi in uno
puncto, & in obiecto sensibili quasi in alio.
Alter uero istorum scilicet circulus uirtutis
apprehẽsiuę sensibilis, cuius operatio est per
modum lineæ rectæ aspectu dirigendo ad o-
biectũ,& circulatur per speciẽ rei,quam ad se
trahit dãdo iudicium. Iste circulus in septem
diuiditur,quia uis sensitiua quinq; sensus par
I ticulares, & sensum communem,siue imagi-
nationem, & æstimationẽ in se claudit, ut sic
appareat ꝙ cũ in septenario numero sit uni-
uersalis perfectione rõnalis creatura ultimã
perfectionẽ creaturę cõmunicabilẽ in se clau
dit, quod uires animæ debent prudenter cu-
Crines. stoditi,quia sunt septẽ crines capitis Sampso-
nis,in quibus consistit fortitudo Spiritus san-
cti.1. Macha.10.Ierusalem sit sancta,& libe-
ra cum finibus suis: Ierusalem fidelis anima
sit sancta per uitæ ueteris depositionem, libe
ra per meritoriam actionem,cum finibus suis
id est cum sensibus, & uiribus suis, quia non
solum in parte intellectiua,sed etiam in par-
te sensitiua debet suo modo honestas, & san-
ctitas relucere.

De uindicta.

Vere in tabula de Ira,de odio,de
tribulatione, patiẽtia,& persecu
tione, de inuidia, de iniurijs, de
remissione iniuriarum.

Aug. Homines quorũ spes in Deo est,non K
debent reddere mala pro malis. Et illud:Ma.
18.Serue nequàm omne debitum dimisi tibi,
quoniam rogasti me,nonne oportuit,& te mi
sereri conserui tui? Et illud saluatoris:Pater
ignosce illis quia nesciũt quid faciunt: Et Ste
phanus pro lapidantibus orauit,in tabula de
misericordia & pietate.

De uisitatione infirmorum.

Vade, & uide si cuncta prospera Genes.37.
sint erga fratres tuos; Et hic ap- Miseri-
plica totam histo.Thob.Et quo- cordia.
modo Christus uisitauit nos. Nõ
egent, ait, qui sani sunt medico, sed qui ma-
lè habent.Quęre in tabula de pietate,de Elee
mosina,& de misericordia.

De uia triplici.

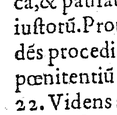
DE uia triplici per quam debemus L
incedere. Exo.3.Viã trium dierũ
ibimus in solitudinem,& sacrifi-
cabimus Deo nostro.Ista triplex
uia est incipientiũ,proficientiũ,perfectorũ.Et
bene iste processus in uia spirituali cõparatur
diei:quia sicut lux in principio diei est modi- Dies
ca,& paulatim crescit in magnã,sic est de uia
iustorũ.Prou.4.Iustorũ semita quasi lux splẽ-
dẽs procedit,& crescit usq; ad pfectã diẽ. Via
pœnitentiũ incipit ab horto contritionis.Nu.
22. Videns asina,&c.Asina sensualitas,Balaã
ratio,psonales affect°,Angelus gra,q; est ma-
gni consilij Angelus: Gladius descretio iudi-
cij:Vineę unde uinũ elicitur,sunt gaudia pa-
radisi.Hoc est uinũ purũ,qd lętificat cor hoĩs.
Duę macerię,culpa,& pęna.Maceria pręclu-
dit aditũ uineę,& culpa,& pæna pcludit ma-
lis aditũ paradisi.Et sic incipit ab arcto,sed ter
minatur in latũ spei. Eduxit me ĩ latitudinẽ, Psa.17.
saluum me fecit quoniam uoluit me. Hæc la
titudo quadrupliciter extenditur Dilataberis Gene. 28.
ad orientem. Contritus enim post contritio- M
nem,sperat gratiam,peccati remissionem,pę
næ æternæ liberationem,glorię adeptionem.
Vita proficientiũ incipit,ab arcto tribulatio-
nis.Iob 5.Eripiet pauperẽ & terminatur in la
tum consolationis: In tribulatione dilatasti Psal.4.
mihi.Vita perfectorum incipit ab arcto dila-
tationis.Prou.13.Spes Arctum enim est eis es
se in hoc mundo.Ideo cupiunt dilatari,& esse
cum Christo, & tendit in altum contempla-
tionis:Ambulabã in latitudine.Vel dic,quòd Psal. 118
peregrinatur in solitudine huius mundi per
triduum contritionis,confessionis,satisfactio
nis.Iusti per triduum dilectionis Dei, sui, pro
ximi. Contemplantes per triduum mediatio-
nis,deuotionis,delectationis. Presidentes per
triduum ueritatis, uitę, iusticię, & doctri-
næ. Religiosi per triduum paupertatis, casti-
tatis, & obedientię. Eamus itaque caute, ut
ad terminum ualeamus peruenire. Sin-
gulari-

G gulariter aũt prædicta triplex dies religiosis
indicitur,vt vadant per viam castitatis mẽtis,
1.Ad Thes fa.4. oris,operis: non. n. vocauit nos Deus in im-
mundiciam,sed in sanctificationem:vt simus
Religiosi. casti affectibus,casti sensibus,& sermonibus,
casti effectibus,& operibus. Secunda dies est,
2.Tim.2. vt incedant per viã paupertatis,dimittẽdo pa
rentales affectus,mundiales appetitus, curia
les strepitus: Quia nemo militans Deo impli
cat se negocijs secularibus, vt ei placeat, cui
se probauit.Tertia dies est, vt incedãt per viã
Obedientia. obediẽtiæ, nõ q; ęrentes quæ sua sunt,non se
quentes propria desideria, vt nõ cõfundãtur
in voluntate propria,sed prõptè,spõtaneè,p-
fectè,purè obtẽperet imperãti,& obediat pci
piẽti.1.Pet.3.Quasi filij obediẽtiæ non confi-
gurati prioribus ignorantiæ vestrę desiderijs.

De veritate.

Sap.7. H
Veritas luci comparatur: Candor
est lucis ęternæ,speculũ sine ma
cula Dei maiestatis, & imago
bonitatis illius.3.Esdræ.3. cum
quæreretur quid esset fortius,& quid pręuale
ret,respondit vnus,ꝙ vinum:sed,vt ibidẽ de-
terminatur,fortior est veritas,& vincit,& prę
Princeps. ualet.Vinum est curiositas siue error, Rex est
elatio potestatis,mulieres sunt concupiscen-
Error. tiæ carnales,quia cor emolliunt: Stulta autẽ
apparet rõ erroris, cum comparatur veritati,
quia dicitur vinum seducens mentem, quãtũ
ad intelligentiam veri,fm rationalẽ. Et hoc
est vinũ erroris faciens mentem vanã,quo ad
effectũ boni,quo ad cõcupiscibilẽ cõuincens
in securitatẽ quo ad irascibilẽ. Rationẽ ergo
seducit.i.seorsum a via veritatis abducit,quæ
rendo quædam apparentia physica, & sophi-
stica,in quibus non est veritas,nisi in sola ap
parentia.Sicut lux in noctiluca, vel in pisciũ
I squama,vel in quercu putrida.Esa.28. Absor
pti sunt a vino.Et in eodẽ. Caupones tui mi-
scuerũt vinũ tuũ.Facit ẽt vinũ curiositatis mẽ
tẽ vanã,quo ad cõcupiscibilẽ.Quia.n. nõ hẽt
rõnẽ veri boni ideo ibi mens nõ quiescit: sed
semper quęrit aliud.Facit ẽt mentẽ vanã quo
ad irascibilẽ:quia in nullo credit posse repre
hẽdi,cũ tñ tota fortitudo huius vini fit repre-
hensibilis.Fortior ergo veritas. Audet ẽt ela-
tio potestatis se cõparare veritati, & certe for
tior est ueritas.Vis nõ timere potestatem?be-
ne fac.Sequere ergo veritatẽ, & non timebis
regis potestatẽ,seu fortitudinẽ.Audet ẽt mol-
licies carnalis designata per mulierẽ,se oppo
nere, & cõparare ueritati:in hoĩe. n.carnali ẽ
timor molliciei plus quã Dei, uel religionis.
Vnde dr ibi ꝙ pp mulieres multi dementes
facti sunt,& pp mulieres serui facti sunt:quia
necesse habet semper timere, qui carnali uo-
luntati uult satisfacere.Et adde Palmis cędebat
Regem de sinistra manu, &c. Vide totũ.

Quod fit qñ carnalis aĩa per adulationẽ,quæ K
sinistra manus est,placet plato. Eccl. 19. Vi- Ecc. 19.b
nũ,& mulieres faciunt hoĩem apostatare etiã
sapientes,iniquus ergo rex, iniquę mulieres,
iniquũ uinũ, sed ueritas prævalet, & regnat
inæternum. Veritas semper est præferenda,
quia,ut dicit Aristo. duobus ppositus amico,
& ueritate sanctũ est prahonorare ueritatẽ.
Hinc est ꝙ Io.ueritatẽ dicebat Herodi:Nõ li- Marc.6.c.
cet,ait,te habere uxorẽ fratris tui. Et Dan. 5. Dan. 5.
Baltasar,Mane.Techel.Phares. Veritas semp
est inquirenda maximè in iudicio, quia snĩa
dẽt esse clarior luce.Hinc ait dñs ad informa
tionẽ iudicis. Descẽda,& uidebo,utrũ clamo
rẽ,q; uenit ad me, opę cõpleuerint, an nõ sit
ita,ut sciã,q̃re de quadruplici ueritate.151.a.

De vanitate.

Vere in tabu.de diuitijs,& uoluptati Vanitas.
bus,de mundo,de morte de uita mi Mundus.
sera,& de curiosis. L

De visione Dei.

Vod Deus uĩ a multis in uia,quę
re de apparitione Dei.1.a. quæ-
re in 3.Regum 19.Non in igne
Deus,non in cõmotione Deus,
sibilus auræ tenuis,ibi dñs.Quia per humili-
tatem,& mundiciam uĩ Deus. Beati mundo Mat. 5. a.
corde,qm̃ ipsi Deum uidebunt:Sed fm Bern.
In sermone de assumptione virginis Mariæ:
Tria oculum impediũt tenebra, & fumus su-
perbiæ,humor immundiciæ,puluis auaricię.
Exo.3,Vadam & uidebo uisionem hanc, &c.
Quia soluto calciamento naturalis rationis
uidetur Deus per fidem in ardore amoris di-
uini.Matt.17.Assumpsit Iesus Petrũ Iacobũ,
& Ioannem,& duxit illos in montẽ &c.Quia Contem-
mens casta, quæ designatur in Io. obediens platio.
in Petro temporalia contemnens, quæ in Ia- Mons.
co.meretur Deũ uidere,quęre 104.b.in Mat. M
23.a.25.a.32.a.38.a.Zachęus Christũ uidere
non potuit, donec in arborem Siccomorum
ascẽdit,quære.32.a.36.a.38.b.42.b.43.b.49.
a.51.a. Magdalena uidit,quia feruenter q̃si-
uit,& quærendo perseuerauit.Moy.uir mitis- Exo. 24.
simus in monte contemplationis ieiunans ui Mat. 2.
dit dominũ:tres reges grata munera offeren-
tes, aurum fidelis cognitionis, thus deuotio-
nis, mirrham mortificationis Deum uidere
meruerunt:pastores in simplicitate uiuentes,
cum humilitate quærentes,Deum uiderunt: Luce. 2.
Paulus per deuotionem, & contemplationẽ 2.Cor.12.
raptus,Deum uidit:mulieres cum deuotione
quærentes unguenta uirtutum, & bonorum
operum portantes,Deum uiderunt: Iacob
dormiens,& lapidem capiti supponens uidit
dominum innixum scalæ,quære 55.a.Fel pi-
scis Thobiæ.i.amaritudo pnĩæ clarificat ocu
los ad uidendum Deum. Paulus depositis Iob. 7.

G ſquamis de oculis vidit Deum. Quod Abraã vidit Deum in feruore diei, tres vidit, & vnũ
Gen.45. adorauit. Et no. quòd ex quo fratres Ioſeph cognouerunt eum, auſi ſunt ei loqui, quia ex quo filius Dei incarnatus eſt, & in terris viſus, & agnitus eſt, cum maiori fiducia, q̃ ante poſſumus ei noſtras neceſſitates oſtẽdere.

De Chriſto.

Exo.14. DE Chriſto, Quære in tota tab. de virgine matre eius, q̃a ibi ſunt multę hyſtoriæ communes filio, & matri. Et no. quòd Chriſtus, eſt ille angelus, qui præceſſit filios Iſrael in exitu de Aegypto ideſt illos, qui exeunt de mundo, & intrant ſolitudinem religionis; In columna ignis per noctem, inflammans per dilectionem: in nocte aduerſitatis, & in columna nubis per diem, rigans & tempe-
Daniel.3. rans per humorem deuotionis in die proſperitatis. Item ipſe eſt ille angelus, qui deſcen-
H dit cũ Azaria & ſocijs eius, ſcilicet, cum cunctis fidelib. fidẽ trinitatis habẽtibus, refrigerãs ardorẽ tẽtatiõis, ſiue ꝓcedat a ſtupa ſuppię, pice immũdiciæ malleolis auariciæ, napta hipocriſis, & uanę gloriæ. 98. a. b. Chri-
Nu.21. ſtus eſt ille ſerpens æneus in palo crucis erectus, quem aſpicientes oculo ſincerę fidei a Diabolo, mũdo, & carne uulnerati, cõtinuo curantur. Et no. de hoc nomine Ieſus quod interprætatur ſaluator quare conuenit Chri-
Geneſ.2. ſto. 14. a. in. 3. Reg. ipſe eſt ille fluuius, qui ingreditur de loco uoluptatis patris ad irrigandum paradiſum eccleſiæ militantis, ſine eius humore non poteſt afferre fructus meritorũ. quære 15. b. Qd Chriſtus figurat per Dauid, & de eius incarnatione. 13. a. b. Quod Xp̃s eſt oſtium per quod intramus paradiſum, & ibidẽ de eius incarnatione. 14. a. Hoc o-
I ſtium &c. de eius compaſſione, & ſuſcitatione Lazari: De eius pietate quando ſaciauit quinq; millia hoĩum, de remiſſione peccatorum in Magdalena, in muliere deprehenſa in adulterio, in latrone in cruce, cui dedit regnum, & de crucifixoribus: Pater, ait, ignoſce illis. Quomodo comedit cum Zachęo, & peccatoribus. Quod Chriſtus deſignatur per uirum indutũ lineis, id eſt carne puriſſima uirginali, qui habebat attramentum ſcriptoris ad renes, id eſt latus apertum in cruce, cuius incauſto id eſt ſanguine precioſo conſignantur in fronte in baptiſmo omnes qui ſunt in Ieruſalem, id eſt in eccleſia. Et quicũque hoc ſigno ab ipſo non fuerint cõſignati; peribũt. Eze. 9. Quod Chriſtus figuratur per Eliſeũ, qui incubuit ſuper puerum mortuum, id eſt genus humanum carnem noſtram aſſumendo, quem baculus Gieſi nõ potuit ſuſcitare. quære 39. b. Quod Chriſtus eſt liber ſcriptus cunctis uirtutibus, & exemplis, qui ſemper præ oculis eſt habendus, quære 40. b. Chri- K
ſtus eſt uerus ſol iuſticiæ, quia ad modum ſolis antiqua renouat, culpã remittendo, & gratiam infundendo: occulta demonſtrat per fidelem eruditionem; multiformia generat ꝑ donorum uirtutum infuſionem, & meritorũ aggregationem: quia ſicut ſine ſolis influentia nihil generatur, ſic ſine dei gratia nulla fit operatio meritoria. Et ſicut ſol per motum ſuum in Zodiaco cauſat quattuor tẽpora anni, ęſtatem, hyemem, uer, autumnũ, ſic Chriſtus cauſat iſta quattuor tempora ſpiritualiter in hemiſpherio mentis nr̃æ. Quære 26. b. Lucę 10.
Chriſtus eſt ille Samaritanus, qui interpreta Pſal. 126.
tur cuſtos, quia niſi dominus cuſtodierit ciuitatem, fruſtra uigilat, qui cuſtodit eã. Iſte hominem deſcẽndentem ab Ieruſalem in Hierico genus humanum cadentem ab altitudine ſtatus innocentiæ ad infimum præſentis
miſerię, poſuit ſuper equum diuinitatis, & cõ- L
miſit ſtabulario. i. prælato, dans duos denarios, vtrumque. ſ. teſtamẽtum, ad eius curam: Et alligauit eius uulnera, adhibens medicinã ſacramentorum, quia latrones Dęmones expoliauerant ipſum gratuitis, & vulnerauerãt in naturalibus. Ideo Chriſtus eſt verus proximus, & uerus frater, qui facit nobiſcũ miſericordiã, 165. Quęre de eius fraternitate in pietate, & miſericordia ad nos. 61. b. Chriſtus figuratur per Ioſeph qui interpretatur ſaluator, quem ſi Ruben non inuenerit in ciſterna conſcientiæ, debet ſcindere ueſtimenta ꝑ confeſſionẽ, cum fletu per contritionẽ, & dicere: Puer nõ comparet, & ego quo ibo? Ipſe. n. eſt Io.14.
uia, ueritas, & uita. Quo ibis ſine uia, niſi in p̃cipicium? ſine ueritate, niſi in errorem & deuiũ? ſine uia, niſi ad mortem, & ſupplicium? Chriſtus eſt ille agnus, qui fuit mortuus, & re Apo.5.
ſurrexit, qui potuit aperire ſeptem ſignacula
M
libri diuinę prędeſtinationis, circa miſterium noſtræ incarnationis, quæ ipſe aperuit, ſeptẽ figuras circa noſtram redemptionem in ſcripturis poſitas in ſeipſo explicando. In carnatio fuit figurata in Samſone, quære de alijs. 124. in Apoca. Chriſtus eſt arbor pulcherrima, & fructifera, de cuius fructu uiuunt omnia. Et deſignatur per lignum uitæ in medio Gen. 3.
Paradiſi, ut eſt in ſacramento altaris. Per lignum uitæ, quod eſt ex utraque parte fluminis, quod affert duodecim fructus per ſingulos menſes, & folia eius ſunt ad ſanitatem, quære in tabu. Apo. Per illam arborem maximam, pulcherrimam, fructiferam, in medio terrę, ut dicitur in Daniel. quære de hoc 94. b. 14. b. 95. b. 50. a. 55. b. Chriſtus eſt ille lapis abſciſus de monte, de lapidicina uteri uirginalis ſine manibus, ſine humanis operibus, qui confregit ſtatuã mundanæ uanitatis, quære in tabula ſuper Daniel. Eſt autem Chriſtus

illa

A illa manus, qui ſcribit ſententiam damnationis contra peccatores, Mane Techel, Phares. 69. a. 112. b. 51. a. Ezech. vidi aquã egredientem de templo a latere dextro: quia omnis gratia deriuatur ad nos à Chriſto, & a ſuo latere dextro vulnerato. Eze. Vidi quaſi ſpẽm ignis ſplendentis in circuitu, &c. Ibi oſtenditur, qũo Chriſtus fuit in Adã ſm corpulentã ſubſtantiã, & qũo mũdum illuminat, & inflãmat. Quære 14. b. 1. Reg. 14. Aſcendit Ionathas. i. Chriſtus in cœlum, reptans pedibus, & manibus. Quia Chriſtus aſcendit confixis in Cruce manibus, & pedib. oportebat ait pati Chriſtum, & armiger eius poſt eum, quia qui libet crucis ſignifer oportet, ꝙ crucẽ ſuo modo perferat, ſi vult aſcendere poſt eum, quia Chriſtus paſſus eſt pro nobis vobis relinquẽs exẽplũ, vt ſequamini veſtigia eius. 1. Para. 2.
1. Pet.2. Cum ignoremus quid agere debemus hoc ſo-
B lum reſidui habemus, vt oculos noſtros diri-
Gene. 19. gamus ad te. Sic liberatus eſt Loth de Sodo-
Gene. 15. mis, ſic Abraã de Hur Caldæorũ, ſic populus
Exo. 14. Iſrael de manu Aegyptiorum, ſic Dauid de ꝑ
1. Re. 17. ſecutione Saulis, & de manu Golyæ, ſic Noe
Gene.8. de diluuio, ſic Thobias a plaga cæcitatis, ſic
Iob.54.c. Iob a paſſionibus ſuis, ſic Iſaac de manu pa-
Gene. 22. tris, qui eum voluit immolare, ſic Loth de in-
Exo.2. cẽdio Sodomorum, ſic Moyſes de manu Pha-
Gene. 19. raonis, ſic Daniel de lacu leonum, ſic Suſan-
Dan. 6. na de falſo crimine, ſic Petrus de carcere, ſic
Dan.13. Ezechias de manu Senacherib, ſic Petrus de
Act. 12. periculo ſubmerſionis, & diſcipuli: Domine
4. Re. 19. ſalua nos, perimus, ſic Mardocheus, & popu-
Mat. 14. lus Iudęorum de manu Aman. Exo. 3. Vadã
Mat.8. & videbo viſionem hanc magnam, quare ru-
Heſt.7. bus ardet, & non comburatur: hoc refert ad eius incarnationem. Quære 13. a. Chriſtus de
Apoc.1. ſignatur per illum. Similem filio hominis ꝑ-
C pter aſſumptionem noſtræ carnis, qui ambulat in medio ſeptem candelabrorum aureorum. i. omnium eccleſiarum. Nota totũ. Quære. 31. a. 51. b. Et per illum angelum. Apo. 10. Vidi alium angelum fortem deſcendentẽ de cęlo amictum nube, & iris in capite eius, & facies eius erat ſicut ſol. 78. b. Quęre expoſitionem in tabula ſuper Apo. Et per illum: Vidi & ecce equus albus, & q̃ ſedebat ſup eũ, &c. 44. b. Quære expoſitionẽ in tabula ſup Apo. Itẽ agnus, qui in medio throni eſt reget eos, & ducet ad vitæ fontes. Quære 23. b. Item vidi ſupra montem Syon agnum ſtantem, & cũ eo cẽtum quadragintaquattuor millia. 24. b. Item oſtendit mihi fluuium aquę viuæ procedentẽ de ſede Dei, & agni: quia a Chriſto oĩs gratia nobis datur. Quęre 25. a. Item vidi aliũ angelum aſcendentem ab ortu ſolis habentem ſignum Dei viui. Quære 32. b. Item beati, qui ad cœnam nuptiarũ agni vocati ſunt. 25. b. Item iris erat in circuitu ſedis ſimilis viſioni ſmaragdinæ. 32. a. Item miſit angelus D
falcẽ acutã in terrã, & vindemiauit vineam. Quęre 38. b. Itẽ liber deuoratus factus eſt in ore dulcis tanquã mel. 15. a. Itẽ Chriſtus eſt ille qui ſoluit ſeptẽ ſignacula libri clauſi quæ nullus alius poterat ſoluere. 43. b. 83. a. Exod. Totus mons Synai fumigabat, eo ꝙ deſcendiſſet dn̄s in igne hoc refertur ad eius incarnationẽ. Quære 29. b. Chriſtus eſt ille angelus, qui deſcendit, & mouet aquam piſcinæ, & curatur infirmus a quacũq; detineatur infirmitate, q̃re 67. b. 68. 84. b. Lu. 2. Inuenietis infantem pannis inuolutum, in cuius figura Moy. Exo.2.
inuentus eſt in fiſcella ſcyrpea expoſitus in carecto fluminis, & filia Pharaonis miſerta eius ait, de infantibus Hębręorum eſt. Gene. 28. Vidit Iacob angelos aſcendentes per ſcalam, & dominum innixũ ſcalæ. Scala crux, & pęnitentia, per quam dominus primo aſcẽdit, cui & innixus & affixus fuit, quia a princi-
pio natiuitatis vſq; ad crucem tota vita eius E
non niſi pœnitentia fuit. Deu. 32. Sicut aquila prouocans ad volandum pullos ſuos & ſuper eos volitans: Comparat ſe Chriſtus aquilæ propter contemplationem, & pullorũ ſuorum prouocationem: vulturi propter deſiderium conuerſionis peccatorum, quia vultur cadauer diligit, & ſectatur: gallinæ propter educationem, & defenſionem pullorum: Quo Mat.23.
ties volui congregare filios tuos, quemadmodũ gallina congregat pullos, &c. 3. Reg. Salua me domine mi rex, &c. Quære 14. a. Gene. 41. Vocaui eum lingua. Aegiptiaca, Saluatorem mundi: in quo figuratur ꝙ Chriſtus a fratribus ſuis uenditus erat ſaluator futurus, & Ioannes vocandus. Ecce odor filij mei ſicut odor agri pleni. Quęre 15. a. Fluuius egrediebatur de loco voluptatis inde diuiditur in quattuor capita. 14. a. 15. b. 18. a. b. Mat. 5. Cũ F
tetigiſſet mulier Ieſum, confeſtim ſiccatus eſt ſanguis eius. Quære 41. b. Quære de ipſo quo modo in latere ſuo fert nobis oſtiũ, & quinque viuos fontes in corpore ſuo aperuit, ex quibus fluit aqua mundans, & ſanguis calidus lepram noſtram ſanans. Quære de iſtis in tabula de cruce, de paſſione, de ſanguine Chriſti. Apo. 20. Apertus eſt liber vitæ. Ipſe eſt liber extenſus ante oculos noſtros, in quo poſſunt legere clerici, & laici affixus aſſerib. crucis, ſicut alphabetum puerorum, vt in ipſo legere valeamus: eius enim opera ſũt operum noſtrorum ſigillum, bulla, norma, & regula, quę ſcripſit ad noſtram informationem non in pelle aliena, ſed in corpore proprio, non nigro incauſto, ſed precioſo ſanguine, roſeo, rubicũdo; quia ſm Aug. Oĩs Xpi actio nr̃a eſt inſtructio. Cuius libri litterę ſunt charitatis, qua pro nobis mori uoluit, caſtitatis, quã nobis oñdit, & alia uirtutũ opera, q̃ nos

 docuit.

G docuit. Sicut enim dicit Greg. Dñs in carne apparuit, vt humanã naturã admonendo excitaret, exempla præbendo accenderet, moriendo redimeret. Crux.n. est sicut perpẽdiculũ, vel regula cementarij: vnde ſm eã oĩa nostra opera diriguntur, & quicquid est tortuositatis in operib. nostris, ex hac regula pōt cognosci: quia vt dicit Greg. Cũ lignũ regulę iũgitur, in qua parte intumescit, reperitur. Dñs ergo noster inter hoĩes sobriè, piè, iustę conuersatus, vera locutus, mira operatus, indigna passus, in omnibus fuit nobis regula viuẽdi, vt mutuaremus exẽpla, veneraremur excelsa miracula, eruditioni crederemus, & ob passionẽ grati essemus, vita.n. sua vitã nostrã instruit. Nã ouẽ se exhibuit in vita, leonẽ in morte, vt ex hac viuendi regula simus sicut ouis mãsueti benignitate, mũdi castitate, fæcundi charitate, passibiles cõpassione, lanam ministrantes per tpalium dispensationẽ, lac per dulcẽ deuotionẽ, fętus parientes p doctrinæ eruditionẽ, terrã fimo stercorizãtes p pnię actionẽ, carnẽ exhibentes per martiriũ, pellẽ in qua scribitur ad exemplũ. Gene. 27. Statim vt sensit vestimẽtorũ eius fragratiã ait: Ecce odor filij mei, &c. Vestimẽta Iacob sunt humanitas Xpi, quib. diuinitas velata est, vt nobis appareret in carne visibilis, quæ reddunt fragrantiã, & odorẽ, qñ ex cõsideratione passionis, per quã scissa sunt. Ps. 29. Conscidisti saccũ meum. s. in passione, & circũdedisti me læticia in resurrectione, mouetur aĩa ad deuotionẽ, & ex deuotione ad gratiarũ actionẽ, quasi conceptũ parit: & ideo sequitur: benedicens ait. Ecce odor &c. Quia aĩa in illa deuotione concipit Xpm, & in gratiarum actione quasi cõceptum parit, sicut ex odore masculę plantæ impregnatur planta femella. Et qa aĩa in illo statu exuberat abundantiam gaudiorum spiritualiũ, vt magis videatur ei, q̃ sit in paradiso, q̃ in terra; ideo sequitur. Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni. Irrigatus ẽ igitur nimis qui tanti beneficij obliuiscitur. Ps. 105. Obliuiti sunt Deum, qui sanauit eos, &c. Exẽplum de pincerna Pharaonis, qui succedentibus prosperis oblitus fuit Ioseph coniectoris sui: quia prosperitas mundana facit obliuisci Deum, & eius beneficia. 4. Reg. 4. Nõ erat in puero neq; vox, neq; sensus, donec Helyseus incubuit super eũ, &c. Quęre 35. b. 9. a. 41. b. Matt. 9. Secuti sunt eũ duo cęci clamãtes miserere mei filij Dauid. Et de Cananea a finib. Tyri egressa, &c. Et illud: Puella tibi dico, surge. Gene. 27. Sic Ioseph, qui figurat Christũ solẽ, lunã, stellas adorare Christum: quia cętus angelicus in sole designatus, quia permãsit in luce sapiẽtię: & luna cõgregatio sanctorum in patria: stellę multitudo sanctorum, in via adorant dñm Iesum Xpm. Dixit Abrahã tribus pueris. Requescit sub arbore, &c. K aĩa purgata a peccatis, illuminata fide trinitatis, lassata labore pnię, in Xpo inuenit locum quietis: Venite, ait, ad me oẽs, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiã vos. In Can. 2. Sub vmbra illius quẽ desiderabam sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Vnde nota, q̃ dicit, quiescite sub arbore, tũc. n. maxime delectat requescere sub arbore, cũ videmus in folijs virorẽ, in ramis expãsionẽ, in florib. odorem, in fructib. saporẽ. Talis arbor est Xps, in cuius folijs inuenitur immarcessibilitas doctrinæ, in ramis obũbrantibus, & refrigeriũ prestantib. suauitas grãæ, in floribus puritas vitæ, in fructu gustus sapientiæ. Inde est q̃ pp ista quattuor Xps quadruplici arbori cõparatur, pp virorem foliorũ cõparatur arbori plãtatę in irriguo secus decursus aquarum, cuius folium non defluet, quia & plantata est humanitas in fluento oĩm gratiarum, cuius doctrina nũ L quam defluet. pp expansionẽ ramorum cõparatur Therebinto: genus est quercus. Eccl. 24. ego quasi Therebinthus expandi ramos meos, & rami mei honoris & grãæ. Grãm. n. cõfert Xps ad refrigeriũ tentationis, sicut rami expãsi mitigant excessum caloris. Propter odorẽ florũ cõparat arbori, q̃ dr amigdalus. Eccl. 12. Florebit amigdalus, impugnabitur locusta, dissipabit capparis. Amigdalus tria habet, corticem, testã, nucleũ, & Xps in tribus consistit substantijs, hẽt corticem carnis, testã aĩæ, & mẽtis, nucleum diuinitatis. Cortex habet amaritudinem, testa fortitudinem, nucleus dulcedinẽ. Cuius flos purissimus, & candidissimus, quia Christi vita purissima, & immaculata. Locusta precipites habens saltus, peccator inordinatus. Capparis herba renib. valens, pettę adherens, peccator luxuriosus, & obstinat°. Cõuersatione.n. Xpi, & odore vitæ eius dissipat peccatoris lasciuia, & duritia, & impinguat grãa. Propter fructus saporẽ cõparat arbori vitæ. Prouer. 3. Sapiẽtia est lignũ vitę his, qui apprehenderint eã. Gen. 3. Lignũ vitę in medio paradisi: Cherubin, & gladius flãmeus colloçata sunt ad custodiendã viã ligni vitæ. Sed attende, q̃ Cherubin plenitudo scientiæ interpretatur. Gladius timorem incutit, flamma ardorem immitit. Sic ergo humiliter in timore, feruenter in amore, sapienter cũ discretione accessurus, hunc sapientiæ saporem obtinebis. Xps ergo arbor bona, fuit lignũ in irriguo plantatũ in incarnatione pp plenitudinem grãæ, Therebintus extendens ramos suos in passione per extensionem brachiorũ in Cruce, Amigdalus, q̃ primo floret in resurrectione; nam Xps resurrexit primitię dormientiũ, lignum vitæ in ascensione, cum ascendens in altum suos conuiuificare fecit, & sedere in cœlestibus. Hæc autem arbor

Gen. 27.

Arbor.

Eccl. 12. b

Amigdalus.

M

Lignum.

1. Co. 15. c

bona

A bona, fructus bonos facit: ex incarnatione .n. habemus fructum habẽtem dulcedinem, ex passione fructum habentẽ medicinalem amaritudinem, ex resurrectione fructum habentem altitudinẽ, ex ascensione fructum habentẽ plenitudinẽ, & dulcedinẽ. Dulcedinẽ pp exemplum humilitatis profundæ, amaritudinem propter exercitium patiẽtię, altitudinem propter dotalicium gloriæ, plenitudinem in solacium ecclesiæ. De primo. Ecclesi. 11. Breuis in uolatilibus apis, initiũ dulcoris habet fructus eius, sua enim incarnatio fuit initium omnis dulcoris, quia tũc per totum mundũ melliflui facti sunt cæli. De secũdo. Num. 14. Terra illa fluit lacte, & melle. Sicut ex his fructib. cognosci pōt, terra illa dr cęlestis pria, ppter stabilitatẽ: lac de carne fluit, mel de cęlo cũ rore descẽdit. Lactea ergo dulcedo de carne trahit, qñ gaudium de glorificatione corpis generat. Sed melliflua dulcedo descẽdit, qñ beatitudinẽ cęlestis naturę. s. aĩę nrę gaudiũ surgit. In lacte dulcedo sola, nõ summa, quia in cõtemplatione humanitatis Christi dulcedo sola non sũma: in cõtẽplatione diuinitatis, dulcedo sola, & summa. Mat. 8. Dñe salua nos perimus. Ecce q̃ in oĩ periculo ad Christũ debemus recurrere, qa ipse est potens, sciens, uolẽs nos ab oĩbus liberare. 2. Paral. 24. Nõ eritis uos, q̃ dimicabitis, sed tm̃mõ cõfidentes, state, & uidebitis auxiliũ Dñi super uos. O Iuda, & Ierusalẽ nolite timere, non paueatis, cras egrediemini contra eos, & Dñs erit uobiscũ: uerba sunt consolantis mẽtes, & eos qui sunt in tormentis. Quod.n. ipsi timent aggrediendo humiliter, & nõ timet, neq; pauẽt interius & exterius. s. sustinẽdo uiriliter, & ipsi stant pseuerando lõganimiter. Totũ operatur in eis diuina clementia, & cõfidentia, introitus & exitus, & post exitũ perseuerans cũ Deo lęticia. Et hoc est quod dr: Nõ eritis uos, &c. Inde est q̃ sanctis in tormentis positis non dominabatur ignis, sed reflecteba C tur ad cruciantes. Exẽplũ in camino puerorũ, quos non cõtristauit, sed ministros regis combussit, quia magnitudo diuinæ dilectionis in sanctis supat uim ardoris. Qui.n. amat nõ laborat. Sap. 16. Creatura tua tibi factori deseruiens, excãdescit in tormẽtis aduersus iniustos, & leuior fit ad benefaciendũ pro his, qui in te confidunt, quod adhuc habet locũ in uerè pęnitẽtibus, q̃ uestimentis, & alimẽtis asperis delectabiliter utuntur, de quo peccatores grauiter cruciãtur, & pęnaliter afficiũtur. Angelus portauit Elię panẽ subcinericiũ, & uas aquę cõfortans eũ, donec ueniret ad montem Dei Oreb. Iste Angelus est Christus, q̃ præcipit comedere panẽ pnię, & afflictionis, & aquã infundit cõsolationis, & deuotionis, quibus confortati uadimus usq; ad montẽ Dei. Iste est Angelus, qui Agar ancillã fugientem D dñam suã, carnẽ. s. rebellantẽ spũi, & rõni, reducit ad eã: Reuertere ait ad dñam tuã, & humiliare sub manu illius. Iste est Angelus, qui Gen. 16. pcessit filios Israel in deserto in colũna nubis Exo. 14. per diẽ, & in colũna ignis p noctẽ: iste est Angelus, qui liberauit Petrũ de carcere, peccatorẽ. s. a uinculis peccatorũ. Eze. 10. Manus Dñi tetigit me, & erexit me super genua mea. Ista est illa manus. Emitte manũ tuã de alto, eripe Psal. 143. me de aquis multis. si.n. errauerís per ignorãtiã, uel febricitaueris p cõcupiscentiã, aut langueris p fragilitatẽ, & impotentiã, uel lepra infectus fueris p maliciã, aut luxuriã, si hæc manus tetigerit te, inuenies medicinã. Sic sanat° est Thomas ab errore. Nisi, ait uidero in Io. 20. manibus eius fixurã clauorũ, & mittã manũ meã in latus eius, nõ credã. Sequtur: Dñs me°, & Deus me°. Sic sanata est socrus Petri a febribus. Tetigit Iesus manus eius, & dimisit eã fe E bris. Sic Ezechias ad tactũ man° Dñi, ut dictũ Luc. 4. est, sup genua erectus est. Sic Iesus manũ extẽ Mat. 8. dit, leprosũ tetigit, & statim mũdatus est. Sic Mat. 9. puellã mortuã, aĩam. s. per culpã mortuã tetigit, & reuixit: Filia, ait, mea modo defuncta est, ueni, & impone manũ tuã sup eã, & uiuet. Lucæ 24. Iesus iunxit se duobus discipulis eũtibus in Emaus, &c. Quia Christus iungit se illis, qui de ipso conferunt, & loquuntur, & talibus immittit lucẽ cognitionis, & confirmat spẽ, & prestat grãã, & cõsolationẽ, unde reuersi sunt in Ierusalẽ cũ gaudio, qd fit cũ nobis contẽplatione cælestis prię apparet nobis tãquàm in peregrini spẽ, & uidemus in ęnigmate, nõ in essentia, & extra domũ in itinere, qa apparet nobis trãsitoriè. Duo sunt, qui coambulantes Deum aspiciunt, rõ, & intelligẽtia, cum furtim, & raptim incedunt. Fingit se dñs longius ire, nec recedit: quia aliqñ ad tps grã F diuinæ contẽplationis subtrahit, ut ex hoc auidius reuocet, & reuocatus fortius gñetur, ut dicit Bern. Ideo redit pro beneplacito suo, ut illi dispẽsatorium redire, sp uoluntarium manere, ad eos intrare appellatur, qñ ista pretij instantia pdita gratia, uel ad tps subtracta reparatur: cibos.n. apponimus, cũ ei gratias agimus. In uoce exultationis & confessionis Psal. 41. sonus epulantis. Panem frangit, cum delectatione cęlesti nos pascit. Et bene in fractione panis cognoscitur Dominus, quia ex illuminatione conscientiæ, & infusione gratiæ sua nobis præsentia declaratur. Sed euanescit ab oculis, cũ admiramur ex uniuersitate suæ incomprehensionis, uel incomprehensibilitatis. Matth. 8. Domine salua nos, perimus. Hoc dicunt discipuli in periculis maris positi, docentes nos, qui in hoc mundo nauigamus, quòd in omni tẽpore, tribulatione, & periculo, ad ipsum recurrere debemus, dicentes

Arbor. Fructus.

Beatitudo. Lac. Mel.

B

Tormẽta. Martiriũ.

3. Reg. 19.

G cum Iob 13.Etiã si occiderit me,in ipso spera bo:Ad dominun cum tribularer, clamaui,& exaudiuit me.Incarnatio Christi fuit lucerna accensa. Lux in testa, diuinitas in humana natura.Sed fracta lucerna corpis in passione, lux fidei pura effulsit in resurectiõe. Sicut fracta lucerna Gedeonis, uerum lumen apparuit: quia fracto corporis alabastro,ex odore unguenti,domus ecclesiæ plena fuit. Ioã.12. Leuitic. 23. Sumetis uobis die primo fructus arboris pulcherrimæ, spatulasq; palmarum,& ramos ligni diuersarum frondium,& salices de torrente,& lętabimini coram domino Deo uestro. Natura palmę est, ꝙ fructus eius ualet in uulneribus coniungendis. Hæc est patientia lætificans, & sanans dolores carnis, prouocans lætitiam mentis. Fructus arboris pulcherrimę,sunt opera Christi,cui⁹ pulchritudinem sol,& luna mirantur,in quẽ secundum Petrum, desiderãt Angeli prospicere: a quo omnis pulchritudo causaliter,originaliter,exemplariter,deriuatur: Quia pulchrum pulcherimus ipse,mundum mente gerens,similique imagine formans. Huiusmodi arboris fructũ sumit, qui Christi opera coram oculis suæ mẽtis instituit,& ad eorũ imitationẽ pro uiribus se extẽdit,& spatulas palmarũ.i.triumphorum uictoriarũ.Sunt.n.spatulæ rami ad instar spatatũ formati,& ramos ligni densarum frondium.i.sentẽtias de opacitate scripturarũ.Et salices de torrente.i.exẽpla sanctorũ,qui perseuerãt in perpetua mẽtis uiriditate, nec fructum carnalem faciunt, sicut nec salices,quia in castitate uiuunt,quia si redeũt ad memoriã opera saluatoris, si triũphus resurrectionis, & passionis, si præmia æterna, quæ nobis promittũtur in scripturis, si exempla,quæ habemus a sanctis,semper lętabimur in tribulationibus nostris. Ioan.10. Ego sum ostium,per me si quis introierit,saluabitur, & ingredietur,& egredietur, & pascua inueniet. Est Christus ostium, quia per ipsum ingrediuntur oues in ęternum uiridariũ.Ingrediuntur autem contẽplando eius diuinitatẽ, & egrediuntur contemplãdo humanitatem.In ipso pascua inueniet uterque nostẽr homo,interior,intus in contemplatione diuinitatis,exterior,foris in contemplatione humanitatis,& carnis saluatoris. Hæc enim est terra fluẽs lac, & mel, in quam introducit Dominus filios Israel. Lac emanãs de carne, dulcedo, & dilectio de cõtemplatione humanitatis. Mel proueniens ex aere, dulcedo de contemplatione diuinitatis. De hac introductione Exod. 3. Moisi pascebat oues Ietro,& cum minasset gregem ad interora deserti, uenit ad montem Dei Oreb. Moisi uir mitissimus Christus,qui minat oues ad interiora deserti,hoc est ad immarcessibilia gaudia paradisi, & ad montẽ Dei Oreb, quod interpretatur mensa, hoc est ad contẽplandã excellentiã diuinitatis pro possibilitate humana, in qua est delectatio summa,quod Christus nos liberat a potestate Diaboli, & aduersariorũ, quod figuratum est quando Naas Amonites tenebat obsessos uiros Iabes Galaad, quibus dictũ est: Cras erit uobis salus cum incaluerit sol.i.cum nascetur, uel patietur Christus. Quęre 47.a.51.a.78.b.Gene 3. Lignũ uitę in medio paradisi. Quia Christus arbor plantata secus decursus aquarum,omnium gratiarum afferens omnes fructus,ut dicitur Apoc. 1.& Dan.4.Est in medio paradisi ecclesiæ militantis,ut de plenitudine eius accipiant uniuersi.Apoc.1. Simile filio hominis in medio septem candelabrorũ aureorum,&c.Sub figura uiri contẽplatiui loquitur hic Io.Conuersus, ait, siue a terrenis ad cęlestia,ad infimis ad suprema, a temporalibus ad æterna,ut uideré in carne Dei filium, quia in terris uisus est,& cum hominibus conuersatus est.Sic uoluit uidere Moyses Exo.3.quomodo rubus ardebat, & non consumebatur, quomodo Dei filius de Maria nascebatur, & uirginitas integra seruabatur,sic enim ibi dicitur:Apparuit Dñs in flãma ignis de medio rubi, & uidebatur ꝙ rubus arderet,& non cõbureretur,quia uirginitas Marię calore Sancti spiritus fęcundabatur,sed nõ uiolabatur. Hugo: Amor,qui in ei⁹ corde ardebat, in eius carne mirabilia faciebat,flamma in rubo,partus in utero:Rubus illuminabatur,& non cõburebatur,quia uirginitas Mariæ fęcundabatur, sed non uiolabatur.Hinc ait Bernardus: O beate Ioãnes magnum signum apparuit in cœlo,mulier ilęsa, sole amicta:sed maius signũ apparuit in terra,rubus ardens sine cõbustione, uirgo cõcipiens,& patiens,sine corruptione. Sic itaq; contemplanti occurrit Christus in medio septem cãdelabrorum aureorum,in medio scilicet oĩm ecclesiarũ.Quęre 115.b.Quod ecclesia ædificata est in sãguine Christi.Esa.15.Vinea facta est dilecto meo in cornu filio olei:sepiui eã,lapides elegi ex ea,& ędificaui turrim in medio eius.Quęre.114.a.Et nota quãta diligentia prosequitur Christus salutẽ nostrã: Mat.20.Exijt primo mane conducere operarios in uineã suã.Quære in tabula super Mat. Ge.27. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni,cui benedixit Dñs. Verbũ est patris ęterni de persona filij incarnati:eius ager est sancta ecclesia, plena odore fructuũ bonorum operum,in quo uerbo ostendit personę unionem ex proprietate filiationis. Ecce odor filij mei, quia.ñ.in trinitate media persona erat, rectè mediator Dei,& hoĩm ueniebat.Rom.1.Qui factus est ei ex semine Dauid ſm carnem,qui prædestinatus est filius Dei in uirtute.Secũdo osten-

Incarnatio.

Iud. 7.

1.Pet.1.c.

H

I

K

L

Baruc.

Exo.3.a.

M

A ostendit suæ gratię diffusionem ex fertilitate fructificationis.Sicut odor agri pleni: ipse.n. Christus est thesaurus euãgelicus, in quo est omnis thesaurus sapientiæ, & scientiæ abscõditus, ex quo colligit fidelis populus omniũ gratiarum,& donorum fructus,ager inquam plenus gratia,& ueritatis, de cuius plenitudine omnes accepimus gratiã pro gratia.Quia simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro. Hiere.41. Habemus thesaurũ in agro frumenti,hordei,olei, & mellis. Quęre 75.b.Tertio innuit culpę remissionẽ,ex largitate benedictionis,cui benedixit dñs.Hoc est illud semen, in quo omnes gentes erant benedicendæ,quæ propter peccata primi hominis fuerant condemnandæ.Hinc salutans angelus uirginem,ait: Benedicta tu in mulieribus,& benedictus fructus uentris tui.Apoca. 10.Vidi alium angelum fortem,descendentẽ de cœlo,amictum nube,& iris in capite eius, & facies eius erat sicut Sol.Vbi ostendit circa Christum autoritatem nostræ redemptionis: quia angelus utique magni cõcilij, quia nullus inuentus est,nec in cœlo,nec in terra,nec subtus terram,qui posset inuenire consilium de humano genere liberando, aut qui posset soluere septem signacula libri signati, donec iste angelus uenit, qui signata aperuit, & captiuum hominem liberauit. Secundo ostẽdit uirilitatem executionis:Fortem utique,fortis mortem superando,hostem expugnãdo,limbum spoliando,cœlũ reserando. Fortis,& potens dñs in prælio:quia fortitudo,& decor indumentum eius humilitatem exinanitionis descendentem de cœlo: Inclinauit.n.cęlos diuinitatis,& descendit ad uallem nostræ mortalitatis, & caligo sub pedibus eius nostræ penalitatis, ueritatem incarnationis amictũ nube.f.uirginea carnẽ, quia dixerat: Solem nube tegam. Pietatem recõciliationis,quia iris in capite eius claritatem conuersationis, uel resurrectionis.Facies eius ut Sol. Populus domini, nec Aegyptum exire potuisset, nec ad terram promissionis uenire,nisi angelus domini ei uiam demonstrasset,unde considerãs genus humanum multiplicitatem sui morbi sub ratione multiplicis remedij, petit Dei filium sibi dari.Quia enim eramus ignorantia excæcati,ideo doctorem petimus ueritatis. O sapientia, quæ ex ore altissimi prodiisti,ueni ad docendum nos uiam prudentiæ. Quia eramus sub iugo diaboli captiuati,petimus in secunda antiphona datorem libertatis: O Adonai, & dux domus Israel: ueni ad liberandum nos in brachio extento. Adonai interpretatur dominus,uel dominator.Quia eramus peccatorum funibus circumplexi, petimus auctorem remissionis.O radix Iesse:Veni ad liberandum nos,iam noli tardare.Quia ianua carceris, non nisi per Dei filiũ poterat aperiri, qui clauem habet Dauid.i.potestatẽ Dei patris, ideo petimus per Dei filium ostiũ carceris aperiri.O clauis Dauid,ueni,& educ uinctũ de domo carceris. Quia eramus mortis tenebris inuoluti, ideo splendore filij Dei petimus illustrari.O oriens splendor lucis ęternæ,ueni,illumina sedentes in tenebris, & umbra mortis. Quia a decore primæ institutionis cecideramus,& macula propriæ transgressionis deformati eramus, petimus nostri status reformatorem,& reparatorem. O rex gentium,& desideratus eorum,ueni salua hominem,quẽ de limo formasti. Et quia in uia reformamur per gratiam, in patria per gloriam,quia tunc reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratũ corpori claritatis suę, ideo in septima antiphona petimus gloriæ reformatorem.O Emanuel ueni ad saluandũ nos,dñe Deus noster.Emanuel interpretatur nobiscum Deus. Ideo de isto angelo Dei filio incarnato dr: Mitto angelum meum, qui præparabit uiam tuã ante te,quia sicut in exitu Israel de Aegypto, dum ad terram promissionis populus festinaret, eis dñs uiam prępa rauit,mare diuidendo, Aegyptios submergẽdo,hostes impugnando,Manna cœlicum ministrando, columnam ignis per noctẽ, & columnam nubis per diẽ præmittendo. Sic Dei filius incarnatus,nobis uiã ad ꝓmissionis terrã,ad cęlestẽ patriã ꝓparauit.Mare peccatorũ inundantium diuidit,uirtute uirgę crucis,uirtute sacri confessionis. Mãna tribuit corpus suũ sub similitudine panis in sacro ministrãdo. Aegyptios submergit,hæreticos extirpando:hostes repellit,dęmones coercendo,prędicit nos columna ignis prędicationis,& erudi tionis, in nocte aduersitatis, & colũna nubis gratiæ refrigerantis,& consolantis in die prosperitatis.Christ⁹ est uerus Ioseph,uerus Saluator,& ductor:ipse.n.ait: Ductor tuus fui in solitudine,in qua erat serpens flatu adurens, scorpio,& dipsas.Quære in tab.super Exo.Et figuratur per serpentem æneum,ad quẽ uulnerati aspicientes sanantur a morsu triũ prædictorum serpentum, qui designant concupiscentiam carnis, concupiscẽtiam oculorum, & superbiam uitæ. Christi pietas ad peccatores designatur in Ioseph, qui uẽditus a fratribus dixit: Ego sum frater uester Ioseph, quẽ uendidistis,pro salute vr̃a misit me Deus ante uos. Christi incarnatione docemur cõtemplari in arcu cęlesti,cũ dr: Vide arcũ,& bñdic q̃ fecit illũ, ualde speciosus est in decore suo. Quære 16.a. Et in multis alijs locis quære super Gene.Christus designatur ꝑ Eliseũ,cuius precib. concipit prolẽ boni opis illa Sunamitis.Itẽ ut ipsũ mereat concipere,dẽt hospitiũ ꝓparare,faciẽdo ei cęnaculũ puũ,mẽsã,lectũ sellam,

Ad Colo. 2.

B

Psal. 23.

Prou. 31. d.

Psal.17.

Ezec. 32.

C

Exo.14.b.

D

E

Mala. 30. a.

Deducere conducit.

Via.

Ecclesia.

F

Exo.13.

Num. 21.

Pietas.

Gen. 45.

Opus.

Cor.

Conscientia.

G sellam,& candelabrũ ibi ponẽdo. Quære 12.
a.Et nota de Christi incarnatione, & passiõe,
Apo.19.b & resurrectione.Apo.19. Vidi & ecce equ⁹ al
bus,& qui sedebat sup̃ eum vocabatur fidelis
&verax,& cũ iustitia iudicat,& pugnat.Sequi
tur:Vestitus est veste aspersa sãguine,& voca
batur nomẽ eius, verbũ Dei; & exercitus,qui
sunt in cęlo sequebãtur eũ in equis albis. Vo
catur equus ꝑp aĩositatem ad pugnam:albus
ꝑp assumptã carnem uirgineam,super quã se
det diuinitas,quia per ipsam in oĩbus regeba
turChristi humanitas,vocat',& est filius Dei,
fidelis ĩ ꝓmissis, verax ĩ dictis,& documẽtis,
cũ iustitia iudicat ſnĩando,& pugnat condẽ
nando. Vestitus est veste aspersa sanguine ꝓ
nobis tali colore tincta in passione. Vocatur
verbũ Dei, ꝑ quod nobis innotuit veritas sa
lutaris:exercitus qui sunt in cęlo.i.Christiani
qui sunt in ecclesia,sequuntur eũ in vestib.al
bis.i.corporibus mũdis,& mentib⁹ castis. Ta-
H les enim sequuntur agnum quocunque ierit.
Christus in domo Zachei vult hospitari, sed
Zacheus nõ potest eũ videre nisi ascendat in
arborẽ Siccomorum. Quęre 32.a.36.a.38.b.
Nume.13.Exploratores missi ad cõtemplan-
dum terrã promissionis,absciderunt palmitẽ
cũ vua sua, quam portabãt in vecte vno duo
viri,vt visa,& gustata illa mirabili uua,ad in
trandũ terrã promissionis populus dñi ardẽ-
tius anhelaret.Quęre 16.a.b.Qd̃ Christus est
verus noster proximus,quia hominem descẽ
dentem ab Ierusalem in Hiericho vulneratũ
super equum imponit,& curã eius egit. Quæ
Apoc.5.a. re 79.b.Apocal.5.In dextera sedentis librum
signatum septem sigillis, &c. Liber iste est æ-
terna Dei dispositio de modo receptionis, &
reparationis humani generis. Ille autem mo
dus septempliciter fuit figuratus,& veritas il
I larum figurarũ nõ poterat impleri,nisi ꝑ Dei
filiũ incarnatũ,ideo dicitur,ꝙ nullus poterat
soluere illa septem sigilla nisi agn⁹,&c.Per si
gillum claudẽs nostrę redẽptionis mysteriũ,
fuit figura uelãs filij Dei conceptionẽ: fuit.n.
Iud.13. eius cõceptio in Samsone figurata, quẽ ange
Esa.7. lus nũciauit, & ꝑ Esaiã Prophetata:Ecce,ait,
uirgo cõcipiet filiũ,&c, Scd̃m sigillũ fuit figu
ra sue natiuitatis: ei⁹.n.natiuitas ĩ natiuitate
Gen. 18. Isaac fuit figurata,& in libro Numerorũ pro
Num. 24. phetata,quia dictum est:Orietur stella ex Ia-
Esa.11. cob.Et ibi:Egrediet' uirga de radice Iesse.Ter
tiũ sigillũ fuit figura sue passionis,que figura
Exo.12. ta fuit in Abel, & in immolatione agni pa-
Isa.53. schalis,& ab Isaia clarissimè ꝓphetata:vnde
ait: Tanquam ouis ad occisionem ductus est.
Quartũ sigillũ fuit figura designãs eius descẽ
Iud.16. sum ad inferos,quæ figurata fuit,qñ Samson
ambas portas ciuitatis asportauit.Et euiden-
ter prophetata Zacha.9. Vbi dicitur: Tu aũt
in sanguine testi tui emisisti uinctos de lacu,

ubi nõ erat aqua.Quintum sigillũ fuit figura K
uelãs resurrectionẽ, quæ figurata fuit in filio
mulieris Sareptanę,quẽ Elias a mortuis susci 2.Reg.17.
tauit. Et prophetata in Osea. Viuificauit nos Oseæ 6.
post duos dies, & in die tertia suscitabit nos.
Sextũ sigillũ fuit figura uelans eius ascensio-
nem,quę figurata fuit,quando Elias in curru 4.Re.2.
igneo translatus est in paradisum. Et prophe
tata per Isaiam,dicentem in persona angelo-
rum: Quis est iste,qui uenit de Edom tinctis
uestibus de Bosra?Et in Psal.23. Quis est iste
rex gloriæ?dominus fortis,& potens.Attollite
portas principes uestras, & introibit rex
gloriæ. Et Micheas ait: Ascendet pandẽs iter Mich.2.
ante eos. Septimum sigillum est figura uelãs
eius aduentum ad mundũ, qui figuratus fuit
quando Noe aliquibus alijs benedixit,aliqui Gen.9.
bus maledixit: sicut ipse dicturus est in iudi-
cio bonis,uenite benedicti,& malis,ite male Matt. 25.
dicti.Et iste aduentus ꝓphetatus fuit ꝑ Isaiã, Isa.3.
dicentem:Dominus ad iudicium ueniet cum L
senioribus populi sui. Ista septẽ sigilla Chri-
stus soluit, quando omnes prædictas figuras
in assumpta natura impleuit.Exo.19.Iam ad Exo.19.c
uenerat dies tertius, & mane inclaruerat, &
ecce cæperunt audiri tonitrua, micare fulgu
ra,nubem densissimam operire montẽ: Clan
gorq̃ue buccinæ uehementius perstrepebat.
Hic ostenditur Christi incarnatio, uel resur-
rectio figurata, si ad incarnationem ista uer-
ba referantur, prima dies lex naturæ, secũda
lex scripta,tertia lex gratiæ.Quęlibet lex dies
dicitur:quia in qualibet lux fidei aliquo mo-
do radiabat, mane inclaruit, quasi principiũ
serenæ diei, qñ sol iustitiæ, de uirgine natus
fuit,in isto mane submersi sũt Aegyptij,quia
potestas Dæmonum fuit arctata.Tunc cępe-
runt audiri tonitrua comminationum, mica
re fulgura miraculorũ,nubes densissimæ gra
tiæ operire montem ecclesiæ, clangorq̃; buc- M
cinæ prædicationis euangelicæ uehemẽtius Ecclesia.
perstrepebat,& iubilationis angelicę,quia fa Gratia.
cta est cum angelo multitudo cœlestis exerci
tus,&c.Si de resurrectione exponatur, prima Resurrec.
dies passionis, secunda sabbati, tertia dñica Dies.
resurrectionis,alia sicut prius de incarnatio-
ne.De figuris passionis,quære in tab. de cru-
ce,&de passiõe:de figuris resurrectionis Chri
sti,quære in tabula de resurrectione. De mĩa Miseri-
& pietate Christi ad peccatores, nota histor. cordia.
de Ioseph ad fratres suos,de patre ad filiũ ꝓ- Pietas.
digũ.Luc.15.Quære in tab.super Luc.De A-
chab:Nõne ait uidisti Achab humiliatũ? De
Dauid cui dictum est:Transtulit dñs peccatũ
tuum,de Magdalena: Remittũtur ei peccata
multa,qm̃ dilexit multum,de latrone: hodie
mecum eris in paradiso, de Saule: Saule cur
me persequeris? Quære in tota tab.de miseri-
cordia,&pietate,& illud:Misereor sup̃ turbã,

quia

A quia ecce iam triduo sustinent me. De nati-
2.mac.7. uitate,& resurrectione Christi.Nota illud tẽ-
Sol. pus affuit,& sol refulsit, qui prius erat in nu-
Nubes. bilo.Quia sol Dei filius,qui in sinu patris lu-
cem habitat inaccessibilem, primo fuit sub
nube scripturæ, figuræ vteri virginis Mariæ.
Sed tẽpus affuit illud, de quo ait Apostolus:
At vbi venit plenitudo temporis, misit Deus
filium suum,& tunc sol refulsit. Semper fuit
sub nube figurę multiplicis,sub nube sangui
nis,sub nube lapidis.Sed refulsit in die resur-
Matt. 2. rectionis:Stella quam viderant in oriente an
tecedebat eos.Glo:Noua stella nouum homi
nem indicat. Stella est Christus,quam sequi
Apo.22. debemus:Ego sum radix,& genus Dauid stel
la splendida,& matutina. Glo. huius mundi
noctem illuminans,& lex informans,fax in-
flamans,pax conseruans,fons recreans,& re-
dundans. Hæc est stella, cuius decor non
B marcessit,cuius amor non tepescit,cuius ful-
gor non obtenebrescit. Apo. 3. Qui vicerit
dabo illi stellam matutinam.Glo. meipsum.
Christus adest inuocantibus ipsum in tribu-
latione. Exemplum de Apostolis. Domi-
ne salua nos,perimus:Et imperauit ventis,&
mari,& facta est tranquillitas magna.Exem-
plum de Ioseph liberato de carcere, de Da-
uid liberato de manu Saulis,& Goliæ,de Eze
chia liberato de manu Sennacherib,de Sarra
liberata de opprobrio, de Susanna liberata a
falso crimine, de tribus pueris in camino
ignis, de Daniele de lacu leonum, de Petro
liberato de carcere. Flet dominus in suscita-
tione Lazari, vt ostẽdat quãto affectu deside-
rat resurrectionem illorum, qui sunt mortui
per peccatum. Et nota quantæ efficaciæ est
tactus Christi, tetigit loculum in quo porta-
batur mortuus filius viduæ in porta ciuitatis
Naym,& reuixit. Matth. 9. Filia mea modo
C defuncta est,sed veni impone manum super
eam, & viuet. Et illud: Si tetigero fimbriam
vestimẽti eius,salua ero.Mar.7.Adducunt ei
surdum,& mutum, & deprecabantur eum,vt
imponeret illi manum, & apprehẽdens eum
misit digitos in auriculas eius, & expuens te-
tigit linguam eius,& dicit: Effera, quod est
aperire,& statim apertæ sunt aures eius,& so
lutum est vinculum linguæ eius,& loqueba-
tur rectè.Et multa similia de tactu Christi,vt
patuit in leprosis. Christus se exhibet nobis
in doctorem veritatis,in patrem, & matrem,
in cibum, in potum, in doctorem,in redem
ptorem,in remuneratorem. Iuxta illud quòd
dicit Ambrosius: Omnia nobis Christus, si
vulnus curari desideras,medicus est,&c.4.Re
gum 2.Dixit Helysæus:Sanaui aquas,& non
4.Re.2.d erit vltra mors, neque sterilitas &c. Hely-
sæus interpretat' saluator,& significat Chri-
stum,de quo ait Apostlus:Saluatorem expe-

ctamus dominũ Iesum Christum, qui refor- D
mabit corpus humilitatis nostræ. Ps.97.Vide Ad Phi.3
runt omnes fines terræ salutare Dei nostri. Fi
lij prophetarum sunt fideles,habitatio ciuita
tis ecclesiæ optima est, sed aquæ tribulatio-
nũ,& tentationũ sunt pessimę,quas Heliseus
sanat immissione salis diuinę sapiẽtiæ,& gra
tiæ.4.Reg. q̃re expos.in tabula.Gene.40.Vi-
dit pincerna Pharaonis vitẽ, in qua erãt tres
propagines &c.Vitis Xp̃s Io.14. Ego sum vi-
tis vera.Tres ꝓpagines,tres substãtię in Xp̃o,
diuinitas,corpus, aĩa: vel tres propagines in
vna vite,tres p̃sonę in vnitate diuinę essentię.
germen pertinet ad conceptionẽ, flos ad nati
uitatẽ, vua ad passionem: qua fuit expressæ
in torculari crucis. De istis tribus Isa.4. Erit
germen Deo in magnificentia. Exo.4. Dixit
dominus ad Moy.Non credent tibi,sequitur:
Sed dicent non apparuit tibi dominus. Pro-
pter hoc dantur ei tria signa,vt credant, pri- E
mum est de virga in colubrum versa, aliud
de manu leprosa, aliud de aqua in sanguinẽ
versa.Hæc tria virga,manus,aqua Christũ in Psal.10.
eius gratia præfigurant. Est Christus virga, Psal.143.
quia virtus Dei: Virgam virtutis tuæ emittet
dominus ex Syon. Est manus, per quã pater
oĩa operatur: Emitte manum tuam de alto
&c.Est aqua sapientię:Si ergo signa querun-
tur,debet credi virgæ,& debet mouere ad cre
dendum virga,quæ tunc in colubrum est ver
sa,quando Dei filius carnem nostram,quę ra
tione peccati naturam habet venenosi,susce-
pit,ideo per serpentẽ ęneum figuratur: Sicut Io. 3.
exaltauit Moyses serpentem &c.Quod enim
erat virtus serpentis in palo suspensi, hoc
erat virtus dominicæ passionis, & Christi in
ligno pendentis.Itẽ moueat nos manus, quæ
facta est leprosa,per assumptionem penalita- Io. 19.
tis,& tormentorum.Isa.53. Reputauimus eũ Apoc. 1.
quasi leprosum.Item moueat nos aqua in sã- F
guinem versa, quod fuit in flagellatione, in
oratione,& laceratione: qa de latere mortui
in Cruce exiuit sanguis,& aqua:Dilexit nos, Dan.3.
& lauit nos in sãguine suo.Christus liberator Mat.14.
est de omnibus tribulationibus,& tentationi
bus. Exemplum de tribus pueris in camino
ignis.& illud:Petrus cum cæpisset mergi cla-
mauit: Domine,saluum me fac. & Apostoli:
Domine salua nos,perimus.Petrus religiosus
vel quilibet Christianus, qui diuino iussu a-
quas miseriarum, vel deliciarum conculcat
diuino iussu,sed sequitur: Cum vidisset ven-
tum validum clamauit,&c.Sic aliqui sunt in
quiete patientes, sed cum venit ventus ten-
tationis,& tribulationis,per impatientiã sub
merguntur. Isti sunt sicut calculus de aquis
sumptus,qui si suauiter tangatur est lenis, si
ferro percutiatur,emittit scintillas ignis: sic
isti si exasperentur, emittunt verba ignita:

Ideo

G Ideo isti debent clamare: Dñe saluũ me fac, & Iesus extẽdit manũ, & saluantur. Christus est altare, cuius sunt quattuor cornua, quę tãgit Apostolus. Eph. 3. Possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit longitudo, latitudo, sublimitas, & profundum; quęre 45. b. 95. b. 2. Regum 6. Dauid partitus est vniuersæ multitudini colliridam panis &c. quære in tabula de Eucharistia. Filius Dei assumpsit carnem, vt per eum caro alliceretur, caro redimeretur, caro reficeretur, caro reformare
4. Re. 5. d tur, & renouaretur. Vnde caro Naamã leprosi, per quem designatur humanum genus lota in Iordane passionis restituta est; sicut caro pueri parui. Hęc quattuor figurata sunt in veteri testamento: nam de carne Adæ Eua
Gene. 2. d reducitur: Caro de carne mea. Adã Christus, Eua, ecclesia, vel fidelis anima, quæ de latere Christi dormientis in Cruce producitur. Ex
H hoc considera quantum debes Christum diligere, de cuius carne es. De secundo. De Go-
1. Re. 17. f lia. Golias Diabolus, Dauid Christus, cuius carnem voluit dare volatilibus, & bestijs, id est Iudęis, & gentilib. Baculus, ẽ crux, petra, corpus, quinque lapides, quinque vulnera Christi. De tertio, quòd figuratum est in carne, qua pastus est Helias in torrente Dorit. 3. Regum 17. Sacramẽtum corporis Christi dicitur panis propter speciem, caro propter rem, mane & vespere ministratur hæc caro. i. a principio ecclesiæ vsque ad finem. Torrens Carit contritionem designat. Treñ. 2. Deduc quasi &c. Carit interpretatur diuisio, quæ fit in cõtritione a peccatis, & diuisio. Iob. 28. La
4. Reg. 5. pides excauant. De quarto de Naaman leproso, qui designat peccatorem cuius caro per emendationem a septem peccãtis mortalib. ad modum carnis pueri Iesu restituatur. 3.
I Reg. 3. de duabus mulieribus meretricibus, quarum filium Salomon præcepit diuidi, sed vera mater doluit. Duæ mulieres idest Synagoga, & ecclesia, quę meretrices esse dicũtur. Ecclesia propter statum gentilitatis, vel malum statum, in quo iam videtur esse, de quo legitur in Apo. vocãs ecclesiam carnalem. s.
Apo. 17. a ecclesiam malignantium meretricẽ magnã, Synagoga propter statum infidelitatis. Puer est Christus, quem Synagoga vult diuidi, dũ partem eius Marię, partẽ Ioseph tribuit. Sed mater ecclesia puerum integrum vult mane re, quia totam corporalem substantiã de Virgine Maria credit esse, hoc autem factum est gladio inscrutabilis iudicij Dei. Apo. 5. Vidi in dexteram sedentis super thronum librum scriptũ intus, & foris. Liber iste est Christus,
Psal. 138. siue eius conuersatio. Ps. 138. In lib. tuo omnes scribentur. Dextera in qua est iste liber, est gratia. Dextera domini exaltauit me. Iste liber est scriptus intus, sapientia increata, foris, sapiẽtia creata. Iste liber signatus septem sigillis idest septem figuris, de quibus dictum est supra in ista tabula, vel ista sigilla sũt pau pertas altissima, humilitas infima, sinceritas vnita, veritas firma, mititas summa, penalitas acerba, firmitas constantissima. Apoc. 6. Vidi, & ecce equus albus & qui sedebat su- Equus.
per eum habebat arcum, & data est ei coro- Iob. 39. c.
na, & exiuit vincens, vt vinceret Iste equus albus Christus, qui dicitur equus albus propter diuinitatem. Equus dicitur propter animositatem pugnę, procul odoratur bellum, p
pter virtuositatem influentiæ, propter humi- Ad Phi. 2. a.
litatem obedientię. Philipen. 2. Factus est obe Albus.
diens vsque ad mortem &c. Dicitur Christus equus albus innocentia singulari, sapientia spirituali, refulgentia exemplari. Apo. 19. Vidi cęlum apertum, & ecce equus albus, & qui sedebat super eũ vocabatur fidelis, & verax,
L & cũ iusticia iudicat. Arcus Christi fortitudo omnipotẽtiæ, lignũ rectitudo iusticię, chorda dulcedo mĩę, quę flectit iudiciũ, sicut corda lignũ. Corona Christi personalis excellentiæ. Can. 3. Egrediamini filię Syon, & videre regẽ Salomonem virtualis prę̃sidentię, iudicialis sententię. Apoc. 6. Data est illi corona. Exijt Christus ad prędicandũ. Lu. 8. Exijt qui seminat ad prę̃liandũ. Iob. 19. Exijt Iesus portans coronã spineam ad iudicandũ. Ps. 103. Exibit homo ad opus suũ: quia pater omne iudiciũ dedit filio. Exijt ergo virtute diuinitatis vincens sub specie humanitatis, vt vinceret in iudicio equitatis. Apo. 7. Vidi alterum angelũ ascendentem ab ortu solis, habentem signũ Dei viui, hic introducit saluator noster Christus proponit vt nostrę salutis procurator, operator, inspirator, examinator. Et sic est nr̃æ salutis cã, cura, via, forma. Et sic dicit actor,
M factor, doctor, ductor. Christus dicitur angelus nõ natura, sed officio: habuit. n. officium prolocutoris, in erudiendo. Apo. 10. Vidi aliũ Apo. 10. a
angelũ stantẽ: propugnatoris, in eripiendo. Apo. 8. Vidi angelũ descendentẽ de Cęlo. Me Apoc. 8. a
diatoris, in intercedendo. Apo. Et alius angelus venit, & stetit ante altare. Iste angelus Christus ascendit super carnẽ, in reparatione naturæ: super mortem, in recuperatione pdę: super orbem, in restitutione gloriæ. Ascendit. n. super omnes cęlos, vt adimpleret omnia. Apo. 10. Vidi alium angelum descendentem de cælo amictum nube, & iris erat in capite eius, & facies eius vt sol erat, pedes eius tanquã columnę ignis, & habebat in manib. libellum apertũ: & posuit pedem dextrũ supmare, & sinistrum super terram, & clamauit voce magna, quemadmodũ cũ leo rugit. Hic ponũtur 10. cõsiderationes de dño Iesu Christo, circa misteriũ nostrę redẽptionis, dũ dicit Angelus. Nã de ipso cãtamus: Magni cõsilij angelus.

A Angelus. Quare dicatur Angelus statim dictum est superius. Secundo a virilitate executionis fortem: fortis fuit, mortem tolerando, Abacuch 3. Ibi abscondita est fortitudo eius, fortior mortem superando. Lucæ 11. Cũ fortis armatus custodit atrium suum. Fortissi
Psal. 23. mus de morte triumphando: Dominus fortis, & potens, Dominus potens in prelio. Tertio ab humilitate exinanitionis descendetem de cœlo, quia descendit de occulto inuisibilium in manifesto uisibili, quia in terris uisus est, & cum hominibus conuersatus est. Vel descendit de cognitione Angelorum ad cognitionem hominum. Vel descendit in uirginẽ, in mẽtem, in infernum, ad iudicium. Descensus in uirginem fuit mellificus ad incarnandum: Descendit sicut pluuia in uellus. Descen
Psal. 71. Psal. 132. dit id mentem rorificus ad consolandum: Sicut ros Hermon qui descendit in montem
B Syon. Nume. 11. Cum descenderet ros. In infernum lucifluus ad liberandum. Ephe. 4. Quid est quòd ascendit, nisi quia primum descendit. Esa. 64. Vtinam disrumperes cœlos, & descenderes ad iudicium. Terrificus ad sententiandum. Psal. 143. Domine inclina cœlos tuos & descende, usque ibi, emitte manum tuam. Quarto tangitur ueritas incarnationis, amictum nube. Esa. Solẽm nube tegam. Cum ista nube ascendit in cœlum. Psal. 103. Ponis nubem ascensum tuum; cum ista nube ueniet ad iudicium: Ecce in nubibus cœli Dominus ueniet. Quinto pietas reconciliationis iris in capite eius reconcilians omnia, &c. Ista est iris contemplanda ad inuitandum, ad gratias agendum. Eccle. 43. Vide arcum, & benedic, qui fecit illum. Sexto ostenditur claritas contemplationis, facies eius erat ut sol: Hoc dicitur de facie diuinitatis, uel
C de facie humanitatis, de qua dicitur: Resplen
Mat. 17. duit facies eius sicut sol. Vel per faciem intelliguntur sancti, in quibus Deus cognoscitur, legitur, & contemplatur. Nam in sanctis est puritas, sanctitas, & Christi imago, quia formati sunt ad imaginem, & similitudinẽ Christi. Ista Christi facies est fulgore clarior, Apo.
Hest. 15. d 1. Facies eius sicut sol. Dulcore gratior, Hest. 15. Valde admirabilis es domine, & facies
Eze. 3. b. tua plena est gratiarum. Amore fortior, Eze. 3. Vt adamantem, & silicem dedi faciem tuã.
Gen. 32. d Honore dignior Genes. 32. Vidi Dominum facie ad faciem, & salua facta est anima mea.
Eccl. 42. c Facies Christi est sol clarificãs ueritate. Eccle.
Eccl. 43. a. 42. Sol illuminans clarificans charitate. Eccl.
Psal. 113. Psal. 88. Psal. 18. 43. Tripliciter sol exurens montes, uiuificãs
Opera. fælicitate. Psal. 113. Ortus est sol, & congregati sunt, &c. Fortificans æternitate, Psal. 88. Thonus eius sicut sol in conspectu meo. In sole posuit tabernaculum suum. Septimo ostẽditur equitas rectę actionis. Pedes, eiꝰ ut columna ignis. Actiones enim Christi dicuntur columnæ habentes rectitudinem figuræ, D Colũnæ.
altitudinem staturæ, pulcritudinem sculpturæ, ad exemplar istarum actionum: Actiones Actiones.
nostræ debent esse rectæ, per intentionem, altæ, per retributionem, pulchræ, per charitatis informationem. Pedes etiam Christi dicuntur recti, uel sancti, de quibus dicitur Ro ma. 15. Debemus nos supportare. Octauo notatur ueritas prædicationis, & habebat in 3. Luc. Quidam habent librum in arca, ut illi, qui habent in corde sapientiam asconditam. Quidam in ore, ut illi, de quibus dicitur: Dicunt, & non faciunt. Quidam in manu, de quibus dicitur, Qui fecerit, & docuerit, hic Mat. 5. c.
magnus uocabitur, &c. Quia cepit Iesus face Actu. 1. a.
re, & docere. Liber in manu Christi, est sacra scriptura, quam tenet in manu. i. in sua potestate, ut illũ aperiat & doceat. Psal. 70. Deus Psal. 70.
docuisti me a iuuẽtute mea. Psal. 118. Da mi- Psal. 118.
hi intellectum, & scrutabor legem tuam. No- E
no notatur prouidentia discretionis, & ponebat pedem suum dexterum super mare, hoc est super peccatores pessimos, qui dicuntur, mare, quia sunt fluidi per luxuriam, tumidi per superbiam, feruidi per maliciã, spumosi per gulam. Posuit itaque pedem dextrum. i. prædicatores fortissimos super mare. i. super peccatores pessimos, sinistrum. i. prædicatores inferiores super terram. i. super minores peccatores. Vel dexter pes est prædicatio de appetitu æternorum, sinister prędicatio de contemptu mundanorum. Decimo notatur zelus uehemens, ut desiderium nostræ salutis: & clamauit uoce magna quattuor uicibus. Ad litteram legimus Christum clamasse in templo prædicãs. Io. 7. Iesus clamabat, si quis sitiet ueniat, & bibat: in campo suscitans, Io. 11. clamauit uoce magna: Lazare ueni foras. In cru F
ce orans, Iesus uoce magna clamans: in mor te spirãs, Mat. 27. Iesus interim clamans emisit spiritum. Apo. 12. Raptus est filius eius ad Deum, & ad thronum eius, hoc inelligitur de ascensione Christi. Apoc. 14. Vidi, & ecce uidi nubem candidam, &c. Hic describitur Christus in persona iudicis quantum ad humanitatem, uidi & ecce nubẽ candidam; nubes cãdida caro Christi uirginea, & purissima. Esa. 19. Ascẽdet Dominus super nubẽ leuem. Ista nubes est rorida, humida, fluida, propter gratiarum redundantiam. Dicitur nubes candida, propter puritatem, uel propter subintrantem diuinitatem. Sap. 7. Candor est lucis eternæ, & super nubem sedentẽ similem filio hominis. Sedes est humanitatis, sessor diuinitatis, qui sedet super humanitatem, regendo autoritate, deducendo in ueritate & sanctitate. Nam sedit super humanitatẽ, quando uniuit diuinitatẽ. Et hoc habetur in figura 3. Reg. 9.

Fecit

G Fecit Salomon thronum de ebore grandem. Quamuis iste thronus possit dici uirgo Maria, proprie tamen corpus Christi, quod dicitur de ebore propter suam puritatē. Dicitur similis filio hominis, quia assumpsit pallium humanitatis passibilis, uel quia caro sua simi lis fuit carni peccati. Phili. 2. In similitudinē hominum factus, & habitu inuētus ut homo: assumpsit enim defectus pēnales, non culpabiles. Tertio describitur quantum ad autoritatem habebat in capite suo coronam hoc est in se, quia caput ecclesiæ Christus, uel in capite. i. in diuinitate, quia caput Christi Deus. Quarto quātum ad iudiciariam potestatem, habebat in manu sua falcem acutam. Potestas iudiciaria comparatur falci, quia habet uirtutem incisiuam, diuisiuam, pungitiuam: quia in iudicio separabūtur agni ab hædis, & dicitur acuta propter immutabilitatem, seu
H irreuocabilitatem. Ioel. 3. Vitate falces. Apo. 18. Terra illuminata est a gloria eius. Hoc exponitur de natiuitate Christi. Tunc enim uidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a patre. Terra est sancta ecclesia, quē a Christo illustrata ueritatis eruditione, sanctitatis illustratione, exemplaritatis ēdificatione, illuminat enim omnem hominem, uenientem
Ioan. 1. in hunc mundum. Num. 17. Virga sicca floruit in amigda. Virga sicca in tabernaculo est
Nu. 17. c. caro Christi crucifixi in tumulo, quæ tunc erumpit in flores, cum assumit immortalitatis dotes. Apo. 22. Ecce uenio cito, & merces mea mecum est, dare unicuique secundum opera eius. Apo. 22. Veni dñe Iesu. Hoc ideo in principio cuiuslibet operis debet dici, quia eius uirtute bonū opus inchoatur, continuatur, cōsummatur, ut dicamus semper: Deus in adiutorium meū intende. Dicitur in lege quòd
I sacerdos septies aspergebat sanguinem, sic Christus septies asperſit suum sanguinē pretiosum contra septē uicia capitalia, uel ad instituendum septem ecclesiæ sacramēta, in circūcisione, in sudore, in manibus, in pedibus, in flagellatione, in corona, in lateris aperitione. Christi oblatio fuit figurata in oblatione pueri Samuelis, qui interpretatur postulatus a Domino, quando Helcana obtulit eum Heli sacerdoti. in 1. Reg. 1. Quia Christus designatur per Ioseph. Reuersus ait Ruben ad puteum, cum non inuenisset puerum scidit uestimenta sua, &c. quēre in tabula super Gene. Fluuius egrediebatur, &c.

Plantauerat Dominus Deus paradisum, in quo posuit hominem, &c. Quēre 14. Eccl. Vide arcum. Quære 16. a. Io. 20. Nuptię factæ sunt in Cana Galileę, &c. Christus commutat aquam dilectionis in uinum compunctionis, & spiritualis consolationis. Mat. 22. Ecce prandium meum paraui, tauri, & altilia mea occisa sunt, &c. quēre in tabu. super Mat. Esa. 8. Sume tibi librum grandem, & scribe in eo stilo hominis, uelociter spolia detrahe, cito prēdare. Hoc dicitur de Christo, de quo Apo. Apertus est liber in te. De hac scriptura Exo. 17. Facies laminam auream, &c. Quære 19. a. Huius libri scripturā expectabat genus humanum, in cuius persona dicitur. Quis mihi
1 tribuat auditorem, & desiderium meum omnipotens audiat, & librum scribit ipse, qui iudicat, ut in humero meo portem illum, & circondem illum quasi coronam mihi. Huius libri scriptura fuit initiata in sanctificatione, consummata in conceptione, aperta in natiuitate, audiuit enim Dñs sanctorū patrū desiderium, & scriptus est liber monumenti coram eo timentibus Deum. Liber iste exemplaris in formationis cuilibet proponitur legendus. Eze. 2. Expandit librum coram me, qui erat scriptus intus, & foris. Ab isto libro transcribenda est perfectio uitæ in libro propriæ conscientiæ. Esa. 30. In libro diligenter exara illud. Oculi enim legentis in hoc libro illuminantur ad intelligendum, aures referātur ad audiendum, manus fortificantur ad operādum, conceptus exhilarātur ad delectandū. Esa. 29. Audient in die illa surdi uerba libri, & de tenebris in caligine oculi eorum uidebunt, & addent mites in Domino, mites lęticiam, & pauperes in sancto Israel exultabūt. Sed hodie a lectura huius libri auertuntur in discreti ex ignorantia astuti, & superbi ex malicia uel negligētia. Vnde completū est quod dicitur. Esa. 29. Erit nobis uisio omnium sicut uerba libri signati, quem cū dederint scienti litteras, dicent, lege istum, & respondebit: Nō possum, signatus est. n. & dabitur liber nesciēti litteras, & dicetur ei, lege, & respōdebit, nescio litteras, quia tam clerici quàm laici auertūt oculos a lectura huius libri, corpus Christi sub sacramēto figuratur in hędulio lixato, ī agno assato, in uitulo saginato, Lixatur hędul' aqua cōtritionis, assatur agniculus igne cōpassionis, saginatur uitulus adipe deuotionis. noster Iesus prēfiguratus est, ut fortis propugnator p Iesū Naue, iustus reparator, per Iesum Iosedech, doctus legislator, per Iesum Sirach, quia Christus est uera lux, ideo clamare debemus, mane nobiscū dñe, qm̄ aduesperascit. Dan. 7. Aspiciebā in uisu noctis, & ecce cū nubibus cœli filius hoīs ueniebat. Noctis uisio prophetia, uel legis figura. Nubes cœli grā spūs sancti fęcundans uirginē. Apo. 1. Vidit diuinissimus Ioannes in medio septē candelabrorū aureorū. i. oīm ecclesiarū similē filio hoīs. i. Christū, q̄ uerus homo fuit, sed similis dñ qa carnē peccatricē sicut, & nos habere uidebatur, uestitū pōdere, & prēter alia ornamēta habebat in dextera sua septē stellas, &

K

L

M
Iud. 6. d.
Exo. 12. a.
Luc. 15.
Luc. ult. d
Dan. 7. d.
Apoc. 1. c.

facies

A facies eius sicut sol in virtute sua lucet: claritas solis est lux diuinitatis, uestis poderis candor humanitatis: quia dñs, & homo ynus est Christus, sub hac ueste exiuit a patre, & uenit in mundū, ut nobis appareret inuisibilis, & fieret uerus Ioseph, caro, & frater noster. Et nota, q̄ nos sumus serui Christi non solū per creationem, sed etiam iure belli acquisiti per passionem, quod figuratum est 1. Parali. 18. Abisai filius Saruiæ percussit Edom in valle salinarū, & constituit in Edom præsidium, vt Idumea seruiret Dauid. Abisai salutare patris interpretatur, & designat Christū. Saruia uincta uellere charitatis uiam Edom sanguineus nostri sanguinis sitibundus. Idumea terrena, est natura humana de terra sumpta. Dauid manu fortis, uultu desiderabilis Deus pater. Abisai itaq; filius Saruię. i. Christus filius Marię, percussit Edom in valle salinarū, idest Diabolum in passione miseriarū, vt Idumea, id est humana natura seruiret Dauid. i. Deo;
C 4. Regū. 4. Faciamus ei cēnaculū parū, & ponamus in eo lectum, mensam, sellam, & candelabrum. Ista mulier Sunamitis figurat animā, quę nisi in hospitio mentis Heliā. i. Christum recipiat, non pōt parere prolē boni operis. Ad hoc aūt vt Christū recipiat, debet construere cēnaculū parūum, per profundam humiliationē, lectulū quieris per distractionum abnegationē, mensā refectionis per contēplationis fruitionē, cellā iudiciarię discretionis p diligentiam examinationis, candelabrū aureū per refulgentiam cognitionis. Et sic hospitato Elisço concipit anima fructū bonæ operationis. Eze. 17. Sumam ego de medulla cedri, &c. Cedrus sublimis, est Deus pater, in quo est altitudo authoris. Medulla istius cedri est Dei filius, qui est ęqualis patri. Idem
B est tenorum propter diuinitatis deliquationē & delectationē. Plantatur aūt ista medulla in monte excelso. i. super eminentē Ghristi humanitatem assumptam de sublimitate mōtis Israel. i. de regali stirpe Dauid, qui fuit filius Israel, erūpit aūt in agrum fructiferum qm̄ resuscitauit, & reformauit genus humanū: vel plantata fuit ista medulla in monte. i. in virgine Maria, quæ pōt dici mons multiplici ratione. Christi resurrectio fuit figurata in Iona, qui fuit in ventre ceti tribus diebus. Vnde ait saluator in Io. Sicut fuit Ionas in ventre ceti, &c. Item cum dicitur surgens mane Iacob tulit lapidē, quē supposuerat capiti suo, & erexit illum in titulum &c. Quære ista in tabula de resurrectione. Titulus crucis Christi in quo designatur salus generis humani, fuit figuratus in lamina, quàm summus Pon
Exo. 28. g. tifex portabat in fronte de qua dicitur, q̄ in fronte Pontificis erat lamina, in qua scriptū erat nomē dñi ineffabile tetragrāmaton cōtinens quattuor litteras, quæ significant principium vitæ passionis. Ascensio, Christi fuit figurata in illo signo, q̄ dedit dñs Ezechiæ. De prolongatione vitæ suæ qm̄ reuersus est sol decē lineis in horologio Acadet. Sol per decem lineas retrocessit, ita misticè sol iusticiæ Christus Deus noster, qui illuminat omnem hominē uenientē in hunc mundum. In horologio Achaz. i. totius mundi per decē lineas per quas ad nos descenderat retrocessit: est. n. horologium vniuersitatis creaturarum decem lineæ sunt cœlum empireū, christalinum, sidereū, septem aliæ lineæ sunt septē orbes planetarū, quia descenderat Dei filius ad spherā passibilium. Alio modo dī horologiū vniuersitas chorus angelorū, nouē lineę sunt nouē ordines angelorū, & Dei filius minoratus est paulo minus ab angelis. Descendēs ad nos. i. vsq; ad decimā dragmam perditā, quā inuentā exaltauit vsq; ad dexterā Dei patris. Et sic reuersus est sol decē lineis, quibus descēderat Sap. 18. Cum medium silētium tenerent omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet, omnipotens sermo tuus &c. Hic describitur cōgruitas tēporis, quo filius Dei voluit incarnari pro liberatione humani generis. Sicut. n. media nocte percussit omne primogenitū in terra Aegipti, sic nocte peccati existente in suo medio, percussit antiquū hostem. Vnde describitur cōgruitas sui aduētus tā ex parte medici, quàm ex parte infirmi. Ex parte medici, & doctoris: quia venit dū mediū silentium tenerent omnia. Primū silentium fuit tpe legis naturæ; quia tūc homines quasi bruta, nec Deū modo debito laudabant, & ab actionibus meritorijs cessabant. Hoc silentiū fregit vox legis Mosaycæ, q̄ docuit cultū vni' Dei. Instituitur ritus sacrificandi, & alia, quæ pertinēt ad p̄cepta, & ceremonias legis Moysi. Sub primo silētio cōuictū fuit genus humanū de ignorantia: qa viam salutis æternę nullus ex proprio ingenio potuit cognoscere. Vltimū silētiū erat in paradiso: quia tūc cessabit vita actiua, quæ Deū hic quasi quadā lingua loquitur. Mēdium silentiū fuit tpe legis Mosaicæ, quia quamuis laudes Dei tā in cerimonijs, q̄ in præceptis quodāmodo loquerētur; quia tn̄ nec præcepta legis implebant, nec illa sacrificia, q̄ erant figuralia perfecta erant, nec rōne sui, seu operis operati, gratiā cōferebant: ideo tunc a perfecta Dei laude silebant. Et tunc fuit humanū genus conuictū de impotētia. Hoc silētium fregit vox legis gratiæ data a verbo incarnto, q̄, & Dei laudē, & eius cognitionē quantum spectat ad viatorē, præcepta, cōsilia, sacra documēta, & oīa alia ad salutē pertinentia perduxit ad vltimum cōplemētum: pari. n. cursu procedunt rex, lex, grex. Et sicut ad legislatorē istum, qui est Christus

D
Ascensio.
Mundus.
Horologium.
Lineæ.
Angeli.
Ordines.
E
Incarnatio.
Nox.
Exo. 12. d.
Aduētus.
Silētium laus diuina.
F
Genus. humanū

Deus,

G Deus,& homo nulla perfectio pōt addi aliàs Christus non esset Deus, sic nihil ad legē per ipsum datam,vt respicit viatorē, nec ad gregē,seu populum per ipsum institutū. s.ad populū christianū, vt est viator,nulla perfectio potest addi.Nō ergo in primo silentio doctor venire debuit,vt probaretur homo,& cōuinceretur de ignorantia. Ac per hoc ardentius doctorem salutaris veritatis appetereret, & doctoris sapientia magis esse homini necessaria, appareret. Nec in vltimo silentio venire debuit: quia tunc erit finis, nec iam doctore, nec erūt sacramenta, aut præcepta, nec illa,quę pertinēt ad viatorem.Ideo in medio silentio noctis Dei filius dicit' venisse, vt eius sapiētia ostendatur.Ideo ostendit ex parte infirmi, quia venit in medio cursu noctis. Nox tetra, torpida,tepida,frigida,pauida,est status peccati, in quo erat mundus,adorans idola ante Christi aduētum. Nox ait,præcessit,dies aūt appropinquauit. Prima pars noctis peccatum originale. In hac prima parte venire medicus non debuit: quia futurū erat, ꝙ genus humanū grauius īfirmaretur, & magis apparet medici peritia, dū curat ab infirmitate grauiore,quàm leuiore,magis ēt a tali graui infirmitate ægrotās desiderat aduentum medici,q̄ in leui. Vltima pars noctis est mors corporalis, vel infernalis, nec tunc debuit medicus venire: quia frustra venit medicus,qn̄ mortuus est infirmus. Medius cursus noctis est status peccati actualis, & maximè in tenebris idolatriæ. Hac igitur infirmitate in mundo in suo summo inualescente,qa tūc sūmè vigebat idololatria, & pet totū mundū morti tradebantur, qui idola non adorabāt, tunc necesse fuit medico venire, quia dum mundum a tali infirmitate curauit per passionem,prædicationem, & miraculorū operationē,maior apparuit indigētia egroti, & maior peritia medici. Propter ista ait Sapiens: dum medium silentium, &c. Illud idē vocat Apostolus plenitudinem tpis: at vbi venit plenitudo temporis,misit Deus,&c.Christus est ille vir indutus lineis:s.carne virginea,qui portat attramentū scriptoris ad renes, & signat thau super frontes virorū.Eze.9. Quære.111. a. 113.b. Christus influit omnes actus viuificos,& omnia perfectionis exempla in totum corp' ecclesię,quod figuratū est Apoc.1.Vidi in medio septē candelabrorum aureorū similē filio hoīs.Quęre in tabula Apoc. in multis locis.Gen.1.Fiat firmamentū in medio aquarum &c. Istud firmamentum est Christus in medio generis humani fluxibilis,& labilis ad oē malū, nisi a Christo firmaretur,& stabiliretur.Mat.21. Homo erat paterfamilias, qui plantauit vineam,&c.Et in eodē:Exijt primo mane cōducere operarios in vineam suā &c.

Aduētus īcarnatio.

H Ad Ro.13

I Aduētus. īcarnatio. ad Gal. 4.

Christus īfluit oēs actus viuificos.

Apoc. 1.

Gen.1.

Mat.21. Mat.22.

K Iste homo paterfamilias Christus est, vinea ecclesia, de qua Esa.5. Vinea facta est dilecto &c. Isti vineæ circundedit sepem scripturarum: Torcular,in quo vinū exprimitur, sunt sacramenta,in quibus gratia confertur:Turris in medio ad defensionē est Christus: quia turris fortissima nomen dñi.Moraliza totum quod sequitur. 4.Reg.2. Dī ꝙ Helias ascendens in cœlum dimisit pallium Elisęo, & factus est in Elisęo duplex spiritus, quam esset in Elia:Nota historiā,Elias interpretatur Dei mei donatio,designās Dei filium nobis datū: pallium corpus suū, quod ascendens in cęlū dimisit ecclesiæ sub panis specie in sacramento.Et fit in nobis duplex spiritus, quā esset in Christo,quia ipse habuit spiritū ad bonū agēdum non ad malū vitādum,eo ꝙ peccare nō potuit.Sed virtute corporis Christi nobis dat' spiritus ad bonū agēdum, & ad malum euitādum.Et nota,qūo incarnatio filij pōt contemplari ex generatione iridis.Quęre 16.a.Et nota quæ dāna incurrit homo ex Christi absentia:Petrus periclitatur.Dñe saluū me fac.Prę sens aūt est Christus,vbi charitas est:quia vbi charitas,& amor, ibi Deus est:Lazarus moritur. Dñe si fuisses hic,frater meus non fuisset mortuus:& hoc figurat mortem spiritualem: Pugnans vincitur, quia qn̄ Moy.non eleuabat manū,populus dñi vincebatur:De veritate dubitat',vt patet in Thoma absēte. Ipse.n. est via cōtra primū, vita contra fm,veritas cōtra tertiū:& hoc per sui præsentiā. Vnde Rubē.i.aīa fidelis attendens dāna, & pericula,q̄ patit' ex Christi absētia,cū lachrimis clamat: puer nō cōparet,& ego quo ibo?Dan.2.Abscissus lapis de mōte sine manibus: quia Christ' natus est de Maria virgine sine humanis operibus.Esa.6.Vidi dñm sedentē super solium excelsum,& eleuatū,& plena erat oīs terra maiestate eius, & ea q̄ sub ipso erant, replebant tēplū:Seraphin &c.Hoc totū de Xpo ad dexterā patris exaltato intelligit': vñ circa Christi ascensionē tria exprimūtur. Coauthoritas in potestate,coęqualitas in maiestate,cōsubstātialitas in diuinitate. Hæc dignitas,& authoritas pſidētiæ,virtuositas influentiæ &c.1.Parali.22.Filius qui nascetur ex te,erit vir quietissimus, & ob hanc causam pacificus vocabitur, & pacē, & ociū dabo in Israel cunctis diebus vitę eius.Iste Salomon Xpm designat: qa ipse est pax nostra,qua fecit vtrumq; vnū. qa ipse est pax nostra,qua fecit vtrumq; vnū. Deut.8.Ductor tuus fui in solitudine,in qua erat serpēs flatu adurēs,scorpio,& dipsas.Ista sunt tria peccata,quorū morsu perit populus in solitudine huius mundi. In primo,luxuria designat',in secdo,mūdi auaricia,in tertio,superbia.Sed remediū cōtra ista triadat Xps Serpēs ęneus.Fac serpētē ęneū,&c.Nota historiā,qre 40.b.Xpi annūciatio fuit figurata in Sāsone,

Mat.24.

Ioh. 11.

Exo.17. Ioh.20. Io.14.

Gen.37.

Dan.2.

Esa. 6. a.

M Ascensio.

1.Parali. 22.d.

Ad Eph. a

Deut.8. c.

Num. 21.

Iud.

A Iud.13.Apparuit Angelus dñi,& dixit ad eā. Cōcipies, & paries filiū,& erit Nazareus Domini ab īfātia sua,& ex utero matris suę ipse incipiet liberare Israel de manu Philistinorum.Nota totam historiam Samsonis,qui interpretatur sol eorum, & totum Christo, qui est sol iustitiæ,pt appropriati.Ge.49. Isachar asinus fortis,accubans inter terminos, uidit requiem,ꝙ esset bona,& terram,ꝙ esset optima,& supposuit humerum suum ad portandum,factusq; est tributis seruiens.Tria exprimit, quæ mouent nos,ut oēs tribulationes,& persecutiones pro Christo in patiētia toleremus. Primū est,exēplū capitis nostri Christi, qa facile q̄libet mala tolerat, qn̄ uidet Dñm suū pati similia,uel maiora.Christus aūt passus est pro nobis, uobis relinquens exēplū ut sequamini uestigia eius. Isachar interpretat' memorans Dñm, uel uir mercedis,qa memoria passionis Christi nos facit fortes ad mala quælibet toleranda: unde sicut asinus uili sustentatur cibo, nō conqueritur de onere imposito, patiēter tolerat cū ceditur flagello,sic patienter similia, uel maiora Christianus pp Christū debet tolerare. Scdo nos facit fortes in tribulationibus cōparatio tpaliū transibiliū ad æterna: quia nō sunt condignæ passiones huius tēporis ad futurā gloria, quæ reuelabitur in nobis. Qui.n.cōsiderat honores, diuitias, delicias, fm apparētiā,& æstimationē hoīm mundanorū,magnū aliqd uidētur,quęre de hoc supra in tabula de diuitijs,& tēporalibus. Sed si ista oīa ęternis gaudijs cōparētur nihil debēt penit' reputari. Propter hoc Apostolus oīa talia arbitratus est ut stercora, ut Christū lucrifaceret.Hinc ait Greg.Si cōsideremus q̄,& quāta sunt,q̄ nobis promittuntur in cœlis,uilescunt aīo oīa, q̄ habentur in terris,&c.Ideo dicit habitās inter terminos. Habitans p iugē meditationē, inter duos terminos sunt extrema nostri motus,& nrę peregrinationis,s.inter breuitatem,& uilitatē tēporaliū,& ęternitatē ac dignitatē cœlestiū. Quidā sunt qui nō habitant inter terminos,sed semper habitant in uno termino infimo,& ibi figunt suā considerationē, & laborē,considerātes honores,& diuitias,nihil de spiritualibus, seu cęlestibus considerantes,nihil de eis saporantes, quia omnē escā spūalē abominata est aīa eorū,qa habent palatū mentis infectum, & omne spūale desipit eis. Isti nō sunt fortes in tribulationibus, & persecutionibūs,immo statim franguuntur. Tertio reddit nos fortes in tribulationibus, & persecutionibus amor, & desideriū ęternorū gaudiorum.Vidit ait requiē ꝙ esset bona,& ꝙ esset optima,&c.Est.n. ibi reques, qa ibi & non alibi est quies oīm desiderioru.primo Confes.Fecisti nos dñe ad te, inquietū est cor nostrū, donec quiescat in te.

1.Pet.2.d.

B

Rom.8.

Phili. 3.

C

D. Augustinus.

Quia sicut modica terra non pōt magnā imaginē sigilli implere,sic nec oīs creatura imaginē Dei, q̄ est ī aīa.Satiabor cū apparuerit gloria tua.Est itaq; ibi requies bona,rōne fruitionis diuinitatis.Terra optima ratione uisionis humanitatis:Portio mea sit in terra uiuentiū. Propter hęc oīa Isachar.i.religiosus,& uir fortis supponit humerū suū ad portandū quodcunq; pondus tribulationū,& persecutionū.

D

Psal.16.d.

De Assumptione Beatæ Mariæ Virginis.

HIeronymus in sermone. Cogitis me, &c. Ex psona supnorū ciuiū in eius assumptione admirās spiritussanctus ait in Canticis: Quę est ista,q̄ ascendit per desertū sicut uirgula fumi ex aromatibus? Et bene quasi uirgula fumi, qa gracilis,& dedicata,quia diuinis extenuata disciplinis,& concremata intus in holocaustū incendio pij amoris, desiderio charitatis. Vt uirgula inquit fumi ex aromatibus nimirum, quia multis repleta erat uirtutum odoribus, manans ex ea flagrabat suauissim' odor. Ascēdebat autē de deserto psētis sęculi uirga de radice Iesse olim exorta,sed mirabātur electorum aīę, q̄nā esset quē etiā meritorum uirtutibus Angelorum uinceret suauitatē. De qua rursus spiritus sāctus:Quę est ista, quę ascēdit quasi aurora cōsurgēs,pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata. Admiratur aūt spūs sctūs,quia oēs de ascēsu huius uirginis admirātes facit, ꝙ quasi noui diluculi aurora rutilans ascēsu suo resplēdeat,multis freta, & uallata sctorū agminibus unde dī: Terribilis ut castrorū acies ordinata.Siqdē terribilis suis freta uirtutibus,ut castrorum acies admodum ordinata, Hincinde sctorum Angelorum pſidijs fulta: pulchra ut luna, immo pulchior q̄ luna, qa iam sine defectu sui corruscat cęlestibus illustrata fulgoribus:electa ut sol,fulgore uirtutum,qa ipse elegit eam sol iusticię,ut nascerentur ex ea. Ad cuius pfecto exequias quātum fas est credere,famulabantur Angeli,& uniuersę cęlorū cōgratulabātur curię.Nec mirū, qa honor maternus eius est q natus est ex ea. Legimus ergo ꝙ sępe ad funera,& ad sepulturas quorumlibet sctōs Angelos aduenisse, & exequijs eorū obsequia prestitisse, necnon & aīas eorū usque ad cœlos cum hymnis,& canticis detulisse, ubi & utriusque sexus chori cōmemorātur,frequenter auditi laudes cecinisse, & quòd perspicacius est, multo nonnunquàm lumine eosdem resplenduisse, insuper & adhuc uiuentes in carne ibidem miri odoris fragrantiam diutius pręsensisse. Quod si ad recreandam spem, & coroborandam fidem astantium, saluator noster Christus ob merita suorum amplius comprobanda,talia, ac tāta dignatus est exhibere per suos cęli ministros

Can.3.

E

Can. 8. Esa.11.

Can. 6.

Can. 6.

F

G nostros circa defunctos, quanto magis creden
dum est hodierna die miliciam cœlorum cũ
suis agminibus festinè obuiam aduenisse ge-
nitrici Dei, eamque ingenti lumine circum-
fulsisse & usque ad thronum olim sibi etiã an
te mundi constitutioné paratum cum laudi-
bus,& canticis spiritualibus perduxisse? Nec
immerito creditur, ꝙ saluator omnium ipse
quantum intelligitur per se totus festiuus oc
currit,& cum gaudio eam secũ in throno col
locauit. Aliàs quõ impleuisse creditur,ꝙ in le
Exo.20. ge ipse pręcepit: Honora patrem tuum,& ma
trem tuã? Certę ista ratio Hieronymi modo
concludit matris Dei in carne, & anima as-
sumptionem, sicut Angelorum associationé.
Si enim Angelos misit ad honorandum cor-
pora sanctorum defunctorum ad meritorum
ipsorum ostensionem, fidei confirmationem
fidelium consolationem, cum propter prædi
H cata sãctorum corpora,& reliquias reuelaue-
rit,si matris suę reliquię essent in terra,multo
fortius corpus eius sacratissimũ, & reliquias
reuelasset. Propter omnia supradicta. Sequi-
Hier.31. tur in sermone. Faciet inquit Dñs nouum su-
per terram, mulier circundabit uirum, uerè
nouũ. Et omnium nouitatum supereminens
nouitas uirtutum,quando Deus,qué non ca-
pit totus mundus,sic ingressus est hospicium
uentris, ut corpus claustra nesciret, sicq; ge-
status,ut Deus totus in ea esset, & sic inde exi
Ezec.44. uit, ut sicut Ezechiel fatetur omnino porta
Can.4.d clausa remaneret. Vnde in eisdem canticis de
ea canitur: Hortus conclusus, fons signatus,
emissiões tuæ paradisus. Verè hortus delicia-
rum in quo consita sunt uniuersa genera flo-
rum, & odoramenta uirtutum, sicque signa-
tus, ut nesciat uiolari, neque corrumpi ullis
insidiarum fraudibus. Fons itaque signatus
I sigillo totius trinitatis, ex quo fons uitæ ma-
nat,in cuius lumine omnes uidebimus lumé,
cuius profecto emissio uteri supernorum ci-
uium omnium est paradisus. De isto namque
uentris agro Isaac patriarcha longe odorans
Gen.27. aiebat Ecce odor fili mei sicut odor agri ple-
ni,qué benedixit Dñs. Talibus namque prio
res sancti diuinitus afficiebantur odoramen-
tis, talibusq; inspirabantur de Christo præsa
gijs,ꝙ nasciturus esset in mundum,in quo es
set omnium salus, & benedictio ęternæ hære
ditatis. Istę siqdé sunt fidei uestes,quibus prio
res sctĩ uestiebãtur. Istę quos Rebecca immo
Spũs sctũs domi secũ habuit,quibus induit Ia
cob filiũ suum, aliàs nisi a Spũ sancto serua-
ta domi,& prolata essent. Quid miri odoris in
eisdé patri Isaac hauriretur,ut diceret,cũ prę
sentisset uestimẽtorũ flagrantiã: Ecce odor fi-
lij mei sicut odor agri pleni,quem benedixit
Dñs. Seqtur: Ideo per uestimentorum flagran
tiã Christus annunciatur, qué nos quicunq;
baptizati sumus induimus, in quo benedixit K
nos Deus,nõ qualicunq; sed oĩ,ut ait Aposto
lus, benedictione,spũali in cęlestibus. Vnde
& Angelus Marię loqui incipiens a benedi-
ctione exorsus ait: Benedicta tu ĩ mulieribus,
& benedictus fructus uentris tui. Cuius ꝑfe-
cto in spũ longe odoré trahens ꝑfatus Isaac
benedicebat filiũ, in quo cęlestis oĩs benedi-
ctio mundo effloruit. Et bene plenus ager dr̃,
quia plena gratia uirgo Maria pronũciatur,
de cuius utero credẽtibus fructus uitę effulsit.
Et nos,ait euangelista,de plenitudine eius ac Ioan.1.
cepimus,gr̃am pro gr̃a. Sequitur: De hmõi ni
mirũ ascensione ad cœlos multũ admirantis
intuitu secretorũ contéplator cęlestiũ. In cãti
cis uidi ait speciosã ascendenté sicut colũba
desup riuos aquarũ. Et uerè speciosã sicut co
lũbã desup riuos aquarũ, qa illius spẽm colũ
bæ ac simplicitaté ꝑmonstrabat, q̃ sup Dñm
uenit. Et bene desup riuos aquarũ,quia sup a- L
quas refectionis educauerat eã Dñs,& nutri-
uerat,ex qua multi educti riui oém irrigãt ter
rã deliciarũ,& infundũt hortũ uoluptatis. Ex
quibus quotidie lota, & perfusa beata Dei ge
nitrix ascendit hodierna die speciosa ualde,
& admirabilis. Cuius odor inęstimabilis erat
nimis, & ideo ineffabilis. Ad cuius profecto
flagrantiã odoris oĩs illa cęlestis Ierusalem lę
ta decurrit,quã circundant flores rosarũ,& li
lia cõualliũ, eo ꝙ oés aĩę martyrio rubricatę
eã ęternæ dilectionis cõplectuntur amplexi-
bus,& uirginitatis splendore candidatę,ac li-
lia in ualle humilitatis enutritę circundant
eã,uenerationis gratiã obsequẽtes. Virgo Ma
ria rõne multiplici comparatur lunę: quia lu
na est in incessu clara. Iob.31. Lunã incedẽté Can.6.
clare, In aspectu pulchra, Quæ est ista q̃ ascé
dit sicut aurora, pulcra ut luna? In effectu pu
ra,qa tenebrarũ fugatiua, Lunã & stellas ĩ po Psal.135.
testate noctis, Secundùm mutationé tempo- M
rũ mutabilis, Stultus ut luna mutatur, scd̃m Eccl.27.
splendorem obscurabilis, Sol & luna ob te- Ioel.3.
nebrari sunt, Secundùm conuersionem terri- Ioel.2.
bilis, quia sanguini similis, Luna conuerte-
tur in sanguinem. Allegoricè loquendo cla-
ritas refertur ad mundiciam sanctificationis,
quam habuit uirgo in incessu ex utero ma-
tris: Fecit lunam in tempore. Pulchritudo re- Psal.135.
fertur ad honestatem cõuersationis: Pulchra Can.6.
ut luna. Puritas seu plenitudo luminis, qua
fugat tenebras, refertur ad dignitatem con-
ceptionis, Propter illum conceptum fuit in-
plenilunio, & propter illum dicitur, ꝙ cun-
ctas hęreses sola interemit in uniuerso mũdo.
Eccle. 50. Quasi luna plena in diebus suis.
Mutatio ꝑm uarietaté tẽporũ, qa ex conde
scẽtia charitatis, ꝑm exigentiã temporum, lo
corum, ꝑsonarũ,in cibo, potu, cõuersatione,
se oĩbus coaptabat. Eccl.43. Secundum splé-
dorem

A dorem obscurabilis, nam radios suæ dignita-
tis occultabat, & retrahebat per uirtutem hu
militatis. Vnde ipsa est luminare illud,quod
in cõsummatione, scilicet perfectionis,& di-
gnitatis minuitur per uirtutem humilitatis.
Eccl.43. Eccl. 43. De pręcedenti mutatione dic quòd
mutabatur ꝑm mutationé temporũ,locorũ,&
Rom.12. personarũ, ut ꝑm Apostolũ gauderet cũ gau-
dentibus,fleret cũ flentibus. Abacuch 3. Sol
id, est Christus,& luna uirgo Maria steterunt
in habitaculo suo ꝑm conuersioné terribiles
quantũ ad dolorem passionis, qñ eius aĩam
pertransiuit gladius. Apo.6. Sol.i. Christus in
cruce,factus est niger tanquàm saccus cilici-
nus,& luna uirgo Maria,stans iuxta crucé Ie
su,facta est ut sãguis. Vel potest dici quòd uir
go Maria cõparatur lunæ plenæ,post filij con
ceptionem, nã tunc luna est plena figurę sci-
licet circularis, & designat plenitudiné dile-
B ctionis. Item tũc habet plenitudiné luminis,
quam recipit a sole, & designat plenitudiné
gratiæ & conuersationis honestę,quã recipie
bat a Christo. Item tunc luna habet plenitu-
dinem uirtutis,quo ad refluxũ maris,& motũ
aquarũ & augmentum humorum & medul-
larũ, quæ augentur in plenilunio, qui desi-
gnant in uirgine matre Dei beneficia multa
respectu nostri, quia eius uirtute mare.i. cor
peccatoris mouetur ad pœnitentiam, humor
deuotionis augetur, uiatores in nocte huius
mundi: eius radijs diriguntur.

Beata uirgo fuit mulier noua multiplici
nouitate,quia inter mulieres nouiter,quia su
pernaturaliter concepta. Iudæis noua lux ori
Hest.8. ri uisa est gaudiũ honor, &c. Quia inter mu-
lieres nouiter, & singulariter sanctificata. 4.
Regũ.2. Afferte mihi uas nouũ & mittite in il
C lud sal. quia noua proles in ipsa,& de ipsa in
carnata. Et tunc factum est nouũ cælũ,& no-
ua terra.i. noua aĩa,& nouũ corpus. Esa.45. Ec
ce enim ego creo nouũ cœlum,& nouã terrã.
Nouũ quippe corpus Christi, quia sine uirili
semine. Et sic facta est noua mater,& imple-
Ierem.31. tum est illud: Nouũ faciet Dñs super terram.
Ité ex noua annunciatione, & nouo nuncio,
Lucæ.1. quia ait Gabriel: Aue gratia plena quod aliàs
de nulla fuerat dictũ. Vnde ei cõpetit illud:
Isa.42. Noua annuncio uobis anteq̃ oriantur. Item
nouus modus parienti,portandi,quia conce-
pit saluo pudore,portauit sine labore,peperit
Isa.43. sine dolore: Ecce facio noua,& tunc orientur.
Vnde Beatæ uirgini,in qua facta sunt ista no-
ua,cõpetit illud: Audita feci tibi noua ex tũc,
& a die.s. annunciationis,& cõsummata sunt
Apoc.21 quę nescis.i. sacramẽta humanę reparationis,
& tũc creata sunt,s. in natiuitate filij Dei. Vn
de de ea põt dicere filius: Ecce ego noua facio
oĩa. Ité in ipsa fuit nouũ uotum uirginitatis
Lucæ.1. inchoatũ,qũo ait fiet istud,qm̃ uirum non co
gnosco,fuit.n. primiceria uirginitatis. Ité no- D
ua ecclesia ꝑ ipsã formata repudiatis cerimo-
nijs,& ueteri Synagoga: Vidi ciuitaté sanctã Apoc.21.
nouã,&c. Expositio de ecclesia,quære Proue.
24. hoĩbus uel ciuibus nouæ ciuitatis ecccle-
się multa noua dedit,quia noua corda,uerba,
linguas,mandata,uiã,doctrinã,escã,potũ,cõ-
uersationé,bellũ,balneũ,nomé,pręmiũ,legé.
Nouus rex, noua lex, nouus grex, & ita noua
sunt omnia. De nouo corde. Eze.11. Dabo uo
bis cor nouũ,& hoc in nouitate uoluntatis,&
operis ei seruiamus, & in nouitate uitæ ambu
lemus. De linguis. Marci.16. Linguis loquun
tur nouis,&c.& hoc ut legé nouã prædicarét:
prædicate euãgeliũ oĩ creaturę,&c. De mãda-
tis. Ioan.13. Mandatum nouum do uobis,ut
diligatis inuicé. Et hoc ut expurgato fermen-
to ueteri maliciæ,& nequiciæ,noua opera fa-
ciamus. Expurgate uetus fermentum: ut sitis 1.Cor.5.
E noua conspersio. De noua uia: Hebrę.10. Ha-
bentes itaque fiduciam in sanguine eius, qui
nunciauit uiam nouam, & hoc ut in nouita-
te uitæ ambulemus. Roma.6. Hæc uia est pœ-
nitentia. De noua doctrina. Mat.1. Quæ nam
doctrina hæc noua? Et hoc ut errores secta-
rum ueterum uitemus. Hester 6. Obsecro Do
mine,ut in epistolis nouis.i. euangelicis docu
mentis. Dicit glo. Veteres Aman litterę insi-
diatoris, & hostis Iudęorũ corrigantur.i. sectę
ueterũ errorũ, De noua esca.i. de corpore suo
Sap.16. Hi & in breui inopes facti nouã gusta
uerunt escam.i. Manna, in quo ut dicit glo.
corpus Christi figuratur. Et hoc ut amodo nõ
comedamus, cũ peruersis Iudęis in Ægypto
cucumeres,pepones,porros,cepas,& allia, &
lactucas agrestes,quæ significant carnales de
lectationes. Nõ ergo istos sapores sentiamus,
sed nouum delectamenti saporem in corpore
F Christi. Sap.16. Quibus dedisti concupiscen-
tiam delectamenti sui nouum saporem. De
potu nouo.i. de sapore sanguinis Christi Mat.
9. Nemo mittit uinum nouum in utres uete-
res. 1. Corint.11. Hic est calix noui testamen-
ti,&c.& hoc ut extincto ardore concupiscen-
tiæ interius mundaremur. De noua conuer-
satione. Leuit.26. Nouis superuenientibus ue
tera proijcietis. Et hoc ut eis conformaremur
secundùm Apostolum. Induite nouum ho-
minem, &c. Et ibidem renouamini spiritu
mentis uestrę. Quære quomodo renouatur a-
quila, accipiter, ceruus, serpens, & illos mo-
dos renouationis applica huic. Renoua can- Psal.39.
tilena, siue noua laude diuina. Immisit in os
meum canticum nouum. Cantate Domino
canticum nouum, quia mirabilia fecit. Et
hoc ut ubique & iugiter eum laudemus. Esa.
42. Cantate Domino, &c. De nouo bello Iu-
dic.5. Noua bella elegit Dominus. Et hoc ut
nouo bellandi genere hostes humani gene-

ris,

G ris,& ecclesiæ uinceremus.s.orando,ut Moiſ.
Exo. 17. Amalech. Et patiẽdo,ut martyres:Sancti per
Hebræ. fidẽ uicerũt regna.Vnde ait poeta:Nobile uin
cendi genus est patientia.De nouo balneo si-
ue lauacro.i. de sacramentis,& maxime de sa
Ad Tytũ cramento pnię.Per lauacrũ regenerationis,&
3. renouationis. De nouo ſpiritu ſiue de noua
Eze.36. uolũtate,& desiderio:Effundã super uos aquã
mundã. Sequitur.Et dabo uobis ſpm̃ nouum
1. Io. 3. De nouo noſe Apostolus. Videte qualẽ chari
tatẽ dedit nobis Deus,ut filij Dei noſemur,&
ſimus De hoc Eſa. 62. Hoc est nomẽ nouum,
quod os Dñi noſauit. De nouo p̃mio,ſ.de re-
Phil.3.d. formatione,& glorificatione corporũ:Salua-
torẽ expectamus,quæ reformabit corpus hu-
militatis noſtræ configuratũ corpori claritatis
ſuę;tunc renouabitur, ut aq̃la iuuẽtus tua.

De consecratione ecclesiæ,& animæ.

H Osecratur aĩa,ut ſit dignũ Dei habitaculũ,ſicut consecratur materialis ecclesia ad ſimilitudinẽ q̃ppe dedicationis, & cõſecrationis materialis ecclesiæ dicũt fieri.ſeptẽ circuitus, q̃ ſunt ſeptẽ cõſiderationes. Cõſiderare q̃ppe debemus originis uilitatẽ,uitę labilitatem,& breuitatẽ, mũdi defectibilitatẽ, & fallibitatẽ, mortis neceſſitatẽ,,ppinq̃tatẽ,acerbitatẽ,Dã-
nationis calamitatẽ,glorificationis ſęlicitatẽ:
Ieſue.6.a Sic ſacerdotes circuierũt muros Hiericho, &
corruerunt.Quære hiſtoriã in tabula.Scdo de
bent fieri cruces interius,& exterius.Crux ex-
terior mortificatio carnis, ĩterior afflictio mẽ
tis de pctis cõmiſſis. In dedicatione materia-
lis ecclesiæ ponuntur octo.ſ.ſal ſapiẽtiæ,ſcri-
ptura doctrinæ, finis memoriæ mortis, aqua
contritionis, uinũ lęticię ſpũalis,criſma famę
redolentis,lux ædificationis,thus deuotionis.
Triplici aũt rõne materialis ecclesia dedicat',
primo ut abactibus, & uſibus humanis peni-
I tus ſeparetur:Nolite ait facere domũ meã do
Ioan.2. mũ negociationis.Scdo ut ad eã fugientes ſal
uẽtur, unde ait canõ:Reos ſanguinis defẽdit
ecclesia,ne uitã perdant,& mẽbra. Et hoc pri
uilegiũ fuit figuratũ in Ioab,q̃ fugit in taber-
3.Reg.2. naculũ,& apprehẽdit cornu altaris.Tertio,ut
orationes ibi factę facilius impetrentur,& ex
audiãtur. Et hoc fuit figuratũ 3. Regũ 8.Vbi
dixit Salomõ de tẽplo dedicato. Si q̃s nouerit
plagã,& expãderit manus, &c. Et ſic dicitur,
ut ſi q̃s hoc tẽplũ beneficia petiturus ingredi
tur,cũcta ſe impetraſſe lætetur. Iſta oĩa debẽt
esse moraliter in aĩa Deo dedicata. Moiſ.Pri-
Num.7. mo fecit festum dedicatione ecclesię,ſcdo, Sa
3.Reg.8.b. lomon, tertio Iudas Machabeus, per quos fi-
1. Macha. gurantur tria,quæ debent habere,qui deuote
3.g. celebrant ecclesiæ dedicationem manſuetudi
nem, & pietatem,quæ in Moiſ.diſcretionem,
& ſapientiam, quæ in Salomone:cõfeſſionis
fidei audaciam,quæ in Iuda Machabeo deſi-
gnatur. antiquitus in consecratione ecclesiæ K
erat unctio:Obtulerunt duces in dedicatione Num.7.
altaris in die,qua unctũ est oblationẽ ſuã an-
te altare.oblatio Dei,ut in prædicta autorita-
te.lętica,& exultatio: Neæmię.12.In dedica-
tione requiſiuerũt Leuitas,&c.Et ide habetur
Esdrę.6.Fecerunt filij Iſrael,&c.Itẽ templi or
natus & celebratio octo dierũ. Macha.4.Fece
runt filij Iſrael dedicationẽ altaris octo die-
bus, ornauerunt facię templi coronis aureis,
&c.Itẽ beſtiarũ mactatio,& ſacrificiorũ mul-
tiplicatio.3.Reg.8.Mactauit Salomõ hoſtias 3.Reg.8.g
pacificas,& immolauit eas Dño,& dedicaue-
rũt tẽplum Dño rex,& filij Iſrael.Itẽ ſanguinis
aſperſio. Heb.9.Nec tẽplum ſine sãguine Heb. 9.e
dedicatũ est,in prædictis figurantur octo,quæ
debent habere cęlebrantes dedicationẽ,deuo
tionẽ, quæ ſignificatur in unctione, mĩam in
oblatione,ſpiritualẽ læticiam,quæ in corpo-
rali exultatione, honeſtã conuerſationẽ, quæ
in ornatu templi, carnis mortificationẽ, quæ L
in beſtiarum mactatione, crucis Chriſti me-
moriam,& compaſſionẽ,quæ in ſanguinis a-
ſperſione. Horum omnium perſeuerantiam,
& continuationem, quæ deſignatur in adim-
pletione ſeptem dierum.

De Religioſis,& tentationibus.

Vidit Iacob in ſomnis ſcalã ſtantẽ, Geneſ.28.
cacumen eius tangebat cœlũ. Ia
cob religioſum, uel pœnitẽtem,
uel tentatũ deſignat: In quo de-
bent esse quattuor anteq̃ accedat ad uiſionẽ
Dei,primũ est ſupplãtatio uiciorũ,quod nota
tur in noĩs interpretatione:Iacob interpreta-
tur ſupplã tator: Itẽ extinctio carnaliũ deſide
riorũ, & cõcupiſcentiarũ,ideo dicit poſt ſolis
occasũ,feruor ſolis deſignat ardorẽ concupi-
ſcẽtiarũ & aſſumptio aſperitatũ mortificatio
nũ, & laborũ, quia tulit lapides, & ſuppoſuit
capiti ſuo.i.menti, quæ in tribulationibus la-
boribus afflictionibus quieſcit iuxta illud: Li M
bẽter gloriabor in infirmitatibus meis,ut in- 2. Cor.12.
habitet in me uirtus Chriſti,cum.n.inquit in
firmor,tunc fortior ſum.Itẽ ligatio,& clauſio
oĩum ſenſuum corporaliũ,& deſideriorũ car-
naliũ, ideo dicitur q̃ dormiuit:tunc ſequitur
uiſio in qua tria uidẽtur,ſcala,Dñs,& innixus
ſcalę,& Angelos aſcendentes,& deſcẽdentes.
Scala est pnĩa cuius ſunt quĩq; gradus.ſ.cõtri
tio, cõfeſſio,oro,ieiuniũ, Eleemoſina;hoc de-
betſtare p fidẽ.Ro.11.Tu aũt fide ſtas.Stat ſup Rom.11.
terrã per ſpẽ, quia ipſa est,q̃ erigit mẽtẽ. Glo. Rom.5.a
ſup quĩto ad Ro.Stamus ſpe claritatis frater-
nę erecti. Cacumẽ huius ſcalæ tãgit cœlũ,qd̃
fit per charitatem,quæ eleuat mentẽ ad Deũ,
ſicut ignis naturaliter aſcendit ſurſum. Per
iſtam ſcalã aſcendunt Angeli,& deſcendunt,
& hoc ad litterã, ut pœnitentibus aſſiſtant,&
eis miniſtrẽt. Vel aſcẽdũt Angeli,uiri ſcilicet
religioſi

A religioſi cęleſtia contemplãdo, & deſcendunt
ſua peccata deplorando,& ſuos defectus conſi
derando:vnde illi angeli dñr aſcendentes, qui
bona pnĩum ad Deum deferunt,de quibus ille
qui dixit Tho. 12. Qñ orabas cũ lachrimis,&
ſepeliebas mortuos, & derelinquebas prãdiũ,
& mortuos per diẽ abſcõdebas in domo tua,&
nocte ſepeliebas, ego obtuli orationem tuam
dño.Angeli deſcendentes ſunt illi q̃ cuſtodiũt
Pſal.90.c. pęnitentes,de quib.Angelis ſuis mandauit de
te vt cuſtodiant te.Mich.2.Aſcendit.n.pandẽs
iter ante eos.Item vt per promiſſiones ad aſcẽ
dendũ alliciat,vñ promittunt hic duo. Primũ,
erit,ſemen tuũ quaſi puluis, ſm dilataberis ad
orientẽ. Itẽ vt aſcendentes in gloria ſuſcipiat.
Pſal. 72. Tenuiſti manum dexterã,&c. Per iſtum ẽt Ia-
cob deſignantur luctantes,& pugnantes in tẽ-
tationibus, tribulationibus, perſecutionibus:
vnde dñt petere luctãdo deuota oratione, vt a
B dño benedictionem gratiæ recipiant ad reſi-
ſtendum tentationib.Gen.32.Ecce vir luctaba
tur cum eo vſq; mane,qui dixit ei: Dimitte me
iam aſcendit aurora.Iſte vir Deus est,vt poſtea
dr̃ in littera. Iacob qui interpretatur ſupplan-
tator, est vir pęnitens tentationibus reſiſtens.
Lucta est inſtãtia orationis:duo brachia amor,
& timor; vſq; mane luctatur, & benedictionẽ
obtinet:nã perſeuerantia in oratione petitum
obtinet.Iſte aũt luctator tria acquirit, benedi-
ctionem, vñ, & Iacob benedictus fuit in eodẽ
loco,fortitudinem cõtra tentationem,vnde dr̃
ei nequaquã vltra vocaberis Iacob, ſed Iſrael
erit nomẽ tuũ,quia ſi cõtra Deum fortis fuiſti,
quanto magis cõtra hoĩes prævalebis?quaſi di
cat,amodo nullã tẽtationem timebis. Itẽ noĩs
mutationem,quia ex Iacob efficitur Iſrael: q̃a
per victoriam tentationis factus est diſcipulus
cõtemplationis.Et est rectus ordo, primo vt ſit
grãæ effuſio in benedictione,ſecũdo accepit for
titudinem in tentatione,tertio mẽtis eleuatio-
nem in cõtemplatione,& reddãtur ſingula ſin
C gulis. Quia orauit benedictionem accepit,
quia fleuit fortitudinem meruit, quia orando
perſeuerauit per contemplationem eleuatus
fuit.Item ex tactu angeli neruus femoris emar
cuit, quia virtute orationis carnalis concupi-
ſcentia extinguitur,vel tepeſcit.

De electione.

IN electione prelati ſunt quattuor
attendenda,quæ ſunt,qualẽ opor
tet electũ esse, quę forma electio-
nis,quod offm̃ electi.Circa primũ
nota,q̃ ſunt ſeptem differentię hoĩum, qui ex-
cluduntur a diuina electione, prima est con-
ſanguinitas, ſecunda generis nobilitas, tertia
fragilitas,quę est in pueris,quarta puſillanimi
tas,q̃nta ſuperbia, ſexta fragilitas,ſeptima cu-
Exo.18. piditas.Quę ſeptem excluduntur per illam re-
gulã electionis.Prouide de oĩ plebe viros potẽ
tes,&c.Primas duas differentias hoĩum nõ at-
tendit:Deus, nec vult, q̃ nos attendamus in D
electionib.ſ.cõſanguinitatem, & nobilitatem,
alias duas fragilitatem,& puſillanimitatem re
probat,alias tres,ſuperbiã,fragilitatem,cupidi
tatem cõdemnat.Non ergo attendit Deus,nec
vult q̃ nos attendamus cõſanguinitatem. Exẽ
plum de filijs Zebedei cognatis ſuis, quos non
elegit ad cuſtodiã ecclesiæ,ſed Petrũ,imò, nec
ad regnum,niſi per martirium: imò matri pe- Mat.20.
tenti rñdit: Neſcitis quid petatis, &c. Sed pro
dolor multi ſunt, qui in electionibus cõuertũt
oculos ad conſanguineos, & amicos, quibus
maledicit Abacuc.2.dicens: Vę illi qui ędificat
ciuitatem in ſanguinibus.Qui dixerunt hære- Pſal.82.
ditatem poſſidemus ſanctuarium Dei: Deus
meus pone illos vt rotam,&c. Exẽplũ de Abi- Iud.9.a.
melech ſpurio, qui voluit regnare ſuper Sichi
mitas,allegauit dicens: Cõſiderate,quia os ve-
ſtrum,& caro veſtra ſum. Et cõmotus occidit
ſeptuaginta fratres ſuos vno excepto.Item nõ E
debet attẽdi gñis nobilitas,ſed nota q̃ aliquos
nobilitat ſcĩa,alios potẽtia, nec hos, nec illos,
ſed alia ſufficientia eligitur a Deo, vt patet in
Apoſtolis ſimpliciſſimis illitteratis ignobilib.
puta ſanctitas, vt dicit Aug.in epiſtola ad Vo-
luſianum:Hi ſunt, de quibus Gen.7. Gigantes
noĩati in quo potentia,ſtatura magna, in quo
nobilitas,ſcientes bellum.i.hñtes ſcientiã ad li
tigãdum,in quo ſcientię:nõ hos elegit dñs. Itẽ
fragilitatem,& puſillanimitatẽ reprobat Deus
in electo:vñ per indignationẽ dicit Eſa.3.Da-
bit pueros Principes eorum,&c.vę terrę,cuius
rex puer est. Nemo.n.eligit iuuenes in duces, Eccl.10
quia non conſtat eos esse prudentes.Reprobat
ergo Deꝰ fragilitatẽ ĩ electo,vt patet Nu.8.Vel
dicitur.Hæc est lex Leuitarũ,à 25.annis, & ſu-
pra,ingredientur, vt miniſtrent in tabẽnaculo,
& cũ annos 50. cõpleuerint cuſtodiant q̃ ſi-
bi ſunt cõmẽdatata: fragilitas aũt est in pueris
q̃p quod a miniſterio excluduntur. Item repro F
bat puſillanimitatem,Deu.20.Qui formidolo
ſus est in corde pauido reuertatur. Item dãnat
Deus in electo ſuperbiam,fragilitatem,cupidi
tatẽ.Exemplũ de ſuperbia in Lucifero. Et nu.
16.In damnatione Chore, Datã,& Abiron,cõ
tra quos deſeuit ira Dei, eo q̃ per ſuperbiã, &
violentiã volebant accipere ſummũ ſacerdo-
tium.Et in Ozia, qui percuſſus est lepra, eo q̃ 2. Par.26.
præſumpſit adolere incenſum corã dño. Item
dãnat in electo fragilitatem tam in doctrina,
quàm in vita. In doctrina, vt pſeudo prophe-
tis,de quib.Hier.23. In prophetis Samariæ vi-
di falſitatem,& hanc damnat, dicens: quia tu Oſeæ.4.
ſcientiam repuliſti repellam te, ne ſacerdotio
fungaris mihi.Itẽ est fragilitas in vita,vt in hi
pocritis, & hãc dãnat in reprehenſione p̃poſiti
tẽpli,per quã ſignificantur hipocritę, cui dixit Eſa.22.
dñs,q̃s tu hic,aut quaſi quis hic. Et in cõdẽna-

G
2.Re.15.a. tione Absalon. Qui dicebat. Quis me consti-
tuat iudicem super terrã, vt ad me veniat oĩs,
qui habet negocium, vt iuste iudicẽ? Item dãt
2. Mat. 4. cupiditatem, vt patet in Iasone, & in Leuita, cu
Iud. 17. ius manũ impleuit Manicheas. Secundo viden
dum est, quæ sunt conditiones eligendi, quæ
Num.16.a. sunt septẽ. Prima est sanctitas. Num.16. Quẽ-
cunq; elegerit dñs, ipse erit sanctus. Esa.44. Ec
ce puer meus electus, quẽ elegi, &c. Secũda est
virilitas Eccl.7. Noli fieri iudex, nisi virtute dis
rumpere valeas eorum iniquitates. Tertia est
discretio, quia si quis domui suę prȩesse nescit,
1. Tim. 3. qũo ecclesiæ Dei diligentiam habebit? De his
Deut.1.b. Deut. 1. Date ex vobis viros, ecce virilitas, sa-
pientes, & gnaros, ecce discretio, quorum con-
uersatio sit probata in tribubus suis, ecce san-
1.Reg.15. ctitas. Quarta est humilitas. Dixit Samuel ad
Saul: nonne cum paruulus esses in oculis tuis,
caput in tribubus Israel factus es? Et Esa. 48.
H
Elegi te in camino paupertatis. Quinta est fi-
Act.6. delitas. Elegerunt Stephanum virum plenum
1. Mac. 2. fide. Sexta est zelus legis diuinę. Phinees pater
noster zelando legem, accepit testm̃ sacerdocij
æterni. Septima est misericordia, & hæc fuit in
1. Mac. 2. Dauid. Dauid in misericordia sua consecutus
est sedẽ regni in sęcula. Sequitur de forma ele-
ctionis, in qua sunt quatuor attẽdenda, primũ
Act. 1. est oratio, & hæc fuit in electione Mathię. Orã
tes dixerũt: Tu dñe, qui nosti corda, &c. Secun
dum est eligẽtium ciuitas, hoc fuit in electio-
ne Aaron, vbi in signum cuiuslibet tribus fuit
posita virga in tabernaculo, & dixit dñs. Quẽ
elegero germinauit virga eius. Tertium est bo
nitas personæ. 4.Reg.9. Elegi te meliorem de
filijs dñi nostri. Quartum est ꝙ sit de gremio
Deu.17.c. ecclesię. Deut.17. Non poteris alterius facere
regẽ, qui non sit, &c. Sequitur de officio electi,
quorum primum est orare pro delictis suis, &
subditorum. Elegit eum dñs sacerdotẽ sibi ad
I
Apoc.8. sacrificandum ei hostiã laudis, i. orationẽ: ideo
designatur per Angelum. Stetit angelus iuxta
arã, &c. Secundum est informare, & prædicare
cõtra ignorantiã subditorum. Deu.21. Ad ver-
bum eius, quẽ elegeris, quicquid mundum, vel
immundum erit iustificabitur. Itẽ ad reducen-
dum errãtes per exẽplum bonę cõuersationis,
Io.21. ad pascẽdum esuriẽtes cibo corporalis susten-
tationis. Hinc dictum est Petro pasce verbo
pasce exemplo, pasce corporali subsidio.

De Prælatis, & Sacerdotibus.

AD Prælatum, & Sacerdotem perti
Exo.19. net sanctitudo munditiæ: Sacer-
dotes, q̃ accedunt ad me, sanctifi-
cẽtur, ne forte percutiã eos. Sobrie
Leui.10. tas abstinentiæ. Vinum, & oẽ ꝙ inebriare põt,
&c. paupertas, siue abrenunciatio oĩs possessio
nis iniquę, & malè aquisitæ: quia nõ debẽt esse
negociatores sicut laici. Deu.18. Nõ habebunt
sacerdotes, & Leuitę partẽ, & hęreditatẽ in reli
quo populo. Asperitas vitæ. Iud.4. Induerũt se K
sacerdotes cilicijs, & altare dñi operuerunt ci-
licio. Zelus iusticiæ. Nu.25. Erit tã illi, q̃ semi-
ni eius pactum sacerdotij sempiterni eo ꝙ ze-
latus est pro Deo suo. Sacerdotes tui induãt iu Psal. 131.
sticiam. Surrexit Esdras sacerdotes & dixit ad 3. Esdr. 9.
eos: Vos iniquè fecistis, &c. Prærogatiua scien-
tiæ. Deu.17. Si difficile, & ambiguum apud te
iudicium esse perspexeris. Sequitur. venies ad
sacerdotes, &c. Labia sacerdotis custodiũt sciẽ- Mal.2.b.
tiam, & legem ex ore eius requirent, &c. Iubi- 2.Esd. 12.
lus, & exercitium laudis diuinę. 2.Esdr.12. Ste-
terunt sacerdotes habentes stolas cum tubis,
& Leuitæ filij Azab habentes cimbala collau-
dantes dñm. Sunt aũt quattuor in prælato, & Mat.15.b.
sacerdote detestãda. s. ignorantia, quia si cęcus Oseæ.4.
cęco ducatũ prȩstet ambo in foueam cadunt,
& alibi: quia tu scientiã repulisti, & ego repel-
lam te ne sacerdotio fungaris mihi. Et alibi. Di
ligite lumen sapiẽtiæ oẽs, qui prȩestis populis.
Esa.28. Sacerdos, & propheta nescierunt præ- L
ebrietate absorpti sunt animo, errauerunt in
ebrietate. Hier.2. Sacerdotes tenentes legẽ ve- Hiere.2.
stierunt me, & alibi. Canes muti non valentes Esa.56.
latrare. Item mẽdaciũ, falsitas, & adulatio, tur-
piloquium, scurrilitas, & oĩs indecentia sermo
nis: quia lingua eorũ est dño consecrata: Hier.
5. Prophetabant Prophetæ mendacium, & sa-
cerdotes plaudebant manib. Ambrosius in ser
mone, qui legit documenta de passione: Mẽda
cium est se sacerdotẽ, vel clericũ cõfiteri, & cõ-
trariũ huic ordini operari. Item dolositas. Hie-
re.6. A Propheta vsq; ad sacerdotem cuncti fa-
ciunt dolũ. Item crudelitas, quia pij pr̃es oĩum
pauperũ, & miserorũ debent esse. Hier.32. Prin
cipes eorũ, & sacerdotes, & Prophetę eorũ ver-
terunt ad me terga. Est aũt sciendum, ꝙ tria
debemus sacerdoti, & prȩlato. Decimã. Ge.14.
Benedictus Abraã a Deo excelso, qui creauit M
cęlum, & terrã, & bñdictus de excelso, quo prq
tegẽte hostes in manibus eius traditi sunt. Obe
dientiã, & subiectionem. Deu.17. Qui aũt sup-
bierit nolens obedire sacerdoti, qui eo tp̃e mi-
nistratur, morietr̃, &c. Honorem, & reuerentiã.
In tota aĩa tua time dñm, & sacerdotes eius sã Eccl.7.
ctifica. Est aũt sciendum, ꝙ duplex est officium
sacerdotis, vnum respectu Dei ad populum ei
reconciliando: ideo dr̃ descendere in scala Ia-
cob sub tipo angeli, secundum respectu popu
li ad Deum, offerendo vota, oblationes, oratio-
nes pro peccatis populorum. Et iõ in prædicta
scala dr̃ ascendere: vñ officium sacerdotis du-
plex est. s. Dei ad populum, & populi ad Deũ.
Et quodlibet istorũ est triplex: officiũ quippe
sacerdotis ad populum est curare, docere, cor-
rigere; curare in sacrorum administratione, do
cere in prædicatione, corrigere in confessione.
Ipse.n. dñs Iesus Christus per ministerium sa-
cerdotum curat animę infirmitates, per sacra-
men-

A mentorũ dispensationẽ. Et s̃m ista tria tota tri
nitas operat̃ in officio sacerdotali. Nã pr̃ oĩpo
tens curat in sacrorum dispensatione, sapĩa fi-
lij docet, & illuminat ignorantiã in p̃dicatio-
ne, bonitas, & unctio sancti spũs corrigit mali-
tiã in cõfessione. Et sic est sacerdos minister to-
tius trinitatis, & ex isto triplici sacro actu dr̃ sa
cerdos quasi sacra dãs, sacra dispensans, sacra
ministrans: ideo sacratus, & sanctissimus debet
esse: in primo dispensat sacrum sacrm̃, in scdo
sacrum uerbum: in tertio sacrum beneficium.
Mat. 7. Vñ de primo dr̃ eis: Nolite sanctum dare cani
bus. Primum ergo officium sacerdotis Dei ad
Mat. 10. populum est curare in sacrorum dispensatio-
ne. Vñ in figura eorum dr̃ Apostolis: Infirmos
curate, mortuos suscitate, leprosos mũdate, dæ
mones eijcite, gratis accepistis, gratis date. In
quo tangitur drĩa quorundam effectuum, quo
rum curatio ad sacerdotem pertinet. Primũ ꝙ
B curatur, uocatur infirmitas, in quo intelligitur
pctm̃ ueniale, ꝙ licet aĩam non interficiat, red
dit tñ eam debilem ad bonum, languidam, &
infirmam. Secundum ꝙ curatur est lepra, per
quã intelligitur originalis culpa. Lepra.n. con
trahitur a parẽtibus, quia leprosus gñat lepro-
sum cõiter. Sic oẽs ab Adam infecto propagati
nascuntur infecti, & filij irę. Tertium est mors,
per quam designatur culpa mortalis actualis:
quia sicut mors priuat corpus uita, sic culpa
mortalis priuat aĩam uita sua, q̃ est gratia, &
ipse Deus. Quartum est arreptio a dæmonio, p
quam intelligitur obstinatio, & finalis impęni
tentia, quæ perfectè est culpa diabolica. Prædi-
cta oĩa curantur per dispẽsationem sacrorum,
quorum confectio pertinet ad sacerdotale offi
cium: vñ & sacra dñr unguenta, q̃ cõficiuntur
a sacerdotibus ad curationem infirmorũ. 1. Pa-
ral.9. Filij sacerdotum unguenta ex aromatib.
Eccl.38. conficiebant. Ideo sacerdos dr̃ medicus unguẽ
tarius. Vnguentarius conficiet unguenta sua-
C uitatis, & unctiones cõficiet sanitatis. Propter
istam multiplicem infirmitatem, a qua curant
Mat.10. sacerdotes, dictum est eis: Infirmos curate. Nõ
Ezec. 34. sunt tales illi, de quibus dr̃: Veh pastoribus Is-
rael, qui pascebant semetipsos: lac comedeba-
tis, lanis operiebamini, quod crassum erat oc-
cidebatis, gregem autem meum non pasceba-
tis, qd̃ infirmũ fuit non cõsolidastis, quod ęgro
tũ non sanastis, qd̃ fractũ nõ alligastis, qd̃ abie
ctũ non reduxistis, quod perierat, non quæsiui-
stis. Sed contra simoniacos dr̃, gratis accepistis,
gratis date. Secũdũ officium sacerdotis est præ
dicare, & docere. Hoc.n. annexum est officio sa
2. Par.17. cerdotali, & ei qui habet curam animarum, vñ
legitur de legali sacerdote, quod sacerdotes do
cebant populum in Iuda habentes librũ legis
Domini, & circuibãt cunctas urbes, atque eru-
diebant populum. Hoc ẽt fuit figuratum Exo.
Exod.28. Vbi loquitur Moyses de tunica hiacintina sa-
cerdotis, in qua dicuntur fuisse tintinnabula, D
ut audiretur eorũ sonitus, qñ ingrediebatur, &
egrediebatur sanctuariũ, & nõ moreretur. Vñ
dicit Gre. Sacerdos ingrediens, & egrediẽs mo-
ritur, si de eo sonitus non audiatur, quia irã Dei
contra se prouocat, si de eo sonitus prædicatio
nis nõ exeat. Tertium officiũ sacerdotis est. Iu-
dicare in confessione per clauẽ scientiæ, & cor
rigere per clauẽ potestatis, uñ dr̃ ꝙ Iosaphat, p 2. Par.17.
quem designantur superiores prælati cõstituit
Leuitas, archidiaconos, sacerdotes, decanos ru
rales, & familiares principes ex Israel. i. prȩsby
teros parrochionales, ut iudiciũ, & causam Do
mini iudicarent. Et optime dicit, causã Dñi, ad
differentiã causarũ, quæ pertinent ad forũ con
tentiosũ, & principũ, de quibus uix aut nunq̃
deberent se intromittere. Vñ ibidẽ dr̃. Videte
qd facitis, nõ.n. hoĩs exercetis iudiciũ, sed Dei.
Et quodcumq; iudicaueritis in uos redũdabit,
. s. de causis, q̃ pertinent ad forũ confessionis, &
salutis aĩarũ, dẽnt se intromittere diligẽter. Et E
post parũ dr̃. Vbi est qõ de lege, de mãdato, de
cerimonijs, de iustificationib* ondite illis, vt nõ
peccẽt in Deũ, & ne ira ueniat super uos, & su-
per fratres uestros. Et iõ ipsis sacerdotibus indi
cit̃ sobrietas, ut nõ turbetur eorũ rõ in iudicio.
Vinũ & oẽ qd̃ inebriare põt, non bibetis, qñ in Leui. 10.
trabitis tabernaculũ testimonij ne moriamini,
& statim subditur rõ, ut habeatis sciẽtiã discer
nendi inter sanctũ & profanũ, ueritatẽ & erro
rẽ. s. circa fidẽ, inter pollutũ & mundum. i. inter
pctm̃, & uirtutẽ, circa mores, ut doceatis filios
Israel oĩa legitima mea. Sed p dolor, scriptum
est. Sacerdotes cõtẽpserunt legẽ meã, & pollue 2.Par.37.
runt sanctuaria mea. i. inter sctm̃ & profanum
nõ habuerũt drĩã, & inter mundũ & pollutum
nõ intellexerũt, & a sabbatis meis auerterũt o-
culos suos, & coinquinabãt in medio eorũ prin
cipes quasi lupi rapientes prȩdã ad effundendũ
sanguinem, & ad perdendas aĩas, & ad auare se F
ctãda lucra. Principes uocat archidiaconos, &
superiores prȩlatos, qui pp munera remissi sũt
in corrigendo excessus sacerdotum. Hodie.n. Esai.24.a.
uerificatum est, ꝙ sicut populus, sic sacerdos.
Attendãt aũt, ꝙ Hely, quàmuis in senectute le 1. Reg. 2.
gatur malus fuisse, tñ reprobatus est ab officio
sacerdotis, eo ꝙ audiuit uicia filiorum suorũ,
& eos durè, & efficaciter non correxit. Quod
est terribile uerbum Episcopis, Archidiaconis,
& Decanis, & omnibus habentibus curam ani
marum negligentibus corrigere subditos. At-
tendant etiam ꝙ pp uindictam correctionis, &
ardorem zeli confirmatum est sacerdotiũ Phi
nees filij Eleazari, ut habetur Num.25. ubi dr̃,
erit tã ei q̃ semini eius pactum sacerdotij sem-
piterni, eo quòd zelatus est pro Deo: imò & ex
piauit zelus filiorum Israel. Sunt itaque tria of
ficia sacerdotis Dei ad populum, curare sa-
cramentorum dispensatione, docere in prædi-

 catione

G catione corrigere, & iudicare in confessione, quę nominatur nomine sacerdotis, cum dicit sacerdotes. Officium etiã sacerdotis populi ad Deum est triplex, qd̃ nota in prędicto uerbo p accessum. Tripliciter.n.sacerdotes pro populo accedunt ad Deũ, uacatione, orõne, oblatione, uacatione accedunt p intellectũ, orõne p affectũ, oblatione p effectũ. Est ergo sacerdotis officium uacare p meditationẽ, & contẽplationẽ diuinorum, ſm qd̃ dr̃ de bono curato, in lege Dñi uolũtas eius, in lege eius meditabitur die ac Nocte, & 2.Par.31.Præcepit Ezechias habitãtibus Ierusalẽ, ut darẽt partẽ sacerdotibus, & Leuitis, ut possint uacare legi Dei, unde & a sacerdotibus requiritur legis intellectus. Aggei. 2.Interroga sacerdotes legẽ. Et Mala.2.Labia sacerdotis custodiunt scientiã, & legẽ ex ore eius requirẽt. Hieronymus: Si sacerdos legẽ Dei ignoret, pbat se nõ esse Dei sacerdotẽ. Sed ecõtra de sacerdotibus moderni tẽporis: Ipsi pastores ignorauerũt intellectũ, oẽs in uiã suã decli-
H Esa.56. nauerunt, unusquisq; a sũmo usque ad nouissimum. Et ex hoc hñt hodie hęretici occasionẽ corrumpendi populũ simplicẽ, ideo dr̃ ibidẽ: Oẽs bestię agri. i. infideles, & hęretici uenite ad deuorãdũ, speculatores eius cęci oẽs, nescierunt uniuersi, canes muti. Officium etiã sacerdotis est orare, p populo ad Deum, iuxta illud:
Apoc.8. Stetit Angelus iuxta arã tẽpli habens thuribulũ, &c. Leu.10. Propterea data est uobis gr̃a, ut parcatis pctis̃ multitudinis, & rogetis pro ea in cõspectu Dñi. 2.Mach.1. Orationẽ faciebãt sarcedotes, cęteri respondebant. Et alibi inter uestibulum & altare plorabant sacerdotes mi-
Ioel 2. nistri Dñi, dicentes: Parce dñe: Sed cõtrarium
Hiere.5. de mordernis dicitur. Stupor, & mirabilia facta sunt in terra. Prophetę prędicabant mendacium, & sacerdotes plaudebant manibus, & populus meus dilexit talia. Officium etiam sacerdotale est, offerre pro populo ad Deũ sacri-
I ficium. Omnis pontifex pro hominibus assum-
Hebr.5. ptus est, ut offerat dona, & sacrificia, &c. Sed
2. Maca.4 hodie uerificatur illud quod dicitur. Sacerdotes iam non circa altaris sacrificia dediti essent, sed contempto templo, festinabant participes fieri palestrę, &c. Et Mala.1. Dicit Dominus ad nos: O sacerdotes, qui despicitis id est facitis despici nomen meum, & dixistis, in quo despeximus te, offertis panem pollutum super altari meo, & dixistis, in quo polluimus te? in eo quòd dicitis mẽsa Domini despecta est. i. facitis quòd mensa Dei ab infidelibus propter malam uitam nostram despiciatur, & fides contẽnatur. Hieronymus: Corpus Dñi quãtũ in se polluit, qui indignus ad altare accedit. Et po-
Leuit. 10. ne huc illud de Nadab, & Abiu sacerdotibus, qui posuerunt ignẽ alienũ in thuribulis, a quo & cõbusti fuerunt. Et illud: Ignis in altari meo semper ardebit, quem nutriet sacerdos, suppo-

nens ligna, &c. & nota salutarem monitionem K
Apostoli: hoc sentite in uobis, quod & in Chri- Phil.2.
sto Iesu, qui ea, quę sunt in Christo Iesu acutè sentiunt, se esse spirituales ostendunt: Qui se- Rom.8.
cundùm spiritum sunt, quę sunt spũs sẽtiũt. Secũdo, qa tales sunt Christi familiares, & ei se cõformant: Sentite de Dño in bonitate. & in sim- Sap.1.
plicitate cordis quęrite illũ. Bonitas dicit affectionem, quęrere imitationem. Tertio ut tanquàm uera membra, sana, non paraliticata a Iesu Christo, tanquàm a uero capite recipiamus uitam gratię, perficientes motũ operationis sanctæ proficientis, & stabilitatẽ perseuerãtię indeficientis. Nam a capite fluit ad oĩa mẽbra sensus, & motus, unde ista nobis insinuat Apostolus, dicens: Hoc sentite in uobis, &c. Circa qd̃ est sciendum, q sensus, & olfactus debet sentire in Christo Iesu odorem cõuersationis, ut dicat in odorem unguentorũ tuorũ curre Can. 1.a
mus. Sic Isaac preuidens in spiritu Christũ nasciturum de lumbis suis, prę sentiẽs fragrantiã L
cõuersationis eius dixit: Ecce odor filij mei, &c. Gen.27.
Et uere sentire debemus fragrantiam conuersationis eius, quæ nulla fęditatis cõmixtione corrumpitur, unde ipse dicit. Balsamũ nõ mix- Eccl.24.
tum odor meus. Huius odoris fragrantiam sentire debemus triplici ex causa, primo, ut germinemus tanq̃ arbores ad odorẽ aquæ decurrentis, secundo ut recurramus tanq̃ infirmi ad odorẽ floris redolentis, tertio ut curramus tanq̃ canes uenatici ad sensum bestiæ præcurrẽtis. Primũ fit cõcipiẽdo bonũ propositũ, ſm per aĩationẽ ad bonũ, tertiũ per zelũ diuinæ iusticiæ. De primo. Truncus eius ad odorem aquę germina Iob 14.
bit, &c. Aqua est cõuersatio uel gratia Christi decurrẽs per totũ mundũ, ad cuius odorẽ illis, qui sunt trũci diuisi ab ecclesiæ arbore, & aridi per sterilitatẽ bonorũ operum germinant germen bonarũ actionũ. De scdo. Nardus mea id Can. 1.
est conuersationis fragrãtia, dedit odorẽ suaui M
tatis, uerè odor nardi recreat, & cõfortat, sic & conuersatio Christi debiles, & infirmos confortat ad labores pnĩæ supportãtes, & fructus bonorũ operũ perducẽdos. Hunc odorẽ senserat Ioãnes euãgelista, q dicebat, ut legitur in eius uita. Odor tuus cõcupiscẽtias generauit in me æternas. De tertio. Curremus. i. tanq̃ canes ue- Can. 1.
natici in odorẽ unguẽtorũ tuorũ, qd̃ fit p Christi feruentẽ dilectionẽ. Ideo adolescẽtulæ dilexerũt te nimis. Sed pro dolor, tria impediũt, q non sentimus sensu olfactus odorẽ conuersatiõis Xpi, s. fluxus rheumatis, fętor, mors. Rheumatici sunt curiosi, & amori palium dediti, q ita obturati sunt de inordinato amore temporalium, quòd nihil possunt sentire diuinum, nec delectat eos, immo contristat odor conuersationis Christi, immo tanquàm bufones ad odorem uineæ florentis fugiunt. Ego quasi Eccl.24.
uitis fructificaui, &c. ujtis Christ°, fructificatio

est

A est odoris fragrantia conuersationis eius, quã fugiunt bufones, & omnia uenenata, per que
Ioel. 2. designantur peccatores. Fętidi sunt luxuriosi, & ascendet fętor eius, & ascendet putredo eius, quia superbè egit. Mortui sunt superbi, qui etiam sentire non possunt fragrantiã huius odoris. Bern. O domine Iesu qui non sentit odorem tuum, aut fętidus, aut mortuus est. Debemus sẽtire in Christo Iesu sensu gustus
Exo. 16. idest dulcedinem quæ est in Christo Iesu. Sicut Iudęi inuenientes manna in deserto, & sẽtientes inestimabilẽ, & inexpertã dulcedinẽ eius, dixerunt admirãtes: Mannu, quod est interpretatum, quid est hoc. Cui qõni respondit dominus in euangelio: Hoc inquit est corpus meum, idest hoc manna est significatiuũ cor-
Can. 1. poris mei. Sub umbra illius quem desiderabã sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Hanc
B dulcedinem debemus sentire sensu gustus triplici ratione. Primo, ut membra nostra deficientia roboremus tanquam famelici, secũdo ut appetitũ recuperemus tanq̃ fastiditi, tertio ut cibos communes, & ueteres refutemus tan-
1.Reg.14. quam delicati. De primo dicitur q Ionathas extendit uirgam suam in fauum mellis, & cõuertit ad os suũ & gustauit, & illuminati sunt oculi eius. Ionathas est Christianus, uirga cognitio, uel contemplatio, Fauus Christi dulcedo, cuius gustus est delectatio in meditando; & hæc illuminat oculos spirituales ad cognoscendum proprios defectus, & pericula pecca-
Can. 2. torum. De secundo. Sub umbra illius, quẽ de-
Cañ. 2. siderabam, sedi, & fructus eius dulcis gutturi
Col. 2. meo. Desiderat deuota aĩa Christũ, cuius fructus dulcis, est eius conuersatio, quæ reddit apperitũ cęlestia saporandi: ideo dicit spõsa: Fructus eius dulcis gutturi de tertio; Quæ sursũ sunt sapite, nõ quę supra terrã: delicati sunt,
C qui cęlestia gustant cibi cões, & ueteres carnalitates. Vnde ait; Epulemur, non in fermento ueteri malitiæ, & nequitię, sed in azimis, quia ut dicit Gre. Gustato spũ, desipit oĩs caro. Sed
Psal. 106. hunc sensum tria impediunt, satietas quo ad gulã. Aug. Palato non sano omnia sunt amara: Omnem escam abominata est aĩa eorũ, &
4. Reg. 4. appropinquauerunt ad portas mortis. Amaritudo cibi quo ad iram, ut patet, De coloquintidis positis in condimento ad quarum gustũ
Mat. 9. clamauerunt filij prophetarum mors in olla. Cruditas quo ad indeuotionẽ & accidiã, &c. Tertio debemus sentire sensu tactus, unde dicebat illa mulier: Si tetigero fimbriam uestimenti eius, salua ero: sensu tactus fluxu sanguinis sanamur, & etiã ipsum dñm debemus tãgere, & roboremur, quę oĩa fuerũt significata in hemorroissa, & ſm diuersos euãgelistas, hemorroissa patiens fluxum sanguinis est aĩa peccatrix, uestis Christi est humanitas, q̃ uelat diuinitatem. Apoc. 19. Vestitus erat uestę

asperſa sanguine. Amictus lumine sicut uesti D
mento. Hoc uestimentum tangit, qui fide for Ps. 103.a.
mata Christi incarnationem credit, ut dicunt glossę, & tali tactu saluatur idest purificatur; Act.15. Fide purificans corda illorũ. De hoc Matt.9. Si tetigero fimbriam uestimenti eius salua ero. Fimbria, quæ est ultima pars uestimenti, est Christi passio, qui fuit ultimus actus humanitatis suæ, quam tangit aĩa peccatrix per iugem recordationem, & tunc sanat a plaga cuiuslibet tentationis. De tactu fimbriæ. Luc.8. Et tetigit fimbriã. De sanatione Lu.8.
Mar.5. Vbi dicit quod sensit corpore, q sanata erat plaga. Et rectè per memoriam passionis Christi sanamur, & sanctificamur ab omni fluxu sanguinis tentationis, Leuiti.6. Qui tetigerit sanguinem hostię sanctificabitur. Item tetigit dominum, quòd fit per charitatem, quia tactus est duorum immediata coniunctio, ut dicit philosophus. Et charitas est, E
qua immediate cõiungimur Deo, qa amor ẽ
nis uniens, & transformãs. Qui adhęret Deo 1. Cor. 6.
unus spiritus est, & tunc roborata est, quia ut dicit Ambrosius. Nihil fortius aĩa habẽte charitatem. Vnde Apostolus charitas oĩa suffert. Luc.8. Dicit, aliquis tetigit me. Nã ego sensi. i. 1. Cor. 13.
cognoui uirtutem de me exisse. Ex his patet, q debemus sentire sensu tactus ea, quæ sunt in Christo Iesu. Quia uestimẽtum per fidem incarnationis, ut a peccatis purificemur, fimbriam per memoriã passionis, ut a tentationibus liberemur, ipsius domini corpus, ut in tribulationibus roboremur, sed & hunc sẽnsum tria impediunt, ut patet in ebrioso, & furioso, quod refertur ad ignorantiam, & hoc significatur in Petro, cui dixit: Vade retro Sathana Mar.8.
nõ sapis ea quæ Dei sunt, & in huius designationem dicitur. De ebrioso, & furioso uerbera Proue.23
uerunt me, & non doluj, traxerunt me, & non F
sensi. Secundum impedimẽtum est nerui motiui ligatio, ut dicit quędã glossa, & hoc quo ad inuidiã, quæ non solũ ligat neruos, immo etiam putrefacit ossa. Prouer. 14. Putredo ossium inuidia. Tertiũ est interclusio motus, ut patet in paralitico, & hoc dicit glossa, Mat.9. q pertinet ad obstinationẽ, quę nõ solũ intercludit omnẽ motũ, immo omnẽ humilitatem ad motũ. Vnde sicut Paraliticus non põt curari, nisi per miraculum, licet de obstinatis dica-
tur. Est peccatum ad mortem, non dico, ut, p 1. Iob.5.
eo roget quis. Debemus etiã sentire sensu uisus, quæ sunt in Christo triplici ratione, primo, ut ei cõpatiamur. Attẽdite & uidete si est Treno. 1.
dolor &c. Secũdo ut cõpatiendo tabescamus. Recordare paupertatis, &c. Et respondit do- Treno. 3.
minus: Memoria memor ero. Tertio ut ad certamen passionis uelociter curramus. Hębrę. 12. Per patiẽtiã curramus &c. Impedimẽta huius sensus sunt cæcitas ex parte uisus adẽpti,

quæ

G quæ refertur ad infidelitatem. Sap.2. Dominus huius ſęculi excęcauit eos, &c. Secundũ
est defectus lucis ex parte aeris, & refertur ad
defectum gratię, quoniã multi ſunt, qui non
ſolum lumen gratiæ non ſentiunt ſenſu vi-
ſus, ſed ét non cognoſcunt, donec defecerit,
1. Reg.3. vt habetur de Hely, qui nõ poterat videre lu-
cernã, donec extingueretur. Tertius defectus
est abſentia obiecti, idest Chriſti, refertur ad
elongationem Chriſti, quia longe a peccato
Eſa. 55. ribus ſalus: Vnde ait. Sicut elongantur cęli a
terra, ſic viæ meę a vijs veſtris, &c. Debemus
ſentire, quę ſunt in Chriſto ſenſu auditus. Ho
Pſ.93. die ſi vocem dñi audieritis, nolite obdurare
corda uſra, quia hodie dedit voci ſuæ. i. Chri-
ſto uocem virtutis, quia ſeptem uerba protu-
lit per quę ſeptem miracula & ſuper naturã
operata ſunt, quia ꝓtulit uerba humilitatis,
benignitatis, largitatis, charitatis, comendatę
H caſtitatis, indigentię corporalis, uirtuoſæ con
ſeruationis, & per hoc facta ſunt ſeptem mi-
racula, quæ ſunt ſolis obſcuratio, petrarũ ſciſ
ſcio, inferni ſpoliatio, ueli ruptio, monumen
torũ apertio, terrę cõmotio. Primũ itaq; fuit
Mar. 15. humilitatis, cũ dixit. Hely hely lamazabata-
ni, hoc est Deus meus, ut q̃d dereliquiſti me?
Ecce uerbũ humilitatis, quia licet eſſet rex re
gum, & dñs dominantiũ, cũ ſe derelictũ dicit,
hoc uerbũ audiuit ſol, per quod deſignant ſu
perbi, qui ad uidendũ ſolis totius fulgoris ſui
lumen uoluit oſtendere. Vnde, & de ipſis Iob
31. Si uidi ſolẽ cũ fulgeret, ſupple male mihi
accidat, & uocat hic ſolẽ ſuperbũ, arrogantẽ.
Tales.n. debẽt obſcurari per miſericordiã, &
humilitatem audito uerbo humilitatis Chri
ſti, ut dici poſſet de illis illud; Factus eſt ſol
Apo.6. quaſi ſaccus cilicinus, & hoc eſt q̃d promiſit
Ezec. 32. dominus; Solem nube tegam. Secundum fuit
I benignitatis, cum dixit, pater ignoſce illis:
Hoc audierunt petrę idest iracundi, qui ad
modum petrarum ſunt offendicula aliorũ, &
Prou. 15. ſciſſæ ſunt, quia mollis reſponſio frangit irã.
Lu. 23. f. Tertium fuit largitatis, cum dixit latroni ex
nimia pietate, hodie mecum eris in paradiſo,
hoc audiuit infernus, & reddidit quos tene-
Prouer. 30. bat, per infernum qui eſt inſaciabilis, ut dici-
Eccl. 14. tur intelliguntur auari, de quibus, Inſaciabi-
lis eſt oculus cupidi, qui ad modum inferni
debet ea, quæ iniuſtè detinet reſtituere audi-
ta largitate Chriſti. Nam ut dicit Augu. Non
dimititur peccatum, niſi reſtituatur ablatũ.
Quartum fuit diuinæ charitatis, cum ſpiri-
tum ſuum in manus patris comendauit do
minus: In manus tuas commendo ſpiritum
meum. Hoc uerbum audiuit uelum, & ſciſ-
ſum eſt per medium, per uelum deſignantur
inuidi, qui ita uelant faciem ſuam, quòd non
poſſunt uidere eos, quibus inuident, in cuius
Eze. 12. ſignum dictum eſt: Velabis faciem tuam, &
non uidebis. Hoc uelum ſcinditur cum au-
dita charitate Chriſti mundus ad Chriſtum
conuertit. 2.Cor.3. Cum conuerſus fuerit ho K
mo ad Deum, auferetur uelamen &c. Quin- Io. 19. e.
tum fuit uerbum commendatę caſtitatis, cũ
dixit; Mulier ecce filius tuus. Hoc uerbum au
dierunt corpora mortua, & reſurrexerunt: cor
pora mortua, & fętida ſunt luxurioſi, eo quod
peccant in corpus ſuum: ſed mortua dicun-
tur propter illud; Vidua uiuẽs in delicijs mor Thim. 5.
tua eſt. Tales enim audita commendatione a.
caſtitatis, debent reſurgere a peccato carnis. Iob. 19.f.
Sextum fuit uerbum indigentiæ corporalis,
cum dixit: Sicio. Hoc uerbum audierunt mo-
numenta, & aperta ſunt. Monumenta ſiue ſe Pſal. 5. b.
pulchra ſunt guloſi. Sepulcrum patẽs eſt gut
tur eorum. Hinc eſt, quòd locus, in quo mur-
murauerunt filij Iſrael pro cibo, & carnibus
uocatus eſt ſepulcra concupiſcentiæ. Nume. L
11. Hæc aperiri debent per confeſſionem au-
dita Chriſti indigentia. Hiere. 5. Quaſi ſepul- Iob.19.
chrum patens uniuerſi. Septimum fuit uer-
bum commendatę uirtutis ſcilicet perſeuerã
tiæ cum dixit: Conſummatum eſt. Vnde tunc
dixit Centurio? Verè filius Dei erat iſte. Hoc
audiuit terra, & mota eſt. Per terram, quę pon
derosa eſt, deſignantur accidioſi, qui debent
moueri ad pœnitentiam audita morte Chri-
ſti. Commouiſti terram, & conturbaſti eam. Pſal. 59.
Commotio pertinet ad contritionem, contur
batio ad cõfeſſionem, multiplicatio locuple-
tionis ad ſatisfactionem. Sed tria iſtum ſen-
ſum impediunt, diſtantia quo ad ſuperbos.
Eccle. 15. Longè abeſt a ſuperbia, & dolo. Sõ
nus quo ad pigros. Eccle. 22. Cum dormien-
te loquitur. Qui narrat ſtulto ſapientiam ob Pſal. 57.
turatio quo ad uſuratios: ſicut aſpidis ſurdę
obturantis aures ſuas. Auerſio quo ad ino-
bedientes. Eſa. 30. Dicuntur filij mendaces; fi-
lij nolentes audire legem. Debilitas auris M
quo ad imbellicitatem. Hęb. 5. Imbecilles e- Matt.9.c.
ſtis ad audiendum. Strepitus ſiue tumultus
quo ad infideles: unde dominus curando, uel
ſuſcitando puellam, eiecit tibicines. Fluxus
ſuper aurem quo ad carnales. Eccleſ. 21. Au-
diet luxurioſus & diſplicebit ei. Sequitur:
Proijcietur illud poſt tergum ſuum.

De Extremo iudicio.

MVlta ſunt attẽdenda, quę oĩ hoĩ timo
rẽ incutiũt. Primũ eſt cõminatio ſcri Deu. 33.
pturæ. Si arripuerit iudiciũ manus mea, red-
dat ultionẽ. Apo.1. Gladius ex utraq; pte acu
tus ex eius ore exhibet. Secundũ eſt ſolicitu-
do, q̃ habebãt antiqui de iſto iudicio. Iob.31.
Quid faciã cũ ſurrexerit ad iudiciũ, & cum
quæſierit, quid reſpondebo. Mala.3. Sedebit
conflans, purgans &c. Tertio ſigna pręceden
tia iudicium quinquæ, quæ tanguntur Luc.
21. Erunt ſigna in ſole, & luna, & ſtellis &c.

per

A per quindecim dies ante diem iudicij præce-
dent quindecim ſigna, irã iudicis futuri ma-
niſeſtantia, quę dicit Hieronymus ſe inueniſ
ſe in annalibus Hebræorũ. Prima die eriget
ſe mare quadraginta cubitis ſuper altitudi-
nem montium ſtãs in loco ſuo quaſi murus:
ſecunda die deſcendet tantum, ꝙ uix uideri
poterit: tertia die marinæ beluæ apparentes,
dabunt mugitus uſque ad cœlum: quarta ar-
debit mare, & aquæ: quinta herbę, & arbores
dabunt rorem ſanguineum: ſexta ruent ædifi
cia: ſeptima petræ inuicem collidentur: octa-
ua fiet generaliter terræ motus: nona æquabi
tur terra: decima exibunt homines de cauer-
nis, quaſi amentes. & non poterunt loqui: un
decima ſurgent oſſa mortuorum: duodecima
cadent ſtellæ: tertiadecima morientur homi-
nes uiuentes tunc, ut cum mortuis reſurgãt;
quartadecima ardebit cęlum & terra. i. ſuper
ficies terræ, & aeris: quintadecima fiet cęlum
B nouũ, & terra noua. Et poſſunt aſſignari mul
tæ cauſæ, quare talia ſigna debent præcedere
extremum iudicium. Prima ut futurũ in pro-
pinquo malum prænuncient. Gregor. Multa
debent mala præcedere, ut malum ualeãt ſi-
ne fine nunciare. Secundum eſt, quod tangit
Gregorius, dicens: quia in cunctis delinqui-
mus, in cũctis ferimur, ut impleat, &c. & ſub-
dit: Omnia autem, quæ ad uſum uitæ accepi-
mus, ad uſum culpæ conuertimus. Tertia ut
creaturæ omnes oſtendantur ad ulciſcẽdum
creatorem de hoſtibus imminẽte guerra: Sic
fiet anteq̃ Deus ſumat uindictã de inimicis
ſuis. Quartũ eſt amiſſio benignitatis elector-
Eſa.23. um. Erubeſcet luna, & cõfundetur ſol. Quin
tum eſt dolor naturalis ſerui ad dominũ, q̃a
hoc habet dñs omnis creaturæ, per quẽ om-
nia facta ſunt. Chriſoſtomus patre familiæ
moriente, domus eius turbatur, familia plan
C git, nigris veſtimentis ſe induit: ſic humano
genere, propter quod facta ſunt omnia, circa
ſuum finem conſtituto, totus mundus turba-
bitur, cæli luminaria lugebunt, & cãdore de-
poſito nigris, & tenebris induẽtur. Sexto attẽ-
denda ſunt ſigna paſſionis Chriſti. ſ. crux, cla
Zach. 12. d. ui, lancea, & huiuſmodi. Zachar. 12. Aſpiciẽt
ad me quem confixerunt. Tunc.n. apparebit
ſignum filij hominis. Chriſoſt. Tunc nõ erit
neceſſitas actionis, cum uidebunt crucem, &
Ieſum habentem in corpore ſuo teſtimonia
paſſionis. Septimo attendẽda eſt magnitudo
illius curiæ, coram qua reprobi confundun-
Ioel 3. tur, totus.n. mundus ibi erit congregatus. Cõ
gregabo oẽs gentes, & educam illas in valle
Matt. 25. Ioſaphat, & ibi diſceptabo cum eis. Sedebit
Ad Rom. 14. ſuper ſedem maieſtatis ſuę, &c. Oẽs ſtabimus
ante tribunal Chriſti. Vnde in Canon. Iudas:
Ecce dñs uenit in ſanctis facere iudiciũ, &c.
Octaua poteſtas a qua non licebit appellare.
Nõ eſt qui de manu tua poſſit eruere. Nono D
iudicis perſpicacitatem, quia tunc ueniet do- Iob 10.
minus, qui illuminabit abſcondita tenebra-
rum, & manifeſtabit conſilia cordium, tunc Luc.12.
nihil opertum, quod non reueletur, & occul-
tum, quod non ſciatur. Et in his, quæ uidẽtur
modo eſſe iuſtitiæ, iniuſtitiam agnoſcet. Cũ
accepero tempus, ego iuſtitias iudicabo. Ber-
nardus: Veniet quia male iudicata reiudica-
bit. Decimo iudicis inflexibilitatem. Prou.6.
Furor non parcet in die uindictæ, nec acquie
ſcit cuiusq̃ precibus. Chriſoſt. Tunc nec diui-
tes diuitibus, nec parentes parentibus inten-
dent, nec angeli ſicut ſolent pro hominibus,
facient uerbum, quia ira iudicis non recipiet
miſericordiam. Vndecimo zelum iudicis. Sa-
pien.5. Accipiet armaturã zelus illius, Sicut
enim beati ab omnibus creaturis recipient
gaudium, & lætitiã, ſic damnati ex omnibus
recipient dolorem, & triſtitiam. Augu. Mal-
lent reprobi pœnas grauiſſimas ſuſtinere, q̃ E
faciem iudicis uidere. Dicunt montibus cadi Apoc. 6.
te ſuper nos, & collib. operite nos, a facie iræ
agni, &c. Duodecimo, terrorẽ ſententiæ, quæ
tonitruum dicitur. Quis poterit tonitruũ ma Iob 27.
gnitudinis eius intueri? Tertiodecimo atten-
denda eſt multitudo exequentium ſententiã.
Exibunt angeli, & ſeparabunt malos de me- Matt.13.
dio iuſtorum, &c. Quartodecimo anguſtiam
reproborum, quia latere erit impoſſibile, ap-
parere difficile. Gregorius: O q̃ anguſtæ erũt
reprobis uiæ, ſuperius erit iudex iratus, ſubt°
horrendum caos inferni, a dextris peccata ac
cuſantia, a ſiniſtris infinita dæmonia ad ſup-
plicium trahentia, intus conſcientia urens,
foris mundus ardẽs. Tunc miſer peccator de-
prehẽſus, quo fugiet? latere erit impoſſibile,
apparere intolerabile. Quintodecimo impru
dentia reproborum. Chriſoſt. Nec reſiſtendi
erit uirtus, nec fugiendi facultas, nec pęnitẽ-
tiæ locus, nec ſatisfaciendi tempus. Ex angu F
ſtia enim omnium rerũ nihil remanebit niſi
luctus. Sextodecimo defectus auxilij. Glo. ſu-
per 6. Luc. Iuſtorum animæ, & ſi naturæ ſuæ
bonitate pietatem habent, tunc cum tãta ſui
autoris inſtitiæ rectitudine conſtringũtur, ut
nulla ad reprobos compaſſione moueantur.
Decimoſeptimo peccatorum denudatio. In Eccl.11.
fine hominis denudatio operum illius. Deci
mooctauo, quia aduerſarij reproborum erũt
angeli, & homines. Iob 20. Reuelabunt cœli
iniquitatem eius, & terra cõſurget aduerſus
eum, & loquitur de impio. Decimono certi-
tudo reatus. Ipſe enim iudex erit teſtis. Mala.
3. Ero teſtis uelox maleficis adulteris, & per-
iuris, præterea omnia facta impiorũ, ſcripta
ſunt in libris conſcientiarum. Apoc.20. Iudi
cati ſunt mortui ex his, quæ ſcripta ſunt in li
bris ſecundum opera eorum. Viceſimo cœle

ſtium

G ſtium uirtutum commotio. Virtutes cœli mo
uebuntur. Chriſo. Si rex proceſſurus ad bel-
lum expeditionem mandat in populo, digni
tates omnes mouentur, tota ciuitas feruet,
quanto magis rege cœleſti ſurgente ad iudi-
candum uiuos, & mortuos ueniente, & de ini
micis uindictam expetere uolente angelicæ
uirtutes commouebuntur terribiles miniſtri
Iob.26. terribiliorem Dominum præcedentes. Iob
26. Columnæ cœli contremiſcunt, & pauent
ad nutum eius, & non timore pœnali, ſed ſtu
pore, & admiratione. Gre. Illum diẽ fratres,
chariſſimi ante oculos ponite, nã quicquid
modo graue cernitur, in eius operatione leui
gatur. Octauum quod ualere poteſt ad timo-
ris incuſſionem eſt conſideratio pęnarum æ-
ternarum, circa quas multa ſunt attendẽda.
Primum eſt acerbitas pęnarum, quia ſi pœna
purgatorij ita grauis eſt, conſtat pęnas infer
ni eſſe grauiſſimas. De pœna purgatorij dicit
H Aug. Miro modo, licet æternus nõ ſit, grauis
eſt ille ignis, exuperat enim omnem pęnam,
quam aliquis in hoc mundo paſſus eſt. Secũ-
dum eſt pęnarum diuerſitas, quæ ſunt nouẽ,
Iud.16. in ſcripturis. Duæ primæ ſunt ignis, & uer-
mis: Dabit eis ignem, & uermes in carne eo-
rum, ut urantur, & ſentiant in ſempiternum.
Eſa.30.g. Tertia eſt fœtor: Flatus Domini quaſi torrẽs
ſulphuris incendens eam. Quarta ſtridor dẽ-
tium. Quinta inopia omnium bonorum, in
præſentia omnium malorum. Iob 27. Ap-
Mat.18. prehendit eum quaſi uiator egeſtas. Sexta pę
na tortorum. Tradidit eum tortoribus. Septi
Iob.10. ma horror tam loci, quãm Dæmonum. Vbi
nullus ordo ſed ſempiternus horror. Octaua,
Mat.22. & nona erunt tenebræ, & uincula. Ligatis
manibus, & pedibus proijcite &c. Et non ſo-
lum ibi erit tenebrarum uarietas, ſed earum
contrarietas. Gre. Horrendo modo tunc ade-
rit miſeris dolor cum formidine, flamma cũ
I obſcuritate, & in eorum interitu ipſa a ſuis
qualitatibus tormenta diſcordabunt, quia ip
ſi a conditoris uoluntate, dum uixerũt, diſcre
pauerunt, & erit mors ſine morte, finis ſine
fine, defectus ſine defectu, quia ibi mors ſem
per viuit, & finis ſemper incipit, & defectus
deficere neſcit, mors perimit, & non extin-
guit, dolor cruciat, & pauorẽ non fugat, flam
ma cõburit, & tenebras non excutit. Itẽ Gre. K
Sempiternus horror inhabitat, qa eius igni-
bus traditi, ſemper in ſupplicijs dolorem ſen
tiũt, & in doloris anguſtia pulſati, ſemper fer
uore feriuntur, ut quod timẽt tolerent, & rur
sũ quod tolerant ſine ceſſatione pertimeſcãt.
Tertio eſt attendẽdum, ꝙ circa pęnas eſt diu
turnitas. Ite maledicti in ignem æternũ, &c. Mat.25.d
Item uermis eorum nõ morietur, & ignis nõ
extinguetur. Eſa.66. & Iob 20. Qui fecit om-
nia, & non conſumetur. Glo. ut ſine fine cru-
cietur, uiuere ſine fine compelletur in mor-
te, cuius uita mortua fuit in culpa, cuius
mors uiuet in pęna. Aug. 19. de ciuitate Dei.
Ibi dolor permanet, ut affligat, & natura per
durat, ut ſentiat, & utrumque non deficit, ne
pęna deficiat. Rabanus: Quid horribilius di-
ci, & excogitari poteſt, quàm dãnationis uul-
nera ſuſcipere, & dolores uulnerũ nunquàm
finire? Quartum eſt pęnę immenſitas. Hiero. L
tanta in inferno erit uis doloris, quòd mens
ad illud dirigi nõ poterit, niſi aliud quòd uis
doloris impellit. Quintum eſt conſolationis
defectus, Bernardus. Quid erit cũ ſe uidebit il
la miſeranda congregatio, omni conſolatio
ne nudata, in tenebras exteriores erecta, & ab
illa bonorum eccleſia perpetua excæcatione
excluſa? Sextum eſt penarum inutilitas, quia
ex eis non corrigetur uoluntas. Augu. de fide
ad Petrum. In inferno, etſi erit ſtimulus pe-
nitudinis, nulla tamen erit ibi correctio uo-
luntatis. & eſt notandum, quòd dolor iſte ue
nit ex diuerſis cauſis. Primo ex temporalium
amiſſione, quæ ſummè dilexerunt. Homo cũ Pſal.48.d
interierit non ſumet omnia, &c. Secundo ex
hoc, ꝙ tempus merendi tranſijt. Hiere. 8. Trã
ſijt ætas, finita eſt meſſis, & nos ſaluati non
ſumus. Tertio ex amiſsione gloriæ. Chriſoſt.
Omnes gehennę cruciatus ſuperat, carere æ- M
ternis bonis, quibus in poteſtate habuimus
perfrui. Quarto ex ſocietate hominum igne
infernali exuſtorum. Eſa. 13. Vnuſquiſque ad
proximũ ſtupebit, facies combuſtæ vultus eo
rum. Quinto ex loci qualitate, quia erit fu-
moſus, tenebroſus, fętidus, & clauſus. Eſa.
45. Iſti fumi erunt in furore meo, &c.

F I N I S.

V E N E T I I S, M D X C I I I.
Apud Florauantem Pratum, Expenſis Minimæ Societatis.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA